

ΡΕΫΜΟΝΤ ΦΡΑΝΤΣ

Πρώην μέλος του *Κυβερνῶντος Σώματος
τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ*

ΚΡΙΣΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ

---

*Ἡ πάλη μεταξύ τῆς πίστης στὸν Θεό
καὶ τῆς πίστης σὲ μιά θρησκεία.*

*Μία διεισδυτική ματιά στό ἀνώτατο
συμβούλιο μιᾶς θρησκείας καὶ στή δραματική
του ἔξουσία πάνω σέ ἀνθρώπινες ζωές.*

⁷Εκτός ἀν ἀναφέρεται διαφορετικά, τά γραφικά ἐδάφια εἶναι ἀπό τή μετάφραση τῶν Ἀγίων Γραφῶν «τοῦ Νέου Κόσμου», πού ἔχει ἐκδώσει ᾧ Βιβλική καὶ Φυλλαδική Ἐταιρεία Σκοπιά τῆς Νέας Υόρκης (The New World Translation of the Holy Scriptures, Watchtower Bible and Tract Society of New York, Inc) - (Σ.τ.Μ. Ἡ συντομογραφία στά ἀγγλικά εἶναι NWT καὶ στά ἑλληνικά εἶναι MNK.) Συντομογραφίες τῶν ἀγγλικῶν μεταφράσεων πού ἀναφέρονται στίς ὑποσημειώσεις:

JB: Jerusalem Bible, Ἡ Βίβλος τῆς Ιερουσαλήμ

NEB: The New English Bible, Ἡ Νέα Ἀγγλική Βίβλος

NIV: The New International Version, Ἡ Νέα Διεθνής Ἀπόδοση

RSV: The Revised Standard Version, Ἡ Ἀναθεωρημένη Τυποποιημένη Ἀπόδοση

Σέ αὐτό τό βιβλίο ἔχει γίνει προσπάθεια, χάριν αὐθεντικότητας, νά παρουσιαστοῦν χωρία ἄλλων ἐκδόσεων σέ φωτογραφική ἀνατύπωση. Ἐφόσον κάποιες ἀπό αὐτές τίς ἐκδόσεις μπορεῖ νά ἀνάγονται σέ ἐνενήντα χρόνια πρίν, ἡ ποιότητα μπορεῖ νά μήν εἶναι πάντα ἀριστη.

Προλεγόμενα έλληνικῆς ἔκδοσης

”Οσον ἀφορᾶ τή μετάφραση, τά κύρια ὀνόματα πού ἀποδίδονται στήν ἑλληνική παρατίθενται σέ παρένθεση καί στήν ἀγγλική τήν πρώτη φορά πού ἐμφανίζονται στό κείμενο, ὅστε νά διευκολύνεται ὁ ἀναγνώστης πού θέλει νά ἀνατρέξει σέ ξενόγλωσσα ἔντυπα ἢ στό ”Ιντερνετ.

Παράλληλα γίνεται ἀναγκαστική χρήση ὅρων πού δέν εἶναι ἀρτιοι μεταφραστικά, ἀλλά χρησιμοποιοῦνται ἀπό τά ἔντυπα τῆς Έταιρείας Σκοπιά, κι ἔτσι ἡ ἀποφυγή τους θά μποροῦσε νά κάνει τό διβλίο δυσνόητο γιά ὅσους ἔμαθαν ἔτσι τά πράγματα. Γιά παράδειγμα ὁ ὅρος «Board of Directors» στήν ἑλληνική ἀποδίδεται συνήθως ως «Διοικητικό Συμβούλιο» καί ὁ ὅρος «Directors», ὅσον ἀφορᾶ τά μέλη του, ως «Σύμβουλοι» ἢ «μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου». ”Ομως τά ἔντυπα τῆς «Σκοπιᾶς» πάντοτε ἀποδίδουν τούς ὅρους ως «Συμβούλιο Διευθυντῶν» καί «Διευθυντές», ὅπότε ἀποδόθηκαν ἔτσι κι ἐδῶ. Τό

ΐδιο συνέδη μέ τό «Γραφεῖο Τμήματος» («Branch Office»), τήν «όλοχρόνια ύπηρεσία» (full-time service), ἀλλά καὶ ἄλλους ὅρους. Ἐπιπλέον, δοισμένες λέξεις πού δέν χρησιμοποιοῦμε συνήθως στήν ἑλληνική (ὅπως «διακρατῶ», «παροδηγῶ» κ.ἄ.), καὶ κάποιες πού χρησιμοποιοῦμε (ὅπως «διορισμός» (assignment) καὶ «διευθέτηση» (arrangement)), ἀποτελοῦν ἐπίστης μόνιμες μεταφραστικές ἐπιλογές τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά – ὅπως φαίνεται καὶ ἀπό τίς φωτογραφικές ἀνατυπώσεις ἐντύπων της πού ἔμπεριέχονται στό παρόν βιβλίο – γι' αὐτό καὶ προτιμῶνται στήν ἀπόδοση τῶν ἐννοιῶν ἀπό ἄλλες λέξεις ἀντίστοιχες, καὶ, σέ πολλές περιπτώσεις, καταλληλότερες.

Στήν ίστορία μιᾶς θρησκευτικῆς δογάνωσης μποροῦν νά
ύπάρξουν καθοριστικές στιγμές καί εἰδικές περιστάσεις πού
ἐπιτρέπουν νά δοῦμε πίσω ἀπό τήν ἔξωτερην ἐμφάνιση καί ν'
ἀναγνωρίσουμε τόν ἀληθινό χαρακτήρα καί τό οὐσιαστικό
πνεῦμα τῆς δογάνωσης.⁹ Η ἵδια ἡ εἰκόνα πού ἔχει ἡ δογάνωση
γιά τόν ἑαυτό της, ἡ χαρακτηριστική μορφή νοοτροπίας καί
ἀντιλήψεων πού ἐπικρατεῖ σ' αὐτήν, ἡ κινητήρια δύναμη της
καί τό πρότυπο σύμφωνα μέ τό ὅποιο ἀνταποκρίνεται στή δια-
φωνία καί τήν πρόκληση, μποροῦν τότε νά εἰδωθοῦν πιό καθα-
ρά. Γιά τήν ἀκρίβεια, μπορεῖ οἱ παράγοντες πού ἔρχονται στό¹⁰
φῶς νά ἥταν ἐκεῖ, στόν ἐσώτερο πυρήνα τῆς δογάνωσης, ἀλλά
ἥταν κάτω ἀπό τήν ἐπιφάνεια, ἀκόμα καί σέ σύγκρουση μέ τήν
ἔξωτερην τῆς ἐμφάνιση καί τίς διακηρυγμένες ἀρχές της.¹¹ Η
καθοριστική στιγμή μπορεῖ νά φανερώσει ἔνα πορτρέτο ἐνο-
χλητικά διαφορετικό ἀπό τήν εἰκόνα πού διατηρεῖ ἡ δογάνωση¹²
στή συνείδηση τῶν ὀπαδῶν της, κι αὐτή ἡ καθοριστική περίο-
δος μπορεῖ ἀκόμα καί νά διαφύγει τῆς προσοχῆς τους ἢν αὐτοί¹³
πού εἶναι στό κέντρο τῆς δογάνωσης μποροῦν νά καταστείλουν
ἀποτελεσματικά τή σχετική πληροφόρηση.

Οἱ περισσότεροι ἀναγνῶστες αὐτοῦ βιβλίου θά ἔχουν τό λι-
γότερο κάποια ἔξοικείωση μέ τή θρησκεία τῶν Μαρτύρων τοῦ
Ιεχωδᾶ. Λάβετε λοιπόν ὑπόψη σας τίς ἀκόλουθες δηλώσεις,
καί ἀναρωτηθεῖτε ὡς πρός τήν πιθανή προέλευση αὐτῶν τῶν
ἐκφράσεων, καί ὡς πρός τήν ἐγκυρότητά τους.

⁹ Ο φυσικός ἄνθρωπος μπορεῖ νά δεῖ ὅτι ἔνα ὄρατά δο-
γανωμένο σῶμα, μέ ἔναν συγκεκριμένο σκοπό, εἶναι κάτι
πού ἔχει δύναμη, περισσότερη ἢ λιγότερη. Γι' αὐτό ἔχουν
σέ ἐκτίμηση τίς διάφορες δογανώσεις, ἀπό τίς δύοις ἔχουν-
με ἔξελθει, ὑπακούοντας στό κάλεσμα τοῦ Κυρίου (Master).

΄Αλλά ό φυσικός ἄνθρωπος δέν μπορεῖ νά καταλάβει πῶς μιά δμήγυρη ἀνθρώπων, χωρίς δργάνωση τήν δποία μποροῦν νά δοῦν, πρόκειται ποτέ νά καταφέρει δτιδήποτε. Καθώς μᾶς κοιτοῦν, μᾶς θεωροῦν ἀπλῶς σάν κάποιους λιγούς διασκορπισμένους ἀκροβολιστές – «παράξενους ἀνθρώπους» – μέ πολύ παράξενες ίδεες καί ἐλπίδες, ἀλλά δχι ἄξιους ίδιαίτερης προσοχῆς.

Κάτω ἀπό τόν Αρχηγό μας, δλοι οί πραγματικά καθαγιασμένοι, δσο λίγοι ή ἀπομονωμένοι καί νά εῖναι ώς πρόσωπα, εῖναι ἔνωμένοι σφιχτά ἀπό τό Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, μέ πίστη, ἐλπίδα καί ἀγάπη· καί ἀκολουθώντας τίς διαταγές τοῦ Κυρίου (Master) προχωροῦν σύσσωμοι σέ δμάδες, γιά τήν ἐπίτευξη τῶν σκοπῶν Του. Άλλα ἔχετε στό νοῦ σας δτι δ Θεός δέν ἔξαρταται ἀπό ἀριθμούς (βλ. Κριτές 7, δπως στήν εἰκόνα).

...Πάντα ἀρνούμαστε νά μᾶς καλοῦν μέ δποιοδήποτε ἄλλο δνομα ἀπό αύτό τῆς Κεφαλῆς μας – Χριστιανούς – ἀξιώνοντας πάντα δτι δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει διαίρεση ἀνάμεσα σ' αύτούς πού δδηγοῦνται συνεχῶς ἀπό τό Πνεῦμα καί τό παράδειγμά Του, δπως ἔχουν γίνει γνωστά διαμέσον τοῦ Λόγου Του.

Νά δυσπιστεῖτε στήν «δργάνωση». Εῖναι ἐντελῶς ἄχρηστη. Οι κανόνες τῆς Βίβλου εῖναι οί μόνοι κανόνες πού θά χρειαστεῖτε. Μή ζητᾶτε νά δεσμεύσετε τίς συνειδήσεις τῶν ἄλλων, καί μήν ἐπιτρέπετε σέ ἄλλονς νά δεσμεύσουν τή δική σας συνείδηση. Πιστέψτε καί ὑπακοῦστε στό δαθμό πού μπορεῖτε νά καταλάβετε τό Λόγο τοῦ Θεοῦ σήμερα, κι ἔτσι συνεχίστε ν' αὐξάνεσθε σέ χάρη καί γνώση καί ἀγάπη μέρα μέ τή μέρα.

... μέ δποια ὀνόματα κι ἄν μᾶς ἀποκαλοῦν οί ἄνθρωποι, δέν ἔχει σημασία γιά μᾶς· δέν ἀναγνωρίζουμε κανένα ἄλλο δνομα ἐκτός «ἀπό τό μόνο δνομα πού ἔχει δοθεῖ κάτω ἀπό τόν οὐρανό μεταξύ τῶν ἀνθρώπων», (τό δνομα) τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αύτοαποκαλούμαστε ἀπλά XPIΣΤΙΑΝΟΙ καί

δέν ύψωνουμε φράχτη νά χωρίσουμε ἀπό μᾶς ὅποιον πιστεύει στόν θεμέλιο λίθο τοῦ οἰκοδομήματός μας, πού ἀναφέρεται ἀπό τόν Παῦλο: «*Οτι ὁ Χριστός πέθανε γιά τίς ἄμαρτίες μας σύμφωνα μέ τίς Γραφές*»· καί ὅσοι δέν τό δρίσκουν αὐτό ἀρκετά εὐρύ, δέν ἔχουν δικαίωμα στό ὅνομα Χριστιανός.

”Αν ζητήσετε μιά ἀποτίμηση αὐτῶν τῶν δηλώσεων καί χαρακτηρισμό τῶν ἀρχῶν πού προάγουν, οἱ περισσότεροι Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ σήμερα θά τίς κατηγοριοποιήσουν ώς προερχόμενες ἀπό «ἀποστατικές» πηγές. Ἡ πραγματική πηγή εἶναι, πάντως, τό περιοδικό «Σκοπιά» μιᾶς παλιότερης ἐποχῆς.* Ἡ ἀπόρριψη καί ἐγκατάλειψη τῶν ἀρχῶν μέ τίς ὅποιες συντάσσονται οἱ δημοσιευμένες αὐτές δηλώσεις ἥταν παράγοντες σέ μιά μεγάλη μεταμόρφωση πού συντελέστηκε μέσα σ’ ἓνα σῶμα ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἀρχικά ἐνώθηκαν σέ μιά ἐλεύθερη συντροφιά χωρίς δρατή δργανωτική δομή, καί στή μετάταξή τους σέ μιά δργάνωση πολύ συγκεντρωτική, μέ διακριτικό ὄνομα καί μέ τήν ἀξίωση ὅτι ἔχει τό ἀποκλειστικό δικαίωμα νά θεωρεῖται γνήσια χριστιανική.

Αὐτή ἡ μεταμόρφωση ἔλαβε χώρα πρίν πολλές δεκαετίες. ”Ομως τό πρότυπο πού καθιέρωσε παραμένει σέ ἰσχύ μέχρι σήμερα καί ἀσκεῖ ἔξουσιαστική ἐπιβολή.

Τά γεγονότα καί οἱ περιστάσεις πού ἔκθέτονται στό «Κρίση συνείδησης», καταδεικνύουν μέ παρόμοιο τρόπο μιά καθοριστική στιγμή σέ καιρούς πιό πρόσφατους, μιά στιγμή πού γιά πολλούς μπορεῖ νά εἶναι τόσο ἀσυνήθιστη κι ἀνοίκεια, ὅσο οἱ προηγούμενες παραθέσεις ἀπό τό περιοδικό Σκοπιά. Τά στοιχεῖα πού παρουσιάζονται σ’ αὐτή τήν τέταρτη ἔκδοση ἀποδεικνύουν τή συνεχιζόμενη ἐπίδραση τῶν ἔξελίξεων αὐτῆς τής περιόδου διαμέσου τῶν ἐπόμενων χρόνων καί μέσα στόν ἴδιο τόν 21ο

* Βλ. τό περιοδικό «Σκοπιά» Μαρτίου 1883, Φεβρουαρίου 1884, καί 15ης Σεπτεμβρίου 1885. Γιά φωτογραφική ἀνατύπωση τῶν πρωτοτύπων δεῖτε τό διάλιο «In search of Christian Freedom», σελ. 72-76 (ἐκδ. Commentary Press, Atlanta 1999).

αιώνα. Άντι τά χρόνια πού πέρασαν νά μειώσουν τή σημασία αυτῶν τῶν γεγονότων, μᾶλλον αὔξησαν τή σπουδαιότητα ἐκείνης τῆς περιόδου καί τῶν γεγονότων της, ἐπιβεβαίωσαν τήν εἰκόνα πού ἀποκαλύπτεται, καί παρεῖχαν ζωντανά παραδείγματα τῶν συνεπειῶν πού προέκυψαν σέ ζωές ἀνθρώπων.

”Ερχεται σέ ἀντίθεση μέ το ὑπόδαθρο αὐτῆς τῆς καθοριστικῆς περιόδου τό δι μπορεῖ κανείς νά διακρίνει μιά πραγματικότητα πού εἶναι τόσο μεστή νοήματος καί κρίσιμη σήμερα, δοσο ἥταν καί τόν καιρό πού πρωτογράφηκε τό διβλίο.

”Οταν ἄνθρωποι βρίσκονται σέ μεγάλο κίνδυνο πού προέρχεται ἀπό πηγή πού δέν ὑποπτεύονται, ἡ ὅταν παροδηγοῦνται ἀπό ἐκείνους πού θεωροῦν φίλους τους, ἀποτελεῖ ἀστοργία τό νά μήν τούς προειδοποιήσει κάποιος;
 ”Ισως προτιμήσουν νά μήν πιστέψουν τήν προειδοποίηση.
 ”Ισως καί νά δυσανασχετήσουν. Μήπως ὅμως αὐτό ἀπαλλάσσει κάποιον ἀπό τήν ἡθική εὐθύνη πού ἔχει νά δώσει αὐτή τήν προειδοποίηση;

Περιοδικό «Η Σκοπιά», 15 Απριλίου 1974

”Η ζωή εἶναι ἀδέειαιη, κι ὅταν ἔνας ἄνθρωπος πεθαίνει, δι τι γνωρίζει χάνεται μαζί του – ἐκτός ἀν τό μεταβιβάσει σέ ἄλλους δοσο εἶναι ἀκόμα ἐν ζωῇ. Τό περιεχόμενο αὐτοῦ τοῦ διβλίου γράφτηκε ἀπό μιά αἴσθηση ὑποχρέωσης πρός ἀνθρώπους πού ἀγαπῶ εἰλικρινά. Μπορῶ νά πῶ μέ ἀγαθή συνείδηση δι τοῦ σκοπός του εἶναι νά διηθήσει, ὅχι νά πληγώσει. ”Αν κάτι ἀπό αὐτά πού παρουσιάζονται εἶναι ὁδυνηρό στήν ἀνάγνωση, ἥταν τό ἕδιο ὁδυνηρό στήν καταγραφή. ”Ἐλπίζω δι τοῦ ἀναγνώστης θ’ ἀναγνωρίσει δι τή ἔρευνα γιά τήν ἀλήθεια δέν χρειάζεται ποτέ νά καταστρέψει τήν πίστη, δι τήν ἀντίθετα, κάθε προσπάθεια νά γνωρίσουμε καί νά ὑπερασπίσουμε τήν ἀλήθεια θά ἐνισχύσει τή βάση τῆς ἀληθινῆς πίστης. Τό τί θά κάνουν μ’ αὐτές τίς πληροφορίες αὐτοί πού τίς διαβάζουν, εἶναι, φυσικά, δική τους ἀπόφαση. Τουλάχιστον οἱ πληροφορίες θά ἔχουν εἰπωθεῖ, κι δι συγγραφέας θά ἔχει ἀνταποκριθεῖ σέ μιά ἡθική εὐθύνη.

Περιεχόμενα

σελ.

Πρόλογος ἐλληνικῆς ἔκδοσης	5
Εἰσαγωγή.....	7
1. Τό τίμημα τῆς συνείδησης	13
2. Διαπιστευτήρια καί σκοπός	25
3. Κυδερνῶν Σῶμα.....	79
4. Ἐσωτερική ἀναταραχή καί ἀναδόμηση.....	131
5. Παράδοση καί νομικισμός	179
6. Δύο μέτρα καί δύο σταθμά.....	227
7. Προβλέψεις καί κομπασμός	275
8. Δικαιολόγηση καί ἐκφοβισμός	325
9. 1975: «Ο κατάλληλος καιρός για νά ἐνεργήσει ὁ Θεός»	371
10. Τό 1914 καί «ἡ γενεά αὕτη»	395
11. Σημεῖο ἀπόφασης	423
12. Ἐπακόλουθα.....	527
13. Προοπτική	591
14. Παράρτημα.....	641

Κεφάλαιο 1

Τό τίμημα τῆς συνείδησης

Εἴτε μᾶς ἀρέσει εἴτε ὅχι, ἡ ἡθική πρόκληση ἐπηρεάζει τόν καθένα μας. Ἀποτελεῖ γλυκόπικρο συστατικό τῆς ζωῆς, ἀπό τό δοποῖο κανείς δέν καταφέρνει νά ξεφύγει. Ἐχει τή δύναμη νά μᾶς ἐμπλουτίζει καί νά μᾶς φτωχαίνει, νά καθορίζει τήν ἀληθινή ποιότητα τῶν σχέσεών μας μ' ἐκείνους πού μᾶς γνωρίζουν. “Ολα ἔξαρτῶνται ἀπό τήν ἀνταπόκρισή μας σ' αὐτή τήν πρόκληση. Ἡ ἐπιλογή εἶναι δική μας – καί σπάνια εἶναι εὔκολη.

Ἐχουμε βέβαια τή δυνατότητα νά περιβάλλουμε τή συνείδησή μας μ' ἔνα εἶδος κουκουλιοῦ μακαριότητας, «τραβώντας τό δρόμο μας» παθητικά, προστατεύοντας τά βαθύτερα αἰσθήματά μας ἀπό διδήποτε θά ̄ηταν δυνατόν νά τά ἀναστατώσει. “Οταν ἐγείρονται ζητήματα, μπορεῖ ἀντί νά λάδουμε θέση νά ποῦμε: «ἐγώ ἀπλῶς θ' ἀπέχω ἀπ' αὐτό, ἄλλοι μπορεῖ νά ἐπηρεαστοῦν – ἵσως καί νά βλαφθοῦν – ἐγώ δύμως ὅχι». Μερικοί δαπανοῦν ὅλη τους τή ζωή σέ μά κατάσταση ἡθικῆς ἀδράνειας. “Ομως, ὅταν ὅλα ἔχουν εἰπωθεῖ καί συντελεστεῖ, ὅταν τελικά ἡ ζωή πλησιάζει στό τέρμα της, φαίνεται ὅτι αὐτός πού μπορεῖ νά πεῖ «τουλάχιστον πάλεψα γιά κάτι», πρέπει νά νιώθει μεγαλύτερη ἴκανοποίηση ἀπό ἐκείνον πού σπάνια ὑπερασπίστηκε διδήποτε.

“Ισως μερικές φορές ἀναρωτιόμαστε μήπως οἱ ἄνθρωποι μέ ἔντονες, ἵσχυρές πεποιθήσεις, ἀποτελοῦν εἶδος ὑπό ἔξαφάνιση, κάτι γιά τό διαβάζουμε ὅτι ὑπῆρχε παλιά, μά ἐλάχιστα τό βλέπουμε σήμερα. Οἱ περισσότεροι ἀπό ἐμάς τό βρίσκουμε σχετικά εὔκολο νά λειτουργοῦμε μέ ἀγαθή συνείδηση, ὅσο αὐτά πού διακυβεύονται εἶναι ἡσσονος σημασίας, δύμως, ὅσο περισ-

σότερα διακυβεύονται, ὅσο τό κόστος εἶναι ύψηλότερο, τόσο δυσκολότερο γίνεται νά ἐπιλύσουμε ζητήματα συνείδησης, νά κάνουμε μιά ἡθική αρίστη καί νά δεχτοῦμε τίς συνέπειές της. “Οταν τό κόστος εἶναι πολύ ύψηλό, δρισκόμαστε σ’ ἔνα ἡθικό σταυροδρόμι, ἀντιμετωπίζοντας μιά πραγματική αρίστη στή ζωή μας.

Τό παρόν βιβλίο ἀναφέρεται σ’ αὐτό τό εἶδος αρίστης, στόν τρόπο πού οἱ ἀνθρώποι τήν ἀντιμετωπίζουν, καί στήν ἐπίδραση πού ἔχει στή ζωή τους.

‘Ομολογουμένως, ἡ ἴστορία τῶν ἀνθρώπων πού ἐμπλέκονται ἐδῶ δέν ἔχει πολλά κοινά μέ τό ἐντονο δράμα πού δρίσκουμε στή δίκη ἐνός Ἰωάννη Οὐίκλιφ (John Wycliff) για αἴρεση, στή φαδιουργία τῆς διεθνοῦς καταδίωξης ἐναντίον ἐνός ἀσύλληπτου Οὐίλιλιαμ Τυντέηλ (William Tyndale), ἡ στή φρίκη τῆς διά πυρᾶς θανάτωσης ἐνός Μιχαήλ Σερβέτου (Michael Servetus). “Ομως, δ ἀγώνας καί τά παθήματα τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν δέν εἶναι λιγότερο ἐντονα, μέ τόν δικό τους τρόπο. Λίγοι ἀπό αὐτούς θά μποροῦσαν νά ἐκφραστοῦν τόσο εὔγλωττα ὅσο ὁ Λούθηρος, κι ὅμως ἀκολουθοῦν κατά πολύ τή στάση πού πῆρε ὅταν εἶπε στούς ἑδομήντα ἀντρες πού τόν δίκαζαν:

Παρεκτός κι ἄν πειστῶ ἀπό τή μαρτυρία τῶν Γραφῶν ἢ ἀπό τήν ὁρθή λογική (γιατί δέν πιστεύω οὕτε τόν Πάπα, οὕτε μόνες τίς συνόδους, καθώς εἶναι ὀλοφάνερο ὅτι συχνά ἔχουν λαθέψει κι ἀντιφάσκουν), περιορίζομαι ἀπό τά Γραφικά χωρία πού ἔχω παραθέσει, καί ἡ συνείδησή μου παραμένει πιστά δεσμευμένη στό λόγο τοῦ Θεοῦ· καί καθώς δέν εἶναι οὕτε ἀσφαλές, οὕτε δίκαιο νά δράσω ἐνάντια στή συνείδησή μου, δέν μπορῶ νά ἀνακαλέσω, καί δέν θά ἀνακαλέσω τίποτα. Παραμένω σέ αὐτές τίς θέσεις: δέν μπορῶ νά κάνω ἀλλιῶς· ὁ Θεός ἀς μέ δοηθήσει. Ἀμήν.¹

1. Αὐτοὶ ἦταν οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ Λούθηρου κατά τήν ὑπεράσπισή του ἐνώπιον τῆς Δίαιτας (Βουλῆς) τῆς πόλης Βόρμις, στή Γερμανία, τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1521.

Πολύ πρίν ἀπό ὅποιονδήποτε ἀπό αὐτούς τούς ἀνθρώπους, πρίν ἀπό δεκαεννέα αἰῶνες, οἱ ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος ἀντιμετώπισαν οὐσιαστικά τὸ ἕδιο ζήτημα, ὅταν στάθηκαν μπροστά σ' ἓνα δικαστικό συμβούλιο ἀπαρτιζόμενο ἀπό τὰ πιό σεβαστά μέλη τῆς θρησκείας πού ἵσοδίως ἀσπάζονταν μέχρι τότε καὶ οἱ ἕδιοι, καὶ τούς εἶπαν ἀνοιχτά:

Ἄν εἴναι δίκαιο στά μάτια τοῦ Θεοῦ νά ἀκοῦμε ἐσᾶς μᾶλλον παρά τόν Θεό, κρίνετέ το μόνοι σας. Ἐμεῖς δμως δέν μποροῦμε νά σταματήσουμε νά μιλᾶμε γι' αὐτά πού εἴδαμε καί ἀκούσαμε.²

Τούς ἀνθρώπους γιά τούς ὅποίους γράφω τούς γνωρίζω πολύ στενά, ὑπῆρξαν μέλη τῆς θρησκευτικῆς ὅμάδας πού εἶναι γνωστή ὡς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ. Εἶμαι βέβαιος, καὶ ὑπάρχουν στοιχεῖα νά τό ἀποδείξω, ὅτι οἱ ἐμπειρίες τους δέν εἶναι μέ κανένα τρόπο μοναδικές, ὅτι ὑπάρχει παρόμοια ἀναταραχή συνείδησης μεταξύ ἀνθρώπων διαφόρων πίστεων. Ἀντιμετωπίζουν τό ἕδιο ζήτημα πού ἀντιμετώπισαν ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης, καθώς καὶ ἄντρες καὶ γυναῖκες μετέπειτα ἐποχῶν: δηλαδή, τόν ἀγώνα νά παραμείνουν εἰλικρινεῖς μέ τήν προσωπική τους συνείδηση, ἀντιμετωπίζοντας εὐθέως πίεση ἐκ μέρους θρησκευτικῆς ἔξουσίας.

Γιά πολλούς αὐτό σημαίνει συγκινησιακή διελκυστίνδα. Ἀπό τή μία, νιώθουν νά ὀθοῦνται ν' ἀπορρίψουν τήν παρεμβολή ἀνθρώπινης ἔξουσίας ἀνάμεσα σ' αὐτούς καὶ στό Δημιουργό τους· ν' ἀπορρίψουν τόν θρησκευτικό δογματισμό, τό νομικισμό καὶ τόν αὐταρχισμό, νά μείνουν πιστοί στή διδασκαλία ὅτι ὁ Χριστός Ἰησοῦς, κι ὅχι κάποιο ἀνθρώπινο θρησκευτικό σῶμα, εἶναι «κεφαλή παντός ἀνδρός». ³ Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, διακινδυνεύουν νά χάσουν φίλους πού εἶχαν γιά μιά ζωή, νά δοῦν τίς οἰκογενειακές τους σχέσεις νά ἐπηρεάζονται τραυμα-

2. Πράξεις τῶν Ἀποστόλων 4: 19, 20.

3. Πρός Κορινθίους Α' ἐπιστολή τοῦ ἀποστόλου Παύλου, 11:3.

τικά, νά θυσιάσουν θρησκευτική κληρονομιά πού μπορεῖ νά έκτείνεται γενιές πρίν. Σέ τέτοιου είδους σταυροδρόμια, οί άποφάσεις δέν παίρνονται εύκολα.

Αύτό πού περιγράφεται έδω, λοιπόν, δέν εἶναι μόνο «τρικυμία στό φλιτζάνι», μιά μεγάλη διαμάχη σέ μιά μικρή θρησκεία. Πιστεύω ότι ό καθένας μπορεῖ ν' άποκομίσει ζωτικό όφελος λαμβάνοντας ήποψη του τήν άφήγηση αυτή. Γιατί άν ό άριθμός των άτομων πού έμπλεκονται τώρα εἶναι συγκριτικά μικρός, τά θέματα δέν εἶναι μικρά. Εἶναι έρωτήματα μέ προεκτάσεις πού έχουν φέρει άντρες και γυναῖκες σέ παρόμοιες κρίσεις συνείδησης, πολλές φορές σέ δλη τή διάρκεια τῆς ίστορίας.

Διακυβεύεται ή έλευθεροία άναξήτησης τῆς πνευματικῆς άλήθειας, άνεμπόδιστα άπό αύθαιρετους περιορισμούς, και τό δικαίωμα ν' άπολαμβάνει κανείς προσωπική σχέση μέ τόν Θεό και τόν Υἱό του, άπαλλαγμένος άπό τήν έντεχνη παρεμβολή ιεροτικῆς φύσης ἐκ μέρους κάποιας άνθρωπινης άντιπροσωπείας. Ένω πολλά ἀπ' οσα έχουν γραφτεῖ έδω μπορεῖ στήν έπιφάνεια νά φαίνονται ν' άποτελοῦν χαρακτηριστικά τῆς Όργάνωσης τῶν Μαρτύρων τού Ιεχωδᾶ, στήν πραγματικότητα τά ήποκείμενα θεμελιώδη ξητήματα έπηρεάζουν τή ζωή άνθρωπων δποιουδήποτε θρησκεύματος πού φέρει χριστιανικό δνομα.

Τό τίμημα τῆς άκλόνητης πεποίθησης ότι «δέν εἶναι άσφαλές, οὔτε δίκαιο νά δρᾶ κανείς ένάντια στή συνείδησή του» δέν ήταν μικρό γιά τούς άντρες και τίς γυναῖκες πού γνωρίζω. Μερικοί βρέθηκαν ξαφνικά άποκομμένοι άπό τίς οίκογενειακές τους σχέσεις ώς άποτέλεσμα έπισημης θρησκευτικῆς δράσης – άποκομμένοι άπό γονεῖς, γιούς και κόρες, άδελφούς κι άδελφές, άκόμα κι άπό παππούδες ή έγγονα. Δέν μποροῦν πιά ν' άπολαμβάνουν έλευθερη συναναστροφή μέ μακροχρόνιους φίλους τους, γιά τούς δποίους νιώθουν βαθιά στοργή· τέτοια συναναστροφή θά έβαζε αυτούς τούς φίλους σέ κίνδυνο νά άντιμετωπίσουν τήν ίδια έπίσημη θρησκευτική ένέργεια. Βλέπουν ν' άμαυρώνεται ή ήπόληψή τους – τό καλό δνομα πού χρειάστηκαν μιά ζωή γιά νά τό κερδίσουν – καθώς και δλα δσα σήμαινε

ένα τέτοιο ὄνομα στή διάνοια καί τήν καρδιά ἐκείνων πού τούς γνώριζαν. Μ' αὐτόν τόν τρόπο τούς ἀφαιρεῖται ἡ δυνατότητα νά ἀσκήσουν τήν ὅποια καλή καί δίκαιη ἐπιρροή θά μποροῦσαν νά ἀσκήσουν, ἐξ ὀνόματος ἀκριβῶς τῶν ἀνθρώπων πού γνώριζαν καλύτερα, στήν κοινότητά τους, στή χώρα τους, στόν κόσμο ὅλο. Οἱ ὑλικές ἀπώλειες, ἀκόμα καί ἡ φυσική κακομεταχείριση καί οἱ προσδοκίες, μποροῦν νά ἀντιμετωπιστοῦν εὐκολότερα ἀπό αὐτό.

Τί θά μποροῦσε νά ὑποκινήσει κάποιον νά διακινδυνεύσει μιά τέτοια ἀπώλεια; Πόσοι ἀνθρωποι θά τό ἔκαναν σήμερα αὐτό; Ὑπάρχουν, δέδαια (ὅπως ὑπῆρχαν πάντα) ἀνθρωποι πού θά διακινδύνευαν νά ὑποστοῦν κάποια, ἢ ὅλες αὐτές τίς ἐπιπτώσεις, ἀπό πεισματάρικη περηφάνεια, ἢ γιά νά ἴκανοποιήσουν τήν ἐπιθυμία γιά ὑλικά ὀφέλη, γιά δύναμη, γόητρο, ὑπεροχή ἢ ἀπλά γιά σαρκική ἥδονή. "Ομως, ὅταν τά στοιχεῖα δέν ἀποκαλύπτουν τίποτα πού νά ἀποτελεῖ ἔνδειξη γιά τέτοιους στόχους, ὅταν, γιά τήν ἀκρίδεια, δείχνουν ὅτι οἱ ἀνθρωποι πού ἐμπλέκονται ἐδῶ γνώριζαν ὅτι θά μποροῦσαν νά περιμένουν ἀκριβῶς τό ἀντίθετο ἀπό τήν ἐπίτευξη τέτοιων στόχων, τότε τί;

Αὐτό πού συνέδη ἀνάμεσα στούς Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ παρέχει μιά ἀσυνήθιστη καί προκλητική γιά τή σκέψη σπουδή πάνω στήν ἀνθρώπινη φύση. Ἐκτός ἀπό αὐτούς πού ἦταν πρόθυμοι ν' ἀντιμετωπίσουν τόν ἀφορισμό γιά χάρη τῆς συνείδησης, τί μποροῦμε νά ποῦμε γιά τούς περισσότερους στόν ἀριθμό, αὐτούς πού ἔνιωσαν ὑποχρεωμένοι νά συμμετάσχουν σέ τέτοιους ἀφορισμούς ἢ νά τούς ὑποστηρίξουν, νά ἐπιτρέψουν τή διάσπαση οἰκογενειῶν, νά τερματίσουν μακροχρόνιες φιλίες; Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ώς πρός τήν εἰλικρίνεια πολλῶν ἀπό αὐτούς τούς ἀνθρώπους ἢ γιά τό ὅτι ἔνιωσαν κι ἀκόμα νιώθουν θλίψη ἀπό τήν ἐπιτέλεση αὐτοῦ πού θεωροῦν ἀναγκαῖο θρησκευτικό καθήκον. Ποιές πεποιθήσεις καί ποιοί συλλογισμοί τούς ὕθησαν νά φερθοῦν ἔτσι;

"Οσον ἀφορᾶ τίς περιπτώσεις τίς ὅποιες πραγματεύεται αὐτό τό βιβλίο, εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι πολλοί ἀπό τούς ἐμπλεκόμε-

νους σχετίζονταν μέ τούς Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ ἐπί εἶκοσι, τριάντα, σαράντα ἥ καί περισσότερα χρόνια. Δέν ἀποτελοῦσαν «περιθωριακά στοιχεῖα» ἀλλά, ἀντιθέτως, ὡς ἐπί τό πλεῖστον ἥταν ἀπό τά πιό δραστήρια, παραγωγικά μέλη τῆς ὁργάνωσης.

Οἱ περιπτώσεις περιλαμβάνουν πρόσωπα πού ἥταν ἔξεχοντα μέλη τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου τῶν Μαρτύρων στό Μπρούκλυν τῆς Νέας Ὑόρκης ἀντρες πού ὑπηρετοῦσαν ὡς περιοδεύοντες ἐπίσκοποι καί ἐπόπτες· γυναικες πού πέρασαν πολλά χρόνια στό ίεραποστολικό κι εὐαγγελιστικό ἔργο. “Οταν πρωτοέγιναν Μάρτυρες, συχνά ξέκοψαν ἀπό ὅλες τίς προηγούμενες φιλίες μέ πρόσωπα ἄλλων πίστεων, καθώς τέτοιες σχέσεις μέ τούς «ἀπ’ ἔξω» ἀποθαρρύνονται στούς Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ. Γιά τό ὑπόλοιπο τῆς ζωῆς τους οἱ μόνοι φίλοι τους ἥταν ἀπό τή δική τους θρησκευτική κοινότητα. Μερικοί εἶχαν χτίσει τό πρόγραμμα γιά δλόκληρη τή ζωή τους γύρω από τούς στόχους πού τούς ἔθετε ἥ ὁργάνωση, ἐπιτρέποντας στούς στόχους αὐτούς νά ἐλέγξουν τό δαθμό τῆς μόρφωσης πού ἐπιζήτησαν, τό εἶδος τῆς δουλειᾶς πού ἔκαναν, τίς ἀποφάσεις τους σχετικά μέ τόν γάμο καί τό ἄν θά ἔκαναν παιδιά ἥ θά παρέμεναν ἄτεκνοι. Ἡ «ἐπένδυσή» τους ἥταν μεγάλη, περιελάμβανε μερικές ἀπό τίς πιό πολύτιμες ἀξίες τῆς ζωῆς. Καί τώρα τά ἔβλεπαν ὅλα αὐτά νά ἔξαφανίζονται, νά καταστρέφονται ξαφνικά καί δίαια μέσα σέ λίγες ὥρες.

Πιστεύω ὅτι αὐτό εἶναι ἀπό τά παράξενα χαρακτηριστικά τοῦ καιροῦ μας, τό ὅτι μερικά ἀπό τά πιό σκληρά καί δίαια ἐπιβεβλημένα μέτρα κατάπνιξης τῆς ἔκφρασης τῆς προσωπικῆς συνείδησης προέρχονται ἀπό θρησκευτικές ὅμάδες πού ἥταν κάποτε φημισμένες γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς ἐλευθερίας τῆς συνείδησης.

Τό ἀποσαφηνίζουν πλήρως τά παραδείγματα τριῶν ἀνθρώπων: καθένας ἀπό αὐτούς ἥταν διακεκριμένος θρησκευτικός καθοδηγητής στή δική του θρησκεία, καί ἥ κάθε περίπτωση ἔφτασε στό ἀποκορύφωμά της τήν ἴδια χρονιά.

‘Ο ἔνας, γιά περισσότερο ἀπό μία δεκαετία, ἔγραφε διδλία κι ἔκανε τακτικά διαλέξεις παρουσιάζοντας ἀπόψεις πού

χτυποῦσαν τήν ἵδια τήν καρδιά τῆς δομῆς ἐξουσίας τῆς θρησκείας του.

‘Ο ἄλλος, σέ διμιλία πού ἐκφώνησε ἐνώπιον ἀκροατηρίου χιλίων καὶ παραπάνω ἀτόμων, διαφώνησε ἔντονα μέ τίς διδασκαλίες τῆς δικῆς του θρησκευτικῆς ὁργάνωσης σχετικά μέ μία κρίσιμη χρονολογία καὶ τή σημασία της στήν ἐκπλήρωση τῶν προφητειῶν τῆς Βίβλου.

‘Ο τρίτος δέν ἔκανε τέτοιες δημόσιες διακηρύξεις. Οἱ μόνες φορές πού ἐξέφρασε διαφορετική ἀποψη περιορίζονταν σέ προσωπικές συνομιλίες μέ στενούς φίλους του.

Καί ὅμως ἡ αὐστηρότητα τῆς ἐπίσημης δράσης πού ἀνέλαβε ἐνάντια σ' αὐτούς ἡ καθηματική ἀπό τίς τρεῖς ἀντίστοιχες θρησκευτικές ὁργανώσεις τους, ἥταν ἀντιστρόφως ἀνάλογη μέ τή σοδαρότητα τῶν πράξεών τους. Καί ἡ πηγή τῆς μεγαλύτερης αὐστηρότητας ἥταν ἡ ἀντίθετη ἀπό αὐτήν πού θά περίμενε κανείς.

Τό πρῶτο πρόσωπο πού περιέγραφα εἶναι ὁ Ρωμαιοκαθολικός Ἱερέας Χάνς Κούνγκ (Hans Kung), καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Τυβίνγης (Tübingen) στή Δυτική Γερμανία. Μετά ἀπό δέκα χρόνια, ἡ εἰλικρινής κριτική του, πού περιελάμβανε τήν ἀπόρριψη τοῦ δόγματος τοῦ ἀλαθήτου τοῦ Πάπα καὶ τῶν συνόδων τῶν ἐπισκόπων, ἀντιμετωπίστηκε τελικά ἀπό τό ἴδιο τό Βατικανό καὶ τό 1980 τό Βατικανό τοῦ ἀφαίρεσε τόν ἐπίσημο διαθήμα τοῦ καθολικοῦ θεολόγου.⁴ Εν τούτοις παραμένει Ἱερέας καὶ ἡγετική μορφή στό ’Ινστιτοῦ Οἰκουμενικῆς⁵ Ερευνας τοῦ Πανεπιστημίου. Ἀκόμα, οἱ ὑποψήφιοι γιά τήν Ἱεροσύνη φοιτητές πού παρακολουθοῦν τίς διαλέξεις του δέν ὑπόκεινται σέ ἐκκλησιαστική ποινή.⁴

‘Ο δεύτερος εἶναι ὁ γεννημένος στήν Αὐστραλία Ἀντδεντιστής τῆς 7ης Ἡμέρας, καθηγητής Ντέσμοντ Φόρντ (Desmond Ford). Ἡ ὅμιλία του σέ μιά ὁμάδα χιλίων μή κληρικῶν ἀκροατῶν σέ κολέγιο τῆς Καλιφόρνια, κατά τήν ὅποια διαφώνησε

---

4. Ἀπλῶς δέν παίρνουν ἀκαδημαϊκό διαθήμα γιά τήν παρακολούθηση.

ἔντονα μέ τήν ἀντδεντιστική διδασκαλία γιά τό ἔτος 1884, ὁδήγησε στό νά κληθεῖ σέ ἀκρόαση ἀπό τήν ἐκκλησία του. Στόν Φόροντ δόθηκε ἄδεια ἑξάμηνης ἀπουσίας ὥστε νά προετοιμάσει τήν ὑπεράσπισή του, καὶ τό 1980 συναντήθηκε μέ ἑκατό ἐκπροσώπους τῆς ἐκκλησίας του πού ξόδεψαν πενήντα περίπου ὡρες ἀκούγοντας τήν κατάθεσή του. Τότε οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἀξιωματοῦχοι ἀποφάσισαν νά τόν ἀπομακρύνουν ἀπό τή διδασκαλική θέση του καὶ νά τοῦ ἀφαιρέσουν τόν ἰερατικό του βαθμό. “Ομως δέν τόν ἔδιωξαν ἀπό τήν ὅμαδα τους (δέν τόν ἀφόρισαν) μιολονότι εἶχε ἐκδώσει τίς ἀπόψεις του καὶ συνεχίζει νά μιλᾶ γι’ αὐτές σέ κύκλους Ἀνδεντιστῶν.⁵

Ο τρίτος ἄντρας εἶναι ὁ ”Ἐντουαροντ Ντάνλαπ (Edward Dunlap), πού ὑπῆρξε ἐπί πολλά χρόνια ὁ Γραμματέας τῆς μοναδικῆς Ἱεραποστολικῆς σχολῆς τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ, τῆς Βιβλικῆς Σχολῆς Γαλαάδ τῆς Σκοπιᾶς, κι ἐπίσης δασικός συνεργάτης στό Λεξικό τῆς Βίβλου πού ἔξεδωσε ἡ ὁργάνωση («Βοήθημα πρός κατανόηση τῆς Βίβλου», πού τώρα τιτλοφορεῖται «Ἐνόραση στίς Γραφές») καὶ συγγραφέας τοῦ μοναδικοῦ σχολιολογίου τῆς Σκοπιᾶς γιά τμῆμα τῆς Βίβλου (Σχολιολόγιο ἐπί τῆς ἐπιστολῆς Ἰακώδου). Ο Ντάνλαπ ἔξεφρασε τή διαφορετική του ἀποψη γιά συγκεκριμένες διδασκαλίες μόνο σέ προσωπικές συζητήσεις μέ μακροχρόνιους φίλους. Τήν ἄνοιξη τοῦ 1980, μιά ἐπιτροπή πέντε ἀνδρῶν ἀπό τούς δόποίους κανείς δέν ἦταν μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος τῆς Ὁργάνωσης, συναντήθηκε μαζί του γιά λίγες ὡρες σέ μυστική συνεδρίαση, ἀνακρίνοντάς τον σχετικά μέ τίς ἀπόψεις του. Μετά ἀπό σαράντα καὶ περισσότερα χρόνια συνεργασίας, ὁ Ντάνλαπ διώχτηκε ἀπό τή δουλειά του καὶ τήν κατοικία του στά

---

5. Σέ συζήτηση μέ τόν Ντέσμοντ Φόροντ στήν Τσατανούγκα (Chattanooga) τοῦ Τενεσή (Tennessee) τό 1982, ἀνέφερε ὅτι 120 κληρικοί τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἀντδεντιστῶν τῆς 7ης Ἡμέρας εἶχαν εἴτε παραιτηθεῖ εἴτε καθαιρεθεῖ ἀπό τήν ἐκκλησία αὐτή, διότι δέν μπορούσαν νά ὑποστηρίξουν συγκεκριμένες διδασκαλίες ἢ πρόσφατες ἐνέργειες τῆς ὁργάνωσης.

διεθνή Κεντρικά Γραφεῖα (τῆς Σκοπιᾶς) και ἀποκόπηκε ἀπό τήν δργάνωση.

Ἐτσι ἡ θρησκευτικὴ δργάνωση πού γιά πολλούς ἀποτελοῦσε γιά καιρό σύμβολο ἀκραίου αὐταρχισμοῦ, ἐπέδειξε τόν μεγαλύτερο βαθμό ἀνοχῆς στόν διαφωνοῦντα κατηχητή της· και ἡ δργάνωση πού περιφανεύοταν ἵδιαίτερα γιά τόν ἀγώνα της ὑπέρ τῆς ἐλευθερίας συνείδησης, ἔδειξε τόν ἐλάχιστο.

Ἐδῶ ὑπάρχει κάτι παράδοξο: Παρά τήν ἔντονη δραστηριότητα τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωδᾶ στήν ἐπίδοση μαρτυρίας γιά τήν πίστη τους ἀπό πόρτα σέ πόρτα, οἱ περισσότεροι ἀνθρωποι γνωρίζουν λίγα γι' αὐτούς, ἐκτός ἀπό τίς θέσεις τους σέ δρισμένα θέματα συνείδησης. Ἐχουν ἀκούσει γιά τήν ἀσυμβίθαστη στάση τους στό ν' ἀρνοῦνται νά δεχτοῦν μετάγγιση αἵματος, τήν ἄρνησή τους νά χαιρετίσουν τήν ὅποια σημαία ἡ παρόμοιο ἔμβλημα, τήν ἀκαμπτη ἀντίρρησή τους στήν ἐκπλήρωση τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, τήν ἀντίθεσή τους στή συμμετοχή σέ ὅποιαδήποτε πολιτική δραστηριότητα ἡ λειτουργία. Ὁσοι εἶναι ἔξοικειωμένοι μέ τίς νομικές ὑποθέσεις, γνωρίζουν ὅτι οἱ Μάρτυρες ἔχουν προωθήσει πενήντα περίπου ὑποθέσεις στό Ἀνώτατο Δικαστήριο τῶν ΗΠΑ σέ ὑπεράσπιση τῆς ἐλευθερίας συνείδησης τους, συμπεριλαμβανομένου τοῦ δικαιώματός τους νά μεταφέρουν τό ἄγγελμά τους σέ ἀνθρώπους ἄλλων πίστεων, ἀκόμα και ἀντιμετωπίζοντας μεγάλη ἐναντίωση και ἀντιρρήσεις. Σέ χῶρες ὅπου τούς προστατεύουν οἱ συνταγματικές ἐλευθερίες, εἶναι ἐλεύθεροι νά ἔξασκοῦν τέτοια δικαιώματα χωρίς παρεμπόδιση. Σέ ἄλλες χῶρες ἔχουν δοκιμάσει σοδαρές διώξεις, συλλήψεις, φυλακίσεις, ἐπιθέσεις, ξυλοδαρμούς, κι ἐπίσημες διάνομου ἀπαγορεύσεις τῶν ἐκδόσεων και τοῦ κηρύγματός τους.

Πῶς, λοιπόν, ἔχει ἡ κατάσταση και σήμερα τό κάθε μέλος τους πού διατυπώνει μιά προσωπική διαφορά ἀποψης ώς πρός τίς διδασκαλίες τῆς δργάνωσης εἶναι σχεδόν σίγουρο ὅτι θ' ἀντιμετωπίσει δικαστικές διαδικασίες και, ἢν δέν εἶναι πρόθυμο νά ἀνακαλέσει, ὑπόκειται σέ ἀποκοπή; Πῶς αὐτοί πού διεκπεραιώνουν τέτοιες διαδικασίες ἐκλογικεύουν τήν προφανή

ἀντίθεση πού ὑπάρχει στήν στάση τους; Παράλληλα μ' αὐτό τό
ἔρωτημα ὑφίσταται κι ἄλλο ἔνα: τό ἀν ἡ ἀντοχή σέ σκληρές διώ-
ξεις καί φυσική κακομεταχείριση στά χέρια τῶν ἀντιτιθέμενων
εἶναι ἀπαραίτητως, **ἀπό μόνη της**, μαρτυρία πίστης στή ζωτική
ἀνάγκη τοῦ νά παραμένει κανείς συνεπής μέ τή συνείδησή του,
ἢ ἀν μπορεῖ νά εἶναι ἀπλῶς τό ἀποτέλεσμα ἐνδιαφέροντος νά
παραμείνει κανείς προσκολλημένος στίς διδασκαλίες καί τούς
κανόνες μιᾶς ὁργάνωσης, ἡ παράδαση τῶν ὅποιων εἶναι γνω-
στό ὅτι ἐπιφέρει αὐστηρές πειθαρχικές ἐνέργειες.

Κάποιοι μποροῦν νά ποῦν ὅτι τό θέμα δέν εἶναι τόσο ἀπλό
ὅσο παρουσιάζεται ἐδῶ, ὅτι σ' αὐτό ἐμπλέκονται κι ἄλλα κρίσι-
μα ζητήματα. Τί θά ποῦμε σχετικά μέ τήν ἀνάγκη γιά θρησκευ-
τική ἐνότητα καί τάξη; Τί θά ποῦμε γιά τήν ἀνάγκη προστασίας
ἐναντί αὐτῶν πού διασπείρουν ψευδεῖς, διαιρετικές καί κατα-
στρεπτικές διδασκαλίες; Τί θά ποῦμε σχετικά μέ τήν ἀνάγκη
γιά τόν πρέποντα σεβασμό πρός τήν ἔξουσία;

Τό ν' ἀγνοήσουμε αὐτούς τούς παράγοντες θά ἔδειχνε στάση
δμολογουμένως ἀκραία, καί τυφλά ἀνισόρροπη. Ποιός μπορεῖ
ν' ἀμφισσητήσει τό γεγονός ὅτι ἡ κατάχρηση τῆς ἐλευθερίας
μπορεῖ νά ὁδηγήσει σέ ἀνευθυνότητα, σέ ἀταξία, καί μπορεῖ νά
καταλήξει σέ σύγχυση, ἀκόμα καί σέ ἀναρχία; Παρομοίως ἡ
ὑπομονή καί ἡ ἀνοχή μπορεῖ νά γίνουν δικαιολογία γιά ἀναπο-
φασιστικότητα, ἀδράνεια, ὑποδιδασμό ὅλων τῶν κριτηρίων.
Ἄκομα καί ἡ ἀγάπη μπορεῖ νά γίνει σκέτος συναισθηματισμός,
ἀσύνετη συγκίνηση πού παραμελεῖ νά κάνει αὐτό πού πραγμα-
τικά χρειάζεται, μέ σκληρές συνέπειες. “Ολα αὐτά εἶναι ἀλή-
θεια καί εἶναι αὐτά στά ὅποια ἔστιάζονται ὅσοι θά ἐπέβαλλαν
περιορισμούς στήν προσωπική συνείδηση μέσω θρησκευτικῆς
ἔξουσίας.

‘Ωστόσο, ποιό εἶναι τό ἀποτέλεσμα ὅταν ἡ πνευματική «κα-
θοδήγηση» γίνεται διανοητική κυριαρχία, ἀκόμα καί πνευμα-
τική τυραννία; Τί συμβαίνει ὅταν οἱ ἐπιθυμητές ἴδιότητες τῆς
ἐνότητας καί τῆς τάξης ἀντικαθιστῶνται ἀπό ἀπαιτήσεις γιά
θεσμοθετημένη, ἐπιβαλλόμενη συμμόρφωση στήν ἐπίσημη θρη-

σκεία καί ἀπό νομικίστικο αὐστηρό ἔλεγχο; Ποιά εἰναι τ' ἀποτελέσματα ὅταν ὁ σεβασμός πού ἀρμόζει στήν ἐξουσία μετατρέπεται σέ δουλικότητα, ἀναντίρροητη ὑποταγή, ἐγκατάλειψη τῆς προσωπικῆς εὐθύνης πού ἔχουμε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ νά παίρνουμε ἀποφάσεις βασισμένοι στήν προσωπική μας συνείδηση;

Αὐτά τά ἐρωτήματα πρέπει νά ληφθοῦν ὑπόψη, γιά νά μήν διαστρεβλωθεῖ καί παρερμηνευθεῖ τό θέμα.⁹ Οσα ἀκολουθοῦν σέ αὐτό τό βιδλίο ἀπεικονίζουν μέ πολύ παραστατικό τρόπο τίς συνέπειες πού ἔχουν τά ζητήματα αὐτά στίς ἀνθρώπινες σχέσεις, τίς ἀσυνήθιστες θέσεις κι ἐνέργειες πού λαμβάνουν ἄνθρωποι οἱ ὅποιοι βλέπουν μόνο τή μία πλευρά τοῦ ζητήματος, τά ἄκρα στά ὅποια θά φτάσουν γιά νά ὑποστηρίξουν αὐτή τήν πλευρά.¹⁰ Ο δργανωσιακός χαρακτήρας καί τό πνεῦμα πού ἐκδηλώθηκε τή δεκαετία τοῦ 1980 διατηρήθηκε χωρίς ν' ἀλλάξει ούσιαστικά στή δεκαετία τοῦ 1990, καί παραμένει ὁ ὕδιος καί μέχρι τό 2004 (ἔτος ἔκδοσης αὐτοῦ τοῦ βιδλίου).

Νιώθω ὅτι ἵσως ἡ μεγαλύτερη ἀξία αὐτῆς τῆς ἐξέτασης ἔγκειται στό ὅτι μπορεῖ νά μᾶς διοηθήσει νά διακρίνουμε πιό καθαρά ποιά ἥταν τά θεμελιώδη θέματα τόν καιρό τοῦ Ιησοῦ Χριστοῦ καί τῶν Ἀποστόλων, καί νά καταλάβουμε γιατί καί πῶς ἐπῆλθε τραγική ἀπόκλιση ἀπό τίς διδασκαλίες τους καί τό παράδειγμά τους, τόσο ἀνεπαίσθητα, μέ τέτοια σχετική εὐκολία, σέ τόσο μικρό σχετικά χρονικό διάστημα. Αὐτοί πού ἀνήκουν σέ ἄλλες θρησκευτικές ὅμιλες καί πού ἵσως βιαστοῦν νά κρίνουν τούς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωρᾶ, θά ἔκαναν καλά νά ἐξετάσουν πρῶτα τόν ἑαυτό τους καί τίς δικές τους θρησκευτικές ὅμιλες στό φῶς τῶν θεμάτων πού ἐξετάζονται, στό φῶς τῶν βασικῶν στάσεων πού ἀποτελοῦν ὑπόβαθρο τῶν θέσεων πού περιγράφονται καί τῶν ἐνεργειῶν πού ἀκολούθησαν.

Γιά νά ἀνακαλύψουμε τίς ἀπαντήσεις στά ἐρωτήματα πού ἐγείρονται, ἀπαιτεῖται νά πᾶμε πέρα ἀπό τά ἄτομα πού ἔχουν ἐπηρεαστεῖ, μέσα στήν ἐσωτερική δομή μιᾶς ξεχωριστῆς θρησκευτικῆς ὁργάνωσης, μέσα στό σύστημα πού ἔχει γιά διδασκαλία καί γιά ἔλεγχο, νά ἐξετάσουμε πῶς ἐκεῖνοι πού τή διευθύ-

νουν καταλήγουν στίς ἀποφάσεις καί τίς πολιτικές τους, καί νά
ἐρευνήσουμε σέ κάποιο βαθμό τήν περασμένη ἴστορία της καί
τίς καταδιλές της.

Ἐλπίζω ὅτι τά μαθήματα πού θά πάρουμε μποροῦν νά δοη-
θήσουν στήν ἀποκάλυψη τῶν οἰζικῶν αἰτίων τῆς θρησκευτικῆς
ἀναταραχῆς, καί νά καταδείξουν τί χρειάζεται γιά ν' ἀπολαμ-
βάνουν εἰρήνη καί ἀδελφική ἐνότητα οἱ ἄνθρωποι πού προ-
σπαθοῦν νά εῖναι γνήσιοι ἀκόλουθοι τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

Κεφάλαιο 2

Διαπιστευτήρια και σκοπός

«Τήν ἀλήθεια μιλῶ ὡς Χριστιανός καὶ ἡ συνείδησή μου,
φωτισμένη ἀπό τό Ἀγιο Πνεῦμα, μέ διαβεβαιώνει ὅτι αὐτό¹
δέν εἶναι ψέμα... Γιατί θά μποροῦσα ἀκόμη καὶ νά
προσευχηθῶ νά εἴμαι ἀνάθεμα ἀπό τόν Χριστό ἐγώ ὁ ἴδιος
γιά χάρη τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν κατά σάρκα συγγενῶν μου».
(Πρός Ρωμαίους 9:1, 3, NEB) *

Πιστεύω ὅτι ὅσα ἔχουν εἰπωθεῖ ὡς τώρα, παρέχουν σοδαρό²
λόγο γιά τή συγγραφή αὐτοῦ τοῦ βιβλίου. Μπορεῖ νά παραμέ-
νει τό ἐρώτημα, γιατί εἴμαι ἐγώ αὐτός πού τό γράφει.

Ἐνας λόγος εἶναι τό ὑπόβαθρό μου, καὶ ἡ προοπτική πού
δίνει αὐτό. Ἀπό τήν βρεφική μου ἡλικία μέχρι τά ἔξήντα μου
χρόνια, πέρασα τή ζωή μου ἔχοντας σχέση μέ τούς Μάρτυρες
τοῦ Ἰεχωδᾶ. Παρότι πολλοί ἄλλοι μποροῦν νά ποῦν τό ἴδιο,
εἶναι ἀπίθανο νά ἔχουν πολλοί ἀπό αὐτούς τό εὔρος τῆς ἐμπει-
ρίας πού συνέβη νά ἀποκτήσω, χωρίς νά τό ἐπιδιώξω κατά τή
διάρκεια ἔκείνων τῶν ἐτῶν.

Ἐνας λόγος μέ μεγαλύτερη βαρύτητα εἶναι ὅτι οί περιστάσεις
ἔφεραν σέ γνώση μου πληροφορίες στίς ὁποῖες ἡ πλειοψηφία
τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ δέν ἔχει καμμία ἀπολύτως πρόσδα-
ση. Τίς περιστάσεις αὐτές σπάνια τίς προκαλοῦσα ἐγώ. Οί πλη-
ροφορίες ἥταν συχνά τελείως ἀπρόσμενες, ἀκόμα κι ἐνοχλητικές.

---

* Ἀρχαῖο κείμενο: «Ἄλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρού-
σης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν Πνεύματι ἀγίῳ... ηὐχόμην γὰρ αὐτὸς ἐγώ
ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν
μου κατὰ σάρκα». (Πρός Ρωμαίους 9:1, 3, NEB)

“Ενας τελευταῖος λόγος, πού ἀπορρέει ἀπό τούς δύο προηγουμένους, εἶναι ἡ συνείδησή μου. Τί κάνετε ἐσεῖς ὅταν βλέπετε νά συσσωρεύονται ἀποδείξεις ὅτι ἄνθρωποι τραυματίζονται, τραυματίζονται βαθιά, χωρίς πραγματική δικαιολογία; Τί ὑποχρέωση ἔχει ὁ καθένας μας – ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ πρός τούς συνανθρώπους μας – ὅταν βλέπει ὅτι ἀποκρύπτονται ἀπό ἄνθρωπους πληροφορίες οἵ ὅποιες θά εἶχαν σοδαρότατες ἐπιπτώσεις πάνω τους;

Αὐτά εἶναι τά ἐρωτήματα μέ τά ὅποια πάλεψα.

“Οσα ἀκολουθοῦν ἀναλύουν διεξοδικά τούς λόγους αὐτούς.

‘Από πολλές ἀπόψεις θά προτιμοῦσα νά προσπεράσω τόν πρῶτο λόγο, καθότι ἔχει ἀπαραίτητα νά κάνει μέ τό δικό μου «ίστορικό». Ἡ τωρινή κατάσταση πάντως φαίνεται ν' ἀπαιτεῖ τήν παρουσίασή του, ὅπως κάπως παρόμοια οἱ περιστάσεις ὑποχρέωναν τόν ἀπόστολο Παῦλο νά ἐκθέσει τό ίστορικό τῶν προσωπικῶν του ἐμπειριῶν γιά τούς Χριστιανούς τῆς Κορίνθου, καὶ μετά νά τούς πεῖ: «Γίνομαι ἄφρονας, ὅμως σεῖς μέ ἀναγκάσατε· γιατί ἔπειρε σεῖς νά παρέχετε τά διαπιστευτήριά μου. Ἀπό καμμιάν ἀποψη δέν ὑστερῶ ἔναντι τῶν ὑπεραποστόλων, ἀν καὶ εἶμαι τιποτένιος [· παρόλο πού εἶμαι ἔνα τίποτα (NIV)].¹

Δέν παριστάνω ὅτι εἶμαι ἔνας Παῦλος, ἀλλά πιστεύω ὅτι οἱ λόγοι καὶ τά κίνητρά μου εἶναι σχετικά παράλληλα μέ τά δικά του. ‘Ο πατέρας καὶ ἡ μητέρα μου (καὶ τρεῖς ἀπό τούς τέσσερις παπποῦδες μου) ἦταν Μάρτυρες, μέ τόν πατέρα μου νά ἔχει βαπτιστεῖ τό 1913 ὅταν οἱ Μάρτυρες ἦταν γνωστοί ἀπλά ὡς Σπουδαστές τῶν Γραφῶν. Δέν εἶχα γίνει ἐνεργός Μάρτυρς πρίν γίνω 16 ἐτῶν, τό 1938. Παρότι ἥμουν ἀκόμη στό σχολεῖο, ἥδη ἔόδευα πρό πολλοῦ ἀπό 20 ἔως 30 ὥρες τό μήνα στό νά «δίνω μαρτυρία» ἀπό πόρτα σέ πόρτα, νά στέκομαι στίς γωνιές τῶν δρόμων μέ περιοδικά, καὶ νά μοιράζω φέιγ-βολάν φορώντας ἐπιγραφές

1. Β' πρός Κορινθίους ἐπιστολή τοῦ ἀποστόλου Παύλου 12:11 NEB. Ἀρχαῖο κείμενο: «Γέγονα ἄφρον καυχώμενος! ὑμεῖς με ἡναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὥφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθα: οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερόλιαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἴμι.» Προδ. 3:1, 2· 5:12, 13· 6:4-10· 11:21-29.

πού ἔγραφαν «Ἡ θρησκεία εῖναι παγίδα, ἡ Βίβλος μᾶς ἐξηγεῖ τὸ γιατί. Ὑπηρετῆστε τὸν Θεό καὶ τὸν Χριστό τὸ Βασιλιά».

Ἐκεῖνο τὸ ἔτος, τὸ 1938, παρακολούθησα μιά συνέλευση στό Σινσινάτι (ἀπέναντι ἀπό τό σπίτι μας, πέρα ἀπό τόν ποταμό Ὁχάιο) καὶ ἄκουσα τόν δικαστή Ἰωσήφ Φ. Ρόδερφορντ (Joseph F. Rutherford), τόν πρόεδρο τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά, νά μιλᾶ ἀπ' τό Λονδίνο τῆς Ἀγγλίας μέσω ραδιοτηλεφωνικῆς ἐπικοινωνίας. Σέ μιά σημαντική διμιλία μέ τίτλο «Ἀντιμετωπίστε τά γεγονότα», τά ἐναρκτήρια λόγια του Ρόδερφορντ περιελάμβαναν τά ἀκόλουθα:

Τό ὅτι ἡ ὄλοπλευρη παράθεση τῶν γεγονότων τείνει νά συνταράξει τήν εὐαισθησία μερικῶν ἀτόμων δέν παρέχει καμμιά δικαιολογία ἡ δικαίωση γιά νά ἀποκρύψουμε κάποιο μέρος τῶν γεγονότων ἀπό τό κοινό, ἰδιαίτερα ὅταν ἐμπλέκεται ἡ γενική εὐημερία. Ὅταν τά γεγονότα παρουσιάζονται στούς ἀνθρώπους, αὐτοί πού ἀκοῦν θά ἔπρεπε νά τά ἀντιμετωπίζουν μέ ήρεμία καὶ νηφαλιότητα καί μετά νά παίρνουν μέ εἰλικρίνεια τήν κατεύθυνση πού εῖναι περισσότερο πρός τό συμφέρον τους. Κανείς δέν πρέπει ποτέ νά ἐπιτρέψει σέ προηγούμενες πεποιθήσεις ἡ γνῶμες νά τόν ἐμποδίσουν νά δεχθεῖ καὶ νά ἐξετάσει μιά ἔκθεση τῶν γεγονότων.²

Αὐτό μέ γοήτευσε ώς μιά ἀξιόλογη ἀρχή γιά ν' ἀκολουθήσω στή ζωή μου. Ἔνιωσα δεκτικός στά γεγονότα πού θά παρουσιάζε.

‘Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος δέν εἶχε ἀκόμα ἀρχίσει μέχρι ἐκείνη τή χρονιά, ἀλλά ὁ Ναζισμός καὶ ὁ Φασισμός δυνάμωναν ὄλο καὶ περισσότερο καὶ ἀποτελοῦσαν αὐξανόμενη ἀπειλή γιά τίς δημιουρατικές χῶρες. Ἀνάμεσα στά κύρια σημεῖα πού τονίστηκαν στήν διμιλία τοῦ πρόεδρου τῆς Σκοπιᾶς ἦταν αὐτά:

‘Ο Θεός τό ἔκανε ἔκαθαρο γιά νά τό δοῦν αὐτοί πού ἀναζητοῦν μέ ἐπιμέλεια τήν ἀλήθεια, ὅτι ἡ θρησκεία εῖναι

2. Ἀντιμετωπίστε τά γεγονότα (Face the Facts), σελ. 3

μιά μορφή λατρείας πού ἀρνεῖται τή δύναμη τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπομακρύνει τούς ἀνθρώπους ἀπό τόν Θεό... Γι' αὐτό ἡ θρησκεία καὶ ἡ Χριστιανοσύνη εἶναι ἀκριβῶς ἀντίθετες ἡ μία μέ τήν ἄλλη...³

Σύμφωνα μέ τήν προφητεία τοῦ Ἰησοῦ, ποιά πράγματα πρέπει νά περιμένουμε ὅταν ὁ κόσμος φτάσει σ' ἔνα τέλος; Ἡ ἀπάντηση εἶναι: παγκόσμιο πόλεμο, πείνα, λοιμούς, ἀγωνία ἐθνῶν, καὶ μεταξύ ἄλλων ἀναφέρεται ἡ ἐμφάνιση ἐνός τερατούργηματος ἐπάνω στή γῆ. Αὐτά εἶναι τά ἀναμφισβήτητα φυσικά γεγονότα πού ἔχουν ἔρθει γιά νά παραχθούν, ἀποδεικνύοντας πώς ὁ κόσμος τοῦ Σατανᾶ ἔχει φτάσει σ' ἔνα τέλος, καὶ τά ὅποια γεγονότα δέν μποροῦν ν' ἀγνοηθοῦν...⁴

Τώρα ἡ Γερμανία ἔχει συμμαχήσει μέ τήν Παπωσύνη, καὶ ἡ Μεγάλη Βρετανία κινεῖται μέ ταχύτητα στήν ἵδια κατεύθυνση. Οἱ Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς, πού ἥταν κάποτε τό προπύργιο τῆς Δημοκρατίας, ἔχουν καταπιστεῖ μέ τό νά γίνουν μέρος τῆς ὀλοκληρωτικῆς διοίκησης... Κατά συνέπεια τά ἀδιαμφισβήτητα γεγονότα εἶναι ὅτι ὑπάρχει τώρα πάνω στή γῆ τό δικτατορικό τερατούργημα τοῦ Σατανᾶ, τό δύποιο ἀψηφᾶ τή βασιλεία τοῦ Ἱεχωδᾶ κι ἐναντιώνεται σ' αὐτήν... Τό ὀλοκληρωτικό καρτέλ πρόκειται ν' ἀποκτήσει τόν ἔλεγχο τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Δέν μπορεῖτε νά τό ἐμποδίσετε. Μήν προσπαθεῖτε. Ή ἀσφάλειά σας εἶναι στό πλευρό τοῦ Κυρίου...⁵

"Εχω τονίσει τά λόγια πού χαράχτηκαν ἵδιαίτερα στή μνήμη

3. Στό ἴδιο, σελ. 7, 8. (Οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ ἀποδέχονται τώρα τόν ὄρο «θρησκεία» γιά τόν ὄρισμό τῆς ἀληθινῆς λατρείας.)
4. Στό ἴδιο, σελ. 9. (Ἡ διδασκαλία τότε ἥταν ὅτι ἐφόσον ἡ παραχώρηση ἐξουσίας στόν Σατανᾶ ἔληξε τό 1914, ὁ «κόσμος τεροματίστηκε» ὑπό αὐτή τήν ἐννοια. Οἱ ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας δέν τό διδάσκουν πιά αὐτό.)
5. Στό ἴδιο, σελ. 16, 17, 27. («Οπως γνωρίζουμε καλά, ὁ Β' Παγκόσμιος Πόλεμος τελείωσε μέ τήν ἥττα τοῦ ναζιστικοῦ-φασιστικοῦ «δικτατορικοῦ τερατούργηματος», ἔγινε δηλ. ἀκριβῶς τό ἀντίθετο ἀπό αὐτό πού προλέγεται ἐδῶ.）

μου τόν καιρό ἐκεῖνο. Δημιούργησαν μέσα μου μιά ἔνταση συναισθήματος, μιά ταραχή σχεδόν, πού δέν εἶχα βιώσει πιό ποτίν. Κι ὅμως **τίποτα** ἀπό αὐτά δέν συνιστᾶ μέρος τῶν πεποιθήσεων τῶν «Μαρτύρων» σήμερα.

‘Η ἄλλη κύρια ὁμιλία τοῦ Ρόδερφορντ, «Γεμίστε τήν γῆ», ἀνέπτυξε τήν ἀποψη̄ ὅτι ἀπό τό 1935 τὸ ἄγγελμα τοῦ Θεοῦ, πού μέχρι τότε ἀπευθυνόταν σέ πρόσωπα πού θά βασίλευαν μέ τόν Χριστό στόν οὐρανό, σ’ ἓνα «μικρό ποίμνιο», ἀπευθυνόταν πιά σέ μία ἐπίγεια τάξη, τά «ἄλλα πρόβατα», κι ὅτι μετά τόν ἐπικείμενο πόλεμο τοῦ Ἀρμαγεδδώνα, αὐτά θά τεκνοποιοῦσαν καί θά γέμιζαν τή γῆ μέ δίκαιους ἀπογόνους. Γι’ αὐτούς εἶπε:

Πρέπει νά δροῦν προστασία στήν δργάνωση τοῦ Θεοῦ,
πράγμα πού ἀποκαλύπτει ὅτι πρέπει νά καταδυθοῦν, νά
βαφτιστοῦν ἢ νά κρυφτοῦν σ’ αὐτή τήν δργάνωση. Ἡ κι-
δωτός πού κατασκεύασε ὁ Νῶε κατ’ ἐντολή τοῦ Θεοῦ, ἔξει-
κόνιζε τήν δργάνωση τοῦ Θεοῦ...⁶

‘Αφοῦ τόνισε ὅτι οἱ τρεῖς γιοί τοῦ Νῶε ἀποδεδειγμένα δέν ἀρχισαν ν’ ἀποκτοῦν ἀπογόνους παρά δύο χρόνια μετά τόν κατακλυσμό, δ πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά ἔκανε μιά ἐφαρμογή σ’ ἐκείνους πού εἶχαν ἐπίγεια ἐλπίδα στούς σύγχρονους καιρούς, λέγοντας:

«Θά ἥταν κατάλληλο γι’ αὐτούς ἀπό γραφικῆς ἀπόψε-
ως νά παντρευτοῦν τώρα καί ν’ ἀρχίσουν ν’ ἀνατρέφοντα
παιδιά; Ὁχι, εἶναι ἡ ἀπάντηση πού ὑποστηρίζεται ἀπό τίς
Γραφές.

Θά ἥταν πολύ καλύτερο νά παραμείνουν ἀδέσμευτοι
καί χωρίς δάρη, γιά νά μποροῦν νά πράξουν τώρα τό θέλη-
μα τοῦ Κυρίου, ὅπως προστάζει ὁ Κύριος, κι ἐπιπλέον γιά
νά μήν ἔχουν κωλύματα κατά τόν Ἀρμαγεδδώνα».⁷

6. Στό ἕδιο, σελ. 40, 41. (Ἡ ἀποψη̄ γιά τή συμβολική σημασία τῆς κιδωτοῦ ἔχει ἀλλάξει, παρότι δρόλος τῆς δργάνωσης ὡς οὐσιαστικός γιά τή σωτηρία, ὅπως παρουσιάστηκε ἐδῶ, εἶναι βασικά δ ἕδιος.)

7. Στό ἕδιο, σελ. 46, 47 (ἢ ἀγγλική ἔκδοση παραθέτει φωτογραφικά ἀνάτυπα).

‘Ο Ιωσήφ Ρόδερφορντ μίλησε ωμαλέα, και μέ ξεχωριστό, ἔντονα τελεσίδικο τόνο στή φωνή του. Αὐτά ἦταν γεγονότα, κι ἀκόμα, «ἀδιαμφισβήτητα γεγονότα», δάσιμες ἀλήθειες γιά νά χτίσει κανείς πάνω τους τά πιό σοβαρά σχέδια τῆς ζωῆς.⁷ Εντυπωσιάστηκα βαθιά ἀπό τή σπουδαιότητα τῆς ὁργάνωσης ὡς ἀπαραίτητης γιά τή σωτηρία, κι ἐπίσης ἀπ’ τό ὅτι τό ἔργο μαρτυρίας πρέπει νά πάρει προτεραιότητα ἐναντί προσωπικῶν συμφερόντων ὅπως ὁ γάμος και ἡ τεκνοποιία, ἢ τουλάχιστον νά τά ἀντιμάχεται.⁸

Τό 1939 βαπτίστηκα και τόν Ίουνιο τοῦ 1940, μέ τό πού ἀποφοίτησα ἀπό τό Λύκειο, μπῆκα ἀμέσως στήν ὄλοχρόνια ὑπηρεσία ἔργου μαρτυρίας. Ἐκείνη ἡ χρονιά ἦταν πολυτάραχη γιά τόν κόσμο και γιά τούς Μάρτυρες τοῦ Ιεχωδᾶ. Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος βρισκόταν σέ ἐξέλιξη, τό ἔργο τῶν Μαρτύρων τοῦ Ιεχωδᾶ τέθηκε ὑπό κυβερνητική ἀπαγόρευση σέ πολλές χῶρες και ἐκαποντάδες Μάρτυρες φυλακίστηκαν· στίς ΗΠΑ, πολλά παιδιά Μαρτύρων διώχτηκαν ἀπό τό σχολεῖο ἐπειδή ἀρνήθηκαν νά χαιρετίσουν τή σημαία (ὅ χαιρετισμός τῆς σημαίας θεωρεῖται ὡς μορφή εἰκονολατρίας).⁹ Ή στάση οὐδετερότητας τῶν Μαρτύρων πρός τόν πόλεμο συχνά ἐνέπνευσε δίαιη ἀντιπάθεια ἐκ μέρους αὐτῶν πού ὑπερηφανεύονται γιά τήν πίστη και τόν πατριωτισμό τους· ἄγριες ἐπιθέσεις τοῦ ὄχλου ἀοχισαν νά ἐπεκτείνονται.

Τό καλοκαίρι τοῦ 1940 ἡ οἰκογένειά μας πήγε στό Ντητρόιτ (Detroit) τοῦ Μίτσιγκαν (Michigan), γιά νά παρακολουθήσουμε μιά μεγάλη συνέλευση Μαρτύρων. Ἐπικρατοῦσε πνεῦμα τεταμένης ἀναμονῆς, μιά αἰσθηση ὅτι τελούσαμε ὑπό πολιορκία. Στό πέρας τῆς συνέλευσης, ὁ Δικαστής Ρόδερφορντ ἀποκάλυψε ὅτι «ἴσως αὐτή νά ἦταν ἡ τελευταία συνάθροιση πού θά εἴχαμε πρίν χτυπήσει ἡ μεγάλη θλίψη». “Οταν ἥρθε τό φθινό-

8. Τελικά δέν παντρεύτηκα παρά τό 1959, ὅταν ἡμουν 36 ἐτῶν· ἡ σύζυγός μου κι ἐγώ δέν ἔχουμε παιδιά, καθώς γιά τό μεγαλύτερο διάστημα τοῦ γάμου μας ἐφαρμόζαμε μεθόδους ἐλέγχου γεννήσεων.

πωρο τοῦ 1940 κι ἔδαλα στήν ἄκρη τά καλοκαιρινά ροῦχα μου, θυμᾶμαι πού σκεφτόμουν ότι πιθανόν νά μήν τά ξαναέδγαζα ποτέ – ὅτι εἴτε θά ἐρχόταν ὁ Ἀρμαγεδδώνας εἴτε μέχρι τότε θά δρισκόμασταν ὅλοι σέ στρατόπεδα συγκέντρωσης, ὅπως πολλοί Μάρτυρες στή ναζιστική Γερμανία.

΄Η δία τοῦ ὄχλου ἔφτασε σέ κορύφωση τά πρῶτα χρόνια τῆς δεκαετίας μετά τό 1940. Στό Κόνερσβιλ (Connersville) τῆς Ινδιάνα (Indiana) παρακολούθησα τή δίκη δύο γυναικῶν Μαρτύρων, οἵ δοποῖες κατηγοροῦνταν γιά ἀνατρεπτική δραστηριότητα (συνωμοσία πρόσ οποίης στάση) ἀπλῶς ἐπειδή μελετοῦσαν ἐκδόσεις τῆς ‘Εταιρείας Σκοπιά ὡς μέρος μιᾶς ὅμιλας οἰκιακῆς μελέτης. Ή δίκη κράτησε πέντε μέρες καί τήν τελευταία μέρα, ἀφοῦ εἶχε πέσει ἡ νύχτα, οἵ ἔνορκοι ἔδγαλαν ἐτυμηγορία ἐνοχοποιητική. “Οταν ὁ συνήγορος ὑπεράσπισης – ἔνας Μάρτυρας ὀνόματι Βίκτορ Σμίντ (Victor Schmidt) – καί ἡ σύζυγός του ἔφευγαν ἀπό τό δικαστήριο, δέχτηκαν δίαιτη ἐπίθεση ἀπό τόν ὄχλο κι ἔξαναγκάστηκαν νά βαδίσουν κάτω ἀπό καταρρακτώδη δροχή ὅλη τήν ἀπόσταση μέχρι τά ὅρια τῆς πόλης. Στό δρόμο ὁ τρόμος ἀπό τήν κατάσταση προκάλεσε στή σύζυγο τοῦ Σμίντ ξαφνική ἐμμηνορρυσία.

΄Ανάμεσα στά μέλη τῆς ὅμιλας Μαρτύρων πού εἶχα στό αὐτοκίνητό μου ἥταν ἔνας ἀντιπρόσωπος, ὁ Τζάκ Ρέινμποου (Jack Rainbow) τόν δοποῖο κάποιοι ἀπό τόν ὄχλο εἶχαν νωρίτερα ἀπειλήσει μέ θάνατο ἀν ἐπέστρεψε «στήν πόλη τους». Φτάνοντας στά ὅρια τῆς πόλης καί βλέποντας ἐκεῖ τόν Σμίντ καί τή σύζυγό του νά καταδιώκονται ἀπό ἔνα ἀπομεινάρι τοῦ ὄχλου, ἔνιωσα ὑποχρεωμένος νά διακινδυνεύσω νά τούς παραλάβω, καί τά κατάφερα. ”Άλλος ἔνας Μάρτυρας εἶχε ἀποπειραθεῖ νά τό κάνει, ἀλλά τό μόνο πού κατάφερε μέ τίς προσπάθειές του ἥταν νά τοῦ σπάσουν ἔνα παράθυρο τοῦ αὐτοκινήτου του. Μόλις μπῆκαν στό αὐτοκίνητο, ἡ γυναίκα τοῦ Σμίντ ξέσπασε σέ ὑστερικές κραυγές· τό πρόσωπο τοῦ συζύγου τής εἶχε μωλωπιστεῖ κι ἥταν γεμάτο αἷματα ἀπό βαθιά κοψίματα ἐκεῖ πού προ-

φανῶς τόν εῖχαν χτυπήσει μέ σιδερογροθιές (ἀπό ὁρείχαλκο).⁹

Τό δῆτι εἶχα ἀπό πρῶτο χέρι ἐμπειρία τέτοιας ὥμης καὶ σκληρῆς μισαλλοδοξίας ἄφησε ζωηρή ἐντύπωση στό νεανικό μυαλό μου. ”Ενιωθα ὅλο καὶ περισσότερο πεπεισμένος γιά τήν ὀρθότητα τῆς πορείας μου μαζί μ’ ἐκείνους πού ἦταν ὀλοφάνερα οἱ ἀληθινοί ὑπηρέτες τοῦ Θεοῦ.

Ἀργότερα, βάσει τακτικῆς πού σύστησε ὁ νομικός σύμβουλος τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά, Χέυντεν Κόβινγκτον (Hayden Covington) μιά μεγάλη ὄμάδα ἔβδομήντα πέντε Μαρτύρων ἀπό τό Σινισινάτι τοῦ Ὁχάιο, ἡ ὁποία συμπεριλάμβανε τούς γονεῖς μου, τίς δύο ἀδελφές μου κι ἐμένα, ταξίδεψε μέχρι τό Κόνερσιλ σέ μιά προσπάθεια μαρτυρίας «ἀστραπιαίας ἐπίθεσης». Μᾶς συνέλαβαν ὅλους ἐκτός ἀπό ἓναν· ἄντρες, γυναῖκες καὶ παιδιά, μείναμε κλεισμένοι σέ διάφορες φυλακές γιά μία ἔβδομάδα, μέχρι νά καταβληθεῖ ἐγγύηση γιά τήν ἀποφυλάκισή μας. ”Ημουν ἀκόμα στήν ἐφηβική ἥλικια, κι ἤταν ἡ πρώτη φορά πού εἶχα ἐμπειρία τοῦ συναισθήματος πού ἔρχεται ὅταν βλέπεις μιά δύκινη μεταλλική πόρτα νά ταλαντεύεται γιά νά κλείσει, ὅταν ἀκούς τό σύρτη νά μπαίνει στή θέση του καὶ συνειδητοποιεῖς ὅτι τώρα σοῦ ἔχει ἀφαιρεθεῖ ἡ ἐλευθερία κινήσεων.

Μερικούς μῆνες ἀργότερα ἥμουν στήν Ἰνδιανάπολη (Indianapolis) τῆς Ἰνδιάνα (Indiana) γιά μιά ἀκροαματική διαδικασία ἀνώτερου δικαστηρίου πού περιελάμβανε τά γεγονότα τοῦ Κόνερσιλ. ”Ο θεῖος μου, Φρέντ Φράντς (Fred Franz), μέλος τῶν Κεντρικῶν Γραφείων τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά ἀπό τό 1920 καὶ στενός συνεργάτης τοῦ Ἰωσήφ Ρόδερφορντ, εἶχε ἔρθει ἐπίσης ἐκεῖ ἀπό τό Μπρούκλιν, ὡς ἐμπειρος μάρτυρας ὑπερόπτι-

9. Βλ. τό «Βιβλίο ”Ἐτους τοῦ 1975» τῶν Μαρτύρων, σελ. 186-188. Ἡ φωτογραφία πιό πάνω, ἀπό τό προσωπικό μου ἀρχεῖο, δείχνει πῶς ἤταν ὁ Βίκτωρ Σμίντ ἀφότου τόν φέραμε στό σπίτι του καὶ τόν βοηθήσαμε νά βγάλει τά αίματοβαμένα ρούχα του.

σης τῆς Ἐταιρείας. Τοῦ ζητήθηκε ἀπό τὴν τοπική συνάθροιση νά μιλήσει ἔνα δράδυ ἐκεῖ. Κατά τὴν διάρκεια τῆς ὁμιλίας του ἄρχισε νά συζητᾶ τὴν θέση πολλῶν, ὅτι τὸ ἔργο τῆς μαρτυρίας πλησίαζε στὸ τέλος του, ὅτι κόντευε νά τελειώσει. Γιά νά τὸ θέσω ἥπια, ἔμεινα ἄναυδος ἀκούγοντας τὸ θεῖο μου νά λέει τὸ ἀντίθετο, ὅτι δηλ. στὸ Μπρούκλιν δέν περίμεναν νά κλείσουν, ὅτι «ὅποιος ἥθελε νά στείλει συνδρομή γιά τὸ περιοδικό «Σκοπιά» δέν χρειαζόταν νά στείλει γιά ἔξι μῆνες μόνο – μπροῦσε νά στείλει γιά ἔναν δλόκληρο χρόνο, ἥ γιά δύο χρόνια, ἄν ἥθελε!»

“Ἡ ὥθηση πού ἔδιναν οἱ παρατηρήσεις του ἦταν τόσο ἀντίθετη πρός τὰ σχόλια τοῦ προέδρου τῆς Ἐταιρείας στὴ συνέλευση τοῦ Ντητρόιτ, πού μοῦ φαινόταν ἔκαθαρο ὅτι ὁ θεῖος μου μιλοῦσε ἀφ’ ἑαυτοῦ του, ὅτι δέν παρουσίαζε κάποιο κατάλληλα ἐγκεκριμένο μήνυμα ἀπό τὴν Ἐταιρεία.” Ενιωσα πραγματικά τὴν παρόμηση νά πάω νά τοῦ ἐπιστήσω τὴν προσοχή, μήπως οἱ παρατηρήσεις του φτάσουν στὸ Μπρούκλιν καί θεωρηθοῦν παρατηρήσεις μή νομιμόφρονες, πού ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα τὴ διάλυση καί τὴν ὑπονόμευση τῆς αἰσθησης τοῦ ἐπείγοντος πού εἶχε ἀναπτυχθεῖ. “Αν καί ὁ θεῖος μου πλησίαζε τότε στά πενήντα του, ἦταν σχετικά νέος σέ σύγκριση μέ τὸν δικαστή Ρόδερφορντ, κι ἐγώ ἔνιωθα ἀδένδαιος γιά τὸ ἄν ἐπρεπε νά δεχτῷ τίς παρατηρήσεις του ὡς ὀρθές ἥ ἄν ἐπρεπε νά τίς ὑποτιμήσω ὡς προϊόντα μιᾶς ἀνεξάρτητης, κάπως ἀναιδοῦς στάσης.

“Οταν ἐκείνη τῇ χρονιά ἔφυγα ἀπό τὸ σπίτι μου γιά νά συνεργαστῶ μ’ ἔνα νεαρό Μάρτυρα στὸ ἔργο κηρύγματος στὴν περιοχὴ τῆς Δυτικῆς Βιρτζίνια (Virginia) καί τοῦ Ἀνατολικοῦ Κεντάκυ (Kentucky), δρέθηκα σέ μιά περιοχή ἀνθρακωρύχων ὃπου ἀντιμετωπίζαμε τὴν ἀπειλή βίας σχεδόν καθημερινά. Μερικοί καταυλισμοί ἀνθρακωρύχων ἀποτελοῦνταν ἀπό σειρές μακριῶν ξύλινων σπιτιών, πού δρίσκονταν κατά μήκος τοῦ αὐτοκινητόδρομου καί εἶχαν τούς πλευρικούς τοίχους ἐνωμένους. Κατά καιρούς, ὅταν φτάναμε στὸ τελευταῖο οἴκημα μιᾶς σειρᾶς, μπροῦσαμε νά κοιτάξουμε πίσω στὸ σημεῖο ἀπ’ ὃπου εἶχαμε ἀρχίσει τίς ἐπισκέψεις μας, καί νά δοῦμε ἄντρες καί ἀγόρια νά τρέχουν μέ ταραχή γιά νά συγκεντρώσουν ὅχλο (ἐναντίον μας).

Στόν καταυλισμό ἀνθρακωρύχων «*Οκτάδια Τζέι*» (Octavia J) στό Κεντάκυ, μά διμάδα ὀργισμένων ἀνθρακωρύχων περικύκλωσε τό αὐτοκίνητό μας, ἔνα παλιό Φόρντ «*Μόντελ Ει*» (Model A), λέγοντας «νά φύγουμε ἀπό κεῖ καὶ ἔξω ἀπό τήν Πολιτεία τοῦ Κεντάκυ καὶ νά μήν ξανάρθουμε, ἀν ἀγαπούσαμε τή ζωή μας». Οἱ προσπάθειές μας νά τούς λογικέψουμε, προκάλεσαν μονάχα μεγαλύτερη ὁργή.¹ Επιστρέψαμε μερικούς μῆνες ἀργότερα, καὶ πρίν βγοῦμε ἀπ' τό αὐτοκίνητό μας πυροβόλησαν καὶ μᾶς καταδίωξαν· ξεφύγαμε χάρη σ'² ἔνα τέχνασμα, πού μᾶς ὅδήγησε σέ πίσω δρόμους, καὶ διασχίσαμε ἔνα βουνό, ὃσπου τελικά καταφέραμε νά γυρίσουμε στό σπίτι μας.³ Η δύναμη πού παρακίνησε τούς ἀνθρακωρύχους φαινόταν νά εἶναι μᾶλλον ἡ θρησκευτική μισαλλοδοξία παρά ὁ πατριωτικός ζῆλος. Τό ὅτι δέν πιστεύαμε στή διδασκαλία γιά μιά κατά γράμμα φωτιά τῆς κόλασης (πράγμα πού ἔκανε τά μικρά ἀγόρια νά μᾶς φωνάζουν «ἀρνητές τῆς κόλασης» καθώς περνούσαμε φεύγοντας μέ τό αὐτοκίνητο) μετροῦσε γι' αὐτούς σχεδόν τόσο πολύ, ὅσο καὶ ἡ στάση μας ἔναντι τοῦ πολέμου. Τότε ἔδρισκα αὐτή τή στενόμυναλη θρησκοληψία φρικτή.⁴ Ήμουν εύτυχισμένος πού ἀποτελοῦσα μέρος μᾶς ὁργάνωσης πού ἦταν ἐλεύθερη ἀπό τέτοια μισαλλοδοξία.

Τό καλοκαίρι τοῦ 1941 ἥρθε καί, ἀντίθετα μέ τίς προσδοκίες μου, δρέθηκα νά παρακολουθῶ ἄλλη μία συνέλευση, πού ἔγινε στό Σέντ Λούις (St. Louis) τοῦ Μισσούρι (Missouri).⁵ Ακόμα θυμᾶμαι ὅτι ἔδλεπα πλήθη νά συγκεντρώνονται ὀλόγυρα, καθώς ὁ Δικαστής Ρόδερφοιρντ ἔφτανε στόν χῶρο τῆς συνέλευσης μ'⁶ ἔνα μεγάλο αὐτοκίνητο, μαζί μέ τόν Χένυτεν Κόρινγκτον καὶ τόν ἀντιπρόσωπο Νάθαν Νόρ (Nathan Knorr), δύο μεγαλόσωμους ἀντρες πού στέκονταν στά μαρσπιέ τοῦ αὐτοκινήτου σάν σωματοφύλακες. Τήν τελευταία μέρα τῆς συνέλευσης, ὁ Ρόδερφοιρντ ἔδαλε ὅλα τά παιδιά ἀπό πέντε ἔως δεκαοκτώ ἑτῶν νά καθίσουν μπροστά στήν ἐξέδρα. Μετά τήν προγραμματισμένη διμιλία του, τούς μίλησε ἐκ τοῦ προχείρου.

‘Ο Ρόδερφοιρντ, ἔνας ἀντρας μέ ἀσυνήθιστα αὐστηρή ἐμφάνιση καὶ τόνο, μιλοῦσε τώρα μέ σχεδόν πατρική πειθώ, καὶ συ-

νιστοῦσε σ' αὐτά τά παιδιά νά βγάλουν τό γάμο ἀπό τό μυαλό τους, μέχρι νά ἐπιστρέψουν δὲ Ἀβραάμ, δὲ Ἰσαάκ, δὲ Ἰακώβ κι ἄλλοι δίκαιοι ἄντρες καί γυναικες τοῦ παρελθόντος, πού σύντομα θά ἀναστάνονταν καί θά τους καθοδηγοῦσαν στήν ἐπιλογή συντρόφου.

Σέ κάθε παιδί δόθηκε ἔνα δωρεάν ἀντίτυπο ἑνός νέου βιβλίου, μέ τίτλο «Τέκνα» (Children). Τό βιβλίο παρουσιάζε ώς μέσον γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς ὥλης ἔνα φανταστικό νεαρό ζευγάρι Μαρτύρων, τόν Ἰωάννη καί τήν Εὐνίκη (John καί Eunice), πού ἦταν ἀρραβωνιασμένοι ἀλλά πού εἶχαν ἀποφασίσει ν' ἀναβάλουν τό γάμο τους μέχρι τόν ἐρχομό τοῦ Νέου Κόσμου (New Order) πού ἦταν ἐπί θύραις. Στό βιβλίο, δὲ Ἰωάννης ἔλεγε στήν Εὐνίκη:

'Ελπίζουμε ὅτι μέσα σέ λίγα χρόνια θά μπορέσουμε νά τελέσουμε τό γάμο μας, καθώς καί ὅτι, μέ τή χάρη τοῦ Κυρίου, θ' ἀποκτήσουμε γλυκά παιδάκια πού θά εἶναι τιμή γιά τόν Κύριο. Μποροῦμε, λοιπόν, ν' ἀναβάλουμε τό γάμο μας μέχρι νά ἔρθει στή γῆ διαρκής εἰρήνη. Δέν πρέπει ν' ανδήσουμε τά βάρη μας τώρα, ἀλλά νά εἴμαστε ἐλεύθεροι καί προετοιμασμένοι νά ὑπηρετήσουμε τόν Κύριο. "Οταν Η ΘΕΟΚΡΑΤΙΑ θά ἔχει ἀναλάβει πλήρη ἔξουσία, δέν θά εἶναι δυσθάσταχτο φορτίο τό νά ἔχουμε οἰκογένεια.¹⁰

"Ημουν δεκαεννιά χρόνων τότε, καί σήμερα στά δύδοντα μου μπορῶ ἀκόμα νά θυμηθῶ τήν ἐσωτερική συναισθηματική ἀναταραχή πού προξένησαν μέσα μου αὐτά τά λόγια – ἔνα παραξένο μεταγμα ἀναστάτωσης καί ἀποθάρρυνσης. Σ' ἐκείνη τήν ἡλικία, τό ν' ἀντιμετωπίζω τέτοιου εἰδούς δηλώσεις, πού ούσιαστικά μέ καλοῦσαν ν' ἀποφασίσω νά βάλω στήν ἄκρη τό ἐνδιαφέρον γιά γάμο γιά ἀδριστο χρόνο, εἶχε ώς ἀποτέλεσμα τήν ἀνησυχία. Θά μποροῦσα ἵσως νά ἐκτιμήσω καλύτερα τί ἔμπειρία δοκίμαζαν οἱ νέοι πού σκέφτονταν νά εἰσέλθουν στήν ίεροσύνη τοῦ Καθολικισμοῦ. Φυσικά, ἡ ἴσχυς τῶν παροτρύνσεων

10. «Τέκνα», ἔκδ. 1941, σελ. 366. (Τό ἀγγλικό πρωτότυπο παρουσιάζει φωτογραφημένο ἀνάτυπο.)

τοῦ προέδρου τῆς Σκοπιᾶς διασιζόταν στή δραχύτητα τοῦ χρόνου μέχοι τόν Ἀρμαγεδώνα. Ἀργότερα, στίς 15 Σεπτεμβρίου 1941, ἡ Σκοπιά ἔγραψε, περιγράφοντας τήν περίσταση:

*Παιόνοντας τό δῶρο (τό διδλίο «Τέκνα»), τά παιδιά πού περνοῦσαν τό ἔσφιξαν πάνω τους, ὅχι σάν ἓνα παιχνίδι γιά ὀκνηρή διασκέδαση, ἀλλά ώς τό δργανο πού προμήθευσε ὁ Κύριος γιά πιό ἀποτελεσματικό ἔργο κατά τούς μῆνες πού ἀπομένουν μέχοι τόν Ἀρμαγεδδώνα.*¹¹

Χρόνια μετά ἔμαθα ὅτι ὁ Δικαστής Ρόδερφοιοντ ἐκείνη τήν ἐποχή πέθαινε ἀπό καρκίνο. Ἡταν γιά πολλά χρόνια χωρισμένος ἀπό τή σύζυγό του, πού ἦταν ἐπίσης Μάρτυρας καί ζοῦσε τώρα ώς ἀνάπτηρη στήν Καλιφόρνια: ὁ δικός του γιός, μέ τό πού ἔφτασε στήν ἐφηβεία, δέν ἔδειξε κανένα ἐνδιαφέρον γιά τή θρησκεία τοῦ πατέρα του. Ὁ θεῖος μου, ὁ Φρέντ Φράντς, εἶπε ὅτι ἡ ἔξασθενημένη κατάσταση τοῦ Δικαστῆ, σέ συνδυασμό μέ τή σφοδρή του ἐπιθυμία νά ἔρθει τό «τέλος» ὅσο ἦταν ἀκόμα ζωντανός γιά νά τό δεῖ, ὑποκίνησαν πολλές τέτοιες δηλώσεις του, ὅπως ἐκείνες τοῦ 1940 καί 1941.

Ἄπο τότε ἔχω σκεφτεῖ ὅτι ἄν τό ζευγάρι ἐκείνου τοῦ διδλίου ἦταν πραγματικό κι ὅχι μυθιστορηματικό, ὁ ἀρραβώνας τους θά ἦταν μᾶλλον μακροχρόνιος, γιά τήν ἀκρίβεια, θά κρατοῦσε ἀκόμα. “Ολα τά νεαρά κορίτσια πού ἦταν παρόντα σ’ ἐκείνη τή συνέλευση θά ἔχουν πιά περάσει τήν ἡλικία τῆς γονιμότητας, θά εἶναι τουλάχιστον στά ἔξήντα ἥ στά ἑβδομήντα τους. Πάντως μερικοί ἀπό ἐκείνους πού ἦταν τότε παρόντες ώς παιδιά, ἀκολούθησαν πιστά τίς συμβουλές πού ἄκουσαν καί παρέμειναν ἀνύπαντροι, μετατρέποντας τά χρόνια πού κανονικά θά μποροῦσαν νά δονομαστοῦν «τῆς παντρειᾶς», σέ χρόνια γεροντοπαλικαροσύνης καί γεροντοκορισμοῦ.

Τό 1942, ὁ διορισμός «εἰδικοῦ σκαπανέα» στό Γουέλστον

11. Βλ. τό (ἀγγλικό) τεῦχος τῆς Σκοπιᾶς τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1941, σελ. 288 (ἡ ὑπογράμμιση δική μου).

(Wellston) τοῦ Ὁχάιο ἔφερε ἄλλες ἐμπειρίες.¹² Ἐνας ἄλλος νεαρός Μάρτυρας κι ἐγώ ζούσαμε σ' ἓνα μικρό τροχόσπιτο διαστάσεων 1,8 ἐπὶ 4,3 μέτρα, ἕνα «κουτί πάνω σέ ρόδες», πού εἶχε διασκευαστεῖ σέ σπίτι. Δέν ὑπῆρχε καθόλου μόνως ση στούς τοίχους, καὶ ἡ μικρή μας

ξυλόσομπα ἔκαιγε τό πολύ για λίγες ὥρες τή μέρα. Πολλές χειμωνιάτικες νύχτες τό νερό στόν κουβά μέσα στό τροχόσπιτο γινόταν πάγος καὶ δέν ἦταν ἀσυνήθιστο νά ξυπνᾶμε καὶ μετά νά μήν μποροῦμε νά ξανακοιμηθοῦμε ἐπειδή τά πόδια μας πονοῦσαν ἀπό τό κρύο. Δέν εἶχαμε τήν οίκονομική δυνατότητα γιά τίποτα καλύτερο, ἐπειδή, ἐκτός ἀπό τό ποσοστό μας ἀπό τίς συνδρομές πού κατέβαλλαν οἱ ἄνθρωποι γιά τά ἔντυπά μας, δ καθένας μας ἔπαιρνε ώς μηνιατί θοήθημα ἀπό τήν Ἐταιρεία ἕνα ποσό πού δέν ξεπερνοῦσε τά δεκαπέντε δολάρια.¹³

Τόν περισσότερο καιρό τοῦ χρόνου, τό κύριο γεῦμα τῆς ἡμέρας ἀποτελεῖτο συνήθως ἀπό δραστές πατάτες, ἐλαιομαργαρίνη καὶ χθεσινό ψωμί (εἶχε τή μισή τιμή ἀπό τό φρέσκο). Ὁ συνεργάτης μου εἶχε ἕνα παλιό αὐτοκίνητο, ἀλλά σπάνια εἶχαμε χρήματα γιά νά τοῦ βάλουμε καύσιμα.

Καὶ σ' αὐτήν ἐπίσης τήν πόλη ξέσπασε ἐχθρότητα. Πότε-πότε, νεαρά ἀγόρια ἔσπαγαν ὅλα τά παράθυρα τοῦ τροχόσπιτου.

12. Οἱ «εἰδικοί σκαπανεῖς» εἶναι ἀντιπρόσωποι (σκαπανεῖς) πλήρους ἀπασχόλησης στούς ὅποιους ἡ Ἐταιρεία δίνει εἰδικό ἔργο, μέ μεγαλύτερο μερίδιο ὥρῶν (κηρυγματος) ἀπό ἄλλους Μάρτυρες, κι ἕνα μηνιατί θοήθημα γιά τά ἔξοδά τους.

13. Τό ἔντυπο αἵτησης γιά τό θοήθημα αὐτό εἶχε χώρους γιά νά δηλώνεται τί εἶχε εἰσπραχθεῖ ἀπό εἰσφορές γιά ἔντυπα, τί εἶχε ξοδευτεῖ, καὶ ἡ διαφορά. Ἐφόσον μερικές φορές ἡ διαφορά δέν ἦταν ἀκριβῶς δεκαπέντε δολάρια, αἱσθανόμουν ὅτι τό σωστό ἦταν νά ζητήσω λιγότερα. Ἀλλά αὐτό κατά συνέπεια κατέληγε στό νά ἐκκαθαρίζω συνεχῶς μέ ἔλλειμμα, καὶ μετά νά ζητάω ὅλο καὶ μικρότερα ποσά. Ὁπως κατάλαβα ἀργότερα, οἱ περισσότεροι «σκαπανεῖς» ζητοῦσαν ἀπλά τά τακτικά δεκαπέντε δολάρια.

Μιά νύχτα ἐπέστρεψα καί τό δρῆκα τελείως ἀναποδογυρισμένο. Μέ συνέλαβαν καί πάλι, καί πέρασα τή νύχτα στήν τοπική φυλακή. Τό μέρος ἦταν στήν κυριολεξία γεμάτο κοριούς κι ἔτσι, ἐπειδή δέν μποροῦσα νά καθίσω στήν κουκέτα τῆς φυλακῆς, πέρασα ὀλόκληρη τή νύχτα καθισμένος σ' ἓνα ἄδειο κονσερβοκούτι πού κάποιος εἶχε ἀφήσει μέσα στό κελί.

Τό 1944 ἥρθε πρόσκληση νά παρακολουθήσω μιά σχολή Ἱεραποστόλων, τή Βιβλική Σχολή Γαλαάδ τῆς Σκοπιᾶς, για ἐκπαίδευση πέντε μηνῶν. “Οταν ἀποφοίτησα, καί καθώς περιμένα Ἱεραποστολικό διορισμό, πέρασα ἐνάμισυ χρόνο σέ ἔργο περιοδείας, ἐπισκεπτόμενος ἐκκλησίες σέ μιά «Περιοχή» πού περιελάμβανε τήν πολιτεία τῆς Ἀριζόνα κι ἓνα μεγάλο τμῆμα τῆς Καλιφόρνια. ”Οταν ἐπισκέφθηκα ἐκκλησίες στό Σάν Ντιέγκο τῆς Καλιφόρνια, πέρασα πέντε νύχτες στό «Μπέθ Σαρίμ» (Οἶκο Ἀρχόντων). Αὐτό ἦταν ἓνα μεγάλο οἴκημα πού ἔχτισε ἡ ‘Εταιρεία καί λεγόταν ὅτι τό κρατοῦσαν γιά χάρη τῶν πιστῶν ἀνδρῶν τοῦ παλιοῦ καιροῦ, ἀπό τόν Ἀβελ καί μετά, γιά νά τό χρησιμοποιήσουν μετά τήν ἀνάστασή τους.¹⁴ Ο Δικαστής Ρόδερφοιρντ, πού εἶχε κάποια προβλήματα μέ τούς πνεύμονές του, περνοῦσε τούς χειμῶνες ἐκεῖ, ὅσο ζοῦσε. Θυμᾶμαι ὅτι τό μέρος μοῦ προκαλοῦσε μία αἰσθηση φανταστικοῦ. Τό Σάν Ντιέγκο ἦταν ώραία πόλη καί τό σπίτι αὐτό ἦταν μιά ἐξαιρετική κατοικία γιά μεγαλοαστούς. ”Ομως δέν μποροῦσα νά καταλάθω γιατί οἱ ἄνθρωποι γιά τούς δόπιούς διάβαζα στή Βίβλο θά ἐνδιαφέρονταν νά ἐγκατασταθοῦν ἐκεῖ· κάτι φαινόταν ἀταίριαστο.¹⁵

Ἀρχικά διορίστηκα ώς Ἱεραπόστολος στή Γαλλία, ἦταν ὅμως ἀδύνατο νά πάω, ἐπειδή τό στρατολογικό γραφεῖο δέν μοῦ ἔδινε ἄδεια ν' ἀφήσω τή χώρα. (Παρότι εἶχα ἐπιτύχει ἐξαιρεση ἀπό τή στρατιωτική ὑπηρεσία ώς «*κληρικός*», αἰτιολογοῦσαν τήν ἄρνησή τους βασιζόμενοι στό ὅτι ἦμουν ἀκόμα στό ἥλικια-

14. Βλ. τό διάλογο «Σωτηρία» (Salvation), πού ἐκδόθηκε τό 1939, σελ. 311, 312.

15. Λίγα χρόνια ἀργότερα τό Μπέθ Σαρίμ πουλήθηκε. Ή πεποίθηση ὅτι οἱ «πιστοί ἄνδρες τοῦ παρελθόντος» θά ἐπέστρεφαν πρίν τόν Ἀρμαγεδδώνα παραμερίστηκε ἐπίσης.

κό όριο τῆς στρατιωτικῆς ύπηρεσίας.)” Επειτα διορίστηκα στό νησί τοῦ Πουέρτο Ρίκο (Puerto Rico), πού ἐθεωρεῖτο ἐντός τῶν ΗΠΑ. Πρίν φύγω, τό 1946, ὁ Νάθαν Νόρ, ὁ τότε πρόεδρος τῆς ‘Εταιρείας (ὁ Δικαστής Ρόδερφορντ εἶχε πεθάνει στήν ἀρχῇ τοῦ 1942), μίλησε σέ μιά ὁμάδα ἀπό ἑμᾶς, πού ἤμασταν ὅλοι νέοι, πού ἀποστέλλονταν σέ διαφορετικές χῶρες γιατί νά κάνουν ἐποπτικό ἔργο ώς «Ἐπίσκοποι Τμημάτων». Μετοξύ ἀλλων τόνισε μέ ἔμφαση ὅτι ἂν θέλαμε νά παραμείνουμε στούς διορισμούς μας, θά ἔπρεπε ν’ ἀποφύγουμε ὅτιδήποτε ὁδηγοῦσε σέ ἐρωτοτροπία και γάμο. Ἡ πολιτική ἦταν: Ἀπώλεια τῆς ἀγαμίας σημαίνει ἀπώλεια τοῦ διορισμοῦ.¹⁶

Στό Πουέρτο Ρίκο, ἡ ὁμάδα τοῦ ἱεραποστολικοῦ μας οἴκου στό Σάν Χουάν γρήγορα ἔφτασε ν’ ἀποτελεῖται ἀπό ἓνα παντρεμένο ζευγάρι, ἐπτά νεαρά κορίτσια γύρω στά εἴκοσι, κι ἐμένα, και ὅλοι μέναμε σ’ ἓνα διώροφο σπίτι μέ ἔξι ύπνοδωμάτια. Μολονότι ἀκολούθησα τή συμβουλή τοῦ Νόρ και ἤμουν πολύ ἀπασχολημένος (διεξάγοντας μερικές φορές περισσότερες ἀπό δεκαπέντε Γραφικές μελέτες τήν ἑβδομάδα), ἡ πολιτική πού εἶχε ἀναγγελθεῖ σχετικά μέ τό γάμο και ἡ κατάσταση στά τετράγωνα γύρω ἀπό τό σπίτι δημιουργησαν πίεση πού ἔπεφτε πάνω μου ὅλο και πιό βαριά. Παρουσίασα κρίσεις δυσεντερίας, κι ἀργότερα μιά παρατυφική λοίμωξη μέ ἔντονους σπασμούς ἀπό ἐντερικούς πόνους και αίματηρές κενώσεις, κι ἀργότερα λοιμώδη ἥπατίτιδα – δλα αὐτά δέν διηθοῦσαν καθόλου. (Ἐργαζόμουν στό γραφεῖο κατά τή διάρκεια τῆς δυσεντερίας και τῆς παρατυφικῆς λοίμωξης, και σταμάτησα μόνο μία βδομάδα λόγω τῆς ἥπατίτιδας, ὃν και ἔνιωθα τόσο ἀδύναμος πού μέ δυσκολία ἀνέδαινα τά σκαλιά μέχρι τό γραφεῖο μου.) Μετά ἀπό δικτώ χρόνια, ἡ συνδυασμένη ύπερόνταση μέ ἔφερε στό χεῖλος νευρικής κατάρρευσης.

“Οταν ἔγραψα στόν πρόεδρο, ἀπαλλάχθηκα ἀπό τίς εὐθύνες

16. Βασικά ὁ ἵδιος κανόνας ἴσχυε στά Κεντρικά Γραφεῖα και σέ ὅλα τά Γραφεῖα Τμημάτων ὅμως στά μέσα τῆς δεκαετίας μετά τό 1950, αὐτός ὁ κανόνας ἄλλαξε: ὁ ἵδιος ὁ Νόρ παντρεύτηκε.

μου στό Γραφεῖο Τμήματος (δέν τό εῖχα ζητήσει αὐτό) καί μου δόθηκε ἡ ἐπιλογή νά ἐπιστρέψω στίς Ἡνωμένες Πολιτεῖες γιά νά κάνω ἔργο περιοδείας ἐκεῖ. Ζήτησα ἀντί γι' αὐτό νά μου ἐπιτραπεῖ νά παραμείνω διορισμένος στό Πουέρτο Ρίκο καί μεταφέρθηκα σέ ὅλη κωμόπολη. Παρότι δέν μου ἄρεσε ἡ κωμόπολη αὐτή, ἡ Ἀγκουαδίλα (Aguadilla), εῖχα ζητήσει νά σταλῶ ἐκεῖ γιατί φαινόταν ὅτι ἐκεῖ ἡ ἀνάγκη ἦταν μεγαλύτερη.

Μέσα σ' ἓνα περίπου χρόνο μου ἀνατέθηκε διορισμός γιά νά κάνω ἔργο περιοδείας, ἐπισκεπτόμενος ἐκκλησίες στό νησί του Πουέρτο Ρίκο καί στά γειτονικά Παρθένα Νησιά (πού δρίσκονται ἀνατολικά τοῦ Πουέρτο Ρίκο).

Ἐνα ἐπιπρόσθετο χαρακτηριστικό ἦταν ὅτι περιοδικά ἡ Ἐταιρεία μου ζητοῦσε νά κάνω ταξίδια στή Δομινικανή Δημοκρατία, ὅπου τό ἔργο τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ εἶχε ἀπαγορευτεῖ ἀπό τήν κυβέρνηση τοῦ δικτάτορα Ραφαέλ Τρουχίγιο. Ὁ πρωταρχικός σκοπός ἦταν νά εἰσάγω λαθραϊκά ἀντίτυπα τῶν ἐκδόσεων τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά.¹⁷ Τό ἐκανα κάποιες φορές καί μετά, τό 1955, μου ζητήθηκε νά παραδώσω προσωπικά μιά αἴτηση στό δικτάτορα. Γνωρίζοντας ὅτι οἱ ἀνθρωποι πού ἔπεφταν στή δυσμένειά του ἀπλῶς ἔξαφανίζονταν, δέχτηκα τό διορισμό μέ κάποιο φόδο. Φτάνοντας στή Σιουδάδ Τρουχίγιο (Ciudad Trujillo, τωρινό Σάντο Ντομίνγκο – Santo Domingo) ἔστειλα τηλεγράφημα στόν Ἀρχιστράτηγο παρουσιάζοντας τόν ἑαυτό μου μόνο ώς «Βορειοαμερικανό ἐπιμορφωτή μέ πληροφορίες μεγά-

*Ο Δομινικανός
δικτάτορας
Ραφαέλ Τρουχίγιο.*

17. Ἄν κι ἔχω μέσο ἀνάστημα, τό βάρος μου ὅταν δρισκόμουν στήν Καραϊβική ἦταν κατά μέσο ὅρο 53 κιλά. (Βλ. φωτ. σελ. 42.) Μποροῦσα νά δάλω διάφορα περιοδικά γύρω ἀπό τό σῶμα μου, μέσα σέ διπλή σειρά ἐσωρούχων, κι ἐπίσης νά γλιστρήσω ἔνα ἀνοιχτό βιβλίο 384 σελίδων μέσα ἀπό τό σόρτς μου καί νά φαίνομαι ἀκόμη κανονικός. Τό μοναδικό μου πρόβλημα ἦταν ὅτι ὅταν καθόμουν στό ἀεροπλάνο οἱ ἄκρες ἀπό τό ἀνοιχτό βιβλίο μέ ἔκοβαν στούς μηρούς, προκαλώντας κάποια ἐνόχληση.

λης σπουδαιότητας γιά έσας και τή χώρα σας». Μοῦ παραχωρήθηκε συνέντευξη στό Έθνικό Μέγαρο (παλάτι) και μπόρεσα νά παραδώσω τήν αίτηση στά χέρια του.¹⁸ Πρός έκπληξή μου, δέν άπελαθηκα, κι έξακολούθησα νά κάνω τά περιοδικά «λαθρεμπορικά» ταξίδια μου χωρίς νά γίνω άντιληπτός.

”Επειτα, τό 1957, ὅλοι οἱ Ἀμερικανοὶ ιεραπόστολοι Μάρτυρες ἀπελάθηκαν ἀπό τή Δομινικανή Δημοκρατία ἀκριδῶς μετά ἀπό ἓνα κύμα δίαιων διώξεων, ὅπου πολλοί ντόπιοι Μάρτυρες ξυλοκοπήθηκαν ἄγρια καί φυλακίστηκαν. Τό μεῖζον θέμα ἦταν ἡ ἀρνηση τῶν ἀρρένων Μαρτύρων νά παρελάσουν, ὅπως ἀπαιτοῦν οἱ νόμοι τῆς στρατιωτικῆς ἐκπαίδευσης, ὅμως ἐπίσης ἐκφράστηκε ἀξιοσημείωτη θρησκευτική ἀντίδραση, καθώς ἰερεῖς καί ἄλλοι ἔκαναν ἐμπρηστικές δηλώσεις στίς ἐφημερίδες. Ἡ Ἐταιρεία μοῦ ζήτησε νά μεταβῶ καί νά ἔξετάσω τήν κατάσταση τῶν Δομινικανῶν Μαρτύρων. Εἶχα πάει ἐκεῖ μόλις πρίν λίγο καιρό γιά νά παραδώσω ὁδηγίες στούς ιεραποστόλους καί εἴχα φέρει λεπτομερεῖς ἀναφορές τῶν σκληρῶν διώξεων, οἱ δόποις ἔγιναν μέ ἔξεχοντα τρόπο κύριο θέμα στίς ἐφημερίδες τοῦ Πουέρτο Ρίκο. ”Οπως μάθαμε ἀπό μιά πηγή προσκείμενη στόν Τρουχίγιο, αὐτή ἡ δημοσιότητα τόν ἔξόργισε.

Θυμᾶμαι ὅτι στή Σιουνδάδ Τρουχίγιο ἔνιωθα σάν σεσημασμένος. Τήν πρώτη μου νύχτα στό ξενοδοχεῖο μοῦ εἶχαν δώσει ἓνα δωμάτιο στό ίσογειο, μέ τζαμόπορτες ἀκριδῶς δίπλα στό κρεβάτι. ”Ενιωθα τόσο ἔντονα ὅτι δρισκόμιουν σέ πραγματικό κίνδυνο, ὥστε ἑτοίμασα πρόχειρα ἓνα ὅμοιωμα μιροφῆς πού κοιμόταν στό κρεβάτι ἐνῷ ἐγώ κοιμήθηκα ἀπό πίσω, στό πάτωμα. Πάντως, μπόρεσα καί πάλι νά τά διγάλω πέρα χωρίς ἐπεισόδια, κι ἔκανα κι ἄλλα ταξίδια ἐκεῖ τά ἐπόμενα χρόνια.

”Αργότερα ἡ Ἐταιρεία ἄλλαξε τήν πολιτική της σχετικά μέ τό

18. Ό ἀρχιστράτηγος μέ ὑποδέχτηκε μέ πλήρη στολή μέ ὅλα του τά μετάλλια (πολλά, ἄν ὅχι τά περισσότερα, τά εἶχε ἀπονείμει ὁ ἴδιος στόν ἑαυτό του).

”Οταν διαπίστωσε ποιά ἦταν πραγματικά ἡ ἀποστολή μου, ἡ συνέντευξη τελείωσε πολύ σύντομα. ”Εντούτοις, προφανῶς δημιούργησε καλή ἐντύπωση, ἀφοῦ λίγο καιρό ἀργότερα ἡ ἀπαγόρευση ἀριθμητεί γιά μιά περίοδο ἐνός περίπου ἔτους, καί μετά ἐπιβλήθηκε ξανά.

γάμο, καί, δεκατρία χρόνια μετά τήν ἄφιξή μου στό Πουέρτο Ρίκο κι ἐνώ πλησίαζα τήν ἥλικια τῶν 37 ἐτῶν, παντρεύτηκα. Ἡ σύζυγός μου Σύνθια συνεργαζόταν μαζί μου στό ἔργο περιοδείας. Οἱ οἰκονομικές συνθῆκες στά νησιά ἦταν φτωχικές, πολὺ κάτω ἀπό τό σημερινό ἐπίπεδο. Ζούσαμε μαζί μὲ τούς ἀνθρώπους πού ὑπηρετούσαμε, μοιραζόμασταν τά μικρά σπιτάκια τους, πού κάποιες φορές εἶχαν τρεχούμενο νερό καί ἡλεκτρισμό, κι ἄλλες ὅχι· κάποιες φορές παρεῖχαν ἀρκετή ἥσυχία καί ἀπομόνωση, κι ἄλλες ἐλάχιστη. Καθώς ἡμασταν σχετικά νέοι, προσαρμοζόμασταν, παρότι ἡ ὑγεία τῆς συζύγου μου ἐπρόκειτο νά ἐπηρεαστεῖ σοβαρά ἀπό αὐτά.

Λίγους μόλις μῆνες μετά τό γάμο μας, ἐνώ ὑπηρετούσαμε στό νησάκι Τορτόλα (Tortola), ἡ γυναίκα μου ἀρρώστησε σοβαρά ἀπό γαστρεντερίτιδα, πού ὀφειλόταν προφανῶς σέ ἀκατάλληλο νερό ἢ μολυσμένο φαγητό. Τό σπίτι ὅπου μέναμε ἀνῆκε σ' ἔνα θαυμάσιο ζευγάρι Ἰνδιάνων μέ ἀξιαγάπητα παιδιά. Δυστυχῶς, τό σπίτι πού νοίκιαζαν ἦταν γεμάτο κατσαρίδες, πλάσματα πού σχεδόν προκαλοῦν πανικό στή γυναίκα μου. Τή νύχτα ἐλέγχαμε τακτικά τό κρεβάτι γιά κατσαρίδες, πρίν βάλουμε τήν κουνουπιέρα. Μιά μέρα, καθώς ὑποπτευόμουν ὅτι ἡ βάση τῶν κατσαρίδων ἦταν ἔνα κουτί μέρος σε μιά γωνιά, πήρα ἐντομοκτόνο σπρέου, πήγα στό κουτί καί σήκωσα τό ὄφασμα πού τό κάλυπτε. Τό ἄφησα γρήγορα νά πέσει, γιατί τό κουτί ἦταν σάν ζωντανό μέ τίς ἐκαποντάδες μικρές κατσαρίδες πού περιεῖχε, καί φοβήθηκα ὅτι τό σπρέου θά τίς ἔκανε νά σκορπιστοῦν παντοῦ. Σ' αὐτή τήν κατάσταση προστέθηκε ἔνας μεγάλος ἀρουραῖος, πού κάθε δράδυ ἔμπαινε στήν κουζίνα (δίπλα στό δωμάτιό μας καί στό μοναδικό μπάνιο τοῦ σπι-

τιοῦ) και εἶχε τέτοιο μέγεθος, πού μετακινοῦσε τίς κονσέρβες τροφίμων πάνω στά ράφια.

Μ' αὐτές τίς συνθῆκες ἡ σύζυγός μου προσβλήθηκε ἀπό γαστρεντερίτιδα, παρουσιάζοντας ὑπερβολική διάρροια και συγχούς ἐμετούς. Κατάφερα νά τήν πάω στόν μοναδικό γιατρό τοῦ νησιοῦ και μιά ἔνεση σταμάτησε προσωρινά τούς ἐμετούς. Ὁμως ἀργά τό δράδυ ἔστησαν, κι αὐτό, σέ συνδυασμό μέ τή συνεχή διάρροια, ἔφερε τή Σύνθια σέ σημεῖο ἀφυδάτωσης. Ἐτρεξα σχεδόν ἔνα μίλι στό σκοτάδι γιά νά ἔσπηνήσω τό γιατρό ἀπ' τόν ὄπνο και τή μεταφέραμε μέ τό τζίπ του σέ μιά μικρή κλινική. Οἱ φλέδες της εἶχαν σχεδόν καταρρεύσει και οἱ νοσοκόμες προσπαθοῦσαν ἔστησαν, μέχρι νά μπορέσουν τελικά νά βάλουν τή δελόνα παροχῆς φυσιολογικοῦ δροῦ. Μερικές μέρες μετά μπόρεσε νά δγεῖ ἀπό τήν κλινική, ἀλλά ἡ ὑγεία της δέν ἤταν ποτέ ἔστησαν ὅπως πρῶτα. Μιά κατοπινή μόλυνση ἀπό παράσιτο (τόν «τριχοκέφαλο ἄνισο») ἐνέτεινε τό πρόσθιμα.

Συνεχίσαμε τό ἔργο περιοδείας μέχρι τό 1961 και τότε μεταφερθήκαμε στή γειτονική Δομινικανή Δημοκρατία. Ὁ δικτάτορας Τρουχίγιο εἶχε δολοφονηθεῖ λίγο πρίν τήν ἀφίξη μας.

Στά πέντε περίπου χρόνια πού παραμείναμε ἐκεῖ, εἴδαμε τήν πτώση τεσσάρων διαφορετικῶν κυβερνήσεων και τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1965 ζήσαμε ἔνα πόλεμο μέ ἐπίκεντρο τήν περιοχή γύρω ἀπό τήν πρωτεύουσα, ὅπου κατοικούσαμε. Οἱ περισσότεροι Ἄμερικανοί και ἄλλοι ξένοι κάτοικοι ἐγκατέλειψαν τή χώρα. Ἡ ίεραποστολική μας ὁμάδα δέν ἐπιθυμοῦσε νά ἐγκαταλείψει τούς Δομινικανούς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ και τόν διορισμό μας, κι ἔτσι μάθαμε πῶς εἶναι ἡ ζωή σέ καιρό πολέμου.

Οἱ νύχτες ἤταν γεμάτες μέ ξερούς κρότους ἐκατοντάδων τουφεκιῶν, κροταλίσματα πολυνδόλων και δυνατούς θιρύδους ἀπό μπαζούκας κι ἄλλα διαρύτερα ὅπλα. Τήν ἡμέρα ὑπῆρχε παροδική ἀνάπταυλα και μπορούσαμε νά δγοῦμε ἔξω και νά ἔχουμε κάποια δραστηριότητα, παρόλο πού μερικές φορές σχεδόν καθηλωνόμασταν στό ἔδαφος ἀπό ξεσπάσματα πυροβολισμῶν. Μέχρι σήμερα ἀναρωτιέμαι πόσο κοντά πρέπει νά περνοῦσαν οἱ σφαῖρες, ὥστε ν' ἀκούω τό ξεχωριστό βούισμά τους σάν τόν δόμ-

βο πού ὀκούγεται ὅταν θυμωμένες μέλισσες περνοῦν πετώντας δίπλα ἀπ' τό κεφάλι σου. "Ἐνας στρατιώτης μοῦ εἶπε παρηγορητικά: «δέν χρειάζεται ν' ἀνησυχεῖς γι' αὐτές· τή σφαίρα πού σέ χτυπάει δέν τήν ἀκοῦς». Τά ἐπόμενα δεκαπέντε χρόνια πλήρους ὑπη-

Στρατιωτικό τάνχ στό δρόμο μπροστά στό σπίτι τῶν Ἱεραποστόλων.

φεσίας ήταν πολύ διαφορετικά, καθώς τά περάσαμε στά κεντρο-κά Γραφεῖα της Έταιρείας Σκοπιά, στό Μπρούκλιν της Νέας Υόρκης.¹ Η αυτία πού περιγράφω μέ κάποιες λεπτομέρειες τά χρόνια πρίν τό 1965 είναι γιατί τό περιεχόμενό τους προσιδιάζει περισσότερο στό είδος τών έμπειριων στό όποιο έστιάζεται ό πάροτολος Παῦλος ὅταν παραθέτει στοιχεῖα γιά τή γνησιότητα της ύπηρεσίας του πρός τόν Θεό καί τόν Χριστό (μολονότι οί δικές μου έμπειρίες είναι πολύ κατώτερες σέ ποιότητα):

*Αποδείξαμε δτι εἴμαστε ύπηρέτες τοῦ Θεοῦ μέ μεγάλη
ύπομονή, σέ καιρούς θλίψεων, σέ καιρούς δυσκολιῶν καί
στεναχώριας.*

Στά λόγια πού άκολουθοιν δ' ἀπόστολος δέν ἀναφέρει τίς διμιλίες του, δέν δίνει ἀριθμούς γιά τά μεγάλα ἀκροατήρια στά διποῖα ἀπευθύνθηκε, δέν παραθέτει παραδείγματα ὁργανωτικῶν ἄθλων πού ἐπετέλεσε, οἰκοδομώντας πλήθη πιστῶν.¹⁹

Δέν ίσχυρίζομαι ότι αυτά πού πέρασα ήταν περισσότερα απ' όσα έχουν περάσει πολλοί άλλοι, είτε ώς ιεραπόστολοι τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ είτε άλλων θρησκειῶν. Τό ίστορικό παρατίθεται άπλα γιά νά αποφασίσει ό άναγνώστης γιά τή σχετική άξια του, ίδιαίτερα όσον άφορα τήν ἐγκυρότητα και τήν άρτιότητα τῶν πληροφοριῶν πού παρέχονται στό ίππολοιπα αὐτῆς τῆς ἔκδοσης.

19. Β' πούς Κοοινθίους 6:4-10, JB.

Περιστάσεις και συνέπειες

*Δέν μποροῦμε παρά νά μιλᾶμε γι' αντά πού ἔχουμε δεῖ
καί ἀκούσει. Πράξεις 4:20, RSV*

Αντά πού εἶδα, ἄκουσα καὶ ἔζησα κατά τά ἐπόμενα δεκαπέντε χρόνια εἴχαν μεγάλο ἀντίκτυπο πάνω μου. Δέν ἔχω τρόπο νά γνωρίζω ἂν ἡ ἀντίδραση τοῦ ἀναγνώστη θά εἶναι ὅμοια μὲ τή δική μου, ὅμως εἶναι βέβαιο ὅτι κανέις δέν θά μποροῦσε νά καταλάβει τί μέ ἔφερε σ' αὐτή τήν κρίση συνείδησης χωρίς νά ξέρει αὐτές τίς ἔξελίξεις. Ταιριάζει ἐδῶ ἡ παροιμία: «*Οταν κάποιος ἀποκρίνεται σέ ἓνα ζήτημα πρὸν τό ἀκούσει, αὐτό εἶναι ἀνοησία ἀπό μέρους του καὶ ταπείνωση*».²⁰

Μιά χρονιά πρὸν ἀπό τόν πόλεμο στή Δομινικανή δημοκρατία, καί μετά ἀπό μιά προσβολή μου ἀπό δάγκειο πυρετό πού ἀφήσε *ὑπερευασθησία* στίς ἀπολήξεις τῶν νεύρων μου, παρακολούθησα ἔνα δεκάμηνο πρόγραμμα ἐκπαίδευσης στή Σχολή Γαλαάδ.²¹ Στό κλείσιμο τοῦ προγράμματος, ὁ πρόεδρος τῆς *Ἐταιρείας Νάθαν Νόδο* μοῦ ζήτησε ν' ἀφήσω τήν ἴεραποστολική μου ὑπηρεσία στήν *Καραϊβική* καί νά ἔρθω μέ τή σύζυγό μου στά *Κεντρικά Γραφεῖα* στό *Μπρούκλιν* (πού λέγονται *«Μπέθελ»*), ὅπου θά μποροῦσα νά *ὑπηρετήσω* στό *Τμῆμα Συγγραφῆς*. Ἐνῶ ἀναμφίδοιλα αὐτό θά μποροῦσε νά θεωρηθεῖ ἀπό ἄλλους ώς τιμή, ἐγώ εἰλικρινά δέν ἐνδιαφερόμουν ν' ἀφήσω τό μέρος ὅπου *βρισκόμουν*. Μιλώντας μέ τόν ἀδελφό *Νόδο* στό γραφεῖο του, τοῦ ἐξήγησα πόσο ἀπολάμβανα τόν παρόντα διορισμό μου, τούς ἀνθρώπους καί τό ἔργο. Αὐτό προφανῶς θεωρήθηκε ώς ἔλλειψη ἐκτίμησης γιά τήν εὐκαιρία πού μοῦ προσφερόταν: ἔδειχνε δλοφάνερα προσθεβλημένος. Τότε τοῦ εἶπα ὅτι *ὴθελα ἀπλά νά γνωρίζει τά αἰσθήματά μου, τήν ἀγάπη μου γιά τήν ἴεραποστολική δραστηριότητα, καί ὅτι θά δεχόμουν τήν ἀλλαγή διορισμοῦ*.

20. Παροιμίες 18:13.

21. Ὁ δάγκειος πυρετός εἶναι σάν τήν ἐλονοσία καί μεταδίδεται ἀπό κονυόπια, ἀλλά εἶναι ἀπό τίς νόσους πού χαρακτηρίζονται ώς αὐτοπεριοριζόμενες. Ἡ μόνιμη ἐπίδραση πάνω μου μπορεῖ νά ὀφείλεται σέ παλαιότερη περίπτωση διστρακιάς κατά τήν παιδική μου ήλικια.

Λίγους μῆνες μετά τήν ἄφιξή μας κι ἀφοῦ εἶχα κάνει κάπιο συγγραφικό ἔργο, δι πρόεδρος Νόο μέ δόδήγησε σ' ἓνα γραφεῖο ὅπου ὑπῆρχε ἔνα τραπέζι γεμάτο στοῖθες ἀπό δακτυλογραφημένα χαρτιά, καὶ μοῦ ζήτησε νά ἀναλάβω τήν ἀνάπτυξη ἐνός λεξικοῦ γιά τή Βίβλο. Τά χαρτιά ἦταν τό ἀποτέλεσμα ἐργασίας 250 διαφορετικῶν ἀνθρώπων ἀπ' ὅλον τὸν κόσμο, στοὺς ὅποιους εἶχαν ἀνατεθεῖ παρόμοιοι διορισμοί. Αὐτοί οἱ διορισμοί πάντως, εἶχαν γίνει γενικά πάνω στή βάση τῆς ὁργανωτικῆς θέσης αὐτῶν τῶν ἀτόμων (ώς προσωπικό γραφείου τμήματος, ἢ ἐπίσκοποι ἐργοστασίων, καὶ οὕτω καθεξῆς). Λίγοι ἀπό αὐτούς εἶχαν ἐμπειρία στό γράψιμο καὶ ἀκόμα λιγότεροι εἶχαν τήν ἐμπειρία, τό χρόνο ἢ τίς διδλιοθήκες γιά νά κάνουν ἔρευνα. Πιστεύω ὅτι μπορεῖ νά εἰπωθεῖ συντηρητικά, ὅτι τουλάχιστον 90% ἀπό τό ὑλικό πού ὑποβλήθηκε, δέν χρησιμοποιήθηκε.

”Αρχισα μέ τό λῆμμα «’Ααρών» καὶ συνέχισα μέ τά λήμματα «’Ααρωνίτες», «”Αβ», «’Αδδαδών», καὶ οὕτω καθεξῆς, ὅμως γρήγορα ἔγινε φανερό ὅτι δέν ἦταν πρακτικό ν' ἀναλάβει αὐτό τό ἔργο ἔνας μονάχα συγγραφέας. Στήν ἀρχή διορίστηκε νά διηθήσει στό ἔργο κι ἔνας διευθυντής τῆς Σκοπιᾶς, ὁ Λάιμαν Σονίνγκλ (Lyman Swingle): λίγο ἀργότερα διορίστηκε ἐπίσης ὁ ”Εντουαρντ Ντάνλαπ, ὁ διευθυντής τῆς Σχολῆς Γαλαάδ. Τελικά συμμετεῖχαν στήν ὅμαδα μας καὶ οἱ Ράινχαρτ Λένγκτατ (Reinhard Lengtat) καὶ Τζών Γουίσουκ (John Wischuk), τοῦ τμήματος Υπηρεσίας καὶ τοῦ Τμήματος Συγγραφῆς, ἀντίστοιχα. Καὶ ἄλλοι συμμετεῖχαν ἐνδιάμεσα, γιά ποικίλες χρονικές περιόδους, ἄλλα τά πέντε πρόσωπα πού ἀναφέρονται ἔφεραν σέ πέρας τό σχέδιο, μέχρι πού πέντε χρόνια μετά ὀλοκληρώθηκε τό σύγγραμμα τῶν 1696 σελίδων πού ὀνομάστηκε «Βοήθημα γιά τήν κατανόηση τῆς Βίβλου».²²

22. Τά θέματα πού θά καλύπταμε μᾶς δίνονταν ἀπό τόν Κάρλ Άνταμς (Karl Adams), τόν ἐπικεφαλῆς τοῦ συγγραφικοῦ τμήματος. Τό 1998 τό «δοιοθημα» ἀντικαταστάθηκε ἀπό τήν «Ἐνόραση στίς Γραφές», ἔνα δίτομο ἔργο μέ πολλές μικρές ἀναθεωρήσεις.

Κοντά στήν ἀρχή, ὁ πρόεδρος Νόρ ̄κανε μιά παρατήρηση που κατέδειξε ̄ναν βασικό παράγοντα τῆς προσέγγισής μας στή μελέτη. Δέν εἶχε τήν πρόθεση πού ἐμεῖς καταλάβαμε ̄τι εἶχε, ἀλλά ἀναμφίσιολα ̄ταν τυχαία. Μιλώντας σέ ̄σους ἀπό ἐμας εἶχαμε διοριστεῖ ̄ς τότε, εἶπε: «Θέλουμε ἀπλά νά παρουσιάσουμε αὐτό πού λέει ̄ Βίβλος· δέν εἶναι ἀνάγκη νά ψάχνουμε γιά τό καθετί στίς ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας».

‘Η πρόθεσή του ̄ταν τό εἶπε αὐτό, ὅπως καταλάβαμε ἀργότερα, ̄ταν νά πραγματοποιηθεῖ τό σχέδιο γρήγορα, και μέ τρόπο πού νά ̄δινε κάτι σχετικά μικρό, ̄να «ἐγχειρίδιο» ὅπως τό ̄ξέφρασε ἀργότερα. ’Αν ἐπαναλαμβάναμε αὐτά πού ̄γραφαν τά συγκεκριμένα γραφικά ἀδάφια σχετικά μέ ̄να θέμα, μέ πολύ λίγες συμπληρωματικές διευκρινίσεις, θά χρειαζόταν ἐλάχιστος χρόνος γιά ̄ρευνα.

‘Εμεῖς παρανοήσαμε, ̄τι ̄ννοοῦσε ̄τι θά ̄πρεπε πάντα νά μοχθοῦμε νά παρουσιάσουμε αὐτό πού πραγματικά ̄λεγε ̄ Βίβλος, ἀντί νά νιώθουμε ̄ποχρεωμένοι νά παρουσιάζουμε τά πράγματα μέ τόν τρόπο πού τά παρουσίαζαν οἱ ̄κδόσεις τῆς Σκοπιᾶς. Τό ἀποτέλεσμα ̄ταν νά προκύψει μιά ̄κδοση ἀξιοσημείωτα διαφορετική ἀπ’ ̄τι θά προέκυπτε στήν ἀλλη περίπτωση. Τό ̄λικό πού εἶχαν στείλει οἱ 250 ἀνθρωποι, σχεδόν χωρίς ̄ξαίρεση, παρουσίαζε τίς πληροφορίες σύμφωνα μέ τήν «ἀποδεκτή ἀποψη» ἀπό τίς ̄κδόσεις τῆς Ἐταιρείας. ’Η δική μας ̄ρευνα συχνά ἀποκάλυπτε διαφορές.

‘Ο ἀντιπρόεδρος τῆς Ἐταιρείας, Φρέντ Φράντς, ̄ταν ἀναγνωρισμένος ώς ὁ κύριος λόγιος τῆς Βίβλου πού διέθετε ̄ Όργάνωση. Σέ κάποιες περιπτώσεις πῆγα στό γραφεῖο του γιά νά ωρτήσω γιά διάφορα σημεῖα. Πρός ̄κπληξή μου, συχνά μέ παρέπεμπε σέ σχολιολόγια τῆς Βίβλου, λέγοντας: «Γιατί δέν κοιτάς τί λέει ̄ ”Ανταμ Κλάρκ (Adam Clarke) ̄ τί λέει ̄ Κούκ (Cooke)”, ̄, ἀν τό θέμα σχετιζόταν πωτίστως μέ τίς Ἐδραϊκές Γραφές, «τί λένε τά σχολιολόγια Σονσίνο (Sonicino)». ’Η βιβλιοθήκη μας στό Μπέθελ εἶχε ̄λα τά ράφια γεμάτα μέ τέτοιες ̄κδόσεις ἑρμηνευτικῶν σχολίων. Ἀπό τή στιγμή πού ̄ταν προϊόντα λογίων ἀλλων θρησκειῶν, πάντως, δέν τούς εἶχα δώσει με-

γάλη σημασία, καί, ὅπως καί ἄλλοι στό τμῆμα, ἔνιωθα κάποιο δισταγμό κι ἀκόμα καί δυσπιστία νά τά χρησιμοποιήσω. “Οπως τό ἔθετε χωρίς περιστροφές μερικές φορές ὁ Κάρλ Κλάιν (Karl Klein), ἔνα πρεσβύτερο μέλος τοῦ Συγγραφικοῦ Τμήματος, τό νά χρησιμοποιεῖ κανείς αὐτά τά λεξικά ἵσοδυναμεῖ μέ «δύζαγμα τῶν μαστῶν τῆς Βαθύλώνας τῆς Μεγάλης», τῆς αὐτοκρατορίας τῆς ψεύτικης θρησκείας, σύμφωνα μέ τήν ἐρμηνεία πού δίνει ἡ Ἐταιρεία στή μεγάλη πόρνη τῆς Ἀποκάλυψης.²³

Πάντως ὅσο περισσότερο ἀνέτρεχα γιά πληροφορίες σ’ αὐτά τά σχολιολόγια, τόσο πιό δαθιά ἐντυπωσιαζόμουν ἀπό τή σταθερή πεποίθηση πού ἔξεφραζαν στήν πλειοψηφία τους γιά τή θεοπνευστία τῶν Γραφῶν. Ἀκόμα περισσότερο ἐντυπωσιαζόμουν ἀπό τό γεγονός ὅτι, παρότι μερικά εἶχαν γραφτεῖ πολὺ παλιά, τόν 18ο αἰώνα, οἱ πληροφορίες ἥταν γενικά πολύ ἀξιόλογες καί ἀκριβεῖς. Δέν μποροῦσα νά μήν τό συγκρίνω αὐτό μέ τίς δικές μας ἐκδόσεις, οἱ ὄποιες, συχνά μέσα σέ λίγα χρόνια, γίνονταν ξεπερασμένες κι ἔπαυαν νά ἐκδίδονται. Μέ κανένα τρόπο δέν αἰσθανόμουν ὅτι αὐτά τά σχολιολόγια δέν εἶχαν καθόλου λάθη· ἀλλά τό καλό ἔμοιαζε σίγουρα νά ἀντισταθμίζει τά σποραδικά σημεῖα πού ἔνιωθα ὅτι ἥταν λανθασμένα.

”Αρχισα νά ἐκτιμῶ περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλη φορά τό πόσο ζωτική σημασία εἶχαν τά **συμφραζόμενα** στό νά διακρίνω τό νόημα τοῦ κάθε σημείου τῶν Γραφῶν, κι αὐτή ἡ συνειδητοποίηση φαινόταν νά ἰσχύει καί γιά ἄλλα μέλη τῆς ὅμάδας, πού ἐργάζονταν τακτικά γιά τό Βοήθημα. ”Επίσης φτάσαμε νά συνειδητοποιήσουμε τήν ἀνάγκη ν’ ἀφήσουμε τή Βίβλο νά καθορίσει τούς δικούς της ὅρους, ἀντί νά ἀκολουθήσουμε ἀπλά κάποια ἄποψη πού εἴχαμε πρωτύτερα, ἥ ν’ ἀφήσουμε νά πάρει τόν ἔλεγχο ἔνα ἀγγλικό λεξικό ὁρισμῶν. ”Αρχίσαμε νά χρησιμοποιοῦμε περισσότερο τά ἑδραικά καί ἐλληνικά λεξικά τῆς διδλιοθήκης τοῦ Μπέθελ, καί εύρετήρια χωρίων πού δασίζο-

23. Δυσκολεύομαι νά πιστέψω ὅτι ὁ Κλάιν τό ἐννοοῦσε τόσο σοβαρά ὅσο ἀκούγεται, καθώς χρησιμοποιοῦσε ὁ ἴδιος αὐτά τά σχολιολόγια καί γνώριζε ὅτι ὁ Φρέντ Φράντς τά χρησιμοποιοῦσε πολύ συχνά.

νταν μᾶλλον στίς λέξεις τῆς ἀρχικῆς γλώσσας, παρά σέ ἀγγλικές μεταφράσεις.

⁷ Ήταν μιά ἐκπαιδευση, κι ἐπίσης ἦταν πολύ ταπεινωτικό, γιατί φτάσαμε νά ἀντιληφθοῦμε ὅτι ἡ γραφική κατανόηση που εἶχαμε ἦταν πολύ μικρότερη ἀπ' ὅτι εἶχαμε νομίσει, ὅτι δέν ἤμασταν οἱ προοδευμένοι λόγιοι τῆς Βίβλου πού θεωρούσαμε ὅτι ἤμασταν. Ἐγώ προσωπικά ἤμουν σ' ἕνα τέτοιο μαγγανοπήγαδο δραστηριότητας τά τελευταῖα 25 χρόνια, πού, παρότι διάβαζα τή Βίβλο πολλές φορές, δέν μπόρεσα ποτέ νά κάνω τέτοια σούβαρή, λεπτομερή ἔρευνα στίς Γραφές, γιά τήν ἀκρίβεια ποτέ δέν αἰσθάνθηκα τήν ἀνάγκη νά τό πράξω, ἀφοῦ ἐθεωρεῖτο δεδομένο ὅτι ἄλλοι τό ἔκαναν αὐτό γιά μένα. Τά δύο ἐκπαιδευτικά σεμινάρια πού εἶχα παρακολουθήσει στή σχολή Γαλαάδ ἦταν τόσο στενά προγραμματισμένα πού ἀφηναν ἐλάχιστο χρόνο γιά στοχασμό, γιά προσεκτική κι ἐπισταμένη ἔρευνα καί ἀνάλυση.

Τό ὅτι τώρα εἶχα καί χρόνο, καί πρόσδαση στά ἐπιπλέον βιβλικά βιοηθήματα, τά λεξικά, τά σχολιολόγια, τά ἑδραικά κι ἐλληνικά εύρετήρια χωρίων, καί ὅλα αὐτά, Ἠταν μιά βιόθεια. Ὅμως, πάνω ἀπ' ὅλα, τή μεγάλη διαφορά τήν ἔκανε τό ὅτι ἔβλεπα πάντα τήν ἀνάγκη νά ἀφήνω τά συμφραζόμενα νά μέ καθοδηγήσουν, ν' ἀφήνω πάντα τίς ἵδιες τίς Γραφές νά ἔχουν τόν ἔλεγχο. Δέν ἄλλαξα ἀπόψεις μέσα σέ μία νύχτα, ἀλλά μᾶλλον μέσα σέ μιά περίοδο ἐτῶν βάθαινε σταδιακά ἡ ἀναγνώριση τῆς κοίσιμης ἀνάγκης ν' ἀφήσω τό λόγο τοῦ Θεοῦ νά μιλήσει ἀπό μόνος του ὅσο περισσότερο Ἠταν δυνατό. Μποροῦσα νά δῶ γιατί αὐτά τά σχολιολόγια στή βιβλιοθήκη τοῦ Μπέθελ, πού εἶχαν γραφτεῖ πρίν ἀπό ἔκατό καί διακόσια χρόνια, εἶχαν συγκριτικά αιώνια ἀξία. Τό ἵδιο τό γεγονός τῆς προσέγγισής τους ἐδάφιο πρός ἐδάφιο τά ὑποχρέωντες λίγο πολύ νά μένουν μέσα στήν ἔννοια τῶν συμφραζομένων, καί μέ τόν τρόπο αὐτό τά περιόριζε σημαντικά ἀπό τό νά κάνουν παρεκβάσεις σέ σεκταριστικές ἀπόψεις ἡ ἐρμηνευτικές πτήσεις σέ ἀστήρικτες γνῶμες.

Μεταξύ τῶν θεμάτων στά ὅποια μέ εἶχε διορίσει ὁ Κάρολος Ανταμς, ὁ ἐπικεφαλῆς τοῦ Τμήματος Συγγραφῆς, Ἠταν καί αὐτά τοῦ «πρεσβυτέρου» καί τοῦ «ἐπισκόπου». Μοῦ δόθηκαν

μόνο αὐτές οί λέξεις· δέν ύπηρχαν συνοδευτικές ὁδηγίες ἢ συστάσεις ώς πρός τήν ἀνάπτυξη τοῦ θέματος. Λάθετε ύπόψη, λοιπόν, τό πῶς ἀναπαριστᾶ τό θέμα τό διδλίο ἰστορίας τῆς ὁργάνωσης τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά τοῦ 1993, μέ τίτλο «*Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωβᾶ – Διαγγελεῖς τῆς θασιλείας*», στή σελ. 233:

Προετοιμασία για Ραγδαία Αδέσποτη

Όταν γινόταν ἔρευνα, υπὸ την επιβλεψη τοι Κυβερνώντος Σώματος, για την προετοιμασία του συγγράμματος *Βοήθημα για Κατανόηση της Βίβλου (Aid to Bible Understanding)*, η προσοχὴ στράφηκε για ἄλλη μια φορά στον τρόπο με τον οποίο ἦταν οργανωμένη η Χριστιανική εκκλησία του πρώτου αιώνα. Ἐγίνε προσεκτικὴ μελέτη Βιβλικῶν ὀρῶν ὥπως «πρεοβάτερος», «επίσκοπος» και «διάκονος». Θα μπορούσε η σύγχρονη οργάνωση των Μαρτύρων του Ιεχωβᾶ να συμμορφωθεὶ το πληρέστερα με το υπόδειγμα που εἶχε διατηρηθεὶ στις Γραφές; ὡς οδηγός;

Οι δούλοι του Ιεχωβᾶ ἦταν αποφασισμένοι να εξακολουθήσουν να υποτάσσονται στη θεϊκή κατεύθυνση. Σε μια σειρά συνελεύσεων που ἐλαβαν χώρα το 1971, η προσοχὴ στράφηκε στις διενθετήσεις περὶ τρόπου κυβέρνησης τῆς πρώτης Χριστιανικῆς εκκλησίας. Τονίστηκε ότι η ἐκφραση *πρεοβάτερος*, ὥπως χρησιμοποιεῖται στην Αγίᾳ Γραφῇ, δεν περιορίζεται στα ηλικιωμένα ὄτομα οὐτε εφαρμόζεται σε ὀλούς δούς είναι πνευματικά ώριμοι μέσα στην εκκλησία. Χρησιμοποιούνταν συγκεκριμένα με επίσημη ἐννοια για να περιγράψει τους εποκόπους των εκκλησιῶν. (Πράξ. 1:13-1 Τιμ. 5:17-1 Πλέτ. 5:1-3) Αυτοὶ λάβαιναν τῇ θέσῃ τους μέσω διορισμοῦ, σε αρμονία με τις απαιτήσεις που αποτέλεσαν τελικά μέρος των θεότενεων Γραφῶν. (Πράξ. 14:23-1 Τιμ. 3:1-7 Τίτ. 1:5-9) Εκεὶ που υπήρχαν αρκετοὶ ἀντρες με κατάλληλα προσόντα, οι πρεοβάτεροι στην εκκλησίᾳ ἦταν περισσότεροι από ἑνας. (Πράξ. 20:17 Φιλιπ. 1:1) Αυτοὶ απάρτιζαν την «πρεοβάτερο», διὰ τα μέλη του οποίου βρίσκονταν στην ίδια βαθμίδα, και οὐτε ἑνας απὸ αυτοὺς δεν αποτελούσε το πιο εἰλέχον ἡ ισχυρό μέλος της εκκλησίας. (1 Τιμ. 4:14) Εἴηγήθηκε ότι, για βοήθεια των πρεοβατέρων, υπήρχαν επίσης διορισμένοι «διακονικοὶ υπηρέτες», σε αρμονία με τις απαιτήσεις που ορίζονται από τον απόστολο Παύλο.—1 Τιμ. 3:8-10, 12, 13.

΄Η εἰκόνα πού σκιαγραφεῖται ἐδῶ ἔχει διαστρεβλωθεῖ σημαντικά γιά νά δημιουργηθεῖ ψεύτικη ἐντύπωση. Μιλᾶ γιά τήν ἔρευνα πού ὁδήγησε στό «Βοήθημα γιά τήν κατανόηση τῆς Βίβλου» ώς αὐτή νά «ἔγινε ύπό τήν ἐπίδειξη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος», καί μεταφέρει τήν ἴδεα μιᾶς ὁμαλότητας στήν καθοδήγηση ἀπό ἔνα σῶμα ἀνθρώπων, παρακινούμενων ἀπό ἔντονη ἀνησυχία νά μείνουν πιστοί στίς Γραφές. Στήν πραγματικότητα, τό σχέδιο γιά τό διδλίο «Βοήθημα» οὔτε ξεκίνησε, οὔτε ἐπιβλέφθηκε ἀπό κανένα Κυβερνῶν Σῶμα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ἀλλά ἀπό τόν πρόεδρο τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά, τόν Νάθαν Νόο. Καί παρότι εἰσήγαγε τό σχέδιο, δόποιαδήποτε καθοδήγηση ἀπό αὐτόν ἦταν μεμονωμένη καί πολύ περιορισμένη, ἀφοῦ κάθε πραγματική κατεύθυνση γινόταν μέσω τοῦ Κάρολ "Ανταμις, τοῦ

ἐπικεφαλῆς τοῦ συγγραφικοῦ τμήματος.⁹ Ο Νόρ οὕτε ἀνέπτυξε τὸν κατάλογο τῶν θεμάτων πού θά περιλαμβάνονταν στὸ βιβλίο, οὕτε ἐπέδλεψε τὴν ἀνάθεση τῶν θεμάτων, οὕτε τὴν ἀνάπτυξή τους.¹⁰ Ολες οἱ ἀναθέσεις θεμάτων προῆλθαν κι ἔγιναν ἀπό τὸν Κάρλ "Ανταμς.

"Ο "Ανταμς δέν ἦταν οὕτε μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, οὕτε ἀπό τὴν τάξη αὐτῶν πού καλοῦνται «κεχρισμένοι». Άπο αὐτούς πού ἔλαβαν μέρος προσωπικά καὶ ἀπευθείας στὴν πραγματική ἔρευνα καὶ συγγραφή τῶν ἀριθμών γιά τὸ βιβλίο «Βοήθημα», δι μοναδικός πού μποροῦσε νά θεωρηθεῖ «μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος» ἦταν ὁ Λάιμαν Σουίνγκλ ἀπό τὸ Συμβούλιο Διευθυντῶν τῆς Ἐταιρείας. Καὶ οἱ δικές του ἀναθέσεις θεμάτων προῆλθαν ἀπό τὸν Κάρλ "Ανταμς, κι ἐργάστηκε ὑπὸ τὴν ἐπίδλεψη τοῦ "Ανταμς, δίνοντας ὅτι ἔγραφε στὸν Κάρλ γιά ἐπιμέλεια καὶ ἔγκριση – ὅπως συνέβαινε καὶ μὲ τοὺς ὑπόλοιπους ἀπό ἐμας, πού ἐργαζόμασταν σ' αὐτό τὸ σχέδιο. "Ο Νάθαν Νόρ καὶ ὁ Φρέντ Φράντς τελικά διάβασαν κάποια ἀπό τὰ τελειωμένα ἀριθμα, ἀλλά ὁ Νόρ ἀφησε τὸν Κάρλ "Ανταμς νά διαλέξει ποιά ἀριθμα θεωροῦσε ὅτι ἔπρεπε νά διαδάσουν. Αὐτά ἦταν ἀσυνήθιστα λίγα.

"Οπως ἔχω δηλώσει, ὅταν μοῦ ἀνατέθηκαν τὰ θέματα τοῦ «πρεσβύτερου» καὶ τοῦ «ἐπισκόπου», ὅλα ὅσα μοῦ δόθηκαν μ' αὐτὸν τὸ διορισμό ἦταν αὐτοί οἱ τίτλοι, τίποτε ἄλλο. Δέν ἤμουν τότε μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος καὶ ὅτι ἀνέπτυξα δέν ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα καθοδήγησης ἀπό κανένα Κυβερνῶν Σώμα, οὕτε κανένα ἀπό τὸν Κάρλ "Ανταμς. "Ο θεῖος μου, ὁ Φρέντ Φράντς, εἶχε κάποια συνεισφορά, ἀλλά μόνο ως ἀποτέλεσμα τῆς προσωπικῆς μου πρωτοδουλίας, καὶ οἱ πράξεις του στή συνέχεια ἔμοιαζαν σχεδόν σάν ἀρνηση αὐτῆς του τῆς συνεισφορᾶς. "Ηταν ἀρκετά προφανές ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἔρευνάς μου ἦταν κάτι ἀπρόσμενο, κι ἀκόμα θεωρήθηκε ως κάτι πού οὕτε δ

"Ο Κάρλ "Ανταμς

Νάθαν Νόρ ούτε ό Φρέντ Φράντς ἐπιθυμοῦσαν Ἰδιαίτερα.

Αὐτή ἡ ἔρευνα ἀποκάλυψε δότι ἡ διευθέτηση σχετικά μέ τούς πρεσβύτερους καὶ τήν ἐκκλησιαστική κατεύθυνση στούς διβλικούς χρόνους ἥταν πολὺ διαφορετική ἀπό τή στάση πού κρατοῦσαν τότε οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ, κατά τήν δόποια κυριαρχοῦσε μιά περισσότερο ἡ λιγότερο «μοναρχική» διευθέτηση. Κάθε συνάθροιση ἥταν ὑπό τήν ἐπίβλεψη ἐνός μοναδικοῦ ἀτόμου, ἐνός «ὑπηρέτη ἐκκλησίας» ἢ «ἐπισκόπου ἐκκλησίας». Ὁ δρος «ἐπίσκοπος» ἐφαρμοζόταν μόνο σ' αὐτόν, καὶ οἱ δοποιοι ἄλλοι θεωροῦνταν δοηθοί του. Ἡ γραφική τάξη νά ὑπάρχει πρεσβυτέριο (σῶμα πρεσβυτέρων) εἶχε λάβει τέλος μέ συνοπτικές διαδικασίες τό 1932 ἀπό τόν δικαστή Ρόδερφορντ, ἐξαιτίας ἔλλειψης συνεργασίας μέ τά προγράμματα καὶ τίς πολιτικές τῆς ἐταιρίας ἐκ μέρους κάποιων πρεσβυτέρων.²⁴ Ἡ θέση πού εἶχε ὡς πρόεδρος, ἔδινε στόν Ρόδερφορντ τήν ἀπαραίτητη ἐξουσία νά λάβει μιά τέτοια στάση, καὶ ὅλες οἱ ἐκκλησίες κλήθηκαν νά ψηφίσουν γιά τή διάλυση τῶν πρεσβυτερίων καὶ τήν ἀντικατάστασή τους ἀπό ἓναν «Διευθυντή Ὑπηρεσίας» διορισμένο ἀπό τήν Ἐταιρεία. Γιά τά ἐπόμενα 40 χρόνια δέν ὑπήρχαν πρεσβυτέρια στίς ἐκκλησίες. Γι' αὐτό, ἡ Μετάφραση Νέου Κόσμου τῆς Βίβλου, πού ἔξεδωσε ἡ Ἐταιρεία τό 1950, χρησιμοποιοῦσε τακτικά τήν ἀπόδοση «γεροντότεροι» ἀντί γιά «πρεσβύτεροι», πού τότε ἥταν δρος ἐπίσημα στιγματισμένος.²⁵

Κάπως ἐνοχλημένος ἀπό αὐτά πού ἀποκάλυψε ἡ ἔρευνα μου, πλησίασα τό θεῖο μου μέ τά στοιχεῖα. Ἡ ἀπάντησή του μέ

-
24. Γενικά, γιά νά δικαιολογηθεῖ αὐτή ἡ ἐνέργεια, δίνεται ἔμφαση στήν ἔλλειψη συνεργασίας μερικῶν πρεσβυτέρων ὡς πρός τή συμμετοχή στήν ἐπίδοση μαρτυρίας ἀπό πόρτα σέ πόρτα, πού τώρα προωθεῖτο ἔντονα. Παρουσιάζονται ώς ἄνθρωποι πού ἐνδιαφέρονταν μόνο νά διεξάγουν συναντήσεις καὶ νά ἐκφωνοῦν ὅμιλίες. Ποτέ δέν ἀναφέρεται τό γεγονός ὅτι ὁ πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας, ὁ Δικαστής Ρόδερφορντ, ἀκολούθως εἶχε ἤγηση πού δινόταν, ἥταν ὅτι οἱ εὔθυνες του δέν τοῦ ἐπέτρεπαν νά συμμετέχει στό ἔργο ἀπό πόρτα σέ πόρτα.
  25. Κατοπινές ἐκδόσεις τῆς Μετάφρασης Νέου Κόσμου χρησιμοποιοῦν τό «πρεσβύτεροι», ἀλλά μόνο στό διβλίο τῆς Ἀποκάλυψης, στά ἐδάφια πού ἀναφέρονται στούς 24 πρεσβυτέρους δίπλα στό θρόνο τοῦ Θεοῦ.

ξάφνιασε καί μέ ἐξέπληξε. «Μήν προσπαθεῖς νά κατανοήσεις τίς Γραφές μέ δάση αύτό πού διέπεις σήμερα στήν δργάνωση», εἶπε, καί πρόσθεσε, «κράτησε τό διδύλιο “Βοήθημα” καθαρό».

Πάντα ἀπέδλεπα στήν δργάνωση ὡς τόν μοναδικό ἀγωγό τοῦ Θεοῦ γιά τή χορήγηση τῆς ἀλήθειας, κι ἔτσι αὐτή ἡ συμβουλή μοῦ φάνηκε τουλάχιστον ἀσυνήθιστη. «Οταν ἐπεσήμανα ὅτι ἡ Μετάφραση Νέου Κόσμου τῆς Ἐταιρείας, στήν ἀπόδοση τοῦ χωρίου τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων 14:23 εἶχε ἀποδεδιγμένα παρεμβάλει τίς λέξεις «σέ ὑπηρεσία» σέ σχέση μέ τήν τοποθέτηση πρεσβυτέρων, κι ὅτι αὐτό ἄλλαζε κάπως τό νόημα, εἶπε, «γιατί δέν τό ἐλέγχεις σέ κάποιες ἄλλες μεταφράσεις πού μπορεῖ νά μήν εἶναι ἔτσι προκατειλημμένες;»²⁶

Βγῆκα ἀπό τό γραφεῖο του κι ἀναρωτιόμουν ἀν πραγματικά εἶχα ἀκούσει αὐτά πού εἶχα ἀκούσει. Στό μέλλον ἐπρόκειτο νά τοῦ ὑπενθυμίσω αὐτές τίς δηλώσεις σέ περισσότερες ἀπό μία περιπτώσεις κατά τίς συνεδριάσεις τοῦ Κυδερνῶντος Σώματος.

Ἐκείνη ἡ συνομιλία ἐπηρέασε ἔντονα τήν προσέγγισή μου στίς Γραφές. Ἐκτίμησα βαθιά τήν ἀκεραιότητα πού ἔδειχναν οἱ παρατηρήσεις του πρός τή διδύλική ἀλήθεια. Αὐτό ἔκανε τήν κατοπινή ἀντίδρασή του στά τελικά ἀποτελέσματα ὅλο καί πιό αἰνιγματική, ἐνοχλητική.

Ἄφοῦ ὀλοκλήρωσα τά θέματα «Πρεσβύτερος» καί «Ἐπίσκοπος», τά ὑπέρβαλα. Κανονικά, ὁ Πρόοδος Νάθαν Νόρ κι ὁ Ἀντιπρόοδος Φρέντ Φράντς δέν θά διάβαζαν τά ἀρθρα. Πάντως, ὁ Κάρλ Ἀνταμς, ὡς ἐπικεφαλῆς τοῦ Συγγραφικοῦ Τμήματος, μοῦ εἶπε ὅτι ὅταν διάβασε τό πληροφοριακό ὑλικό πῆγε στόν ἀδελφό Νόρ καί τοῦ εἶπε: «Νομίζω ὅτι πρέπει νά τό διαβάσετε αὐτό. Ἄλλαζε πολλά πράγματα».

26. Μετέπειτα ἐκδόσεις τῆς Μετάφρασης Νέου Κόσμου ἀφαίρεσαν ἐπίσης αὐτή τήν πρόσθετη φράση. Οἱ πρῶτες ἐκδόσεις ἔγραφαν: «Ἐπίσης, τούς διόρισαν πρεσβυτέρους σέ ὑπηρεσία στήν ἐκκλησία καί, προσφέροντας προσευχή μέ νηστείες, τούς παρέδωσαν στόν Ἱεχωδᾶ». (Στό ἐλληνικό κείμενο τό χωρίο ἔχει ὡς ἔξῆς: «χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ’ ἐκκλησίαν καί προσευξάμενοι μετά νηστειῶν παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ, εἰς ὃν πεπιστεύκασι.»)

Πάμε τώρα πίσω στήν παρουσίαση πού ̄χει γίνει στό «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ – Διαγγελεῖς τῆς Βασιλείας». Ἡ δεύτερη παραγάγραφος, κάτω ἀπό τὸν ὑπότιτλο «Προετοιμασία για ραγδαία ανέξηση» εἶναι οὐσιαστικά μιά σύνοψη τοῦ περιεχομένου τῶν ἀρθρῶν πού ὑπέβαλα, ὅπως θά δείξει μιά σύγκριση μέ αὐτά τά ἀρθρα στό βιβλίο «Βοήθημα». (Ἡ μόνη ἔξαίρεση εἶναι ἡ ἐμφαση πού δίνει αὐτῇ ἡ παραγάγραφος στήν ἀρχή τῆς «βαθιμίδας» τῶν πρεσβυτέρων.) Εἶναι αὐτονόητο ὅτι δέν θά περιίμενα ἀπό τὸν συγγραφέα ἡ τούς συγγραφεῖς τοῦ βιβλίου νά ἀναφέρουν ποιός ἔγραψε αὐτά τά ἀρθρα γιά τό Βοήθημα. Ἀλλά ἀπό αὐτή τήν παραγάγραφο καί τήν ἀρχή τῆς ἐπόμενης, ὁ ἀναγνώστης θά καταλάβαινε ὅτι τά ἀρθρα ὁδήγησαν σέ μία πρόθυμη καί σχεδόν στιγμαία ἀπόφαση νά ἔρθουν τά πάντα σέ συμμόρφωση μέ τήν βιβλική διευθέτηση τήν ὅποια καταδείκνυαν τά ἀρθρα. Τί εἶχε συμβεῖ πραγματικά;

“Οπως μοῦ διηγήθηκε ὁ Κάρολ Ἀνταμς, ἀφοῦ ὁ Νόρ διάβασε τά κείμενα, πῆγε στό γραφεῖο τοῦ Φράντς καί εἶπε μέ ἀρκετή σφοδρότητα: «Τί σημαίνει αὐτό; Σημαίνει ὅτι πρέπει νά τά ἀλλάξουμε ὅλα μετά ἀπό τόσα χρόνια;» Ὁ Φρέντ Φράντς ἀπάντησε ὅτι ὅχι, δέν νόμιζε ὅτι αὐτό ἦταν ἀπαραίτητο – ὅτι ἡ ὑπάρχουσα διευθέτηση θά μποροῦσε νά συνεχιστεῖ χωρίς πρόδηλημα.

“Οταν ἀργότερα ὁ Κάρολ Ἀνταμς μοῦ μεταδίβασε αὐτή τήν πληροφορία, τό δρῆκα δύσκολο νά τό πιστέψω, εἰδικά λαμβάνοντας ὑπόψη αὐτά πού μοῦ εἶχε ἐκφράσει προηγούμενα ὁ θεῖος μου.” Ενιωσα ὑποχρεωμένος νά πάω ἔνα ἀπόγευμα στό γραφεῖο του νά τόν ρωτήσω γι’ αὐτό. Μοῦ ἐπιβεβαίωσε ὅτι δέν ἔνιωθε τήν ἀνάγκη νά κάνει προσαρμογές. Γνωρίζοντας ὅτι τό βιβλίο Βοήθημα θά κυκλοφοροῦσε ἀνάμεσα στούς ἀδελφούς σέ ὅλοκληρωμένη μορφή ἐκεῖνο τό καλοκαίρι στίς Συνελεύσεις Περιφερείας, φώτησα τί ἐπίδραση νόμιζε ὅτι θά εἶχε σ’ αὐτούς τό νά διαβάσουν ὅτι ὑπῆρχαν πρεσβυτέρια στήν Ἐκκλησία τοῦ πρώτου αἰώνα, ὅτι ὅλοι οἱ πρεσβύτεροι ὑπηρετοῦσαν ὡς ἐπίσκοποι, καί μετά νά ἀνακαλύψουν ὅτι δέν εἶχαμε καμμιά πρόθεση νά ἀκολουθήσουμε τό βιβλικό παράδειγμα;

Ἐκεῖνος εἶπε ἥρεμα ὅτι δέν νόμιζε ὅτι θά προκαλοῦσε ὅποι-

οδήποτε πρόδηλημα και ὅτι ἡ ὑπάρχουσα διευθέτηση θά μπορούσε νά «συμβίβαστεῖ» μέ τίς πληροφορίες πού θά περιέχονταν στό βιβλίο «Βοήθημα». ³ Εξέφρασα βαθιά ἀνησυχία ὅτι αὐτός ὁ παραμερισμός τοῦ βιβλικοῦ προηγούμενου θά ἀναστάτωνε πολύ τους ἀδελφούς. ⁴ Επιμένοντας στίς ἀπόψεις του, ἔξιστόρησε πώς οἱ ἀδελφοί σέ προηγούμενες δεκαετίες εἶχαν σκεφτεῖ ὅτι, ἀφοῦ ὁ Χριστός εἶχε ἀναλάβει βασιλική ἔξουσία τό 1914, θά μπορούσαν ὁρθά νά ὑπάρξουν ἀλλαγές στόν τρόπο πού ωθούσαν τά πράγματα στή γῆ. Πρόσθεσε ὅτι εἶχε πιστέψει, κι ἀκόμα πίστευε, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός θά διηγήθυνε και θά διαχειριζόταν τίς ὑποθέσεις τῶν ὑπηρετῶν του σ' ὅλη τή γῆ χρησιμοποιώντας ἓνα μόνο ἄτομο, ἢ μέσω τῆς ὑπηρεσίας ἐνός μόνο ἀτόμου, κι ὅτι αὐτό θά γινόταν μέχρι νά ἔρθει ἡ Νέα Τάξη. Τό νόημα αὐτῶν τῶν ἐκφράσεων ἔμοιαζε τόσο διαφορετικό ἀπό αὐτό τῶν σχολίων πού εἶχε κάνει σέ παλιότερες περιστάσεις, ὥστε δυσκολευόμουν νά τά συμβιδάσω.

Πάντως, μετά ἀπό λίγο καιρό, ὁ ἀντιπρόεδρος προετοίμασε κάποιο ὑλικό γιά τή συνέλευση πού ἔδειχνε ὅτι θά λάμβανε χώρα μιά ἀλλαγή στήν ἐκκλησιαστική κατεύθυνση. ⁵ Οταν τό ἀντίγραφο αὐτοῦ τοῦ ὑλικοῦ ἔφτασε στόν Κάρλο Ανταμς, αὐτός εἶδε τούς ὑπαινιγμούς και ἀμέσως ἐπικοινώνησε μέ τόν πρόεδρο Νόρ, λέγοντάς του: «νομίζω θά ἦταν καλύτερα νά μιλήσετε ξανά μέ τόν ἀδελφό Φράντς πιστεύω ὅτι ἔχει ἀλλάξει γνώμη». Ο ἀδελφός Νόρ μίλησε μέ τόν ἀδελφό Φράντς κι ἐκεῖνος εἶχε ἀλλάξει γνώμη. Καί ἡ ἐκκλησιαστική τάξη πού εἶχε κρατήσει σαράντα χρόνια ἀλλάξε, ώς συνέπεια αὐτῶν τῶν πραγμάτων.

Ἡ παρουσίαση τῆς ἔξέλιξης αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς μέ τόν τρόπο πού κάνει τό βιβλίο «Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ-Διαγγελεῖς τῆς Βασιλείας», πού παρουσιάζει ἓνα «Κυθερώνων Σῶμα» νά ἐπιβλέπει τήν ἔρευνα και τήν «προσεκτική μελέτη» τῶν διβλικῶν ὅρων, μέ μόνη του ἔννοια τό πῶς νά «συμμορφωθεῖ πληρέστερα στό παράδειγμα» πού ἐκθέτουν οἱ Γραφές, «ἀποφασισμένο νά συνεχίσει νά παραδίδεται στή θεϊκή καθοδήγηση», και πρόθυμα «νά φέρει τήν ὁργάνωση σέ στενότερη συμφωνία» μέ τό παράδειγμα ἐκεῖνο, εἶναι ἡ ἐμφάνιση μιᾶς ἔξιδανικευμένης εἰκόνας, πού

εῖναι ἀπλά ψεύτικη. Αὐτή ἡ παρουσίαση εἴτε φανερώνει ἄγνοια ἐκ μέρους τοῦ συγγραφέα ἢ τῶν συγγραφέων σχετικά μέ τό πῶς ἔξελίχθηκαν τά πράγματα, ἢ εἶναι δόλια, σχεδιασμένη γιά ν' ἀνυψώσει τό ρόλο μιᾶς ὅμαδας στά μάτια τοῦ συνόλου τῶν μελῶν. Ἡ πραγματικότητα ἀποκαλύπτει ἀντίθετα πόσο ἴσχυρά ἔξουσιαστικά δικαιώματα εἶχαν παραχωρηθεῖ σέ λίγα πρόσωπα, καὶ πῶς ἡ μᾶλλον ἰδιοσυγκρασιακή ἀπόφαση ἐνός ἀνθρώπου (αὐτή τοῦ Φρέντ Φράντς) μποροῦσε νά ἐπηρεάσει τήν κατεύθυνση πού θά ἔπαιρνε μιά παγκόσμια ὁργάνωση.

Όταν μοῦ ἀνατέθηκε τό θέμα «Χρονολογία», καὶ αὐτὸ δῆγησε ἐπίσης σέ σοιαρά ἐρωτηματικά.²⁷ Μιά κύρια διδασκαλία τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ εἶναι ὅτι ἡ βιβλική προφητεία ὑπεδείκνυε τό ἔτος 1914 ώς τό τέλος τῶν «καιρῶν τῶν ἐθνῶν» πού ἀναφέρονται στό 21:24 τοῦ κατά Λουκᾶν εὐαγγελίου, κι ὅτι τό ἔτος ἐκεῖνο ὁ Χριστός Ἰησοῦς ἀνέλαβε ἐνεργά τή βασιλική ἔξουσία του κι ἀρχισε νά κυριερνᾶ, ἀδρατα στά ἀνθρώπωνα μάτια. Βάση γιά τούς ὑπολογισμούς πού δῆγησαν σ' αὐτή τήν ἡμερομηνία ἀποτέλεσαν οἱ ἀναφορές γιά μιά περίοδο «ἔπτα καιρῶν» στό 40 κεφάλαιο τοῦ Δανιήλ, καί μέ τή χρήση ἀλλων κειμένων, αὐτοί οἱ «ἔπτα καιροί» μετατράπηκαν σέ μιά περίοδο 2.520 ἐτῶν πού ἀρχισε τό 607 π.Κ.Χ.* καί τελείωσε τό 1914 Κ.Χ.

27. Μοῦ ἀνατέθηκαν ἐπίσης τά περισσότερα ἀπό τά ἱστορικά θέματα, πού ἀναφέρονται στούς ἡγεμόνες καὶ τήν ἱστορία τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ἀσσυρίας, τῆς Βαβυλώνας (ὅσον ἀφορᾶ τή Βαβυλώνα, μόνο γιά τούς ἡγεμόνες της), τῆς Μηδο-περσίας καὶ ἀλλων.

* Σ. τ. Μ.: Ὁ ὅρος πού μεταφράζεται ἐδῶ εἶναι τά ἀρχικά B.C.E., ἀπό τίς λέξις Before Common Era (πρίν ἀπό τήν Κοινή Ἐποχή). Στό τέλος τῆς ἵδιας φράσης δρίσκουμε τό C.E. (Κοινή Ἐποχή). Ὁ ὅρος «Κοινή Ἐποχή» πού ἀποδίδεται ἐδῶ (καὶ ἀλλού) ώς «Κοινή Χρονολογία» ἀφορᾶ τήν περίοδο πού ξεκινᾶ ἀπό τό ἔτος 1 μ.Χ. Ούσιαστικά εἶναι χρονολόγηση ταυτόσημη μέ τό σύστημα «ἔτος Κυρίου» (Anno Domini - μετά Χριστόν στά ἑλληνικά) ἀλλά ἔχει λιγότερο θρησκευτικό χρωματισμό. Αὐτόν τόν τρόπο χρονολόγησης ἀκολουθοῦν ἀποκλειστικά οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ στά ἔντυπά τους ἐδῶ καὶ πολλές δεκαετίες, ἐνῶ τόν προτιμοῦν καὶ πολλοί Ιουδαῖοι καὶ Μουσουλμάνοι συγγραφεῖς ἀλλά καὶ Μεννονίτες, διάφοροι μή θρησκευόμενοι κ.ἄ..

‘Η ἑναρκτήρια χρονολογία, τό 607 π.Κ.Χ., ἐθεωρεῖτο (ἀπό τήν ἔταιρεία Σκοπιά) ώς ἔτος καταστοφῆς τῆς Ἱερουσαλήμ ἀπό τὸν Βαβυλώνιο κατακτητή Ναδουχοδονόσορα.’ Ήξερα ὅτι ἡ χρονολογία 607 π.Κ.Χ. φαινόταν ν' ἀποτελεῖ ἴδιομορφία τῶν δικῶν μας ἐκδόσεων, ἀλλά δέν ἦξερα γιατί.

Γι' αὐτό τὸ μοναδικὸ θέμα τῆς Χρονολογίας δαπανήθηκαν πολλοὶ μῆνες, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν τὸ ἐκτενέστερο ἄρθρο τοῦ διδύλιου «Βοήθημα». ²⁸ Πολὺ ἀπό αὐτό τὸ διάστημα δαπανήθηκε στήν καταβολή προσπαθειῶν γιά νά δρεθοῦν κάποιες ἀποδείξεις, κάποια ἰστορική θεμελίωση, γιατί τό 607 π.Κ.Χ. εἶναι τόσο κρίσιμο στούς ὑπολογισμούς μας γιά τό 1914. Ο Τσάρλς Πλόγκερ (Charles Ploeger), μέλος τοῦ προσωπικοῦ τῶν κεντρικῶν γραφείων, ὑπηρετοῦσε ἐκεῖνο τόν καιρό ώς γραμματέας μου καὶ ἐρεύνησε στίς διδύλιοθήκες τῆς Νέας Υόρκης γιά ὅτιδήποτε θά μποροῦσε νά τεκμηριώσει ἰστορικά αὐτή τή χρονολογία.

Δέν δρήκαμε ἀπολύτως τίποτα γιά νά στηρίξουμε τό 607 π.Κ.Χ. ‘Ολοι οἱ ἰστορικοί ὑποδείκνυαν μιά χρονολογία 20 χρόνια μετά. Πρίν προετοιμάσω τό ὑλικό γιά τό λῆμμα «Ἀρχαιολογία» τοῦ «Βοηθήματος», δέν εἶχα ἀντιληφθεῖ ὅτι ὁ ἀριθμός τῶν πήλινων ψημένων πινακίδων μέ σφηνοειδή γραφή πού εἶχαν δρεθεῖ στήν περιοχή τῆς Μεσοποταμίας καὶ χρονολογοῦνται ἀπό τήν ἐποχή τῆς ἀρχαίας Βαβυλώνας ἀνέρχεται σέ δεκάδες χιλιάδες. Σ’ ὅλες αὐτές τίς πινακίδες δέν ὑπάρχει τίποτα πού νά δηλώνει ὅτι ἡ περίοδος τῆς νεο-βαβυλωνιακῆς αὐτοκρατορίας (στήν ὅποια ἐντάσσεται ἡ βασιλεία τοῦ Ναδουχοδονόσορα)

Πήλινη ψημένη πινακίδα.

28. Τό σχετικό ἄρθρο κάλυπτε 27 σελίδες (322-348). ‘Η ἀναθεωρημένη ἔκδοση τοῦ 1988, πού εἶχε τήν πιό ἐκτεταμένη ἀλλαγή, περιόρισε τό ἄρθρο σέ 20 σελίδες, ἔξαφανίζοντας κάθε παραδοχή προβλημάτων σχετικά μέ τό 607 π.Κ.Χ.

είχε τήν ἀναγκαία διάρκεια γιά νά ταιριάξει μέ τή χρονολογία 607 π. Κ.Χ. ώς ἔτος καταστροφῆς τῆς Ἱερουσαλήμ. "Ολα ἔδειχναν μιά περίοδο 20 χρόνια βραχύτερη ἀπό τήν χρονολογία πού διακηρύτταμε.

Μολονότι τό ἔδρισκα ἀνησυχητικό, ἥθελα νά πιστεύω ὅτι ἡ δική μας χρονολογία ἦταν σωστή παρ' ὅλες τίς ἀντίθετες ἀποδείξεις, ὅτι οἱ ἀποδείξεις αὐτές ἦταν λανθασμένες κατά κάποιον τρόπο. "Ετσι, κατά τήν προετοιμασία τοῦ ὑλικοῦ γιά τό βιβλίο Βοήθημα, δαπανήθηκε πολύς χρόνος καί χῶρος στήν προσπάθεια νά μειωθεῖ ἡ ἀξιοπιστία τῶν ἀρχαιολογικῶν καί ἴστορικῶν ἀποδείξεων πού θά καθιστοῦσαν λανθασμένο τό 607 π.Κ.Χ. μας καί θά ἔδιναν διαφορετική χρονική ἀφετηρία γιά τούς ὑπολογισμούς μας, καί συνεπώς, μιά καταληκτική χρονολογία διαφορετική ἀπό τό 1914.

"Ο Τσάρλς Πλόγκερ κι ἐγώ ταξιδέψαμε στό Πανεπιστήμιο Μπράουν (Brown University), στό Πρόσδιντενς (Providence) τοῦ Ρόουντ "Αιλαντ (Rhode Island), γιά νά πάρουμε συνέντευξη ἀπό τόν καθηγητή "Ειμπραχαμ Ζάξ (Abraham Sachs), ἔναν εἰδικό στά ἀρχαῖα κείμενα σφηνοειδοῦς γραφῆς, καί μάλιστα σ' αὐτά πού περιέχουν ἀστρονομικά δεδομένα. Θέλαμε νά δοῦμε ἄν θά μπορούσαμε νά πάρουμε κάποιες πληροφορίες πού θά φανέρωναν κάποια «φωγμή» ἡ ἀδυναμία στά ἀστρονομικά δεδομένα πού παρουσιάζονταν σέ πολλά ἀπό τά κείμενα, δεδομένα πού ὑποδείκνυαν ὅτι ἡ δική μας χρονολογία γιά τό 607 π.Κ.Χ. δέν ἦταν σωστή. Στό τέλος, ἔγινε προφανές ὅτι ἄν ἡ δική μας χρονολογία ἦταν σωστή, θά ἔπρεπε νά ὑπάρχει κάποια εἰκονική συνωμοσία ἐκ μέρους τῶν ἀρχαίων γραφέων νά παραποίησουν τά γεγονότα – χωρίς νά ὑπάρχει κατανοητό κίνητρο γιά νά κάνουν κάτι τέτοιο. Προσπάθησα καί πάλι νά καταστήσω ἀναξιόπιστους τούς ἀρχαίους μάρτυρες πού παρουσίαζαν τέτοιες ἀποδείξεις, τίς ἀποδείξεις τῶν ἴστορικῶν κειμένων πού σχετίζονται μέ τήν νεο-Βαβυλωνιακή αὐτοκρατορία, ἡ νά ἔξασθενίσω τήν ἐμπιστοσύνη πρός αὐτούς²⁹, ὅπως ἔνας συνήγορος πού

29. Βλ. «Βοήθημα πρός Κατανόηση τῆς Βίβλου» σελ. 326-328, 330, 331.

ἀντιμετωπίζει ἀποδείξεις τίς ὁποῖες δέν μπορεῖ νά ἀντιπαρέθησι. Τά ἐπιχειρήματα πού παρουσίασα ἦταν καθ' ἑαυτά ἔντιμα, ὅμως ξέρω ὅτι ὁ σκοπός τους ἦταν νά ὑπερασπίσουν μιά ἡμερομηνία γιά τήν ὅποια δέν ὑπάρχει καμιαί ἰστορική ὑποστήριξη.

"Ετσι, παρότι είχαμε ὁρισμένες ἀρχές σέ ὑψηλή ἐκτίμηση, τό διελίο Βοήθημα περιελάμβανε ἀναμφίβολα πολλά παραδείγματα τῶν προσπαθειῶν μας νά είμαστε πιστοί στίς διδασκαλίες τῆς Ἐταιρείας. Ἀπό πολλές ἀπόψεις, ὅτι μάθαμε μέσα ἀπό τήν ἐμπειρία μας ὡφέλησε περισσότερο ἐμάς, παρά τό δημοσίευμα. Ἐν τούτοις, τό «Βοήθημα πρός Κατανόηση τῆς Βίβλου» χρησίμευσε πραγματικά στό κέντροισμα τοῦ ἐνδιαφέροντος πολλῶν Μαρτύρων γιά τίς Γραφές." Ισως ὁ τόνος του, ὁ τρόπος προσέγγισης, ὡριστικά πού κατέβαλαν οἱ περισσότεροι συγγραφεῖς ν' ἀποφύγουν τό δογματισμό, νά παραδεχτοῦν ὅτι μποροῦν νά ὑπάρχουν περισσότεροι ἀπό ἕνας τρόποι νά δοῦμε συγκεκριμένα θέματα, καί νά μήν ἔξαγουν περισσότερα συμπεράσματα ἀπ' ὅσα ἔντιμα ἐπέτρεπαν οἱ ἀποδείξεις – αὐτά ἵσως ἀποτέλεσαν τό κυριότερο ὄφελος, παρότι καί σ' αὐτά νιώθαμε κατά καιρούς ἀνεπαρκεῖς, ἐπιτρέποντας νά μᾶς κατευθύνουν προσχηματισμένες ἴδεες, ἀποτυγχάνοντας νά μείνουμε τόσο σταθεροί ὥστε θά ἔπρεπε στίς ἴδιες τίς Γραφές. Γνωρίζω ὅτι αὐτό ἵσχυε στή δική μου περίπτωση, ὅταν προετοίμαζα θέματα ὅπως «οἵ Καιροί τῶν Ἐθνῶν», ὁ «Πιστός καί Φρόνιμος Δοῦλος» καί «ὁ Πολύς Ὁχλος», τά ὅποια περιέχουν ἐπιχειρήματα σχεδιασμένα νά στηρίξουν τίς τρέχουσες διδασκαλίες τῶν ἐκδόσεων τῆς Σκοπιᾶς. Ἀπλά ἐπειδή στό μυαλό μου τότε αὐτές οἱ διδασκαλίες ἦταν ἰσοδύναμες μέ «γεγονότα», δρέθηκα νά κάνω αὐτό πού ὁ «Πρόλογος» πού ἀργότερα ἔγραψα ἔλεγε ὅτι δέν ἦταν ὁ σκοπός μας. Στή σελίδα 6 τοῦ «Βοηθήματος», κάτω ἀπό τήν ἐπικεφαλίδα «ὁ σκοπός του», γράφει: «Τό Βοήθημα πρός Κατανόηση τῆς Βίβλου δέν σκοπεύει νά είναι δογματικό σχολιολόγιο ἢ ἐρμηνευτικό ἔργο». Ἐπίσης γράφει ὅτι ἡ ὅποια χρήση ἔξεικονιστικῶν ἡ συμβολικῶν ἐκφράσεων δέν ἔχει γίνει «αὐθαιρετα ἡ σέ συμμόρφωση πρός κάποιο θρησκευτικό δόγμα». Ὡς ἐπί τό πλείστον, αὐτό ἦταν ἀλήθεια. "Ομως μερικές φορές, βα-

Θιά οι ζωμένες πεποιθήσεις ύπερίσχυαν τῶν προσπαθειῶν μας νά τηρήσουμε αὐτόν τόν κανόνα.

Τή χρονιά πού κυκλοφόρησε τό δόλοκληρωμένο βιβλίο «Βοήθημα», μέ κάλεσαν νά γίνω μέλος του Κυδερνῶντος Σώματος τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ, τοῦ Σώματος πού τώρα διευθύνει τή δραστηριότητα τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ σέ 230 περίπου χῶρες τοῦ κόσμου. Μέχρι τότε τό ἀποτελοῦσαν ἐπτά μέλη, πού ταυτίζονταν μέ τά μέλη του Συμβουλίου τῶν Διευθυντῶν τοῦ σωματείου πού καλεῖται «Βιβλική καί Φυλλαδική Ἐταιρεία Σκοπιά», τοῦ σωματείου πού ἰδρύθηκε ἀρχικά στήν Πενσυλβανία ἀπό τόν Κάρολο Τέιζ Ρωσσελ (Charles Taze Russell), τόν πρῶτο πρόεδρό του. Στίς 20 Οκτωβρίου τοῦ 1971 διορίστηκα, μιαζί μέ ἄλλους τρεῖς, μέλος του διευρυμένου τώρα Κυδερνῶντος Σώματος. Αὐτή ἡ περίσταση, ἵσως περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλη, μ' ἔφερε πρόσωπο μέ πρόσωπο μέ κάποιες πραγματικότητες πού ποτέ δέν περιίμενα ν' ἀντιμετωπίσω.

Πολλοί άπό τους Μάρτυρες του Ιεχωδᾶ διαμαρτυρήθηκαν γιά μιά δήλωση που έμφανιστηκε σ' ένα άρθρο του περιοδικού Τάιμ (Time) της 22ας Φεβρουαρίου του 1982, στό όποιο τό όνομά μου εἶχε έξεχουσα θέση. Οι συντάκτες του άρθρου άνεφεραν τήν δογματική τῶν Μαρτύρων του Ιεχωδᾶ ώς «κρυφή, μυστική». Μπορεῖ νά φαίνεται παράτατο νά χρησιμοποιεῖται ένας τέτοιος χαρακτηρισμός γιά μιά δογματική που ένθαρρύνει σθεναρά ένα έργο άπό σπίτι σέ σπίτι σέ πόλη ήδη, σ' όλοκληρο τόν κόσμο. Πρότοις έγραψαν αυτό έπειδή δρῆκαν σπάσουν όποιοδήποτε σχόλιο ή

τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά σχετικά μέ τήν κατάσταση πού περιγράφεται στό πρῶτο κεφάλαιο αὐτοῦ τοῦ βιβλίου.

“Ομως εἶναι γεγονός ὅτι ἀκόμα κι ἀνάμεσα στούς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ πολύ λίγοι ἔχουν κάποια σαφή ἵδεα γιά τό πῶς λειτουργεῖ τό κεντρικό τμῆμα τῆς Ὁργάνωσης. Δέν γνωρίζουν πῶς παίρνονται οἱ ἀποφάσεις πάνω σέ δογματικές διδασκαλίες, πῶς διεξάγει τίς συζητήσεις του τό Κυβερνῶν Σῶμα τό ὅποιο διευθύνει ὅλες τους τίς δραστηριότητες παγκοσμίως, οὕτε ἂν οἱ ἀποφάσεις παίρνονται σταθερά ὅμοφωνα, ἢ τί γίνεται ἂν ὑπάρχει διαφωνία.

“Ολα αὐτά περιβάλλονται ἀπό μυστικότητα, καθώς τό Κυβερνῶν Σῶμα συσκέπτεται σέ κλειστές συνεδριάσεις. Στά ἐννιά χρόνια πού ἥμουν μέροις αὐτοῦ τοῦ Σώματος μπορῶ ν' ἀνακαλέσω μόνο δύο ἥ τρεῖς περιπτώσεις κατά τίς ὅποιες ἐπιτράπηκε σέ πρόσωπα πού δέν ἦταν διορισμένα μέλη νά παραστοῦν σέ κανονική συνεδρίασή του. Καί σ' αὐτές τίς περιπτώσεις ἥ παρουσία τους ἦταν ἀπλῶς γιά νά δώσουν μιά ἀναφορά πού εἶχε ξητήσει τό Κυβερνῶν Σῶμα, μετά ἀπό τήν ὅποια ἀπομακρύνονταν, καί τότε τό Κυβερνῶν Σῶμα συνέχιζε τίς συζητήσεις του κατ' ἴδιαν – ἥ σπουδαιότητα τῶν ἀναφορῶν αὐτῶν τῶν προσώπων δέν τους ἔδινε τά ἀπαιτούμενα προσόντα γιά νά συμμετέχουν στή συζήτηση. Ἐπίσης, ποτέ δέν ἔχουν δοθεῖ στό σύνολο τῶν Μαρτύρων σαφεῖς πληροφορίες γιά τά εἰσοδήματα, τίς δαπάνες, τά περιουσιακά στοιχεῖα ἥ τίς ἐπενδύσεις τῆς Ἐταιρείας (παρότι ἔχουν λάβει μιά σύντομη ἔκθεση δαπανῶν στό Βιβλίο τοῦ Ἐτους).³⁰

Αὐτοί οἱ πολυάριθμοι παράγοντες πού σέ πολλές θρησκευτικές δργανώσεις εἶναι σχετικά γνωστοί (στά μέλη τους), εἶναι γιά τή συντριπτική πλειοψηφία τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ πράγ-

30. Τό 1978, μιά ἔκθεση οἰκονομικῶν πρός τό Κυβερνῶν Σῶμα παρουσίαζε 332 ἔκατομμύρια δολάρια σέ περιουσιακά στοιχεῖα (περιουσία, καταθέσεις κ.ο.κ.). Ἀκόμα καί στό Κυβερνῶν Σῶμα, λίγα μέλη γνωρίζουν πολλά γιά τή φύση τῶν οἰκονομικῶν στοιχείων τῆς Ἐταιρείας. Χωρίς ἀμφιδολία τά τωρινά περιουσιακά στοιχεῖα ὑπερβαίνουν κατά πολὺ ἐκεῖνο τό ποσό.

ματα πού, ἂν τά γνωρίζουν, τά γνωρίζουν ἀμυδρά και ἀσαφῶς. Κι ὅμως, οἱ ἀποφάσεις πού παίρονται ἀπό τή μικρή ὁμάδα ἀνδρῶν πού ἀπαρτίζουν αὐτό τό Σῶμα μποροῦν νά ἐπηρεάσουν τίς ζωές τῶν Μαρτύρων μέ τόν πιό ἀμεσο τρόπο – και συχνά τό κάνουν – και παίρονται γιά νά ἐφαρμόζονται παγκόσμια.

Πράγμα πού μέ φέρνει στόν τελικό λόγο γιά τόν ὄποιο γράφω, τόν πιό σημαντικό λόγο, ἀφοῦ χωρίς αὐτόν οἱ προηγούμενες αἰτίες μικρή σημασία ἔχουν.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ

*«Οπως θέλετε νά κάνουν οἱ ἀνθρωποι σ' ἐσᾶς,
ἔτσι κάντε σ' αὐτούς. Γιατί αὐτός εἶναι ὁ Νόμος και οἱ
Προφῆτες». Ματθ. 7:12, RSV.**

Αὔτή ἡ ἀρχή πού διατύπωσε ὁ Ἰησοῦς Χριστός δεσμεύει καθένα ἀπό ἐμας πού ἀξιώνουμε ὅτι εἴμαστε Χριστιανοί, σέ ὅτιδή ποτε κάνουμε. Κανένας ἔντιμος ἀνθρωπος δέν μπορεῖ νά ἰσχυριστεῖ ὅτι τηρεῖ τούς λόγους αὐτούς τέλεια, κι οὕτε ἐγώ ἰσχυρίζομαι κάτι τέτοιο. Πιστεύω ὅμως ὅτι μπορῶ νά πῶ πώς ὅτι γράφεται ἐδῶ, ὀφείλεται σέ μιά εἰλικρινή ἐπιθυμία ν' ἀκολουθήσω αὐτή τήν ἀρχή.

Ο ἀπόστολος Παῦλος εἶπε, μιλώντας γιά τόν ἑαυτό του, ὅτι ἥταν «χρεώστης» σέ κάθε εἰδούς ἀνθρώπους.³¹ Ενιωθε ὑποχρέωση πρός αὐτούς. Κι ἐγώ νιώθω μιά παρόμοια αἰσθηση ὑποχρέωσης. Ἀν κάποιος ἄλλος εἶχε γνώση γιά γεγονότα πού θά μοῦ ἥταν πολύτιμη γιά τή λήψη ζωτικῶν ἀποφάσεων, θά ἥθελα νά μοῦ τή διαθέσει – ὅχι νά πάρει ἀντί γιά μένα τίς δικές μου ἀποφάσεις, ἄλλα νά μοῦ παράσχει τίς πληροφορίες, ἀφήνοντας σ' ἐμένα νά ζυγίσω τήν ἀξία ἡ τή σημαντικότητά τους. Ἀν ἥταν φίλος, ἀληθινός φίλος, πιστεύω ὅτι θά τό ἔκανε.

Τά ἐννέα χρόνια πού πέρασα στό Κυβερνῶν Σῶμα εἶχαν μεγάλη ἐπίδραση πάνω μου, και εἰδικά στή συνείδησή μου. Βρέ-

* «Πάντα οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἀνθρωποι, οὗτοι και ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος και οἱ προφῆται..»

31. Ἐπιστολή πρός Ρωμαίους 1:14.

θηκα ν' ἀντιμετωπίζω μιά μεγάλη κρίση στή ζωή μου, μιά ὡρα κρίσιμων ἀποφάσεων πού ποτέ δέν περίμενα ν' ἀντιμετωπίσω. 'Η ἀπόφαση πού πῆρα ἦταν δική μου καί τό ἀντίτιμο πού εἶχε ώς συνέπεια ἦταν σημαντικό. 'Ωστόσο δέν μετανιώνω γι' αὐτήν, οὔτε καί γιά τό ὅτι ἀπέκτησα τίς πληροφορίες πού συνέβαλαν στό νά τή λάδω. "Αλλοι μπορεῖ νά ἀποφάσιζαν διαφορετικά, κάποιοι τό ἔχουν κάνει. Αὐτό ἀποτελεῖ δικό τους δικαίωμα προτίμησης, κάτι ἀνάμεσα στούς ἴδιους καί στόν Θεό.

Μετά τήν παραίτησή μου ἀπό μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος τόν Μάιο τοῦ 1980, δέχτηκα πολυάριθμες κλήσεις ἀπό ἐφημερίδες καί περιοδικά πού ἤθελαν πληροφορίες γιά τήν κατάσταση πού ὑπῆρχε μέσα στήν 'Οργάνωση. 'Εγώ κατηγύθυνα σταθερά αὐτούς πού μέρος ήταν στά Κεντρικά Γραφεῖα, στό Μπρούκλιν. 'Εκεῖνοι μέ τή σειρά τους μοῦ ἔλεγαν σταθερά ὅτι εἶχαν δοκιμάσει αὐτόν τόν τρόπο χωρίς ἐπιτυχία: «Οὐδέν σχόλιον». 'Η ἀπάντησή μου ἦταν, ἀπλά, ὅτι δέν μποροῦσα νά γίνω πηγή πληροφοριῶν γι' αὐτούς. Τήρησα αὐτή τή στάση γιά δύο χρόνια σχεδόν. Αὐτό πού συνέβη σ' αὐτά τά δύο χρόνια, ὅχι μόνο σχετικά μ' ἐμένα ἀλλά καί σχετικά μέ ἄλλους, μ' ἔκανε ν' ἀναθεωρήσω τή στάση ἐκείνη.

Στή διάρκεια τῶν δύο ἐκείνων ἐτῶν, τά κίνητρα, δ χαρακτήρας καί ἡ διαγωγή τῶν ἀνθρώπων πού διαφώνησαν μέ τήν 'Οργάνωση γιά λόγους συνειδησιακούς παρουσιάστηκαν μέ τό χειρότερο τρόπο. 'Η μέριμνά τους νά βάλουν πρῶτα τό Λόγο τοῦ Θεοῦ παρουσιαζόταν ώς προϊόν φιλοδοξίας, ἀνταρσίας, ὑπεροφάνειας, ώς ἀμάρτημα ἐνάντια στόν Θεό καί τόν Χριστό. Δέν ἀφέθηκαν καθόλου περιθώρια γιά τό ὅτι κάποιοι ἀπό αὐτούς ἐνήργησαν ἀπό εἰλικρίνεια, ἀγάπη γιά τήν ἀλήθεια ἥ ἐντιμότητα πρός τόν Θεό. Δέν καταβλήθηκε καμμιά προσπάθεια νά γίνει διάκριση ἀπό περίπτωση σέ περίπτωση, ἀλλά ὅλοι μπήκαν «στό ἴδιο καζάνι». 'Οποιαδήποτε κακή συμπεριφορά ἥ ἐσφαλμένη στάση ἐκ μέρους κάποιων πού εἶχαν φύγει ἀπό τήν 'Οργάνωση ἀποδόθηκε σέ ὅλους αὐτούς πού εἶχαν φύγει. Γιά ἐκείνους πού πράγματι ἐκδήλωσαν λανθασμένη συμπεριφορά, δέν ἔγινε προσπάθεια νά ἐκτιμηθεῖ ὁ ρόλος πού μπορεῖ νά ἔπαι-

Ξε στήν ἐκδήλωση μιᾶς τέτοιας συμπεριφορᾶς ἡ διάψευση τῶν προσδοκιῶν τους, ἡ ἀπογοήτευση καί τὸ τραῦμα ἀπό αὐτὴ τῇ διάψευση. Ἀνάμεσα στούς Μάρτυρες σ' ὅλο τὸν κόσμο εἶχαν κυκλοφορήσει πολυάριθμοι φύιθυροι, κι ἀκόμα καί κοντσομπολιό ἐπιπέδου λασπολογίας. Πιστοί Χριστιανοί μέ ύψηλές ἡθικές ἀρχές κατηγορήθηκαν ὅτι ἔκαναν ἀνταλλαγὴ τῶν συζύγων τους, ὅτι ἦταν ὅμιοφυλόφιλοι, ύποκριτές, ἐγωιστές πού ἐνδιαφέρονταν νά ἐγκαθιδρύσουν τή δική τους προσωπική λατρεία. Οἱ πιο ἥλικιωμένοι συχνά ἀψήφούνταν ώς «διανοητικά διαταραγμένοι» ἢ πάσχοντες ἀπό «γεροντική ἄνοια».

Οἱ μόνοι πού θά μποροῦσαν νά ἀναχαιτίσουν τέτοιες κουβέντες, μέ τό νά ύποδείξουν ἀπλά τήν πιθανότητα ὅτι αὐτά τά πρόσωπα **μπορεῖ** νά ἦταν γνήσια εἰλικρινῆ, **μπορεῖ** νά ἐνδιαφέρονταν πραγματικά γιά τή συνείδησή τους – ὅπως ἐπίσης μέ τό νά ύπενθυμίσουν σ' αὐτούς πού ἔσπερναν φῆμες πόσο ἀποκρουστική εἶναι ἡ ψευδολογία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ – αὐτοὶ στήν πραγματικότητα συνεισέφεραν στήν ἐξάπλωση τῶν φημῶν μ' αὐτά πού ἐξέδιδαν.³²

Γιά παράδειγμα, δεῖτε τήν ὑλή πού περιλαμβάνεται στό τεῦχος τῆς Σκοπιᾶς τῆς 15ης Αύγουστου 1981, στίς σελ. 28 καί 29, τό δοποῖο κυκλοφόρησε σέ ἑκατομμύρια ἀντίτυπα σέ πολλές γλωσσες σ' ὅλη τή γῆ (Σ.τ.Μ. στήν Ἑλληνική ἐκδοση πρόκειται γιά τό τεῦχος τῆς 15ης Δεκεμβρίου 1981, σελ. 26):

³¹ Ἀπό καιρό σέ καιρό, ἐμφανίζονται ἀνάμεσα στίς τάξεις τοῦ λαοῦ τοῦ Ἱεχωθᾶ ἔκεινοι πού, σάν τόν ἀρχαῖο Σατανᾶ, υιοθέτησαν μιά στάση ἀνεξαρτησίας καὶ προσπάθειας νά βρίσκουν σφάλματα. Δέν θέλουν νά ύπηρετοιν «ὑπό ἔνα ζυγόν» μέ τήν παγκόσμια ἀδελφότητα. (Παράβαλε μέ 'Ἐφεσίους 6' 19-22.) Μᾶλλον, στρέφονταν «ενῶτα ἀπειθῆ» στά λόγια τοῦ Ἱεχωθᾶ. (Ζαχ. 5' 11, 12) Χλευάζοντας τό ύπόδειγμα τῆς 'καθαρῆς γλώσσας' τήν δοποία δ' Ἱεχωθᾶ τόσο σπλαγχνικά δίδαξε στό λαό του τόν τελευταῖο αἰώνα, αὐτοὶ οἱ ὑψηλόφρονες προσπαθοῦν νά παρασύ-

32. Ἔξοδος 20:16. Λευιτικό 19:16. Ψαλμός 15:3. Α' ἐπιστολή Πέτρου 2:21-23.

ρουν τά «πρόβατα» σέ ἀποστασία ἀπό τή μιά διεθνή «ποίμνη» πού δ' Ἰησοῦς σύναξε στή γῆ. (Ἴωάν. ι' 7-10, 16) Προσπαθοῦν νά σπείρουν ἀμφιβολίες και γά παρασύρουν τούς ἀνύποπτους ἀπό τό ἀφθονο 'τραπέζη' τής πνευματικής τροφῆς πού ὑπλώνεται στίς Αἴθουσες Βασιλείας τῶν Μαρτύρων τοῦ 'Ιεχωβᾶ, ὅπου πραγματικά δέν 'στεροῦνται οὐδενός'. (Ψαλμ. κγ' 1-6) Λένε δτι εἶναι ἀρκετό νά διαβάζει κανείς τή Γραφή ἀποκλειστικά, εἴτε μόνος του εἴτε σέ μικρές διάδεις στό σπίτι. 'Αλλά, εἶναι παράδοξο, δτι μέσω αὐτῆς τῆς 'ἀναγνώσεως τῆς Γραφῆς', ξαναγύρισαν ἀκριβῶς πίσω στίς ἀποστατικές διδασκαλίες πού τά σχολιολόγια τοῦ κλήρου τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου δίδασκαν ἐδῶ και 100 χρόνια, και μερικοί μάλιστα ξαναγύρισαν στίς γιορτές τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου ὅπως στά Ρωμαϊκά Σατουρνάλια (Κρόνεια) τής 25ης Δεκεμβρίου! 'Ο Ἰησοῦς και οἱ ἀπόστολοί του μᾶς προειδοποίησαν γι' αὐτούς τούς ἀνομούς.—Ματθ. κδ' 11-13· Πράξ. κ' 28-30· Β' Πέτρ. 6' 1, 22.

"Ετσι, μέσα σέ μία παράγραφο, ἄνθρωποι περιγράφονται σάν τό Σατανᾶ, μέ στάση ἀνεξαρτησίας και προσπάθειας νά δρίσκουν σφάλματα, νά στρέφουν «νῶτα ἀπειθῆ» στόν 'Ιεχωβᾶ, χλευαστές, ὑψηλόφρονες, ἀποστάτες και ἀνομοί. Τί ἔκαναν πραγματικά γιά τούς ἀποδοθεῖ αὐτή ἡ ἐντυπωσιακή παράθεση ἀπό κατηγορίες; Ἀνάμεσα στά «λάθη» πού ἀναφέρονται εἶναι αὐτό τῆς διαφωνίας μέ κάποιο ἀκαθόριστο τρόπο μέ τίς διδασκαλίες τῆς 'Οργάνωσης. 'Επίσης, τό δτι πιστεύουν δτι ὁ ἐμπνευσμένος Λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀπό μόνος του ἐπαρκής και δτι οἱ μεγάλες συναθροίσεις σέ κάποιο κτίριο δέν εἶναι οὐσιώδεις.

Θά μποροῦσαν αὐτά τά πράγματα ἀπό μόνα τους νά θέσουν κάποιον σέ κατηγορία σάν τοῦ Σατανᾶ, ὅπως περιγράφεται στό ἄρθρο; Δέν λέγεται κάτι πού ν' ἀποτελεῖ ἔνδειξη γιά τό ἀντίθετο και, δσο κι ἀν φαίνεται ἀπίστευτο, στά μυαλά πολλῶν Μαρτύρων, συμπεριλαμβανομένων πρεσβυτέρων και περιοδευόντων ἀντιπροσώπων, αὐτό θεωρόθηκε ἀρκετό γιά νά κατηγοριοποιήσουν αὐτούς τούς ἄνθρωπους ἔτσι και νά τούς φέρονται ἀνάλογα.

Συγκρίνετε αύτή τήν ἐκτεταμένη καταδίκη μέ αόθροα στό τεῦχος τοῦ «Ξύπνα!» τῆς 22ας Ιουνίου τοῦ 2000. Προειδοποιοῦν ὅτι οἱ «γενικεύσεις τείνουν νά συγκαλύπτουν σημαντικά γεγονότα σχετικά μέ τά πραγματικά θέματα πού ἔξετάζονται, καί συχνά χρησιμοποιοῦνται γιά νά ύποδιβάσουν όλόκληρες διμάδες ἀνθρώπων». Μιά παράγραφος στή σελ. 6 γράφει:

Προσβλητικοί Χαρακτηρισμοί

Μερικοί ἀνθρωποι προσβάλλουν εκείνους που διαφωνοῦν μαζί τους αμφισβητώντας το χαρακτήρα ἡ τα κίνητρά τους αντί να ασχολούνται με τα γεγονότα. Οι προσβλητικοί χαρακτηρισμοί προσάπτουν μια αρνητική, ευκολομηνημόνευτη επικέτα σε ἓνα ἄτομο, μια ομάδα ἡ μια ιδέα. Εκείνος που χρησιμοποιεὶ τέτοιους χαρακτηρισμούς ελπίζει ὅτι αυτή ἡ επικέτα θα μείνει. Αν οι ἀνθρωποι απορρίψουν το ἄτομο ἡ την ιδέα με βάση αυτή την αρνητική επικέτα αντί να σταθμίσουν τις αποδείξεις μόνοι τους, τότε η στρατηγική εκείνου που χρησιμοποιήσε το χαρακτηρισμό ἡταν αποτελεσματική.

Ξαναδιαβάστε τό κείμενο τῆς Σκοπιᾶς στήν προηγούμενη σελίδα καί συγκρίνετε το μ' αύτή τή δήλωση. Ὁ σκοπός τοῦ ἀόθρου τοῦ «Ξύπνα!» εἶναι νά ύπερασπίσει τούς μάρτυρες τοῦ Ιεχωδᾶ ἀπέναντι σέ ταμπέλες ὅπως «σέχτα». Σίγουρα ἡ ταμπέλα τοῦ «ἀποστάτη» εἶναι τό ἵδιο ἡ καί περισσότερο ύποτιμητική. Κι ὅμως ἀναμένεται ἀπό τούς Μάρτυρες νά τή δάζουν σέ κάθε μέλος πού μπορεῖ νά διαφωνεῖ μέ θέσεις πού παίρνει ἡ ἡγεσία. Ἡ πρακτική τοῦ «νά δάζουμε ὅλους στό ἵδιο τσουβάλι» εἶναι ἄδικη καί γι' αὐτό ἀντιχριστιανική. Οἱ λόγοι πού κάποιοι ἀνθρωποι διαχωρίζονται ἀπό τήν δργάνωση τῶν Μαρτύρων εἶναι πολλοί καί διάφοροι. Καί ὁ ἀριθμός αὐτῶν πού φεύγουν σέ ἐτήσια δάση εἶναι ὀξισημείωτος.

Ταξινομώντας τίς ἐκθέσεις ἀπ' ὅλον τόν κόσμο γιά τά ἔτη 1970 ἔως 1999, βρίσκουμε ὅτι ἔνα σύνολο 6.587.215 ἀνθρώπων ἔχουν βαπτιστεῖ παγκοσμίως. Ἡ δργάνωση συχνά ἐκτιμᾶ ὅτι 1% τῶν μελῶν της πεθαίνουν κάθε χρόνο. Ἡν τό ύπολογίσουμε μ' αὐτό τόν τρόπο γιά κάθε χρόνο, αὐτό σημαίνει ὅτι 985.734 μέλη ἔχουν χαθεῖ λόγω θανάτου. Ἡν ἀφαιρέσουμε αὐτόν τόν

άριθμό ἀπό τό σύνολο τῶν βαπτισμένων, ἀπομένουν 5.601.481 ἄτομα, πού πρέπει νά εἶναι ἡ αὔξηση πού σημειώθηκε αὐτή τήν τριακονταετή περίοδο, ἀν δοιοί οί ἐπιζήσαντες παρέμειναν στήν ὁργάνωση.

Τί δρίσκουμε λοιπόν; Τό προηγούμενο ἔτος τῆς τριακονταετοῦς αὐτῆς περιόδου (τό 1969), ἡ ἔκθεση ἔδειχνε ἓνα σύνολο 1.256.784 ἐνεργῶν μελῶν. "Αν προσθέσουμε σ' αὐτὸν τὸν ἀριθμὸ τά 5.601.481 μέλη, ἔχουμε ἓνα σύνολο 6.858.265 μελῶν πού θά ἔπρεπε νά ἔχουν σχέση μέ τήν ὁργάνωση τό 1999. Ἀλλά ἡ ἔκθεση γιά τό ἔτος ἐκεῖνο δείχνει μόνο 5.912.492 συνταυτισμένους. Αὐτό σημαίνει ὅτι κατά τή διάρκεια τῆς 30ετοῦς περιόδου, 945.773 περίπου ἄτομα ἀφησαν τήν ὁργάνωση, ἡ ἔπαψαν νά εἶναι δραστήρια. Αὐτό ἴσοῦται μέ τό 14% τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν νέων μελῶν πού βαπτίστηκαν.

Συγκεκριμένα παραδείγματα ἀπό τήν ἔκθεση τοῦ ἔτους 1999 γιά δόλον τόν κόσμο ἀναπαριστοῦν γραφικά τήν κατάσταση πού ἐπικρατεῖ σέ πολλές χῶρες, ἵδιαί τερα τίς διοικητικές.

"Η ἔκθεση δίνει τά ἀκόλουθα νούμερα γιά τίς 12 μεγαλύτερες δυτικοευρωπαϊκές χῶρες καί γιά τά δρεπανικά νησιά:

"Ἄτομα πού βαπτίστηκαν τό 1999: 21.376

Μέσος ὅρος ἀτόμων πού ἔδωσαν ἔκθεση ἔργου τό 1998: 933.043

Μέσος ὅρος ἀτόμων πού ἔδωσαν ἔκθεση ἔργου τό 1999: 923.143

Παρότι 21.376 νέα μέλη βαπτίστηκαν, ὑπῆρξε σέ αὐτούς πού ἔδωσαν ἔκθεση ἔργου μείωση τῆς τάξης τῶν 9.900. Αὐτό σημαίνει ὅτι πάνω ἀπό 31.000 ἄτομα εἴτε ἔφυγαν εἴτε ἔπαψαν νά εἶναι δραστήρια κατά τήν περίοδο ἐκείνη.

Γιά τρεῖς μεγάλες χῶρες τῆς περιοχῆς τοῦ Εἰρηνικοῦ (Ιαπωνία, Κορέα καί Αύστραλια) προκύπτουν τά παρακάτω νούμερα:

"Ἄτομα πού βαπτίστηκαν τό 1999: 12.162

Μέσος ὅρος ἀτόμων πού ἔδωσαν ἔκθεση ἔργου τό 1998: 325.316

Μέσος ὅρος ἀτόμων πού ἔδωσαν ἔκθεση ἔργου τό 1999: 325.972

Καί πάλι, 12.162 ἥρθαν στήν ὁργάνωση ὡς νεοφύτιστοι, ἀλλά ἡ αὔξηση ἦταν μόνο κατά 656 ἄτομα. Ὡς ἐκ τούτου,

12.162 μέλη μπήκαν και 11.506 άλλα ἔφυγαν ή ἔγιναν ἀνενεργά.

Παρόμοια συμπεράσματα ἔξαγονται γιά τίς ΗΠΑ και τόν Καναδά:

Ἄτομα πού δαπτίστηκαν τό 1999: 34.123

Μέσος ὅρος ἀτόμων πού ἔδωσαν ἐκθεση ἔργου τό 1998: 1.055.950

Μέσος ὅρος ἀτόμων πού ἔδωσαν ἐκθεση ἔργου τό 1999: 1.051.124

Παρότι 34.123 δαπτίστηκαν, ὁ ἀριθμός αὐτῶν πού ἔδωσαν ἐκθεση ἔργου μειώθηκε κατά 4.826, πράγμα πού σημαίνει ὅτι 38.949 ἔφυγαν ή ἔγιναν ἀνενεργοί μεταξύ τοῦ 1998 και τοῦ 1999.

Ἄν συνδυάσουμε τούς ἀριθμούς γιά ὅλες αὐτές τίς 19 χῶρες, ἔχουμε ἔνα σύνολο 67.661 ἀτόμων πού δαπτίστηκαν, ἀλλά ἀντί γιά ἴσαριθμη αὔξηση, τά νούμερα τοῦ 1999 δείχνουν μιά μείωση 14.070, πού σημαίνει ὅτι σ' αὐτές τίς 19 μεγάλες χῶρες 81.731 μέλη ἔφυγαν ή ἔπαψαν νά εἶναι δραστήρια.

Ἄφοῦ ἡ ἐκθεση τοῦ 1999 ἔδειξε αὔξηση 2%, εἶναι ξεκάθαρο ὅτι σέ κάποιες χῶρες ὑπῆρξε πραγματικά ἀνάπτυξη. “Ουως ἡ κατάσταση τῆς «περιστρεφόμενης πόρτας» στίς μεγάλες χῶρες πού ἀπαριθμήθηκαν δέν εἶναι μόνο ἀξιοσημείωτη, εἶναι χτυπητή. Ἰδιαίτερα μάλιστα ἀπό τή στιγμή πού οἱ χῶρες αὐτές, ἐκτός ἀπό τήν Ἰαπωνία και τήν Κορέα, ἀντιπροσωπεύουν τίς χῶρες πού ἐμφανίζονται νωρίτερα ἀπ' τίς ἄλλες στήν ίστορία τῆς ‘Ἐταιρείας Σκοπιά, τίς χῶρες τῆς ἀρχικῆς ἀνάπτυξης κι ἐπέκτασής της.

Οἱ λόγοι γιά τούς ὅποίους ἄνθρωποι φεύγουν ἡ σταματοῦν τή δραστηριότητα εἶναι πολλοί. Δέν ἔχω ψευδαισθήσεις ὅτι ὅλοι αὐτοί οἱ – σχεδόν ἔνα ἑκατομμύριο – ἄνθρωποι πού ἔφυγαν ἀπό τήν ὁργάνωση κατά τήν 30ετή περίοδο ἀπό τό 1970 ἕως τό 1999 τό ἔκαναν γιά λόγους συνείδησης ἡ ὅτι καθένας ἀπό αὐτούς εἶναι ἔνα πρόσωπο ταπεινό, μέ σωστά κίνητρα, πού ἐνδιαφέρεται περισσότερο γιά τήν ἀλήθεια παρά γιά τόν ἔαυτό του. Προφανέστατα πολλοί δέν εἶναι ἔτσι. Μερικοί ἐπεξήτησαν μιά πορεία ἀνηθικότητας εἴτε πρόιν φύγουν εἴτε μετά. Μερικοί πού ἔφυγαν λόγω διαφωνίας εἶναι ἔνοχοι γιά τά ἵδια λάθη στά δόποια ἀντιτάχθηκαν, ἐκφράζοντας ἐκδικητικότητα, και χρησι-

μιοποιώντας γελοιοποίηση, μισές ἀλήθειες καί ὑπερδολές. Μερικοί ἔχουν ἀκόμα δημιουργήσει ἀναταραχές σέ συναθροίσεις ἥ συνελεύσεις Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ, συμπεριφορά πού 69ίσκω ἀξιοθρήνητη. “Ομως γνωρίζω προσωπικά πάρα πολλούς πού δέν εἶναι ἔτσι, πού δείχνουν ὅτι εἶναι τίμιοι, θεοφοδούμενοι καί εὐσπλαχνικοί.” Αν τό δοῦμε ἀπό συμφεροντολογική ἀποψη, αὐτοί ἔχασαν τά πάντα καί δέν κέρδισαν τίποτα ἀπό τή στάση πού πῆραν καί τήν πορεία πού ἀκολούθησαν στή συνέχεια.

Σέ πολλές περιπτώσεις, ἐκεῖνο πού τούς ἐνόχλησε δέν ἦταν ὅτι ἔνιωσαν οἵ ἴδιοι κάποια σκληρή μεταχείριση.⁷ Ήταν τό ὅτι εἶδαν νά ὑφίστανται τέτοια μεταχείριση ἄλλοι, εἶδαν ἀνθρώπους νά ὑποφέρουν ἔξαιτίας τῆς ἄκαμπτης αὐστηρότητας, τῆς στενομυαλίας, ἀκόμα καί τῆς ὑπεροψίας ἀτόμων σέ ὑπεύθυνες θέσεις, πρεσβυτέρων καί ἄλλων, ἥ ἀναγνώρισαν τίς βλαβερές συνέπειες συγκεκριμένων διαταγμάτων τῆς ὁργάνωσης πού δέν εἶχαν στέρεη γραφική θεμελίωση. Άντι νά εἶναι δυσαρεστημένοι, ἐκδικητικοί, παραπονούμενοι, ἀπλά ἔκαναν ἔκκληση γιά μεγαλύτερη εὐσπλαχνία, στενότερη προσκόλληση στό παράδειγμα τοῦ ἴδιου τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Κυρίου τοῦ χριστιανικοῦ οίκου πίστεως.

Τό νά συμπονᾶ κανεὶς τούς ἄλλους εἶναι, πιστεύω, ἀποφασιστικός παράγοντας ὅσον ἀφορᾶ τή γνησιότητα τοῦ ἐλατηρίου. Παρομοίως, ἥ μέριμνα γιά τήν ἀλήθεια, γιά νά μή γίνουν ἔνοχοι λανθασμένης παρουσίασης τοῦ ἴδιου τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, γιά νά μή γίνουν ὑποκριτές, κάνοντας ὅτι πιστεύουν πράγματα πού δέν πιστεύουν πραγματικά, ὑποστηρίζοντας αὐτό πού δέν μποροῦν νά ὑποστηρίξουν μέ εὐσυνειδησία, καταδικάζοντας αὐτά πού δέν βλέπουν νά καταδικάζει ἥ ἴδια ἥ Ἀγία Γραφή – τέτοια μέριμνα εἶναι, νομίζω, τό ἴδιο ἀποφασιστική ὅσον ἀφορᾶ τή γνησιότητα κινήτρου γιά τόν καθένα πού παίρνει τέτοια στάση. Ξέρω πολλούς ἀνθρώπους πού ξεκάθαρα ἐμφανίζουν τέτοια μέριμνα, κι ὅμως τούς ἔχουν δάλει τίς ταμπέλες «ἀποστάτες», «ἀντίχριστοι», «ὅργανα τοῦ σατανᾶ». Στήν περίπτωση καθενός ἀπό αὐτούς, μοναδική βάση μιᾶς τέτοιας καταδίκης εἶναι τό ὅτι δέν μποροῦσαν νά συμφωνήσουν

εὶλικρινά μέ δὲ τίς διδασκαλίες ἢ πολιτικές τῆς ὁργάνωσης.

Αἱσθάνομαι ὑποχρέωση ἀπέναντι σὲ τέτοια ἄτομα. Σχεδόν σὲ κάθε περίπτωση, μιά μικρή ὅμαδα τριῶν ἔως πέντε ἀτόμων (μιά «δικαστική ἐπιτροπή») τούς συνάντησε σὲ μυστικές συνεδριάσεις, ὅπου αὐτοί πού πῆγαν ώς μάρτυρες μποροῦσαν μόνο νά καταθέσουν τή μαρτυρία τους, ἀλλά ὅχι νά παραμείνουν μετά νά παρακολουθήσουν τή συζήτηση. Ἐφότερα, διαβάστηκε στήν ἐκκλησίᾳ μιά σύντομη ἀνακοίνωση τῆς ἀποκοπῆς τους ἀπό τήν κοινωνία, μιά ἀνακοίνωση πού δέν παρουσίαζε τίποτα ἀπό τίς καταθέσεις καί καμιά ἀπόδειξη πρός ὑποστήριξη τῆς πράξης τῆς ἀποκοπῆς. Μετά ἀπό τήν ἀνάγνωση αὐτῆς τῆς ἀνακοίνωσης, ἀναμένεται νά μή συνομιλεῖ κανένας Μάρτυρας τοῦ Ιεχωβᾶ μέ τά ἀποκομμένα ἄτομα, ἀποκλείοντας ἐτοι κάθε πιθανότητα νά μπορέσουν αὐτά τά ἄτομα νά ἐκφράσουν κάποια ἔξήγηση σέ φίλους καί συνεργάτες. Ἐν ἐκφράζονταν πρίν τήν ἀποκοπή τους, αὐτό θά ἐθεωρεῖτο «προσηλυτισμός», «ὑπονομευση τῆς ἐνότητας τῆς ἐκκλησίας», «σπορά ζιζανίων», «σχηματισμός αἴρεσης». Ὁποιος τούς μιλήσει μετά τήν ἀποκοπή τους, δάζει σέ κίνδυνο τή δική του θέση, κι ἐκτίθεται σέ κίνδυνο παρόμοιας ἀποκοπῆς.

Ἐτοι ἐπιτυγχάνεται μιά ἀποτελεσματική «καραντίνα», καί πέφτει κάλυμμα πάνω σέ κάθε συζήτηση γιά τό θέμα. Τό ίστορικό τῆς ἀκροαματικῆς διαδικασίας τῆς ἀποκοπῆς, μαζί μέ τίς ὅποιες ἀποδείξεις, δρίσκεται τώρα σέ κάποιον ἀπό τούς πολλούς δύγκωδεις φακέλους στό Τμῆμα Ὅπηρεσίας τῶν Κεντρικῶν Γραφείων στό Μπρούκλιν (ἢ στούς φακέλους κάποιου Γραφείου Τμήματος), μέ τήν ἔνδειξη «νά μήν καταστραφεῖ». Ὁ φάκελος πού περιέχει τίς κατηγορίες ἐναντίον τους εἶναι ἐπίσης μυστικός ὅπως ἡ ἀκροαματική διαδικασία, καί δέν ὑπόκειται σέ ἔξέταση.

Οἱ Γραφές μᾶς λένε: «Ο ἀληθινός σύντροφος ἀγαπάει πάντοτε καί εἶναι ἀδελφός πού γεννιέται γιά καιρό στενοχώριας»³³.

33. Παροιμίες 17:17. Ἀρχαῖο κείμενο: «εἰς πάντα καιρὸν φίλος ὑπαρχέτω σοι, ἀδελφοὶ δὲ ἐν ἀνάγκαις χρήσιμοι ἔστωσαν· τούτου γὰρ χάριν γεννῶνται.»

Κάποτε νόμιζα ὅτι εῖχα πολλούς, πάρα πολλούς τέτοιους γνήσιους φίλους. Ἀλλά ὅταν ἡ κρίση ἔφτασε σέ κάποιο ἀποφασιστικό σημεῖο, ἀνακάλυψα ὅτι στήν πραγματικότητα εῖχα μονάχα λίγους. Ἐξακολουθώ νά τούς θεωρῶ πολύτιμους, εἴτε εἶπαν λίγα, εἴτε πολλά ὑπέρ μου. Οἱ ἄνθρωποι ἐξακολουθοῦν νά ρωτοῦν γιά μένα, ἐπειδή στό παρελθόν μέ θεωροῦσαν ἐξέχοντα. Πάντως, σχεδόν κανείς ποτέ δέν ρωτάει γιά τούς ἄλλους πού δέν εἶναι τό ideo ἐξέχοντες, παρότι ἔχουν ὑποφέρει τήν ideo δοκιμασία, μέ τίς ideo ούσιαστικά ἀγωνίες, καί τό ideo κόστος.

Τί πρέπει νά σημαίνει γιά μιά μητέρα, πού ἔχει δεῖ τή μικρή κορούλα της νά γεννιέται ἀπ' τό ideo τό σῶμα της, πού τήν ἔχει θηλάσει ὅταν ἥταν μωρό, πού τή φρόντιζε ὅταν ἀρρώσταινε, πού τήν ἐκπαίδευε ὅταν ἥταν νεαρό κορίτσι στά χρόνια πού διαπλαθόταν ἡ ζωή της, ζώντας τά προβλήματά της μαζί της, νιώθοντας τίς ἀπογοητεύσεις καί τίς λύπες της σάν νά ἥταν δικές της, χύνοντας δάκρυα μαζί με τά δάκρυα τῆς κόρης της – τί πρέπει νά σημαίνει γι' αὐτή τή μητέρα νά ἀπορρίπτεται ξαφνικά ἀπό τήν κόρη της, πού τώρα εἶναι ἐνήλικη, ἐπειδή ἀπλά ἡ μητέρα ἐπιζήτησε νά εἶναι συνεπής πρός τή συνείδησή της καί πρός τόν Θεό;

Πῶς πρέπει νά νιώθει ἔνας πατέρας ἡ μιά μάνα ὅταν βλέπουν τό γιό ἡ τήν κόρη τους νά παντρεύεται καί τούς λένε, γιά τόν ideo λόγο, ὅτι «θά ἥταν καλύτερα νά μήν ἐμφανιστοῦν στό γάμο», ἡ ὅταν ξέρουν ὅτι ἡ κόρη τους ἔχει γεννήσει καί τούς λένε ὅτι δέν πρέπει νά πᾶνε νά δοῦν τό ἐγγονάκι τους;

Αὐτά δέν εἶναι φαντασίεις. Ἀκριβῶς αὐτά τά πράγματα συμβιδάνουν σέ γονεῖς πού ἔχουν ἀποσυνταυτιστεῖ μέ τούς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ.

Λάβετε ὑπόψη σας ἔνα μόνο παράδειγμα, αὐτό μιᾶς μητέρας στήν Πενσυλβανία, πού γράφει:

Ἐχω παντρεμένα παιδιά πού τόν καιρό τῆς ἀποκοπῆς μου μοῦ πρότειναν νά πάω στό σπίτι τους νά ξεκονραστῶ, καί ἡ γνώμη τους γιά μένα σάν ἄτομο δέν ἄλλαξε. Ὁταν ἀργότερα ἥρθαν οἱ πληροφορίες (στό τεῦχος τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1981, ἡ Σκοπιά παρουσίαζε λεπτομερειακές ὁδη-

γίες σχετικά μέ τή συναναστροφή μέ όποιονδήποτε είχε αποσυνταυτιστεῖ κατ' αὐτόν τόν τρόπο), ἀπό τότε κρατιοῦνται μακριά μου καὶ δέν μοῦ μιλοῦν στό τηλέφωνο, οὕτε ἔχονν ἐπικοινωνία μαζί μου. Πρόπει νά κάνω κάτι γι' αὐτό, ἀλλά δέν ξέρω τί. Δέν κάνω καμμιά κίνηση, μήπως ἀποδειχτεῖ λαθεμένη καὶ τούς ἀποξενώσει περισσότερο. Δέν τούς τηλεφωνῶ, ἀπό φόρο μήπως κάνονταν ἀπόρροητο τόν ἀριθμό τοῦ τηλεφώνου τους, καὶ δέν τούς γράφω, ὅπως εἴπα, ἀπό φόρο μήπως πῶ κάτι πού θά μποροῦσαν νά θεωρήσουν προσβλητικό. Αὐτή τήν περίοδο νοσηλεύτηκα σέ νοσοκομεῖο ἐξαιτίας ψυχικῆς ἐξάντλησης, καὶ σέ σύντομο χρονικό διάστημα μετά ἀπό κάθε συμβάν πέρασα μιά ἐπιφρόσθετη κρίση πού ἀποδείχτηκε, δυστυχώς, συντριπτική.

"Ισως νά ἔχετε κι ἐσεῖς τήν ἵδια ἐμπειρία. Δέν ξέρω πῶς θά χειριστῶ τήν ἀπώλεια τῶν παιδιῶν μου (καὶ τῶν μελλοντικῶν ἐγγονῶν μου). Ἡ ἀπώλεια αὐτή εἶναι τεράστια.

"Αν τό ὅτι κάποτε ἡμουν ἔξεχον πρόσωπο μποροῦσε τώρα νά συνεισφέρει μέ κάποιον τρόπο στό νά ἀντιμετωπιστεῖ μέ περισσότερο ἀνοιχτό μυαλό ἢ συνειδητή στάση τέτοιων ἀνθρώπων, καὶ μποροῦσε νά βοηθήσει ἄλλους νά ἀναθεωρήσουν τή συμπεριφορά τους ἀπέναντι σέ τέτοιου εἰδούς πρόσωπα, νιώθω ὅτι γιά τό λόγο αὐτό μιά τέτοια «ἔξοχότητα» θά είχε ὑπηρετήσει τόν μοναδικό ἵσως χρήσιμο σκοπό πού ὑπηρέτησε ποτέ.

"Εδῶ σκέφτομαι τά λόγια τοῦ Παύλου, ὅταν λέει:

Αὐτό πού εῖμαστε εἶναι φανερό στόν Θεό, κι ἐλπίζω νά εἶναι ἐπίσης φανερό καὶ στή συνείδησή σας. Δέν προσπαθοῦμε νά συστηθοῦμε ξανά σ' ἐσᾶς, ἀλλά σᾶς δίνοντας μιά εὐκαιρία νά κανχηθεῖτε γιά μᾶς, ἔτοι ὥστε νά ἀπαντήσετε σ' αὐτούς πού κανχοῦνται μᾶλλον γιά τό ɓλεπόμενο, παρά γι' αὐτό πού εἶναι μέσα στήν καρδιά.

Kάντε χῶρο γιά μᾶς στήν καρδιά σας. Δέν ἔχονμε ἀδικήσει κανέναν, δέν ἔχονμε διαφθείρει κανέναν, δέν ἔχονμε ἐκμεταλλευτεῖ κανέναν. Δέν τά λέω αὐτά γιά νά σᾶς κατακρίνω. Εἴπα καὶ πρωτύτερα ὅτι ἔχετε τέτοια θέση στήν

καρδιά μας, πού θά ξούσαμε καί θά πεθαίναμε μαξί σας.³⁴

"Αν οἱ πληροφορίες πού παρατίθενται σ' αὐτό τό διιδλίο δοηθοῦσαν ὅστε μιά τέτοια μητέρα νά τή βλέπουν τά παιδιά της ὅχι μέ ντροπή, ἀλλά μέ περηφάνεια ἐπειδή παρέμεινε συνεπής μέ τή συνείδησή της, τότε ἀξίζει τόν κόπο ἡ προσπάθεια πού καταβλήθηκε γιά τή συγγραφή του.

Αὐτός βασικά εἶναι ὁ λόγος πού τό διιδλίο θά παρουσιάσει πράγματα πού εἶδα, ἀκουσα καί ἔξησα κατά τά ἐννέα χρόνια μου στό Κυβερνῶν Σῶμα τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ. Αὐτό εἶναι ἀποδεδειγμένα ἀναγκαῖο μέ σκοπό νά φτάσουμε στή ρίζα τοῦ προβλήματος, πού ραγίζει τήν καρδιά πολλῶν κι ἀπό τίς δύο πλευρές.

Αὐτά πού παρουσιάζονται δέν ἔχουν σκοπό κάποιας «σκανδαλώδους ἀποκάλυψης». Παρότι εἶναι ἀλήθεια ὅτι κάποια πράγματα ἥταν σοκαριστικά γιά μένα, δέν παρουσιάζονται γιά τό βαθμό συγκλονισμοῦ πού προκαλοῦν. Ἡ παρουσίασή τους γίνεται ἐπειδή σκιαγραφοῦν καί ἔξηγοῦν πολύ θεμελιώδη προβλήματα, πολύ σοβαρά ἄντηματα. Φανερώνουν τίς ἀκρότητες στίς ὅποιες μπορεῖ νά ὁδηγήσει ἡ «νομιμοφροσύνη σέ μιά ὀργάνωση», τό πως ἀνθρωποι πού βασικά εἶναι εὐγενικοί καί μέ καλές προθέσεις, ὁδηγοῦνται στό νά πάρουν ἀποφάσεις καί νά κάνουν πράξεις πού εἶναι χωρίς λεπτότητα καί ἄδικες, ἀκόμα καί σκληρές. Σέ γενικές γραμμές θά παρατίθενται ὀνόματα, ὅπως καί τόπος καί χρόνος τῶν συμβάντων, καθώς αὐτό φαίνεται ἀπαραίτητο γιά μιά ἀξιόπιστη καί ζεαλιστική παρουσίαση. Εἶμαι σίγουρος ὅτι χωρίς αὐτά τά στοιχεῖα πολλοί θά ἀμφέδαλλαν ἡ θά ἀμφισβήτησαν τήν πραγματικότητα αὐτῶν πού λέγονται. "Οπου φαίνεται ὅτι αὐτά τά στοιχεῖα δέν εἶναι ἀπαραίτητα ἡ ἡ χρήση τους θά μποροῦσε νά προκαλέσει ἀνώφελη δυσκολία στά ἄτομα πού ἐμπλέκονται, δέν θ' ἀναφέρονται ὀνόματα κι ἄλλοι προσδιοριστικοί παράγοντες.

"Εχω ἐπιξητήσει νά εἶμαι τίμιος μέ ὅσες παραθέσεις φράσεων γίνονται, νά μήν τίς χρησιμοποιῶ ἔξω ἀπό τά συμφραζόμε-

34. Β' πρός Κορινθίους 5:11, 12. 7:2,3 (NIV).

νά τους, νά μήν τούς ἀποδίδω σημασία πού δέν ἔχουν. Πιστεύω ότι οἱ παραθέσεις φράσεων πού γίνονται εἶναι χαρακτηριστικές τῶν προσώπων πού τίς εἶπαν, ὅχι κάτι πού δέν συνάδει μὲ τή συνήθη νοοτροπία τους, τόν τρόπο προσέγγισής τους καὶ τήν προσωπικότητά τους. Σέ ἀντίθεση μ' αὐτά πού εἰπώθηκαν, ἔχω διατηρήσει κάποιες παραθέσεις λόγων ἀνώνυμες, για ν' ἀποφευχθεῖ ἀνώφελη δυσκολία γιά τό πρόσωπο πού τίς εἶπε ἡ τούς κοντινούς του ἀνθρώπους. Εἶναι προφανῶς ἀδύνατο νά τό κάνω αὐτό σέ ὄλες τίς περιπτώσεις, ἀλλιώς ἡ διήγηση δέν θά εἶχε νόημα. Πιστεύω ἐπίσης ότι κανείς ἀπό ἐμας δέν μπορεῖ νά περιμένει νά ἔξαιρεθεῖ ὁλοκληρωτικά ἀπό τήν εὐθύνη τήν ὅποια καταδεικνύει ἡ δήλωση τοῦ Ἰησοῦ: «Σᾶς λέω ότι οἱ ἄνθρωποι θά πρέπει νά δώσουν λόγο τήν ἡμέρα τῆς Κρίσης γιά κάθε ἀπρόσεκτη κονδέντα πού ἔχουν πεῖ. Γιατί ἀπό τούς λόγους σας θά δικαιωθεῖτε, καὶ ἀπό τούς λόγους σας θά καταδικαστεῖτε».³⁵ Μπορεῖ νά ζητήσουμε καί νά λάβουμε συγχώρεση γιά ὅσα ἐσφαλμένα ἡ ἐπιζήμια εἴπαμε. “Ομως είμαστε ἀκόμα ὑπεύθυνοι γι' αὐτά.

Εἶναι πιθανό μερικοί νά καταδικάσουν τή δημοσίευση κάποιων πληροφοριῶν, ὡς «βγάλσιμο τῶν ἀπλύτων στή φόρα», σέ δημόσια θέα. Παραδόξως, αὐτοί οἱ ἵδιοι γενικά δέν ἀντιτίθενται στό νά «βγαίνουν στή φόρα τά ἀπλυτά» ἄλλων θρησκειῶν, καί μπορεῖ γιά τήν ἀκρίδεια νά ἐνδιαφέρονται πολὺ γι' αὐτά καί νά τά κοινοποιοῦν εὐρύτατα. Αἰσθάνονται ὅμως πώς δι τι συμβαίνει στή δική τους θρησκευτική ὁργάνωση δέν πρέπει νά συζητιέται ἐκτός τῶν ὁρίων της.

“Ομως, ἡ σκληρή πραγματικότητα εἶναι ότι σήμερα δέν ὑπάρχει ἡ πιθανότητα νά λάβει χώρα τέτοια συζήτηση μέσα στήν κοινότητα τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ. Καθένας πού προσπαθεῖ νά τό κάνει αὐτό θά θεωρηθεῖ ότι δείχνει στασιαστικό

35. Ματθ. 17:36, 37, NIV. Ἀρχαῖο κείμενο: «Λέγω δὲ ὑμῖν ότι πᾶν ὅῆμα ἀργὸν δι λαλήσουσιν οἱ ἄνθρωποι ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως: ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.»

πνεῦμα, κι αὐτό θά κατέληγε μόνο σέ περισσότερες ἀποκοπές. Ἐπί τή στιγμή πού οἱ πληροφορίες αὐτές δέν μποροῦν νά συζητηθοῦν μέσα στήν ὁργάνωση, τό νά μή συζητηθοῦν ἔξω ἀπό τή δομή της σημαίνει ὅτι θά παρέμεναν χωρίς νά συζητηθοῦν καθόλου, θά ἀγνοοῦνταν. Φυσικά, κάποιοι θά ἥθελαν νά συμβεῖ ἔτσι, ὅμως εἶναι σωστό νά γίνει αὐτό;

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ Χριστιανός ὁρθά ἐπαφίεται στόν Θεό νά βλέπει τά πάντα καί νά εἶναι ὁ ἀληθινός καί τελικός κοιτής τῶν πάντων. Ἀναντίρρητα, αὐτός μόνος μπορεῖ νά διορθώσει πλήρως καί τελικά ὅλο τό ἀδικο πού διαπράχθηκε. Δέν ὑπάρχει ποτέ δικαίωση γιά ὁργισμένη ἀντεκδίκηση καί μοχθηρές ἀντεγκλήσεις. Δέν ὑπάρχει χῶρος γιά δυσφημιστικές τακτικές. Οἱ Γραφές δέν ἀφήνουν ἀμφιβολία σχετικά μέ αὐτό.³⁶ Ὁμως, μήπως αὐτό σημαίνει ὅτι πρέπει νά τηροῦμε ἀπόλυτη σιγή σχετικά μέ τήν ἀδικία; Μήπως ἀπαιτεῖ νά παραμένουμε σιωπηλοί ὅταν γίνονται ἀδικίες στό ὄνομα τοῦ Θεοῦ; Εἶναι μήπως ἡ συζήτηση γι' αὐτά τά θέματα «περιφρόνηση τῆς διορισμένης ἀπό τόν Θεό ἔξουσίας»;³⁷

Ἡ θέση τῆς ὁργάνωσης εἶναι πώς δέν ὑπάρχει ἀδικία. Πώς ὅτι ἔγινε καί γίνεται εἶναι σέ πλήρη ἀρμονία μέ τίς Γραφές, γιά τήν ἀκρίβεια πώς οἱ Γραφές ἀπαιτοῦν ν' ἀναλαμβάνεται τέτοια δράση. Ἀν αὐτό ἰσχύει, τότε δέν θά πρεπε νά ὑπάρχει ἀντίρρηση σέ μιά εἰλικρινή συζήτηση τῶν ζητημάτων. Μιά τέτοια συζήτηση στήν πραγματικότητα θά κατέληγε στό νά γίνει ἡ ὁρθότητα τῆς θέσης τῆς ὁργάνωσης πιό προφανής, θά τήν δικαίωνε ἔναντι ὅποιασδήποτε κατηγορίας γιά ἀδικία. Μόνο ἄνθρωποι

36. Ψαλμ. 37:5-9, 32, 33. Πρός Ρωμ. Ἐπιστολή 12:17-21. Α΄Ἐπιστολή Πέτρου 2:21-23.

37. Ἡ «Σκοπιά» τῆς 15ης Αύγουστου 1982 (ὲλλ. ἔκδοση τῆς 15ης Δεκεμβρίου 1982), συζητώντας τίς παρατηρήσεις τοῦ Ἰούδα σχετικά μ' αὐτούς πού «βλασφημοῦσαν τά ἀξιώματα [τούς ἔνδοξους MNK]», (ἐδ. 8) δηλώνει ὅτι σ' αὐτούς τούς ἔνδοξους περιλαμβάνονται οἱ «διορισμένοι Χριστιανοί ἐπίσκοποι» καί προειδοποιεῖ ἔνάντια στήν «τάση νά περιφρονοῦμε τή θεόδοτη ἔξουσία». Βλ. ἐπίσης τήν πληροφορία πού δρίσκεται σέ πλαισιο στή σελ. 29 ἔκεινου τοῦ τεύχους.

πού πραγματικά εύθυνονται για την αδικίες προτιμοῦν τή σιωπή και ζητοῦν νά τήν ἐπιβάλουν, ὅπως συμβαίνει πάντα μέ τίς δικτατορικές κυριερήσεις και τίς αὐταρχικές θρησκείες τόσο στό παρελθόν, ὅσο και πρόσφατα.

Μήπως τά ἵδια τά παραδείγματα πού ἔχουμε ἀπό τίς Γραφές παροτρύνουν σέ συγκάλυψη τῶν ἀδικιῶν, ὅταν αὐτές περιλαμβάνουν πρόσωπα σέ ύψηλές θέσεις ἔξουσίας; Δέν φαίνεται νά ἰσχύει κάτι τέτοιο, ἀπό τή στιγμή πού οἱ Ἐδραῖοι προφῆτες συγχνά ἐστιάζονταν σέ τέτοια πρόσωπα. Αὐτοὶ οἱ προφῆτες γνωστοποιοῦσαν τὸν τρόπο μέ τόν ὅποιο οἱ ἡγέτες τοῦ Ἰσραὴλ καί ἀνθρωποι μέ ἔξουσία, ἀκόμα καί ἀρχιερεῖς, εἶχαν παρεκκλίνει ἀπό τούς κανόνες τοῦ Θεοῦ, μέ τά συνακόλουθα προβλήματα. Οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ ἔχουν συγχνά καταδείξει αὐτή τήν εύθυτητα και παροησία σάν μιά ἀπό τίς ἀποδείξεις ὅτι ἡ Βίβλος εἶναι ἀληθινή, ὅτι μέ γνήσιο τρόπο εἶναι βιβλίο τοῦ Θεοῦ.³⁸

Τί νά ποῦμε και γιά τούς ἀποστόλους και μαθητές τοῦ Ἰησοῦ;³⁹ Ήταν ἀκριβῶς ἡ δομή ἔξουσίας τοῦ ὑπό Διαθήκη λαοῦ τοῦ Θεοῦ – τό ἀνώτατο θρησκευτικό δικαστήριο Σανχεντρίν, οἱ πρεσβύτεροι του και ἡ παρά Θεοῦ θεσμοθετημένη ἔξουσία – πού ἐναντιωνόταν ἐπίμονα στήν κοινοποίηση πού ἔκαναν οἱ ἀπόστολοι στήν ἀδικη ἀντιμετώπιση τῆς ὑπόθεσης τοῦ Ἰησοῦ.³⁹ Καί στίς δύο περιπτώσεις, αὐτή τῶν Ἐδραίων προφητῶν κι αὐτή τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ, αὐτοὶ πού δημοσιοποιοῦσαν τίς ἀδικίες τό ἔκαναν ἀπό σεβασμό και ὑπακοή σέ μιά ἀντερη ἔξουσία, και γιά τό συμφέρον ἀνθρώπων πού εἶχαν ἀνάγκη νά μάθουν.

Προφανῶς, κανείς σήμερα δέν ἔχει θεία ἀποστολή προφήτη ἡ ἀποστόλου. Ἀλλά δέν χρειάζεται νά εἶναι κάποιος προφήτης, γιά νά πορευτεῖ κατά τό ὑπόδειγμα τῶν προφητῶν τοῦ Θεοῦ. Διαφορετικά θά ἔχαναν τό νόημά τους τά λόγια πού εἶπε ὁ Ἰησοῦς ὅταν, μιλώντας σ' αὐτούς πού ὀνειδίζονταν και πού κατευ-

38. Βλ. τό βιβλίο «Ὁλη ἡ Γραφή εἶναι θεόπνευστος και ὠφέλιμος», ἔκδ. 1963, σελ. 341.

39. Πράξεις 4:5-23, 5:17-40.

θυνόταν ἐναντίον τους κάθε κακός λόγος, τούς παρότρυνε νά χαίρονται, λέγοντας: «διότι μέ αὐτόν τὸν τρόπο δίωξαν τοὺς προφῆτες πρὶν ἀπό ἐσας.»⁴⁰ Αὐτοί οἱ Χριστιανοί εἶχαν παρόμοια μεταχείριση (μέ τούς προφῆτες), ἐπειδή ἀκολουθοῦσαν παράλληλη πορεία. Δέν χρειάζεται νά εἶναι κανείς ἀπόστολος γιά ν' ἀκολουθεῖ τό παράδειγμα τῶν ἀπόστολων, οὕτε πρέπει νά εἶναι, ἢ νά παριστάνει ὅτι εἶναι, Μεσσίας γιά νά βαδίσει στά ἵχνη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.⁴¹

‘Υπάρχει ἀσφαλῶς τεράστια διαφορά ἀνάμεσα στή μεταχείριση πού ὑπέστη ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ – ὅσον ἀφορᾶ τή σημασία, τή σπουδαιότητα καί τίς συνέπειές της – καί σ' αὐτήν πού ὑφίστανται τά πρόσωπα πού ἔμπλεκονται στήν κατάσταση ἡ ὅποια παρουσιάζεται ἐδῶ, καί συνέδη στή σύγχρονη ἐποχή. Άλλα φαίνεται ὅτι ἡ ἀρχή τῆς μή συγκάλυψης τῶν γεγονότων, τήν ὅποια ὁ Θεός ἐπιδοκίμασε στά παραπάνω παραδείγματα, ἴσχύει στήν παροῦσα σύγχρονη κατάσταση, καί δίνει κάποια ἔνδειξη ὅτι Αὐτός μέ κανέναν τρόπο δέν εἶναι ἀντίθετος στό νά ἀποκαλύπτεται ἡ ἀδικία καί ἡ ἐσκεμμένη παραποίηση γεγονότων, ὑπό τήν προϋπόθεση ὅτι τό κίνητρο εἶναι νά βοηθοῦνται, νά ἀφυπνίζονται ἀνθρώποι σχετικά μέ πραγματικότητες πού μποροῦν νά τούς βοηθήσουν νά φτάσουν σέ δόθα συμπεράσματα. Φαίνεται ὅτι ἐδῶ ἴσχύει κάπως τό ρητό «τό κακό ὑπερισχύει ὅταν τό καλό παραμένει σιωπήλο».‘

‘Ανεξάρτητα ἀπό τή σοδαρότητα πού ἔχουν τά ζητήματα πού γνωστοποιοῦνται ἐδῶ, δέν μέ ὄδήγησαν σέ κάποια ἀπόφαση ἀπό μόνα τους. ‘Ομως μέ ἔκαναν νά συλλογιστῶ σοδαρότερα ἀπό ποτέ τήν ἔννοια πού ἔχουν μεγάλα τμήματα καί διδασκαλίες τῆς Βίβλου: γιατί ὁ ἀπόστολος Παῦλος τόνιζε τή σωτηρία μέσω πίστης «πού δέν ὀφείλεται σέ ἔργα, γιά νά μήν ἔχει κανείς ἔδαφος γιά νά κανχηθεῖ», ποιά εἶναι ἡ πραγματική διαφορά ἀνάμεσα στή δικαιοσύνη πού παράγεται μέ τήν τήρηση τοῦ Νόμου καί τή δικαιοσύνη πού ἀπορρέει ἀπό τή θεία χάρη, τήν

40. Κατά Ματθ. 5:11, 12, πρόβλ. ἐπιστολή Ἰακώβου 5:10, 11.

41. Α' πρός Κορινθίους 11:1, πρός Εφεσίους 5:1, Α' Πέτρου 2:21.

ἀγαθότητα πού δείχνει ὁ Θεός ἐνῷ δέν τήν ἀξίζουμε, τή σπουδαιότητα τοῦ ϕόλου τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ὡς Κεφαλή τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας, ποιός εἶναι ὁ ἀληθινός σκοπός τῆς ἐκκλησίας, ποιός εἶναι ὁ λόγος γιά τὸν ὄποιο ὁ Θεός παραχώρησε ἐξουσία μέσα σ' αὐτήν, καὶ πῶς μπορεῖ νά γίνει κατάχρηση κατά τήν ἐξάσκησή της. Τά πράγματα πού εἶδα, ἀκουσα καὶ ἔζησα σάν μέλος τοῦ Κυνερνῶντος Σώματος τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ καὶ μέρος τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐκτελεστικοῦ κύκλου, ἐντύπωσαν βαθιά μέσα μου περισσότερο ἀπό ποτέ τήν ἀποφασιστική σημασία αὐτῶν τῶν διδασκαλιῶν.

Πολλοί Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ πού δέν γνωρίζουν τίς πληροφορίες πού ἐκθέτω ἐδῶ ἔφτασαν στό ἵδιο σταυροδρόμι, καὶ πῆραν τήν ἀπόφασή τους ἐνεργώντας ἀπλά μέ βάση αὐτά πού εἶχαν διαβάσει στήν Ἀγία Γραφή. Ἄλλοι, πάντως, ἀντιμετωπίζουν σοδαρή κρίση συνείδησης καὶ τό κάνουν μέ ἀδεβαιότητα, μέ μιά αἰσθηση σύγχυσης, ἄγχους, ἀκόμα καὶ ἐνοχῆς. Ἐλπίζω ὅτι τό ὑλικό πού παρουσιάζεται σ' αὐτό τό βιβλίο μπορεῖ νά τούς βοηθήσει, κι αἰσθάνομαι ὅτι τούς ὀφείλεται. Τούς προσφέρεται γιά νά τό χρησιμοποιήσουν μέ ὅποιον τρόπο τούς ὀδηγήσει ἡ συνείδησή τους, καθώς παραδίδονται στήν καθοδήγηση τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Κεφάλαιο 3

Κυβερνῶν Σῶμα

«”Οχι ὅτι ἔξουσιάζομε τήν πίστη σας,
ἀλλά εἴμαστε συνεργάτες γιά τήν χαρά σας, γιατί μέ τήν πίστη
σας στέκεστε». (Β' Πρός Κορινθίους 1:24.)*

Ἡ παραπάνω δήλωση τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἐρχόταν ἐπανειλημμένα στό μυαλό μου κατά τά ἐννιά χρόνια πού συμμετεῖχα στό Κυβερνῶν Σῶμα τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ. Θά μποροῦσα νά εὐχηθῶ νά είχαν ὅλοι οἱ Μάρτυρες αὐτή τήν ἐμπειρία τῆς συμμετοχῆς. ”Ισως τότε νά μποροῦσαν νά καταλάβουν αὐτά πού δέν μποροῦν νά διαβιδαστοῦν μόνο μέ λόγια.

Γιά νά διευκρινίσω τί εἶναι τό Κυβερνῶν Σῶμα:

Οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ θεωροῦν δεδομένο ὅτι ὁ Χριστός Ἰησοῦς, ὡς Κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, τρέφει καὶ διευθύνει τήν ἐκκλησία του μέσω μιᾶς τάξης «τοῦ πιστοῦ καὶ φρόνιμου δούλου». Τώρα λέγεται ὅτι αὐτή ἡ τάξη ἀποτελεῖται ἀπό ἓνα ὑπόλοιπο τῶν 144.000 ἀνθρώπων πού χρίστηκαν ὡς συγκλητονόμοι τῆς οὐρανίας δασιλείας τοῦ Χριστοῦ.¹ Άλλά ἀπό αὐτή τήν τάξη ὑπάρχει ἔνας μικρός ἀριθμός ἀντρῶν πού λειτουργεῖ ὡς Κυβερνῶν Σῶμα, καὶ ἐπιτελεῖ ὅλες τίς διοικητικές λειτουργίες γιά τήν παγκόσμια ἐκκλησία, ὅχι μόνο γιά τόν τωρινό ἀριθμό τῶν 8.500 περίπου «κεχρισμένων» ἀπό τούς ὅποιους προέρχονται τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ἀλλά καὶ γιά τά 6,1

* «Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἐστήκατε».

1. Ο δρός «πιστός καὶ φρόνιμος δοῦλος» ἔχει παρθεῖ ἀπό τήν παραβολή στό κατά Ματθαῖον 24:45-47. Ο ἀριθμός 144.000 εἶναι ἀπό τά χωρία τῆς Ἀποκάλυψης 7:4 καὶ 14:1,3.

έκατομμύρια περίπου πρόσωπα πού είναι συνδεδεμένα μέ τήν δργάνωση ἀλλά δέν θεωροῦνται ὅτι είναι μεταξύ τῶν οὐράνιων αληφονόμων.²

“Οταν τό 1971 ἔγινα ἔνα ἀπό τά 11 μέλη τοῦ παγκόσμιου Κυβερνῶντος Σώματος, μοῦ φαινόταν τρομερή εὐθύνη πού προκαλοῦσε δέος. (Ἄργότερα, τό 1977, ὁ ἀριθμός τῶν μελῶν αὔξηθηκε σέ 18, καὶ ἀπό τό 2004 ἔχει μειωθεῖ σέ 10.)³ Ωστόσο, οἱ πρώτες συνεδριάσεις τῶν ἑδομαδιάίων συναντήσεων τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ὅπου συμμετεῖχα (καὶ οἱ ὅποιες γίνονταν κάθε Τετάρτη) ἀποδείχτηκαν τελείως διαφορετικές ἀπό αὐτό πού περίμενα.

Πρόσφατα (τότε) εἶχε τεθεῖ σέ ἰσχύ ἔνα σύστημα προεδρίας ἐκ περιποτῆς, κι ὁ Ἀντιπρόεδρος Φρέντ Φράντς ἦταν ὁ προεδρεύων ἐκείνου τοῦ ἔτους. Ἀλλά τά ζητήματα πού θά συζητούσαμε καθορίζονταν ἀπό τόν πρόεδρο τῆς Ἐταιρείας, τόν Νάθαν Νόρ. Ἐκεῖνος ἔφερνε στή συνάντηση ὅτι ὁ ἴδιος θεωροῦσε ἐνδεδειγμένο νά συζητηθεῖ ἀπό τό Σῶμα, καὶ σέ γενικές γραμμές αὐτή ἦταν ἡ πρώτη φορά πού λαμβάναμε γνώση γιά τό ὑπό συζήτηση θέμα.

Γιά κάποιες ἑδομάδες οἱ συνεδρίες ἀφοροῦσαν ἀπλῶς τήν ἔξεταση καταλόγων συστάσεων γιά περιοδεύοντες ἀντιπροσώπους σέ διάφορες χῶρες – διαβάζονταν τά ὄνόματα, ἡ ἡλικία, ἡ ἡμερομηνία βάπτισης, τό ἄν ἦταν «κεχρισμένοι» ἢ ὄχι, τά ἔτη τῆς δλοχορόνιας ὑπηρεσίας. Στή μεγάλη πλειοψηφία τῶν περιπτώσεων τά ὄνόματα δέν σήμαιναν τίποτα γιά μᾶς, σπάνια γνωρίζαμε κάποιο ἀπό αὐτά τά πρόσωπα.” Ετσι, ἀφοῦ ἀκούγα-

2. Βλ. τό τεῦχος τῆς Σκοπιᾶς τῆς 1ης Ιανουαρίου 2004, σελ. 21.

3. Τόν καιρό ἐκεῖνο τά ἔντεκα μέλη ἦταν: Νάθαν Νόρ, Φρέντ Φράντς, Γκράντ Σούτερ (Grant Suiter), Τόμας Σάλιβαν (Thomas Sullivan), Μίλτον Χένσελ (Milton Henschel), Λάιμαν Σουίνγκλ (Lyman Swingle), Τζών Γκρόχ (John Groh) (αὐτοί οἱ ἐπτά ἦταν ἐπίσης οἱ διευθυντές τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά) καὶ Ούλιλιαμ Τζάκσον (William Jackson), Λέο Γκρίνλις (Leo Greenlees), Γεώργιος Γάγκας (George Gangas) καὶ Ρέυμοντ Φράντς (Raymond Franz). Ἀπό αὐτούς τούς 11 ἄντρες εἴμαι ὁ μόνος πού δρισκεται ἐν ζωῇ.

με νά διαδάζονται οἱ κατάλογοι ἀπό τό Σουρινάμ ἢ τή Ζάμπια ἢ τή Σοί Λάνκα, θά ψηφίζαμε γιά τό διορισμό αὐτῶν τῶν ἀντρῶν.⁴ Θυμᾶμαι ὅτι ὁ Τόμας Σάλιβαν (συνήθως τόν φωνάζαμε «Μπάντ») ἦταν τότε στά 80 του, σχεδόν τυφλός καί μέ κακή ὑγεία. Ἀποκοιμόταν ἐπανειλημμένα κατά τή διάρκεια τῶν συνεδριάσεων κι ἔμοιαζε ντροπή νά τόν ξυπνήσουμε γιά νά ψηφίσει γιά πράγματα γιά τά ὅποια ἥξερε ἐλάχιστα. Κατά καιρούς ὀλοκληρῷ ἡ συνεδρίαση διαρκοῦσε λίγα λεπτά τῆς ὥρας. Μία πού θυμᾶμαι κράτησε μόνο ἑπτά λεπτά (μαζί καί μέ τήν ἐναρκτήρια προσευχή).

Ἄπο καιρό σέ καιρό ὁ πρόεδρος Νόρ ᜓφερνε ἐπιστολές μέ προδόλήματα πού περιελάμβαναν ἐρωτήσεις γιά τή διαγωγή ὀρισμένων Μαρτύρων, καί τό Σῶμα ἔπειτε ν' ἀποφασίσει τί τακτική θά ἔπειτε νά υίοθετηθεῖ σχετικά μ' αὐτούς, ἄν ἡ συγκεκριμένη συμπεριφορά χρειαζόταν ἀποκοπή, κάποια πειθαρχική ἐνέργεια λιγότερο αὐστηρή ἢ καμπιά ἐνέργεια. Κατά τή διάρκεια αὐτῆς τῆς περιόδου (καί μέχρι τό 1975) οἱ ἀποφάσεις ἀναμενόταν νά εἶναι ὀμόφωνες. Μετά ἀπό συζήτηση θά διαμορφωνόταν μιά πρόταση πρός ψήφιση, θά γινόταν δευτερολογία, καί μετά ὁ Πρόεδρος θά καλοῦσε γιά ψηφοφορία μέ ἀνά-

4. Μερικοί Μάρτυρες εἶχαν ἀναμφίβολα τήν ἰδέα ὅτι ὁ διορισμός τῶν πρεσβυτέρων γίνεται ἀπό τό ἴδιο τό Κυβερνῶν Σῶμα. Ἄρχικά, δύο ἀπό τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος κάθονταν μ' ἕνα μέλος τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Τμήματος ‘Υπηρεσίας καί ἐπανεξέταζαν καί ἐνέκριναν ὀλους τούς διορισμούς τῶν πρεσβυτέρων στίς ΗΠΑ. Αὐτή ἡ πρακτική πάντως σταμάτησε μετά ἀπό σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, καί οἱ διορισμοί ἀφέθηκαν στά μέλη τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Τμήματος ‘Υπηρεσίας. Σέ ἄλλες χῶρες, τούς διορισμούς τῶν πρεσβυτέρων χειρίζονταν ὀλοκληρωτικά τά Γραφεῖα Τμήματος τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά. Οἱ μόνοι διορισμοί πού ἔγιναν ἔκτοτε ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα, στίς ΗΠΑ ἡ ἀλλοῦ, ἦταν τῶν περιοδευόντων ἀντιπρόσωπων καί τῶν μελῶν τῶν Ἐπιτροπῶν Τμημάτων. Πιστεύω ὅτι αὐτό γινόταν μέ σκοπό οἱ ἀνθρώποι αὐτοί νά μποροῦν νά παρουσιάζονται ώς «ἀντιπρόσωποι τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος» μέ κάποιον εἰδικό τρόπο, ἔνα τρόπο πού νά φέρει μεγαλύτερη διαφύτητα καί νά συνεπάγεται μεγαλύτερη ἔξουσία ἀπό αὐτή τῶν τοπικῶν πρεσβυτέρων.

ταση τῶν χειρῶν. "Αν δέν ἐπιτυγχανόταν διμόφωνη ἀπόφαση, καθώς κατά περιπτώσεις κάποιοι δέν θά ψήφιζαν μιά πρόταση, σέ γενικές γραμμές θά διαμορφωνόταν μιά συμβιβαστική λύση που θά μπορούσε νά ψηφιστεῖ διμόφωνα.

"Οπως εἶναι φυσικό σ' αὐτές τίς περιπτώσεις, ύπηρχε μιά δρισμένη αἴσθηση πίεσης νά συμβαδίσει κανείς μέ τήν πλειοψηφία παρά νά πάρει διαφορετική θέση στή συζήτηση και νά φανεῖ ἔτσι ἀνεξάρτητος ἡ ἐκτός ἐναρμόνισης. Υπῆρξαν ψηφοφορίες κατά τίς δόποιες δέν σήκωσα τό χέρι, ἀλλά κατά κανόνα συμμιορφωνόμουν. Σέ κάποιες περιπτώσεις κατά τίς δόποιες τό γεγονός δτί δέν εἶχα ψηφίσει είχε ώς ἀποτέλεσμα νά κάνει κάποιος μιά συμβιβαστική πρόταση, ἀκόμα κι ἀν αὐτή δέν μοῦ φαινόταν ἀπόλυτα σωστή, θά ύποχωρούσα καί θά ψήφιζα ὅ,τι ἡ πλειοψηφία. Φαινόταν ἀπαραίτητο νά συμβιβαστῷ προκειμένου νά ληφθεῖ κάποια ἀπόφαση και τά θέματα νά διεκπεραιώθοιν ἀντί νά ἔρθουν σέ ἀδιέξοδο. Πάντως ἄρχισαν ν' ἀνακύπτουν ζητήματα που ἔκαναν ὅλο και πιό δύσκολο γιά μένα τό νά ύποχωρῷ.

Καθώς προχωρούσαν οἱ ἑδομάδες, γίνονταν συζητήσεις γιά θέματα δόπως ἀν ἔνας πατέρας ἔχει τά προσόντα νά γίνει πρεσβύτερος στήν περίπτωση που ἀφήνει τό γιό ἡ τήν κόρη του νά προχωρήσει σέ ἀνώτερες σπουδές⁵ ἡ νά παντρευτεῖ ἐνῶ εἶναι μόνο δεκαοκτώ ἐτῶν· γιά τό ἀν κάποιος ἔχει τά προσόντα γιά πρεσβύτερος ἐνῶ δουλεύει μέ δάρδιες και μερικές φορές (ἐνῶ εἶναι στή νυχτερινή δάρδια) χάνει τίς ἐκκλησιαστικές συναθροίσεις· γιά τό ἀν οἱ πρεσβύτεροι μποροῦν νά δεχτοῦν ἔμμεση ἀπόδειξη γιά μοιχεία ἡ τή μαρτυρία μίας γυναίκας που ὁ σύζυγός της τῆς διμολόγησε δτί διέπραξε μοιχεία, κι ἀν αὐτό εἶναι ἀρκετό γιά νά ἐπιτραπεῖ διαζύγιο, μέ δάση τή Γραφή, και δεύτερος γάμος· γιά τό ἀν ἔνα διαζύγιο εἶναι γραφικά ἀποδεκτό

5. Η ἀνώτερη ἐκπαίδευση σέ γενικές γραμμές ἀντιμετωπίζοταν, και σέ μερικές περιπτώσεις ἀντιμετωπίζεται ἀκόμα, μέ συνοφρύωση και καχυποψία, ώς παράγοντας πού συντελεῖ σέ ἀπώλεια τῆς πίστης και παρέχει ἀτμόσφαιρα που εἶναι πιθανό νά συμβάλει σέ ἀνηθικότητα.

ἄν, ἀκόμα κι ὅταν ἔχει διαπραγθεῖ μοιχεία, αὐτός πού πέτυχε τό διαζύγιο εἶναι τό ἔνοχο μέλος καί ὅχι τό ἀθῶο.⁶ ἂν εἶναι ἔγκυο διαζύγιο πού εἶχε βγεῖ γιά λόγους ἐκτός τῆς μοιχείας, στήν περίπτωση πού μετά τήν ἔκδοσή του ἔρχονταν στό φῶς ἀποδείξεις γιά μοιχεία πρίν τό διαζύγιο· τί γίνεται ἂν ἐκδοθεῖ ἔνα τέτοιο διαζύγιο καί ὑπάρχει μοιχεία μετά τό διαζύγιο· κατά πόσο ἔνα ἀθῶο μέλος πού κάνει σέξ μέ το μοιχό μέλος ἐνῶ γνωρίζει γιά τή μοιχεία, ἀκυρώνει τό δικαίωμά του νά χωρίσει αὐτό τό μέλος καί νά εἶναι ἐλεύθερο νά ξαναπαντρευτεῖ· τό ἂν εἶναι σωστό γιά ἔνα Μάρτυρα νά πληρώσει ἔνα πρόστιμο, ἐνῶ τό πρόστιμο αὐτό τοῦ ἔχει ἐπιβληθεῖ ἐξαιτίας παράβασης νόμου, πού ἥρθε ώς ἀποτέλεσμα τοῦ ἔργου μαρτυρίας πού ἔκανε, ἡ ώς ἀποτέλεσμα τῆς στάσης πού πήρε μέ σκοπό νά τηρήσει τά πιστεύω τῶν Μαρτύρων⁷ τό ἂν εἶναι σωστό ν' ἀποστέλλονται τρόφιμα ἢ ἄλλου εἴδους βοήθεια σέ ἀνθρώπους μέσω τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ (ἐδῶ τό μετίζον θέμα ἦταν ὅτι ὁ σταυρός ἀποτελεῖ θρησκευτικό σύμβολο κι ἔτσι μπορεῖ ἡ δργάνωση τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ νά εἶναι σχεδόν θρησκευτική). Αὐτή ἡ συζήτησε τράβηξε πολύ σέ μάκρος καί μεταφέρθηκε σέ κάποια ἐπόμενη συνεδρίαση· θέματα σχετικά μέ τήν τότε πρακτική τῆς Ἐταιρείας, νά εἰσάγει μέ ἀντικανονικούς τρόπους χρήματα σέ συγκεκριμένες χῶρες (ἔνα παράδειγμα εἶναι ἡ Ἰνδονησία) ὥστε νά παίρνουν μεγαλύτερη ἀξία τά ἀμερικάνικα δολάρια, γιά τά ὅποια πρόκειται, καί νά τό κάνει αὐτό ἀκόμα καί σέ χῶρες ὅπου ἦταν παράνομο· ἐπίσης, σχετικά μέ τήν εἰσαγωγή συγκεκριμένου ἔξοπλισμοῦ σέ κάποιες χῶρες χωρίς νά πληρώνεται ὁ βαρύς φόρος εἰσαγωγῆς πού ἐπιβάλλει ὁ νόμος· γιά τό ἂν οἱ Μάρτυρες πού ἀνήκουν σέ ἔργατικά σωματεῖα μποροῦν νά δεχθοῦν ἀνάθεση καθηκόντων σέ ἀπεργίες ἢ μιά ἐντολή τοῦ σωματείου νά καθα-

6. Τότε ὁ κανόνας ἦταν ὅτι τό διαζύγιο ἦταν ἔγκυο σύμφωνα μέ τή Γραφή μόνο ἂν τό ἔγαζε τό ἀθῶο μέλος.

7. Η πολιτική ἦταν ὅτι δέν ἔπρεπε νά πληρωθεῖ πρόστιμο, γιατί θά ἦταν παραδοχή ἐνοχῆς καί ώς ἐκ τούτου συμβιβασμός τῆς ἀκεραιότητας. Αὐτή ἡ πολιτική ἔχει ἀλλάξει.

ρίσουν τό κτίριο ὅπου δρίσκονται τά γραφεῖα του, ἀντί τοῦ νά δεχθοῦν καθήκοντα περιφρούρησης τῆς ἀπεργίας ἀπό ἀπεργο-σπάστες· γιά τό ἄν οἱ Μάρτυρες μποροῦσαν ν' ἀνταποκριθοῦν σέ στρατολόγηση ἀπλῶς γιά νά ἐργαστοῦν σέ δαμβακοφυτεῖες (αὐτό ἀφοροῦσε τή Βολιδία).

Αὐτά εἶναι μόνο ἔνα μικρό μέρος τῶν θεμάτων πού συζητήθηκαν κατά τά δύο πρῶτα χρόνια ὅπου ἡμουν στό Κυβερνῶν Σῶμα. Τό ἀποτέλεσμα τῶν ἀποφάσεών μας εἶχε μεγάλο ἀντί-κτυπο στή ζωή ἀλλων ἀνθρώπων. Σέ θέματα διαζυγίου, γιά παραδειγμα, οἱ πρεσβύτεροι τῆς ἐκκλησίας ὑπηρετοῦν ὡς ἔνα εἶδος θρησκευτικοῦ δικαστηρίου, καὶ ἄν δέν εἶναι ίκανοποιημένοι ὅσον ἀφορᾶ τήν ἐγκυρότητα μᾶς πράξης διαζυγίου, τό ἄτομο πού συνεχίζει μ' ἔνα τέτοιο διαζύγιο καὶ μετά ξαναπαντρεύεται ὑπόκειται σέ ἀφορισμό.

Σέ ἔνα θέμα πού δέν εἶναι ἀνάμεσα σ' αὐτά πού ἀνέφερα μέχρι τώρα, ἀλλά προκάλεσε μεγάλη συζήτηση, ἐμπλεκόταν ἔνα ζευγάρι Μαρτύρων ἀπό τήν Καλιφόρνια. Κάποιος εἶχε δεῖ στό ὑπνοδωμάτιό τους κάποια ἔντυπα καὶ φωτογραφίες πού ἀφοροῦσαν ἀσυνήθιστες σεξουαλικές πρακτικές. (Δέν θυμᾶμα νά μάθαμε πῶς ἡ γιατί ὁ Μάρτυρας πού τό ἀνέφερε αὐτό συνέδη νά ἔχει πρόσδαση στήν κρεβατοκάμαρα τοῦ ζευγαριοῦ.) Ἡ διερεύνηση καὶ ἡ ἀνάκριση πού ἔκαναν οἱ πρεσβύτεροι τῆς τοπικῆς ἐκκλησίας ἐπιθεβαίωσε ὅτι τό ζευγάρι πράγματι εἶχε σεξουαλικές σχέσεις διαφορετικές ἀπό τήν ἀπλή γεννητική συνουσία.⁸ Οἱ πρεσβύτεροι ἔστειλαν ἐπιστολή στό Μπρούκλιν μέτην ὅποια ζητοῦσαν ν' ἀποφασιστεῖ ἄν θά ἔκαναν κάποια ἐνέργεια πρός αὐτό τό ζευγάρι καὶ τί ἐνέργεια θά ἦταν αὐτή.

8. Ἐνα ἀριθμό στό τεῦχος τῆς Σκοπιᾶς τῆς 15ης Δεκεμβρίου τοῦ 1969 (σελ. 765, 766) (έλληνική ἔκδοση: 15 Μαρτίου 1970, σελ. 189-192) εἶχε ἀρχικά ἐπισήσει τήν προσοχή γιά τέτοιες σεξουαλικές σχέσεις, συζητώντας τες σέ ἀξιοσημειώτη ἔκταση, κι αὐτό ἀναμφίδολα συνέδαλε στήν εὐαισθητοποίηση τῶν πρεσβύτερων σέ ἀναφορές τέτοιας συμπεριφορᾶς· γιά τήν ἀκρίβεια, πιθανῶς αὐτό τό ἀριθμό ἦταν ὑπεύθυνο γιά τό γεγονός ὅτι ἔγινε ἀναφορά γιά ἴδιωτικά ζητήματα τοῦ ὑπνοδωματίου.

Μέχρι πού διαβάσαμε τήν ἐπιστολή ἐκεῖνο τό πρωί, κανείς ἀπό ἡμᾶς ἔκτος ἀπό τόν Πρόεδρο δέν εἶχε τήν εὐκαιρία νά σκεφτεῖ πάνω σ' αὐτό τό θέμα. Ὡστόσο, μέσα σέ λίγες ὥρες φτάσαμε στήν ἀπόφαση ὅτι τό ζευγάρι ἔπρεπε νά ἀποκοπεῖ (ἀφοριστεῖ). Αὐτό μετέπειτα ὁρίστηκε ως ἐπίσημα δημοσιοποιημένη πολιτική, πού ἐφαρμοζόταν σέ ὅποιους συμμετεῖχαν μέ τή θέλησή τους σέ παρόμοιες πράξεις.⁹

Τό κείμενο πού δημοσιεύθηκε κατανοήθηκε κι ἐφαρμόστηκε μέ τέτοιον τρόπο πού οἱ ἔγγαμοι ἔνιωθαν γενικά ὑποχρεωμένοι νά ἀναφέρουν στούς πρεσβυτέρους ἄν κάποια τέτοια πρακτική ὑπῆρχε ἢ εἶχε ἀναπτυχθεῖ μέσα στό γάμο τους, ἄν τήν ἐφάρμοζαν κατόπιν κοινῆς συμφωνίας ἢ ἄν τήν εἶχε ξεκινήσει μόνο ὁ ἔνας ἀπό τούς δύο. (Στή δεύτερη περίπτωση ἀναμενόταν ἀπό τό μέλος πού εἶχε μυηθεῖ σ' αὐτή τήν πρακτική ἀπό τό ἄλλο νά πάρει πρωτοδουλία καί νά διαβιβάσει αὐτές τίς πληροφορίες στούς πρεσβυτέρους, ἄν τό μέλος πού εἶχε εἰσαγάγει τήν πρακτική ἢ ταν ἀπρόθυμο νά τό κάνει.) Τό νά ἀμελήσει κανείς νά παρουσιαστεῖ θεωρεῖται γενικά ως ἔνδειξη ἀμετανόητης συμπεριφορᾶς καί βαρύνει ὑπέρ τής ἀποκοπῆς. Ἡ πεποίθηση ὅτι ἡ ἀποκοπή ἀπομακρύνει κάποιον ἀπό τή μοναδική ὁργάνωση στήν ὅποια μπορεῖ νά δρεθεῖ σωτηρία, καθώς ἐπίσης κι ἀπό φίλους καί συγγενεῖς, ἀσκεῖ μεγάλη πίεση στό ἄτομο νά συμφρονθεῖ, ἀνεξάρτητα ἀπό τό πόσο δύσκολη μπορεῖ νά είναι ἡ ὁμιλογία (ἢ ἡ ἀναφορά) στούς πρεσβυτέρους.

Ἡ ἀπόφαση τοῦ Κυδερνῶντος Σώματος τό 1972 εἶχε σάν ἀποτέλεσμα μεγάλο ἀριθμό «δικαστικῶν ἀκροάσεων», καθώς οἱ πρεσβύτεροι ἔδιναν συνέχεια σέ ἀναφορές ἢ ὁμιλογίες σχετικά μέ τίς σεξουαλικές πρακτικές πού ἐφαρμόζονταν. Γυναῖκες ἔνιωσαν ὁδυνηρή ἀμηχανία σέ τέτοιες ἀκροάσεις, καθώς ἀπαντοῦσαν στίς ἐρωτήσεις τῶν πρεσβυτέρων σχετικά μέ τίς γαμήλιες σαρκικές σχέσεις τους. Πολλοί γάμοι στούς ὅποιους ὁ ἔνας

9. Βλ. τή Σκοπιά τῆς 1ης Δεκεμβρίου 1972, σελ. 734-736. Ἐπίσης τῆς 15ης Νοεμβρίου 1974, σελ. 703, 704. (Γιά τήν ἔλληνική, Σκοπιά 1ης Σεπτεμβρίου 1973, σελ. 541-543.)

σύντροφος δέν ̄ηταν Μάρτυρας πέρασαν μία ταραχώδη περίοδο, δύπου ό μή Μάρτυρας ἀντιδροῦσε σθεναρά σ' αὐτό πού ἐκεῖνος ̄ ἐκείνη θεωροῦσε μιά χωρίς βάσιμο λόγο εἰσδολή στό ̄διωτικό περιβάλλον τοῦ ὑπνοδωματίου του. Κάποιοι γάμοι διαλύθηκαν καί κατέληξαν σέ διαιζύγιο.¹⁰ Ἐνας χωρίς προηγούμενο ἀριθμός ἐπιστολῶν ̄ρθε μέσα σέ περίοδο πέντε ἐτῶν. Οι περισσότερες ἀμφισβητοῦσαν τή γραφική βάση πάνω στήν δρούσα τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος χώνονταν μέ τέτοιον τρόπο στήν ̄διωτική ζωή τῶν ἄλλων κι ἔξεφραζαν ἀδυναμία νά δοῦν τήν ἐγκυρότητα τῶν ἐπιχειρημάτων πού ἀναπτύσσονταν στά ἐντυπα πρός ὑποστήριξη τῆς στάσης πού εἶχε υἱοθετηθεῖ (τό κυριότερο τμῆμα τῶν Γραφῶν στό δρόπο στηριζόταν αὐτή ̄ στάση ̄ηταν τά ἐδάφια 24-27 τοῦ πρώτου κεφαλαίου τῆς πρός Ρωμαίους ἐπιστολῆς, τά δρόποια ἀσχολοῦνταν μέ τήν δύμοφυλοφιλία, κι αὐτοί πού ἔγραφαν στήν Ἐταιρεία τόνιζαν ὅτι δέν μποροῦσαν νά δοῦν πῶς τά ἐδάφια μποροῦσαν νά ἐφαρμοστοῦν σωστά σέ ἐτερόφυλες σχέσεις μεταξύ συζύγων). Ἀλλες ἐπιστολές, συχνά γραμμένες ἀπό γυναῖκες, ἔξεφραζαν ἀπλά σύγχυση καί ἄγχος σχετικά μέ τήν ἀδεβαίοτητά τους ώς πρός τήν ὁρθότητα τῶν προκαταρκτικῶν τῆς σεξουαλικῆς πράξης πού ἐφάρμοζαν.

Μιά γυναίκα εἶπε ὅτι εἶχε μιλήσει σ' ἔναν πρεσβύτερο κι αὐτός τῆς εἶχε πεῖ νά γράψει στό Κυβερνῶν Σώμα «γιά μιά σύγουρη ἀπάντηση». Ἐτσι ἔγραψε, λέγοντας ὅτι αὐτή κι ό ἀντρας τῆς ἀγαποῦσαν βαθιά ὁ ἔνας τόν ἄλλο, καί μετά περιέγραφε τόν «συγκεκριμένο τύπο προκαταρκτικῶν παιχνιδιῶν» πού συνήθιζαν, δηλώνοντας «πιστεύω ὅτι εἶναι θέμα συνείδησης, ἀλλά σᾶς γράφω γιά νά εἶμαι σύγουρη». Στό τέλος ἔκλεινε τήν ἐπιστολή μέ τά λόγια: «Φοβᾶμαι, πονάω, καί τώρα ἀνησυχῶ περισσότερο

10. Σέ ἔνα ὑπόμνημα πρός τό Κυβερνῶν Σώμα μέ ἡμερομηνία 9 Αὔγουστου 1976, ἔνα μέλος τοῦ προσωπικοῦ τῶν Κεντρικῶν Γραφείων πού χειριζόταν τήν ἀλληλογραφία δηλώνει: «Πάρα πολλά προδλήματα ἔχουν ἀνακύψει ἀπό τή θέση πού ἀκολουθήθηκε καί μάλιστα συχνά ὅταν ὁ ἔνας σύζυγος εἶναι ἀπιστος (ἐνν. μή Μάρτυρας). Οι γυναῖκες ἔχουν ἀρνηθεῖ ν' ἀφήνουν τέτοιους συζύγους νά τίς διεγείρουν μ' αὐτόν τόν τρόπο ̄ νά τούς διεγείρουν ἔτσι ἐκεῖνες. Σάν ἀποτέλεσμα οί γάμοι διαλύθηκαν».

γιά τό πᾶς νιώθει ό αντρας μου γιά τήν ἀλήθεια... Ξέρω ότι
ἐσεῖς θά μοῦ πεῖτε τί νά κάνω».

Σέ κάποια ἄλλη τυπική ἐπιστολή ἔνας πρεσβύτερος ἔγραφε
ὅτι εἶχε ἔνα πρόδολημα πού ἥθελε νά τό τακτοποιήσει στό μυαλό
καί τήν καρδιά του, καί ότι γιά νά τό κάνει αὐτό ἔνιωθε ὅτι «τό
καλύτερο ἥταν νά ἐπικοινωνήσει γιά συμβούλες μέ τή “μητέ-
ρα».¹¹ Τό πρόδολημα εἶχε νά κάνει μέ τή γαμήλια ἐρωτική του
ζωή, κι ἔλεγε ότι αὐτός καί ἡ σύζυγός του δρίσκονταν σέ σύγχυ-
ση σχετικά μέ τό «ποῦ ἔπρεπε νά τραβήξουν τή διαχωριστική
γραμμή κατά τά προκαταρκτικά παιχνίδια, πρίν ἀπό τήν πραγ-
ματοποίηση τῆς κυρίως ἐρωτικῆς πράξης». Διαβεβαίωνε τήν
ἔταιρεία ότι αὐτός καί ἡ σύζυγός του θά «ἀκολουθοῦσαν ὅποια
συμβούλη τούς δίναμε μέ ἐπιστολή μας».

Αὐτές οί ἐπιστολές ἀπεικονίζουν τήν ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη
πού τά ἄτομα αὐτά εἶχαν φτάσει νά ἔχουν πρός τό Κυβερνῶν
Σῶμα, τήν πεποίθηση ότι οί ἄντρες πού ἀποτελοῦσαν αὐτό τό
Σῶμα θά μποροῦσαν νά τούς ποῦν ποῦ νά «τραβήξουν τή δια-
χωριστική γραμμή» ἀκόμα καί σέ τόσο ἰδιωτικές πλευρές τῆς
προσωπικῆς ζωῆς τους, κι ότι θά προσπαθοῦσαν νά ἀκολουθή-
σουν αὐτή τή γραμμή «κατά γράμμα».

Πολλές ἀπαντητικές ἐπιστολές ἔσταλησαν ἀπό τήν Ἐται-
ρεία. Συχνά προσπαθοῦσαν νά παράσχουν κάποιες περιορι-
σμένες διευκρινίσεις (λέγοντας χωρίς νά λένε ἀκριβῶς) τί
εἶδους ἐρωτικά προκαταρκτικά παιχνίδια ἔνέπιπταν στά δρια
τῶν καταδικασμένων πράξεων, ἐνῶ συνεπῶς ἄλλα προκαταρ-
κτικά ἔξαιροῦνταν.

“Ἐνα ὑπόμνημα μέλους τοῦ Τμήματος Ὅπηρεσίας τῆς Ἐται-
ρείας, τόν Ἰούνιο τοῦ 1976, πραγματεύεται μιά τηλεφωνική

11. Πολλοί Μάρτυρες ἀναφέρουν τήν ὀργάνωση ὡς «ἡ μητέρα μας», κι αὐτό συμβαίνει ἐπειδή τό περιοδικό Σκοπιά ἔχει χρησιμοποιήσει τόν ὄρο μέ τέ-
τοι τρόπο, ὅπως στό τεῦχος τῆς 1ης Φεβρουαρίου τοῦ 1952, σελ. 80 (έλλ.
ἐκδοση 15ης Μαΐου 1955, σελ. 155), καί τῆς 1ης Μαΐου 1957, σελ. 274, 284
(έλλ. ἐκδοση: 1η Αύγουστου 1957, σελ. 267-278). Βλ. ἐπίσης τό τεῦχος τῆς
Σκοπιᾶς τῆς 1ης Ἀπριλίου 1994, σελ. 32.

συνδιάλεξη μ' ἔναν Ἐκπαιδευτή σεμιναρίων (πού διοργανώνονται γιά πρεσβυτέρους). Τό ύπόμνημα ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἐκπαιδευτής εἶχε τηλεφωνήσει σχετικά μ' ἔναν πρεσβύτερο πού παρακολουθοῦσε τό σεμινάριο καί πού ὅμολόγησε ὅτι μέσα στό γάμο του ἐφαρμόζονταν κάποιες ἀποδοκιμασμένες ἀπό τήν Ἐταιρεία πρακτικές. Τό ύπόμνημα ἔξηγε:

Ο ἀδελφός (ἐδῶ δίνεται τό ὄνομα τοῦ Ἐκπαιδευτῆ) συζήτησε ἐπισταμένως τό θέμα μαζί του, γιά νά προσδιορίσει ἀν πραγματικά ἐμπεριεχόταν στοματική συνονυμία... (Ο Ἐκπαιδευτής) τοῦ εἶχε πεῖ ὅτι, ἐν ὅψει τῶν περιστάσεων, ὅφειλε νά ἀπενθυνθεῖ στά ἄλλα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, καί συνέβη τά ἄλλα δύο μέλη τῆς ἐπιτροπῆς νά εἶναι στήν τάξη, ὅπότε πῆγε καί τούς μίλησε. Τώρα (δ' Ἐκπαιδευτής) ἀναρωτιόταν τί ἄλλο ἔπρεπε νά γίνει... Τοῦ ὑποδείχτηκε νά συντάξει μία πλήρη ἔκθεση πρός τήν Ἐταιρεία γιά τό θέμα, ἔτσι ὥστε στό μέλλον, ἀν ἐμφανιστεῖ ἀνάλογη περίπτωση, θά ἔχει τήν κατεύθυνση γιά τό πᾶς θά χειριστεῖ τό θέμα καί δέν θά χρειάζεται νά τηλεφωνήσει (στήν Ἐταιρεία).

Ἀπό αὐτό φαίνεται σέ τί βαθμό ἔφτανε ἡ ἀνάκριση ὅσον ἀφορᾶ τίς σαρκικές σχέσεις καί σέ ποιά ἔκταση ἐπόπτευαν τήν ὅλη κατάσταση τά Κεντρικά Γραφεῖα τῆς Ὀργάνωσης.

Ἡ μία ἐπιστολή μετά τήν ἄλλη ἀποκάλυπτε ὅτι τά ἀτομα πού ἐμπλέκονταν ἐνιωθαν ἀπολύτως ύπόλογα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ νά ἀναφέρουν στούς πρεσβυτέρους κάθε παρέκκλιση ἀπό τόν κανόνα πού εἶχε θεσπίσει τό Κυδερνῶν Σῶμα. Οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν σ' ἔναν ἄντρα σέ μιά Μεσοδυτική Πολιτεία, ὁ ὅποιος ὅμολόγησε ὅτι παρέβαινε τήν ἀπόφαση τοῦ Κυδερνῶντος Σώματος σχετικά μέ τίς συζυγικές του σχέσεις μέ τή γυναίκα του, ὅτι θά ἔγραφαν γι' αὐτό στήν Ἐταιρεία. Αὐτός ἐπίσης ἔγραψε μιά συνοδευτική ἐπιστολή. Πέρασαν ὀκτώ βδομάδες, καί τελικά ἔσαναέγραψε στό Μπρούκλιν, λέγοντας ὅτι «ἡ ἀναμονή, ἡ ἀνησυχία καί ἡ προσμονή σχεδόν ξεπερνοῦν τήν ἀντοχή μου». Ἔλεγε ὅτι τοῦ εἶχαν ἀφαιρεθεῖ ὅλοι οἱ ἐκκλησιαστικοί διορι-

σμοί πού τοῦ εῖχαν ἀνατεθεῖ, συμπεριλαμβανομένου τοῦ νά προσεύχεται στίς συναθροίσεις, καί ὅτι «σχεδόν κάθε δόδοιά δάχνω κάτι γιά τό ὅποιο ἐργάστηκα καί προσευχήθηκα ἐπί τριάντα χρόνια». Παρακαλοῦσε νά τοῦ σταλεῖ σύντομα μιά ἀπάντηση, λέγοντας: «”Ἐχω ἀνάγκη διανοητικῆς βοήθειας γιά τό πῶς στέκομαι ἐνώπιον τῆς Ὁργάνωσης τοῦ Ἰεχωδᾶ».

Μερικοί πρεσβύτεροι κατέβαλαν προσπάθεια νά προσεγγίσουν τό θέμα μέ μετριοπάθεια. Πάντως, τό νά τό κάνουν αὐτό θά μποροῦσε νά προκαλέσει ἐπίπληξη σέ δάρος τους ἀπό τά κεντρικά Γραφεῖα τοῦ Μπρούκλιν. Δεῖτε τήν ἐπιστολή στή σελίδα πού ἀκολουθεῖ. Πρόκειται γιά φωτοτυπία ἐπιστολῆς πού ἐστάλη ἀπό τό Τμῆμα Ὅπηρεσίας τῆς Ἐταιρείας σέ ἓνα Πρεσβυτέριο (ἔχοντας ἀπαλειφθεῖ ὄνόματα καί συγκεκριμένες τοποθεσίες).¹²

SCE: SSE

4 Αὐγούστου 1976

Πρόξ τό Πρεσβυτέριο τῆς Ἐκκλησίας Οὐ..... τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ,

M.....

Μέ εἰνθύνη τοῦ.....

Οὐ....., M.....

Ἄγαπητοί ἀδελφοί,

Ἐχονμε ἀντίγραφο ἐπιστολῆς μέ ἡμερομηνία 21 Ιουλίου, ἀπό τήν ἐπιτροπή τῆς Ἐκκλησίας Σ..... τῆς Καλιφόρνια, στήν ὅποια μᾶς γράφουν γιά ζητήματα τά ὅποια ἀφοροῦν τόν Τξ.....

Παρακαλοῦμε νά μᾶς γνωστοποιήσετε ἀν κάποιος ἀπό τούς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας ἔχει δώσει ἐσφαλμένες συμβουλές γιά ζητήματα πού περιλαμβάνουν τό στοματικό σέξ. Ἀν κάποιος ἀπό τούς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας ἔχει συμβουλέψει ἔγγαμα ἀτομα ὅτι δέν θά ἥταν ἀνάρμο-

12. Στήν ἀγγλική ἔκδοση παρατίθεται ἡ φωτοτυπία τῆς ἐπιστολῆς. Πρόκειται γιά φωτοτυπία τοῦ ἀντιγράφου μέ καρμπόν, γι' αὐτό δέν ἕπάρχει ὑπογραφή τῆς Ἐταιρείας μέ σφραγίδα. Τό σύμβολο «SCE» προσδιορίζει ὃς συγγραφέα τῆς ἐπιστολῆς τόν Μέρτον Κάμπελ (Merton Campbell) ἢ τό Τμῆμα Ὅπηρεσίας τοῦ Μπρούκλιν.

στο νά κάνουν στοματικό σέξ, μέ ποιά διάση ἔδωσε τέτοια συμβούλή; Έάν ἔχουν δοθεῖ λανθασμένες συμβουλές, τότε γνωστοποιῆστε μας ἢν ἔχουν ἀκολουθηθεῖ τά κατάλληλα δήματα γιά νά διορθωθοῦν ὅποιεσδήποτε παρανοήσεις ἐκ μέρους τῶν ἀτόμων στά ὅποια δόθηκαν λανθασμένες συμβουλές· καί γνωστοποιῆστε μας ἢν οἱ ἐν λόγῳ πρεσβύτεροι συμφωνοῦν μέ τά ὅσα ἔχουν ἀναφερθεῖ στίς ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας σχετικά μέ τό στοματικό σέξ.

Ἄδελφοί, ἔάν κάποιοι ἀπό ἐσάς ἔχουν ὡς πρεσβύτεροι συμβουλέψει ἄτομα ὅτι τό στοματικό σέξ μπορεῖ νά ἐπιτραπεῖ ὡς προκαταρκτικός τρόπος διέγερσης πρίν ἀπό τήν καθαυτό σεξουαλική πράξη, τότε ἂς ξέρετε ὅτι μιά τέτοια συμβουλή δέν εἶναι ὀρθή.

Εὐχαριστοῦμε γιά τήν προσοχή σας στό παραπάνω ζήτημα. Εἴθε ὁ Ἰεχωβά νά σᾶς εὐλογεῖ πλούσια, καθώς καταδάλλετε προσπάθεια νά φροντίζετε γιά τίς εὐθύνες σας ὡς πρεσβύτεροι μέ ὑποδειγματικό τρόπο.

Οἱ ἀδελφοί σας,
Κοινοποίηση: Δικαστική Ἐπιτροπή ἐκκλησίας Σ....
τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ, Κα.....

Εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι κάποιοι πρεσβύτεροι πραγματικά ἔνιωσαν ὅτι ἡ θέση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ἦταν – ἢν μή τί ἄλλο – ἐπιεικής ἢ περιορισμένη. “Ἐνα γράμμα πού ἔστειλε πρεσβύτερος ἀπό τίς Η.Π.Α. ἀναφέρει:

Μερικοί ἀπό τούς πιό ἡλικιωμένους ἀδελφούς αἰσθάνθηκαν ὅτι τό Κυβερνῶν Σῶμα θά μποροῦσε νά προχωρήσει πιό πέρα στήν καταδίκη ἀφύσικων σχέσεων μεταξύ παντεμένων ζευγαριῶν, καταδικάζοντας καί ὀρισμένες στάσεις κατά τήν ἐκτέλεση τῆς σεξουαλικῆς πράξης...

Παρακάτω, ὁ πρεσβύτερος ἐκφράζει τά δικά του αἰσθήματα, λέγοντας:

‘Αφοῦ ὁ Ἰεχωβά προχώρησε σέ λεπτομέρειες σχετικά μέ τή σεξουαλική συμπεριφορά τόσο στό 18ο κεφ. τοῦ Λευιτι-

κοῦ ὅσο καὶ σέ ἄλλα κεφάλαια, γιατί δέν ὑπάρχει ἀναφορά σέ παντρεμένα ζευγάρια, σχετικά μέ αποδεκτές ἢ μή μορφές συννούσιας; Δέν εἶναι πιθανό ὅτι ὁ Ἰεχωδά θά τό εἶχε πράξει ἄν ἥθελε αὐτή ἡ προσωπική καὶ ἴδιωτική περιοχή τῆς γαμικῆς ἔνωσης νά εἶναι ἀνοιχτή στόν αὐστηρό ἔλεγχο ἢ τίς γνῶμες τῶν “Κριτῶν” ἢ “Πρεσβυτέρων” τοῦ Ἰσραὴλ, ὅστε νά λαμβάνονται τά κατάλληλα μέτρα ἐναντίον τῶν παραβατῶν;

Μερικοί ἀπό ἐκείνους πού ἐπηρεάστηκαν ἀπό τόν κανόνα πού ἔθεσε ἡ Ὁργάνωση ἥταν ἄτομα τῶν ὅποιων ἡ ὁμαλή σεξουαλική λειτουργία εἶχε ὑποστεῖ σοβαρή βλάβη ἀπό κάποια ἐγχείρηση ἢ ἀτύχημα. Ὁρισμένοι ἀπό αὐτούς ἐξέφρασαν τή συντριβή τους γιά τή θέση στήν ὅποια τούς ἔδαλε ἡ ἀπόφαση τοῦ Κυδερνῶντος Σώματος.

“Ἐνα τέτοιο ἄτομο, πού εἶχε γίνει ἀνίκανο ἀπό αὐτή τήν ἀποψη, στά ἐπόμενα χρόνια ἥταν ἰκανό νά παίξει ἔνα σεξουαλικό ρόλο μέ ἔναν ἀπό τούς τρόπους πού τώρα καταδίκαζε ἡ Ὁργάνωση. Εἶπε ὅτι πρίν τήν ἀπόφαση τοῦ Κυδερνῶντος Σώματος εἶχε καταφέρει νά μή νιώθει λειψός ἀντρας ἐπειδή μποροῦσε ἀκόμα νά ἰκανοποιεῖ τή σύζυγό του. Τώρα ἔγραφε ὅτι δέν μποροῦσε νά καταλάβει καλά τίς γραφικές ἀποδείξεις γιά τή στάση πού ἔπαιρνε τό περιοδικό Σκοπιά, ἀλλά ὅτι ἡ γυναικα του ἔνιωθε ὑποχρεωμένη νά ὑπακούσει κι ἐκεῖνος συναίνεσε ἐπειδή τήν ἀγαποῦσε.” Έλεγε ὅτι γνώριζε ὅτι ἥταν ὁ ἴδιος ὅπως καὶ πρίν, ἀλλά ὅτι εἶχε καταρρεύσει συναισθηματικά ἀφοῦ φοβόταν ὅτι ὁ γάμος του θά ἐπηρεαζόταν σοβαρά. Παρακαλοῦσε νά τοῦ ποῦν ἄν ὑπῆρχε κάποιο «παραθυράκι» στό θέλημα τοῦ Θεοῦ, πού θά τοῦ ἐπέτρεπε τήν ἰκανοποίηση νά εύχαριστεῖ τή σύζυγό του.

“Ολες αὐτές οι καταστάσεις δημιουργοῦσαν σημαντική ἔνταση στή συνείδηση τῶν πρεσβυτέρων πού καλούνταν νά ἀντιμετωπίσουν αὐτούς πού παραβίαζαν τήν ἀπόφαση τοῦ Κυδερνῶντος Σώματος. Στό κλείσιμο τῆς ἐπιστολῆς πρεσβυτέρου πού ἀναφέρθηκε παραπάνω, ὁ πρεσβύτερος ἐκεῖνος δηλώνει:

Βρίσκω ὅτι μπορῶ νά κάνω χρήση μόνο τῶν Γραφικῶν

νόμων καί τῶν ἀρχῶν πού κατανοῶ μέ κάθε εἰλικρίνεια καί πεποίθησῃ ὅτι ἐκπροσωποῦν τὸν Ἰεχωδᾶ καί τὸν Χριστόν· Ἰησοῦν, καί ἄν χρειαστεῖ νά ἐφαρμόσω αὐτούς τούς νόμους καί τίς ἀρχές κατά τὴν ἀσκηση τῆς εὐθύνης μον ὡς πρεσβυτέρου στήν ἐκκλησία, θέλω νά τό κάνω ὅχι ἐπειδή ἔχω καταλήξει νά θεωρῶ σάν δεδομένο ὅτι αὐτή εἶναι ἡ Ὁργάνωση τοῦ Ἰεχωδᾶ καί πρόκειται νά τήν ἀκολουθήσω ὅτι καί νά λέει, ἀλλά ἐπειδή πιστεύω πραγματικά ὅτι ἀποδεικνύονται Γραφικά καί ὅτι εἶναι ὁρθές. Θέλω πραγματικά νά συνεχίσω νά πιστεύω ὅπως προέτρεψε ὁ Παῦλος τούς Θεσσαλονικεῖς στό 2ο κεφ. ἐδάφιο 13 (Σ.τ.Μ. τῆς πρώτης του ἐπιστολῆς πρός αὐτούς), καί νά ἀποδέχομαι τό λόγο τοῦ Θεοῦ ὅχι ὡς λόγο ἀνθρώπων, ἀλλά ὅπως εἶναι ἀληθινά, ὡς λόγο τοῦ Θεοῦ.

Ἡ τοποθέτησή του εἶναι ἀξιοσημείωτη. Εἰλικρινά ἀμφιβάλλω ὅτι θά ὑπῆρχαν σήμερα πολλοί πρεσβύτεροι πού θά αἰσθάνονταν ἄνετα νά ἐκφραστοῦν μ' αὐτόν τόν τρόπο, δηλώνοντας τή θέση τους μέ τόσο ἔκπαθαρους, εὐθεῖς ὁρους.

Παρότι δρίσκω τίς σεξουαλικές πρακτικές πού ἀναφέρονται διπωδήποτε ἀντίθετες μέ τά δικά μου κριτήρια, μπορῶ ἔντιμα νά πῶ ὅτι δέν ἥμουν ὑπέρ τῆς ἀπόφασης γιά ἀποκοπή πού πάρθηκε ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα. **Ομως, αὐτό εἶναι ὅλο πού μπορῶ νά πῶ.** Ἐπειδή ὅταν ἔφτασε ἡ ὥρα τῆς ψηφοφορίας, συμμιօρφώθηκα μέ τήν ἀπόφαση τῆς πλειοψηφίας. Αἰσθάνθηκα πολύ θορυβημένος ὅταν τό Σῶμα μοῦ ἀνέθεσε νά προετοιάσω κείμενο πρός ὑποστήριξη τῆς ἀπόφασης, ὡστόσο δέχθηκα τό διορισμό καί ἔγραψα ὅπως ἐπιθυμοῦσε τό Σῶμα, σέ συμφωνία μέ τήν ἀπόφασή του. Ἔτσι, δέν μπορῶ νά πῶ ὅτι ἐνήργησα σύμφωνα μέ τήν ἵδια ἔξαιρετική προαναφερόμενη ἀποψη πού διατυπώθηκε ἀπό ἐκεῖνο τόν πρεσβύτερο. Ἡ πίστη μου στήν Ὁργάνωση ὡς τόν μόνο ἀγωγό τοῦ Θεοῦ στή γῆ, μέ ὁδήγησε νά κάνω ὅτι ἔκανα ἐκεῖνον τόν καιρό, χωρίς ἵδιαίτερα ἔντονους συνειδητιακούς ἐνδοιασμούς.

‘Ο ὅγκος τῆς ἀλληλογραφίας γι’ αὐτό τό θέμα δέν ἔφτασε ποτέ ὡς τό Κυβερνῶν Σῶμα, καθώς τόν διαχειρίζονταν τά μέλη

τοῦ προσωπικοῦ πού εἶναι διορισμένα στά «Γραφεῖα Ἀλληλογραφίας» ἢ τά μέλη τοῦ Τμήματος ‘Υπηρεσίας. Εἶμαι σίγουρος, πάντως, ὅτι τά διάφορα μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος πρόπει νά είχαν ἐνημερωθεῖ, πιθανῶς μέσω προσωπικῶν ἐπαφῶν καί συζητήσεων, ὅτι πολλοί ἔνιωθαν ὅτι τό Κυβερνῶν Σῶμα εἶχε εἰσβάλει μέ ἀνάρμοστο τρόπο στίς ἴδιωτικές ζωές τῶν ἀνθρώπων.

“Οταν τελικά, μετά ἀπό πέντε περίπου χρόνια, τό θέμα συμπεριλήφθηκε ξανά στήν ἡμερήσια διάταξη συνεδρίασης τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ἡ πολιτική τῆς ἀποκοπῆς ἀνακλήθηκε καί στήν πραγματικότητα, μέ τή νέα του ἀπόφαση, τό Κυβερνῶν Σῶμα ἀποσύρθηκε ἀπό αὐτή τήν ἐσώτερη περιοχή τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων. Καί πάλι τό Σῶμα μοῦ ἀνέθεσε νά προετοιμάσω κείμενο πρός δημοσίευση, πού αὐτή τή φορά θά πληροφορούσε γιά τήν ἀλλαγή. “Ἐνιωσα νά μ’ εὐχαριστεῖ προσωπικά τό ὅτι ἡμιουν ἴκανός νά παραδεχθῶ, ἔστω καί μᾶλλον ἔμμεσα, ὅτι ἡ Ὁργάνωση εἶχε σφάλει.

‘Η Σκοπιά τῆς 15ης Φεβρουαρίου 1978 (έλλ. ἔκδοση 15ης Μαΐου 1978) παρέθετε τό κείμενο στίς σελίδες 30 καί 32 καί περιελάμβανε τά ἀκόλουθα σημεῖα:

Μά πό προσεκτική ἔξετασις τοῦ ξητίματος, δικαστής πείθει ὅτι, ἐπειδή δέν ὑπάρχουν σαφεῖς Γραφικές καθιδηγίες, αὐτά είναι ξητήματα γιά τά ὅποια τά ἔγγαμα ξενύη πρέπει ν' ἀναλάβουν τήν εὐθύνη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καί ὅτι δέν ἀνήκει στούς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας νά προσπαθήσουν νά ἐλέγχουν αὐτές τίς γιαμήλιες στενές σχέσεις οὕτε ν' ἀποκάψουν κάποιο ἄτομο μέ μόνη βάσι αὐτά τά ξητήματα.* Φυσικά, ἂν κάποιο ἄτομο θελήσῃ νά πλησιάσῃ ἐνα πρεσβύτερο καί τοῦ ξητήση συμβουλή, μπορεῖ νά τό κάνῃ καί δ πρεσβύτερος μπορεῖ νά ἔχετάσῃ Γραφικές ἀρχές μ' αὐτό τό ἄτομο, ἐνεργώντας ως ποιμήν ἀλλά κωρίς νά προσπαθῇ, στήν πραγματικότητα, νά εᾶστυνομεύσῃ τή συζυγική ζωή τοῦ ἀτόμου πού ἔχετάξει τό ξήτημα.

Αὐτό δέν πρέπει γά ληφθῆ ώς ἀπαγόρευσις ὅλων τῶν διαφόρων σεξουαλικῶν συνηθειῶν στίς ὅποιες ἐπιδίδονται οἱ ἄνθρωποι, διότι δέν συμβαίνει καθόλου αὐτό. ‘Απλῶς ἐκφράζει ἔνα θαυμά αἰσθημα εὐθύνης ν' ἀφήσωμε τὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ νά μᾶς κυβερνᾷ καί νά ἀποφύγωμε τό νά λάβωμε μιά δογματική στάσι ἔκει δπου δέν φαίνεται νά ὑπάρχῃ ἐπαρκής βάσις.

Ἐκφράζει ἐπίσης ἐμπιστοθύνη στήν ἐπιθυμία του λαοῦ τοῦ Ἱερωδᾶ ὡς συνόλου νά κάνη δὲ τὰ πράγματα ὡς νά τά ἔκανε γι' αὐτόν καὶ ν' ἀντανακλᾶ τίς θαυμάσιες ἴδιοτέτες του σ' δὲ εἰς τίς ὑποθέσεις του. Ἐκφράζει προθυμία ν' ἀφῆσαι τὴν καὶ τῶν αὐτῶν τῶν στενῶν γαιηλίων ζητημάτων στά χέρια τοῦ Ἱερωδᾶ Θεοῦ καὶ τοῦ Υἱοῦ του, οἱ ὅποιοι ἔχουν τῇ σοφίᾳ καὶ τῇ γνώσι τού πού ἀπαιτοῦνται σ' δὲ εἰς τίς περιστάσεις γιά ν' ἀποδοθῆ δικαία κρίσις.

Στήν πραγματικότητα, ἐνιωθα ἔτσι γιά ἔνα σωρό θέματα πού ἐτίθεντο ἐνώπιόν μας, ὅτι δέν ὑπῆρχε σ' ἀλήθεια Γραφική βάση γιά νά λάδουμε δογματική στάση στή μεγάλη πλειοψηφία τῶν ζητημάτων γιά τά ὅποια ἀποφαινόμασταν. Ἐξέφρασα αὐτή τήν ἄποψη ἐδῶ, καὶ σ' αὐτό τό σημεῖο ἔγινε ἀποδεκτή ἀπό τό Σῶμα. Ἐξέφρασα τήν ἕδια ἄποψη ξανά καὶ ξανά στό μέλλον, ἀλλά σπάνια ἔγινε ἀποδεκτή.

Κοιτώντας τίς ἐπιστολές πού ἔχω στά χέρια μου καὶ μερικές ἀπό τίς ὅποιες παρουσίασα ἥδη, ἡ ὅποια ἱκανοποίηση μοῦ ἔφερε η συγγραφή αὐτοῦ τοῦ διορθωτικοῦ ὑλικοῦ, φαίνεται μᾶλλον κούφια. Γιατί γνωρίζω πώς ὅ,τι καὶ νά εἰπώθηκε δέν θά μποροῦσε μέ κανένα τρόπο νά ἀποζημιώσει ἡ νά διορθώσει ὅλη τή ζημιά πού εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα ἡ προηγούμενη ἀπόφαση – στεναχώρια, ντροπή, συναισθηματική κατάπτωση, ἀγωνία ἐνοχῆς καὶ διαλυμένους γάμους – μιά ἀπόφαση πού πάρθηκε μέσα σέ λίγες ὥρες ἀπό ἀνθρώπους πού ὅλοι σχεδόν προσέγγιζαν τό θέμα “ψυχρά”, χωρίς προηγούμενη γνώση, σκέψη, στοχασμό, εἰδική προσευχή γιά τό θέμα ἡ Γραφική ἔρευνα, ἀλλά τῶν ὅποιων ἡ ἀπόφαση ἐπιβλήθηκε καὶ ἵσχυσε σέ ὅλον τόν κόσμο ἐπί πέντε χρόνια κι ἐπηρέασε πολλούς ἀνθρώπους γιά ὅλη τους τή ζωή. Τίποτα ἀπ' ὅλα αὐτά δέν χρειαζόταν νά ἔχει γίνει.¹³

13. Λίγα χρόνια μετά τήν παραίτησή μου ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα, ἡ Ὀργάνωση ούσιαστικά ἐπανέφερε σέ ἰσχύ βασικά στοιχεῖα τῆς προηγούμενης πολιτικῆς της γιά τίς «ἀφύσικες σεξουαλικές πρακτικές». Ἡ «Σκοπιά» τῆς 15ης Μαρτίου 1983 (σελ. 30, 31), ἐνῶ δηλώνει ὅτι δέν εἶναι καθήκον τῶν πρεσβυτέρων νά «ἀστυνομεύουν» τίς προσωπικές γαμικές ὑποθέσεις τῶν μελῶν τῆς ἐκκλησίας, ἐντούτοις ἀποφαίνεται ὅτι ἡ ὑποστήριξη ἡ ἡ διάπραξη, μεταξύ ἐγγάμων, τῶν σεξουαλικῶν σχέσεων πού ἔχουν χαρα-

“Ενα άλλο θέμα πού προέκυψε καί κατά κάποιον τρόπο συνδέοταν μέ τό προηγούμενο, άφορούσε μιά Μάρτυρα στή Νότια Αμερική της όποιας δ σύζυγος εἶχε δόμολογήσει δτι εἶχε σεξουαλικές σχέσεις μέ άλλη γυναίκα. Τό πρόβλημα ήταν δτι εἶπε πώς οι σχέσεις ήταν τού είδους πού συμπεριλαμβάνεται στό προηγούμενο ζήτημα – σ’ αυτή τή συγκεκριμένη περίπτωση, έπροκειτο γιά πρωτική κι όχι γεννητική συνουσία.

‘Η άποφαση τού Κυθερώντος Σώματος ήταν δτι αυτό δέν πληρούσε τίς προδιαγραφές της μοιχείας· δτι ή μοιχεία άπαιτούσε αυστηρά γεννητική συνουσία «ίκανή γιά άναπαραγωγή παιδιών». Γι’ αυτό δ ἀντρας δέν εἶχε γίνει «μία σάρκα» μέ τήν άλλη γυναίκα καί, ως ἐκ τούτου, ή σύζυγός του δέν μπορούσε νά πάρει διαζύγιο μέ Γραφική αίτιολογία καί νά ξαναπαντρευτεῖ στό μέλλον.

‘Ο ύπαρχων καθώς ψηφοφορίας άπαιτούσε δόμοφωνία, κι ἐγώ συμμορφώθηκα. Πάντως, ἔνιωθα πραγματικά ἐνοχλημένος καθώς σκεφτόμουν γι’ αυτή τή γυναίκα, καί τό δτι της εἶπαν πώς δέν ύπηρχε Γραφικός λόγος νά ἐπιλέξει νά ἀπελευθερωθεῖ ἀπό ἔναν ἀντρα πού ηταν ἐνοχος μᾶς τέτοιας πράξης. ‘Η άποφαση ἐννοούσε ἐπίσης δτι ἔνας σύζυγος πού ἐπιδιδόταν σέ δόμοφυλοφιλικές πράξεις μέ άλλους ἀντρες ή πού άκόμα εἶχε σχέσεις μ’ ἔνα ζῶο δέν ύπεκειτο σέ «διαζύγιο μέ Γραφική αίτιολόγηση», καθώς ἔνας ἀντρας, δση ἀναπαραγωγική ίκανότητα κι

κτηριστεῖ ώς ἀφύσικες, όχι μόνο θά μπορούσε νά ἀποκλείσει κάποιον ἀπό τό πρεσβυτερίο ή ἄλλο διοικισμό ἀπό τήν Οργάνωση, ἀλλά θά «μπορούσε ἀκόμα καί νά δόηγήσει σέ ἀποπομπή ἀπό τήν ἐκκλησία». ‘Ο Λόυντ Μπάρι (Lloyd Barry) δέν ηταν παρόν όταν εἶχε ἀκυρωθεῖ μέ ἀπόφαση τού Κυθερώντος Σώματος ή πολιτική τού 1972, καί όταν ἐπέστρεψε ἐξέφρασε τήν ἀποδοκιμασία του για τήν ἀκύρωση αυτή. ‘Εφόσον ηταν ἐπικεφαλῆς τού Τμήματος Συγγραφῆς καί ἐπέβλεπε τήν παραγωγή της ὑλης της Σκοπιᾶς, ή ἐπιρροή του μπορεῖ νά συνεισέφερε στήν, σέ πολλά σημεῖα, ἀλλαγή κατεύθυνσης πρός τήν προηγούμενη θέση. ‘Ο, τι καί νά συνέδη, αυτή ή ὑλη τού 1983 δέν προκάλεσε τό μεγάλο κύμα δικαστικῶν ἀκροάσεων πού συνόδεψε τήν ἀρχική ἀναγγελία αὐτῆς της πολιτικῆς τό 1972, ἵσως ἐπειδή ή προηγούμενη ἐμπειρία εἶχε ἀποφέρει ἀρκετούς κακούς καρπούς ώστε νά παύσει δ ἀνακριτικός ζῆλος ἐκ μέρους τῶν πρεσβυτέρων.

ἄν διαθέτει, δέν μπορεῖ νά γίνει «μία σάρκα» μ' ἔναν ἄλλο ἀντρα ἢ μ' ἔνα ζω. Γιά τήν ἀκρίβεια, ἔνα τεῦχος τῆς Σκοπιᾶς εἶχε ἀποφανθεῖ ἔτσι νωρίτερα ἐκείνη τή χρονιά.¹⁴

Ἡ συναισθηματική ταραχή πού ἔνιωθα μέ παρακίνησε νά μελετήσω τούς γλωσσικούς ὅρους (τῆς ἑλληνικῆς) πού χρησιμοποιοῦνται στό πρωτότυπο τοῦ κατά Ματθαῖον κεφ. 19, ἐδάφιο 9. Ἡ «Μετάφραση τοῦ Νέου Κόσμου» τῆς Ἐταιρείας παρουσιάζει τόν Ἰησοῦ νά λέει:

Σᾶς λέω ὅτι ὅποιος διαζευχθεῖ τή σύζυγό του, ἐκτός ἔξαιτίας πορνείας, καί παντρευτεῖ ἄλλη, μοιχεύει.

Δύο διαφορετικές λέξεις χρησιμοποιοῦνται, ἡ «πορνεία» καί ἡ «μοιχεία», δώσοσι οἵ ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας ἐπί πολλά χρόνια ἔπαιρναν τή θέση ὅτι καί οἱ δύο λέξεις ἀναφέρονταν οὐσιαστικά στό ἴδιο πράγμα, ὅτι τό «πορνεία» σήμαινε ἔναν ἀντρα πού εἶχε μοιχευτικές σχέσεις μέ μιά γυναίκα ἄλλη ἀπό τή σύζυγό του (ἢ μιά γυναίκα πού εἶχε τέτοιες σχέσεις μέ διαφορετικό ἀντρα ἀπό τόν σύζυγό της). Τότε γιά ποιό λόγο, ἀναρωτήθηκα, ὁ Ματθαῖος, καταγράφοντας τή δήλωση τοῦ Ἰησοῦ, χρησιμοποίησε δύο διαφορετικές λέξεις (πορνεία καί μοιχεία) ἀν καί στίς δύο περιπτώσεις ἐννοεῖτο οὐσιαστικά τό ἴδιο πράγμα, ἡ μοιχεία;

Ψάχνοντας σέ πολλές μεταφράσεις, λεξικά τῆς Βίβλου, σχολιολόγια καί λεξικά στή βιβλιοθήκη τοῦ Μπέθελ, δ λόγος ἔγινε προφανής. Στήν κυριολεξία κάθε βιβλίο πού ἀνοιγα ἔδειχνε ὅτι δ ἑλληνικός ὅρος «πορνεία» ἥταν ἔνας πολύ εύρυς ὅρος πού ἐφαρμοζόταν σέ ὅλα τά εἰδη σεξουαλικῆς ἀνηθικότητας καί γι' αὐτόν τό λόγο πολλά λεξικά τόν ἀποδίδουν ἀπλά ὡς «ἀνηθικότητα», «σεξουαλική ἀνηθικότητα», «ἀκολασία» καί «ἀπιστία».¹⁵ Τά λεξικά ἔδειχναν καθαρά ὅτι αὐτός δ ὅρος χρησιμοποιόταν ἐπίσης καί στίς διμοφλοιικές σχέσεις. Πάντως, τό

14. Βλ. «Σκοπιά» τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1972, σελ. 31, 32 (έλλ. ἔκδοση: 1 Ἀπριλίου 1972).

15. Στό πρωτότυπο κείμενο τοῦ κατά Ματθαῖον 19:9, τό νόημα τῆς λέξης μοιχεία, σέ ἀντίθεση μέ τή λέξη πορνεία, δέν ἔχει εῦρος ἄλλα περιορίζεται στή συνηθισμένη σημασία τῆς λέξης.

ἀποφασιστικό σημεῖο γιά μένα ἡταν ὅταν διαπίστωσα ὅτι στήν ἵδια τῇ Βίδλῳ ὁ ὄρος πιονεία χρησιμοποιεῖται στήν ἐπιστολή τοῦ Ἰούδα, ἐδάφιο 7, γιά νά περιγράψει τή διαβόητη ὁμοφυλοφιλική διαγωγή τῶν ἀνθρώπων στά Σόδομα καί στά Γόμορρα.

Ἐτοίμασα ὑλικό δεκατεσσάρων σελίδων πού περιεῖχε τά ἀποτελέσματα τῆς ἔρευνάς μου, καί ἔκανα ἀντίγραφα γιά κάθε μέλος τοῦ Σώματος. Ὁμως ἐνιωθα πολύ ἀδέναιος σχετικά μέ τό πῶς θά τό ἔπαιροναν αὐτό κι ἔτσι πῆγα στό γραφεῖο τοῦ Φρέντ Φράντς καί τοῦ ἐξήγησα τί εἶχα κάνει, ἐκφράζοντας τίς ἀμφιβολίες μου γιά τό ἀν τό ὑλικό θά γινόταν εὔκολα ἀποδεκτό. Εἶπε, «δέν πιστεύω ὅτι θά ὑπάρξει πρόβλημα». Παρότι ἡ ἀπάντησή του ἡταν πολύ σύντομη, εἰπώθηκε μ' ἔνα τόνο πεποίθησης. Ὄταν ρώτησα ἀν ἥθελε νά δεῖ τί εἶχα δρεῖ, τό ἀπέφυγε καί εἶπε ξανά ὅτι νόμιζε ὅτι «δέν θά ὑπῆρχε πρόβλημα».

Εἶχα τήν ἐντύπωση ὅτι ἡδη ἡταν ἐνήμερος γιά κάποια ἀπό τά σημεῖα πού ἀποκάλυπτε ἡ ἔρευνά μου, παρότι δέν εἶχα τρόπο νά γνωρίζω γιά πόσον καιρό. Καθώς ἡταν ὁ κύριος μεταφραστής τῆς Μετάφρασης τοῦ Νέου Κόσμου πού ἐξέδωσε ἡ Ἐταιρεία, αἰσθάνθηκα ὅτι σίγουρα πρέπει νά ἡταν πληροφορημένος γιά τό πραγματικό νόημα τῆς λέξης «πιονεία».¹⁶

«Όταν τό θέμα ἔφτασε στή σύσκεψη τοῦ Κυδερνῶντος Σώματος, τό ὑλικό πού ὑπέβαλα ἔγινε ἀποδεκτό, μέ τόν Φρέντ Φράντς νά ἐκφράζει τήν ὑποστήριξή του, καί μοῦ ἀνατέθηκε νά προετοιμάσω ἀρθρο γιά δημοσίευση στή «Σκοπιά», τά δύοια θά παρουσίαζαν τή μεταβολή στάσης πού θά ἐπέφερε αὐτό»¹⁷

16. Ἡ Μετάφραση τοῦ Νέου Κόσμου δέν φέρει τό ὄνομα κανενός μεταφραστῆ, καί παρουσιάζεται ώς ἀνώνυμη ἐργασία τῆς «Ἐπιτροπῆς Μετάφρασης τοῦ Νέου Κόσμου». Ἀλλα μέλη ἐκείνης τῆς ἐπιτροπῆς ἡταν οἱ Νάθαν Νόρ, Ἀλμπερτ Σρόντερ καί Γεώργιος Γάγκας. Πάντως, ὁ Φρέντ Φράντς ἡταν ὁ μόνος μέ ἐπαρκή γνώση τῶν βιβλικῶν γλωσσῶν γιά νά ἐπιχειρήσει μετάφραση τέτοιου εἶδους. Εἶχε σπουδάσει ἐλληνικά γιά δύο χρόνια στό Πανεπιστήμιο τοῦ Σινσινάτι (Cincinnati) ἀλλά ἡταν μόνο αὐτοδίδακτος στήν ἑδραική.

17. Βλ. τή «Σκοπιά» τῆς 15ης Δεκεμβρίου 1972, σελ. 766-768. (Γιά τήν ἐλληνική, τεῦχος τῆς 15ης Μαΐου 1974, σελ. 318, 319).

Θυμᾶμαι ἀκόμη μιά ἐπιστολή πού ἥρθε λίγο καιρό μετά τήν ἐμφάνιση τῶν ἄρθρων, ἀπό μιά Μάρτυρα πού μερικά χρόνια πρὸιν εἶχε ἀνακαλύψει ὅτι ὁ σύζυγός της εἶχε σεξουαλικές σχέσεις μ' ἕνα ζωδό. "Οπως ἔλεγε, «δέν μποροῦσε νά ζει μ' ἔναν τέτοιον ἄντρα» καὶ τόν χώρισε. Ἀργότερα ξαναπαντρεύτηκε. "Ομως ἡ ἐκκλησία τήν ἀπέκοψε, ἐπειδή αὐτό πού ἔκανε δέν «ἐπιτρεπόταν ἀπό τίς Γραφές». Ἀφότου ἐμφανίστηκαν τά ἄρθρα στή «Σκοπιά», ἔγραφε καί ζητοῦσε, ἐν ὅψει τῆς ἀλλαγῆς τῆς θέσης, νά γίνει κάτι ὥστε νά καθαρίσει τό ὄνομά της ἀπό τή μοιμή πού ἔλαβε ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἐνέργειας ἀποκοπῆς. Τό μόνο πού μποροῦσα νά κάνω ἥταν νά τῆς γράψω ὅτι τά ἄρθρα πού δημοσιεύθηκαν ἀποτελοῦσαν καθαυτά δικαίωση τῆς πορείας της.

Παρότι καί πάλι ἥταν ἴκανο ποιητικό νά ἐτοιμάζω τό κείμενο πού ἀναγνώριζε τή λανθασμένη ἀποψη τῆς Ἐταιρείας καί τήν διόρθωνε, παρέμενε ἡ σοδαρή σκέψη ὅτι αὐτό δέν θά μποροῦσε ποτέ ν' ἀποκαταστήσει τήν ὅποια βλάβη εἶχε προκαλέσει ἡ προηγούμενη θέση στό διάστημα τόσων δεκαετιῶν, σέ τόσους ἀνθρώπους – ὁ Θεός μόνο ξέρει σέ πόσους.

Ἐκεῖνον τόν καιρό τό Κυνδερνῶν Σῶμα ἥταν, στήν πραγματικότητα, τόσο δικαστήριο ὅσο καί νομοθετικό σῶμα – ἐπειδή οἱ ἀποφάσεις καί οἱ διευκρινίσεις πού παρεῖχε εἶχαν ἰσχύ νόμου γιά ὅλους τούς Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ. Ἡταν ἔνα «Κυνδερνῶν Σῶμα» μέ τήν ἔννοια πού μποροῦσε ν' ἀποκληθεῖ καί τό Σανχεντρών τῶν διβλικῶν χρόνων, καθώς τά δύο εἶχαν παρόμοιες λειτουργίες. Ἀκριβῶς ὅπως ὅλες οἱ ἐρωτήσεις μείζονος σημασίας πού ἀφοροῦσαν τό λαό τοῦ δνόμιατος τοῦ Ἱεχωδᾶ ἐκείνη τήν περίοδο φέρονταν στό Σανχεντρών, στήν Ἱερουσαλήμ, γιά διεύθέτηση, ἔτσι συνέδαινε καί μέ τό Κυνδερνῶν Σῶμα τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωδᾶ στό Μπρούκλιν.

Ἄλλα δέν ἥταν διοικητικό σῶμα, μέ κανένα τρόπο. Τή διοικητική ἐξουσία κι εὐθύνη ἔφερε ἀποκλειστικά ὁ πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας, Νάθαν Νόρ. Αὐτό δέν τό περίμενα, γιατί τήν ἵδια χρονιά πού διορίστηκα μέλος τοῦ Κυνδερνῶντος Σώματος, ὁ Ἀντιπρόεδρος Φράντς εἶχε ἐκφωνήσει μιά διμιλία, ἡ δποία στή

συνέχεια μεταφέρθηκε στή «Σκοπιά» τῆς 15ης Δεκεμβρίου 1971 (για τήν ἑλληνική, στή «Σκοπιά» τῆς 15ης Μαρτίου 1972), και στήν όποια περιέγραφε τό ρόλο του Κυβερνῶντος Σώματος, ἀντιπαραβάλλοντάς τον μέ τό ρόλο τῆς Ἐταιρείας, τῆς Βιβλικῆς και Φυλλαδικῆς Ἐταιρείας Σκοπιά. Ἡ γλῶσσα πού χρησιμοποίησε ό Ἀντιπρόσωπος ἦταν ἀσυνήθιστα τολμηρή και εὐθεία, καθώς δήλωσε ξανά και ξανά ὅτι ἡ Ἐταιρεία ἦταν ἀπλῶς ἔνα «μέσο», ἔνα «προσωρινό ὄργανο» πού χρησιμοποιεῖται ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα (σελ. 754, 760, και 178 και 184 γιά τήν ἐλλ. ἔκδοση):

²⁴ Αὔτη ἡ παγκόσμια εὐαγγελιστική ὄργανωσις δὲν ἔχει διαμορφωθῆ σύμφωνα μὲ δόποιοδή πιὸτέ νομικὸ σώματείο τῆς ἐποχῆς μας ποὺ μπορεῖ ν' ἀποσιτοῦν οἱ νόμοι τῶν ἀνθρωποποιήτων πολιτικῶν κυβερνήσεων ποὺ ἀντιμετωπίζουν τώρα καταστροφὴ στὸν «πόλεμον τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ τοῦ Παντοκράτορος» τὸν Ἀρμαγεδδῶνα. (Ἀποκάλ. 15' 14 - 16) Κανένα νομικὸ σώματείο στή γη δὲν διαμορφώνει τήν εὐαγγελιστικὴ ὄργανωσι οὔτε τὴν κυβερνᾶ. Ἀντιθέτως, αὔτη κυβερνᾶ σώματεῖα ὡς ἀπλῶς προσωρινὰ ὄργανα χρήσιμα γιὰ τὸ ἕργο τοῦ μεγάλου Θεοκράτου. Ἐπομένως, ἔχει διαμορφωθῆ σύμφωνα μὲ τὸ δικό του σχέδιο γι' αὐτήν. Είναι μιὰ θεοκρατικὴ ὄργανωσις ποὺ κυβερνᾶται ἀπὸ τῇ θείᾳ Κορυφὴ πρὸς τὰ κάτω, και ὅχι ἀπὸ τὸν λαὸ πρὸς τὰ ἄνω. Τὰ ἀφιερωμένα και βασιτισμένα μέλη της βρίσκονται κάτω ἀπὸ τὴ Θεοκρατία! Τὰ ἐπίγεια νομικὰ σώματεῖα θὰ παύσουν, ὅταν οἱ ἀνθρωποποίητες κυβερνήσεις οἱ δόποιες τὰ ἔχουν ἀναγνωρίσει θὰ ἔχουν παρέλθει σύντομα.

Ἐτσι τὰ ψηφίζοντα μέλη τῆς Ἐταιρίας φροντίζουν ὥστε τὸ κυβερνῶν αὐτὸ σῶμα νὰ μπαρῇ νὰ χρησιμοποιῆ μὲ πολὺ ἀμεσοτρόπο αὐτὸ τὸ διοικητικὸ ὄργανο ὡς ἔνα μέσον πρὸς ὄφελος τοῦ ἔργου τῆς τάξεως τοῦ «πιστοῦ και φρονίμου δούλου» μὲ τὸ νὰ ἔχῃ μέλη τοῦ κυβερνῶντος σώματος στὸ Συμβούλιο τῶν Διευθυντῶν τῆς Ἐταιρίας. Ἀναγνωρίζουν δτὶ ἡ Ἐταιρία δὲν εἶναι τὸ διοικητικὸ σῶμα, ἀλλὰ εἶναι ἀπλῶς τὸ ὄργανο γιὰ τὸν χειρισμὸ τῶν ζητημάτων.

‘Επομένως τὰ μέλη τῆς Ἐταιρίας πού ψηφίζουν δεν ἐπιθυμοῦν νὰ ὑπάρχῃ ὅποια αδήπτοτε βάσις γιὰ σύγκρουσι ή διαίρεσι. Δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ προξενήσουν κάτι ὅπως μιὰ κατάστασι ὅπου «τὸ διοικητικὸ ὅργανο» νὰ ἐλέγχῃ καὶ νὰ διευθύνῃ ἐκεῖνον ὃ ὅποιος χρησιμοποιεῖ αὐτὸ τὸ ὅργανο, ὅπαν μᾶλιστα αὐτὸς ποὺ τὸ χρησιμοποιεῖ εἶναι τὸ κυβερνῶν σῶμα ποὺ ἐκπροσωπεῖ τὴν τάξι τοῦ «πιστοῦ καὶ φρονίμου δούλου.» Αὐτὸ θὰ ἐστήμανε νὰ κινῇ ή οὐρά τὸν σκύλο ἀντὶ νὰ κινῇ ὁ σκύλος τὴν οὐρά του. “Ἐνα νομικὸ θρησκευτικὸ ὅργανο σύμφωνα μὲ τὸν νόμο τοῦ Καΐσαρος δὲν θὰ προσπαθοῦσε νὰ διευθύνῃ νὰ ἐλέγχῃ τὸν ἴδρυτή του· μᾶλλον, ὃ ἴδρυτής τοῦ νομικού θρησκευτικοῦ ὅργανου πρέπει νὰ τὸ ἐλέγχῃ καὶ νὰ τὸ διευθύνῃ.

Λόγω τῆς παρομοίωσης πού χρησιμοποιήθηκε, ἡ ὄμιλία ὀνομάστηκε ἀπό κάποιους «ἡ ὄμιλία τῆς οὐρᾶς πού κινεῖ τὸ σκύλο». Ἄναμφισθήτητα περιεῖχε δυνατές ἐκφράσεις. Τό πρό-
βλημα ἦταν ὅτι αὐτές παρουσίαζαν μιά εἰκόνα τελείως ἀντίθετη μὲ τήν πραγματικότητα.

Τό Κυνερνῶν Σῶμα δέν ἔλεγχε τήν Ἐταιρεία, οὔτε τὸν καιρό πού ἡ προαναφερόμενη ὄμιλία ἐκφωνήθηκε ἀπό τὸν Ἀντιπρόεδρο, οὔτε τήν ἐποχή πού δημοσιεύθηκε τό ὑλικό, οὔτε καὶ γιά τέσσερα περίπου χρόνια μετά.

Ἡ εἰκόνα πού παρουσιαζόταν ἔφτασε τελικά νά γίνει ἀληθινή, ἀλλά μόνο ώς τό ἀποτέλεσμα μιᾶς πολύ δραστικῆς ἀναπροσαρμογῆς πού ἦταν δυσάρεστη, γεμάτη ἐξημψένα συναισθήματα καὶ μεγάλη διαιρεση. “Οσο κι ἀν φαίνεται παράξενο στούς περισσότερους Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ σήμερα, τό εἶδος τοῦ Κυνερνῶντος Σώματος πού περιγράφεται σ’ ἐκείνη τήν ὄμιλία δέν ὑπῆρξε ποτέ σέ ὅλη τήν ἰστορία τῆς Ὁργάνωσης. Πήρε πάνω ἀπό ἐνενήντα χρόνια γιά νά ὑπάρξει, καὶ ἡ παροῦσα ὑπαρξή του ἀρχίζει ἀπό τήν 1η Ιανουαρίου 1976, περίπου ἀπό τό 1/5 τῆς ἰστορίας τῆς Ὁργάνωσης. Θά ἐξηγήσω γιατί κάνω μιά τέτοια δήλωση καὶ γιατί αὐτή εἶναι τεκμηριωμένη.

ΤΡΕΙΣ ΜΟΝΑΡΧΕΣ

«Ξέρετε ὅτι στὸν κόσμο, ἥγέτες κυριαρχοῦν στοὺς ὑπηκόους τους, καὶ οἱ μεγάλοι ἀντρες τους τοὺς κάνουν νά νιώθουν τό δάρος τῆς ἔξουσίας τους· σέ σᾶς ὅμως δέν πρέπει νά συμβαίνει αὐτό». Matθ. 20:25, 26, NE.

Ἡ ἴστορία τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωβᾶ ἀρχίζει νά καταγράφεται μέ τήν ἔκδοση τοῦ πρώτου τεύχους τῆς «Σκοπιᾶς», τήν 1η Ἰουλίου 1879. ቩ ἐταιρεία πού καλεῖται Βιβλική καὶ Φυλλαδική Ἐταιρεία Σκοπιά σχηματίστηκε τό 1881 καὶ μετατράπηκε σέ Ἐταιρεία τό 1884. Εἶναι δεδαίως ἀλήθεια ὅτι τότε ἡ Ἐταιρεία δέν «σχημάτιζε, κυδερνοῦσε, ἥλεγχε ἡ κατηγύθυνε» (γιά νά χρησιμοποιήσω τά λόγια του Ἀντιπροέδρου) τό Κυδερνῶν Σῶμα ἐκείνων πού συνδέονταν μέ τή Σκοπιά. Δέν τό ἔκανε, καὶ γιά τήν ἀκρίβεια δέν μποροῦσε νά τό κάνει, γιά τόν ἀπλό λόγο ὅτι δέν ὑπῆρχε κανένα Κυδερνῶν Σῶμα.

Ὁ Κάρολος Τέιζ Ρῶσσελ ἄρχισε νά ἔκδίδει τή Σκοπιά ὡς δικό του περιοδικό καὶ ἦταν ὁ μοναδικός ἔκδότης τῆς: κατά τή διάρκεια τῆς ζωῆς του, ὅλοι ἐκεῖνοι πού συνδέονταν μέ τήν Ἐταιρεία Σκοπιά τόν δέχονταν ὡς τόν ἔνα καὶ μοναδικό πάστορά τους. Εἶναι ἀλήθεια, φυσικά, ὅτι ὅταν ἡ Ἐταιρεία σχηματίστηκε, εἶχε ἔνα Συμβούλιο Διευθυντῶν (ἡ σύζυγος τοῦ Ρῶσσελ, Μαρία, ἦταν ἀρχικά μία ἀπό αὐτούς). Ὁμως, ἐκεῖνο τό Συμβούλιο δέν τό θεωροῦσαν ὡς κυδερνῶν σῶμα, οὔτε χρησίμευε ὡς τέτοιο. Ὡστόσο, ἡ Σκοπιά τῆς 15ης Δεκεμβρίου 1971 (ἔλλ. ἔκδοση τῆς 15ης Μαρτίου 1972) δηλώνει:

Πῶς τό κυδερνῶν σῶμα ἔκαμε τήν ἐμφάνισί του στή σύγχρονη ἐποχή; Εἶναι καταφανές ὅτι αὐτό ἔγινε κάτω ἀπό τήν κατεύθυνσι τοῦ Ἱεχωβᾶ Θεοῦ καὶ τοῦ Υἱοῦ του Ἰησοῦ Χριστοῦ. Σύμφωνα μὲ τὰ γνωστὰ γεγονότα, τό κυδερνῶν σῶμα συνεδέθη μέ τή Βιβλική καὶ Φυλλαδική Ἐταιρία Σκοπιά τῆς Πεντελβανίας. Ὁ Κ. Τ. Ρῶσσελ ἦταν ἀποδεδειγμένως ἀπό ἐκεῖνο τό κυδερνῶν σῶμα τότε τό τελευταῖο τέταρτο τοῦ διεκάτου ἐνάτου αἰώνος.

Μοῦ εἶναι δύσκολο νά καταλάβω πῶς ὁ Φρέντ Φράντς μποροῦσε νά γράψει ὅτι αὐτό ἦταν «σύμφωνα μέ τά γνωστά γεγονότα», ἐφόσον εἰσῆλθε στήν Ὁργάνωση τῆς Σκοπιᾶς ἐνόσω ζοῦσε ὁ Ρώσσελ, καί γνώριζε προσωπικά πῶς ἦταν τότε ἡ πραγματικότητα. Τί πραγματικά δείχνουν τά «γνωστά γεγονότα» πού δρίσκονται στή διάθεσή μας;

Σχετικά μέ τό Συμβούλιο τῶν Διευθυντῶν, ὁ Ἰδιος ὁ Ρώσσελ δηλώνει σέ εἰδική ἔκδοση τῆς Σκοπιᾶς τῆς Σιών μέ ήμερομηνία 25 Ἀπριλίου τοῦ 1894, στή σελ. 59:

*Ἐχοντας, μέχρι τήν 1η Δεκεμβρίου τοῦ 1893, 3705 μετοχές ψήφου, ἀπό ἓνα σύνολο 6.385 μετοχῶν, ἡ ἀδελφή Ρώσσελ κι ἐγώ φυσικά ἐκλέξαμε τούς ἀξιωματούχους, κι ἔτσι ἐλέγχαμε τήν Ἐταιρεία· κι αὐτό ἦταν πλήρως κατανοητό ἀπό τούς διευθυντές ἀπό τήν ἀρχή. Ἔγινε κατανοητό ὅτι ἡ χρησιμότητά τους θά ἐρχόταν στό προσκήνιο μέ τό γεγονός τοῦ θανάτου μας.*¹⁸

Τό ὅτι ὁ Ρώσσελ ἔκαθαρα δέν θεωροῦσε τούς Διευθυντές (ἢ δποιουσδήποτε ἄλλους) ὡς σῶμα πού κυριεροῦσε μαζί μ' αὐτόν γίνεται φανερό ἀπό τήν πορεία πού μέ συνέπεια ἀκολούθησε. Ἡ Σκοπιά τῆς 1ης Μαρτίου 1923, λέει στή σελ. 68:

Συχνά ὅταν ἄλλοι τόν ωροῦσαν, ποιός εἶναι αὐτός ὁ πιστός καί φρόνιμος δοῦλος; – ὁ ἀδελφός Ρώσσελ θά ἀπαντοῦσε: “Μερικοί λένε ὅτι εἶμαι ἐγώ· ἐνῶ ἄλλοι λένε ὅτι εἶναι ἡ Ἐταιρεία”.

Κατόπιν τό ἀρθρο συνεχίζεται, γιά νά πεῖ:

Καί οἱ δύο δηλώσεις ἦταν ἀληθινές· γιατί ὁ ἀδελφός Ρώσσελ ἦταν ἡ Ἐταιρεία, μέ τήν πιό ἀπόλυτη ἔννοια τοῦ ὅρου, στό ὅτι διηγύθυνε τήν πολιτική καί τήν πορεία τῆς Ἐταιρείας χωρίς νά δίνει ἀναφορά σέ κανένα ἄλλο ἄτομο

18. Ἡ κ. Ρώσσελ παραιτήθηκε ἀπό συνεκδότια τῆς Σκοπιᾶς τόν Ὁκτώβριο τοῦ 1886, λόγῳ διαφωνίας μέ τόν σύζυγό της, καί στίς 9 Νοεμβρίου 1897 χώρισε ἀπό τόν σύζυγό της. Πάντως παρέμεινε διευθύντρια τῆς Ἐταιρείας μέχρι τή 12η Φεβρουαρίου τοῦ 1900. Τό 1906 πήρε διαζύγιο.

πάνω στή γῆ. Μερικές φορές ζητοῦσε συμβουλές ἀπό ἄλλους πού ἦταν συνδεδεμένοι μέ τήν Ἐταιρεία, ἀκονγε τίς προτάσεις τους, καί μετά ἔποιαντε κατά τήν κρίση του, πιστεύοντας ὅτι ὁ Κύριος θά τόν εἶχε κατευθύνει νά ἐνεργήσει ἔτσι.

Σέ ἀπάντηση ἐρωτήματος κάποιων ἀναγνωστῶν τῆς Σκοπιᾶς, ὁ Ρώσσελ ἔγραψε τό 1906:

”Οχι, οἱ ἀλήθειες πού παρουσιάζω ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Θεοῦ δέν ἀποκαλύφθηκαν δι' ὁράσεων ἡ ὀνείρων, οὔτε ἀπό τή φωνή τοῦ Θεοῦ πού ἀκούστηκε, οὔτε ὅλες μαζί ταντόχρονα, ἀλλά βαθμαῖα, εἰδικά ἀπό τό 1870, καί ἴδιαίτερα ἀπό τό 1880. Οὔτε αὐτή ἡ ἔξεκάθαρη ἀποκάλυψη τῆς ἀλήθειας ὀφείλεται στήν ὅποια ἀνθρώπινη εὐφυΐα ἡ ὀξύτητα ἀντίληψης, ἀλλά στό ἀπλό γεγονός ὅτι ἔχει φτάσει ὁ ὁρισμένος καιρός τοῦ Θεοῦ κι ἂν ἐγώ δέν μιλοῦσα, κι ἂν κανένας ἄλλος ἀντιπρόσωπος δέν δρισκόταν, οἱ ἴδιες οἱ πέτρες θά φώναξαν.¹⁹

Καθώς ὁ Ρώσσελ πίστευε ὅτι ἦταν «ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Θεοῦ» καί ὁ ἀντιπρόσωπός Του στήν ἀποκάλυψη τῆς ἀλήθειας, εἶναι κατανοητό τό γιατί δέν ἔδειπε τήν ἀνάγκη ὑπαρξῆς Κυδερνῶντος Σώματος. Τό ἔτος πού ἀκολούθησε αὐτή τή δήλωση, ὁ Ρώσσελ ἔτοιμασε μιά «Πράξη τελευταίας ἐπιθυμίας καί διαθήκης» ἡ ὅποια δημοσιεύθηκε στό τεῦχος τῆς «Σκοπιᾶς» τῆς 1ης Δεκεμβρίου 1916, μετά τό θάνατό του ἐκεῖνο τό ἔτος. Καθώς τίποτα ἄλλο δέν ἀπεικονίζει πιό καθαρά τόν ὀλοκληρωτικό ἔλεγχο πού ἔξασκουσε ὁ Ρώσσελ στό περιοδικό «Σκοπιά», τό πλῆρες κείμενο αὐτῆς τῆς «Διαθήκης» παρουσιάζεται στό Παράρτημα. Ἐδῶ μποροῦμε νά σημειώσουμε αὐτό πού λέγεται στή δεύτερη παράγραφο αὐτῆς τῆς δημοσιευμένης Διαθήκης:

Πάντως, τήν πράξη δωρεᾶς τῆς ἐφημερίδας **ΣΚΟΠΙΑ ΤΗΣ ΣΙΩΝ**, τοῦ ἐντύπου **ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ**

19. «Σκοπιά» τῆς 15ης Ιουλίου 1906, σελ. 229.

ΠΑΛΙΑΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ, τῶν πνευματικῶν δικαιωμάτων τῶν διβλίων **ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΤΗΣ ΑΥΓΗΣ ΤΗΣ ΧΙΛΙΕΤΗΡΙΔΑΣ** καί διαφόρων ἄλλων βιβλιαρίων, βιβλίων μέντος κ.ἄ. στήν **ΒΙΒΛΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΛΛΑΔΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΚΟΠΙΑ**, τήν ἔκανα μέ τήν ορτή ἀνεπίσημη συμφωνία ὅτι θά εἶχα πλήρη ἔλεγχο ὅλων τῶν ἐννόμων συμφερόντων αὐτῶν τῶν ἐκδόσεων κατά τή διάοκεια τῆς ζωῆς μουν, καί ὅτι μετά τήν ἐκδημία μουν θά ἔπρεπε ἡ διαχείρισή τους νά γίνει σύμφωνα μέ τίς ἐπιθυμίες μουν. Τώρα, μέ τό παρόν, ἐκθέτω τίς ἐν λόγῳ ἐπιθυμίες – δόσον ἀφορᾶ τήν ἀνωτέρω διαθήκη μουν – ώς ἔξῆς:

Παρότι δώρισε τό περιοδικό «Σκοπιά» στό σωματεῖο (κατά τή σύστασή του σέ έταιρεία τό 1884), τό θεωροῦσε ξεκάθαρα **δικό του** περιοδικό πού θά ἔπρεπε νά ἐκδίδεται σύμφωνα μέ τήν ἐπιθυμία του, ἀκόμα καί μετά τό θάνατό του. Καθόρισε ὅτι, μετά τό θάνατό του, θά ἔπρεπε νά ἔχει τήν πλήρη ἐκδοτική εὐθύνη τοῦ περιοδικοῦ «Σκοπιά» μιά ἐκδοτική ἐπιτροπή ἀποτελούμενη ἀπό πέντε ἄνδρες, τούς δόπιους ἐπέλεξε καί κατονόμασε προσωπικά.²⁰ Επίσης κληροδότησε ὅλες τίς μετοχές ψήφων πού κατεῖχε σέ πέντε γυναῖκες πού δύνομασε Ἐπιτρόπους (trustees) καί δόισε ὅτι, ἀν ἀπαγγελόταν κάποια κατηγορία σέ βάρος κάποιου μέλους τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς, αὐτές οἱ πέντε γυναῖκες μαζί μέ τούς ὑπόλοιπους ἐπιτρόπους τῆς Ἐταιρείας (προφανῶς τούς Διευθυντές) καί τά ὑπόλοιπα μέλη τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς θά ἐνεργοῦσαν ώς Δικαστικό Συμβούλιο, πού θά ἀποφαινόταν γιά τήν ὑπόθεση τοῦ κατηγορηθέντος μέλους τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς.²¹

Καθώς ἔνα πρόσωπο δέν συνιστᾶ συλλογικό σῶμα, τά γεγο-

20. Ό Ρῶσσελ δέν περιέλαθε τόν Ρόδερφοιρντ ἀνάμεσα σ' αὐτούς τούς πέντε, ἀλλά τόν ἔβαλε σέ μιά δεύτερη ὁμάδα πέντε ἀνδρῶν πού θά μποροῦσαν νά ὑπηρετήσουν ώς ἀναπληρωτές, ἀν τό ἀπατοῦσε ἡ περίσταση.

21. Τό διβλίο «Οι Μάρτυρες τοῦ Ἱεροῦ Ομοτέλους τοῦ Ιερού Λαού τοῦ Πατριαρχείου τοῦ Αγίου Παύλου της Κωνσταντινουπόλεως» πού ἐκδόθηκε τό 1959, λέει στή σελ. 64 ὅτι, σύμφωνα μέ τό νόμο, οἱ ψήφοι τοῦ Ρῶσσελ ἔπαψαν νά ὑφίστανται μετά τό θάνατό του (κυρ. «πέθαναν μαζί του»).

νότα δείχνουν ότι σ' ὅλη τή διάρκεια τῆς ζωῆς τοῦ Ρῶσσελ, μέχρι τό θάνατό του τό 1916, Κυδερνῶν Σῶμα δέν ύπηρχε οὕτε καν εἰκονικά.” Ετσι συνεχίστηκε ἡ κατάσταση καί κατά τήν προεδρία τοῦ διαδόχου του, Ἰωσήφ Ρόδερφορντ. Μπορεῖ κανείς νά πεῖ ότι τά μέλη τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς, μαζί μέ τό Συμβούλιο Διευθυντῶν, θά συνέθεταν ἔνα τέτοιο κυδερνῶν σῶμα. Ἀλλά τά γεγονότα δείχνουν ότι μιά τέτοια ύπόθεση θά ἤταν λανθασμένη.

Κατά τήν ἐτήσια συνέλευση τοῦ Συλλόγου τόν Ἱανουάριο τοῦ 1917, ὁ Ρόδερφορντ ἔξελέγη πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά σέ ἀντικατάσταση τοῦ Ρῶσσελ. Στήν ἀρχή τῆς προεδρίας του, τέσσερις ἀπό τούς ἑπτά διευθυντές (ἡ πλειοψηφία) ἔθεσαν θέμα γιά ἐνέργειες τοῦ Προέδρου, πού θεωροῦσαν αὐθαίρετες καί δεσποτικές. Δέν ἀναγνώριζε τό Συμβούλιο Διευθυντῶν καί δέν συνεργαζόταν ὡς ἔνα σῶμα μέ αὐτό, ἀλλά δροῦσε μονομερῶς κάνοντας ἐνέργειες καί πληροφορώντας τους μετά γι’ αὐτό πού εἶχε ἀποφασίσει νά κάνει.” Ενιωθαν ότι αὐτό δέν ἔναρμονιζόταν καθόλου μέ αὐτά πού ὁ πάστορας Ρῶσσελ, ὁ «πιστός καί φρόνιμος δοῦλος», εἶχε καθορίσει ὡς τήν κανονική διαδικασία πού θά ἀκολουθεῖτο. Οἱ ἀντιρρήσεις πού ἔξεφρασαν ὄδηγησαν στήν ἀμεση ἀπομάκρυνσή τους.²² Ο Ρόδερφορντ

22. Τυπικό δεῖγμα αὐτῆς τῆς μεθόδου ἤταν ἡ ἀπόφαση τοῦ Ρόδερφορντ νά ἐκδώσει ἔνα βιβλίο μέ τίτλο «Τό τετελεσμένο μυστήριο» τό ὅποιο παρουσιάστηκε ὡς ἔργο τοῦ Ρῶσσελ πού ἐκδόθηκε μετά τό θάνατό του, ἐνῷ στήν πραγματικότητα εἶχε γραφτεῖ ἀπό τόν Κλέιτον Γούντγουορθ (Clayton J. Woodworth) καί τόν Τζώρτζ Φίσερ (George H. Fisher). Ὁ Ρόδερφορντ ὅχι μόνο δέν εἶχε συσκεφθεῖ μέ τούς Διευθυντές γιά τή συγγραφή τοῦ βιβλίου, ἀλλά ἐκεῖνοι δέν ἤξεραν καν ότι εἶχε ἐκδοθεῖ μέχρι πού ὁ Ρόδερφορντ τό πρωτοπαρουσίασε στήν «οἰκογένεια τοῦ Μπέθελ», τό πρωτοπικό τῶν Κεντρικῶν Γραφείων. Κατοπινές ἐκδόσεις τῆς «Σκοπιᾶς», συμπεριλαμβανομένου τοῦ βιβλίου «Οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ στόν θεῖο σκοπό» (σελ. 70, 71), δίνουν τήν ἐντύπωση ότι αὐτή ἤταν ἡ ἀρχική καί πρωταρχική αἵτια γιά τίς ἀντιρρήσεις τῶν τεσσάρων Διευθυντῶν. Αὐτό διαστρεβλώνει τά γεγονότα, ἀφού ὁ Ρόδερφορντ ἀνακοίνωσε τήν παύση

ἀνακάλυψε ὅτι, παρότι εἶχαν διοριστεῖ προσωπικά ἀπό τὸν Ρῶσσελ ὃς ἴσδιοι Διευθυντές, αὐτὸ δέν εἶχε ἐπικυρωθεῖ ποτέ σὲ κάποια ἐτήσια συνέλευση. Σύμφωνα μέτον²³ Α. Χ. Μακμίλαν (A. H. MacMillan), πού τότε ἦταν ἔξεχον μέλος τοῦ προσωπικοῦ τῶν Κεντρικῶν Γραφείων, ὁ Ρόδερφορντ συζήτησε μ' ἔναν ἔξωτερικό δικηγόρο, πού συμφώνησε ὅτι αὐτὸ τοῦ ἐπέτρεπε νά τους ἀπολύσει – δηλαδὴ, μέ βάση τὸν νόμο.²³

"Ετσι ὁ Ρόδερφορντ εἶχε δυνατότητα ἐπιλογῆς. Μποροῦσε νά ἀναγνωρίσει τίς ἐνστάσεις τῆς πλειοψηφίας τῶν Διευθυντῶν καί νά ἐπιζητήσει νά ἐπανορθώσει. ("Αν θεωροῦσε αὐτούς ὃς τήν πλειοψηφία ἐνός Κυβερνῶντος Σώματος τοῦ εἰδους πού περιγράφεται στή «Σκοπιά» τοῦ 1971, θά ἐπρεπε νά εἶναι ἡθικά ὑποχρεωμένος νά πράξει ἔτσι.)" Ή, θά μποροῦσε νά ἐπωφεληθεῖ ἀπό τό νομικό σημεῖο πού ἀναφέρθηκε καί νά χρησιμοποιήσει τήν προεδρική του ἔξουσία γιά νά παύσει τοὺς Διευθυντές πού διαφωνοῦσαν μαζί του.

'Επέλεξε τή δεύτερη κατεύθυνση, διορίζοντας Διευθυντές τῆς δικῆς του ἐκλογῆς γιά νά τους ἀντικαταστήσει.

Τί ἀπέγινε ἡ 'Εκδοτική 'Επιτροπή; 'Η «Σκοπιά» τῆς 15ης Ιουνίου τοῦ 1938, στή σελ. 185, δείχνει ὅτι τό 1925 ἡ πλειοψηφία αὐτῆς τῆς 'Επιτροπῆς «ἀντιτάχθηκε σθεναρά» στήν ἔκδοση ἐνός ἀριθμοῦ μέ τίτλο «'Η Γέννηση τοῦ "Εθνους» (πού σήμαινε ὅτι «ἡ βασιλεία εἶχε ἀρχίσει νά λειτουργεῖ» τό 1914). 'Η Σκοπιά ἀναφέρει ποιο ἦταν τό ἀποτέλεσμα γι' αὐτούς πού διαφώνησαν μέ τόν Πρόεδρο:

...ἀλλά, μέ τή χάρη τοῦ Κυρίου, αὐτό (τό ἀριθμο-) δημοσιεύθηκε, κι αὐτό πραγματικά σήμανε τήν ἀρχή τοῦ τέλους

αὐτῶν τῶν τεσσάρων ἀπό Διευθυντές τήν ἵδια μέρα (17 Ιουλίου τοῦ 1917) πού παρουσίασε τό «Τετελεσμένο μυστήριο» στό προσωπικό τῶν Κεντρικῶν Γραφείων. Γιά τήν ἀκρίβεια, ἡ παύση τῶν τεσσάρων διευθυντῶν ἀνακοινώθηκε πρίν παρουσιαστεῖ τό βιβλίο.

23. A. H. MacMillan, «Faith on the March» (Πίστις ἐν πορείᾳ). (Englewood Cliffs: Prentice-Hall, Inc, 1957) σελ. 80. Τό βιβλίο ἔχει προλογίσει ὁ Νάθαν Νόρ.

τῆς ἐκδοτικῆς ἐπιτροπῆς, καταδεικνύοντας ὅτι ὁ Κύριος ὁ ἕδιος διαχειρίζεται τὴν ὁργάνωσή του.

‘Η’ Εκδοτική’ Επιτροπή εἶχε τώρα παραμεριστεῖ. ‘Ο Ρόδερφοιρντ εἶχε ἀποκόψει ἀποτελεσματικά κάθε ἀντίθεση στὸν πλήρη ἔλεγχο τῆς ’Οργάνωσης ἐκ μέρους του.

Ἐνα ἐνδιαφέρον χαρακτηριστικό στοιχεῖο σχετικά μέ ὅλα αὐτά εἶναι ὅτι καθ’ ὅλο αὐτό τὸ διάστημα ὅχι μόνο τὸ βιβλίο «Τό Τετελεσμένο Μυστήριο», ἀλλά καὶ τὸ περιοδικό «Σκοπιά», δίδασκαν μέ ἀποφασιστικότητα ὅτι ὁ πάστορας Ρώσσελ ἦταν πραγματικά ὁ «πιστός καὶ φρόνιμος δοῦλος» τὸν ὄποιον προεῖπαν οἱ Γραφές, καὶ τὸν ὄποιο ὁ Κύριος θά «καθιστοῦσε ἐπὶ τοῦ οἴκου του». ²⁴ Ο τρόπος μέ τὸν ὄποιο χρησιμοποιεῖτο αὐτή ἡ διδασκαλία γιά νά ἀξιωθεῖ ἡ πλήρης συμμόρφωση ὅλων, ἀπεικονίζεται καλά στίς παρακάτω δηλώσεις ἀπό τή «Σκοπιά» τῆς 1ης Μαΐου 1922, σελ. 132:

Η ΠΙΣΤΟΤΗΤΑ ΕΙΝΑΙ ΑΦΟΣΙΩΣΗ

Τό νά εἶναι κανείς πιστός, σημαίνει νά εἶναι ἀφοσιωμένος. Τό νά εἶναι κανείς ἀφοσιωμένος στὸν Κύριο σημαίνει νά εἶναι ὑπάκοονος στὸν Κύριο. Τό νά ἐγκαταλείψει ἢ νά ἀπαρνηθεῖ κανείς τό ἐκλεγμένο δόγανο τοῦ Κυρίου σημαίνει νά ἐγκαταλείψει ἢ νά ἀρνηθεῖ τὸν Κύριο τὸν ἕδιο, μέ βάση τήν ἀρχή ὅτι αὐτός πού ἀπορρίπτει τὸν ὑπηρέτη πού ἀποστέλλει ὁ Κύριος, ἀπορρίπτει μέ τὸν τρόπο αὐτό τὸν Κύριο.

Κανείς ἀπό αὐτούς πού σήμερα δρίσκονται στήν παροῦσα ἀλήθεια δέν μπορεῖ νά πεῖ ἔντιμα ὅτι ἔλαβε γνώση τοῦ θεϊκοῦ σχεδίου ἀπό κάποια πηγή ἄλλη ἀπό τή διακονία τοῦ ἀδελφοῦ Ρώσσελ, εἴτε ἀμεσα εἴτε ἔμμεσα. Μέσω τοῦ προφήτη του ’Ιεζεκιήλ, ὁ ’Ιεχωβά προήγγειλε τήν ὑπηρεσία ἐνός ὑπηρέτη τὸν ὄποιο προσδιόρισε ὡς “ἐνδεδυμέ-

24. Βλ. «Τό Τετελεσμένο Μυστήριο» σελ. 4, 11· τά τεύχη τῆς «Σκοπιᾶς» τῆς 1ης Μαρτίου 1922, σελ. 72, 73· τῆς 1ης Μαΐου 1922, σελ. 131· τῆς 1ης Μαρτίου 1923, σελ. 67, 68.

νο λινά”, μ’ ἔνα καλαμάρι γραμματέα στά πλάγια τῆς ξώνης του, δ’ ὁποῖος ἐξουσιοδοτήθηκε νά διέλθει τήν πόλην (*Χριστιανοσύνη*) καί νά παρηγορήσει τούς στενάζοντες, μέ τό νά διαφωτίσει τό νοῦ τους σχετικά μέ τό μεγάλο σχέδιο τοῦ Θεοῦ. Νά σημειωθεῖ ὅτι πρόκειται γιά εὔνοια πού δέν παραχωρήθηκε ἀπό ἀνθρώπους, ἀλλά ἀπό τόν ἕδιο τόν Κύριο. ⁶Ομως, γιά νά πραγματοποίησε ἔναν ἄνθρωπο. ⁷Ο ἄνθρωπος πού κατέλαβε αὐτό τό ἀξίωμα, μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ, ἥταν ὁ ἀδελφός Ρῶσσελ.

Καί πάλι, στή «Σκοπιά» τῆς 1ης Μαρτίου 1923, στίς σελίδες 68 καί 71, σ’ ἔνα ἄρθρο μέ τίτλο «*Η δοκιμασία τῆς ἀφοσίωσης*», ἡ συμμόρφωση μέ τίς διδασκαλίες καί τίς μεθόδους τοῦ Ρῶσσελ ἐξισωνόταν μέ συμμόρφωση μέ τό θέλημα τοῦ Κυρίου:

8 Πιστεύομε ὅτι ὅλοι ὅσοι ἀγάλλονται τώρα μέ τήν παροῦσα ἀλήθεια θά συνναινέσσονται στό ὅτι ὁ ἀδελφός Ρῶσσελ ἀνταποκρίθηκε πιστά στό ἀξίωμα τοῦ εἰδικοῦ ὑπηρέτη τοῦ Κυρίου· καί ὅτι κατέστη οἰκονόμος ἐπί πάντων τῶν ἀγαθῶν τοῦ Κυρίου.

*38 Κάθε σύνδονλος ἔχει δείξει τήν ἴκανότητά του ἢ τό ταλέντο του καί τά ἔχει αὐξήσει στήν ἀναλογία πού ὑποτάσσεται στό θέλημα τοῦ Κυρίου, ἐργαζόμενος στόν ἀγρό τοῦ θεοισμοῦ τοῦ Κυρίου, σέ ἀρμονία μέ τόν τοόπο τοῦ Κυρίου. Τόν τοόπο αὐτό, γιά νά τόν ὑποδείξει ὁ *Κύριος χρησιμοποίησε τόν ἀδελφό Ρῶσσελ*, ἐπειδή ὁ ἀδελφός Ρῶσσελ κατέλαβε τό ἀξίωμα ἐκείνον τοῦ “πιστοῦ καί φρόνιμου δούλου”. ⁸Ἐκανε τό ἐργο τοῦ Κυρίου σύμφωνα μέ τόν τρόπο τοῦ Κυρίου. ⁹*An, λοιπόν, ὁ ἀδελφός Ρῶσσελ ἔκανε τό ἐργο μέ τόν τρόπο τοῦ Κυρίου, κάθε ἄλλος τρόπος ἐπιτέλεσης τοῦ ἐργού εἶναι ἀντίθετος μέ τό θέλημα τοῦ Κυρίου καί γι’ αὐτό δέν θ’ ἀποτελοῦσε πιστή φροντίδα τῶν συμφερόντων τῆς βασιλείας τοῦ Κυρίου.**

Τό ζήτημα ἥταν τελείως ξεκάθαρο. Εἴτε θά εύθυγραμμιζόταν καί θά συμμορφωνόταν κανείς μέ τίς διδασκαλίες καί τόν

τρόπο αὐτοῦ τοῦ «οἰκονόμου τοῦ οἴκου τοῦ Κυρίου» (τοῦ Ρῶσσελ), ἢ θά μποροῦσε νά καταστεῖ ἔνοχος ἀπάρνησης τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, καί, ώς ἐκ τούτου, ἀποστάτης. Σπάνια ἔχει δηλωθεῖ πιό ἔντονα ἡ προσφυγή στήν ἀνθρώπινη αὐθεντία.

Αὐτό πού κάνει τόσο ὀξισημείωτα (τά παραπάνω) εἶναι ὅτι μέσα σέ λίγα χρόνια ἀπό τό θάνατο τοῦ Ρῶσσελ, καί κατά τή διάρκεια τοῦ ἵδιου διαστήματος πού ἐκφέρονταν αὐτοί οἱ Ἰσχυρισμοί, ὁ νέος πρόεδρος ἀκύρωντε τά μέτρα πού εἶχε πάρει ὁ Ρῶσσελ ὅσο ζοῦσε, καί παραμέριζε τούς ἀνθρώπους πού εἶχε προσωπικά ἐπιλέξει γιά τό ἔργο τῆς ἐπίβλεψης. “Οσα ὁ Ρῶσσελ ἔγραψε στή διαθήκη του δέν λαμβάνονταν ὑπόψη, ἐπειδή «δέν εἶχαν νομική Ἰσχύ», καί προφανῶς, οὕτε καί ἡθική Ἰσχύ ἐπίσης. Ἡ «Σκοπιά» τῆς 15ης Δεκεμβρίου 1931, στή σελ. 376, λέει σχετικά:

24 Τά γεγονότα πού εἶναι πολύ γνωστά ὅτι συνέδησαν, καί πού ταιριάζουν στούς προφητικούς λόγους τοῦ Ἰησοῦ, εἶναι τά ἔξης: Τό 1914, ὁ Ἱεχωάδα ἔθεσε τό Βασιλιά του στό θρόνο του. Τά τριάμισυ χρόνια πού ἀκολούθησαν ἀμέσως μετά ἔδωσαν τήν εὐκαιρία νά δοκιμαστοῦν ἐκεῖνοι πού εἶχαν ἀνταποκριθεῖ στήν αλήση γιά τή βασιλεία, ώς πρός τό ἄν ἦταν ἴδιοτελεῖς ἢ ἀνιδιοτελεῖς. Τό 1916 ὁ πρόεδρος τῆς Βιβλικῆς καί Φυλλαδικῆς⁴ Εταιρείας Σκοπιά πέθανε. Βρέθηκε ἔνα ἔγγραφο τό ὅποιο εἶχε ύπογράψει καί τό ὅποιο ἀποκλήθηκε “ἡ τελευταία του ἐπιθυμία καί διαθήκη”, τό ὅποιο ὅμως στήν πραγματικότητα δέν ἦταν διαθήκη. Τότε φάνηκε ὅτι ὁ ἀδελφός Ρῶσσελ, λίγα χρόνια πρίν τό θάνατό του, εἶχε καταλήξει στό ὅτι δέν μποροῦσε νά κάνει μιά τέτοια διαθήκη. Τό ἔργο τῆς⁵ Οργάνωσης τοῦ Θεοῦ δέν ύποκειται στόν ἔλεγχο κανενός ἀνθρώπουν καί δέν μπορεῖ νά ἐλεγχθεῖ ἀπό τή διαθήκη κανενός πλάσματος. Γι’ αὐτό δέν ἦταν δυνατόν νά ἐπιτελεστεῖ τό ἔργο τῆς⁶ Εταιρείας πρός δόξα καί τιμή τοῦ Κυρίου, μέ τόν τρόπο πού καθοριζόταν σ’ ἐκεῖνο τό ἔγγραφο πού ἀποκλήθηκε “διαθήκη”.

Μόλις ὀκτώ χρόνια πρίν, ἡ «Σκοπιά», ὁ «ἀγωγός του Θεοῦ»,

εῖχε ἐπιμείνει πώς ὁ Ρῶσσελ «ἔκανε τό ἔργο τοῦ Κυρίου σύμφωνα μέ τόν τρόπο τοῦ Κυρίου» καὶ γι' αὐτό «κάθε ἄλλος τρόπος ἐπιτέλεσης τοῦ ἔργου εἶναι ἀντίθετος μέ τό θέλημα τοῦ Κυρίου». Τώρα, δύτικά χρόνια μετά, ὅποιοι ἀντιτίθεντο στήν ἀπόρρηψη τῶν ὁδηγιῶν πού ἔδωσε ἐκεῖνος, πού ἡ «Σκοπιά» εἶχε τόσο ἀνυποχώρητα ὑποστηρίξει ὅτι ἦταν «ὅ πιστός καὶ φρόνιμος δοῦλος», περιγράφονταν ώς κινούμενοι ἀπό κακοήθη διάθεση καὶ κακία, ώς ἐργάτες ἀνομίας:

”Ομως αὐτή ἡ τάξη πού ἔχει μαζευτεῖ ἀπ' ἔξω, ἡ ἔχει ἀπορριφθεῖ, κλαίει καί ὀδύρεται καί τρίζει τά δόντια της ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν της, ἐπειδή, λένε, “ἀγνοήθηκε ἡ διαθήκη τοῦ ἀδελφοῦ Ρῶσσελ καὶ ἡ Σκοπιά δέν ἐκδίδεται ὅπως καθόρισε ἐκεῖνος”. καὶ ὑψώνονταν τά χέρια τους μέ ἵεροή φρίκη καὶ χύνονταν κροκοδείλια δάκρυα, ἐπειδή ἡ Οργάνωση τοῦ Κυρίου στή γῆ δέν χρησιμοποιεῖται σύμφωνα μέ τό θέλημα ἐνός ἀνθρώπου. Μ' ἄλλα λόγια, ὑποκρίνονται ὅτι αὐτά ἀποτελοῦν αἰτία κλαυθμοῦ καὶ ὀδυρμοῦ καὶ λύπης. Οδύρονται, θοηνοῦν καὶ κλαῖνε ἐπειδή δέν ἔχουν τή διαχείριση τῆς Εταιρείας. Τρίζονταν τά δόντια τους ἐναντίον αὐτῶν πού ἀσχολοῦνται μέ τό ἔργο τοῦ Κυρίου, κι ἐκφράζονταν κάθε εἴδος κακοήθους διάθεσης καὶ κακίας καὶ ψευδῶν δηλώσεων ἐνάντια σ' ἐκείνους μέ τούς ὅποιους κάποτε ἴσχυρίζονταν πώς ἦταν ἀδελφοί. Ο Ιούδας ἀναφέρει τήν ἴδια τάξη ἀνθρώπων, καὶ τά λόγια του καθορίζονταν ρητά τόν χρόνο πού ἀρχίζει αὐτός ὁ κλαυθμός καὶ ὁ ὀδυρμός, δηλαδή, τόν καιρό πού ὁ Κύριος Ιησοῦς Χριστός ἔρχεται στό ναό τοῦ Ιεχωβᾶ γιά κρίση. Λέει: “Εἶναι γογγυστές, μεμψύμοιροι, περιπατοῦντες κατά τάς ἐπιθυμίας αὐτῶν (τίς ἐγωιστικές τους ἐπιθυμίες)· καὶ τό στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπερηφανα (ἴσχυρίζονται ὅτι εἶναι οἱ ἐκλεκτοί τον Θεοῦ) καὶ κολακεύονταν πρόσωπα χάριν ὠφελείας (μέ ἄλλα λόγια, ἐκφράζονταν τό θαυμασμό τους γιά τό πρόσωπο τοῦ ἀνθρώπου κι ἐπιθυμοῦ θαυμασμό γιά τόν ἔαντό τους· ἡ διαγωγή τους καὶ ἡ πορεία ἐνεργείας τους ταιριάζουν ἀπόλυτα στά λόγια του ἀποστόλου)”. Προφασίζονται ἀγάπη καὶ ἀφο-

σίωση σ' ἔναν ἄνθρωπο, δηλαδή στόν ἀδελφό Ρῶσσελ, ἀλλά εἶναι δλοφάνερο ὅτι τό κάνουν αὐτό σκοπεύοντας ν' ἀποκτήσουν κάποιο ἴδιοτελές ὅφελος. Γι' αὐτό, ὁ σκοπός μας πού μνημονεύονται αὐτά τά ζητήματα, καὶ καταφανῶς καὶ ὁ σκοπός τοῦ Κυρίου ὅταν ἐπιτρέπει στό λαό του νά διακρίνει αὐτά τά ἀτομα, εἶναι (δ λαός του) νά μπορεῖ ν' ἀποφεύγει τέτοιους ἐργάτες τῆς ἀνομίας.

Εἶναι δύσκολο νά ἔξηγήσουμε τέτοια ἀλλοπρόσαλλη, εὐμετάβλητη, ἀσταθή πορεία. Ὁστόσο, ὑποτίθεται πώς αὐτός ἦταν ὁ ἀγωγός πού ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός εἶχε δρεῖ τόσο ἄξιο νά γίνει τό μοναδικό μέσο πού θά ἔδινε κατεύθυνση σέ ἀνθρώπους πάνω στή γῆ.

Στήν πραγματικότητα, ἀπό τό 1925 ὁ Ρόδερφορντ ἔξασκοῦσε χωρίς ἀμφισβητήσεις τή διοίκηση τῆς Ἐταιρείας, καὶ τά χρόνια πού ἀκολούθησαν ἀπλῶς ἰσχυροποίησαν τόν ἔλεγχό του ἐπάνω σέ ὅλες τίς λειτουργίες τῆς Ὀργάνωσης.²⁵

Αὐτό περιελάμβανε πλήρη ἔλεγχο τοῦ τί θά δημοσιευόταν μέσω τοῦ ἀγωγοῦ τῆς «Σκοπιᾶς» καὶ τῶν ἀλλων ἐκδόσεων πού χρησιμοποιοῦνταν γιά τήν παροχή πνευματικῆς τροφῆς στίς ἐκκλησίες σ' ὅλο τόν κόσμο. Θυμᾶμα πού ὁ θεῖος μου μάρα μέρα στό γραφεῖο του μοῦ εἶπε γιά μιά περίπτωση, κατά τήν δύοια ὁ Ρόδερφορντ παρουσίασε πρός συζήτηση στήν οἰκογένεια Μπέθελ ἔνα νέο θέμα, μάρα νέα ἀποψή.²⁶ Ὁ θεῖος μου ἀνέφερε ὅτι ὁ

25. Ὁ Α.Χ. Μακμίλλαν, στή σελίδα 152 τοῦ βιβλίου του «Πίστις ἐν πορείᾳ», λέει: «Ὁ Ρῶσσελ εἶχε ἀφήσει κατά πολὺ στήν ἀτομική κρίση μας τό πῶς ἐπρόκειτο ν' ἀνταποκριθοῦμε στίς εὐθύνες μας... Ὁ Ρόδερφορντ ἤθελε νά ἐνοποιήσει τό ἔργο κηρούγματος, ἀντί νά δίνει ὁ καθένας τή γνώμη του καὶ νά λέει τί νόμιζε ὅτι ἦταν σωστό καὶ νά κάνει αὐτό πού εἶχε στό μυαλό του, βαθιαῖα ὁ ἵδιος ὁ Ρόδερφορντ ἀρχισε νά εἶναι ὁ κύριος ἐκπρόσωπος τῆς Ὀργάνωσης. Αὐτός ἦταν ὁ τρόπος μέ τόν ὅποιο ἐκείνος θεωροῦσε ὅτι τό ἀγγελμα θά δινόταν καλύτερα, χωρίς ἀντίφαση».

26. Τό ἐν λόγω σημεῖο ἦταν εἴτε ἡ νέα ἀποψή ὅτι οἱ «ὑπερέχουσες ἔξουσίες» πού ἀναφέρει ἡ πρός Ρωμαίους ἐπιστολή στό 13:1 δέν ἦταν οἱ κυδερνητικές ἔξουσίες στή γῆ, ἀλλά ὁ Ἰεχωδᾶ Θεός καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστός, εἴτε ἡ ἀπόφαση σχετικά μέ τή διάλυση τῶν πρεσβυτερίων δέν μπορῶ νά θυμηθῶ ποιό ἀπό τά δύο ἦταν.

ΐδιος ἐκφράστηκε ἀρνητικά γιά τή νέα ἄποψη πού προωθεῖτο, καί τό ἔκανε μέ βάση τή Γραφή. ”Επειτα, μοῦ εἶπε, δ Πρόεδρος Ρόδερφοιρντ τοῦ ἀνέθεσε προσωπικά νά προετοιμάσει ὑλικό γιά τήν ὑποστήριξη αὐτῆς τῆς νέας ἄποψης, παρότι ἐκεῖνος, δ Φρέντ Φράντς, εἶχε ἔκαθαρίσει ὅτι δέν τήν θεωροῦσε Γραφικά δάσιμη.

Σέ μιά ἄλλη περίσταση μοῦ ἀνέφερε ὅτι ὁ «Δικαστής» (Ρόδερφοιρντ) ἀργότερα στή διάρκεια τῆς προεδρίας του καθόρισε ώς σταθερή πολιτική νά περιέχει τό περιοδικό «Σκοπιά» μόνο ἀρθρα πού ἔδιναν ἔμφαση στήν προφητεία ἡ στό ἔργο κηρύγματος. Γι’ αὐτό τό λόγο πέρασε μιά περίοδος ἐτῶν κατά τήν ὅποια ἀρθρα πάνω σέ θέματα ὅπως ἡ ἀγάπη, ἡ καλωσύνη, τό ἔλεος καί ἡ μαρτυρία ἀπλῶς δέν δημοσιεύονταν στό περιοδικό.

Κατά συνέπεια, στά ἔξήντα σχεδόν χρόνια τῆς προεδρίας τοῦ Ρώσσελ καί τοῦ Ρόδερφοιρντ, ὁ καθένας τους ἐνεργοῦσε ἀνάλογα μέ τό ἀποκλειστικό δικαίωμά του στήν ἔξασκηση τῆς προεδρικῆς του ἔξουσίας, χωρίς καμμιά νύξη γιά κάποιο Κυβερνών Σῶμα.

Τό 1993 ἡ Ὀργάνωση παρουσίασε ἔνα νέο διιδλίο ἴστορίας, μέ τίτλο «Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ – Διαγγελεῖς τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ», σέ ἀντικατάσταση τοῦ προηγούμενου ἔργου μέ τίτλο «Οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ στόν θεῖο σκοπό». Εἶναι φανερό ὅτι σέ διάφορα σημεῖα τό διιδλίο ἐπιζητᾶ νά καταπολεμήσει τίς συνέπειες πού εἶχαν οἱ πληροφορίες πού παρουσιάστηκαν σέ ἔντυπη μορφή τά τελευταῖα χρόνια. Στά ἔντυπα αὐτά περιλαμβάνονται ἡ ἀρχική ἔκδοση αὐτοῦ τοῦ διιδλίου, τοῦ «Κρίση συνείδησης», τό 1983, ἡ ἔκδοση τῆς συνέχειάς του μέ τίτλο «In Search of Christian Freedom» («Σέ ἀναζήτηση χριστιανικῆς ἐλευθερίας») τό 1991, καί τό διιδλίο τοῦ Κάρολοφ Γιόνσον «Οἱ καιροί τῶν Ἐθνῶν ἀναθεωρημένοι» (πού εἶχε πρωτοπαρουσιαστεῖ τό 1983). Συγκεκριμένα γεγονότα γίνονται παραδεκτά γιά πρώτη φορά σ’ αὐτό τό νέο διιδλίο ἴστορίας, ἵσως μέ σκοπό νά μειώσουν τίς συνέπειες ἀν τά μέλη ἐπρόκειτο νά μάθουν γι’ αὐτά ἀπό ἄλλες πηγές. Στήν ἀρχή τοῦ διιδλίου οἱ συντάκτες του διαβεβαιώνουν τούς ἀναγνώστες γιά τό σκοπό

τους «νά εἶναι ἀντικειμενικοί καί νά παρουσιάσουν τήν ἰστορία μέ εἰλικρίνεια». ²⁷

‘Η μεγάλη πλειοψηφία τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ δέν ἔχει πρόσθαση στά ἀρχεῖα τοῦ παρελθόντος καί καμμιά προσωπική γνώση τῶν γεγονότων σχετικά μέ τήν ἀνάπτυξη τῆς Ὁργάνωσης. Παρομοίως, τῆς εἶναι ἄγνωστες οἱ λειτουργίες τῆς δομῆς τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας ἡ ἐκείνων πού διαμορφώνουν αὐτή τήν ἐσωτερική δομή ἐξουσίας.’ Ετσι, ούσιαστικά εἶναι στό ἔλεος τῶν συντακτῶν αὐτῆς τῆς δῆθεν ἀπροκατάληπτης, «εἰλικρινοῦς ἴστορίας» τῆς ἔκδοσης τοῦ 1993.

Σπάνια ἔχω διαβάσει μά πιό «ἀποστειρωμένη» καί λιγότερο «ἀντικειμενική» παρουσίαση. ‘Η περιγραφή τῆς ἴστορίας καί τῆς πολιτικῆς τῆς Ὁργάνωσης ζωγραφίζει μά εἰκόνα πού διαφέρει ἀπό τήν πραγματικότητα μέ τρόπο πού γίνεται ἀντιληπτός. Αὐτό συμβαίνει κατά τή συζήτηση τῆς προεδρίας καί τοῦ Ρῶσσελ καί τοῦ Ρόδερφορντ.

Σχετικά μέ τόν προσδιορισμό τῆς ταυτότητας τοῦ «πιστοῦ καί φρόνιμου δούλου» τοῦ κατά Ματθ. 24:45-47, αὐτό τό βιβλίο τελικά παραδέχεται (στίς σελίδες 142, 143, 626) ὅτι, «γιά ἀρκετά χρόνια», τό περιοδικό «Σκοπιά» πραγματικά ἀνέπτυσσε τήν ἀποψη ὅτι ὁ Κάρολος Τέιζ Ρῶσσελ ἦταν αὐτός ὁ ἐκλεγμένος «πιστός καί φρόνιμος δοῦλος», καί ὅτι, ἀπό τό 1896 καί μετά, ὁ Ἱδιος ὁ Ρῶσσελ ἀναγνώριζε «τήν προφανή λογική» αὐτῆς τῆς ἀποψης. Δέν παραδέχεται τό γεγονός ὅτι ὁ Ρῶσσελ ὅχι μόνο θεωροῦσε «λογική» τή συσχέτιση τοῦ εἰδικά ἐπιλεγμένου «πιστοῦ καί φρόνιμου δούλου» μ’ ἔναν ἄνθρωπο (μέ τόν Ἱδιο), ἀλλά ὅτι (στά Ἱδια τά τεύχη τῆς «Σκοπιᾶς» πού τό βιβλίο παραθέτει στήν

27. Βλ. τόν «Πρόλογο» στό βιβλίο «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ – Διαγγελεῖς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ». Σέ ἔνα μόνο παράδειγμα τῆς παρουσίασης πληροφοριῶν πού εἶχαν ἥδη γίνει διαθέσιμες ἀπό ἄλλες πηγές, τό βιβλίο στή σελ. 200 παρουσιάζει μιά φωτογραφία μέ τό προσωπικό τῶν Κεντρικῶν Γραφείων νά γιορτάζει τά Χριστούγεννα τό 1926. Αὐτή ἡ φωτογραφία δημοσιεύθηκε τό 1991 στή σελίδα 149 τοῦ βιβλίου «In Search of Christian Freedom». Δύο χρόνια μετά, τό νέο βιβλίο ἴστορίας τήν παρουσίασε γιά πρώτη φορά σέ μιά ἔκδοση τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά. Κι ὅμως, αὐτή ἡ φωτογραφία ἦταν στήν κατοχή τους ἐπί 67 χρόνια.

νόποσημείωσή του) ύποστρήθηκε στήν πράξη ὅτι, σύμφωνα μέτην Ἀγία Γραφή, αὐτή ἡ ἐφαρμογή τοῦ ὄρου ἦταν πιό σωστή ἀπό τή θέση πού εἶχε πάρει παλιότερα, τό 1881. Ἀντί νά τό ἀναγνωρίσει αὐτό, τό νέο διδλίο ἴστορίας συνεχίζει παραπλανητικά νά δίνει ἔμφαση στή δήλωση τοῦ Ρώσσελ τό 1881, στήν ὁποία συσχέτιζε τή μισθό τοῦ «πιστοῦ καί φρόνιμου δούλου» μέ «δόλοκληρο τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ».

Τό διδλίο δέν πληροφορεῖ τούς ἀναγνῶστες του ὅτι στό τεῦχος τῆς «Σκοπιᾶς» τῆς 1ης Ὁκτωβρίου 1909 ὁ Ρώσσελ περιέγραφε ώς «ἀντιπάλους του» ἐκείνους πού θά ἐφάρμοζαν τόν ὄρο «πιστός καί φρόνιμος δοῦλος» σέ «ὅλα τά μέλη τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ» καί ὅχι σ' ἔνα ἄτομο. Οὕτε λέει στούς ἀναγνῶστες του ὅτι ἡ εἰδική ἔκδοση τῆς «Σκοπιᾶς» τῆς 16ης Ὁκτωβρίου 1916 δήλωνε ὅτι ὁ Ρώσσελ, ἀν καί δέν διεκδικοῦσε ἀνοιχτά τόν τίτλο τοῦ «πιστοῦ καί φρόνιμου δούλου», τόν «δεχόταν ἀκριδῶς σέ προσωπικές συζητήσεις».

Κι ἐνῷ τελικά τό διδλίο ἀναγνωρίζει ὅτι τό ἵδιο τό περιοδικό «Σκοπιά» προωθοῦσε τήν ἀποψη τοῦ Ρώσσελ ὅτι αὐτός ἦταν «ἐκείνος ὁ δοῦλος» γιά χρόνια μετά τό θάνατό του, δέν δίνει ἰδέα στόν ἀναγνώστη γιά τήν ἐπιμονή μέ τήν ὁποία γινόταν αὐτό, ὅπως ὅταν (ἡ «Σκοπιά») δήλωνε ὅτι ὁ καθένας πού ἔχει γνώση τοῦ Θεοῦ πρέπει νά παραδεχτεῖ εἰλικρινά ὅτι «ἀποκόμισε αὐτή τή γνώση ἀπό τή μελέτη τῆς Βίβλου σέ συνάρτηση μέ αὐτά πού ἔγραψε ὁ ἀδελφός Ρώσσελ· ὅτι πρόν ἀπό ἐκεῖνον τόν καιρό δέν ἥξερε κάν ὅτι ὁ Θεός εἶχε ἔνα σχέδιο σωτηρίας»· ἥ ὅταν περιέγραφε αὐτούς πού ἀμφισβητοῦσαν κάποια διδασκαλία τοῦ Ρώσσελ ώς «ἀρνητές τοῦ Κυρίου» ἐπειδή εἶχαν ἀπορρίψει τόν συγκεκριμένο ὑπηρέτη του.²⁸

Παρομοίως, δέν ἔξηγεται τό παράδοξο πού δημιουργεῖται ἀπό τήν ἵδια τή διδασκαλία τῆς Σκοπιᾶς: ἀπό τή μία, ἡ τωρινή διδασκαλία ὅτι τό 1919 ὁ Χριστός Ἰησοῦς ἀναμφίβολα ἔξέλεξε, ἐνέκρινε καί ἀναγνώρισε μιά «τάξη πιστοῦ καί φρόνιμου δούλου», καί ἀπό τήν ὅλη, τό γεγονός ὅτι αὐτό τό ἵδιο ἔτος τοῦ 1919, καί

28. Βλ. τίς σελίδες 348-350 τοῦ «Κρίση Συνείδησης»· ἐπίσης τίς σελίδες 78-84 στό διδλίο «In Search of Christian Freedom».

γιά χρόνια μετά ἀπό αὐτό, οἱ ἕδιοι δῆθεν ἐκλεκτοί πίστευαν ὅτι ὁ «πιστός καὶ φρόνιμος δοῦλος» δέν ἥταν μιά τάξη ἀλλά ἔνα **πρόσωπο**, ὁ Κάρολος Τέιζ Ρωσσελ, πού εἶχε ἐπιλεγεῖ δεκαετίες πρὸιν τοῦ 1914 ἀπό ἔναν βασιλεύοντα Χριστό πού εἶχε γίνει «παρόν» ἀπό τό 1874.

Τό νέο διδύλιο ἰστορίας τῆς Σκοπιᾶς προσπαθεῖ (στίς σελίδες 220, 221) νά ἀρνηθεῖ τό ὅτι ὁ δεύτερος πρόεδρος, Ἰωσήφ Φ. Ρόδερφορντ, ἐπιζητοῦσε ν' ἀποκτήσει τόν πλήρη καὶ ὀλοκληρωτικό ἔλεγχο τῆς Ὀργάνωσης. Παρουσιάζει μιά φράση τοῦ Κάρολ Κλάιν, γιά νά δείξει ὅτι ὁ Ρόδερφορντ ἥταν στήν πραγματικότητα ἔνας ἄνθρωπος οὐσιαστικά ταπεινός, πού «ὅταν ἀπενθυνόταν στόν Θεό ἔμοιαζε σάν ἔνα μικρό ἀγόρι πού μιλοῦσε στόν μπαμπά του».

“Ομως τά ἰστορικά ἀρχεῖα ἀποδεικνύουν ὅτι ὁ ποιοσδήποτε ἔξεφραζε διαφωνία μέ τόν Ρόδερφορντ – περιλαμβανομένων τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου Διευθυντῶν καὶ τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς – ἀπομακρυνόταν γρήγορα ἀπό ὁποιαδήποτε θέση κατεῖχε μέσα στήν Ὀργάνωση. Ἀρκεῖ μονάχα νά συζητήσει κανείς μέ ἄλλους πού ἥταν στά Κεντρικά Γραφεῖα κατά τή διάρκεια τῆς προεδρίας του γιά νά μάθει ὅτι ἡ εἰκόνα τῆς ταπεινότητας πού μετέφερε ὁ Κάρολ Κλάιν δέν συμβαδίζει μέ τήν πραγματικότητα, καὶ ὅτι ἀπό κάθε ἀποψη ὁ λόγος τοῦ «Δικαστῆ» ἥταν νόμιος.

“Ημουν συνδεδεμένος ἐνεργά μέ τήν Ὀργάνωση κατά τά τελευταῖα πέντε χρόνια τῆς προεδρίας του καὶ γνωρίζω τό φανερό ἀποτέλεσμα πού εἶχε ὁ ἄνθρωπος ἐπάνω μου, καὶ τή γνώμη πού ἔξεφραζαν οἱ ἄλλοι. Οἱ περισσότεροι Μάρτυρες σήμερα δέν εἶχαν αὐτή τήν ἐμπειρία. “Ομως ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ εἴπε ὅτι «ἀπό τήν ἀφθονία τῆς καρδιᾶς μιλάει τό στόμα» καὶ «ἀπό τά λόγια σου θά ἀνακηρυχτεῖς δίκαιος, καὶ ἀπό τά λόγια σου θά καταδικαστεῖς» (Ματθ. 12:34, 37). Πιστεύω ὅτι ὁ ποιοσδήποτε διαβάσει ἀπλά τήν ὕλη τοῦ περιοδικοῦ «Σκοπιά» ἀπό τή δεκαετία τοῦ 1920 μέχρι τό 1942 μπορεῖ νά δεῖ καθαρά τό πνεῦμα, ὅχι τῆς ταπεινότητας, ἀλλά τοῦ δογματισμοῦ καὶ τοῦ αὐταρχισμοῦ πού ἀπέπνεαν τά ἄρθρα, ἄρθρα πού ἀναγνωρισμένα γράφονταν κυρίως ἀπό τόν Ρόδερφορντ. Ἀποδοκιμαστική κι ἀκόμα

σκληρή γλώσσα χρησιμοποιεῖται ἐναντίον ὅποιου τολμοῦσε ν' ἀμφισβητήσει ὅποιαδήποτε θέση, πολιτική ἢ διδασκαλία προερχόταν ἀπό τήν Ὁργάνωση τῆς ὁποίας ἦταν ἐπικεφαλῆς.

Σ' αὐτές τίς ἰδιες σελίδες τοῦ βιβλίου «Μάρτυρες τοῦ Ἱεροῦ Διαγγελεῖς τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ» γίνεται προσπάθεια ν' ἀποδειχθεῖ ὅτι ὁ Ρόδερφορντ δέν ἔθεωρεῖτο ἀπό τά μέλη ὧς «ὅ ἡγέτης τους», καί ὧς ἀπόδειξη ἀναφέρεται ἡ προσωπική του διάψευση αὐτῆς τῆς θέσης, πού ἔγινε τό 1941 μόλις πρίν τό θάνατό του. Ή λεξάντα κάτω ἀπό τή φωτογραφία τῆς διπλανῆς σελίδας τοποθετήθηκε ἐκεῖ ἀπό τόν συγγραφέα, ἢ τούς συγγραφεῖς, τοῦ βιβλίου ἰστορίας τῆς Ἔταιρείας Σκοπιά. Τά λόγια εἶναι ἐκεῖ, ἀλλά τά γεγονότα ὅχι.

Ἐνῶ οἱ ὀπαδοί τῆς Σκοπιᾶς ἔβλεπαν ὁμολογουμένως τόν Χριστό ὧς τόν ἀόρατο ἡγέτη τους, γεγονός εἶναι ὅτι θεωροῦσαν τόν Ρόδερφορντ ὧς τόν ὄρατό, ἐπίγειο ἡγέτη τους, ἀντίθετα μέ τήν ἐντολή τοῦ Χριστοῦ στό Ματθ. 23:10: «Οὕτε ν' ἀποκληθεῖτε ἡγέτες, γιατί ἡγέτης σας εἶναι ἔνας, ὁ Χριστός». Ὁ Ρόδερφορντ δέν μπορεῖ νά μήν ἥξερε ὅτι τά μέλη τόν ἔβλεπαν ὑπό αὐτό τό πρίσμα.

Λάβετε ὑπόψη τίς ἀκόλουθες φωτογραφίες καί λεξάντες ἀπό τόν Ἀγγελιαφόρο τῆς 21ης Ιουλίου 1931, μιά ἀναφορά τῶν συνελεύσεων τῆς Ἔταιρείας Σκοπιά ἢ ὅποια περιέγραφε μεγάλες συνελεύσεις πού ἔγιναν ἐκείνη τή χρονιά σέ μεγάλες εὐρωπαϊκές πόλεις. Συγκρίνετε αὐτές μέ τή λεξάντα πού ὁ συγγραφέας, ἢ οι συγγραφεῖς, τοῦ βιβλίου ἰστορίας τῆς Ἔταιρείας Σκοπιά ἔβαλαν κάτω ἀπό τή φωτογραφία τοῦ Ι. Φ. Ρόδερφορντ, πού ὅτε πρόσωπον, ἔδω δεξιά, νά ἴσχυριζεται ὅτι «οἱ Μάρτυρες γνώριζαν ὅτι δέν ἦταν ὁ ἡγέτης τους».

Ἡ πρώτη φωτογραφία τοῦ Ἀγγελιαφόρου, ἀπό μιά συνέλευση τοῦ 1931 στό Παρίσι, περιγράφει στή λεξάντα τόν Ρόδερφορντ ὡς «τόν ὄρατό ἡγέτη τους».

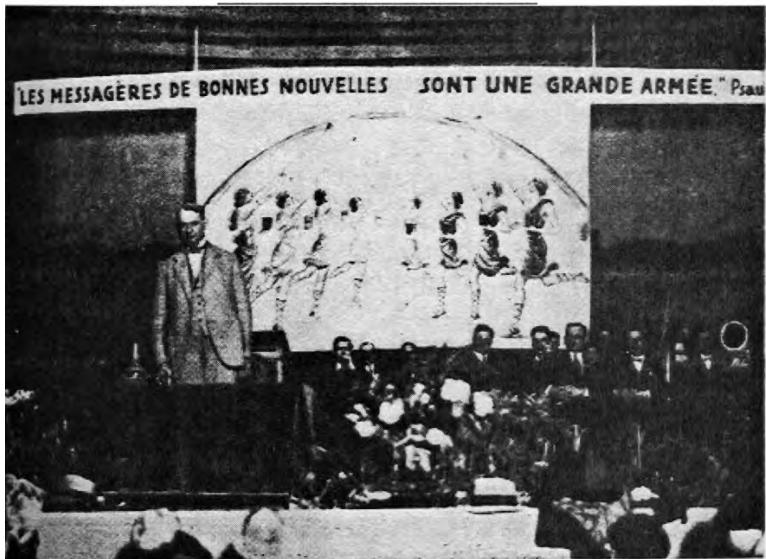

Ο Ι. Φ. Ρόδερφορντ το 1941. Οι Μάρτυρες γνώριζαν ὅτι δέν ἦταν ο ἡγέτης τους

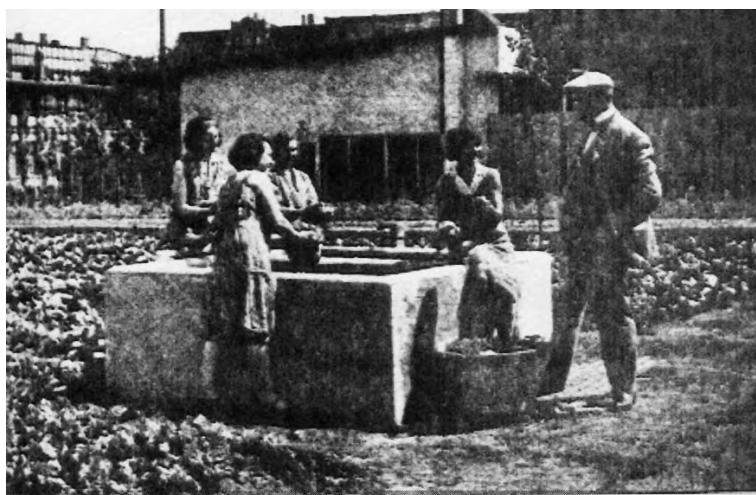
Στίς λεξάντες τῶν δύο ἐπόμενων, ἀπό τὸ Λονδίνο καὶ τὸ Μαγδεμβούργο (Magdeburg, Γερμανία), ὁ Ρόδερφορντ ἀναφέρεται ὡς «ὁ ἀρχηγός».

The International European Conventions

*Planned by Brother Rutherford for the Convenience
of Our Brethren Across the Atlantic Who
Could Not Come to Columbus*

Their Visible Leader—About to Give Instructions to the Paris Division of
"Une Grande Armee."

The Chief Inspects the Cleaning of "Kopf Salat", Just Gathered from the
Garden. It Takes Only Four Bushels for a Meal!

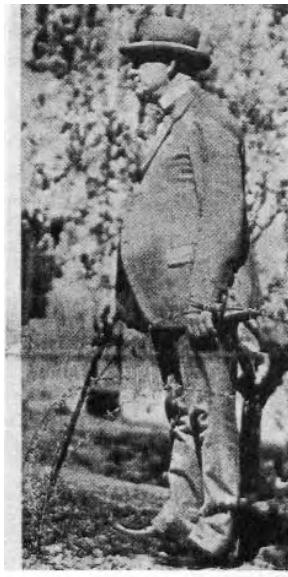

The Bethel Family at London. See 'em Grinning? The Chief Had Just Finished Telling Them Something in the "Colored Language."

Μιά τέταρτη τόν χαρακτηρίζει «ἀρχιστράτηγο τῆς συνέλευσης».

Αὐτή ἡ ἀναφορά τῶν συνελεύσεων τυπώθηκε **δέκα χρόνια πρίν** ὁ Ρόδερφορντ κάνει τή δήλωση τοῦ 1941, ἡ ὅποια ἀναφέρεται στό νέο βιβλίο Ἰστορίας τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά. Δέν ὑπάρχει λόγος νά πιστέψουμε ὅτι ὁ Ρόδερφορντ δέν ἦταν ἐνήμερος γιά τόν τρόπο μέ τόν ὅποιο τόν ἔθλεπαν πραγματικά οἱ ὄπαδοί τῆς Σκοπιᾶς κατά τή διάρκεια τοῦ μεγαλύτερου μέρους τῆς προεδρίας του, καί ἀσφαλῶς δέν ἔκανε τίποτα γιά νά ἀλλάξει αὐτή τήν εἰκόνα. Οἱ μαρτυρίες πού περιλαμβάνουν τήν ὅλη Ἰστορία τῆς διοίκησής του κάνουν τήν ἀποκήρυξη αὐτῆς τῆς εἰκόνας – πού ἔγινε ὅταν πλησίαζε ὁ θάνατος – νά φαίνεται ἀπατηλή.

“Οταν ὁ Δικαστής Ρόδερφορντ πέθανε, στίς 8 Ἰανουαρίου τοῦ 1942, ὁ Νάθαν Χ. Νόρ ἐξελέγη ὁμόφωνα πρόεδρος ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Διευθυντῶν. Ἡ δργανωτική δομή συνέχισε νά εἶναι βασικά ἡ ἴδια, ἀν καί μέ κάποιες προσαρμογές, ἀφοῦ ὁ Νόρ παραχώρησε κάποιο μέρος τῶν εὐθυνῶν του. (Στήν πραγματικότητα οἱ περιστάσεις ἔκαναν αὐτή τήν παραχώρηση ἐπιτακτική ἀνάγκη, γιατί ὁ ἀριθμός τῶν Μαρτύρων αὐξήθηκε ἀπό 108.000 μόνο, πού ἦταν τόν καιρό τοῦ θανάτου τοῦ Ρόδερφορντ, σέ περισσότερους ἀπό 2 ἑκατομμύρια κατά τήν προεδρία τοῦ Νόρ.) Καθώς δέν ἦταν οὕτε συγγραφέας, οὕτε μελετητής τῆς Βίβλου μέ κάποια ἴδιαίτερη ἔννοια, ὁ Νόρ βασίστηκε στόν Φρέντ Φράντς (τόν ἀντιπρόεδρο) γιά νά παίρνει λίγο-πολύ ἐκεῖνος τίς τελικές ἀποφάσεις σέ γραφικά ζητήματα, καί νά εἶναι ὁ κύριος συγγραφέας τῆς Ὁργάνωσης. Ἔρωτήματα σάν αὐτά πού συζητήθηκαν σέ συνεδριάσεις τοῦ Κυδερνῶντος Σώματος (πού ἀναφέρθηκαν πιό πρίν στό κεφάλαιο αὐτό) ὑποδάλλονταν ἐπί δεκαετίες στόν Φρέντ Φράντς γιά ν' ἀποφασί-

President of the Watch Tower Bible and Tract Society and Generalissimo of the Convention.

σει. ”Αν ό Πρόεδρος Νόρ ένιωθε ότι ή απόφαση μπορεῖ νά είχε κρίσιμες συνέπειες στή λειτουργία τής ’Οργάνωσης σέ συγκεκριμένες χώρες τοῦ κόσμου, συνήθως θά τή συζητούσε προσωπικά μέ τόν Φρέντ Φράντς, και δέν θά δίσταζε νά τοῦ γνωστοποιητεί τί ένιωθε ότι ήταν ἐνδεδειγμένο σύμφωνα μέ τίς περιστάσεις μέ τρόπο ρεαλιστικό, ὑπερισχύοντας τοῦ ἀντιπροέδρου ἄν ήταν ἀπαραίτητο. ”Οπως σημειώθηκε πιό πρίν, αὐτή ή διατήχη σχέση συνεχίστηκε μέχρι τή δεκαετία τοῦ 1970, δηκαίνεται στήν ἀπόφαση νά ἐπανέλθει δι θεσμός τῶν πρεσβυτερίων στίς ἐκκλησίες. Αὐτή ή συγκεκριμένη ἀπόφαση ἔξαρτή θηκε κατά πολύ ἀπό τήν ἀποψη και τή γνώμη ἐνός προσώπου, τοῦ ἀντιπροέδρου, κι ὅταν αὐτός ἄλλαξε γνώμη και ὑποστήριξε τήν ἐπιστροφή τῶν πρεσβυτερίων, δι πρόεδρος συμφώνησε.

Βασικά, έτσι είχαν τά πράγματα με δόλο τό ύλικό που δημοσιεύονταν. Ο πρόεδρος έπελεγε τά κύρια άρθρα για τή «Σκοπιά» από ύλικό που υπέβαλλαν διάφοροι συγγραφεῖς, και μετά τά διαβίβαζε στό Τμῆμα Συγγραφής γιά διορθώσεις και τήν ὄποιας ἀναγκαία ἐπιμέλεια ἡ τελική ἐπεξεργασία. Τελικά, μετά τήν ἐπεξεργασία, αντά διαβάζονταν ἀπό τόν ἀντιπρόεδρο και τόν πρόεδρο και ἀν ἐγκρίνονταν, δημοσιεύονταν. Ο Κάρολος Ανταμις, πού ἦταν υπεύθυνος γιά τό Τμῆμα Συγγραφής ὅταν μπήκα κι ἐγώ ἐκει τό 1965, μοῦ ἐξήγησε ὅτι ὁ πρόεδρος εἶχε δώσει μέχρι τότε στό τμῆμα σημαντικά περιθώρια στήν ἐπανεπεξεργασία τέτοιου ύλικού. Μοῦ τόνισε τή μοναδική ἐξαιρεση πού γινόταν, δηλαδή καθετί πού ἔγραφε ὁ ἀντιπρόεδρος, ἐνημερώνοντάς με πώς «ὅτι προέρχεται ἀπό τόν ἀδελφό Φράντς Θεωρεῖται “ἔτοιμο γιά δημοσίευση”, χωρίς νά γίνουν διορθώσεις».

²⁹ Έν τούτοις, ἀκόμη καὶ σ' αὐτήν τήν περίπτωση ὁ πρόεδρος μποροῦσε νά ύπερισχύσει. Γιά παραδειγμα, τό 1967 ὁ Πρόεδρος Νόο ἔστειλε στὸν Κάρολ "Ανταμς, τόν" Εντ Ντάνλαπ καὶ σ' ἐμένα ἀντίτυπα ἀπό «Ἐρωτήσεις ἀναγνωστῶν» πού εἶχε προετοιμάσει καὶ εἶγε παραδώσει γιά δημοσίευση ὁ Φοέντ Φοάντς.²⁹ Μό-

29. Ἀπό τούς τρεῖς πού λάθαμε ἀντίγραφα, ἡμουν δι μόνος πού διμολογοῦσα τότε ὅτι ἀνῆκα στήν «κεχρισμένη» τάξη, ἔχοντας κάνει τέτοια διμολογία ἀπό τό 1946

λις τήν προηγούμενη χρονιά εἶχε ἐκδοθεῖ ἔνα βιβλίο γραμμένο ἀπό τὸν Φρέντ Φράντς, στὸ ὅποῖο τονιζόταν ὅτι τὸ ἔτος 1975 θά σηματοδοτοῦσε τὸ τέλος τῶν 6.000 ἐτῶν τῆς ἀνθρώπινης ἴστορίας. Παραδάλλοντας αὐτά τὰ 6.000 χρόνια μὲ ἔξι ἡμέρες πού ἡ καθεμιά εἶχε διάρκεια χιλίων ἐτῶν, εἶχε γράψει:

Ἐτοι μετά ἀπό ὅχι πολλά χρόνια μέσα στή δική μας γενιά, φτάνουμε σ' αὐτό πού ὁ Ἰεχωबά Θεός θά μποροῦσε νά θεωρήσει ως τήν ἔβδομη μέρα τῆς ὑπαρξης τοῦ ἀνθρώπου.

48 Πόσο κατάλληλο θά ἦταν γιά τόν Ἰεχωβᾶ Θεό νά κάνει ἀπό αὐτή τήν ἔβδομη περίοδο χιλίων ἐτῶν μιά σαββατιαία περίοδο ἀνάπανσης καί ἀνακούφισης, ἔνα μεγάλο Ἰωβηλαῖο Σάββατο γιά κήρυξη ἐλευθερίας σέ δὴ τή γῆ, σέ δῶλους τους κατοίκους της! Θά ἦταν κάτι πολύ ἐπίκαιο γιά τήν ἀνθρωπότητα. Θά ἦταν ἐπίσης τό πιό ταιριαστό ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, γιατί, θυμηθεῖτε, ἡ ἀνθρωπότητα ἔχει ἀκόμα μπροστά της αὐτό τό ὅποιο τό τελευταῖο βιβλίο τῆς Ἀγίας Γραφῆς ὀνομάζει δασιλεία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπί τῆς γῆς, χιλιετή δασιλεία τοῦ Χριστοῦ. Ὅταν ὁ Ἰησοῦς Χριστός δρισκόταν στή γῆ δεκαεννέα αἰῶνες πρίν, εἴπε προφητικά γιά τόν ἔαντό του: “Διότι ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπουν εἶναι κύριος καί τοῦ Σαβδάτου” (Ματθ. 12:8). Δέν θά ἦταν ἀπό ἀπλή τύχη ἡ σύμπτωση, ἀλλά θά ἦταν σύμφωνο μέ τόν γεμάτο ἀγάπη σκοπό τοῦ Ἰεχωβᾶ Θεοῦ νά συμπέσει ἡ δασιλεία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ “Κυρίου τοῦ Σαβδάτου”, μέ τήν ἔβδομη χιλιετία τῆς ὑπαρξης τοῦ ἀνθρώπου.³⁰

Εἶχε πολλές δεκαετίες νά ἐμφανιστεῖ ἀνάμεσα στούς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ τέτοια αἰσθηση ἀναμονῆς, σάν αὐτή πού δημιούργησαν αὐτές οἱ δηλώσεις. Ἀναπτύχθηκε ἔνα τεράστιο κύμα προσδοκίας, πού ἔπερνοῦσε κατά πολύ τήν αἰσθηση ἐγγύτητας τοῦ τέλους, πού εἶχαμε διώσει ἐγώ καί ἄλλοι στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1940.

Νά γιατί μείναμε κατάπληκτοι βλέποντας ὅτι στίς «Ἐρωτή-

30. «Life Everlasting in Freedom of the Sons of God», ἔκδ. τοῦ 1966, σελ. 29, 30.

σεις ἀναγνωστῶν» πού εἶχε ἐπεξεργαστεῖ τώρα ὁ Φρέντ Φράντς, ἐπιχειρηματολογοῦσε λέγοντας ὅτι τό τέλος τῶν 6.000 ἑτῶν θά ἐρχόταν στήν πραγματικότητα ἵνα χρόνο νωρίτερα ἀπ' ὅτι εἶχε μόλις δημοσιευθεῖ στό καινούργιο βιβλίο, δηλαδή ὅτι θά ἐρχόταν τό 1974 ἀντί γιά τό 1975. «Οπως εἶπε ὁ Νόρ στόν Κάρλ «Ανταμις, ὅταν ἔλαβε αὐτό τό ὑλικό πῆγε στόν Φρέντ Φράντς καί τόν φώτησε γιατί ἀυτή ἡ ξαφνική ἀλλαγή. «Ο Φράντς ἀπάντησε μέ βεβαιότητα «»Ετσι εἶναι. Εἶναι τό 1974».

«Ο Νόρ δέν ἔνιωθε ἄνετα μέ τήν ἀλλαγή καί γι' αὐτό ἔστειλε σ' ἐμᾶς τούς τρεῖς ἀντίγραφα, μέ τήν παράκληση νά ὑποβάλουμε τίς προσωπικές μας παρατηρήσεις. Ἡ ἐπιχειρηματολογία τοῦ ἀντιπροέδρου εἶχε οἰκοδομηθεῖ σχεδόν ὅλοκληρωτικά στή χρήση ἐνός ἀπόλυτου κι ἐνός τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ ἐπιθέτου στήν διήγηση γιά τόν κατακλυσμό στό ἔδομο κεφάλαιο τῆς Γενεσης, στά ἐδάφια 6 καί 11 («ἔξακόσια χρόνια» καί «έξακοσιο-στό ἔτος»). Τό σκεπτικό ἥταν ὅτι ἡ μέτρηση τοῦ χρόνου πού εἶχε ἐκτεθεῖ στό καινούργιο βιβλίο ἥταν ἓνα ἔτος πίσω ὡς πρός τόν καιρό τοῦ κατακλυσμοῦ, κι ὅτι ἐπρεπε νά προστεθεῖ ἓνα ἀκόμα ἔτος, μέ ἀποτέλεσμα τό τέλος τῶν 6.000 ἑτῶν νά ἐρθει ἓνα χρόνο νωρίτερα, τό 1974 ἀντί γιά τό 1975.

Καθένας ἀπ' τούς τρεῖς μας ἔγραψε μέ τόν προσήκοντα τρόπο ὅτι δέν νομίζαμε ὅτι ἐπρεπε τό ὑλικό νά δημοσιευθεῖ, ὅτι θά εἶχε ἔξαιρετικά ἀνησυχητικό ἀποτέλεσμα στούς ἀδελφούς.³¹ Ο πρόεδρος προδήλως συμφωνοῦσε, ἀφοῦ τό ὑλικό πού προετοιμάστηκε ἀπό τόν ἀντιπρόοδο δέν δημοσιεύθηκε ποτέ, καί βέβαια αυτή ἥταν μιά πολύ σπάνια περίπτωση.³¹

Στή διάρκεια τῆς προεδρίας τοῦ Νόρ ἥταν πού ὁ ὄρος «κυνερῶν σῶμα» πρωτοάρχισε νά χρησιμοποιεῖται μέ κάποια συχνότητα.³² Τά ἔντυπα ἄρχισαν νά συνδέουν ἓνα τέτοιο σῶμα μέ

31. Στήν ἐπιστολή πού ὑπέβαλα τόνισα ὅτι τό ἐπιχείρημα βασιζόταν κατά κύριο λόγο σέ τμῆμα τῶν Γραφῶν πού εἶναι δύσκολο νά διευκρινιστεῖ, καί ὅτι οἱ λόγοι πού δίνονταν γιά τήν ἀλλαγή ἥταν στήν καλύτερη περίπτωση δυσδιάκριτοι.

32. Στή «Σκοπιά» τῆς 1ης Ιουνίου 1938, σ' ἓνα ἀρθρο σχετικά μέ τήν «Ορ-

τό Συμβούλιο Διευθυντῶν τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά. Στό διδύλιο τῆς Ἐταιρείας «Qualified to be Ministers» («Κατάλληλοι γιά Διάκονοι») πού ἐκδόθηκε τό 1955, στή σελ. 381 ἐμφανίζεται ἡ ἀκόλουθη δήλωση:

Στή διάρκεια τῶν ἐτῶν ἀφότον ὁ Κύριος ἥρθε στό ναό του, τό δρατό κυνηγούντων σῶμα ἔχει ταυτιστεῖ στενά μέ τό Συμβούλιο Διευθυντῶν αὐτοῦ τοῦ Συλλόγου.

”Ετσι τά ἑπτά μέλη τοῦ Συμβουλίου τῶν Διευθυντῶν θεωροῦνταν ώς ἑπτά μέλη τοῦ «κυνηγούντος σώματος». Πάντως εἶναι γεγονός ὅτι ἡ κατάσταση μέ αὐτούς ἦταν περίπου ἡ ἕδια μέ τήν περίπτωση τῶν Διευθυντῶν στίς μέρες τοῦ Ρῶσσελ καί τοῦ Ρόδερφορντ.

”Ο Μάρλεν Κόουλ (Marley Cole), ἔνας Μάρτυρας πού ἔγραψε (μέ τήν πλήρη συνεργασία τῆς Ἐταιρείας) ἔνα διδύλιο μέ τίτλο «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ – Ἡ κοινωνία τοῦ Νέου Κόσμου» (Jehovah’s Witnesses – The New World Society), τό τονίζει αὐτό.³³ Σ’ ἔνα τμῆμα τοῦ διδύλιου μέ τήν ἐπικεφαλίδα «Ἐσωτερική Ἀνταρσία» (Internal Rebellion) περιγράφει πρῶτα τή διένεξη πού συνέδη τό 1917 μεταξύ του Ρόδερφορντ καί τοῦ Συμβουλίου, λέγοντας:

Τέσσερις διευθυντές ἥθελαν μιά ἀναδιοργάνωση...

”Οπως εἶχαν τά πράγματα, τή διοίκηση τήν ἀποτελοῦσε ὁ

γάνωση», χρησιμοποιοῦνται οἱ ἐκφράσεις «κεντρικό σῶμα» καί «κεντρική ἔξουσία», ἀλλά μόνο ἀναφορικά μέ τό σῶμα τῶν ἀποστόλων καί αὐτῶν πού συνεργάζονταν ἀμεσά μαζί τους, χωρίς καμιαύλα ἐφαρμογή στή σύγχρονη πραγματικότητα. Ὁ ὄρος «κυνηγούντων σῶμα» πρωτοεμφανίζεται μέ τήν παρούσα χρήση του στά τεύχη τῆς «Σκοπιᾶς» τῆς 15ης Οκτωβρίου 1944, στή σελ. 315, καί τῆς 1ης Νοεμβρίου 1944, σελ. 328-333 (στήν ἀγγλική).

33. Marley Cole, Jehovah’s Witnesses – The New World Society (New York: Vantage Press, 1955) σελ. 86-89. Ὁ Κόουλ ἔγραψε τό διδύλιο σάν νά ἦταν ἔνας μή Μάρτυρας πού ἔγραφε μιά ἀντιειμενική ἀφήγηση. Ἡ ἕδεα ἦταν ὅτι μέ τό νά ἐκδοθεῖ τό διδύλιο ἀπό κάποιον ἄλλο ἐκδοτικό οίκο θά μπορούσε νά φτάσει σέ ἄτομα πού κανονικά δέν θά ἔπαιρναν ἔντυπα τῆς Ἐταιρείας. Ἡταν μιά μορφή τακτικῆς δημοσίων σχέσεων.

πρόεδρος. Δέν τούς συμβούλευόταν. Τούς ἄφηνε νά μάθουν τί ἔκανε μόνο ἀφοῦ αὐτό εἶχε συντελεστεῖ. Τούς εἶχε ὡς συμβούλους σέ νομικά ζητήματα τοῦ συλλόγου.

‘Ο Ρόδερφορντ δέν δίσταξε νά “προχωρήσει”. (Καί) ὁ Πάστορας πρίν ἀπό αὐτόν εἶχε ἐργαστεῖ μ’ αὐτόν τόν τρόπο. ‘Ο Πάστορας ἀποφάσιζε κι ἐπέβαλλε διοικητικούς κανόνες χωρίς τήν προηγούμενη ἔγκριση τοῦ Συμβουλίου.

Στή συνέχεια, σέ μιά ὑποσημείωση, διά Κόουλ δηλώνει:

Τό Ṅτι δι Πρόεδρος τῆς Σκοπιᾶς ἐξακολούθησε ἔπειτα νά ἐνεργεῖ μέ ἀπεριόριστη ἐλευθερία μποροῦμε νά τό δοῦμε ἀπό τήν ἀκόλουθη ἀφήγηση γιά τίς ἐνέργειες τοῦ Νάθαν Χ. Νόρ σχετικά μέ τήν παραγωγή μιᾶς νέας μετάφρασης τῆς Βίβλου.³⁴

Στή συνέχεια παρατίθεται κείμενο ἀπό τή «Σκοπιά» τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1950, σελ. 315 καί 316 (ἔλληνική ἔκδοση: 15 Φεβρουαρίου 1951, σελ. 57 καί 58). Ἀποκαλύπτει ὅτι οί Διευθυντές τοῦ Συμβουλίου πρωτοπληροφορήθηκαν ἀπό τόν πρόεδρο γιά τήν ὑπαρξη τῆς Μετάφρασης τοῦ Νέου Κόσμου (πιθανῶς ἔνα ἀπό τά μεγαλύτερα ἐγχειρήματα πού ἀνέλαβε ποτέ ἡ Ὁργάνωση) μόνο μετά τήν περιόδου τής μετάφρασης τοῦ τμήματος τῶν ἔλληνικῶν Γραφῶν, καί ἀφοῦ ἦταν ἔτοιμη γιά ἐκτύπωση.

Μέχρι τό 1971 ὅπότε ἐκφωνήθηκε ἡ ὅμιλία μέ τήν ἔκφραση «ἡ οὐρά πού κινεῖ τόν σκύλο», τό Συμβούλιο τῶν Διευθυντῶν δέν συνεδρίαζε μέ κάποιο τακτικό χρονοδιάγραμμα, ἀλλά μόνο ὅταν ἀποφάσιζε νά τό συγκαλέσει ὁ πρόεδρος. Μερικές φορές περιοῦσαν μῆνες χωρίς νά γίνουν καθόλου συναντήσεις, καί ἡ πιό συνηθισμένη ἡμερήσια διάταξη ἦταν ἀποδεδειγμένα τέτοια ἐταιρικά ζητήματα ὅπως ἀγορά περιουσιακῶν στοιχείων ἡ νέου ἐξοπλισμοῦ. Κατά κανόνα, δέν εἶχαν τίποτα νά ποῦν σχετικά μέ τό τί Γραφικό ὑλικό θά ἔπρεπε νά δημοσιευθεῖ, οὔτε ζητεῖτο ἡ ἔγκρισή τους.

34. Στό ՚διο, σελ. 88.

‘Ο ἀντιπρόσωπος Φράντς τό κατέστησε αὐτό σαφές ὅταν κατέθεσε σέ δικαστήριο στή Σκωτία τό 1954, σέ μιά ύπόθεση γνωστή ώς «ύπόθεση Γουώλς» (Walsh). ‘Οταν ἐρωτήθηκε σχετικά μέ τό τί συνέβαινε ἐάν γινόταν κάποια σημαντική μεταβολή σέ κάποιο δόγμα, καί ἀν κάτι τέτοιο ἔπρεπε νά ἐγκριθεῖ πρῶτα ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Διευθυντῶν, ὁ ἀντιπρόσωπος ἀπάντησε ώς ἔξῆς (τό ύλικο πού προστίθεται ἐδῶ ἔχει ἀνατυπωθεῖ ἀπό τά ἐπίσημα πρακτικά τῆς δίκης, μέ τό «Ε» νά ἀντιπροσωπεύει τήν ἐρώτηση τοῦ δικηγόρου καί τό «Α» τήν ἀπάντηση πού δόθηκε ἀπό τόν Φρέντ Φράντς):

- E. Σέ θέματα πνευματικά, ἔχει κάθε μέλος τοῦ Συμβούλιον τῶν Διευθυντῶν ἔξισου ἐγκυρη γνώμη;
- A. ‘Ο Πρόσωπος εἶναι ὁ ἐκπρόσωπος. Ἐκφωνεῖ τίς ὄμιλες πού δείχνουν τίς προόδους στήν κατανόηση τῶν Γραφῶν. Μετά μπορεῖ νά ἀναθέσει σέ ἄλλα μέλη τῶν Κεντρικῶν Γραφείων προσωρινά νά ἐκφωνήσουν ἄλλες ὄμιλίες πού ἀναπτύσσουν τό δποιο μέρος τῆς Βίβλου, πάνω στό δποιο ἔχει πέσει περισσότερο φῶς.
- E. Πεῖτε μου: Αὐτές οἱ πρόοδοι – δπως τό θέτετε – ψηφίζονται ἀπό τούς Διευθυντές;
- A. “Οχι.
- E. Πῶς γίνονται αὐτές οἱ διακηρύξεις;
- A. Περνοῦν ἀπό τήν ἐκδοτική ἐπιτροπή, κι ἐγώ δίνω τήν ἐγκρισή μου ἀφοῦ ἔξετάσω τίς Γραφές. Μετά τίς διαβιβάζω στόν Πρόσωπο Νόρ, καί ὁ Πρόσωπος Νόρ ἔχει τήν τελική ἐγκρισή.
- E. Δέν περνοῦν καθόλου ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Διευθυντῶν;
- A. “Οχι.³⁵

35. Παρότι ὁ ἀντιπρόσωπος ἀναφέρεται σέ μιά «ἐκδοτική ἐπιτροπή», πρακτικά ταυτίζει μέ τήν ἐπιτροπή μόνο τόν ἑαυτό του καί τόν πρόσωπο Νόρ, ἀπό τά μέλη τοῦ Συμβουλίου. Στήν πραγματικότητα δέν ύπηρχε καμιαά ἐπίσημη «συντακτική ἐπιτροπή» ἐκτός ἀπό αὐτούς τούς δύο. Τό 1965 ὁ

Γνωρίζω προσωπικά ότι ή παρουσίαση τῶν πραγμάτων ἀναφορικά μέ τό Συμβούλιο τῶν Διευθυντῶν εἶναι ἀληθής. Πρίν το 1971, ἡμουν μέ διάφορα μέλη τοῦ συγγραφικοῦ τμήματος σέ μιά συνάντηση πού συγκάλεσε ὁ Κάρλ "Ανταμς, καὶ ἀνέκυψε τό θέμα τοῦ πᾶς θά ἔξασφαλίζαμε τήν ἔγκριση τοῦ προέδρου γιά ὅρισμένες προτεινόμενες βελτιώσεις στό περιοδικό «Η Σκοπιά». Κάποιος πρότεινε νά θίξει τό θέμα στόν Νόρ δ Λάιμαν Σουίνγκλ, πού ἥταν παρών ὡς ἔνας ἀπό τούς συγγραφεῖς. Ἡ ἀπάντηση τοῦ Σουίνγκλ ἥταν σύντομη, ἀλλά μέτρησε ὅσο τόμοι ἀναλύσεων ὅσον ἀφορᾶ τό πᾶς εἶχε ἡ κατάσταση στήν πραγματικότητα. Εἶπε: «Γιατί ἐγώ; Τί μπορῶ νά κάνω ἐγώ; Είμαι μόνο ἔνας Διευθυντής».

Οἱ δηλώσεις τοῦ ἀντιπροέδρου στή δίκη στή Σκωτία ὅχι μόνο ἀποτελοῦν πρόβλημα ὅσον ἀφορᾶ τό θέμα τῆς ὑπαρξῆς ἐνός γνήσιου «κυβερνῶντος σώματος» ἐκείνη τήν ἐποχή, ἀλλά ἐπίσης δείχνουν πόσο πλασματικός εἶναι ὁ ἴσχυρισμός ὅτι ἡ «πνευματική τροφή» πού παρέχεται ἀπορρέει ἀπό μιά «τάξη πιστοῦ καὶ φρόνιμου δούλου». Δύο ἥ, στήν καλύτερη περίπτωση, τρεῖς ἄνθρωποι ἀποφάσιζαν πᾶς θά διαμορφώνονταν τό περιοδικό «Σκοπιά» καὶ οἱ ἄλλες ἐκδόσεις – ὁ Νάθαν Νόρ, ὁ Φρέντ Φράντς καὶ ὁ Κάρλ "Ανταμς – καὶ ὁ τελευταῖος δέν ἥταν ἀπό τήν ἀποκαλούμενη «τάξη τῶν κεχρισμένων». Ὁπως δείχνουν καθαρά οἱ δηλώσεις τοῦ ἀντιπροέδρου, οὕτε κἄν τά μέλη τοῦ Συμβουλίου τῶν Διευθυντῶν, πού ὑποτίθεται πώς ἥταν ὅλα μέλη τῆς «τάξης τοῦ πιστοῦ καὶ φρόνιμου δούλου», δέν καλοῦνταν νά δώσουν τήν ἔγκρισή τους γιά τήν «πνευματική τροφή» πού θά παρουσιάζοταν.

"Ετσι, μέ τόν ἵδιο τρόπο πού ὁ Ρῶσσελ ἔξασκοῦσε πλήρη ἔλεγχο πάνω σέ αὐτά πού ἔξεδιδε ἡ ἐταιρεία Σκοπιά μέχρι τό 1916, καὶ ἀκριβῶς ὅπως ὁ Ρόδερφορντ ἔκανε τό ἵδιο κατά τήν

Κάρλ "Ανταμς ἥταν τό μόνο – ἐκτός ἀπό τούς δύο – ἄτομο ἀπό τό ὅποιο ζητεῖτο νά ὑπογράψει τήν ὑλή πού ἐπρόκειτο νά δημοσιευθεῖ, καὶ δέν ἥταν στό Συμβούλιο τῶν Διευθυντῶν, οὕτε ὅμολογοῦσε ὅτι ἀνήκε στήν «κεχρισμένη τάξη».

προεδρία του μέχρι τό 1942, παραμοίως κατά τή διάρκεια τῆς προεδρίας του Νόρ ή ἄσκηση τῆς ἔξουσίας ως πρός τήν ἐτοιμασία καί τήν ἐπίδοση τῆς «πνευματικῆς τροφῆς» για τήν κοινότητα τῶν Μαρτύρων περιοριζόταν σέ δύο ή τρία ἀτομα, δέν ἦταν κάτι που ἔκανε μιά «τάξη» ἀτόμων που εἶχε ὑποθετικά διορίσει ὁ Χριστός ως «οἰκονόμους ἐπί τῶν ὑπαρχόντων του». ³⁶

Ἡ κατάσταση παρέμενε ἡ ἴδια ἀκόμη καί μετά τή διεύρυνση τοῦ Κυριακής Σώματος, ὅστε νά συμπεριληφθοῦν καί ἄλλοι ἐκτός ἀπό τούς ἑπτά Διευθυντές. Τό 1975, σέ κάποια συνεδρίαση, ἦρθε γιά συζήτηση τό ὑλικό που εἶχε προετοιμάσει ὁ ἀντιπρόεδρος γιά νά χρησιμοποιηθεῖ ώς ὅμιλία σέ μιά συνέλευση. Πραγματευόταν τήν παραβολή τοῦ «κόκκου σινάπεως» καί τοῦ «προζυμοῦ» (πού δρίσκεται στό 130 κεφ. τοῦ κατά Ματθαϊον εὐαγγελίου) κι ἐπιχειρηματολογοῦσε ἀναλύοντας μέ λεπτομέρεια ὅτι ἡ «βασιλεία τῶν οὐρανῶν» πού ἀνέφερε ὁ Ἰησοῦς στίς παραβολές αὐτές ἦταν στήν πραγματικότητα μιά «κατ' ἀπομίμησην» βασιλεία, μιά βασιλεία κίδηθη. ³⁷ Ενα μέλος τοῦ Σώματος πού εἶχε διαβάσει τό ὑλικό δέν εἶχε πειστεῖ ἀπό τήν ἐπιχειρηματολογία.

Μετά ἀπό συζήτηση, ἀπό τά 14 μέλη πού ἦταν παρόντα μόνο πέντε (συμπεριλαμβανομένων τοῦ Νάθαν Νόρ καί τοῦ Φρέντ Φράντς) ψήφισαν ὑπέρ τῆς χρήσης τοῦ ὑλικοῦ σέ ὅμιλία σέ συνάθροιση, οἱ ἄλλοι ψήφισαν κατά. ³⁸ Ετσι τό ὑλικό δέν χρησιμοποιήθηκε – ώς ὅμιλία – ἀλλά παρουσιάστηκε σέ διδλίο πού κυκλοφόρησε κατά τήν ὅμιλία καί μέσα σέ λίγους μῆνες ἐμφανίστηκε καί στό περιοδικό «Ἡ Σκοπιά». ³⁹ Τό γεγονός ὅτι σχεδόν τά δύο τρίτα τῶν παρόντων μελῶν εἶχαν ἐκφράσει τουλάχιστον κάποια ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης πρός τό ὑλικό δέν ἐπηρέασε τήν ἀπόφαση τοῦ προέδρου νά προχωρήσει στή δημοσίευσή του.

36. Ματθ. 24:47.

37. Βλ. τό διδλίο «Man's Salvation of World Distress at Hand!» (Ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τήν παγκόσμια στεναχώρια πλησιάζει!), πού ἐκδόθηκε τό 1975, σελ. 206-216. Ἐπίσης τή «Σκοπιά», 1η Ὁκτωβρίου 1975, σελ. 589-608 (έλλ. ἐκδοση: 1η Ἱανουαρίου 1976, σελ. 13-28).

”Οχι μόνο τό περιεχόμενο του περιοδικού και άλλων ἐντύπων, άλλα και κάθε άλλο χαρακτηριστικό της παγκόσμιας δραστηριότητας των Μαρτύρων του Ἰεχωδᾶ – ή διεύθυνση τών, περισσότερων ἀπό ἐνενήντα, Γραφείων Τμήματος (κάθε ἐπίσκοπος Τμήματος φέρει τό χαρακτηρισμό του «προεδρεύοντα διακόνου της Χριστιανοσύνης» για τήν περιοχή μέσα στήν ὅποια ἔχει διοριστεῖ), ή ἐπίβλεψη του ἔργου ὅλων τῶν περιοδευόντων ἀντιπροσώπων, ή διεύθυνση τῆς Ἱεραποστολικῆς σχολῆς Γαλαάδ και ὁ διορισμός και τό ἔργο ὅλων τῶν Ἱεραποστόλων, ὁ σχεδιασμός και τά προγράμματα τῶν συνελεύσεων – ὅλα αὐτά, και πολλά άλλα ἀκόμη, ἥταν τελικά ἀποκλειστικό προνόμιο ἐνός μόνο ἀνθρώπου: του προέδρου τῆς Ἐταιρείας. Όποιαδήποτε συζήτηση διεξῆγε ἢ δέν διεξῆγε τό Κυβερνῶν Σῶμα γιά θέματα πού ἐνέπιπταν σέ κάποια ἀπό αὐτά τά πεδία, γινόταν ἀκριβῶς ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἀπόφασης και τῆς διακριτικῆς εὐχέρειας του προέδρου.

”Ολα αὐτά εἶναι δύσκολο νά συμβιδαστοῦν μέ τά ἄρθρα πού δημοσιεύτηκαν μετά τήν ὁμιλία του ἀντιπροέδρου γιά τήν «οὐρά πού κινεῖ τό σκύλο». Ἡ γλῶσσα ἔκει ἥταν τόσο δυναμική, τόσο πειστική:

”Ἐτσι, ἐπίσης, μολονότι δὲν ὑπῆρχαν ἀπόστολοι του Χριστοῦ τὸν δέκατο ἔνατο αἰῶνα, τὸ ἄγιο πνεῦμα τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ ἐνήργησε γιὰ τὸν σχηματισμὸ τοῦ κυβερνῶντος σῶματος γιὰ τὸ κεχρισμένο του ὑπόλοιπο τῆς τάξεως του «πριστοῦ καὶ φρονίμου δούλου». Τὰ γεγονότα μιλοῦν μόνα των. Ἡλθε ἐπὶ σκηνῆς ἔνα σῶμα κεχρισμένων Χριστιανῶν οἱ ὄποιοι ἐδέχθησαν καὶ ἀνέλαβον τίς εὐθύνες νὰ κυβερνοῦν τὶς ὑποθέσεις τοῦ ὄφεωραμένου, βαπτισμένου καὶ κεχρισμένου λαοῦ του Ἰεχωδᾶ οἱ ὄποιοι ἀκολούθουσαι τὰ δῆματα του Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ προσπαθούσαι νὰ ἐκτελέσουν τὸ ἔργο ποὺ ἀναφέρεται στήν προφητεία του Ἰησοῦ στὰ ἔδαφα Ματθαῖος κδ' 45 - 47. Τὰ γεγονότα μιλοῦν πιὸ δυνατὰ ἀπὸ τὰ λόγια. Τὸ κυβερνῶν σῶμα ὑπάρχει. Μὲ εὐγνωμοσύνη οἱ Χριστιανοὶ μάρτυρες του Ἰεχωδᾶ γνωρίζουν καὶ δεδιστῶνουν ὅτι αὐτὸ δὲν εἶναι μιὰ θρησκευτικὴ ὀργάνωσις ἐνὸς ἀνθρώπου, ὅλῃ ὅτι ἔχει ἔνα κυβερνῶν σῶμα κεχρισμένων ἀπὸ τὸ πνεῦμα Χριστιανῶν.

Δυστυχῶς, ἡ εἰκόνα πού παρουσιαζόταν (στό ἄρθρο) ἀπλῶς δέν ἦταν ἀληθινή. Τά γεγονότα ὅντως «μιλοῦν ἀπό μόνα τους», καί τά γεγονότα πού ἥδη παρουσιάστηκαν ἀπό τίς Ἰδιες τίς ἐκδόσεις πού ἐγκρίνει ἡ Σκοπιά καί ἀπό δηλώσεις τῶν Διευθυντῶν, δείχνουν καθαρά ὅτι δέν ύπηρχε Κυβερνῶν Σῶμα μέ τήν πραγματική ἔννοια τόν 19ο αἰώνα κατά τή διάρκεια τῆς προεδρίας τοῦ Ρώσσελ, οὕτε τόν 20ο αἰώνα κατά τή διάρκεια τῆς προεδρίας τοῦ Ρόδερφορντ, καί, μέ τήν ἔννοια πού περιγράφεται σ' αὐτό τό Ἰδιο ἄρθρο τῆς «Σκοπιᾶς», οὕτε κατά τή διάρκεια τῆς προεδρίας τοῦ Νόρ.

‘Η εἰκόνα πού παρουσιαζόταν ἦταν ἐντυπωσιακή ἀκουστικά, ἀλλά ψεύτικη, ἀποκύημα φαντασίας. Τό γεγονός εἶναι ὅτι ἀπό τήν Ἰδια τήν ἔναρξη τῆς ‘Οργάνωσης ὑπερίσχυσε μάλιστα η μοναρχική διαχείριση (ἡ λέξη «μονάρχης» ἔχει ἐλληνική προέλευση καί σημαίνει «αὐτόν πού κυβερνᾷ μόνος», κι ἐπίσης στά λεξικά προσδιορίζεται ως «αὐτός πού διατηρεῖ προεξάρχοντα θέση καί ἰσχύ»). Τό ὅτι ὁ πρῶτος πρόεδρος ἦταν πρᾶος καί προσηνής, ὁ δεύτερος αὐστηρός καί ἀπολυταρχικός καί ὁ τρίτος πολύ μεθοδικός κι ἐπιχειρηματικός, δέν ἀλλάζει μέ κανένα τρόπο τό γεγονός ὅτι καθένας ἀπό τούς τρεῖς προέδρους ἀσκήσε μοναρχική ἔξουσία.

‘Η μεγάλη πλειοψηφία τῶν Μαρτύρων πού ἀποτελοῦσαν αὐτό πού τό ἄρθρο τῆς «Σκοπιᾶς» τοῦ 1971 εἶχε ἀναφέρει ως ἀπλούς στρατιῶτες καί ἀκολούθους – περιλαμβανομένων τῶν περισσότερων ἀπό τούς «κεχρισμένους» πού συναποτελοῦν τήν «τάξην τοῦ πιστοῦ καί φρονίμου δούλου» – δέν τό ἥξεραν καθόλου αὐτό. Αὐτοί πού ἦταν σέ θέσεις ἀρκετά κοντά στήν ἔδρα τῆς ἔξουσίας ἥξεραν ὅτι ἡ κατάσταση εἶχε ἔτσι· ὅσο πιό κοντά ἦταν, τόσο πιό ἐνήμεροι ἦταν γιά τά γεγονότα.

Αὐτό ἴσχύει Ἰδιαίτερα γιά τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, καί τό 1975 ὁ «σκύλος» ἀποφάσισε ὅτι ἦταν καιρός νά «κινήσει τήν οὐρά του». Τά περισσότερα μέλη ἔνιωθαν ὅτι ἦταν καιρός τά γεγονότα ν' ἀρχίσουν νά ἀνταποκρίνονται σέ ὅσα λέγονταν καί δημοσιεύονταν.

Εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι αὐτό πού ἔγινε ἦταν οὐσιαστικά **τό**

Ϊδιο πού εἶχαν προτείνει οἱ τέσσερις Διευθυντές τό 1917, μιά ἀναδιογάνωση, μιά προσπάθεια ἀπό μέρους τους ἡ ὅποια ἀπό τότε καὶ μετά χαρακτηριζόταν ἀπό τίς ἐκδόσεις τῆς «Σκοπιᾶς» ὡς «φιλόδοξη μηχανορραφία» καὶ «δόλια συνωμοσία» ἡ ὅποια «μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ, δέν πέτυχε! Πενήντα πέντε χρόνια μετά, τό Ϊδιο κατά βάση προτεινόμενο σχέδιο πέτυχε, ὅλλα μόνο μετά ἀπό μῆνες ἀναταραχῆς γιά τό Κυδερνῶν Σῶμα.

Κεφάλαιο 4

Ἐσωτερική ἀναταραχή καὶ ἀναδόμηση

«὾στε ποτέ ἂς μήν εἶναι ἀνθρωποι ἡ περηφάνειά σας.

Δέν ύπάρχει τίποτα στά ἀνθρώπινα γιά τό δποῖο
νά καυχηθεῖ κανείς.» Α' πρός Κορινθίους 3:21, NEB καί JB

Ἡ διαδικασία ἔκεινησε ἀναμφίβολα ἀπό τίς πληροφορίες γιά τούς πρεσβυτέρους πού παρουσίασε τό βιβλίο «Βοήθημα πρός κατανόηση τῆς Βίβλου». Μέχρι τότε οἱ ἐκκλησίες δρίσκονταν ὑπό τὴν ἐπίβλεψη ἐνός μόνο ἀτόμου, τοῦ «Ἐπηρέτη Ἐκκλησίας». Ἡ ἀντικατάστασή του ἀπό ἕνα σῶμα πρεσβυτέρων ἀναπόφευκτα δημιουργησε ἐρωτηματικά γιά τούς Ὁργανισμούς τῶν Τμημάτων, ὅπου ἔνας ἄνδρας ὑπηρετοῦσε ώς ὁ «ἐπίσκοπος» μιᾶς ὀλόκληρης χώρας, σχεδόν ὅπως ἔνας ἐπίσκοπος ἢ μητροπολίτης ἔχει ὑπό τὴν ἐποπτεία του μιά μεγάλη περιοχή μέ πολλές ἐκκλησίες. Καί τά Κεντρικά Γραφεῖα εἶχαν τόν πρόεδρο τους, στόν δποῖο ἐγώ προσωπικά εἶχα ἀναφερθεῖ (ἐκφωνώντας λόγο σέ ἔνα σεμινάριο γιά ἐπισκόπους τμημάτων στό Μπρούκλιν) ώς «τόν προεδρεύοντα ἐπίσκοπο ὅλων τῶν ἐκκλησιῶν παγκόσμια».¹

Προφανῶς ἡ ἐκδηλη ἀνωμαλία, ἡ ἀντίθεση μεταξύ τῆς κατάστασης στίς ἐκκλησίες καὶ τῆς κατάστασης στά Κεντρικά Γραφεῖα, εἶναι αὐτή πού ὁδήγησε στὴν ὄμιλία τῆς «οὐραῖς πού κινεῖ τόν σκύλο» καί στά ἄρθρα τῆς «Σκοπιᾶς», καθώς αὐτά ἐπιχειροῦσαν νά δικαιολογήσουν καί νά ἔξομαλύνουν τὴν ὑπάρχουσα διαφορά μεταξύ τῆς κατάστασης στίς ἐκκλησίες

1. Ὁ Πρόεδρος Νόρ Καθόταν τότε στὴν ἐξέδρα, καί δέν ἐξέφρασε διαφωνία μέ τὴν περιγραφή.

καί στά Κεντρικά Γραφεῖα. Είναι σχεδόν σίγουρο ότι παράλληλα τά ἄρθρα αυτά εἶχαν σκοπό νά στείλουν ἔνα μήνυμα στά μέλη τοῦ σωματείου πού εἶχαν δικαίωμα ψήφου, ότι δέν θά ἔπρεπε νά προσπαθήσουν μέσω τῆς ψήφου τους νά ἐπιφέρουν κάποια ἀλλαγή στή δομή τῶν Κεντρικῶν Γραφείων, ἢ νά ἐκφραστοῦν ἀναφορικά μέ τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος καί τή διαχείριση πού ἀσκοῦσε αὐτό.

Τή χρονιά πού ἐκφωνήθηκε αὐτή ἡ ὁμιλία, τό 1971, ὁ Πρόεδρος Νόρ ἀποφάσισε νά ἐπιτρέψει στό Κυβερνῶν Σῶμα νά κάνει κριτική σ' ἔνα βιβλίο μέ τίτλο «΄Οργάνωση γιά Κήρυγμα τῆς Βασιλείας καί Δημιουργία Μαθητῶν» (Organization for Kingdom-Preaching and Disciple-Making), ἔνα εἶδος ἐκκλησιαστικοῦ ἐγχειριδίου πού παρουσιάζει τήν δογανωτική δομή καί τήν πολιτική πού ωθούσε τήν ὅλη διάρθρωση, ἀπό τά Κεντρικά Γραφεῖα καί τά Τμήματα, ἔως τίς Περιφέρειες, τίς περιοχές καί τίς ἐκκλησίες. Δέν εἶχε ζητηθεῖ ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα νά παρέχει τήν ὑλη γιά τό βιβλίο. Ό πρόεδρος εἶχε ἀναθέσει τό σχέδιο γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ βιβλίου στόν Κάρλ "Ανταμς, τόν ἐπικεφαλῆς τοῦ Συγγραφικοῦ Τμήματος (πού δέν ἦταν μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος οὔτε ὅμολογοῦσε ότι ἀνήκε στούς «κεχρισμένους»). Έκεῖνος μέ τή σειρά του εἶχε ἀναθέσει στόν "Ἐντ Ντάνλαπ καί σ' ἐμένα νά συνεργαστοῦμε μαζί του στήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐγχειριδίου – ὁ καθένας μας θά συνέγραφε περίπου τό ἔνα τρίτο τῆς ὑλῆς.²

Τά κείμενα πού ἀναπτύξαμε παρουσίαζαν τή σχέση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος καί τῶν σωματείων σέ ἐναρμονισμό μέ τά ἄρθρα τῆς «Σκοπιᾶς» πού τόνιζαν ότι «ὅ σκύλος ἔπρεπε νά κινεῖ τήν οὐρά» καί ὅχι νά συμβαίνει τό ἀντίθετο. "Οταν ὅρισμένα σημεῖα πού ἀναφέρονταν σ' αὐτό ἥρθαν ἐνώπιον τοῦ Σώματος, προκάλεσαν μᾶλλον ἔξημμένες συζητήσεις. Ό Πρόεδρος Νόρ

---

2. Μοῦ ἀνατέθηκαν τά κεφάλαια «Ἡ ὑπηρεσία σας στόν Θεό» (Your Service to God), «Διαφύλαξη τῆς καθαρότητας τῆς ἐκκλησίας» (Safeguarding the Cleanliness of the Congregation) καί «Ὑπομονή πού καταλήγει σέ θεία ἐπιδοκιμασία» (Endurance That Results in Divine Approval).

ἐξέφρασε ξεκάθαρα ὅτι ἔνιωθε ὅτι γινόταν προσπάθεια νά ἀναληφθοῦν ἀπό ἄλλους οἱ εὐθύνες καί τό ἔργο του. «Υπογράμμισε ὅτι τό Κυβερνῶν Σῶμα ἔπρεπε νά ἀσχολεῖται αὐστηρά μέ τά «πνευματικά θέματα», καί ὅτι τό σωματεῖο θά διαχειριζόταν τά ὑπόλοιπα. «Ομως, ὅπως γνώριζαν τά μέλη τοῦ Σώματος, τά «πνευματικά θέματα» πού τούς εἶχαν παραχωρηθεῖ σ' ἐκεῖνο τό στάδιο συνίσταντο σχεδόν ἐξ ὀλοκλήρου σέ τυπικές ἐγκρίσεις διορισμῶν ἀτόμων, πού κατά ἔνα μεγάλο μέρος ἦταν ἄγνωστα, γιά ν' ἀναλαβούν ἔργο περιοδεύοντος ἐπισκόπου, καί στήν ἀντιμετώπιση μᾶς συνεχοῦς ροῆς ἐρωτημάτων γιά «ζητήματα ἀποκοπῆς ἀπό τήν ἐπικοινωνία μέ τήν ἐκκλησία».

Τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος τό 1975.

Πρώτη σειρά: Ἔδαρτ Τσίτυ, Φρέντ Φράντς, Νάθαν Νόρ,

Γιῶργος Γάγκας, Τζών Μπούθ, Τσάαρλς Φέκελ.

Δεύτερη σειρά: Ντάν Σίντλικ, Ρένμοντ Φράντς, Λόνντ Μπάρον,

Γονίλιαμ Τζάκσον, Γκράντ Σοῦτερ, Λέο Γκρίνλις.

Πίσω σειρά: Θέοντορ Τζάρας, Λάμιαν Σονίγκλ, Μίλτον Χένσελ,

Κάρλ Κλάιν, Ἀλμπερτ Σρόντερ.

Σέ ὁρισμένα σημεῖα τῆς συζήτησης ἐξέφρασα τήν ἀντίληψή μου ὅτι καί ἄλλα ζητήματα πνευματικῆς φύσης ἐνέπιπταν ἐπίσης στήν ἀρμοδιότητα τοῦ Σώματος. (Προσωπικά δέν μποροῦσα νά συμδιέδω τήν ὑπάρχουσα μοναρχική διευθέτηση μέ τή δήλωση τοῦ Ἰησοῦ «ὅλοι ἐσεῖς εἰστε ἀδελφοί» καί «ἕνας

εῖναι ὁ δάσκαλός σας, ὁ Χριστός»· καί «οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν τά καταδυναστεύουν καί οἱ μεγάλοι τά κατεξουσιάζουν» ἀλλά «δέν εῖναι ἔτσι τά πράγματα μεταξύ σας».³ Ἀπλά, δέν φαινόταν ἔντιμο νά λέμε αὐτά πού εἶχαν εἰπωθεὶ στά ἀρθρα τῆς «Σκοπιᾶς» τοῦ 1971 καί μετά νά μήν τά πραγματοποιοῦμε.)

Πάντως, σέ κάθε περίπτωση πού τό ἔκανα αὐτό, ὁ πρόεδρος ἔπαιρνε τίς παρατηρήσεις πολύ προσωπικά, μιλώντας γιά πολύ, μέ φωνή δυναμική καί γεμάτη ἔνταση, καί λέγοντας ὅτι «προφανῶς κάποιοι δέν ἥταν ἴκανοποιημένοι ἀπό τόν τρόπο πού ἔκανε τή δουλειά του». Ἀναφερόταν μέ πολλές λεπτομέρειες στό ἔργο πού ἐπιτελοῦσε, καί μετά ἔλεγε «τώρα προφανῶς κάποιοι δέν θέλουν νά διαχειρίζομαι πιά τά πράγματα» καί ὅτι ἵσως θά ἔπρεπε «νά τά παρατήσει ὅλα ἐδῶ, νά μεταβιβάσει τήν ἔξουσία στόν Ρέυ Φράντς καί ν' ἀφήσει σ' αὐτόν τή διαχείριση».

Μοῦ ἔρχόταν δύσκολο νά πιστέψω ὅτι μποροῦσε νά τοῦ διαφεύγει τόσο ὀλοκληρωτικά τό δασικό, ούσιωδες ἐπιχείρημα τῶν σχολίων μου, ὅτι ἐκφραζόμουν ὑπέρ μιᾶς συλλογικῆς διοικητικῆς διάρθρωσης, ὅχι ὑπέρ τῆς μεταβίβασης τῆς ἔξουσίας ἀπό ἓνα ἀτομο-διαχειριστή σέ ἓνα ἄλλο ἀτομο-διαχειριστή. Κάθε φορά τοῦ τό ἔξηγοῦσα, ξεκαθαρίζοντας ὅτι αὐτά πού ἔλεγα δέν τά ἐννοοῦσα ὡς ἔνα εἶδος προσωπικῆς ἐπίθεσης, ὅτι ἔνιωθα ὅτι KANENA ἀτομο δέν ἔπρεπε νά ἀναλάβει τίς ὑπό συζήτηση εὐθύνες, ἀλλά ὅτι, ὅπως καταλάβαινα ἀπό τή Βίδλο καί τή «Σκοπιά», αὐτά ἥταν θέματα πού ἔπρεπε νά διεκπεραιώνει ἔνα σῶμα ἀτόμων. Εἶπα ξανά καί ξανά ὅτι ἀν τό θέμα ἥταν νά διαχειρίζεται τά πάντα ἔνα ἀτομο, τότε θά ἐπέλεγα ἐκεῖνον· ἐπίσης, ὅτι αἰσθανόμουν ὅτι ἀπλά ἔκανε αὐτό πού ἔνιωθε ὅτι ἔπρεπε νά κάνει, κι αὐτό πού γινόταν πάντα στό παρελθόν· καί ὅτι δέν εἶχα παράπονο πού ἔκανε ἔτσι.

Πάντως αὐτό δέν φαινόταν νά κάνει κάποια ἐντύπωση, καί

3. Ματθ. 23:8, 10-20:25, 26. Ἀρχαῖο κείμενο: 23:8 εἰς γὰρ ἡμῶν ἐστιν ὁ διδάσκαλος, ὁ Χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. 23:10 εἰς γὰρ ἡμῶν ἐστιν ὁ καθηγητής, ὁ Χριστός. 20:25 οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καί οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. 26 οὐχ οὕτως ἐν ὑμῖν.

συνειδητοποιώντας πώς ό, τι ἔλεγα σ' αὐτή τήν κατεύθυνση ἀπλῶς θά προκαλοῦσε θυμό, μετά ἀπό λίγες προσπάθειες ἐγκατέλειψα. Σ' αὐτές τίς περιπτώσεις τά ύπόλοιπα μέλη του Σώματος κάθονταν, παρακολουθούσαν προσεκτικά και δέν ἔλεγαν τίποτα. Ἐπομένως, αὐτό πού ἔγινε μερικά χρόνια μετά ἥρθε σάν ἐκπληξη.

Τίποτα δέν ἐκδηλώθηκε περαιτέρω μέχρι τό ετος 1975. Δεῖτε τώρα τί ἔξιστοεῖ τό διδύλιο ἰστορίας τῆς Ὁργάνωσης τοῦ 1993 «Διαγγελεῖς τῆς Βασιλείας» ὅτι ἔλαβε χώρα τότε, ώς «μία ἀπό τίς πιό σημαντικές δργανωτικές ἀναπροσαρμογές στή σύγχρονη ἰστορία τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωδᾶ». Στίς σελίδες 108 και 109 διαδάζουμε:

Οργανωτικές Αναπροσαρμογές

Μέχρι το 1976, ο αδελφός Νορ είχε εργαστεί με επιμέλεια ως πρόεδρος της Εταιρίας Σκοπιά επί τρεις και πλέον δεκαετίες. Είχε ταξιδέψει πολλές φορές ανά τον κόσμο, κάνοντας επισκέψεις και δίνοντας ενθάρρυνση σε ιεραποστόλους, διδάσκοντας και καθοδηγώντας το προσωπικό των γραφείων τμήματος. Είχε το προνόμιο να δει τον αριθμό των ενεργών Μαρτύρων να αυξάνεται από 117.209 ἀτόμα το 1942 σε 2.248.390 το 1976.

Αλλά τα καλοκαίρι του 1976, ο 71χρονος Ν. Ο. Νορ πρόσεξε ότι είχε την τάση να σκοντάφτει πάνω σε διάφορα πράγματα. Οι εξετάσεις που έκανε ύστερα από αυτό ἐδειξαν ότι είχε μη χειρουργήσιμο όγκο στον εγκέφαλο. Πάσχισε να συνεχίσει να επωμίζεται κάποιο φορτίο εργασίας επί μερικούς μήνες, αλλά οι προβλέψεις για την υγεία του δεν ἤταν καλές. Θα παρεμπόδιζε η κακή του υγεία την πορεία του ἐργού προς τα εμπρός;

Η διεύρυνση του Κυβερνώντος Σώματος είχε ἡδη αρχίσει από το 1971. Το 1975, υπήρχαν 17 μέλη. Το Κυβερνών Σώμα είχε αφιερώσει μεγάλο μέρος εκείνου

108

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΙΕΧΩΒΑ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΝΑ ΠΡΟΧΩΡΕΙ ΜΕ ΤΑΧΥΤΗΤΑ (1976 - 1992) 109

του ἐτούς για να εξετάσει με σοβαρότητα και με προσευχή ποιος ἦταν ο καλύτερος τρόπος με τον οποίο μπορούσαν να φροντίσουν για όλα όσα περιλαμβάνονται στο παγγήνιο ἔργο κηρύγματος και διδασκαλίας το οποίο περιγράφεται στο Λόγο του Θεού για τις μέρες μας. (Μαθ, 28:19, 20) Στις 4 Δεκεμβρίου 1975, το Κυβερνών Σώμα ενέκρινε ομόφωνα μια από τις πλέον σημαντικές οργανωτικές αναπροσαρμογές στη σύγχρονη ιστορία των Μαρτύρων του Ιεχωβά.

Από την 1η Ιανουαρίου 1976, όλες οι δραστηριότητες της Εταιρίας Σκοπιά και των εκκλησιών των Μαρτύρων του Ιεχωβά σε όλο τον κόσμο περιήλθαν υπό την επίβλεψη ἔξι διαχειριστικών επιτροπών του Κυβερνώντος Σώματος. Σε αρμονία με αυτή τη διευθέτηση, την 1η Φεβρουαρίου 1976 τέθηκαν σε ισχύ ορισμένες τροποποιήσεις στα γραφεία τμήματος της Εταιρίας σε όλο τον κόσμο. Το κάθε τμήμα δεν το επέβλεπε πια μόνο ἓνας επίσκοπος τμήματος, αλλά τρεις

ἡ περισσότεροι ώριμοι ἀντρες υπηρετούσαν ως Επιτροπή του Τμήματος και ἑνα μέλος της υπηρετούσε ως ο μόνυμος συντονιστής.* Ἐπειτα από μερικούς μήνες λειτουργίας των επιτροπών, το Κυβερνών Σώμα παρατήρησε τα εξής: «Ἔχει αποδειχτεί αφέλιμα το να συσκέπτονται μερικοί αδελφοί προκειμένου να εξετάσουν τα συμφέροντα του ἔργου της Βασιλείας.—Παρ. 11:14· 15:22· 24:6».

”Ετσι τό διεθλίο ὁδηγεῖ τόν ἀναγνώστη νά πιστέψει ὅτι ἡ ἀδύναμη ὑγεία τοῦ τρίτου προέδρου τῆς Ἑταιρείας, Νάθαν Νόο, ἐμπλεκόταν μέ κάποιον τρόπο σ' αὐτό τό μεγάλο γεγονός στήν ἰστορία τῆς Ὁργάνωσης, καί ἦταν ἵσως ἔνας λόγος πού ἐνέργησε ὡς κίνητρο πρός τά ἐκεῖ. “Ολοι ὅσοι ἀνῆκαν στό Κυβερνῶν Σώμα ἐκείνη τήν ἐποχήν ἔζορουν ὅτι αὐτή ἡ εἰκόνα δέν εἶναι ἀληθινή. Στήν πραγματικότητα, τό πρόσδιλημα ὑγείας τοῦ Νόο ἔγινε φανερό ἀφοῦ πρῶτα ἀνέκυψε τό θέμα πού ὁδήγησε στήν ἀλλαγή, καί ὡς ἐκ τούτου ἦταν καθαρά συμπτωματικό. Ποτέ δέν ἔδωσε ἀφορμή στό ζήτημα, οὕτε ἀποτέλεσε παράγοντα στίς συζητήσεις καί τίς ἀποφάσεις τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος. Ὅπαρχει εὐδιάκριτη ἔλλειψη εὐθύτητας στήν εἰκόνα πού παρουσιάζεται. Τί λοιπόν ἔγινε πραγματικά;

Τό 1975, δύο πρεσβύτεροι τοῦ Μπέθελ (ό Μάλκολμ ”Αλεν (Malcolm Allen), πρεσβύτερο μέλος τοῦ Τμήματος Ὑπηρεσίας, καί ὁ Ρόμπερτ Λάνγκ (Robert Lang), βοηθός ἐπίσκοπος τοῦ οἴκου Μπέθελ) ἔγραψαν ἐπιστολές στό Κυβερνῶν Σώμα ἐκφράζοντας τήν ἀνησυχία τους γιά δρισμένες συνθήκες πού ἐπικρατοῦσαν ἀνάμεσα στό προσωπικό τῶν Κεντρικῶν Γραφείων, ἀναφερόμενοι ἴδιαίτερα σέ μιά ἀτμόσφαιρα φόβου πού δημιουργοῦσαν ἐκεῖνοι πού εἶχαν τήν ἐποπτεία, καί σ' ἔνα αὐξανόμενο αἴσθημα ἀποθάρρυνσης καί ἐπακόλουθης δυσαρέσκειας.

Ἐκεῖνον τόν καιρό, ὅποιος ἔκανε αἰτηση γιά ὑπηρεσία στά Κεντρικά Γραφεῖα («ὑπηρεσία Μπέθελ») ἔπρεπε νά συμφωνήσει ὅτι θά παρέμενε γιά ἔνα ἐλάχιστο χρονικό διάστημα τεσσάρων ἐτῶν. Οἱ περισσότεροι ἀπό ἐκείνους πού ὑπέβαλλαν αἰτήσεις ἦταν νέοι ἄντρες 19 καί 20 χρόνων. Τέσσερα χρόνια ἰσοδυναμοῦσαν μέ τό ἔνα πέμπτο τῆς μέχρι τότε ζωῆς τους. Στά τραπέζια ὅπου παίρναμε τό γεῦμα, ωτοῦσα συχνά ὅποιον καθόταν δίπλα μου: «πόσον καιρό εἶσαι ἐδῶ;» Στά δέκα χρόνια πού εἶχα ὡς τότε περάσει στά Κεντρικά Γραφεῖα, δέν εἶχα ἀκούσει

ποτέ έναν ἀπό αὐτούς τούς νεαρούς νά ἀπαντᾶ μέ ένα στρογγυλό νούμερο, «περίπου ἔνα χρόνο» ή «περίπου δύο χρόνια». Χωρίς ἐξαίρεση, ή ἀπάντηση ἡ ταν «ἔνα χρόνο κι ἐφτά μῆνες», «δύο χρόνια και πέντε μῆνες», «τρία χρόνια κι ἔνα μήνα» κ.ο.κ., ἔδινε πάντα τόν ἀριθμό τοῦ ἔτους, ή τῶν ἑτῶν, και τόν ἀκριβή ἀριθμό τῶν μηνῶν. Δέν μποροῦσα νά μή σκεφτῷ ὅτι οἱ ἄνθρωποι πού ἐκτίουν κάποια ποινή φυλάκισης ἀκολουθοῦν συχνά μιά παρόμοια πρακτική γιά νά μετροῦν τό χρόνο.

Γενικά, ἡ ταν δύσκολο νά κάνεις αὐτούς τούς νεαρούς νά ἐκφραστοῦν σχετικά μέ τήν ὑπηρεσία τους στά κεντρικά Γραφεῖα. “Οπως μάθαινα ἀπό φίλους πού ἐργάζονταν πιό κοντά τους, ἡ ταν ἀπρόθυμοι νά ποῦν πολλά μέ ἀνοιχτό τρόπο, καθόσον φοβοῦνταν ὅτι ἐάν ἔλεγαν διδήποτε πού δέν ἡ ταν θετικό, θά προκαλοῦσαν τήν κατάταξή τους σ’ αὐτούς πού λαϊκά λέγονταν Κ.Σ., δηλαδή σ’ αὐτούς μέ «κακή στάση».

Πολλοί ἔνιωθαν σάν «γρανάζια σέ μηχανή», ὅτι τούς ἔδλεπαν σάν ἐργάτες μᾶλλον, παρά σάν πρόσωπα. Ή ἐργασιακή ἀνασφάλεια προερχόταν ἀπό τό ὅτι ἤξεραν πώς ἀνά πᾶσα στιγμή θά μποροῦσαν νά μετατεθοῦν μέ κάποιον ἄλλο διορισμό ἐργασίας, χωρίς καμια προηγούμενη συζήτηση και χωρίς καμια ἐξήγηση γιά τήν ἀλλαγή. Οἱ διαχωριστικές γραμμές μεταξύ «διοίκησης-ἐργαζομένων» εἶχαν τραβηγχεῖ εύκρινῶς και διατηροῦνταν πολύ προσεκτικά.

Τό μηνιαῖο διοήθημα τῶν δεκατεσάρων δολαρίων μόλις πού κάλυπτε τό κόστος μετακίνησης ἀπό και πρός τίς συναθροίσεις στίς Αἴθουσες Βασιλείας (και σέ μερικές περιπτώσεις ἡ ταν μικρότερο ἀπό αὐτό). Αύτοί πού ἡ οἰκογένεια ἡ οἱ φίλοι τους ἡ ταν πιό εύποροι, δέν ἀντιμετώπιζαν προβλήματα, καθώς λάμβαναν ἐξωτερική διοήθεια. “Ομως ἄλλοι σπάνια μποροῦσαν νά διαθέσουν χρήματα γιά κάτι ἐκτός ἀπό τά ἀναγκαῖα. Σ’ ἐκείνους ἀπό πιό μακρινά μέρη, ἵδιαίτερα ἀπό τίς δυτικές πολιτεῖες, μπορεῖ νά ἡ ταν ούσιαστικά ἀδύνατο τό νά ταξιδέψουν και νά περάσουν τίς διακοπές μέ τίς οἰκογένειές τους, εἰδικά ἀν προέρχονταν ἀπό φτωχή οἰκογένεια.

“Ομως ἄκουγαν τακτικά νά δίνονται χαιρετισμοί στήν οἰκο-

γένεια Μπέθελ ἀπό μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος καὶ ἄλλους, καθώς αὐτοί ταξίδευαν σέ δῆλη τή χώρα καὶ σέ ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου ἐκφωνώντας ὅμιλίες. Ἐδλεπαν τούς διευθύνοντες τοῦ σωματείου νά δόδηγοῦν καινούργια αὐτοκίνητα, ἀγορασμένα ἀπό τήν Ἐταιρεία, πού τόν μηχανικό ἔλεγχο καὶ τόν καθαρισμό τους τόν ἔκαναν ἐργάτες ὅπως κι αὐτοί. Τό πρόγραμμα ἐργασίας τους, πού τότε συνίστατο σέ δύτικά ὁρες καὶ σαράντα λεπτά καθημερινά, καὶ τέσσερις ὁρες τά πρωινά τοῦ Σαββάτου, σέ συνδυασμό μέ τήν παρακολούθηση τῶν συναθροίσεων τρεῖς φορές τήν ἑβδομάδα, σύν τό ἑβδομαδιαῖο ἐργο «μαρτυρίας», φαινόταν σέ πολλούς ὅτι ἔκανε τή ζωή τους πολύ στενόχωρη, ρουτινιάρικη, κουραστική. Ὁμως γνώριζαν ὅτι ἀν ἔκαναν κάτι λιγότερο σέ δύοιον δήποτε ἀπό τούς τρεῖς αὐτούς τομεῖς, θά ἔμπαιναν ἀναμφίβολα στήν κατηγορία τῶν Κ.Σ. κι αὐτό θά εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νά κληθοῦν σέ κάποια συνάντηση πού σκοπό θά εἶχε τή διόρθωση τής στάσης τους.

Οἱ ἐπιστολές τῶν δύο πρεσβυτέρων τοῦ Μπέθελ ἄγγιζαν αὐτούς τούς τομεῖς, ἀλλά χωρίς νά ὑπεισέρχονται σέ λεπτομέρειες. Ὁ Πρόεδρος πάλι φαινόταν νά αἰσθάνεται, δυστυχῶς, ὅτι αὐτό συνιστοῦσε ἐπίκριση τοῦ τρόπου πού διοικοῦσε. Τελικά εἶπε στό Κυβερνῶν Σῶμα ὅτι ἥθελε νά γίνει μιά ἀκροαματική διαδικασία γιά τό ζήτημα, καὶ στίς 2 Απριλίου τοῦ 1975 αὐτό ἔγινε. Ἐνας ἀριθμός πρεσβυτέρων τοῦ Μπέθελ μίλησε, καὶ ἔξέθεσαν πολλές ἀπό τίς προαναφερόμενες ἰδιαιτερότητες. Αὐτοί πού μίλησαν δέν χαρίστηκαν σέ πρόσωπα οὕτε πρόσδαλαν ἀπαιτήσεις, ἀλλά τόνισαν τήν ἀνάγκη γιά περισσότερη ἐκτίμηση καὶ σεβασμό τῶν αἰσθημάτων τοῦ ἀτόμου, γιά ἀδελφική ἐπικοινωνία, καὶ γιά τό ὄφελος πού θά ὑπῆρχε ἀν αὐτοί πού ἦταν κοντά στό πρόσδλημα ἀφήνονταν νά συμμετέχουν στίς ἀποφάσεις καὶ τήν ἔξεύρεση λύσεων. Ὁπως τό ἔθεσε ὁ Ρόμπερτ Λάνγκ, διοιθός ἐπίσκοπος τοῦ Μπέθελ, «φαινόμαστε νά ἐνδιαφερόμαστε περισσότερο γιά τήν παραγωγή, παρά γιά τούς ἀνθρώπους». Ὁ γιατρός τοῦ προσωπικοῦ, ὁ Δρ. Ντίξον (Dixon), ἀφηγήθηκε ὅτι συχνά τόν ἐπισκέπτονταν ἔγγαμα ζευγάρια πού ἦταν συντετριμμένα, λόγω τής ἀδυναμίας τῶν γυναικῶν νά

άνταπεξέλθουν μ' ἐπιτυχία στίς πιέσεις και νά συμβαδίσουν μέ τό γεμάτο ἀπαιτήσεις πρόγραμμα, και πολλές γυναῖκες ξεσποῦσαν σέ δάκρυα ὅταν τοῦ μιλοῦσαν.

Μία ἔβδομάδα ἀργότερα, στίς 9 Ἀπριλίου, στά ἐπίσημα «Πρακτικά» (Minutes) τῆς συνεδρίασης τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ἀναφερόταν:

"Εγιναν σχόλια πάνω στή σχέση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος και τῶν σωματείων, και σέ αὐτά πού δημοσιεύθηκαν στή "Σκοπιά" τῆς 15ης Δεκεμβρίου τοῦ 1971.* Συμφωνήθηκε ὅτι μιά ἐπιτροπή πέντε ἀτόμων, ἀποτελούμενη ἀπό τούς Λ.Κ. Γκρίνλις, Α. Ντ. Σρόντερ, Ρ. Β. Φράντς, Ντ. Σίντλικ (D. Sydlik) και Τζ. Σ. Μπούθ (J. C. Booth) θά ἐξετάσει τά ζητήματα πού ἀναφέρονται σ' αὐτό τό θέμα και θά λάβει ὑπόψη τίς σκέψεις τοῦ N. X. Νόρ, τοῦ Φ. Β. Φράντς και τοῦ Γκ. Σούτερ πού εἶναι διευθύνοντες τῶν δύο ἑταρειῶν, και μετά θά κάνει εἰσηγήσεις. Ἡ ὅλη ἴδεα εἶναι νά δυναμώσει ἡ ἐνότητα τῆς "Οργάνωσης". Σέ μιά συνεδρίαση τρεῖς ἔβδομάδες μετά, στίς 30 Ἀπριλίου, ὁ Πρόεδρος Νόρ μᾶς ἐξέπληξε ὑποδάλλοντας πρόταση νά ἀποφασίζονται ἀπό κεῖ και πέρα ὅλα τά ζητήματα μέ τήν ψῆφο τῶν δύο τρίτων τῶν ἐνεργῶν μελῶν (πού τότε ἀριθμοῦσαν δεκαεπτά).⁴

Μετά ἀπό αὐτό, τά ἐπίσημα «Πρακτικά» αὐτῆς τῆς συνεδρίασης ἀναφέρουν:

Τότε ὁ Λ. Κ. Γκρίνλις ξεκίνησε τήν ἀναφορά του ἀπό τήν ἐπιτροπή τῶν πέντε, μετά ἀπό αἴτημα τοῦ ἀδελφοῦ Νόρ νά τοῦ πεῖ τί θά ἐπρεπε νά κάνει.⁵ Ἡ ἐπιτροπή ἐξέτα-

* Στήν ἑλληνική ἔκδοση, στή «Σκοπιά» τῆς 15ης Μαρτίου 1972.

4. Στό Σύλλογο Καρδιναλίων τῆς Καθολικῆς Εκκλησίας ἀπαιτεῖται παρόμιαια πλειοψηφία δύο τρίτων ὅταν ψηφίζουν γιά τόν διάδοχο τοῦ Πάπα. Θεωρῶ ἐνδεχόμενο ὅτι ὁ Νόρ και ὁ Φράντς ἔδρισκαν ἀπίθανο μιά τέτοια ἀποφασιστική πλειοψηφία μελῶν νά ψηφίσει γιά κάποια ἀλλαγή.

5. Ο Πρόεδρος Νόρ ἦταν πού εἶχε ἀναγορεύσει ἐμᾶς τούς πέντε ὡς μέλη τῆς ἐπιτροπῆς. Στήν πρώτη συνεδρίαση τῆς «Ἐπιτροπῆς τῶν Πέντε» ψηφίστηκε, μετά ἀπό πρότασή μου, νά ὑπηρετήσει ὡς πρόεδρος της ὁ Λέο Γκρίνλις.

σε πολύ προσεκτικά τήν παράγραφο 29 τῆς “Σκοπιᾶς” τῆς 15ης Δεκεμβρίου του 1971, κι ἐπίσης τή σελίδα 760.* Ἡ ἐπιτροπή κρίνει ὅτι σήμερα θά ἔπειτε τό Κυβερνῶν Σῶμα νά διευθύνει τά σωματεῖα, κι ὅχι νά συμβαίνει τό ἀντίστροφο. Τά σωματεῖα πρέπει νά ἀναγνωρίσουν ὅτι τό Κυβερνῶν Σῶμα, πού ἔχει δεκαεπτά μέλη, ἔχει ὡς ἀντικείμενο εὐθύνης τήν διεύθυνση τοῦ ἔργου τῶν ἐκκλησιῶν σέ ὅλον τόν κόσμο. Ὑπάρχει καθυστέρηση νά ἐφαρμοστεῖ αὐτή ἡ διευθέτηση στό Μπέθελ, σέ σύγκριση μέ τό χρόνο πού πήρε γιά νά ἐφαρμοστεῖ στίς ἐκκλησίες. Ὑπάρχει σύγχρηση. Δέν θέλουμε δυαδική ὁργάνωση.

Μετά ἀκολούθησε μακρά συζήτηση ἐρωτημάτων πού ἀναφέρονταν στό Κυβερνῶν Σῶμα και τά σωματεῖα και στόν πρόεδρο, μέ σχόλια ἀπό ὅλα τά παρόντα μέλη. Στό τέλος τῆς ἡμέρας ὑποβλήθηκε προτάση ἀπό τόν Νάθαν Νόρ, και ἀκολούθησε ἔνα σχόλιο τοῦ’ E. S. Τσίτι (E. C. Chitty). Ὁ Λέο Γκρίνλις παρουσίασε ἐπίσης μιά πρόταση. Συμφωνήθηκε οἱ τρεῖς προτάσεις νά φωτοτυπηθοῦν, και ὅλα τά μέλη νά πάρουν ἀντίγραφα και νά ξανασυναντηθοῦν τήν ἐπόμενη μέρα στίς 8 π.μ. Ἐτσι θά ὑπῆρχε χρόνος νά προσευχηθοῦν σχετικά μέ τό ζήτημα, πού εἶναι τόσο σπουδαῖο.

Οἱ φωτοτυπημένες προτάσεις πού ἀναφέρθηκαν εἶναι οἱ ἀκόλουθες:

N.X. Νόρ: “Προτείνω νά ἀναλάβει τό Κυβερνῶν Σῶμα τήν εὐθύνη τῆς ἐπιμέλειας τοῦ ἔργου πού ὁρίζει τό καταστατικό τοῦ Σωματείου τῆς Πενσυλβανίας, καθώς και τίς ἄλλες εὐθύνες πού ὁρίζονται στό καταστατικό τοῦ σωματείου τῆς Πενσυλβανίας και ὅλων τῶν ἄλλων σωματείων πού χρησιμοποιοῦν οἱ Μάρτυρες τοῦ’ Ιεχωδᾶ σ’ ὅλο τόν κόσμο”.

‘O’ E. S. Τσίτι εἶπε: “Νά ἀναλάβει” σημαίνει ἀπαλλαγή

---

* Στήν Ἑλληνική, πρόκειται γιά τή σελ. 184 τῆς Σκοπιᾶς τῆς 15ης Μαρτίου 1972.

τοῦ ἄλλου μέρους ἀπό καθήκοντα καὶ ἀντικατάστασή του. Από τὴν μεριά μου πιστεύω ὅτι ἡ εὐθύνη παραμένει ὡς ἔχει. Μᾶλλον θά ἥταν σωστό νά ποῦμε “νά ἐποπτεύει τῆς εὐθύνης”.

Ο Λ. Κ. Γκρίνλις εἶπε: “Προτείνω τὸ Κυβερνῶν Σῶμα νά ἀναλάβει, σε ἀρμονία μέ τίς Γραφές, τήν πλήρη εὐθύνη καὶ ἔξουσία γιά τῇ διοίκηση καὶ τήν ἐποπτεία τῶν ἀνά τὸν κόσμο ἐνώσεων τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωδᾶ καὶ τῶν δραστηριοτήτων τους· νά ἐνεργοῦν δλα τά μέλη καὶ οἱ διευθύνοντες τοῦ καθενός, καὶ δλων μαζί τῶν σωματείων πού χρησιμοποιοῦν οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ, σε ἀρμονία μέ αὐτό τὸ Κυβερνῶν Σῶμα καὶ ὑπό τῇ διεύθυνσή του· καὶ αὐτή ἡ στενότερη σχέση μεταξύ τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος καὶ τῶν σωματείων νά ἐνεργοποιηθεῖ ἀποτελεσματικά δσο συντομότερα μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ αὐτό, χωρίς βλάβη ἡ ζημία στό ἔργο τῆς Βασιλείας”.

Τήν ἐπόμενη μέρα, τήν 1η Μαΐου τοῦ 1975, ἔγινε πάλι ἐκτελεμένη συζήτηση. Ίδιαίτερα ὁ ἀντιπρόσεδρος (πού εἶχε γράψει τά ἀναφερόμενα ἄρθρα) πρόσδαλλε ἀντιρρήσεις σε κάθε ἀλλαγή στήν ὑπάρχουσα διευθέτηση, σε κάθε περιορισμό τῆς ἔξουσίας τοῦ προέδρου τῆς Επιτελείας. (Αὐτό μοῦ ἔφερε στό μυαλό καί ἐναρμονιζόταν μέ τίς παρατηρήσεις πού μοῦ εἶχε διατυπώσει τό 1971, ὅτι δηλ. πίστευε ὅτι δ. Ἰησοῦς Χριστός θά διηγύθυνε τήν Ὁργάνωση μέσω ἑνός μονάχα προσώπου μέχρι τήν ἐποχή πού θά ἐρχόταν ἡ Νέα Τάξη). Δέν σχολίασε τήν ὄλοφάνερη ἀντίθεση μεταξύ τῆς παρουσίασης πού γινόταν στά ἄρθρα τῆς Σκοπιᾶς (καὶ τίς τολμηρές τους δηλώσεις γιά τὸ Κυβερνῶν Σῶμα πού χρησιμοποιοῦσε τά σωματεῖα σάν ὅπλα ὅργανα) καὶ τῶν τριῶν προτάσεων πού ἔγιναν, πού ἡ καθημιά τους ἔδειχνε ὅτι αὐτοί πού τίς ἔκαναν (περιλαμβανομένου τοῦ ἵδιου τοῦ προέδρου) ἀναγνώριζαν ὅτι τὸ Κυβερνῶν Σῶμα δέν ἐπόπτευε τά σωματεῖα ἐκεῖνον τόν καιρό.

Ἡ συζήτηση παλινδρομοῦσε. Μιά ἀποφασιστική στιγμή ἀλλαγῆς φάνηκε νά ἔρχεται μέ τίς παρατηρήσεις τοῦ Γκράντ Σούτερ, τοῦ λακωνικοῦ γραμματέα-ταμία τῶν κυριότερων σω-

ματείων τῆς Ἐταιρείας. Οἱ ἐκφράσεις του διέφεραν ἀπό τά σχόλια πού εἶχαν κάνει ὡς τότε αὐτοί πού ἥταν ὑπέρ μιᾶς ἀλλαγῆς, καθώς ἥταν πολύ προσωπικές, κι ἔμοιαζαν ἀπελευθέρωση καταπιεσμένων αἰσθημάτων σχετικά μέ τόν πρόεδρο, τόν ὅποιο κατονόμασε εὐθέως. Καθώς πραγματευόταν τή δομή ἐξουσίας δέν διατύπωσε συγκεκριμένες κα-

Γκ. Σοῦτερ

τα γεγελίες, παρὰ μόνο ἀναφορικά μέ τό δικαίωμα νά κάνει μιά συγκεκριμένη ἀλλαγή στό προσωπικό του δωμάτιο, γιά τήν ὅποια εἶχε παρακαλέσει καί τοῦ τήν εἶχαν ἀρνηθεῖ, ὅμως καθώς συνέχιζε τό πρόσωπό του ξάναψε, οἱ μύες τοῦ σαγονιοῦ του τεντώθηκαν καί τά λόγια του ἔγιναν ἐντονότερα. Τελείωσε μέ τήν παρατήρηση:

Λέω ὅτι, ἂν πρόκειται νά εἴμαστε Κυνδερνᾶν Σῶμα, τότε ἀς ἀρχίσουμε νά κυνδερνᾶμε! Δέν ἔχω κυνδερνήσει καθόλου μέχρι τώρα.

Αὐτά τά λόγια μοῦ χτύπησαν ἀρκετά, ὥστε εἶμαι ίκανοποιημένος πού τά θυμήθηκα καί τά κατέγραψα ὅπως εἰπώθηκαν. Βέβαια δέν μπορῶ νά γνωρίζω ἀν εἰπώθηκαν γιά νά ἐκφράσουν τό νόημα πού ἐξέφρασαν· μπορεῖ νά ἥταν μόνο ἔνα στιγμιαῖο ξέσπασμα, ὅχι ἐνδεικτικό κάποιου βαθύτερου κινήτρου. "Ἐν πάσῃ περιπτώσει, χρησίμευσαν γιά νά μέ κάνουν νά σκεφτῷ πολὺ σοδαρά τό ζήτημα τοῦ ὁρθοῦ ἐλατηρίου, κι ἔνιωσα μεγάλη ἀνησυχία ἀν τό ἀποτέλεσμα πού τυχόν θά προέκυπτε ἀπό ὅλη αὐτή τήν ὑπόθεση μποροῦσε νά προκύπτει ἀπό εἰλικρινή ἐπιθυμία ἐκ μέρους ὅλων τῶν ἐμπλεκομένων νά εἴμαστε πιό κοντά στίς διβλικές ἀρχές καί ὑποδείγματα, καί ὅχι ἀπό κάποιον ἄλλο λόγο." Εδρισκα τήν ὅλη συνεδρίαση ἐνοχλητική, κυρίως ἐπειδή τό γενικό πνεῦμα δέν φαινόταν νά συμβιδάζεται μ' αὐτό πού θά περιμένει κανείς ἀπό ἔνα χριστιανικό σῶμα.

Πάντως, λίγο μετά ἀπό τά προαναφερόμενα σχόλια τοῦ γραμματέα-ταμία, ὁ Νάθαν Νόρ προφανῶς ἔφτασε σέ μιά ἀπόφαση καί ἔκανε μιά μακροσκελή δήλωση, πού καταγράφηκε

στενογραφικά άπό τόν Μίλτον Χένσελ, ό διποιος τότε ἐνεργοῦσε ώς γραμματέας τοῦ Σώματος και εἶχε δὲ ίδιος κάνει κάποιες προτάσεις.⁶ “Οπως καταγράφηκε στά ἐπίσημα «Πρακτικά», ἡ δήλωση τοῦ προέδρου περιελάμβανε αὐτές τίς ἐκφράσεις:

«Νομίζω δτι θά ἦταν πολύ καλό γιά τό Κυβερνῶν Σῶμα νά ἀκολουθήσει τίς γραμμές πού ἀνέφερε ό ἀδελφός Χένσελ και νά σχεδιάσει ἔνα πρόγραμμα ἔχοντας κατά νοῦ αὐτά πού λέει ἡ “Σκοπιά”, δτι τό Κυβερνῶν Σῶμα εἶναι Κυβερνῶν Σῶμα τῶν Μαρτύρων τοῦ Ιεχωδᾶ. Δέν πρόκειται νά ἐπιχειρηματολογήσω ὑπέρ ἡ κατά. Κατά τή γνώμη μου δέν εἶναι ἀναγκαῖο. Τό ἔχει δηλώσει ἡ “Σκοπιά”. Θά εἶναι τό Κυβερνῶν Σῶμα πού θά ἔχει τήν καθολική ἐπιρροή και δικαιοδοσία καθοδήγησης. Τά μέλη τον θά ἀναλάδονν τίς εὐθύνες τους ώς Κυβερνῶν Σῶμα, και θά διευθύνονν μέσω τῶν διάφορων ὑπηρεσιῶν πού θά συστήσουν, και θά ἔχουν μία δργάνωση». Στό τέλος εἶπε, «ὑποδάλλω αὐτή τήν πρόταση πρός ψήφιση».

Πρός ἔκπληξη μου, ἡ πρότασή του ὑποστηρίχθηκε ἀπό τόν Φ. Φράντς, τόν ἀντιπρόσωπο. Τήν ἀποδέχθηκε διμόφωνα τό σύνολο τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος. Ἡ τολμηρή γλώσσα τῆς «Σκοπιᾶς» πρὸιν ἀπό τέσσερα χρόνια ἔμοιαζε νά ἀλλάζει ἀπό ἀπλά λόγια σέ γεγονός. Ἀπό τίς ἐκφράσεις πού χρησιμοποιήσε ό πρόσδρος, φαινόταν δτι μπροστά μας δρισκόταν μιά δύμαλή μετάβαση. Αὐτή εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς ἀρμονικῆς ἐνότητας πού ζωγραφίζει τό βιδλίο «Μάρτυρες τοῦ Ιεχωδᾶ – Διαγγελεῖς τῆς Βασιλείας». Ὁμως ἀντίθετα, ἦταν μόνο μιά παροδική νηνεμία πού προηγήθηκε τής πιό θυελλώδους ἀπ’ ὅλες τίς περιόδους.

Στούς μῆνες πού ἀκολούθησαν, ἡ διορισμένη «Ἐπιτροπή τῶν Πέντε» συναντήθηκε ἀτομικά μέ δλα τά μέλη τοῦ Κυ-

6. Ὁ Μίλτον Χένσελ, ψηλός και μέ σοδαρή γενικά ὄψη, μιλοῦσε ἀρκετά σπάνια στίς συζητήσεις, ὅμως ὅταν μιλοῦσε συνήθως τό ἔκανε μέ ἀξιοσημείωτη σταθερότητα και σαφήνεια. Στά νιάτα του ὑπῆρξε προσωπικός γραμματέας τοῦ Προέδρου Νόο· τήν ἐποχή πού συζητᾶμε ἐδῶ, ἦταν γύρω στά πενήντα πέντε.

βερνῶντος Σώματος καί μέ τριάντα τρία ἄλλα μέλη τοῦ προσωπικοῦ τῶν γραφείων πού ὑπηρετοῦσαν ἐκεῖ γιά πολύ καιρό. Ἡ πλειονότητα αὐτῶν ἦταν σέ πολύ μεγάλο βαθμό ὑπέρ μιᾶς ἀναδιοργάνωσης. Ἡ Ἐπιτροπή σχεδίασε λεπτομερεῖς προτάσεις γιά προετοιμασία ἐπιτροπῶν τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ὥστε νά διαχειριστοῦν διαφορετικές πλευρές τῆς παγκόσμιας δραστηριότητας. Ἀπό τά δεκαεπτά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος τά ὅποια ἔδωσαν προσωπική συνέντευξη, τά ἔντεκα ἐπέδειξαν βασική ἀποδοχή τῶν προτάσεων.

Ἀπό τά ὑπόλοιπα ἔξι, ὁ Γιῶργος Γάγκας, ἔνας θερμός καί ζωηρός Ἑλληνας, ἀπό τούς πιό παλιούς στό Σῶμα, ἦταν πολύ ἀδένδαιος καί οἱ ἐκφράσεις του μεταβάλλονταν ἀνάλογα μέ τή διάθεση τῆς στιγμῆς. Ὁ Τσάρλς Φέκελ (Charles Fekel), ἔνας Ἀνατολικοευρωπαῖος, ἦταν πολλά χρόνια πρίν διευθυντής τῆς Ἐταιρείας, ἀλλά εἶχε ἀπομακρυνθεῖ μέ τήν κατηγορία τοῦ συμβιδασμοῦ τῆς ἀκεραιότητάς του, ἔξαιτίας τοῦ ὄρκου πού ἔδωσε γιά νά πάρει τήν ἀμερικανική ὑπηρούση. Τώρα ἦταν ἀνάμεσα στούς πιό πρόσφατα διορισμένους στό Σῶμα, καί, καθώς εἶχε πολύ ἥπια φύση, σπάνια συμμετεῖχε στή συζήτηση, ψήφιζε μέ συνέπεια πρός τήν κατεύθυνση τῆς πλειοψηφίας καί δέν εἶχε πολλά νά πεῖ πάνω στό θέμα. Ὁ Λόγιντ Μπάρου, ἔνας Νεοζηλανδός πού ἐπίσης εἶχε πρόσφατα περιληφθεῖ στό Σῶμα, εἶχε ἔρθει στό Μπρούκλιν μετά ἀπό ἀρκετά χρόνια ώς Ἐπίσκοπος Τμήματος στήν Ιαπωνία, ὅπου ἡ δραστηριότητα τῶν Μαρτύρων εἶχε αὐξηθεῖ ἔξαιρετικά. Ἐξέφρασε πολύ ἔντονο φόβο γιά τίς εἰσηγήσεις, ἵδιαίτερα γιά τήν ἀποκεντρωτική ἐπίδραση πού θά εἶχαν ἀναφορικά μέ τήν προεδρία· σέ μιά ἐπιστολή του μέ ήμεροιηνία 5 Σεπτεμβρίου τοῦ 1975, χαρακτήριζε τή συνιστώμενη ἀλλαγή ώς «ἐπαναστατική». Ὁ Μπίλ Τζάκσον, ἔνας προσγειωμένος, μετριόφρων Τεξανός (ὄχι τόσο σπάνιος, ὃσο κάποιοι θά παρουσίαζαν), εἶχε περάσει τό μεγαλύτερο μέρος τῆς ζωῆς του στά κεντρικά Γραφεῖα καί, ὅπως ὁ Μπάρου, ἔνιωθε ὅτι τά πράγματα ἔπρεπε νά παραμείνουν ώς ἐπί τό πλεῖστον ὅπως ἦταν, εἰδικά ἀπό τή στιγμή πού τόσο καλές ἀριθμητικές αὐξήσεις εἶχαν ἐπιτευχθεῖ μέ τήν ὑπάρχουσα διοικητική δομή. Οἱ πιο

Ισχυρές φωνές άντιδρασης ήταν έκεινες τοῦ προέδρου και τοῦ άντιπροέδρου, τοῦ δημιουργοῦ και τοῦ ύποστηρικτῆ τῆς προαναφερόμενης πρότασης! Γιά τήν ἀκρίβεια ἐξέφραζαν δημόσια τήν ἀντίθεσή τους.

Κατά τήν περίοδο ὅπου ἡ διορισμένη «Ἐπιτροπή τῶν Πέντε» ἔπαιρνε συνεντεύξεις ἀπό μέλη τοῦ προσωπικοῦ πού ὑπηρετοῦσαν γιά καιρό στά Κεντρικά Γραφεῖα ὥστε νά ἔχει τήν ἄποψή τους, ἥρθε ἡ σειρά τοῦ προέδρου νά θητεύσει γιά μία ἑδομάδα ἐπικεφαλῆς τῆς τράπεζας φαγητοῦ στό Μπέθελ. Γιά πολλά πρωινά χρησιμοποίησε τήν εὐκαιρία νά συζητήσει μπροστά στά 1200 και πραπάνω μέλη τῆς «οἰκογένειας Μπέθελ» πού ἔτρωγαν στίς διάφορες τραπεζαρίες (πού ὅλες συνδέονταν ὀπτικοακουστικά, μέ κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης), γι' αὐτό πού ἀποκαλοῦσε «ἔρευνα» πού συνεχιζόταν (τίς συνεντεύξεις πού ἔπαιρνε ἡ «Ἐπιτροπή τῶν Πέντε»), λέγοντας ὅτι «μερικά ἄτομα» προτιμοῦσαν νά ἀλλάξουν πράγματα πού γίνονταν μ' ἓνα συγκεκριμένο τρόπο καθ' ὅλη τή διάρκεια ζωῆς τῆς Ὁργάνωσης. Ρωτοῦσε ξανά και ξανά: «ποῦ εἶναι οἱ ἀποδείξεις τους ὅτι τά πράγματα δέν λειτουργοῦν καλά, ὅτι χρειάζεται ἀλλαγή;» "Ελεγε ὅτι ἡ «ἔρευνα» πάσχιζε «ν' ἀποδείξει ὅτι αὐτή ἡ οἰκογένεια ἤταν κακή», ἀλλά εἶπε ὅτι ἤταν πεπεισμένος ὅτι «μερικοί μεμψύμοιροι» δέν θά «ἔπνιγαν τή χαρά τῆς πλειονότητας». Παρότρυνε ὅλους νά ἔχουν «πίστη στήν Ἐταιρεία» τονίζοντας τά πολλά ἐπιτεύγματά της. Σέ κάποιο σημεῖο εἶπε μέ πολλή δύναμη και συναίσθημα ὅτι οἱ ἀλλαγές πού κάποιοι ἥθελαν νά ἐπιφέρουν στήν οἰκογένεια Μπέθελ, στό ἔργο και τήν δργάνωσή της, «Θά γίνονταν πάνω ἀπό τό πτῶμα του».⁷

Μέ κάθε ἐντιμότητα ἀπέναντι στόν Νάθαν Νόρ, πρέπει νά εἰπωθεῖ ὅτι ἀναμφίσιολα θεωροῦσε τήν τότε ύπάρχουσα διευθέτηση σωστή. "Ηξερε ὅτι ὁ ἀντιπρόεδρος, ὁ πιό σεβαστός λόγιος τῆς Ὁργάνωσης, στόν ὅποιο βασιζόταν γιά τή διαχείριση τῶν

7. Τά λόγια σέ εἰσαγωγικά προέρχονται ἀπό σημειώσεις πού κρατήθηκαν τήν ὥρα πού αὐτά λέγονταν βέβαια, σέ κάθε περίπτωση, τά ἀκουσαν πάνω ἀπό χίλια ἄτομα.

Γραφικῶν θεμάτων, πίστευε τό ՚διο. Ὁ Νόο ἥταν βασικά ἔνα εὐπροσήγορο ἄτομο, ίκανό νά γίνει ἐγκάρδιο. Ὅταν δέν βρισκόταν μέσα στή «στολή», ἡ στό ρόλο, τοῦ προέδρου, πραγματικά χαιρόμουν τή συναναστροφή μαζί του. Πάντως, ἡ ἐπίσημη θέση του, ὅπως τόσο συχνά συμβαίνει, δέν ἀφηνε αὐτή τήν πλευρά του νά ἐκδηλωθεῖ, καί (ἀναμφίσιολα ἐπειδή πίστευε ὅτι ὁ ρόλος του ἥταν σύμφωνος μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ) εἶχε τήν τάση νά ἀντιδρᾶ πολύ γρήγορα καί ἴσχυρά σέ κάθε πρόδηλη παραδίαση τῆς προεδρικῆς ἔξουσίας του. Οἱ ἀνθρωποι ἔμαθαν νά μήν τό κάνουν αὐτό. Παρά ταῦτα, ἔχω σοθαρές ἀμφιβολίες γιά τό ἄν ὁ Νάθαν θά συμφωνοῦσε μέ μερικές ἀπό τίς σκληρές ἐνέργειες πού ἐπρόκειτο νά γίνουν ἀργότερα ἀπό τό συλλογικό σῶμα πού κληρονόμησε τήν προεδρική του ἔξουσία.

Μπορῶ νά κατανοήσω τά συναισθήματα καί τήν ἀντίδρασή του, ἔχοντας ὑπηρετήσει ἐπί πολλά χρόνια ὡς ἐπίσκοπος Τμήματος στό Πουέρτο Ρίκο καί στή Δομινικανή Δημοκρατία ὅπου ἔπρεπε νά εῖμαι, σύμφωνα μέ τήν ἐπικρατοῦσα ὁργανωτική ἀποψη, ὁ «κορυφαῖος» στή χώρα, ὁ προσωπικός ἐκπρόσωπος τοῦ προέδρου. Οἱ προσπάθειές μου νά ἐνεργῶ σύμφωνα μέ αὐτή τήν ἀποψη μέ ἔκαναν νά ἔχω συνέχεια πλήρη ἐπίγνωση αὐτῆς τῆς «θέσης» καί τῆς ἀνάγκης νά τήν ὑπερασπίσω. Ὁμως, μέσα ἀπό σκληρή ἐμπειρία ἀνακάλυψα ὅτι οἱ προσπάθειές μου νά ζήσω σύμφωνα μέ αὐτή τήν ὁργανωτική ἀντίληψη δέν συνέβαλαν σέ εὐχάριστες σχέσεις μέ ἄλλους, καί ὅτι ἔκαναν τήν ՚δια μου τή ζωή δυσάρεστη· οἱ ἀντιπαραθέσεις πού δημιουργοῦσαν ἔνιωθα ὅτι δέν ταιριάζαν μέ τή φύση μου, καί μετά ἀπό λίγο ἀπλῶς σταμάτησα νά προσπαθῶ νά μιμοῦμαι αὐτά πού εἶχα δεῖ στά Κεντρικά Γραφεῖα. Αὐτό εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νά γίνει ἡ ζωή μου πολύ πιό εὐχάριστη, καί δρῆκα τήν συνολική ἐπίδραση πολύ πιό πραγματική κι εὐεργετική.

Τά τελευταῖα λόγια του προέδρου, πού ἀνέφερα πιό πάνω, («πάνω ἀπό τό πτῶμα μου») σχεδόν ἀποδείχτηκαν προφητικά. Τόν καιρό πού τά εἶπε προφανῶς εἶχε ἥδη ἀναπτύξει κακοήθη ὅγκο στόν ἐγκέφαλο, ἄν καί αὐτό δέν ἔγινε γνωστό μέχρι πού ἡ ἀναδιοργάνωση ἥταν δριστικά ἔνα τετελεσμένο γεγονός πού ἡ

όλοκλήρωσή του ἔλαβε χώρα ἐπίσημα τήν 1η Ιανουαρίου 1976. Ο θάνατος τοῦ Νόο ἐπῆλθε ἐνάμισυ χρόνο μετά, στίς 8 Ιουνίου 1977.

‘Η ἔντονη προφορική ἀντίδραση τοῦ προέδρου συνδυάστηκε μὲν αὐτήν τοῦ ἀντιπροέδρου, κι ἵσως νά ξεπεράστηκε ἀπό ἐκείνη. Στό πρόγραμμα ἀποφοίτησης τῆς ιεραποστολικῆς σχολῆς Γαλαάδ τῆς 7ης Σεπτεμβρίου 1975, πού τό παρακολούθησαν τά μέλη τῆς οἰκογένειας Μπέθελ καὶ προσκεκλημένοι (κυρίως συγγενεῖς καὶ φίλοι αὐτῶν πού ἀποφοιτοῦσαν), ὁ ἀντιπρόεδρος ἐκφώνησε ὅμιλα, ὅπως συνηθίζεται σέ κάθε πρόγραμμα ἀποφοίτησης.

Φ. Γ. Φράντσ

‘Ο Φρέντ Φράντσ εἶχε ἔναν ἀμίμητο, συχνά δραματικό (κι ἀκόμα, μελοδραματικό) τρόπο ὅμιλίας. Τά λόγια πού ἀκολουθοῦν προέρχονται ἀπό ἀκριβές ἀντίγραφο τῆς ὅμιλίας του, ἀλλά τά γραμμένα λόγια δέν μποροῦν νά μεταδώσουν τά σκαμπανεβάσματα στόν τόνο, τό πνεῦμα, τή «γεύση», ἀκόμα καὶ τόν περιστασιακό σαρκασμό πού διαπερνοῦσαν τήν ἴδια τήν ὅμιλία.⁸

Τά εἰσαγωγικά του λόγια ἔδωσαν σαφή ἔνδειξη γιά τό ποῦ κατευθύνοταν ἡ ὅμιλία του. ‘Ἐχοντας κατά νοῦ ὅτι μιά ἐπιτροπή πού εἶχε διοριστεῖ κανονικά ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα διαμόρφωνε ἀκριβῶς ἐκείνη τήν ἐποχή πρόταση νά διευθύνεται ἡ ἐκπαίδευση, ὁ διορισμός καὶ ἡ ἐποπτεία τῶν ιεραποστόλων ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα μᾶλλον, παρά ἀπό τά σωματεῖα, μποροῦμε νά σημειώσουμε τά ἐναρκτήρια λόγια του. Ξεκίνησε λέγοντας:

Αὐτή ἡ τάξη ιεραποστόλων ἀποστέλλεται σέ συνεργασία μέ τήν Βιβλική καὶ Φυλλαδική. Εταιρεία τῆς Νέας Υόρκης, Inc., ἀπό τήν Βιβλική καὶ Φυλλαδική. Εταιρεία Σκοπιά τῆς Πενσυλβανίας. Αλλά, σήμερα ἐγείρεται τό ἐρώτημα, τί δικαιώμα ἔχει ἡ Βιβλική καὶ Φυλλαδική

8. Μιά κασέτα μέ ὄλόκληρη τήν ὅμιλία ἡχογραφημένη, μέ σύντομες συνοδευτικές παρατηρήσεις, διατίθεται τώρα ἀπό τόν ἐκδοτικό οἶκο Commentary Press.

‘Εταιρεία Σκοπιά νά στέλνει ίεραποστόλους στόν ἀγρό;
Ποιός ἔξουσιοδότησε τή Βιβλική καί Φυλλαδική’ Έταιρεία Σκοπιά τῆς Πενσυλβανίας ν’ ἀποστέλλει ίεραποστόλους σ’ ὅλη τή γῆ;

Τώρα, ἔνα τέτοιο προκλητικό ἐρώτημα μπορεῖ νά ἐγερθεῖ σέ σχέση μ’ ἔνα παλαιότερο συμβάν. Κι αὐτό δασίζεται στό γεγονός ὅτι ἡ Βιβλική καί Φυλλαδική Έταιρεία Σκοπιά ἰδρύθηκε ἀπό ἔναν ἄνθρωπο πού ἔγινε εὐαγγελιστής καί διακοίνηκε παγκοσμίως, ἔναν ἀπό τούς πιό ἔξεχοντες εὐαγγελιστές τοῦ 20οῦ αἰώνα, ὁ ὅποιος ἀπέκτησε τήν παγκόσμια φήμη τον ἰδιαίτερα ὅταν ταξίδεψε σ’ ὅλο τόν κόσμο τό ἔτος 1912. Αὐτός ὁ ἄνθρωπος ἦταν ὁ Κάρολος Τέιζ Ρῶσσελ ἀπό τό Άλεγκενυ (Allegheny) τῆς Πενσυλβανίας.

Στό ἐπίκεντρο τέθηκε σαφῶς ἡ Έταιρεία· τό Κυβερνῶν Σῶμα δέν ἀναφερόταν. Βεβαίως, κανείς δέν εἶχε ἐγείρει τό «προκλητικό ἐρώτημα» πού περιέγραφε ἐδῶ ὁ Φρέντ Φράντς· τό πραγματικό ζήτημα μέ τό Κυβερνῶν Σῶμα ἦταν ἀν ἡ διμιλία πού εἶχε ἐκφωνήσει τέσσερα χρόνια πρίν γιά τή σχέση μεταξύ τοῦ Σώματος καί τῆς Έταιρείας ἔπρεπε νά παρθεῖ στά σοβαρά. Πάντως, συνέχισε νά λέει μέ τόν χαρακτηριστικό του τρόπο:

Τώρα, ἔχω ἀναρωτηθεῖ γι’ αὐτό τό θέμα. Μπορεῖ κι ἐσεῖς νά ἔχετε ἀναρωτηθεῖ. Πῶς ἀκριβῶς ἔγινε εὐαγγελιστής ὁ Ρῶσσελ; Ποιός τόν ἔκανε εὐαγγελιστή; ...τά διάφορα ἰδρύματα τῆς Χριστιανοσύνης λειτουργοῦσαν. Γιά παράδειγμα, ὑπῆρχε ἡ Ἀγγλικανική Εκκλησία μέ τό διοικητικό της σῶμα, καί ἡ Προτεσταντική Επισκοπειανή Εκκλησία μέ τό δικό της διοικητικό σῶμα. Υπῆρχε ἡ Εκκλησία τῶν Μεθοδιστῶν μέ τό Συνέδριο της ὑπῆρχε ἐπίσης ἡ Πρεσβυτεριανή Εκκλησία, ὅπου ἀνῆκε κάποτε ὁ Ρῶσσελ, μέ τή Σύνοδο της. Υπῆρχε ἐπίσης ἡ Κονγκρεγκασιοναλιστική Εκκλησία στήν ὅποια προσχώρησε ὁ Ρῶσσελ, μέ τήν Κεντρική της Συνέλευση.

“Ομως καμμιά ἀπό αὐτές τίς ἐλεγκτικές ὁργανώσεις... δέν κατέστησε τόν Ρῶσσελ εὐαγγελιστή ἡ ιεραπόστολο.

Χωρίς ν' ἀναφερθεῖ εὐθέως ἡ ἀνοιχτά στὸ Κυβερνῶν Σῶμα, δὸ Φρέντερικ Φράντς εἶχε καταφέρει νά τό εἰσαγάγει στὴ συζήτηση ἔμμεσα, ἀναφερόμενος σ' αὐτά τά «διοικητικά σώματα» μέ τά διάφορα ὄνόματά τους. (Θά μποροῦσε ἐπίσης νά ἔχει μνημονεύσει τούς Ἰησουΐτες, πού ἔχουν Διοίκηση ἡ ὅποια φέρει τό ὄνομα «Κυβερνῶν Σῶμα».) Ὁμως τό σημεῖο αἰχμῆς πού δινόταν ἡταν ὅτι κανένα τέτοιο Κυβερνῶν Σῶμα δέν εἶχε νά κάνει μέ τόν ἰδρυτή τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά, ἡ δέν ἀσκοῦσε καμμιά ἔξουσία πάνω του. Ὁ Ρώσσελ ἡταν «ἀνεξάρτητος», δέν ὑπέκειτο σέ κανένα ἀπό αὐτά.

Τό Κυβερνῶν Σῶμα εἶχε διορίσει τήν «Ἐπιτροπή τῶν Πέντε» καί αὐτή ἡ ἐπιτροπή εἰσηγεῖτο νά διαμορφωθοῦν μόνιμες ἐπιτροπές πού νά φροντίζουν γιά τή διεύθυνση τοῦ ἔργου σ' ὅλον τόν κόσμο. Ἔτσι, τά ἐπόμενα λόγια τῆς ὁμιλίας τοῦ ἀντιπροέδρου ἀποκτοῦν πρόσθετη σημασία, καθώς, μιλώντας γιά τούς ἔδοιμήντα μαθητές πού ἀπέστειλε ὁ Ἰησοῦς, εἴπε στήν τάξη πού ἀποφοιτοῦσε:

Τώρα, δέν πρέπει νά φανταστοῦμε ὅτι στέλνοντας ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός τούς ἔδοιμήντα εὐαγγελιστές... ἀνά δύο, καθιστοῦσε κάθε τέτοια δυάδα ἐπιτροπή, οὕτως ὥστε οἱ ἔδοιμήντα εὐαγγελιστές νά ἡταν τοιάντα πέντε ἐπιτροπές δύο εὐαγγελιστῶν... Σήμερα, μετά τήν ἀποφοίτησή σας, ἀποστέλλεστε ώς ἱεραπόστολοι... δύο ἀποστέλλονται στή Βολιβία, καί ἄλλοι πού μπορεῖ νά εἶναι τέσσερις ἢ ἕξι ἢ ὀκτώ ἀποστέλλονται σέ διαφορετική χώρα διορισμένοι γιά ἔργο. Τώρα, ἐσεῖς ἱεραπόστολοι, μή σκεφτεῖτε ἐπειδή ἀποστέλλεστε δύο μαζί, ἡ ἵσως τέσσερις ἢ ἕξι ἢ ὀκτώ μαζί, ὅτι ἀποστέλλεστε ώς ἐπιτροπή γιά νά ἀναλάβετε τό ἔργο στή χώρα ὅπου διορίζεστε. Δέν συμβαίνει κάτι τέτοιο! Ἀποστέλλεστε ἀτομικά ώς ἱεραπόστολοι, γιά νά συνεργαστεῖτε μαζί, καί νά συνεργαστεῖτε μέ τό Τμῆμα τῆς Βιβλικῆς καί Φυλλαδικῆς Ἐταιρείας Σκοπιά πού λειτουργεῖ καί διευθύνει τό ἔργο στή χώρα ὅπου διοριστήκατε νά δράσετε ώς εὐαγγελιστές. Ἔτσι, μή σᾶς μπεῖ στό μυαλό αὐτή ἡ ἴδεα περὶ ἐπιτροπῆς.

Σέ ὅλα αὐτά, τό Κυθερωνῶν Σῶμα «ἔλαμψε διά τῆς ἀπουσίας του», ἐπισκιαζόμενο ἀπό τό νομικό πρόσωπο. Κανείς μά κανείς δέν εἶχε εἰσηγηθεῖ νά ἀποστέλλονται οἱ ἱεραπόστολοι ὡς «ἐπιτροπές» ἢ νά «ἀναλάθουν τό ἔργο» στή χώρα διορισμοῦ τους, καί ἡ ἰδέα νά κάνουν ἔτσι, χωρίς ἀμφιβολία δέν πέρασε ποτέ ἀπ' τό μυαλό τους, ἀλλά αὐτά χρησίμευσαν ὡς μέσο γιά νά παρουσιαστεῖ ἡ ἰδέα τῶν ἐπιτροπῶν καί νά ἀμφισθητηθεῖ ὡς γενική ἀρχή.

Ἡ ὁμιλία συνεχίστηκε ἔξετάζοντας τόν Φίλιππο «τόν εὐαγγελιστή», κι ἐγείροντας γιά ἄλλη μία φορά τό ἐρώτημα «ποιός τόν ἔκανε εὐαγγελιστή ἢ ἱεραπόστολο;»⁹ Ὁ ἀντιπρόδορος ἀναφέρθηκε στή διήγηση τοῦ κεφαλαίου 6 τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, ὅπου οἱ ἀπόστολοι ὡς σῶμα ἔκριναν ἀπαραίτητο νά διορίσουν ἑπτά ἄνδρες, περιλαμβανομένου τοῦ Φιλίππου, γιά νά φροντίζουν γιά τή διανομή τῶν τροφίμων ἔτσι ὥστε νά σταματήσουν τά παράπονα γιά διακρίσεις ἐναντίον ὅρισμένων χηρῶν. Ἔπειτα εἶπε:

Λοιπόν, τώρα, ἀν κοιτάξετε στήν “Ἐγκυλοπαίδεια θρησκευτικῆς γνώσης” (Cyclopedia of Religious Knowledge) τῶν Μάκ Κλίντοκ (McClintock) καί Στρόνγκ (Strong) θά δοεῖτε ὅτι τό ἔργο πού οἱ ἀπόστολοι ἀνέθεσαν σ' αὐτούς τούς ἑπτά ἄντρες καλεῖται “ἡμι-λαϊκό ἔργο” (semi-secular). Ἄλλα οἱ ἀπόστολοι δέν ἤθελαν νά κάνουν αὐτό τό ἡμι-λαϊκό ἔργο· ἐπιφόρτισαν μ' αὐτό τούς ἑπτά ἐκείνους ἄντρες καί εἶπαν: “ἐσεῖς φροντίστε γι' αὐτό. Ἐμεῖς θά ἀσχοληθοῦμε εἰδικά μέ τήν προσευχή καί τή διδασκαλία”. Τώρα, μήπως αὐτοί οἱ δώδεκα ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ, μέ τό νά ἐπιφορτίσουν ἄλλους μέ τήν εὐθύνη γιά τή φροντίδα τῶν τραπεζῶν, γίνονταν μόνο κατ' ὄνομα ἀρχηγοί, διακοσμητικοί ἥγετες, στήν ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ καί τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; Σίγουρα, δέν γίνονταν κατ' ὄνομα ἐπικεφαλῆς, ἐπειδή ἀφοσιώθηκαν στά πνευματικά θέματα».

Στά μέλη τοῦ Κυθερωνῶντος Σώματος πού εἶχαν ἀκούσει τόν

9. Βλ. Πράξεις Ἀποστόλων 8:5-13, 21:8.

πρόσεδρο νά δίνει ἔμφαση στό ὅτι τό Κυβερνῶν Σῶμα θά ἔπειτε νά φροντίζει γιά τά «αὐστηρῶς πνευματικά θέματα» και ν' ἀφήσει τά ύπόλοιπα στό νομικό πρόσωπο, τά λόγια τοῦ ἀντιπροσώπου χτυποῦσαν ἔνα γνώριμο καμπανάκι. "Ομως παραδόξως, τά μισά περίπου μέλη τοῦ Σώματος δαπανοῦσαν καθημερινά ὀκτώ ὥρες και σαράντα λεπτά ἀπό τό χρόνο τους σέ τέτοιο ἀκριβῶς «ἡμι-λαϊκό ἔργο». Οἱ Ντάν Σίντλικ και Τσάρλς Φέκελ ἐργάζονταν στό ἐργοστάσιο· ὁ Λέο Γκρίνλις χειριζόταν θέματα ἀσφάλειας και ἄλλα σχετικά, γιά τό γραφεῖο τοῦ Γραμματέα-Ταμία· ὁ Τζών Μπούθ εἶχε τήν ἐποπτεία τῆς κουζίνας τοῦ Μπέθελ· ὁ Μπίλ Τζάκσον διεκπεραίωνε νομικά θέματα και ἔγγραφα· ὁ Γκράντ Σοῦτερ ἦταν καθημερινά ἀπασχολημένος μέ οἰκονομικά θέματα, ἐπενδύσεις, μετοχές, ἀληροδοτήματα· και ὁ Μίλτον Χένσελ, και ὁ Ἰδιος ὁ πρόσεδρος (πού ἔλεγχαν ὅλους αὐτούς τούς διορισμούς ἔργων), ξόδευαν μεγάλο μέρος τοῦ χρόνου τους σ' αὐτό τό εἶδος «ἡμι-λαϊκοῦ ἔργου» πού ὁ ἀντιπρόσεδρος ἔλεγε ὅτι ἔπειτε ἄλλοι νά ἐπιφορτιστοῦν γιά νά φροντίζουν γι' αὐτό.

Τώρα ἡ ἀφήγηση τοῦ ἀντιπροσώπου πήρε μιά παράξενη στροφή, πού ούσιαστικά ἐρχόταν σέ ἀντίθεση μέ τίς ἐπίσημες διδασκαλίες ὡς πρός τή θεϊκή ἐξουσία ἐνός κυβερνῶντος σώματος ἀπό τόν πρῶτο αἰώνα και μετά. Πρῶτα ἀναφέρθηκε ἡ Ἰστορία τοῦ Παύλου, τοῦ μεταστραφέντος Σαούλ· πώς ὅταν μετά τή μεταστροφή του πήγε στά Ιεροσόλυμα, συνάντησε μόνο δύο ἀπό τούς ἀποστόλους, και ὅχι ὀλόκληρο τό σῶμα τῶν ἀποστόλων· και πώς τελικά ἤρθε στήν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας. "Ἐχοντας παρατηρήσει ὅτι, ἐπιλέγοντας και διορίζοντας τόν Σαούλ ἀπό τήν Ταρσό, ὁ Χριστός «ἀνέλαβε ἀμεση, ἀπ' εὐθείας δράση, χωρίς νά συμβουλευτεῖ κανέναν ἀνθρωπο ἢ σῶμα ἀνθρώπων πάνω στή γῆ», ὁ ἀντιπρόσεδρος παρουσίαζε τώρα ἔνα εἶδος «Ἴστορίας δύο πόλεων»* ὅπου ὁ ρόλος τῆς Ἀντιόχειας ἀντιπαραβαλ-

* Σ.τ.Μ. 'Η «Ιστορία δύο πόλεων», (A Tale of Two Cities) εἶναι ἴστορικό μυθιστόρημα πού ἔγραψε ὁ Κάρολος Ντίκενς τό 1859. Οἱ «δύο πόλεις» πού ἀναφέρονται ἐκεῖ εἶναι τό Παρίσι και τό Λονδίνο.

λόταν μέ αὐτόν τῆς Ἰερουσαλήμ ὅσον ἀφορᾶ τήν Ἱεραποστολική δραστηριότητα τοῦ Παύλου καί τοῦ Βαρνάβα. Διαδάξοντας αὐτά πού ἀκολουθοῦν, ἔχετε κατά νοῦ τήν ὑφιστάμενη ἐπίσημη διδασκαλία τῆς Σκοπιᾶς, ὅτι ὑπῆρχε ἐνα κυνδερνῶν σῶμα μέ δάση τήν Ἰερουσαλήμ τό δποῖο ἀσκοῦσε διεύθυνση ἐποπτείας σέ ὅλες τίς χριστιανικές ἐκκλησίες σέ κάθε μέρος, καί ὅτι σ' αὐτό δρίσκεται τό μοντέλο γιά τό σημερινό Κυνδερνῶν Σῶμα τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ.

Διηγούμενος τήν κλήση τοῦ Ἀγίου Πνεύματος στόν Παῦλο καί τόν Βαρνάβα γιά ν' ἀναλάβουν Ἱεραποστολική δράση, διά την πρόσφατη δράση τούτης συνεχῶς ὅτι ὅλα αὐτά γίνονταν μέσω τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀντιόχειας (ώς ἐκ τούτου, ὅχι μέσω τῆς Ἰερουσαλήμ, ὅπου ἔδρευε τό ἀποστολικό σῶμα).¹⁰ Εἶπε:

Κι ὑστερα, τελείως ξαφνικά, καθώς ἐκεῖνος (ὁ Παῦλος) ὑπῆρχετο στήν Ἀντιόχεια, στή Συρία, ὅχι στό Ἰσραήλ ἀλλά στή Συρία, διότι τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ μίλησε στήν ἐκκλησία ἐκεῖ στήν Ἀντιόχεια καί εἶπε: “Τώρα πρῶτ’ ἀπ’ ὅλα, ἐσεῖς ξεχωρίστε, ΕΣΕΙΣ, αὐτή ἡ ἐκκλησία στήν Ἀντιόχεια, ξεχωρίστε αὐτούς τούς δύο ἄνδρες, δηλαδή τόν Βαρνάβα καί τόν Παῦλο, γιά τό ἔργο γιά τό δποῖο τούς ἔχω ἀναθέσει. Κι ἔτσι ἡ ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας τό ἔκανε, ἐπέθεσαν τά χέρια τούς στόν Παῦλο (ἢ Σαούλ) καί τόν Βαρνάβα καί τούς ἀπέστειλαν... καί ἀπεστάλησαν ἀπό τό ἄγιο πνεῦμα πού ἐνήργησε μέσω τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀντιόχειας, καί πορεύτηκαν γιά τόν πρῶτο τούς Ἱεραποστολικό διορισμό.

Ἐτσι, βλέπετε ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός ἐνεργοῦσε ὡς Κεφαλή τῆς ἐκκλησίας καί ἀναλάμβανε ἀμεση δράση, χωρίς νά συμβουλεύεται κανέναν ἐδῶ στή γῆ γιά τό τί μποροῦσε νά κάνει καί τί ὅχι. Καί ἐνήργησε μ’ αὐτόν τόν τρό-

10. Πρέπει νά θυμάται κανείς ὅτι ὅλη ἡ δάση γιά τή διδασκαλία τῶν Μαρτύρων περὶ διευθέτησης καί ἔξουσίας τοῦ «Κυνδερνῶντος Σώματος», εἶναι ὅτι μιά τέτοια διευθέτηση ὑπῆρχε καί λειτουργοῦσε ἀπό τήν Ἰερουσαλήμ στούς βιβλικούς χρόνους.

πο ἀναφορικά μέ τόν Σαούλ καί τόν Βαρνάβα, καί ἥταν κι οἱ δύο ἀπόστολοι τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀντιόχειας.

Θυμᾶμαι ὅτι σ' αὐτό τό σημεῖο τῆς ὁμιλίας καθόμουν ἐκεῖ κι ἔλεγα στόν ἑαυτό μου: «Καταλαβαίνει ὁ ἄνθρωπος τί λέει; Ξέρω ὅτι ὁ σκοπός του εἶναι νά μειώσει τή σπουδαιότητα τοῦ Κυ-
βερνῶντος Σώματος γιά νά διατηρήσει τήν ἔξουσία τοῦ σωμα-
τείου καί τοῦ προέδρου, ἀλλά συνειδητοποιεῖ τίς ἐπιπτώσεις
τῶν λόγων του; Στή διαδικασία ἐπίτευξης τοῦ σκοποῦ του ὑπο-
νομεύει ὅλη τή διδασκαλία καί τόν ἴσχυρισμό γιά τήν ὑπαρξη
ἐνός κεντρικοῦ κυβερνῶντος σώματος τοῦ πρώτου αἰώνα, πού
λειτουργοῦσε στήν Ἱερουσαλήμ, μέ παγγήινη ἔξουσία νά ἐπο-
πτεύει καί νά διευθύνει ὅλες τίς ἐκκλησίες πραγματικῶν Χρι-
στιανῶν παντοῦ, σέ ὅλα τά θέματα, μιά ἔννοια πού οἱ ἐκδόσεις
τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά ἔχουν οἰκοδομήσει στό νοῦ ὅλων τῶν
Μαρτύρων, καί τήν ὅποια ἀσπάζεται ἡ συντριπτική τους πλειο-
ψηφία σήμερα».

Ἄλλα ὁ ἀντιπρόεδρος δέν εἶχε μέ κανένα τρόπο τελειώσει,
καί μᾶς κάρφωσε στό νοῦ τήν ἰδέα μέ ἀκόμα μεγαλύτερη δύνα-
μη. Περιγράφοντας τήν ὅλοκλήρωση τοῦ πρώτου ἱεραποστολι-
κοῦ ταξιδιοῦ τοῦ Παύλου καί τοῦ Βαρνάβα, συνέχισε μέ αὐξα-
νόμενη συναισθηματική ἔνταση καί δραματικότητα:

*...καί ποὺ πῆγαν, σέ ποιόν ἔδωσαν ἀναφορά; Νά ἡ κα-
ταγραφή, τή διαβάζετε μόνοι σας στά τελευταῖα ἐδάφια
τοῦ 14ου κεφαλαίου τῶν Πράξεων τῶν ἀποστόλων. Πῆγαν
πίσω στήν Ἀντιόχεια, στήν ἐκεῖ ἐκκλησία, καί ἡ ἀφήγηση
λέει ὅτι τούς ἀνέφεραν τά πράγματα μέ λεπτομέρεια· σ'
αὐτή τήν ἐκκλησία πού τούς εἶχε ἐμπιστευτεῖ στήν παρ'
ἀξίαν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ γιά τό ἔργο πού εἶχαν ἐπιτελέ-
σει. Νά λοιπόν ποὺ ἔδωσαν ἀναφορά.*

*Ἡ καταγραφή λέει ἐπίσης ὅτι παρέμειναν στήν Ἀντιό-
χεια γιά ὅχι μικρό διάστημα. Τώρα, τί συνέδη; Ξαφνικά
παρουσιάστηκε κάτι καί ὁ Παῦλος καί ὁ Βαρνάβας πῆγαν
στήν Ἱερουσαλήμ. Λοιπόν, τί ἔγινε; Τί τούς ἐφερε στήν Ἱε-
ρουσαλήμ;*

Λοιπόν, εἶναι τό σῶμα τῶν ἀποστόλων καί τῶν ἄλλων

πρεσβυτέρων τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἰερουσαλήμ πού τούς κάλεσε ἐκεῖ καί εἶπε: «Κοιτάξτε ἐδῶ! Ἀκούσαμε ὅτι ἐσεῖς οἱ δύο κάνατε ἔνα ἰεραποστολικό ταξίδι, καί τό δλοκληρώσατε, καί δέν ἥρθατε ἐδῶ στήν Ἰερουσαλήμ νά ἀναφερθεῖτε σ' ἐμᾶς. ΔΕΝ ΞΕΡΕΤΕ ΠΟΙΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ; Εἴμαστε τό συμβούλιο τῆς Ἰερουσαλήμ. ΔΕΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΤΗΝ ΗΓΕΣΙΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ;» Αν δέν ἔρθετε γρήγορα ἐδῶ, θά ἀναλάβονμε πειθαρχικές ἐνέργειες ἐναντίον σας!»

Αὐτό λέει ἡ διήγηση; Λοιπόν, ἂν τό συμβούλιο τῶν ἀποστόλων καί ἄλλων πρεσβυτέρων τῆς Ἰουδαϊκῆς ἐκκλησίας στήν Ἰερουσαλήμ εἶχε ἐνεργήσει μέ τέτοιον τρόπο πρός τόν Παῦλο καί τόν Βαρνάβα ἐπειδή ἔδωσαν ἀναφορά στήν ἐκκλησία μέσω τῆς ὁποίας τούς ἀπέστειλε τό ἄγιο πνεῦμα, τότε αὐτό τό συμβούλιο θά εἶχε τεθεῖ ὑπεράνω τῆς ἡγεσίας τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τά σημεῖα πού παρουσίασε ὁ Φράντς ἦταν ἐξ ὀλοκλήρου ἔγκυρα. ³ Ήταν ἐπίσης ἐξ ὀλοκλήρου ἀντίθετα μέ τήν ἄποψη πού παρουσιάζοταν στίς ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας, ἡ ὁποία παρουσιάζει τήν Ἰερουσαλήμ ώς τήν ἔδρα ἐνός κυριερωντος σώματος πού ἀσκεῖ πλήρη ἔξουσία πάνω σέ ὅλους τούς Χριστιανούς καί τούς διευθύνει ώς ἀντιπροσωπεία τοῦ Θεοῦ, ἐνεργώντας μέ θεϊκή ἔξουσία. Χωρίς ἀμφιβολία αὐτός εἶναι ὁ λόγος πού, ἀντίθετα μέ ἄλλες ὅμιλίες πού εἶχε ἐκφωνήσει ὁ ἀντιπρόσεδρος, αὐτή ἐδῶ δέν χρησιμοποιήθηκε ποτέ ώς βάση γιά ἄρθρα στό περιοδικό «Η Σκοπιά».

Ἐάν ὁ ὁποιοσδήποτε Μάρτυρας παρουσίαζε σήμερα ἔνα τέτοιο ἐπιχείρημα, ὁ λόγος του θά ἐθεωρεῖτο αἰρετικός, στασιαστικός. ⁴ Εάν τά λόγια τοῦ Φράντς ἐφαρμόζονταν πραγματικά ὅπως εἰπώθηκαν, θά σήμαιναν ὅτι ὁποιαδήποτε ἐκκλησία στή γῇ θά μποροῦσε νά στείλει τούς δικούς της ἀποστόλους ἢ πίστευε ὅτι ἔτσι τήν καθοδηγοῦσε δικό της Χριστός Ἰησοῦς καί τό ἄγιο Πνεῦμα, καί θά τό ἔκανε αὐτό χωρίς νά συμβουλευτεῖ κανέναν ἄλλο, εἴτε στό Μπρούκλιν εἴτε σέ κάποιο Γραφεῖο Τμήματος. Δέν εἶχα ἀμφιβολία στό μυαλό μου γιά τή γρήγορη καί ἔχθρική

ἀντίδραση πού θά προκαλοῦσε αὐτό στά Κεντρικά Γραφεῖα καί τίς ὑπηρεσίες τῆς Ἐταιρείας. Θά ἐθεωρεῖτο ως ἀπειλή γιά τήν συγκεντρωτική ἔξουσία τους, καί κάθε ἐκκλησία πού θά ἔπραττε ἔτσι θά τή ρωτοῦσαν: «Δέν ἔρετε ποιοί εἴμαστε ἡμεῖς; Δέν ἀναγνωρίζετε τήν ἡγεσία τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ ὅποις ἐνεργεῖ μέσῳ ἡμῶν;» Ὅλα δσα εἶπε ὁ ἀντιπρόεδρος σ' αὐτόν τόν τομέα, ἥταν ἀλήθεια, ἐντελῶς ἀληθινά. Ἀλλά προφανῶς δέν ἐννοοῦσε νά ἐφαρμοστοῦ μέ πλήρη ἵσχυ περισσότερο ἀπό τά σημεῖα πού ἔθιξε περίπου τέσσερα χρόνια πρίν στήν ὁμιλία τῆς «οὐρᾶς πού κινεῖ τόν σκύλο», ἐκτός ἀπό τό δτι, μέ τίς ἀναφορές του στήν Ἀντιόχεια, κατέβαλλε ὄλοφάνερα προσπάθεια νά συστήσει ἔνα παραλληλισμό Ἀντόχειας καί σωματείου, τό ὅποιο δροῦσε ἔχωριστά ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα.

Ἡ ὁμιλία συνεχίστηκε γιά νά δείξει δτι ὁ **πραγματικός λόγος** πού ὁ Παῦλος καί ὁ Βαρνάβας πήγαν στήν Ἱερουσαλήμ, ὅπως καταγράφεται στό κεφ. 15 τῶν Πράξεων, ἥταν τό δτι ἡ ἴδια ἡ Ἱερουσαλήμ ἥταν ἡ πηγή ἐνός σοβαροῦ προβλήματος γιά τήν ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας, καθώς κάποιοι ἀντρες πού κατέβηκαν ἀπό τήν Ἱερουσαλήμ ὑποκινοῦσαν ἀναταραχή γιά τό θέμα τῆς τήρησης τοῦ νόμου καί τῆς περιτομῆς. Ὡς ἐκ τούτου τό ταξίδι στήν Ἱερουσαλήμ δέν ἥταν στοιχεῖο ὑποταγῆς σέ κάποιο κυνηγονῶν σῶμα, ἀλλά ἔγινε μέ σκοπό νά ἀνατραπεῖ τό ἀποτέλεσμα τῆς διδασκαλίας αὐτῶν τῶν ταραξιῶν ἀπό τήν Ἱερουσαλήμ.

Συνεχίζοντας νά ἐπιχειρηματολογεῖ, ὁ Φρέντ Φράντς πραγματεύθηκε τή δεύτερη ιεραποστολική περιοδεία τοῦ Παύλου καί τοῦ νέου του συνεργάτη, τοῦ Σίλα, καί τόνισε ξανά δτι αὐτοί ἀπεστάλησαν ἀπό τήν ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας, ὥστε «καί πάλι ἡ ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας χρησιμοποιήθηκε γιά νά ἀποστείλει ιεραποστόλους ἀκρως ἐξέχοντες στή βιβλική ἴστορία»· δτι ἐπέστρεψαν στήν Ἀντιόχεια καί δτι ἀπό τήν Ἀντιόχεια ὁ Παῦλος ἐπιβιβάστηκε σέ πλοϊο γιά τήν τρίτη περιοδεία του. Τελειώνοντας τήν ἀφήγηση ἀπό τό βιβλίο τῶν Πράξεων, δ ἀντιπρόοδρος εἶπε:

Κι ἔτσι, καθώς ἐξετάζουμε τήν ἀφήγηση γι' αὐτούς τούς δύο πλέον διακεκριμένους μεταξύ τῶν ιεραποστόλων

πού καταγράφει ἡ Βιβλική ἴστορία, δρίσκουμε ὅτι αὐτοί ἀπεστάλησαν εἰδικά ἀπό τὸν Κύριο Ἰησοῦν Χριστό, τὴν Κεφαλή τῆς ἐκκλησίας, ἵνα γεγονός πού ἡ Βιβλική καὶ Φυλλαδική Ἐταιρεία Σκοπιά ἔχει ὑποστηρίξει καὶ ἀποδεχτεῖ ἀπό τότε πού σχηματίστηκε αὐτή ἡ Ἐταιρεία. Ὅτι, διέπουμε πώς ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ἡ Κεφαλή τῆς ἐκκλησίας κι ἔχει τὸ δικαίωμα νά δοᾶ ἄμεσα κι εὐθέως, χωρίς νά λάβει ὑπόψη ἄλλες ὀργανώσεις, ἀσχέτως μέ τὸ ποιές εἶναι αὐτές. Αὐτός εἶναι ἡ Κεφαλή τῆς ἐκκλησίας. Δέν μποροῦμε νά θέσουμε ὑπό ἀμφισβήτηση αὐτά πού EKEINOΣ KANEI.

Αὐτές οί τελευταῖες τρεῖς προτάσεις πού εἶπε ὁ ἀντιπρόδοξος, ἀντιπροσωπεύουν τή στάση πού πῆρε ἔνας ἀριθμός Μαρτύρων σέ πρόσφατους καιρούς. Ἐπειδή πῆραν αὐτή τὴν ταυτόσημη θέση, τούς χαρακτήρισαν, καὶ τούς χαρακτηρίζουν, «ἀποστάτες».

Καί πάλι ὅμως, αὐτές οί δηλώσεις, πού φαινομενικά ἐκφράζουν βαθύ σεβασμό γιά τὴν ἀνώτερη ἔξουσία τοῦ Χριστοῦ, στήν πραγματικότητα μεταφέρουν μιά διαφορετική γενική ἰδέα πού δίνει ἔμφαση σέ μιά ἄλλη πηγή ἔξουσίας. Γιατί ὁ ἀντιπρόδοξος ἔλεγε τὴν ἕδια ἐκείνη στιγμή ὅτι μέ τό νά ἀμφισβητεῖ κανείς τὴν ἔξουσία τῆς Βιβλικῆς καὶ Φυλλαδικῆς Ἐταιρείας Σκοπιά καὶ τὴν ἔξουσία τοῦ προέδρου της, ἀμφισβητοῦσε τὸν Ἰησοῦν Χριστό. Δέν πίστευε ὅτι οἱ σκέψεις ἡ οἱ ἐνέργειες τῆς διορισμένης ἀπό τὸ Κυβερνῶν Σῶμα «Ἐπιτροπῆς τῶν Πέντε» μποροῦσαν νά ἀντιπροσωπεύουν μέ ὅποιονδήποτε τρόπο τὴ διεύθυνση τῆς Κεφαλῆς τῆς ἐκκλησίας, γιά τὸν ἀπλό λόγο ὅτι Ἐκεῖνος, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, εἶχε προκαλέσει τὸ σχηματισμό τῆς Ἐταιρείας καὶ διεκπεραίωνε τίς ὑποθέσεις του μέσῳ αὐτῆς. Αὐτός ὁ συλλογισμός μοῦ φαινόταν μπερδεμένος.

Τό ὅτι ἡ ὄμιλία του μᾶς ὠθοῦσε ἔντονα νά δεχτοῦμε αὐτὸν τὸ συλλογισμό μπορεῖ νά φανεῖ ἀπό τὸ ὅτι, φθάνοντας στό ἐπίκεντρο τοῦ θέματος, ἐφάρμοζε τώρα ὅλα αὐτά τὰ σημεῖα στή σύγχρονη ἐποχή. Μίλησε γιά τὴν ἔγερση τοῦ Καρόλου Τέιζ Ρῶσσελ καὶ τὸ ξεκίνημα τῆς ἐκδοσης ἐνός νέου θρησκευτικοῦ περιοδι-

κοῦ ἀπό αὐτόν, τῆς «Σκοπιᾶς», καί εἶπε: «ποιός ἔξουσιοδότησε αὐτόν τόν ἄνθρωπο νά τό κάνει αὐτό;» Μετά μίλησε γιά τό σχηματισμό τῆς Βιβλικῆς καί Φυλλαδικῆς Ἐταιρείας Σκοπιά ἀπό τόν Ρῶσσελ, κι ἐδῶ πρόσθεσε:

Καί νά ἔχετε κατά νοῦ, φύλοι, ὅτι ὅταν ὁ Ρῶσσελ ἴδρυνε ἐκείνη τήν Ἐταιρεία, τήν Βιβλική καί Φυλλαδική Ἐταιρεία Σκοπιά, δέν ἴδρυνε μιά ἐταιρεία ἢ ὀργάνωση πού ΔΕΝ ΚΑΝΕΙ ΤΙΠΟΤΑ.

‘Ο Κύριος Ἰησοῦς Χριστός καί τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἥγειραν τόν Ρῶσσελ, εἶπε, κι ἐπίσης ὑποστήριξαν τό σχηματισμό τοῦ Συλλόγου τῆς Σκοπιᾶς, «αὐτῆς τῆς ἐνεργοῦ Ἐταιρείας ἡ ὅποια ἀναλαμβάνει δραστηριότητες». Μετά ὁ ἀντιπρόσωπος περιέγραψε τή γένεση τῆς Σχολῆς Γαλαάδ· ὅτι αὐτή ἦταν ἰδέα τοῦ προέδρου τοῦ σωματείου· ὅτι, ὅταν τό Συμβούλιο τῶν Διευθυντῶν πληροφορήθηκε γι’ αὐτή τήν ἰδέα ἔδωσε τήν ὑποστήριξή του, κι ὅτι ὁ πρόσωπος ἐπρόκειτο νά ἔχει τήν ἐποπτεία τῆς Σχολῆς. Ἐνώ ὁ ἀντιπρόσωπος ἐκφωνοῦσε τήν ὄμιλία του, ὁ Νάθαν Νόρ καθόταν στήν ἔξεδρα, καί ὁ Φρέντ Φράντς τόν ἔδειξε, κατά τή διάρκεια τῶν παρατηρήσεων πού ἀκολούθιοῦν:

Ἐτσι βλέπετε ἀγαπητοί φύλοι, ὅτι τά Συμβούλια Διευθυντῶν τοῦ σωματείου τῆς Νέας Υόρκης καί τοῦ σωματείου τῆς Πενσυλβανίας, μέ τή σύνθεση πού εἶχαν τότε, εἶχαν σεβασμό γιά τό ἀξίωμα τοῦ προέδρου καί δέν φέρονταν στόν πρόσωπο αὐτῶν τῶν ὀργανώσεων σάν σέ ἓνα ἀνέκφραστο, ἀκινητοποιημένο, κατ’ ὄνομα ἀρχηγό πού προϊσταται σέ μιά ἐταιρεία, μιά ἐταιρεία πού δέν κάνει τίποτα.

‘Από τήν ἀρχή τῆς ὄμιλίας εἶχα σκεφτεῖ ὅτι σ’ αὐτόν τό στόχο ἀποσκοποῦσε, κι ἔτσι δέν μοῦ ἤρθε σάν ἐκπληξη, μολονότι μέ ἔξέπληξε ἡ γλώσσα πού χρησιμοποιήθηκε. ‘Από αὐτό τό στάδιο τῆς παρουσίασης, ὁ τόνος τῆς ὄμιλίας μαλάκωσε κι ὁ ἀντιπρόσωπος προχώρησε γιά νά ἔξαρει αὐτή τή συγκεκριμένη μέρα, τήν 7η Σεπτεμβρίου τοῦ 1975, λέγοντας:

Ξέρετε τί σημαίνει αὐτό; Σύμφωνα μέ αὐτό τό ἡμερολόγιο, τό ἔρχαικό ἡμερολόγιο, ἀπό τή γῆ τοῦ Ἰσραήλ [άνα-

φερόταν τώρα σ' ἔνα μικρό βιβλιαράκι πού κρατοῦσε στό χέρι του], σήμερα εἶναι ἡ δεύτερη μέρα τοῦ μήνα Τισρί του σεληνιακοῦ ἔτους 1976, καὶ ξέρετε τί σημαίνει αὐτό; Σημαίνει ὅτι αὐτή ἡ μέρα τῆς ἀποφοίτησής σας εἶναι **ἡ δεύτερη μέρα τῆς ἔβδομης χιλιετηρίδας τῆς ὑπαρξης τοῦ ἀνθρώπου ἐδῶ στή γῆ**. Δέν εἶναι αὐτό κάτι σπουδαῖο; Δέν εἶναι κάτι μεγαλειώδες [ἐδῶ χειροκρότημα] τό ὅτι ἡ ἐναρκτήρια μέρα τῆς ἔβδομης χιλιετηρίδας τῆς ὑπαρξης τοῦ ἀνθρώπουν γένους στή γῆ, ἐπισημαίνεται ἀπό τή λειτουργία τῆς Βιβλικῆς καὶ Φυλλαδικῆς^c Εταιρείας Σκοπιά, ἡ ὁποία, σέ πλήρη συμμόρφωση μέ τούς ὅρους τοῦ καταστατικοῦ της, ἀποστέλλει τήν 59η τάξη ιεραποστόλων τῆς Σχολῆς Γαλα-άδ;

^c Ο Ἰεχωβά Θεός ἀσφαλῶς τήν ἔχει εὐλογήσει, καὶ ἀπό τούς καρπούς της ἔχει γίνει γνωστή ὡς ἐγκεκριμένο μέσο στό χέρι τοῦ Ἰεχωβᾶ Θεοῦ, κι ἔτσι δέν ὑπάρχει ἀνάγκη ν' ἀμφισσητεῖται τό δικαίωμα καὶ ἡ ἔξουσία αὐτῆς τῆς^c Εται-ρείας νά ἀποστέλλει ιεραποστόλους.

Καί, φίλοι, προσέξτε αὐτό, ὅτι ἀκριβῶς ὅπως ὁ Θεός χρησιμοποίησε τήν ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας γιά ν' ἀπο-στείλει δύο ἀπό τούς πιό διακεκριμένους ιεραποστόλους τοῦ πρώτου αἰώνα, τόν Παῦλο καὶ τόν Βαρνάβα, ἔτσι σή-μερα ὁ Ἰεχωβά Θεός χρησιμοποιει τή Βιβλική καὶ Φυλ-λαδική^c Εταιρεία Σκοπιά τῆς Πενσυλβανίας, σέ συνεργα-σία μέ τό σωματεῖο τῆς Νέας^c Υόρκης, γιά νά ἀποστείλει κι ἄλλους ιεραποστόλους, καὶ τά σωματεῖα αὐτά εἶναι ἀποφασισμένα νά συνεχίσουν αὐτή τήν πορεία. Αὐτό εἶναι κάτι πολύ, πολύ ἴκανοποιητικό.¹¹

Δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι στό μυαλό τοῦ ἀντι-

11. Μετά ἀπό αὐτό τό λόγο μίλησε ὁ πρόεδρος Νόρ, φανερά συγκινημένος καί σχεδόν πνιγμένος στό συναίσθημα. Ἐξέφρασε μεγάλη ἐκτίμηση γιά ὅσα εἶχαν εἰπωθεῖ. Καὶ εἶμαι σίγουρος ὅτι ἐκφράζοντας τά αἰσθήματά του ἦταν ἀπολύτως εἰλικρινής. Ἐπειτα ἐκφώνησε ἔναν εὐχάριστο λόγο γιά τήν «ώφελιμότητα τῆς ὁμιλίας».

προέδρου κάποιος εἶχε «πετάξει τό γάντι» σέ πρόκληση πρός τήν προεδρία τῆς Ἐταιρείας. Μέ αὐτή τήν διαιλία σχεδιάστηκε προσεκτικά καί μέ ἔμφαση ἡ πολεμική γραμμή. Τό σωματεῖο εἶχε ἐδαφική ὑπεροχή καί ἀποτελοῦσε ἀπαγορευμένη περιοχή γιά τό Κυβερνῶν Σῶμα. Τό λυπηρό ἀποτέλεσμα ὅλων αὐτῶν ἦταν ὅτι σέ πολλούς ἀπό τούς συντρόφους τοῦ ἀντιπροέδρου στό Κυβερνῶν Σῶμα ἀποδόθηκε κατηγορηματικά ὁ ρόλος τοῦ ἐπιτιθέμενου, καί ἐκτέθηκαν ἀνοιχτά ὡς ἀσεβεῖς πρός τήν ἔξουσία τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ πού εἶχε παραχωρηθεῖ σ' αὐτό τό «ἔγκεκριμένο μέσο», στήν Ἐταιρεία.

Οἱ παρόντες ἐπισκέπτες, γονεῖς καί φίλοι τῶν ἀποφοίτων, εἶχαν γενικά σαστίσει μέ πολλά ἀπό αὐτά πού εἰπώθηκαν, ἀλλά καί ἀπό τήν ὅλη δομή τῆς διαιλίας καί τό δηκτικό ὑφος πού χρησιμοποιοῦσε σέ κάποιες στιγμές. Τά μέλη τῆς οἰκογένειας τοῦ Μπέθελ, παρότι εἶχαν μιά ἀσαφή ἵδεα γιά κάποιες δυσκολίες ἔξαιτίας τῶν σχολίων πού ἔκαναν ὁ πρόεδρος καί ὁ ἀντιπρόεδρος ὅταν ὑπηρετοῦσαν ἐπικεφαλῆς τῆς τράπεζας φαγητοῦ, εἶχαν τώρα ἐνισχύσει τίς ὑποψίες τους ὅτι πράγματι ἔξελισσόταν μιά διαμάχη στό Κυβερνῶν Σῶμα, προφανῶς ἔνας ἀγώνας ἴσχύος.

‘Η ἀντίθεση μεταξύ τῆς διαιλίας αὐτῆς καί τῆς διαιλίας πού χρησιμοποιοῦσε τή μεταφορά γιά τό σκύλο καί τήν οὐρά του, πού εἶχε ἐκφωνηθεῖ τέσσερα χρόνια πρίν (στήν διοία ὁ «σκύλος» ἐκπροσωποῦσε τό Κυβερνῶν Σῶμα καί ἡ «οὐρά» – ἡ διοία ἐπρεπε νά κινεῖται, κι ὅχι νά προκαλεῖ τήν κίνηση – ἐκπροσωποῦσε τό σωματεῖο) δύσκολα θά μποροῦσε νά εἶναι μεγαλύτερη. ’Εκφωνήθηκαν ἀπό τόν ἵδιο ἄνθρωπο, κι ὅμως ἔμοιαζαν νά πηγαίνουν σέ τελείως ἀντίθετες κατευθύνσεις. Δέν θά ἥμουν εἰλικρινής ἂν δέν παραδεχόμουν ὅτι ἐκείνη τή μέρα ἔφυγα ἀπό τό ἀμφιθέατρο νιώθοντας ὅχι μόνο βαθιά ἐνοχλημένος, ἀλλά ἐπίσης καί κάπως ἀρρωστος. Φαινόταν σάν ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ νά ἦταν κάτι πού θά μπορούσαμε νά κάνουμε νά προσαρμοστεῖ σέ ἕνα ἐπιχείρημα ὅταν αὐτό τό συνιστοῦσαν οἱ περιστάσεις, καί σ' ἕνα ἀντίθετο ἐπιχείρημα ὅταν οἱ περιστάσεις ἦταν διαφο-

ρετικές. Αύτό μ' ἐνοχλοῦσε περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλη πλευρά του θέματος.

“Οπως καί στήν περίπτωση τοῦ Νάθαν Νόρ, ἔτσι κι ἐδῶ συγκεκριμένοι παράγοντες διοθοῦν νά κατανοήσουμε τίς πράξεις τοῦ Φρέντ Φράντς. Στό τέλος τοῦ 1941, ὅταν ὁ Δικαστής Ρόδερφορντ δρισκόταν στό νεκρικό κρεβάτι του στόν οἶκο Μπέθ Σαρίμ, στό Σάν Ντιέγκο τῆς Καλιφόρνια, εἶχε καλέσει στό πλευρό του τρεῖς ἄντρες: τόν Νάθαν Νόρ, τόν Φρέντ Φράντς καί τόν Χέντεν Κόβινγκτον.⁴ Ο Ρόδερφορντ τούς εἶπε ὅτι ἥθελε νά συνεχίσουν μετά τό θάνατό του καί ὅτι ἔπρεπε νά παραμείνουν ἐνωμένοι, σάν ὄμάδα. Αύτή ἡ πράξη θύμιζε τή «Διαθήκη» τοῦ πάστορα Ρώσσελ, παρότι εἶχε δοθεῖ προφορικά καί ὅχι γραπτά. Εἴκοσι χρόνια μετά, τό 1961, γράφοντας τό διάλιο «Ἄγιασθήτω τό ”Ονομά σου”, ὁ Φρέντ Φράντς ἀναφέρθηκε σ' αὐτή τήν περίσταση στό σημεῖο πού πραγματευόταν τή διήγηση τῆς μεταβίβασης τῆς μηλωτῆς τοῦ προφήτη Ἡλία (δηλ. τοῦ μανδύα τοῦ προφήτη, πού ἡ MNK ἀποδίδει ὡς «ἔνδυμα ὑπηρεσίας») στόν διάδοχό του Ἐλισσαιέ.¹² Τήν παρουσίασε ὡς προφητικό δράμα καί εἶπε:

⁴ Ο Ρόδερφορντ ἤταν κλινήρης στήν Ἀκτή τοῦ Εἰρηνικοῦ, ὅταν οἱ Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς δινθίστηκαν στόν Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, τήν Κυριακή, 7 Δεκεμβρίου τοῦ 1941. Δύο ἄντρες τοῦ κεχρισμένου ὑπολοίπου (ὅ ἔνας ἀπό τό ἔτος 1913 κι ὁ ἄλλος ἀπό τό 1922), καθώς καί ἔνας ἀπό τά “ἄλλα πρόόβατα” (ἀπό τό 1934), κλήθηκαν ἀπό τά Κεντρικά Γραφεῖα τοῦ Μπρούκλιν νά μεταδοῦν κοντά στό κρεβάτι τοῦ Ρόδερφορνδ, στόν οἶκο τόν ὀνομαζόμενο “Βαίθ-σαρίμ”, στήν πόλη Σάν Ντιέγκο τῆς Καλιφόρνιας. Στίς 24 Δεκεμβρίου 1941, ὁ Ρόδερφορνδ ἔδωσε σ' αὐτούς τούς τρεῖς τίς τελευταῖες ὁδηγίες τουν. Ἐπί χρόνια ἥλπιζε νά δεῖ τούς πιστούς προφῆτες, συμπεριλαμβανομένου τοῦ Ἡλία καί τοῦ Ἐλισσαιέ, ἀναστημένους

12. B' Βασιλειῶν 2:8, 11-14.

ἀπό τούς νεκρούς νά ἐγκατασταθοῦν ώς “ἄρχοντες ἐπί πᾶσαν τὴν γῆν”, στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ στὸν Νέο Κόσμο (Ψαλμ. με' 16). ¹³ Ομως, τὴν Πέμπτη, 8^η Ιανουαρίου 1942, ὁ Ρόδερφορδ πέθανε σὲ ἡλικία ἑβδομήντα δύο ἐτῶν ώς ἔνας πιστός Μάρτυρας τοῦ Ἱεχωδᾶ Θεοῦ, τελείως ἀφοσιωμένος στὰ συμφέροντα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἀποδείχτηκε ἄφοδος στήν ὑποστήριξη τοῦ μέρους τοῦ Ἱεχωδᾶ στό ὑπέρτατο ἐπίμαχο ζήτημα τῆς Παγκόσμιας Κυριαρχίας.

⁵ ¹⁴ Οπως παρατηρεῖται ἀπό τὸν παρόντα χρόνο, φαίνεται ὅτι ἐκεῖ παρῆλθε τό ἔργο τοῦ Ἡλία, γιά νά τό διαδεχτεῖ τό ἔργο τοῦ Ἐλισσαιέ. ¹⁵ Ήταν ὅπως ὅταν ὁ Ἡλίας και ὁ Ἐλισσαιέ διάδηκαν τὸν Ἰορδάνη ποταμό μέ τό διαχωρισμό τῶν νερῶν πρός τήν ἀνατολική ὅχθη και συμβαδίζανε, ἀναμένοντας τήν ἀνάληψη τοῦ Ἡλία.

Ο Ἐλισσαιέ ἔγινε κληρονόμος τοῦ ἐνδύματος ὑπηρεσίας τοῦ Ἡλία, πού εἶχε πέσει ἀπό αὐτόν. Μαζί μέ τό ἐνδυμα ἥρθαν και οἱ δυνάμεις τοῦ Ἡλία.¹³

Οταν τό Κυβερνῶν Σῶμα συνητοῦσε τήν προτεινόμενη ἀναδιογάνωση, δ ἀντιπρόδορος ἀναφέρθηκε εὐθέως σ' αὐτόν τὸν διορισμό ἀπό τὸν ἐτοιμοθάνατο Δικαστή Ρόδερφορδ. Δέν ἔχω ἀμφιβολία ὅτι ὁ Φρέντ Φράντς ἔνιωθε ὅτι τότε εἶχε συμβεῖ κάποια «μεταδίδαση μηλωτῆς-ὑπηρεσίας». Οπως ἔχει ἀναφερθεῖ, δ Νάθαν Νόρ διαδέχτηκε τὸν Ρόδερφορδ στήν προεδρία. Ο Νόρ ζήτησε ἀπό τὸν Χένυντεν Κόβινγκτον, τὸν μεγαλόσωμο δικηγόρο ἀπό τὸ Τέξας πού εἶχε ὑπερασπίσει τοὺς Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ ἐνώπιον τοῦ Ἀνώτατου Δικαστηρίου τῶν ΗΠΑ σέ πολλές ὑποθέσεις, νά γίνει ἀντιπρόσωπος, κι αὐτό παρά τὸ γεγονός ὅτι ὁ Κόβινγκτον δέν ὄμοιογοῦσε τότε ὅτι ἀνῆκε στήν τάξη τῶν «κεχρισμένων». (Αὐτό δείχνει ὅτι οὕτε ὁ Δικαστής Ρόδερφορδ, οὕτε, ἀρχικά, δ Νάθαν Νόρ, πίστευαν ὅτι τό νά ἀνήκει κανείς στούς «κεχρισμένους» ἦταν ούσιωδες γιά νά δι-

13. «Ἄγιασθήτω τό »Ονομά Σου», ἔκδοση τοῦ 1961, σελ. 335-337 (έλληνική ἔκδοση: 1970, σελ. 337, 338).

ευθύνει τό ἔργο παγκόσμια.)¹⁴ Η ἴδια ἡ κατάθεση τοῦ Κόδινγκτον κατά τήν ἐκδίκαση τῆς ὑπόθεσης Γουώλς στή Σκωτία, μαρτυρεῖ ὅτι μόνο ὅταν μερικά χρόνια μετά ἥρθαν κάποιες ἐπιστολές πού ρωτοῦσαν πῶς εἶναι δυνατόν αὐτό, τότε ὁ ἴδιος καί ὁ Νόρ συζήτησαν γιά τό ὅτι δέν ἀνῆκε στούς «κεχρισμένους», καί ὁ Κόδινγκτον ἀποφάσισε ὅτι ἔπρεπε νά παραιτηθεῖ.¹⁵ Οι σχέσεις μεταξύ τῶν δύο ἐπιδεινώθηκαν καθώς ὁ καιρός περνοῦσε, καί τελικά ὁ Κόδινγκτον ἔφυγε ἀπό τό προσωπικό τῶν κεντρικῶν Γραφείων καί ἰδιώτευσε.¹⁶ Ο Φρέντ Φράντς ἔξελέγη ἀντιπρόσωπος μετά τήν παραιτηση τοῦ Κόδινγκτον τό 1944.

“Αν καί οἱ τρεῖς πού ἀληρονόμησαν τή μεταφορά τῆς εὐθύνης τοῦ Ρόδερφορντ στό νεκροκρέβατό του (πράγμα πού, συμπτωματικά, δείχνει ὅτι δέν ὑπῆρχε «κυρδερνῶν σῶμα» πού νά λειτουργεῖ) εἶχαν τώρα μειωθεῖ σέ δύο, προφανῶς ὑπῆρχε ἀκόμη ἕνα συγκεκριμένο συναίσθημα ὅτι βρισκόταν σέ ἵσχυ κάποιος ρόλος ἐκπλήρωσης προφητείας. Τό 1978, σέ μιά μεγάλη συνέλευση στό Σινσινάτι τοῦ Όχαιο, ὅταν ζητήθηκε ἀπό τόν Φρέντ Φράντς, πού τώρα ἦταν πρόσωπος τῆς ἐταιρείας, νά μιλήσει σ’ ἕνα ἀκροατήριο 30.000 ἀτόμων γιά τίς ἐμπειρίες τῆς ζωῆς του ώς Μάρτυρας, ἐπέλεξε νά δαπανήσει τήν περισσότερη ὥρα τῆς ὁμιλίας πραγματευόμενος τή σχέση του μέ τόν τότε ἀποθανόντα Νάθαν Νόρ, τονίζοντας ἰδιαίτερα τά τελευταῖα λόγια τοῦ Δικαστῆ Ρόδερφορντ πρός αὐτούς τούς δύο, πρίν πεθάνει. Μπορεῖ στ’ ἀλήθεια νά εἰπωθεῖ ὅτι ἡ ὁμιλία πήρε ἐγκωμιαστικό χαρακτήρα, καθώς ὁ Φρέντ Φράντς περιέργαψε τά προτερήματα τοῦ Νόρ καί ὑπογράμμισε ὅτι ἔμεινε πιστός στόν Νάθαν Νόρ μέχρι τό τέλος «ὅπως ἀκριβῶς εἶχε προτρέψει ὁ Δικαστής», κι ὅτι ἦταν περήφανος πού εἶχε πράξει ἔτσι.

14. Ἀπό τά ἐπίσημα πρακτικά τῆς δίκης, σελ. 387, 388.

15. Ο Κόδινγκτον ἔδινε μεγάλη μάχη μέ τόν ἀλκοολισμό, καί εἶχε ὑποδληθεῖ σέ ἀντιαλκοολική θεραπεία ἐνῷ ἦταν ἀκόμα στά κεντρικά Γραφεῖα.

“Υποδλήθηκε σέ ἄλλη μία στό νοσοκομεῖο Σπήρος (Speers) στό Ντέιτον (Dayton) τοῦ Κεντάκυ, ὅταν ἀποκόπηκε τό 1970, καί τελικά ἔπειρασε τό πρόδλημα. Τότε ἐπανεντάχθηκε στήν Όργανωση καί συνέχισε νά εἶναι σχετισμένος μ’ αὐτήν μέχρι τό θάνατό του.

”Ισως άκόμα πιό διαφωτιστική σχετικά μέ τήν άντιληψη τῆς «μεταβίβασης τῆς μηλωτῆς» εἶναι ἡ διατύπωση μᾶς σκέψης πού ἔγινε τό ΐδιο ἔτος, τό 1978, κατά τή διάρκεια συνεδρίασης αὐτοῦ πού τώρα εἶναι ἡ Συγγραφική Ἐπιτροπή τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος.

Παρόντες ἦταν ὁ Λάιμαν Σουίνγκλ, ὁ Ἐδαρτ Τσίτυ, ὁ Λόγιντ Μπάρου, ὁ Φρέντ Φράντς κι ἐγώ. Ὁ Ἐντ Ντάνλαπ ἔγραφε ἔνα Σχολιολόγιο γιά τήν ἐπιστολή τοῦ Ἰακώβου, καί ὁ Φρέντ Φράντς εἶχε ζήτησει κάποια διόρθωση στήν ἀνάλυση πού ἔκανε ὁ Ντάνλαπ στό ἑδάφιο 1 τοῦ τρίτου κεφαλαίου, ὅπου ὁ μαθητής λέει:

Δέν πρέπει νά γίνονται πολλοί ἀπό σᾶς διδάσκαλοι,
ἀδελφοί μου, γνωρίζοντας ὅτι θά λάδουμε μεγαλύτερη κατάκριση.

Τό κείμενο πού εἶχε ἔτοιμάσει ὁ Ντάνλαπ ἔλεγε ὅτι αὐτή ἦταν προφανῶς μιά προειδοποίηση σέ ἄτομα πού, χωρίς νά ἔχουν τά προσόντα, ἥθελαν νά ὑπηρετήσουν ώς δάσκαλοι ἀπλά ἀπό ἐπιθυμία νά διακριθοῦν. Ὁ Φρέντ Φράντς ζήτησε νά ἀπαλειφθεῖ τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ κειμένου, ἀλλά δέν ἔδωσε ἰδιαίτερη ἐξήγηση γιά τίς ἀντιρρήσεις του, παρά ζήτησε νά γραφτεῖ τό ἔξῆς:

Ἄν ὁ Ἰησοῦς ἔδωσε κάποιους δασκάλους, πόσους
ἐπρόκειτο νά δώσει; Κι ἀφοῦ ὁ Ἰησοῦς εἶναι αὐτός πού δίνει τούς δασκάλους, πῶς μπορεῖ ὁ Ἰάκωβος νά λέει στούς ἀνθρώπους “δέν πρέπει νά γίνουν πολλοί ἀπό σᾶς δάσκαλοι;” Πῶς ὁ ΐδιος ὁ Ἰάκωβος ἔγινε δάσκαλος;

Καθώς μοῦ εἶχε ἀνατεθεῖ νά ἐπιβλέψω τό σχέδιο τῆς ἀνάπτυξης τοῦ σχολιολογίου, κατά τήν ἀκρόαση τῆς Ἐπιτροπῆς ζήτησα ἀπό τόν Φρέντ Φράντς νά μᾶς διευκρινίσει τήν ἔνστασή του καί νά μᾶς πεῖ τί αὐτός πίστευε ὅτι ἔννοοῦσε τό κείμενο. Ἐξήγησε ὅτι αὐτός πίστευε ὅτι τό κείμενο ἔννοοῦσε πώς ἦταν θέλημα Θεοῦ νά ὑπάρχουν μόνο λίγοι ἀνθρώποι σ' ὅλοκληρη τή χριστιανική ἐκκλησία πού νά μποροῦν ὁρθά νά ὀνομαστοῦν «διδάσκαλοι». Ρώτησα ποιοί θά μποροῦσαν νά εἶναι διδάσκαλοι

στήν ἐποχή μας. Μιλώντας πολύ ἥρεμα, μοῦ ἀπάντησε ώς ἔξῆς:

Λοιπόν, πιστεύω ὅτι ἐγώ εῖμαι. Εἶμαι ἀδῶ στά Κεντρικά Γραφεῖα γιά περισσότερα ἀπό πενήντα χρόνια, καί συμμετέχω στό πεδίο τῆς συγγραφῆς καί τῆς ἔρευνας τό περισσότερο ἀπό αὐτό τό διάστημα, ἔτσι πιστεύω ὅτι ἐγώ εῖμαι. Καί – ὑπάρχουν καί μερικοί ἄλλοι ἀδελφοί σ' ὅλη τή γῆ πού εἶναι διδάσκαλοι.

Αὐτή ἡ ἀπάντηση ἦταν μία ἀκόμα περίπτωση ὅπου ἐντυπωσιάστηκα κι ἔξεπλάγη τόσο, ὅστε τά λόγια νά χαραχτοῦν στή μνήμη μου. Δέν ἥμουν δι μόνος μάρτυρας σ' αὐτά, ἀφοῦ εἰπώθηκαν μπροστά στά ἄλλα τρία μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Συγγραφῆς. Μ' αὐτή τήν παρατήρηση, ἡ ταυτότητα ἐνός μόνο δασκάλου πάνω στή γῆ προσδιορίστηκε ὀνομαστικά: ἦταν ὁ Φρέντ Φράντζ. Μείναμε νά κάνουμε ὑποθέσεις γιά τό ποιοί ἦταν οἱ ἄλλοι. “Οπως εἶπα στόν Λάιμαν Σουίνγκλ κάποιες φορές ἀργότερα, μετάνιωσα πού δέν εἶχα συνεχίσει τή συζήτηση περισσότερο, ζητώντας τά ὄνόματα τῶν ἄλλων «διδασκάλων» τοῦ καιροῦ μας. Ἀλλά ἡ ἀπάντηση μέ εἶχε ἀφήσει πρός στιγμήν ἄφωνο.

Μέ τό ἵδιο ὑλικό πού δι Πρόδρομος Φράντζ παρουσίαζε τήν ἔνστασή του στό κείμενο τοῦ Ντάνλαπ, εἶχε ἐπίσης προτείνει τήν προσθήκη τῶν ἀκόλουθων σημείων στό ὑπό ἔκδοση Σχολιολόγιο (ἐδῶ παρουσιάζονται σέ ἀπόσπασμα τῆς σελίδας 2 τοῦ χειρογράφου του, ἡ ὁποία περιέχει τά ἀρχικά του):

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΙΑΚΩΒΟΥ, ΚΕΦ 3

3ο κεφ. Ἰακώδου, σελ. 2

Μετά τήν παράγραφο 5 θά εἰσήγαγα τήν ἀκόλουθη παράγραφο:

Πᾶς ὁ ἵδιος ὁ Ἰάκωδος ἔγινε διδάσκαλος δέν τό γνωρίζομε, ἐκτός τοῦ ὅτι ὁ ἐτεροθαλής ἀδελφός του, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἐμφανίστηκε σ' αὐτόν μετά τήν ἀνάστασή του (Α΄ πρός Κορινθίους ἐπιστολή τοῦ ἀπ. Παύλου 15:7, Πράξεις ἀποστόλων 1:14). Κάθε ἀφιερωμένος, βαπτισμένος Χρι-

σπιανός πού μπορεῖ νά θέλει νά γίνει διδάσκαλος δέν τό κάνει άπό ίδιοτελές, φιλόδοξο κίνητρο. "Εναν τέτοιο διδάσκαλο μέ όρθα κίνητρα βλέπουμε στήν περίπτωση τοῦ 27χρονου "συντάκτη καί ἐκδότη" τοῦ περιοδικοῦ "Η Σκοπιά τῆς Σιών καί Κήρυξ τῆς τοῦ Χριστοῦ Παρονσίας" τόν' Ιούλιο τοῦ 1879 (Σ.τ.Μ. τοῦ πάστορα Ρώσσελ).

Αύτό μοῦ θύμισε τήν δύμαλία του στήν άποφοίτηση τῆς Σχολῆς Γαλαάδ τό 1975, δπου καθιστοῦσε σαφή τήν πεποίθησή του ότι ο Χριστός Ιησοῦς εἶχε προσωπικά ἐγείρει τόν πάστορα Ρώσσελ γιά νά ἐπιτελέσει ἔναν εἰδικό όρολο. Αύτό τό κείμενο τρία χρόνια μετά, ἔδειχνε ότι ο Φ. Φράντζ ένιωθε πώς μιά τέτοια προσωπική, ἀτομική ἐπιλογή τοῦ Χριστοῦ συνεχιζόταν καί σ' ἄλλες περιπτώσεις, μέ όποτέλεσμα μόνο λίγα ἐκλεκτά ἀτομα νά ἐγείρονται ως εἰδικοί «διδάσκαλοι» γιά τήν ἐκκλησία.¹⁶

Πάντως τό παραπάνω προτεινόμενο κείμενο πού ἔφερνε τόν Ρώσσελ στό προσκήνιο δέν χρησιμοποιήθηκε, καί οί πληροφορίες πού δρίσκονται στήν σελ. 99 τοῦ Σχολιολογίου γιά τήν ἐπιστολή τοῦ Ιακώβου, μέχρι καί τήν κορυφή τῆς σελίδας 102, εἶναι μιά ἀντικατάσταση τοῦ ὑλικοῦ τοῦ Ντάνλαπ, τό όποιο ξαναέγραψα μέ τρόπο πού νά ἀνταποκρίνεται στίς ἐνστάσεις τοῦ Προέδρου Φράντζ. Κατά μία ἔννοια, ἀποτελεῖ ὀνασκευή τῆς ἀποψής του, ἀφοῦ τά λόγια τοῦ Ιησοῦ στό κατά Ματθαῖον, κεφ. 23 ἐδάφιο 8, «ἄλλα ἐσεῖς μήν ἀποκληθεῖτε διδάσκαλοι, γιατί ἔνας εἶναι ὁ διδάσκαλός σας, ἐνῶ ὅλοι ἐσεῖς εἶστε ἀδελφοί», φαίνονται νά εἶναι τελείως ἀντίθετα μέ τήν ἰδέα ότι ἔνας πολύ μικρός ἀριθμός ἀνθρώπων ἀποτελεῖ μιά κάπως ἀποκλειστική ὁμάδα εἰδικά ἐπιλεγμένων «διδασκάλων», τῶν λίγων ἐκλεκτῶν. Τό ξαναγραμμένο κείμενο πού ὑπέδαλα ἐγκρίθηκε στήν ἐπιρροή καί δημοσιεύθηκε.

16. Σέ πολλές περιπτώσεις, κατά τίς συνεδριάσεις τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ο Κάρολ Κλάιν ἀναφερόταν στόν Φράντζ Φράντζ λέγοντας ότι ήταν γιά πολλά χρόνια τό «μαντεῖο» τῆς Οργάνωσης. Παρότι γενικά αύτό γινόταν μέ χαμόγελο, ή ἐπανειλημμένη χρήση τοῦ ὅρου ὑπονοοῦσε περισσότερα ἀπό ἄπλο ἀστείσμό.

‘Υπάρχει κι ἄλλη μία αἰτία γιά τήν τόσο φανερή ἀντίθεση μεταξύ τῶν συγκεκριμένων τολμηρῶν, δυναμικῶν δηλώσεων πού γίνονταν στά ἔντυπα, καί τῆς συγχριτικά ἀτολμης, ἀσήμαντης πραγματικότητας πού ὑφίστατο στήν πράξη τότε. Ἡ αἰτία εἶναι ὅτι οἱ ἀξιωματοῦχοι τοῦ σωματείου στηρίζονταν στή σκέψη ὅτι μία μικρή, ἀντιπροσωπευτική ἀλλαγή ἡ μεταρρύθμιση θά μποροῦσε νά λειτουργήσει ως ὑποκατάστατο ἢ «σύμβολο» μιᾶς μεγαλύτερης ἀλλαγῆς μέ γνήσιο νόημα.

‘Ως παράδειγμα αὐτοῦ, τό ἀπλό γεγονός ὅτι τό 1971 ὁ Πρόεδρος Νόρ ἀποφάσισε νά παραιτηθεῖ ἀπό τό μονοπώλιο τῆς προεδρίας στήν τράπεζα φαγητοῦ τοῦ Μπέθελ, καί νά τό μοιραστεῖ μέ τά ἄλλα μέλη τοῦ Συμβουλίου τῶν Διευθυντῶν, κι ἐπίσης ἀποφάσισε νά τούς ἐπιτρέψει νά ὑπηρετοῦν ἐκ περιτροπῆς ως προεδρεύοντες στίς συνεδριάσεις τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, Θεωρήθηκε ως ὅ,τι χρειαζόταν γιά νά ἀποδειχθεῖ ὅτι τά σωματεῖα (κι αὐτοί πού τά διοικοῦσαν) στήν πραγματικότητα διευθύνονταν ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα καί ὑπάκουαν σ' αὐτό, κι ὅτι «ὅ σκύλος πραγματικά κινοῦσε τήν οὐρά του». Καμμιά ἄλλη χειροπιαστή ἐνέργεια ἡ σημαντική ἀλλαγή δέν ἔλαβε χώρα στή δομή ἔξουσίας, οὕτε θεωρήθηκε ἀπαραίτητη γιά νά ἐκπληρωθεῖ ἡ ἔντυπωσιακή εἰκόνα πού εἶχε ζωγραφιστεῖ.

Τό ὅτι καί ὁ Φρέντ Φράντς μποροῦσε νά δεῖ τά πράγματα ἔτσι φαίνεται προφανές, ἵδιαίτερα ἀπό τή στιγμή πού τό 1944, πάνω ἀπό 20 χρόνια νωρίτερα, εἶχε γράψει γιά τή «Σκοπιά» ἄρθρα πού περιεῖχαν ὅλα τά **βασικά** σημεῖα γιά τούς πρεσβυτέρους καί τούς ἐπισκόπους, πού τώρα δημοσιεύονταν στό βιβλίο «Βοήθημα».¹⁷ Παρ ὅλα αὐτά, **καμμιά ἀλλαγή** στήν ἐκκλησιαστική δομή δέν ἐπῆλθε τότε. “Ομως εἶχε εἰπωθεῖ, εἶχε **δημοσιευθεῖ**, κι αὐτό θεωρήθηκε ἀρκετό.

Στά ἄρθρα ἐκείνα, τό 1944 παρουσιαζόταν ως σημαντικό ἔτος στή βιβλική προφητεία, κι αὐτό κυρίως ἐπειδή εἶχε περά-

17. Βλ. τή «Σκοπιά» τῆς 15ης Οκτωβρίου 1944 (τήν ἀγγλική), καί τό βιβλίο «Δῶστε Προσοχή στήν Προφητεία τοῦ Δανιήλ!» (Pay attention to Daniel's Prophecy) (1999) σελ. 178, 179.

σει στό σωματεῖο μιά τροποποίηση μέ τήν όποια τό δικαίωμα ψήφου δέν έξαρτάτο πιά ἀπό τήν εἰσφορά τῶν 10 δολαρίων, ὅπως συνέδαινε πιό πρίν. Ἀντιθέτως, ἔνας μέγιστος ἀριθμός 500 ἀτόμων ἐπιλεγμένων ἀπό τό Συμβούλιο τοῦ Συλλόγου θά ᾔταν οἱ μόνοι μέ δικαίωμα ψήφου. Καθένας πού ἔχει παρακολουθήσει τήν ἑτήσια συνέλευση τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά, δπου λαμβάνουν χώρα οἱ ἐκλογές γιά τήν ἀνάδειξη διευθυντῶν, γνωρίζει ὅτι εἶναι ἐντελῶς ὑπόθεση ρουτίνας, κι ὅτι ἡ ψηφοφορία εἶναι πρωτίστως μιά τυπική διαδικασία. Ἡ μεγάλη πλειονότητα τῶν ψηφοφόρων δέν γνωρίζει τίποτα γιά τίς ἐσωτερικές διεργασίες τῆς Ὁργάνωσης καί δέν ἔχει ἐπιρροή, φωνή ἥ ἔλεγχο ὅσον ἀφορᾶ τήν πολιτική καί τά προγράμματα τῆς Ὁργάνωσης. Τό καθαρά ἐπιχειρησιακό μέρος τῆς συνάθροισης, συνήθως δέν παίρνει περισσότερο ἀπό μία ὥρα· μετά τελειώνει, μέχρι νά περάσει ἄλλος ἔνας χρόνος.

Κι ὅμως ἡ υἱοθέτηση αὐτῆς τῆς τροπολογίας ώς πρός τά ψηφίζοντα μέλη, παρουσιάστηκε σέ ἀρθρα τῆς «Σκοπιᾶς» τῆς 1ης Δεκεμβρίου τοῦ 1971* (τά όποια εἶχε γράψει ὁ Φρέντ Φράντς) ώς γεγονός τέτοιας σπουδαιότητας καί σημασίας, πού ἔγινε τό ἐστιακό σημεῖο στήν ἐξήγηση τῆς προφητείας τοῦ Δανιήλ 8:14, σχετικά μέ τίς 2.300 προφητικές ἡμέρες πού συνδέονται μέ τήν «ἐπαναφορά τοῦ ἀγιαστηρίου σέ κατάλληλη κατάσταση». Ἀμφιβάλλω ἄν ἔνας στούς χίλιους Μάρτυρες, ἄν τοῦ δείξετε αὐτό τό ἐδάφιο σήμερα, θά τό συνδέσει ποτέ μέ τό 1944 καί τήν τροπολογία πού πέρασε τότε στό σωματεῖο. Κι ὅμως, αὐτή παραμένει ἡ ἐπίσημη ἐξήγηση ἐκείνης τῆς προφητείας μέχρι σήμερα (ἀπό τή Σκοπιά).⁷ Ήταν ἄλλο ἔνα παράδειγμα τῆς ἴκανότητας νά παίρνουμε ἔνα γεγονός μέ ἀσήμαντες συνέπειες καί νά τό ντύνουμε μέ συμβολική ἀξία, σάν νά ἔχει μεγάλη σπουδαιότητα.

Στίς 15 Αὐγούστου τοῦ 1975, ἡ Ἐπιτροπή τῶν Πέντε παρουσίασε τελικά τά εύρηματα καί τίς εἰσηγήσεις της. Ἐκ μέρους τῆς Ἐπιτροπῆς ἐτοίμασα ἔνα ἔγγραφο 45 σελίδων πού ἔξέθετε τούς ἰστορικούς, καί κυρίως τούς Γραφικούς λόγους, γιά τούς

* Γιά τήν ἑλληνική ἔκδοση δλ. «Σκοπιά» τῆς 1ης Μαρτίου 1972.

δποίους εἰσηγούμασταν ότι ἡ βασικά μοναρχική δομή ἔπρεπε νά ἀλλάξει, σύν 19 σελίδες πού σκιαγραφοῦσαν ἓνα σύστημα Ἐπιτροπῶν τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος γιά τή διεύθυνση τῶν διαφορετικῶν πεδίων δραστηριότητας. Τό ἀρχικό ἔγγραφο τελείωνε μέ τήν ἀκόλουθη παράγραφο:

“Ολες οἱ συζητήσεις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Πέντε ἔγιναν μέ πολλή προσευχή καὶ προσεκτική σκέψη. Ἐλπίζονμε εἰλικρινά ὅτι στά ἀποτελέσματα μᾶς ὁδήγησε τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, καὶ προσευχόμαστε ὅτι θά διηθήσουν κάπως τό Σῶμα νά φτάσει σέ μιά ἀπόφαση. Ἐλπίζονμε ὅτι οἱ ἀλλαγές πού προτείνονται, ἀν ἐγκριθοῦν, θά συνεισφέρουν σέ μιά πιό εὐχάριστη, εἰρηνική σχέση μεταξύ τῶν μελῶν τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, διηθώντας νά ἀπαλειφθεῖ ἡ ἔνταση πού ἔχει ἔρθει στήν ἐπιφάνεια κατά καιρούς στίς συνεδριάσεις (Ψαλμ. 133:1· Ἰακ. 3:17, 18). Ἐλπίζονμε ἐπίσης ὅτι οἱ προτεινόμενες ἀλλαγές, ἀν γίνονται δεκτές, θά ὑπηρετήσουν στό νά ἐντείνονται καὶ νά κάνονται ἀκόμα πιό δεσπόζοντα τήν ἥγεσία τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ τό πνεῦμα τῆς γνήσιας ἀδελφοσύνης μεταξύ τῶν μαθητῶν του – Μάρκ. 9:50.

Αὐτά τά λόγια ἔξέφραζαν εἰλικρινά τά συναισθήματα καὶ τίς ἐλπίδες μουν. Δέν μποροῦσα νά καταλάβω πῶς αὐτές οἱ εἰσηγήσεις μποροῦσαν νά θεωρηθοῦν ώς ἀμφισβήτηση τῆς διεύθυνσης πού ἀσκεῖ στήν ἐκκλησία του ὁ Χριστός Ἰησοῦς.¹⁸

Τό ὑλικό ὑποβλήθηκε στό Κυβερνῶν Σῶμα γιά ἔξέταση, καὶ στή συνεδρίαση τῆς 10ης Σεπτεμβρίου τοῦ 1975 ἦταν πιά φανερό ὅτι ἡ πλειοψηφία ἐνέκρινε κατά πολύ τή βασική ἀλλαγή πού προτεινόταν. Ὁμως, διορίστηκε μιά δεύτερη Ἐπιτροπή ἀπό

18. Τό ἔγγραφο συνοδευόταν ἀπό ἐπιστολή γραμμένη ἀπό τόν Λέο Γκρίνλις, ἡ ὅποια περιελάμβανε τά λόγια: «Οἱ εἰσηγήσεις μας δέν κινοῦνται ἀπό ἔλλειψη ἴκανοποίησης γιά τή μέχρι τώρα διαχείριση τοῦ ἔργου, ἀλλά κυρίως ἀπό ἐνδιαφέρον γιά τήν κατεύθυνση τήν ὅποια ὑποδεικνύει ἡ Βίβλος καὶ τά ἄρθρα τῆς “Σκοπιᾶς”, καὶ πιστεύονμε ὅτι ἀπό τή στιγμή πού προσοκούμενοι οἱ Γραφικές ἀρχές οἱ σχετικές μέ τό θέμα, τότε ἡ κατεύθυνση πού θά πρέπει νά πάρουμε είναι προφανής».

πέντε μέλη γιά νά κάνει τίς τελικές ρυθμίσεις.¹⁹ Τό Σώμα δέν ἐπέλεξε ούτε τόν πρόεδρο ούτε τόν ἀντιπρόεδρο γιά νά συμμετάσχουν σ' αὐτή τήν ἐπιτροπή, ἀφοῦ εἶχαν δηλώσει καθαρά τήν ἀντίθεσή τους.

Τά σχόλια τοῦ προέδρου σ' αὐτό τό σημεῖο ἐξέφραζαν κυρίως ἀμφιβολία γιά τήν πρακτικότητα τῆς ἀλλαγῆς. Ὁ ἀντιπρόεδρος ὅμως, ἔκειαθάρισε ὅτι ἔδλεπε τήν παρουσίαση ὡς «ἐπίθεση κατά τῆς προεδρίας». «Οταν τοῦ διαβάστηκε ἡ πρόταση τοῦ Ἰδιου του προέδρου, ἀπάντησε ὅτι ὁ ἀδελφός Νόρ εἶχε κάνει αὐτή τή δήλωση «ἀπό πίεση».

‘Ο Λάιμαν Σουίνγκλ εἶπε ὅτι αἰσθανόταν, πώς ὅλα τά μέλη τοῦ Σώματος ἔτρεφαν σεβασμό γιά τόν πρόεδρο καί δέν τόν ἔδλεπαν σάν ἔναν «ἀνέκφραστο, ἀκινητοποιημένο, κατ’ ὄνομα ἀρχηγό πού προϊσταται σέ μια ἑταιρεία πού δέν κάνει τίποτα», χρησιμοποιώντας στό σημεῖο αὐτό λόγια ἀπό τήν ὄμιλία τοῦ ἀντιπροέδρου στήν ἀποφοίτηση τῆς Σχολῆς Γαλαάδ. Τόνισε ὅτι ὁ πρόεδρος μποροῦσε ἀκόμη νά χρησιμοποιεῖ τήν ἐνέργεια, τό δυναμισμό καί τήν πρωτοδουλία του μέσα στήν προτεινόμενη διευθέτηση. Ἀργότερα στή συζήτηση, ὁ ἀντιπρόεδρος ἐπέμενε ὅτι τό ἔγγραφο τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν πέντε ἔκανε αὐτό ἀκριδῶς πού ἐκεῖνος ἔλεγε ὅτι γινόταν. Δήλωσε ὅτι στήν ἐπερχόμενη ἐτήσια συνάθροιση θά ψήφιζε νά συνεχίσουν νά ὑφίστανται οἱ ἐξουσίες τοῦ Συλλόγου, καί εἶπε ὅτι ἡ ὄμιλία του στήν ἀποφοίτηση τῆς Γαλαάδ ὀφειλόταν σ’ ἕνα αἴσθημα ὑποχρέωσης νά πληροφορήσει τούς ἀδελφούς ὥστε νά μήν αἰσθανθοῦν ὅτι τούς ἔκαναν κάποια «ἐξαπάτηση».

‘Αφοῦ ἡ δεύτερη ἐπιτροπή ὀλοκλήρωσε τίς εἰσηγήσεις της καί τίς ὑπέδαλε στίς 3 Δεκεμβρίου τοῦ 1975, τό θέμα τέθηκε πρός τελική ψήφιση.²⁰ Ο Προεδρεύων μᾶς κάλεσε νά ψηφίσου-

19. Ἡ δεύτερη ἐπιτροπή ἀποτελεῖτο ἀπό τούς Μίλτον Χένσελ, ”Ἐβαρτ Τσίτου, Λάιμαν Σουίνγκλ, Λόυντ Μπάρου καί Τέντ Τζάρας.

20. Σχεδόν ἡ μόνη μεγάλη ἀλλαγή πού ἔκανε ἡ δεύτερη ἐπιτροπή στίς εἰσηγήσεις της πρώτης ἦταν ὅτι, ἐπιπροσθέτως μέ τήν ἐκ περιτροπῆς προεδρία τῆς κάθε προτεινόμενης ἐπιτροπῆς τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, θά ἔπρεπε νά ὑπάρχει κι ἔνας μόνιμος «συντονιστής» σέ κάθε ἐπιτροπή.

με μέ άνάταση τῶν χειρῶν. “Ολοι, ἐκτός ἀπό δύο, σήκωσαν τό χέρι ύπερ τῆς πρότασης νά ἐφαρμοστοῦν οἱ εἰσηγήσεις. Οἱ δύο πού δέν σήκωσαν τό χέρι ἦταν ὁ πρόεδρος κι ὁ ἀντιπρόεδρος.

Τήν ἐπόμενη μέρα τό Κυβερνῶν Σῶμα συνεδρίασε πάλι. ‘Ο ἀντιπρόεδρος εἶπε ὅτι τήν προηγούμενη μέρα δέν εἶχε λάθει μέρος στή συζήτηση ἀφοῦ «δέν ἥθελε νά ἀνακατευτεῖ περισσότερο μ’ αὐτό». τό νά συμμετέχει, θά σήμαινε ὅτι ἤταν ύπερ, καί «λόγω συνείδησης δέν μποροῦσε νά τό κάνει». Ἀναφέρθηκε ἐπανειλημμένα στόν Νάθαν Νόρ ώς τό «κύριο ἐκτελεστικό δργανο» τῆς Ἐταιρείας, τόν «κύριο ἀνώτερο λειτουργό τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ στή γῆ», καί εἶπε ὅτι «ὅ Ιησοῦς Χριστός δέν εἶναι κάτω στή γῆ, κι ἔτσι χρησιμοποιεῖ ἀντιπροσώπουνς-μεσολαβητές γιά τήν ἐκτέλεση τοῦ θελήματός του».

‘Ο Ντάν Σίντλικ, ἔνας ἄντρας σλαβικῆς καταγωγῆς μέ τετράγωνη κατασκευή καί βαθιά φωνή, εἶπε ὅτι θά ἤταν «εὐτυχῆς νά δεῖ τόν ἀδελφό Νόρ ἡ τόν ἀδελφό Φράντς νά στρέφονται στίς Γραφές, ἡ ἀκόμα καί τίς ἐκδόσεις τῆς Σκοπιᾶς, γιά νά ύποστηριξουν τή θέση τους, δύμας ἡ κατάσταση δέν εἶχε ἔτσι». ‘Ο Λέο Γκρίνλις παρατήρησε ὅτι ἀν ὅλες οἱ ἐκκλησίες χαίρονταν νά ύποτάσσονται στήν διεύθυνση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, γιατί ὅχι καί τά σωματεῖα ἐπίσης;

‘Ο πρόεδρος βασικά περιορίστηκε νά παρατηρήσει ὅτι νόμιζε ὅτι τό σωματεῖο θά λειτουργοῦσε «παράλληλα» μέ τό Κυβερνῶν Σῶμα, ἀλλά, ἀντιθέτως, ἡ προτεινόμενη διευθέτηση καθιστοῦσε τό σύλλογο ύποδεέστερο κι ἔξαρτημένο, προσθέτοντας: «πράγμα πού πιθανῶς εἶναι σωστό». ‘Ο ἀντιπρόεδρος εἶπε ὅτι κι αὐτός νόμιζε ὅτι οἱ δύο δργανισμοί ἐπρόκειτο νά λειτουργοῦν παράλληλα (ἴσως σάν τήν Ἀντιόχεια καί τήν Ἱερουσαλήμ;) καί εἶπε: «ποτέ δέν εἶχα κατά νοῦ αὐτό πού θέλει νά κάνει τώρα τό Κυβερνῶν Σῶμα».

‘Ηταν φανερό πώς ὁ πρόεδρος κι ὁ ἀντιπρόεδρος παρέμεναν ἀντίθετοι. Τώρα ό Λόγιντ Μπάρον, μέ φωνή σφιγμένη πού ἔτρεμε ἀπό συγκίνηση, ἔκανε ἐκκλησή νά ψηφιστεῖ τό θέμα διμόφωνα, ἀφοῦ ἤταν φανερό ὅτι ἔτσι κι ἀλλιῶς θά περνοῦσε.

“Εγινε μία ἀκόμη ψηφοφορία, κι αὐτή τή φορά ὁ πρόεδρος

Νόρ σήκωσε τό χέρι του, κι ὁ ἀντιπρόεδρος τόν μιμήθηκε.

Τέσσερα χρόνια ἀργότερα, τό 1979, σέ μιά συνεδρίαση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ὁ Φρέντ Φράντς, πρόεδρος πιά, δήλωσε ὅτι εἶχε ψηφίσει γι' αὐτή τήν ἀλλαγή «ὑπό πίεση». Θά συμφωνοῦσα. ⁷ Οταν ὁ Νάθαν Νόρ ύποχώρησε, ὁ Φρέντ Φράντς ἔνιωσε ύποχρεωμένος νά συμπράξει μαζί του. Συνέχισε, λέγοντας ὅτι δέν ἦταν ὑπέρ αὐτῆς ἀλλαγῆς τότε, κι ὅτι ἀπό ἐκεῖνο τό σημεῖο καί μετά «ἄπλως παρακολουθοῦσε», νά δεῖ ποιό θά ἦταν τό ἀποτέλεσμά της.

Συγκίνετε τίς παραπάνω πληροφορίες μέ τήν ἰδεαλιστική εἰκόνα πού ἐπιδιώκουν νά μεταφέρουν οἱ ἐκδόσεις τῆς Σκοπιᾶς. ⁸ Η «Σκοπιά» τῆς 15ης Μαρτίου 1990 παραθέτει ἀποσπάσματα ἀπό τόν Ἡσαΐα 60:17, ὅπου ὁ Ἱεχωδά ύπόσχεται νά ἀντικαταστήσει «τό χαλκό μέ χρυσάφι» καί «τό σίδερο μέ ἀσήμι» καί νά «δώσει ἄρχοντες ἐν εἰρήνῃ καί ἐπισκόπους ἐν δικαιοσύνῃ», καί περιέχει ἀρθρα πού περιγράφουν «προοδευτικές βελτιώσεις» καί «συνεχές φαρινάρισμα» στήν Ὁργάνωση, λές καί οἱ ὀργανωτικές ἀλλαγές ἔγιναν διμαλά, σέ ἀτμόσφαιρα εἰρήνης καί ἀρμονίας. Παρουσιάζουν τό ἀποκύημα φαντασίας, ὅτι ἔνα κυβερνῶν σῶμα λειτουργοῦσε καθ' ὅλη τήν ἴστορία τῆς Σκοπιᾶς.

Οπως ἔχει καταδειχθεῖ, ἡ πραγματικότητα εἶναι ἐντελῶς διαφορετική. Κατά τή διάρκεια τῶν πρώτων 7 δεκαετιῶν τῆς ἴστορίας τῆς Ὁργάνωσης κανείς δέν μιλοῦσε γιά κάποιο κυβερνῶν σῶμα, οὕτε σκεφτόταν σχετικά μέ κάτι τέτοιο. ⁹ Ο Ρῶσσελ εἶχε κανονίσει μετά τό θάνατό του ἐπιτροπές νά διαχειρίζονται τά ζητήματα καί νά μοιράζονται τίς ευθύνες καί τήν ἔξουσία. Ο Ρόδερφορντ τίς παραμέρισε γρήγορα καί ἀποτελεσματικά, συνέτριψε κάθε ἐναντίωση, καί γιά τίς ἐπόμενες δύο δεκαετίες ἔξασκησε ἀπολυταρχικά ὀλοκληρωτικό ἔλεγχο ώς πρόεδρος τοῦ σωματείου. ¹⁰ Αν καί ὁ Νόρ μετρίασε τό κλίμα ὀλοκληρωτισμοῦ πού ύπηρχε, διατήρησε αὐτόν τόν ἀπόλυτο ἔλεγχο μέχρι πού μιά «ἐπανάσταση μέσα στό παλάτι» ἀφαίρεσε τήν ἔξουσία ἀπό τήν προεδρία τῆς Ἐταιρείας. ¹¹ Από τό 1976, ἡ ἔξουσία πέρασε ἀπό ἔνα ἀτομο σέ ἔναν ἀριθμό ἀτόμων, καί, με-

τά ἀπό σχεδόν μισό αἰώνα, οἱ ἐπιτροπές ἄρχισαν νά λειτουργοῦν γι' ἄλλη μία φορά. Αὐτό τό σενάριο τῶν ἄλλαγῶν πότε πρός τή μία καὶ πότε πρός τήν ἄλλη κατεύθυνση, μετά δίας ταιριάζει μὲ τήν εἰκόνα μιᾶς ἀρμονικῆς διαδικασίας «προοδευτικῶν βελτιώσεων» καὶ «συνεχοῦς φανιναρίσματος».

Τό διδύλιο ἰστορίας τῆς Σκοπιᾶς τοῦ 1993, «Μάρτυρες τοῦ 'Ιεχωδᾶ – Διαγγελεῖς τῆς Βασιλείας» σχολιάζει στόν πρόλογό του ὅτι ἄλλοι ἔχουν γράψει γιά τούς Μάρτυρες τοῦ 'Ιεχωδᾶ, «ἄλλα ὅχι πάντοτε ἀμερόληπτα». Μετά ἀναφέρει:

Οἱ συντάκτες αὐτοῦ τοῦ διδύλιου ἔχουν προσπαθήσει νά εἶναι ἀντικειμενικοί καὶ νά παρουσιάσουν τήν ἰστορία μέ εἰλικρίνεια.

Τό διδύλιο, στίς σελίδες 108 κι 109, περιγράφει τή μεγάλη ἀναδόμηση τῆς διαχείρισης πού ἔγινε τό 1975/1976 ώς «μία ἀπό τίς πλέον σημαντικές δργανωτικές ἀναπροσαρμογές στή σύγχρονη ἰστορίᾳ τῶν Μαρτύρων τοῦ 'Ιεχωδᾶ». (Βλ. τίς σελ. 135 – 136 τοῦ παρόντος κεφαλαίου γιά τό κείμενο ἐκείνων τῶν σελίδων.) Πόσο «ἀντικειμενική» καὶ πόσο «εἰλικρινής» εἶναι ἡ παρουσίαση αὐτοῦ τοῦ μεγάλου γεγονότος ἀπό τούς συντάκτες;

Ἡ ἄλλαγή παρουσιάζεται σάν νά ἐπιτεύχθηκε μέσα σέ εἰρηνική ἀρμονία. "Αν οἱ ἀνώνυμοι συντάκτες τοῦ διδύλιου ἀγνοοῦσαν οἱ Ἰδιοί τούς μῆνες ὁξείας ἐσωτερικῆς πάλης πού προηγήθηκε αὐτῆς τῆς ἄλλαγῆς, εἶναι σίγουρο ὅτι ὁ καθένας ἀπό τούς ἐκατοντάδες τῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν πού ἦταν μέλη τοῦ προσωπικοῦ τῶν Κεντρικῶν Γραφείων τότε καὶ πού ἄκουγαν τίς θυμωμένες ἐκφράσεις τοῦ προέδρου στίς πρωινές συζητήσεις, ἥξερε ὅτι ἡ ἄλλαγή δέν ἔγινε εἰρηνικά. Ἀπό ὅλους αὐτούς, τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος γνώριζαν σέ μεγαλύτερο δάθος τήν ἔνταση τῆς πάλης. Τό 1993, ὅταν πρωτεκδόθηκε τό παρόν διδύλιο, ὅλα τά τότε μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος εἶχαν ζήσει προσωπικά αὐτή τήν ἐμπειρία. Γνώριζαν ὅτι ἡ ἄλλαγή ἀπό τήν ἔξουσία ἐνός ἀνθρώπου στήν ἔξουσία πολλῶν ἀνθρώπων πραγματοποιήθηκε σέ πεῖσμα τῆς ἔντονης, ἀκόμα καὶ καυστικῆς ἐναντίωσης καὶ τοῦ προέδρου, καὶ τοῦ ἀντιπροέδρου,

καί ὅτι ἡ «όμοφωνη ἔγκριση» τῆς ἀλλαγῆς, τὴν ὅποια ἀναφέρει τὸ βιβλίο, ἐπιτεύχθηκε μόνο ὡς ἀποτέλεσμα τοῦ ὅτι αὐτοὶ οἱ δύο ἄντρες, ὁ Νάθαν Νόρ κι ὁ Φρέντ Φράντς, ἀντιμετώπισαν ὀλοφάνερη ἥπτα καὶ τελικά συνθηκολόγησαν (ἀπρόθυμα καὶ «ὑπό πίεση», ὅπως τὸ διατύπωσε ὁ ἴδιος ὁ ἀντιπρόσωπος). Υπάρχει φανερή ἔλλειψη εἰλικρίνειας σ' αὐτή τῇ δημοσιευμένη ἀφήγηση. Τό νά ἐπιτραπεῖ ἡ δημοσίευση μιᾶς φανταστικῆς εἰκόνας γιά μιά εἰρηνική, ἀρμονική ἀλλαγή, δέν δίνει καλή μαρτυρία γιά τά ἡθικά κριτήρια αὐτῶν πού γνώριζαν τὴν πραγματικότητα.

Ο πίνακας πού ἀκολουθεῖ, πού προετοίμασε ἡ δεύτερη Ἐπιτροπή τῶν πέντε, δείχνει τή διευθέτηση πού τέθηκε σέ ἰσχύ τήν 1η Ιανουαρίου τοῦ 1976.

Ο Τζών Μπούθ, μέλος τῆς πρώτης Ἐπιτροπῆς τῶν Πέντε, πού στά νιάτα του ἦταν ἀγρότης δόρεια τῆς Νέας Υόρκης, ἄντρας εὐγενικός, πού σκεφτόταν βαθιά, ἀλλά πού συνήθως δυσκολευόταν νά ἐκφράσει καλά αὐτές τίς σκέψεις, ἔμοιας ενά ἔχει περιγράψει καλύτερα τό τι εἶχε γίνει τώρα στό σύλλογο. Σέ μία ἀπό τίς πρῶτες συναντήσεις τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Πέντε, εἶχε πεῖ:

Ἐνας σύλλογος εἶναι ἀπλά ἓνα νομικό ἐργαλεῖο. Εἶναι σάν ἓνα στυλό πού δρίσκεται πάνω στό γραφεῖο. Ὁταν θέλω νά χρησιμοποιήσω τό στυλό, τό σηκώνω. Ὁταν τελειώνω τή δουλειά μου, τό ἀφήνω μέχρις ὅτου θελήσω ξανά νά τό χρησιμοποιήσω.

Αὐτή ἦταν πιά ἡ θέση τῆς Βιβλικῆς καί Φυλλαδικῆς Ἐταιρείας Σκοπιά τῆς Πενσυλβανίας καί τῶν δευτερευόντων συλλόγων της. Ἀναπόφευκτα αὐτό σήμαινε ὅτι ἡ ἰσχύς τῆς προεδρίας εἶχε ἀποδεκατιστεῖ, καί ούσιαστικά ἐξαφανιστεῖ, κι αὐτή ἡ θέση ἐξυπηρετούσε τώρα μιά καθορά νομική λειτουργία.

Οταν ὁ Νάθαν Νόρ πέθανε, τό Κυβερνῶν Σῶμα ἐξέτασε τό θέμα τοῦ διαδόχου του. Οἱ πιθανότεροι ὑποψήφιοι ἦταν ὁ ἀντιπρόσωπος Φράντς καί ὁ Μίλτον Χένσελ, πού εἶχαν συνεργαστεῖ στενά μέ τόν Νόρ στή διοίκηση. Ο Χένσελ πρότεινε νά γίνει πρόσωπος ὁ Φρέντ Φράντς, κι αὐτό ἐγκρίθηκε ὄμοφωνα. Οταν

ΚΥΒΕΡΝΩΝ ΣΩΜΑ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΤΟΥ ΙΕΧΩΒΑ					
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ
P. Φράντζ Θ. Τζάρας 'Ο. Γάλιος 'Α. Σρόντερ Μ. Χέντερ*	'Α. Μπάρουχ 'Ε. Τόιτου Φ. Φ. Φράντζ P. Φράντζ Λ. Σούνγκλ*	Γκρ. Σοῦτερχ Λ. Μπάρου Φ. Φράντζ M. Χέντερ 'Ο. Τζάρας	T. Τζάραςχ 'Α. Σρόντερ Κ. Κλάνι N. Νόρη Λ. Γκρίνιαζ*	Nr. Σίντλικχ Γ. Γάγκας Σ. Φέντελ Γκρ. Σούντερ Τζ. Μπρούθ	M. Χέντερ* Λ. Γκρίνιαζ 'Ο. Τζάρας Γκρ. Σούντερ Τζ. Μπρούθ

ΒΙΒΛΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΛΛΑΔΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΚΟΠΙΑ ΤΗΣ ΠΕΝΣΥΛΒΑΝΙΑΣ

ΣΚΟΠΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ INC.	ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ	ΑΛΛΟΙΝΟΜΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
-----------------------------	--	---------------------

* = Προεδρεύων   * = Συντονιστής

τέθηκε θέμα άντικαταστάτη για τή θέση τοῦ Νόρ ώς συντονιστή τῆς Έκδοτικῆς Έπιτροπῆς, ό Χένσελ φαινόταν νά εῖναι λογικά ό διάδοχος, ὅμως ό Φρέντ Φράντς, πρόεδρος τώρα, μίλησε ύπερ τοῦ Λόγον Μπάρου. Τά τελευταῖα χρόνια οι σχέσεις μεταξύ τοῦ Νόρ και τοῦ Χένσελ ήταν κακές, και σέ μιά συνέντευξη πρός τήν πρώτη Έπιτροπή τῶν Πέντε, ό Νόρ εἶχε ἀφήσει νά ἐννοηθεῖ ότι ἔνιωθε ότι ό Μπάρου μποροῦσε ν' ἀναλάβει τή δουλειά του (τό προεδρικό του ἔργο) ἀν ηταν ἀναγκαῖο. Προφανῶς ό Φρέντ Φράντς εἶδε αὐτή τή δήλωση κάπως στό φῶς τῶν ἐπιθανάτιων ὁδηγιῶν τοῦ Δικαστῆ Ρόδερφορντ κι ἔνιωθε ότι ἐδῶ ταιριάζε μιά μεταβίβαση «μηλωτῆς» στόν Μπάρου, ἀλλά τό Σῶμα ψήφισε τόν Χένσελ γι' αὐτή τή θέση.

"Ἐνα ἄριθμο στό περιοδικό Τάιμ, πού ἀνέφερε τήν ἐκλογή τοῦ Φρέντ Φράντς ώς νέου προέδρου, ἔγραφε:

Παρότι λίγοι ἄνθρωποι γνωρίζουν τ' ὄνομά του, ἔχει ἀποκτήσει ἔξουσία μεγαλύτερη ἀπό τήν παπική πάνω σέ περισσότερες ἀπό 2,2 ἑκατομμύρια ψυχές σέ ὅλο τόν κόσμο.²¹

Αὐτή ή δήλωση ηταν κατά πολύ λανθασμένη. Θά ηταν ἀληθινή ἔνα χρόνο νωρίτερα, ἀλλά τό ἀξίωμα τοῦ προέδρου, παρότι διέθετε ἀκόμα ἔνα βαθμό κύρους κι ἔξοχότητας, δέν ἀποτελοῦσε πιά τή δάση παγκόσμιας ἔξουσίας πού ηταν παλαιότερα. Λίγα ἄτομα ἔξω ἀπό τό Κυνδερόνων Σῶμα μποροῦσαν νά ἐκτιμήσουν πόσο δραστική ἀλλαγή εἶχε λάβει χώρα.

"Αν προηγουμένως ό πρόεδρος διέθετε πραγματικά ἵσχυ παπικῆς ἐμβέλειας, μιλονότι δίχως τά στολίδια και τή μεγαλοπρέπεια τῆς παπωσύνης, οι Έπισκοποι Τμήμάτων ηταν ἴσοι σέ δύναμη μέ τούς ἀρχιεπισκόπους, μέ τόν καθένα τους νά εἶναι ό «προεδρεύων διάκονος τῆς Χριστιανοσύνης γιά τήν περιοχή τοῦ διορισμοῦ του και ἐντός αὐτῆς».²² Κι ἐδῶ ἐπίσης εἶχε γίνει

21. Time, 11 Ιουλίου 1977, σελ. 64.

22. Παράθεση ἀπό τίς σελίδες 5 και 6 τοῦ βιβλίου «Μέθοδος Υπηρεσίας Τμήματος», ἐνός ἐγχειριδίου γιά ὅλα τά Γραφεῖα Τμήματος, τό ὅποιο ηταν τότε σέ ἵσχυ.

ἀλλαγή, καθ' ὅσον αὐτή τήν εὐθύνη τήν ἀνέλαβε Ἐπιτροπή Τμήματος.

Τάξη 1976 και 1977 ἔφεραν κάποιες εὐχάριστες στιγμές. "Ενα πολύ διαφορετικό κλίμα φαινόταν νά ἐκδηλώνεται στά κεντρικά Γραφεῖα, ἔνα πνεῦμα μεγαλύτερης ἀδελφικότητας, εἰλικρίνειας και ἰσότητας. Μερικοί τό σύγκριναν μέ το «παράθυρο» πού εἶχε ἀνοίξει ὁ Πάπας Ιωάννης ο ΞΙΙΙ στήν Καθολική Ἐκκλησία, γιά νά «μπει ἀνάσα καθαροῦ ἀέρα».

Οι νέες Ἐπιτροπές τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ἐφάρμοσαν ἔναν ἀριθμό ἀλλαγῶν γιά νά βελτιώσουν τίς συνθῆκες στήν οἰκογένεια Μπέθελ, τόσο στό Μπρούκλιν ὅσο και ἀνάμεσα στά περισσότερα ἀπό 90 Τμήματα σ' ὅλον τόν κόσμο. Δόθηκε μεγαλύτερη προσοχή στίς οἰκονομικές ἀνάγκες τῶν λεγόμενων «ἄπλων» μελῶν, στίς εἰδικές ἀνάγκες τῶν γυναικῶν και τῶν πιό ἡλικιωμένων. Τό 1976 ἔγινε μιά σειρά συναντήσεων μέ σεβαστούς ἄντρες ἀπό διάφορες κατηγορίες, οι ὅποιοι ἔχαιραν ἐκτίμησης: πρῶτα κλήθηκαν ἀντιπρόσωποι ἀπό τά Τμήματα σ' ὅλον τόν κόσμο· μετά, περιοδεύοντες ἀντιπρόσωποι ἀπό τίς ΗΠΑ· και τελικά, κλήθηκαν στό Μπρούκλιν πρεσβύτεροι ἐκκλησιῶν πού ἀντιπροσώπευαν τούς διάφορους τομεῖς τῆς χώρας (τῶν ΗΠΑ). Σέ ὅλες τίς περιπτώσεις ὑπῆρχε στίς συζητήσεις και τίς ἐκφράσεις ἐλευθερία, τήν δοπία πολλοί δρῆκαν εὐχάριστα διαφορετική ἀπό τήν ἐμπειρία τῶν ὅποιων συναντήσεων στό παρελθόν.

Σέ ἐκκλησιαστικό ἐπίπεδο, ἀμφιβάλλω γιά τό ἄν πολλά ἀπό αὐτά γίνονταν αἰσθητά, καθώς οἱ πολλές προτάσεις πού ἔκαναν οἱ συμμετέχοντες σ' αὐτές τίς συζητήσεις δέν ἐτίθεντο σέ εὐρύτερη ἐφαρμογή. Ἐν τούτοις, πολλοί Μάρτυρες ἐξέφραζαν ἐκτίμηση πού, τουλάχιστον γιά μία φορά, ἡ ὥλη πού δημοσιευόταν ἔδινε μεγαλύτερη ἔμφαση στήν αὐθεντία τῶν Γραφῶν και τήν ἡγεσία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ και λιγότερο στήν αὐθεντία μιᾶς ἀνθρώπινης Ὁργάνωσης. Ἐνιωθαν γενικά ὅτι ὑπῆρχε πιό μετριοπαθής, ἴσορροπημένη, εὐσπλαχνική προσέγγιση. Ὁπως τό ἔθεσε κάποιος πού ἦταν Μάρτυρας ἐπί πολύν καιρό: «Συνήθως

έννιωθα ότι ξέπρεπε νά κάνω πράγματα· τώρα αρχίζω νά νιώθω ότι θέλω νά τά κάνω».

Οι συνεδριάσεις τοῦ Κυβερνώντος Σώματος έκδήλωναν αύτή τήν άλλαγμένη άτμοσφαιρα σέ κάποιο βαθμό. Ή παρέλευση τοῦ πολυδιαφημισμένου έτους 1975 χωρίς τόν έρχομό τοῦ προσδοκώμενου χιλιετοῦς Ιωβηλαίου εἶχε μιά κάπως ταπεινωτική έπιδραση, καθώς διογματισμός έλαττωνόταν αἰσθητά. Οι ψηφοφορίες άντικατόπτριζαν μεγαλύτερη προσοχή ώς πρός τήν έπιβολή νέων κανόνων στίς ζωές τῶν άνθρωπων, καί μικρότερη τάση νά κατηγοριοποιοῦνται συγκεκριμένες πράξεις ώς «αἰτίες άποκοπῆς», παρότι αύτό ποτέ δέν έγινε βάσει μιᾶς άρχης στήν όποια είχαμε κατασταλάξει.

Στή διάρκεια ἐκείνου τοῦ έτους (τοῦ 1976) ἦταν πού ἡ ὑγεία τοῦ Νάθαν Νόρ αρχισε νά ἐπιδεινώνεται.⁴ Ωστόσο, γιά ὅσο ἦταν σέ θέση νά παρακολουθεῖ, συμμετεῖχε στίς άποφάσεις, καί, παρότι σαφῶς δέν ἦταν εύχαριστημένος μέ τίς άλλαγές πού είχαν συντελεστεῖ, εἶχε συμπεριφορά γενικά συνεργάσιμη καί έξυπηρετική. Κατά καιρούς, οἱ σκέψεις πού διατύπωνε δοήθησαν στό νά ξεπεραστοῦν ἀκραίες άπόψεις.⁵ Άν καί σπάνια βασίζονταν σέ γραφική έπιχειρηματολογία, άντανακλοῦσαν τή δική του προσέγγιση στά ζητήματα, αύτήν τῆς κοινῆς λογικῆς.

Τό μεγαλύτερο διάστημα αύτῆς τῆς περιόδου, διάντης πρόσδορος Φράντς προτιμοῦσε νά κάθεται καί ν' ἀκούει, συμμετέχοντας στίς συζητήσεις μόνο περιστασιακά, καί σχεδόν πάντα ἔλεγε δι, τι εἶχε νά πεῖ πρός τό τέλος τῆς συζήτησης, ἀκριβῶς πρόν λάθει χώρα ἡ ψηφοφορία. Μέχρι ἐκεῖνο τό σημεῖο εἶχε γίνει ἀρκετά φανερή ἡ γενική κατεύθυνση τοῦ κοινοῦ σκεπτικοῦ (μέ βάση τά σχόλια πού είχαν γίνει) καί συχνά οἱ παρατηρήσεις του ἦταν ἀντίθετες μέ τήν τάση τῆς πλειοψηφίας.⁶ Ισως τίποτα δέν σκιαγραφεῖ πιό χτυπητά τήν άλλαγή στή συλλογιστική τοῦ Σώματος τήν περίοδο ἐκείνη, ὅσο τό γεγονός ότι ἡ ψηφοφορία, ἄν καί μερικές φορές ἔδειχνε μετατόπιση λόγω τῆς έπιρροῆς πού εἶχε ἡ διατύπωση τῶν σκέψεων τοῦ ἀντιπροέδρου τήν τελευταία στιγμή, συχνά πήγαινε κόντρα στίς σκέψεις του. Πάντως, ώς ἐπί τό πλεῖστον, κατά τή διάρκεια τῆς περιόδου αύτῆς

δέν ̄δινε δείγματα τῆς σκέψης του ὥσπου καλούμασταν γιά τήν καθιερωμένη ἀνάταση τῶν χεριῶν καί, ὅπως καταγράφεται στά ἐπίσημα «Πρακτικά», ὑπῆρχαν πολλές περιπτώσεις ὅπου τό ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας ἦταν «δεκαέξι ψῆφοι (ἢ ὅποιος ἄλλος ἀριθμός) ὑπέρ, μέ μία ἀποχή», κι αὐτή ἡ ἀποχή ἦταν τοῦ ἀντιπροέδρου. Αὐτό συνέβαινε γενικά ὅταν τά ζητήματα περιλάμβαναν ἀλλαγὴ τῆς πολιτικῆς στά λεγόμενα «θέματα ἀποκοπῆς». Σέ θέματα πιό «κοσμικά» ἢ «ἡμι-κοσμικά» (ὅπως ἀπόκτηση περιουσιακῶν στοιχείων, ὑπηρεσιακές διαδικασίες) ἢ στούς διορισμούς στίς⁴ Υπηρεσίες Τμημάτων, οἱ ἀποφάσεις παίρνονταν συνήθως ὁμόφωνα.

“Οταν ὑπερψηφίστηκε ἡ νέα διευθέτηση, ἔδρισκα δύσκολο τό νά πιστέψω ὅτι πραγματικά εἶχε λάβει χώρα τόσο μεγάλη ἀλλαγὴ στή δομή ἐξουσίας, ἵδιαίτερα λαμβάνοντας ὑπόψη τήν ἔντονη ἐναντίωση πού εἶχε συναντήσει ἀπό τούς πιό ἐξέχοντες ἀνδρες τῆς Ὁργάνωσης, ὅπως ἐπίσης καί ἀπό κάποιους ἀπό τούς στενούς συνεργάτες τους ἐκτός Κυβερνῶντος Σώματος. ”Ηλπίζα στά σοβαρά ὅτι ἡ «ἔξομοιωτική» καί ἐξισωτική ἐπίδραση τῆς ἀλλαγῆς θά ἐπέτρεπε περισσότερη μετριοπάθεια, μείωση τοῦ δογματισμοῦ, μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον γιά τούς ἀνθρώπους καί τίς ἀτομικές περιπτώσεις καί τά προβλήματά τους, καί ἵσως, κάποια μέρα, τήν ἐξάλειψη τῆς αὐταρχικῆς προσέγγισης πού παρήγαγε τόσους πολλούς κανόνες καί ἀναλάμβανε τόσο μεγάλο ἔλεγχο πάνω στήν προσωπική ζωή τῶν ἀνθρώπων.

“Οπως ἔχει σημειωθεῖ, κάποια ἀπό αὐτά τά πράγματα ἥρθαν.⁵ Ηρθαν γιά λίγο. Μετά, μέσα σέ δύο περίπου χρόνια, ὅπως ἡ ψυχρή αὖδα στό τέλος τοῦ φθινοπώρου σηματοδοτεῖ τόν ἐρχομό τῆς παγωνιᾶς τοῦ χειμῶνα, ἀποδείξεις ἐνός πολύ καθαροῦ πισωγυρίσματος σέ παλιότερες προσεγγίσεις ἄρχισαν νά ἔρχονται στήν ἐπιφάνεια ξανά καί ξανά.

Κεφάλαιο 5

Παράδοση καί Νομικισμός

«Ἐτσι ἐσεῖς ἀκνηρώνετε τό λόγο τοῦ Θεοῦ, γιά χάροη τῆς παράδοσής σας... οἱ διδασκαλίες τους δέν εἶναι παρά κανόνες φτιαγμένοι ἀπό ἀνθρώπους». *Ματθ. 15:6, NIV.*

Οι περισσότεροι ἀπό τούς μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ φαντάζονται τίς συνεδριάσεις τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος σάν συναντήσεις ἀνθρώπων πού δαπανοῦν μεγάλο μέρος τοῦ χρόνου τους σέ ἐπισταμένη μελέτη τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Τούς φαντάζονται νά συγκεντρώνονται γιά νά ἔξετάσουν ταπεινά πᾶς μποροῦν νά βοηθήσουν καλύτερα τούς ἀδελφούς νά καταλάβουν τίς Γραφές, γιά νά συζητήσουν ἐποικοδομητικούς καί θετικούς τρόπους νά οἰκοδομήσουν τούς ἀδελφούς στήν πίστη καί τήν ἀγάπη, τίς ἰδιότητες πού ὑποκινοῦν τά γνήσια χριστιανικά ἔργα, καί νά κάνουν ὅλα αὐτά σέ συνεδριάσεις ὅπου πάντα ἐπικαλοῦνται τίς Γραφές ὡς τή μόνη ἔγκυρη καί τελική καί ὑπέροχη αὐθεντία. Καθώς ὅλες οἱ συνεδριάσεις τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος εἶναι ἐντελῶς μυστικές, μόνο τά μέλη του εἶναι μάρτυρες τοῦ τί πραγματικά συμβαίνει στίς συνεδριάσεις αὐτές.

“Οπως ἔχει σημειωθεῖ, τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος γνωρίζουν καλύτερα ἀπ’ ὅποιονδήποτε ἄλλον ὅτι τά ἀριθμοὶ τῆς Σκοπιᾶς πού περιέργαφαν τή σχέση μεταξύ τοῦ σωματείου καί τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος παρουσίαζαν μιά εἰκόνα πού δέν ἀνταποκρινόταν στήν πραγματικότητα. Μέ τόν ἵδιο τρόπο ἐπίσης, τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος γνωρίζουν καλύτερα ἀπό ὅποιονδήποτε ἄλλον ὅτι ἡ εἰκόνα πού περιγράφεται στήν προηγούμενη παράγραφο διαφέρει κατά πολὺ ἀπό τήν πραγματικότητα.

Πέρασα ἐννέα χρόνια στό Κυβερνῶν Σώμα. Ἀνατρέχοντας

στά ἀρχεῖα ὅλων τῶν συνεδριάσεων, τῆς μᾶς μετά τὴν ἄλλη, τό πιο ἔξεχον, σταθερό καὶ χρονοδόρο χαρακτηριστικό πού δρίσκω εἶναι ἡ συζήτηση θεμάτων πού τελικά συνοψίζεται στό ἐρώτημα: «Εἶναι θέμα ἀποκοπῆς;»

Θά παρομοίαζα τό Κυβερνῶν Σῶμα (καὶ στό μυαλό μου συχνά τό ἔκανα) μέ μιά ὁμάδα ἀνθρώπων μέ τίς πλάτες τους ἀκουμπισμένες σ' ἔναν τοῦχο πίσω τους, μέ πολλούς ἀνθρώπους πού τούς πετᾶνε μπάλες, πού αὐτοί πρέπει νά πιάσουν καὶ νά τίς πετάξουν πίσω. Οἱ μπάλες ἔρχονταν μέ τέτοια συχνότητα καὶ σέ τέτοιον ἀριθμό, πού περίσσευε ἐλάχιστος χρόνος για ὅτιδήποτε ἄλλο. Πραγματικά, φαινόταν ὅτι κάθε φορά πού διαμορφώναμε καὶ στέλναμε ἔξω κάποιον κανόνα γιά θέματα ἀποκοπῆς, αὐτός ἔφερνε ἐπιπρόσθετα ἐρωτήματα πού μᾶς ωρίζονταν ἀπό διάφορες μεριές, ἀφήνοντας ἐλάχιστο χρόνο γιά σκέψη, μελέτη, συζήτηση καὶ δράση πραγματικά θετικῆς κι ἐποικοδομητικῆς φύσης.

Στά χρόνια πού πέρασαν παρακάθησα σέ πάρα-πάρα πολλές συνεδριάσεις ὅπου συζητιοῦνταν θέματα πού θά μποροῦσαν νά ἐπηρεάσουν σοδαρά τίς ζωές ἀνθρώπων, ἄλλα ὅπου ώστόσο στήν πράξη ἡ Βίβλος δέν ἐμφανίστηκε στά χέρια, κι οὕτε κάν στά χείλη κανενός ἀπό τούς συμμετέχοντες. ‘Υπῆρχαν λόγοι, ἔνας συνδυασμός λόγων, γι' αὐτό.

Πολλά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος παραδέχονταν ὅτι δρίσκονταν τόσο ἀπασχολημένα μέ διάφορα θέματα, ὥστε λίγος χρόνος ἔμενε γιά μελέτη τῆς Βίβλου. Δέν εἶναι ὑπερδολή νά ποῦμε ὅτι τό μέσο μέλος τοῦ Σώματος δέν δαπανοῦσε περισσότερο χρόνο σέ τέτοια μελέτη ἀπ' ὅσο πολλοί «ἄπλοι» Μάρτυρες, καὶ μερικές φορές δαπανοῦσε λιγότερο χρόνο ἀπό αὐτούς. Μερικά μέλη τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς (ἡ ὅποια περιελάμβανε τούς ἀξιωματούχους καὶ διευθυντές τοῦ Συλλόγου τῆς Πενσυλλανίας) δρίσκονταν αἰσθητά σ' αὐτή τήν κατάσταση, γιατί εἶχαν ν' ἀσχοληθοῦν μέ τεράστια ποσότητα κειμένων καὶ προφανῶς ἔνιωθαν ὅτι δέν μποροῦσαν, ἢ δέν ἔπρεπε, νά ἔξουσιοδοτήσουν κάποιον ἄλλο νά τήν ἔξετάσει καὶ νά παρουσιάσει συμπεράσματα ἢ εἰσηγήσεις.

Στίς λίγες περιπτώσεις όπου προγραμματίστηκε καθαρά Γραφική συζήτηση, ήταν γενικά γιά νά συζητηθεῖ κάποιο ἄρθρο ή ἄρθρα πού κάποιος εἶχε ἐτοιμάσει γιά τή «Σκοπιά» και ἐπί τῶν ὅποιων ὑπῆρχε κάποια ἀντίρρηση. Σ' αὐτές τίς περιπτώσεις συνέβαινε συχνά, παρότι τά μέλη εἶχαν εἰδοποιηθεῖ σχετικά μέ τό θέμα μία ἡ δύο ἔδομαδες πρίν, ό Μίλτον Χένσελ, ό Γκράντ Σούτερ ή ἄλλο μέλος αὐτῆς τῆς Ἐπιτροπῆς νά νιώσει ὑποχρεωμένος νά πεῖ: «ἐγώ εἶχα χρόνο μόνο γιά νά φέξω μιά ματιά, ἥμουν τόσο ἀπασχολημένος».

Δέν ὑπάρχει λόγος ν' ἀμφιβάλλουμε ὅτι πράγματι ήταν ἀπασχολημένοι. Τό ἐρώτημα πού ἐρχόταν στό νοῦ ήταν, πῶς λοιπόν μποροῦσαν νά ψηφίζουν μέ ήσυχη συνείδηση τήν ἔγκριση τῆς ὕλης, ἀπό τή στιγμή πού δέν κατάφερναν νά στοχαστούν πάνω σ' αὐτήν και νά ἐρευνήσουν τίς Γραφές γιά νά τήν ἐλέγξουν; Ἀπό τή στιγμή πού ἡ ὕλη θά δημοσιευόταν, ἐκατομμύρια ἀνθρώποι θά τήν θεωροῦσαν «ἀλήθεια». Ποιά ἐργασία γραφείου μποροῦσε νά ἔξισθει σέ σπουδαιότητα μ' αὐτήν;

“Ομως, αὐτοί οί ἀδελφοί μέ κανέναν τρόπο δέν ήταν οί μόνοι, γιατί οί ἴδιες οί συζητήσεις ἔδειχναν καθαρά ὅτι στό μεγαλύτερο μέρος της ἡ πλειοψηφία τοῦ Σώματος δέν εἶχε κάνει τίποτα πέρα ἀπ' τό νά διαδάσει τό κείμενο. Συχνά ἐπρόκειτο γιά θέμα πού εἶχε προκύψει και ἀναπτυχθεῖ στό μυαλό τοῦ συγγραφέα χωρίς αὐτός νά συσκεφθεῖ μέ τό Σῶμα, ἀκόμα και ἀν προυσίας κάποια «νέα» κατανόηση τῆς Βίβλου, και συχνά ὁ συγγραφέας εἶχε ἐπεξεργαστεῖ ὅλη τήν ἐπιχειρηματολογία του κι εἶχε φέρει τό κείμενο σέ τελική μορφή χωρίς νά τό ἔχει συζητήσει, ἡ νά ἔχει ἔξετάσει τό σκεπτικό του, ἔστω μ' ἔνα ἀκόμα πρόσωπο. (Ἀκόμα και κατά τή διάρκεια τῆς ζωῆς τοῦ Νάθαν Νόρ, αὐτή τή διαδικασία ἀκολουθοῦσε κανονικά ὁ βασικός συγγραφέας τῆς Ἐταιρείας, ό Φρέντ Φράντζ. Μόνο ὅταν τό κείμενο ἔφτανε στήν τελική του μορφή μποροῦσε κάποιος – και συνήθως μόνο ὁ πρόεδρος – νά ἔχει τήν εὐκαιρία νά λάβει ὑπόψη του και νά συζητήσει τίς ἴδεες, ἡ τίς ἔρμηνειες, πού ἀναπτύσσονταν σ' αὐτό.) Ἡ ἐπιχειρηματολογία ήταν συχνά πολύπλοκη, περιπλεγμένη, τοῦ εἴδους πού μιά ἐπιφανειακή ἀνάγνω-

ση δέν μποροῦσε ποτέ νά τήν ἀναλύσει ἐπαρκῶς ώστε νά ἔλεγχθει ἡ ἐγκυρότητά της καί νά ἀποφασιστεῖ ἢν ἦταν γραφικά βάσιμη ἡ ἦταν μόνο μιά περίπτωση «ἀκροβατικῆς λογικῆς», μιά ἐπιδέξια ταχυδακτυλουργία μέ τά κείμενα, πού τά ἔκανε νά λένε ἄλλα ἀπό αὐτά πού ἔλεγαν πραγματικά. Αὐτοί πού εἶχαν μόνο διαβάσει τό κείμενο συνήθως ψήφιζαν ὑπέρ· ὅσοι εἶχαν κάνει ἐπιπρόσθετη μελέτη καί ἔρευνα, ἦταν αὐτοί πού πιθανότατα θά ἤγειραν σοβαρά ἐρωτήματα.

”Ετσι, μετά ἀπό μιά συζήτηση γιά ἔνα ἄρθρο τοῦ Φρέντ Φράντς τό δόπιο παρουσίας τήν ἀποψή ὅτι «ἡ γιορτή τῆς σκηνοπηγίας» (πού, σύμφωνα μέ τή Βίδλο, γιορταζόταν στό τέλος τῆς ἐποχῆς τοῦ θερισμοῦ) ἔξεικόνιζε ἔνα γεγονός στήν ίστορία τῶν Μαρτύρων στήν **ἀρχή** τοῦ πνευματικοῦ θερισμοῦ τους, ἀρκετά μέλη τό ὑπερψήφισαν ώστε ἔγινε ἀποδεκτό.¹ Τότε ὁ Λάιμαν Σουίνγκλ, πού δέν εἶχε ψηφίσει ὑπέρ καί τότε ὑπηρετοῦσε ὡς συντονιστής τῆς Ἐπιτροπῆς Συγγραφῆς, εἶπε: «Ἐντάξει, ἢν εἶναι αὐτό πού θέλετε, θά τό στείλω στό ἐργοστάσιο γιά ἐκτύπωση.» Ομως αὐτό δέν σημαίνει ὅτι τό πιστεύω. Εἶναι μιά ἀκόμα πέτρα στό τεράστιο μνημεῖο μαρτυριῶν γιά τό ὅτι ή “Σκοπιά” δέν εἶναι ἀλάθητη».

”Ενας δεύτερος λόγος γιά τήν ἔλλειψη πραγματικά γραφικῆς συζήτησης εἶναι, πιστεύω, προφανῶς συνέπεια τοῦ προηγούμενου λόγου. Κι αὐτός εἶναι ὅτι τά μέλη τοῦ Σώματος στήν πραγματικότητα δέν ἦταν τόσο εἰδικευμένα στίς Γραφές, γιατί ἡ «δουλειά» τους δέν εἶχε προκύψει πρόσφατα. Στή δική μου περίπτωση, μέχρι τό 1965 δρισκόμουν σ’ ἔνα τέτοιο «μαγγανοπήγαδο» δραστηριότητας, πού ἔδρισκα ἐλάχιστο χρόνο γιά ἀληθινά σοβαρή μελέτη. Ἄλλα νομίζω ὅτι τό θέμα πάει ἀκόμα βαθύτερα. Πιστεύω ὅτι ἐπικρατοῦσε τό αἰσθημα ὅτι τέτοια μελέτη κι ἔρευνα δέν ἦταν πραγματικά τόσο οὖσιώδης, ὅτι οἱ πολιτικές καί διδασκαλίες τῆς Ὁργάνωσης – πού ἀναπτύχθηκαν ἐπί πολλές δεκαετίες – ἦταν ἀπό μόνες τους ἀξιόπιστος

1. Βλ. Σκοπιά τῆς 15ης Φεδρουαρίου 980, σελ. 8-24 (γιά τήν ἔλληνική ἔκδοση, 15 Μαΐου 1980).

όδηγός, ἔτσι ώστε, ὅποια πρόταση γινόταν στό Σῶμα, καθόσον συμμιօρφωνόταν ἵκανοποιητικά μέ τέτοια παραδοσιακή πολιτική ἡ διδασκαλία, ἐπρεπε νά εἶναι ἐντάξει.

Τά γεγονότα καταδεικνύουν αὐτό τό συμπέρασμα. Κατά καιρούς μιά μακρά συζήτηση σχετικά μέ κάποιο θέμα ἀποκτῆσθά κατέληγε ἵαφνικά σέ ἀπόφαση, ἐπειδή ἔνα μέλος εἶχε δρεῖ μιά ἀναφορά σχετική μέ τό θέμα στό βιβλίο τῆς Ἐταιρείας «Ὀργάνωση», ἥ, τό πιθανότερο, στό βιβλίο μέ τίτλο «Βοήθημα γιά ἀπαντήσεις στήν ἀλληλογραφία Γραφείου Τμήματος», μιά σύνοψη μέ ἀλφαριθμητική σειρά τῆς πολιτικῆς πού ἀκολουθεῖται σέ ἔνα εὐρύ φάσμα θεμάτων – ἐργασία, γάμο, διαζύγιο, πολιτική, στρατιωτικά θέματα, ἐργατικά σωματεῖα, αἴμα κι ἔνα σωρό ἄλλα. “Οταν δρισκόταν μιά τέτοια ἀναφορά, ἀκόμα κι ἄν δέν παρετίθεντο γραφικά ἐδάφια γιά νά ὑποστηρίξουν αὐτό τό συγκεκριμένο σημεῖο πολιτικῆς, αὐτό φαινόταν νά τακτοποιεῖ τό ζήτημα γιά τά περισσότερα μέλη τοῦ Σώματος, καί συνήθως θά ψήφιζαν χωρίς δισταγμό ὑπέρ τῆς ὅποιας πρότασης συμμιօρφωνόταν μέ τή δημοσιευμένη πολιτική. Εἶδα νά συμβαίνει ἔτσι σέ πολλές περιπτώσεις, καί δέν ἔπαψα ποτέ νά ἐντυπωσιάζομαι ἀπό τόν τρόπο πού μιά ἐντυπη δήλωση πολιτικῆς μποροῦσε νά προκαλέσει τέτοια ἵαφνική μετατρόπη στήν πρόοδο καί τήν κατάληξη μιᾶς συζήτησης.

“Ἐνας τελευταῖος λόγος γιά τόν ὅποῖο ἡ Βίβλος ἔπαιξε μικρό ρόλο σέ τέτοιες συζητήσεις εἶναι ὅτι σέ πολλές περιπτώσεις τό θέμα περιελάμβανε κάτι γιά τό ὅποῖο οἱ Ἰδιες οἱ Γραφές σιωποῦσαν.

Γιά ν' ἀναφέρω συγκεκριμένα παραδείγματα, ἡ συζήτηση μπορεῖ νά γινόταν γιά ν' ἀποφασιστεῖ ἄν ἡ ἔγχυση ὁροῦ αἵματος πρέπει νά θεωρεῖται τό Ἰδιο μέ τή μετάγγιση αἵματος, ἥ ἄν ἡ λήψη αἵμοπεταλίων πρέπει νά θεωρεῖται ἀπορριπτέα ὅπως καί ἡ λήψη ἐρυθρῶν αἵμοσφαιρίων. ”Η ἡ συζήτηση μπορεῖ νά ἐπικεντρωνόταν στήν πολιτική τῆς Ὀργάνωσης σχετικά μέ τό ἄν ἡ σύζυγος πού ἔκανε ἀπιστία στόν ἄντρα της πρέπει νά τοῦ τό ὄμοιογεῖ (ἀκόμα κι ἄν ἦταν γνωστό ὅτι αὐτός ἦταν φύση ἐξαιρετικά βίαιη), ἀλλιῶς νά μή θεωρεῖται ἔγκυρος ὁ ἴσχυρι-

σμός της ότι μετανόησε γιά τήν ἀπιστία, κι ἔτσι νά μένει ἐκτεθειμένη σέ ἀποκοπή ἀπό τήν ἐπικοινωνία. Ποιά γραφικά ἐδάφια πραγματεύονται τέτοια θέματα;

Σκεφτεῖτε τήν παρακάτω περίπτωση, πού ὑποβλήθηκε γιά συζήτηση καί ἀπόφαση στό Κυβερνῶν Σῶμα. “Ἐνας Μάρτυρας τοῦ Ἱεχωδᾶ, πού ὁδηγοῦσε ἔνα φορτηγό τῆς ἔταιρείας Coca-Cola, εἶχε στό δρομολόγιό του μιά μεγάλη στρατιωτική βάση ὅπου γίνονταν πολλές διανομές. Τό ἐρώτημα ἦταν: μποροῦσε νά το κάνει αὐτό καί νά παραμένει μέλος τῶν Μαρτύρων μέ καλή στάση καί ὑπόληψη ἡ αὐτό ἦταν παράβαση πού ἐπισύρει ἀποκοπή; (Ο κρίσιμος παράγοντας ἐδῶ ἦταν ὅτι ἐμπλέκονταν ἴδιοκτησία καί προσωπικό τοῦ **στρατοῦ**).”

Καί πάλι, ποιά γραφικά χωρία πραγματεύονται τέτοια θέματα μέ τρόπο πού νά γίνεται ἀντιληπτός ξεκάθαρα καί λογικά, μέ τρόπο πού ἐξαφανίζει τήν ἀνάγκη γιά περίπλοκους συλλογισμούς κι ἐρμηνεῖες; Κανένα τέτοιο γραφικό χωρίο δέν παρουσιάστηκε, κι ὅμως ἡ πλειοψηφία τοῦ Σώματος ἀποφάνθηκε ὅτι αὐτή ἡ ἐργασία δέν ἦταν ἀποδεκτή κι ὅτι ὁ ὁδηγός θά ἔπρεπε νά πάρει ἄλλη διαδρομή γιά νά παραμείνει σέ καλή στάση καί μέ ὑπόληψη. Μιά παρόμοια περίπτωση περιελάμβανε ἔναν Μάρτυρα πού ἦταν μουσικός καί ἔπαιζε σέ μιά μικρή ὁρχήστρα στή λέσχη ἀξιωματικῶν κάποιας στρατιωτικῆς βάσης. Κι αὐτό ἐπίσης κρίθηκε ἀπαράδεκτο ἀπό τήν πλειοψηφία τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος. Ἀφοῦ οἱ Γραφές παρέμεναν σιωπηλές, τήν ἀπάντηση τήν ἔδωσε ἡ ἀνθρώπινη σκέψη.

Γενικά, σέ συζήτησεις αὐτοῦ τοῦ τύπου, ἂν αὐτοί πού ἦταν ὑπέρ τῆς καταδίκης τῆς συγκεκριμένης πράξης ἡ διαγωγῆς προσέφευγαν στή Γραφή, ἡ προσφυγή γινόταν σέ πολύ γενικές δηλώσεις, ὅπως ἡ «δέν εἴστε μέρος αὐτοῦ τοῦ κόσμου», πού δρίσκεται στό κατά Ἰωάννην εὐαγγέλιο κεφ. 15, ἐδάφιο 19. “Ἀν κάποιο μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος εἶχε προσωπικά ἐνδοιασμούς γιά τήν ὑπό συζήτηση πράξη ἡ διαγωγή, καί δέν μποροῦσε νά σκεφτεῖ ἄλλο ἐπιχείρημα ἐναντίον τῆς, συχνά ἐπέστρεφε σ’ αὐτό τό ἐδάφιο, ἐπεκτείνοντάς το κι ἐφαρμόζοντάς το ὥστε νά ταιριάζει σέ κάθε περίσταση. ‘Ἡ ἀνάγκη ν’ ἀφήσουμε

τά ύπόλοιπα χωρία νά καθορίσουν τί σημαίνει μιά τέτοια εύρεια δήλωση και πῶς ἐφαρμόζεται, συχνά ἔμοιαζε νά θεωρεῖται μή ἀπαραίτητη ἢ ἄσχετη.

“Ενας κύριος παράγοντας στίς ἀποφάσεις τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ἦταν ὁ κανόνας τῆς πλειοψηφίας τῶν δύο τρίτων. Αὐτό κατά καιρούς προξενοῦσε κάποια παράξενα ἀποτέλεσματα.

‘Ο κανόνας ἦταν ὅτι γιά νά ἐγκριθεῖ μιά πρόταση χρειαζόταν πλειοψηφία δύο τρίτων (ἐπί τοῦ συνόλου τῶν ἐνεργῶν μελῶν). Προσωπικά ἐκτιμοῦσα τήν εὐκαιρία πού παρεῖχε αὐτό σ’ ἓνα μέλος νά ψηφίσει διαφορετικά ἀπό τήν πλειοψηφία ἢ ἀπλά νά ἀπέχει, χωρίς νά νιώθει ὅτι ἀσκοῦσε στήν πράξη δικαιωμα ἀρνητικυρίας (βέτο). Σέ θέματα ἐλάσσονος σημασίας γενικά ψήφιζα ὅ,τι και ἡ πλειοψηφία, ἀκόμα κι ἀν δέν συμφωνοῦσα τελείως. “Οταν ὅμως ἀνέκυπταν ζητήματα πού ἀληθινά ἐπηρεάζαν τή συνείδησή μου, συχνά δρισκόμουν στή μειοψηφία – σπάνια μόνος, και συχνά μαξί μέ ἔνα, δύο ἢ τρία ἄλλα μέλη πού ἐξέφραζαν ἐνσυνείδητα τήν ἀντίδροησή τους στή συγκεκριμένη πρόταση μέ τό νά μήν τήν ψηφίσουν.² Αὐτό δέν συνέβαινε τόσο συχνά στά πρῶτα δύο χρόνια μετά τή μεγάλη ἀλλαγή πού ἐπῆλθε στή δομή ἐξουσίας (και ἀρχισε νά λειτουργεῖ ἐπίσημα ἀπό τήν 1η Ιανουαρίου τοῦ 1976). Πάντως, τά τελευταῖα δύο χρόνια πού ἥμουν μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, μιά ἰσχυρή τάση πού ὑπῆρχε νά προσεγγίζονται τά θέματα μέ «σκληρή γραμμή», μέ ὑποχρέωνται νά ψηφίζω διαφορετικά ἀπό τήν πλειοψηφία – ἢ νά ἀπέχω – μέ μεγαλύτερη συχνότητα.

Προσέξτε τώρα τί συνέβαινε μερικές φορές, ὅταν ὑπῆρχε στό Κυβερνῶν Σώμα διάσταση ἀπόψεων, κάτι ὅχι τόσο ἀσυνθίστο ὅσο μπορεῖ νά νομίζουν μερικοί.

Μπορεῖ νά ἦταν ὑπό συζήτηση ἔνα θέμα πού περιελάμβανε

2. Ἀπ’ ὅ,τι μπορῶ νά θυμηθῶ, κι ἀπ’ ὅ,τι δείχνουν τά ἀρχεῖα μου, στά περισσότερα ἀπό δύτικά χρόνια (παραμονῆς μου στό Κυβερνῶν Σώμα) μόνο σέ δύο περιπτώσεις δρέθηκα τελείως μόνος νά ψηφίζω κόντρα στήν πλειοψηφία ἢ νά ἀπέχω.

διαγωγή πού κάποτε, στό παρελθόν τῆς Ἐταιρείας, εἶχε χαρακτηριστεῖ ώς «παράδαση ἄξια ἀποκοπῆς», ἵσως σχετικά μέ εἶναν ἄνθρωπο πού θά δεχόταν νά τοῦ κάνουν ἔγχυση μικροῦ μέρους αἵματος γιατί νά τεθεῖ ὑπό ἔλεγχο ἐνα δυνητικά θανατηφόρο νόσημα· ἡ ἡ ὑπόθεση μιᾶς συζύγου πού ὁ μή Μάρτυρας σύζυγός της ἐργαζόταν σέ στρατιωτική ὑπηρεσία, καί ἡ ὅποια δούλευε σ' ἐνα σοῦπερ-μάρκετ στή στρατιωτική βάση τοῦ συζύγου της.

Κατά καιρούς τό Σῶμα μποροῦσε νά εἶναι πολύ διχασμένο σέ τέτοιες συζητήσεις, καί μερικές φορές νά διαιρεῖται στά δύο. "Η μπορεῖ ἡ πλειοψηφία νά ἥταν ὑπέρ τῆς ἀπάλειψης τῆς συγκεκριμένης ἐνέργειας, διαγωγῆς ἡ εἴδους ἐργασίας ἀπό τήν κατηγορία τῶν «παραδάσεων πού ἐπιφέρουν ἀποκοπή». Σκεφτεῖτε τί θά μποροῦσε νά γίνει ἔξαιτίας τοῦ κανόνα τῆς πλειοψηφίας τῶν δύο τρίτων: "Αν ἐννέα ἀπό τά δεκατέσσερα παρόντα μέλη ἥταν ὑπέρ τῆς ἀφαίρεσης τῆς ἐτικέτας «παράδαση πού ἐπιφέρει ἀποκοπή» καί μόνο πέντε μέλη τάσσονταν ὑπέρ τῆς διατήρησης της, ἡ πλειοψηφία δέν ἀρκοῦσε γιά ν' ἀλλάξει αὐτή τήν ἐτικέτα. "Αν καί ἥταν καθαρή πλειοψηφία, δέν ἀποτελοῦσε πλειοψηφία δύο τρίτων. (Άκομα κι ἀν ἥταν δέκα τά μέλη πού ἥταν ὑπέρ τῆς ἀλλαγῆς, καί πάλι αὐτό δέν ἀρκοῦσε, γιατί παρότι ἀποτελοῦσαν πλειοψηφία δύο τρίτων ἐπί τῶν παρόντων δεκατεσσάρων, ὁ κανόνας ἀφοροῦσε πλειοψηφία δύο τρίτων ἐπί τοῦ συνόλου τῶν ἐνεργῶν μελῶν, τά ὅποια τόν περισσότερο καιρό ἥταν δεκαεπτά.)

"Αν κάποιος ἀπό τούς ἐννέα πού ἥθελαν ἀποχαρακτηρισμό τῆς ἐν λόγῳ πράξης ώς «παράδασης» προωθοῦσε σχετική πρόταση, θά ἀποτύγχανε, διότι γιά νά περάσει ἡ πρόταση χρειάζονταν δώδεκα ψήφοι. "Αν κάποιος ἀπό τούς πέντε, πού ἥθελαν νά παραμείνει ἡ πράξη στήν κατηγορία τῶν παραδάσεων ἀποκοπῆς, κατέθετε πρόταση νά διατηρηθεῖ ἡ ἴσχυση πολιτική, ἡ πρόταση αὐτή θά ἀποτύγχανε ἐξίσου. Άλλα ἀκόμα κι ἡ ἀποτυχία τῆς πρότασης ὑπέρ τῆς διατήρησης τῆς πράξης σ' αὐτή τήν κατηγορία, δέν θά εἶχε ώς ἀποτέλεσμα τήν ἀφαίρεσή της ἀπό αὐτή τήν κατηγορία. Γιατί ὅχι; Γιατί ὁ πολιτική ἥταν ὅτι κάποια πρόταση ἔπειτε νά ἐγκριθεῖ προτοῦ γίνει ὅποιαδήποτε

άλλαγή σέ προηγούμενη πολιτική. Σέ μιά άπό τίς πρώτες περιπτώσεις ὅπου ἡ ψηφοφορία ἔδωσε διχασμένο ἀποτέλεσμα, ὁ Μίλτον Χένσελ εἶχε ἐκφράσει τήν ἄποψη ὅτι, ὅπου δέν ἐπιτυγχανόταν πλειοψηφία δύο τρίτων, τότε «*ἐπρεπε νά ἐπιχρατήσει τό ἵσχυον καθεστώς*», νά μήν ἀλλάξει τίποτα. Σ' αὐτές τίς περιπτώσεις ἦταν πολύ σπάνιο ν' ἀλλάξει κάποιο μέλος τήν ψῆφο του, κι ἔτσι συνήθως καταλήγαμε σέ ἀδιέξοδο.

Αὐτό σήμαινε ὅτι ὁ Μάρτυρας πού ἔκανε τή συγκεκριμένη ἐνέργεια ἡ τό συγκεκριμένο ἐπάγγελμα πού ἀφοροῦσε ἡ συζήτηση, θά ἔξακολουθοῦσε νά ὑπόκειται σέ ἀποκοπή ἀπό τήν ἐπικουνωνία, παρότι ἡ πλειοψηφία τοῦ Σώματος εἶχε ξεκάθαρα ἐκφράσει τή γνώμη ὅτι αὐτός, ἡ αὐτή, δέν ἐπρεπε νά ἀποκοπεῖ.

Σέ περισσότερες ἀπό μία περιπτώσεις, ὅταν μιά εὔμεγέθης μειοψηφία, ἡ ἀκόμα και πλειοψηφία (πού δέν ἀποτελοῦσε τά δύο τρίτα), ἔκρινε ὅτι ἔνα ζήτημα δέν ἐπρεπε ν' ἀποτελεῖ παράβαση ἀξια ἀποκοπῆς, ἔξωτερίκενσα αὐτά πού ἔνιωθα, ὅτι ἡ θέση μας ἦταν παράλογη, ἀκόμα και ἀκατανόητη. Πῶς μπορούσαμε ν' ἀφήνουμε τά πράγματα νά συνεχίζονται ὅπως πρίν, ν' ἀποκόπτονται ἀνθρωποι γιά τέτοιες ὑποθέσεις, ὅταν ἀκριβῶς μέσα στό Κυβερνῶν Σῶμα πολλοί ἀπό μᾶς, μερικές φορές ἡ πλειονότητα, θεωρούσαμε ὅτι ἡ ἐν λόγῳ ἐνέργεια δέν ἔξιζε τόσο αὐστηρή κρίση; Πῶς θά ἔνιωθαν οἱ ἀδελφοί κι οἱ ἀδελφές ἂν γνώριζαν ὅτι ἡ κατάσταση εἶχε ἔτσι, κι δῆμος ἀποκόπτονταν;³

Γιά νά τό ἔξηγήσω μέ παράδειγμα, ἀν πέντε Πρεσβύτεροι Ἐκκλησίας πού συναπαρτίζουν μιά «δικαστική ἐπιτροπή» ἐπρόκειτο νά ἔξετάσουν μιά ὑπόθεση, και τρεῖς ἀπό τούς πέντε δέν πίστευαν ὅτι ἡ ἐνέργεια ἡ διαγωγή τοῦ προσώπου ἔξιζε ἀποκοπή, τό γεγονός ὅτι ἀποτελοῦσαν πλειοψηφία τριῶν πέμπτων κι ὅχι δύο τρίτων καθιστοῦσε τή θέση τους ἄκυρη;⁴ Τό κρινόμενο

3. Βέβαια ἡ μυστική φύση τῶν συνεδριάσεων τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος δέν ἀφήνει πολλές πιθανότητες νά φτάσει ὁ ὄποιοσδήποτε νά τό γνωρίζει αὐτό. Τά Πρακτικά τῶν συνεδριάσεων δέν εἶναι προσθάσιμα στούς ἄλλους Μάρτυρες γιά νά τά δοῦν.

4. Οἱ τρεῖς στούς πέντε ἀντιστοιχοῦν σέ ποσοσό 60%, ὅχι σέ 66 2/3%, πού ἀντιστοιχεῖ σέ πλειοψηφία δύο τρίτων.

πρόσωπο θά ύφιστατο ἀποκοπή; Σίγουρα ὅχι. Πῶς λοιπόν μπορούσαμε ἐμεῖς ν' ἀφήσουμε ἔναν σκέτο τυπικό, διαδικαστικό κανονισμό για τήν ψηφοφορία νά γίνει αὐτία για τήν ἐπικράτηση τῆς παραδοσιακῆς στάσης περὶ ἀποκοπῆς, ὅταν τά περισσότερα ἀπό τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος εἶχαν διαφορετική γνώμη; Δέν θά ἔπρεπε τουλάχιστον νά υίοθετήσουμε τή στάση ὅτι, **σέ ὅλα τά θέματα ἀποκοπῆς**, ὅταν ἀκόμα καί μά ύπολογίσιμη μειοψηφία (καί ἵδιαίτερα μά πλειοψηφία, ὅσο μικρή κι ἄν ἦταν) θεωροῦσε ὅτι δέν ὑπάρχουν ἐπαρκεῖς λόγοι για ἀποκοπή, τότε νά μήν γινόταν ἀποδεκτή ἡ ὅποια ἀπόφαση ἀποκοπῆς;

Αὐτά τά ἔρωτήματα πού τέθηκαν στό Κυβερνῶν Σῶμα δέν ἀπαντήθηκαν, ἀλλά σέ τέτοιες περιπτώσεις ἡ παραδοσιακή πολιτική πού εἶχε ἑδραιωθεῖ προηγουμένως διατηρήθηκε σέ ἰσχύ, κι αὐτό ἔγινε σάν κάτι αὐτονόητο, σάν κάτι κανονικό καί φυσιολογικό. Τό ἀποτέλεσμα πού εἶχε αὐτό σέ ἀνθρώπινες ζωές κατά κάποιον τρόπο δέν θεωρήθηκε ἀρκετά βαρύνουσας σημασίας, ὥστε νά κάνει τά μέλη νά παρακινηθοῦν νά βάλουν στήν ἄκρη τήν καθιερωμένη, τυποποιημένη πολιτική σ' αὐτές τίς περιπτώσεις. Κάποτε, στήν παρελθοῦσα ἴστορία τῆς Ὁργάνωσης, εἶχε διαμορφωθεῖ μιά πολιτική περὶ ἀποκοπῆς (συχνά ἦταν προϊόν σκέψης ἐνός μόνο ἀνθρώπου, ἐνός ἀνθρώπου πού ἐπίσης πολύ συχνά ἦταν συγκινησιακά ἀπομονωμένος ἀπό τίς περιστάσεις τίς ὁποῖες χειριζόταν), κι αὐτή ἡ πολιτική εἶχε τεθεῖ σ' ἐφαρμογή· ἔνας κανόνας εἶχε υίοθετηθεῖ, κι αὐτός ὁ κανόνας δριζε τίς ἀποφάσεις, ἐκτός ἀν μποροῦσε νά τόν ἀνατρέψει μιά πλειοψηφία δύο τρίτων.

Σέ ὅλες αὐτές τίς ἀμφιλεγόμενες περιπτώσεις, ἡ «παράδαση ἄξια ἀποκοπῆς» δέν ἦταν κάτι πού ὡραία γέννωνται εὐκρινῶς ώς ἀμαρτία. ⁷ Ήταν καθαρά τό ἀποτέλεσμα τῆς πολιτικῆς τῆς Ὁργάνωσης. ⁸ Από τή στιγμή πού αὐτή ἡ πολιτική δημοσιεύθηκε, παγιώθηκε γιά νά τήν ὑποστεῖ ἡ παγκόσμια ἀδελφότητα, μαζί μέ τίς συνέπειές της. Εἶναι λάθος νά νιώθουμε ὅτι σέ τέτοιες περιπτώσεις ταιριάζουν τά λόγια τοῦ Ἰησοῦ: «Φτιάχνουν φορτία βαριά καί τά φορτώνουν στούς ὡμονούς τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά οἱ ἴδιοι δέν θέλουν οὕτε μέ τό δάχτυλό τους νά

τά κινήσουν»;⁵ Τό αφήνω στόν ἀναγνώστη ν' ἀποφασίσει. Ἐγώ ξέρω μόνο τί μοῦ ὑπαγόρευε ἡ συνείδησή μου, καὶ τί στάση αἰσθανόμουν ὑποχρεωμένος νά πάρω.

Ἐν τούτοις, αἰσθάνομαι ὅτι στά διάφορα αὐτά διαφιλονικούμενα θέματα, τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος πού ἦταν ὑπέρ τῆς ἀποκοπῆς πίστευαν γενικά ὅτι ἔπρατταν τό σωστό. Ποιό σκεπτικό μπορεῖ νά τούς ἔκανε νά ἐμμένουν σέ στάση ὑπέρ τῆς ἀποκοπῆς, παρά τίς ἀντιρρήσεις μιᾶς εὐμεγέθους μειοψηφίας, ἥ, πιθανόν, τῶν μισῶν ἡ καί περισσότερων ἀπό τά μισά μέλη - συντρόφους τους;

Σέ μιά περίπτωση, ὅπου ἡ παρατεταμένη συζήτηση εἶχε κάνει τήν κατάσταση προβλέψιμη, ὁ Τέντ Τζάρας ἐξέφρασε μιά ἄποψη πού ἵσως ἀντανακλοῦσε καλά καὶ τή σκέψη τῶν ἄλλων. Ὁ Τζάρας εἶχε σλαβική (πολωνική) καταγωγή σάν τόν Σίντλικ, ὅμως οἱ δύο τους ἦταν διαφορετικοί καὶ στά χαρακτηριστικά, καὶ στήν ἴδιου συγκρασία. Ἐνῶ ὁ Σίντλικ συχνά παρεκινεῖτο ἀπό ἓνα εὐσπλαχνικό συναίσθημα σχετικά μέ τό δίκαιο καὶ τό ἄδικο σ' ἓνα θέμα, ὁ Τζάρας εἶχε φύση πιό ἀνεπηρέαστη ἀπό προσωπικά συναισθήματα. Σ' αὐτή τή συγκεκριμένη συνεδρίαση ἀναγνώρισε ὅτι «ἡ ὑπάρχουσα πολιτική μπορεῖ νά ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα κάποια ἄτομα στήν ἴδιαίτερη περίπτωση πού συζητᾶμε νά δεινοπαθήσουν σέ κάποιο βαθμό», καὶ εἶπε: «δέν εἶναι ὅτι δέν τούς συμμεριζόμαστε ἐπί τοῦ προκειμένου, ἀλλά πρέπει πάντα νά ἔχουμε στό μναλό μας ὅτι δέν ἔχουμε νά κάνουμε μόνο μέ δύο-τρία ἄτομα, ἔχουμε νά ἐποπτεύσουμε μιά μεγάλη, παγκόσμια ὀργάνωση καί πρέπει νά σκεφτοῦμε τίς συνέπειες σ' αὐτή τήν παγκόσμια ὀργάνωση».⁶

Αὐτή τήν ἄποψη, ὅτι αὐτό πού εἶναι καλό γιά τήν Ὁργάνωση εἶναι αὐτό πού εἶναι καλό γιά τούς ἀνθρώπους μέσα σ' αὐτήν

5. Ματθ. 23:4 NIV.

6. Αὐτά τά σημεῖα μπορεῖ οὐσιαστικά νά ἐννοοῦσε ὁ Μίλτον Χένσελ, ὅταν συχνά ἔκανε σχόλια γιά τήν ἀνάγκη «νά εἴμαστε πρακτικοί» ὅταν προσεγγίζουμε τέτοια θέματα, γιατί στίς ψηφοφορίες ἡ θέση τοῦ Χένσελ συνέπιπτε τακτικά μέ τή θέση τοῦ Τζάρας.

καί ὅτι τά συμφέροντα τοῦ ἀτόμου εἶναι οὐσιαστικά ἀναλώσιμα ὅταν φαίνεται νά τό ἀπαιτοῦν τά συμφέροντα τῆς μεγάλης ὁργάνωσης, πολλά μέλη ἔμοιαζαν νά τήν ἀποδέχονται ώς ἔγκυρη.

Ἐπιπροσθέτως, κάποιοι μπορεῖ νά πρόσθαλλαν τό ἐπιχείρημα ὅτι ὅποιαδήποτε ἀποδοχή πιό ἥπιας θέσης θά μποροῦσε νά «ἀνοίξει τό δρόμο» σέ μιά πλημμυρίδα κακῶν πράξεων. "Ἄν ἡταν γνωστό ὅτι ἔνα ἥ περισσότερα παραδείγματα κακῆς διαγωγῆς σχετίζονταν μέ τό ὑπό συζήτηση θέμα, αὐτά παρουσιάζονταν ως ἵσχυρό ἀποδεικτικό στοιχεῖο γιά τόν δυνητικό κίνδυνο. Συνήθως τό δυσοίωνο φάσμα ἐνός τέτοιου κινδύνου παρουσιάζόταν σ' ἐκεῖνες τίς περιπτώσεις πού, πρίν ἀκόμα διατυπωθεῖ κάποια πρόταση, ἡταν ἀρκετά φανερό ὅτι ἔνας σημαντικός ἀριθμός μελῶν τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ἔτεινε πρός μιά ἄλλαγή. Σέ μιά τέτοια περίπτωση, ὁ Μίλτον Χένσελ μέ σοδαρότητα σύστησε προσοχή, ἐπισημαίνοντας ὅτι «ἄν ἀφήσουμε τούς ἀδελφούς νά κάνουν αὐτό, κανείς δέν μπορεῖ νά πεῖ μέχρι ποῦ θά φτάσουν».

Πιστεύω ὅτι ἐκεῖνος, κι ἄλλοι πού ἔκαναν τήν ἴδια ἐπισήμανση σέ ἄλλες περιπτώσεις, ἡταν ἀναμφίδολα πεπεισμένοι ὅτι ἡταν ἀπαραίτητο νά ἐμμείνουν ἀπαρέγκλιτα σέ δρισμένες πολιτικές πού ἵσχυαν γιά πολύν καιρό, μέ σκοπό νά «κρατήσουν τούς ἀνθρώπους μέσα στά ὅρια», νά τούς κρατήσουν μέσα σ' ἔνα «προστατευτικό πλέγμα» ὥστε νά μήν ξεστρατίσουν.

"Αν τό «προστατευτικό πλέγμα» αὐτῶν τῶν πολιτικῶν διαγραφόταν ἔκαθαρα ἀπό τό Λόγο τοῦ Θεοῦ, θά ἐπρεπε νά συμφωνήσω, καί μέ χαρά θά ψήφιζα ἀνάλογα. Ἄλλα πάρα πολύ συχνά ἡ κατάσταση δέν εἶχε ἔτσι, κι αὐτό σίγουρα μαρτυρεῖται ἀπό τό γεγονός ὅτι οἱ συγκεκριμένοι πρεσβύτεροι πού μᾶς ἔγραφαν γιά τό θέμα (οἱ ὄποιοι συχνά ἡταν μέλη τῶν Ἐπιτροπῶν Τμημάτων) δέν εἶχαν δρεῖ στίς Γραφές τίποτα πού νά πραγματεύεται τό θέμα αὐτό, καί ἀπό τό γεγονός ὅτι οὕτε τό ἴδιο τό Κυβερνῶν Σῶμα εἶχε δρεῖ κάτι τέτοιο. "Ετσι τά μέλη ἐπρεπε νά καταφύγουν στή δική τους λογική μέσα ἀπό παρατεταμένη συζήτηση, πού σέ πολλά σημεῖα ἡταν διαμάχη.

Στήν περίπτωση πού ἀναφέρθηκε πρωτύτερα, τό σχόλιό μου

μετά τά λόγια του Μίλτον Χένσελ ḥταν ότι δέν πίστευα ότι ἐναπόκειτο σ' ἐμᾶς νά «ἐπιτρέψουμε» στούς ἀδελφούς νά κάνουν ὅτιδήποτε. Πίστευα μᾶλλον ότι ὁ Θεός εῖναι αὐτός πού τούς «ἐπιτρέπει» νά κάνουν ὄρισμένα πράγματα, εἴτε ἐπειδή ὁ Λόγος Του τό ἐγκρίνει, εἴτε ἐπειδή σιωπᾶ ἐπί τοῦ θέματος, καὶ ότι Αὐτός εῖναι πού ἀπαγορεύει, ὅταν ὁ Λόγος Του καταδικάζει ξεκάθαρα τήν πράξη, εἴτε ορητά εἴτε βάσει σαφοῦς ἀρχῆς. Τό ἐρώτημά μου ἐνώπιον τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ḥταν: «ὅταν τό θέμα δέν ἀναφέρεται ξεκάθαρα στή Γραφή, γιατί ἐμεῖς νά προσπαθοῦμε νά παίξουμε ρόλο Θεοῦ; Εἴμαστε τόσο δινεπαρκεῖς γι' αὐτό. Γιατί νά μήν ἀφήνουμε ἐκεῖνον νά εἶναι ὁ Κριτής τῶν ἀνθρώπων σέ τέτοιες περιπτώσεις;» Έπανέλαβα αὐτή τήν ἀποψη καὶ σ' ἄλλες περιπτώσεις, ὅταν προωθεῖτο ἡ ἴδια γραμμή ἐπιχειρημάτων, ἀλλά δέν νομίζω ότι ἡ πλειοψηφία τήν εἶδε σ' αὐτό τό φῶς, καὶ οἱ ἀποφάσεις τους δείχνουν ότι δέν τό ἔκαναν.

Τό νά ζωγραφίζεται μιά εἰκόνα κακοῦ προαισθήματος γιά πιθανά ἀσυγκράτητα ἀμαρτήματα ἐκ μέρους τῶν ἀδελφῶν ἀπλῶς ἐπειδή ἐμεῖς, ώς Κυβερνῶν Σῶμα, θά ἀπαλείφαμε κάποιον ὑπάρχοντα κανονισμό, μισθ φαινόταν σάν νά λέγαμε ότι ὑποπτευόμασταν τούς ἀδελφούς μας γιά ἔλλειψη ἀληθινῆς ἀγάπης πρός τή δικαιοσύνη, γιά τό ότι ἐνδόμυχα ἥθελαν νά ἀμαρτήσουν καὶ ἐκρατοῦντο ὑπό ἔλεγχο μόνο ἀπό τούς κανόνες τῆς Οργάνωσης.

Μοῦ ḥρθε στό νοῦ ἔνα ἀρθρο πού εἶχε δημοσιευθεῖ μερικά χρόνια πρίν στό περιοδικό τῆς ἔταιρείας «Ξύπνα!». Περιέγραφε μιά ἀπεργία τῆς ἀστυνομίας στό Μόντρεαλ τοῦ Καναδᾶ, κι ἔδειχνε ότι ἡ ἀπουσία τῆς ἀστυνομικῆς δύναμης γιά μία περίπου μέρα, ὅδήγησε πολίτες πού συνήθως ḥταν νομοταγεῖς, στήν τέλεση κάθε εἴδους παράνομων πράξεων. Τό ἀρθρο τοῦ «Ξύπνα!» τόνιζε ότι οἱ γνήσιοι Χριστιανοί δέν χρειάζονταν νά τούς ἐπιβάλλεται ὁ νόμος ὥστε νά λειτουργοῦν σύμφωνα μέ αὐτόν.⁷

Γιατί, λοιπόν – ἀναρωτήθηκα – τό Κυβερνῶν Σῶμα ἔπαιρνε τή θέση ότι ḥταν ἐπικίνδυνο ν' ἀφαιρεθεῖ ἔνας παραδοσιακός

7. Βλ. «Ξύπνα!» 8 Δεκ. 1969, σελ. 21-23.

κανονισμός μέ τήν πεποίθηση ὅτι αὐτό θά μποροῦσε «ν' ἀνοίξει τό δρόμο» για ἐκτεταμένη ἀνηθικότητα καί κακή διαγωγή ἐκ μέρους τῶν ἀδελφῶν; Τί ἔλεγε αὐτό γιά τή στάση μας πρός τούς ἀδελφούς μας καί τήν ἐμπιστούνη πού τούς εἴχαμε; Πόσο διαφορετικούς τούς αἰσθανόμασταν ἀπό τά ἀτομα πού παραδίασαν τούς νόμους κατά τήν ἀπεργία τῆς ἀστυνομίας στό Μόντρεαλ, καί πόσο διαθιά καί γνήσια πιστεύαμε ὅτι ἦταν ἡ ἀγάπη πού εἴχαν αὐτοί οἱ ἀδελφοί γιά τή δικαιούνη; Κατά καιρούς φαινόταν ὅτι στό Κυβερνών Σῶμα ἐπικρατοῦσε ἡ ἀποψη νά μήν ἐμπιστεύεται κανείς κανέναν, παρά τόν ἑαυτό του. Κι αὐτό ἐπίσης, δέν μοῦ φαινόταν ν' ἀντανακλᾶ ἀξιέπαινη ἀγνότητα.

Τά ἀποτελέσματα αὐτῶν τῶν ἀποφάσεων δέν ἦταν μέ κανένα τρόπο χωρίς συνέπειες. Ἡ ἀποτυχία συμμόρφωσης μέ μιά ἀπόφαση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ἀπό τή στιγμή πού θά δημοσιευόταν ἡ θά γινόταν γνωστή, μποροῦσε νά ἐπιφέρει ἀποκοπή, ἀπομάκρυνση τοῦ ἀτόμου ἀπό τήν ἐκλησία, τήν οἰκογένεια καί τούς φίλους του – καί τό ἐπέφερε.

Ἀπό τήν ἄλλη, ἡ συμμόρφωση μπορεῖ ν' ἀπαιτοῦσε νά παρατήσει κανείς μιά συγκεκριμένη ἐργασία, καί, μερικές φορές, ὅταν σπάνιζαν οἱ δουλειές καί τό κόστος γιά τή φροντίδα μιᾶς οἰκογένειας ἦταν μεγάλο. Μπορεῖ νά σήμαινε νά ἐναντιωθεῖ κανείς στίς ἐπιθυμίες τοῦ γαμήλιου συντρόφου του, μιά στάση πού θά μποροῦσε νά δόηγήσει σέ διαζύγιο, τή διάλυση τοῦ γάμου, τοῦ σπιτιοῦ καί τῆς οἰκογένειας, τό χωρισμό τῶν παιδιῶν ἀπό τόν πατέρα καί τή μητέρα τους – καί κάποιες φορές αὐτή ἡ στάση ὁδηγοῦσε ἐκεῖ. Ἡ συμμόρφωση μπορεῖ νά σήμαινε νά αἰσθάνεται κανείς ἐξαναγκασμένος ν' ἀρνηθεῖ νά ὑπακούσει σ' ἔναν δρισμένο νόμο, καί μετά νά συλληφθεῖ καί νά σταλεῖ μακριά ἀπό τό σπίτι καί τήν οἰκογένειά του, σ' ἕνα τόπο φυλάκισης. Μπορεῖ πραγματικά νά σήμαινε ἀπώλεια τῆς ἴδιας τῆς ζωῆς ἡ, κάτι πού ἀντέχεται ἀκόμα πιό δύσκολα, τό νά δεῖ κανείς ἀγαπημένους του νά χάνονται στό θάνατο.

Γιά νά ἐξηγήσω μέ παράδειγμα τίς δυσκολίες πού θά μποροῦσαν ν' ἀνακύψουν ἀκόμα κι ὅταν γινόταν μιά ἀλλαγή σέ κάποια προγενέστερη ἀπόφαση, ἀναλογιστεῖτε τή θέση πού πήρε

ή Ὁργάνωση γιά τούς αίμοφιλικούς και τή χρήση κλασμάτων αἵματος (ὅπως τοῦ παράγοντα VIII, ἐνός παράγοντα πήξης τοῦ αἵματος) γιά τόν ἔλεγχο τῆς θανατηφόρας αίμορραγίας.

Ἐπί πολλά χρόνια, ἐρωτήσεις πού ἔστελναν οἱ αίμοφιλικοί στά Κεντρικά Γραφεῖα (ἢ στά Γραφεῖα Τμήματος) λάμβαναν τήν ἀπάντηση ὅτι δέν ὑπάρχει ἀντίρρηση στό νά δεχτεῖ κανείς τέτοιο κλάσμα αἵματος μία φορά, γιατί θά μποροῦσε νά θεωρηθεῖ οὐσιαστικά ώς φαρμακευτική ἀγωγή. Ἀλλά τό νά τό κάνει παραπάνω ἀπό **μία φορά** θά συνιστοῦσε «τροφοδότηση» ἀπό αὐτό τό κλάσμα αἵματος, καί γι' αὐτό θά ἔθεωρεῖτο παράδαση τῆς Γραφικῆς ἐντολῆς πού ἀπαγορεύει τή δρώση αἵματος.⁸

Μετά ἀπό χρόνια, αὐτός ὁ κανονισμός ἄλλαξε. Τά μέλη τοῦ προσωπικοῦ πού εἶχαν ώς ἔργο ν' ἀπαντοῦν στήν ἀλληλογραφία, ἥξεραν ὅτι στό παρελθόν εἶχαν στείλει ἐπιστολές πού ἔλεγαν τό ἀντίθετο, καί ὅτι οἱ αίμοφιλικοί πού εἶχαν πάρει κλάσμα αἵματος «γιά μία φορά» εἶχαν ἀκόμα τήν ἐντύπωση ὅτι ἀν τό ξαναέκαναν, αὐτό θά καταλογιζόταν ώς παράδαση τῶν Γραφῶν. Θά μποροῦσαν νά αίμορραγήσουν μέχρι θανάτου γιά νά ἐμμείνουν σ' αὐτή τή στάση.

Ἡ Διοίκηση δέν ἦταν ὑπέρ τῆς ἐντυπης δημοσίευσης τῆς νέας θέσης, ἐφόσον ἡ παλιά θέση δέν εἶχε ποτέ δημοσίευθεῖ σέ ἐντυπο, παρά μόνο εἶχε ἀνακοινωθεῖ στά συγκεκριμένα ἄτομα πού ωροῦσαν. Τό νά δημοσίευθεῖ κάτι θά ἀπαιτοῦσε πρώτα νά ἐξηγηθεῖ ποιά ἦταν ἡ παλιά θέση, καί μετά νά ἐξηγηθεῖ γιατί τώρα ἦταν ξεπερασμένη. Αὐτό δέν φαινόταν ἐπιθυμητό. Ἔτσι τά μέλη τοῦ προσωπικοῦ ἔκαναν μιά ἐπιμελή ἔρευνα στούς φακέλους τους, προσπαθώντας νά δροῦν τά ὄνόματα καί τίς διευθύνσεις ὅλων ἐκείνων πού εἶχαν ἀπευθύνει γραπτά ἐρωτήματα, κι ἔστειλαν στόν καθένα μιά ἀλληλή ἐπιστολή, ὅπου τούς πληροφορούσαν γιά τήν ἀλλαγή. Οἱ ἐργαζόμενοι στήν ἀλληλογραφία ἔνιωσαν καλύτερα μ' αὐτό.

Μετά συνειδητοποίησαν ὅτι πολλές ἀπό τίς ἐρωτήσεις εἶχαν

8. Τά γραφικά χωρία στά ὅποια ἀναφέρονταν περιελάμβαναν τά: Γένεσις 9:3, Λευϊτικό 17:10-1, Πράξεις 15:28-29.

ύποδληθεῖ τηλεφωνικά, κι ὅτι δέν ύπῆρχε κανένα ἀρχεῖο γι' αὐτά τά τηλεφωνήματα, καὶ κανένας ἀπολύτως τρόπος νά προσδιορίσουν ποιοί ἦταν αὐτοί οἱ αἵμοφιλικοί πού εἶχαν τηλεφωνήσει. Τά μέλη τοῦ προσωπικοῦ δέν γνώριζαν ἄν, στό διάστημα μεταξύ της παλιᾶς καὶ τῆς νέας ἀπόφασης, κάποιοι αἵμοφιλικοί εἶχαν πεθάνει· οὔτε ἤξεραν ἄν κάποιοι μέ τούς δοπίους δέν μποροῦσαν νά ἐπικοινωνήσουν ἐπρόκειτο νά πεθάνουν ἐπειδή τηροῦσαν τήν παλιά ὁδηγία. "Ηξεραν μόνο ὅτι εἶχαν ἀκολουθήσει ἐντολές, ύπακούοντας πιστά στούς ἀνωτέρους τους στήν' Οργάνωση.

Αὐτή ἡ ἀλλαγή πολιτικῆς ἔγινε ἐπίσημα στή συνεδρίαση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος τῆς 11ης Ιουνίου 1975. "Ομως δέν δημιοισεύθηκε σέ ἔντυπο παρά τρία χρόνια μετά, στό τεῦχος τῆς «Σκοπιᾶς» τῆς 15ης Ιουνίου τοῦ 1978, ἄν καὶ ἀναφέρθηκε μέ ἀσάφεια καὶ, παραδόξως, μέσα στό θέμα τῆς χρήσης ἔγχυσης δροῦ γιά τήν καταπολέμηση ἀσθενειῶν (ἐνῶ ἡ αἵμοφιλία δέν εἶναι ἀσθένεια, ἀλλά κληρονομική ἀνεπάρκεια). Καί πάλι δέν ύπηρξε δύμολογία, παραδοχή, ὅτι αὐτό ἀντιπροσώπευε ἀλλαγή στήν προηγούμενη πολιτική ὡς πρός τήν πολλαπλή χρήση κλασμάτων αἵματος ἀπό αἵμοφιλικούς.

"Αλλη μία ἔνδειξη γιά τό σκεπτικό τῶν μελῶν τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος σέ τέτοιες περιπτώσεις ἦταν ἡ ἔμφαση πού δινόταν συχνά στό ὅτι μιά συγκεκριμένη πολιτική ἵσχυε ἐπί πολύν καιρού. Αὐτό σήμαινε ὅτι στό πέρασμα τῶν ἐτῶν, χιλιάδες εἶχαν συμμιօρθωθεῖ μέ τήν πολιτική τῆς Έταιρείας, παρόλο πού τούς ἐπέφερε δαρύ φορτίο, ὁδηγώντας τους, ἵσως, στή φυλακή ἡ σέ ἄλλες ταλαιπωρίες. "Υποστηρίζόταν λοιπόν ὅτι τό νά ἀλλάξει ἡ πολιτική τώρα, μπορεῖ νά ἔκανε τέτοιους ἀνθρώπους νά νιώσουν πώς ὅτι εἶχαν περάσει δέν ἦταν ἀναγκαῖο, καὶ ἐνῶ εἶχαν κάποια προσωπική ἴκανοποίηση ύποφέροντας μ' αὐτόν τόν τρόπο, θεωρώντας ὅτι «διώκονταν ἔνεκεν δικαιοσύνης», τώρα μπορεῖ νά ἔνιωθαν ὅτι ὅταν σκέφτονταν ἔτσι δρίσκονταν σέ πλάνη, καὶ πιθανῶς νά ἔδρισκαν ἄδικο τό ὅτι αὐτοί εἶχαν ύπομείνει ἔνα εἶδος μαρτυρίου πού τώρα ἄλλοι θά μποροῦσαν νά ἀποφύγουν.

”Εβρισκα αυτή τήν ἐνδεχόμενη στάση ἀσήμαντο λόγο γιά νά διστάζουμε νά κάνουμε μιά ἀλλαγή, ἐκεī ὅπου ὑπῆρχαν ἵσχυρές ἐνδείξεις ὑπέρ αὐτῆς. Φαινόταν ὅτι αὐτοί πού εἶχαν ὑποφέρει θά μποροῦσαν νά χαροῦν ἔργοντας ὅτι ἄλλοι δέν θά καλοῦνταν νά ὑποστοῦν αὐτό τό φορτίο μέ σκοπό νά παραμείνουν μέ καλή στάση μέσα στήν δργάνωση. Γιά παράδειγμα, ἀν ἔνα ἄτομο εἶχε χάσει τό ἀγρόκτημά του ἐξαιτίας βαριᾶς – ἀκόμα κι ἄδικης – φορολογίας, δέν θά χαιρόταν γιά λογαριασμό τῶν φίλων του πού ἀντιμετώπιζαν μιά παρόμοια ἀπώλεια, ἀν μάθαινε ὅτι διαρύς φόρος εἶχε ἀρθεῖ; Δέν θά ἔπειτε ἔνας ἀνθρακωρύχος πού ὑπέφερε ἀπό πνευμονικό νόσημα νά εἶναι εύτυχής ἀν δελτιώνονταν οί συνθῆκες στά ἀνθρακωρυχεῖα, παρόλο πού ἐκεῖνος δέν μποροῦσε πιά νά ὠφεληθεῖ ἀπό αὐτό; Φαίνεται ὅτι ἔνας γνήσιος Χριστιανός ἔτσι θά ἔκανε. Ιδιαίτερα ἀν ἡ πηγή τῆς ἄδικης πολιτικῆς ἀναλάμβανε τίς εὐθύνες της κι ἐξέφραζε μετάνοια καί λύπη γιά τό κακό πού εἶχε γίνει. Μοῦ φαίνοταν ὅτι ἥταν ἀνάγκη νά ρωτήσουμε τούς ἑαυτούς μας κατά πόσον ἡ ἀνησυχία πού ἐκφραζόταν μποροῦσε νά ἐξιχνιαστεῖ ὡς ἀνησυχία γιά τήν «εἰκόνα» τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, τήν ἀξιοπιστία του, καί τό κύρος πού οί ἀνθρωποι ἥταν πεπεισμένοι ὅτι εἶχε, μιά ἀνησυχία πού ἐπηρεαζόταν ἀπό τό φόρο ὅτι ἡ παραδοχή λάθους θά ἐξασθένιζε ὅλα αὐτά.

’Ακούγοντας κάποια ἀπό τά ἐπιχειρήματα πού παρουσιάζονταν στίς συνεδριάσεις τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, μοῦ ἥρθαν στό μυαλό οί πολλές ὑποθέσεις πού οί Μάρτυρες τοῦ ’Ιεχωδᾶ εἶχαν κερδίσει ἐνώπιον τοῦ ’Ανωτάτου Δικαστηρίου τῶν ΗΠΑ. Οί ἀντιτιθέμενοι δικηγόροι εἶχαν χρησιμοποιήσει ἐπιχειρήματα πού σέ πολλά σημεῖα ἥταν παρόμοια μ’ αὐτά πού χρησιμοποιοῦσαν μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος. ’Εκεῖνοι οί δικηγόροι ἔδιναν ἔμφαση σέ **πιθανούς** κινδύνους. ’Ισχυρίζονταν ὅτι ὑπῆρχε σημαντικός κίνδυνος ἡ ἐπίσκεψη ἀπό πόρτα σέ πόρτα νά καταστεῖ σοβαρή ἐνόχληση ἡ πρόσχημα γιά κλοπές καί ὄλλες ἐγκληματικές δραστηριότητες, καί ὅτι αὐτό δικαιολογοῦσε τό νά τεθοῦν περιορισμοί στήν ἐλευθερία τῶν Μαρτύρων νά συνέχισουν αὐτή τήν ἐνασχόληση. ”Ελεγαν ὅτι τό νά δοθεῖ στούς

Μάρτυρες ἐλευθερία νά ἔξακολουθήσουν τή δημόσια δραστηριότητά τους ἢ νά ἐκφωνοῦν διμιλίες στά πάρκα, θά μπορούσε σέ δρισμένες κοινότητες νά ὁδηγήσει σέ βία ἐκ μέρους τοῦ ὄχλου, ἔξαιτίας τῆς ἀντίθετης κι ἐχθρικῆς στάσης τῆς κοινότητας ὡς συνόλου, καὶ ὅτι γι' αὐτό ἔπρεπε νά τεθοῦν ἐκεῖνοι οἱ περιορισμοί.⁹ Υποστήριζαν ὅτι τό νά ἐπιτραπεῖ στούς Μάρτυρες νά ἐκφράσουν τίς ἀπόψεις τους γιά θέματα ὅπως ὁ χαιρετισμός τῆς σημαίας ἢ ἡ στάση τους ἔναντι τῶν ἐπίγειων κυβερνήσεων ὡς «μέρος τῆς ὁργάνωσης τοῦ Διαβόλου», θά μπορούσε νά εἶναι ἐπιζήμιο γιά τά συμφέροντα τῆς εὐρύτερης κοινότητας, καὶ νά τείνει νά δημιουργήσει ἐκτεταμένη ἀπειθεία, καὶ ὡς ἐκ τούτου νά εἶναι στασιαστικό· οἱ περιορισμοί ἦταν ἀναγκαῖοι.

Οἱ δικαστικοί τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου σέ πολλές περιπτώσεις ἔδειξαν ἀξιοσημείωτη ὁρυδέροκεια καὶ διαύγεια πνεύματος, ὥστε νά πλήξουν αὐτά τά ἐπιχειρήματα, ἀποδεικνύοντας ὅτι ἦταν ἀπατηλά. Δέν συμφώνησαν στό ὅτι ἔπρεπε νά περιοριστοῦν τά δικαιώματα τοῦ ἀτόμου ἢ μᾶς μικρῆς, μή δημοφιλοῦς μειονότητας, ἀπλῶς καὶ μόνο ἔξαιτίας φόδου γιά ἔναν δυνητικό ἢ φανταστικό κίνδυνο ἢ ἐπειδή αὐτό δείχνει ἐπιθυμητό γιά τά προβαλλόμενα ὡς συμφέροντα τῆς εὐρύτερης κοινότητας. Ἐπέμειναν ὅτι προτοῦ μπορέσει νά ἐφαρμοστεῖ κάποιος δίκαιος περιορισμός πού νά περιστέλλει τέτοιες ἐλευθερίες, ὁ κίνδυνος πρέπει νά εἶναι κάτι περισσότερο ἀπό ἓνα «φόδιο», κάτι πού ὑποθέτουμε ὅτι εἶναι πιθανό νά ἐκδηλωθεῖ. Πρέπει ἀποδεδειγμένα νά εἶναι «εὐδιάκριτος καὶ ἀμεσος κίνδυνος», πραγματικά ὑπαρκτός.⁹

Πόσες εύνοϊκές ἀποφάσεις θά εἶχαν ἐπιτύχει οἱ Μάρτυρες, ἂν οἱ δικαστικοί του Ἀνωτάτου Δικαστηρίου δέν εἶχαν δείξει τέτοια συνετή σοφία, τέτοια ἱκανότητα νά δοῦν ποῦ δρίσκεται τό πραγματικό ζήτημα, τέτοιο ἐνδιαφέρον γιά τό ἄτομο; Οἱ ἀποφάσεις τους ἐπιδοκιμάστηκαν στίς ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας. «Ομως – πράγμα λυπηρό – τά ὑψηλά κριτήρια τῆς δικαστικῆς

9. Βλ. τήν ἐκδοση τῆς Ἐταιρείας «Υπερασπίζοντας καὶ ἐπικυρώνοντας νομικά τά καλά νέα», σελ. 58.

ἀπόφασης καί ἡ προσέγγιση σέ συναισθηματικά φορτισμένα θέματα πού ἐπέδειξαν αὐτοί οἱ δικαστές, συχνά φαίνονταν νά εἶναι σέ ύψηλότερο ἐπίπεδο ἀπό αὐτό πού ἐκδηλωνόταν σέ πολλές συνεργασίες τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος. Μοῦ ἔρχονται στό νοῦ τά λόγια ἐνός δικαστῆ τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου σέ μιά συγκεκριμένη δίκη Μαρτύρων. Εἶχε δηλώσει:

Ἡ ὑπόθεση γίνεται δύσκολη, ὅχι ἐπειδή εἶναι δυσνόητες οἱ ἀρχές τῆς ἀπόφασης, ἀλλά ἐπειδή ἡ σημαία πού ἐμπλέκεται εἶναι ἡ δική μας. Μολοντοῦτο, ἐφαρμόζουμε τούς περιορισμούς τοῦ Συντάγματος χωρίς τό φόρο ὅτι ἡ ἐλευθερία τοῦ νά εἶσαι διαφορετικός, ἡ ἀκόμα κι ἀντίθετος, στόν τρόπο ἀντίληψης καί τήν πνευματικότητα, θά διασπάσει τήν κοινωνική ὁργάνωση... ἡ ἐλευθερία τοῦ νά διαφέρει δέν περιορίζεται σέ πράγματα πού δέν ἔχουν μεγάλη σημασία. Αὐτό δέν θά ἥταν παρά σκιά ἐλευθερίας. ቩ δοκιμασία γιά τό κατά πόσο ἡ ἐλευθερία εἶναι οὐσιαστική, εἶναι τό δικαίωμα νά διαφέρεις σέ πράγματα πού ἀγγίζουν τήν καρδιά τῆς ὑπάρχουνσας τάξης πράγματων.¹⁰

Ἡ ἐμπιστοσύνη πού ἔξεφρασε ὁ δικαστής στήν «ὑπάρχουσα κοινωνική τάξη» καί τίς ἐλευθερίες πού ἀσπαζόταν αὐτή, ἔμοιαζε σημαντικά μεγαλύτερη ἀπό τήν ἐμπιστοσύνη πού ἔξεφραζαν κάποια μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος στούς συντρόφους τους Μάρτυρες καί στό ἀποτέλεσμα πού θά εἶχε ἡ ἐλευθερία συνείδησης αὐτῶν τῶν Μαρτύρων, ἄν τήν ἔξασκούσαν, στήν ὑπάρχουσα «θεοκρατική τάξη πραγμάτων». Ἄν οἱ δικαστές τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου εἶχαν σκεφτεῖ ὅπως σκέφτονταν μερικά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, πιθανῶς οἱ Μάρτυρες νά ἔχαναν τίς δίκες τή μιά μετά τήν ἄλλη.

Οἱ δικαστικές ἀποφάσεις κρίνονται ἀπό τήν Ἰστορία. ቩ Γραφική διακήρυξη ὅτι, σέ μιά συγκεκριμένη ἐπερχόμενη ἡμέρα, κάθε Χριστιανός πρεσβύτερος θά «δώσει λόγο» στόν Ὑπέρτατο Κριτή σχετικά μέ τό πως ἀντιμετώπισε τά πρόβατα τοῦ

10. Στό ᷂διο, σελ. 62.

Θεοῦ καὶ πῶς τούς φέρθηκε, θά ἔπρεπε σίγουρα ν' ἀποτελεῖ σοδιαρό λόγο γιά νά ζυγίζουν προσεκτικά τίς πράξεις τους αὐτοί πού ἀσκοῦν μεγάλη ἔξουσία μεταξύ τῶν Χριστιανῶν.¹¹

Ο τρόπος μέ τόν ὅποιο παρουσιάστηκαν στίς ἐπίσημες ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας κάποιες πρόσφατες μεγάλες ἀλλαγές πολιτικῆς, δείχνει ὅτι ἡ ἀνησυχία γιά τό ἀποτέλεσμα τῆς ἀλλαγῆς πραγματικά δέν ἀφοροῦσε τόσο τά ἄτομα, ἀλλά τήν «εἰκόνα» τῆς Ὁργάνωσης ὡς ἀγωγοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ Κυνεργῶντος Σώματος ὡς ἐνός σώματος θεϊκά διορισμένων καὶ θεϊκά καθοδηγούμενων διαχειριστῶν.¹² Ισως τό πιό χτυπητό παράδειγμα εἶναι τό σχετικό μέ τήν μεγάλη ἀλλαγή ὡς πρός τήν ἀποδοχή τῆς «ἐναλλακτικῆς ὑπηρεσίας».

Ο ὅρος «ἐναλλακτική ὑπηρεσία» περιγράφει τήν πολιτική ὑπηρεσία (ὅπως ἐργασία σέ νοσοκομεῖο ἢ ἄλλα εἴδη κοινωνικῆς ὑπηρεσίας) πού μιά κυβέρνηση προτείνει ὡς ἐναλλακτική λύση σ' αὐτούς πού προοβάλλουν ἀντίρρηση συνείδησης στή συμμετοχή στήν ὑποχρεωτική στρατιωτική θητεία. Πολλές φωτισμένες χῶρες προσφέρουν αὐτή τήν ἐναλλακτική λύση σέ πολίτες τους πού εἶναι ἀντιρρησίες συνείδησης. Αὐτό πού ἀναπτύχθηκε μέσα στήν Ὁργάνωση τῶν Μαρτύρων καὶ στό Κυνεργῶν Σῶμα της σέ σχέση μ' αὐτήν, ἔχει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον, ἐν ὅψει μιᾶς ἀλλαγῆς πολιτικῆς τό 1996.

Η ἐπίσημη θέση τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά, θέση πού ἀναπτύχθηκε στήν ἀρχή τῆς δεκαετίας τοῦ 1940 κατά τή διάρκεια τοῦ Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, ἥταν ὅτι ἂν κάποιος Μάρτυρας δεχόταν τέτοια ἐναλλακτική ὑπηρεσία, εἶχε «συμβιβαστεῖ», εἶχε διασπάσει τήν ἀκεραιότητά του πρός τόν Θεό. Η συλλογιστική πίσω ἀπό αὐτό ἥταν ὅτι ἐπειδή αὐτή ἡ ὑπηρεσία ἥταν ἔνα «ὑποκατάστατο», εἶχε γιά τό λόγο αὐτό **πάρει τή θέση** αὐτοῦ πού ὑποκαθιστοῦσε καὶ (ἐκεῖ προφανῶς ὅδηγοῦσε ἡ συλλογιστική) ἀντιπροσώπευε τό ἴδιο πράγμα.¹² Από τή στιγμή

11. Πρός Ἐδραίους 13:17.

12. Μέχρι τό τεῦχος τῆς Σκοπιᾶς τῆς 1ης Νοεμβρίου 1990, αὐτό ἀναφερόταν ὡς ἔνα «συμβιβαστικό ὑποκατάστατο» γιά ὑπηρεσία πού δέν δικαιολογεῖτο ἀπό τά διδικιά κείμενα.

πού προτεινόταν στή θέση τῆς στρατιωτικῆς ύπηρεσίας, καιί από τή στιγμή πού ἡ στρατιωτική ύπηρεσία συνεπαγόταν (τουλάχιστον δυνητικά) τήν ἔκχυση αἴματος, τότε ὁ καθένας πού δεχόταν τό ύποκατάστατο γινόταν «ἔνοχος αἵματος». Αὐτή ἡ ἐνδιαφέρουσα πολιτική ἀναπτύχθηκε πρίν τό Κυβερνῶν Σῶμα γίνει ὄντως πραγματικότητα, καιί προφανῶς γι' αὐτήν ἀποφάσισαν ὁ Φρέντ Φράντς κι ὁ Νάθαν Νόρ, κατά τήν περίοδο πού συνέθεταν ὅλες τίς σημαντικές ἀποφάσεις πολιτικῆς. Ἡ ἀποτυχία νά ἐμμεινει κανείς σ' αὐτή τήν πολιτική σήμαινε νά θεωρεῖται αὐτομάτως ὡς «ἀποσυνταυτισμένος» καιί νά τοῦ συμπεριφέρονται ὅπως στούς ἀποκομένους.

Τήν 1η Μαΐου τοῦ 1996, ἡ Σκοπιά ἀκύρωσε αὐτή τήν πολιτική. Σ' ἔνα ἄρθρο μέ τίτλο «Δίνοντας τά τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι», ἐμφανίστηκαν οἱ παράγραφοι πού παρατίθενται στό παράρτημα γιά τό κεφ. 5. Αὐτές οἱ παράγραφοι δέν ἔδιναν στούς ἀναγνῶστες τίποτα ἀπό τήν ἰστορία τῆς πολιτικῆς πού ύπηρχε μέχρι ἐκεῖνο τό σημεῖο, μιά πολιτική πού ἦταν σέ ἴσχυ **γιά παραπάνω ἀπό 50 χρόνια**. Παρομοίως, δέν ἔλεγαν στούς ἀναγνῶστες τίποτα γι' αὐτά πού εἶχαν λάβει χώρα μέσα στό Κυβερνῶν Σῶμα δύο περίπου δεκαετίες νωρίτερα, ἀναφορικά μέ τήν πολιτική αὐτή. ⁷ Ισως τίποτα δέν ἀπεικονίζει πιό ἐντυπωσιακά τίς συνέπειες πού εἶχε στίς ζωές ἀνθρώπων ὁ κανόνας τῆς «πλειοψηφίας τῶν δύο τρίτων», ὅσο αὐτά τά στοιχεῖα. Προσέξτε:

Εἴκοσι χρόνια πρίν, τόν Νοέμβριο τοῦ 1977, ἔφτασε στό Μπρούκλιν ἔνα γράμμα τοῦ Μισέλ Βέμπερ, ἐνός Μάρτυρα ἀπό τό Βέλγιο, πού ἀμφισβητοῦσε τή συλλογιστική στήν ὅποια βασίζόταν ἡ πολιτική τῆς Οργάνωσης. Δεῖτε μερικά ἀπό τά σημεῖα πού ἔθιγε ἡ ἐπιστολή του:

Ποιά εἶναι τά ἐπιχειρήματα πού μποροῦν νά ληφθοῦν ύπόψη σέ σχέση μ' αὐτόν τό νόμο;

Ἡ πολιτική θητεία εἶναι ἔνα ύποκατάστατο τῆς στρατιωτικῆς θητείας. Αὐτό εἶναι ἀρκετά φανερό. Πάντως, δέν εἶναι λόγος ἀρνησης. ⁸ Οταν ἀρνούμαστε μιά μετάγγιση αἵματος, εἴμαστε εὐγνώμονες στούς γιατρούς ὅταν μᾶς δί-

*νονν ἔνα προϊόν πού μπορεῖ νά ἀντικαταστήσει τήν μετάγ-
γιση τοῦ αἵματος.* "Η ὅταν μᾶς προσφέρεται κρέας μέ αἷμα,
ἀρνούμαστε, ἀλλά δεχόμαστε μέ χαρά ὅποιοδήποτε ἄλλο
κρέας.

*"Αν γίνει πόλεμος, ὁ ἀντιφρονησίας συνείδησης θά πρέπει
νά καταταγεῖ στό στρατό. Αὐτό δέν εἶναι ἀλήθεια. Ἀντιθέ-
τως, στόν ἀντιφρονησία συνείδησης δέν θά ἐπιτραπεῖ ποτέ νά
κατέχει ἡ νά φέρει ὅπλο, νά ἐργαστεῖ σέ ἐργοστάσιο ὅπλων
κ.τ.λ.* "Οσον ἀφορᾶ τούς ἀδελφούς πού ἔχουν καταδικα-
στεῖ καί εἶναι στή φυλακή, θά εἶναι ἀπό τούς πρώτους πού
θά κληθοῦν νά καταταγοῦν στό στρατό.

Κατά τήν πολιτική θητεία, ὁ νεαρός Χριστιανός δέν θά
συμμετέχει ποτέ σέ ὅπιαδήποτε πολεμική προσπάθεια.
Δέν φορᾶ στολή, καί εἶναι ἀπόλυτα ἐλεύθερος νά ἐπιστρέ-
ψει στό σπίτι του μετά τό πέρας τοῦ ὥραρίου ἐργασίας.
Αὐτό σημαίνει ὅτι θά κατάφερνε νά συμμετέχει στίς συνα-
ντήσεις, ἀν ὅχι μέ τή δική του ἐκκλησία, τότε μέ κάποια
ἄλλη. Μπορεῖ ἀκόμα νά συμμετέχει στό ἐργο κηρύγματος,
ἐκτός ἀν ἡταν σκαπανέας.

*Προσωπικά δέν βλέπω γιατί θά ἡταν ἐνάντια στόν χρι-
στιανικό νόμο νά δεχθοῦμε αὐτή τή λύση.*

Γιά νά ἀνακεφαλαιώσω, ἐσεῖς ἀδελφοί, θεωρεῖτε ὅτι τό
πρόδιλημα ν' ἀποφασίσει κανείς ἀν θά δεχθεῖ ἡ ὅχι αὐτόν
τό νόμο τοῦ 1969 ἀποτελεῖ προσωπική του ἀπόφαση; *"Αν ἡ
ἀπάντησή σας εἶναι καταφατική, αὐτό θά ἐπρεπε νά κοι-
νοποιηθεῖ ἐπειγόντως στίς ἐκκλησίες. Πολλοί ἀδελφοί πι-
στεύουν πραγματικά ὅτι θά ἀποκλειστοῦν, ἀν δεχθοῦν τέ-
τοιες εὐκαιρίες ἀντί νά πᾶνε στή φυλακή.* Οἱ ἐπίτροποι θά
ἐπρεπε νά ξέρουν ἐπακριβῶς ποιά στάση πρέπει νά κρατή-
σουν ὅταν ἔνα μέλος τῆς ἐκκλησίας λαμβάνει τέτοια ἀπό-
φαση. Θά ἐπρεπε νά μποροῦν νά ἐξηγήσουν ὅτι ἡ ἀπόφα-
σή τους εἶναι θέμα τῆς προσωπικῆς τους συνείδησης.

*'Αδελφοί, ἐλπίζω ὅτι θά καταλάβετε ὅτι εἶναι ἐπεῖγον
νά βοηθήσουμε τούς νεαρούς ἀδελφούς μας. Προσεύχομαι
νά εὐλογήσει ὁ Ιεχωάδα τίς προσπάθειες πού θά γίνουν γιά*

νά διηθηθοῦν οἱ νεαροί Μάρτυρες τοῦ ὀνόματός Του νά αὐξηθοῦν σέ ὠρμόστητα.

Παραμένω ὁ ἀδελφός σας, Μισέλ Βέμπερ.

Αὐτό ὅδηγησε στὸ νά ἀσχοληθεῖ τὸ Κυβερνῶν Σῶμα μέ τό θέμα τῆς ἐναλλακτικῆς ὑπηρεσίας σέ μιά σειρά μακροσκελῶν καὶ ἔντονων συζητήσεων, πρῶτα στίς 28 Ἰανουαρίου τοῦ 1978, μετά στίς 1 Μαρτίου, καὶ πάλι στίς 26 Σεπτεμβρίου, στίς 11 καὶ 18 Ὀκτωβρίου, καὶ στίς 15 Νοεμβρίου.⁷ Εγινε μιά παγκόσμια ἔρευνα καὶ πήραμε ἐπιστολές ἀπό 90 περίπου Γραφεῖα Τμήματος.

“Οπως δείχνουν τά ἔγγραφα στοιχεῖα, πολλές ἐπιτροπές Γραφείων Τμήματος, περιλαμβανομένων αὐτῶν ἀπό πολλές μεγάλες χώρες, ἔδειχναν ὅτι οἱ ἄνδρες Μάρτυρες στούς ὅποιους ἐπενεργοῦσε ἡ θέση τῆς Ὁργάνωσης, δέν καταλάβαιναν οὕτε τή λογική της, οὕτε τό ποῦ βασιζόταν Γραφικά. Σέ πολλές περιπτώσεις οἱ ἴδιες οἱ Ἐπιτροπές Τμημάτων ἥγειραν ἐρωτήματα σχετικά μέ τήν ὁρθότητα τῆς πολιτικῆς καὶ παρουσίαζαν Γραφικούς λόγους γιά νά ἀναγνωριστεῖ τό ζήτημα ώς θέμα συνείδησης. Η Ἐπιτροπή Τμήματος τοῦ Βελγίου, τῆς χώρας ἀπ’ ὅπου προερχόταν ἡ ἐπιστολή τοῦ Μισέλ Βέμπερ, διατύπωσε αὐτές τίς σκέψεις:

‘Αγαπητοί ἀδελφοί,

‘Αφότου λάβαμε τήν ἐπιστολή σας τῆς 8ης Ἰουνίου 1978, μέ τήν ὅποια ζητούσατε συμπληρωματικές πληροφορίες γιά τό θέμα τῆς Χριστιανικῆς οὐδετερότητας, ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Τμήματος μας ἔξέτασε μέ προσευχή τά σημεῖα πού ἀναφέρθηκαν.

Ναί, ὅπου ὁ νόμος παρέχει τήν ἀποδοχή ἐναλλακτικοῦ πολιτικοῦ ἔργου ἀντί γιά στρατιωτική θητεία, οἱ περισσότεροι ἀδελφοί κατανοοῦν ὅτι θεωρεῖται λάθος νά τήν ἀποδεχτοῦν, ἢν τούς δώσει ἐντολή νά τό κάνουν κάποιο γρα-

φεῖο στρατολογίας ἡ ἄλλη κυνδερνητική ὑπηρεσία. Ὁπως γράψαμε στίς προηγούμενες ἐπιστολές τῆς 8ης Μαρτίου καὶ τῆς 25ης Ἀπριλίου τοῦ 1978, μερικοί νέοι καὶ πρεσβύτεροι δυσκολεύονται νά τό καταλάβονν αὐτό, ὅταν ἡ ἐναλλακτική πολιτική θητεία ἐπιβάλλεται μέ σκοπό νά ἴκανοποιήσει τίς στρατιωτικές ἀρχές. Λένε ὅτι τό νά δεχτοῦν τήν πολιτική θητεία εἶναι θέμα συνείδησης. Ἄλλα ὅπως γράφουμε, οἱ περισσότεροι ἀδελφοί ἀντιμετωπίζουν ώς λάθος τό ν' ἀποδέχονται τήν ἐναλλακτική πολιτική θητεία.

Ἄφοῦ οἱ ἀδελφοί ἔχονν καταδικαστεῖ σέ δύο χρόνια φυλάκισης, τούς ἀνατίθενται διάφορες ἐργασίες μέσα στή φυλακή, ὅπως κονζίνα, καθάρισμα, δουλειά γραφείου, συντήρηση ἡ δουλειά σέ ἀγρόκτημα. Μερικοί ἐργάζονται ἔξω ἀπό τίς φυλακές, φροντίζοντας τά κρατικά κτίρια, ἀλλά δέν καταδικάζονται γιά νά ἐκτελέσονν τό ἐναλλακτικό πολιτικό ἔργο πού προτάθηκε ἀντί τῆς στρατιωτικῆς θητείας. Ἀν, μετά τήν καταδίκη τους, τό δικαστήριο ἡ ἡ φυλακή τούς ἀνέθετε νά ἐπιτελέσονν κάποια ἀνθρωπιστικά ἔργα ὅπως αὐτά πού σχετίζονται μέ τήν πολιτική θητεία, δέν θά τό ἔβλεπαν σάν συμβίβασμό.

Μποροῦν νά ἔξηγήσουν καὶ νά ὑποστηρίξουν αὐτή τή θέση Γραφικά; Δίγοι ἀδελφοί εἶναι πραγματικά σέ θέση νά ἔξηγήσουν μέ βάση τή Βίβλο γιατί ἀρνοῦνται νά δεχτοῦν τό ἐναλλακτικό πολιτικό ἔργο ἀντί γιά τή στρατιωτική θητεία. Ὁσον ἀφορᾶ τή στρατιωτική θητεία καὶ τίς πολιτικές ὑποθέσεις, μποροῦν νά ἔξηγήσουν ὅτι ἡ Βίβλος καταδικάζει αὐτές τίς δραστηριότητες, ἀλλά σχετικά μέ τήν πολιτική θητεία πολύ λίγοι εἶναι πραγματικά ἴκανοι νά ἐπιδείξουν βάσει τῆς Ἀγίας Γραφῆς ὅτι μιά τέτοια ὑπηρεσία δέν μπορεῖ νά γίνει ἀποδεκτή ἀντί τῆς στρατιωτικῆς θητείας. Ὁχι μόνο οἱ νέοι, ἀλλά καὶ κάποιοι μεγαλύτεροι δυσκολεύονται νά ἔξηγήσουν αὐτή τή θέση. Ἐχουμε ἀκούσει ὅτι μερικοί ἀδελφοί δέν μπόρεσαν νά ἔξηγήσουν τήν οὐδέτερη θέση τους ἐνώπιον τῶν δικαστῶν, πού μερικές φορές παίζουν μαζί τους ὅπως ἡ γάτα μέ τό ποντίκι.

Παρόλα αντά, οί ἀδελφοί ἀρνοῦνται τήν πολιτική θητεία πού προτείνεται ἀντί τῆς στρατιωτικῆς θητείας, ἐπειδή, διασικά, ξέρουν ὅτι εἶναι λάθος καί ὅτι ἡ Ἐταιρεία τό διέπει σάν λάθος. Γι' αὐτόν τό λόγο σέ κάποια δικαστήρια εἴπαν στούς ἀδελφούς ὅτι ἡ Ἐταιρεία τούς ἔξωθησε νά ἀρνηθοῦν τήν πολιτική θητεία.

Μᾶς ἔχουν πλησιάσει ἀδελφοί πού ἥρθαν στό Τμῆμα γιά νά συζητήσουμε τό θέμα τῆς χριστιανικῆς οὐδετερότητας. Μερικοί ἀπό αὐτούς τούς ἀδελφούς ἦταν ἐνοχλημένοι ἀπό κάποιους μεγαλύτερους ἥ νέους, πού προσπάθησαν νά τούς πείσουν ὅτι ἡ πολιτική θητεία μπορεῖ νά γίνει ἀποδεκτή, εἰδικά ὅταν μποροῦν νά πραγματοποιηθοῦν ἀνθρωπιστικές δραστηριότητες. Ἐχουμε γνωστοποιήσει ξεκάθαρα ὅτι ὁ καθένας πρέπει νά πάρει τίς δικές του ἀποφάσεις, κι ὅτι δέν εἶναι δυνατόν σ' ἐμᾶς ἥ στήν Ἐταιρεία νά λέμε στόν καθένα τί πρέπει νά κάνει. Διαβάζοντας τούς κανονισμούς σέ σχέση μέ τήν πολιτική θητεία, ἔχουμε δεῖ μέ τούς ἀδελφούς ὅτι μιά τέτοια θητεία εἶναι μέρος τοῦ νόμου τῆς στρατιωτικῆς θητείας, γιατί ἥ δλη δάση γιά τήν ὑπαρξη τῆς παροχῆς πολιτικῆς θητείας ἦταν ἡ προηγούμενη καί πρωταρχική ὑπαρξη τοῦ νόμου γιά τή στρατιωτική θητεία. Φανερώθηκε καθαρά ὅτι ἡ πολιτική θητεία εἶναι ἀντί τῆς στρατιωτικῆς θητείας. Σύμφωνα μέ τήν κατανόησή μας εἴπαμε ὅτι τό πρόβλημα δέν πρέπει νά ἔξετάξεται διέποντας πρῶτα τό ἀνθρωπιστικό ἔργο, ἀλλά τό γιατί προτείνεται ἥ ἐπιλέγεται ἕνα τέτοιο ἔργο. Ὁταν ὁ Καίσαρας ζητᾶ μιά δραστηριότητα ἀντί τῆς στρατιωτικῆς θητείας, αὐτοί πού δέχονται τό ἔργο αὐτό συμβιδάζουν τή χριστιανική τους οὐδετερότητα.

Θά θέλαμε νά σᾶς πληροφορήσουμε ὅτι στούς ἀδελφούς μας πού εἶναι ἔγκλειστοι στή φυλακή τοῦ Σαίν Ζίλ στίς Βρυξέλλες, δέν ἐπετράπη νά ἐορτάσουν τήν Ἀνάμνηση τοῦ Θανάτου τοῦ Χριστοῦ στίς 23 Μαρτίου τοῦ 1978. Ὁταν τούς ἐπισκέφθηκαν οί πρεσβύτεροι καί κάποια μέλη τῶν οἰκογενειῶν τους ἐπικοινώνησαν μαζί μας γιά τό

πρόσδλημα, κάναμε τήν πρόταση νά γράψουν οί γονεῖς τῶν ἀδελφῶν μιά ἐπιστολή διαμαρτυρίας πρός τόν ὑπουργό Δικαιοσύνης, διότι ἡ ἄρνηση νά τηρήσουν αὐτή τή θρησκευτική συνάντηση ἥταν παραδίαση τοῦ Βελγικοῦ Συντάγματος. Ἐσωκλείονμε μετάφραση τῆς ἐπιστολῆς πού στάλθηκε στόν ὑπουργό Δικαιοσύνης. Εντυχῶς, ἡ ἀδεια δόθηκε καί οἱ ἀδελφοί εἶχαν τήν συνάντησή τους γιά τήν Ἀνάμνηση τοῦ Θανάτου τοῦ Χριστοῦ 30 ἡμέρες μετά.

Προσευχόμαστε ὁ Ἰεχωδά νά σᾶς ὁδηγήσει στήν ἀπόφαση πού θά παρθεῖ καί σᾶς παρακαλοῦμε νά δεχθεῖτε τή θερμή ἀγάπη μας καί τίς καλύτερες εὐχές μας.

‘Ο ἀδελφός σας (ὄνομα).

‘Η ἐπιστολή τῆς Ἐπιτροπῆς Γραφείου Τμήματος τοῦ Βελγίου, ὑπογεγραμμένη ἀπό τόν συντονιστή Ἐπιτροπῆς, ξεκαθαρίζει ὅτι ἐπιδεικνύόταν «πίστη». Ἐξιστορεῖ τίς προσπάθειες τῆς Ἐπιτροπῆς νά ὑπερασπίσουν πιστά τήν πολιτική τῆς Ὁργάνωσης. Δείχνει ἐπίσης ὅτι αὐτό πού ἔκανε τούς νέους νά ἀρνοῦνται τήν ἐναλλακτική θητεία καί ὡς ἐκ τούτου νά φυλακίζονται γιά δύο χρόνια, δέν ἥταν μιά περίπτωση «πιστῆς ὑποστήριξης τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν ὅπως τίς καταλάβαιναν» οὕτε «ἀνταπόκριση στίς προτροπές τῆς συνείδησης». Η ἀλήθεια εἶναι ὅτι «λίγοι», στήν πραγματικότητα «πολύ λίγοι», ἀπό τούς ἀδελφούς μποροῦσαν νά ἔξερησουν μέ τή Βίβλο τή βάση αὐτῆς τῆς πολιτικῆς. Η ἐπιστολή δηλώνει ὅτι, μιολοντοῦτο, ἀρνοῦνταν τήν ἐναλλακτική θητεία ἐπειδή «ῆξεραν ὅτι ἥταν λάθος καί ἡ Ἐταιρεία τό ἔδλεπε ώς λάθος». Καθώς δέν μποροῦσαν νά τό ἔρμηνεύσουν Γραφικά, τό ὅτι «ῆξεραν ὅτι ἥταν λάθος» μπορεῖ στήν πραγματικότητα νά σημαίνει μόνο ὅτι γι’ αὐτούς τό σωστό ἥ τό λάθος τοῦ θέματος καθοριζόταν ἀπό ὅτι εἶλεγε ἡ Ἐταιρεία στό Μπρούκλιν – ὅχι ἀπό αὐτό πού ἔλεγαν οἱ ἴδιες οἱ Γραφές. ‘Υπέφεραν δύο χρόνια φυλάκισης, ὅχι ἔξαιτίας μιᾶς ἀπόφασης βασισμένης στήν προσωπική συνείδηση καί τίς προσωπικές πεποιθήσεις, ἀλλά ἔξαιτίας τῆς προσκόλλησης σέ μιά διαταγή προερχόμενη ἀπό ἀνθρώπους.

‘Η Ἐπιτροπή Τμήματος τοῦ Καναδᾶ ἔδειξε μέ σαφήνεια ὅτι

δέν πίστευαν ότι ή τότε ίσχύουσα θέση τής Σκοπιᾶς μποροῦσε νά έξηγηθεῖ πραγματικά ἀπό τήν ἄποψη τῆς λογικῆς ή ἀπό τίς Γραφές. Πραγματεύμενοι τό πρόβλημα τοῦ πῶς νά δικαιολογήσουν αὐτή τή θέση τόσο στίς κυβερνητικές ἀρχές ὅσο και στούς νεαρούς Μάρτυρες τούς ὅποιους ἐπηρέαζε, ἔγραψαν:

28' Ιουλίου 1978, No 341.

Σελ. 3

...μπορεῖ νά παραδεχτοῦν ότι ἐκτιμοῦν τήν ἐπιθυμία μας νά μήν ἔχονμε καμμιά σχέση μέ τό στρατό, ἀλλά ἂν τό πραγματικό ἔργο πού ἀνατίθεται εἶναι τό ἵδιο, ἀνεξάρτητα ἀπό τήν κρατική ὑπηρεσία πού δίνει τήν ἐντολή, τότε ποιά ή διαφορά; Θά δρίσκαμε προβληματικό τό νά ἐπιχειρηματολογήσουμε μέ ἐπιτυχία. Εἴτε ἐμεῖς οἱ ἵδιοι χρειαζόμαστε περισσότερες διευκρινίσεις γι' αὐτό εἴτε πρέπει νά ἐπανεξετάσουμε τό ἂν ἐργάζεται στό ὅποιο συμμετέχουμε η ἀνάλογα μέ τό ἔργο στό ὅποιο συμμετέχουμε η ἀνάλογα μέ τίς κρατικές ὑπηρεσίες μέ τίς ὅποιες ἔχονμε νά κάνουμε.

Βεβαίως, μπορεῖ νά ὑποστηριχθεῖ ότι ὁ λόγος γιά τόν ὅποιο δέν θέλουμε νά παίρνονται οἱ ἀδελφοί μας διαταγές ἀπό τό στρατό εἶναι ότι αὐτό θά σήμανε νά ἔρθουν πιό κοντά στή στρατιωτική δργάνωση. Ἀλλά δέν εἶναι ὁ τύπος τοῦ ἔργου πού μᾶς δίνουν ἐντολή νά κάνουμε η βάση γιά ἄρνηση συνεργασίας μαζί τους; Γιά παράδειγμα, θά δεχόμασταν ἐντολές ἀπό ἓνα δικαστήριο πού θά μᾶς ἀνέθετε ἓνα ἔργο τό ὅποιο εἶναι Γραφικά ἀπαράδεκτο; "Ετσι ἐπανερχόμαστε στό ότι βάση γιά ἀντίρρηση συνείδησης εἶναι μᾶλλον η δραστηριότητα πού ἐντέλλεται, παρά η κρατική ὑπηρεσία η ὁ ἀρχικός φορέας ἀπ' ὅπου δίνεται η ἐντολή γιά τό ἔργο. Μ' αὐτόν τόν τρόπο, κινούμαστε στό ἵδιο πεδίο σέ ὅλα τά μέρη, περιλαμβανομένων τῶν χωρῶν ὅπου εἶναι σχεδόν ἀδύνατο νά ξεχωρίσουμε ἀκόμα και τά δικαστήρια ἀπό τό στρατό.

Ώρς ἐκ τούτου, αἰσθανόμαστε εἰλικρινά ότι χρειαζόμαστε νά καθοριστεῖ γιά μᾶς μιά σαφῶς διαγεγραμμένη, ἔκκληση θέση, μιά θέση στήν όποια οἱ ἀδελφοί παντοῦ νά

μποροῦν ν' ἀντιδροῦν μέ κατανόηση, ἀποδεικνύοντάς την ἀπό τή Βίβλο στηριζόμενοι στή δάση τῆς χριστιανικῆς οὐδετερότητας, μιά θέση τήν ὅποια οί κρατικοί λειτουργοί ν' ἀντιλαμβάνονται εὔκολα, χωρίς νά χρειάζεται νά κάνουν σεμινάριο στίς ξεχωριστές ἀπόψεις κάθε θρησκείας – πράγμα πού τούς ἐνοχλεῖ. Μιά ἀπλοποιημένη στάση θά εἶχε πολύ περισσότερη διαρύτητα στίς ἀνώτατες ἀρχές, κι ἀκόμα θά ἀφηνε τόν κάθε ἀδελφό νά ἀντιδρᾶ ἀνάλογα μέ τή συνείδησή τουν. Αὐτό ἐπίσης θά ἔκανε εύκολότερο γιά τούς ἀδελφούς νά διασύζουν τίς ἀποφάσεις τους σέ μιά ἀπλή ἀρχή σέ **όποιαδήποτε** χώρα, χωρίς νά χρειάζεται νά παίρνονται πολυάριθμες κι ἐξεζητημένες ἀποφάσεις πού θά διαφέρουν ἀπό χώρα σέ χώρα ἐξαιτίας τῆς ἴδιαίτερης πολιτικῆς καί στρατιωτικῆς κατάστασης.

Κατά συνέπεια, εἴτε οί ἀδελφοί μας εἶναι σέ ἐπαφή μέ τά Γραφεῖα Τμήματος ἢ μέ τό Μπρούκλιν, γιά κάποια εἰδική ἐξήγηση σχετικά μέ κάποια κρατική ὑπηρεσία μέ τήν ὅποια πρέπει νά συναλλαγοῦν (μέ ὅλες τίς πιθανότητες νά δημιουργηθεῖ σύγχυση ἐκεῖ), εἴτε ὅχι, θά εἶναι πάντα ἰκανοί ν' ἀποφασίσουν ποιό δρόμο νά πάρουν. Αὐτή ἡ ἀπλοποιημένη στάση θά λάμβανε ὑπόψη διάφορες συνθῆκες σέ πολλές χῶρες, ὅπου τό σύστημα εἶναι πολύ διαφορετικό ἀπό τό ἀμερικανικό.

΄Αλλά αὐτή ἡ προσπάθεια γιά νά ἔχουμε μιά ἀπλοποιημένη, τυποποιημένη θέση, θά ἔναρμονίζεται μέ τίς Γραφές; Θά ἔχουμε Γραφική ὑποστήριξη γι' αὐτή τή θέση;

Λοιπόν, θά σεδόμασταν ἀκόμα τόν Καίσαρα (Ρωμ. 13) ἀλλά θά ἀποφεύγωμε μέ τόν προσήκοντα τρόπο νά ἐμπλακοῦμε στίς ὅποιες δραστηριότητες ἔχει διατάξει ὁ ὅποιος δήποτε, πού θά ἀπαιτοῦσαν ἀπό ἐμας νά κάνουμε ἀνυπακοή στόν Θεό ἢ νά μήν δώσουμε σ' Αὐτόν ὅ,τι Τοῦ ἀνήκει (Ματθ. 22:21, Πράξ. 5:29, Ἀποκ. 1:9). Ἡ ἵσχυς πού κατεῖχε ὁ Καίσαρας, συχνά τόν *Io aiώνα* ἐκδηλωνόταν δημόσια μέ χρήση στρατιωτικῆς δομῆς, ἀλλά ὁ σεδασμός τῶν Χριστιανῶν γιά τόν Καίσαρα σ' αὐτή τον τήν ἀσκηση ἐξου-

σίας μέ κανένα τρόπο δέν σήμαινε ότι οἱ Χριστιανοί γίνονταν μέρος τοῦ μόνιμου στρατιωτικοῦ προσωπικοῦ. Κι ὅμως, συχνά ἐπρεπε νά πάρουν ἐντολές ἀπό τή στρατιωτική ἔξονσία.

Σελ. 4

Τό ρωμαϊκό σύστημα καταναγκαστικῶν ἐργων περιελάμβανε ἐργασία δούλων, συχνά σέ ὄρυχεῖα. Λατομεῖα δρίσκονταν σέ μέρη ὅπως ἡ Πάτμος. Παρότι ὁ Ἰωάννης πιθανόν ἦταν πολύ ἡλικιωμένος γιά νά κάνει τέτοια ἐργασία καί ἵσως τόν μεταχειρίζονταν σάν ἐξόριστο ἐκεῖ, τί νά συνέβαινε μέ ἄλλους Χριστιανούς πού ἦταν νεώτεροι καί ἴκανοι ἀπό φυσικῆς ἀπόψεως νά ἐργαστοῦν; Γνωρίζομε τί ἔκαναν ὑπό αὐτές τίς συνθῆκες; Δέν εἶναι πιθανό ότι αὐτά τά ὄρυχεῖα τά διαχειρίζοταν ὁ στρατός; Κάτω ἀπό αὐτό τό ἀνθρώπινο κυβερνητικό καθεστώς, γιά πόσο θά μποροῦσαν οἱ παλαιοί ἀδελφοί μας νά ἀποφύγουν τή διοίκηση ἀπό τό στρατό; Ποῦ ἔθεταν τό ὄριο; Δέν μπορέσαμε νά δροῦμε κάποιο ἴστορικό ἐργο πού ν' ἀποκαλύπτει πολλά γι' αὐτό τό θέμα, ἀλλά μᾶς φαίνεται λογικό νά εἴχαν ἀπλά ἀρνηθεῖ νά συμβιβάσουν τίς χριστιανικές ἀρχές ἀναφορικά μέ τό τί διατάζονταν νά κάνουν ἢ νά κατασκευάσουν ἢ νά παράγουν. Μπορεῖ νά μήν εἴχαν πολλές ἐπιλογές ώς πρός τό ἀπό ποῦ ἔρχονταν οἱ ἐντολές. Ἐπρεπε λοιπόν νά δρίσκονται (αὐτοί ἢ οἱ ἀδελφοί μας σήμερα) σέ μειονεκτική θέση, ἀπλῶς ἐπειδή ἦταν κάτω ἀπό ἕνα σύστημα πού δέν παρέχει ἐπιλογή ἢ δυνατότητα νά πάρουν ἐντολές ἀπό ἕνα πολιτικό σῶμα μᾶλλον, ἀντί ἀπό ἕνα σῶμα στρατιωτικό; Θά ἐπρεπε ἕνας ἀδελφός νά ὑποφέρει περισσότερο ἀπό ἄλλους, ἐπειδή συμβαίνει νά ζεῖ σέ χώρα ὅπου ὁ στρατός διαχειρίζεται τά πάντα, ἐνῶ ἄλλοι δέν θά ὑποφέρουν ἐπειδή ζοῦν σέ χώρα ὅπου ὁ στρατός δέν ἔχει τόν ἔλεγχο; Εἶναι αὐτή ἡ πολιτική κατάσταση ἡ βάση λήψης ἀποφάσεων; Κατά συνέπεια, ἡ θέση μας στό παρελθόν ἦταν ἀπόρροια τῆς ἀμερικανικῆς κατάστασης, στήν ὅποια οἱ ἐντολές

ερχονται τόσο άπο πολιτικές, όσο κι άπο στρατιωτικές πηγές; Αυτή ή στάση προσήκει στήν παγκόσμια κατάσταση πού ύφισταται γιά τους άδελφους μας;

Σήμερα, τά δικαστήρια, τά συμβούλια, τά κέντρα στρατολογίας καιί ό στρατός, είναι όλα έκδηλώσεις τῆς ἐξουσίας τοῦ “Καίσαρα”. Ὁλα, μέ τόν ἔνα ἢ τόν ἄλλο τρόπο, είναι δικά του “πρακτορεῖα”. Ἐκεῖ ὅπου ὁ Χριστιανός θά μποροῦσε νά άποφύγει τή συνεργασία είναι στό εἶδος τοῦ ἔργου πού τοῦ δίνεται ἐντολή νά κάνει. Γιά παράδειγμα, ἀν σέ μιά καταστροφή ἐρχόταν σέ μιά κοινότητα ό στρατός καιί ὄργανων ὅλους τούς διαθέσιμους πολίτες νά βοηθήσουν νά μποῦν σάκοι ἄμμου σ' ἔνα ἀντιπλημνοικό ἀνάχωμα ἢ στήν ὅχθη ἐνός ποταμοῦ, θά ἐργαζόμασταν ὑπό τή διεύθυνση τῆς στρατιωτικῆς δύναμης πού ἐκπροσωπεῖ τόν Καίσαρα, ἄλλα δέν θά συμμετείχαμε στίς ὅποιες ἐθνικιστικές τελετές πού αὐτή θά μποροῦσε νά παρουσιάσει καιί νά παρακολουθήσει σ' ἐκεῖνον τόν τόπο, καιί δέν θά συμβιβάζαμε μέ ἄλλον τρόπο τίς χριστιανικές ἀρχές ἐκτελώντας τίς ὅποιες ἐντολές. Γιά νά δώσουμε ἔνα παράδειγμα, θά μποροῦσαν νά δώσουν ἐντολή γιά αἴμοδοσία γιά τά θύματα τῆς καταστροφῆς, ἄλλα σ' αὐτή τήν περίπτωση δέν θά ὑπακούαμε. Παρά ταῦτα, σέ όλες τίς περιοχές ὅπου θά συνεργαζόμασταν μέ τούς στρατιωτικούς σ' αὐτή τήν περίπτωση, δέν θά ἡμασταν “μέσα” στό στρατό καιί δέν θά εἴχαμε δεχτεῖ “στρατολόγηση” στίς ἔνοπλες δυνάμεις, σύτε θά εἴχαμε συμβιβαστεῖ μέ τό στρατό. Ὁ μεμονωμένος Χριστιανός θά ἔπαιρνε αὐτές τίς ἀποφάσεις σ' ἐκείνη τή χρονική στιγμή καιί ὑπό ἐκεῖνες τίς συνθήκες, μέ δάση τή χριστιανική οὐδετερότητα καιί τήν ὑπακοή στίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ ὃσον ἀφορᾶ τήν ἀνθρώπινη διαγωγή καιί συμπεριφορά (Πράξ. 4:19, 20).

Γιά νά συνοψίσουμε, θά ἀπλοποιοῦσε τά πράγματα τό νά ἀφήσουμε τό θέμα νά πάρει τήν ἐξῆς κατεύθυνση:

A) Ἔνας Χριστιανός καλεῖται γιά στρατιωτική ὑπηρεσία. Ἀρνεῖται λόγω συνείδησης. Μπορεῖ ηδη νά ἔχει

έγγραφεī στά μητρῶα ἢ νά ̄χει κάνει κάποιες ἀλλες διαδικασίες ἀπαίτουμενες ἀπό τό νόμο, και σέ κάποιες χώρες μπορεī νά τό ̄χει κάνει αύτό μέ τίς στρατιωτικές ἀρχές. Ἀλλά ἀποφεύγει τή στρατολόγηση. Ἀπό τή στιγμή πού

Σελ. 5

θά ξεκαθαρίσει αύτή τή θέση, ὁ Καίσαρας θά ἀντιδράσει.

B) Τώρα, ἡ κυβέρνηση “διατάξει” (μέσω τῶν δικαστηρίων, τῆς ἀστυνομίας, τοῦ στρατοῦ ἢ ἀλλης ὑπηρεσίας) ὅτι αύτός πού ἀρνεῖται τή στράτευση πρέπει νά κάνει κάποιο ̄ργο πού θεωρεῖται ούσιωδες. *”H, μπορεī νά διατάξει νά φυλακιστεῖ αύτός γιά μιά ποινή κάποιων ἐτῶν. Σέ κάθε περίπτωση, ὅτι ̄ργο τοῦ ζητηθεῖ νά κάνει – εἴτε σ’ ἔνα στρατόπεδο ̄ργασίας, εἴτε σ’ ἔνα ἀγρόκτημα, ἔνα νοσοκομεῖο, μιά φυλακή – πρέπει νά ἀναλογιστεῖ ἄν ἡ συνείδησή του τοῦ ἐπιτρέπει αύτό τό ̄ργο, ἄν εἶναι ἀντίθετο μέ τίς χριστιανικές ἀρχές. Ἡ ἴδια διαδικασία μπορεī ν’ ἀκολουθεῖται σέ χώρες πού φαίνεται ὅτι σέβονται τή χριστιανική θέση και δέν προσπαθοῦν κάν νά στρατολογήσουν τόν Χριστιανό. Ἀλλά τόν διατάξουν νά ἐπιτελέσει συγκεκριμένο ̄ργο πού θεωροῦν ὅτι μπορεī νά τό κάνει ώς “ἐναλλακτικό”. Ἔτσι, τό “ἐναλλακτικό” δέν γίνεται ἔνας ὅρος χωρίς ἰδιαίτερη σημασία, ἄν στό τέλος πρόκειται γιά τό ἵδιο ̄ργο;*

”Ετσι, τό κατά πόσο θεωροῦμε μιά ποινή φυλάκισης διαφορετική ἀπό αύτό πού θά θεωρούσαμε ώς συμβιβασμό μέ τό στρατό σέ αύτό πού καλεῖται “ἐναλλακτική” ὑπηρεσία, δέν εἶναι γιά μᾶς τόσο σημαντικό ὅσο τό τί εἴδοντος ̄ργο καλεῖται κάποιος νά κάνει, εἴτε στή φυλακή εἴτε σ’ ἔνα στρατόπεδο ̄ργασίας εἴτε σέ ἀλλη τοποθεσία. Οἱ ὑπηρεσίες πού δίνουν τίς ἐντολές, οἱ τόποι ὅπου γίνεται τό ̄ργο και ἡ διεύθυνση στούς τόπους ̄ργασίας, εἶναι ὅλες μεταβλητές πού δέν μποροῦμε νά ἐλέγξουμε. Ἡ συνειδητή ἀντίδραση τοῦ Χριστιανοῦ σ’ αύτά, τοῦ ἐπιτρέπει νά συνεχίσει στήν ἴδια κατεύθυνση κάτω ἀπό ὅλα αύτά τά μεταβλητά μεγέθη. Ἔτσι, αύτό πού ̄γινε στόν Καναδά, πού κα-

τέληξε στό νά γίνει τό ϊδιο ἔργο ἔτσι κι ἀλλιῶς (ἀντίθετα ἀπ' ὅ, τι στίς ΗΠΑ) μπορεῖ νά ἔχει καταδείξει τήν ἀνάγκη νά κρατήσουμε τή συνείδηση καθαρή σέ σχέση μέ βασικές ἀρχές, και νά μήν ἀπορροφώμαστε ἀπό ἓνα τρόπο προσέγγισης “κρατικῶν ὑπηρεσιῶν” πού φέρνει σύγχυση.

΄Από τήν ἄλλη, μπορεῖ νά ὑπάρχει κάποια ἀτέλεια ἡ ἀνεπάρκεια στόν τρόπο πού ἀντιλαμβανόμαστε τά πράγματα, κι ἂν συμβαίνει αὐτό, θά περιμένουμε τή διοήθειά σας.

Οἱ ἀδελφοί σας τῆς Ἐπιτροπῆς Τμήματος.

Τό Τμῆμα τῆς Ἰσπανίας ἔγραψε μιά ἐπιστολή πέντε σελίδων. (Άκολουθοῦν ἀποσπάσματα ἀπό τή σελ. 2 και μετά):

...νά συνεργαστοῦν μ' αὐτό τό πρόγραμμα, μέ τή συνείδησή τους νά ἐπαναστατεῖ κατά τῆς τόσο στενῆς συνάφειας μ' ἓνα στρατιωτικό ὅργανοισμό. Δέν ἦταν τόσο δύσκολο νά συζητήσεις λογικά μέ νέονς ἀνθρώπους γιά τό θέμα τῆς ὑποκατάστατης ὑπηρεσίας ὑπό τόν παρόντα νόμο.

Στήν πραγματικότητα, ἀκόμα και Καθολικοί ἀντιρρησίες (πού ἡ θέση τους εἶναι ἰδεολογική, ὅχι θρησκευτική) ἔχονν διαμαρτυρηθεῖ γιά τήν τρέχουσα ωθημιση και μερικοί ἀπό αὐτούς εἶναι στή φυλακή ἐπειδή ἀρνήθηκαν νά ὑπακούσουν.

΄Ακριβῶς τώρα αὐτή ἡ νομοθεσία εἶναι ὑπό ἀναθεώρηση, και σύντομα θά ἐπιτραπεῖ ἡ παροχή ὑπηρεσίας διαφορετικοῦ τύπου. Κατά τή διάρκεια αὐτῆς τῆς μεταβατικῆς περιόδου στέλνονταν τούς ἀντιρρησίες στό σπίτι τους, μέχρι νά γίνει νέα κλήση μετά τήν δημοσίευση τοῦ νέου νόμου. Άπο μερικούς ζητεῖται νά ὑπογράψουν δήλωση μέ τήν δόπια δεσμεύονται ὅτι θά ὑπακούσουν στόν δόπιο νόμο σχετικά μέ πολιτική και κοινωνική ὑπηρεσία πρόκειται νά ἐφαρμοστεῖ στό μέλλον. Παρότι κανείς δέν γνωρίζει ἀκριβῶς τί προβλέψεις κι ἐξασφαλίσεις θά περιλαμβάνονται στή μελλοντική νομοθεσία, πολλοί ἔχονν ἀπεριόσκεπτα ὑπογράψει μιά τέτοια δέσμευση.

”Οταν ἔνας πρεσβύτερος συζητᾶ μέ κάποιον τό θέμα τῆς ὑποκατάστατης ὑπηρεσίας, τό πρόσωπο αὐτό συνήθως δέχεται ὅτι ἡ ὑποκατάσταση σημαίνει ἰσοδυναμία. Ἀλλά αὐτή ἡ ἰδέα συνήθως δέν γίνεται πραγματικά κατανοητή. Μᾶλλον θεωρεῖται ὡς ἄποψη τῆς Ὁργάνωσης, καί οἱ πρεσβύτεροι τήν παρουσιάζουν δόσο καλύτερα μποροῦν καί οἱ ἀδελφοί ἀκολουθοῦν πιστά στήν ἵδια κατεύθυνση, ὅπως ξέρουν ὅτι ἀπαιτεῖται ἀπό αὐτούς. Ἀλλά μᾶς φαίνεται ὅτι πολλοί ἀδελφοί βρίσκουν τό συλλογισμό μας κάπως τεχνητό καί ρηχό. Δέν ἀντιλαμβάνονται σαφῶς μέ ποιά βάση δέν μποροῦμε ν' ἀποδεχτοῦμε τό πολιτικό ἔργο ὅπως τό διατάσσει μιά στρατολογική ὑπηρεσία πού ἐνεργεῖ ὑπό τόν νόμο, καί ἀπό τήν ἄλλη μποροῦμε ν' ἀποδεχτοῦμε πλήρως τό ἵδιο ἀκριβῶς ἔργο ὡς ποινή, ἐπιβεβλημένη ἀπό κάποιο δικαστήριο πού ἐνεργεῖ ὑπό τόν νόμο. Βεβαίως, ὁ πρεσβύτερος θά πεῖ ὅτι ἡ πρώτη περίπτωση ἀφορᾶ ὑπηρεσία πού προσφέρεται καί ὑπολογίζεται ἀπό τόν Καίσαρα ὡς ἰσοδύναμη μέ τή στρατιωτική ὑπηρεσία, ἐνῶ ἡ δεύτερη περίπτωση ἀποτελεῖ τιμωρία, ποινή. Ἀλλά τό ἔργο παραμένει τό ἵδιο. (Πρέπει ἐπίσης νά θυμόμαστε ὅτι ἡ ἐκ μέρους δικαστηρίουν ἐπιδολή ἀπαράδεκτης ὑπηρεσίας μέ πολεμική ἡ πολιτική φύση δέν τήν κάνει ἀποδεκτή, καθώς ἔνας Χριστιανός θά τήν ἀρνιόταν κάτω ἀπό ὅποιο πρόσχημα κι ἂν τήν ἀπαιτοῦσαν ἀπό αὐτόν.) Εἶναι δύσκολο γιά τούς ἀδελφούς ἐδῶ νά κατανοήσουν ὅτι τό κίνητρο τοῦ Καίσαρα ὅταν ἀξιώνει κοινωνική θητεία ἀπό τά ἄτομα (δηλαδή γιά νά ὑποκαταστήσει τήν ἔνοπλη θητεία) κάνει τήν κάθε ὑπηρεσία ἀκατάλληλη, ἀκόμα κι ἂν τό ἵδιο τό ἔργο καί τά ἀποτελέσματά του εἶναι ἀγαθά.

Εἶναι ἀκόμα δυσκολότερο νά πάρει κανείς ἀπόφαση γι' αὐτό τό δίλημμα, ἐπειδή ὁ Χριστιανός τῆς σύγχρονης ἐποχῆς στήν Ἰσπανία ἀναγνωρίζει τήν ὑποχρέωσή του νά ὑπακούει στίς ἐντολές τοῦ Καίσαρα στό βαθμό πού δύναται, μέχρι τό σημεῖο πού τοῦ ζητεῖται νά κάνει κάτι ἐνάντια στή θεοσεδή συνείδησή του καί ἀπειλεῖται ἡ σχέση του μέ

τόν' Ιεχωβᾶ. Γιά τό λόγο αὐτόν οἱ ἀδελφοί σ' ὅλη τή χώρα ταξιδεύουν μεγάλες διαδρομές γιά νά παρουσιαστοῦν γιά στρατολόγηση, γνωρίζοντας ὅτι δέν θά μποροῦν ν' ἀκολουθήσουν

Σελ. 3

ἀπό τή στιγμή πού θά φτάσουν και τούς ζητηθεῖ νά καταταγοῦν στό στρατό. Ὁ Ετσι τούς εἶναι δύσκολο νά κατανοήσουν τήν ὅποια ἔγκυρη ἐνσταση στό νά ὑπακούσουν τόν Καίσαρα ὅταν ζητᾶ ἀπό αὐτούς ὑπηρεσία μή πολεμική.

Ἐπίσης εἶναι ἴδιαίτερα δύσκολο νά βοηθήσουμε τούς ἀδελφούς νά δοῦν καθαρά γιατί σέ κάποιες ἄλλες χῶρες οἱ ἀδελφοί μποροῦν μέ τή δική τους θέληση νά ζητήσουν συγκεκριμένο ἔργο γιά ν' ἀποφύγονταν προβλήματα μέ τή στρατολόγηση, ἄλλα ὅτι θά ᾔταν ἀντιχριστιανικό νά δεχθοῦν νά τούς ἀνατεθεῖ ὁ ἵδιος ἀκριβῶς τύπος ἔργον ώς ὑποκατάστατο γιά τή στρατιωτική ὑπηρεσία. Τούς μιλᾶ κανείς λογικά, και τούς ὑπενθυμίζει τόν τρόπο πού διευθύνονται συνήθως τά προγράμματα ὑποκατάστατης ὑπηρεσίας, παραθέτοντας τό ἐδάφιο πού μᾶς προστάζει νά μήν εἴμαστε δοῦλοι ἀνθρώπων (Ἄ πρός Κορ. 7:23), ἄλλα στά μάτια τους τό νά ζητᾶ ἐνας τέτοιος ἀδελφός ἔργο πρίν τοῦ ζητηθεῖ νά τό ἐκτελέσει εἶναι ἀπλῶς μιά τεχνική λεπτομέρεια. Τό πραγματικό του κίνητρο εἶναι νά ἐκτελέσει μιά ὑπηρεσία πού θά γίνει δεκτή ώς ὑποκατάστατο γιά τήν ὑπηρεσία στίς ἐνοπλες δυνάμεις.

Ἐνα μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Τμήματος μίλησε ἐκτεταμένα μέ τρεῖς ἀδελφούς πού ᾔταν ὑποδειγματικοί στήν οὐδέτερη στάση τους χρόνια πρίν, ώς μέρος τῆς ἔρευνάς του γι', αὐτή τήν ἀναφορά. Ἐπίσης συνομίλησε μέ τρεῖς ὥριμους πρεσβυτέρους, δύο ἐκ τῶν ὅποιών εἶναι ἀπό ἄλλες χῶρες, και δέν ἔχουν ἀντιμετωπίσει προσωπικά τό θέμα τῆς οὐδετερότητας στήν Ισπανία. Ὡρθαν στήν ἐπιφάνεια διαφορετικές ἀπόψεις γιά πολλές πλευρές τοῦ θέματος, ἄλλα ὑπῆρξε ἀπόλυτη συμφωνία σ' ἓνα σημεῖο: Στήν πράξη κανείς ἀπό τούς νέους ἀδελφούς μας δέν καταλαβαίνει ἀλη-

θινά γιατί δέν μποροῦμε νά δεχτοῦμε τήν “ύποκατάστατη ύπηρεσία” ἃν εἶναι πολιτικῆς φύσης και δέν βρίσκεται ύπό τόν ἔλεγχο τοῦ στρατοῦ. Φαίνεται ξεκάθαρο ὅτι οὕτε οἱ περισσότεροι ἀπό τούς πρεσβυτέρους τό καταλαβαίνουν, και γι’ αὐτό συχνά στέλνουν νέους στό Γραφεῖο γιά πληροφορίες. Ἐτσι ἀνακύπτει τό ἐρώτημα: Γιατί δέν καταλαβαίνουν; Πρόκειται γιά ἔλλειψη προσωπικῆς μελέτης; Ὡς δέν καταλαβαίνουν ἐπειδή τά ἐπιχειρήματα και οἱ συλλογισμοί πού χρησιμοποιοῦμε δέν εἶναι ἀρκετά πειστικά ἢ δέν ἔχουν σαφή και σταθερή Γραφική βάση;

Μέ σκοπό νά διευκρινίσουμε τή θέση μας και τό θεμέλιό της, κι ἔτσι νά μπορέσουμε νά βοηθήσουμε τούς ἀδελφούς μας νά πάρουν ὀρθές ἀποφάσεις σ’ αὐτό τό πεδίο, νομίζουμε ὅτι πρέπει νά διαλευκανθοῦν τά ἀκόλουθα ζητήματα-ἐρώτήματα:

“Αν σέ πολίτες ἀνατεθεῖ νά βοηθήσουν σέ ἐργασία στούς δρόμους ἔξαιτίας κάποιας καταστροφῆς, δέν ἀρνούμαστε νά συνεργαστοῦμε. Ἀλλά ἃν τό ἵδιο ἔργο προσφέρεται ὡς ἐναλλακτικό στή στρατιωτική ύπηρεσία, δέν θά τό δεχθοῦμε. Θά τό θεωρήσουμε παραδίαση τῆς χριστιανικῆς μας οὐδετερότητας. Ἀλλά γιατί; Τί παραδιάζει τήν οὐδετερότητα κάποιου; Δέν εἶναι ἡ ταύτισή του μέ μιά πολιτική κίνηση ἢ μέ τήν πολεμική μηχανή; Τό νά ἐπιτελέσει μιά τέτοια ύποκατάστατη πολιτική θητεία ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα αὐτή τήν ταύτιση;

Σελ. 4

‘Αναλύοντας τό θέμα τῆς ύποκατάστατης πολιτικῆς θητείας ἐν ἀναμονῇ τοῦ χρόνου πού κάτι τέτοιο θά προταθεῖ ἐδῶ στήν Ισπανία, πολλοί ἀδελφοί ἔχουν βασίσει τή στάση τους στήν ἴδεα ὅτι τό νά ἐπιτελέσει κάποιος πολιτικά καθήκοντα πού θά ἀναθέσει ἡ κυβέρνηση, θά ἀποδέσμευε ἔνα ἄλλο ἄτομο νά φέρει ὅπλα και νά ύπηρετήσει ὡς μέρος τῆς πολεμικῆς μηχανῆς. Ὁμως αὐτό δέν εἶναι συνήθως ἀλήθεια μέ τήν κυριολεκτική ἔννοια, και μποροῦμε νά ρωτήσουμε ἃν ἰσχύει καθόλου ὅταν ἡ πολιτική θητεία συνί-

σταται σέ ̄εργο σέ νοσοκομεῖα, ἵδρυματα γιά ἡλικιωμένους, ἢ ἀφορᾶ ἄλλα καθήκοντα μέ κοινωνική ἀξία.

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία στό μναλό τῶν ἀδελφῶν σχετικά μέ τή θέση πού ἀρμόζει νά πάροντι ἄν ἡ ὑποκατάστατη πολιτική ὑπηρεσία σημαίνει πραγματικά ἀμεση κι εὐθεία ὑποστήριξη μιᾶς ὁργάνωσης πού καταδικάζεται στή Βίδλο. Ἀλλά σέ περιπτώσεις ὅπου οἱ δραστηριότητες εἶναι πρός ὅφελος ἄλλων ἀνθρώπων, κατά πολύ ἀπομακρυσμένες ἀπό τίς καταστροφικές, βλαβερές καί πολιτικές πλευρές πού εἶναι ἀπαράδεκτες γιά τούς σπουδαστές τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑποκατάσταση (τῆς στρατιωτικῆς θητείας) συνιστᾶ πραγματικά ἰσοδυναμία (μέ τή στρατιωτική θητεία);

”Οταν ἔνας νέος πλησιάζει τήν ἡλικία τῶν 20, ἡ κυβέρνηση τόν ὑποχρεώνει νά δώσει ἔνα μεγάλο μέρος δύο ἡ τοιῶν ἐτῶν τῆς ζωῆς του ώς ὑπηρεσία στόν Καίσαρα. (Καί αὐτό ἰσχύει εἰδικά στήν Ισπανία, ὅπου ὑπάρχει μεγάλος στρατός καί φροντίδα ἀπό στρατιωτικό προσωπικό γιά ὅσα μή στρατιωτικά καθήκοντα ἡ κυβέρνηση ἐπιμένει ὅτι δέν μπορεῖ νά πληρώσει κανονικά ἡμερομίσθια.) ”Αν ἡ συνείδηση τοῦ ἀτόμου δέν τοῦ ἐπιτρέπει τή στρατιωτική θητεία, ἡ πολιτική κυβέρνηση προσφέρει μιά ἐναλλακτική θητεία, σέ μιά προσπάθεια νά δολέψει τή χριστιανική του συνείδηση καί ν’ ἀποφύγει νά προσβάλει τήν κοινή γνώμη “ἀπαλλάσσοντας κάποιους ἀνεμπόδιστα”. Δέν θά ἤταν αὐτό παρόμοιο μέ τήν πληρωμή φόρων, στήν ὅποια ἔχει δικαίωμα μιά κυβέρνηση; Δέν θά ἤταν μέρος τῆς ἀπόδοσης φόρου “πρός αὐτόν πού μᾶς καλεῖ γιά φόρο”; (Ρωμ. 13:7). Εἶναι ἀλήθεια τόσο διαφορετικό ἀπό τήν περίπτωση τοῦ νά εἶσαι “σέ ἀγγαρεία” ὅπως ἀναφέρεται στό Ματθ. 5:41;

Πῶς μποροῦμε νά ἴσχυριστοῦμε πειστικά, καί νά δείξουμε, ὅτι ἔνας ἀντιρρησίας πού ζητᾶ ̄εργο τό ὅποιο γνωρίζει ὅτι θά τοῦ ἐξασφαλίσει ἀπαλλαγή ἀπό τή στρατιωτική ὑπηρεσία, δέν παραδιάζει τή χριστιανική του οὐδετερότητα, κι αὐτός πού ἀποδέχεται ἀκριβῶς τό ἵδιο ̄εργο μέ

ἀνάθεση, ἀντί τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, διακόπτει τή σχέση του μέ τήν ἐκκλησία;

Χρησιμοποιοῦμε γραφικά ἐδάφια πού δείχνουν ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ὑπηρετοῦν ὡς πρέσβεις ἢ ἀντιπρόσωποι γι' αὐτό πρέπει νά διατηροῦν τήν οὐδέτερη θέση τους. Ταυτόχρονα δέν ἀπαρνούμαστε τή χώρα, τήν ὑπηκοότητα ἢ τό διαβατήριό μας. Εἴμαστε ξένοι (στή γῆ), ἀλλά ὅχι ἀπάτοιδες. Δικαιούμαστε νά κάνουμε τέτοια ἐκτεταμένη χρήση αὐτῶν τῶν ἐδαφίων;

Σελ. 5

Σέ σχέση μέ τά παραπάνω ἐρωτήματα, ὅλα τά μέλη τῆς Ἰσπανικῆς Ἐπιτροπῆς Τμήματος πού εἴμαστε παρόντα γιά τήν ἔξεταση αὐτοῦ τοῦ θέματος συμφωνοῦμε, κι αἰσθανόμαστε ὅτι ἡ τωρινή θέση μας χρειάζεται νά ἐπανεξεταστεῖ και εἴτε νά ἐνισχυθεῖ εἴτε νά τροποποιηθεῖ. Ἔχουμε γνώση τοῦ γεγονότος ὅτι θέματα πού ἀφοροῦν τήν οὐδετερότητα δέν μποροῦν νά ἀναλυθοῦν σέ βάθος στίς ἐκδόσεις λόγω σύνεσης. Αὐτό σημαίνει ὅτι μπορεῖ νά ὑπάρχουν ἄλλες ἀρχές, ἢ διαφορετικές ὅψεις τῶν ἀρχῶν πού γνωρίζουμε καλά, οἱ ὄποιες θά μποροῦσαν νά ἔξηγηθοῦν μέ μεγαλύτερη πληρότητα.

Ὑπάρχει κι ἄλλο ἔνα σημεῖο πού ἔχουμε συζητήσει, χωρίς νά ἔχουμε ὡς τώρα καταλήξει σέ ὁμόφωνη γνώμη. Ἔχει νά κάνει μέ τή στρατιωτική διεύθυνση μιᾶς ὑποκατάστατης πολιτικῆς ὑπηρεσίας. Σέ ὁρισμένες χῶρες ἢ στρατιωτική διοίκηση φροντίζει γιά πολλά τμήματα τῶν δραστηριοτήτων τῆς χώρας, ἐπιβλέποντας σέ κάποιες περιπτώσεις τό θερισμό, τή συντήρηση τῶν λεωφόρων κ.ἄ. Εἶναι πάντα πιθανό, ἀκόμα κι ἀν τό ἔργο πού γίνεται εἶναι πολιτικῆς φύσης και δέν ἀποτελεῖ καθαντό προσδολή γιά τούς Χριστιανούς, νά ἀνατίθεται στό στρατό ἢ οἱ ἐργάτες νά πληρώνονται ἀπό στρατιωτικούς πόρους. Ἔάν ἔνας νόμος πού ἔχει θεσπίσει ἢ πολιτική ἀρχή ἔξουσιοδοτήσει τό Ὅπουργειο Ἀμυνας ἢ ἀκόμη και τό στρατό νά διαχειρίστε ἔνα πρόγραμμα ἔργων πολιτικῆς δομῆς, μέ νοσοκομει-

ακό ἡ κοινωνικό ὅφελος, χωρίς κάποιο ὄφο, πολεμικές ἡ πολιτικές ἡ ἄλλες συναφεῖς δραστηριότητες, τό νά ὑποταχθεῖ κανείς σ' αὐτή τή φύμιση πού ἔκανε ἡ πολιτική κυρέρηση θά συνιστοῦσε παραδίαση τῆς χριστιανικῆς οὐδετερότητας;

”Ἐχουμε πλήρη ἐμπιστοσύνη στόν Ἰεχωδᾶ καί στήν Ὁργάνωσή Του καί περιμένουμε μέχρια νά λάβουμε κάποια διευκρίνιση ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα, μέ σκοπό νά προσαρμόσουμε τή δική μας γνώμη ἡ νά δοηθήσουμε τούς ἀδελφούς μας νά συνεχίσουν μέ πίστη τήν ὑπηρεσία τους στόν Θεό καί νά συνεχίσουν νά χαίρουν τῆς ἐπιδοκιμασίας Του.

Δεχθεῖτε τή θερμή ἔκφραση τῆς ἀγάπης μας, καί τίς καλύτερες εὐχές

Οἱ ἀδελφοί σας,
Σύλλογος τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ¹³

Εἶχα ἥδη παρουσιάσει προσωπικά στό Κυβερνῶν Σῶμα 14 περίπου σελίδες μέ ίστορικές, γραφικές καί λεξικογραφικές ἀποδείξεις πού ἔδειχναν πρός τήν ἴδια κατεύθυνση (βλ. τό Παραρτημα «γιά τό κεφ. 5»). Λάβετε λοιπόν ὑπόψη σας τί ἔλαβε χώρα στίς τελευταῖς τρεῖς ἀπό τίς ἕξι συνεδριάσεις τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος πού ἀφοροῦσαν αὐτό τό θέμα:

Στή συνάντηση τῆς 11ης Οκτωβρίου 1978, ἀπό τά δεκατρία παρόντα μέλη ἐννέα ψήφισαν ὑπέρ τῆς ἄλλαγῆς τῆς παραδοσιακῆς πολιτικῆς, ὥστε ἡ ἀπόφαση γιά τήν ἀποδοχή ἡ τήν ἀπόρριψη τῆς ἐναλλακτικῆς θητείας ν' ἀφεθεῖ στή συνείδηση τοῦ ἀτόμου· τέσσερα δέν ψήφισαν. Τό ἀποτέλεσμα; Ἐφόσον τότε τό Κυβερνῶν Σῶμα εἶχε 16 μέλη (παρότι δέν ἦταν ὅλα παρό-

13. Βλ. ἐπίσης τό βιβλίο «In Search of Christian Freedom» (Σέ ἀναζήτηση τῆς χριστιανικῆς ἐλευθερίας) σελ. 256-270 γιά πρόσθετη τεκμηρίωση μέ γραφα στοιχεῖα καί παραθέσεις, πού δείχνουν τό βαθμό στόν ὁποῖο ἡ πολιτική αὐτή παρουσίαζε σοβαρά προβλήματα καί γιά τούς ἄρρενες Μάρτυρες στούς ὁποίους ἐπενεργοῦσε, καί γιά τά μέλη τῶν Ἐπιτροπῶν Τμημάτων σέ πολλές χώρες.

ντα) κι ἐφόσον τά ἐννέα δέν ἀποτελοῦσαν τά 2/3 τῶν δεκαέξι, καμμιά ἀλλαγή δέν ἔγινε.

Στίς 18 Ὁκτωβρίου ἔγινε συζήτηση, ἀλλά ὅχι ψηφοφορία, γιά τό θέμα. Στίς 15 Νοεμβρίου ἦταν παρόντα και τά δεκαέξι μέλη, και ἐντεκα ψήφισαν γιά νά ἀλλάξει ἡ πολιτική, ὥστε ὁ Μάρτυρας πού ἐνιωθε στή συνείδησή του ὅτι μποροῦσε νά δεχτεῖ τέτοια ὑπηρεσία, νά μήν κατηγοριοποιεῖται αὐτομάτως ὡς ἄπιστος πρός τόν Θεό και ἀποσυνταυτισμένος ἀπό τήν ἐκκλησία. Αὐτή ἦταν πλειοψηφία δύο τρίτων. Ἡ ἀλλαγή ἔγινε;

“Οχι, διότι μετά ἀπό ἓνα μικρό διάλειμμα, τό μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος Λόγων Μπάρου, πού εἶχε ψηφίσει μέ τήν πλειοψηφία ὑπέρ τῆς ἀλλαγῆς, ἀνακοίνωσε ὅτι εἶχε ἀλλάξει γνώμη και θά ψήφιζε γιά συνέχιση τῆς παραδοσιακῆς πολιτικῆς. Αὐτό κατέστρεψε τήν πλειοψηφία τῶν 2/3. Σέ μιά ἐπόμενη ψηφοφορία, μέ δεκαπέντε μέλη παρόντα, ἐννέα μέλη ψήφισαν ὑπέρ τῆς ἀλλαγῆς, πέντε ψήφισαν κατά, και ἓνα ἀπεῖχε.¹⁴

Τό θέμα συζήτηθηκε σέ ἔξι συνεδρίες τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος και, ὅταν γίνονταν ψηφοφορίες, σέ κάθε περίπτωση τά μέλη στήν πλειοψηφία τους εἶχαν ψηφίσει νά καταργηθεῖ ἡ ὑπάρχουσα πολιτική. Ἡ ψηφοφορία μέ τήν πλειοψηφία τῶν 2/3 κράτησε λιγότερο ἀπό μία ὥρα, και ἡ πολιτική παρέμεινε σέ ἰσχύ. Αὐτό εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νά ἀναμένεται ἀκόμα ἀπό τούς ἄρρενες Μάρτυρες νά διακινδυνεύουν νά φυλακιστοῦν, παρά νά δέχονται τήν ἐναλλακτική θητεία – ἀκόμα κι ἄν, ὅπως ἔδειχναν οἱ ἐπιστολές ἀπό τήν ἔρευνα, μποροῦσαν νά νιώθουν στή συνείδησή τους ὅτι μιά τέτοια ἀποδοχή ἦταν ὀρθή στά μάτια τοῦ Θεοῦ. “Οσο κι ἄν φαίνεται ἀπίστευτο, αὐτή ἦταν ἡ στάση πού τηρήθηκε, και τά περισσότερα μέλη τοῦ Σώματος φαίνο-

14. Ὁ Λόγων Μπάρου εἶχε φύγει. Σύμφωνα μέ τό ἀρχεῖο μου, ὑπέρ τῆς ἀλλαγῆς ψήφισαν οἱ: Τζών Μπούθ, Ἐβαρτ Τσίτυ, Ρέυ Φράντς, Γεώργιος Γάγκας, Λέο Γκρίνλις, Ἀλμπερτ Σρόντερ, Γκράντ Σούτερ, Λάιμαν Σουίνγκλ και Ντάν Σίντλικ. Κατά ψήφισαν οἱ: Κάρευ Μπάρμπερ, Φρέντ Φράντς, Μίλτον Χένσελ, Γουίλιαμ Τζάκσον και Κάρλ Κλάιν. Ὁ Τέντ Τζάρας ἀπεῖχε.

νταν νά δέχονται ὅλο αὐτό σάν κάτι πού δέν ἔπρεπε νά τούς ἐνοχλεῖ. Σέ τελευταία ἀνάλυση, ἀπλά ἀκολουθοῦσαν τούς ἵσχυοντες κανόνες.

“Ἐνα χρόνο ἀργότερα, στίς 15 Σεπτεμβρίου τοῦ 1979, ἔγινε ἄλλη μία ψηφοφορία καὶ τό Κυβερνῶν Σῶμα ἦταν διχασμένο σέ δύο ἵσα μέρη, μέ τά μισά μέλη ὑπέρ τῆς ἀλλαγῆς καὶ τά μισά κατά.

Ἡ πολιτική παρέμεινε σέ ἵσχυ γιά ἄλλα **16 χρόνια**, μέχρι πού ἡ «Σκοπιά» τῆς 1ης Μαΐου 1996 θέσπισε αἱφνίδια ὅτι ἡ ἀποδοχή τῆς ἐναλλακτικῆς θητείας ἦταν τώρα θέμα συνείδησης. Κατά τή διάρκεια αὐτῶν τῶν 16 ἑτῶν, χιλιάδες Μάρτυρες, κυρίως νεαροί ἄντρες, πέρασαν καιρό στή φυλακή ἐπειδή ἀρνήθηκαν νά δεχθοῦν τήν ἀνάθεση ἐπιτέλεσης διάφορων εἰδῶν κοινωνικῆς ὑπηρεσίας, ὡς ἐναλλακτικῆς στή στρατιωτική θητεία. Πρόσφατα, τό 1988, μιά ἀναφορά ἀπό τή Διεθνή Αμνηστία ἔλεγε ὅτι στή Γαλλία «περισσότεροι ἀπό 500 ἀντιρρησίες συνείδησης στή στρατιωτική ὑπηρεσία, ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν ὅποιων εἶναι Μάρτυρες τοῦ Ἱεροῦ Ιερού Λαρνακής, φυλακίστηκαν τό τρέχον ἔτος». Γιά τό ἴδιο ἔτος, στήν Ιταλία, «περίπου 1000 ἀντιρρησίες συνείδησης, κυρίως Μάρτυρες τοῦ Ἱεροῦ Ιερού Λαρνακής, ἀναφέρεται ὅτι ἔχουν φυλακιστεῖ σέ 10 στρατιωτικές φυλακές ἐπειδή ἀρνήθηκαν νά ὑπηρετήσουν τή στρατιωτική θητεία ἢ τήν ἐναλλακτική πολιτική θητεία».¹⁵

Αὐτή εἶναι μόνο μιά ἀτελής, ἐπί μέρους εἰκόνα. “Ἀν αὐτό τό ἔνα μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος δέν εἶχε ἀλλάξει τήν ψῆφο του τό 1978, σχεδόν κανείς ἀπό αὐτούς δέν θά εἶχε πάει στή φυλακή – γιατί οί ἀναφορές τῶν Ἐπιτροπῶν Γραφείων Τμήματος δείχνουν σαφεῖς ἐνδείξεις ὅτι τή φυλάκιση δέν τήν προκάλεσε ἡ προσωπική, ἀτομική συνείδηση αὐτῶν τῶν νέων. Τήν προκάλεσε ὁ καταναγκασμός νά ἐμμείνουν σέ μιά πολιτι-

15. Σέ πολλές εὐρωπαϊκές χώρες ἡ Ἐταιρεία Σκοπιά ἔχει πρόσφατα ἀντιμετωπίσει δυσκολία μέ τίς κυβερνήσεις στήν ἐπίτευξη ἡ τή διατήρηση ἐνός διοισμένου νομικοῦ καθεστώτος. Ἡ ἀλλαγή τῆς πολιτικῆς ὡς πρός τήν ἐναλλακτική θητεία μπορεῖ νά σχετίζεται μέ τήν ἀνησυχία τους γι’ αὐτό τό θέμα.

κή ἐπιβεβλημένη ἀπό τήν Ὁργάνωση.

‘Η ἀλλαγή τῆς πολιτικῆς εἶναι ἀναντίρρητα καλοδεχούμενη. Ἐν τούτοις, τὸ γεγονός ὅτι πῆρε στήν Ὁργάνωση πενήντα χρόνια γιά νά ἀποτραβηχτεῖ ἀπό αὐτή τήν περιοχή προσωπικῆς συνείδησης, σίγουρα ἔχει σημασία. Δέν μπορεῖ κανείς νά μή σκεφτεῖ ὅλες τίς χιλιάδες ἐτῶν πού χάθηκαν συλλογικά κατά τή διάρκεια μισοῦ αἰώνα ἀπό ἄνδρες Μάρτυρες, ὡς πρός τήν ἐλευθερία τους νά συναναστρέφονται μέ οἰκογένεια καί φίλους, ἢ νά συνεισφέρουν στίς οἰκονομικές ὑποθέσεις τίς δικές τους καί αὐτῶν πού σχετίζονταν μαζί τους, ἢ νά ἀσκοῦν ἄλλες δραστηριότητες πού ἀξίζουν τόν κόπο, μέ τρόπους πού δέν εἶναι ἐφικτοί μέσα ἀπό τούς τοίχους τῆς φυλακῆς. Ἀντιπροσωπεύει ἀπίστευτη ἀπώλεια πολύτιμων ἐτῶν γιά τόν ἀπλό λόγο ὅτι ἦταν περιττή, ἀνώφελη, τό ἀποτέλεσμα μιᾶς μή Γραφικῆς θέσης ἐπιβεβλημένης ἀπό τήν ἔξουσία τῆς Ὁργάνωσης.

‘Αν ὑπῆρχε εἰλικρινής παραδοχή λάθους, ὅχι ἀπλά δογματικοῦ λάθους, ἀλλά λάθους στό νά καταπατοῦμε ἄδικα τό δικαίωμα τῶν ἄλλων στή συνείδησή τους καί παραδοχή λύπης γιά τίς βλαβερές συνέπειες αὐτῆς τῆς καταπάτησης, μπορεῖ κανείς νά ἔρθησκε λόγο γιά εἰλικρινή ἐπιδοκιμασία, ἀκόμα καί λόγο γιά ἐλπίδα σέ κάποιο δαθυμό οὐσιαστικῆς ἀναμόρφωσης. Ἀτυχῶς, ἡ Σκοπιά τῆς 1ης Μαΐου 1996 δέν ἀσχολεῖται πουθενά μ’ αὐτούς τούς παράγοντες, καί δέν περιέχει οὕτε ἵχνος λύπης γιά τίς συνέπειες τῆς ἐσφαλμένης θέσης πού ἦταν σέ ἰσχύ γιά περισσότερο ἀπό μισό αἰώνα. Οὕτε καί παρέχει κάποια ἐξήγηση ώς πρός τό γιατί ὑπῆρξε ἀτεγκτη ἐμμονή στή λανθασμένη πολιτική γιά πάνω ἀπό 50 χρόνια. Κάνει τήν ἀλλαγή μέσα σέ λίγες προτάσεις, σάν σέ ἔδικτο πού στήν οὐσία λέει «ἡ συνείδησή σας μπορεῖ τώρα νά λειτουργήσει σ’ αὐτόν τόν τομέα».

‘Αντί ἀπολογίας, ἡ Ὁργάνωση ἀντίθετα μοιάζει νά θεωρεῖ ὅτι τῆς ἀξίζει χειροκρότημα πού ἔχει κάνει ἀλλαγές, τίς ὅποιες θά ἔπειπε νά ἔχει τήν εὐθυκρισία (καί τήν ταπεινότητα) νά ἔχει κάνει δεκαετίες νωρίτερα, ἀλλαγές στίς ὅποιες ἀντιστάθηκε παρά τά ἀφθονα στοιχεῖα ἀπό τίς Γραφές, πού παρουσιάστηκαν καί μέσα ἀπό τό Σῶμα καί ἀπό τίς Ἐπιτροπές τῶν Γραφείων

Τμήματος. Μερικές άπό αυτές τίς Ἐπιτροπές Τμήματος δέν παρουσίασαν μόνο δλα τά Γραφικά στοιχεῖα πού δρίσκονται στή Σκοπιά της 1ης Μαΐου 1996, ἀλλά ἀκόμα πιό ἐκτεταμένες και πιό προσεκτικά ἀναλυμένες γραφικές ἀποδείξεις. Τό ἔκαναν τό 1978, ἀλλά αὐτά πού ἔγραψαν, τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος πού ἐπέμεναν γιά τή διατήρηση τῆς παραδοσιακῆς πολιτικῆς πού ἴσχυε τότε ούσιαστικά ἀπαξίωσαν νά τά ἔξετάσουν ἡ δέν τά ἔλαβαν ὑπόψη τους.

Ἡ παράγραφος 17 τοῦ ἄρθρου, γιά παράδειγμα, τονίζει ὅτι «ἡ ὑποχρεωτική ὑπηρεσία συνηθιζόταν στούς Βιβλικούς χρόνους» και περιέχει σύντομη ἀναφορά ἀπό ἓνα βιβλίο Ἰστορίας πού περιγράφει τήν «ὑποχρεωτική ἐργασία [άμισθη ἐργασία πού ἀπαιτοῦσαν οἱ δημόσιες ἀρχές]» ὑπό τή Ρωμαϊκή κυριαρχία και τό παράδειγμα τοῦ Σίμωνα τοῦ Κυρηναίου, πού ἔξαναγκάστηκε νά μεταφέρει τό σταυρό τοῦ Χριστοῦ. Τό ὑπόμνημα πού ὑπέβαλα στό Κυβερνῶν Σῶμα 18 χρόνια πρίν (τό 1978) περιεῖχε **δεκατέσσερις σελίδες μέ στοιχεῖα ἀπό αὐτά τά ἕδια στοιχεῖα, ὅπως ἐπίσης και ἐκτεταμένη τεκμηρίωση τοῦ γεγονότος ὅτι διβιβλιός δρος γιά τόν «φόρο» (στά ἑδραϊκά «μάζ», στά Ἑλληνικά «φόρος»), χρησιμοποιεῖτο συνήθως γιά νά περιγράψει πληρωμή μέ τή μορφή ὑποχρεωτικῆς ὑπηρεσίας (δλ. Παραρτημα).** Τά κυριότερα γραφικά ἐδάφια πού παρατίθενται στή «Σκοπιά» τοῦ 1996 πρός ὑποστήριξη τῆς θεώρησης τῆς ὑποχρεωτικῆς ὑπηρεσίας ὡς ἀποδεκτῆς, ὅπως τά Ματθ. 5:41· 27:32· Α' Πέτρο. 2:13· Τίτ. 3:1,2, δρίσκονται δλα (μαζί μέ πολυάριθμα ἄλλα κείμενα) ὅχι μόνο στό Ὑπόμνημα πού εἶχα δώσει, ἀλλά ἐπίσης και σέ πολλές ἐπιστολές πού εἶχαν γράψει οἱ Ἐπιτροπές Τμημάτων, τά μέλη τῶν ὁποίων ἀνέπτυσσαν μέ ἐπιχειρήματα ὅτι ἡ ἐναλλακτική θητεία ἦταν ἀποδεκτή στή Γραφή. Οἱ Γραφικές ἀποδείξεις εἶχαν ἔτσι παρουσιαστεῖ τό 1978, ἀλλά ἀπλά, τά μέλη ἐκεῖνα τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος πού ψήφιζαν κατά δποιασδήποτε ἀλλαγῆς στήν πολιτική, δέν τούς ἔδωσαν σημασία. Ἐπί 18 χρόνια ἡ παραδοσιακή θέση συνέχισε νά χαίρει περισσότερης ἐκτίμησης και νά θεωρεῖται πιό σπουδαία ἀπό αὐτές.

Άκομα και τό λάθος – ἃν πρόκειται για λάθος τῆς **Σκοπιᾶς** – παρουσιάζεται ώς κάπως εὐεργετικό. Αύτή ή ίδια «Σκοπιά» τοῦ 1996 πραγματεύεται τήν προηγούμενη λανθασμένη ἐρμηνεία τῆς Οργάνωσης στίς «ἀνώτερες (ύπερέχουσες) ἔξουσίες» τοῦ 13ου κεφαλαίου τῆς πρός Ρωμαίους ἐπιστολῆς, ἐρμηνεία πού ἀπέρριπτε τά ξεκάθαρα στοιχεῖα ὅτι ὁ δρος ἀφοροῦσε τήν ἀνθρώπινη κυβερνητική ἔξουσία κι ἐπέμενε ὅτι οἱ «ἀνώτερες ἔξουσίες» ἀναφέρονταν μόνο στὸν Θεό καὶ στὸν Χριστό. Αύτή ή λανθασμένη ἐρμηνεία εἶχε ἀντικαταστήσει μιά ἀκόμα παλιότερη, δρθή ἀποψη πού διδασκόταν ἀπό τὸ 1929 ἕως τὸ 1962. Ἡ «Σκοπιά» τῆς 1ης Μαΐου 1996 (σελ. 14) λέει γι' αὐτή τήν ἐσφαλμένη κατανόηση:

Αναλογιζόμενοι τό παρελθόν, θά πρέπει νά ποῦμε ὅτι αὐτή ή ἀποψη, καθώς ἔξυψωνε τήν ὑπεροχή τοῦ Ἱεχωδᾶ καὶ τοῦ Χριστοῦ του, δοήθησε τό λαό τοῦ Θεοῦ νά κρατήσει μιά ἀσυμβίδαστα οὐδέτερη στάση ὅλη ἐκείνη τή δύσκολη περίοδο [δηλαδή, τήν περίοδο τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου καὶ τοῦ Ψυχροῦ Πολέμου].

Αὐτό λέει ούσιαστικά ὅτι τό νά ἔχεις τή σωστή κατανόηση, αὐτή τήν δοία εἶχε κατά νοῦ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὅταν ἔγραφε τίς συμβουλές του, εἴτε δέν θά ἦταν ἐπαρκές γιά καθοδήγηση εἴτε δέν θά ἦταν τόσο ἀποτελεσματικό στήν προστασία ἔναντι τῆς ἀντιχριστιανικῆς δράσης, ὅσο ἦταν ἡ λανθασμένη ἀποψη πού δίδαξε ἡ Ἐταιρεία Σκοπιά! Δέν ὑπάρχει τίποτα πού νά δείχνει ὅτι ὁ Θεός καθοδηγεῖ τό λαό Του χρησιμοποιώντας σφάλματα. Τόν ἐνισχύει μέ ἀλήθεια, ὅχι μέ σφάλματα, σέ καιρούς κρίσης. (Α΄ Ιωάν. 1:5· Ψαλμ. 43:3· 86:11.)

Πιό πρόσφατα, ἡ Σκοπιά τῆς 15ης Αύγουστου τοῦ 1998 διαπραγματεύεται ἐπίσης τό θέμα τῆς ἐναλακτικῆς θητείας στή θέση τῆς στρατιωτικῆς, ὅπως φαίνεται ἐδῶ:

**Αν Κάποιος Νιώθει ὅτι
Ἐχει Υποφέρει Ἀσκοπα**

⁶ Κατά το παρελθόν, μερικοί Μάρτυρες υπέφεραν επειδή αρνήθηκαν να συμμετάσχουν σε κάποια δραστηριότητα την οποία η συνείδησή τους μπορεί τώρα να επιτρέπει. Για παράδειγμα, αυτό θα μπορούσε να αφορά την επιλογή που

έκαναν πριν από χρόνια σε σχέση με ορισμένες μορφές κοινωνικής υπηρεσίας. Κάποιος αδελφός ήσας τιώθει τώρα ότι θα μπορούσε με καλή συνείδηση να εκτελέσει αυτή την υπηρεσία χωρίς να παραβιάσει τη Χριστιανική του ουδετερότητα δοσον αφορά το παρόν σύστημα πραγμάτων.

⁷ Μήπως ήταν άδικο από μέρους του Ιεχωβᾶ το ότι επέτρεψε να υποφέρει αυτός επειδή απέρριψε εκείνο που τώρα θα μπορούσε να κάνει χωρίς συνέπειες; Οι περισσότεροι που είχαν αυτή την εμπειρία δεν νομίζουν κάτι τέτοιο. Απεναντίας, χαίρονται για το ότι είχαν την ευκαιρία να δείξουν δημόσια και ξεκάθαρα πως ήταν αποφασισμένοι να μείνουν σταθεροί στο ζήτημα της παγκόσμιας κυριαρχίας. (Παράβαλε Ιωβ 27:5.) Ποιο λόγο θα είχαν οποιοδήποτε για να μετανιώσουν που ακολούθησαν τη συνείδησή τους παίρνοντας σταθερή στάση υπέρ του Ιεχωβᾶ; Υποστηρίζοντας όσια τις Χριστιανικές αρχές όπως τις κατανοούσαν ή ανταποκρινόμενοι στις προτροπές της συνείδησης, αποδείχτηκαν άξιοι της φιλίας του Ιεχωβᾶ. Ασφαλώς, είναι σοφό να αποφεύγει κάποιος μια πορεία που θα ενοχλούσε τη συνείδησή του ή θα έκανε πθανώς άλλους να σκανδαλιστούν. Σχετικά με αυτό, μπορούμε να σκεφτόμαστε το παράδειγμα που έθεσε ο απόστολος Παύλος.—1 Κορινθίους 8:12, 13: 10:31-33.

⁸ Για να εναρεστούν τον Ιεχωβᾶ, οι Ιουδαίοι απαιτούνταν να υπακούν στις Δέκα Εντολές καθώς και σε μια μεγάλη ποικιλία περίπου 600 επιπρόσθετων νόμων. Αργότερα, κάτω από τη Χριστιανική διευθέτηση, η υπακοή σε αυτούς τους νόμους δεν αποτελούσε πλέον απαίτηση για να υπηρετεί κάποιος τον Ιεχωβᾶ, ούτε ακόμη και για τους σαρκικούς Ιουδαίους. Οι νόμοι που δεν ήταν πλέον δεσμευτικοί περιλάμβαναν νόμους για την περιτομή την μήρηση του Σαββάτου, την προσφορά θυσιών ζώων και την τήρηση ορισμένων διατροφικών περιορισμών. (1 Κορινθίους 7:19- 10:25· Κολοσσαῖς 2:16, 17· Εβραίους 10:1, 11-14) Οι Ιουδαίοι—περιλαμβανομένων και των αποστόλων—που έγιναν Χριστιανοί ελευθερώθηκαν από την υποχρέωση να τηρούν νόμους στους οποίους απαιτούνταν να υπακούν όταν υπόκειντο στη διαθήκη του Νόμου. Μήπως παραπονέθηκαν ότι η διευθέτηση του Θεού ήταν άδικη επειδή προηγουμένως απαιτούντες από αυτούς πράγματα τα οποία δεν ήταν πλέον απαραίτητα; Όχι, χαίρονταν με τη διευρυμένη κατανόηση των σκοπών του Ιεχωβᾶ.

—Πράξεις 16:4, 5.

⁹ Στους σύγχρονους καιρούς, υπήρξαν μερικοί Μάρτυρες που ήταν πολύ αυστηροί στην ἀποφή τους σχετικά με το τι θα ἐκαναν ἢ τι δεν θα ἐκαναν. Γι' αυτόν το λόγο, υπέφεραν περισσότερο από ἄλλους. Αργότερα, η αυξημένη γνώση τους βοήθησε να διευρύνουν την ἀποψή τους για τα διάφορα ζητήματα. Ωστόσο, δεν ἔχουν κανένα λόγο να μετανώνουν για το ότι πρωτότερα είχαν ενεργήσει σε αρμονία με τη συνειδησή τους, ακόμη και όταν αυτό πθανώς επέφερε επιπρόσθετα παθήματα. Είναι αληθινά αξιέπαινο το ότι κατέδειξαν πως ήταν διατεθειμένοι να υποφέρουν με πιστότητα στον Ιεχωβά, να “κάνουν τα πάντα για χάρη των καλών νέων”. Ο Ιεχωβά ευλογεί αυτού του είδους τη θεοσεβή αφοσίωση. (1 Κορινθίους 9:23· Εβραίους 6:10) Ο απόστολος Πέτρος, ἔγραψε με ενόραση: «Αν . . . , δταν κάνετε το καλό και υποφέρετε, υπομένετε, αυτό είναι ευάρεστο στον Θεό».—1 Πέτρου 2:20.

Γιά ἄλλη μία φορά, δέν ύπαρχε ἀνάληψη εὐθύνης γιά τή ζημιά πού ἔγινε σέ ζωές ἀνθρώπων ἀπό τήν ἐπιβολή μιᾶς πολιτικῆς πού δέν εἶχε Γραφική βάση. Τά παθήματα πού πέρασαν, πού γιά μιά περίοδο μισοῦ αἰώνα σήμαιναν φυλάκιση γιά χιλιάδες νεαρῶν ἀνδρῶν, παρουσιάζονται σάν νά ἦταν καθαρά συνέπεια τοῦ ὅτι ὡς ἄτομα ἔνιωθαν ὑποχρεωμένοι ν' ἀπορρίψουν «ὅρισμένες μορφές κοινωνικῆς ὑπηρεσίας», ἐξαιτίας τοῦ ὅτι «ὑποστήριξαν ὅσια τίς Χριστιανικές ἀρχές ὅπως τίς κατανοοῦσαν ἢ ἀνταποκρίνονταν στίς προτοροπές τῆς συνείδησης».

Δέν ύπαρχε λόγος ν' ἀμφιβάλλουμε ὅτι πολλοί, προφανῶς οἱ περισσότεροι ἀπό αὐτούς τούς νέους, θά ἔνιωθαν ἐντάξει ὡς πρός τίς «χριστιανικές ἀρχές» στήν καρδιά καί τό μυαλό τους ἀν τό θέμα ἦταν σχετικό μέ συμμετοχή στήν αἵματοχυσία πού συνδέεται μέ τόν πόλεμο ἢ μέ κατάταξη στό στρατό, μέ τήν ἔμφασή του στήν ἰσχύ καί τή βία. Ἀλλά τό θέμα πού ἀντιμετώπισαν δέν ἦταν κανένα ἀπό τά δύο. ‘Η παροχή τῆς «ἐναλλακτικῆς θητείας» ὑπῆρχε ἀκριβῶς ἐπειδή ἡ κυριότητα τους λάμβανε ὑπόψη τίς ἀντιρρήσεις συνείδησης σ' αὐτούς τούς τομεῖς.

”Ισως ό συγγραφέας τοῦ παρουσιάζόμενου ἄρθρου τῆς «Σκοπιᾶς» νά είχε ἄγνοια τῆς πραγματικῆς κατάστασης. Ἀλλά τό ἄρθρο ἔπειτε νά ἔχει διαβαστεῖ καί ἐγκριθεῖ ἀπό πέντε τουλάχιστον μέλη τοῦ Κυνερνῶντος Σώματος, αὐτούς πού ἀποτελοῦσαν τήν τότε Ἐπιτροπή Συγγραφῆς. Ἐκεῖνοι ἥξεραν καλύτερα ἀπ’ ὅλους πόσο ἀνακριβής ἦταν ἡ εἰκόνα πού παρουσιάζεται ἐδῶ, γιατί ἥξεραν ὅτι ἡ μία Ἐπιτροπή Τμήματος μετά τήν ἄλλη δήλωναν ὅτι οἱ νέοι ἀνδρες στίς χῶρες τους δέν καταλάβαιναν τή Γραφική βάση τῆς πολιτικῆς, καί ὑποτάσσονταν σ’ αὐτήν ὅχι ἀπό «ὅσιότητα στίς χριστιανικές ἀρχές» ἀλλά ἀπό ὑπακοή σέ ντιρεκτίδα τῆς Ὁργάνωσης. Γνώριζαν ὅτι πολλά ἀπό τά ἴδια τά μέλη τῶν Ἐπιτροπῶν Τμημάτων ἀνέπτυξαν λόγους γιά τούς ὅποιους οἱ χριστιανικές ἀρχές στήν πραγματικότητα ἐπέτρεπαν τήν ἀποδοχή τέτοιων «μιօρφῶν κοινωνικῆς ὑπηρεσίας».

Παραθέσεις ἀπό ἐπιστολές τῶν μελῶν τῶν Ἐπιτροπῶν Τμημάτων τό 1978, ἀπό χωρες ὅπως ἡ Αὔστρια, ἡ Βραζιλία, ἡ Χιλή, ἡ Δανία, ἡ Ιταλία, ἡ Νορβηγία, ἡ Πολωνία καί ἡ Ταϋλάνδη, πού καταδεικνύουν αὐτά τά σημεῖα, δρίσκονται ἐπίσης καί στό βιβλίο «Σέ ἀναζήτηση τῆς χριστιανικῆς ἐλευθερίας» («In Search of Christian Freedom», στά ἀγγλικά), στίς σελίδες 259-266, 398, 399. Ἀναφορές παρόμοιες μ’ αὐτές δρίσκονται σέ πολυάριθμες ἄλλες ἐπιστολές ἀπό Ἐπιτροπές Τμημάτων. Δείχνουν πόσο ψευδῶς παρουσιάζεται τό θέμα στή «Σκοπιά» τῆς 15ης Αὐγούστου 1998, ὅταν λέει γιά ἔνα πρόσωπο πού ὑπέφερε λόγω τῆς τήρησης αὐτῆς τῆς πολιτικῆς:

⁷ Μήπως ἦταν ἀδικο ἀπό μέρους τοῦ Ιεχωδᾶ τό ὅτι ἐπέτρεψε νά ὑποφέρει αὐτός ἐπειδή ἀπέρριψε ἐκεῖνο πού τώρα θά μποροῦσε νά κάνει χωρίς συνέπειες; Οἱ περισσότεροι πού είχαν αὐτή τήν ἐμπειρία δέν νομίζουν κάτι τέτοιο. Ἀπεναντίας, χαίρονται γιά τό ὅτι είχαν τήν εὐκαιρία νά δείξουν δημόσια καί ἔκεκάθαρα πώς ἦταν ἀποφασισμένοι νά μείνουν σταθεροί στό ζήτημα τῆς παγκόσμιας κυριαρχίας (Παράδαλε Ἰώδ 27:5). Ποιό λόγο θά είχαν ὅποιοιδή-

ποτε γιά νά μετανιώσουν πού ἀκολούθησαν τή συνείδηση τους παίρνοντας σταθερή στάση ὑπέρ τοῦ Ἰεχωβᾶ; Ὁ ποστηρίζοντας ὅσια τίς Χριστιανικές ἀρχές ὅπως τίς κατανοοῦσαν ἡ ἀνταποκρινόμενοι στίς προτροπές τῆς συνείδησης, ἀποδείχτηκαν ἄξιοι τῆς φιλίας τοῦ Ἰεχωβᾶ.

Τό αριθμό τῆς «Σκοπιᾶς» τῆς 15ης Αὐγούστου 1998 στήν παρουσίασή του, διευθετεῖ τό σφάλμα, μέ τό νά προσπαθεῖ μετέπειτα νά δρεῖ μιά ἀναλογία αὐτῆς τῆς περίπτωσης μέ τήν ἐμπειρία τῶν Ἐδραίων πού ἦταν κάτω ἀπό τόν Μωσαϊκό Νόμο καί ἀπό τήν ἀπαίτησή του γιά ὑπακοή, καί οἱ ὅποιοι ἀργότερα δέν περιορίζονταν πιά ἀπό αὐτή τήν ἀπαίτηση. Τό αριθμό συνεχίζεται μέ τό ἔρωτημα:

Μήπως παραπονέθηκαν ὅτι ἡ διευθέτηση τοῦ Θεοῦ
ἦταν ἄδικη ἐπειδή προηγουμένως ἀπαιτοῦσε ἀπό αὐτούς
πράγματα τά ὅποια δέν ἦταν πλέον ἀπαραίτητα;

Ἡ ἀναλογία δέν ἔχει καθόλου δάση, ἐφόσον δ ἕδιος δ Θεός παρεῖχε τή Διαθήκη τοῦ Νόμου μέ τίς ἀπαιτήσεις της, οἱ ὅποιες ἔξυπηρετοῦσαν ἔναν σωτήριο σκοπό, ἀλλά δέν παρεῖχε τήν αὐθαίρετη, δεσποτική πολιτική τῆς Σκοπιᾶς πού ἀπαιτοῦσε ἄρνηση τῆς ἐναλλακτικῆς θητείας μέ τήν ἐπιβολή κυρώσεων γιά τήν ἀποτυχία ἐμμονῆς σ' αὐτή τήν πολιτική. Μέ λόγια τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, αὐτό ἦταν «παραδοση κι ἐντάλματα ἀνθρώπων», πού «ἀκύρωντε τό Λόγο τοῦ Θεοῦ» γιά τό σχετικό ζήτημα.¹⁶

Δέν μπορεῖ κανείς νά μή σκεφτεῖ ἔδῶ δημοσιευμένα κείμενα σάν αὐτά τῆς «Σκοπιᾶς» τῆς 15ης Οκτωβρίου 1995, στό αριθμό «Νά Προσέχετε τήν ΑΥΤΟΔΙΚΑΙΩΣΗ!» Στίς σελίδες 29 καί 30 ἐμφανίζεται ἡ ἀκόλουθη παράγραφος:

Ποια είναι μερικά γνωρίσματα τα οποία πρέπει να 'προσέχουμε'; Τα αυτοδικαιούμενα ἀτόμα συνήθως «μιλούν, στέκονται και φαίνονται σαν να μην ἔχουν κάνει ποτέ λάθος», εξηγεῖ η *Εγκυκλοπαίδεια της Θρησκείας και της Ηθικής* (*Encyclopaedia of Religion and Ethics*). Τα αυτοδικαιούμενα ἀτόμα, επίσης, κομπάζουν και

16. Ματθ. 15:6-9.

προβάλλουν τὸν εαυτὸν τους, πράγμα που αποτελούσε μεγάλο πρόβλημα στην περίπτωση των Φαρισαίων.

Ἐπιχειρώντας νά ἐκτρέψει τήν προσοχή ἀπό τούς ἴδιους στόν Θεό, σάν νά χρειαζόταν Ἐκεῖνος ὑπεράσπιση γιά τήν εὐθύνη γιά τά «ἀσκοπα παθήματα», τό Κυβερνῶν Σῶμα κάνει καί πάλι προφανές ὅτι τό πρωταρχικό μέλημά του δέν εἶναι ἡ ἔκφραση εἰλικρινοῦς μεταμέλειας γιά μιά λανθασμένη προεία καί τίς ζημιογόνες συνέπειές της, ἀλλά ἡ προστασία τῆς εἰκόνας του καί ἡ ἀποφυγή τῆς ὅποιας μείωσης τῆς ἔξουσίας καί τοῦ ἐλέγχου πού ἀσκεῖ στήν Ὁργάνωση.

Ἐξαιτίας τῆς ἰσχύος τοῦ ἐλέγχου πού ἔξασκε ἡ Ὁργάνωση στά μέλη της μέσῳ τῶν ἀποφάσεών της, κι ἔξαιτίας τῶν τεράστιων συνεπειῶν πού αὐτές οἵ ἀποφάσεις μποροῦν νά ἔχουν στή ζωή ἀνθρώπων, μοῦ φαίνεται σωστό νά ἀνασκοπήσω ἐδῶ αὐτό πού θεωρῶ ἔνα ἀπό τά μεγαλύτερα παραδείγματα ὀσυνέπειας, τῶν ὅποιων εἶχα ἐμπειρία στά ἐννέα χρόνια μου σ' ἐκεῖνο τό Σῶμα. Ἀκόμα δυσκολεύομαι νά πιστέψω ὅτι ἀνθρωποι πού ἔξεφραζαν τέτοιο ἰσχυρό ἐνδιαφέρον γιά «ἀσυμβίβαστη στάση» μποροῦσαν ταυτόχρονα νά δικαιολογοῦν ἔνα συμβάν πού μόνο ώς συγκλονιστικό μπορεῖ νά χαρακτηριστεῖ. Μπορεῖτε νά κρίνετε ἂν ὁ χαρακτηρισμός αὐτός εἶναι κατάλληλος, ἀπό αὐτά πού ἀκολουθοῦν.

Κεφάλαιο 6

Λύση μέτρα και δύο σταθμά

Οἱ νομοδιδάσκαλοι καὶ οἱ Φαρισαῖοι κάθονται στήν καθέδρα τοῦ Μωνσῆ. Γι' αὐτό κάνετε ὅ, τι σᾶς λένε. Προσέξτε τά λόγια τους. Ἀλλά μήν ἀκολουθεῖτε τήν πρακτική τους, γιατί ἄλλα λένε κι ἄλλα κάνουν. Ματθ. 23:2,3, NIB.

Στίς ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά μποροῦν νά δρεθοῦν πολλές ἀξιόλογες και χρήσιμες συζητήσεις. Συχνά τά ἀρθρα παρέχουν ἐπιχειρήματα γιά πίστη σέ ἓνα Δημιουργό, ἐνθαρρύνουν τήν ἡθικά ὑγιή οἰκογενειακή ζωή, προτρέπουν σέ ἐντιμότητα, τονίζουν τή σπουδαιότητα τῆς ταπεινότητας και ἄλλων ἀρετῶν, κάνοντάς τα αὐτά σέ Γραφική βάση. Ἀλλα ἀρθρα μιλοῦν σθεναρά και ἀφοβα ἐναντίον τῆς θρησκευτικῆς ἐξαπάτησης και τῆς ὑποκρισίας. Δεῖτε, γιά παράδειγμα, τό ἀπόσπασμα πού παρατίθεται στή διπλανή σελίδα, ἀπό ἓνα ἀρθρο πού δημοσιεύθηκε στό περιοδικό Σκοπιά.

Στή διάρκεια ὀλόκληρης τῆς ίστορίας της, ἥ Ἐταιρεία Σκοπιά ποτέ δέν ἤταν ἔνοχη γι' αὐτό πού περιγράφει ὡς «παράδειση και «συγκάλυψη» τῶν παρανομῶν και παράδαση τῶν δικαίων κανόνων και ὁδῶν τοῦ Θεοῦ» ἐκ μέρους τῶν ποικίλων θρησκευτικῶν ὀργανώσεων και τῶν ἡγετῶν τους. Οἱ ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά ἔχουν πρωτοστατήσει στό νά δημοσιοποιοῦν τολμηρά, σέ παγκόσμιο ἐπίπεδο, κάθε παράπτωμα ἥ ἔνδειξη ὑποκρισίας μέσα σ' αὐτές τίς ὀργανώσεις. Ἐχουν ἐπισημάνει τήν ἀντιστοιχία μεταξύ τῆς ἀπατηλότητας τέτοιων θρησκευτικῶν ἡγετῶν και τῶν Φαρισαίων τῶν ἡμερῶν τοῦ Χριστοῦ. Ἐχουν διατυπώσει ἐπανειλημένα τή δική τους διακηρυγμένη θέση γιά αὐτηρή προσκόλληση σέ θρησκευτικούς

**Μπορεῖτε νὰ Είσθε
Πιστοί στὸν Θεό.**

ΚΑΙ ΝΑ ΚΡΥΒΕΤΕ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ;

ΠΟΙΟ είναι τὸ ἀποτέλεσμα ὅταν ζνα ψεῦδος ἀφήνεται νὰ διαδίδεται χωρὶς ν' ἀντικρούεται; Μήπως ἡ σωπή δὲν ὑποθοιδεῖ τὸ φρέμμα νὰ περνᾷ ὡς ἀλήθεια, νὰ ἔχῃ ποὺ ἐλεύθερη δύναμι νὰ ἐπηρεάζῃ πολλούς, ἵνας μάλιστα γιὰ σοθαρὴ βλάβη των;

Τί συμβαίνει ὅταν ἡ κακὴ διαγωγὴ καὶ ἡ ἀνηθυάτης ἀφήνονται νὰ πηγαίνουν χωρὶς νὰ ἔκτινεται καὶ νὰ καταδικάζονται; Δὲν μοιάζει αὐτὸ σὰν νὰ καλύπτη κανεὶς μιὰ μόλυνσι χωρὶς καμιαὶ προσπάθεια νὰ τὴν θεραπεύσῃ καὶ νὰ τὴν ἐμποδίσῃ νὰ διαδοθῇ;

"Οταν οἱ ἄνθρωποι βρίσκονται σὲ μεγάλο κύνηνον ἀπὸ μιὰ πηγὴ τὴν ὅποια δὲν ὑποτεθοῦνται ἢ παροδηγοῦνται ἀπὸ ἔκεινους ποὺ θεωροῦν ὡς φύλους των, δὲν ἀποτελεῖ ἔλευψιν καλασύνης ἢ δὲν τοὺς προειδοποιήσουμε; Μπορεῖ αὐτὸ νὰ προτιμοῦν νὰ μήν πιστέψουν στὴν προειδοποίηση. "Ισως καὶ νὰ θυμώσουν γι' αὐτὸ. "Αλλὰ μήπως αὐτὸ μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὴν ἥμικη εἰδύνη νὰ δώσωμε αὐτὴ τὴν προειδοποίηση;

"Ἄν είσθε μεταξὺν ἔκεινων ποὺ ἔγιον νὰ είναι πιστοὶ στὸν Θεό, τὰ ζητήματα ποὺ ἔγείζουν αὐτὰ τὰ ἔρωτήματα είναι ζωτικὰ γιὰ σᾶς σήμερα.

**ΘΑ ΠΡΩΤΙΜΟΥΣΑΤΕ ΝΑ
ΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ Η ΑΛΗΘΕΙΑ . . . ;**

Γιατί; Διότι οἱ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ σὲ κάθε περίοδο τῆς ιστορίας εἰχαν ν' ἀντιμετωπίσουν τὶς ἀντιρρήσεις ποὺ παρουσιάζουν αὐτὰ τὰ ζητήματα. "Επερεπε νὰ ἐκέντουν τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀδικοπραγία καὶ νὰ προειδοποιῶν τοὺς ἀνθρώπους γιὰ τοὺς κινδύνους καὶ τὴν ἀπάτη—ὅχι ἀπλῶς μ' ἓνα γενικὸ τρόπο, ἀλλὰ μὲ εἰδικὸ τρόπο. πρὸς δφελος τῆς ἀγγῆς λατρείας. Θά ἡταν πολὺ πιὸ εύκολο νὰ σωπήσουν ἢ νὰ λέγουν μόνον ἔκεινα ποὺ ἥθελαν γ' ἀκούσουν οἱ ἀνθρώποι. 'Αλλὰ ἡ πιστότης στὸν Θεό καὶ ἡ ἀγάπη στὸν πλησίον τοὺς ὑποκινοῦσε νὰ ὑμοῦν. Κατανοοῦσαν ὅτι «ὅ φανερός ἔλεγχος είναι καλύτερος παρὰ κρυπτομένη ἀγάπη.»—Παροιμ. κς' 5.

ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΟΥ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

'Ἐξετάστε τὴν κατάστασι τοῦ ἀρχαίου Ἰσραὴλ καὶ τὸ παράδειγμα ποὺ ἔδωσαν τότε οἱ προφῆται τοῦ Θεοῦ. 'Η ἀδικοπραγία κυριαρχοῦσσε σ' ἔκεινο τὸ ἔθνος. 'Η ἀνεντιμότης, ἡ βία, ἡ ἀνηθυάτης καὶ ἡ ὑποχρισία δὲν ἔφεραν τιμὴ στὸ ονομὰ τοῦ Θεοῦ ποὺ οἱ Ἰσραηλῖται ἰσχυρίζοντο ὅτι ἔλατεραν. Μήπως δὲ λαὸς ἐδέχετο εὐχαριστίας τὴν θείαν συμβούλη γιὰ διόρθωσι; 'Αντιθέτως, ἡ Βίβλος τοινίζει ὅτι εἶπαν τὰ ἔξης στοὺς προφήτας τοῦ Θεοῦ:

«Λέγουσι πρὸς τοὺς βλέποντας, Μὴ βλέπετε· καὶ πρὸς τοὺς προφήτας, Μὴ προφητεύετε εἰς ἡμᾶς τὰ δρόμα, λαλεῖτε πρὸς ἡμᾶς κολακευτικά, προφητεύετε σπαταλά· ἀποσύρθητε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, ἐκκλίνατε ἀπὸ τῆς τρίβου.»—'Ησ. λ' 9-11.

'Η πλειονότης τῶν θρησκευτικῶν ἡγετῶν ἐπιζητοῦσε δημιουρικήτηα κάνοντας αὐτὸ ἀκριβῶς, συγχωρῶντας καὶ περιαλείφοντας τὴν ἀδικοπραγία καὶ τὴν παρέθασι τῶν δικαίων κανόνων καὶ τῶν δόνων τοῦ Θεοῦ. 'Αλλὰ οἱ διηγησές τοῦ Θεοῦ στοὺς ἀληθινούς του προφήτας ἀποδεικνύονται ἀτ' δ, τι εἶπε στὸν προφήτη 'Ιεζεκιήλ;

**... Η ΘΕΛΕΤΕ
ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ
ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ;**

κανόνες, ήθική άκεραιότητα καί δίκαιες καί ἔντιμες συναλλαγές μέ δλους.

Άκριβῶς αύτό εἶναι πού ἔκανε τόσο ἐνοχλητικές ὁρισμένες πληροφορίες, οἵ διοῖς ἥρθαν στό φῶς τόν ἴδιο καιρό πού συζητιόταν στό Κυβερνῶν Σῶμα τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ τό θέμα τῆς ἐναλλακτικῆς θήτειας.

Οἱ πληροφορίες ἥρθαν ἀπό τό Μεξικό. "Οσο καταπληκτικές καὶ ἄν ἦταν ἀπό μόνες τους, αύτό πού 伯ήκα πολύ πιό ἀνησυχητικό ἦταν ἡ ἀπόλυτη ἀντίθεση πού ἀποκάλυπταν μεταξύ τῆς Θέσης πού ἡ Ὁργάνωση εἶχε υίοθετήσει σ' ἔκεινη τή χώρα καί ἔκεινης πού εἶχε υίοθετήσει σέ μια ἄλλη χώρα – στό Μαλάουι τῆς ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς (πρώην Νυασαλάνδη).

Γιά νά τίς ἔκτιμήσουμε σωστά, εἶναι σημαντικό νά γνωρίζουμε κάποιο ἰστορικό. Οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ στό Μαλάουι ἀρχισαν τό 1964 νά ὑφίστανται διώξεις καί δία σέ κλίμακα πού δύσκολα 伯ίσκεται ὅμοιά της στή σύγχρονη ἐποχή. Τό 1964, τό 1967, τό 1972 καί τό 1975 τούς σάρωσαν διαδοχικά κύματα κακοήθων ἐπιθέσεων καί θηριωδιῶν ἀπό ἔξαγριωμένο ὅχλο, ἀπ' ἄκρο σ' ἄκρο τῆς χώρας. Στήν πρώτη ἐπίθεση, 1081 οἰκογένειες τοῦ Μαλάουι εἶδαν τά μικρά τους σπίτια νά καίγονται ἡ νά καταστρέφονται μέ ἄλλους τρόπους, καί νά καταστρέφονται 588 χωράφια μέ σοδειά.

Στίς ἐπιθέσεις τοῦ 1967 οἱ Μάρτυρες ἀνέφεραν τό βιασμό πάνω ἀπό χίλιων γυναικῶν τους – μία μητέρα εἶχε βιαστεῖ ἀπό ἔξι διαφορετικούς ἄντρες, ἐνῶ ἡ δεκατριάχρονη κόρη της ἀπό τρεῖς. Ἀναφέρθηκε ὅτι τουλάχιστον σαράντα γυναικες ἀπέβαλαν ἔξαιτίας τῶν βιασμῶν. Σέ κάθε κύμα δίας, οἵ ξυλοδαρμοί, τά βασανιστήρια καί ἀκόμα καί οἱ φόνοι οὐσιαστικά δέν διερευνῶντο ἀπό τίς ἀρχές, καί ἔφτασαν σέ τέ-

τοια σφοδρότητα πού έκαποντάδες οίκογένειες ἐγκατέλειψαν τά σπίτια και τά χωράφια τους, καταφεύγοντας σέ γειτονικές χωρες. Σύμφωνα μέ επίσημους ύπολογισμούς, τό 1972 8.975 Μάρτυρες κατέφυγαν στή Ζάμπια, και 11.600 στή Μοζαμβίκη. Μέ τόν καιρό, ὅταν κόπασε ἡ δία, οἱ οίκογένειες ξαναγύρισαν βαθμηδόν στή χώρα τους. Τότε ἔνα νέο κύμα τούς ἀνάγκασε νά ξαναφύγουν. Στήν ὅλη τραγωδία προστίθεντο ἀναφορές ἀπό τά στρατόπεδα προσφύγων ὅτι μικρά παιδιά πέθαιναν ἐξαιτίας ἔλλειψης φαρμάκων και ἰατρικῆς περιθαλψης.¹

Ποιό ἦταν τό θέμα ἀπό τό ὅποι προέκυψε αὐτή ἡ περιοδικά ἐπαναλαμβανόμενη θύελλα δίας; Ὡταν ἡ ἄρνηση τῶν Μαρτύρων νά ἀγοράσουν κομματική κάρτα τοῦ κυβερνῶντος πολιτικοῦ κόμματος. Τό Μαλάουι ἦταν κράτος μονοκομματικό, κυβερνώμενο ἀπό τό Κόμμα τοῦ Κογκρέσου τοῦ Μαλάουι μέσω τοῦ ἐπικεφαλῆς του, Δρ. Καμούζου Μπάντα (Dr. H. Kamuzu Banda), ὁ ὅποιος ἦταν «ἰσόδιος πρόεδρος» τῆς χώρας. Οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ πού ωτησαν τό Γραφεῖο Τμήματος τῆς Ἐταιρείας, πληροφορήθηκαν ἀπό ἐκεῖ ὅτι τό ν' ἀγοράσουν μιά τέτοια κάρτα θά ἦταν παραδίαση τῆς χριστιανικῆς τους οὐδετερότητας, ἔνας συμβιβασμός, και ὡς ἐκ τούτου, ἀπιστία πρός τόν Θεό. Ἡ θέση τοῦ Γραφείου Τμήματος ὑποστηρίχθηκε ἀπό τό παγκόσμιο ἀρχηγεῖο τῆς Ὀργάνωσης και παρουσιάστηκε λεπτομερῶς στίς ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά. Ἡ συντοιπτική πλειοψηφία τῶν Μαρτύρων στό Μαλάουι παρέμεινε σταθερή σ' αὐτή τή θέση παρότι τό κόστος ἦταν τεράστιο γι' αὐτούς.

Ἡ κτηνωδία πού ἀσκήθηκε στό Μαλάουι πάνω σέ ἀνυπεράσπιστους ἀνθρώπους δέν μπορεῖ ποτέ νά δικαιωθεῖ. Δέν γεννᾶται θέμα γι' αὐτό στό μυαλό μου. Ἡ κυβέρνηση και οἱ κομμα-

1. Λεπτομέρειες γιά τίς ἐπιθέσεις αὐτές και τίς συνθήκες στά στρατόπεδα προσφύγων δρίσκονται στό Βιβλίο τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωδᾶ τοῦ ἔτους 1975 σελ. 171· στό περιοδικό «Ξύπνα!» τῆς 8ης Φεβρουαρίου 1968, σελ. 16-22· στή «Σκοπιά» τῆς 1ης Φεβρουαρίου 1968, σελ. 71-79· στό «Ξύπνα» τῆς 8ης Δεκεμβρίου 1972, σελ. 9-28, και σ' αὐτό τῆς 8ης Δεκεμβρίου τοῦ 1975, σελ. 3-13.

τικοί ἀξιωματοῦχοι ἦταν ἀποφασισμένοι νά ἐπιτύχουν μιά κατάσταση ὀλοκληρωτικῆς συμμόρφωσης μέ τήν πολιτική τους, ὅτι ὅλοι θά ἔπειτα νά ἔχουν κομματική κάρτα· τό εἶδαν σάν χειροπιαστό στοιχεῖο πιστότητας στήν κυβερνητική δομή. Οἱ μέθοδοι πού χρησιμοποίησαν γιά νά ἐπιτύχουν αὐτόν τόν σκοπό ἦταν ἀχρεῖες, ἐγκληματικές.

‘Υπάρχει πάντως στό μυαλό μου ἓνα σοδαρό ἐρώτημα σχετικά μέ τή θέση πού πῆρε τό Γραφεῖο Τμήματος και ὑποστήριξαν τά Κεντρικά Γραφεῖα στό Μπρούκλιν. ‘Υπάρχουν ἀρκετοί λόγοι γιά ἓνα τέτοιο ἐρώτημα.

Τό 1975, μοῦ ἀνατέθηκε νά γράψω κείμενο γιά τήν τελευταία ἐκστρατεία τρόμου πού εἶχε ἔξαπολυθεῖ ἐνάντια στούς Μάρτυρες τοῦ Μαλάουι. Γιά νά ἔξηγήσω γιατί οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ ἔδλεπαν τήν ἀγορά τῆς κομματικῆς ταυτότητας τόσο σοδαρά, χρησιμοποίησα πληροφορίες πού εἶχαν δημοσιευθεῖ νωρίτερα, περιγράφοντας ἓνα παραλληλισμό μεταξύ τῆς στάσης τους και τῆς στάσης τῶν Χριστιανῶν πρώτων αἰώνων, πού ἀρνοῦνταν νά βάλουν μικρή ποσότητα θυμιάματος σ’ ἓνα βωμό ὡς θυσία στό «γενέθλιο δαίμονα» τοῦ Ρωμαίου αὐτοκράτορα.² Τόν καιρό πού τό ἔκανα, εἶχα μία αἰσθηση ἀβεβαιότητας – ἦταν ὁ παραλληλισμός ἀπόλυτα ἀληθινός; Χωρίς ἀμφιβολία, ἡ τοποθέτηση τοῦ θυμιάματος στό βωμό ἐθεωρεῖτο πράξη λατρείας. Τό ν’ ἀγοράσει κανέίς μιά κομματική ταυτότητα ἦταν τό ἴδιο ξεκάθαρα πράξη λατρείας; Δέν μποροῦσα νά δρῶ κανένα πραγματικά ἵσχυρό ἐπιχείρημα πρός αὐτήν τήν κατεύθυνση. ³ Ήταν, λοιπόν, παραδίαση τῆς χριστιανικῆς οὐδετερότητας, διάσπαση τῆς ἀκεραιότητας πρός τόν Θεό;

Δέν μπορῶ νά πῶ ὅτι ἡ σκέψη μου γιά τό θέμα ἀποκρυσταλλώθηκε τήν ἐποχή ἐκείνη, οὔτε και σήμερα εἶμαι δογματικός ὡς πρός αὐτό τό σημεῖο. ⁴ Ομως μοῦ ἥρθαν στό μυαλό οἱ ἀκόλουθες

2. Αὐτό τό ἐπιχείρημα παρουσιάστηκε στό περιοδικό «Ξύπνα!» τῆς 8ης Δεκεμβρίου 1972, σελ. 20. Τό ἄρθρο πού ἔγραψα δημοσιεύτηκε στό τεῦχος τῆς 8ης Δεκεμβρίου τοῦ 1965 τοῦ ἴδιου περιοδικοῦ.

σκέψεις, κάνοντάς με ν' ἀναρωτιέμαι πόσο στέρεη βάση εἶχε ἡ Ὀργάνωση, στῆς δύοιας τό Κυβερνῶν Σῶμα ἥμουν τώρα μέλος, γιά νά πάρει μιά ἀδιάλλακτη, ἄκαμπτη θέση καταδίκης τῆς ἀγορᾶς τέτοιων καρτῶν ὡς πράξης ἀπιστίας πρός τόν Θεό.

Τό θέμα ἔξαρτιόταν ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ κάρτα ἦταν «πολιτική» καί ἀντιπροσώπευε τήν ἴδιότητα μέλους σ' ἔνα «πολιτικό» κόμμα. Πολλοί, καί εἰδικότερα οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱερωδᾶ, θεωροῦν ὅτι ἡ λέξη «πολιτικός» ἀντιπροσωπεύει κάτι ἀπό τή φύση του κακού. Ἀνά τούς αἰῶνες, διεφθαρμένοι πολιτικοί ἔχονταν συνεισφέρει στόν δρώμικο συσχετισμό πού συχνά συνοδεύει τόν ὅρο σήμερα. Πάντως τό ἴδιο μπορεῖ νά εἰπωθεῖ καί γιά τόν ὅρο «εὐσεβής», ὁ δύοις συχνά ξαναφέρονται στό νοῦ φάσματα φαρισαϊσμού καί προσποιητής ἀγιότητας ἔξαιτίας τῆς ὑποκρισίας κάποιων θρησκευόμενων προσώπων. Ὁμως στήν πραγματικότητα ὁ ὅρος «εὐσεβής» ἀναφέρεται στόν συνειδητό σεβασμό καί τήν εἰλικρινή ἀφοσίωση πρός τόν Θεό· αὐτή εἶναι ἡ διασική του ἔννοια. Παρομοίως, ἡ λέξη «πολιτικός» ἔχει αὐτόν τόν διασικό δρισμό:

«*O ἔχων ἔνα προσδιορισμένο ἡ κανονικό σύστημα διοίκησης κυνδερνήσεως· ὁ ἀφορῶν εἰς τήν ἀστική κυνδέρνηση καί τή διαχείρισή της· ὁ ἀσχολούμενος μέ πολιτειακά καί κρατικά συμφέροντα ἡ τρόπους ἐνέργειας τοῦ ἔθνους· ὁ ἀνήκων, ἀναφερόμενος ἡ προσιδιάζων σέ ἔνα ἔθνος ἡ κράτος καί σέ ἔθνη ἡ κράτη, κατ' ἀντιδιαστολή πρός τόν ἀστικό ἡ δημοτικό· χειρισμός τῆς πολιτικῆς ἡ τῆς κυνδερνήσεως· ὅπως πολιτικά κόμματα.*³

Γνωρίζω ὅτι οἱ λέξεις «πολιτικός» καί «πολιτική» προέρχονται ἀπό τήν ἑλληνική λέξη «πόλις», πού σημαίνει ἀπλῶς τήν πόλη (ὅπως στή λέξη «μητρόπολις»). Στήν ἑλληνική γλῶσσα ἡ λέξη «πολίτης» σημαίνει ὅ,τι καί ἡ ἀγγλική citizen (ἡ ἀγγλική

3. Νέο Λεξικό Γουέμπστερ (*New Webster's Dictionary*) πολυτελής ἐγκυρωπαίδική ἔκδοση.

αὐτή λέξη προέρχεται ἐπίσης ἀπό ἓνα λατινικό ὅρο πού σημαίνει παρομοίως «πόλη») καί τό ἐπίθετο «πολιτικός» (ἀπό τό διποῖο προέρχεται ἡ ἀγγλική λέξη political «πολιτικός») σημαίνει «τῶν πολιτῶν, τῆς πολιτείας». Ἡ ἀγγλική γλῶσσα ἔλαβε αὐτούς τούς ὅρους ἀπό τή Λατινική, καί ὁ ὅρος τῆς Λατινικῆς «politia» σημαίνει ἀπλά «ἰδιότητα πολίτη, διακυβέρνηση, διαχείριση». Λέξεις ὅπως police (ἀστυνομία), policy (στρατηγική, τακτική) προέρχονται ὀλες ἀπό τήν ἴδια πηγή.

Εἶναι πασιφανές ὅτι κάθε κυβέρνηση εἶναι πολιτική κατ' αὐτή τή θεμελιώδη ἔννοια τῆς λέξης. Κάθε κυβέρνηση πάνω στή γῆ εἶναι πολιτική ὄντότητα: κάθε λαός δργανωμένος κάτω ἀπό μιά ἰδιαίτερη μορφή κυβέρνησης διαμορφώνει μιά «πολιτεία» (ἀπό τήν ἑλληνική λέξη). Τό νά εἶναι κανείς πολίτης τῆς διποιασδήποτε χώρας σημαίνει τό νά εἶναι μέλος ἐνός τέτοιου πολιτικοῦ κράτους, πού ἀπολαμβάνει τά πλεονεκτήματα καί φέρει τίς ὑποχρεώσεις πού ἀποδέουν ἀπό αὐτήν τήν ἰδιότητα μέλουν. Ὁ βαθμός στόν διποῖο μπορεῖ κανείς νά ὑποτάσσεται στίς ἀπαιτήσεις ἐνός τέτοιου πολιτικοῦ κράτους μπορεῖ νά ποικίλλει· ἀλλά τό ὅτι εἶναι μέλος του παραμένει γεγονός.

Γιά τέτοια πολιτικά κράτη καί τούς κυβερνήτες τους γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος στό κεφ. 13 τῆς πρός Ρωμαίους ἐπιστολῆς, νουθετώντας τούς Χριστιανούς νά ὑποτάσσονται σέ αὐτά σάν σέ «ὑπηρέτη τοῦ Θεοῦ» ἢ «διάκονο». Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ πολιτική δραστηριότητα μπορεῖ ν' ἀποδεῖ διεφθαρμένη – καί δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τό πολιτικό κράτος τῆς Ρώμης ἔγινε ἐξαιρετικά διεφθαρμένο – ὅμως αὐτό δέν κάνει ἀπό μόνο του ὄτιδήποτε πολιτικό νά εἶναι ἔμφυτα κακό. Οὔτε κάνει ἔμφυτα κακή τήν ἐθνική ὑπηρκοότητα – τήν ἰδιότητα μέλους σ' ἓνα πολιτικό κράτος ἢ ἔθνος. Τά πολιτικά κόμματα στό συναγωνισμό τους γιά ἐξουσία εἶναι κατά ἓνα μεγάλο μέρος ὑπεύθυνα γιά τήν ἐπιρρόσθετη, δευτερεύουσα (όχι τή βασική καί θεμελιώδη) ἔννοια πού ἔχει φτάσει νά ἔχει ὁ ὅρος «πολιτική», αὐτήν τῆς «μηχανορραφίας καί δολοπλοκίας αὐτῶν πού ἐπιζητοῦν προσωπική ἐξουσία, δόξα, ἀξιώματα καί τά παρόμοια». Αὐτό εἶναι κακό, ἀλλά ὅχι ἐπει-

δή τό καθετί πού σχετίζεται μέ τήν πολιτική εῖναι κακό, διότι ἡ ἀπουσία πολιτικῆς δραστηριότητας εῖναι, μέ τήν κοσμική, μή θρησκευτική ἔννοια, ἡ ἀπουσία διακυβέρνησης.

Πράγμα πού ὁδηγεῖ στὸν δεύτερο λόγο γιά τὸν ὅποιο ἔξετά-
ζω τό θέμα. Μπορῶ νά καταλάβω γιατί κάποιος θά μποροῦσε
νά ἐπιθυμεῖ συνειδητά νά διαχωριστεῖ ἀπό τίς πολιτικές διαμά-
χες καί τόν ἄγριο ἀνταγωνισμό πού χαρακτηρίζει γενικά τήν
πολιτική τῶν κομμάτων. Οἱ παράγοντες πού μ' ἔκαναν νά σκε-
φτῷ σοθιαρά γιά τήν κατάσταση στό Μαλάουι, πάντως, ἦταν
ὅτι ἐπρόκειτο γιά κράτος μονοκομματικό, καί τέτοιο παρέμενε
μέχρι πρόσφατα. Τό κόμμα τοῦ Κογκόρεσου τοῦ Μαλάουι ἦταν
τό κυβερνῶν κόμμα στή χώρα, δίχως νά ἐπιτρέπεται ἡ ὑπαρξη
ἄλλων κομμάτων. "Ετσι γινόταν de facto ἰσοδύναμο μέ τήν ἴδια
τήν κυβερνηση, τήν "ἀνώτατη ἔξουσία". "Αν κάποιος μπο-
ροῦσε νά εῖναι πολίτης, καί ως ἐκ τούτου μέλος τῆς ἐθνικῆς πο-
λιτικῆς κοινότητας, χωρίς νά παραδιάζει τήν ἀκεραιότητά του
πρός τόν Θεό, ποῦ ἦταν τά στοιχεῖα πού ἔδειχναν ὅτι τό νά ὑπο-
χωρήσει στήν ἀξιώση τῆς κυβερνησης (πού ἐκφραζόταν ἀπό
τόν ἐπικεφαλῆς τοῦ κράτους πρός τά κάτω) νά ἀγοράσουν ὅλοι
μιά κάρτα τοῦ κυβερνῶντος κόμματος, θά συνιστοῦσε τέτοια
παραδίαση τῆς ἀκεραιότητας πρός τόν Θεό; Ἀναρωτιόμουν τό-
τε, κι ἀναρωτιέμαι ἀκόμα, πόσο μεγάλη εῖναι ἡ διαφορά;

Περισσότερο ἀπ' ὅλα ἀναρωτιόμουν ἄν σέ περίπτωση πού ὁ
Ἀδραάμ, ὁ Δανιήλ, ὁ Ἰησοῦς καί οἱ ἀπόστολοί του, ἡ οἱ πρῶτοι
Χριστιανοί, βρίσκονταν σέ παρόμοια περίσταση στούς βιδλι-
κούς χρόνους, θά ἔβλεπαν τήν ὑποταγή σέ τέτοιες κυβερνητικές
ἀξιώσεις μέ τόν τρόπο πού τήν παρουσίαζε ἡ Ὁργάνωση; Δέ-
χομαι ὅτι στό Μαλάουι δέν εἶχε ψηφιστεῖ κάποιος νόμος πού ν'
ἀπαιτεῖ τήν ἀγορά τῆς κάρτας, ἀλλά μιά τέτοια τεχνική λεπτο-
μέρεια θά τή θεωροῦσε κρίσιμη ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἐν ὅψει τῶν
δηλώσεων πού ἔκαναν οἱ κυβερνητικές ἀρχές σέ ὅλη τή χώρα;⁴

4. Συγκρίνετε μέ τό Ματθ. 17:24-27, ὅπου ὁ Ἰησοῦς δηλώνει ὅτι ἔνας συγκε-
κριμένος φόρος δέν ἴσχυε γι' αὐτόν, ὅμως, παρόλα αὐτά, λέει στόν Πέτρο
νά τόν πληρώσει "γιά νά μήν προσβληθοῦν οἱ ἀρχές".

Πῶς θά τό ἔβλεπαν οἱ Χριστιανοί τοῦ πρώτου αἰώνα στό φῶς τῆς παραίνεσης τοῦ ἀποστόλου «Νά ἀποδίδετε σέ ὅλους αὐτά πού τούς ὁφείλονται, σέ ἐκεῖνον πού ζητάει τό φόρο, τό φόρο· σέ ἐκεῖνον πού ζητάει τά τέλη, τά τέλη· σέ ἐκεῖνον πού ζητάει τό φόρο, τό φόρο· σέ ἐκεῖνον πού ζητάει τήν τιμή, τήν τιμή.»⁵

‘Η ὑποταγὴ σέ τέτοιες ἀξιώσεις σίγουρα καί τότε, ὅπως καί τώρα, θά καταδικαζόταν ἀπό κάποιους ὡς «συμβίβασμός», «ὑπόκλιση» στίς ἀξιώσεις τῆς πολιτικῆς ἔξουσίας. “Ομως εἶμαι σίγουρος ὅτι στόν καιρό τοῦ Ἰησοῦ ὑπῆρχαν πολλοί εὐσεβεῖς Ἐβραῖοι πού πίστευαν ὅτι τό νά συναινέσουν στίς ἀξιώσεις ἐνός στρατιωτικοῦ ἀξιωματούχου τῆς μισητῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας νά κουνδαλήσουν ἔνα δρισμένο δάρος γιά ἔνα μίλι θά ἥταν ἔξισου ἀπεχθές· πολλοί θά προτιμοῦσαν νά ὑποταχθοῦν. Κι ὅμως ὁ Ἰησοῦς εἶπε νά ὑποτασσόμαστε καί νά πηγαίνοντας ὅχι μόνο ἔνα μίλι, ἀλλά δύο!⁶ Γιά πολλούς ἀπό τούς ἀκροατές του αὐτή ἡ συμδουλή θά ἥταν χωρίς ἀμφιδολία ἀποκρουστική, θά μύριζε δειλή ὑποταγὴ ἀντί για ἀλύγιστη ἐπιμονή σέ μιά θέση μή συνεργασίας μέ τίς ξένες, μή ἰουδαϊκές, εἰδωλολατρικές δυνάμεις.

Τελικά βεδαιώθηκα γιά ἔνα πράγμα, κι αὐτό ἥταν ὅτι πρίν συνηγορήσω ὑπέρ τῆς θέσης πού νίοθετήθηκε καί πρίν τή διακηρύξω, ἥθελα νά εἶμαι πολύ δέσμαιος ὅτι αὐτή δασιζόταν στερεά στό Λόγο τοῦ Θεοῦ, κι ὅχι σέ σκέτους ἀνθρώπινους συλλογισμούς – ἴδιαίτερα ἐν ὅψει τῶν σοδαρῶν συνεπειῶν πού παρήγαγε. Δέν ἔνιωθα πιά δέσμαιος ὅτι οἱ Γραφές πραγματικά ὑποστήριζαν ξεκάθαρα καί κατηγορηματικά τήν πολιτική πού ἀκολουθήθηκε ἔναντι τῆς κατάστασης στό Μαλάουι. Μποροῦσα νά καταλάβω πώς κάποιος μποροῦσε νά αἰσθάνεται ὑποχρεωμένος ἀπό τή συνείδησή του ν' ἀρνηθεῖ ν' ἀγοράσει μιά τέτοια κάρτα, καί, ἀν ἔτσι εἶχε ἡ περίπτωση, τότε θά ἔπρεπε

5. Ἀρχαῖο κείμενο: «ἀπόδοτε πᾶσι τὰς ὁφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸν τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν.»

6. Ματθ. 5:41.

ν' ἀρνηθεῖ, ἐναρμονιζόμενος μέ τή συμβουλή τοῦ ἀποστόλου στό κεφ. 14, ἐδάφια 1 ἔως 3 καὶ 23 τῆς πρός Ρωμαίους ἐπιστολῆς.⁷ Ομως δέν μποροῦσα νά καταλάβω τή δάση γιά τήν ἐπιδολή τῆς συνείδησης κάποιου σέ ἄλλους σχετικά μ' αὐτό τό ζήτημα, οὕτε καί γιά τήν παρουσίαση μιᾶς τέτοιας θέσης σάν ἀτεγκτο κανόνα στόν ὅποιο ἄλλοι ἔπρεπε νά ἐμμείνουν, ίδιαιτέρα χωρίς νά ὑπάρχει μεγαλύτερη ὑποστήριξη ἀπό τή Γραφή καί τά γεγονότα.

Σέ ἀντίθεση μ' αὐτό τό ἰστορικό περιστάσεων τό σχετικό μέ τό Μαλάουι, λάβετε ὑπόψη σας τίς πληροφορίες πού ̄ρθαν στό φῶς κατά τή διάρκεια τῆς συζήτησης τοῦ Κυδεονῶντος Σώματος γιά τό θέμα τῆς ἐναλλακτικῆς θητείας. Πολλές ἀπό τίς ἀπόψεις πού διατύπωσαν τά μέλη πού συζητοῦσαν τό θέμα, ἀντανακλοῦσαν τήν αὐστηρή, ἀνένδοτη στάση στήν ὅποια παρακινήθηκαν οἱ Μάρτυρες τοῦ Μαλάουι. Ἐκεῖνοι πού ἀντιτίθεντο στήν ἀλλαγή τῆς ὑπάρχουσας πολιτικῆς γιά τήν ἐναλλακτική θητεία ἔκαναν δηλώσεις σάν αὐτές:

Ἄκομα κι ἄν ὑπάρχει ἡ παραμικρή ὑποψία συμβιβασμοῦ, ἡ κάποια ἀμφιβολία, δέν θά ἔπρεπε νά τό κάνονμε.

Δέν πρέπει νά ὑπάρξει συμβιβασμός... Καί πάλι, πρέπει νά γίνει ξεκάθαρο ὅτι ἡ στάση πού θά εὐλογηθεῖ ἀπό τόν Ἰεχωδᾶ εἶναι μιά στάση οὐδετερότητας, σάν νά μήν

7. Αὐτά τά ἐδάφια λένε: «Νά καλοδέχεστε αὐτόν πού ἔχει ἀδυναμίες στήν πίστη του, ὅχι ὅμως γιά νά παίρνετε ἀποφάσεις σχετικά μέ ἐνδόμυχα ἐρωτήματα. Κάποιοις ἔχει πίστη γιά νά τρώει τά πάντα, ἀλλά αὐτός πού εἶναι ἀδύναμος τρώει λαχανικά. Αὐτός πού τρώει ἄς μήν περιφρονεῖ ἔκεινον πού δέν τρώει, καί ἔκεινος πού δέν τρώει ἄς μήν κρίνει αὐτόν πού τρώει, γιατί ὁ Θεός τόν ἔχει καλοδεχτεῖ αὐτόν. Ἀλλά ἄν ἔχει ἀμφιβολίες, εἶναι ἥδη καταδικασμένος ἄν φάει, ἐπειδή δέν τρώει ἀπό πίστη. Πράγματι, ὅ,τι δέν εἶναι ἀπό πίστη εἶναι ἀμαρτία.» Ἀρχαῖο κείμενο: «1 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. 2 δις μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, δὲ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. 3 δὲ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω, καὶ δὴ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάθετο. 23 δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγη κατακέριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ δὲ ὁ οὐκ ἐκ πίστεως, ἀμαρτία ἐστίν.»

εἶναι “μέρος αὐτοῦ τοῦ κόσμου”, παραμένοντας καθαρή ἀπό τά ὅπλα τοῦ κόσμου – θρησκεία, πολιτική καί στρατό – χωρίς νά τά ὑποστηρίζει οὔτε ἄμεσα οὔτε ἔμμεσα. Δέν θέλουμε γηρίζεις ζῶνες, θέλουμε νά ξέρουμε ἀκριβῶς πού στεκόμαστε ώς ἀσυμβίδαστοι Χριστιανοί.⁸

Τό νά γίνεται πολιτική ἐργασία ἀντί γιά στρατιωτική θητεία εἶναι... σιωπηρή ἢ ὑπονοούμενη παραδοχή τῆς ὑποχρέωσης κάποιου στήν πολεμική μηχανή τοῦ Καίσαρα... Γι' αὐτό δέν μπορεῖ ν' ἀπαιτηθεῖ ἀπό ἓνα Χριστιανό νά ὑποστηρίξει τό στρατιωτικό κατεστημένο εἴτε ἄμεσα, εἴτε ἔμμεσα.⁹

”Αν ἓνας Μάρτυρας τοῦ Ἰεχωδᾶ ἔλεγε σ' ἓνα δικαστή ὅτι εἶναι πρόθυμος νά δεχτεῖ ἐργασία σ' ἓνα νοσοκομεῖο, ἢ ἄλλο παρόμιοι ἔργο, θά ἔκανε μιά “συμφωνία” μέ τό δικαστή καί θά διασποῦσε τήν ἀκεραιότητά του πρός τόν Θεό.¹⁰

Τό νά δεχτοῦμε τήν ἐναλλακτική πολιτική θητεία εἶναι ἓνα εἰδος ἡθικῆς ὑποστήριξης σέ ὄλοκληρη τή διευθέτηση.¹¹

Θά ἔπρεπε νά ἔχουμε ἐνιαία στάση σέ ὄλο τόν κόσμο. Πρόπει νά είμαστε ἀποφασιστικοί σ' αὐτό τό θέμα... ”Αν ἐπιτρέπαμε στούς ἀδελφούς αὐτή τή στάση θά είχαμε προβλήματα... Οἱ ἀδελφοί πρέπει νά ἐκπαιδεύσουν τή συνείδησή τους.¹²

”Αν ἐνδώσουμε στόν Καίσαρα τότε δέν δίνουμε μαρτυρία.¹³

8. Ἀπό τό ὑπόμνημα πού ὑπέδαλε τό μέλος τοῦ Κ.Σ. Λόγιντ Μπάρου.

9. Ἀπό τό ὑπόμνημα τοῦ μέλους τοῦ Κ.Σ. Κάρολ Κλάιν.

10. Ἀπό δηλώσεις πού ἔκανε τό μέλος τοῦ Κ.Σ. Φρέντ Φράντς, καί ἐκφράστηκαν μέ ἅπλά λόγια σέ μιά ἐπιστολή τοῦ Οὐίλιλιαμ Τζάκσον πρός τόν Πώλ Τράσου.

11. Ἀπό τήν ἐπιστολή τῆς Ἐπιτροπῆς Τμήματος τῆς Δανίας μέ συντονιστή τόν Ρίτσαρντ Αμπράχαμσον (*Richard Abrahamson*) ἡ ὁποία ἀναφέρεται στό ὑπόμνημα τοῦ Λόγιντ Μπάρου.

12. Ἀπό δηλώσεις τοῦ μέλους τοῦ Κ.Σ. Τέντ Τζάρας.

13. Ἀπό δηλώσεις τοῦ μέλους τοῦ Κ.Σ. Κάρευ Μπάρμπερ.

*Ἐκεῖνοι πού δέχονται αὐτή τήν ὑποκατάστατη θητεία διαλέγονταν τήν εὔκολη διέξοδο.*¹⁴

Αύτό πού δρίσκω έκπληκτικό εἶναι ότι τήν ίδια έποχή πού γίνονταν αὐτές οί δηλώσεις, ἐκεῖνοι πού τίς ἔκαναν ἦταν ἐνήμεροι γιά τήν κατάσταση πού ὑπῆρχε τότε στό Μεξικό. “Οταν ἐφόδιασα κάθε μέλος τοῦ Κ.Σ. μ’ ἔνα ἀντίγραφο τῆς ἐπισκόπησης τῶν ἀναφορῶν τῶν Ἐπιτροπῶν Τμημάτων γιά τήν ἐναλλακτική θητεία, συμπεριέλαβα ὑλικό σταλμένο ἀπό τό Γραφεῖο Τμήματος τοῦ Μεξικοῦ. Αύτό περιελάμβανε τό παρακάτω ἀπόσπασμα, πού προγματευόταν τήν «καρτίλα ταυτότητας γιά στρατιωτική ὑπηρεσία» («καρτίλα» σημαίνει «πιστοποιητικό»):

Τό «πιστοποιητικό ταυτότητας γιά στρατιωτική ὑπηρεσία» ἔπρεπε ν’ ἀποκτηθεῖ μέ τήν ἐκπλήρωση τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἐπί ἔνα ἔτος. Αύτοί πού ἔχουν πιστοποιητικό ἔχουν τήν ὑποχρέωση νά παρουσιάζονται ὅταν τούς καλεῖ τό ἔθνος, εἴτε μέ ἐπιστράτευση εἴτε τουλάχιστον μέ τό νά παρουσιαστοῦν. (‘Αρθρα 136 ἔως 139, σελ. 6.)

Πάντως, παρότι ό νόμος ἀπαγορεύει στούς στρατιωτικούς ἡ τά μέλη τοῦ Γραφείου Στρατολογίας νά συντάσσονται πιστοποιητικά μέ παράνομα μέσα, ὅπως ἡ καταβολή χρημάτων, ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν ἀξιωματικῶν παραδιάζει τούς νόμους αὐτούς. (‘Αρθρα 50 καί 51, σελ. 21· ἀρθρο 3, σελ. 29· Ὁδηγία Ἀρ. 1, τῆς 16ης Σεπτεμβρίου 1977, σελ. 2, παράγραφοι 3 καί 4.)

Σχεδόν ό όποιοσδήποτε, κάτω ἀπό όποιαδήποτε πρόφαση, μπορεῖ ν’ ἀποφύγει τή στρατιωτική θητεία καί νά πληρώσει ἔναν ἀξιωματικό ό όποιος θά καταγράψει ὑποτιθέμενες προσελεύσεις στήν ἑδομαδιαία ἐκπαίδευση (ἔτσι ὥστε νά φαίνεται ότι προσέρχεται τακτικά), ἡ ταυτόχρονα νά πληρώσει ὥστε νά τοῦ δοθεῖ τό ἔγγραφο σωστά ἐπικυρωμένο. Αύτό εἶναι πολύ συνηθισμένο στό Μεξικό. Ἡ Μεξικανική κυβέρνηση προσπαθεῖ νά σταματήσει τούς ἀξιωματι-

14. Ἀπό δηλώσεις τοῦ μέλους τοῦ Κ.Σ. Φρέντ Φράντς.

κούς ἀπό τό νά συντάσσουν ἔγγραφα στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας γιά ἄτομα πού δέν ἔχουν ὑπηρετήσει, ὅταν δέν ὑπάρχει ἔγκυρη δικαιολογία σύμφωνα μέ τό νόμο. Πρόσφατα, ὅταν ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας Λισενσιάδο Χοσέ Λόπες Πορτίγιο (*Licenciado Jose Lopez Portillo*) ἤταν στήν τελετή τιμῆς πρός τή σημαία, στίς 5 Μαΐου 1978, ἔνας στρατηγός εἶπε, μπροστά σέ 100.000 στρατευμένους νέους, ὅτι «ὅ στρατός δέν θά ἀνεχτεῖ παράνομους χειρισμούς γιά τήν ἀπόκτηση πιστοποιητικοῦ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας». Ο στρατηγός εἶπε: «ἔχουμε καταστεῖ ὑπεύθυνοι νά ξεριζωθοῦν σέ σύντομο χρονικό διάστημα τά τελευταῖα ἐξογκώματα παρανομίας στήν ὑπηρεσία και θά ἐπιτύχουμε ὅλοι οἱ νέοι ἄντρες νά μποροῦν νά πᾶνε στό δημοτικό στρατολογικό γραφεῖο γιά νά προμηθευτοῦν τά πιστοποιητικά τους». (Βλ. «*El Heraldo*», 6 Μαΐου 1978).

Ποιά ἤταν ἡ θέση τῶν Μαρτύρων τοῦ Ιεχωδᾶ ὡς πρός τέτοιους «παράνομους χειρισμούς» σέ σχέση μέ τό νόμο αὐτόν; Ή ἐπιστολή τοῦ Γραφείου Τμήματος συνεχίζει:

Οἱ νεαροί εὐαγγελιζόμενοι στό Μεξικό δέν εἶχαν δυσκολίες σέ σχέση μέ τή στρατιωτική ὑπηρεσία. Παρότι οἱ νόμοι γιά τή στρατιωτική θητεία εἶναι πολύ σαφεῖς, σέ γενικές γραμμές δέν ἐφαρμόζονται αὐστηρά. Ἀν ἔνας εὐαγγελιζόμενος πού φτάνει σέ στρατεύσιμη ἥλικια δέν παρουσιαστεῖ ἐθελοντικά σ' ἔνα γραφεῖο στρατολογίας, δέν καλεῖται νά τό κάνει. Ἀπό τήν ἄλλη, αὐτοί πού ἔχουν τό πιστοποιητικό τους και εἶναι ἐφεδροί δέν ἔχουν κληθεῖ ποτέ. Πρόπει μόνο νά πηγαίνουν γιά νά σφραγίζουν τό πιστοποιητικό τους ὅταν μεταφέρονται ἀπό τή μία ἐφεδρεία στήν ἄλλη, ἄλλα αὐτό δέν περιλαμβάνει καμμιά τελετή, παρά μόνο τό νά παρουσιαστοῦν σ' ἔνα γραφεῖο ὥστε νά τούς σφραγίσουν τό πιστοποιητικό.

Τό πιστοποιητικό ἔχει γίνει ἔνα ἔγγραφο προσδιορισμοῦ ταυτότητας. Χρησιμοποιεῖται ὡς στοιχεῖο ταυτότητας ὅταν κάποιος ψάχνει γιά δουλειά, παρότι δέν εἶναι

ἀπαραιτητο. Τό ἔγγραφο αὐτό εἶναι ἀπαραιτητο γιά τήν ἔκδοση διαβατηρίου. Κανείς δέν μπορεῖ νά φύγει ἀπό τή χώρα χωρίς τήν «καρτίλα», ἐκτός ἂν προμηθευτεῖ εἰδική ἄδεια ἀπό τίς στρατιωτικές ἀρχές. Οἱ εὐαγγελιζόμενοι πού θέλουν ν' ἀποκτήσουν πιστοποιητικό, πᾶνε σ' ἔνα στρατολογικό γραφεῖο γιά νά ἔγγραφοῦν στούς καταλόγους, ὥστε νά πάρουν τό πιστοποιητικό τους ἀμεσα, ἀλλά φυσικά αὐτό δέν εἶναι ἐπικυρωμένο. Μετά, μέ σκοπό νά τό ἐπικυρώσουν, πᾶνε σέ κάποιον γνωστό τους μέ ἐπιρροή, ἡ κατευθείαν σ' ἔναν ἀξιωματικό. Γι' αὐτό πρέπει νά πληρώσουν ἔνα ὁρισμένο χρηματικό ποσό (ἀνάλογα μέ αὐτό πού θά ζητηθεῖ). Μ' αὐτόν τόν τρόπο ἀποκτοῦν τό πιστοποιητικό τους οἱ εὐαγγελιζόμενοι ἡ ἡ πλειοψηφία ὅσων ἀπό αὐτούς τό ἔχουν.

Μέ λίγα λόγια, στό Μεξικό οἱ ἀνδρες στρατολογήσιμης ἡλικίας ἡταν ὑποχρεωμένοι νά περάσουν μά καθορισμένη περίοδο στρατιωτικῆς ἐκπαίδευσης μέσα στό διάστημα ἐνός ἔτους. Κατά τήν ἔγγραφή στούς στρατολογικούς καταλόγους, ὁ καταχωρούμενος λάμβανε ἔνα πιστοποιητικό ἡ καρτίλα μέ πεδία γιά νά σημειώνεται ἡ παρακολούθηση στρατιωτικῶν διδακτικῶν μαθημάτων σέ ἔβδομαδιαία βάση. ⁷ Ήταν παράνομο καί κολάσιμο γιά τόν ὁποιονδήποτε ἀξιωματικό νά συμπληρώνει τό ίστορικό παρακολούθησης ἐάν ὁ καταχωρούμενος δέν εἶχε παρακολουθήσει πραγματικά. ⁸ Όμως οἱ ἀξιωματικοί μποροῦσαν νά δωριδοκηθοῦν γιά νά τό κάνουν, καί πολλοί στό Μεξικό τούς δωριδοκοῦσαν. Σύμφωνα μέ τήν Ἐπιτροπή τοῦ Γραφείου Τμήματος, αὐτό ἡταν συνηθισμένη πρακτική μεταξύ τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ. Γιατί; Προσέξτε τί λέει στή συνέχεια ἡ δήλωση τοῦ Γραφείου Τμήματος:

⁹ Η θέση τῶν ἀδελφῶν στό Μεξικό σχετικά μ' αὐτό τό θέμα ἐξετάστηκε ἀπό τήν Ἐταιρεία πρόνι ἀπό χρόνια, καί ἔχουμε ἐνημερωθεῖ μέ ὁδηγίες, τίς ὁποῖες ἀκολουθήσαμε ἀπό τότε πού οἱ ἀδελφοί ἀπενθύνθηκαν στήν Ἐταιρεία για νά ρωτήσουν γι' αὐτό τό θέμα. (Βλ. Τό φωτοαντίγραφο πού ἐσωκλείεται.)

Ποιές ήταν οι όδηγίες πού παρεῖχε ή 'Εταιρεία, τίς όποιες άκολουθούσε γιά χρόνια τό Γραφεῖο Τμήματος τοῦ Μεξικοῦ; Πῶς εἶχαν δοθεῖ; Πόσο παρόμοιες ή ἀντίστοιχες ήταν οι όδηγίες αὐτές μέ τή θέση πού πάρθηκε στό Μαλάουι καί μέ τίς ἔντονες, ἄκαμπτες δηλώσεις πού ἔκαναν τά μέλη τοῦ Κ.Σ. ἐναντίον «τῆς παραμικρῆς ὑποψίας συμβιδασμοῦ», ἐναντίον κάθε μιօρφῆς «ἡθικῆς ὑποστήριξης», εἴτε «ἄμεσης εἴτε ἔμμεσης», τοῦ στρατιωτικοῦ κατεστημένου;

"Ἐκανα ἔνα ταξίδι στό Μεξικό λίγες μέρες μετά τή συνεδρίαση τοῦ Κ.Σ. τῆς 15ης Νοεμβρίου τοῦ 1978, συνεδρίαση πού εἶχε καταλήξει σέ ἀδιέξοδο σχετικά μέ τό θέμα τῆς ἐναλλακτικῆς ὑπηρεσίας. Μοῦ ἀνατέθηκε νά ἐπισκεφθῶ τό Γραφεῖο Τμήματος τοῦ Μεξικοῦ, ὅπως ἐπίσης καί τά Γραφεῖα ὁρισμένων χωρῶν τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς. Κατά τή συνάντησή μου μέ τήν Ἐπιτροπή Τμήματος τοῦ Μεξικοῦ, ἔφεραν πρός συζήτηση τήν πρακτική πού περιέγραψαν στήν ἔκθεσή τους. Εἶπαν ὅτι ὁ τρομερός διωγμός πού ὑπέμειναν οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱεροῦ στό Μαλάουι, ἔξαιτίας τῆς ἀρνησής τους ν' ἀγοράσουν κομματική κάρτα, ἔκανε πολλούς Μάρτυρες στό Μεξικό νά αἰσθάνονται συνειδησιακή ταραχή. Ξεκαθάρισαν, πάντως, πώς ή καθοδήγηση πού ἔδιναν στούς Μάρτυρες τοῦ Μεξικοῦ ήταν σέ πλήρη συμφωνία μέ τή συμβουλευτική ὁδηγία πού εἶχε λάβει τό Γραφεῖο Τμήματος ἀπό τά Κεντρικά Γραφεῖα. Ποιά ήταν αὐτή; "Ισως εἶναι δύσκολο γιά κάποιους νά πιστέψουν ὅτι δόθηκε πραγματικά τέτοια συμβουλή, ἀλλά αὐτά εἶναι τά στοιχεῖα πού παρουσίασε ή Ἐπιτροπή Τμήματος. Τῆς συμβουλῆς προηγεῖται αὐτή ή ἐπιστολή:

4 Φεβρουαρίου 1960

No 123

Πρός N. X. Νόρ

Κολούμπια Χάιτς 124, Μπρούκλιν, Νέα Ὑόρκη

Ἀγαπητέ ἀδελφέ Νόρ:

"Έχουμε δύο ἐρωτήματα, σχετικά μέ τά όποια θά θέλαμε τήν πολιτική τῆς ἔταιρείας. Κατ' ἀρχήν, ἔχουμε μιά περί-

πτωση ὅπου ὁ πατέρας μιᾶς κοπέλας εἶναι ὑπηρέτης ἐκκλησίας. Ἡ κοπέλα εἶναι παντρεμένη καί ὁ σύζυγός της ἥταν εὐαγγελιζόμενος ὅπως κι ἐκείνη, καί ζοῦσαν μαζί μέ τὸν πατέρα ὁ ὄποιος εἶναι ὑπηρέτης ἐκκλησίας. Ὁ γαμπρός εἶναι ἀποκομμένος, ἐπειδή εἶχε σχέσεις μέ ἄλλη γυναίκα. Γιά μιά χρονική περίοδο κάποιων ἐτῶν, αὐτός ὁ γαμπρός ἀνατρέφει δύο οἰκογένειες – μία πού ἔχει ἀπό τὴν νόμιμη σύζυγό του, ἀδελφή πού παραμένει στήν ἀλήθεια, μέ τήν ὅποια ζεῖ στό σπίτι τοῦ πεθεροῦ του πού εἶναι ὑπηρέτης ἐκκλησίας, καί ταντόχρονα τήν οἰκογένεια πού ἔχει μέ αὐτή τήν ἄλλη γυνναίκα του. Βέβαια εἶναι ἀποκομμένος ὅλον αὐτόν τὸν καιρό. Τό ὅτι ὁ πεθερός ἐπιτρέπει σ' αὐτόν τὸν ἀμαρτωλό νά ζεῖ μέ τήν κόρη του στό δικό του σπίτι ἔχει προκαλέσει στήν ἐκκλησία πολλή σύγχυση καί διχογνωμία, μέχρι πού ὁ ἀριθμός τῶν εὐαγγελιζομένων ἔχει μειωθεῖ μέ τά χρόνια, καί αὐτή ἡ ἐκκλησιαστική μονάδα δρίσκεται σέ πολύ κακή κατάσταση. Τό ἐρώτημα εἶναι, ἔχει ἡ κόρη τό δικαίωμα νά ζεῖ μ' αὐτόν τὸν ἀνθρωπο; Εἶναι ἀλήθεια ὅτι εἶναι ὁ νόμιμος σύζυγός της, ἀλλά ταντόχρονα διατηρεῖ καί ἄλλη μία οἰκογένεια. Κάνει καλά ὁ πεθερός πού ἐπιτρέπει σ' αὐτόν τὸν ἀντρα νά ζεῖ μέ τήν κόρη του (πού εἶναι ἀδελφή) στό σπίτι του; Θά θέλαμε (νά μᾶς ἐκθέσετε) τήν πολιτική τῆς. Εταιρείας σέ τέτοιες περιπτώσεις, ὥστε νά μπορέσουμε νά χειριστοῦμε τήν περίπτωση αὐτή.

“Ἐνα ἄλλο θέμα τό ὄποιο πρέπει νά συνξητήσουμε ἐδῶ εἶναι ὁ νόμος γιά τό ὑποχρεωτικό πρόγραμμα στρατιωτικῆς ἐκπαίδευσης. Μετά ἀπό ὑποχρεωτική ἐκπαίδευση ἐνός ἔτους, παίρνεις μιά κάρτα πού δείχνει ὅτι ἔχεις διεκπεραιώσει τήν ἐτήσια ἐκπαίδευση, καί αὐτή ἡ κάρτα εἶναι τό βασικό σου ἔγγραφο γιά νά ἔξασφαλίσεις διαβατήριο, ἀδεια ὁδήγησης καί στήν πραγματικότητα, πολλές νομικές συναλλαγές. Οἱ ἀδελφοί κατανοοῦν τή χριστιανική θέση τῆς οὐδετερότητας ἀναφορικά μέ αὐτά τά θέματα, ἀλλά

πολλοί ἀδελφοί πληρώνουν χρήματα σέ δρισμένους ἀξιωματούχους καί τακτοποιοῦν τὴν κάρτα τους. Εἶναι σωστή αὐτή ἡ ἐνέργεια; Ὡν ἔνας ἀδελφός ἐκπαιδευθεῖ πραγματικά, ἐφαρμόζουμε τὴν πολιτική νά μήν τὸν διορίζουμε ὑπηρέτη γιά τρία χρόνια τουλάχιστον, ὡς συμβιβασμένο. Ὁμως ἐδῶ ἔνας ἀδελφός πού πιθανῶς εἶναι ὑπηρέτης ἐκκλησίας ἢ ὑπηρέτης περιφερείας, ἔχει τὴν κάρτα του τὴν ὁποία χρησιμοποιεῖ κάθε τόσο σέ διάφορες νομικές συναλλαγές, ἀλλά δέν ἔχει λάβει τή στρατιωτική ἐκπαίδευση. Ποιό εἶναι τό δρόθο ἀναφορικά μ' αὐτό; Μεταξύ τῶν ἀδελφῶν συνηθιζόταν καί συνηθίζεται νά πληρώνουν αὐτό τό χρηματικό ποσό καί νά ἔξασφαλίζουν τίς κάρτες τους, καί πολλοί ἀπό αὐτούς ὑπηρετοῦν τώρα ὡς ὑπηρέτες ἐκκλησίας καί ὑπηρέτες περιοχῆς. Ζοῦν σ' ἔνα ψέμα; Ἡ εἶναι ἀπλά ἔνα πράγμα ἀπό τά πολλά πού συμβαίνουν μέσα σ' αὐτό τό στρεβλό σύστημα πραγμάτων; Πρέπει νά τό παραβλέψουμε ἡ πρέπει νά γίνει κάτι σχετικά μ' αὐτό; Ὅπαρχουν τόσες πολλές ἀνώμαλες παρατυπίες σ' αὐτή τή χώρα. Ὁνας ἀστυνομικός σέ τραβολογάει γιά κάποια τροχαία παράβαση, γιά νά καταφέρει νά πάρει τή μορμπίντα του (*morbida*), μιά μικρή δωροδοκία ἀπό 40 σέντς. Ὄλοι ξέρουν ὅτι δέν ἔχει δικαίωμα νά τό κάνει, ἀλλά τοῦ δίνουν τά 5 πέσος, μέ σκοπό ν' ἀποφύγουν νά πᾶνε στό ἀστυνομικό τμῆμα καί νά χρεωθοῦν 50 πέσος, καί νά χάσουν πολύ χρόνο. Ἐδῶ ἡ δωροδοκία εἶναι συνήθεια, κοινή πρακτική. Ἰσχύει τό ideo μέ τή στρατιωτική κάρτα; Θά ἐκτιμήσουμε πολύ τή συμβούλή σας πάνω σ' αὐτό τό θέμα.

Μαζί σας ὑπηρετώντας τόν Ἱεχωδᾶ.

Αὐτό, πού μόλις διαβάσατε, εἶναι ἀντίγραφο ἐπιστολῆς πρός τόν πρόεδρο τῆς Ἑταιρείας ἀπό τό Γραφεῖο Τμήματος τοῦ Μεξικοῦ, ἡ δεύτερη ἐνότητα τῆς ὁποίας προβάλλει τό ἐρώτημα πού παρουσίασε πρός ἀπάντηση ἡ Ἐπιτροπή σχετικά μέ τίς δωροδοκίες γιά τήν ἀπόκτηση παραποτημένων στρατιωτικῶν ἐγγράφων. (Τό κείμενο προέρχεται ἀπό τό ἀντίγραφο μέ καρ-

μπόν πού κράτησε τό Γραφεῖο, τό όποιο σέ ἀντίθεση μέ τό πρωτότυπο, δέν φέρει ὑπογραφή.)

Τί ἀπάντηση ἔλαβε τό ἐρώτημά τους; Ἡ ἀπάντηση τῆς Ἐταιρείας ἥρθε σέ μιά δισέλιδη ἐπιστολή μέ ἡμερομηνία 2 Ἰουνίου 1960. Ἡ δεύτερη σελίδα πραγματευόταν τό στρατιωτικό θέμα. Αὐτή εἶναι ἡ σελίδα πού περιέχει τήν καθοδήγηση ὅσον ἀφορᾶ τά ἐρωτήματα, ὅπως μοῦ τήν παρουσίασε ἡ Ἐπιτροπή Γραφείου Τμήματος τοῦ Μεξικοῦ.

Λά Τόρε ντέλ Βίχια (Σκοπιά)

Καλζάντα Μελχόρ Οκάμπο No 71

Πόλη τοῦ Μεξικοῦ 4, Ὁ(μοσπονδιακή) Π(εριοχή)

Μεξικό

2 Ἰουνίου 1960 (157) σελ. 2

... τρόπος ἐνέργειας ὅπως αὐτός πού περιγράφεται παραπάνω δέν θά ἦταν ἀναγκαῖος. Τό μεγαλύτερο πρόσκομμα, δηλαδή ἡ μοιχεία αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, θά ἀπομακρυνόταν. Κατά συνέπεια τό θέμα πρέπει νά παρουσιαστεῖ πολύ εὐθέως καί μέ τρόπο πού νά μήν ὑπάρξει παρανόηση καί στούς δύο, τόν ὑπηρέτη ἐκκλησίας καί τήν κόρη του. Ὁ ὑπηρέτης ἐκκλησίας θά πρέπει νά κάνει τήν πρώτη κίνηση στή σωστή κατεύθυνση κατά τό συμφέρον τῆς ἐκκλησίας, στήν ὅποια αὐτός ἀποτελεῖ τώρα πρόσκομμα ἔξαιτίας τοῦ τρόπου πού ἐνεργεῖ, ἀν ἀρνεῖται νά διώξει τόν μοιχό γαμπρό του καί συνεχίζει νά προσβάλλει τήν ἐκκλησία, διαταράσσοντας τήν ἐνότητά της καί τήν εἰρήνη τῆς ψυχῆς καί τοῦ νοῦ τῶν μελῶν. Ἀν ἐπιλέξει νά μήν ἀκολουθήσει αὐτή τήν πορεία, τότε πρέπει ν' ἀπομακρυνθεῖ ἀπό τή θέση του ὡς ὑπηρέτης ἐκκλησίας.

"Οσο γι' αὐτούς πού ἀπαλλάσσονται ἀπό τή στρατιωτική ἐκπαίδευση μέ χρηματική συναλλαγή μέ τούς ἀξιωματικούς πού ἐμπλέκονται στήν ὑπόθεση, αὐτό εἶναι ἀντίστοιχο μ' ἐκεῖνο πού γίνεται σέ ἄλλες λατινοαμερικανικές χῶρες, ὅπου οἱ ἀδελφοί ἔχον πληρώσει γιά τήν ἀπαλλαγή τους μέσω κάποιου στρατιωτικοῦ ἀξιωματούχον μέ σκοπό

νά εἶναι ἐλεύθεροι γιά τίς θεοκρατικές τους δραστηριότητες. *”Αν μέλη τοῦ στρατιωτικοῦ κατεστημένου εἶναι πρόθυμα νά δεχτοῦν τέτοιο διακανονισμό ἔναντι πληρωμῆς ἀμοιβῆς, τότε αὐτό ἀποτελεῖ εὐθύνη αὐτῶν τῶν ἐκπροσώπων τοῦ ἐθνικοῦ ὁργανισμοῦ.* Σέ μιά τέτοια περίπτωση τά χρήματα πού πληρώνονται δέν πᾶνε στό στρατιωτικό κατεστημένο, ἀλλά τά ἴδιοποιεῖται τό ἄτομο πού ἀναλαμβάνει τόν διακανονισμό.

”Αν ἡ συνείδηση ὁρισμένων ἀδελφῶν τούς ἐπιτρέπει νά μπαίνουν σέ τέτοιο διακανονισμό γιά τή συνέχιση τῆς ἐλευθερίας τους δέν ἔχουμε ἀντίρρηση. Βέβαια, ἂν πέσουν σέ δυσκολίες ἐπειδή ἀκολούθουν αὐτή τή διαδικασία, τότε θά πρέπει νά ἐπωμιστοῦν αὐτές τίς δυσκολίες μόνοι τους, κι ἐμεῖς δέν μποροῦμε νά τούς προσφέρουμε καμμιά βοήθεια. Ἀλλά ἂν ὁ διακανονισμός εἶναι καθιερωμένος ἐκεῖ, καί ἀναγνωρίζεται ἀπό τούς ἐπιθεωρητές πού δέν διερευνοῦν τήν ἀλήθεια τοῦ θέματος, τότε τό θέμα μπορεῖ νά προσπεραστεῖ λόγω τοῦ ὀφέλους πού προκύπτει.

”Αν προκύψει κάποια στρατιωτική κατάσταση ἀνάγκης, καί φέρει τούς ἀδελφούς ἀντιμέτωπους μέ τό πιστοποιητικό στρατιωτικῆς ἐκπαίδευσης, αὐτό θά τούς ὑποχρέωνε νά πάρουν μιά ἀπόφαση μέ τήν ὅποια δέν θά μποροῦσαν νά διοῦν ἀπό τή δύσκολη θέση μέ πληρωμή χρημάτων, καί τό θάρρος τους θά δοκιμαζόταν, καί θά ἔπειρε νά ἔξηγήσουν ἀπροκάλυπτα ποιά εἶναι ἡ στάση τους, καί ν' ἀποδείξουν ὅτι μέσα σέ μιά δοκιμασία καθοριστική, τάσσονται ὑπέρ τῆς χριστιανικῆς οὐδετερότητας.

Πιστά δικοί σας στή διακονία τῆς Βασιλείας,

B(ιβλική) καί Φ(υλλαδική)

Ἐταιρεία Σκοπιά τῆς Πεντούλβανίας.

Παρότι ἡ Ἐπιστολή τοῦ Γραφείου Τμήματος ἀπευθυνόταν στόν πρόεδρο Νόρ, ἡ ἀπάντηση, πού φέρει σφραγίδα μέ τήν ὑπογραφή τοῦ Συλλόγου, γράφτηκε προφανῶς ἀπό τόν ἀντιπρόεδρο Φρέντ Φράντς, τόν ὅποιο, ὅπως εἶπα νωρίτερα, ὁ πρόεδρος καλοῦσε συχνά νά διατυπώσει τήν τακτική σέ θέματα τέ-

τοιου είδους. Ἡ γλῶσσα τῆς ἐπιστολῆς ἔχει τό χαρακτηριστικό
ῦφος τοῦ ἀντιπροέδρου, ὅχι τοῦ προέδρου.

Οἱ ἐκφράσεις πού περιέχει αὐτή ἡ ἐπιστολή εἶναι ἀξιοσημεί-
ωτες. Θά ἄξιζε νά ἀφιερώσουμε χρόνο γιά νά πάμε πίσω και νά
τίς συγκρίνουμε μέ τίς δηλώσεις τῶν μελῶν τοῦ Κ.Σ. πού ἀμφι-
σθητοῦσαν τήν ἐναλλακτική θητεία, οἱ ὅποιες παρατέθηκαν
πρωτύτερα· δηλώσεις πού ἔγιναν τότε και οὕτε μαστιμένα λόγια
εἶχαν, οὕτε ἐπεδίωκαν λεπτότητα ἐκφράσεων, ἀλλά πού συχνά
ῆταν ὡμές, κι ἀκόμα εἶχαν μιά σκληρή ἐντιμότητα.

Σ' αὐτή τήν ἀπάντηση τῆς Ἐταιρείας στό ἑρώτημα τοῦ Μεξι-
κοῦ ἀποφεύγεται ἡ λέξη «δωροδοκία», ἡ ὅποία ἀντικαθίσταται
μέ τήν εὐφημιστική ἀναφορά σέ μιά «χρηματική συναλλαγή»,
στήν «πληρωμή μιᾶς ἀμοιβῆς». Δίνεται ἔμφαση στό γεγονός ὅτι
τά χρήματα πήγαιναν σ' ἔνα ἄτομο μᾶλλον κι ὅχι στό «στρατιω-
τικό κατεστημένο», ὑποδεικνύοντας προφανῶς ὅτι αὐτό δειλίω-
νε κάπως τόν ἡθικό χαρακτήρα τῆς «συναλλαγῆς». Ἡ ἐπιστολή
μιλᾶ γιά διακανονισμό «καθιερωμένο ἐκεῖ κάτω» και λέει ὅτι
ὅσο οἱ ἐπιθεωρητές δέν ἐρευνοῦν γιά «τήν ἀλήθεια τοῦ θέμα-
τος» αὐτό μπορεῖ νά «προσπεραστεῖ» λόγω τοῦ «δόφελους πού
προκύπτει». Τελειώνει μέ ἀναφορά στή διατήρηση τῆς ἀκεραιό-
τητας σέ κάποια πιθανή μελλοντική «καθοριστική δοκιμασία».

”Αν αὐτό τό ἵδιο μήνυμα εἶχε συνταχθεῖ μέ τό εἶδος τῆς γλώσ-
σας πού χρησιμοποιοῦσαν τά μέλη τοῦ Κ.Σ. στίς συνεδριάσεις
ὅπου συζητιόταν ἡ ἐναλλακτική θητεία, πιστεύω ὅτι θά ἔμοιαζε
περισσότερο μέ τό παρακάτω:

«Σέ ἄλλες λατινοαμερικανικές χῶρες οἱ Μάρτυρες τοῦ
Ἰεχωδᾶ πληρώνονταν δωροδοκίες σέ διεφθαρμένους ἀξιω-
ματούχους. ”Αν οἱ ἄνθρωποι τῆς πολεμικῆς μηχανῆς εἶναι
πρόθυμοι νά δωροδοκηθοῦν, τότε τό φίσκο εἶναι δικό τους.
Τουλάχιστον ἡ δωροδοκία δέν καταβάλλεται στήν ἕδια τήν
πολεμική μηχανή – παρά σ' ἔνα συνταγματάρχη ἢ ἄλλον
ἀξιωματικό πού τσεπώνει τή δωροδοκία γιά λογαριασμό
του. ”Αν ἡ συνείδηση τῶν ἀδελφῶν τούς ἐπιτρέπει νά κά-
νον μία “δοσοληψία” μέ κάποιον ἀξιωματικό πού “τά

παιόνει”, δέν θά φέρουμε ἀντίρρηση. Φυσικά, ἂν ὑπάρξει πρόβλημα δέν θά πρέπει νά περιμένουν δοήθεια ἀπό μᾶς. Ἐπό τή στιγμή πού τό κάνουν ὅλοι ἐκεῖ κάτω καί οἱ ἐπιθεωρητές δέν κάνουν θέμα γιά τά πλαστά ἔγγραφα, τότε κι ἐσεῖς στό Γραφεῖο Τμήματος μπορεῖτε νά κάνετε τά στραβά μάτια. Ἀν γίνει πόλεμος, θά ὑπάρξει ἀρκετός χρόνος νά ἀνησυχήσουμε γιά τό πᾶς θ’ ἀντιμετωπίσουμε τό θέμα τῆς οὐδετερότητας.

Πιστά δικοί σας στή διακονία τῆς Βασιλείας»

Δέν ἔχω πρόθεση νά γίνω σαρκαστικός καί δέν πιστεύω ὅτι αὐτό πού ἐκτέθηκε συνιστᾶ σαρκασμό. Πιστεύω ὅτι εἶναι μιά ἔντιμη πραδουσίαση τῆς συμβουλῆς τῆς Ἐταιρείας, ἀποδομένη σέ γλῶσσα προσγειωμένη, χωρίς εὐφημισμούς – γλῶσσα πού μοιάζει περισσότερο μ’ αὐτήν πού χρησιμοποιήθηκε στήν προαναφερόμενη συνεδρίαση τοῦ Κ.Σ.

Ἐνας λόγος πού προσωπικά αὐτές οἱ πληροφορίες μέ σοκάρισαν τόσο πολύ εἶναι ὅτι, τήν ἵδια στιγμή πού ἡ ἐπιστολή δήλωνε ὅτι ἡ Ἐταιρεία «δέν εἶχε ἀντίρρηση» ἄν οἱ Μάρτυρες στό Μεξικό, ἀντιμετωπίζοντας μιά αλήση γιά στρατιωτική ὑπηρεσία, ἐπέλεγαν νά «βγοῦν ἀπό τή δύσκολη θέση μέ πληρωμή χρημάτων», στή Δομινικανή Δημοκρατία ὑπῆρχε πλῆθος νεαρῶν ἀνδρῶν πού ξόδεψαν πολύτιμα χρόνια τῆς ζωῆς τους στή φυλακή ἐπειδή ἀρνήθηκαν τό ἴδιο εἶδος ἐκπαίδευσης. Μερικοί, ὅπως ὁ Λεόν Γκλάς καί ὁ ἀδελφός του ὁ Ἐνρίκε, καταδικάστηκαν δύο ἥ τρεῖς φορές γιά τήν ἀρνησή τους, περνώντας συνολικά ἐννιά χρόνια ἀπό τή νιότη τους στή φυλακή. Ὁ Πρόεδρος κι ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἐταιρείας εἶχαν ταξιδέψει στή Δομινικανή Δημοκρατία ἐκεῖνα τά χρόνια, κι ἀκόμα εἶχαν ἐπισκεφθεῖ τίς φυλακές ὅπου κρατοῦνταν πολλοί ἀπό αὐτούς τούς ἀντρες. Μοῦ εἶναι ἀκατανόητο πῶς μποροῦσαν νά γνωρίζουν τήν κατάσταση ἐκείνων τῶν Δομινικανῶν κρατουμένων καί παράλληλα νά ἐφαρμόζουν τέτοια διπλά κριτήρια.

Τέσσερα χρόνια ἀφότου δόθηκε ἡ καθοδήγηση ἐκείνη στό Μεξικό, ἔλαβε χώρα στό Μαλάουι τό πρώτο ξέσπασμα βίαιων

ἐπιθέσεων ἐναντίον τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωδᾶ (1964) καὶ ἀνέκυψε τό θέμα τῆς πληρωμῆς γιά κομματική κάρτα. Ἡ θέση πού πῆρε τό Γραφεῖο Τμήματος τοῦ Μαλάουι ἦταν ὅτι μιά τέτοια πληρωμή θ' ἀποτελοῦσε πραδίαση τῆς χριστιανικῆς οὐδετερότητας, συμβιβασμό ἀνάξιο γιά ἐναν γνήσιο Χριστιανό. Τά Κεντρικά Γραφεῖα ἤξεραν ὅτι αὐτή ἦταν ἡ θέση πού πάρθηκε. Ἡ δία κόπασε μετά ἀπό λίγο, καὶ μετά ἔναντισπασε τό 1967, τόσο ἔντονα πού χιλιάδες Μάρτυρες ὁδηγήθηκαν σέ φυγή ἀπό τήν πατρίδα τους. Οἱ ἐκθέσεις γιά τρομερές ἀγριότητες σέ αὐξανόμενο βαθμό κατέκλυσαν τά Κεντρικά Γραφεῖα.

Τί ἐπίδραση εἶχε στούς ἡγέτες τῆς ὁργάνωσης καὶ στή συνείδησή τους σέ σχέση μέ τή θέση πού πάρθηκε στό Μεξικό; Στό Μαλάουι Μάρτυρες δέρνονταν καὶ βασανίζονταν, γυναικες διάζονταν, σπίτια καὶ χωράφια καταστρέφονταν, κι δόλοκληρες οἰκογένειες κατέφευγαν σέ ἄλλες χῶρες – ἀποφασισμένες νά ἐμμείνουν στή στάση τῆς Ὁργάνωσης, ὅτι τό νά πληρώσουν γιά κομματική κάρτα θά ἦταν πράξη ἥθικά προδοτική. Ταυτόχρονα, στό Μεξικό, ἄνδρες Μάρτυρες δωροδοκοῦσαν στρατιωτικούς ἀξιωματούχους γιά νά συμπληρώσουν ἔνα πιστοποιητικό πού δεδαίωνε ψευδῶς ὅτι εἶχαν ἐκπληρώσει τίς ὑποχρεώσεις τους γιά στρατιωτική θητεία. Καὶ ὅταν πῆγαν στό Γραφεῖο Τμήματος, τό ἐκεῖ προσωπικό ἀκολούθησε τήν καθοδήγηση τῆς Ἐταιρείας καὶ δέν εἶπε τίποτα πού νά ὑποδεικνύει μέ κάποιον τρόπο ὅτι αὐτή ἡ πρακτική ἦταν ἀσύμφωνη μέ τά κριτήρια τῆς Ὁργάνωσης ἡ μέ τίς ἀρχές τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Πῶς ἐπηρεάστηκαν αὐτοί μέ τίς θέσεις μεγάλης ἔξουσίας μέσα στήν Ὁργάνωση, γνωρίζοντας τά παραπάνω; Προσέξτε:

Ἐννέα χρόνια ἀφότου τό Γραφεῖο Τμήματος τοῦ Μεξικοῦ ἔγραψε τήν πρώτη ἐπιστολή του, ἔγραψε καὶ μιά δεύτερη, μέ ἥμερομηνία 27 Αὔγουστου 1969, ἡ ὅποια ἀπευθυνόταν ἐπίσης στόν Πρόεδρο Νόρ. Αὐτή τή φορά ἔδιναν ἔμφαση σ' ἔνα συγκεκριμένο σημεῖο, πού ἔνιωθαν ὅτι εἶχε παραβλεφθεῖ. Ἐκθέτω τίς σελίδες 3 καὶ 4 τῆς ἐπιστολῆς, τίς ὅποιες μοῦ προμήθευσε ἡ Ἐπιτροπή Τμήματος. Ἐχω ὑπογραμμίσει τά κύρια σημεῖα στά ὅποια ἔστιάζει ἡ Ἐπιτροπή.

[◦]Ο ἀδελφός Γουέην Πρέμπλε (Wayne Preble) ἀπόφοιτος τῆς Σχολῆς Γαλαάδ, μᾶς ἔχει γράψει σχετικά μέ τά σχέδιά του νά παντρευτεῖ τόν *Ιανονάριο* τοῦ 1970.[◦]Ο ἀδελφός Πρέμπλε παντρεύεται μιά εἰδική σκαπάνισσα πού δέν εἶναι ἀπόφοιτος τῆς Σχολῆς Γαλαάδ καί μᾶς ἔχει ἀναφέρει ὅτι ἔχει εἰδοποιήσει τά *Γραφεῖα* σας.[◦]Ομως, σᾶς ἀναφέρουμε τό θέμα ἐφόσον εἶναι ἀπόφοιτος τῆς Σχολῆς Γαλαάδ καί πιθανῶς ἡ θέση του στήν *Οργάνωση* θά ἀλλάξει μ' αὐτό τό *βῆμα*.[◦]Ο ἀδελφός Πρέμπλε πρός τό παρόν ὑπηρετεῖ ὡς ὑπηρέτης περιφερείας καί τά πάει καλά, καί ἐφόσον ἡ εἰδική σκαπάνισσα *Τζόν Μόνετ* προοδεύσει ἀρκετά στά *Ισπανικά* θά μπορεῖ νά τόν συνοδεύει στήν ὑπηρεσία αὐτή. Περιμένουμε μέ ἀνυπομονησία τή γνώμη σας πάνω στό θέμα.

[◦]Ο ἀδελφός Πέντρο *Άριας* εἶναι μαξί μας καί ἔχει ἐκπαιδευτεῖ ἐπί τρεῖς ἑδδομάδες ἀπό ἔναν ντόπιο ὑπηρέτη περιφερείας, γιά νά ἔξοικειωθεῖ κάπως μέ τόν τρόπο πού διεξάγεται ἐδῶ τό *ἔργο* καί μέ τούς ὅρους πού χρησιμοποιοῦμε.[◦]Εχει διοριστεῖ σέ μιά περιοχή στό *Μόντερεϋ* πού εἶναι ἀρκετά κοντά στά *σύνορα*. Δέν εἰσηγούμαστε νά πάρει κάποιος ἀδελφός τή θέση τοῦ ἀδελφοῦ *Κοντρέρας*, ὁ ὅποιος ἔχει προταθεῖ νά πάει στό *Μπέθελ*, γιατί μέ τήν *ἄφιξη* τοῦ ἀδελφοῦ *Άριας* ἔχουμε συμπληρώσει τόν ἀριθμό *ὑπηρετῶν περιοχῆς*.

[◦]Ερώτημα. Κατά τίς συναθροίσεις *Τμήματος* τόν *Ιούνιο*, συζητήθηκε τό θέμα πού παρονοιάζεται στίς σελίδες 34 καί 35 τοῦ *“Βοηθήματος γιά ἀπαντήσεις”*.[◦]Εξαιτίας τοῦ ἐδῶ τρόπου χειρισμοῦ τοῦ θέματος τοῦ στρατοῦ γιά χρόνια, ἔφερα τό θέμα ὑπόψη κάποιων ἀδελφῶν ἐκεῖ, ἀλλά ἐφόσον νόμιζα ὅτι *ἴσως* νά μήν εἶχα κατά νοῦ κάποιες λεπτομέρειες τοῦ θέματος, σκέφτηκα ὅτι *ῆταν* καλύτερα νά περιμένω καί νά σᾶς γράψω ἀπό ἐδῶ, καί μετά νά πάρω ἀπάντηση. Μετά ἀπό ἔλεγχο στούς φακέλους μας, βοήκαμε μιά ἐπιστολή μέ *ἡμερομηνία 4 Φεβρουαρίου 1960, ἀρ. 123, στήν ὁποία οωτούσαμε τί νά κάνουμε ἐπειδή πολλοί*

πλήρωναν ἔνα ποσό χρημάτων γιά ν' ἀποκτήσουν τό νομικό ἔγγοαφο πού δίνεται σέ δσους βοίσκονται σέ στοατεύσιμη ἡλικία. *"Ομως, δέν ἀναφέρθηκε στό ἐρώτημα ὅτι ὅταν ἀποκτᾶται αὐτό τό ἔγγοαφο θέτει τόν κάτοχό του σέ πρώτη ἐφεδρεία, ὑποκείμενο σέ κλήση ἃν καί ὅταν ἀνακύψει κατάσταση ἔκτακτης ἀνάγκης πού δέν μπορεῖ νά χειριστεῖ τό ἐν ἐνεογείᾳ στοάτευμα.* *"Οπότε τό ἐρώτημά μας εἶναι αὐτό: Άλλάζει τό στοιχεῖο αὐτό τήν πολιτική πού ἔκτιθεται στή σελ. 2 τῆς ἐπιστολῆς σας τῆς 2ας Ιουνίου 1960 (157) ἡ ὁποία ἀπαντοῦσε στήν ἐπιστολή μας, πού ἀναφέραμε παραπάνω;* *"Η ἐπιστολή σας ἔγραφε τά ἔξῆς:* *"Οσο γι' αὐτούς πού ἀπαλλάσσονται ἀπό τή στρατιωτική ἔκπαίδευση μέ μιά χρηματική συναλλαγή μέ τούς ἀξιωματικούς πού ἐμπλέκονται στήν ὑπόθεση, αὐτό εἶναι ἀντίστοιχο μ' ἐκεῖνο πού γίνεται σέ ἄλλες λατινοαμερικανικές χῶρες, ὅπου οἱ ἀδελφοί ἔχουν πληρώσει γιά τήν ἀπαλλαγή τους μέσω κάποιου στρατιωτικοῦ ἀξιωματούχου μέ σκοπό νά εἶναι ἐλεύθεροι γιά τίς θεοκρατικές τους δραστηριότητες.* *"Αν μέλη τοῦ στρατιωτικοῦ κατεστημένου εἶναι πρόθυμα νά δεχτοῦν τέτοιο διακανονισμό ἔναντι πληρωμῆς ἀμοιβῆς, τότε αὐτό ἀποτελεῖ εὐθύνη αὐτῶν τῶν ἐκπροσώπων τοῦ ἐθνικοῦ ὄργανισμοῦ.* *Σέ μιά τέτοια περίπτωση τά χρήματα πού πληρώνονται δέν πᾶνε στό στρατιωτικό κατεστημένο, ἄλλα τά ἰδιοποιεῖται τό ἀτομο πού ἀναλαμβάνει τόν διακανονισμό.* *"Αν ἡ συνείδηση ὅρισμένων ἀδελφῶν τούς ἐπιτρέπει νά μπαίνουν σέ τέτοιο διακανονισμό γιά τή συνέχιση τῆς ἐλευθερίας τους, δέν ἔχουμε ἀντίρρηση.* *Βέβαια, ἃν πέσουν σέ δυσκολίες ἐπειδή ἀκολούθουν αὐτή τή διαδικασία, τότε θά πρέπει νά ἐπωμιστοῦν αὐτές τίς δυσκολίες μόνοι τους, κι ἐμεῖς δέν μποροῦμε νά τούς προσφέρουμε καμμιά βοήθεια.* *"Άλλα ἃν ὁ διακανονισμός εἶναι καθιερωμένος ἐκεῖ, καί ἀναγνωρίζεται ἀπό τούς ἐπιθεωρητές πού δέν διερευνοῦν τήν ἀλήθεια τοῦ θέματος, τότε τό θέμα μπορεῖ νά προσπεραστεῖ λόγω τοῦ ὀφέλους πού προκύπτει.* *"Αν προκύψει κάποια στρατιωτική κατάσταση*

ἀνάγκης, καί φέρει τούς ἀδελφούς ἀντιμέτωπους μέ τό πι-
στοποιητικό στρατιωτικῆς ἐκπαίδευσης, αὐτό θά τούς
ὑποχρέωνε νά πάρουν μιά ἀπόφαση μέ τήν ὅποια δέν θά
μποροῦσαν νά διγοῦν ἀπό τή δύσκολη θέση μέ πληρωμή
χρημάτων, καί τό θάρρος τους θά δοκιμαζόταν, καί θά
ἔπρεπε νά ἔξηγήσουν ἀπροκάλυπτα ποιά εἶναι ἡ στάση
τους, καί ν' ἀποδείξουν ὅτι μέσα σέ μιά δοκιμασία καθορι-
στική, τάσσονται υπέρ τῆς χριστιανικῆς οὐδετερότητας.”

”Εχουμε ἀκολονθήσει ὅσα παρατίθενται ἐδῶ ἀπό ἐκεί-
νη σας τήν ἐπιστολή, ἀλλά φαίνεται ὅτι θά γινόταν κά-
ποια τροποποίηση σ' αὐτά, ἀν λαμβανόταν ὑπόψη ὅτι
αὐτοί οἱ ἀδελφοί τίθενται στίς πρώτες ἐφεδρεῖς. Βέβαια,
φαίνεται ὅτι ἡ εὐλογία τοῦ Ἰεχωबᾶ δρίσκεται πάνω στούς
δούλους του ἐδῶ, ἐπειδή τό ἔργο ἔχει προοδεύσει πολύ¹
καλά μέ τά χρόνια, κι αὐτό παρότι ἡ πλειοψηφία τῶν ὑπη-
ροετῶν περιοχῆς καί περιφερείας, καθώς κι αὐτῶν πού δρί-
σκονται στήν οἰκογένεια Μπέθελ, ἔχονν ἀκολονθήσει
αὐτή τή διαδικασία. Θά τό ἐκτιμούσαμε πολύ νά ἔχουμε
κάποια ἐνημέρωση ἀπό σᾶς σ' αὐτό τό ζήτημα, ἀν δηλ. θά
ἔπρεπε νά γίνει ἀλλαγή ἡ ὅχι. ”Αν γίνει κάποια ἀλλαγή
καί δέν ἀκολονθηθεὶ αὐτή ἡ διαδικασία, τότε οἱ ἀδελφοί²
δέν θά μπορέσουν ν' ἀποκτήσουν διαβατήριο, ἀλλά μπο-
ροῦν πάντα νά παρακολουθοῦν συνελεύσεις μέσα στή χώ-
ρα μας. ”Αν γίνει κάποια ἀλλαγή, ποιά θά εἶναι ἡ θέση
αὐτῶν πού δρίσκονται στίς πρώτες ἐφεδρεῖς; Πῶς θά
ἔπρεπε νά τό χειριστοῦμε αὐτό; Θά περιμένουμε τήν ἀπά-
ντησή σας γιά τό ζήτημα.

Τό χτίσιμο τοῦ νέου κτιρίου μας προχωρᾶ πολύ καλά³
καί ἀνυπομονοῦμε νά τό δοῦμε δλοκληρωμένο, νά χρησι-
μοποιεῖται γιά τόν αὖν τοῦ Ἰεχω�ᾶ καί γιά τήν οἰκοδόμη-
ση τῶν ἀδελφῶν μας μέ τίς συνελεύσεις πού θά διεξαχθοῦν
ἔκει. Νά εἶστε δέδαιοι γιά τήν ἀγάπη μουν καί τίς καλύτερες
εὐχές μουν.

«Ο ἀδελφός καί σύνδουλός σας»

‘Η ἀπάντηση πού στάλθηκε, μένημερομηνία 5 Σεπτεμβρίου 1969, καὶ παρατίθεται παρακάτω, φέρει τή σφραγίδα τοῦ Συλλόγου τῆς Νέας Υόρκης, ἀλλά τό σύμβολο πρίν τήν ἡμερομηνία ὑποδεικνύει ὅτι γράφτηκε ἀπό τόν Πρόεδρο μέσω κάποιου γραμματέα («A» εἶναι τό σύμβολο γιά τόν Πρόεδρο, καὶ «AG» τό σύμβολο ἐνός ἀπό τούς γραμματεῖς του).’ Εχοντας κατά νοῦ ὅτι τά Κεντρικά Γραφεῖα εἶχαν πλήρη γνώση γιά τά τρομερά βάσανα πού εἶχαν ἥδη ὑποστεῖ οἱ Μάρτυρες τοῦ Ιεχωδᾶ στό Μαλάουι τό 1964 καὶ τό 1967, ἐπειδή ἀρνήθηκαν σταθερά νά πληρώσουν γιά τήν κομματική κάρτα πού προωθοῦσε ἐνέργα ή κυβέρνηση τῆς χώρας τους, προσέξτε τήν ἀπάντηση πού στάλθηκε στό Γραφεῖο Τμήματος τοῦ Μεξικοῦ γιά τό ἐρώτημά του, μένημερομηνία 5 Σεπτεμβρίου 1969.

A/AG September 5, 1969

Τιῆμα Μεξικοῦ

Ἄγαπητοί ἀδελφοί:

‘Ἐχονμε τήν ἐπιστολή σας τῆς 27ης Αὐγούστου (182) στήν ὁποία θέσατε ἔνα ἐρώτημα γιά τούς ἀδελφούς πού ἔχουν ἐγγραφεῖ στούς στρατιωτικούς καταλόγους στό Μεξικό, καὶ τώρα δρίσκονται στίς πρῶτες ἐφεδρεῖες.

‘Ἡ ἐπιστολή τῆς 4ης Φεβρουαρίου 1960 (123) τήν ὁποία καὶ ἀναφέρατε, καλύπτει τό ὅλο θέμα. Δέν ἔχονμε νά ποῦμε τίποτα ἄλλο. Ἡ εὐθύνη γιά τό τί θά κάνονν ἃν ποτέ κληθοῦν ἐναπόκειται σ’ αὐτά τά ἄτομα, καὶ τώρα εἶναι πολύ νωρίς γιά νά προσθοῦν σέ ὁποιαδήποτε ἐνέργεια. Στό μεταξύ αὐτοί οἱ ἀδελφοί πού ἔχουν ἐγγραφεῖ καὶ πλήρωσαν ἀμοιβή, εἶναι ἐλεύθεροι νά προχωρήσουν στή διακονία. Ὁχι ὅτι δίνονμε τήν ἔγκρισή μας σ’ αὐτό τό ζήτημα, ἀλλά εἶναι ἡ δική τους συνείδηση, ὅχι ἡ δική μας, πού τούς ἐπέ-

τρεψε νά ἐνεργήσουν μέ τόν τρόπο πού ἐνήργησαν. Ἐν ἡ συνείδησή τους τούς ἐπιτρέπει νά κάνουν αὐτό πού ἔκαναν καί δέν συμβιβάζονται μέ κάποιον τρόπο, τότε βάλτε τό ζήτημα στό ἀρχεῖο. Δέν ὑπάρχει λόγος ν' ἀπαντᾶτε σέ ἐρωτήσεις ἡ νά δίνετε ἐξηγήσεις σέ ἄτομα, οὗτε νά συμμετέχετε σέ (τέτοια) συζήτηση. Κάποια μέρα μπορεῖ νά χρειαστεῖ ν' ἀντιμετωπίσουμε τό θέμα κι ἔκεινοι μπορεῖ νά χρειαστεῖ νά πάρουν μιά ἀπόφαση, ὅπως τονίζει ἡ ἐπιστολή, καί τότε ἐναπόκειται σ' ἔκεινους ν' ἀποφασίσουν. Δέν μποροῦμε ν' ἀποφασίζουμε γιά τή ζωή τοῦ καθενός στόν κόσμο. Ἐν ἡ συνείδηση αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων τούς ἐπέτρεψε νά κάνουν ὅ, τι ἔκαναν καί νά καταχωρηθοῦν στίς ἐφεδρεῖες, τότε ἔκεινοι πρέπει νά στεναχωριοῦνται, ἢν στεναχωριοῦνται, ὅχι τά Γραφεῖα τῆς Ἐταιρείας.

Ἡ Ἐταιρεία λέει πάντα ὅτι οἱ ἀνθρώποι πρέπει νά συμμορφώνονται μέ τό νόμο, καί ἢν κάποιος ἔχει κάνει αὐτό πού περιγράφετε στήν ἐπιστολή σας χωρίς αὐτό νά τρανματίζει τή συνείδησή του, τότε ἀφήνουμε τό ζήτημα ὡς ἔχει. Δέν ὑπάρχει λόγος ν' ἀποφασίζουμε ἐμεῖς γιά τή συνείδηση ἐνός ἄλλου ἀνθρώπου, οὗτε νά μποῦμε σέ λογομαχία ἡ πολεμική γιά τό ζήτημα αὐτό. Ἐν αὐτά τά ἄτομα δέν συμβιβάζονται μέ τήν ἔννοια τοῦ νά πάρουν ὅπλο, κι αὐτό πού κάνουν συνεχίζει νά τούς ἐπιτρέπει νά “σφυρηλατήσουν τά σπαθιά τους σέ ὄντια καί τά δόρατά τους σέ δρεπάνια”, τότε ἡ ἀπόφαση ἐναπόκειται σ' αὐτούς. Ἐν ἄλλάξονταν αὐτή τή στάση στή ζωή τους, τότε εἶναι ὁ κατάλληλος καιρός γιά νά δράσουν οἱ πρεσβύτεροι στήν ἐκκλησία. Ὁπότε ἀφῆστε τά πράγματα ὅπως εἶναι κι ὅπως ἦταν ἀπό τόν Φεδρονάριο τοῦ 1960 χωρίς παραπέρα σχόλια.

Εἴθε νά ἔχετε πλούσια τήν εὐλογία τοῦ Ἱεχωδᾶ.

Οἱ ἀδελφοί σας,

Βιβλική & Φυλλαδική Ἐταιρεία τῆς Νέας Ὑόρκης.

Αὐτό πού κάνει πέρα γιά πέρα ἀπίστευτα ὅλα αὐτά, εἶναι τό ὅτι ἡ θέση τῆς Ὁργάνωσης στό νά εἶναι κανείς μέλος τοῦ στρα-

τοῦ ἥταν πάντα ταυτόσημη μέ τή θέση της στό νά εῖναι κανείς μέλος «πολιτικῆς» ὁργάνωσης. Καί στίς δύο περιπτώσεις, ὅποιος Μάρτυρας ἀποκτᾶ τέτοια ἴδιότητα θεωρεῖται αὐτομάτως «ἀποσυνταυτισμένος». Κι ὅμως ἡ Ἐπιτροπή Γραφείου Τμήματος τοῦ Μεξικοῦ εἶχε καταστήσει ἀπόλυτα σαφές ὅτι ὅλοι αὐτοί οἱ Μάρτυρες πού εἶχαν ἀποκτήσει τό συμπληρωμένο πιστοποιητικό στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας (μέσω δωροδοκίας) ἥταν τώρα στήν πρώτη ἐφεδρεία τοῦ στρατεύματος. Οἱ Μάρτυρες στό Μαλάουι ἔθεσαν σέ κίνδυνο τή ζωή τους καί τή σωματική τους ἀκεραιότητα, τά σπίτια τους καί τή γῆ τους, γιά νά ἐμμείνουν στή θέση πού υἱοθέτησε ἡ Ὁργάνωση γιά τή χώρα τους. Στό Μεξικό δέν ὑπῆρχε τέτοιος κίνδυνος, κι ὅμως ἐφαρμόστηκε πολιτική ἄκρας ἀνεκτικότητας. Ἐκεῖ, οἱ ἄνδρες Μάρτυρες μποροῦσαν νά εῖναι μέλη τῆς πρώτης ἐφεδρείας τοῦ στρατοῦ κι ὠστόσο νά εῖναι Ἐπίσκοποι Περιφερείας ἡ Περιοχῆς, μέλη τῆς οἰκογένειας Μπέθελ! Ἡ ἔκθεση τοῦ Γραφείου Τμήματος σέ ἀπάντηση στήν ἔρευνα τό ξεκαθαρίζει αὐτό (ὅπως ἐπίσης δείχνει πόσο συνηθισμένη ἥταν ἀνάμεσα στούς Μάρτυρες ἡ πρακτική τῆς δωροδοκίας γιά τήν ἀπόκτηση τοῦ Πιστοποιητικοῦ). Ἡ ἔκθεση συνεχίζει:

“Οπως ὑποδεικνύεται στήν παραπάνω μνημονεύμενη ἐπιστολή ἀπό τό Μπρούκλιν, οἱ ἀδελφοί πρέπει νά χρησιμοποιοῦν τή δική τους συνείδηση σ’ αὐτό τό θέμα. Παρόλα αὐτά, θά ἥταν καλό νά διευκρινιστεῖ ὅτι στήν Ὁργάνωση στό Μεξικό ἔχει γίνει τόσο συνηθισμένο τό ν’ ἀποκτᾶται ἡ “καρτίλα” μέ τόν τρόπο αὐτόν (μέ πληρωμή). Τά προβλήματα πού προκύπτουν ὅταν κάποιος δέν ἔχει τήν “καρτίλα”, εἶναι ὅτι δέν μπορεῖ νά φύγει ἀπό τή χώρα, πηγαίνοντας σέ συνελεύσεις στίς Η.Π.Α.) ἡ ὅτι ἔχει κάποια δυσκολία νά πιάσει δουλειά ὅταν ἀπαιτεῖται αὐτό τό ἔγγραφο. Ἐκτός ἀπό αὐτά, οἱ νεαροί ἄνδρες δέν ἔχουν ἄλλον σοδαρό λόγο νά προσπαθήσουν ν’ ἀποκτήσουν τό ἔγγραφο. Ὁμως εἶναι τόσο εὔκολο νά τό ἀποκτήσουν, καί ὅταν συμ-

βούλεύονται ἄλλους νέους πού τό ἔχουν προμηθευτεῖ, μαθαίνοντιν ἀπό αὐτούς πῶς μπορεῖ νά γίνει, καί δέν σκέφτονται καν ἂν εἶναι σωστό ἀτομικά γι' αὐτούς νά τό ἀποκτήσουν μέ τόν προαναφερόμενο τρόπο. Δέν ύπάρχει ἄλλη ἀντίρρηση γιά τούς ἀδελφούς νά συνεχίσουν νά τό κατέχουν...

Χιλιάδες, στήν κυριολεξία, Μάρτυρες στό Μεξικό γνώριζαν τήν ἀλήθεια γιά τήν κατάσταση, ὅπως περιγράφτηκε ἐδῶ. "Ολα τά μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Γραφείου Τμήματος τοῦ Μεξικοῦ τή γνώριζαν. "Ολοι ἐκεῖνοι πού ῆταν τότε μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ γνώριζαν ποιά ῆταν ἡ δηλωμένη θέση τῶν Κεντρικῶν Γραφείων σ' αὐτό τό ζήτημα. "Ομως ἔξω ἀπό τό Μεξικό πολύ λίγοι εἶχαν ἰδέα γιά τό τί εἰπώθηκε. Πιθανῶς κανείς ἀπό τούς Μάρτυρες στό Μαλάουι δέν ῆταν ἐνήμερος γι' αὐτή τήν ἀσυνήθιστη τακτική.

Δέν μπορῶ νά φανταστῶ πιό ὁφθαλμοφανή περίπτωση διπλοῦ κριτηρίου. Οὔτε μπορῶ νά διανοηθῶ πιό στρεβλωμένη λογική ἀπό αὐτήν πού ἐπέτρεπε τή θέση πού εἶχαν πάρει στό Μεξικό καί ταυτόχρονα ὑποστήριζε τόσο σθεναρά καί τόσο δογματικά ὅτι τό νά δεχτοῦν τήν ἐναλλακτική θητεία εἶναι καταδικαστέο ἐπειδή «ἡ κυβέρνηση τή βλέπει ὡς ἐκπλήρωση στρατιωτικῆς θητείας» καί εἶναι «σιωπηρή, ἡ ύπονοούμενη, παραδοχή τῆς πολεμικῆς μηχανῆς τοῦ Καίσαρα». Οἱ ἵδιοι ἄνδρες πού ἔκαναν αὐτές τίς δηλώσεις στίς συνεδριάσεις τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος καί ἐπέμεναν ὅτι «δέν θέλουμε γκρίζες ξῶνες» καί ὅτι «χρειάζεται νά ἐκπαιδευθοῦν οἱ συνειδήσεις τῶν ἀδελφῶν», ἔλεγαν αὐτά γνωρίζοντας ὅτι στό Μεξικό, γιά περισσότερο ἀπό εἴκοσι χρόνια, ῆταν κοινή πρακτική ἀνάμεσα στούς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ νά δωροδοκοῦν γιά ἔνα πιστοποιητικό πού ἔλεγε ὅτι εἶχαν ἐκπληρώσει τή στρατιωτική τους ὑπηρεσία, μιά πρακτική γιά τήν ὅποια τά Κεντρικά Γραφεῖα εἶχαν ἐπίσημα δηλώσει ὅτι «ἐναπόκειτο στή συνείδηση» αὐτῶν πού τήν ἐφάρμοζαν.

*Εκτός ἀπό αὐτό, κάποια μέλη (πού εύτυχῶς σέ πολλές συνε-

δριάσεις ἡταν μόνο μειοψηφία) ὑποστήριξαν σθεναρά τὴν παραδοσιακή θέση – μιά θέση πού χαρακτήριζε ἐναν Μάρτυρα ὡς «ἀποσυνταυτισμένο» ἀν ἀπαντοῦσε στό ἐρώτημα κάποιου δικαιαστῆ γιά δουλειά σέ νοσοκομεῖο ὅτι ἡ συνείδησή του τοῦ ἐπέτρεπε νά τὴν κάνει. ⁷ Ήταν ὑπέρ τῆς παραδοσιακῆς πολιτικῆς, ἐνῶ γνώριζαν ὅτι στό Μεξικό ἄντρες πού ἡταν πρεσβύτεροι, Ἐπίσκοποι Περιφερείας, Ἐπίσκοποι Περιοχῆς καί προσωπικό Γραφείου Τμήματος, εἴχαν δωροδοκήσει ἀξιωματούχους για νά πάρουν τό συμπληρωμένο πιστοποιητικό στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας πού δήλωνε ὅτι τώρα ἡταν στίς πρῶτες ἐφεδρεῖες τοῦ στρατεύματος, τῆς «πολεμικῆς μηχανῆς».

Ἐνα μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος πού ὑποστήριξε τὴν παραδοσιακή θέση, ἀνέφερε ὅτι δί Rίτσαρντ Άμπράχαμσον, μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Γραφείου Τμήματος τῆς Δανίας, εἶχε πεῖ σχετικά μέ τὴν ἐναλλακτική θητεία: «τρέμω στή σκέψη ν' ἀφήσουμε αὐτούς τούς νέους νά ἐπιλέξουν μόνοι τους». Κι ὅμως, ἡ ἐπίσημη καθοδήγηση πού στάλθηκε ἀπό τά Κεντρικά Γραφεῖα τῆς Ὀργάνωσης στό Γραφεῖο Τμήματος τοῦ Μεξικοῦ ἔλεγε ὅτι ἐκεῖνοι οἱ νεαροί ἀδελφοί πού δωροδοκοῦσαν γιά ἔνα παραποιημένο ἔγγραφο πού τούς ἔβαζε στίς πρῶτες ἐφεδρεῖες, ἐκεῖνοι ἔπρεπε «νά στεναχωριοῦνται, ἀν στεναχωριοῦνται, ὅχι τά Γραφεῖα τῆς Ἐταιρείας». Παρακάτω ἡ ἐπιστολή ἔλεγε ὅτι «δέν ὑπάρχει λόγος ν' ἀποφασίζουμε ἐμεῖς γιά τή συνείδηση ἐνός ἀλλού ἀνθρώπου».

Γιατί δέν τηρήθηκε ἡ ἵδια στάση γι' αὐτούς στό Μαλάουι; Ἐχω σοθαρές ἀμφιβολίες γιά τό ἀν ἡ πλειονότητα τῶν Μαρτύρων ἐκεῖ θά ἔφτανε στά ἵδια συμπεράσματα μέ τό προσωπικό τοῦ Γραφείου Τμήματος. Ἀμφιβάλλω ἔξισου γιά τό ἀν ὑπῆρχε ἔστω ἔνας ντόπιος Μάρτυρας ἀπό τό Μαλάουι (τήν τότε Νυασαλάνδη) ἀνάμεσα σ' ἐκείνους πού ἀποφάσισαν νά ὑπακούσουν σ' αὐτή τήν πολιτική οἱ Μάρτυρες τοῦ Μαλάουι.

Αὐτοί πού εἶναι σέ θέσεις ἔξουσίας μέσα στήν Ὀργάνωση δέν ἔχουν εὐθύνη γι' αὐτά πού συνιστοῦν παράλογες, τραγελαφικές διαφορές στήν κατεύθυνση πού δίνεται;

Εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι σχετικά μέ τὴν ἀποτυχία τῶν ἀρ-

χῶν τοῦ Μαλάουι νά ὑπερασπίσουν τίς ὑψηλές ἀρχές τοῦ Συντάγματός τους, ἡ Ἐταιρεία Σκοπιά δήλωσε ὅτι ἡ «βασικὴ εὐθύνη» γιά τήν ἀδικία πρέπει νά ἀποδοθεῖ στὸν Πρόεδρο Μπάντα, λέγοντας:

”Αν γνωρίζει κι ἐπιτρέπει νά συνεχίζεται (ἢ ἀδικία σέ βάρος τῶν Μαρτύρων) τότε ἀσφαλῶς αὐτός, ὡς ἡγέτης τῆς χώρας καί τοῦ Κόμματος τοῦ Κογκρέσου τοῦ Μαλάουι, πρέπει νά φέρει τήν εὐθύνη γι' αὐτό πού συμβαίνει στή χώρα του καί στό ὄνομα τοῦ πολιτικοῦ του κόμματος.

Παρομοίως, μέλη τοῦ Κοινοδούλιον καί τοῦ κόμματος πού εἴτε ὑποκίνησαν τούς νέους στή βίᾳ εἴτε κάνουν τά στραβά μάτια σέ ὅσα συμβαίνουν, δέν μποροῦν νά ἔξαιρεθοῦν ἀπό τήν εὐθύνη. Μποροῦν οἱ πολιτικοί, οἱ ἀξιωματοῦχοι τῆς ἀστυνομίας, οἱ νομικοί καί ἄλλοι ὑπεύθυνοι ἀξιωματοῦχοι, πού ἔξαιτίας ἀνησυχίας γιά τήν ἀσφάλειά τους ἡ τή θέση των παραβλέποντων σιωπηρά ὅσα συμβαίνουν στό Μαλάουι, νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τήν εὐθύνη;¹⁵

Τό ideo κριτήριο μέ τό δόποιο ἡ Ὁργάνωση ἔκρινε τίς πράξεις τῶν ἀρχῶν τοῦ Μαλάουι θά ἔπρεπε σίγουρα νά ἐφαρμοστεῖ ἔξι-σου στήν Ὁργάνωση τῆς Σκοπιᾶς. ”Αν τό Κυβερνῶν Σῶμα, πού δχι μόνο γνώριζε τί εἶχε εἰπωθεῖ γιά τίς ἀρχές τοῦ Μαλάουι καί τίς εὐθύνες τους, ἀλλά γνώριζε ἐπίσης καί τή στάση πού εἶχε πάρει ἡ Ὁργάνωση στό Μεξικό, πίστευε πραγματικά ὅτι ἡ θέση πού διακηρύχθηκε ἀνάμεσα στήν ἀδελφότητα τοῦ Μαλάουι ἦταν ἡ σωστή, τότε σίγουρα θά ἔπρεπε νά ἔχουν παρακινηθεῖ ν' ἀπορρίψουν τή στάση πού πάρθηκε στό Μεξικό. Γιά νά ὑπερασπίσουν τήν ἀτεγκτη στάση πού τηρήθηκε στό Μαλάουι, θά ἔπρεπε νά εἶναι ἀπόλυτα πεπεισμένοι γιά τήν δοθότητα τῆς στάσης αὐτῆς, χωρίς νά ἀμφιβάλλουν ὅτι μόνο αὐτή τή στάση μπορεῖ νά πάρει ὁ πραγματικός Χριστιανός, ὅτι αὐτή βασίζεται πλήρως καί στερεά στό Λόγο τοῦ Θεοῦ. Τό νά ἀνεχθοῦν μέ δοπο-

15. Περιοδικό «Ξύπνα», 8 Φεβρουαρίου 1968 (στήν ἀγγλική), σελ. 21, 22.
Πρόβλ. Ματθ. 7:1-5.

ονδήποτε τρόπο τή στάση πού τηρήθηκε στό Μεξικό, θά σήμαινε ότι άρνούνται ότι είχαν αυτήν τήν πεποίθηση.

Άπο τήν άλλη, ἂν πίστευαν ότι ή θέση πού πάρθηκε στό Μεξικό, ή όποια ἐπέτρεπε στούς Μάρτυρες νά χρησιμοποιήσουν τήν προσωπική τους συνείδηση ἀναφορικά μέ τήν ἀπόκτηση τοῦ στρατιωτικοῦ πιστοποιητικοῦ (ἀκόμα καί μέ παράνομα μέσα) ἥταν δρόμος, ἥ τουλάχιστον ἀποδεκτή, τότε σίγουρα θά ἔπρεπε νά παράσχουν καί στήν ἀδελφότητα στό Μαλάουι τό ἴδιο δικαιώμα νά χρησιμοποιήσουν τή συνείδησή τους σέ ἓνα θέμα πού δέν περιελάμβανε οὕτε **δωροδοκία**, οὕτε **παρανομία** καί **πλαστογραφία**.¹⁶ Αν τό ἀπέφευγαν, ἂν «ἐκαναν τά στραβά μάτια στά γεγονότα», «παραβλέποντας σιωπηρά» ἔνα διπλό κριτήριο, ἵσως ἐξαιτίας «ἀνησυχίας γιά τήν ἀσφάλειά τους ἥ τή θέση τους», αὐτό θά σήμαινε ότι ἀκολουθοῦσαν τήν ἴδια κατεύθυνση τήν ὅποια καταδίκαζαν στίς ἀρχές τοῦ Μαλάουι, ἀπό τήν κορυφή μέχρι τή βάση.

Τί εἶπαν πραγματικά τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, κατά τίς συνεδριάσεις στίς ὅποιες τούς ἐπέστησα τήν προσοχή στίς πληροφορίες ἀπό τό Μεξικό; Ή πολιτική γιά τό Μεξικό εἶχε διαμορφωθεῖ πρωταρχικά ἀπό δύο μονάχα ἄνδρες, τόν Νάθαν Νόρ καί τόν Φρέντ Φράντς, ἀλλά τώρα ἥξερε γι' αὐτήν ὅλο τό Κυβερνῶν Σῶμα.¹⁶ Τί εὐθύνη ἔνιωθαν καί πῶς ἀντέδρασαν στήν δλοφάνερη ἀσυμφωνία μεταξύ ἐκείνης τῆς θέσης καί αὐτῆς πού πάρθηκε στό Μαλάουι;

“Οταν ἔθεσα τό θέμα, δέν ἀκούστηκε οὕτε μία λέξη πού νά ἐκφράζει ἀποδοκιμασία ἥ ήθική ἀγανάκτηση ἀπό αὐτούς πού ἐπιχειρηματολογοῦσαν μέ τέτοια ἐντυπωσιακή, ἀνυποχώρητη φρασεολογία κατά τῆς ἐναλλακτικῆς θητείας. Δέν ὑπῆρξε ἔκκληση σέ δράση, ὥστε ν' ἀλλάξει ή πολιτική πού ὑπῆρχε στό Μεξικό μέ μία ἄλλη, πού νά τάσσεται παλικαρίσια ἐνάντια καί

16. Ἐκεῖνον τόν καιρό (1978) ὁ Νάθαν Νόρ εἶχε πεθάνει. “Ομως ὁ Φρέντ Φράντς, πού ἥταν τότε πρόεδρος, παρίστατο σέ ὅλες τίς συνεδριάσεις ὅπου συζητήθηκε ἥ ἐναλλακτική θητεία.

στήν «ύποψία» ἀκόμα συμβιβασμοῦ. Παρότι τό τοίτο καί τό τέταρτο κύμα δίας εἶχε χτυπήσει τούς Μάρτυρες στό Μαλάουι (τό 1972 καί τό 1975), δέν ἄκουσα καμμιά ἔκφραση κατάπληξης γιά τήν ἀσυμφωνία μεταξύ του κριτηρίου πού ἐφαρμόστηκε ἐκεῖ, καί τοῦ ἄλλου πού ἐφαρμόστηκε στό Μεξικό. Προφανῶς τά περισσότερα μέλη ἔδρισκαν ὅτι μποροῦσαν ν' ἀποδεχθοῦν τήν τακτική πού ἐφαρμοζόταν στό Μεξικό καί παράλληλα νά ἐπιμένουν σ' ἓνα ἐντελῶς διαφορετικό κριτήριο γιά ἀνθρώπους σέ ἄλλες χώρες.

Γιά μία ἀκόμα φορά, δέν νομίζω ὅτι τό θέμα ἀνάγεται ἀπλῶς σέ πρόσωπα, στά ἄτομα πού ἡταν μέλη τοῦ Σώματος. Ὁρα φτάσει στό συμπέρασμα ὅτι αὐτή ἡ νοοτροπία εἶναι στήν πραγματικότητα τυπικό προϊόν τῆς ὅποιας ἔξουσιαστικῆς δομῆς ἔχει μιά νομικιστική προσέγγιση στό Χριστιανισμό, ἐπιτρέποντας σέ αὐτούς πού μετέχουν σ' αὐτήν τήν ἔξουσιαστική δομή νά βλέπουν νά ὑπάρχουν διπλά κριτήρια χωρίς νά νιώθουν ίσχυρές τύψεις συνείδησης. Πρός τιμήν τους, οἱ ἀδελφοί στό Μεξικό ταράχτηκαν συνειδησιακά μαθαίνοντας γιά τά φοβερά παθήματα τῶν Μαρτύρων στό Μαλάουι, οἱ ὅποιοι ἀρνοῦνταν νά πληρώσουν ἓνα νόμιμο τίμημα μέ νόμιμο τρόπο γιά μιά κομματική κάρτα τῆς κυβερνητικής πού διοικοῦσε τή χώρα τους, ἐνῶ στό Μεξικό αὐτοί οἱ Ἰδιοί ἀποκτοῦσαν ἓνα στρατιωτικό πιστοποιητικό παράνομα, μέ δωροδοκίες. Ὁμως αὐτοί στό Μπρούκλιν, στήν «κορυφή», στό δῆθεν «ἡσυχαστήριο», ἔμοιαζαν παράξενα ἔκειμμένοι ἀπό τέτοια αἰσθήματα, ἀσυγκίνητοι ἀπό τίς συνέπειες πού εἶχε αὐτό τό διπλό κριτήριο σέ ἀνθρώπους. Πιστεύω ὅτι καί αὐτό εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ συστήματος, κι αὐτός εἶναι ἕνας λόγος πού προσωπικά δρίσκω ἓνα τέτοιο σύστημα τόσο ἀποκρουστικό.

Τό φθινόπωρο τοῦ 1978 ὅλα τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ἡταν πλήρως ἐνημερωμένα γιά τήν πολιτική στό Μεξικό. Σχεδόν ἓνα χρόνο μετά, τό Σεπτέμβριο τοῦ 1979, τό Κυβερνῶν Σῶμα ἔανάρχισε νά συζητᾶ γιά τό θέμα τῆς ἐναλλακτικῆς θητείας, γιά τό ὅποιο δέν εἶχε ληφθεῖ ἀπόφαση. Αὐτή τή φορά τό ἔφερε στό προσκήνιο μιά ἐπιστολή ἀπό τήν Πολωνία.

‘Ο Μίλτον Χένσελ προειδοποίησε ὅτι ἡ ἐναλλακτική θητεία

ἴσως ̄ταν «παγίδα γιά νά γίνει κατήχηση στούς ἀδελφούς», καί συνέστησε ̄κρα προσοχή, μιλώντας ύπερ τής πρακτικής πολλών Πολωνῶν Μαρτύρων πού χρησιμοποιούσαν τήν πρόσφορη μέθοδο νά πιάνουν δουλειά στά ̄ρχεια γιά ν' ἀποφύγουν τή στρατολόγηση. ⁶ Ο Λόυντ Μπάρου προέτρεψε ξανά νά ἐμμείνουμε στή θέση ̄τι οι Μάρτυρες «πρέπει νά παραμείνουν ἐλεύθεροι ἀπό τήν δλη στρατιωτική ̄ργανωση». ⁷ Ο Τέντ Τζάρας εἶπε ̄τι «οί ἀδελφοί μας πρόκειται νά ἔχουν προβλήματα καί στηρίζονται στήν Όργανωση τοῦ Ιεχωδᾶ γιά κατεύθυνση», ̄τι ύπῆρχε ἀνάγκη νά ἀποφύγουμε τή διάσταση ἀπόψεων, ̄τι δέν θά ἔπειτε νά δώσουμε στούς ἀδελφούς τήν ̄δέα ̄τι τό Κυνερνῶν Σῶμα ἔλεγε «προχωρῆστε καί ύποταχτεῖτε» στίς διαταγές τής ἐναλλακτικής θητείας. ⁸ Ο Κάρευ Μπάρμπερ ἔξέφρασε τή γνώμη ̄τι «ἐδῶ δέν ύπάρχει χῶρος γιά νά κάνουμε χρήση τής συνείδησης, εἶναι κάτι στό ὅποιο πρέπει νά προχωρήσουμε» χωρίς νά ἐνδώσουμε. ⁹ Ο Φρέντ Φράντς εἶπε ̄τι «ἡ συνείδησή μας πρέπει νά εἶναι γραφικά ἐκπαιδευμένη» καί διατύπωσε ξανά τήν ύποστήριξή του γιά τήν παραδοσιακή θέση ἐναντίον τής ̄ποιας ἀποδοχῆς τής ἐναλλακτικής θητείας.

Τήν ἐποχή ἐκείνη, ὁ ¹⁰ Εβαρτ Τσίτυ δέν ̄ταν πιά μέλος τοῦ Σώματος, ἔχοντας ύποδάλει τήν παραίτησή του σύμφωνα μέ τήν ἐπιθυμία τῶν μελῶν τοῦ Κυνερνῶντος Σώματος. ¹¹ Ο Γκράντ Σούτερ ̄ταν ἀπών ἀπό τή συνεδρίαση – ἐκεῖνος καί ὁ Τσίτυ εἶχαν ψηφίσει ύπερ τής ἀλλαγῆς τής πολιτικής στή συνεδρίαση τής 15ης Νοεμβρίου 1978. ¹² Άλλά ύπῆρχαν δύο καινούργια μέλη στό Σῶμα, ὁ Τζάκ Μπάρ (Jack Barr, ἀπό τήν Αγγλία) καί ὁ Μάρτιν Πέτσιγκερ (Martin Poetzinger, ἀπό τή Γερμανία), πού ̄ταν παρόντες στή συνεδρίαση τής 15ης Σεπτεμβρίου 1979. ¹³ Οταν τελικά παρουσιάστηκε μιά πρόταση, οἱ ψήφοι μοιράστηκαν ἀκριβῶς στά δύο, δκτώ ύπερ τής ἀλλαγῆς τής πολιτικῆς καί δκτώ (πού περιελάμβαναν καί τούς ψήφους τῶν δύο νέων μελῶν) ἐναντίον τής ἀλλαγῆς.

Στίς 3 Φεδρούαριού τοῦ 1980 τό θέμα τέθηκε στήν ήμερήσια διάταξη γιά ἀλλη μία φορά. Μέχρι τότε εἶχε περάσει παραπάνω ἀπό χρόνος ἀπό τήν ἐπίσκεψή μου στό Μεξικό, καί ὁ ¹⁴ Αλμπερτ

Σρόντερ είχε κάνει άλλη μία έτήσια έπισκεψη έκει. Τά μέλη της 'Επιτροπής Τμήματος του Μεξικού έξεφρασαν ξανά, και σ' αυτόν, τήν άνησυχία τους για τήν πρακτική της δωροδοκίας γιά τήν άπόκτηση παραπομπέων έγγραφων στρατιωτικής υπηρεσίας, και όταν ο Σρόντερ έπεστρεψε, έξιστόρησε στό Σῶμα αύτή τήν συνεχιζόμενη κατάσταση. Οι παρατηρήσεις των διαφόρων μελών κατά τή συνεδρίαση κατέστησαν προφανές ότι μέ κανέναν τρόπο δέν θά έπιτυγχανόταν πλειοψηφία δύο τρίτων στό θέμα της έναλλακτικής θητείας, κι έτσι δέν έγινε κάν πρόταση πρός ψήφιση.

Τό θέμα «μπήκε στό φάρι». Άπο τόν Νοέμβριο τοῦ 1977 ὅπότε παρελήφθη ἡ ἐπιστολή τοῦ Μισέλ Βέμπερ, τοῦ πρεσβυτέρου ἀπό τὸ Βέλγιο, μέχρι τόν Φεβρουάριο τοῦ 1980, τό Κυβερνῶν Σῶμα τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ είχε προσπαθήσει νά ἔπιλύσει τό θέμα χωρίς ἐπιτυχία σέ ἔξι ξεχωριστές περιπτώσεις.¹⁷

"Ομως, τί θά γινόταν μέ τούς ἀνθρώπους πού ἔπηρεάζονταν ἀπό τήν πολιτική πού ἔξακολουθοῦσε νά δρίσκεται σέ ἵσχυ, ἔκεινους πού ἡ Σκοπιά είχε ἀποκαλέσει «ἄπλα μέλη τῆς Ὁργάνωσης»; Μποροῦσαν κι αὐτοί ἔπισης νά δάλουν τό θέμα «στό φάρι»; Αντιθέτως, ἡ ἀδυναμία τοῦ Σώματος νά ἔπιτύχει τήν ὑποχρεωτική πλειοψηφία τῶν δύο τρίτων σήμαινε ότι οἱ ἀρρενεῖς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ πού σέ ὄποιαδήποτε χώρα τοῦ κόσμου ἐνεργοῦσαν κατά συνείδηση, ἀποδεχόμενοι τήν έναλλακτική θητεία ὡς δρθή κυβερνητική ἀπαίτηση, δέν θά μποροῦσαν ἀκόμα νά τό κάνουν μέ ἄλλον τρόπο, παρά μόνο μέ τό τίμημα τοῦ νά θεωροῦνται ἐκτός Ὁργάνωσης, σέ θέση ἰσοδύναμη μέ αὐτῶν πού είχαν ἀποδληθεὶ ἀπό τήν Ὁργάνωση. Σήμαινε ἔπισης ότι τό Κυβερνῶν Σῶμα σάν σύνολο ἦταν πρόθυμο νά συνεχίσει νά ἵσχύει ἡ πολιτική πού ἵσχυε ἐπί 20 χρόνια στό Μεξικό, ἐνῷ μιά ἐντελῶς διαφορετική πολιτική στό Μαλάουι παρέμενε ἀμετάβλητη.

17. Γιά περισσότερες λεπτομέρειες σ' αὐτό τό θέμα, δλ. τή συνέχεια τοῦ παρόντος βιβλίου, τό βιβλίο μέ τίτλο «Σέ ἀναζήτηση τῆς χριστιανικῆς ἐλευθερίας», σελ. 256 ἕως 270.

ΔΥΟ ΕΙΔΗ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑΘΜΩΝ

*Δύο εἴδη μέτρων καί σταθμῶν εἶναι ὅδελνγμα στόν Ἰεχωδᾶ,
καί ἡ ζυγαριά πού κλέβει δέν εἶναι καλή. Παροιμίες 20:23*

Μιά ἔξεταση ἄλλων συνθηκῶν πού ἐπικρατοῦσαν τότε ἀνάμεσα στούς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ στό Μεξικό, μπορεῖ νά δοηθήσει στήν κατανόηση τῆς συλλογιστικῆς κάποιων μελών του Κυδερνῶντος Σώματος. ‘Ως ἀποτέλεσμα τῆς Μεξικανικῆς ἐπανάστασης, καί ἔξαιτίας τοῦ ὅτι ἡ Καθολική Ἐκκλησία κατεῖχε ἐπί πολλά χρόνια τεράστιες ἐκτάσεις γῆς καί ἄλλη περιουσία στή χώρα, τό Μεξικανικό Σύνταγμα μέχρι πρόσφατα ἀπαγόρευε στήν ὅποια θρησκευτική ὁργάνωση τό δικαίωμα στήν κατοχή περιουσίας. Ούσιαστικά οἱ ναοί καί ἡ ἐκκλησιαστική περιουσία ἦταν ὑπό τήν ὑψηλή κυριότητα τῆς κυβερνησης, ἥ ὅποια ἐπέτρεπε τή χρήση τους στίς θρησκευτικές ὁργανώσεις. ’Έξαιτίας τῆς ἐκμετάλλευσης πού ἀσκοῦσε ὁ ἔνος κλῆρος στό παρελθόν, δέν ἐπιτρεπόταν σέ ἔνονυς ιεραποστόλους ἥ κληρικούς νά λειτουργοῦν ὑπό αὐτές τους τίς ἴδιότητες στό Μεξικό. Τί ἀποτέλεσμα εἶχε αὐτό γιά τήν Ὁργάνωση τῶν Μαρτύρων;

Ἡ διοίκηση τῶν Κεντρικῶν Γραφείων τῆς Ὁργάνωσης τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ ἀποφάσισε πολλές δεκαετίες πρίν ὅτι, ἔξαιτίας τοῦ ὑπάρχοντος νόμου, οἱ Μάρτυρες στό Μεξικό θά παρουσιάζονταν ὅχι ώς θρησκευτική, ἀλλά ώς «ἐπιμορφωτική» ὁργάνωση. Τό τοπικό σωματεῖο «Λά Τόρε ντέλ Βίχια» («La Torre del Vigia» δηλ. «ἡ Σκοπιά») πού σχηματίστηκε ἐκεῖ, ἔχει καταχωριστεῖ ώς τέτοιο ἀπό τήν κυβερνηση.¹⁸ Ἔτσι, οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ στό Μεξικό ἐπί πολλές δεκαετίες δέν ἔλεγαν ὅτι

18. Ἐχω μιά φωτοτυπία τῆς καταχώρισης μέ ήμερομηνία 10 Ιουνίου 1943, στήν ὅποια τό ‘Υπουργεῖο ‘Ἐξωτερικῶν ‘Υποθέσεων (Secretaría de Relaciones Exteriores) ἐγκρίνει τήν καταχώρηση τοῦ La Torre del Vigia ώς «μή κερδοσκοπικοῦ σωματείου πολιτῶν, πού ἰδρύεται γιά τή διάδοση τῆς ἐπιστήμης, τῆς ἐκπαίδευσης καί τοῦ πολιτισμοῦ» («Asociacion Civil Fundada para la Divulgacion Cientifica, Educadora y Cultural No Lucrativa»). Αὐτή ἡ νομική μορφή παρέμεινε σέ ίσχυ γιά περισσότερο ἀπό 46 χρόνια.

έχουν θρησκευτικές ή Γραφικές συναθροίσεις, άλλα «έκπολιτιστικές» συγκεντρώσεις. Σ' αυτές τίς συγκεντρώσεις δέν ύπηρχαν προσευχές ή υμνοί, κι αυτό ίσχυε έπισης και γιά τίς μεγαλύτερες συνελεύσεις τους. “Οταν έπιδίδονταν σέ δραστηριότητα άπό πόρτα σέ πόρτα, μετέφεραν μόνο έκδόσεις της Έταιρείας Σκοπιά (εντυπα, τά όποια ἔλεγαν ότι ή Έταιρεία τούς προμήθευσε ώς «βοήθημα στήν έπιμορφωτική τους δραστηριότητα»). Σ' αυτό τό έργο δέν μετέφεραν τή Βίβλο, γιατί έτσι θά άναγνωριζόταν ότι μετέχουν σέ δραστηριότητα θρησκευτική. Η τοπική όμαδα Μαρτύρων σέ δρισμένη περιοχή δέν δνομαζόταν «έκκλησία» άλλα «όμαδα». Δέν έλεγαν ότι τελοῦν δαπτίσεις, άλλα τίς έκαναν δνομάζοντάς τες τέλεση τοῦ «συμβόλου».

Δέν γινόταν χρήση αυτής της «διπλῆς γλώσσας» λόγω της ζωῆς σέ κάποια όλοκληρωτική χώρα πού έπαιρνε καταστατικά μέτρα έναντίον της έλευθερίας της λατρείας.¹⁹ Γινόταν κυρίως για ν' άποφευχθεῖ ή ύποχρέωση συμμόρφωσης μέ τίς κυρεονητικές ουθμίσεις σχετικά μέ τήν κατοχή περιουσίας άπό θρησκευτικές δργανώσεις.²⁰ Ούτε θά ’πρεπε κανείς νά νομίσει ότι ή νομική μορφή αυτή ήταν κάτι πού προερχόταν άπό τούς ίδιους τούς Μάρτυρες τοῦ Μεξικοῦ κι άποφασίστηκε άπό αύτούς: ήταν μιά διευθέτηση πού τήν άπεργάστηκαν και τήν ξθεσαν σέ ίσχυ τά Κεντρικά Γραφεῖα στό Μπρούκλιν.

19. Στήν πραγματικότητα ή κυρδέρνηση τοῦ Μεξικοῦ έδειξε μεγάλη άνεκτικότητα στούς Μάρτυρες τοῦ Ιεχωδᾶ, γιατί πρέπει νά ήταν γνωστό ότι ή πρασινάσή τους ώς μή θρησκευτική, «έπιμορφωτική» δργάνωση ηταν άπλα ένα κόλπο.
20. Στή δεκαετία τοῦ 1970, ή σύζυγός μου κι έγώ παρακολουθήσαμε μιά διεθνή συνέλευση στήν πόλη τοῦ Μεξικοῦ, και φιλοξενηθήκαμε στό Γραφεῖο Τμήματος της Έταιρείας. Ο πρόεδρος Νόρ ήταν έπισης έκει, και κατά τή διαμονή μας ξενάγησε μιά όμαδα άπό μάς στά διάφορα κτίρια τοῦ Μεξικανικοῦ Τμήματος. Κατά τή διάρκεια της ξενάγησης, σχολίασε εύθέως τό νομικό καθεστώς «έπιμορφωτικοῦ δργανισμοῦ» ύπό τό όποιο ύπαγόμασταν στό Μεξικό, και άνεφερε εἰδικά ώς πρωταρχικό λόγο γιά τήν κατάσταση αυτή τό γεγονός ότι έπέτρεπε στήν Οργάνωση νά έχει τόν έλεγχο τῶν ίδιοκτησιῶν της σ' έκείνη τή χώρα.

Είναι ένδιαφέρον ν' ἀντιπαραθέσουμε τή σκόπιμη ἀφαίρεση προσευχῶν καί ὑμνων ἀπό τίς συναθροίσεις τῶν Μαρτύρων στό Μεξικό μέ τίς ἐνέργειες τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά στίς ΗΠΑ, ὅπου ἡταν πρόθυμη νά πολεμήσει γιά τήν κάθε ὑπόθεση φτάνοντας μέχρι τό Ἀνώτατο Δικαστήριο τῆς Χώρας, παρά νά ἐγκαταλείψει συγκεκριμένες πρακτικές, ὅπως τό νά προσφέρει ἔντυπα ἀπό πόρτα σέ πόρτα χωρίς ἄδεια καί χωρίς καταχώριση στήν Ἀστυνομία, τό δικαίωμα νά χρησιμοποιεῖ αὐτοκίνητα μέ μεγάφωνα, τό νά διανέμει ἔντυπα στίς γωνιές τῶν δρόμων, καί πολλές ἄλλες τέτοιες πρακτικές πού καλύπτονται ἀπό τά συνταγματικά δικαιώματα. Ἡ Ὁργάνωση δέν ἡταν διατεθειμένη νά παραιτηθεῖ ἀπό καμμιά ἀπό αὐτές. Πολέμησε γιά νά τίς κρατήσει ὅλες, παρότι αὐτές οί συγκεκριμένες πρακτικές σίγουρα δέν ἐφαρμόζονταν ἀπό τούς Χριστιανούς τοῦ 1ου αἰώνα, καί ώς ἐκ τούτου δέν μποροῦν νά ὑπολογιστοῦν ώς κύριες χριστιανικές πρακτικές, μέ πρωτεύουσα σημασία.

“Ομως ἡ ἐκκλησιαστική ἡ ὅμιδική προσευχή ἡταν κύρια θρησκευτική πρακτική στίς πρώτες χριστιανικές συναθροίσεις, καί ἡταν κύρια πρακτική μεταξύ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ ἀπό ἀμνημονεύτων χρόνων. Ἡ Μεξικανική κυβέρνηση δέν εἶπε τίποτα ἐναντίον τῆς προσευχῆς σέ θρησκευτικές συναντήσεις. Οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱερωδᾶ ὅμως καθοδηγήθηκαν νά λένε ὅτι οἱ συναντήσεις τους δέν εἶναι θρησκευτικές. Λίγα πράγματα θά μποροῦσαν νά θεωρηθοῦν πιό σχετικά μέ τή λατρεία τοῦ Θεοῦ, πιό γνήσια πνευματικά, ἀπό τήν προσευχή. “Οταν ἔνα αὐτοκρατορικό διάταγμα στήν Περσία ἀπαγόρευσε τήν προσευχή πρός ὅπιονδήποτε ἄλλον ἐκτός ἀπό τόν βασιλιά ἐπί τοιάντα ἡμέρες, ὁ προφήτης Δανιήλ θεώρησε τό θέμα τόσο κρίσιμο ὥστε διακινδύνευσε τή θέση του, τά ὑπάρχοντά του καί τήν ἴδια του τή ζωή μέ τό νά παραβεῖ τό διάταγμα.²¹

Τά Κεντρικά Γραφεῖα τῆς Ὁργάνωσης ὅμως, θεώρησαν σκόπιμο νά θυσιάσουν τήν ἐκκλησιαστική προσευχή μεταξύ

21. Δανιήλ 6:1-11.

τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ σέ δλο τό Μεξικό.⁷ Εναντί ποιοῦ κέρδους, ποιοῦ «προκύπτοντος ὀφέλους» τό ἔκαναν; Θυσιάζοντας τήν ἐκκλησιαστική προσευχή καί τούς ὑμνους, καί τή χρήση τῆς Βίδου στό ἔργο δημόσιας μαρτυρίας, ἡ Ὁργάνωση μποροῦσε νά διατηρεῖ τήν κυριότητα τῆς περιουσίας της στό Μεξικό, καί νά λειτουργεῖ ἐλεύθερη ἀπό τίς κυβερνητικές διατάξεις μέ τίς ὅποιες συμμιօρφώνονταν οί ἄλλες θρησκείες.⁸ Ήταν πρόθυμοι νά ποῦν ὅτι ἡ Ὁργάνωσή τους δέν ἦταν θρησκευτική, ὅτι οί συναθροίσεις τους δέν ἦταν θρησκευτικές, ὅτι τό ἔργο τῆς μαρτυρίας τους δέν ἀποτελοῦσε θρησκευτική δραστηριότητα, ὅτι τό βάπτισμα δέν ἦταν θρησκευτική πράξη – ὅταν σέ κάθε ἄλλη χώρα τοῦ κόσμου οί Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ ἔλεγαν ἀκριβῶς τά ἀντίθετα.

Μπορεῖ κάποια μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος πού γνώριζαν γι' αὐτή τή διευθέτηση νά ἔτειναν νά δεχτοῦν τήν πληρωμή δωροδοκιῶν γιά παραποιημένα ἔγγραφα ὡς κάτι πού δέν ἀπεῖχε πολύ ἀπό τή συνολική πολιτική τῶν Μαρτύρων σ' ἐκείνη τή χώρα. Αὐτό ἵσως νά ἔξηγεῖ ἐν μέρει τό πῶς ταυτόχρονα μποροῦσαν νά μιλοῦν τόσο ἀνυποχώρητα γιά ἀποφυγή «συμβίβασμοῦ» σέ ἄλλες χῶρες. Φαίνεται προφανές ὅτι στά μυαλά κάποιων μελῶν δέν ὑπῆρχε θέμα διπλῶν κριτηρίων. Στό μυαλό τους ὑπῆρχε μόνο ἔνα κριτήριο, ἔνα «μέτρο». Κι αὐτό τό κριτήριο ἦταν **τό νά κάνουν ὅ,τι ἀποφάσιζε κι ἐνέκρινε ἡ Ὁργάνωση.**⁹ Ἡ Ὁργάνωση πῆρε ἀποφάσεις σχετικά μέ τό Μεξικό καί τήν πρακτική τῆς δωροδοκίας ἐκεῖ, ἀφήνοντας τό θέμα στή συνείδηση τοῦ ἀτόμου, κι ἔτσι αὐτό ἦταν ἀποδεκτό καί μποροῦσε κανείς νά δωροδοκήσει γιά ἔνα στρατιωτικό πιστοποιητικό κι ὠστόσο νά χρησιμοποιηθεῖ στίς πιό ὑπεύθυνες δραστηριότητες, χωρίς ἐκεῖνοι πού κατευθύνουν τό ἔργο ἐκεῖ νά χρειάζεται ν' ἀνησυχοῦν ἰδιαίτερα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ὁργάνωση ἀποφάσισε ἀλλιῶς σχετικά μέ τήν ἐναλλακτική θητεία (ὅπως ἔκανε ἐπίσης σχετικά μέ τήν κατάσταση στό Μαλάουι), κι ἔτσι ὅποιος ἀποτύγχανε ν' ἀκολουθήσει ἐκείνη τήν ἀπόφαση ἦταν ἀνάξιος νά κατέχει ὅποιαδήποτε θέση μέσα στήν ἐκκλησία, στήν πραγ-

ματικότητα είλε διασπάσει τήν ἀκεραιότητά του πρός τόν Θεό.

Τότε δέν μποροῦσα νά καταλάβω πῶς Χριστιανοί μποροῦσαν νά υἱοθετοῦν μιά τέτοια ἄποψη, καί οὔτε τώρα μπορῶ. Γιά μένα αυτό ἔκανε ὅλες τίς ἐντονες, σχεδόν στριγγές ἐκκλήσεις κάποιων «νά παραμείνουμε καθαροί ἀπό τόν κόσμο» ν' ἀκούγονται κούφιες, σάν σκέτες ρητορεῖες, σάν ἐντυπωσιακή γλῶσσα πού δέν ἀνταποκρινόταν στήν πραγματικότητα. Δέν μποροῦσα μέ κανένα τρόπο νά συμμεριστῶ τή συλλογιστική πού ἐπέτρεπε τέτοιες ἐκφράσεις, παρά τά γεγονότα πού ἦταν γνωστά σέ ὅλα τά μέλη πού ἔλεγαν ἡ ἄκουγαν τίς ἐκφράσεις αὐτές.

”Εξησα στή Λατινική Ἀμερική γιά εἴκοσι περίπου χρόνια καί ποτέ δέν δωροδόκησα. “Ομως γνωρίζω πολύ καλά ὅτι ὑπάρχουν κάποιοι τόποι, ὅχι μόνο στή Λατινική Ἀμερική ἀλλά σέ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου, ὅπου, παρότι ἔχεις τό νόμο μέ τό μέρος σου κι αυτό πού ζητᾶς εἶναι ἀπόλυτα θεμιτό, εἶναι σχεδόν ἀδύνατο νά κάνεις δρισμένα πράγματα χωρίς νά πληρώσεις χρήματα σ' ἔναν ἀξιωματοῦχο πού δέν ἔχει δικαίωμα νά τά ζητήσει. Δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβουμε ὅτι κάποιος πού ἀντιμετωπίζει αὐτήν τήν κατάσταση μπορεῖ νά τό δεῖ σάν μιά μιορφή ἀναγκαστικῆς ὑπερδολικῆς χρέωσης ἡ φορολογίας, παρόμοιας μέ τῶν βιβλικῶν χρόνων, ὅπου φοροσυλλέκτες, ἀκόμα καί στρατιωτικοί, μποροῦσαν νά ἀπαιτήσουν ἐκδιαστικά περισσότερα ἀπό αὐτά πού τούς ὀφείλονταν. Δέν μοῦ φαίνεται δίκαιο νά κρίνουμε δυσμενῶς ἀνθρώπους πού ἔνιωσαν ὑποχρεωμένοι νά ὑποκύψουν σέ μιά τέτοια ἐκδιαστική ὑπερδολική χρέωση. Πολύ περισσότερο, δέν τολμῶ νά κρίνω ἐκείνους στό Μεξικό πού, μή ἔχοντας τό νόμο μέ τό μέρος τους, ἐνήργησαν ἐνάντια στό νόμο, πού ὅχι μόνο ὑπέκυψαν στήν ἀναγκαστική ὑπερδολική χρέωση ἀλλ' ἀντιθέτως, σκόπιμα ἐπιδίωξαν τίς παράνομες ἐνέργειες ἐνός ἀξιωματούχου, προσφέροντας χρήματα γιά νά πάρουν ἔνα παραποτημένο, παράνομο ἔγγραφο. Δέν εἶναι αὐτό πού δρίσκω τόσο συγκλονιστικό, ἀκόμα καί τρομακτικό, σχετικά μέ τήν ὅλη ὑπόθεση.

Εἶναι, ἀντιθέτως, ὁ τρόπος πού θρησκευτικοί ἥγέτες μέ με-

γάλη έξουσία μποροῦν νά άφήνουν τά ύποτιθέμενα «όργανωτικά συμφέροντα» νά ύπολογίζονται σάν τόσο τεράστιας σπουδαιότητας συγκρινόμενα μέ τά συμφέροντα συνηθισμένων άνθρωπων, άνθρωπων έργαζόμενων, μέ σπίτια και παιδιά, άπο τούς όποιους πολλοί δίνουν στοιχεῖα ὅτι εἶναι τόσο συνειδητοί στήν άφοσίωσή τους πρός τόν Θεό, δσο και ὁ καθένας άπο αὐτούς πού κάθονται σάν δικαστήριο ν' άποφασίσουν τί ύπάγεται και τί δέν ύπάγεται στή σφαίρα τῆς συνείδησης γιά τέτοιους άπλούς άνθρωπους.

Εἶναι οἱ ἄνθρωποι μέ έξουσία οἱ όποιοι παρέχουν **στόν έαυτό τους** τό δικαίωμα νά ἔχουν διχασμένες γνῶμες, ἀλλά άπαιτοῦν συμμόρφωση κι ένιαία γνώμη ἀπ' ὅλους τούς ἄλλους· ἄνθρωποι οἱ όποιοι ἐκφράζουν ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης στή χρήση τῆς χριστιανικῆς ἐλευθερίας συνείδησης ἀπό μέρους τῶν ἄλλων, ἀλλά πού περιμένουν ἀπό ἐκείνους τούς ἄλλους νά ἐμπιστεύονται ἀνεπιφύλακτα αὐτούς και τίς ἀποφάσεις τους, ἐνῶ αὐτοί παρέχουν στόν έαυτό τους τό δικαίωμα νά ἀσκοῦν τή συνείδησή τους γιά νά παραδέπουν τούς παράνομους ἐλιγμούς και τήν προφανή παραποίηση τῶν γεγονότων.

Εἶναι οἱ ἄνθρωποι μέ έξουσία οἱ όποιοι, ἐπειδή ᾧ ἀλλαγή μίας ψήφου μειώνει μία πλειοψηφία ἀπό 66 2/3 % σέ 62 1/2 %, εἶναι πρόθυμοι ν' άφήσουν αὐτό νά κρατήσει σέ ίσχυ μιά πολιτική πού μπορεῖ νά κάνει ἄλλους ἄνθρωπους νά συλληφθοῦν, νά ἀποχωριστοῦν τήν οἰκογένεια και τό σπίτι τους γιά μῆνες, ἀκόμα και νά σταλοῦν γιά χρόνια στή φυλακή, ἐνῶ δέν καταλαβαίνουν τή Γραφική βάση γιά τήν πολιτική πού τούς ζητοῦν ν' ἀκολουθήσουν και, σέ κάποιες περιπτώσεις, πιστεύουν ὅτι ἡ πολιτική εἶναι ἐσφαλμένη.

Εἶναι οἱ ἄνθρωποι μέ έξουσία, οἱ όποιοι μποροῦν νά ἐφαρμόσουν μιά πολιτική πού καλεῖ συνηθισμένους ἄνθρωπους, ἄντρες, γυναῖκες και παιδιά, ν' ἀντιμετωπίσουν ἀπώλεια τοῦ σπιτιοῦ και τῆς γῆς τους, νά ύπομείνουν ξυλοδαρμούς, βασανιστήρια, βιασμούς και θάνατο ἐξαιτίας τῆς ἀρνησης νά πληρώσουν ἔνα νόμιμο τέλος γιά τήν κάρτα τῆς ὁργάνωσης πού εἶναι

ούσιαστικά ή κυριερνῶσα ἔξουσία στή χώρα τους, ἐνῷ ταυτόχρονα λένε σέ ἀνθρώπους σέ μιά ἄλλη χώρα ὅτι εἶναι ἀποδεκτό νά δωροδοκοῦν στρατιωτικούς ἀξιωματούχους γιά μιά κάρτα πού λέει ψευδῶς ὅτι ἐκπλήρωσαν τή στρατιωτική τους θητεία καί τούς θέτει στίς πρώτες ἐφεδρεῖς τοῦ στρατοῦ.

“Ολα αὐτά εἶναι πού δρίσκω συγκλονιστικά. Καί, ὅσο εἰλικρινεῖς μπορεῖ νά εἶναι κάποιοι, ἔξακολουθῶν νά τά δρίσκω τρομακτικά.

Προσωπικά δέν μποροῦσα νά καταλάβω πῶς ἡταν δυνατόν ὥριμοι ἄντρες ν’ ἀποτύχουν νά δοῦν τήν ἀσυνέπεια σέ ὅλα αὐτά, νά μή δροῦν αὐτή τήν ἀσυνέπεια ἀποκρουστική, νά μή συγκινηθοῦν βαθιά ἀπό τό ἀποτέλεσμά της στίς ἀνθρώπινες ζωές. Στό τέλος αὐτό μέ ἔπεισε ἀπλῶς ὅτι «ἡ ἀφοσίωση πρός τήν Ὁργάνωση» μπορεῖ νά δόηγήσει ἀνθρώπους σέ ἀπίστευτα συμπεράσματα, νά τούς ἐπιτρέψει νά ἐκλογικεύσουν τίς πιό ἔξωφθαλμες ἀδικίες, νά τούς ἀπαλλάξει ἀπ’ τό νά λυπηθοῦν ἴδιαίτερα γιά τόν ὅποιο πόνο μπορεῖ νά προκαλεῖ ἡ πολιτική τους. Αὐτό τό ἀποτέλεσμα ἀποευαισθητοποίησης πού μπορεῖ νά παράγει ἡ ἀφοσίωση στήν ὁργάνωση εἶναι βεδαίως καλά τεκμηριωμένο, ἔχοντας ἐκδηλωθεῖ ξανά καί ξανά διαμέσου τῶν αἰώνων, τόσο στή θρησκευτική ὅσο καί στήν πολιτική ἴστορία, ὅπως στίς ἀκραίες περιπτώσεις τῆς Ἱερᾶς Ἐξέτασης καί κατά τή διάρκεια τοῦ Ναζιστικοῦ καθεστῶτος. “Ομως μπορεῖ ἀκόμα νά προκαλέσει ἀποκαρδιωτική ἐπίδραση ὅταν τό δοῦμε ἀπό κοντά, σέ μιά περιοχή ὅπου δέν περιμέναμε τήν ἐμφάνισή του. Κατά τή γνώμη μου, τό ἀποτέλεσμα αὐτό ἀπεικονίζει πολύ ἐντυπωσιακά τό λόγο πού ὁ Θεός δέν σκόπευε ποτέ νά ἀσκοῦν ἀνθρωποι τέτοια ὑπέρμετρη ἔξουσία πάνω σέ συνανθρώπους τους.

Μπορεῖ νά σημειωθεῖ ὅτι ἡ Ὁργάνωση τῆς Σκοπιᾶς, μετά ἀπό μισό σχεδόν αἰώνα παραμονῆς σέ καθεστώς «ἐπιμορφωτικῆς» ὁργάνωσης στό Μεξικό, τελικά τό ἄλλαξε σ’ αὐτό τῆς θρησκευτικῆς ὁργάνωσης. Η «Σκοπιά» τῆς 1ης Ιανουαρίου 1990 (σελ. 7) ἀνακοίνωσε ὅτι μιά «ἄλλαγή κατάστασης» τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωδᾶ ἔλαβε χώρα τό 1989. Περιέγραφε τούς

Μεξικανούς Μάρτυρες σάν νά ḥταν «γιά πρώτη φορά» ίκανοί νά χρησιμοποιήσουν τή Βίβλο ὅταν πήγαιναν ἀπό σπίτι σέ σπίτι, και σάν νά μποροῦσαν «γιά πρώτη φορά» νά ξεκινήσουν τίς συναντήσεις τους μέ προσευχή.

Τό περιοδικό περιέγραφε πόσο «συναρπαστική» ḥταν αὐτή ἡ ἀλλαγή γιά τούς Μάρτυρες στό Μεξικό, και ὅτι τούς ἔφερε «δάκρυα χαρᾶς». Ἀπέδιδε στήν ἀλλαγή αὐτή μιά ἄμεση ἀλματώδη ἄνοδο τοῦ ἀριθμοῦ τῶν «εὐαγγελιζομένων» σέ περισσότερους ἀπό 17.000.

Τό ἀρθρό δέν ἔλεγε στόν ἀναγνώστη τίποτα γιά τό ποιά ḥταν ἡ **προηγούμενη** κατάσταση, γιατί ἐπικράτησε, ḥ πῶς ἐπῆλθε ἡ ἀλλαγή.⁶ Οποιοσδήποτε διάβαζε τό ἀρθρό θά ύπεθετε ὅτι ἡ ἀλλαγή κατάστασης, μέ ὅλα τά πλεονεκτήματα πού περιγράφονταν, ḥταν κάτι πού ḥ Ὁργάνωση ἤθελε ἀνέκαθεν. Διαβάζοντας τό ἀρθρό θά θεωροῦσε δεδομένο ὅτι ḥταν ἡ κυριότητη τοῦ Μεξικοῦ ḥ οἱ νόμοι του πού ἐμπόδιζαν μέχρι τώρα τούς Μάρτυρες νά προσεύχονται στίς συναθροίσεις τους ḥ νά χρησιμοποιοῦν τή Βίβλο στή δραστηριότητά τους ἀπό πόρτα σέ πόρτα. Δέν εἶπε ποτέ στόν ἀναγνώστη ὅτι ὁ λόγος πού οἱ Μεξικανοί Μάρτυρες στεροῦνταν αὐτά τά πράγματα – γιά τουλάχιστον μισό αἰώνα – ḥταν ἐπειδή τό ἐπέλεξαν τά Κεντρικά Γραφεῖα τῆς Ἰδιαίτης δικῆς τους Ὁργάνωσης, τασσόμενα ἐθελοντικά ύπέρ μιᾶς ἀλλης κατάστασης. Δέν ἔλεγε στόν ἀναγνώστη ὅτι αὐτές οἱ «συνταρακτικές» ἀλλαγές πού ἔφεραν «δάκρυα χαρᾶς» ḥταν ἀπό τήν ἀρχή διαθέσιμες γιά πολλές δεκαετίες, και τό μόνο πού χρειαζόταν ḥταν ἡ ἀπόφαση τῆς Ὁργάνωσης νά ἐγκαταλείψει τό πρόσχημα ὅτι ἡ δργάνωση τῶν Μαρτύρων στό Μεξικό δέν ḥταν θρησκευτική ἀλλά «ἐπιμορφωτική». Ὁ μόνος λόγος πού οἱ Μάρτυρες στό Μεξικό δέν εἶχαν ἀσχοληθεῖ μ' αὐτά τά πράγματα πρωτύτερα, ḥταν ἐπειδή τά Κέντρικα Γραφεῖα τῆς Ὁργάνωσης τούς καθοδήγησαν νά μήν τά κάνουν, μέ σκοπό νά προστατευθεῖ τό καθεστώς τῆς «ἐπιμορφωτικῆς» δργάνωσης πού εἶχαν ἐπιλέξει. Αὐτά εἶναι γεγονότα γνωστά σέ ὄσους ἔχουν ύπεύθυνες θέσεις στήν δργάνωση τῶν Μαρτύρων τοῦ Μεξικοῦ. Εἶναι

διμως ἄγνωστα στήν τεράστια πλειοψηφία τῶν Μαρτύρων ἔξω ἀπό ἐκείνη τή χώρα, καί ἡ «Σκοπιά» τῆς 1ης Ιανουαρίου 1990 τούς ἀφησε νά παραμείνουν στό σκοτάδι σχετικά μέ τό θέμα αὐτό. Παρουσίασε μιά «ἀποστειρωμένη» εἰκόνα τῶν γεγονότων, πού ἦταν τόσο παραπλανητική ὅσο καί ἡ πρίν το 1989 πρακτική τού νά ὑποκρίνονται ὅτι εἶναι κάτι ἄλλο ἀπό θρησκευτική ὁργάνωση, ἐνῷ γνώριζαν πολύ καλά ὅτι ἦταν.

“Οπως δείχνουν πιό πρόσφατα ἀρθροα τόσο στό «Ξύπνα!» τῆς 22ας Ιουλίου 1994, ὅσο καί στό Βιβλίο ”Ετους τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωδᾶ τοῦ ἔτους 1995, ἡ προθυμία τῆς Ὁργάνωσης τῆς Σκοπιᾶς νά ἐγκαταλείψει τήν ἐπί δεκαετίες ὑποκρισία της συνδεόταν μέ τίς τροπολογίες στό Σύνταγμα τοῦ Μεξικοῦ, οἵ δοπινες ἔγιναν προοδευτικά ἀποδεκτές ἀπό τά ἐκεῖ νομοθετικά σώματα. Τό βιβλίο ἔτους (σελ. 212) παραδέχεται ὅτι ἡ κυριότητα τῆς ἰδιοκτησίας συνετέλεσε στήν ἀπόφαση νά ἐπιλεγεῖ τό 1943 τό πρόσχημα ὅτι ἦταν ἔνα σωματεῖο πολιτῶν κι ὅχι θρησκευτική ὁργάνωση, κι αὐτό εἶχε ὡς συνέπεια νά ἀντικατασταθεῖ ὁ ὅρος «ἐκκλησία» ἀπό τόν ὅρο «δόμαδα», νά ὀνομαστοῦν τά μέρη συναντήσεων «αἴθουσες γιά Ἐκπολιτιστικές Μελέτες», νά ἀπαλειφθεῖ ἡ φανερή προσευχή καί «κάθε ἔνδειξη θρησκευτικῆς λειτουργίας» στίς συναθροίσεις ἐκεῖ, καθώς ἐπίσης νά ἀποφεύγεται «ἡ ἀμεση χρήση τῆς Ἀγίας Γραφῆς» στή δραστηριότητά τους ἀπό πόρτα σέ πόρτα. Ἀναφέρει (στίς σελίδες 232, 233) ὅτι στή δεκαετία τοῦ 1980 ἡ ὁργάνωση δέχτηκε αὐξανόμενη πίεση ἀπό τήν κυβέρνηση. Παραδέχεται (στή σελ. 249) ὅτι ἀπό τόν Δεκέμβριο τοῦ 1988 «μποροῦσε κανείς νά προβλέψει ὅτι θά ὑπῆρχε ἀλλαγή τῆς πολιτικῆς σχετικά μέ τή θρησκεία». Βγῆκε τό συμπέρασμα ὅτι θά ἦταν πλεονεκτικό ἀπό ἀποψη σχέσεων μέ τήν κυβέρνηση νά «λειτουργήσουμε ἀνοιχτά, ἐγκαταλείποντας τό πρόσχημα ὅτι δέν ἥμασταν θρησκευτική ὁργάνωση, καί ὡς ἐπακόλουθο αὐτό ἔγινε τό 1989 μέ τήν ἄδεια τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος. Υπό τίς νέες τροπολογίες τοῦ Συντάγματος, ἐπιτρεπόταν γιά ἄλλη μία φορά στίς ἐκκλησίες νά κατέχουν κτίρια καί περιουσία. Αὐτό δέν ἵσχυε μόνο γιά τήν Καθο-

λική 'Εκκλησία άλλα γιά όλες τίς όμολογίες».

Λαμβάνοντας ύπόψη όλα αυτά, άποδεικνύεται ότι ή 'Εταιρεία Σκοπιά έπελεξε τήν άλλαγή κατάστασης όχι μέ κύριο γνώμονα τήν φροντίδα γιά πνευματικά θέματα καί ἀρχές, άλλα γιά λόγους πραγματιστικούς.

Τά χρόνια πού μεσολάθησαν δέν δίνουν στοιχεῖα βελτίωσης σ' αὐτόν τόν τομέα. "Έχουν έρθει στό φῶς πρόσφατες πληροφορίες σχετικά μέ τή στενή σχέση πού ἀνέπτυξε ή 'Εταιρεία Σκοπιά μέ τά 'Ηνωμένα" Εθνη μέσω τοῦ Τμήματος Δημόσιας Πληροφόρησης τοῦ Ο.Η.Ε., ώς μή κυριερητική δργάνωση (Μ.Κ.Ο.). Αὐτό ἔγινε τό 1991, καί μόνο δταν ἔγινε γνωστό δημόσια καί προκάλεσε δυσμενεῖς ἀντιδράσεις ζήτησε ή 'Οργάνωση – τόν 'Οκτώβριο τοῦ 2001 – νά παραιτηθεῖ ἀπό τή συμμετοχή της στόν Ο.Η.Ε., δπως φαίνεται στό παρακάτω ἔγγραφο, (πού ἀναφέρει τά ἔξης):

*'Ηνωμένα" Εθνη
11° Οκτωβρίου 2001
Πρός κάθε ἐνδιαφερόμενο*

Πρόσφατα ὁ τομέας Μή Κυριερητικῶν 'Οργανώσεων ἔχει δεχτεῖ πολλές ἐρωτήσεις σχετικά μέ τήν σύνδεση τῆς Βιβλικῆς καί Φυλλαδικῆς 'Εταιρείας Σκοπιά τῆς Νέας 'Υόρκης μέ τό Τμῆμα Δημόσιας Πληροφόρησης (DPI). Αὐτή ή 'Οργάνωση αἰτήθηκε νά συνεργαστεῖ μέ τό DPI τό 1991 καί ή αἰτησή της ἔγινε δεκτή τό 1992. Αποδεχόμενη τή συνεργασία μέ τό DPI, ή 'Οργάνωση συμφώνησε νά ἀνταποκριθεῖ στά κριτήρια συνεργασίας, τά ὅποια περιλαμβάνονταν ύποστήριξη καί σεβασμό τῶν ἀρχῶν τοῦ Χάρτη τῶν 'Ηνωμένων' Εθνῶν, καθώς καί ύποχρέωση καί μέσα νά διεξάγει ἀποτελεσματικά προγράμματα πληροφόρησης σχετικά μέ τίς δραστηριότητες τοῦ OHE τόσο στά μέλη της ὅσο καί σ' ἔνα εὐρύτερο κοινό.

Τόν 'Οκτώβριο τοῦ 2001 ή Βιβλική καί Φυλλαδική 'Εταιρεία Σκοπιά τῆς Νέας 'Υόρκης ζήτησε τόν τερματισμό τῆς συνεργασίας της μέ τό DPI. Μετά ἀπό αὐτήν τήν

αῖτηση, τό DPI ἀποφάσισε νά διακόψει τή συνεργασία του μέ τή Βιβλική καί Φυλλαδική· Εταιρεία Σκοπιά τῆς Νέας 'Υόρκης τήν 9η' Οκτωβρίου 2001.

'Εκτιμοῦμε τό ἐνδιαφέρον σας γιά τό ἔργο τῶν 'Ηνωμένων' Εθνῶν.

Μέ εκτίμηση

Paul Hoeffel

*Προϊστάμενος τοῦ Τομέα MKO
Τμῆμα Δημόσιας Πληροφόρησης*

PORTE AUREE—ORANGE POSTALE, UNITED NATIONS, N.Y. 10017
CABLE ADDRESS—CORRESE TELEGRAMMICA: UNITARIA NEW YORK

REF ID: A64264

11 October 2001

To Whom It May Concern:

Recently the NGO Section had been receiving numerous inquiries regarding the association of the **Watchtower Bible and Tract Society of New York** with the Department of Public Information (DPI). This organization applied for association with DPI in 1991 and was granted association in 1992. By accepting association with DPI, the organization agreed to meet criteria for association, including support and respect of the principles of the Charter of the United Nations and commitment and means to conduct effective information programmes with its constituents and to a broader audience about UN activities.

In October 2001, the **Watchtower Bible and Tract Society of New York** requested termination of its association with DPI. Following this request, the DPI has made a decision to disassociate the **Watchtower Bible and Tract Society of New York** as of 9 October 2001.

We appreciate your interest in the work of the United Nations.

Yours sincerely,

Paul Hoeffel
Chief
NGO Section
Department of Public Information

Σ' ἔνα ρεπορτάζ τῆς βρετανικῆς ἐφημερίδας Γκάροντιαν (The Guardian), ὁ Πώλ Γκίλις (Paul Gillies), ὃς ἐκπρόσωπος τοῦ Γρα-

φείου Τμήματος τῆς Σκοπιᾶς στό Λονδίνο, ἀναφέρεται νά λέει: «Δέν τηροῦμε ἐχθρική στάση πρός τά κυνηγητικά σώματα, και ἂν σέ κάποια τεύχη κάνουμε παρουσιάσεις τοῦ ΟΗΕ, αὐτό θά κάνουμε... Ὑπάρχουν καλά και κακά σώματα, ὅπως ἀκριβῶς ὑπάρχουν καλοί και κακοί πολιτικοί. Πιστεύομε αὐτά πού μᾶς λέει τό διβλίο τῆς Ἀποκάλυψης ἀλλά δέν προσπαθοῦμε ἐνεργά νά ἀλλάξουμε τό πολιτικό σύστημα». *

* Η ἀναφορά του στό διβλίο τῆς Ἀποκάλυψης ὁφειλόταν προφανῶς στό γεγονός ὅτι οἱ ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά ἀπό τό 1942 καί μετά ἔχουν ταυτίσει τήν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν καί τόν διάδοχό της, τόν Ο.Η.Ε., μέ τό κόκκινο ἄγριο θηρίο στό διποῖο ἀπεικονίζεται νά κάθεται ἡ πόρνη Βασυλώνα ἡ Μεγάλη (βλ. Ἀποκάλυψη 17:3-6). Λέει γι' αὐτό: «Ο ΟΗΕ εἶναι στήν πραγματικότητα μιά δλάσφημη ἀπομίμηση τῆς Μεσσιανικῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ μέσω τοῦ Ἀρχοντα Εἰρήνης του, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ».²²

Ἐτσι, ἡ νοοτροπία πού ἐπικράτησε στίς περιπτώσεις πού παρατέθηκαν σ' αὐτό τό κεφάλαιο συνεχίζει νά ὑπάρχει. Εἰδωμένη μέ ύπόδαθρο τή στάση τῆς Ὁργάνωσης ἀναφορικά μέ τό Μαλάουι καί τό θέμα τῆς ἐναλλακτικῆς θητείας, ἡ συνεργασία μέ αὐτό πού ἡ Ἐταιρεία Σκοπιά θεωρεῖ «δλάσφημη ἀπομίμηση τῆς Μεσσιανικῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ» προδίδει μιά ἐπικίνδυνα στρεβλή ἰδέα περί χριστιανικῆς ἀκεραιότητας καί συνειδησης.

* Σ.τ.Μ. Πρόκειται γιά τό ἀρθρο τῆς Guardian μέ τίτλο «Jehovah's Witnesses' link to UN queried - Sect accused of hypocrisy over association with organisation it has demonised» («Ο σύνδεσμος τῶν Μαρτύρων τοῦ Ιεχωδᾶ μέ τόν ΟΗΕ ἐρευνᾶται – Ἡ σέχτα κατηγορεῖται γιά ύποκρισία ὡς πρός τή συνεργασία τῆς μέ ὁργανισμό τόν ὅποιο ἔχει δαιμονοποιήσει»), τοῦ Στέφεν Μπέιτς (Stephen Bates), μέ ἡμερομηνία Δευτέρᾳ, 8 Οκτωβρίου 2001.

22. Βλ. τό διβλίο «Ἀποκάλυψη: Τό Μεγαλειώδες Ἀποκορύφωμά της Πλησιάζει», σελ. 246-248.

Κεφάλαιο 7

Προβλέψεις καὶ κομπασμός

”Οταν πρόκειται γιά τή στάση πού κρατᾶ κανείς ἀπέναντι στήν ἐπιστροφή τοῦ Χριστοῦ, πού Ἐκεῖνος μᾶς ὑποσχέθηκε, ἀσφαλῶς ἡ ἀνυπομονησία εἶναι προτιμότερη ἀπό τήν ἀδιαφορία. Οἱ πρῶτοι Χριστιανοί δέν ἦταν βέβαια ἀδιάφοροι ἀπέναντι σ' αὐτό τό ἐπιθυμητό καὶ προσδοκώμενο γεγονός.

Πρίν ἀπό κάποια χρόνια παρακολούθησα μιά τηλεοπτική ἐκπομπή στήν ὅποια ἔνας ἐκπρόσωπος δημοσίων σχέσεων τοῦ Καναδικοῦ Γραφείου Τμήματος τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ, ὁ Γουῶλτερ Γκράχαμ (Walter Graham), ἀπαντοῦσε σέ ἐρωτήσεις γιά τήν ἀποτυχία δρισμένων προβλέψεων σχετικά μέ τήν ἐπιστροφή τοῦ Χριστοῦ. Εἶπε ὅτι ἂν οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ δρίσκονταν νά σφάλλουν σχετικά μ' αὐτήν, τότε αὐτό ὀφειλόταν μόνο στόν «ἐνθουσιασμό μας νά δοῦμε τό ”Ονομα τοῦ Θεοῦ νά δικαιώνεται καὶ τή Βασιλεία Του νά κυνδερνάει τή γῆ».

Νομίζω ὅτι οἱ περισσότεροι θά συμφωνήσουν ὅτι εἶναι ἀνθρώπινο νά κάνουμε τό λάθος νά λέμε πράγματα αὐθόρμητα, ν' ἀφήνουμε εὐσεβεῖς πόθους ἢ ἵσως ἴσχυρές ἐπιθυμίες κι ἐνθουσιασμό νά ἐπηρεάζουν τήν κρίση μας, κάνοντάς μας νά βγάζουμε διαστικά, ἐπιπόλαια συμπεράσματα. ”Ολοι τό ἔχουμε κάνει αὐτό κάποτε στή ζωή μας. Σίγουρα ἄν ἐπρόκειτο μονάχα γι', αὐτό, κανείς δέν θά ’πρεπε νά ’χει λόγο ν' ἀνησυχεῖ ἰδιαίτερα.

”Ομως προσωπικά δέν πιστεύω ὅτι ἐδῶ πρόκειται μονάχα γι', αὐτό. Πρόκειται γιά βαθύτερα προβλήματα, καὶ οἱ παράγοντες πού σχετίζονται μ' αὐτά ἔχουν πολύ μεγαλύτερη σπουδαιότητα ἀπό κάποιο συνηθισμένο, ἀπροσχεδίαστο λάθος πού ὅλοι κάνουμε κατά καιρούς. Αὐτό ἴσχυει ἰδιαίτερα λόγῳ τοῦ τρόπου μέ

τόν όποιο οί ἐν λόγῳ προσβλέψεις ἐπηρέασαν τά πιό ζωτικά συμφέροντα ἀνθρώπων.

Ἐνας παράγοντας πού δέν μποροῦμε ν' ἀντιμετωπίσουμε ἐλαφρά εἶναι ὅτι τό Κυβερνῶν Σῶμα θεωρεῖ ὅτι οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ, τουλάχιστον αὐτοί ἀπό τήν «τάξη τῶν κεχρισμένων» (στήν όποια ἀνήκουν ὅλα τά μέλη του), ἔχουν ρόλο «προφήτη», καὶ ὅτι ὁ Θεός τούς ἀνέθεσε αὐτή τή φοβερή εὐθύνη.

Ἐτοι, τό τεῦχος τῆς Σκοπιᾶς τῆς 1ης Ἀπριλίου 1972, στή σελ. 197 (στήν ἑλληνική ἔκδοση, πρόκειται γιά τό τεῦχος τῆς 1ης Ιουλίου 1972, στή σελ. 389), εἶχε ἔνα ἄρθρο μέ τίτλο «Θέλουσι γνωρίσει ὅτι Ἐστάθη Προφήτης Ἐν Μέσῳ Αὐτῶν». Τό ἄρθρο ἔθετε τό ἐρώτημα ἀν ὁ Ἱεχωδᾶ Θεός εἶχε στή σύγχρονη ἐποχή ἔναν προφήτη γιά νά διηθᾶ τούς ἀνθρώπους, νά τούς «προειδοποιήσει γιά κινδύνους καὶ νά ἔξαγγείλει σ' αὐτούς ὅσα πρόκειται νά συμβοῦν». Ἡ ἀπάντηση πού δινόταν ἦταν ὅτι ναί, ἡ ἴστορία ἔδειχνε ὅτι ὑπῆρχε ἔνας τέτοιος προφήτης.

**ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ
ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΟΣ
ΤΟΥ «ΠΡΟΦΗΤΟΥ»**

Αὐτά τά ἐρωτήματα μποροῦν νά λάβουν ἀπάντησι μὲ καταφατικό τρόπο. Ποιὸς εἶναι αὐτὸς δ προφήτης;

Ἐν τούτοις, δ Ἱεχωδᾶ δὲν ἔχει ἀφήσει τοὺς λαοὺς τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου, ποὺ δόηγοῦνται ἀπό τοὺς κληρικούς, νά πάραμεινον χωρὶς προειδοποίηση ὅτι ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ἦταν ἔνα παραποτημένο ὑποκατάστατο τῆς πραγματικῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Εἶχε ἔνα «προφήτη» γιὰ νά τοὺς προειδοποιήσῃ. Αὐτὸς δ «προφήτης» δὲν ἦταν ἔνας ἀνθρώπος, ἀλλὰ ἔνα σῶμα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. Ἡταν δ μικρὸς ὅμιλος τῶν ἀκολούθων τοῦ Χριστοῦ, γνωστοὶ τὴν ἐποχὴν ἔκεινη ὡς Διεθνεῖς Σπουδασταὶ τῆς Γραφῆς. Σήμερον εἶναι γνωστοὶ ὡς Χριστιανοὶ μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ. Συνεχίζουν νά ἔξαγγέλλουν μιὰ προειδοποίησι, καὶ ἔχουν ἐνωθῆ μαζὶ τους γιὰ νά τοὺς βοηθήσουν στὸ ἔργο ποὺ τοὺς ἔχει ἀνατεθῆ ἐκατοντάδες χιλιάδες ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι ἔχουν ἀκούσει τὸ ἄγγελμά τους μὲ πίστι.

Φυσικά, εἶναι εὔκολο νά πῆ κανεὶς ὅτι αὐτὸς δ ὅμιλος ἐνεργεῖ ὡς ἔνας «προφήτης» τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ εἶναι ἀλλο πράγμα νά τὸ ἀποδεῖξῃ. Ο μόνος τρόπος γιὰ νά τὸ κάμη κανεὶς αὐτὸς εἶναι ν' ἀνασκοπήσῃ τὴν ἴστορία τους. Τί δείχνει αὐτή;

Πιό πρόσφατα, ἡ Σκοπιά τῆς 1ης Μαΐου τοῦ 1997, ἔλεγε στή σελ. 8:

OΙΣΧΩΒΑ ΘΕΟΣ είναι η Μεγαλειώδης Προσωπικότητα που Προσδιορίζει τους αληθινούς αγγελιοφόρους του. Τους προσδιορίζει κάνοντας να επαληθεύονται τα αγνέλματα που μεταδίδει μέσω αυτῶν. Ο Ιεχωβά είναι επίσης η Μεγάλη Προσωπικότητα που Εκθέτει τους φειδεῖς αγγελιοφόρους. Πώς τους εκθέτει; Διαφεύδει τα σημεία και τις προβλέψεις τους. Έτοι δείχνει ότι εκείνοι είναι αυτοανακρυπτοθέντες προγνώστες, των οποίων τα αγγέλματα στην ιραγματικότητα πηγάζουν από την ίδια τους την παραπλανητική σκέψη—ναι, από την ανδριτή, σαρκική νοοτροπία τους!

‘Η πρώτη «Σκοπιά» πού ἀναφέρθηκε ἐπισημαίνει ότι ἡ ἀπόδειξη τοῦ ρόλου τοῦ σύγχρονου προφήτη (πού τὸν ἐκπλήρωνε τὸ σῶμα τῶν κεχρισμένων Μαρτύρων τοῦ ὸιεχωβᾶ) πρόκειται νά δρεθεῖ στήν «ἴστορία» του. ‘Η δεύτερη παρέχει τά κριτήρια μέ τά ὅποια ὁ ὸιεχωβά προσδιορίζει τούς γνήσιους ἀγγελιαφόρους του, πραγματοποιώντας τά μηνύματά τους, ἐνῶ ἐκθέτει τούς φειδεῖς ἀγγελιαφόρους «διαφεύδοντας τά σημεῖα και τίς προβλέψεις τους». Τί δρίσκουμε ἐφαρμόζοντας τά κριτήρια αὐτά;

‘Ἄξιζει νά ἀνασκοπήσουμε τήν «ἴστορία». ‘Η ὅποια ἀποκαλύπτει λάθη πού ἀκόμα καί τά Κεντρικά Γραφεῖα τῆς Ὁργάνωσης θά παραδεχτοῦν. ‘Ἐνα πρωινό τοῦ 1980, καθώς ὁ τότε πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας Φρέντ Φράντς ὑπηρετοῦσε ὡς προεδρεύων γιά τή συζήτηση τοῦ ἐδαφίου τῆς ἡμέρας στόν οἶκο Μπέθελ, στό Μπρούκλιν, ἀφηγγίθηκε στήν οίκογένεια τῶν Κεντρικῶν Γραφείων τίς ἀναμνήσεις του ἀπό τίς προσδοκίες πού ὑπῆρχαν σχετικά μέ τό ἔτος 1925, γιά τό ὅποιο προέλεγαν ότι ἦταν ὁ καιρός πού ἡ χιλιετής βασιλεία τοῦ Χριστοῦ θά φανερωνόταν πλήρως στή γῆ. Ἀνέφερε ότι ὁ δικαστής Ρόδερφοιον εἶχε πεῖ μετά γιά τίς ἴδιες τίς δικές του προοδιλέψεις: «Τό ξέρω ότι γελοιοποιήθηκα».¹

1. Αὐτή ἡ δήλωση τοῦ Ρόδερφοιον ἀναφέρεται στή Σκοπιά τῆς 1ης Ὁκτωβρίου 1984, σελ. 24.

‘Η Ὁργάνωση, πάντως, ἀντιμετωπίζει αὐτά τά λάθη ώς ἀπλές ἐνδείξεις τῆς ἀνθρώπινης ἀτέλειας, κι ἐπίσης ώς ἀπόδειξη μεγάλης ἐπιθυμίας κι ἐνθουσιασμοῦ νά δοῦν τίς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ νά ἐκπληρώνονται. Πιστεύω ὅτι ἡ «ἰστορία» δείχνει ὅτι τά λάθη αὐτά εἶναι κάτι περισσότερο. Ἀλλο εἶναι νά γελοιοποιεῖται κάποιος ἐπειδή θέλει νά δεῖ νά συμβαίνει κάτι, κι ἄλλο αὐτός δι κάποιος νά πιέζει τούς ἄλλους νά συμμεριστοῦν τίς ἀπόψεις του, νά τούς κριτικάρει ἀν δέν τό κάνουν, κι ἀκόμα νά ἀμφισθητεί τήν πίστη τους καί τά κίνητρά τους ἀν δέν ɓλέπουν τό ζήτημα ὅπως τό ɓλέπει ἐκεῖνος.

Εἶναι ἀκόμα σοδαρότερο νά τό κάνει αὐτό μιά ὁργάνωση πού αὐτοπαρουσιάζεται ώς διορισμένη νά ἐκπροσωπεῖ τόν Θεό σέ δλη τήν ἀνθρωπότητα – καί νά τό κάνει ὅχι γιά μερικές ἡμέρες ἡ μῆνες, ἀλλά ἐπί χρόνια, ἀκόμα καί ἐπί δεκαετίες, ἐπανειλημμένα καί σέ παγκόσμια βάση. Ἀσφαλῶς ἡ εὐθύνη γιά τά ἀποτελέσματα δέν μπορεῖ νά ἀψηφθεῖ, μέ τό νά πεῖ κανείς ἀπλῶς: «λοιπόν, κανείς δέν εἶναι τέλειος».

Κανείς δέν εἶναι τέλειος, ἀλλά δι καθένας μας φέρει τήν εὐθύνη γιά ὅ,τι κάνει. Κι αὐτό ἵσχυε ἰδιαίτερα ὅταν οἱ πράξεις μας μποροῦν νά ἐπηρεάσουν δραματικά κάτι τόσο σημαντικό καί προσωπικό ὅσο ἡ σχέση τῶν ἄλλων μέ τόν Θεό.

Εἶναι ἔξισου σοδαρό ὅταν μιά ὁμάδα ἔχει διχογνωμία γιά προρρήσεις σχετικά μέ μιά συγκεκριμένη ἡμερομηνία, κι ώστόσο παρουσιάζει στούς ὅπαδούς της μιά ἔξωτερη ἐμφάνιση ὁμοφροσύνης, παροτρύνοντάς τους νά ἔχουν ἀκλόνητη ἐμπιστοσύνη στίς προρρήσεις της.

‘Υποθέτω πώς χωστάω στήν ἐμπειρία μου μέ τό Κυβερνῶν Σῶμα τό ὅτι μοῦ δόθηκε νά καταλάβω τήν πραγματικότητα τῶν ζητημάτων αὐτῶν. Στή διάρκεια τῶν πρώτων εἴκοσι περίπου ἐτῶν κατά τά δόπια ἥμουν ἐνεργά συνδεδεμένος μέ τούς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ, εῖχα ώς ἐπί τό πλεῖστον ἀσαφή, θολή εἰκόνα γιά τίς ὅποιες ἀποτυχίες σέ περισσένες προρρήσεις, καί ἀπλῶς δέν τούς ἔδινα μεγάλη σημασία.

Δέν ἐνδιαφερόμουν γιά ἔντυπα πού ἐπιτίθεντο στίς διδασκαλίες μας πάνω σ’ αὐτό τό σημεῖο. Ἀπό τά τέλη τῆς δεκαετίας

τοῦ 1950 και μετά, δρισμένες έκδόσεις τῆς 'Οργάνωσης, όπως «Οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ στὸν θεῖο σκοπό» (μιά ιστορία τῆς 'Οργάνωσης), και τό χρηματοδοτημένο ἀπό τήν 'Οργάνωση βιβλίο «Πίστις ἐν πορείᾳ» ἀνέφεραν τέτοιες ἀποτυχίες, ἀλλά μὲ τρόπο πού τίς παρουσίαζε νά ἔχουν συνέπειες μικρῆς σημασίας, κι ἐγώ τίς ἔδειπα ὑπό τό ἴδιο πρίσμα.

Μόνο στά τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 1970 ἔμαθα πόσο μακριά πήγαινε τό θέμα. Τότε τό ἔμαθα, ὅχι ἀπό τά λεγόμενα «ἐχθρικά ἔντυπα», ἀλλά ἀπό τίς ἰδιες τίς ἔκδόσεις τῆς Σκοπιᾶς και ἀπό ἐνεργούς, σεδαστούς Μάρτυρες, συμπεριλαμβανομένων συντρόφων μελῶν τοῦ Κυνερνῶντος Σώματος.

Τό 1914 εἶναι μιά χρονολογία κεντρική, πάνω στήν ὅποια διασίζεται μεγάλο μέρος τῆς δογματικῆς κι ἔξουσιαστικῆς δομῆς τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ. Οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ σήμερα ἔχουν τίς ἀκόλουθες πεποιθήσεις, πού συνδέονται μέ αὐτή τή χρονολογία:

“Οτι τό 1914 ὁ Χριστός Ἰησοῦς κατέστη «παρών», ἀόρατος στά ἀνθρώπινα μάτια, ἀλλά τότε ἄρχιζε μιά περίοδο κρίσης γιά ὅλους αὐτούς πού ὅμολογοῦσαν ὅτι εἶναι ὀπαδοί του, και γιά ὅλον τόν κόσμο.

“Οτι τό 1914 ὁ Χριστός Ἰησοῦς ἄρχισε νά κυνερνᾶ ἐνεργά ὅλον τόν κόσμο, και ἡ δασιλεία του πῆρε ἐπίσημα τήν ἔξουσία.

“Οτι τό 1914 σηματοδοτεῖ τήν ἀρχή τῶν «ἐσχάτων ἡμερῶν» ἡ τοῦ «καιροῦ τοῦ τέλους» πού προειπώθηκε στή βιβλική προφητεία.

“Οτι τριάμισυ χρόνια μετά τό 1914 (τό 1918) ἄρχισε ἡ ἀνάσταση τῶν χριστιανῶν πού κοιμοῦνταν (εἶχαν πεθάνει) ἀπό τήν ἐποχή τῶν Ἀποστόλων και μετά.

“Οτι τόν ἴδιο περίπου καιρό (τό 1918) οἱ ἀληθινοί ἀκόλουθοι τοῦ Χριστοῦ πού ζοῦσαν τότε, πήγαν σέ πνευματική αἰχμαλωσία στή Βαδυλώνα τή Μεγάλη, κι ἀπελευθερώθηκαν τό ἐπόμενο ἔτος, τό 1919, ὅποτε ὁ Χριστός Ἰησοῦς τούς ἀναγνώρισε συλλογικά ὡς τόν «πιστό και φρόνιμο δοῦλο» του, τό ἐγκεκριμένο μέσο διά τοῦ ὅποιου διευθύνει τό ἔργο του και φροντίζει τά συμφέροντά του στή γη, τόν μοναδικό ἀγωγό μετάδοσης καθο-

δήγησης και διαφώτισης στούς ύπηρέτες του παγκοσμίως.

“Οτι άπο έκεινον τόν καιρό εἶναι σέ ἐξέλιξη τό τελικό ἔργο «θεοισμοῦ», μέ ξσχατο πεπωμένο του τή σωτηρία ἢ τήν καταστροφή.

Τό νά ἐξασθενήσει ἡ πίστη στή σημασία τῆς θεμελιώδους χρονολογίας 1914, θά ἐξασθένεις ὅλο τό δογματικό ἐποικοδόμημα πού βασίζεται σ’ αὐτήν (τό ὅποιο περιγράφηκε πιό πάνω). Θά ἐξασθένεις ἐπίσης τόν ἰσχυρισμό ὅτι αὐτοί πού ἐνεργοῦν ώς ἡ ἐπίσημη ὁμάδα-ἐκπρόσωπος τῆς τάξης τοῦ «πιστοῦ καί φρόνιμου δούλου» ἔχουν κάποια εἰδική ἐξουσία.

Τό νά ἀφαιρεθεῖ ἡ τόσο σπουδαία σημασία ἀπό αὐτήν τήν χρονολογία θά μποροῦσε νά σημάνει τήν οὐσιαστική κατάρρευση ὅλης τῆς δομῆς δογμάτων καί ἐξουσίας πού βασίζεται σ’ αὐτήν. Τόσο κρίσιμο εἶναι αὐτό τό θέμα.

Κι ὅμως, λίγοι Μάρτυρες σήμερα γνωρίζουν ὅτι γιά περίπου μισόν αἰώνα – ἀπό τό 1879 ώς τά τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 1920 – οἱ χρονολογικές προφητείες πού δημοσιεύονταν στό περιοδικό «Ἡ Σκοπιά τοῦ Πύργου» καί στίς σχετικές ἐκδόσεις, ἥταν οὐσιαστικά ἀντίθετες πρός ὅλες τίς πεποιθήσεις πού μόλις σκιαγραφήθηκαν. Ἐγώ, γιά μεγάλο μέρος τῆς ζωῆς μου, δέν τό εἶχα συνειδητοποιήσει αὐτό. Μετά ἀνακάλυψα ὅτι ἐπί πενήντα σχεδόν χρόνια, ὁ «ἄγωγός» τῆς Σκοπιᾶς εἶχε δρίσει διαφορετικούς καιρούς καί χρονολογίες γιά τό κάθε πράγμα πού μόλις παρατέθηκε, καί ὅτι ἡ ἀποτυχία ὅλων τῶν ἀρχικῶν προσδοκιῶν σχετικά μέ τό 1914 ἥταν πού ὁδήγησε στόν προσδιορισμό νέων χρονολογιῶν γιά δῆθεν ἐκπλήρωση τῶν προφητειῶν.

“Οπως συζητήθηκε σέ προηγούμενο κεφάλαιο, ἡ ἔρευνα πού ἔπρεπε νά κάνω σέ σχέση μέ τό διβλίο «Βοήθημα πρός κατανόηση τῆς Βίβλου» μ’ ἔκανε νά συνειδητοποιήσω πλήρως ὅτι τό 607 Π.Κ.Χ., ἡ χρονολογία τῆς Ἐταιρείας γιά τήν καταστροφή τῆς Ἱερουσαλήμ ἀπό τούς Βαθυλωνίους, ἐρχόταν σέ ἀντίθεση μέ ὅλα τά γνωστά ἴστορικά στοιχεῖα. Ἐν τούτοις, συνέχισα νά ἐμπιστεύομαι ἐκείνη τή χρονολογία παρά τά στοιχεῖα, νομίζοντας ὅτι εἶχε Γραφική ὑποστήριξη. Χωρίς τό 607 Π.Κ.Χ. ἡ κρίσιμη χρονολογία τοῦ 1914 θά ἥταν ὑπό ἀμφισβήτηση. Υίοθέτη-

σα τήν ἄποψη ὅτι τά ίστορικά στοιχεῖα ἦταν πιθανῶς ἐλλιπῆ, κι ἐπιχειρηματολόγησα μ' αὐτόν τὸν τρόπο στὸ Βοήθημα.

Τότε, τό 1977, ἔνας ἀπό τοὺς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ στὴ Σουηδία, ὀνόματι Κάρολοφ Γιόνσον (Carl Olof Jonsson), ἔστειλε στὰ Κεντρικά Γραφεῖα τοῦ Μπρούκλιν ἓνα δύκωδες σύνολο ἐρευνῶν πού εἶχε κάνει στίς χρονολογίες ἀναφορικά μὲ τὴ Βίβλο καὶ στοὺς χρονολογικοὺς ὑπολογισμούς.² Ο Γιόνσον ἤταν πρεσβύτερος καὶ ἤταν ἐνεργά συνταυτισμένος μὲ τοὺς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ γιὰ 20 περίπου χρόνια.

Ἐχοντας ὁ ἕδιος ἐμπειρία ἀπό ἐρευνα στίς χρονολογίες, ἐντυπωσιάστηκα ἀπό τὸ πόσο βαθιά εἶχε ἐξετάσει τὸ θέμα, κι ἐπίσης ἀπό τήν πληρότητα καὶ τήν τεκμηρίωση τῆς παρουσίασής του. Βασικά ζητοῦσε νά ἐπιστήσει τήν προσοχή τοῦ Κυριεροῦντος Σώματος στήν ἀδυναμίᾳ τῶν χρονολογικῶν ὑπολογισμῶν τῆς Ἐταιρείας, οἵ ὅποιοι δόηγοῦσαν στή χρονολογία τοῦ 1914 ως τὸ σημεῖο πού τελειώνουν οἱ «Καιροί τῶν Ἐθνῶν», πού ἀναφέρονται ἀπό τὸν Ἰησοῦ στὸ κατά Λουκᾶν, κεφ. 21, στίχος 24 (καὶ στή «Μετάφραση τοῦ Νέου Κόσμου» λέγονται «οἵ προσδιορισμένοι χρόνοι τῶν ἐθνῶν»).

Μέ λίγα λόγια, στή χρονολογία 1914 φτάνουμε μέ τήν ἀκόλουθη διαδικασία:

Στό τέταρτο κεφάλαιο τῆς προφητείας τοῦ Δανιήλ, ἀπαντᾶται ἡ ἔκφραση «έπτά καιροί», πού ἐκεῖ ἐφαρμόζεται στὸν Βαδυλώνιο βασιλιά Νειμπουχαντνεζάρ (Ναδουνχοδονόσορα) καὶ περιγράφει μιά περίοδο τρέλας ἐπτά καιρῶν, τήν ὅποια θά περνοῦσε ὁ βασιλιάς.² Ἡ Ἐταιρεία διδάσκει ὅτι αὐτοί οἱ «έπτά καιροί» ἀποτελοῦν προφητικό τύπο γιά κάτι μεγαλύτερο, δηλαδή γιά τή χρονική περίοδο πού ἐκτείνεται ἀπό τήν καταστροφή τῆς Ἰερουσαλήμ (πού τοποθετεῖται ἀπό τήν Ἐταιρεία στὸ 607 Π.Κ.Χ.) μέχρι τό τέλος τοῦ «καιρού τῶν ἐθνῶν», ὁ ὅποιος ἐρμηνεύεται ὅτι σημαίνει τήν περίοδο κατά τήν ὅποια τά κοσμικά ἔθνη θά ἀσκοῦν «ἀνεμπόδιστη» κυριαρχία σέ ὅλη τή γῆ.

Οἱ «έπτά καιροί» ἐρμηνεύονται ως νά ἐννοοῦν ἐπτά ἔτη, μέ

2. Δανιήλ 4:17, 23-33.

τό κάθε ἔτος ν' ἀποτελεῖται ἀπό 360 ἡμέρες (12 σεληνιακοί μῆνες ἐπί 30 ἡμέρες δικαιούμενοι). Τό ἐπτά πολλαπλασιαζόμενο μέ τό 360 μᾶς δίνει 2.520 ἡμέρες. "Ομως, ἄλλες προφητεῖες πού ἀναφέρονται σ' αὐτό χρησιμοποιοῦν τήν ἔκφραση «μία μέρα εἶναι ὅσο ἔνας χρόνος".³ Χρησιμοποιώντας αὐτή τήν φόρμουλα, οἱ 2.520 ἡμέρες γίνονται 2.520 ἔτη, πού ἐκτείνονται ἀπό τό 607 Π.Κ.Χ. μέχρι τό 1914 Κ.Χ.

"Οπως σημειώθηκε πιό πρίν, οἱ τωρινές διδασκαλίες τής Ἐταιρείας γιά τήν ἔναρξη τής ἔξουσίας τής βασιλείας τοῦ Χριστοῦ, τίς «ἔσχατες ἡμέρες», τήν ἀρχή τής ἀνάστασης καί τά σχετικά θέματα, εἶναι ὅλες συνδεδεμένες μ' αὐτόν τόν ὑπολογισμό. Δέν εἶναι πολλοί οἱ Μάρτυρες πού μποροῦν νά ἔξηγήσουν τή μᾶλλον περίπλοκη ἐφαρμογή καί τόν συνδυασμό τῶν κειμένων, ὅμως δέχονται τό τελικό παράγωγο αὐτής τής διαδικασίας καί τοῦ ὑπολογισμοῦ.

Οἱ περισσότεροι Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ πίστευαν γιά πολλές δεκαετίες ὅτι αὐτή ἡ ἔξηγηση πού ὅδηγει στό 1914 ἦταν λίγο - πολύ μοναδική στή δική τους ὁργάνωση, ὅτι ἀρχικά κατανοήθηκε καί δημοσιεύθηκε ἀπό τόν πρώτο πρόεδρο τής Ἐταιρείας, τόν πάστορα Ρωσσελ. Ἡ ἔκδοση τής Ἐταιρείας «Οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ στόν θεῖο σκοπό», πού δόθηκε στή δημοσιότητα τό 1959, περιεῖχε στό ἐσωτερικό τοῦ καλύμματος αὐτές τίς δηλώσεις:

1870' Ο Κάρολος Τέιξ Ρωσσελ ἀρχίζει τή μελέτη τής Βίβλου μέ μια μικρή ὁμάδα συντρόφων.

1877' Εκδίδεται τό βιβλίο «Τρεῖς Κόσμοι» τό ὅποιο προσδιορίζει τό ἔτος 1914 ως τό τέλος τοῦ «Καιροῦ τῶν Ἐθνῶν».

"Η ἐντύπωση πού δίνεται ἐδῶ κι ἐπίσης παρουσιάζεται μέσα στό βιβλίο, εἶναι ὅτι αὐτό τό βιβλίο, οἱ «Τρεῖς Κόσμοι» (τό ὅποιο στήν πραγματικότητα μόνο χρηματοδοτήθηκε ἀπό τόν Ρωσσελ) ἦταν τό πρώτο δημοσίευμα πού περιεῖχε αὐτή τή διδασκαλία γιά τό 1914.

3. Ἀριθμοί 14:34, Ἰεζεκιήλ 4:6

Αύτό νόμιζα κι ἐγώ, μέχρι πού τό ύλικό ἀπό τόν Σουηδό πρεσβύτερο ἥρθε στά Κεντρικά Γραφεῖα. Τότε συνειδητοποίησα πόσα πολλά γεγονότα εἶχαν εἴτε ἀγνοηθεῖ εἴτε ύποθαθμιστεῖ στίς ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας.

‘Ο Γιόνσον πρῶτα ἵχνηλάτησε τή μακρά ἴστορία τῶν ύποθετικῶν χρονολογικῶν ύπολογισμῶν.’ Εδειξε ὅτι ἡ πρακτική τοῦ νά ἐφαρμόζεται αὐθαίρετα ἢ φόρμουλα «ἔνα ἔτος γιά μία ἡμέρα» σέ διάφορες χρονικές περιόδους πού δρίσκονται στή Βίβλο, ἀρχισε ἀπό Ἰουδαίους φαβέληνους τόν πρῶτο αἰώνα τῆς Κοινῆς Ἐποχῆς. Τόν 9ο αἰ. Κ.Ε. «μιά σειρά Ἰουδαίων φαβέληνων» ἀρχισε νά κάνει ύπολογισμούς καί προοδιλέψεις χρησιμοποιώντας τόν τύπο «ἔνα ἔτος γιά μία ἡμέρα» σέ σχέση μέ τίς χρονικές περιόδους 1290, 1335 καί 2300 ἡμερῶν πού δρίσκονται στήν προφητεία τοῦ Δανιήλ, ἐφαρμόζοντας σέ κάθε περίπτωση τά ἀποτελέσματά τους στόν καιρό ὅπου θά ἐμφανιζόταν ὁ Μεσσίας.⁴

‘Ανάμεσα σ’ αὐτούς πού ὅμολογοῦν τόν Χριστό, ἡ πρακτική πρωτοηρθε στήν ἐπιφάνεια τόν 12ο αἰ., καί τήν ἔκπληξην ἔνας Ρωμαιοκαθολικός ἡγούμενος, ὁ Ἰωακείμ τῆς Φλώρης*. Τώρα πιά δέν ἐρμηνεύονταν μέ τή μέθοδο «μία μέρα ἀντιστοιχεῖ σ’ ἔνα χρόνο» μόνο οἱ περίοδοι ἡμερῶν στήν προφητεία τοῦ Δανιήλ, ἀλλά καί ἡ περίοδος τῶν 1260 ἡμερῶν πού ἀναφέρεται στήν Ἀποκάλυψη, κεφάλαιο ἑντεκα, ἐδάφιο 3, καί κεφάλαιο δώδεκα, ἐδάφιο ἔξι. Μέ τό πέρασμα τοῦ χρόνου, διάφοροι ἐρμηνευτές κατέληξαν σέ μιά ἐνδιαφέρουσα ἀκολουθία ἀπό χρονολογίες, καί οἱ προοδιλέψεις τους περιελάμβαναν τό ἔτος 1260, μετά τό 1364, καί ἀργότερα διάφορες χρονολογίες μέσα

4. Δανιήλ 8:14, 12:11, 12. Ὁλόκληρο τό κείμενο τῆς ἔρευνας τοῦ Κάρλ Ολόφ Γιόνσον ἔχει ἀπό τότε ἐκδοθεῖ μέ τόν τίτλο «Οἵ καιροί τῶν ἐθνῶν ἀναθεωρημένοι» καί τώρα διατίθεται σέ ἀναθεωρημένη ἔκδοση (Commentary Press, 1998).

* Σ.τ.Μ. Στά Ιταλικά, Gioacchino da Fiore (1135 – 1202). Μυστικιστής ἀπό τήν Καλαβρία, πού διατύπωσε τή χιλιαστική θεωρία τῶν «3 ἐποχῶν». Στήν ἐποχή του θεωρήθηκε ἄγιος, ὅμως τό 1263 ἡ σύνοδος τῆς Ἀρελάτης ἡ Αρλ (Arles) χαρακτήρισε τίς θεωρίες του μίστερικές.

στόν 16ο αιώνα. Σέ τακτά χρονικά διαστήματα ḥταν ἀπαραιτητο νά γίνονται ἀλλαγές και νέες ἐρμηνεῖες, καθώς ḥ μία χρονολογία μετά τήν ἄλλη περνοῦσαν χωρίς νά λαμβάνουν χώρα τά προλεγόμενα γεγονότα.

Τό 1796, ὁ Τζώρτζ Μπέλ (George Bell), γράφοντας σ' ἓνα περιοδικό τοῦ Λονδίνου, προέβλεψε τήν πτώση τοῦ «Ἀντιχρίστου» (πού κατά τή γνώμη του ḥταν ὁ Πάπας). Αὐτό ἐπρόκειτο νά συμβεῖ «τό 1797 ἡ τό 1813», και ḥ πρόβλεψή του βασιζόταν σέ μιά ἐρμηνεία τῶν 1260 ἡμερῶν, ἀλλά μέ τή χρήση διαφορετικῆς ἀφετηρίας ἀπό ἄλλους ἐρμηνευτές (μερικοί εἶχαν ἀρχίσει τούς ὑπολογισμούς τους ἀπό τή γέννηση τοῦ Χριστοῦ, ἄλλοι ἀπό τήν πτώση τῆς Ἱερουσαλήμ, κι ἄλλοι ἀπό τήν ἀπαρχή τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας). Ἡ πρόδοση τοῦ Μπέλ γράφτηκε κατά τή διάρκεια τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασης. Δέν πέρασε πολύς καιρός, κι ἓνα συνταρακτικό γεγονός ἔλαβε χώρα: ὁ Πάπας πιάστηκε αἰχμάλωτος ἀπό γαλλικά στρατεύματα κι ἔξαναγκάστηκε σέ ἔξορία.

Πολλοί θεώρησαν αὐτό ώς τήν πιό σημαντική ἐκπλήρωση Βιβλικῆς προφητείας και δέχτηκαν ὅτι τό 1798 ḥταν τό τέλος τῶν προφητικῶν 1260 ἡμερῶν. Ἀπό αὐτό ἀναπτύχθηκε ḥ ἀπόψη ὅτι τό ἐπόμενο ἔτος, τό 1799, σηματοδοτοῦσε τήν ἔναρξη τῶν «ἐσχάτων ἡμερῶν».

Περαιτέρω ἀναταραχές στήν Εὐρώπη παρήγαγαν μιά πλημμυρίδα νέων προορήσεων. Ἀνάμεσα στούς προαγγέλους τους ḥταν κάποιοιςτήν Ἀγγλία ὀνόματι Τζών "Ακουιλα Μπράουν (John Aquila Brown). Στίς ἀρχές τοῦ 1800 δημοσίευσε μιά ἔξήγηση τῶν 2300 ἡμερῶν τοῦ κεφαλαίου ὀκτώ τοῦ Δανιήλ, πού κατά τήν παρουσίασή του ἔληγαν τό 1844. Αὐτή ḥ ἀντίληψη υἱοθετήθηκε ἐπίσης ἀπό τόν Ἀμερικανό πρωτοπόρο τῆς κίνησης τῆς Δευτέρας Ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ, τόν Οὐίλιαμ Μίλερ (William Miller).

Θά δοῦμε πῶς αὐτοί οἱ ὑπολογισμοί ἔφτασαν ἀργότερα νά παίξουν ρόλο στήν ἴστορία τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ.

‘Ωστόσο, ὁ Τζών "Ακουιλα Μπράουν ἀνέπτυξε κι ἄλλη μία

έρμηνεία, πού είναι στενά συνδεδεμένη μέ τό ἔτος 1914 μέ τόν τρόπο πού ἡ χρονολογία αὐτή ἐμφανίζεται στίς πεποιθήσεις τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ. Πῶς ἔτσι;

Τό ύλικό του Κάρλ "Ολοφ Γιόνσον παρουσίαζε τίς ἀποδείξεις ὅτι ὁ Μπράουν ἦταν ὁ πραγματικός εἰσηγητής τῆς ἐρμηνείας τῶν «ἐπτά καιρῶν» τοῦ τετάρτου κεφαλαίου τοῦ Δανιήλ, τῆς ἐρμηνείας πού παράγει τά 2.520 χρόνια μέσω τῆς φόρμου λας «μία ἡμέρα γιά ἓνα χρόνο».

"Ο Μπράουν πρωτοδημοσίευσε αὐτήν τήν ἐρμηνεία τό 1823, καί ἡ μέθοδός του μετέτρεπε τούς «ἐπτά καιρούς» σέ 2.520 χρόνια μέ τόν ἵδιο ἀκριβῶς τρόπο πού δρίσκουμε σήμερα στά ἔντυπα τῆς Σκοπιᾶς.

Αὐτό συνέδη εἴκοσι ἐννέα χρόνια πρίν γεννηθεῖ ὁ Κάρολος Τέιζ Ρῶσσελ, σαράντα ἑπτά χρόνια πρίν ξεκινήσει τήν ὁμάδα γραφικῆς μελέτης καί πάνω ἀπό μισόν αἰώνα πρίν ἐμφανιστεῖ τό διδύλιο «Οἱ Τρεῖς Κόσμοι».

"Ημουν τελείως ἀνίδεος γι' αὐτά πρίν διαβάσω τό ύλικό πού στάλθηκε στήν Ἐταιρεία ἀπό τή Σουηδία. Δέν ὑπῆρχε τίποτα σέ κανένα ἀπό τά ἔντυπα τῆς Ἐταιρείας πού νά παραδέχεται τά γεγονότα αὐτά. Δέν ὑπῆρχε κάν μνεία τοῦ Τζών Ἀκουιλα Μπράουν.

Τελικά ὁ Κάρλ "Ολοφ Γιόνσον ἐξέδωσε τήν ἀνάλυσή του τό 1983. Δέκα χρόνια μετά τήν ἐμφάνιση τοῦ διδύλιου τοῦ Γιόνσον, ἡ Ἐταιρεία Σκοπιά παραδέχτηκε γιά πρώτη φορά τήν πραγματική προέλευση τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν 2.520 ἔτῶν ἀπό τόν Τζών Ἀκουιλα Μπράουν – πού ἔγινε τό 1823, 50 χρόνια πρίν ἐμφανιστεῖ ὁ Ρῶσσελ ἐπί σκηνῆς.⁵

5. Βλ. σελίδα 134 τοῦ διδύλιου «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ – Διαγγελεῖς τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ». Τό διδύλιο δηλώνει ἐσφαλμένα ὅτι ὁ Μπράουν, παρότι δέν «διέκρινε καθαρά» τήν ἡμερομηνία κατά τήν δύοια θά ἀρχίζαν ἡ θά τελείωναν τά 2520 ἔτη (ἐννοώντας προφανῶς ὅτι οἱ δικές του ἡμερομηνίες γιά τήν ἔναρξη καί τή λήξη τους δέν ἦταν ἕδιες μέ αὐτές τῆς διδασκαλίας τῆς «Σκοπιᾶς»), «συνέδεε αὐτούς τούς «ἐπτά καιρούς» μέ τούς Καιρούς τῶν Ἐθνῶν στό Λουκ. 21:24». "Οπως δηλώνεται ὀρθά στό διδύλιο τοῦ Γιόνσον «Οἱ Καιροί τῶν Ἐθνῶν ἀναθεωρημένοι», «ὅ ἵδιος ὁ Μπράουν δέν συνέδε-

‘Ο Τζών ”Ακουιλα Μπράουν, πάντως, δοιςε στή θεωρία του ώς ἀρχή τῆς περιόδου τῶν 2.520 ἐτῶν τό 604 Π.Κ.Χ. καὶ ώς ἐκ τούτου, δοιςε ώς λήξη της τό 1917 Κ.Χ. Προεῖπε δτι τότε θά «τελειωθεὶ ἡ πλήρης δόξα τῆς βασιλείας τοῦ Ἰσραήλ».

‘Από ποῦ, λοιπόν, προήλθε ἡ ἔμφαση στή χρονολογία 1914;

‘Η ἀποτυχία τῶν προσδοκιῶν γύρω ἀπό τό ἔτος 1844 εἶχε ώς ἀποτέλεσμα νά διασπαστεῖ ἡ κίνηση τῆς Δευτέρας Ἐλεύσεως σέ διάφορες ὁμάδες, οἵ περισσότερες ἀπό τίς ὅποιες παρουσίασαν νέες χρονολογίες γιά τήν ἐπιστροφή τοῦ Χριστοῦ. Μία ἀπό τίς ὁμάδες αὐτές σχηματίστηκε γύρω ἀπό τόν Νέλσον Μπάρμπουρ (N. H. Barbour) στό Ρότσεστερ (Rochester) τῆς Νέας ‘Υόρκης.

‘Ο Μπάρμπουρ υίοθέτησε μεγάλο μέρος τῆς ἑρμηνείας τοῦ Τζών ”Ακουιλα Μπράουν, δωμας ἄλλαξε τό ἔτος 1914 ἐναρξης τῶν 2520 ἐτῶν στό 606 Π.Κ.Χ. κι ἔτσι προέβαλε ώς ἔτος λήξης τό 1914 Κ.Χ. (Στήν πραγματικότητα αὐτός ἦταν λανθασμένος ὑπολογισμός, ἀφοῦ τά ἔτη θά ἦταν μόνο 2.519.)

Τό 1873 ὁ Μπάρμπουρ ἀρχισε νά ἐκδίδει ἔνα περιοδικό γιά τούς πιστούς τῆς κίνησης τῆς Δευτέρας Ἐλεύσεως (‘Αντεντιστές), πού πρώτα ἐπονομαζόταν «‘Η Κραυγή τοῦ Μεσονυκτίου» καὶ ἀργότερα «‘Ο Κήρυξ τῆς Πρωίας». Στήν ἐπόμενη σελίδα ὑπάρχει ἀντίγραφο τῆς σελίδας τίτλου τοῦ «Κήρυκα τῆς Πρωίας» τοῦ ‘Ιουλίου τοῦ 1878, τοῦ ἔτους πρίν τήν ἐκδοση τοῦ πρώτου τεύχους τοῦ περιοδικοῦ «‘Η Σκοπιά». Προσέξτε τό κείμενο πού δρίσκεται στή γωνία κάτω δεξιά: «Οἱ “Καιροί τῶν Ἐθνῶν” λήγουν τό 1914».

Αὐτό τό φωτοαντίγραφο δγῆκε ἀπό ἔνα ἀντίτυπο πού εἶναι ἀρχειοθετημένο στά Κεντρικά Γραφεῖα τοῦ Μπρούκλιν, ἀν καὶ δέν εἶναι προσδάσιμο γιά γενική χρήση. ‘Η ὑπαρξή του ἐκεῖ

σε αὐτήν τήν περίοδο μέ τούς Καιρούς τῶν Ἐθνῶν στό Λουκ. 21:24». ‘Εντούτοις, ὁ ὑπολογισμός του τῶν 2.520 ἐτῶν ἔπαιξε ρόλο στή μετέπειτα σύνδεση τῶν «ἐπτά καιρῶν» μέ τούς Καιρούς τῶν Ἐθνῶν τό 1826. Βλ. «Οἱ Καιροί τῶν Ἐθνῶν ἀναθεωρημένοι», σελ. 32-36, γιά μιά πλήρη ἔξέταση αὐτῆς τῆς ἀνάλυσης.

MERALD OF THE MORNING GOD'S SWORD

"All nations whom thou hast made, shall come and worship before thee."

Vol. 7.

RÖCHESTER, N. Y., JULY, 1878.

No. 1.

THREE WORLDS

N. H. BARBOUR, Editor.

ASSISTANT EDITORS,

C. T. RUSSELL, PITTSBURG, PA.

ELD. J. H. PATON, ALMONT, MICH.

PLAN OF THE AGES:

"Both the Cherubim of one measure and one size."

PLANE OF THE FLESH

Earthly Jerusalem.

Earthly Sacrifice.

Earthly Kingdom.

This one looking forward to the sacrifice.

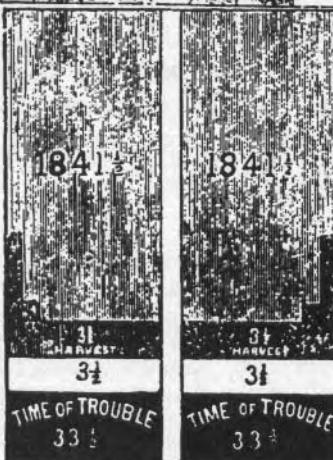
TWELVE TRIBES.

From the end of the Patriarchal age, at the death of Jacob, to the end of the Jewish age, at the death of Christ, was 1845 years.

Birth of Jesus—

Baptism of Jesus—
Crucifixion, A. D. 33—

Jerusalem destroyed—
A. D. 70.

PLANE OF THE SPIRIT

Heavenly Jerusalem.

Spiritual Sacrifice.

Heavenly Kingdom.

This one looking back to the sacrifice.

TWELVE APOSTLES.

From the end of the Jewish age, at the death of Christ, to the end of the Gospel age, should, if of equal measure, be 1845 years.

2300 days ended in
1843-4.

1335 days ended in
1874, also Jubilee cycles
1878, the double complete.

"Times of the Gentiles" end in 1914.

TERMS--Six Months, 25 Cents; One Year, 50 Cents.

δείχνει ότι κάποιοι στό προσωπικό τῶν Κεντρικῶν Γραφείων πρέπει νά γνώριζαν ότι τό περιοδικό «Σκοπιά» σαφῶς δέν ήταν τό πρώτο πού ύποστήριξε ότι ή χρονολογία 1914 ήταν τό τέλος τοῦ «Καιροῦ τῶν Ἐθνῶν». Αὐτή ή διδασκαλία στήν πραγματικότητα υἱοθετήθηκε ἀπό τήν ἀντβεντιστική ἔκδοση τοῦ Μπάρμπουρ.

Μπορεῖ ἐπίσης νά παρατηρήσει κανείς ότι ἐκείνη τήν ἐποχή, τόν Ἰούλιο τοῦ 1878, ὁ Κ.Τ. Ρῶσσελ εἶχε γίνει «διοηθός ἐκδότης» τοῦ ἀντβεντιστικοῦ περιοδικοῦ «Κήρυξ τῆς Πρωΐας». Ὁ ἴδιος ὁ Ρῶσσελ ἔξηγε πῶς ἔφτασε νά συνδεθεῖ μέ τόν Ν. Χ. Μπάρμπουρ καὶ πῶς ἔφτασε νά υἱοθετήσει τή χρονολογία τοῦ Μπάρμπουρ, μεγάλο μέρος τῆς ὄποιας, περιλαμβανόμενης καὶ τῆς ἐρμηνείας τῶν «έπτα καιρῶν» στό τέταρτο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου τοῦ Δανιήλ, ὁ Μπάρμπουρ εἶχε υἱοθετήσει μέ τή σειρά του ἀπό τόν Τζών "Ακουιλα Μπράουν. Ἡ ἔξηγη σημη τοῦ Ρῶσσελ δημοσιεύθηκε στό τεῦχος τῆς «Σκοπιᾶς» τοῦ Πύργου τῆς 15ης Ἰουλίου 1906.

„Ηταν περίπου τόν Ἱανουάριο τοῦ 1876, πού μοῦ τράβηξε ἰδιαίτερα τήν προσοχή τό θέμα τοῦ προφητικοῦ χρόνου, ἔτοι ὅπως σχετίζεται μ' αὐτές τίς δοξασίες κι ἐλπίδες. Συνέδη κάπως ἔτοι: „Ἐλαβα μιά ἐφημερίδα πού ὀνομαζόταν „Ο κήρυξ τῆς Πρωΐας”, σταλμένη ἀπό τόν ἐκδότη της, τόν κ. Ν. Χ. Μπάρμπουρ. Ὁταν τήν ἀνοιξα, ἀπό τήν εἰκόνα στό ἔξωφυλλο ἀναγνώρισα ἀμέσως ότι πρόσκειτο στόν Ἀντβεντισμό, καί τήν ἔξέτασα μέ κάποια περιέργεια γιά νά δῶ σέ ποιόν καιρό θά προσδιόριζαν στή συνέχεια τό πότε θά καεῖ ὁ κόσμος. Ἀλλά φανταστεῖτε τήν ἔκπληξη καί τήν ἵκανοποίησή μουν, όταν ἔμαθα ἀπό τά περιεχόμενά της ότι ὁ ἐκδότης ἄρχισε ν' ἀνοίγει τά μάτια του στά θέματα πού γιά κάποια χρόνια εἶχαν τόσο χαροποιήσει τίς καρδιές μας ἐδῶ στό Ἀλλεγκένν - ότι ὁ σκοπός τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ Κνρίον μας δέν εἶναι ἡ καταστροφή, ἀλλά ἡ εὐλογία ὅλων τῶν οἰκογενειῶν τῆς γῆς, ότι ἡ ἔλευσή του θά εἶναι σάν τοῦ κλέφτη, καί ὅχι ἐν σαρκί, ἀλλ' ὡς πνευματικοῦ ὅντος ἀόρατου στούς ἀνθρώπους· καί ότι ἡ συγκέντρωση

τῆς Ἐκκλησίας του καί ὁ διαχωρισμός τοῦ «σίτου» ἀπό τά «ξιζάνια» θά διεξαγόταν στό τέλος αὐτοῦ τοῦ αἰώνα, χωρίς ὁ κόσμος νά τό ἀντιληφθεῖ.

Χάρηκα πού διαπίστωσα ὅτι κι ἄλλοι ἔφταναν στήν ἕδια προχωρημένη θέση, ἀλλά ἐξεπλάγην πού εἶδα νά διατυπώνεται πολύ προσεκτικά ὅτι ὁ ἐκδότης πίστευε πώς οἱ προφητεῖες ὑποδείκνυναν ὅτι ὁ Κύριος ἦταν ἡδη παρών στόν κόσμο (ἀθέατος καί ἀόρατος), καί ὅτι τό θεοιστικό ἔργο τῆς συλλογῆς τοῦ σίτου ἡδη ἔληγε – κι ὅτι αὐτή τήν ἀποψη τήν δικαιολογοῦσαν οἱ χρονικές προφητεῖες, οἱ ὅποιες μόλις λίγους μῆνες πρόιν ὑπέθετε ὅτι εἶχαν προδώσει τίς προσδοκίες του.

Ἐδῶ ὑπῆρχε μιά καινούργια ἰδέα: Θά μποροῦσαν οἱ χρονικές προφητεῖες πού γιά τόσον καιρό περιφρονοῦσα ἐξαιτίας τῆς κατάχρησής τους ἀπό τούς Ἀντβεντιστές, στήν πραγματικότητα νά ὑποδείκνυναν πότε ὁ Κύριος θά γινόταν παρών ἀόρατος, γιά νά ἐγκαθιδρύσει τή βασιλεία του – κάτι πού ἔβλεπα καθαρό ὅτι δέν θά μποροῦσε νά γίνει γνωστό μέ κάποιον ἄλλο τρόπο; Φαινόταν τό λιγότερο λογικό, πολύ λογικό, τό νά περιμένονμε ὅτι ὁ Κύριος θά πληροφοροῦσε τό λαό του γιά τό θέμα – εἰδικά καθώς εἶχε ὑποσχεθεῖ ὅτι οἱ πιστοί δέν θ' ἀφήνονταν στό σκοτάδι μέ τόν κόσμο, καί ὅτι, παρά τό γεγονός ὅτι ἡ Ἡμέρα τοῦ Κυρίου θά ἐρχόταν σ' ὅλους τούς ἄλλους ὅπως ὁ κλέφτης μέσα στή νύχτα (χρυφά, αἴφνιδιαστικά), δέν θά ἔπρεπε νά ἔρθει ἔτσι στούς ἄγρυπνους, σοβαρούς ἀγίους. – Α' Θεο. 5:4.

Θυμήθηκα δρισμένα ἐπιχειρήματα πού χρησιμοποιοῦσε ὁ φίλος μου Τζόνας Γουέντελ (Jonas Wendell) καί ἄλλοι Ἀντβεντιστές γιά ν' ἀποδείξουν ὅτι τό 1873 θά γινόταν μάρτυρας τῆς καύσης τοῦ κόσμου κ.τ.λ. – ὅτι ἦταν ἡ χρονολογία πού ἀποδείκνυε ὅτι γιά τόν κόσμο τά ἔξι χιλιάδες χρονία ἀπό κτίσεως Ἀδάμ ἔληξαν μέ τίς ἀρχές τοῦ 1873 – καί ἄλλα ἐπιχειρήματα πού ἀντλοῦσαν ἀπό τίς Γραφές καί ὑποτίθεται ὅτι συνέπιπταν. Θά μποροῦσαν αὐτά τά χρονικά ἐπιχειρήματα, τά ὅποια εἶχα προσπεράσει ως ἀνάξια προσοχῆς,

νά περιέχουν πραγματικά μιά σημαντική ἀλήθεια τήν
ὅποια εἶχαν χρησιμοποιήσει μέ εσφαλμένο τοόπο;

Παρατηρήστε ὅτι μέχρι αὐτό τό σημεῖο ὁ Ρῶσσελ δηλώνει ὅτι δέν εἶχε σέ ἐκτίμηση τίς «χρονικές προφητεῖες», γιά τήν ἀκρίβεια τίς «περιφρονοῦσε». Τί ἔκανε τώρα;

Ἄννυπομονώντας νά μάθω, ἀπό ὄποιαδήποτε πηγή, ὅτι-
δήποτε εἶχε νά διδάξει ὁ Θεός, ἔγραψα ἀμέσως στόν κ.
Μπάρμπουρο, πληροφορώντας τον γιά τήν ἐναρμόνισή μου
μαζί του σέ ἄλλα σημεῖα κι ἐπιθυμώντας νά μάθω ἰδιαίτε-
ρα γιατί, καί μέ βάση ποιές γραφικές μαρτυρίες, ὑποστήρι-
ζε ὅτι ἡ **Παρουσία** τοῦ Χριστοῦ καί ὁ θεοισμός τοῦ Εὐαγ-
γελικοῦ αἰώνα ξεκινοῦσαν χρονολογικά ἀπό τό Φθινόπω-
ρο τοῦ 1874. Ἡ ἀπάντηση ἔδειξε ὅτι ἡ ὑπόθεσή μου ἦταν
σωστή, δηλαδή: ὅτι τά **χρονικά ἐπιχειρήματα**, ἡ χρονολο-
γία κτλ. ἦταν τά ἴδια πού χρησιμοποιοῦσαν οἱ «Ἀντεντι-
στές τῆς Δευτέρας Ἐλεύσεως» τό 1873, κι ἐξηγοῦσε πώς ὁ
κ. Μπάρμπουρο καί ὁ κ. Τζ. Χ. Πάτον (J.H. Paton) ἀπό τό
Μίτσιγκαν, ἔνας συνεργάτης του, ἦταν μέχρι τό 1873 κανο-
νικοί Ἀντεντιστές· καί ὅτι ὅταν πέρασε ἡ χρονολογία
1874 χωρίς νά καεῖ ὁ κόσμος, καί χωρίς νά δοῦν τόν Χριστό¹
ἐν σαρκὶ, γιά ἔνα διάστημα ἀπέμειναν ἐμβρόντητοι. Εἶχαν
ἐξετάσει τίς χρονικές προφητεῖες πού φαινομενικά εἶχαν
μείνει ἀνεκπλήρωτες, καί δέν μπόρεσαν νά δοῦν κάποιο
οῆγμα, κι ἀρχισαν ν' ἀναρωτιοῦνται ἂν ὁ καιρὸς ἦταν σω-
στός, ἀλλά ἦταν ἐσφαλμένες οἱ προσδοκίες τους – ἂν ἡ θέα-
ση τῆς ἀποκατάστασης καί εὐλογίας πρός τόν κόσμο, πού
ἐγώ καί ἄλλοι διδάσκαμε, δέν ἦταν αὐτό πού ἔπειπε νά
ἀναζητήσουν. Φαίνεται ὅτι, ὅχι πολύ καιρό μετά τήν ἀπο-
γοήτευσή τους τοῦ 1874, ἔνας ἀναγνώστης τοῦ Κήρουνα τῆς
Πρωίας, πού εἶχε ἔνα ἀντίτυπο τοῦ Diaglott*, πρόσεξε σ'

* Σ.τ.Μ. Ἡ μετάφραση τῆς Καινῆς Διαθήκης μέ τόν τίτλο “Emphatic Diaglott” («Ἐμφατικό Δίγλωττο») ἔγινε ἀπό τόν Μπέντζαμιν Γουίλσον (Benjamin Wilson), μέ βάση τό ἑλληνικό κείμενο τοῦ Γιόχαν Γιάκομπ Γκρίσμπαχ

αὐτό κάτι πού δοῆκε παράξενο – ὅτι στά ἐδάφια 24:27, 37 καὶ 39 τοῦ κατά Ματθαῖον εὐαγγελίου, ἡ λέξη πού στήν κοινή ἀγγλική μετάφραση ἀποδίδεται ως «ἔλευση», μεταφράζεται ως «παρουσία». Αὐτό ἦταν τό νῆμα πού ὁδηγοῦσε στήν ἐπίλυση τοῦ αἰνίγματος· καί ἀκολουθώντας το, ὁδηγήθηκαν μέσω τοῦ προφητικοῦ χρόνου σέ ὁδόθες ἀπόψεις ἀναφορικά μέ τό ἀντικείμενο καί τόν τρόπο ἐπιστροφῆς τοῦ Κυρίου.

Ἐγώ, ἀντιθέτως, ὁδηγήθηκα πρῶτα σέ ὁδόθες ἀπόψεις σχετικά μέ τό ἀντικείμενο καί τόν τρόπο ἐπιστροφῆς τοῦ Κυρίου, καί μετά στήν ἔξεταση τοῦ χρόνου ὃπου θά γίνονταν αὐτά τά πράγματα, τά ὅποια ὑποδηλώνονται στό Λόγο τοῦ Θεοῦ.

Ἐτσι ὁ Θεός ὁδηγεῖ τά παιδιά του συχνά ἀπό διαφορετικές ἀφετηρίες ἀλήθειας· ἀλλά ὃπου ἡ καρδιά εἶναι εἰλικρινής καί γεμάτη ἐμπιστοσύνη, τό ἀποτέλεσμα πρέπει νά εἶναι νά τά φέρει ὅλα μαζί κοντά, σ' ἓνα κοινό σκοπό.

Ομως δέν ὑπῆρχαν βιβλία ἡ ἄλλες ἐκδόσεις πού νά ἐκθέτοντις τίς χρονικές προφητεῖες ὅπως κατανοοῦνταν τότε, κι ἔτσι πλήρωσα τά ἔξοδα τοῦ κ. Μπάομπονο γιά νά ἔρθει νά μέ δεῖ στή Φιλαδέλφεια (όπον εἶχα ἐπαγγελματικές ὑποχρεώσεις τό καλοκαίρι τοῦ 1876), γιά νά μοῦ ἐκθέσει πλήρως καί Γραφικά, ἀν μποροῦσε, ὅτι οἱ προφητεῖες ὑποδείκνυνταν τό 1874 ως τή χρονολογία κατά τήν ὅποια ἀρχισε ἡ Παρουσία τοῦ Κυρίου καί ὁ “θεοισμός”.

Ἡρθε, καί τά στοιχεῖα μέ ἵκανοποίησαν. Οντας ἄνθρωπος μέ θετικές πεποιθήσεις καί πλήρως ἀφιερωμένος στόν Κύριο, εἶδα ἀμέσως ὅτι οἱ εἰδικοί καιροί στούς ὅποίους ζοῦμε ἔχονταν σημαντικές ἐπιπτώσεις στό καθῆκον καί στό ἔργο

(Johann Jakob Griesbach), καί πρωτοδημοσιεύθηκε τό 1864. Στήν ἀριστερή στήλη ἔχει τό πρωτότυπο ἑλληνικό κείμενο καί μιά λέξη πρός λέξη μετάφραση στά ἀγγλικά, καί στή δεξιά στήλη τήν πλήρη ἀγγλική μετάφραση. Όταν οἱ συγγραφεῖς τής ΚΔ παραθέτουν ἀποσπάσματα ἀπό τίς Ἐβραϊκές Γραφές, ἡ μετάφραση αὐτή χρησιμοποιεῖ τό “Ιεχωδά” γιά νά ἀποδώσει τόν Θεό. Τό 1902 αὐτή ἡ μετάφραση ἀρχισε νά ἀνατυπώνεται ἀπό τήν ‘Εταιρεία Σκοπιά.

μας ώς μαθητές τοῦ Χριστοῦ· ὅτι, καθώς δρισκόμαστε στόν καιρό τοῦ θερισμοῦ, τό ἔργο τοῦ θερισμοῦ πρέπει νά γίνει· καί ὅτι ἡ παροῦσα ἀλήθεια ἥταν τό δρεπάνι μέ τό ὄποιο ὁ Κύριος θά μᾶς ἔκανε νά πραγματοποιήσουμε τό ἔργο τῆς συγκέντρωσης καί τοῦ θερισμοῦ παντοῦ ἀνάμεσα στά παιδιά του.

”Ετσι, ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Ἀντβεντιστῆ τῆς Δευτέρας Ἐλεύσεως N.X. Μπάρμπουρ ἄλλαξε τή γνώμη τοῦ Ρῶσσελ γιά τίς χρονικές προφητείες. Ὁ Ρῶσσελ ἔγινε βοηθός ἐκδότης τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Μπάρμπουρ «Ο Κήρυξ τῆς Πρωίας», πού ἐκδιδόταν γιά ὀπαδούς τῆς Δευτέρας Ἐλεύσεως. Ἀπό τότε κι ἔπειτα, οἱ χρονικές προφητείες διαμορφώνουν τό κύριο χαρακτηριστικό τῶν γραπτῶν τοῦ Ρῶσσελ καί τοῦ περιοδικοῦ «Ἡ Σκοπιά τοῦ Πύργου» πού σύντομα ἴδρυσε.⁶

”Η ἐρμηνεία τῶν «έπτα καιρῶν» καί ἡ χρονολογία 1914 πού ἐπέλεξε ὁ Ρῶσσελ, συνδέονταν ὅλα μέ τό 1874, στό ὄποιο ὁ Μπάρμπουρ καί οἱ ὀπαδοί του ἔδιναν πρωταρχική σημασία (τό 1914 ἀπειχε ἀκόμη δεκαετίες ἐνῶ τό 1874 εἶχε μόλις περάσει). Πίστευαν ὅτι τό 1874 σηματοδοτοῦσε τό τέλος 6000 ἑτῶν ἀνθρώπινης ιστορίας, κι ἐκείνη τή χρονιά περίμεναν τήν ἐπιστροφή τοῦ Χριστοῦ. ”Οταν αὐτό τό ἔτος πέρασε, ἔνιωσαν ἀπογοήτευση. ”Οπως δείχνουν τά κείμενα πού παρατέθηκαν πρίν, ἔνας ἀντβεντιστής συνεργάτης τοῦ περιοδικοῦ ὀνόματι Μπ. Κήθ (B.W. Keith) ἀργότερα παρατήρησε ὅτι μιά συγκεκριμένη μετάφραση τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἡ «Emphatic Diaglott», χρησιμοποιοῦσε τή λέξη «παρουσία» ἀντί τῆς λέξης «ἔλευση» σέ κείμενα σχετικά μέ τήν ἐπιστροφή τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Κήθ ὑπέδαλε

6. Μετά ἀπ’ τή συνάντηση αὐτή ἥταν πού ὁ Ρῶσσελ ἔγραψε γιά τό περιοδικό «Ἐξεταστής τῆς Βίβλου», πού ἐξέδιδε ὁ Τζώρτζ Στόρρς (George Storrs), ἔνας ἄλλος Ἀντβεντιστής, ἔνα ἄρθρο στό ὄποιο ἐξέθεσε τή χρονολογία 1914, στήν ὄποια εἶχε φτάσει ὁ Μπάρμπουρ. Τό περιοδικό πού ἔκεινηςε ὁ Ρῶσσελ περιελάμβανε στόν τίτλο του τόν ὄρο «κήρυκας», ὅπως τόσα πολλά περιοδικά Ἀντβεντιστῶν: «Ἡ Σκοπιά τῆς Σιών καί Κήρυξ τῆς Παρουσίας τοῦ Χριστοῦ» (ὅπου ἡ «παρουσία» πιστευόταν ὅτι εἶχε ἀρχίσει τό 1874).

στόν Μπάρμπουρ τήν ίδεα ὅτι ὁ Χριστός εἶχε πραγματικά ἐπιστρέψει τό 1874, ἀλλά ἀօράτως, καί ὅτι ὁ Χριστός ἦταν τώρα «παρών» ἀόρατος, κι ἐπιτελοῦσε ἔργο κριτῆ.

Μιά «ἀόρατη παρουσία» εἶναι κάτι πού δύσκολα ἀναιρεῖς ἡ ἐπιχειρηματολογεῖς ἐναντίον του. Εἶναι σάν νά ἔχεις ἔνα φίλο πού σου λέει ὅτι ἔνας νευρός γονιός του τόν ἐπισκέπτεται ἀόρατος καί τόν παρηγορεῖ, καί μετά νά προσπαθεῖς ν' ἀποδείξεις στόν φίλο σου ὅτι δέν εἶναι ἔτσι στήν πραγματικότητα.

”Ετσι, ἡ ἀρχή τῆς «ἀόρατης παρουσίας» ἐπέτρεψε στούς Ἀντρεντιστές πού σχετίζονταν μέ τόν Μπάρμπουρ νά ποῦν ὅτι, σέ τελευταία ἀνάλυση, εἶχαν «τή σωστή ἡμερομηνία (1874) ἀλλά προσδοκοῦσαν τό λάθος πράγμα κατά τήν ἡμερομηνία αὐτή». Αὕτη τήν ἐξήγηση ἀποδέχτηκε καί υἱοθέτησε καί ὁ Ρώσσελ.⁷

Σήμερα, τά ἀρκετά ἐκατομμύρια Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ πιστεύουν καί διδάσκουν ὅτι ἡ ἀόρατη παρουσία τοῦ Χριστοῦ ἀρχισε τό 1914. Πολύ λίγοι συνειδητοποιοῦν ὅτι γιά πενήντα σχεδόν χρόνια ἡ Ἐταιρεία Σκοπιά ἀνήγγελε καί κήρυττε, στόν ρόλο της ὡς προφήτης, ὅτι μιά τέτοια ἀόρατη παρουσία ἀρχισε τό 1874. Τό δίδασκαν αὐτό μέχρι τό 1929, δεκαπέντε χρόνια μετά τό 1914.⁸

Οι Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ σήμερα πιστεύουν ὅτι τό 1914 ὁ Χριστός πήρε ἐπίσημα βασιλική ἐξουσία. Ἡ «Σκοπιά» δίδασκε γιά δεκαετίες ὅτι αὐτό ἔλαβε χώρα τό 1878.⁹

Οι Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ σήμερα πιστεύουν ὅτι οἱ «ἔσχατες ἡμέρες» καί ὁ «καιρός τοῦ τέλους» ἀρχισαν ἐπίσης τό 1914. Τό περιοδικό «Σκοπιά τοῦ Πύργου» δίδασκε ἐπί μισό αἰώνα ὅτι οἱ

7. Ἡ «Σκοπιά τοῦ Πύργου» τῆς 15ης Ιουλίου 1906, πού ἀναφέρθηκε πιό πάνω, δείχνει ὅτι προέβαλαν αὐτό ἀκριβῶς τό ἐπιχείρημα.

8. Βλ. τό διδύλιο «Προφητεία», πού ἐκδόθηκε τό 1929, σελ. 64, 65. Ἡ Σκοπιά τῆς 15ης Αύγουστου 1974 κάνει ἀναφορά σ' αὐτή τήν πεποίθηση, ἀλλά δέν δίνει καμιαά ἔνδειξη ὅτι συνέχιζε νά διδάσκεται μετά τό 1914.

9. Αὐτή ἡ ἄποψη ἀρχισε ν' ἀλλάζει τό 1922 στήν συνέλευση τοῦ Σῆνταρ Πόιντ (Cedar Point), ὥκτω χρόνια μετά τό 1914.

«έσχατες ήμέρες» ἄρχισαν τό 1799 (ἀποδεχόμενο τήν ἔρμηνεία τοῦ Τζώρτζ Μπέλ, πού δημοσιεύτηκε τό 1796).

Σήμερα πιστεύουν ὅτι ἡ ἀνάσταση τῶν χρισμένων Χριστιανῶν πού πέθαναν ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Χριστοῦ ἄρχισε νά λαμβάνει χώρα τό 1918. Γιά περισσότερα ἀπό σαράντα χρόνια, ἡ «Σκοπιά τοῦ Πύργου» δίδασκε ὅτι ἄρχισε τό 1881.

Ἡ παροῦσα πεποίθησή τους εἶναι ὅτι ἀπό τό 1914 κι ἔπειτα, καί ἵδιαίτερα ἀπό τό 1919 καί μετά, τό μεγάλο ἔργο τοῦ «θεοϊσμοῦ» δρίσκεται ὑπό ἐκτέλεση καί θά κορυφωθεῖ μέ τήν καταστροφή τοῦ παρόντος συστήματος καί ὅλων ὅσων δέν ἀνταποκρίθηκαν στό ἔργο κηρύγματός τους. Τό περιοδικό «Σκοπιά τοῦ Πύργου» ἀπό τό ξεκίνημά του δίδασκε ἀντί γι' αὐτά, ὅτι ὁ «θεοϊσμός» θά γινόταν ἀπό τό 1874 ὥς τό 1914, κι ὅτι μέχρι τό 1914 θά λάμβανε χώρα ἡ καταστροφή ὅλων τῶν ἀνθρώπινων ἰδρυμάτων αὐτοῦ του κόσμου.

Ἡ Ὁργάνωση σήμερα τοποθετεῖ τήν πτώση τῆς «Βαδυλώνας τῆς Μεγάλης» (τῆς «παγκόσμιας αὐτοκρατορίας τῆς ψευδοῦς θρησκείας») στό 1919. Γιά τέσσερις τουλάχιστον δεκαετίες ἡ «Σκοπιά τοῦ Πύργου» τήν τοποθετοῦσε στό 1878, μέ τήν πλήρη καταστροφή τῆς Βαδυλώνας νά ἀναμένεται στό 1914 ἢ στό 1918.

Τί εὐθυνόταν γιά τήν ἀλλαγή σέ ὅλες αὐτές τίς μείζονες προφητικές διδασκαλίες, στίς ὅποιες ἔμειναν πιστοί τόσοι πολλοί ἀνθρώποι καί γιά τόσα πολλά χρόνια; Αὐτό ἀκριβῶς πού εὐθυνόταν στήν περίπτωση ὅλης τῆς μακρᾶς σειρᾶς προφητειῶν ἀπό τόν 13ο αἰώνα καί μετά: τό ὅτι αὐτές οἱ προσδοκίες, τίς ὅποιες εἶχαν δημοσιεύσει, ἀπέτυχαν νά πραγματοποιηθοῦν.

Μερικοί ἴσως τείνουν νά τό ὄποτιμήσουν αὐτό ὡς ἔναν ἀπλό ἰσχυρισμό. Σέ τελευταία ἀνάλυση, σχεδόν κανένας Μάρτυρας τοῦ Ἱεροβᾶ δέν ἔχει σήμερα πρόσθαση σέ παλιότερα τεύχη τῆς «Σκοπιᾶς τοῦ Πύργου», καί σήμερα, ἀκόμα κι ὅταν συζητιέται ἡ παρελθοῦσα ἴστορία τῆς Ὁργάνωσης, οἱ ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας εἴτε ἀγνοοῦν τίς διδασκαλίες ἐκεῖνες, πού ὄποστηρίζονταν γιά τόσον καιρό, εἴτε παρουσιάζουν μόνο μά μερική, μεριοληπτική, καί κάποιες φορές ἀλλαγμένη ἐπισκόπησή τους. Δέν δίνουν μεγάλη ἰδέα γιά τό πόσο κατηγορηματικά καί μέ

πόση βεβαιότητα προβάλλονταν τότε αὐτές οἱ ἀπόψεις.

Λάθετε ὑπόψη σας, λοιπόν, ἔνα μέρος τῶν ἀποδείξεων ἀπό «τὴν Ἰστορία» αὐτῆς τῆς Ὁργάνωσης, μιά Ἰστορία πού ἡ Σκοπιά λέει ὅτι θά ἐπιβεβαιώσει τήν ἐγκυρότητα τῆς ἀξίωσης τῆς Ὁργάνωσης ὅτι ἔχει ρόλο σύγχρονου προφήτη.

Μέ μιά ἀνασκόπηση τῶν πρώτων τευχῶν τοῦ περιοδικοῦ «Σκοπιά τοῦ Πύργου», ἀπό τό 1879 καί μετά, διαπιστώνεται πώς ἔνα ἀξιοσημείωτο χαρακτηριστικό τους εἶναι ὅτι προσδοκοῦσαν μεγάλα γεγονότα νά συμβοῦν **ἀκριβῶς τότε**. Παρότι πίστευαν ὅτι τό 1914 θά σημείωνε τό τέλος τοῦ «καιροῦ τῶν ἐθνῶν», αὐτή ἡ χρονολογία ἐμφανιζόταν συγκριτικά λίγο στή σκέψη τους. Σκέπτονταν πολύ περισσότερο τό 1874 καί τή δοξασία ὅτι ὁ Χριστός εἶχε ἀρχίσει τήν ἀόρατη παρουσία Του τότε, καί μετά εἰσῆλθε στή διακυρέρηση τῆς βασιλείας Του. "Ἐτσι, προσδοκοῦσαν νά διώσουν τή μετάβασή τους στήν οὐράνια ζωή πολύ σύντομα. Μέ αὐτό, θά τελείωνε ἡ εὐκαιρία νά γίνουν μέρος τῆς «νύμφης τοῦ Χριστοῦ». Προσδοκοῦσαν, ἐπίσης, ὅτι πολύ πρίν τό 1914 ὁ κόσμος θά ἔμπαινε σέ καιρό μεγάλης ἀναταραχῆς, πού θά ἐπιδεινωνόταν καί θά ἔξελισσόταν σέ μιά κατάσταση χάους καί ἀναρχίας. Μέχρι τό 1914 ὅλα θά εἶχαν τελειώσει, καί ὁ Χριστός Ἰησοῦς θά ἀναλάμβανε τήν πλήρη διαχείριση τῶν ὑποθέσεων τῆς γῆς, μέ τή βασιλεία Του ν' ἀντικαθιστᾶ ἐντελῶς ὅλα τά ἀνθρώπινα συστήματα διακυρέρησης.

Αὐτό ἐπεξηγεῖται μέ ἑτοιμότητα στό παρακάτω κείμενο ἀπό τό τεῦχος τῆς «Σκοπιᾶς τοῦ Πύργου» τοῦ Ἰανουαρίου 1881, ὅπου ὁρισμένα σημεῖα ἔχουν ὑπογραμμιστεῖ γιά τή διευκόλυνση τοῦ ἀναγνώστη:

Βλέπουμε ἐπίσης ὅτι ὁ θεοισμός στόν ἰονδαϊκό αἰώνα καί ὁ θεοισμός στόν αἰώνα τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι παράλληλοι ὅχι μόνο ὡς πρός τό σημεῖο ἐναρξης, ἀλλά ἐπίσης καί ὡς πρός τήν ἔκταση τῆς διάρκειάς τους ὁ δικός τους διήρκεσε 40 ἔτη, ἀπό τόν καιρό πού χρίστηκε ὁ Ἰησοῦς (στήν ἀρχή τοῦ θεοισμοῦ τους, τό 30 μ.Χ.) μέχρι τήν καταστροφή τῆς Ἱερουσαλήμ, τό 70 μ.Χ. Ἐτσι ὁ δικός μας αἰώνας θεοισμοῦ, πού ἀρχίζει τό 1874, κλείνει μέ τό τέλος τῆς «Ἡμέρας

τῆς Ὁργῆς» καί τό τέλος τοῦ «Καιροῦ τῶν Ἐθνῶν», τό 1914 – μία παρόμοια καί παράλληλη περίοδο 40 ἑτῶν. Τά πρῶτα ἐπτά χρόνια τοῦ ἰουδαϊκοῦ θερισμοῦ ἦταν ἀφιερωμένα εἰδικά στή σύναξη τοῦ ὄριμον σίτου ἀπό ἐκείνη τήν ἐκκλησία· τριάμισυ ἀπό αὐτά ἦταν ὅταν ὁ Ἰησοῦς ἦταν παρών ὡς Νυμφίος καί ἄλλα τριάμισυ ἀφότου ἦρθε σ' αὐτούς ὡς βασιλιάς καί δοξάστηκε, ὅμως ὅλα ἦταν ὑπό τήν ἐποπτεία καί καθοδήγησή του.

”Οπως εἶχε πεῖ ὁ Ἰωάννης, ὁ Ἰησοῦς καθάρισε τόν ἀγρό του, συγκέντρωσε τό σίτο του καί ἔκαψε τά ἄχυρα. Ἔτσι ἐδῶ ἐκπληρώνεται τό παράλληλο: Βρίσκουμε [σήμερα] δείξαμε μέχρι τώρα – δλ. «DAY DAWN»] / **τό Νόμο καί τούς προφήτες** νά δηλώνουν ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι παρών στήν κορύφωση τῶν “Ιωβηλαίων Κύκλων” τό 1874. Οἱ παραλληλισμοί μᾶς δείχνουν ὅτι τότε ἀρχισε ὁ θερισμός, καί ὅτι ἡ σύναξη τῆς Νύμφης στόν τόπο ἀσφαλείας θά ἀπαιτήσει ἔνα παράλληλο ἐπτά ἑτῶν, πού θά λήξουν τό 1881. Ἀλλά πᾶς, πότε καί γιατί ὁ «οἶκος τῶν ὑπηρετῶν» προσέκοψε στόν Χριστό, Ὅτι μπορέσουμε νά τό ἔξακριβώσουμε αὐτό, θά πρέπει νά μᾶς δώσει μιά ἔνδειξη γιά τό πᾶς, πότε καί γιατί προσκόπτει ὁ οἶκος τοῦ Εὐαγγελίου, ίδιαίτερα λαμβανομένου ὑπόψη τοῦ γεγονότος ὅτι σέ τόσα πολλά στοιχεῖα τό καταληκτικό ἔργο ἐκείνου τοῦ αἰώνα εἶναι τό ἀκριβές πρότυπο αὐτοῦ (τοῦ αἰώνα τοῦ Εὐαγγελίου).*

Πιστεύουμε ὅτι ὁ Χριστός εἶναι τώρα παρών, μέ τήν ἔννοια ὅτι ἔχει ἀρχίσει τό ἔργο τῆς ἀνάληψης τῆς μεγάλης τοῦ δύναμης καί διακυβέρνησης. Τό ἔργο ἀρχίζει μέ τόν διαχωρισμό τῶν ζιζανίων ἀπό τόν σίτο στή ζῶσα ἐκκλη-

---

* Σ.τ.Μ. Τό βιβλίο «THE DAY DAWN or The Gospel In Type And Prophecy» («Ἡ αὐγὴ τῆς ἡμέρας ἡ τό Εὐαγγέλιο σέ τύπο καί προφητεία») τοῦ Τζ. Χ. Πάτον, γράφητηκε τό 1880, ἥταν τό πρῶτο βιβλίο πού κυκλοφόρησε ἀπό τό περιοδικό «Σκοπιά τοῦ Πύργου», πού ἔξεδιδε ὁ Ρώσσελ, καί ἀναφέρεται πολλές φορές κατά τά ἔτη 1880 καί 1881 στό ἐν λόγω περιοδικό.

σία, καί τή συσχέτιση τοῦ σίτου ὅλων τῶν αἰώνων μέ τόν
έαυτό του στήν ἐξουσία τῆς βασιλείας του. “Οστις νικᾶ,
θέλω δώσει εἰς αὐτόν νά καθίσει μετ’ ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ
μου” καί “εἰς αὐτόν θέλω δώσει ἐξουσία ἐπί τῶν ἐθνῶν”
γιά νά συνεχίσει μέχρι πού τά πάντα νά ὑποταχτοῦν σ’
αὐτόν. Ἐπίσης φαίνεται ταιριαστό ὅτι τό ἔργο πρέπει ν'
ἀρχίσει ἔτσι, μέ τό νά λάβει τή νύμφη του καί οἱ δύο νά γί-
νουν ἔνα.

Περισσότερο ἀπό τό 1914, ἡ πραγματική χρονολογία ἀνα-
φορᾶς γιά τή «Σκοπιά τοῦ Πύργου» τότε ἦταν καθαρά τό 1874.
Σ’ αὐτή τή χρονολογία διαχρονικά ήταν παρόν. Μέσα στά ἐπό-
μενα 40 χρόνια θά ἐπιτελοῦσε ὅλο τό ἔργο θεορισμοῦ. Ἐπειδή τό
πίστευαν αὐτό, αἰσθάνονταν ὅτι δραματικά γεγονότα θά ἔπει-
πε νά λάθουν χώρα πολύ σύντομα, ἵσως σ’ ἐκείνη τήν ἴδια χρο-
νιά τοῦ 1881, δπως ὑποστήριζε τό συμπληρωματικό ἄρθρο μέ
τίτλο «Γιά πόσον καιρό, ὢ Κύριε;» Σημειώστε αὐτά τά σημεῖα:

ΓΙΑ ΠΟΣΟΝ ΚΑΙΡΟ, Ω ΚΥΡΙΕ;

Αὐτό εἶναι ἔνα ἐρώτημα πού ἀναμφίβολα θέτουν πολ-
λοί, δηλαδή: “Πόσο σύντομα θά ἐπέλθει ἡ μεταλλαγή
μας;” Αὐτή τή μεταλλαγή πολλοί ἀπό μᾶς τήν περιμένουν
ἀνηπόμονα ἐπί ἔτη, κι ἀκόμα σκεπτόμαστε μέ πολλή εὐχα-
ρίστηση γιά τόν καιρό πού θά συναχθοῦμε στόν Ἰησοῦν καί
θά τόν δοῦμε δπως εἶναι. Στό ἀρθρο σχετικά μέ τήν μεταλ-
λαγή μας, στό φύλλο τοῦ Δεκεμβρίου, ἐκφράσαμε τή γνώ-
μη ὅτι εἶναι ἐγγύτερα ἀπ’ δσο μερικοί ὑπέθεταν, κι ἐνῶ δέν
θά προσπαθούσαμε ν’ ἀποδείξουμε ὅτι ἡ μεταλλαγή μας
θά συνέβαινε σέ κάποιον συγκεκριμένο χρόνο, ἥδη προτεί-
νουμε νά ἐξετάσουμε μερικές ἀπό τίς ἀποδείξεις πού φαί-
νονται νά δείχνουν ὅτι ἡ μετάθεση ἡ μεταλλαγή μας ἀπό
τήν κατά σάοκα στήν πνευματική κατάσταση, ἀναμένεται
ποίν ἀπό τό φθινόπωρο αὐτοῦ τοῦ ἔτους, τοῦ 1881. Τά
στοιχεῖα γιά τό ὅτι ἡ μεταλλαγή μας θά ἔχει συμβεῖ μέχρι¹
τότε αὐξάνονται, ἐφόσον ἔχουμε δεῖ ὅτι ἡ μεταλλαγή σέ
πνευματικά σώματα δέν εἶναι ὁ γάμος. Γιά δσο νομίζαμε

ὅτι ὁ γάμος ἦταν ἡ ἀλλαγή, καί γνωρίζοντας ὅτι ὑπῆρχαν τριάμισυ χρόνια εἰδικῆς εὔνοιας πρός τὴν κατ' ὄνομα ἐκκλησία (πού τώρα ἔχει ἀπομείνει ἔρημη) ἀπό τό 1878, δέν μπορούσαμε νά περιμένουμε καμμιά μετάθεση πρόν τό 1881 ἡ κατά τή διάρκεια αὐτῶν τῶν τριάμισυ ἐτῶν. Ἀλλ' ἀπό τή στιγμή πού ἀναγνωρίζονται ὅτι τό νά εἰσέλθονται στὸν γάμο δέν εἶναι μόνο τό νά ἐτοιμαστοῦμε (μέ τό ν' ἀναγνωρίζονται τήν παροντία Του) γιά τήν μεταλλαγή, ἀλλά ἐπίσης ὅτι ἡ εἴσοδός μας περιλαμβάνει τήν μεταλλαγή τήν ἴδια, τότε τά στοιχεῖα ὅτι θά εἰσέλθονται (ἢ θά μεταλλαγοῦμε) στό χρόνο πού ἀναφέρθηκε εἶναι ἰσχυρά, καί γίνονται ἀποδεκτά ἀπ' δύσοντας ἐνδιαφέρονται ως ἄξια διερεύνησης. Πέροι ἀπό τήν ὅποια ἀμεση ἀπόδειξη ὅτι ἡ μεταλλαγή μας εἶναι κοντά, τό γεγονός ὅτι ὁ τρόπος τῆς μεταλλαγῆς μας μπορεῖ νά γίνει τώρα κατανοητός, εἶναι στοιχεῖο ὅτι δρισκόμαστε κοντά στὸν καιρό τῆς μεταλλαγῆς, ἐπειδή ἡ ἀλήθεια εἶναι “τροφή ἐν (τῷ δέοντι) καιρῷ” καί κατανοεῖται μόνον ὅταν ἀναμένεται νά πραγματοποιηθεῖ. Θά θυμᾶστε ὅτι μετά τήν ἀνοιξη τοῦ 1878 (ὅταν κατανοήσαμε ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀναμενόταν νά γίνει βασιλιάς), τό θέμα τῆς ἀγιότητας ἢ τοῦ ἐνδύματος γάμου μᾶς εἶχε ἀναστατώσει πολύ. Καί ἐκτός ἀπό τόν παραλληλισμό μέ τό τέλος τοῦ ἰονδαϊκοῦ αἰώνα, καί τήν εὔνοια πού δείχθηκε ἐκεῖνον τόν καιρό πρός τό ἰονδαϊκό ἔθνος, ἡ ὅποια εὔνοια ὑποδήλωνε τήν παροντία τοῦ βασιλιᾶ, ἡ σκέψη γιά τό ἐνδυμα τοῦ γάμου ἥταν ἐπίσης ἀπόδειξη τῆς ὁρθότητας τῆς ἐφαρμογῆς γιατί “ὁ βασιλιάς ἥλθε διά νά θεωρήσει τούς ἀνακεκλιμένους” (Ματθ. κβ' 11) καί ως ἐκ τούτου, δλοι ἐνδιαφέρονται νά μάθουν πᾶς ἔστεκαν ἐνώπιόν του. Τώρα, καθώς ἡ ἐπιθεώρηση τῶν καλεσμένων εἶναι τό τελευταῖο πράγμα πρόν τή μεταλλαγή μας, ἡ ὅποια προηγεῖται τοῦ γάμου, καί δλοι τώρα ἐξετάζονται τή **μεταλλαγή**, φαίνεται ὅτι ὁ καιρός πού αὐτή θά συμβεῖ εἶναι κοντά.

Τώρα θά παρουσιάσουμε τί ἀπό τούς τύπους καί τά

προφητικά σημεῖα ἐπικαλούμαστε ὅτι φαίνονται νά ὑποδηλώνουν τή μετάθεση τῶν ἀγίων καί τό κλείσμο τῆς πόρτας πρός τήν ἄνω κλήση μέχρι τό 1881.

Ἄκολουθούσε λεπτομερειακή ἐπιχειρηματολογία, μέ εὑφαση στό φθινόπωρο τοῦ 1881 ὡς τόν πιθανό καιρό γιά τή μεταλλαγή τους στήν οὐράνια ζωή, καί τόν καιρό «ὅπότε ἡ θύρα – ἡ εὐκαιρία νά γίνει κανείς μέλος τῆς νύμφης – θά κλείσει». Αὐτό θά συνέβαινε 35 χρόνια πρίν τό 1914, πού γι' αὐτούς ἥταν ἀπλά ἔνα σημεῖο τερματισμού, ὁ καιρός στόν ὅποιο ὅλα θά τελείωναν.

Ἡ προσδοκία ὅτι οἱ χρισμένοι χριστιανοί τῆς «τάξης τῆς Νύμφης» θά ὑφίσταντο μετάβαση σέ οὐράνια ζωή μέχρι τό φθινόπωρο τοῦ 1881 προφανῶς δέν ὑλοποιήθηκε. Καθώς τά χρόνια περνοῦσαν, τό ἐπίκεντρο τῆς προσοχῆς ἄρχισε νά ἐπιμηκύνεται καί τό 1914 ἄρχισε νά τονίζεται κάπως περισσότερο. “Ομως ἥταν ἀκόμα τό σημεῖο τερματισμοῦ, ὅταν ἡ ἐξάλειψη τῶν γήινων ἔξουσιῶν καί ἡ καταστροφή τῆς «κατ' ὄνομα Χριστιανοσύνης» θά ὀλοκληρώνονταν, γιατί πίστευαν ὅτι ὁ Χριστός ἄρχισε νά ἔξασκει τήν πλήρη ἔξουσία τῆς βασιλείας Του τό 1878, ὅπως φαίνεται στό διδύλιο πού ἔξεδωσε ὁ Ρώσσελ τό 1889, μέ τίτλο «‘Ο καιρός γάρ ἐγγύς», σελ. 239 καί 247.

Εἰς τὸν Ἰουδαϊκὸν οἶκον δὲ Ἰησοῦς παρουσίασεν ἔαντὸν ὑπὸ τρεῖς χρακτῆρας – ὡς Νυμφίον (Ἰωάν. γ'. 29), ὡς Θεριστὴν (Ἰωάν. δ'. 35, 38) καὶ ὡς Βασιλέα (Ματθ. κα'. 5, 9, 4.) Εἰς τὸν Χριστιανικὸν οἶκον ἐπίσης παρουσίᾳει ἔαντὸν ὑπὸ τοὺς ἴδιους τρεῖς χρακτῆρας. (Β', Κορινθ. ια'. 2, 'Αποκλ. ιδ'. 14, 15. ιζ'. 14). Εἰς τὸν Ἰουδαϊκὸν οἶκον ἦλθει ὡς Νυμφίος καὶ Θεριστὴς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ θερισμοῦ τῶν. (τῇ ἀρχῇ τῆς διακονίας αὐτοῦ)· ἀκριβῶς δὲ πρὸ τῆς σταυρώσεως τοὺς παρουσιασεν ἔαντὸν ὡς Βασιλέα αὐτῶν, ἔξασκοῦντα βασιλικὴν ἐξουσίαν τὴν ἀπαγγελίαν τῆς κατ' αὐτῶν κρίσεως, τῇ ἐγκαταλείψει τοῦ οἴκου αὐτῶν εἰς αὐτούς, καὶ ἐν τῇ τυπικῇ πράξει τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ Ναοῦ· (Λουκ. ιθ'. 41—46. Μαρκ. ια'. 15—17). Τὸ ἴδιον ἀκριβῶς ἐγένετο καὶ ἐν τῷ τοῦ θερισμοῦ: ‘Η παρουσία τοῦ Κυρίου ἡμῶν ὡς Νυμφίου καὶ Θεριστοῦ διεγνωρίσθη κατὰ τὰ πρώτα τρία καὶ ἡμίους ἑτη, ἀπὸ τοῦ 1874 Μ.Χ. μέχρι τοῦ 1878 Μ.Χ.’ Εκτοτε δὲ ἐγένετο ἑντενως κα-

τάδηλον διι δ καιρός ἤλθεν εἰς τὸ 1878, δπως ἡ Βασιλικὴ κρίσις δρχίσῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ. 'Ἐταῦθα δ' ἐφαρμόζονται τὰ ἐν 'Ἀποκλ. ιδ'. 14—20, καὶ δ Κύριος παρουσιάζεται εἰς τὰ ὅψεις ἡμῶν ὡς δὲ ἐστεμμένος Θεοῖστής. 'Ἐπειδὴ δὲ τὸ έτος 1878 Μ. Χ. είναι τὸ ἀντίστοιχον ἑκένου τῷ τῷ τύπῳ, κατὰ τὸ δρπὸν ἀνέλαβε δύναμιν καὶ ἔξουσίαν, τοῦτο ὑποδεικνύει τὸν χρόνον καθ' δν, δὲν παρὼν, πνευματικὸς καὶ ἀδρατὸς ἡμῶν Κύριος, ἀνέλαβε τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ δύναμιν ὡς Βασιλεὺς τῶν Βασιλέων—τὸν χρόνον καθ' δν ἀνέλαβεν ἐφ' ἕαντὸν τὴν μεγάλην αὐτοῦ δύναμιν τὰ βασιλεύσῃ, ητος ἐν τῇ προφητείᾳ συνδέεται στενῶς πρὸς τὴν ἀνάστασιν τῶν ποιῶν του, καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς θλίψεως καὶ δργῆς ἐπὶ τῷ θηγῶν ('Ἀποκλ. ια': 17, 18). 'Ἐταῦθα, ὡς ἐν τῷ

* ΔΕΝ ΕΓΝΩΡΙΣΑΝ ΤΟΝ ΚΑΙΡΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ ΤΟΝ

Δοκ. ιδ' 44. Ματθ. κδ' 38, 39.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΉΜΩΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΘΕΝ ΥΠΟ ΤΡΕΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ—ΩΣ ΝΥΜΦΙΟΣ, ΘΕΡΙΣΤΗΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΥΣ.—'Ιωάν. γ' 29, δ' 35, 58. Ματθ. κα' δ, 9, 4. Β' Κορδ. ια' 2. 'Ἀποκλ. ιδ' 14, 15. ιε' 14. 'Ἐν κίνημα ἀφορῶν τὴν ἔλευσιν ἐν τῷ καιρῷ τῆς Γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ. 30 ἔτη πρὸ τῆς ἔλευσεως καὶ χριστεώς αὐτοῦ, ὡς Μεσσίου, ἐν τῷ βαπτισμῷ τοῦ προδρόμου τῆς Ελεύσεως καὶ χριστεώς αὐτοῦ,

Ματθ. β' 1—16. Πράξ. ι' 37, 38.

Πραγματικὴ παρουσία τοῦ Ευαγγείου ὡς νυμφίου καὶ θεριστοῦ—κατὰ 'Οκτώβριον 29 Μ. Χ.

Τρίτα καὶ ἡμίσια ἐπὶ βραδύτερον—33 Μ. Σ ἀνέλαβεν ἔξουσίαν καὶ τίτλον ὡς Βασιλέως.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ — ΚΡΙΣΙΣ

'Ο κατ' ὄνομα Ἰουδαϊκὸς οἶκος ἀπορριπτόμενος· ὁ κατὰ γράμμῳ ναὸς καθαριζόμενος.

Ματθ. κ' 18, κα' δ—15, κγ' 37, κδ' 1.

'Ολοσχερῆς καταστροφὴ τῆς Ἰουδαΐνης πολιτείας, δυμπλωθείσα εἰς 37 ἐτη μετὰ τὴν ἀπόρριψην της—ῆτοι 40 ἐτη ὑπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ θεοιδεῖου—70 Μ. Χ.

'Ἐν κίνημα ἀφορῶν τὴν ἔλευσιν, εἰς τὸ 1844, 30 ἔτη πρὸ τοῦ πραγματικοῦ καιροῦ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, πρὸς ἀφύπνισιν καὶ δοκιμασίαν τῆς Ἑκκλησίας

Ματθ. κε' 1.

Πραγματικὴ παρουσία τοῦ Ευαγγείου ὡς νυμφίου καὶ θεριστοῦ—κατὰ 'Οκτώβριον τοῦ 1874 Μ. Χ.

Τρίτα καὶ ἡμίσια ἐπὶ βραδύτερον ἀνέλαβεν ἔξουσίαν καὶ τίτλον ὡς Βασιλέως—1878 Μ. Σ.

'Ο κατ' ὄνομα χριστιανικὸς οἶκος ἀπορριπτόμενος· ὁ πνευματικὸς ναὸς καθαριζόμενος.

Α' Πετρ. δ' 17. 'Ἀποκλ. γ' 16. Μαλκ. γ' 2-3

'Ολοσχερῆς καταστροφὴ τοῦ κατ' ὄνομα χριστιανισμοῦ, δυμπλωθείσην εἰς 37 ἔτη μετὰ τὴν ἀπόρριψην του-ῆτοι 40 ἐτη ὑπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ θεοιδεῖου—1914 Μ. Χ.

'Ακόμα καὶ μετά τήν ἀλλαγὴ τοῦ αἰώνα, στά πρῶτα χρόνια μετά τὸ 1900, τὸ 1874 καὶ τὸ 1878 ἦταν ἀκόμα κατά πολὺ στὸ ἐπίκεντρο, ὡς οἱ θεμελιώδεις χρονολογίες μέ τίς ὅποιες συνδέονταν ὅλοι οἱ συλλογισμοί. Βρίσκονταν μέσα στίς «ἔσχατες ἡμέρες» ἀπό τὸ 1799, μέσα στήν περίοδο θεοισμοῦ ἀπό τὸ 1874, δὲ Χριστός ἀσκοῦσε τή βασιλική του ἔξουσία ἀπό τὸ 1878, καὶ τότε εἶχε ἀρχίσει καὶ ἡ ἀνάσταση. Τό πέρασμα τῶν ἐτῶν δέν μετέβαλε αὐτούς τούς ἰσχυρισμούς. "Ολοι ἀναφέρονταν σέ ἀόρατα γε-

γονότα, ἀντίθετα μέ τήν πρόρρηση γιά τή μετάθεση τῶν «ξώντων ἄγιων» στὸν οὐρανό, ἡ ὁποία ἀναμενόταν τὸ 1881. Καθώς δέν ὑπῆρχαν δόκατά στοιχεῖα πού νά ἀποδεικνύουν ὅτι αὐτοί οἱ ἴσχυροισμοὶ ἦταν ψευδεῖς, μποροῦσαν νά ὑποστηρίζονται, καί ὑποστηρίζονταν.

Τρία χρόνια πρίν τὸ 1914, τὸ 1911, ἡ «Σκοπιά τοῦ Πύργου» ἐξακολουθοῦσε νά διακηρύττει τή σπουδαιότητα τοῦ 1874, τοῦ 1878 καί τοῦ 1881. Ἡ «Βαβυλών ἡ Μεγάλη» εἶχε πέσει τὸ 1878 καί τό «πλῆρες τέλος» της θά ἐπερχόταν τόν Ὁκτώβριο τοῦ 1914. Ἔγινε ὅμως μιά προσαρμογή ὅσον ἀφορᾶ τό «κλείσιμο τῆς θύρας» πρός τήν εὐκαιρία νά γίνει κανείς μέρος τῆς οὐράνιας τάξης τῆς βασιλείας, πού νωρίτερα τήν τοποθετοῦσαν στό 1881. Τώρα οἱ ἀναγνῶστες τῆς «Σκοπιᾶς τοῦ Πύργου» πληροφοροῦνται, στήν ὕλη τοῦ τεύχους τῆς 15ης Ἰουνίου 1911, ὅτι ἡ «θύρα» ἦταν ἀκόμα «μισάνοιχτη»:

Παρατηρώντας αὐτά τά παραλληλα, διαπιστώνομε ὅτι τό 1874 εἶναι ἡ ἀρχή αὐτοῦ τοῦ “θεοισμοῦ” καί τῆς συγκέντρωσης τῶν “ἐκλεκτῶν” ἀπό τούς τέσσερις ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ· ὅτι τό 1878 εἶναι τό ἔτος πού ἡ Βαβυλώνα ἀπορρίφθηκε ἐπίσημα καί ἡ Λαοδίκεια ἐξεμέστηκε – ὁ καιρός πού ἀπό τότε δηλώνεται “ἔπεσεν, ἔπεσεν ἡ Βαβυλών” – ἐξέπεσε ἀπό τή θεία εὔνοια. Ὁ παραλληλισμός στό 1881 θά φαινόταν νά ὑποδηλώνει ὅτι ὁρισμένες εὔνοιες πρός αὐτούς στή Βαβυλώνα ἐξακολουθοῦσαν νά ὑφίστανται, παρόλη τήν ἀπόρριψη τοῦ συστήματος· κι ἀπό τή χρονολογία ἐκείνη θά κατανοούσαμε ὅτι ἐκείνη ἡ σχέση δέν ἦταν σέ καμμία περίπτωση πλεονεκτική, ἀλλά ἦταν μέ πολλές ἐννοιες τῆς λέξης ἔνα εὐδιάκριτο μειονέκτημα, ἀπό τό ὅποιο μόνο μέ δυσκολία θά μποροῦσε νά ἐλευθερωθεῖ κανείς, μέ τή δούθεια τῆς χάρος καί τῆς ἀλήθειας τοῦ Κυρίου. Καί σέ ἀρμονία μέ τόν παραλληλισμό αὐτόν, ὁ Ὁκτώβριος τοῦ 1914 θά εἶναι μάρτυρας στό πλῆρες τέλος τῆς Βαβυλώνας, “ώς μυλόπετρας μεγάλης, ἐριμμένης εἰς τήν θάλασσα” κατεστομμένης πέρα γιά πέρα ώς σύστημα.

[‘]Επιστρέφοντας στά προηγούμενα: Παραδεχόμαστε ότι είναι λογικό νά συμπεράνουμε ότι τό τέλος τῆς εὔνοιας πρός τόν κατά σάρκα’ Ισραήλ ἀναπαριστᾶ τό τέλος τῆς εἰδικῆς εὔνοιας αὐτοῦ τοῦ αἰώνα τοῦ Εὐαγγελίου, δηλ. τῆς πρόσκλησης στήν ἄνω κλήση ἀνάλογα, ἡ κατανόησή μας είναι ότι ἡ ἀνοιχτή ἡ γενική κλήση αὐτοῦ τοῦ αἰώνα στίς τιμές τῆς διασιλείας σταμάτησε τόν ’Οκτώβριο τοῦ 1881.

[“]Ομως, ὅπως ἔχει ἡδη δειχθεῖ στίς ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ, κάνουμε διάκριση μεταξύ τοῦ τέλους τῆς “κλήσης” καί τοῦ κλεισμάτος τῆς “θύρας”· καί πιστεύουμε ότι ἡ θύρα στήν τάξη τῆς διασιλείας δέν ἔχει κλείσει ἀκόμη· ότι παραμένει μισάνοιχτη γιά ἓνα διάστημα, γιά νά καταστεῖ δυνατό νά πεταχτοῦν ἔξω αὐτοί πού είχαν ἡδη δεχτεῖ τήν “κλήση” καί ἀπέτυχαν νά χρησιμοποιήσουν τά προνόμια καί τίς εὐκαιρίες αὐτοθυσίας, καί νά εἰσέλθουν ἄλλοι γιά νά λάβουν τούς στεφάνους τους, σέ ἀρμονία μέ τό ἐδάφιο 3:11 τῆς ’Αποκάλυψης. Ἐπομένως, ὁ παρών καιρός, ἀπό τό 1881 μέχοι νά κλείσει τελείως ἡ θύρα τῆς εὐκαιρίας γιά θυσία στήν ὑπηρεσία τοῦ Κυρίου, είναι μιά περίοδος “κοσκινίσματος” ἀναφορικά πρός ὅλους ὅσοι δρίσκονται ἡδη στή θεία εὔνοια, σέ σχέση διαθήκης μέ τόν Θεό.

‘Η τερματική χρονολογία 1914 ἵταν τώρα κοντά. Μέ τήν ἄφιξή της θά τελείωνε ό θερισμός, οί ἔσχατες ἡμέρες θά είχαν φτάσει στό ἀποκορύφωμά τους, οί ἐλπίδες τους θά πραγματοποιοῦνταν πλήρως. Τί ἀκριβῶς δίδασκαν οἱ ἐκδόσεις τῆς «Σκοπιᾶς τοῦ Πύργου» ότι θά λάμβανε χώρα μέχρι τόν καιρό πού θά ἐρχόταν τό 1914;

Τό βιβλίο «Ο Καιρός ἐστίν ’Εγγύς», πού ἐκδόθηκε είκοσι πέντε χρόνια πρίν ἀπό τό 1914, ἔξεθετε ἐπτά σημεῖα ὡς ἔξῆς:*

---

* Σ.τ.Μ. Στή συνέχεια παρατίθεται ἡ μετάφραση τῆς ἐκδοσης πού παραθέτει ὁ συγγραφέας, διαδοχικά μέ τημάτα τῆς ἑλληνικῆς μετάφρασης τοῦ δι-βιβλίου πού κάτω ἀπό τόν πρόλογο τοῦ συγγραφέα-ἐκδότη Καρόλου Ρωσσελ φέρει τήν ἡμερομηνία «’Οκτωβρίου 1, 1916». Τά σημεῖα πού παρατίθενται είναι αὐτά πού ἀποδίδουν τό νόημα τῆς πρό τοῦ 1914 ἐκδοσης,

*Ἐν τῷ παρόντι κεφαλαίῳ σκοποῦμεν νὰ παρουσιάσωμεν
τὰς Γραφικὰς μαρτυρίας, δι᾽ ὧν ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ πλή-
ρες τέλος τῶν Καιρῶν τῶν Ἐθνῶν, τούτεστιν ἡ πλήρης
διορία τῆς εἰς αὐτὰ ἐκχωριηθείσης κυριαρχίας, ἐκπνέει εἰς τὸ
ἔτος 1914 M. X., καὶ ὅτι ἡ ὄημείσα χρονολογία θέλει εἰσθαι
ὑὸ ἀπώτατον δριών τῆς παρ ἀνελῶν ἀνθρώπων κυβερνήσεως
τοῦ κόσμου. Παρατηρητέον ὅθεν ὅτι, ἐὰν ἡ ἀρχὴ αὕτη ἀπο-
δειχθῇ οὐσίᾳ γεγονός διμοσιευτικῶν ἀποδεικνυόμενον ἐπὸ τῶν
Γραφῶν. μετ’ αυτῆς συναποδεικνύονται: —

Πρῶτον, ὅτι σ’ αὐτή τή χρονολογία ἡ Βασιλεία
τοῦ Θεοῦ, γιά τήν ὄποια ὁ Κύριός μας μᾶς δίδαξε νά
προσευχόμαστε λέγοντας «Ἐλθέτω ἡ Βασιλεία Σου»
Θά ἀποκτήσει πλήρη παγκόσμιο ἔλεγχο, καί ὅτι τότε
Θά «ἐγκαθιδρυθεῖ» δηλ. Θά ἐγκατασταθεῖ μονίμως
ἐπί τῆς γῆς, πάνω στά ἐρείπια τῶν ἰδρυμάτων πού
ὑπάρχουν τώρα.

Λεύτερον: **“Οὐ Ἐκεῖνος εἰς δη ἀπόκειται τὸ δικαίωμα νά**

86

‘Ο Καιρὸς· ἔθετιν Ἑγγὺς

λάβῃ τὴν κυριαρχίαν τοῦ κόσμου, θέλει εἰσθαι τότε παρὼν
 ὡς δὲ νέος τῆς γῆς Κυριαρχης. Καὶ οὐχὶ μόνον τοῦτο, ἀλλ’
 ὅτι θέλει εἰσθαι παρὸν ἐπ’ ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα πρὸ^τ
 τῆς εργθείσης χρονολογίας (1914): **καθότι αὐτῆς προσωπικῶς**
είναι δοτις θά ἐπιφέρῃ τὴν ἀμεσον ἀνατροπὴν τῶν Ἐθν-
κῶν αὐτῶν κυβερνήσεων, συντρίβων αὐτὰς ὡς σκεύη κερα-
μέως (Ψαλμ. β'. 9 Ἀποκλ. β. 27), καὶ ἰδρύων ἀντ' αὐτῶν
τὴν ἑαυτοῦ κυβέρνησιν τῆς δικαιοσύνης.

Τρίτον, ὅτι λίγον καιρό πρὶν τό τέλος τοῦ 1914
μ.Χ., τό τελευταῖο μέλος τῆς ἀναγνωρισμένης ἀπό τόν
Θεό ‘Εκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, τοῦ «βασιλείου ἱερα-
τεύματος», τοῦ «σώματος τοῦ Χριστοῦ», θά δοξασθεῖ

ἐνῷ αὐτά ὅπου τό νόημα ἔχει διαφοροποιηθεῖ (ὅπως ὁ ἀρ. 3 ὅπου τό
 «λίγον καιρό πρὶν τό τέλος τοῦ 1914 μ.Χ.» ἔχει μετατραπεῖ σέ «ὁλί-
 γον μετά τοῦ τέλους τοῦ 1914 μ.Χ.» ἐνῷ ἡ φράση «πάνω στά ἐρείπια
 τῶν ἰδρυμάτων πού ὑπάρχουν τώρα» ἔχει ἀπαλειφθεῖ τελείωσις)
 ἔχουν μεταφραστεῖ ἀπό τό ἀγγλικό πρωτότυπο στή δημοτική.

*μαξί μέ τήν Κεφαλή· ἐπειδή κάθε μέλος πρόκειται νά
βασιλεύσει μαξί μέ τόν Χριστό, νά γίνει συγκληρονό-
μος τῆς βασιλείας μαξί Του, καί ἡ Βασιλεία δέν μπο-
ρεῖ νά «ἐγκαθιδρυθεῖ» πλήρως χωρίς ὅλα τά μέλη της.*

*Τέταρτον, δια ἀπὸ τοῦ καιροῦ ἔκείνου καὶ ἐφεξῆς, ἡ Ἱε-
ρουσαλήμ δὲν θέλει εἰσθαι πλέον πατουμένη ὑπὸ Ἰθνῶν,
ἀλλὰ θέλει εἴγερθῆ, ἀπὸ τῆς τέφρας τῆς θείας δυομενείας,
εἰς τιμήν, διότι οἱ καιροὶ τῶν Ἰθνῶν θέλουσιν ἐκπληρωθῆ ἡ
συμπλήρωσθ.*

*Πέμπτον, δια περὶ τὴν χρονικήν ἔκείνην περίοδον, ἡ πρὸ^τ
ιαύτης, ἡ πώρωσις τοῦ Ἰσραὴλ ὃλα ἀρχίσῃ παρερχομένη, διότι
ἡ «κατὰ μέρος πώρωσίς» τῶν αὐτῆς ἡν̄ ὁρισμένη νὰ διπλεύσῃ
μόνον «ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἔθνῶν εἰσέλθῃ» (Ρωμ.
ια'. 25), ἡ ἄλλαις λέξει, μέχρις οὗ δὲ πλήρης ἀφίθμος τῶν
ἔθνων, οἵτινες μέλλωσι νὰ είναι μέλη τοῦ σώματος ἡ τῆς
νέμφης τοῦ Χριστοῦ, ἐκλεγῆ τελείως.*

*Ἔκτον, δια ὁ μίγας «καιρὸς τῆς θλίψεως, οἵα δὲν ἔγεινεν
ἀφοῦ ὑπῆρξεν ἔθνος» θέλει ἀφιχθῆ εἰς τὸ κατακόρυφον ση-
μεῖον τῆς δομούτητος τῆς ὑπὸ μορφὴν παγκοσμίου ἐπικρατή-
σεως τῆς ἀναρχίας, καὶ τότε οἱ ἄνθρωποι θὰ μάθωσι νὰ
ἥσυχάσωσι, καὶ γνωρίσωσιν δια ἡ Ἱεραρχᾶ είναι δὲ Θεός, καὶ
δια Αὐτὸς θέλει ὑψωθῆ ἐν τῇ γῇ (Ψαλμ. μοτ. 10). Ἡ κα-
τάστασις τῶν πραγμάτων, τῶν δριζομένων ἐν συμβολικῇ
γλώσσῃ δις φρυναττόντων κυριάτων θαλάσσης, διαλυομένης
γῆς, πυπτόντων δρέων καὶ πυρούμενων οὐρανῶν, θέλει τότε*

Οἱ Καιροὶ τῶν Ἀθηνῶν

87

*παρέλθει, οἱ δὲ «νέοι οὐρανοὶ καὶ ἡ νέα γῆ», μετὰ τῶν εἰρηνι-
κῶν αὐτῶν εὐλογῶν, θέλουσιν ἀναγγωρισθῆ ὑπὸ τῆς διὰ τῆς
θλίψεως μαστιζομένης ἀνθρωπότητος. Ἄλλ' ὁ Κεχριομένος
τοῦ Κυρίου, καὶ ἡ δικαία καὶ τύμπανος αὐτοῦ ἔξουσία, θέλει
ἀναγγωρισθῆ ἐν πρώτοις παρ' ὅμαδος τυδὸς τῶν τέκνων τοῦ
Θεοῦ, καθ' ὅν χρόνον οὐτοὶ διέρχονται τὴν μεγάλην θλίψιν—
τῆς τάξεως, τούτεστιν, ήτις ἀναπαρίσταται διὰ τῶν στοιχείων
μι καὶ τὸ ἐν τῷ Σχεδιαγράμματι τῶν Αἰώνων' (ἴδε ἐπίσης
Τόμος Α'. σελ. 265 ἥως 269,) ἀκολούθως, ἀκριβῶς περὶ
τὸ τέλος αὐτῆς θὰ ἀναγγωρισθῆ ὑπὸ τοῦ κατὰ σάρκα Ἰσραὴλ,
καὶ τέλος ὑπὸ τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει.*

*Ἐβδόμον, δια πρὸ τῆς ριθείσης χρονολογίας,
ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, διαργανωμένη ἐν δυνάμει, θέλει εἰσθαι
ἐν τῇ γῇ, καὶ θέλει κτυπήσει τότε καὶ κατασυντρίψει τὴν ελ-*

κόντα τῶν ἔθνῶν (*Δανλ. β' 34*)—καὶ ἐκμηδενίσει τελείως τὴν Ισχὺν τῶν βασιλέων αὐτῶν. Ἡ ίδια δὲ αὐτῆς ἔξουσία καὶ κυριαρχία θέλει ἐγκαθίστασθαι καθὸς δύον διὰ τῶν ποικίλων αὐτῆς δργάνων καὶ λοιπῶν ἐπιδράσεων κατασυντρίβει καὶ διασκορπίζει «τὰς ὑπαρχούσας ἔξουσίας» —πολιτικάς καὶ **Ἐκκλησιαστικάς**—τὸν σιδηρὸν καὶ τὸν ἀργιλώδη πηλόν.

Αὐτές οἱ ἀναφορές δρίσκονται στίς ἐκδόσεις τοῦ διολίου μέχρι τό 1914. «Οπως μπορεῖ νά διαπιστωθεῖ στό όλικό πού παρατέθηκε, αὐτές οἱ ἐκδόσεις δήλωναν ἔκενθαρα ὅτι τό 1914 **«Θά εἶναι τό ἀπότατο ὄριο τῆς παρούσης τάξης** ἀτελῶν ἀνθρώπων κυβερνήσεως τοῦ κόσμου».

Ἐλεγε ὅτι σ' ἐκείνη τή χρονολογία ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ **«Θά ἀποκτήσει πλήρη, παγκόσμιο ἔλεγχο»**, καί ὅτι **«τότε θά “ἐγκαθιδρυθεῖ”»**, θά ἐγκατασταθεῖ μονίμως ἐπί τῆς γῆς». Παρατηρήστε τώρα πῶς μιά ἔκδοση **μετά** τό 1914 (τοῦ 1924) τό συγκαλύπτει αὐτό, λέγοντας:

Στό παρόν κεφάλαιο θά παρουσιάσουμε τίς γραφικές μαρτυρίες πού ἀποδεικνύουν ὅτι τό πλῆρες τέλος τῶν Καιοῶν τῶν Εθνῶν, δηλ. τό πλῆρες τέλος τῆς κυριαρχίας πού ἔχει ἐκχωρηθεῖ σ' αὐτά, θά φθάσει τό ἔτος 1914· κι ὅτι αὐτό τό ἔτος **θά δεῖ τήν ἀποσύνθεση τῆς παρούσης τάξης** ἀτελῶν ἀνθρώπων κυβερνήσεως τοῦ κόσμου.

Ἄς παρατηρηθεῖ ὅτι, ἢν αὐτό δειχθεῖ ὅτι εἶναι γεγονός πού στηρίζεται σταθερά στίς Γραφές, θά ἀποδείξει:

Πρῶτον, ὅτι κατά τή χρονολογία ἐκείνη ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, γιά τήν ὅποια ὁ Χριστός μᾶς δίδαξε νά προσευχόμαστε **“Ελθέτω ἡ Βασιλεία Σου”**, θά ἀρχίσει νά ἐπικρατεῖ, καί ὅτι **τότε σύντομα θά “ἐγκαθιδρυθεῖ”**, θά ἐγκατασταθεῖ μονίμως ἐπί τῆς γῆς στά ἐρείπια τῶν ἰδρυμάτων πού ὑπάρχουν τώρα.

Στό σημεῖο τοία, οἱ ἐκδόσεις πρίν τό 1914 ἀνέφεραν ὅτι πρίν τό 1914 τό τελευταῖο μέλος τοῦ **«Σώματος τοῦ Χριστοῦ»** θά δοξαζόταν μαζί μέ τήν Κεφαλή. Κι ἐδῶ, ἐπίσης, ἡ μετά τό 1914 ἔκδοση ἀλλάζει τή διατύπωση καί ἔξαλείφει κάθε ἀναφορά στό ἔτος 1914:

Τρίτον, ὅτι λίγο καιρό πρίν τό τέλος τῆς ἀνατροπῆς τό

τελευταῖο μέλος τῆς ἀναγνωρισμένης ἀπό τὸν Θεό' Εκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, τοῦ «βασιλείου ἵερατεύματος», τοῦ «σώματος τοῦ Χριστοῦ», θά δοξασθεῖ μαζί μέ τὴν Κεφαλήν ἐπειδὴ κάθε μέλος πρόκειται νά βασιλεύσει μαζί μέ τὸν Χριστό, νά γίνει συγκληρονόμος τῆς βασιλείας μαζί Του, καὶ ἡ Βασιλεία δέν μπορεῖ νά «ἐγκαθιδρυθεῖ» πλήρως χωρίς ὅλα τά μέλη τῆς.

”Ετσι, σέ μεταγενέστερες ἐκδόσεις ἔγινε μιά ξεκάθαρη προσπάθεια νά συγκαλυφθοῦν οἱ πιό προφανεῖς ἀποτυχίες τῶν πολύ κατηγορηματικῶν ἴσχυρισμῶν πού ἔγιναν σχετικά μέ τό 1914, μόλις ἡ χρονολογία πέρασε χωρίς νά συμβοῦν τά προειρημένα γεγονότα. Λίγοι Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ σήμερα ἔχουν ἰδέα γιά τήν ἔκταση τῶν ἴσχυρισμῶν πού ἔγιναν γιά τό ἔτος ἐκεῖνο, ἡ γιά τό γεγονός ὅτι οὕτε ἔνα ἀπό τά ἀρχικά ἑπτά σημεῖα δέν ἐκπληρώθηκε, ὅπως εἶχε εἰπωθεῖ. Αὐτές οἱ προσδοκίες ἀναφέρονται μέ τή μεγαλύτερη συντομία στίς ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας: μερικές παραλείπονται τελείως.¹⁰

Πραγματικά, διαβάζοντας κανείς τίς πρόσφατες ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας, μπορεῖ νά συμπεράνει ὅτι ὁ Ρῶσσελ, ὁ Πρόεδρος τῆς Σκοπιᾶς τοῦ Πύργου, δέν εἶχε μιλήσει συγκεκριμένα γιά τό τί θά ἔφερνε τό 1914. Ὅπονοῦν ὅτι γιά τίς ὅποιες ἔντονες προσδοκίες ἡ δογματικούς ἴσχυρισμούς ἥταν ὑπεύθυνοι ἄλλοι, οἱ ἀναγνῶστες. Ὅπως παράδειγμα γι' αὐτό δρίσκεται στή σελ. 52 τοῦ διέλοιου «Οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ στὸν θεῖο σκοπό», πού ἥταν ἐπί χρόνια ἡ ἐπίσημη ἴστορία τῆς Ὁργάνωσης.

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι πολλοί, καθ' ὅλη τή διάρκεια αὐτῆς τῆς περιόδου, ἥταν ὑπερενθουσιώδεις στίς δηλώσεις τους σχετικά μέ τό τί μποροῦσε νά ἀναμένεται. Μερικοί διάβαζαν στή Σκοπιά τοῦ Πύργου δηλώσεις πού δέν ὑπῆρχε ποτέ ἡ πρόθεση νά γίνουν, κι ἐνῶ ἥταν ἀπαραίτη-

10. Τό ὕδιο συμβαίνει ἐπίσης μέ τούς ἴσχυρισμούς πού ἔγιναν γιά τά ἔτη 1878 καὶ 1881, οἱ ὅποιοι, μαζί μ' αὐτούς σχετικά μέ τό 1799 καὶ τό 1874, ἀπορρίφθηκαν τελικά ὅλοι ὡς ἐσφαλμένοι.

το γιά τόν Ρῶσσελ νά ἐπιστήσει τήν προσοχή στή βεβαιότητα ὅτι ἀναμενόταν μιά μεγάλη ἀλλαγή στό τέλος τοῦ Καιροῦ τῶν Ἐθνῶν, ἐνθάρρυνε ἀκόμη τούς ἀναγνῶστες του νά διατηροῦν ἀνοιχτό μυαλό, εἰδικά ὅσον ἀφορᾶ τό στοιχεῖο τοῦ χρόνου.

Τό διβλίο παραθέτει ἀποσπάσματα ἀπό περιοδικά τῆς Σκοπιᾶς, ἀλλά ὅταν αὐτά ἔξετάζονται, ἀπλῶς δέν παρέχουν ἐπιχειρήματα ὑπέρ τῆς ἀνωτέρω δήλωσης. Τό μόνο ἀπόσπασμα πού ἀσχολεῖται μ' ἓνα συγκεκριμένο «στοιχεῖο χρόνου» εἶναι ἀπό μιά Σκοπιά τοῦ 1893, πού λέει:

Μιά μεγάλη θύελλα εἶναι πολύ κοντά. Παρότι κανείς δέν μπορεῖ νά ξέρει πότε ἀκριβῶς θά ξεσπάσει, φαίνεται λογικό νά ὑποθέτουμε ὅτι δέν μπορεῖ νά εἶναι σέ περισσότερο ἀπό δώδεκα ἥ δεκατέσσερα ἀκόμη χρόνια στό μέλλον.

Αὐτό τό ἀπόσπασμα δέν κάνει τίποτα γιά ν' ἀποδείξει τόν ἰσχυρισμό πού ἔγινε ἐπιβεβαιώνει μόνο αὐτό πού δείχνουν κι ἄλλα γραπτά του Ρῶσσελ, ὅτι περίμενε τελεσίδικα νά ξεσπάσει παγκόσμια ἀναταραχή πρίν ἔρθει τό 1914, ὅχι ἀργότερα ἀπό τό 1905 ἥ τό 1907 σύμφωνα μέ τό ὑλικό πού παρατέθηκε, κι ὅτι αὐτό τό ξέσπασμα ἀναταραχῆς θά δόδηγοῦσε στήν τελική καταστροφή ὅλων τῶν κυβερνήσεων τῆς γῆς μέχρι ἐκείνη τήν τεοματική χρονολογία.

Δύο χρόνια πρίν φτάσει τό 1914, ἥ Σκοπιά πραγματικά σύστησε κάποια προσοχή ἐκ μέρους τῶν ἀναγνωστῶν της.

Τό διβλίο «Οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ στόν θεῖο σκοπό» (σελ. 53) ἀναφέρει μιά δήλωση του Ρῶσσελ σέ μιά Σκοπιά τοῦ 1912, ὡς ἔξῆς:

·Υπάρχει σίγουρα χῶρος γιά μικρές διαφορές γνώμης σ' αὐτό τό θέμα, καί ἐπιβάλλεται νά παρέχουμε ὁ ἔνας στόν ἄλλο τό μεγαλύτερο περιθώριο. ·Ἡ παραχώρηση ἰσχύος στά ἔθνη ἵσως λήξει τόν Ὁκτώβριο τοῦ 1914 ἥ τόν Ὁκτώβριο τοῦ 1915. Καί ἡ περίοδος ἔντονων συγκρούσεων καί ἀναρχίας “ἡ ὁποία ποτέ δέν ἔγινεν ἀφοῦ ὑπῆρξεν ἔθνος”, μπορεῖ νά εἶναι τό ὕστατο τέλος τοῦ “Καιροῦ τῶν Ἐθνῶν”,

ἢ ἡ ἀρχή τῆς βασιλείας τοῦ Μεσσία.

Ἄλλα θυμίζουμε ξανά σέ δύοντας τούς ἀναγνῶστες μας, ὅτι ποτέ δέν προφητεύσαμε κάτι γιά τό ὅτι οἱ “Καιροί τῶν Ἐθνῶν” τελειώνονταν σέ καιρό ταραχῶν, οὕτε γιά τήν ἐνδοξη ἐποχή πού θά ἀκολουθήσει τήν καταστροφή σύντομα. Εχουμε μόνο ἐπισημάνει τί λένε οἱ Γραφές, δίνοντας τίς ἀπόψεις μας ἀναφορικά μέ τό νόημά τους καί ζητώντας ἀπό τούς ἀναγνῶστες μας νά κρίνουν, δικαθένας μόνος του, τί ἐννοοῦν. **Γιὰ μᾶς, οἱ προφητεῖες αὐτές ἔξακολονθοῦν νά σημαίνουν τό ἴδιο...** Ομως, μερικοί μποροῦν νά κάνουν κατηγορηματικές δηλώσεις γι' αὐτά πού ξέρουν, καί γι' αὐτά πού δέν ξέρουν, ἐμεῖς ποτέ δέν τό ἐπιτρέψαμε αὐτό στόν ἑαυτό μας· μόνο δηλώσαμε ὅτι πιστεύουμε ἔτσι κι ἔτσι, γι' αὐτούς καί γι' αὐτούς τούς λόγους.

Αὐτή λοιπόν εἶναι ἡ εἰκόνα πού ἐπιζητᾶ νά μεταφέρει ἡ δογματική. Συγκρίνετε την μέ ἄλλες δηλώσεις πού ἔγιναν στό περιοδικό Σκοπιά τοῦ Πύργου καί ἄλλες ἐκδόσεις, δηλώσεις στίς ὅποιες οἱ ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας σήμερα δέν κάνουν καμιαί ἀναφορά ὁποιουδήποτε εἰδους. Ρωτήστε ἂν εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ εὐθύνη γιά τούς ὅποιους δογματικούς ἴσχυροισμούς δρίσκεται ἔξω ἀπό τήν Ἐταιρεία, καί τήν ἔχουν, ἀντιθέτως, ἐκεῖνοι πού «διαδάζουν» στά ἐντυπά της μιά βεβαιότητα γιά τήν ὅποια ποτέ δέν ὑπῆρχε πρόθεση, εἰδικά ὅσον ἀφορᾶ τό τί θά ἔφερνε τό 1914.

Στό διδύλιο «‘Ο καιρός εἶναι ἐγγύς» (σελίδες 98 καί 99), ἐκδοσης τοῦ 1889, διαδάζουμε τά ἀκόλουθα:

(Σ.τ.Μ.: Ἀκολουθεῖ τό σχετικό ἀπόσπασμα ἀπό Ἑλληνική ἐκδοση πού, καθώς εἶναι μεταγενέστερη, κάνει λόγο γιά 8 ἔτη ἀντί γιά 26. Ἀπό ἐκεῖ παρατίθεται καί τό ὑπόλοιπο κείμενο, ταυτόσημο τῆς ἐκδοσης τοῦ 1889 ἐκτός ἀπό ἓνα σημεῖο, τό «μετά τό τέλος τοῦ 1914»).

Είναι ἀληθὲς ὅτι ἀξιοῦμεν μεγάλα πολύματα ἀπεκδεχόμενοι
ὅτι ἐντὸς τῶν ἐπομένων δεκτὰ ἐτῶν πᾶσαι αἱ ἐνεστῶσαι κνυ-
βερνήσεις θέλουσιν ἀνατραπὴν καὶ διαλυθῆ, ἀλλὰ ζῶμεν εἰς ελ-
δικόν τυνα καὶ δλως ίδιόρουθμον καιρόν, ἐν «τῇ Ἡμέρᾳ τοῦ Ι-

εγωθᾶς καθ' ἡν τὸ γεγονότα διαδέχονται ἀλληλα τόσον ταχέως·
είναι δὲ γεγραμμένοι ὅτι, «Λόγον συντελῶν καὶ συντέμνων
ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς» (”*Ιδε Τόμον Α'*. *Κεφ. ΙΕ'*.)

112

‘Ο Ευαγρός έθειν ἔγγυς

τούτον, καὶ ἡ πλήσιης ἔκκαθθίδρους τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ,
θέλει ἐπιτελεσθῆ μετὰ τὸ τέλος τοῦ 1914 Μ.Χ. Τότε ἡ ὑπὸ
τῆς Ἐκκλησίας ἀναπεμπομένη προσευχή, ἀφότου ὁ Κύριος
ἡμῶν ἀνεχώρησεν, — «Ἐλθέτω ἡ Βασιλεία Σου» — θέλει
ἀπαντηθῆ ὑπὸ τὴν σοφὴν δὲ καὶ δικαίαν ἐκείνην διοίκησιν,
πᾶσα ἡ γῆ θέλει πληρωθῆ ἵκε τῆς δόξης τοῦ Κυρίου, — μετὰ
γνώσεως καὶ δικαιοσύνης καὶ εἰρήνης (Ψαλμ. οβ'. 19 ‘Ησα.
οτ’. 3. ‘Αβρακ. β''. 14), καὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ θὰ γίνηται
«ἐπὶ γῆς φέρε ἐν οὐρανῷ».

(Σ.τ.Μ. ‘Η ἀγγλική ἔκδοση τοῦ 1889 ἀντί γιά «μετά τό τέλος τοῦ 1914» ἀναφέρει «μέχρι τό τέλος τοῦ 1914»).

“Αν λέτε ὅχι ἀπλά ὅτι κάτι εἶναι ἀληθινό, ἀλλά ὅτι τό θεωρεῖτε «ἀποδεδειγμένη ἀλήθεια», δέν εἶναι τό ἵδιο μέ τό νά λέτε ὅτι γνωρίζετε πώς εἶναι ἔτσι; Δέν «ἐπιτρέπετε στόν ἑαυτό σας νά κάνει κατηγορηματικές δηλώσεις»; ”Αν ύπάρχει ἡ ὅποια διαφορά, πόσο μεγάλη εἶναι αυτή;

Στήν ΐδια ἔκδοση, στή σελ. 101, ἐμφανίζεται το παρακάτω κείμενο:*

(‘Εφεσ. οτ'. 17): οἱ δὲ ζῶντες ἐκ τῶν ἀγίων, ὡς ἐπίσης καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν τοῦ κόσμου, χρησιμοποιοῦνται ἥδη ὡς σιρατάμαι τοῦ Κυρίου πρὸς ἀνατροπὴν τῶν πλανῶν καὶ τοῦ κακοῦ. Πλὴν ἃς μὴ σπεύσῃ οὐ νὰ συμπεριάγῃ ὅν εἰσηνικά τις ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν συμβολίζεται ἐνταῦθα διόν δλῶς τούναντίον τούτου διδάσκεται εἰς πλεῖστα Γραφικά χωρία, ὡς εἰς τὰ ‘Αποκλ. ια'. 17, 18. Δανλ. ιβ'. 1. Β. Θεοσαλ. β'. 8 Ψαλμοὶ ωρθ'. καὶ μζ'.

Μὴ ἐκπλαγῇτε, λοιπόν, δύτιαν εἰς ἐπόμενα κεφάλαια ἴδητε προσαγομένας ἀποθείεις μαρτυρούσας ὅτι ἡ Ἰδρυσις τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἔχει ἥδη ἀρχίσει, ὅτι ἐν τῇ προφητείᾳ κα-

* Σ.τ.Μ. Παρατίθεται τό ἀπόσπασμα τῆς ἑλληνικῆς ἔκδοσης τοῦ κειμένου μέ ήμερομηνία ἔκδοσης «Οκτωβρίου 1, 1916» μέ τό ἀλλαγμένο κομμάτι διαγραμμένο μέ δύνο γραμμές, καὶ τό τμῆμα τῆς φράσης πού ύπῆρχε στήν ἀρχική ἔκδοση τοῦ 1889 ἐμβόλιμο.

114

'Ο Καιρός έστιν ἑγγὺς

ταδεικνύεται ώς μέλλουσα ν' ἀρχίοη τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἑαυτῆς ἔξουσίας κατὰ τὸ 1878 M. X., καὶ διν ὁ πόλεμος τῆς 'Ημέρας τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ τοῦ Παντοκράτορος', (Ἀποκλ. ιστ. 14), δοτις ~~θεῖν μέτει λήξει εἰμή μάνη μετεπεῖς πλήρων ἀνατροπῶν~~

πρόκειται νὰ λήξει τὸ 1914 μ.Χ. μὲ τὴν πλήρη ἀνατροπή

τῆς ἐνεστώσης διακυβερνήσεως τῆς γῆς, ἥσεται ἥδη. Ἡ περισυναγωγὴ τῶν σιρατευμάτων τυγχάνει ἐναργῶς δρατὴ ἐξ ἀπόψεως τοῦ Θείου Λόγου.

'Ἐάν ἡ ὅρασις ἡμῶν διατελῇ ἀνεπηρέαστος καὶ ἀπαρακώλυτος ἀπὸ προλήψεων, λαμβάνοντες τὸ τηλεοκόπιον τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, δρθῶς προσαρμοζομένου, θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἰδωμεν οαφῶς τὸν χαρακτῆρα πολλῶν ουμβριῶντων, καὶ δριζομένων τῷ Λόγῳ τοῦ Θεοῦ ὡς μελλόντων νὰ λάβωσι χώραν ἐν τῇ «'Ημέρᾳ τοῦ Κυρίου» — θὰ ίδωμεν διν διατελοῦμεν ἐν τῷ μέσῳ ἀκριβῶς τῶν τοιούτων γεγονότων, καὶ διτ «ἡ 'Ημέρα ἡ Μεγάλη τῆς Ὁργῆς Αὐτοῦ ἥλθεν».

Δύο χρόνια μετά τήν ἔκδοση αὐτοῦ τοῦ βιβλίου, τὸ 1891, ἐκδόθηκε ἔνα ἄλλο βιβλίο τοῦ Ρῶσσελ μέ τίτλο «Ἐλθέτω ἡ Βασιλεία Σου», καὶ στή σελίδα 153 δρίσκουμε τά ἀκόλουθα:

Τό ἔργο τοῦ θεοισμοῦ

'Η πτώση, οἱ πληγές, ἡ καταστροφή κ.τ.λ. πού ἔχει προειπωθεῖ ὅτι θά δροῦν τὴν μυστική Βαβυλώνα, προδιαγράφηκαν στή μεγάλῃ ἀναταραχῇ καὶ τήν ἐθνική καταστροφή πού δρῆκε τόν κατά σάρκα Ἰσραήλ, καί ἡ ὁποία ἔληξε μέ τήν πλήρη ἀνατροπή ἐκείνον τοῦ ἔθνους τό 70 μ.Χ. Καί ἡ περίοδος τῆς πτώσης ἀντιστοιχεῖ ἐπίσης ἐπειδή ἀπό τό 33 μ.Χ., τόν καιρό πού ὁ Κύριός μας εἶπε "Ιδού, ἀφήνεται εἰς ἐσᾶς ὁ οἶκος σας ἔρημος", μέχρι τό 70 μ.Χ., πέρασαν 36 1/2 ἔτη· κι ἐπίσης τό διάστημα ἀπό τό ἔτος 1878 μ.Χ. μέχρι τό τέλος τοῦ 1914 μ.Χ. εἶναι 36 1/2 ἔτη. Καί, μέ τό τέλος τοῦ 1914, αντό πού ὁ Θεός ἀποκαλεῖ Βαβυλώνα, καὶ οἱ ἀνθρώποι ἀποκαλοῦν Χριστιανισμό, θά ἔχει παρέλθει, ὅπως ἔχει ἥδη καταδειχθεῖ ἀπό τήν προφητεία.

Τό έπόμενο έτος, τό 1892, στό τεῦχος τῆς 15ης Ιανουαρίου, ἡ Σκοπιά τοῦ Πύργου δήλωνε ὅτι ἡ τελική «μάχη» εἶχε ἥδη ἀρχίσει, καί τό τέλος της ἐπρόκειτο νά ἔρθει τό 1914:

Παρότι γιά μᾶς ἦταν μιά εὐχάριστη ἔκπληξη (ἐν ὅψει τῶν ἀντίθετων ἐντυπωσιακῶν ἀφηγήσεων πού δημοσιεύονται τόσο συχνά) πού δρήκαμε τήν κατάσταση στήν Εὐρώπη ὅπως τήν περιγράφουμε ἐδῶ – σέ ἀρμονία μέ ὄσα οἱ Γραφές μᾶς ἔχουν ὁδηγήσει νά προσδοκοῦμε – ἐντούτοις ἡ ἐμπιστοσύνη μας στό Λόγο τοῦ Θεοῦ καί στό φῶς τῆς παρούσας ἀλήθειας πού λάμπει πάνω του εἶναι τόσο μεγάλη, πού δέν θά μπορούσαμε ν' ἀμφισβητήσουμε τή μαρτυρία του, ὅποια καί νά ἦταν τά φαινόμενα. Η χρονολογία τοῦ τέλους ἐκείνης τῆς “μάχης” σημειώνεται ὀριστικά στίς Γραφές ὡς ὁ Ὁκτώβριος τοῦ 1914. Η μάχη εἶναι ἥδη σέ ἐξέλιξη, καί ἡ ἐναρξή της ἀνάγεται στόν Ὁκτώβριο τοῦ 1874. Μέχρι τώρα ἦταν βασικά μιά μάχη λέξεων καί καιρούς δογάνωσης τῶν δυνάμεων – τοῦ κεφαλαίου, τῶν ἐργατῶν, τῶν στρατῶν καί τῶν μυστικῶν ἑταρειῶν.

Ποτέ δέν ὑπῆρξε ἔνας τέτοιος καιρός γενικοῦ συνασπισμοῦ, ὅπως τώρα. Ὁχι μόνο τά ἔθνη συμμαχοῦν μεταξύ τους γιά προστασία ἔναντι ἄλλων ἔθνων, ἀλλά καί οἱ διάφορες φατρίες σέ κάθε ἔθνος δργανώνονται γιά νά προστατέψουν τά διάφορα συμφέροντά τους. Ομως, μέχρι τώρα οἱ διάφορες φατρίες ἀπλῶς μελετοῦν τήν κατάσταση, δοκιμάζουν τή δύναμη τῶν ἀντιπάλων τους, κι ἐπιξητοῦν νά τελειοποιήσουν τά σχέδια καί τή δύναμή τους γιά τήν μελλοντική μάχη, τήν ὅποια πολλοί, χωρίς τή μαρτυρία τῶν Γραφῶν, φαίνεται νά συνειδητοποιοῦν ὅτι εἶναι ἀναπόφευκτη. Άλλοι ἐξακολουθοῦν ν' αὐταπατῶνται, λέγοντας “Εἰρήνη! Εἰρήνη!” ἐνῶ δέν ὑπάρχει δυνατότητα εἰρήνης μέχρι ν' ἀναλάβει τόν ἔλεγχο ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἐπιβάλλοντας τήν ἐπιτέλεση τοῦ θελήματός Του στή γῆ, ὅπως γίνεται τώρα στόν οὐρανό.

Αὐτό τό χαρακτηριστικό τῆς μάχης πρέπει νά συνεχι-

στεῖ μέ μεταβαλλόμενη ἐπιτυχία γιά ὅλους τούς ἐνδιαφερόμενους· ἡ ὀργάνωση πρέπει νά εἶναι πολύ ἐπιμελής καί λεπτομερειακή· καί ἡ τελική συμπλοκή θά εἶναι συγκριτικά σύντομη, τρομερή καί ἀποφασιστική – καί θά καταλήξει σε γενική ἀναρρίχηση.

‘Από πολλές ἀπόψεις, οἵ πεποιθήσεις τῶν μεγάλων στρατηγῶν τοῦ κόσμου συμπίπτουν μέ τίς προορήσεις τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Τότε, “ἀλίμονο στόν ἄνθρωπο ἥ τό ἔθνος πού θ’ ἀρχίσει τόν ἐπόμενο πόλεμο στήν Εὐρώπη· γιατί θά εἶναι πόλεμος ἐξόντωσης”. Θά ὑποκινηθεῖ ὅχι μόνο ἀπό ἔθνικά μίση, ἀλλά κι ἀπό κοινωνικές ἀδικίες, φιλοδοξίες κι ἔχθρες, κι ἄν δέν τοῦ ἔδαζε τέρμα ἡ ἐγκαθίδρυση τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ στά χέρια τῆς ἐκλεκτῆς κι ἐνδοξασμένης τότε Ἑλλησίας Του, θά ἐξαφάνιζε τό ἀνθρώπινο εἶδος. – Ματθ. 24:22.

Αὐτό τό σύντομο ἀρθρο πού παρουσιάζεται στό τεῦχος τῆς 15ης Ιουλίου 1894 τῆς Σκοπιᾶς τοῦ Πύργου, ἀποκαλύπτει πῶς ἔβλεπαν τίς διεθνεῖς συνθῆκες ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ὡς καθαρῷ ἀπόδειξη ὅτι ὁ κόσμος ἐπρόκειτο τότε νά εἰσέλθει στήν τελική ἐπιθανάτια ἀγωνία του, μέ τό τελευταῖο ψυχορράγημά του νά ἐπέρχεται τό 1914:

ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1914;

Δεκαεπτά χρόνια πρίν οἵ ἄνθρωποι ἔλεγαν γιά τά χρονικά στοιχεῖα πού παρουσιάζονταν στήν ΑΥΓΗ ΤΗΣ ΧΙΛΙΕΤΗΡΙΔΑΣ: “Μοιάζουν λογικά ἀπό πολλές ἀπόψεις, ἀλλά σίγουρα δέν μποροῦν νά συμβοῦν τόσο ριζικές ἀλλαγές ἀπό τώρα μέχρι τό τέλος τοῦ 1914· ἀν εἴχατε ἀποδείξει ὅτι θά ἐπέρχονταν σέ ἓναν ἥ δύο αἰῶνες, θά ἤταν πολύ πιό πιθανό.”

Τί ἀλλαγές ἔχουν συμβεῖ ἀπό τότε, καί πόση ταχύτητα ἀποκτοῦν καθημερινά;

“Τα παλαιά παρέρχονται ταχέως καί τά νέα ἔρχονται στό προσκήνιο”.

Τώρα, ἐν ὅψει τῶν πρόσφατων ἐργατικῶν ἀναταραχῶν

καί τῆς ἐπαπειλούμενης ἀναρχίας, οἱ ἀναγνῶστες μας γράφουν γιά νά μάθονν ἄν μπορεῖ νά ὑπάρχει λάθος στή χρονολογία 1914. Λένε πώς δέν καταλαβαίνονταν πῶς οἱ παροῦσες συνθῆκες μποροῦν νά κρατήσουν τόσο πολύ κάτω ἀπό αὐτή τήν ἔνταση.

Δέν δοίσκουμε λόγο ν' ἀλλάξουμε τούς ἀοιδούς – οὗτε θά μπορούσαμε νά τούς ἀλλάξουμε. Πιστεύουμε ὅτι εἶναι χρονολογίες τοῦ Θεοῦ – ὅχι δικές μας. "Ομως νά ἔχετε κατά νοῦ ὅτι τό τέλος τοῦ 1914 δέν εἶναι ἡ χρονολογία τῆς ἔναρξης, ἀλλά τῆς λήξης τοῦ καιροῦ τῆς θλίψης. Δέν βλέπουμε νά ὑπάρχει λόγος ν' ἀλλάξουμε τή γνώμη μας, πού ἐκφράστηκε στήν ἄποψη πού παρουσιάστηκε στή Σκοπιά τοῦ Πύργου τῆς 15ης Ιανουαρίου τοῦ 1892. Σᾶς συνιστοῦμε νά τή διαβάσετε ξανά.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἐδῶ χρησιμοποιεῖται ἡ λέξη «γνώμη», ἀλλά τί σημασία ἔχει αὐτό, ὅταν τήν ἵδια στιγμή φέρεται στό προσκήνιο ὁ Θεός ώς νά ὑποστήριζε τίς χρονολογίες πού ἐκθέτονται; Ποιός θά εἶχε διάθεση ν' ἀμφισβητήσει τίς «χρονολογίες τοῦ Θεοῦ», δύοπες τίς ἀποκαλεῖ ἡ «Σκοπιά τοῦ Πύργου»;

Σήμερα ἡ Οργάνωση θά ἔλεγε ὅτι αὐτά τά ζητήματα εἶναι ὅλα δευτερεύοντα, ὑποδεέστερα σέ σύγκριση μέ αὐτό πού θά παρουσίαζαν ως τή μείζονα ἀλήθεια, δηλαδή ὅτι ἡ Εταιρεία εἶχε δίκιο ὅτι τό «τέλος τοῦ Καιροῦ τῶν Εθνῶν» ἐπῆλθε τό 1914, τή **μοναδική ἀρχική πίστη** σχετικά μέ τό 1914 πού ὑποστηρίζουν ἀκόμη. "Ομως, λέγοντας αὐτό πιθανῶς διαπράττουν τή μεγαλύτερη παραποίηση. Διότι εἶναι γεγονός ὅτι ὅλο κι ὅλο πού διατηρεῖται εἶναι ἡ **φράση**: «τό τέλος τοῦ Καιροῦ τῶν Εθνῶν». Τό νόημα πού ἀποδίδουν τώρα σ' αὐτή τή φράση εἶναι **ἐντελῶς διαφορετικό** ἀπό τό νόημα πού τῆς ἀπέδιδε ἡ Εταιρεία τῆς Σκοπιᾶς τοῦ Πύργου κατά τή διάρκεια τῶν 40 ἑτῶν μέχρι τό 1914.

Στή διάρκεια ὅλων ἐκείνων τῶν σαράντα ἑτῶν, αὐτοί πού συνταυτίζονταν μέ τήν Εταιρεία Σκοπιά κατανοοῦσαν ὅτι τό «τέλος τοῦ Καιροῦ τῶν Εθνῶν» θά σήμαινε τήν πλήρη ἀνατρο-

πή δλων τῶν γήινων κυριερονήσεων, τήν τελειωτική ἐξάλειψή τους καί τήν ἀντικατάστασή τους ἀπό τή διακυρέρηση δλης τῆς γῆς ἀπό τή Βασιλεία τοῦ Χριστοῦ. Καμμιά ἀνθρώπινη ἐξουσία δέν θά ἀπέμενε. Θυμηθεῖτε τή δήλωση στίς σελίδες 98 καί 99 τοῦ βιβλίου «Ο Καιρός εἶναι ἐγγύς», ὅτι «μέσα στά ἐπόμενα 26 χρόνια [ἀπό τό 1889] ὅλες οἱ παρούσες κυριερονήσεις θά ἀνατραποῦν καί θά διαλυθοῦν». “Οτι «μέ τάς ίσχυράς αὐτάς Γραφικάς μαρτυρίας ὑπ’ ὅψιν περί τοῦ καιροῦ τῶν Ἐθνῶν, θεωροῦμεν ώς ἀποδεδειγμένην ἀλήθειαν τό ὅτι τό δογματικόν τέλος τῶν βασιλειῶν τοῦ κόσμου τούτου, καί ἡ πλήρης ἐγκαθίδρυσις τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, θέλει ἐπιτελεσθῆ μέχρι τό τέλος τοῦ 1914».

Σήμερα τό νόημα πού ἀποδίδεται στή φράση «τέλος τοῦ Καιροῦ τῶν Ἐθνῶν» (ἢ «οἱ προσδιορισμένοι χρόνοι τῶν Ἐθνῶν») εἶναι τελείως διαφορετικό. Δέν εἶναι τό **πραγματικό** τέλος τῆς κυριαρχίας τῶν ἀνθρώπινων κυριερονήσεων, ώς ἀποτέλεσμα τῆς καταστροφῆς τους ἀπό τόν Χριστό. Τώρα λέγεται ὅτι εἶναι τό τέλος τῆς «ἀδιάκοπης ἐξουσίας τους» πάνω στή γῆ, μέ τήν «διακοπή» νά προκύπτει ἀπό τό ὅτι ὁ Χριστός ἀνέλαβε ἀόρατα βασιλική ἐξουσία καί ἀρχισε νά βασιλεύει τό 1914 καί κατηύθυνε τήν προσοχή του μ' ἔναν «εἰδικό τρόπο» πρός τή γῆ, (δηλαδή, στήν πραγματικότητα, αὐτό πού νωρίτερα δίδασκαν γιά τό ἔτος 1874).

Ἐφόσον καί πάλι λένε ὅτι αὐτό συνέβη στό ἀόρατο βασίλειο, εἶναι δύσκολο νά ἀμφισβήτησει κανείς μιά τέτοια θεωρία. Τό γεγονός ὅτι τίποτα δέν ἔχει ἀλλάξει ἀπό τό 1914 ἀναφορικά μέ τήν κυριαρχία τῆς γῆς ἀπό γήινες κυριερονήσεις, δέν φαίνεται νά θεωροῦν ὅτι ἔχει κάποια σημασία. Ἡ «πραχιώρηση» ἐξουσίας πρός αὐτές ἔχει ἐκπνεύσει, λένε τώρα, ἔχει ἀκυρωθεῖ ἀόρατα ἀπό τόν ἀόρατο βασιλιά, κι ἔτσι τό «τέλος» τοῦ προσδιορισμένου χρόνου τους ἔχει ἔρθει.

“Ολα αὐτά μοιάζουν σάν νά διακηρύσσει κάποιος ἐπί σαράντα χρόνια ὅτι σέ μιά συγκεκριμένη ἡμερομηνία ὁ ἀνεπιθύμητος ἔνοικος μιᾶς ίδιοκτησίας θά ἐκδιωχθεῖ δογματικά, θά ἀπομακρυνθεῖ γιά πάντα, καί μετά, ὅταν αὐτή ἡ ἡμερομηνία ἔρχεται

καί περνᾶ καί ό ἀνεπιθύμητος ἔνοικος εἶναι ἀκόμα ἐκεῖ συνεχίζοντας νά φέρεται δπως συνήθως, προσπαθεῖ νά τό δικαιολογήσει αὐτό λέγοντας: «Λοιπόν, ἀκύρωσα τή μίσθωση καί ἀπ' ὅ,τι ξέρω εἶναι τό ἵδιο σάν νά είχε μετακομίσει πραγματικά. Καί ἐκτός αὐτοῦ, τώρα παρατηρῶ ἀπό πιό κοντά τήν κατάσταση».

‘Ομοιογονιμένως, δόσο περισσότερο πλησίαζε τό 1914, τόσο πιό προσεκτικές γίνονταν οί προοδιλέψεις. Παρότι ὁ Ρῶσσελ εἶχε ὑποστηρίξει ὅτι ἡ θύελλα ἀναταραχῆς καί παγκόσμιας ἀναρχίας θά λάμβανε χώρα πρίν ἀπό τόν Ὁκτώβριο τοῦ 1914, ἀργότερα, στό τεῦχος τῆς 1ης Ιουλίου 1904 εἶπε:

ΠΑΙΓΚΟΣΜΙΑ ΑΝΑΡΧΙΑ – ΑΚΡΙΒΩΣ ΠΡΙΝ ὩΜΕΤΑ ΤΟΝ ΟΚΤΩΒΡΙΟ ΤΟΥ 1914 μ.Χ.

Αὐτό πού μέ τήν πρώτη ματιά φαίνεται κάτι πάρα πολύ ἀσήμαντο καί ἐντελῶς ἄσχετο μέ τό θέμα, εἶχε ἀλλάξει τήν πεποιθησή μας σχετικά μέ τόν καιρό πού ἀναμένεται ἡ παγκόσμια ἀναρχία, σύμφωνα μέ τούς προφητικούς ἀριθμούς. Τώρα προσδοκοῦμε ὅτι τό ἀποκορύφωμα τῆς ἀναρχίας στόν μεγάλο καιρό ἀναταραχῆς, πού θά προηγηθεῖ τῶν εὐλογιῶν τῆς Χιλιετίας, θά εἶναι μετά τόν Ὁκτώβριο τοῦ 1914 μ.Χ. – πολύ σύντομα μετά ἀπό αὐτήν τήν χρονολογία, κατά τή γνώμη μας – “σέ μία ωρα”, “ξαφνικά”.

Τό 1894 ὁ Ρῶσσελ εἶχε διαβεβαιώσει ὅτι οἱ ἀριθμοί πού ἔξεθετε ἦταν «χρονολογίες τοῦ Θεοῦ, ὅχι δικές του». Στό τεῦχος τῆς Σκοπιᾶς τοῦ Πύργου τῆς 1ης Ὁκτώβριου τοῦ 1907, μέ τό 1914 νά ἀπέχει μόνο ἑπτά χρόνια, σ' ἓνα ἀρθρό μέ τίτλο «Γνώση καί Πίστη ἀναφορικά μέ τή Χρονολογία», εἶπε:

“Ἐνας ἀγαπητός ἀδελφός ρωτᾷ: Μποροῦμε νά αἰσθανόμαστε ἀπόλυτα δέβαιοι ὅτι ἡ Χρονολογία πού ἀναπτύσσεται στίς ΜΕΛΕΤΕΣ ΤΗΣ ΧΑΡΑΥΓΗΣ εἶναι σωστή;” Οτι ὁ θερισμός ἀρχισε τό 1874 μ.Χ. καί θά λήξει τό 1914 μ.Χ. σέ μια παγκόσμια ἀναταραχή πού θά ἀνατρέψει ὅλα τά παρόντα ἴδρυματα καί θά τήν ἀκολουθήσει ἡ Βασιλεία τῆς Δικαιοσύνης τοῦ Βασιλιὰ τῆς Δόξας καί τῆς Νύμφης Του, τῆς Ἐκκλησίας;

΄Απαντᾶμε, ὅπως ἔχουμε πράξει συχνά στό παρελθόν στά τεύχη τῆς ΧΑΡΑΥΓΗΣ καί τῆς ΣΚΟΠΙΑΣ ΤΟΥ ΠΥΡΓΟΥ καί προφορικά καί μέ επιστολές: “Οτι δέν ἔχουμε ποτέ ίσχυριστεῖ ὅτι οἱ ὑπολογισμοί μας εἶναι ἀλάνθαστα σωστοί· δέν ἔχουμε ποτέ ίσχυριστεῖ ὅτι εἶναι γνώση ἢ ὅτι βασίζονται σέ ἀδιαμφισβήτητα στοιχεῖα, γεγονότα, γνώση· ὁ ίσχυρισμός μας ἡταν πάντα ὅτι βασίζονται στήν πίστη.

Τό ἵδιο ἀριθμοὶ ὅμως συνεχίζει καί ὑπονοεῖ ὅτι αὐτοί πού ἀμφισθητοῦν τέτοιους ὑπολογισμούς ἔχουν ἔλλειψη πίστης, λέγοντας:

Σᾶς ὑπενθυμίζομε ἔναντι τά ἀδύνατα σημεῖα τῆς χρονολογίας ἀναπληρώνονται ἀπό τίς διάφορες προφητεῖες οἱ ὅποιες συννοφαίνονται μέ τή Χρονολογία μέ τόσο ἀξιοσημείωτο τρόπο, πού ἡ πίστη στή Χρονολογία γίνεται σχεδόν γνώση ὅτι εἶναι ὀρθή. Ἡ ἀλλαγή ἐνός μονάχα ἔτους θά χαλοῦσε τήν ἔξασια ἐναρμόνιση τῶν προφητειῶν ἐπειδή μερικές ἀπό τίς προφητεῖες μετρῶνται ἀπό π.Χ., ἄλλες ἀπό μ.Χ., καί ἄλλες ἔξαρτῶνται κι ἀπό τίς δύο περιόδους. Πιστεύομε ὅτι ὁ Θεός εἶχε τήν πρόθεση νά κατανοηθοῦν αὐτές οἱ προφητεῖες στόν «ὅρισμένο καιρό»· πιστεύομε ὅτι τίς κατανοοῦμε τώρα – καί ὅτι μᾶς μιλοῦν μέσω τῆς Χρονολογίας. Μήπως δέν ἐπικυρώνουν τή Χρονολογία μέ τόν τρόπο αὐτόν; Τό κάνονν ὅταν ὑπάρχει πίστη, ἀλλά ὅχι σέ ἄλλη περίπτωση. Ό Κύριός μας διακήρυξε: “Οἱ συνετοί θέλοντιν ἐννοήσει”· καί μᾶς εἶπε νά “ἀγρυπνοῦμε” γιά νά μάθουμε· καί εἶναι αὐτή ἡ Χρονολογία πού πείθει ἐμᾶς (πού μποροῦμε νά τή δεχτοῦμε διά πίστεως, καί τό κάνονυμε) ὅτι ἡ Παραβολή τῶν Δέκα Παρθένων εἶναι τώρα σέ διαδικασία ἐκπλήρωσης – ὅτι ἡ πρώτη της κραυγή ἀκούστηκε τό 1844 καί ἡ δεύτερη κραυγή της “Ιδού ὁ Νυμφίος ἔρχεται” – εἶναι παρών – ἀκούστηκε τό 1874.

Πόσο ὠφελεῖ – ἢ, σχετικά μ’ αὐτό τό θέμα, πόση ταπεινοφροσύνη ἐπιδεικνύει – νά παραδέχεται κανείς ὅτι δέν εἶναι ἀλάνθα-

στος, ἐνῶ τήν ἵδια στιγμή ὑπονοεῖ ὅτι μόνο ἐκεῖνοι πού δέχονται τίς ἀπόψεις του δείχνουν πίστη, εἶναι ἀνάμεσα στούς «συνετούς πού θά ἐννοήσουν»; «Οσοι ἀπέτυχαν νά προσέξουν ἐκεῖνες τίς «χραυγές» τοῦ 1844 καί τοῦ 1874 δέν θά κατατάσσονταν λογικά μέ τίς «μωρές παρθένες» τῆς παραδολῆς;

Πιό πρίν, στό ἴδιο ἄρθρο, ὁ Ρώσσελ εἶχε πεῖ:

Οἱ καιροί καί οἱ ἐποχές τοῦ Θεοῦ δίνονται μέ τέτοιο τρόπο, πού νά πείθει μόνο ὅσους, λόγω τῆς γνωριμίας τους μέ τόν Θεό, εἶναι ἴκανοί ν' ἀναγνωρίσουν τίς χρακτηριστικές μεθόδους Του.

”Ετοι, ἂν κάποιοι ἔξεφραζαν ἀμφιβολίες γιά τή Χρονολογία τῆς Ἐταιρείας, ἡ ἵδια ἡ ποιότητα τῆς σχέσης τους μέ τόν Θεό ἐτίθετο ἐντεχνα ὑπό ἀμφισβήτηση – μαζί μέ τήν πίστη καί τή σύνεσή τους. Αὐτό ἀποτελεῖ μορφή πνευματικοῦ ἐκφοδισμοῦ, μιᾶς πρακτικῆς πού ἐνισχύθηκε πολλές φορές ἀφοῦ τό 1914 πέρασε ἀποτυγχάνοντας νά ἐκπληρώσει τίς προσδοκίες πού εἶχαν δημοσιευθεῖ παγκοσμίως.

”Οπως ἔχει ἀναφερθεῖ, τό 1993 ἡ Ἐταιρεία Σκοπιά δημοσίευσε μιά νέα ἰστορία τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωδᾶ, μέ τίτλο «Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ – Διαγγελεῖς τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ». Ορισμένα ἀποσπάσματα φαίνονται νά εἶναι ἀντιδράσεις σέ πληροφορίες πού ἔχουν δημοσιευθεῖ ἀπό ἄλλες πηγές, προφανῶς σέ μιά προσπάθεια νά ἀμβλύνουν τό ἀποτέλεσμα πού εἶχαν αὐτές οἱ πληροφορίες. Γιά παράδειγμα, τό διδλίο τοῦ Κάρολ Όλοφ Γιόνσον «Οἱ Καιροί τῶν Ἐθνῶν ἀναθεωρημένοι» πού ἐκδόθηκε καί κυκλοφορεῖ ἀπό τό 1983, ἔδειξε καθαρά τίς ἀντέντιστικές πηγές γιά πολλές ἀπό τίς χρακτηριστικές διδασκαλίες τοῦ Καρόλου Τέιζ Ρώσσελ, περιλαμβανομένων αὐτῶν σχετικά μέ τό ἔτος 1914. Οἱ ἐκδόσεις τῆς Σκοπιᾶς ἐπί δεκαετίες ἔχουν προσπάθησει νά μειώσουν τή σημασία αὐτῆς τῆς πραγματικότητας ἡ ἀπλά τήν ἀγνοοῦν, δίνοντας τήν ἐντύπωση ὅτι οἱ περισσότερες ἀπό αὐτές τίς διδασκαλίες καί ἡ χρονολογία τοῦ 1914 ἥταν ἀρχικά τοῦ Ρώσσελ, καί ὅτι ἐκεῖνος καί τό περιοδικό του «Ἡ Σκοπιά τοῦ Πύργου» συνιστοῦσαν ἔναν μονα-

δικό θεῖο ἀγωγό γιά τήν ἀποκάλυψη ἀληθειῶν πού εἶχαν προηγουμένως χαθεῖ ἢ ἦταν ἄγνωστες.

Τώρα, γιά πρώτη φορά, ὑπῆρξε κάποια παραδοχή σχετικά μέ τήν ἔκταση τοῦ χρέους σέ αὐτές τίς ἄλλες, παλαιότερες πηγές, ὅπως στήν περίπτωση τῆς ἀνάπτυξης ἀπό τὸν Τζών "Ακουιλα Μπράουν τῆς Θεωρίας ὅτι οἱ «έπτα καιροί» τοῦ 4ου κεφαλίου τοῦ Δανιήλ ἀναπαριστοῦν μιά περίοδο 2.520 ἔτῶν καί συνδέονται μέ τούς «Καιρούς τῶν Ἑθνῶν» στό Λουκ. 21:24. (Μέχρι πού ἐκδόθηκε αὐτό τό βιβλίο, τό ὄνομα τοῦ Τζών "Ακουιλα Μπράουν δέν εἶχε ἐμφανιστεῖ ποτέ, σέ καμμιά ἐκδοση τῆς Σκοπιᾶς.) Ἐπίσης, τό ὅτι δέν εἶχε ἐμφανιστεῖ ποτέ, σέ καμμιά ἐκδοση τῆς Σκοπιᾶς.) Ἐπίσης, τό ὅτι δέν εἶχε ὁ Ρῶσσελ, ἀλλά ὁ ἀντβεντιστής τῆς Δευτέρας Ἑλεύσεως N. X. Μπάρμπουρ πού εἶχε στοχεύσει στό 1914 ὡς τό «τέλος τοῦ Καιροῦ τῶν Ἑθνῶν» στό περιοδικό του «Κήρυξ τῆς Πρωίας» τό 1875 – τέσσερα χρόνια πρίν ἐμφανιστεῖ τό πρῶτο τεῦχος τῆς «Σκοπιᾶς» – καί ὅτι ἀπό αὐτόν εἶχε πάρει αὐτή τήν ἡμερομηνία ὁ Ρῶσσελ.

"Ολες αὐτές οἱ πληροφορίες ἦταν διαθέσιμες καί γνωστές στήν ἡγεσία τῆς Σκοπιᾶς γιά δεκαετίες. "Ολα τά μέλη τοῦ Κυδερνῶντος Σώματος παρέλαβαν τίς πρῶτες 20 σελίδες τοῦ ὑλικοῦ τοῦ Κάρλ "Ολοφ Γιόνσον, ὅπου ὅλα αὐτά τά γεγονότα ἐπεξηγοῦνται πολύ λεπτομερειακά, ἀπό τό 1979. Κι ὅμως, μόνο σ' αὐτήν τήν πολύ μεταγενέστερη χρονολογία παραδέχτηκε ἀνοιχτά ἡ Ὁργάνωση τῆς Σκοπιᾶς ποιοί ἦταν οἱ πραγματικοί ἐπινοητές αὐτῶν τῶν ἀπόψεων καί ἀρχῶν.¹¹

Αὐτό τό νέο βιβλίο ἴστορίας ἔκανε ἐπίσης τουλάχιστον κάποια ὄμοιογία γιά τίς παλαιότερες διδασκαλίες πού ὑποστήριζαν γιά πολύν καιρό ἀναφορικά μέ τίς χρονολογίες: τοῦ 1874, ἥ ὅποια τάχα σηματοδοτοῦσε τήν ἔναρξη τῆς «Δευτέρας Παρουσίας» τοῦ Χριστοῦ, τοῦ 1878 ὡς τοῦ ἔτους πού ὁ Χριστός ἀνέλαβε διασιλική ἔξουσία, τοῦ 1881 ὡς τοῦ ἔτους κατά τό ὅποιο θά ἔληγε ἡ οὐράνια κλήση, καί τοῦ 1925 ὡς τοῦ ἔτους ὅπου θά ἀνα-

11. Βλ. «The Gentile Times Reconsidered» (Οἱ Καιροί τῶν Ἑθνῶν ἀναθεωρημένοι) σελ. 19-29· Μάρτυρες τοῦ Ἱεροῦ – Διαγγελεῖς τῆς Βασιλείας, σελ. 45-47, 132-135.

σταίνονταν οἱ «ἀρχαῖοι ἀριστεῖς» καί θά ἄρχιζε τὸ Μέγα Ἰωβηλαῖο γι' αὐτή τή γῆ. "Ολες αὐτές οἱ πληροφορίες εἶχαν παρουσιαστεῖ νωρίτερα, τό 1983, στήν πρώτη ἔκδοση τοῦ παρόντος βιβλίου, τοῦ «Κρίση συνείδησης».

Αὐτό πού δέν κάνει τό βιβλίο «Διαγγελεῖς...» εἶναι νά παραδεχτεὶ ἔντιμα καί εἰλικρινά τή μεγάλη σημασία καί τή συνεχή ἔμφαση πού ἔδιναν σ' αὐτές τίς χρονολογίες, σέ πολλές περιπτώσεις γιά περισσότερα ἀπό 50 χρόνια, καί τήν κατηγορηματικότητα μέ τήν ὅποια γίνονταν οἱ βεβαιώσεις καί οἱ ἴσχυρισμοί. Σ' αὐτό τό βιβλίο, ὅπως καί σέ πρόσφατα ἄρθρα τῆς «Σκοπιᾶς» καί τοῦ «Ξύπνα!», γίνεται μιά συνεχιζόμενη προσπάθεια νά ἐλαχιστοποιηθεῖ ἡ σημασία πού ἀπέδιδαν σ' αὐτές τίς χρονολογίες καί σ' αὐτά πού προέλεγαν ὅτι θά λάμβαναν χώρα τό ἀργότερο μέχρι τό 1914.¹² Συχνά ἐστιάζονται σέ μία πλευρά τῶν πολλῶν ἴσχυρισμῶν (ὅπως ὅταν ἀναφέρονται μόνο στό «τέλος τοῦ καιροῦ τῶν Ἐθνῶν» ἢ ὅταν παρουσιάζονται ὅτι τό 1914 ἐθεωρεῖτο μόνο μιά «κρίσιμη χρονολογία» ἢ ἔνα «σημαντικό ἔτος») καί δέν ἀναφέρονται ἄλλους βασικούς ἴσχυρισμούς πού ἔταν οὐσιώδη κι ἀναπόσπαστα μέρη τῆς πρόδηλεψης. Γενικά, παρουσιάζονται στούς ἀναγνῶστες μόνο λίγες προειδοποιητικές δηλώσεις πού ἔγιναν ὅταν πλησίαζε τό 1914 (ἢ, μεταγενέστερα, τό 1925) καί οἱ θρασεῖς προορήσεις περιγράφονται μόνο ώς μή τελεσίδικες «προτάσεις» ἢ ἀπλές «πιθανότητες». Ἀπό τή στιγμή πού ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν ἀναγνωστῶν τους δέν ἔχει πρόσθαση στίς παλαιότερες ἔκδόσεις, τά ἄρθρα μποροῦν νά ἐκμεταλλευθοῦν τήν ἄγνοιά τους καί μποροῦν μέ μιά ἐπιλεκτική χρήση ἀποσπασμάτων νά κάνουν τήν ἴσχυ τῶν προοδιλέψεων νά φαίνεται μικρότερη καί εἴτε νά δικαιολογήσουν εἴτε νά ἀγνοήσουν σκόπιμα ἄλλες ξεκάθαρες δηλώσεις πού ἔχουν γίνει.

Πολύ συχνά, ἡ τακτική πού ἀκολουθεῖται εἶναι νά δίνεται ἔμφαση στήν ἀπουσία συγκεκριμένης δοκιλογίας, ώς ἂν ἡ μή χρήση ἐκείνων τῶν συγκεκριμένων λέξεων ἢ φράσεων τούς

12. Δεῖτε, γιά παραδειγμα, τή Σκοπιά τῆς 1ης Νοεμβρίου 1993, σελ. 8-12· «Ξύπνα!» τῆς 22ας Μαρτίου 1993, σελ. 3,4.

ἀπαλλάσσει ἀπό τό ὅτι ἔχουν κάνει ψευδοπροφητεῖς στό ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Τό «Ξύπνα!» τῆς 22ας Μαρτίου 1993 στή σελίδα 3, κάτω ἀπό τήν ἐπικεφαλίδα «Γιατί τόσοι ψεύτικοι συναγερμοί;» παρουσιάζει ἔνα τέτοιο παράδειγμα:

Υπάρχουν μερικοί που κάνουν θεαματικές προβλέψεις για το τέλος του κόσμου ώστε να ελκύουν την προσοχή και να συγκεντρώνουν ακολούθους, δύμας, ἄλλοι είναι ειλικρινά πεπεισμένοι ότι οι διακηρύξεις τους είναι αληθινές. Αυτοί εκφράζουν προσθοκίες που είναι βασισμένες στην ερμηνεία που δίνουν οι ίδιοι σε ορισμένα Γραφικά κείμενα ἡ σε φυσικά γεγονότα. Δεν ισχυρίζονται ότι οι προβλέψεις τους είναι ἀμεσες αποκαλύψεις από τον Ιεχωβά και ότι, με αυτή την ἐννοια, προφητεύουν στο ὄνομα του Ιεχωβά. Συνεπάς, σε αυτές τις περιπτώσεις, όταν τα λόγια τους δεν επαληθεύονται, δεν θα πρέπει να τους θεωρούμε ψευδοπροφήτες ὅτας εκείνους για τους οποίους προειδοποιούν τα εδάφια Δευτερονόμιον 18:20-22. Επειδή υπόκεινται σε λάθη, ὅπως ὅλοι οι ἀνθρώποι, παρερμήνευσαν τα πράγματα.*

* Η συνοδευτική ὑποσημείωση περιέχει τά ἀκόλουθα:

* Οι Μάρτυρες του Ιεχωβά, καθώς προσμένουν με ζωηρό ενδιαφέρον τη δεύτερη ἔλευση του Ιησού, πρότειναν ημερομηνίες που αποδίχιζαν ανακριβεῖς. Ήσαντας αυτού, μερικοί τους ἔχουν αποκαλέσει ψευδοπροφήτες. Όμως, ποτέ σε αυτές τις περιπτώσεις δεν ισχυρίστηκαν ότι ἔκαναν προβλέψεις 'στο ὄνομα του Ιεχωβά'. Ποτέ δεν είπαν: 'Αυτά είναι τα λόγια του Ιεχωβά'. Η Σκοπιά, το επίσημο περιοδικό των Μαρτύρων του Ιεχωβά, ἔχει γράψει: «Δεν κατέχουμε το δώρο της προφητείας». (Ιανουάριος 1883, σελίδα 425 [στην αγγλική]) «Όύτε εκδηλώνουμε ευλάβεια για τα συγγράμματα μας ούτε τα θεωρούμε αλάθητα». (15 Δεκεμβρίου 1896, σελίδα 306 [στην αγγλική]) Η Σκοπιά επίσης ἔχει δηλώσει ότι το γεγονός πως μερικοί ἔχουν το πνεύμα του Ιεχωβά ισχει σημαίνει ότι εκείνοι που υπηρετούν τώρα ως μάρτυρες του Ιεχωβά είναι θεόπνευστοι. Δεν σημαίνει ότι δύο είναι γραμμένα στο περιοδικό αυτό Σκοπιά είναι θεόπνευστα και ἀπταιστα, χωρὶς λάθη». (1 Νοεμβρίου 1947, σελίδα 334) «Η Σκοπιά δεν ισχυρίζεται ότι είναι θεόπνευστη στις δηλώσεις της, ούτε είναι δογματική». (1 Νοεμβρίου 1950, σελίδα 336) «Οι αδελφοί που επομάζουν αυτές τις εκδόσεις δεν είναι αλάνθαστοι. Τα συγγράμματά τους δεν είναι θεόπνευστα ὅτως ήσαν εκείνα του Παύλου και των ἀλλών Βιβλικών συγγραφέων. (2 Της. 3:16) Και γι' αυτό, κατά καιρούς, παρέστη ανάγκη, καθόσον η κατανόησης γίνεται σαφέστερη, να διορθωθούν απόφεις. (Παρ. 4:18)»—15 Ιουνίου 1981, σελίδα 19.

* Εποι, τό ἐπιχείρημα εἶναι ότι ἄν κάποιος δέν χρησιμοποιεῖ

όμως, άλλοι είναι ειλικρινά πεπεισμένοι ότι οι διακηρύξεις τους είναι αληθινές. Αυτοί εκφρά-

έκφρασεις ὅπως «αὐτή εἶναι μιά ἄμεση ἀποκάλυψη κατευθείαν ἀπό τὸν Ἰεχωδᾶ», καὶ ἀποφεύγει νά ἐφαρμόζει στὸν ἑαυτό του ὅρους ὅπως «ἀλάνθαστος» καὶ «θεόπνευστος», τά πράγματα πού λέει καί οἱ ἰσχυρισμοί πού κάνει πρέπει νά θεωροῦνται ώς οὓσιαστικά ἀκίνδυνη ἔκφραση τῆς μόνης γνώμης του. Ἡ Βίβλος δέν ἀναγνωρίζει τέτοια ὑπεραπλουστευμένα κριτήρια γιά νά προσδιορίσει ότι εἶναι σφάλμα νά ἀποτολμᾶ κανείς νά μιλᾶ στὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καί νά προλέγει γεγονότα πού ἀποτυγχάνουν νά συμβοῦν. Μπορεῖ νά μή δροῦμε τούς ψευδοπροφῆτες μέσα στὸν Ἰσραὴλ νά χρησιμοποιοῦν ἵδιαίτερες ἔκφρασεις ὅπως «ἄμεση ἀποκάλυψη» ἢ νά μιλοῦν γιά τὸν ἑαυτό τους μέντοις ὅπως «θεόπνευστος» καί «ἀλάνθαστος». Καί ὅμως, ὑπῆρχε ὁ ἀδικαιολόγητος κι ἀθέμιτος ἰσχυρισμός ότι τά λόγια τους ἔρχονταν πράγματι ἀπό τὸν Ἰεχωδᾶ. Τό νά «μιλᾶς στὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ» σημαίνει ότι τό κάνεις ώς ἔκπρόσωπός του, ὅπως ἀναγνωρίζει ἡ ἔκδοση τῆς Σκοπιᾶς «Ἐνόραση στίς Γραφές» (Τόμος 2, σελ. 468). Ὁ Ρῶσσελ ἀνέφερε ότι ὁ ἵδιος ἦταν ἔκπρόσωπος τοῦ Θεοῦ καί παρουσίαζε τίς χρονολογικές προσέξεις ώς τό προϊόν τῆς καθοδήγησης τοῦ Θεοῦ πρός τὸν λαό του. Τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ καί ὁ Λόγος Του εἶχαν σίγουρα ἐμπλακεῖ σέ ὅλα αὐτά πού παρουσιάζονταν.

Προσέξτε τίς δύο παραθέσεις στήν προηγούμενη ὑποσημείωση (παραμένεις ἀπό τεύχη τῆς «Σκοπιᾶς τοῦ Πύργου» τοῦ 1883 καί τοῦ 1896) πού παρουσιάζονται ώς στοιχεῖα ότι δέν «προφήτευαν στὸ ὄνομα τοῦ Ἰεχωδᾶ» καί ότι ἀπέφευγαν τό δογματισμό καί τὸν κομπασμό, καί μετά συγκρίνετε αὐτές μέ τίς δηλώσεις πού δρίσκονταν σέ κάθε ἔκδοση πρὸ τοῦ 1914, δηλώσεις πού διακήρυξαν ότι οἱ χρονολογικοί ὑπολογισμοί τῆς «Σκοπιᾶς τοῦ Πύργου» ἦταν «χρονολογίες τοῦ Θεοῦ, ὅχι δικές μας», ότι «ἔχει δηλωθεῖ μέ ἔμφαση ότι τό 1878 μ.Χ. ἥρθε ὁ καιρός όπου ἔπρεπε ν' ἀρχίσει βασιλική κρίση στὸν οἶκο τοῦ Θεοῦ», ότι αὐτό τό ἔτος [1878] «σαφῶς σημαίνει τόν καιρό γιά πραγματική ἀνάληψη ἔξουσίας ώς βασιλέας τῶν βασιλέων». Ἡ μέ τίς ἐπαναλαμβανόμενες δηλώσεις ότι οἱ Γραφικές μαρτυρίες θά «ἀποδείκνυαν» ώς «γεγονός ὁριστικά ἀποδεικνύμενο ἀπό τίς Γραφές» ότι τό 1914

θά σήμαινε «τό ἀπώτατο ὅριο τῆς κυβερνήσεως τοῦ κόσμου ἀπό ἀτελεῖς ἀνθρώπους», θά «ἀποδείκνυαν» ὅτι «πρὸν τὸ τέλος τοῦ 1914, τὸ τελευταῖο μέλος» τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ «θά δοξασθεῖ μᾶξι μὲ τὴν Κεφαλή», θά «ἀποδείκνυαν» ὅτι «πρό τῆς ορθείσης χρονολογίας ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, διοργανωμένη ἐν δυνάμει», θά χτυπήσει καὶ θά συντρίψει καὶ θά «ἐκμηδενίσει τελείωσις τὴν ἴσχυ αὐτῶν τῶν (Ἐθνικῶν) βασιλέων», κατασυντρίβοντας καὶ διασκορπίζοντας τίς «ύπαρχουσες ἔξουσίες - πολιτικές καὶ ἐκκλησιαστικές». Ἡ μέ τόν ἴσχυρισμό ὅτι «ἐντός τῶν ἐπομένων 26 ἑτῶν [ἀπό τό 1889], ὅλες οἱ ἐνεστῶσες κυβερνήσεις πρόκειται ν' ἀνατραποῦν καὶ νά διαλυθοῦν», καὶ ὅτι «θεωροῦμε ὡς ἀποδεδειγμένη ἀλήθεια τό ὅτι τό ὄριστικό τέλος τῶν βασιλειῶν τοῦ κόσμου τούτου καὶ ἡ πλήρης ἐγκαθίδρυση τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ θά ἐπιτελεσθοῦν μέχρι τό τέλος τοῦ 1914», καὶ ὅτι ἡ χρονολογία λήξης τῆς μεγάλης τελικῆς μάχης «σημειώνεται ὁριστικά στίς Γραφές ὡς ὁ Ὁκτώβριος τοῦ 1914. Ἡ μάχη εἶναι ἥδη σέ ἐξέλιξη, καὶ ἡ ἔναρξή της ἀνάγεται στόν Ὁκτώβριο τοῦ 1874». Αὐτές οἱ δηλώσεις εἶναι ὅλες τεκμηριωμένες σέ προηγούμενες σελίδες αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου.

Ἄκολουθώντας αὐτό τό ἵδιο μοντέλο τῆς κάλυψης τῶν γεγονότων μ' ἔνα σημασιολογικό προπέτασμα καπνοῦ, ἀναφορικά μέ τήν πρόβλεψη γιά τόν δοξασμό τῆς Ἐκκλησίας στόν οὐρανό τό 1914, τό νέο διδλίο ἴστορίας (στή σελίδα 635) παραθέτει μιά δήλωση ἀπό τεῦχος τῆς Σκοπιᾶς τοῦ 1916, ὅτι «ἄπλως τό συμπεράναμε καὶ, προφανῶς, σφάλαμε». Ἐν ὅψει τῶν ἔκαθαρων δηλώσεων πού παρατέθηκαν ἥδη, μέ τή συχνή χρήση ὅρων ὅπως «ἀπόδειξη» καὶ «ἀποδεδειγμένη», «στέρεα ἔδραιωμένη» «ἀποδεδειγμένη ἀλήθεια» «ὅριστικά σημειωμένη», αὐτό μπορεῖ νά περιγραφεῖ μόνο ὡς δημοσιογραφική καὶ πνευματική ἀνεντιμότητα.

Συχνά, στήν ἐπιχειρηματολογία τῆς Σκοπιᾶς εἰσάγεται στήν πορεία ἔνα παραπλανητικό στοιχεῖο, σάν γιά νά τραβᾶ τήν προσοχή ἀπό τήν ἀποτυχία τῶν προορήσεων μέ τό νά μεταθέτει τό ἐπίκεντρο στήν προθυμία πολλῶν νά ὑποστηρίζουν μιά ὀργάνωση καὶ νά παραμένουν στό πλευρό της, παρότι τούς ἔχει

ταῖσει ψεύτικες ἐλπίδες, ἐνῷ ἀναπαριστᾶ ἐκείνους πού ἐπέλεξαν νά μήν τό κάνουν ώς «πνευματικά ἀδύναμους» πού «ἔχουν διαρυθεῖ στήν ὑπηρεσία τοῦ Θεοῦ» ἢ κυνέρωνται ἀπό ἐγωιστικά κίνητρα.

Αὐτό μονάχα τονίζει ὅτι εἶναι Ἰσως ὁ πιό θλιβερός παράγοντας τοῦ ὄλου θέματος: τήν φανερή ἔλλειψη τοῦ ὅποιου γνήσιου ἐνδιαφέροντος γιά τό ἀποτέλεσμα πού εἶχαν τέτοιες προοδιλέψεις στίς ζωές τῶν ἀνθρώπων, αὐτῶν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Σκοπιας πού ἔδιεπαν τά προφητικά μηνύματα ώς ἐρχόμενα ἀπό μιά πηγή διευθυνόμενη ἀπό τόν Θεό, ώς τήν θεϊκά παρεχόμενη «τροφή στόν κατάλληλο καιρό» γι' αὐτούς. Ἐκεῖνοι παροτρύνθηκαν ἀνοιχτά νά ἐπιτρέψουν σ' αὐτούς τούς προφητικούς ἴσχυροισμούς, τούς οίκοδομημένους γύρω ἀπό συγκεκριμένες ἡμερομηνίες, νά χρησιμεύσουν ώς βάση γιά τίς ἐλπίδες καί τίς προσδοκίες τους, κι ἔτσι νά διαμορφώσουν τίς ζωές τους σέ συμφωνία μ' αὐτούς. Αὐτό παρήγαγε μιά στρεβλή καί μυωπική ἀποψη τῆς ζωῆς καί τοῦ μέλλοντος, καί ὁδήγησε μοιραῖα στήν ἀπογοήτευση, γιατί ἡ ψευδαίσθηση ἀργά ἢ γρήγορα ἥρθε ἀντιμέτωπη μέ τήν πραγματικότητα.

Τό πρωτοσέλιδο πού ἀπεικονίζεται στήν ἐπόμενη σελίδα εἶναι ἀπό ἕνα τεῦχος τοῦ Bible Students Monthly («Μηνιαία ἔκδοση τῶν Σπουδαστῶν τῆς Γραφῆς»), πού ἐκδόθηκε κατά τή διάρκεια τοῦ Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Δείχνει τόν τρόπο μέ τόν ὅποιο παρουσιάζονταν οἱ προφητικές δηλώσεις ἀπό τόν ἐκπρόσωπο τῆς Σκοπιας τοῦ Πύργου, Ρῶσσελ: ὅχι ώς κάτι προτεινόμενο ἢ ώς ἀπλή γνώμη, ἀλλά ώς κάτι πού διακηρύσσεται ἔξαιτίας τῆς σύνδεσης τῆς προφητείας μέ τό «θεῖο σχέδιο τῶν αἰώνων» τοῦ Θεοῦ.

Κεφάλαιο 8

Δικαιολόγηση και ἐκφοβισμός

“Οταν οἱ ἄνθρωποι μιλοῦν πάρα πολύ, ἡ ἀμαρτία ποτέ δέν εἶναι μακριά· ἡ κοινή λογική συγκρατεῖ τὴ γλῶσσα της.

– Παροιμίες 10:19, NEB.*

Ο Κάρολος Τέιζ Ρωσσελ, ὁ ὄποιος αὐτοχαρακτηριζόταν ὡς «ἐκπρόσωπος τοῦ Θεοῦ», πέθανε τό 1916. Ἀφησε πίσω του ἔνα ηληροδότημα χρονικῶν προφητειῶν, ἀπό τίς ὄποιες οὔτε μία δέν εἶχε φέρει τά ἀποτελέσματα πού εἶχε προείπει. Ἐπίσης, ἀφησε πίσω του χιλιάδες μπερδεμένους ὅπαδούς.

Τό διιδίο τῆς Σκοπιᾶς «Φῶς I» (Light 1) πού ἐκδόθηκε τό 1930, στή σελίδα 194 περιγράφει τήν κατάσταση ὡς ἔξης:

“Ολος ὁ λαός τοῦ Κυρίου προσέβλεπε στό 1914 μέ χαρούμενη προσμονή. Ὁταν ἐκεῖνος ὁ καιρός ἥρθε καὶ παρῆλθε, ὑπῆρξε πολλή ἀπογοήτευση, πικρία καὶ ὁδύνη, καὶ ὁ λαός τοῦ Κυρίου περνοῦσε μεγάλη ντροπή. Τούς γελοιοποιοῦσαν ἴδιαίτερα ὁ κλῆρος καὶ οἱ σύμμαχοί του, τούς ἔδειχναν μέ περιφρόνηση, ἐπειδή εἶχαν πεῖ τόσα πολλά γιά τό 1914, καὶ γι' αὐτά πού θά συνέδαιναν, καὶ οἱ «προφητεῖς» τους δέν εἶχαν ἐκπληρωθεῖ.

Μέ τό πού πέρασε καὶ τό 1914 καὶ τό 1915 χωρίς πλήρη ἀνατροπή ὅλων τῶν βασιλειῶν καὶ τῶν ἀνθρώπινων ἰδρυμάτων, χωρίς ἀνάληψη τῆς ἔξουσίας ὅλης τῆς γῆς ἀπό τή βασιλεία τοῦ Χριστοῦ, χωρίς μετάβαση τῶν κεχρισμένων στήν οὐράνια ζωή, χωρίς καταστροφή τῆς «Βαδυλώνας τῆς Μεγάλης», χωρίς μετα-

* Αρχαῖο κείμενο (μετάφραση τῶν Ο'): «ἐκ πολυλογίας οὐκ ἐκφεύξῃ ἀμαρτίαν, φειδόμενος δὲ χειλέων νοήμων ἔσῃ.»

στροφή τοῦ Ἰσραὴλ στόν Χριστιανισμό – χωρίς ὅλα αὐτά πού εἶχε προβλεφθεῖ ὅτι θά λάμβαναν χώρα μέχρι τό 1914 – σοδαρές ἀμφιβολίες προέκυψαν μεταξύ τῶν πιστῶν τῆς Σκοπιᾶς. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι εἶχε ξεσπάσει ὁ Α' Παγκόσμιος Πόλεμος, ἀλλά δέν εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τήν παγκόσμια ἀναρχία πού εἶχε προβλεφθεῖ.

Τόν Ὁκτώβριο τοῦ 1916, λίγο πρίν τό θάνατό του, ὁ Ρωσσελ, γράφοντας ἔναν πρόλογο σέ μιά νέα ἐκδοση τοῦ βιβλίου «Ὁ καιρός εἶναι ἐγγύς», προσπάθησε νά μειώσει τή σημασία τῶν ἀνακριθειῶν σέ ὅσα εἶχαν προβλεφθεῖ γιά τό 1914. Τά ὅσα ἀκολουθοῦν ἐπεξηγοῦν τήν προσέγγιση πού πῆρε:*

‘Ο συγγραφεὺς ἀναγνωρίζει ὅτι εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο, παρουσιάζει τὴν σκέψιν ὃν οἱ ἄνγιοι τοῦ Κυρίου ἥδηναντο νά προσδοκῶσιν, ὅπως εὐθεῖῶσιν μετ’ αὐτοῦ ἐν δόξῃ κατὰ τὸ τέλος τοῦ καιροῦ τῶν ἐθνῶν. Τοῦτο ἦτο ἐν λάθος εἰς τὸ δόπιον ἥδηναντο τις φυσικῶς νά ὑποτέσῃ, ἀλλ’ ὁ Κύριος διεκαθέρνησεν αὐτό, πρὸς ὅφελος τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἡ σκέψις ὃν ἡ Ἐκκλησία θά συνηθοίζετο δηλα τὴν δόξαν πρὸ τοῦ ὀκτωβρίου τοῦ 1914 ἔσχε βεβαίως ἐνισχυτικήν καὶ ἐνθαρρυντικήν ἐπιφρονήν ἐπὶ χιλιάδων, οἵτινες πάντες δυνανταὶ ἔνεκεν τούτου νά αἰνῶσι τὸν Κύριον, καὶ διά τὰ λάθος ἀκάμη. Πολλοὶ τῷ ὅντι δύνανται νά εἴπωσιν ὃν εἶναι πληρεῖς εὐγνωμοσύνης εἰς τὸν Κύριον, διότι ἡ ἐκπλήρωσις τῶν ἐλπίδων τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἔλαθε χώραν, ὅταν ἀνεμένομεν καὶ διότι ἡμεῖς, ὡς λαὸς τοῦ Κυρίου, ἔχομεν περισσοτέρας εὐκαρίας δηλα τὸπως ἐπιτελέσωμεν ἀγιασμόν, καὶ δηλα συμμετάσχωμεν μετά τοῦ Κυρίου ἥμῶν εἰς τὴν παρουσίασιν τοῦ ἀγγέλματος αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν αὐτοῦ.

Τό νά ἐμπλέκει κανείς τόν Θεό καὶ τόν Χριστό μέ τά λάθη πού ἔγιναν, μέ τόν Θεό νά «ἀσκεῖ τήν κυριερητική του ἔξουσία» ἀκυρώνοντας ὁρισμένες προβλέψεις, παρέχει μιά πολύ βολική διαφυγή ἀπό τό νά ἐπωμιστεῖ τήν πραγματική εὐθύνη γιά τό ὅτι ἔχει παρουσιάσει ψευδῶς ὡς «χρονολογίες τοῦ Θεοῦ» πράγματα πού δέν ἦταν χρονολογίες τοῦ Θεοῦ, ἀλλά ἀπλῶς τό προϊόν ἀνθρώπινων εἰκασιῶν χωρίς θεία ἔξουσιοδότηση. Βοή-

* Σ.τ.Μ. Ἀκολουθεῖ τό ἀπόκομμα ἀπό τήν ἐκδοση τοῦ βιβλίου στήν Ἑλληνική. Ἔδω οἱ λέξεις «stimulating» καὶ «sanctifying» ἀναφορικά μέ τήν ἐπιφρονή τῶν ἀνακριθῶν προβλέψεων ἀποδίδονται καὶ ὡς «ἐνισχυτική» καὶ «ἐνθαρρυντική», δηλατοῦ ἀποδίδονται καὶ τούς ὅρους «διεγερτική, τονωτική» καὶ «καθαγιαστική, ἔξαγνιστική» καὶ αὐτοὶ οἱ ὅροι θά χρησιμοποιοῦνται ὅταν γίνονται ἀναφορές σ’ αὐτές τίς δηλώσεις τοῦ Ρωσσελ.

σκεται ἀξία ἀκόμα καὶ στίς ψευδοπροφητεῖες, ἐξαιτίας τῆς «τονωτικῆς καὶ ἐξαγνιστικῆς ἐπιρροῆς» πού παρήγαγαν, ἔτσι ὅστε κανείς μποροῦσε νά «αἴνεῖ», νά «ἐξυμνεῖ τὸν Κύριο – ἀκόμα καὶ γιά τὸ λάθος». Αὐτή ἡ προσέγγιση ἄφησε περιθώρια ἀνοχῆς γιά ἀκόμα περισσότερες ψευδοπροφητεῖες μέ τὴν «τονωτική» ἐπιρροή τους. Θυμᾶται κανείς τὴν παρουσίαση τῶν λόγων τοῦ Θεοῦ ἀπό τὸν ἀληθινό προφήτη του, ὁ διποῖς λέει:

΄Αλίμονο σέ ἐκείνους πού λένε ὅτι τὸ καλό εἶναι κακό καί τὸ κακό εἶναι καλό, ἐκείνους πού θέτουν τὸ σκοτάδι γιά φῶς καὶ τὸ φῶς γιά σκοτάδι, ἐκείνους πού θέτουν τὸ πικρό γιά γλυκό καὶ τὸ γλυκό γιά πικρό!¹

Γιά ὅσον καιρό ὁ Πῶσελ ζούσε καὶ γιά λίγα χρόνια μετά τό θάνατό του, οἱ ἀκόλουθοι του ἐξακολουθοῦσαν νά εὐελπιστοῦν. “Οταν ὁ πόλεμος τελείωσε καὶ τά πράγματα ἀρχισαν νά ὅμαλοποιοῦνται, τό πέρασμα τοῦ κάθε ἔτους ἔκανε νά ἔρχονται στήν ἐπιφάνεια περισσότερες ἐρωτήσεις σχετικά μέ τή χρονολογία πού εἶχαν προβάλει.

Αὐτή εἶναι ἡ κατάσταση πού αληθονόμησε ὁ Δικαστής Ρόδερφοις. (Εἶχε ἐκλεγεῖ πρόεδρος τῆς Έταιρείας τὸν Ιανουάριο τοῦ 1917, στήν ἐτήσια συνάθροιση τοῦ συλλόγου.) Βρέθηκε ἀντιμέτωπος μέ δύο ἐπιλογές: νά ἐπανορθώσει μέ εἰλικρινή παραδοχή τοῦ λάθους ἢ νά προσπαθήσει νά δικαιώσει τίς προβλέψεις τοῦ προκατόχου του. Έπελεξε τό δρόμο τῆς δικαιολόγησης.

΄Ενεργώντας γρήγορα γιά νά ἀναζωογονήσει τήν ὅποια ἀποδυναμωμένη ἐμπιστοσύνη ἐκ μέρους τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Σκοπιᾶς τοῦ Πύργου, ὁ Ρόδερφοις τανόνισε νά ἐκδοθεῖ ἔνα βιβλίο μέ τίτλο «Τό τετελεσμένο μυστήριο» (The finished Mystery) τό 1917, τή χρονιά πού ἀκολούθησε τόν θάνατο τοῦ Πῶσελ.

Αὐτό τό βιβλίο προσπαθοῦσε νά μεταθέσει κάποια ἀπό τά

1. Ἡσαΐας 5:20. Κείμενο τῶν Ο': «οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πονηρὸν καλὸν καὶ τὸ καλὸν πονηρόν, οἱ τιθέντες τὸ σκότος φῶς καὶ τὸ φῶς σκότος, οἱ τιθέντες τὸ πικρὸν γλυκὺν καὶ τὸ γλυκὺν πικρόν».

πράγματα πού περίμεναν τό 1914 στό 1918, καί τό ἔκανε ἐξάγοντας ἔναν παραλληλισμό μέ τή συντριβή τῆς Ἰουδαιϊκῆς ἐξεγερσης ἀπό τούς Ρωμαίους. Ἡ καταστροφή τῆς Ἰερουσαλήμ ἀπό τούς Ρωμαίους ἐπῆλθε τό ἔτος 70 μ.Χ., ἀλλά τό τέλος τοῦ ἀγώνα τῶν Ἰουδαίων ἐπῆλθε τριάμισυ χρόνια ἀργότερα, τό ἔτος 73 μ.Χ. Ἔτσι, αὐτό τό ἴδιο διάστημα χρόνου προστέθηκε στό φθινόπωρο τοῦ 1914 καί τό «Τετελεσμένο Μυστήριο» καταδείκνυε τώρα τήν ἄνοιξη τοῦ 1918 ὥς μιά νέα χρονολογία μέ δραματική σημασία.

Τά ἀποσπάσματα τοῦ βιβλίου πού εἶναι ὑπογραμμισμένα ἐδῶ δείχνουν τί προειπώθηκε τώρα ὅτι θά συνέβαινε. Διαβάζοντάς τα, προσέξτε τή γλῶσσα πού χρησιμοποιεῖται καί κρίνετε ἂν τό νά ποῦμε ὅτι περιεῖχε ἀπροκάλυπτες προβλέψεις καί ἥγειρε σκόπιμα προσδοκίες, πού ποτέ δέν ἐκπληρώθηκαν, θά σήμαινε ὅτι «διαβάζουμε στό βιβλίο πράγματα πού δέν ὑπάρχουν ἐκεῖ»:^{*}

‘Η χρονολογία ἡτις ἔκτιθεται εἰς τὰ σχόλια τῆς Ἀποκάλυψεως β' 1, ἀποδεικνύει ὅτι ἡ κατάκτησις τῆς Ἰουδαίας δὲν συνεπληρώθη εἰπὶ μόνον κατά τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα, 73 μ.Χ., ἐν τῷ φωτὶ δὲ τῶν προεκτεθέντων Γραφικῶν χωρίων, ἡ χρονολογία αὐτῆς εἰσηγεῖται ὅτι ἡ ἄνοιξη τοῦ 1918 θέλει ἐπεισαγγεγεῖ ἐπὶ τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου σπασιοδικὴν ἀναντίαν μεγαλύτεραν ἔκείνης τὴν διόπλιαν ὑπέστη κατά τὸ αιθινάστητον τοῦ 1914. Ἐξετάζοντες λοιπὸν καί πάλιν τὸν πάνακα τῶν παπιλλήλων οὐκονικῶν εἰς τὰς Γραφικὰς Μελέτας, σελίδας 283-284 Τόμου Β', πρέπει νά μεταβάλωμεν τὸ 37 εἰς 40, τὸ 70 εἰς 73 καὶ τὸ 1914 εἰς 1918, καί πατεύσομεν ὅτι αὐτῇ εἶνε ἡ δρᾶ ἐξήγησε’

ΤΟ ΤΕΤΕΛΕΣΜΕΝΟΝ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΑΙΓ. Γ'.

74

Ἄτις ἡδὲ ἐκπληρωθῆ μετὰ «μεγάλης δινάμεως καὶ δόξης» (‘Ἴδε σελ. 726-27, Μαρκ. 1γ. 26). ‘Ητο ἐξ ὀλοκλήρου ἀδύνατον νὰ προσδοκούμεν ἐάν ὁ Κύριος ἡμῶν ἡννοεῖ ὅτι τὸ 70 ή τὸ 73 ἐπρεπε νὰ χρησιμεύσῃ ὡς δόηγδος ἡμῶν διὰ τὸν χρόνον ἔκεινον καθ’ ὃν ἡ Ἰουδαϊκὴ πολιτεία ἐτελείωσεν, ἔαν πρῶτον δέν παρήχετο ὁ Ὁκτωβρίος τοῦ 1915. ’Εξ ἀλλού δύμως ἔχουμε ἡδη παρατηρήσει τὰ ὑποχρεθέντα σημεῖα, τὴν ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴν τῶν ἑθνῶν ἐν ἀτορίᾳ, τὰς καρδίας τῶν ἀγθεώπων λιποψυχούσας ἐκ τοῦ

* Σ.τ.Μ.: Παρατίθενται ἀποσπάσματα ἀπό τήν Ἑλληνική ἔκδοση τοῦ «Τετελεσμένου Μυστηρίου» τοῦ 1923. Οἱ ἀλλαγές καί προσθῆκες πού ἔχουν γίνει στό ἀρχικό κείμενο τοῦ 1917 ἐπισημαίνονται μέ τήν ἔνδειξη [Σ.τ.Μ.: Ἄγγλικό κείμενο], ὥστε νά ἔχουμε ἔνα πιστό ἀντίγραφο τοῦ πρωτότυπου Ἄγγλικοῦ κείμενου τοῦ 1917, τό ὄποιο παραθέτει ὁ συγγραφέας.

φόδουν καὶ τῆς προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων ἐπὶ τῆς γῆς, ἔχομεν δὲ καὶ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου πρὸς τοῦτο, διὰ σταύρου θανάτα, τῇ Βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ εἶνε ἐγγύς, ἐπὶ θύραις, καὶ ἡ ἀπολύτωσις ἡμῶν πλησιάζει. (Λουκ. κα' 25-36, Μάρκ. γ' 27-30). Πιθανὸν τὸ ἔτος 1980 νὰ είναι ἐνδιαφέροντος ἔτος διὰ τὸν καὶ τὸ σάμα Ιησαήλ, ἀλλὰ δεῖται αὐχεῖ διάγματα [Σ. Μ. αγγελιώ] κείμενον σημαίνει τὴν ἐκ νέου συνάθροιστη σῆλου τοῦ κατά οάρκα Ιησαήλ ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσία του στόν θανατοῦ. Τοῦτο δὲ ἀπέχει ἀπὸ τὸ 1910 κατά 70 ἔτη. Κατὰ τὸ 1910 ὁ Πάστωρ Ρᾶσσαλης ἔδωσε τὴν μεγάλην αὐτῷ μαρτυρίαν πρὸς τὸν Ἰουδαϊκὸν λόγον, εἰς τὸ Παπούδημον τῆς Νέας Ὑσραήλ.

'Αλλ' ἐὰν δὲ καιρὸς τοῦ τοκετοῦ τῆς κατ' ὄνομα Σιών ('Ησ. Ἑστ' 8') πρέπει νὰ λάβῃ χώραν κατὰ τὴν ἀνοιξιν τοῦ 1918, καὶ ἐάν εὑμένη τόρα μαρτύρων ἐκ τοῦ σημείου ἔκεινου κατὰ μίαν ἡμέραν ἔτος, ἀπόλα πρέπει νὰ είναι ἡ προσδοκία ἡμῶν διὰ τὸ πικρὸν ποίμνιον κατὰ τὸ μεσολαβοῦν τοῦτο διάστημα; 'Ο συνδικός τοκετός, εἰς τὴν ἄγιο προφητείαν, ἀναφέρεται εἰς τὸν μέγαν Καιρὸν τῆς Θλίψεως—είναι οἱ πόνοι οἵτινες θά ἐτέλθωσιν εἰς τὴν κατ' ὄνομα ἐκκλησίαν τοῦ Εὐαγγελίου, εἰς τὴν Μεγάλην Βασιλῶν, ἐκ τῆς ὅποιας πολλοὶ θέλουσι λυγισθῆναι οἱ προγόνοι τῶν Μεγάλων προγονών (Λουκ. κα' 36).

"Ετοι τό 1918 ἐπρόκειτο νά δεῖ τά ἔθνη τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου νά ὑφίστανται «σπασμωδική ἀγωνία» μεγαλύτερη ἀπό αὐτήν πού δίωσαν τό 1914, ὅπότε ἀρχισε ὁ Α' Παγκόσμιος Πόλεμος. Στήν πραγματικότητα, τό 1918 εἶδε τόν πόλεμο νά λήγει μέ ἀνακωχή.

Τό διδύλιο προέλεγε ἐπίσης ὅτι τό ὑπόλοιπο τῶν «κεχρισμένων», οἱ «τελευταῖοι τῆς τάξης τοῦ Ἡλία», θά μετέβαινε ἐκεῖνο τό ἔτος στόν οὐρανό, ὅπως δηλώνεται στή σελίδα 64:

Τεσσαράκοντα ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, ἔλαβε χώραν ἡ ἀνάληψις Του. Τοῦτο ἐπιβεβαιοῦ τὴν ἐλπίδα τῆς ἐκκλησίας περὶ τῆς ἐνδοξάσεως τῆς, διὰ θά γινη 40 ἔτη (ἔντος δια μάτιν ἡμέραν) μετὰ τὴν ἔγεσιν τῶν κοιμηθέντων ἀγίων κατὰ τὴν ἀνοιξιν τοῦ 1878. Αἱ ἐπτὰ ἡμέραι πρὸ τοῦ Κατακλυσμοῦ δυνατῶν νὰ παριστῶσιν ἐπτὰ κατὰ γράμμα ἡμέραις ἡ ἐπειδὴ τῆς, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐβδομάδος τῶν ἐτῶν, τῆς ὥποιας τὰ τελευταῖα μέλη τοῦ Μεσσίου θά διέλθωσι πέραν τοῦ καταπέτασματος. 'Η τάξις τῆς Μεγάλης Ὁμάδος θέλει ἀποκοπῆ κατὰ τὸ τέλος αὐτῆς. Τὸ δὲ γεγονός τοῦτο, διὰ βλέπομεν τὸ πρῶτον ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ταύτης τόσον καθαρῶς σημειούμενον, μᾶς ψέρει εἰς τὸ σημεῖον νὰ ἀναμένωμεν καὶ ἔτερα ἀκόμη τρία καὶ ἡμίσους ἔτη μαρτυρίας ἐκ μέρους τῆς Μεγάλης Ὁμάδος: διότι ὁ Οὐρανός Πατήρ φαίνεται διὰ ἐκτελεῖ τὸ ἔργον Του μὲ τὰς ἐβδομάδας καὶ μὲ τὰ ἡμίση τῶν ἐβδομάδων, ἀπ' αὐτήν τὴν ἀρχὴν τῆς Δημιουργίας μέχρι σήμερον. 'Η πρός τὸν Ἀδραὰν γενομένη διατήρηση, εἰς τὸ 2045 π.Χ. διαιρεῖται εἰς δύο χρονολογικὰ σημεῖα, (εκαστὸν μέρος ἀποτελεῖται ἀπὸ 2081 ἔτη) μεταξὺ τῆς πτώσεως τοῦ Ἀδάμ, ητοις ἐγένετο 4127 ἔτη πρὸ Χριστοῦ, καὶ τῆς ἐπαπορηφῆς τοῦ Κορυνθλίου, εἰς τὸ 36 μ.Χ. 'Η τελευταία τή-

σησις τοῦ τυπικοῦ 'Ιωβιλαίου ὑπὸ τοῦ 'Ισραὴλ εἰς τὸ 626 π.Χ., εἶναι τὸ σημεῖον δύο περιόδων ἐκ 2520 ἔτῶν ἐκάστης, ἀπὸ τοῦ λεγούσης ἡμέρας τοῦ 'Αδάμ, 3127 π.Χ. μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῶν καρδιῶν τῆς ἀποκαταστάσεως εἰς τὸ 1874 μ.Χ. 'Η αἰχμαλωσία, 606 π.Χ. σημειοῖ τὴν ἀρχὴν τῶν καρδιῶν τῶν ἐθνῶν, καὶ εἶναι τὸ σημεῖον δύο περιόδων ἐκ 2529 ἔτῶν ἐκάστης, ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς χιλιετοῦς ἡμέρας τοῦ 'Αδάμ, 3127 π.Χ., καὶ τοῦ τέλους τῶν καρδιῶν τῶν ἐθνῶν, εἰς τὸ 1914 μ.Χ. 'Η αἰχμαλωσία, 606 π.Χ., εἶναι τὸ σημεῖον δύο περιόδων ἐκ 3520 ἔτῶν ἐκάστης, μεταξὺ τῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου, 4127 ἥτη π.Χ.,

ΟΥΤ-ΚΛΙΦΙΟΣ, ΔΟΥΘΗΡΟΣ, ΚΑΙ ΡΩΣΣΕΛΛ ΙΙ

καὶ τῆς πλήρους αὐτοῦ ἀποκαταστάσεως εἰς τὴν Θείαν εἰνοιαν, εἰς τὸ 2914 μ.Χ.

'Ο θάνατος τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ 33 εἶναι ἐπίσης τὸ σημεῖον τῆς στροφῆς (ἐκ 1846 ἔτῶν) μεταξὺ τοῦ θανάτου τοῦ 'Ιακώβ, εἰς τὸ 1813 π.Χ. καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ 'Ισραὴλ εἰς τὴν εἰνοιαν, εἰς τὸ 1878 μ.Χ. 'Ο θάνατος τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ 33 μ.Χ. εἶναι ἐπίσης τὸ σημεῖον τῆς στροφῆς κατὰ τὸ ἥμισυ (ἐκ τριῶν καὶ ἡμίσεος ἔτῶν ἐκάστου μέρους) μεταξὺ τοῦ διπλασιάτος Του (29) καὶ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ Κορηνλίου εἰς τὸ 36 μ.Χ.

'Η ἔγερσις τῶν κομμημένων ἄγιον εἰς τὸ 1878 μ.Χ. ἐγένετο ἀρχιβῶς εἰς τὸ ἥμισυ (ἐκ τριῶν καὶ ἡμίσεος ἔτῶν ἐκάστου), μεταξὺ τῆς ἐνάρξεως τῶν καρδιῶν τῆς ἀποκαταστάσεως εἰς τὸ 1874, καὶ τοῦ τέλους τῆς ἀνω κλήσεως εἰς τὸ 1881 μ.Χ. 'Ἐκείνῳ λοιπὸν τὸ διπλον ἐπιθυμοῦμεν νὰ εἰπωμεν εἴναι διτὶ ἐνδόξεις τοῦ μικροῦ ποιμένου κατὰ τὴν ἀνοιξιν τοῦ 1918, ὅταν εἶναι τὸ σημεῖον τῆς στροφῆς (ἐκ τριῶν καὶ ἡμίσεος ἔτῶν ἐκάστου) μεταξὺ τοῦ τέλους τῶν καρδιῶν τῶν καρδιῶν τῶν ἐθνῶν, καὶ τοῦ τέλους τῆς οὐρανίου δόσου, εἰς τὸ 1921.

"Οπως ἔγινε μέ τήν παρόμοια πρόβλεψη ἀναφορικά μέ τό 1881, καὶ αὐτή ἀπέτυχε ἐπίσης." Ισως ἡ πιό ἐντυπωσιακή γλῶσσα χρησιμοποιήθηκε στίς προβλέψεις γιά μιά τρομερή καταστροφή πού ἀναμενόταν νά ἐπέλθει τό 1918 στίς Ἐκκλησίες τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ στά μέλη τους, μέ τά νεκρά τους σώματα νά κείτονται σκόρπια καὶ ἄταφα. Στίς σελίδες 484 καὶ 485 (στό 'Αγγλικό) δρίσκουμε δύο ἀπό τά πολλά παραδείγματα αὐτῆς τῆς προφητείας:

ΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΘΑ ΠΑΥΣΩΣΙΝ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΙ.

ΚΔ'.20.21. Καὶ ἀπεκρίθην πρὸς αὐτούς, Λόγος Κυρίου ἔρεινε ποῦδε ἐμέ λέγων, Εἰπέ πρὸς τὸν οἶκον 'Ισραὴλ, Οὗτοι λέγοι Κύριος ὁ Θεός, 'Ιδοὺ θέλω βεβηλώσει τὰ ἄγια γον, τὸ καιχύημα τῆς δινάγεως σας, τὰ ἐπιθυμήματα τῶν δρθαλημῶν σας, καὶ τὰ περιπόθητα τῶν ψυχῶν σας, καὶ οἱ νοοὶ σας καὶ οἱ θηγατέμες σας, ὅσους ἀφόπατε ἐν ρομφαῖᾳ θέλοντει πέμει, . . . 'Ο Θεὸς δίδει τὴν ἀπάντησιν. Τούτῳ ἡ μία εἰκόνη ή παραβολὴ

ἔκεινου τὸ διποίον θὰ συνέβανεν εἰς τὸν χριστιανικὸν κόσμον.
Μέχρι τοῦ 1878 ή καὶ δύομα ἐκκλησία ήτο πάντα ταῖς ἑπούνται
τὰ ὄνταστοιον τοῦ Θεοῦ, ή δὲ ναδό, ἀλλ' ἐκτοτε δύως καὶ ἐφε-
ξεῖ. [Σ.Τ.Μ. Ἀγγλικό κείμενο] μὲν σποκορύφωμα τὸ 1918.

Ἐπορεύεται νὰ ἀφαιρέσῃ τοῦτο δι' ἔνδεις κτυπήματος ή πλη-
γῆς, πεπλανημένων διδασκαλιῶν καὶ πράξεων, αὐτινες θεόθεν
θὰ ἐπετρέποντο. Ή ἐκκλησία ήτο η ισχὺς τοῦ χριστιανικοῦ κό-
σμου, πέριξ τῆς διποίας συνεκεντρούστο ή ζωὴ αὐτοῦ, καὶ πέριξ
τῆς διποίας εἰχόν οὐκοδομηθῆ τὰ συστήματα του. Ήτο η ἐπιθυ-
μάτια τῶν ὄφθαλμῶν τοῦ λαοῦ, ήτο διείνον ἀριθδός τὸ διποίον οἱ
χριστιανοὶ ἡγάπων. Ἐν τούτοις δὲ θεός ἐπορεύεται νὰ δέξεται τὴν
ἀπιμίαν καὶ τὴν δεβήλωσαν τὴν διποίαν δὲ ἐκκλησιαστικούμοδος ἐ-
προξένησεν εἰς τὴν χριστιανικὴν ἐκκλησίαν, καὶ νὰ δικαιουνται
θωτοί αἱ δογματώσεις τῶν ἐκκλησιῶν νὰ γίνωσιν ἐνώπιον του ὡς
νεκροί, ὡς ἀκάθαρτον τι, τὸ διποίον δὲν ἐπορεύεται τις νὰ ἔγγιση,
ή νὰ υρηνηθῇ. Τὰ δὲ τέκνα τῆς ἐκκλησίας θὰ ἀπολεσθῶσιν
διὰ τῆς μαγαίρους τοῦ πολέμου, ἐπαναστάσεως καὶ διασχίσεως,
καὶ διὰ τῆς μαχώνος τοῦ πονεμάτου, οὗτος διποία νὰ ἴσωσι
πλέον διὰ ἀπώλεσαν τὴν διποίαν πονεματικοῦ ἐπαπέδου τῆς ζωῆς
τελεῖδα αὐτῶν. [Σ.Τ.Μ.: Ἀγγλικό κείμενο] διηγηθῆσεν τοῦ θύρας ἔχει κλείστει".

ΚΔ'.22. Καὶ θέλεται κάμψει καθόδι ἑγάδες ἔκαμψον, δὲν θέλεται

καλήτερη τὰ χελώνας, καὶ διότον ἀνδρῶν δὲν θέλεται φάγει...
 Τόσον παγκόσμιος καὶ τρομερός θὰ είναι η θλίψις ἡμίνην ὥ-

στε οἱ νεκροὶ θὰ μένουν κατά γράμμα σταφοί, καὶ ἀδρήνητοι.
 Δὲν θὰ γίνεται θερήνος διὰ τοὺς νεκρούς, καθ' ἓν χρόνον οἱ

ζῶντες θὰ ἔχωσι καταληφθῆ ἀπὸ θλίψεως χειροτέρας τοῦ θυνάτου.

Ο Π. ΡΩΣΣΕΛΛ, ΚΑΙΤΟΙ ΕΙΝΑ ΝΕΚΡΟΣ, ΟΜΙΛΕΙ - ΟΜΩΣ ΠΑΛΙΝ

ΚΔ'.25,26. Περὶ δὲ δοῦ Υἱὸς ἀνθρώπου ἐν ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ,
 διταν ἀφαιρέσω ἀπὸ αὐτῶν τὴν ιδεῖν αὐτῶν, τὴν χαρᾶν τὰς
 δόξης αὐτῶν, τὰ ἐπιθυμήματα τῶν ὄφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ τὰ
 θάρρος τῶν ψυχῶν αὐτῶν, τοὺς τινούς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας
 αὐτῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὁ διασθεῖς δὲν θέλει ἐλλῆπι πρὸς
 δέ, διὰ νὰ ἀναγγείλῃ ταῦτα εἰς τὰ διταν;·
 Ἐπίσης κατὰ τὸ έτος 1918, δύόταν ὁ Θεός θὰ ἀργίσῃ καταστοῦ-
 φων τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ μέλη τῶν ἐκκλησιῶν κατὰ ἔκα-
 τομαίρα, θὰ συμβῇ διποία δὲ διασθεῖς θὰ καταφεύγῃ εἰς τὰ δρό-
 γα τοῦ Πάστωρος Ρώσσελλ διὰ νὰ ἐννοήσῃ τὴν σημεῖαν τῆς
 πτώσεως τῆς χριστιανωσύνης.

ΚΔ'.27. 'Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τὸ στόμα δον θέλει διανοιχ-
 θῆ πρὸς τὸν διασθεντα, καὶ θέλεις λαλήσην καὶ δὲν θέλεις ει-
 θεῖται πλέον μλαλος, καὶ θέλεις εἰδθεῖς εἰς αὐτοὺς σημεῖον, καὶ
 θέλονται γνωρίσει διηγηθῆσεν ἑγάδες.

'Η φωνὴ τοῦ Πάστωρος Ρώσσελλ ἐπαπήσεις κατὰ τὸν θάνατόν
 του, καὶ η φωνὴ του εἶναι οὕτως εἰπεῖν ἀλογος ποὺς ἔχεινο τὸ
 διποίον θὰ είναι μετά ταῦτα. Κατὰ τὴν περιόδου τῆς ἐπαναστά-
 σεως καὶ τῆς ἀναρρίας, οὗτος θὰ διαληπῇ, καὶ δὲν θὰ είναι πλέον
 ἀράνων πρὸς ἐκείνους οἵτινες θὰ ἔχωσι διασώνει τὴν κατα-
 στροφήν τῆς ἡμέρας ἐκείνης. 'Ο Π. Ρώσσελλ θὰ είναι σημεῖον
 δι' αὐτούς, θὰ λέγῃ εἰς αὐτούς τὴν ἀλήθειαν περὶ τῆς θείας
 ἀνοχῆς τῆς θλίψεως, καθόσον οὗτοι θὰ δεξετάζωσι τὰ βιβλία του,
 διταν ἔχουσι διασκορπισθῆ εἰς δέκα ἐνατομιώρια καὶ διον
 τὸν χριστιανικὸν κόσμον. Οι λόγοι του θὰ είναι σημεῖον ἐλπίδος
 δι' αὐτούς, διὰ τῶν διποίων θὰ δινανται νὰ ίδωσι τὴν λαμπρήν

γραμμήν τῆς νεφέλης, καὶ νὰ ἀποβλέψωσι πρὸς τὰ ἐμπρόσ, ὅτας
ἴδωσι τὴν ἔνδοξον Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐγκαθισταμένην. Τότε
θὰ γνῷσωσι τὸν Κύριον.

"Οχι μόνο οἱ Ἑκκλησίες τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου, ἀλλά καὶ
οἱ κυβερνήσεις του ἐπίσης θά γνώριζαν τήν καταστροφήν καὶ τή
λησμονιά:

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΔΕΝ ΘΑ ΑΝΘΕΞΗ ΕΠΙ ΠΛΕΟΝ

ΛΑ'.14. Διὰ νὰ μὴ ἴσχωθῇ ἐν τῷ ὥχει αὐτοῦ οὐδὲν ἐκ τῶν
δένδρων τῶν ιδίων, μηδὲ νὰ σικκώσωσι τὰν κοριφὴν αὐτῶν
μεταξὺ τῶν πυκνῶν κλάδων καὶ ἐκ πάντων τῶν πινόντων ὕδωρ,
οὐδὲν ἐκ τοῖτων νὰ μὴ ἐτέκπται ἐν τῷ ὥχει αὐτοῦ, διότι
πάντα παρεδόθησαν εἰς τὸν θάνατον· εἰς τὰ κατώτατα τῆς γῆς,
ἐν μερῷ τῶν ιδίων τῶν ἀνθρώπων, μετὰ τῶν καταβαίνοντων εἰς
λάκκον.

Οὐδὲν ἄλλο ἐπίγειον σύστημα δύναται νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ ὑπερ-
ήφανον τοῦ χριστιανισμοῦ παράδειγμα, διότι πάντα ταῦτα πα-
ρεδόθησαν φις συστήματα εἰς τὸν θάνατον· εἰς τὴν αἰσχροτέ-
ραν τάξιν καὶ θέσιν μεταξὺ τῶν εὐτελεστάτων στοιχείων τῆς
κοινωνίας.

ΛΑ'.15. Οὕτω λέγει Κύριος ὁ Θεός καθ' ἣν ἡμέραν κατέβη
εἰς τὸν ἄδην, ἔκαμον νὰ γενητὸν πένθος, ἐσκέπασα τὴν ἄσυδον
δι' αὐτὸν, καὶ ἐμπόδισα τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς, καὶ τὰ μεγάλα
ὕδατα ἐκρατήθησαν, καὶ ἔκαμον νὰ πενθήσῃ ὁ Λίβανος δι'

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΔΕΝ ΘΑ ΑΝΘΕΞΗ ΠΛΕΟΝ 645

αὐτὸν καὶ πάντα τὰ δένδρα τοῦ ἀγροῦ ἐμαράνθησαν δι' αὐτὸν.
[Σ.τ.Μ.: Ἀγγλικό κείμενο] Τό έτος 1918.
ὅθποταν ὁ χριστιανικὸς κόσμος θὰ κατέληθη εἰς τὴν ἀφάνειαν
ῶς σύστημα ("Ἄδης") καὶ θὰ τὸν διαδεχθῶσιν αἱ ἐπανυστα-
καὶ δημιουροφύται, ὁ Θεὸς θὰ ἐπαφέρῃ ἐπὶ πάντων τὸ πένθος. Θὰ
παρεμποδίσῃ δὲ καὶ θὰ ἀναβάλῃ ἐπὶ ταῦτα περίοδον τὰ ἀπειλη-
τὰ κύματα τῆς ἀναρχίας. Θὰ κάμη ὥστε τὰ ἔθνη νὰ θερηθῶσσοι
διὰ τὸν χριστιανικὸν κόσμον, καὶ διὰ πάντα τὰ χειρουργήτα
συστήματα (δένδρα) τοῦ κόσμου (ἀγροῦ), μίαν θὰ ἔχεισθε-
νήσωσιν ἔνεκεν τῆς πτώσεώς του.

ΛΑ'.16. "Ἐκαρον τὰ ἔθνη νὰ σειμθῶσιν εἰς τὸν ἄχον αὐτοῦ,
κατεβίασσα αὐτὸν εἰς τὸν ἄδην μετὰ τῶν καταβαίνοντων εἰς
λάκκον, καὶ πάντα τὰ δένδρα τῆς Ἔδεων τὰ ἐκλεκτὰ καὶ τὰ
καλλί τοῦ Λιβάνου, πάντα τὰ πίνοντα ὕδωρ, παρηγορήθησαν
ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς. . . . .
"Ο Θεός θὰ κάμη ὥστε τὰ ἔθνη νὰ σειμθῶσι μὲν γιγαντιαῖς ἐ-
παναστάσεις, δηόταν θὰ ἀπορρίψῃ τὸν χριστιανικὸν κόσμον, ως
διωργανωμένον σύστημα εἰς τὴν ἀφάνειαν (καθὼς ἔκαμε καὶ
μὲ τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὴν παφαολήν τοῦ Πλουσίου).

ΛΔ'.17. Μὲ ποιὸν ὀμοιώθησε οὕτως ἐν τῇ δόξῃ καὶ τῇ
μεγαλειότητι μεταξὺ τῶν δένδρων τῆς Ἔδεων; Θέλεις ὅμως
καταβιβασθῆ μετὰ τῶν δένδρων τῆς Ἔδεων εἰς τὰ κατώτατα
τῆς γῆς, θέλεις κοιτεθῇσαι ἐν μέρῳ τῶν ἀπεριγύνητων, μετὰ τῶν
τεθανατωμένων ἐν μαχαίρᾳ. Οὕτος εἶναι ὁ Φαραὼ, καὶ ἀπαν-
τὸ πλῆθος αὐτοῦ λέγει Κύριος ὁ Θεός. . . . .

Κατόπιν δὲ χριστιανικὸς κόσμος ὑπερέχει κατὰ τὴν δόξαν καὶ τὸ μεγαλεῖν αὐτὸς διὸ τὰ ἄλλα συστήματα, ἐν τούτοις θά καταβιδασθῆ μεταξὺ τῶν κατωτάτων στρωμάτων τῆς κοινωνίας, καὶ θὲ διερρηθῆ ἡ ἀεὶ εἰς ἐκ τῶν ἀθέων καὶ ἀσεβῶν. Οἱ Αἰγύπτιοι ἔχουσκον τὴν περιτομήν, καὶ ἡσαν τύπος τῆς περιλανημένης καὶ νευδοῦς ἀναπαύσεως τῆς συνειδήσεως τοῦ χριστιανισμοῦ, διὰ μέσου τῆς πάστεως εἰς τὴν πλάνην. Ταῦτα λέγονται διὰ τὸν Σατανᾶν, τὸν θεὸν τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ παντὸς τοῦ πλήθους αὐτοῦ.

Α.Λ. 17. Καὶ αὗτοὶ ἔτι κατέβισαν εἰς τὸν ἕδον μετ' αὐτοῦ πρὸς τοὺς τεθανατωμένους ἐν μαχαίρᾳ καὶ ὅδοι ὑδανὸς ὁ βισεχίων αὐτοῦ, οἱ κατοικοῦντες ὑπὸ τὴν δικιάν αὐτοῦ ἐνέδω τῶν ἑνῶν.

Ἄλλα καὶ αὐτοὶ ἐπάσης θὰ κατέλθωσιν εἰς τὴν ἀφάνειαν (Σι-εδλ) μὲν τὸν χριστιανικὸν κόσμον, ὡς ἐπάσης καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες τὸ ὑπεστήριζον, οἱ κατοικοῦντες ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ μεταξὺ τοῦ λαοῦ.

“Ολα αὐτά προλέγονταν γιά τό ἔτος 1918 μ.Χ. Κανένα ἀπό αὐτά δέν ἔλαβε χώρα. “Ομως τό διβλίο προέβλεπε ἐπίσης καταπληκτικά γεγονότα καί γιά τό ἔτος 1920. Οἱ γιγαντιαῖς ἐπαναστάσεις πού ἐπρόκειτο ν' ἀρχίσουν τό 1918 θά κορυφώνονταν τό 1920 μέ τήν ἐξαφάνιση ὅλων τῶν κανονικῶν κυριερών ἡσεων κάθε μορφῆς:

Τοῦ δοῦναται αὐτῇ ποτάριον οἶνον τοῦ θυμοῦ τῆς ὁργῆς αὐτοῦ.—Τὸν οἶνον τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς. —'Ἀποκ. ιδ' 17-20. 'Ιερ. η' 14. 'Ησα. ιε' 17-20. 'Περεμ. κε' 26-28. 'Ἀποκ. ιη' 6.

ΙΣΤ'. 20. Καὶ πᾶσα νῦνθος ἐδυγεν.—'Ακόμη δὲ καὶ αἱ δημοκρατίαι θὰ ἐξαφανισθῶσι κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀνασχίας.

[Σ.τ.Μ.: Αγγλικό κείμενο] τὸ φινιότερο τοῦ 1920.

Καὶ ὅρη οὐχ εὑρέθησαν.—Πᾶσα νασιλεία τῆς γῆς θὰ παρέλθῃ, θὰ καταποθῇ ἐν τῇ ἀναρχίᾳ.

ΙΣΤ'. 21. Καὶ καταβαίνει ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους.—Ἐπὶ τῶν

322 ΤΟ ΤΕΤΕΛΕΣΜΕΝΟΝ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ   'Απ. ΙΣΤ'.

λατρευτῶν τοῦ θηρίου καὶ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ, τ.ε. ἐπὶ τοῦ κλήρου.

Χάλαζα ἐκ τοῦ σύνθανον.—'Αλήθεια συμπαγής, ἔρχομένη μετὰ κατιστρεπτικῆς δυνάμεως. Συμπερασματικὴ διατύπωσις τοῦ τρόπου κατὰ τὸν θηρίον δὲ "Ἐβδόμος Τόμος τῶν Γραφικῶν Μελετῶν θὰ φανῇ εἰς τοὺς λατρεύοντας καὶ προσκυνοῦντας τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ."—'Ἀποκ. ια' 18, 'Ησα. κη' 17. λ' 30. 'Ιεζ. ιγ' 11. 'Ησα. ι' 11.

Μεγάλη ὡς ταλαντιαία.—113 λίτρας (Μαλαχ. γ' 10). 'Ετέφα μάποις τοῦ Ἐβδόμου Τόμου τῶν Γραφικῶν Μελετῶν, καθὼς αὕτη φαίνεται εἰς τὸν προσκυνητάς τοῦ θηρίου καὶ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ, εὑρίσκεται εἰς τὴν τελευταίαν Αἰγυπτιακὴν πληγὴν, εἰς τὸν θάνατον τῶν πρωτοτόκων, κεφάλαια 11ον καὶ 12ον τῆς Ἐξόδου. Εὐθὺς ὡς ἡ πληγὴ αὕτη ἥλθεν, οἱ Αἰγύπτιοι, ἀπὸ τοῦ Φαραὼ μέχρι τοῦ κατωτέρου ἀνθρώπου, ἡσαν πρόθυμοι νὰ ἐπισπεύσωσι τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἀναχωροῦντος ἔνεου των, καὶ

πρόσθιμοι νὰ δώσωσιν εἰς αὐτὸν πάντα τὰ ἀργυρᾶ κοσμήματα (μεγάλην διμάδα), καὶ τὰ χρυσᾶ τοιαῦτα (τὰ μικρὸν πούμνιον). Σχετικῶς δὲ μὲ τὴν διακήρουξιν ὅτι δὲν ὑπῆρχεν φίλια εἰς τὴν ὁποῖαν νὰ μῇ ἡτο νεκρός, λέγομεν ὅτι ἔαν εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἀποχρώσεων εἰς τὸ δύδον καὶ ἔννατον κεφάλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως παρελείψαμεν καμίαν ἀπόχρωσιν, ἡ παράλεψις ἐκείνη ἡτο ἀκουσία καὶ θὰ τὴν διωρθώσωμεν εἰς τὰς ἀκολούθους ἔκδοσεις. Αἱ τρεῖς ἡμέραι καθ' ὃς τὰ στρατεύματα τοῦ Φαραὼ κατεδίωκον τὺς Ἱσραηλίτας εἰς τὴν ἔστημα, παριστῶσι τρία ἔτη πρὸ τοῦ καρποῦ τῆς ἀναρχίας [Σ.τ.Μ.: Ἀγγλικό κέιμενο ἀπό τὸ 1917 ὡς τὸ 1920, ὅπόταν πάντες οἱ ἄγγελοι τοῦ Φαραὼ θὰ καταποθῶσιν ἐν τῇ θαλάσσῃ τῆς Ἑλληνισμένης ἀνθρωπότητος. Οἱ τροχοὶ θὰ φύγωσιν ἀπὸ τὰς ἀμάξες των — δραγανώσεις.

Ἐτσι, ἀκόμα καὶ τά φιζοσπαστικά στοιχεῖα πού θά παρήγαγαν τίς ἐπαναστάσεις στὸν Χριστιανικό κόσμο τὸ 1918 καὶ θά γεννοῦσαν τίς ἐργατικές καὶ σοσιαλιστικές κυβερνήσεις ἐπόκειτο νά δοῦν αὐτά τά κινήματα νά πεθαίνουν. Αὐτό θά γινόταν ἐπειδή, ὅπως τά κινήματα ἐκεῖνα ἐπόκειτο νά ἐπιφέρουν τὴν πτώση τῶν ὑπαρχουσῶν κυβερνήσεων τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου, κι αὐτά τά ἵδια θά ἀνατρέπονταν ἀπό ἀναρχικούς τὸ 1920:

ΔΕ'.11. Διὰ τοῦτο Ζῶ ἐγὼ λέγει Κύριος ὁ Θεός, θέλω κάμει κατὰ τὸν θυμόν μου, καὶ κατὰ τὸν φίλον μου, τὸν δόπιον ἐξετέλεσμα διὰ τὸ κρῖτον μέτωπος μύθος μου, καὶ θέλω γνωθῆν πρὸς μέτωπος, διὰν δὲ κρίνω. Ἐπιμένως πισθῶ ὃ Σοσιαλιστῶ, πλλ., θὰ στηριφθῶ κατὰ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ κατὰ τῆς χριστιανωσύνης, ἐν θυμῷ καὶ παντὶ, καὶ μὲ ζηλοφθονίᾳ, τοιοντοτρόπως καὶ ὁ Θεὸς θὰ κάμη μὲ τὰς Σοσιαλιστικὰς κυβερνήσεις, καὶ μὲ τὰς ἐργατικὰς τοιαύτας Καθὼς οὗται ὑπενοίησαν εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ [Σ.τ.Μ.: Ἀγγλικό κέιμενο] καὶ τῆς χριστιανωσύνης, οὕτως καὶ οἱ ἀναρχικοὶ θὰ τοὺς ἀνατρέψουν.

ΔΕ'.12. Καὶ θέλεις γνωρίσεις ὅτι ἐγὼ ὁ Κύριος ἕπορδα πάθας τὰς βλασphemίας δοὺ, τὰς ὀπώις ἐπρόθεσες κατὰ τῶν δοέων τοῦ Ἰσραὴλ, λέγων, Αὐτάς ἡρμηνεύσου, εἰς ἡπᾶς ἐδόθησαν διὰ Οἱ ἀρχιγοι τῶν ἐργατῶν, πλλ., θὰ γνωρίσουν ὅτι ὁ Θεὸς κυνέην τὰς ὑποθέσεις τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὅτι ὁ Παντοκράτωρ δίδει προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους των, τοὺς δοτίους ἐκφέρουσι κατὰ τῶν ἔθνων (ἀρέων) τοῦ χριστιανισμοῦ (Τσαρὴλ), ὅπόταν μετὰ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ, οἱ ἐργάται θὺ λέγωσι, «Τὰ ἔθνη ἡρημώθησαν, καὶ ἐδόθησαν εἰς ἡμᾶς τοὺς ἐργάτας, διὰ νὰ τὰ μοιρωθῶμεν».

ΔΕ'.13. Καὶ μὲ τὸ στόχα ἡρῶν ἐμαγαλασθημονίδατε κατ' ἡμοῦ, καὶ ἐπλιθήνατε τοὺς λόγους ἐνῶν εποιεῖ, ἐγὼ ἕκοιτα Τὰ Σοσιαλιστικά καὶ τὰ ὅλλα κανήματα, ἐνῷ ὅμιλούσσιν ἀγρίως G.G.—43

Ο ΕΔΩΜ, ΤΥΠΟΣ

63

κατὰ τῶν κεφαλαιούχων, καὶ κρυφίως κατὰ τῆς χριστιανωσύνης, πραγματικῶς δημοσίως κατὰ τῆς τάξεως τὴν ὁποῖαν ὁ Θεὸς

ἐπέτρεψεν, καὶ εἰς τὴν δύοιαν ἡτοῦ ὁ Θεὸς—διότα τὸ ἄγον αὐτοῦ πνεῦμα κατάκει εἰς ἑκατόντας τὸν ἀληθεῖς χριστιανὸν σῖτινες ἡσαν εἰς τὰ συστήματα ταῦτα. Ὁπόταν δὲ ἐξέφραζον τὴν ἀπόφασίν των πρὸς ἔξαγωγὴν τοῦ κόσμου ἐκ τοῦ σκότους τῶν πονηρῶν οἰκονομικῶν, πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν συνθηκῶν, καὶ ἀκούσιως ὑπερηφανεύοντο καὶ ἡναυτούοντο τῷ Θεῷ διότι ἀνελάμβανον νὰ ἐκτελέσωσιν ἔργον, τὸ δωτὸν κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ, ἐπρεπε νὰ ἐκτελεσθῇ ὑπὸ τῆς πιστῆς Αὐτοῦ ἑκατησίας, καὶ τὸ διοῖν εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ ἐκτελεσθῇ ὑπὸ ἅλλης τινὸς ἐλάσσονος δυνάμεως. Ο Θεὸς ὅμως ἀκούει τοὺς λόγους τῶν Σοσιαλιστῶν, Συνδικαλιστῶν, κλπ., καὶ θὰ τοὺς ἐνθυμηθῇ διὰ νὰ ἐμφέρῃ κατ' αὐτῶν ἕνδικον μασθατοδοσίαν.

ΛΕ'.14 Οὕτω λέγει Κύριος ὁ Θεός, διαν πᾶσα ἡ γῆ εὐθραύνται, ἔρημον θέλω καταστήσει δέ . . . . . “Οταν οἱ καρδιὲς τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν πάντων θὰ ἐλθωσιν, ἔκεινο τὸ διοῖν δὲν θὰ ἀποκατασταθῇ θὰ εἶναι τὸ σοσιαλιστικὸν καὶ ἐργατικὸν κίνημα. Ὁπόταν δὴ ἡ κοινωνία θὰ εὐφραίνεται διὰ τὴν νέον τάξιν τῶν πραγμάτων τὴν παρὰ Θεοῦ ἐγκαθιδρυθεῖσαν, ἡ Σοσιαλιστικὴ τάξις τῶν πραγμάτων θὰ ἔχῃ διαταντὸς καὶ τελειως ἔξολοθρευθῆ.

ΛΕ'.15. Καθὼς πένθροντης ἐπὶ τὴν κληρονομίαν τοῦ οἰκου 'Ισραὴλ, διότι πάθνιθη, οὕτω θέλω κάμει εἰς δέ' θέλεις ἔρημονθῇ δρος Σπείρ, καὶ πᾶς ὁ Ἐδώμ, πᾶς αὐτὸς καὶ θέλοντι γνωρίσει ὃς ἔγω εἶμαι ὁ Κύριος. . . . . Καθὼς οἱ κοσμικῷ φρόνες ἀποστάταις χριστιανοὶ, σῖτινες συνεταχθησαν μὲ τοὺς φιλοσάστας καὶ μὲ τοὺς ἐπαναστάτας θὰ χαρῶσιν διὰ τὴν κληρονομίαν τῆς ἔρημοσεως τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου μετὰ τὸ 1918, τοιουτούτως καὶ ὁ Θεὸς θὰ κάμῃ εἰς τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα, τὸ διοῖν θὰ καταστραχῇ τελείος. Οὐδὲ ίχνος ἔξι αὐτοῦ θὰ ἐπιζήσῃ τῆς ἀγιοτήτος τῆς παγκοσμίου

[Σ.Τ.Μ.: Αγγλικό κείμενο] ὀλόκληρωταικῆς

ἀναρχίας,

εἰς τὸ τέλος τοῦ καιροῦ τῆς θλίψεως.

[Σ.Τ.Μ.: Αγγλικό κείμενο] τὸ φθινόπερο τοῦ 1920.—'Αποκ. Ια' 7-13.

«Παγκόσμια, ὀλοκληρωτική ἀναρχία, τό φθινόπερο τοῦ 1920». Παρά τὴν ἐντυπωσιακή γλώσσα καὶ τὴν κατηγορηματικότητα τῶν ἰσχυρισμῶν, τίποτα ἀπό αὐτά δέν συνέβη.

“Οπως τὸ 1914, οἱ νέες χρονολογίες τοῦ 1918 καὶ τοῦ 1920 πέρασαν χωρίς τὴν προλεγόμενη «σπασμαδική ἀγωνία» πάνω στὸν Χριστιανικό κόσμο, χωρίς τὴν ἀνατροπή τῶν κυρεονήσεών του καὶ τὴν καταστροφή τῶν ἐκκλησιῶν του καὶ τή σφαγή ἐκατομμυρίων ἀπό τά μέλη τους ἢ τὴν μετάβαση τῶν κεχρισμένων στὸν οὐρανό.

‘Αντίθετα, τὸ 1918 εἶδε τόν Πρόεδρο Ρόδερφοντ καί ἔξι ἄλλους ἀνώτερονς ἀξιωματούχους τῆς Ἐταιρείας νά δικάζονται καὶ νά καταδικάζονται σέ φυλάκιση μέ τὴν κατηγορία ὅτι σέ καιρό πολέμου τό «Τετελεσμένο Μυστήριο» καὶ ἄλλες ἐκδό-

σεις περιεῖχαν στασιαστικές δηλώσεις. Τόν έπόμενο χρόνο, τό 1919, ἀφέθηκαν ἐλεύθεροι καί ἀπαλλάχθηκαν ἀπό ὅλες τίς κατηγορίες.

Ἐτσι, ἥταν ἐλεύθεροι νά παρατηρήσουν τό 1920, τό ἔτος κατά τό ὅποιο, μέχρι τό φθινόπωρο, ὅλες τίς δημοκρατίες καί «κάθε βασίλειο πάνω στή γῆ» θά τά «κατάπινε ἡ ἀναρχία», σύμφωνα μέ τό «Τετελεσμένο μυστήριο».

Μέχρι τό τέλος ἐκείνου τοῦ ἔτους ὅμως, νέες προβλέψεις παρουσιάστηκαν καί διακηρύχθηκαν. Τώρα, χωρίς καν' ἀφήσουν νά περάσει τό 1920, ἐκτέθηκε μιά νέα χρονολογία γιά νά τήν προσδοκοῦν.

«ἘΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΛΠΟ ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΖΟΥΝ ΤΩΡΑ ΔΕΝ ΘΑ ΠΕΘΑΝΟΥΝ ΠΟΤΕ»

Δέν ἔστειλα τούς προφῆτες αὐτούς, καί ὅμως ἔτρεξαν. Δέν τούς μίλησα, καί ὅμως προφήτευσαν. * – Ἱερεμίας 23:21.

Τό 1920 ὁ Ρόδερφορντ, Πρόεδρος τῆς Σκοπιᾶς, ἐξέδωσε ἔνα διβλιάριο μέ τίτλο «Ἐκατομμύρια ἀπό αὐτούς πού ζοῦν τώρα δέν θά πεθάνουν ποτέ». Αὐτή ἡ συναρπαστική, εὐκολομνημόνευτη φράση ἔχει χρησιμοποιηθεῖ ἀπό τήν Ἐταιρεία ἀκόμα καί πρόσφατα. Ἐκείνη τήν ἐποχή ὅμως, βασιζόταν σέ μιά νέα πρόβλεψη πού εἶχε ἀναπτύξει ὁ Ρόδερφορντ. «Ολη ἡ βαρύτητα τοῦ ἴσχυρισμοῦ ὅτι ἐκατομμύρια πού ζοῦσαν τότε δέν ἐπρόκειτο νά πεθάνουν ποτέ, ἥταν συνδεδεμένη μέ μιά νέα χρονολογία: τό 1925. Σημειώστε τί λένε γιά τό ἔτος ἐκεῖνο τά ὑπογραμμισμένα ἀποσπάσματα τοῦ διβλιαρίου:

Ἐκατομμύρια νῦν ζώντων οιδέποτε θὰ ἀποθάνωσιν   77

κατοίκους αὐτῆς· οὗτοις θέλει εἰσθαι ἐνιαυτὸς ἀφέσεως εἰς ἐσᾶς, καὶ θέλετε ἐπιστρέψει ἔκαστος εἰς τὸ κτῆμα αὐτοῦ, καὶ ἔκαστος εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ». Ἀλλα

* Κείμενο τῶν Ο': «οὐκ ἀπέστελλον τοὺς προφήτας, καὶ αὐτοὶ ἔτρεχον· οὐδὲ ἐλάλησα πρὸς αὐτούς, καὶ αὐτοὶ ἐπροφήτευσον.»

Γραφαὶ δεικνύουσιν ὅτι ἔπρεπε νὰ τηρηθῶσιν ἑβδομήχοντα 'Ιωβιλαῖα ἔτη. ('Ιερ. κε' 11, Β' Χρονικ. λστ' 17-21). Εἰς ἀπλοῦς ὑπαλογισμὸς τῶν 'Ιωβιλαίων τούτων μᾶς φέρει πρὸς τὰ σπουδαῖα γεγονότα. 'Ἐβδομήχοντα 'Ιωβιλαῖα ἐκ πεντήκοντα ἔτῶν ἔκαστον ἀποτελοῦσιν ἐν σύνολον ἐκ 3,500 ἔτῶν. 'Η χρονικὴ αὕτη περίοδος ἀδεξαμένη κατά τὰ 1575 π. Χ. λήγει κατά τὸ φιλινόπωρον τοῦ 1925, ὅπότε δὲ τύπος λήγει καὶ τὸ μέγα ἀντίτυπον πρέπει νὰ ἀρχίσῃ. Τί πρέπει νὰ προσδοκῶμεν ὅτι θὰ συμβῇ τότε; 'Ἐν τῷ τύπῳ ἔπρεπε νὰ γείνηται πλήρης ἀποκατάστασις, συνεπῶς τὸ μέγα ἀντίτυπον πρέπει νὰ σημειώσῃ τὴν ἔναρξιν τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν πάντων. Τὰ κυριώτερα πράγματα ἄτινα πρέπει νὰ ἀποκατασταθῶσιν, εἶναι τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς ζωὴν καὶ ἀφ' οὐδὲν ἄλλαι Γραφαὶ διασαφίζουσι τὸ γεγονός, ὅτι θὰ λάβῃ χώραν ἀνάστασις τοῦ 'Αβραάμ, Ἰσαάκ, Ἰακὼβ καὶ ἄλλων πιστῶν τοῦ παρελθόντος, καὶ ὅτι οὗτοι θέλουσιν ἀπολαύσει τὴν πρώτην εὐνοίαν, δυνάμεθα νὰ προσδοκῶμεν ὅτι τὸ 1925 θὰ παραστῆ μάρτυς τῆς ἐπιστροφῆς τῶν πιστῶν τούτων ἀνδρῶν τοῦ Ιεραῆλ, ἐκ τῆς καταστάσεως τοῦ θανάτου, οἵτινες θὰ ἀναστηθῶσιν τελείᾳ ἀνθρώπιναι ὑπάρχεις καὶ θὰ γείνωσιν οἱ δοστοί, νόμιμοι ἀντιπούσωποι τῆς νέας καταστάσεως τῶν πραγμάτων, ητις θὰ ἐπικρατή ἐπὶ τῆς γῆς.

"Οταν ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀπαξ ἐγκατασταθῇ, δὲ 'Ιησοῦς καὶ ἡ ἐνδεδοξασμένη ἐκκλησία αὐτοῦ, ἀποτελοῦντες τὸν μέγαν Μεσσίαν, θέλουσι διαβιβάσει πρὸς τὸν λαὸν τὰς εὐλογίας τὰς διποίας τόσον ἐπειθύμησαι καὶ διὰ τάς διποίας προσηγόρωντο δύος ἔλλησιν. Καὶ ὅταν δὲ καιρὸς ἐκείνος ἔλθῃ: θὰ εἶναι εἰρήνη καὶ ὅχι πάλεμος, ὡς δὲ προφήτης εὐφραδῶς ἐκθέτει· «Καὶ ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, Τὸ δρός τοῦ οἴκου τοῦ Κυρίου θέλει στηριχθῆ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ὁρέων καὶ ὑψωθῆ ὑπεράνω τῶν έσινῶν· Καὶ λαοὶ θέλουσιν συρρέει εἰς αὐτό· καὶ ἔμνη πολλὰ θέλουσιν ὑπά-

78   'Ἐκατομμύρια νῦν ζώντων οὐδέποτε θὰ ἀποθάνωσιν

γει καὶ εἰπεῖ. "Ἐλθετε καὶ ἀς ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὅρος τοῦ Κυρίου· καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰακὼβ· Καὶ θέλει διδάξει ἡμᾶς τὰς δόδοντας αὐτοῦ, καὶ θέλομεν περιπατήσοις ἐν ταῖς τρίβοις αὐτοῦ· διότι ἐκ Σιών θέλει ἐξέλθει νόμος καὶ λόγος Κυρίου ἐξ Ἱερουσαλήμ. Καὶ θέλει κρίνει ἀναμέσον λαῶν πολλῶν, καὶ θέλει ἐλέγχει ἐδηνη ἴσχυρά, ἔως εἰς μακρὰν· Καὶ θέλουσιν σφυρηλατήσει τὰς μαχαίρας αὐτῶν διὰ ὑνία· Καὶ τὰς λόγχας αὐτῶν διὰ δρέπανα. Δὲν θέλει σηκώσει μάχαιραν ἔθνος ἐναντίον ἔθνους, οὐδὲ θέ-

λουσι μάθει πλέον τὸν πόλεμον. Καὶ θέλουσι κάθησθαι ἔκαστος ὑπὸ τὴν ἄμπελον αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τὴν συκῆν αὐτοῦ. Καὶ δὲν θέλει ὑπάρχει ὁ ἐκφοβῶν. Διότι τὸ στόμα τοῦ Κυρίου τῶν δυνάμεων ἐλάλησε.» — Μιχ. δ' 1-4.

ΕΠΙΓΕΙΟΙ ΑΡΧΟΝΤΕΣ.

‘Ως μέχρι τοῦδε ὑπεδείξαμεν, διὰ μέγας Ἰωβιλαῖος κύκλος θὰ ἀρχίσῃ τὸ 1925. Τότε ἡ ἐπίγειος φάσις τῆς Βασιλείας θέλει ἀναγνωρισθῆναι. Οἱ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸ ια’ κεφάλαιον τῆς πρὸς Ἐθραίους ἐπιστολῆς του, παραθέτει κατάλογον τῶν ὀνομάτων πολλῶν πιστῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἀπέδινον, πρὸ τῆς σταυρώσεως τοῦ Κυρίου, καὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐκλογῆς τῆς ἐκκλησίας. Οὗτοι δὲν δύνανται νὰ εἶναι μέλη τῆς οὐρανίου τάξεως· δὲν εἶχον οὐρανίους ἐλπίδας, ἀλλ’ ὁ Θεός ἐπιφυλάσσει κάτι τι καλόν δι’ αὐτούς. Οὗτοι θὰ ἀναστηθῶσιν ὡς τέλειοι ἀνθρώποι, καὶ θὰ γείνωσιν ἀρχοντες ἐπὶ πάσης τῆς γῆς, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ». (Ψαλμ. με' 16. Ἡσα. λβ' 1. Ματθ. η' 11). ‘Ἐπομένως δυνάμενδια μετ’ ἐμπιστοσύνης νὰ προσδοκῶμεν ὅτι τὸ 1925 θὰ σημειώσῃ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Ἀβραάμ Ἰσαάκ καὶ Ιακώβ καὶ τῶν γνωστῶν ἀπ’ αἰῶνος προφητῶν, ἴδιαιτέρως ἐκείνων οἵτινες κατονομάζονται ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς τὸ ἐνδέκατον κεφάλαιον τῆς πρὸς Ἐθραίους ἐπιστολῆς, ἐν καταστάσει ἀνθρωπίνης τελειότητος.

αὐτόν. Θὰ ἀκούσωσιν ὅμως ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, μετὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς Βασιλείας. Τότε δὲ πᾶς δοτις τηρήσῃ τὸν λόγον τοῦ Ἰησοῦ· δὲν θὰ ἴδῃ θάνατον. Οἱ Ἰησοῦς δὲν ἥθελε δώσει τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην ἐὰν δὲν ἐσκρηπει νὰ φέρῃ αὐτήν εἰς πλήρη ἰσχὺν καὶ ἀποτελεσματικότητα ἐν καιρῷ.

Πάλιν εἶπεν «Πᾶς δὲ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἔμε σὺ μὴ ἔκατεμμέρια νῦν ζώντων οὐδέποτε θὰ ἀποθάνωσιν» 85

ἀποθάνηει εἰς τὸν αἰῶνα». (Ἰωάν. ια’ 26). Πιστεύομεν τοῦτο; Ἐὰν ναί, διὰ καιρὸς ἔρχεται ἵνα ὁ κόσμος μάθῃ, ὅτι οἱ ζῶντες τότε καὶ ὑπακούοντες εἰς τοὺς ὅρους, ἔχουσι τὴν ἀπόλυτον καὶ μετικὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδέποτε θὰ ἀποθάνωσιν.

Βασιλέμενοι λοιπόν, ἐπὶ τοῦ ἐν τοῖς προηγουμένοις προταθέντος ἐπιχειρήματος, ὅτι ἡ παλαιὰ τάξις τῶν πραγμάτων, διὰ παλαιοῦ κόσμου λήγει καὶ συνεπῶς παρέρχεται, καὶ ὅτι ἡ νέα τάξις εἰσέρχεται, καὶ ὅτι τὸ 1925

θὰ σημειώσῃ τὴν ἀνάστασιν τῶν πιστῶν ἀριστέων τοῦ παρελθόντος, καὶ τὴν ἔναρξιν τῆς ἀποκαταστάσεως, εἰναι λογικὸν νὰ ἔξαγάγωμεν τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐκατομμύρια ἀνθρώπων ζώντων σήμερον ἐπὶ τῆς γῆς, θέλουσιν εἶσθαι ἀκόμη ἐπὶ τῆς γῆς εἰς τὸ 1925. "Οὐδεν βασιζόμενοι ἐπὶ τῆς ἐν τῷ Θείῳ λόγῳ προτεινομένης ὑποσχέσεως, πρότειν νὰ ἀφιχθῶμεν εἰς τὸ θετικὸν καὶ ἀναμφισβήτητον συμπέρασμα ὅτι ἐκατομμύρια ἀνθρώπων ζώντων σήμερον, οὐδέποτε θὰ ἀποθάνωσιν.

'Ἐννοεῖται ὅτι τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι πάντες θὰ ζήσωσιν διότι τινὲς θὰ ἀρνηθῶσι νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὸν Θεῖον νόμον. 'Αλλ' ἐκεῖνοι οἵτινες ήσαν κακοί ἐὰν ἐπιστρέψουσιν εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ ὑπακούσωσιν εἰς τὴν δικαιοσύνην θέλουσι ζήσει δὲν θέλουσιν ἀποθάνει. Περοὶ τούτων ἔχομεν τὴν θετικὴν διαθεσιάωσιν τοῦ προφήτου τοῦ Κυρίου ὡς ἐπεται: «Καὶ δταν δ ἄνομος ἐπιστρα-

Τὸ πρόσφατο βιβλίο ἴστορίας τῆς Ὁργάνωσης, ὅπως ἐπίσης καὶ ἄλλες πηγές, σάν το ἀρθρο τοῦ «Ξύπνα!» τοῦ 1993 πού παρατέθηκε στό προηγούμενο κεφάλαιο, ἐπιζητοῦν ὅλα νά ἐπιστήσουν τὴν ἐστίαση σέ συγκεκριμένες χρονολογίες, καὶ τούς ἰσχυρισμούς ὡς πρός τό τι θά ἔφερναν οἱ χρονολογίες αὐτές ὡς ἀπλές «προσδοκίες», πού παρουσιάζονταν μ' ἔνα μή δογματικό τρόπο, χωρίς ἀδάσιμους ἰσχυρισμούς βεβαιότητας. Κάνουν πολύ ἐπιλεκτικές παραθέσεις ἀπό ἐπιφυλακτικές δηλώσεις ἢ ἀποκηρύξεις ἀλάθητου ἢ θείας ἔμπνευσης. "Ομως, ποιά εἶναι ἡ πραγματική διαφορά μεταξύ τοῦ νά χρησιμοποιεῖς ἀπό τή μία συγκεκριμένα τή φράση «στό ὄνομα τοῦ Ἰεχωबᾶ», καὶ ἀπό τήν ἄλλη τοῦ νά περιγράφεις γεγονότα πού προβλέφθηκαν γιά τό 1925 ὡς «βασισμένα στήν ὑπόσχεση πού προτείνεται στόν Θεῖο Λόγο», ἔτσι ὥστε ἡ ἐπιστροφή τοῦ Ἀδραάμ, τοῦ Ἰσαάκ καὶ τοῦ Ἰακώβ τό 1925 νά μήν εἶναι κάτι γιά τό ὅποιο μπορούσαμε νά ἐλπίζουμε, ἀλλά κάτι πού «μποροῦμε νά προσδοκοῦμε μέ ἔμπιστοσύνη»; Σέ τίνος τό ὄνομα πρεσβεύονταν ὅτι μιλοῦν, καὶ μέ ποιά βάση ἐνθαρρύνουν τούς ἀναγνῶστες νά ἔμπιστευθοῦν αὐτόν τόν ἰσχυρισμό; Καί ποιά πραγματική διαφορά ὑπάρχει μεταξύ τοῦ νά πρεσβεύει κανείς συγκεκριμένα βεβαιότητα ἢ ἀλάθητο ἀπό τή μία, καὶ ἀπό τήν ἄλλη νά δηλώνει πώς, λόγω τοῦ ὅτι βασίζεται σέ **Θεϊκές ὑποσχέσεις**, πρότειν νά «φθά-

σουμε στό θετικό καί άναμφισδήτητο συμπέρασμα ότι έκατομμύρια πού ζοῦν τώρα [δηλαδή πού ζοῦν τό 1920 διότε έκδόθηκε τό διβλιάριο] δέν θά πεθάνουν ποτέ»; Ή διαφορά δρίσκεται μόνο στή σημασιολογία, όχι στήν ίσχυ καί τό νόημα τῶν ἀξιώσεων, οὕτε στό ἀποτέλεσμα αὐτῶν τόν ίσχυρισμῶν στά ἀνθρώπινα μυαλά.

Αύτή ή πληροφόρηση διαμόρφωσε τή βάση τῆς λεγόμενης «Ἐκστρατείας τῶν Ἐκατομμυρίων», μᾶς παγκόσμιας προσπάθειας νά κάνουν τούς ἀνθρώπους νά προσέξουν τό μήνυμα αὐτοῦ τοῦ διβλιαρίου σέ μιά περίοδο δύο ἑτῶν. Σέ ὅλες τίς μεγάλες πόλεις ἀναρτήθηκαν τεράστιες διαφημίσεις τοιχοκολλημένες σέ πίνακες, μέ γράμματα πού κυμάτιζαν: «Ἐκατομμύρια πού ζοῦν τώρα δέν θά πεθάνουν ποτέ». Αύτή ή δημοσιότητα ἐνισχυόταν ἀπό διαφημίσεις στίς ἐφημερίδες. “Ολες οί δημόσιες ὁμιλίες πού ἔκαναν οί ἐκπρόσωποι τῆς Σκοπιᾶς ἐπικεντρώνονταν σ’ αὐτό τό θέμα.

Ἡ Ἐταιρεία στό πρόσφατο διβλίο ἰστορίας της ἀναφέρει τίς διακηρύξεις καί τά χαρακτηριστικά αὐτοῦ τοῦ παγκόσμιου ἔργου, γιά τό διποτό καταβλήθηκε ἡ μέγιστη προσπάθεια, σάν νά εἶναι ἀπλῶς θέματα ἰστορικοῦ ἐνδιαφέροντος. Καί ὅμως, οἱ συγκλονιστικοί ἰσχυρισμοί πού ἐπικεντρώνονταν στό 1925 παρουσιάζονταν ώς θεμελιωμένοι πάνω στό λόγο, όχι κάποιου ἀνθρώπου, ἀλλά τοῦ Θεοῦ, βασισμένοι **στέρεα** πάνω ἐκεῖ, καί γι’ αὐτό τό λόγο **ἄξιοι πλήρους ἐμπιστοσύνης**. Οὕτε αὐτό τό διβλίο ἰστορίας τῆς Σκοπιᾶς οὕτε κανένα ἀπό τά ἄρθρα πού δημοσιεύονται σέ ἄλλες πηγές παραδέχτηκε ποτέ τίς ἔντονες συνέπειες πού εἶχε αὐτό στίς ἐλπίδες καί τίς ζωές τῶν ἀνθρώπων, καί τή βαθιά ἀπογοήτευση πού δημιούργησε ἡ ἀποτυχία του. Δέν ἐκφράζουν ποτέ τύψεις πού δ Λόγιος τοῦ Θεοῦ συνδέθηκε ἐσκεμμένα μέ προβλέψεις πού δέν ἤταν τίποτα περισσότερο ἀπό ἀνθρώπινη εἰκοτολογία καί φαντασία. Οἱ ἡθικές ἐπιπτώσεις αὐτῶν τῶν παραγόντων φαίνονται νά ἔχουν μικρή σημασία, νά μήν ἀξίζουν οὐσιαστικά νά τίς σκεφτοῦμε.

Τό 1921, ὁ Ρόδερφορντ ἐξέδωσε τό πρῶτο κανονικοῦ μεγέθους διβλίο του, τήν «Κιθάρα τοῦ Θεοῦ» («The Harp of God»).

Αύτό ἐπιδεδαίωσε τήν πίστη καί πεποίθηση τῆς Ἐταιρείας ὅτι τό 1799 ἦταν ἡ ἔναρξη τῶν «ἐσχάτων ἡμερῶν» καί τό 1874 ὁ καιρός πού ὁ Χριστός ἀρχισε τήν «ἀόρατη παρουσία» του. Στά ἀποσπάσματα πού ἀκολουθοῦν, μέ τά βασικά σημεῖα ὑπογραμμισμένα, παρατηροῦστε τόν τρόπο πού οἱ ἐξελίξεις πού ἦταν χαρακτηριστικές ἐκείνου τοῦ καιροῦ καί τῶν παγκόσμιων συνθηκῶν χρησιμοποιήθηκαν ὡς «ἀδιαμφισβήτητη» μαρτυρία σέ ὑποστήριξη ἐκείνων τῶν χρονολογιῶν:

*Ο ακοπὸς ἡμῶν ἐνταῦθα εἶναι νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστον ἐπὶ τινῶν οπουδαίων χρονολογιῶν, καὶ Ἰδωμεν πόσαι προφητεῖαι ἐξεπληρώθησαν, ἐὰν ἐξεπληρώθησαν διόλου, κατὰ τὸ διάστημα τῶν εἰονημένων χρονολογιῶν. Αἱ χρονολογίαι, κατὰ μέγα τούλαχιστον μέρος, ἐξαρτῶνται ἐξ ἀκριβῶν ὑπολογισμῶν, καὶ εἶναι πάνιστε πιθανόν νὰ δχωσι διαπραχθῆ σφάλματα. Ἐκπληρωθεῖσα δμως προφητεία ἀποτελεῖ ἀναγραφὴν φυσικῶν γεγονότων, τὰ δποια πολαγματικῶν ὑφίστανται ἥδη ὡς γεγονότα γγωσί καὶ ὀδιομένα. Τὰ φυσικὰ γεγονότα δὲν γελοιοποιοῦσιν ἔαντα. Ταῦτα ἴστανται ὡς σιωπηροὶ μάρτυρες, ἡ μαρτυρία τῶν δποιῶν ἀνάγκη νὰ ληφθῇ ὡς ὀδιαμφισβήτησ.

400. ***Υπάρχοντοι δύο οπουδαίαι χρονολογίαι ἐνταῦθα τὰς δποιας δὲν πρέπει νὰ συγχρίσωμεν, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ τηρήσωμεν σαφῶς διακεκριμένας ἀλλήλων, δηλαδή, ἡ ἀρχὴ τοῦ «ἐσχάτου καιροῦ», καὶ ἡ παρουσία τοῦ Κυρίουν. «Ο ἐσχατος καιρός» περιλαμβάνει περίοδον γρονικήν ἀπὸ τοῦ 1799 μ.Χ. ὡς ἀνωτέρω ὑπεδείγμη, μέχοι τοῦ καιροῦ τῆς πλήσους διατροπῆς τοῦ κοράτους τοῦ Σατανᾶ, καὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς βασιλείας τοῦ Μεσολογίου. Ο καιρὸς δὲ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1874, ὡς ἀνωτέρω ἐλέγθη. ***Η δευτέρα αὖτη περίοδος ἐπεισοδιαμβάνεται φυσικῶς ἐν τῇ, ὡς ἀνωτέρῳ εἴπομεν, πορείᾳ τοιαύτῃ, καὶ εἰς τὸ δεύτερον μέσος τῆς πεοιόδου ταύτης, τῆς γνωστῆς ὡς τοῦ «ἐσχάτου καιροῦ».****

404. ***Ἀπὸ τοῦ νῦν χορηγού καὶ ἐφεξῆς μεγάλη ἀντίστοιχος αὔξησις γνώσεως ἥρξαι λαμβάνοντα γώραν εἰς ὅλας τὰς ἐπιστήμας, καὶ, ἐνὶ λόγῳ, ἀνὰ ὅλην τῆν γραμμὴν τῆς μαθήσεως. Τὸ Κοινὸν σχολεῖον, ἀείποτε πολεμούμενον ὑπὸ τοῦ Παπιομοῦ, παρέσχε τὰ μέσα τῆς γενικῆς ἐκπαίδευσεως εἰς πάσας τὰς λαϊκάς τάξεις.**

*Αρώιερα ἐκπαιδευτήρια καὶ πανεπιστήμια ἴδρυθησαν ἀνὰ σύμπαντα τὸν κόσμον. Μεία τῆς ἀνὰ πᾶσαν κατεύθυνσιν αὐξήσεως τῆς γνῶσεως συνεπῆλθον καὶ αἱ ἀπειράզουμοι ἐφευρέσεις τὰς δποῖας ἔχει ἥδη ἡ ἀνθρωπότης, αἱ κόποιν καὶ χρόνον ἐξοικονομοῦσαι μηχαναῖ, κἄτ.

405. Πρὸ τοῦ 1799 τὰ μέσα τῆς μεταφορᾶς καὶ συγκοινωνίας ἤσαν τοιαῦτα ὡστε μικρὸν τινα ἀπόστασιν ἥδυνατο τις γὰρ διανύσση ταξειδεύων τὴν ἡμέραν. Ἐπρεπε δὲ νὰ ταξειδεύῃ εἴτε ἐπὶ δχῆματος συρρομένου ὅποιαν ἦτοι, ἢ πεζῆ. Ἐάν δ' ἐπρόκειτο νὰ ταξειδεύῃ διὰ θαλάσσης, ἦτο ἡναγκασμένος νὰ ἐπιβαίνῃ ισιοφόρου τὸ δρόμον δίλγα μόνον μίλια ἥδυνατο νὰ διανύῃ. Ἀλλὰ εἰς τὸ 1831 ἐφευρέθη ἡ ποώη κινητήριος ἀτμομηχανή. Τοιανή δὲ καὶ τοσαντηνή θαυμασία πρόσθος ἐπειτέλους εἰς τὸ ζήτημα τῆς συγκοινωνίας, ὡστε σήμερον δύναται τις γὰρ ταξειδεύῃ εἰς σχεδὸν οἰστρήπτει μέρος τῆς γῆς μετὰ μεγάλης ταχύτητος ἐπὶ σιδηροδρομικῆς ἀμαξοστοιχίας. Ἀκολούθως ἐπενοήθησαν αἱ ἡλεκτρικαὶ μηχαναὶ, τὰ ἡλεκτρικὰ αὐτοκίνητα, αἱ μηχαναὶ ἀεροιφωτος καὶ λοιπά, καὶ σήμερον δεινὴ κίνησις ταξειδίων καὶ περιηγήσεων γίνεται εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς. Δὲν εἶναι δὲ ἀσύνηθες τὸ νὰ ταξειδεύῃ τις μὲ ταχύτητα 75 καὶ 100 μιλίων καθ' ὥστα τοῦτο δὲ ἀλληλεύει ίδιαιπέρως δυον ἀφορῶ τὸ ταξειδεύειν διὰ πιητικῶν μηχανῶν, αἱ δποῖαι μηχαναὶ εἶναι πολὺ νεωτέρα ἐφευρέσεις.

406. Οἱ προφήτης τοῦ Κυρίου ὤρισε τὸν αὐτὸν καιρὸν ως ὥμεραν τῆς ἑιρημασίας Αὐτοῦ. Εἰς κεφ.

·Η Ἐπάνοδος τοῦ Κρήτον ἡμῶν

265

6' 1-6 τῆς προφητείας τοῦ Ναούμ δὲ προφήτης ἀγαγάφαει τὴν δποῖαν εἰδεν δρασιν σιδηροδρομικῆς ἀμαξοστοιχίας, ταξειδευούσης μετὰ μεγάλης ταχύτητος, ως ἄλλην ἀπόδειξιν τῆς ἡμέρας τῆς ἑιρημασίας Αὐτοῦ διὰ τὴν ἁγκατάστασιν τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ.

407. Εἰς τὸ ἔτος 1844 ἐφευρέθη δὲ τηλέγραφος, Βραδύτερον δὲ τὸ τηλέφωνον. Τὰ μηχανικὰ αὐτὰ δργανα ἔχοντιμοποιούντο τὸ πρῶτον τῇ βοηθείᾳ συρμάτων, καὶ διὰ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ μηνύματα μετεβιβάζοντο ἀνὰ τὰ πέρατα τῆς γῆς. Ἀλλ' ἥδη, διὰ τῆς βραδύτερον γενομένης ἐφευρέσεως τὰ σύρματα ἐκρίθησαν περιττά, καὶ σήμερον εἰδήσεις ἐξαποστέλλονται μέσῳ τοῦ ἀέρος δὲ εἰδίκων πρόσων τοῦτο δργάνων ἀνὰ σύμπαντα τὸν κόσμον.

408. Η μεγάλη αὕτη αὔξησις τῆς γνῶσεως, καὶ

τὸ τρομακτικὸν περιπρέγειν τῶν ἀγνθρώπων ἀνὰ τὰ διάφορα μέρη τῆς γῆς, εἶναι ἀναμφισβήτικας ἐπιπλήρωσις τῆς προφητικῆς διακηρύξεως δύον ἀφορῷ τὸν «ἔσχατον καιρόν». Τὰ φυσικὰ δὲ αὐτά γεγονότα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διαφυλοεικηθῶσι, καὶ εἶναι ἐπαρκῆ δπως πείσωσιν οἰανδήποτε λογικευομένην διάνοιαν διι ενδιοικέμεθα ἥδη εἰς τὸν «ἔσχατον καιρόν» ἀπὸ τοῦ 1799.

409. Τὸ δεύτερον μέρος τοῦ «ἔσχατου καιροῦ» διάρκειας ἡμῶν ὠρισεν ὡς τὸν καιρὸν τοῦ θερισμοῦ δι-τοι λέγει: «Οὐ θερισμός δύοις τὸ τέλος τοῦ αἰώνος». Διεκήρυξε δὲ διι κατὰ τὸν καιρὸν αὐτὸν θέλει εἰσθαι παρών. Απὸ τοῦ 1874, λοιπόν, καὶ ἐφεξῆς ἔχομεν τὸ δεύτερον μέρος τῆς περιόδου τοῦ «ἔσχατου καιροῦ». Καὶ ἀπὸ τοῦ 1874 εἶναι δι καιρὸς τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Κυρίου, ὡς ἀγωτέρω ἔξετάνη. Ο δὲ Ἀπόστολος Παῦλος, ἀπαριθμῶν διάφορα γεγονότα λαδόντια χώραν ἀναφορικῶς πρὸς τὸν Ἰσραὴλ λέγει διι, «Ταῦτα ὑπικῶς συνέβαινεν ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς τοὺς θυτεοὺς ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήγησεν. (Α' Κορινθ. ι' 11).

266

Ἡ Ειθάρα τοῦ Θεοῦ

*Οφείλομεν διεν νὰ συμπεράνωμεν διι τὰ ἐν λιγῷ τοιε συμβάντα ἥδελον κατανοηθῆ εἰς τὸν «ἔσχατον καιρόν».

410. Αφ' ἐτέρου, τὸ εἰκονικὸν παράδειγμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν περὶ τοῦ ἡλίου ὡς ἀνατέλλοντος ἐξ ἀνατολῶν καὶ λάμποντος μέχρι δυομῶν, ὡς μέλλον νὰ συμβαίνῃ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς παρουσίας Αὐτοῦ, ἀποτελεῖ περαιτέρω ἀπόδειξιν τοῦ αὗξοντος φωτὸς κατὰ τὸν καιρὸν τῆς παρουσίας αὐτοῦ, καὶ ἐπαλήθευσιν τῆς προφητείας, οὐνιο καὶ ἐγένετο. Αἱ ἐργατικαὶ τάξεις, ἐπὶ παραδείγματι, διετέλεσαν καταπιεζόμεναι καὶ κρατούμεναι ἐν ὑποιαγῇ εἰς τοὺς οἰκονομολογικούς, τοὺς ἐκκλησιαστικούς καὶ πολιτικούς ἀρχοντας. Κατὰ τὸ ἔτος δμως 1874, τὴν χρονολογίαν τῆς δευτέρας τοῦ Κυρίου ἡμῶν παρουσίας, ἐδημιουργήθη ἡ πρώτη ἐν τῷ κόσμῳ ἐργατικὴ δογάνωσις. Απὸ τοῦ χρόνου δὲ ἐκείνου καὶ ἐντεῦθεν ἐπηκολούθησε τοιαύτη θαυμασιὴ αὔξησις φωτὸς· αἱ γενόμεναι δὲ ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις εἶναι λλαν πολυάριθμοι ὅστε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀναφέρωμεν πάσας αὐτάς ἐνταῦθα. *Ἀναφέομεν μόνον τινάς ἐξ δύοιν ἥλθον εἰς φῶς ἀπὸ τοῦ 1874 ὡς ἐπὶ πλέον ἀπόδειξιν τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἀπὸ τῆς ἐν λιγῷ χρονολογίας, τοιαῦται δὲ εἰ-

ταὶ αἱ ἔξης: Προσθεταφαιρεικαὶ μηχαναὶ, ἀεροπλάνα, ἀλουμίνιον, ἀντισηπτικὴ χειρουργική, τεχνηταὶ βαφαὶ, αὐτόματοι ουζενκτήρες, αὐτοκίνητα, ἀκιδωτὰ σύρματα, ποδήλατα, μηχανήματα ταμειακῶν λογαριασμῶν καὶ καταγραφῶν, celluloid, Σχολαὶ σπουδῶν τῶν ἐπιστημῶν δι’ ἀλληλογραφίας, μηχανήματα ἀποχωρισμοῦ τοῦ ἀφρογάλου, τὰ ἔργα: «Σκοτεινοίσι τὸν Ἀφρικήν», τὸ «Θείον Σχέδιον τῶν Αἰώνων», περιστροφικὰ ἄροτρα, δυναμῖτις, ἡλεκτρικοὶ οιδηρόδρομοι, ἡλεκτρικὴ συγκόλλησις, κλιματοβασικὴ ἐφαρμογή, μαργειρικὴ ἀνευ πυρός, μηχαναὶ ἀεριόφωτος, θεριστικαὶ μηχαναὶ, φωτιστικὰ ἀέρια, λινοτυπικαὶ μηχαναὶ, μηχαναὶ πυρείων, μονοτυπίαι, κινηματογραφος, Βέρειος Πόλος, Διώρυξ

Ἡ Ἐπάνοδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν

267

Παναμᾶ, μέθοδοι Πασιέρ, οιδηροδρομικὴ οηματογραφία, ἀκτίνες Ρέιτιγγεν, ὑποδηματοδραπικαὶ μηχαναὶ, ἄκαπνος πυρῆις, Νότιος Πόλος, ὑποβρύχια, ράδιον, οὐρανοξύται, ὑπόγειοι σήρροι γεγενεῖς, φωνόγραφα, τηλέφωνα, γραφομηχαναὶ, καθαριστικαὶ μηχαναὶ τατήιων δι’ ἀπορροφήσεως, ἀσύρματος τηλέγραφος, καὶ ἀσύρματον τηλέφωνον.

Σημειώστε ἴδιαίτερα ὅτι, ἀφοῦ ἀναφέρει τήν ἀνάπτυξη τομέων ὅπως εἶναι οἱ Βιβλικές Ἐταιρεῖες, ὁ ἀριθμός κολεγίων καὶ Πανεπιστημίων, τά μέσα μεταφορᾶς μὲν ἀτμό, ἡλεκτρισμό καὶ δενζίνη, ὁ τηλέγραφος καὶ τό τηλέφωνο – πού ὅλα καταλήγουν σὲ μεγάλη αὔξηση τῆς γνώσης καὶ ἵκανότητας τῆς μετακίνησης – τό διδύλιο καταλήγει στή σελίδα 239:

[Αὐτό] εἶναι ἀναμφισβήτητα ἐκπλήρωση τῆς προφητικῆς διακήρουνξης ὃσον ἀφορᾶ τόν “ἔσχατο καιρό”. Τά φυσικά αὐτά γεγονότα δέν εἶναι δυνατόν νά διαφιλονικηθοῦν (διαμφισβητηθοῦν) καί εἶναι ἀρκετά γιά νά πείσουν κάθε λογική διάνοια ὅτι δρισκόμαστε ἥδη στόν “ἔσχατο καιρό” ἀπό τό 1799.

Τό «ἀναμφισβήτητο», αὐτό πού «δέν εἶναι δυνατόν νά διαφιλονικηθεῖ», εἶναι λογικά ἀλάθητο. Δέν χρησιμοποιεῖται ἡ λέξη «ἀλάθητο», ἀλλά σέ κάθε περίπτωση, ἀπό πρακτικῆς ἀπόψεως ὁ ἰσχυρισμός ἔχει γίνει. Καὶ ἂν κάποιοι ἀμφιβάλλουν ἡ δέν ἔχουν πειστεῖ, ἀπλῶς δέν συμπεριλαμβάνονται στήν κατη-

γιορία ἐκείνων πού ἔχουν «λογική διάνοια». Αὐτό ἐπίσης εἶναι πνευματικός ἐκφοβισμός, ἔνα ὅπλο πού ἡ στέρεα βασισμένη ἀλήθεια ποτέ δέν χρειάζεται νά χρησιμοποιήσει.

Παρά τό ὅποιο «τονωτικό καί καθαγιαστικό» ἀποτέλεσμα εἶχαν αὐτές οἱ νέες προοδικέψεις καί ἔντονες διαβεβαιώσεις γιά κάποιες ἀπό τίς παλιές ἡμερομηνίες, μέχρι τό 1922, μέ τό 1914 νά εἶναι πιά ὀκτώ χρόνια πίσω στό παρελθόν, ἡ ἐμπιστοσύνη πού πολλοί εἶχαν θέσει στίς χρονικές προφητεῖες τῆς Ἐταιρείας ἔφθινε. Οἱ μέθοδοι στίς ὄποιες προσέφυγε τό ἐπιτελεῖο τῆς Ἐταιρείας προσπαθώντας νά ξεπεράσει τό πρόβλημα εἶναι ἀποκαλυπτικές. Ἐπίσης διαμορφώνουν ἔνα πρότυπο πού εἴδαμε ξανά σέ πρόσφατους καιρούς, ἀπό τό 1975.

Ἀντί νά γίνει πιό μετριοπαθής στούς ἰσχυρισμούς της γιά τίς ἔρμηνεις της ἡ νά υἱοθετήσει μιά πιό μετριόφρονα, συγκρατημένη ἄποψη γιά τήν αὐθεντία καί τήν ἐξουσία της, ἡ ὁργάνωση ἔγινε ἀκόμα πιό ἐπίμονη στήν ὑπακοή καί τή συμμόρφωση, καί οἱ ἰσχυρισμοί γιά τήν ἀκρίβεια τῆς χρονολογίας της ἔγιναν πιό δογματικοί. Τό σύνθημα ἦταν «πίστη» στίς διδασκαλίες τοῦ «πιστοῦ καί φρόνιμου δούλου» (ὅρος πού τότε ὑποστήριζαν ὅτι ἐφαρμοζόταν σαφῶς στόν πάστορα Ρώσσελ). «Οσοι ἀμφισβητοῦσαν τή χρονολογία τή βασισμένη στίς διδασκαλίες του (ἡ ὅποια χρονολογία βασιζόταν μέ τή σειρά της στίς διδασκαλίες τοῦ N. X. Μπάρμπουρ, τοῦ Τζών "Ακονιλα Μπράουν καί ἄλλων) ἀπεικονίζονταν ὡς ὅχι μόνο ἐλλιπεῖς σέ πίστη, ἀλλά καί ὑπερβολικά ἐπηρεασμένοι ἀπό τή δική τους σοφία, ὡς ὑπερήφανοι, ἐγωιστές, φιλόδοξοι, ἴσχυρογνώμονες, παραπλανημένοι ἀπό τόν ἀντίδικο καί ἔνοχοι ἀπάρνησης τοῦ Κυρίου. Τό νά δώσει κανείς τήν ὅποια βαρύτητα στή μαρτυρία τῶν ἀρχαίων ἴστοριῶν σέ ἀντίθεση μέ τίς χρονολογίες τῆς ὁργάνωσης σήμαινε ὅτι δίνει ἐμπιστοσύνη σέ «παράγοντες τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ σατανᾶ».

Ἄν αὐτό σᾶς φαίνεται δύσκολο νά τό πιστέψετε, προσέξτε τίς ἐκφράσεις πού χρησιμοποιοῦνται σέ μιά συνεχή θρόων τῆς Σκοπιᾶς κατά τή διάρκεια τοῦ 1922 καί τοῦ 1923. Σημειῶστε τήν ἐπαναλαμβανόμενη χρήση ὅρων ὅπως «ἀδιαμφισβήτητο»,

«σωστό πέρα από κάθε άμφιβολία», «θεϊκά ἐπιβεβαιωμένο», «ἀπόλυτα καὶ ἀνεπιφύλακτα σωστό», «ἀδιαφιλονίκητα ἀποδεδειγμένο», «ἀποδεδειγμένη βεβαιότητα» «θείας προέλευσης» – ὅρων πού ἀποδίδονται στό ὅλο χρονολογικό σχεδιάγραμμα πού περιλαμβάνει τά 1799 (ώς ἔναρξη τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν), 1874 (ώς ἀρχή τῆς ἀδόρατης παρουσίας τοῦ Χριστοῦ), 1878 (ώς ἀρχή τῆς ἀνάστασης τῶν κεχρισμένων), 1881 (ώς καιροῦ πού ὁ Ρῶσσελ διορίστηκε πλήρως ὡς οἰκονόμος τοῦ Κυρίου), ὅπως ἐπίσης καὶ τά 1914, 1918 καὶ τὴν πιό πρόσφατη προφητική χρονολογία τοῦ 1925, τό ὅποι λέγεται ὅτι ἔχει «τόση Γραφική ὑποστήριξη ὅση τό 1914». Γιά τῇ διευκόλυνση τοῦ ἀναγνώστη, τά ἀποσπάσματα εἶναι ὑπογραμμισμένα.

΄Από τή «Σκοπιά τοῦ Πύργου» τῆς 1ης Μαρτίου 1922:

O KAIPOS TOY THEPISEMOY

΄Ο Ἰησοῦς εἶπε ὅτι ὁ αἰώνας θά τελείωνε μ' ἔναν θερισμό, στόν καιρό τοῦ ὅποίου θά ἥταν παρών, καὶ ὅτι μετά θά ἔστελνε τούς ἀγγελιαφόρους του γιά νά συγκεντρώσουν τούς ἐκλεκτούς του (Ματθ. 13: 24-30, 24:31). Πρέπει νά ἀναμένεται ὅτι ὁ Κύριος θά εἴχε κάποιον μάρτυρα στή γῆ τόν καιρό τοῦ θερισμοῦ γιά νά ἀναγγείλει τό γεγονός τῆς παρουσίας του καὶ τοῦ θερισμοῦ. ΄Έδω εἶναι μερικά ἀκόμα συμμαρτυροῦντα στοιχεῖα πού ἀποτελοῦν ἀναμφισθήτητη ἀπόδειξη: μερικά ἀκόμα φυσικά γεγονότα πού μιλοῦν δυνατότερα ἀπό τά λόγια πού ἀκοῦμε, δηλαδή: ΄Ηταν ὁ ἀδελφός Ρῶσσελ πού ἀνήγγειλε τόν καιρό τοῦ θερισμοῦ καὶ τὴν παρουσία τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ. ΄Ηταν ἐκεῖνος πού πρώτος διῆκε ἀπ' ἄκρο σ' ἄκρο τῆς γῆς, φωνάζοντας: «πηγαίνετε στόν ἀγρό κι ἐργαστεῖτε». Καί χιλιάδες ἄλλοι, ἀποδεχόμενοι τό σύνθημα, συνεργάστηκαν στή διακήρυξη τοῦ ἀγγέλματος.

΄Ο Ἰησοῦς εἶπε ξεκάθαρα ὅτι στή διάρκεια τοῦ καιροῦ τῆς παρουσίας του θά εἴχε ἔναν πιστό καὶ φούνιο δοῦλο, τόν ὅποιο θά χρησιμοποιοῦσε γιά νά δίνει τροφή στόν οἶκο (τῆς πίστης) “ἐν καιρῷ”. Καθένας πού σήμερα ἔχει γνώση

τοῦ θείου σχεδίου τῶν αἰώνων πρέπει ν' ἀπαντήσει εἰλικρινά ὅτι ἀποκόμισε αὐτή τῇ γνώση μέ το νά μελετᾶ τῇ Βίβλῳ του σέ σχέση μέ αὐτά πού ἔγραψε ὁ πάστορας Ρῶσσελ· ὅτι πρὸν τὸν καιρό ὅπου τὸ ἔκανε, δέν ἥξερε κανόν ὅτι ὁ Θεός εἶχε ἔνα σχέδιο σωτηρίας. Καθένας πού σήμερα ἀγάλλεται στὸ φῶς τῆς ἀλήθειας τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, συνειδητοποιεῖ ὅτι ὁ Κύριος τοῦ ἔφερε αὐτή τὴν ἀλήθεια, ἀποκαλύπτοντάς την μέσω τῆς διακονίας καί τοῦ ἔργου πού ἄρχισε ὁ πάστορας Ρῶσσελ λίγο μετά τήν παρουσία τοῦ Κυρίου.

Κάτω ἀπό τήν ἐπικεφαλίδα «Σοφός ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ» (ἀναφερόμενο στόν Ρῶσσελ), τό ἄρθρο μιλᾶ ὑποτιμητικά «γι' αὐτούς πού νομίζουν ὅτι ἔχουν περισσότερη σοφία ἀπό ἄλλους» καί λέει ὅτι κάτι τέτοιοι, τυπικά, «κάνουν δηλώσεις δογματικῆς μιօρφῆς». Λίγες παραγράφους πιό κάτω ἀρχίζει νά ἐκθέτει τά «ἀδιαμφισβήτητα γεγονότα» γιά τό 1799 καί τό 1874. Αὐτό πού εἶναι «δογματισμός» σέ ἄλλους, θεωρεῖται προφανῶς «εἰλικρινής πεποίθηση» ὅταν γίνεται ἀπό τούς συγγραφεῖς τοῦ περιοδικοῦ.

ΣΟΦΟΣ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

΄ Ήταν σοφός; Ύπαρχε ὁ κόσμος ἐννοεῖ αὐτή τή λέξη, καί ἴδιαίτερα ὅπως τήν ὁρίζουν οἱ κληρικοί τοῦ κόσμου, δέν ἥταν. Καί δόξα τῷ Θεῷ πού δέν ἥταν. Ἐν κατεῖχε μεγάλη κοσμική σοφία, ὅπως αὐτή πού ἔχουν οἱ δυσφημιστές του, ὁ Κύριος δέν θά τόν εἶχε χρησιμοποιήσει ποτέ. Ἀς σημειώθεῖ ὅτι οἱ λεγόμενοι μιօρφωμένοι κληρικοί τοῦ καταμαρτυροῦν ὅτι δέν γνώριζε τήν ἑλληνική καί τήν Ἔβραική. Αὐτή ἡ κατηγορία εἶναι ἀληθινή. Τά γεγονότα καταδεικνύονταν πέρα ἀπό κάθε ἀμφισβολία ὅτι ἡ πλειονότητα τῶν ἀνθρώπων πού ἔχει κάποια γνώση τῆς ἑλληνικῆς καί τῆς ἔβραικῆς παίρνονταν τόν ἑαυτό τους πολύ στά σοδαρά, θεωροῦν ὅτι εἶναι πολύ σπουδαῖοι. Ἀρχίζουν νά σκέπτονται ὅτι γνωρίζουν τόσα πολλά, πού πρέπει νά παράγουν κάτι καταπληκτικό γιά ν' ἀνατρέψουν κάτι πού ἔκανε κάποιος ἄλλος. Ἐκτρέπονται ἀπό τό δρόμο τοῦ Κυρίου καί βασίζο-

νται στή δική τους κατανόηση, ἀντίθετα μέ τό Λόγο του (Παροιμίες 3:5, 6). Συνήθως μιλοῦν καί γράφουν μέ τέτοια φρασεολογία, πού ὁ μέσος ἄνθρωπος δέν μπορεῖ νά καταλάβει· κι αυτό τό κάνονν ἐλπίζοντας νά μεγαλοποιήσουν τή δική τους σοφία στά μάτια τῶν ἄλλων. Ἐπειδή πιστεύουν ὅτι κατέχουν μεγαλύτερη σοφία ἀπό ἄλλους, κάνονν δηλώσεις δογματικῆς μοοφῆς, ἀνεξάρτητα ἀπό τό ἄν αὐτές εἶναι σωστές ἢ ἐσφαλμένες, στηριζόμενοι στό ὅτι οἱ ἄλλοι θά τίς χάψουν, ἐπειδή δέν εἶναι ἴκανοί νά ἐμβαθύνουν σ' αὐτήν τήν ὑποτιθέμενη σοφία.

„Ως ἐκ τούτου, τά ἀδιαμφισβήτητα γεγονότα δείχνουν ὅτι ὁ «καιρός τοῦ τέλους» ἀρχισε τό 1799· ὅτι ἡ Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου ἀρχισε τό 1874· ὅτι μετά ἀκολούθησε ὁ θερισμός καί περισσότερο φῶς ἔχει πέσει πάνω στό Λόγο τοῦ Θεοῦ. Σέ σχέση μ' αὐτό, λοιπόν, ἃς σημειώσουμε τά λόγια τοῦ Ιησοῦ: «Ποιός λοιπόν εἶναι ὁ πιστός καί σοφός δοῦλος τόν ὄποιο ὁ κύριος τον ἔχει καταστήσει ἐπιστάτη στό ὑπηρετικό προσωπικό του, γιά νά τούς δίνει τροφή στόν καιρό της; Μακάριος εἶναι ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, τόν ὄποιο ὁ κύριος τον θά δῷει νά κάνει ἔτσι ὅταν ἔρθει» (Ματθ. 24:45, 46).*

Δύο μῆνες ἀργότερα, τό τεῦχος τῆς 1ης Μαΐου 1922 συνέχισε τήν ἐκστρατεία νά ξεριζώσει τήν ὅποια σκέψη ἀμφισβήτησης τῶν διδασκαλιῶν τῆς ὁργάνωσης, χρησιμοποιώντας τήν ἴδια τακτική:

ΟΙ ΚΑΡΠΟΙ ΤΗΣ ΦΙΛΟΔΟΞΙΑΣ

Κατά διαστήματα ἐμφανίζεται κάποιος πού τουλάχιστον γιά ἔνα διάστημα ἀκολουθοῦσε τόν Κύριο, ὁ ὄποιος

* Άρχαιο κείμενο: «Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι αὐτοῖς τήν τροφήν ἐν καιρῷ; μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθών ὁ κύριος αὐτοῦ εύρήσει ποιοῦντα οὕτως.» (Ματθ. 24:45,46). Ἡ λέξη «φρόνιμος» ἔχει ἀποδοθεῖ στό ἀρθρό τῆς Σκοπιᾶς ὡς «σοφός».

κατέχει ἔνα μέτρο ώραιότητας διάνοιας και χαρακτήρα, και πιθανόν προσωπικότητας – κάποιος πού παίρνει τόν έαυτό του πολύ στά σοβαρά. Πετυχαίνει νά πείσει τόν έαυτό του ὅτι ὁ Κύριος τοῦ ἔχει ἀναθέσει νά ἐπιμελεῖται τῶν θείων πραγμάτων και νά ὁδηγήσει τόν λαό τοῦ Θεοῦ ἔξω ἀπό τήν ἔοημο. Καθώς συνεχίζει σ' αὐτόν τόν δρόμο, πείθεται στό μναλό του ὅτι ὁ Κύριος ἔκανε λάθος πού ἔξελεξε τόν ἀδελφό Ρῶσσελ ὡς ἐκεῖνον τόν δοῦλο· κι αὐτή ἡ ἀμφιβολία ὁδηγεῖ ἀργότερα στό συμπέρασμα ὅτι ὁ ἀδελφός Ρῶσσελ δέν ἦταν καθόλου ὁ «δοῦλος ἐκεῖνος». Αρχίζει νά ἀμφιβόλλει γι' αὐτά πού ἔγραψε ὁ πάστορας Ρῶσσελ, κι ἐκφράζεται ἀνάλογα. Τώρα ἀψηφᾶ τό Λόγο τοῦ Κυρίου, ὁ ὅποιος λέει: «ἐμπιστέψου τόν Θεό μέ δῆλη σου τήν καρδιά· και μή στηρίζεσαι στή δική σου κατανόηση. Σέ δῆλες τίς ὁδούς σου γνώριζε τον, κι αὐτός θά κατευθύνει τά διαβήματά σου».

”Ετσι, περιφρονώντας αὐτήν τήν προειδοποίηση, και ὁδηγούμενος ἀπό τήν πανοῦργα ἐπιφρονή τοῦ ἀντίδικου, πείθει τόν έαυτό του ὅτι εἶναι θρησκευτικό του καθῆκον νά ἀνατρέψει ὅλα ὅσα δίδαξε ὁ ἀδελφός Ρῶσσελ και νά στρέψει τήν ὅραση τῆς Εκκλησίας στό σωστό δρόμο. Συντάσσει ἔνα χειρόγραφο και διαγράμματα γιά νά τό στηρίξει, ἐκθέτοντας τίς ἀπόψεις του. ”Οταν τό ὑποβάλλει σέ ἄλλους και τόν συμβούλευόνν ὅτι οἱ σκέψεις του εἶναι λανθασμένες, τό ἐρμηνεύει αὐτό ώς ἐπιθυμία τους νά τόν ἐμποδίσουν ἀπ' τό ν' ἀφήσει τό φῶς του νά λάμψει, και ἀψηφᾶ αὐτές τίς συμβουλές. Τοῦ ἔχει ἐντυπωθεῖ τόσο ὀλοκληρωτικά ὅτι πρέπει νά διδάξει ἔτσι τούς ἀνθρώπους και νά ἀνατρέψει αὐτά πού ἔχουν διδαχθεῖ, πού ἀρχίζει νά δημοσιεύει τίς σκέψεις του και νά τίς ἀποστέλλει στούς καθαγιασμένους. Τά ἐπιχειρήματά του φαίνονται εὐλογοφανῆ σ' ἐκείνους πού κάνουν μόνο μιά ἐπιφανειακή ἐξέταση, και ἴδιαίτερα σ' ἐκείνους πού ἔχουν ξεχάσει ὅσα διδάχθηκαν. ”Ετσι, στό μναλό κάποιων πού τά διαβάζουν ἐγείρονται ἀμφιβολίες. Τώρα ἐπέρχεται ἡ δοκιμασία.

‘Η πίστη στίς διδασκαλίες τῆς Εταιρείας, τίς ὅποιες ἔλαβε

ἀπό τόν Ρῶσσελ, ἐξισωνόταν μέ τήν πίστη στόν Θεό καὶ τόν Χριστό. Τό ν' ἀποκηρύσσει κανείς τίς διδασκαλίες τοῦ Ρῶσσελ σήμαινε ὅτι ἀποκηρύσσει τόν Χριστό. Αὐτός ὁ ἴσχυρισμός πού προκαλεῖ κατάπληξη, διατυπώνεται ξεκάθαρα στό ἵδιο τεῦχος τῆς Σκοπιᾶς τοῦ Πύργου:

Ο Ἰησοῦς ἀποκάλυψε σαφῶς ὅτι κατά τή διάρκεια τῆς δευτέρας παρουσίας του θά εἶχε στήν ἐκκλησία ἔναν πιστό καὶ σοφό δοῦλο, μέσω τοῦ ὄποιον θά ἔδινε τροφή ἐν καιρῷ στούς ὑπηρέτες τουν. Ἡ μαρτυρία σχετικά μέ τή Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου, τόν καιρό τοῦ θεοισμοῦ, καὶ τό ὅτι ἡ θέση τοῦ δούλου ἐκείνου ἔχει πληρωθεῖ ἀπό τόν ἀδελφό Ρῶσσελ, εἶναι συντριπτική. Αὐτό δέν εἶναι σέ καμμιά περίπτωση ἀνθρωπολατρεία. Δέν ἔχει σημασία ποιός ἦταν ὁ Κάρολος Τ. Ρῶσσελ – ἂν ἦταν γιατρός, ἐργάτης οἰκοδομῶν ἢ ἀν πουλοῦσε πονκάμισα. Ο ἄγιος Πέτρος ἦταν ψαράς· ὁ ἄγιος Παῦλος νομικός. Ἄλλ' αὐτά τά ζητήματα εἶναι ἀσήμαντα. Πάνω ἀπ' ὅλα, οἱ ἀνδρες αὐτοί ἦταν τά σκεύη ἐκλογῆς τοῦ Κυρίου. Ἀσχετα μέ τό ἐπίγειο ἐπάγγελμά του, πάνω ἀπ' ὅλα, ὁ ἀδελφός Ρῶσσελ ἦταν ὁ δοῦλος τοῦ Κυρίου. Συνεπῶς, τό ν' ἀπορρίπτει κανείς αὐτόν καὶ τό ἔργο του ἰσοδυναμεῖ μέ ἀπόρριψη, ἀπάρνηση τοῦ Κυρίου, σύμφωνα μέ τήν ἀρχή πού ἐκθέσαμε προηγουμένως.

Αὐτή ἡ βάση ἐπιχειρηματολογίας εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἴδια μέ αὐτήν πού χρησιμοποιήθηκε μισόν αἰώνα μετά στήν καταδίκη τῶν λεγόμενων «ἀποστατῶν». Τότε, ὅπως καὶ τώρα, ἡ χρονολογία ἦταν βασικός παράγοντας, πού ἔγινε «δοκιμασία πίστης» ὡς πρός τή γνησιότητα τοῦ Χριστιανισμοῦ κάποιου. Αὐτό τό ἵδιο τεῦχος τῆς Σκοπιᾶς τοῦ Πύργου προειδοποίησε ἐπίσης ὅτι τό νά ἀμφισβήτηε κανείς τό χρονολογικό σύστημα τῆς Ἐταιρείας, συμπεριλαμβανομένων τῶν ἐτῶν 1799, 1874, 1914 καὶ 1925, θά ὁδηγοῦσε τελικά στήν «ἀπάρνηση τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ αἵματος μέ τό ὄποιο ἐξαγοραστή-καμε». Ἔλεγε:

Καὶ πάλι ἐπέρχεται δοκιμασία. Αὐτή τή φορά ἀφορᾶ τή

χρονολογία. Κι ἀκολουθώντας αὐτό τό παράδειγμα, θά ἀνακαλύψουμε ὅτι ὁ δρόμος τῆς ἀμφιβολίας καὶ τῆς ἀντίθεσης θά ὁδηγήσει κάποιον στό ν' ἀμφιβάλλει γιά τή Δευτέρᾳ Παρουσία τοῦ Κυρίου, τόν καιρό τοῦ θερισμοῦ, τή θέση τοῦ «δούλου ἐκείνου» καὶ αὐτόν πού τήν κατέλαβε, τίς μαρτυρίες γιά τό τέλος τοῦ κόσμου, τήν ἐγκαθίδρυση τῆς Βασιλείας, τήν ἐγγύτητα τῆς ἀποκατάστασης τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τελικά στό ν' ἀπαρνηθεῖ τόν Θεό καὶ τόν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό, καὶ τό αἷμα μέ τό ὄποιο ἐξαγοραστήκαμε.

Τώρα, τό ἔνα μετά τό ἄλλο, τά τεύχη τοῦ περιοδικοῦ τῆς Σκοπιᾶς τοῦ Πύργου ἐπικεντρώνονταν στίς χρονολογίες τῆς Ἐταιρείας, μιλώντας ἀποδοκιμαστικά γιά τά ὅποια ἀντίθετα στοιχεῖα, καὶ ἔξαιροντας τήν ἀκρίδεια τοῦ χρονολογικοῦ συστήματος τῆς Ὁργάνωσης. Τό 1914 ἦταν ἔνα μόνο χαρακτηριστικό στοιχεῖο ἐκείνου τοῦ χρονολογικοῦ συστήματος, καὶ ἡ Σκοπιά τοῦ Πύργου ὑποστήριζε ἐπίμονα ὅτι ὅλες οἱ χρονολογίες (μέ τούς ἴσχυροισμούς πού τίς συνόδευαν) ἦταν σωστές, τό προϊόν θείας καθοδήγησης· ἔτσι δέν ὑπῆρχε λόγος ν' ἀμφιβάλλουν γιά καμμιά ἀπό αὐτές. Παραθέτω ἀπό τό τεύχος τῆς Σκοπιᾶς τοῦ Πύργου τῆς 15ης Μαΐου 1922:

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ

Δέν ἔχουμε καμμιά ἀμφιβολία σχετικά μέ τή χρονολόγηση πού ἀφορᾶ στά ἔτη 1874, 1914, 1918 καὶ 1925. Μερικοί ἴσχυροίζονται ὅτι ἔχουν δρεῖ νέο φῶς σέ σχέση μέ τήν περίοδο τῶν «έβδομάντα ἐτῶν ἐρήμωσης» καὶ τήν αἰχμαλωσία τοῦ Ἰσραὴλ στή Βαβυλώνα, καὶ ἐπιζητοῦν μέ ξῆλονά κάνοντας ἄλλους νά πιστέψουν ὅτι ὁ ἀδελφός Ρῶσσελ ἔκανε λάθος.

Ο ἀπόστολος Ἰάκωβος μᾶς διαδεδαιώνει ὅτι «ἄν κανείς ἀπό σᾶς ἔχει ἔλλειψη σοφίας, ἃς ζητήσει ἀπό τόν Θεό, πού δίνει πλονυσιοπάροχα σέ κάθε ἀνθρώπο, καὶ δέν ἐπιπλήττει· καὶ θά τοῦ δοθεῖ (σοφία)». Πιστεύουμε σ' ἐκείνη τήν ὑπόσχεση καὶ στήν καθημερινή παράκληση γιά οὐράνια σοφία

*καί χάρη, ώστε νά δόδηγούμαστε σωστά. Πιστεύονμε ἐπίσης
ὅτι οἱ προσευχές τῶν ἀγίων ἀνεβαίνουν καθημερινά στὸ
θρόνο τῆς οὐρανίας χάρης γιά θεία καθοδήγηση ὡς πρός
τὸ τί θά δημοσιευθεῖ στὴ ΣΚΟΠΙΑ ΤΟΥ ΠΥΡΓΟΥ, καὶ
εἴμαστε πολύ εὐγνώμονες γι' αὐτό τό γεγονός.*

Οἱ ἀναγνῶστες προειδοποιοῦνταν νά μήν ἐπηρεάζονται
εὔκολα ὑπέρ στοιχείων ἀπό τήν κοσμική ἰστορία, πού ἔρχο-
νταν σέ σύγκρουση μέ τό χρονολογικό σύστημα τῆς Ἐταιρείας.
Σημειῶστε τή δήλωση μέ τήν ὅποια καταλήγει αὐτή ἡ παρά-
γραφος:

*Μερικοί ἀπό τίς καλύτερες «αὐθεντίες» τους κατά και-
ρούς διαπιστώνεται ὅτι εἶναι ἀναξιόπιστοι· ὅπως γιά πα-
ραδειγμα, ὁ Ἰώσηπος καί ὁ Πτολεμαῖος. Αὐτοί οἱ ἄνδρες
ἔζησαν στή διάρκεια τῶν δύο πρώτων αἰώνων μετά Χρι-
στόν. Δυσκολεύονταν νά συντάξουν τίς ἰστορίες τους, ἐπει-
δή δέν τούς ἦταν προσιτά τά πλήρη στοιχεῖα. Χωρίς ἀμφι-
βολία, ἔκαναν ὅτι καλύτερο μποροῦσαν κάτω ἀπό τίς συν-
θῆκες πού τούς περιόριζαν. Εἶναι παραδεκτό ὅτι εἶναι ἀπό
τούς καλύτερους πού μπορεῖ νά ἐπιδείξει ἡ κοσμική ἰστο-
ρία. Οἱ ἰστορικοί συγγραφεῖς ἔχουν γενικά ἀποδεχτεῖ ὅρι-
σμένες χρονολογίες ἀπό αὐτούς καί ἀπό ἄλλους· ἀλλά τό
νά εἶναι κάτι γενικά ἀποδεκτό δέν συνεπάγεται ἀπαραίτη-
τα ὅτι εἶναι ἀπόλυτα ἀκριβές. Ωστόσο, γιά νά ἐντυπωσιά-
σουν τούς ἀναγνῶστες τους μέ τή βαρύτητα τῆς σοφίας
τους, τά συμπεράσματα αὐτά ἐκφέρονται συχνά μέ κατη-
γορηματική γλώσσα, καί ὁ σπουδαστής τείνει νά τά ἀπο-
δεχτεῖ ὅπως δηλώνονται, χωρίς περαιτέρω διερεύνηση.*

Συγκρίνετε αὐτή τήν τελική δήλωση μέ τό εἶδος τῆς γλώσ-
σας πού χρησιμοποιεῖ ἡ ἴδια ἡ «Σκοπιά τοῦ Πύργου» ὅταν συ-
νιστᾶ ἀποδοχή τοῦ χρονολογικοῦ τῆς συστήματος:

ΣΦΡΑΓΙΣΜΕΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

*Μέ αὐτή τή μέθοδο ὑπολογισμῶν ἦταν πού προσδιορί-
στηκαν οἱ χρονολογίες 1874, 1914, καὶ 1918· καὶ ὁ Κύριος*

ἔθεσε τό ἀποτύπωμα τῆς σφραγίδας του στό 1914 καὶ τό 1918, πέρα ἀπό κάθε πιθανότητα νά τό σδήσει. Τί περαιτέρω μαρτυρίες χρειαζόμαστε;

Χρησιμοποιώντας αὐτή τήν ἵδια μέθοδο μετρήσεων, ξεκινώντας μέ τήν εἰσοδο τῶν παιδιῶν τοῦ Ἰσραὴλ στή Χαναάν, καὶ λογαριάζοντας τούς πλήρεις 70 κύκλους μέ τόν καθένα νά διαρκεῖ 50 χρόνια, ὅπως σαφῶς ὑποδηλώνεται ἀπό τό ὅτι ὁ Ἰεχωβά ἔστειλε τούς Ἐδραίους στή Βαβυλώνα γιά 70 ὀλόκληρα χρόνια, εἶναι εὔκολο νά ἐντοπίσουμε τό 1925, πιθανῶς τό φθινόπωρο αὐτοῦ τοῦ ἔτους, ὡς τήν ἀρχή τοῦ ἀντιτυπικοῦ Ἰωβηλαίου. Δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει παραπέρα ἀμφισβήτηση γιά τό 1925, ὅπως οὕτε γιά τό 1914. Τό γεγονός ὅτι δέν πραγματοποιήθηκαν ὅλα ὅσα γύρευναν μερικοί ἀπό τό 1914 δέν μεταβάλλει τή χρονολογία οὕτε κατά μία κεραία. Λαμβάνοντας ὑπόψη ὅτι ἡ χρονολογία ἐπισημάνθηκε μέ τόσο ἐμφανή τρόπο, εἶναι πολύ εὔκολο γιά τόν πεπερασμένο νοῦ νά συμπεράνει ὅτι ὅλο τό ἔργο πού πρόκειται νά ἐπιτελεστεῖ πρέπει νά ἐπικεντρώνεται σ' αὐτήν, κι ἔτσι πολλοί τείνουν νά προσδοκοῦν περισσότερα ἀπό ὅσα ἔχουν πραγματικά προειπωθεῖ. Ἐτοι συνέδη τό 1844, τό 1874, τό 1878 ὅπως ἐπίσης καὶ τό 1914 καὶ τό 1918. Κοιτώντας στό παρελθόν, μποροῦμε τώρα νά δοῦμε εὔκολα ὅτι αὐτές οἱ χρονολογίες ὑποδηλώνονταν σαφῶς στίς Γραφές καὶ ὅτι χωρίς ἀμφιβολία προορίζονταν ἀπό τόν Κύριο γιά νά ἐνθαρρύνουν τό λαό του, ὅπως καὶ ἔκαναν, ὅπως ἐπίσης προορίζονταν νά γίνουν μέσο δοκιμασίας καὶ «κοσκινίσματος» ὅταν δέν συνέδησαν ὅλα ὅσα ἀνέμεναν μερικοί. Τό ὅτι ὅλα ὅσα μερικοί προσδοκοῦν νά δοῦν τό 1925 μπορεῖ νά μήν διαδοματιστοῦν ἐκεῖνο τό ἔτος, δέν θά μεταβάλλει τήν χρονολογία οὕτε μία κεραία περισσότερο ἀπ' ὅτι στίς ἄλλες περιπτώσεις.

Γιά ἄλλη μία φορά, οἱ προσδοκίες πού ἀπέτυχαν νά ἐκπληρωθοῦν ὡς ἀποτέλεσμα χρονικῶν προφητειῶν προηγούμενων ἐτῶν, χρεώνονται ὅλες στό λογαριασμό τοῦ Κυρίου, ὡς νά ἥταν δικό του ἔργο, πού ἐκεῖνος χρησιμοποίησε, ἀφοῦ «προορίζο-

νταν ἀπό τόν Κύριο γιά νά ἐνθαρρύνουν τό λαό του». Δέν δλέπουν τίποτα παράξενο σ' αὐτήν τήν ἀρχή, ὅτι ὁ Θεός κι ὁ Χριστός θά χρησιμοποιοῦσαν ψευδολογίες κι ἀνακοίνεις ὡς μέσο ἐνθάρρυνσης τῶν δούλων τους. Κι ὅμως, στήν Ἀγία Γραφή διαβάζουμε ὅτι «ὁ Θεός εἶναι φῶς καὶ δέν ὑπάρχει καθόλου σκοτάδι σέ ἐνότητα μέ αὐτόν».² Ή ίδεα ὅτι ὁ Θεός ἡ ὁ Υἱός του θά χρησιμοποιοῦσαν πλάνη γιά νά καθοδηγήσουν τούς Χριστιανούς εἶναι ξένη στήν Ἀγία Γραφή. Εἶναι ξεκάθαρα μιά προσπάθεια νά βάλουν τόν ἀμφισβητία σέ θέση ἀμυνας, δίνοντάς του τό ρόλο ἔκείνου πού διαμαρτύρεται καί γογγύζει κατά τοῦ Θεοῦ.

Μεγάλη ἔμφαση δόθηκε στόν ἴσχυρισμό ὅτι τό ν' ἀλλάξει ἡ χρονολογία πού παρουσιαζόταν ἐστω γιά ἔνα ἔτος, θά ἡταν ὀλέθριο, «θά κατέστρεφε ὀλόκληρο τό χρονολογικό σύστημα» πού προωθοῦσε ἡ Ἐταιρεία.³ Εἶναι γεγονός ὅτι σέ πιό πρόσφατους καιρούς ἡ Ἐταιρεία ἔχει ἀλλάξει οὐσιαστικά τίς περισσότερες χρονολογίες πού χρησιμοποιοῦνταν γιά τήν περίοδο πρίν τήν Κοινή Χρονολογία.

Κανένα ἐπίθετο δέν φαινόταν ὑπερβολικά ἀκραῖο καί κανένας ἴσχυρισμός ὑπερβολικά ἔξωφρενικός, προκειμένου νά χρησιμοποιηθεῖ στόν ἐμφατικό τονισμό τῆς ὀρθότητας αὐτοῦ πού δνομαζόταν «ἡ χρονολογία τῆς παρούσας ἀλήθειας». Διαβάστε τούς παρακάτω ἴσχυρισμούς πού ἔγιναν στή «Σκοπιά τοῦ Πύργου» τῆς 15ης Ιουνίου 1922, ἔχοντας κατά νοῦ ὅτι τό μεγαλύτερο μέρος τους ἔχει ἀπό τότε ἀπορριφθεῖ:

ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

‘Υπάρχει ἔνας πολύ γνωστός νόμος στά μαθηματικά, ὁ «νόμος τῶν πιθανοτήτων». Οἱ ἐφαρμογές του εἶναι συχνές στήν καθημερινή ζωή, γιά τήν ταχτοποίηση θεμάτων ὃπου ὑπάρχει ἀμφιβολία. Ἀν σέ μιά οἰκογένεια μέ παιδιά γίνει

2. Ἰωάν. Α’ 1:5. Ἀρχαῖο κείμενο: «ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστὶν καὶ σκοτίᾳ ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστιν οὐδεμία».

3. «Σκοπιά τοῦ Πύργου» τῆς 15ης Ιουνίου 1922, σελ. 187.

ἔνα συγκεκριμένο εἶδος σκανταλιᾶς, οἱ πιθανότητες – στήν πραγματικότητα, ἡ βεβαιότητα – εἰναι ὅτι τήν ἔκανε ἔνα συγκεκριμένο παιδί καὶ ὅτι τά ἄλλα ἀσφαλῶς δέν τήν ἔκαναν. Ἐν κάποια ἰδιόμορφη ζημιά γίνει τῇ νύχτα σ' ἔνα μόνο σπίτι, τότε σύμφωνα μέ τό νόμο τῶν πιθανοτήτων μπορεῖ νά εἶναι ἔνα καθαρό ἀτύχημα· ἂν συμβεῖ σέ δύο σπίτια μέ τόν ἴδιο τρόπο, τότε αὐτό πιθανῶς δέν εἶναι συμπτωματικό, ἄλλα κάποιο πρόσωπο τό ἔκανε σκόπιμα· ἄλλα ἂν γίνει σέ τρία ἡ περισσότερα σπίτια μέ τόν ἴδιο τρόπο, περνᾶ ἀπό τήν πιθανότητα νά εἶναι σύμπτωση στή βεβαιότητα ὅτι ἔγινε σκόπιμα.

Ἡ χρονολογία τῆς παρούσας ἀλήθειας θά μποροῦσε νά εἶναι ἔνα ἀπλό συμβάν, ἂν δέν ὑπῆρχαν οἱ ἐπαναλήψεις στούς δύο μεγάλους κύκλους τῶν 1845 καί 2520 ἑτῶν, οἱ ὅποιες τήν δάξουν ἀπό τή σφαίρα τοῦ τυχαίου στή σφαίρα τῆς βεβαιότητας. Ἐν ὑπῆρχαν μόνο μία ἡ δύο χρονολογίες πού ἀνταποκρίνονται σ' αὐτούς τούς κύκλους, θά μποροῦσαν πιθανῶς νά εἶναι ἀπλές συμπτώσεις, ἄλλα ὅταν ἡ συμφωνία χρονολογιῶν καί γεγονότων ὑπάρχει σέ δεκάδες περιπτώσεις, δέν μπορεῖ νά γίνεται κατά τύχη, ἄλλα πρέπει νά γίνεται σκόπιμα, ἡ μέ σχέδιο, ἀπό τό μόνο πρόσωπικό ”Ον πού εἶναι ἵκανό γιά ἔνα τέτοιο σχέδιο – τόν ἴδιο τόν Ἱε-χωδᾶ· καί ἡ ἴδια ἡ χρονολογία πρέπει νά εἶναι σωστή.

Ἡ συμφωνία τῶν μετρήσεων σέ ἔναν-δύο διαδρόμους τῆς πναμίδας τῆς Γκίζας μέ τήν χρονολογία τῆς παρούσας ἀλήθειας μπορεῖ νά εἶναι συμπτωματική, ἄλλα ἡ ἀντιστοιχία δεκάδων μετρήσεων ἀποδεικνύει ὅτι ὁ ἴδιος Θεός σχεδίασε καί τήν πναμίδα, καί τό σχέδιο τῶν αἰώνων – καί ταυτόχρονα ἀποδεικνύει τήν ὀρθότητα τῆς χρονολογίας.

Ἡ συμφωνία τῆς χρονολογίας μέ δρισμένες μετρήσεις τῆς Σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου καί τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἱεζεκιήλ ἐπισφραγίζει ἀκόμα περισσότερο τή χρονολογία ὡς ὀρθή.

Εἶναι στή δάση τέτοιων καί τόσων πολλῶν ἀντιστοιχῶν – σέ συμφωνία μέ τούς ἐγκυρότερους νόμους τῆς ἐπι-στήμης – πού τό βεβαιώνουμε αὐτό. Γραφικά, ἐπιστημονι-

καὶ καί ἴστορικά, ἡ χρονολογία τῆς παρούσας ἀλήθειας εἶναι δόθη πέρα ἀπό κάθε ἀμφιβολία. Ἡ ἀξιοπιστία της ἔχει ἐπιβεβαιωθεῖ μέ τὸ παραπάνω ἀπό τίς χρονολογίες καὶ τά γεγονότα τοῦ 1874, 1914 καὶ 1918. Ἡ χρονολογία τῆς παρούσας ἀλήθειας εἶναι μιά ἀσφαλής βάση, πάνω στήν ὅποια τό ἀφιερωμένο παιδί τοῦ Θεοῦ μπορεῖ νά προσπαθήσει νά διερευνήσει τά μέλλοντα. – Πέτρο. Α' 1:11,12· Ἰωάν. 16:13.

Ἡ χρονολογία ἔστεκε «σταθερή σάν βράχος, βασισμένη στό Λόγο τοῦ Θεοῦ» ἔλεγε τό ἀρθρο, τονίζοντας ὅτι ἡ πίστη σ' αὐτήν ἦταν ἔνα «θέμα πίστης στόν Ἰεχωδᾶ καὶ τόν ἐμπνευσμένο Λόγο του».⁴ Ὅτι τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ οὐδέποτε τίς πρόσωπος τής χρονολογίας, ὅχι γιά δρισμένα μέρη ἢ στοιχεῖα της, ἀλλά γιά ὅλα, «ἀπολύτως». Ἔφερε τήν «σφραγίδα τῆς ἔγκρισης τοῦ Παντοδύναμου Θεοῦ». Ἔτσι, ἡ Σκοπιά τοῦ Πύργου τῆς 15ης Ἰουλίου 1922, ἔλεγε κάτω ἀπό τήν ἐπικεφαλίδα «Τό ἰσχυρό σχοινί τῆς χρονολογίας»:

Κατ' ἀρχήν, ἡ χρονολογία τῆς παρούσας ἀλήθειας εἶναι μιά σειρά ἡμερομηνιῶν, ὅπως οἱ ἄλλες χρονολογίες. Δηλαδή, ἡ κάθε ἡμερομηνία εἶναι γνωστό ὅτι εἶναι τόσα χρόνια ποίν καὶ μετά τίς προηγούμενες καὶ ἐπόμενες ἡμερομηνίες, μέ κάθε δῆμα νά ἀποδεικνύεται ἀπό τίς πιό ἔγκυρες μαρτυρίες πού ὑπάρχουν. Ἀλλά ἂν αὐτές ἦταν ὅλες οἱ ἀποδείξεις γιά τήν ἀξιοπιστία τῆς χρονολογίας, δέν θά μπορούσαμε νά ἀξιώνουμε στ' ἀλήθεια ὅτι εἶναι πιό ἔγκυρη ἀπ' ὅ, τι οἱ κοσμικές χρονολογίες. Ὡς ἐδῶ εἶναι μία ἀλυσίδα, ὅχι πιό ἰσχυρή ἀπό τόν πιό ἀδύναμο κρίκο της.

Ομως ὑπάρχουν καλά ἐδραιωμένες σχέσεις μεταξύ τῶν ἡμερομηνιῶν τῆς χρονολογίας τῆς παρούσας ἀλήθειας. Αὐτές οἱ ἐσωτερικές συνδέσεις τῶν ἡμερομηνιῶν παρέχουν συνδυασμένη ἰσχύ πολύ μεγαλύτερη ἀπ' ὅ, τι μπορεῖ

4. «Σκοπιά τοῦ Πύργου», 15 Ἰουνίου 1922, σελ. 187.

νά ὅρεθεῖ σέ ἄλλες χρονολογίες. Μερικές ἀπό αὐτές τίς ἡμερομηνίες ἔχουν τόσο ἀξιοσημείωτες ἴδιότητες, ὥστε ὑποδεικνύονταν σαφῶς ὅτι αὐτή ἡ χρονολογία δέν εἶναι ἐξ ἀνθρώπου, ἀλλά ἐκ Θεοῦ. *Ἐχοντας θεϊκή προέλευση καί ὅντας θεϊκά ἐπιβεβαιωμένη, ἡ χρονολογία τῆς παρούσας ἀλήθειας εἶναι μοναδική, ἀπόλυτα καί ἀνεπιφύλακτα ὁρή καί ἀκοιδής.*

ANANTIPRHTA ΘΕΜΕΛΙΩΜΕΝΗ

Οταν μία ἡμερομηνία ὑποδεικνύεται ἀπό πολλές σειρές μαρτυριῶν τότε εἶναι ἵσχυρά θεμελιωμένη. Ο ἐπιστημονικός νόμος τῶν πιθανοτήτων προσδίδει στά νήματα τοῦ σχοινιοῦ τῆς χρονολογίας συνδυασμένη ἵσχυ πολύ μεγαλύτερη ἀπό τὸ ἄθροισμα τῶν μεμονωμένων γραμμῶν μαρτυριῶν. Αὐτός εἶναι νόμος στόν ὅποιο βασιζόμαστε ἀνεπιφύλακτα σέ σημαντικά ζητήματα: δηλαδή, ὅτι ὅταν ἔνα πράγμα ὑποδηλώνεται μέ εἴναι μόνο τρόπο μπορεῖ νά εἶναι τυχαῖο· ἂν ὑποδηλώνεται μέ δύο τρόπους, εἶναι σχεδόν σίγουρα ἀληθινό· κι ἂν ὑποδηλώνεται μέ περισσότερους ἀπό δύο τρόπους, εἶναι συνήθως ἀπίθανο νά εἶναι τυχαῖο ἢ νά μήν εἶναι ἀληθινό· καί ἡ προσθήκη περισσότερων ἀποδείξεων τό μεταφέρει ὀλοκληρωτικά ἀπό τή σφαίρα τοῦ τυχαίου στή σφαίρα τῆς ἀποδεδειγμένης δεδιάστητας.

Αὐτή ἡ ἀρχή ἐφαρμόζεται καθημερινά στά δικαστήρια γιά τά πιό βαρύνοντα θέματα. Η κατάθεση ἐνός μόνο μάρτυρα μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ἀμφίβολη, ἀλλά αὐτή τῶν δύο ἢ τριῶν μαρτύρων ἀποδεικνύει τήν ἀλήθεια: “ἐπί στόματος δύο μαρτύρων καί τριῶν θέλει βεβαιοῦσθαι πᾶς λόγος” (Κορ. Β' 13:1.)

Στή χρονολογία τῆς παρούσας ἀλήθειας ὑπάρχουν τόσες πολλές ἀλληλεξαρτήσεις ἀνάμεσα στίς ἡμερομηνίες, ὥστε δέν εἶναι μιά ἀπλή σειρά ἡμερομηνιῶν, οὔτε μιά ἀλησίδα, ἀλλά ἔνα σχοινί μέ νήματα πλεγμένα μαζί σφιχτά – ἔνα θεϊκά ἐνοποιημένο σύστημα, μέ τίς περισσότερες ἡμε-

οομηνίες νά ̄χουν τόσο ̄ξιοσημείωτη σχέση μέ ̄λλες ώστε νά ̄πισφραγίζουν ̄τι τό σύστημα δέν ε̄ναι ἀνθρώπινης προέλευσης.

ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΘΕΙΑΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

Θά δειχθεῖ σαφῶς ̄τι ἡ χρονολογία τῆς παρούσας ἀλήθειας ἐπιδεικνύει ἀδιαφιλονίκητα στοιχεῖα θείας πρόγνωσης τῶν βασικῶν ἡμερομηνιῶν κι ̄τι αὐτό ε̄ναι ἀπόδειξη θείας προέλευσης, καὶ ̄τι τό σύστημα δέν ε̄ναι ἀνθρώπινη ἐφεύρεση, ἀλλά ἀνακάλυψη τῆς θείας ἀλήθειας.

Ἡ ἀπόδειξη ἔγκειται στίς πολλές ἀλληλεξαρτήσεις ἀνάμεσα στίς ἡμερομηνίες. Χωρίς αὐτές τίς σχέσεις, ἡ χρονολογία δέν θά διέφερε ἀπό κοσμικά συστήματα, ἀλλά μέ αὐτές πιστεύομε ̄τι φέρει τή σφραγίδα τῆς ἔγκρισης τοῦ Παντοδύναμου Θεοῦ.

Οί παραλληλισμοί, ἡ παραλληλίες, στίς ὁποῖες βασίζονταν κατά πολὺ, σάν σέ στοιχεῖα τῆς θείας προέλευσης τοῦ χρονολογικοῦ συστήματος πού προωθοῦσαν, ἥταν παραλληλες περίοδοι 1845 καὶ 2520 ἐτῶν, οἱ ὁποῖες ἐφαρμόζονταν σέ μεγάλο ἀριθμό χρονολογιῶν καὶ ἴστοριῶν γεγονότων. Γι’ αὐτό τό σύστημα τῆς χρήσης παραλληλισμῶν, τό ἀριθμὸ ἐκείνου τοῦ τεύχους τῆς Σκοπιᾶς τοῦ Πύργου σημείωνε:

Παραλληλισμοί αὐτῆς τῆς φύσης ἀποτελοῦν ἀπόδειξη θείας προέλευσης τῆς χρονολογίας τῆς παρούσας ἀλήθειας, ἐπειδή δείχνουν πρόγνωση. Στό παράδειγμα πού παρατέθηκε, ἡ διαιρεση τοῦ Ἰσραὴλ κι ἐκείνη τῆς χριστιανοσύνης πού ἀπέχουν μεταξύ τους 2520 χρόνια, ἀποτελοῦν στοιχεῖο ̄τι ὅταν ἐπιτράπηκε ἡ πρώτη διαιρεση, ε̄ιχε προγνωστεῖ ἡ δεύτερη. Αὐτό ἀληθεύει ἐξαιτίας τῆς σχέσης μεταξύ τῶν δύο γεγονότων, τόσο ἀναφορικά μέ τόν χρόνο ̄σσο καὶ μέ τή φύση τους. Ὁταν διαπιστώνομε ̄τι ὑπάρχει μιά σειρά ἡ ἔνα σύστημα παραλληλων χρονολογιῶν, πού ἀποτελεῖται ἀπό ζεύγη χρονολογιῶν πού ἀπέχουν 2520 χρόνια ἡ μία ἀπό τήν ἄλλη, ἡ πρόγνωση γίνεται ὀλοφάνερη. Θά ̄ταν παραλογο νά ἴσχυριστοῦμε ̄τι ἡ σχέση

πού ἀνακαλύφθηκε δέν εἶναι τό ἀποτέλεσμα θεϊκῆς διεύθετησης. Μόνον ὁ Θεός διαθέτει τέτοια ἴκανότητα πρόγνωσης, καὶ αὐτό ἀποδεικνύει ὅτι ἔχει τόσο ἐξουσιάσει τούς καιρούς καὶ τά γεγονότα, ὥστε νά συνδεθοῦν μαζί σ' ἓνα ὅμορφο κι ἀρμονικό σύνολο, πολύ μεγαλειώδες γιά νά εἶναι ἀποτέλεσμα τύχης ἢ ἀνθρώπινης ἐπινόησης.

Γιά ἄλλη μία φορά, τί πραγματική διαφορά ὑπάρχει μεταξύ τοῦ νά μιλᾶς γιά τή «**θεία προέλευση** τῆς χρονολογίας τῆς παρούσας ἀλήθειας» καὶ τοῦ νά περιγράφεις τή χρονολογία αὐτή ὡς «θεόπνευστη»; Ἡ εἰρωνεία εἶναι ὅτι παρότι τό σύστημα χρησιμοποίησης παραλληλισμῶν παρουσιάζεται ἐδῶ σάν νά εἶναι τόσο φανερά τό προϊόν θείας πρόγνωσης, ὥστε τό ν' ἀρνηθοῦμε τήν ἀξιοπιστία καί σπουδαιότητά του θά ἦταν «παράλογο», ἔχει ἀπό τότε ἀπορριφθεῖ ὀλόκληρο ἀπό τήν ὁργάνωση.

“Ολο αὐτό τό ὑλικό, πού σφυροκοποῦσε κάθε τάση ἀμφισβήτησης τῶν χρονικῶν προφητειῶν οἱ ὄποιες διαμόρφωναν ἔνα τόσο ζωτικό κομμάτι τῆς δογματικῆς δομῆς τῆς ὁργάνωσης, φαίνεται νά προετοίμαζε τούς ἀναγνῶστες τῆς «Σκοπιᾶς τοῦ Πύργου» γιά ἔνα ἐπερχόμενο γεγονός. Ἡταν ἐμφανῶς σχεδιασμένο γιά νά οἰκοδομήσει ἔνα συγκεκριμένο κλίμα καί στάση πρὸν τή σύγκληση τῆς συνέλευσης ἐκείνου τοῦ ἔτους στό Σῆνταρ Πόιντ τοῦ Ὁχαίο. Ἐκείνη ἡ συνέλευση τοῦ 1922 πού ἀναφέρεται τακτικά ὡς ἔνα σημαντικό ὁρόσημο στήν ίστορία τῆς ὁργάνωσης, εἶχε ὡς κυριότερο περιεχόμενο μιά συζήτηση πού βασίστηκε στό θεμέλιο πού εἶχαν ἥδη θέσει τά προγενέστερα ἄρθρα τῆς «Σκοπιᾶς τοῦ Πύργου». Σήμερα ἡ ὁργάνωση παραθέτει ἔνα μικρό τμῆμα ἐκείνης τῆς ὄμιλίας πρός ὑποστήριξη τοῦ 1914. Ἀγνοεῖ τό γεγονός ὅτι τό 1799 καί τό 1874 φιγουράρισαν μέ ἵση δύναμη στήν ἐπιχειρηματολογία πού ἀναπτύχθηκε καί στό συμπέρασμα στό ὄποιο κλήθηκε νά φτάσει τό ἀκροατήριο, ὅπως φαίνεται στά ὀκόλουθα ἀποσπάσματα πού δημοσιεύθηκαν στή «Σκοπιά τοῦ Πύργου» τῆς 1ης Νοεμβρίου τοῦ 1922:

‘Η Βιβλική προφητεία δείχνει ὅτι ὁ Κύριος ἀναμενόταν νά ἐμφανιστεῖ γιά δεύτερη φορά τό ἔτος 1874. Ἡ ἐκπληη-

μένη προφητεία δείχνει πέρα από κάθε άμφισσα ὅτι
δυντως ἐμφανίστηκε τό 1874. Ἡ ἐκπληρωμένη προφητεία
 εἶναι τά φυσικά γεγονότα προσδιορισμένα μέχρι αὐτού τούτου·
κι αὐτά τά γεγονότα εἶναι ἀδιαμφισβήτητα. Ὁλοι οἱ
 ἀληθινοί παρατηρητές εἶναι ἔξοικειωμένοι μ' αὐτά τά γε-
 γονότα, ἕτοι ὅπως ἐκτίθενται στίς Γραφές κι ἔξηγοῦνται
 στήν ἑρμηνεία από τόν εἰδικό ὑπηρέτη τοῦ Κυρίου.

Ο ἕδιος ὁ Ἰησοῦς διακήρυξε ὅτι στόν καιρό τῆς παρουσίας του θά διεξήγαγε στό λαό του θερισμό, κατά τή διάρκεια τοῦ ὅποιου θά συγκέντρωνε κοντά τον τούς πιστούς καί ἀφοσιωμένους. Αὐτό τό ἔργο διεξάγεται ἐδῶ καί μερικά χρόνια, καί κοντεύει νά διλοκληρωθεῖ. Δήλωσε ὅτι κατά τήν παρουσία του θά εἴχε κάποιον, πού θά καταλάμβανε τή θέση πιστοῦ καί φρονιμού δούλου, μέσω τοῦ ὅποιου ὁ Κύριος θά ἔδινε στό λαό του τροφή ἐν καιρῷ. Ὁλα τά γεγονότα δείχνουν ὅτι αὐτές οἱ προφητείες ἔχουν ἐκπληρωθεῖ.

ΗΜΕΡΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ

Γιατί ἔχει ἔρθει ὁ βασιλιάς; Γιά νά ἐγκαθιδρύσει τή βασιλεία του καί νά βασιλεύσει. Ἀλλά εἴχε νά ἐπιτελέσει ἔνα ἔργο πούν ἀρχίσει ἡ βασιλεία του, κι αὐτό ἦταν ἔργο προετοιμασίας. Ἐφόσον τά μέλη τοῦ σώματός του πρόκειται νά ἐνωθοῦν μαζί του στή βασιλεία του, πρέπει νά συγκεντρωθοῦν καί νά προετοιμαστοῦν γιά τήν ἀρχή τῆς βασιλείας. Οἱ καιροί τῶν ἐθνῶν ὑπό τήν ἐποπτεία τοῦ θεοῦ αὐτοῦ τοῦ κόσμου ἔλληξαν τήν Ἰη Αὐγούστου τοῦ 1914. Πρίν ἀπό τήν ἡμερομηνία αὐτή δέν θά ἤταν συνεπές γιά τόν Κύριο, τόν βασιλέα τῆς δόξης, νά ἀναλάβει τή μεγάλη του δύναμη καί νά βασιλεύσει (Ιεζ. 21:27). Ἐφόσον εἶναι παρών ἀπό τό 1874, ἐπεται, ἀπό τά γεγονότα ὅπως τά βλέπουμε τώρα, ὅτι ἡ περίοδος ἀπό τό 1874 ἕως τό 1914 εἶναι ἡ ἡμέρα προετοιμασίας. Αὐτό μέ κανένα τρόπο δέν ἀντιμάχεται τή σκέψη ὅτι ὁ «καιρός τοῦ τέλους» εἶναι ἀπό τό 1799 ὥς τό 1914. Δέν μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἡ περίοδος ἀπό τό 1799 ὥς τό 1874 εἶναι ἡμέρα προετοιμασίας, ἀλλά ἡμέρα αὐξανόμενον φωτός. Δέν εἶναι λογικό νά σκεφτοῦμε ὅτι ὁ βασιλιάς ἀρχίσε

νά κάνει προετοιμασίες πρώτην εἶναι παρόν.

Ἐπί ἔξι χιλιάδες χρόνια ὁ Θεός προετοιμαζόταν γι' αὐτή τή βασιλεία. Ἐπί χίλια ἑννιακόσια χρόνια συγκεντρώνει τήν τάξη τῆς βασιλείας ἀνάμεσα ἀπό τούς ἀνθρώπους. Από τό 1874 ὁ βασιλιάς τῆς δόξας εἶναι παρόν· καί σέ αὐτό τό διάστημα ἔχει διεξαγάγει ἓνα θεοισμό κι ἔχει συγκεντρώσει κοντά του τήν τάξη τοῦ Ναοῦ. Από τό 1914 ὁ βασιλιάς τῆς δόξας ἔχει ἀναλάβει τή δύναμή του καί βασιλεύει. Ἐχει καθαρίσει τά χείλη τῶν μελῶν τῆς τάξης τοῦ ναοῦ καί τούς ἀποστέλλει μέ τό ἄγγελμα. Ἡ σπουδαιότητα τοῦ ἄγγέλματος τῆς Βασιλείας δέν μπορεῖ νά ἔξαρθει. Εἶναι τό ἄγγελμα τῶν ἀγγελμάτων. Εἶναι τό ἄγγελμα τοῦ παρόντος. Εἶναι ἐπιβεβλημένο νά τό διακηρύξουν ὅσοι εἶναι τοῦ Κυρίουν. Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι ἐγγύς ὁ βασιλιάς βασιλεύει ἡ αὐτοκρατορία τοῦ σατανᾶ καταρρέει ἐκατομμύρια πού ζοῦν τώρα δέν θά πεθάνουν ποτέ.

Τό πιστεύετε αὐτό; Πιστεύετε ὅτι ὁ βασιλιάς τῆς δόξας εἶναι παρόν ἀπό τό 1874; Πιστεύετε ὅτι σ' αὐτό τό διάστημα ἔχει διεξαγάγει τό ἔογο τοῦ θεοισμοῦ; Πιστεύετε ὅτι κατά τή διάρκεια αὐτοῦ τοῦ καιοῦν εἶχε ἔναν πιστό καί φρόνιμο δοῦλο, μέσω τοῦ ὅποίου διηγύθυνε τό ἔογο του καί τή διατροφή τοῦ οἴκου τῆς πίστεως; Πιστεύετε ὅτι ὁ Κύριος εἶναι τώρα στό Ναό του, κρίνοντας τά ἔθνη τῆς γῆς; Πιστεύετε ὅτι ὁ βασιλιάς τῆς δόξας ἔχει ἀρχίσει νά κυνεργούνει;

Τότε ἐμπρός στόν ἀγρό, ἐσεῖς γιοί τοῦ Ὅψιστον Θεοῦ! Φορέστε τήν πανοπλία σας! Νά εἰστε σοβαροί, νά εἰστε ἀγρυπνοι, νά εἰστε δραστήριοι, νά εἰστε γενναῖοι. Νά εἰστε πιστοί καί ἀληθινοί μάρτυρες γιά τόν Κύριο. Πηγαίνετε μπροστά στή μάχη, ὥσπου κάθει κατάλοιπο τῆς Βασιλώνας νά μείνει ἔρημο. Διακηρύξτε τό ἄγγελμα σέ ὅλα τά μήκη καὶ πλάτη. Ὁ κόσμος πρέπει νά γνωρίσει ὅτι ὁ Ἰεχωρά εἶναι ὁ Θεός καί ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι Βασιλιάς τῶν βασιλιάδων καί Κύριος κυρίων. Αὐτή εἶναι ἡ πιό ἔνδοξη μέρα. Κοιτάξτε, ὁ βασιλιάς βασιλεύει! Ἐσεῖς εἰστε οἱ διαφημιστές του. Γι' αὐτό διαφημίστε, διαφημίστε, διαφημί-

στε τόν βασιλιά καί τή βασιλεία του.

Παρά τίς ἔντονες ἐκκλήσεις γιά «πιστότητα» στίς διδασκαλίες καί τή χρονολογία τοῦ πάστορα Ρωσσελ, αὐτή ἡ ὄμιλία στή συνέλευση τοῦ 1922 εἶναι ἀξιοσημείωτη στό ὅτι ἀποκαλύπτει τό πρῶτο σημάδι μιᾶς βαθιμαίας ἀπομάκρυνσης ἀπό αὐτές τίς ἴδιες διδασκαλίες. Στό βιβλίο «‘Ο καιρός ἐστίν ἐγγύς» (Σ.τ.Μ. στήν ἑλληνική ἐκδοση τοῦ 1916, σελ. 273), ὁ Ρωσσελ εἶχε διδάξει ὅτι

«τό 1878 εἶναι τό ἀντίστοιχον ἐκείνου (τοῦ ἔτους) ἐν τῷ τύπῳ, κατά τό ὄποῖον (ὁ Χριστός) ἀνέλαβε δύναμιν καί ἐξουσίαν, τοῦτο ὑποδεικνύει τόν χρόνον καθ' ὃν ὁ νῦν παρών, πνευματικός καί ἀόρατος ἡμῶν Κύριος, ἀνέλαβε τήν πραγματικήν αὐτοῦ δύναμιν ὡς βασιλεύς τῶν βασιλέων – τόν χρόνον καθ' ὃν ἀνέλαβεν ἀφ' ἑαυτόν τήν μεγάλην αὐτοῦ δύναμιν νά βασιλεύσῃ».

Μέ τήν ὄμιλία τοῦ Ρόδερφορντ στό Σῆνταρ Πόιντ, αὐτές οἱ ἐνέργειες – ἀόρατες ἐνέργειες – μετατέθηκαν ἀπό τό 1878 στό 1914, μιά χρονολογία ὅπου, ἀποδεδειγμένα, δέν συνέδη τίποτα ἀπ' ὅλα ὅσα εἶχαν προβλεφθεῖ κι ἐλπιζόταν ὅτι θά συνέδαιναν σ' αὐτήν. ⁷ Ήταν ἡ ἀρχή αὐτοῦ, πού ἀργότερα θά γινόταν μιά σχεδόν γενική μετάθεση γεγονότων πού προσδιορίζονταν σέ χρονολογίες πρό τοῦ 1914, στό ἵδιο τό 1914 καί σέ μεταγενέστερες ἀπό αὐτό χρονολογίες.

Σέ ἐναρμόνιση μέ τό βιβλιάριο «‘Εκατομμύρια ζώντων...», ἡ ὀργάνωση δίδασκε τώρα ὅτι ὁ Ἰωδηλαῖος κύκλος (πού, σύμφωνα μέ τό Νόμο τοῦ Θεοῦ μέσω τοῦ Μωυσῆ, περιελάμβανε διαδοχικές περιόδους πενήντα ἑτῶν, μέ ἓνα Ἰωδηλαῖο ἔτος ἀνά πενήντα χρόνια) κατεδείκνυε τό 1925 ὡς τό ἔτος ὅπου θά συνέδαινε ἡ πλήρης ἐκδήλωση τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ καί ἡ ἐπιστροφή τῶν προφητῶν τῶν ἀρχαίων χρόνων στή γῆ. Τό 1924 ἡ ‘Οργάνωση ἐξέδωσε ἓνα βιβλιάριο σχεδιασμένο νά χρησιμοποιηθεῖ ἀπό νέους, μέ τίτλο «‘Ο δρόμος γιά τόν Παράδεισο». Προσέξτε μέ πόση βεδαιότητα καί πεποίθηση παρουσιάζονταν αὐτές οἱ προβλέψεις σ' ἐκεῖνα τά νεανικά μυαλά, περιλαμβανο-

μένης τῆς περιγραφῆς τῆς ἐπίγειας Ἰερουσαλήμ ώς παγκόσμιας πρωτεύουσας τῆς ἀποκατεστημένης ἀνθρωπότητας:

224   ‘Ο Δρόμος γιά τὸν Παράδεισο

... προνόμιο τῆς οὐρανίας πρόσκλησης. Ὁ Θεός ἀπέδειξε ὅτι μποροῦσε εὔκολα νά δρεῖ ἀρκετούς ἀπό τά Ἑθνη γιά νά γεμίσει ὅλες τίς θέσεις ὑψιστης τιμῆς στή βασιλεία του. Αὐτό θά ἦταν πολύ ταπεινωτικό γιά τούς Ἐδραιόνς, ὅταν θά ἔβλεπαν τί ἔχασαν.

Τό ἔδραικό νομικό ἔτος ἀρχίζει τό φθινόπωρο, γύρω στή δική μας 1η Ὀκτωβρίου. Γι’ αὐτό, τό ἔτος 1926 θ’ ἀρχίσει περίπον τήν 1η Ὀκτωβρίου 1925. Θά ἦταν πολύ λογικό νά περιμένουμε νά δοῦμε ν’ ἀρχίσει κάπως νά ἐπανέρχεται ἡ εὔνοια τοῦ Θεοῦ στόν ἰσραηλιτικό λαό, ώς μέρος τοῦ κόσμου, σύντομα μετά ἀπό αὐτή τήν ἡμερομηνία. Πολλοί Ἐδραιοί ήδη κοιτοῦν μέ νοσταλγία πρός τήν παλιά πατρίδα τους, τήν Παλαιστίνη. Τό χρονικό δριο πού ἔθεσε ὁ Θεός στούς ἐθνικούς ώς ἔθνη ἔληξε τό 1914, ὅπως ἔχουμε ἥδη δεῖ. Ἔτσι, καθώς τό Ιουδαικό ἔθνος ἔχασε ώς ἔθνος τήν εὔνοια τοῦ Θεοῦ ὅταν σταύρωσαν τόν Ιησοῦ, καί τά ἐξ ἐθνικῶν ἔθνη δέν ἔχουν περαιτέρω ἀναγνώριση ἀπό τόν Θεό ώς ἔθνη, δοκιμάζει τόν Ιουδαικό ἔθνος σύντομα νά ἀντιμετωπίζει τούς ἀνθρώπους ώς ἄτομα, ἀρχίζοντας ποῦτα μέ τούς Ἐδραιόνς, μέσω τῶν ἀρχαίων ἀριστέων. Γι’ αὐτό θά ἔπειπε νά περιμένουμε σύντομα μετά ἀπό τό 1925 νά δοῦμε τήν ἐκ νεκρῶν ἔγερση τοῦ Ἀβελ, τοῦ Ἐνώχ, τοῦ Νῶε, τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Ισαάκ, τοῦ Ιακώβ, τοῦ Μελχισεδέκ, τοῦ Ἰώδη, τοῦ Μωυσῆ, τοῦ Σαμονήλ, τοῦ Δαβίδ, τοῦ Ἡσαΐα, τοῦ Ἰερεμία, τοῦ Ἰεζεκιήλ, τοῦ Δανιήλ, τοῦ Ἰωάννη τοῦ Βαπτιστῆ, καί ἄλλων πού ἀναφέρονται στό 11ο κεφάλαιο τῆς πρός Ἐδραιόνς ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου.

Αὐτοί θά διαμορφώσουν ἔναν πυρήνα τῆς νέας Βασιλείας στή γῆ. Ἔνα ἀπό τά πρῶτα ἀναγκαῖα πράγματα θά εἶναι νά ἔρθει ἡ Ἰερουσαλήμ σέ θέση νά καταστεῖ ἡ πρωτεύουσα τοῦ κόσμου. Αὐτό θ’ ἀπαιτήσει πολλή δουλειά, ἄλλα θά ὑπάρξουν πολλοί πρόθυμοι

Ἄρχοντες σ' ὅλῃ τῇ γῆ**225**

έργατες. Ἀπό τήν ἐπικαιρότητα πληροφορούμαστε ὅτι ἥδη ἔχει ἐπικεντρωθεῖ ἡ προσοχή στήν Παλαιστίνη, καὶ χιλιάδες Ἐδραιοὶ προσπαθοῦν νά ἐπιστρέψουν ἐκεῖ. Ἡδη ἔχει γίνει ἀρκετά ὑπολογίσιμο ἔργο στόν τομέα τῆς κατασκευῆς καλύτερων δρόμων καὶ τῆς καλλιέργειας τῶν ἀγρῶν. Ὁμως, δέν πρέπει νά περιμένουμε νά δοῦμε νά ἐπιτελεῖται πολύ συστηματικό ἔργο μέχρι νά ἐγερθοῦν ἐκ νεκρῶν καὶ νά τεθοῦν ἐπικεφαλῆς αὐτοί οἱ «πρίγκηπες».

Ἡ πρωτεύονσα κάθε χώρας θά ἔπρεπε νά είναι σέ ἄμεση καί ταχεία ἐπικοινωνία μέ δλα τά μέρη τῆς ἐπικράτειάς της. „Αν ἡ Ἱερουσαλήμ πρόκειται νά γίνει ἡ πρωτεύονσα τοῦ κόσμου, πρέπει νά μπορεῖ νά ἐπικοινωνεῖ γοήγορα μέ κάθε τόπο. Ἡ Βασιλεία τοῦ Χριστοῦ πρόκειται μέσα σέ χίλια χρόνια νά ἔξαλεψεῖ ὅλο τό κακό πού προκλήθηκε τά προηγούμενα ἔξι χιλιάδες χρόνια. Οἱ παλαιοῦ τύπου μέθοδοι δέν θά ἐπαρκοῦν. Βλέπουμε ἥδη νά γίνονται μεγάλες ἀλλαγές. Τώρα ὁ ἀσύρματος καί τό φαδιόφωνο μποροῦν νά μεταφέρουν μηνύματα στόν μισό κόσμο· καὶ μέχρι νά ἔρθουν στό προσκήνιο οἱ πρίγκηπες, αὐτές οἱ ἐφενορέσεις θά ἔχουν τελειοποιηθεῖ ἀστε νά ἔχουν παγκόσμια ἐμβέλεια.

Ὁ καθένας στόν κόσμο θά είναι «σέ ἔνα χῶρο», γιά νά τό ποῦμε ἔτσι. Ὁ χῶρος θά είναι λίγο μεγαλύτερος ἀπό αὐτούς πού ἔχουμε συνηθίσει νά διεξάγονμε συναντήσεις· ὅμως, τί μ' αὐτό; Τώρα, ὅταν διαβάζουμε τό ‘Ησ. 2:3 καὶ τό Ζαχ. 14:16,17, διέπουμε πόσο εὔκολο θά είναι γιά ὅλους τους ἀνθρώπους νά «ἀναβοῦν εἰς Ἱεροσόλυμα». Οἱ ἄρχοντες θά μποροῦν εὔκολα νά μεταδώσουν φαδιοφωνικά τίς ὁδηγίες τους σέ κάθε μέρος τοῦ κόσμου. Φανταστεῖτε τόν ἄρχοντα Ἀδραάμ νά ἔχει νά δώσει κάποιες γενικές ὁδηγίες καὶ νά λέει «Προσοχή»· καὶ ὅλοι οἱ

226**‘Ο δρόμος γιά τόν Παράδεισο**

ἄνθρωποι παντοῦ νά προσέχουν, καὶ ν' ἀκοῦν κάθε λέξη πού λέει, τόσο εὔκολα σάν ν' ἀπενθυνόταν σ' αὐτούς ἀπό

τήν ἐξέδρα μιᾶς δημόσιας αἴθουσας!

Βέβαια, ἂν κανείς ἐπιθυμεῖ νά ἐπισκεφθεῖ τήν Ἱερουσαλήμ καί νά συζητήσει προσωπικά μέ τούς ἀρχοντες, ἢ ἂν οἱ ἀρχοντες ἐπιθυμήσουν νά ἐπιθεωρήσουν προσωπικά κάποιο δημόσιο ἔργο, τά ἀεροπλάνα θά ἔχουν σύντομα τελειοποιηθεῖ τόσο πολύ πού θά εἶναι ξήτημα λίγων μόνο ὡρῶν γιά κάθε μέρος τῆς γῆς ἢ πτήση ἀπό ἡ πρός τήν Ἱερουσαλήμ. Αὐτός θά εἶναι πραγματικά ἔνας νέος κόσμος, ἀπό κάθε ἄποψη καταπληκτικός. – Ζαχ. 14:20, 21 · Ἀποκ. 21 · Ψαλμ. 72 καί 145.

Αὐτοί οἱ ἀρχαῖοι ἀριστεῖς θά ἔχουν ἐπίσης τήν ἐξουσία νά χρησιμοποιήσουν τή «σιδηρά ράβδο», ἂν εἶναι ἀναγκαῖο, γιά ν' ἀντιμετωπίσουν τούς ἴσχυρογνώμονες καί τούς ἀνυπάκουον. ⁷ Όλοι πρέπει νά μάθουν ὅτι δέν θά ἐπιτρέπεται ἢ ἀδικία καί ἢ ἀνηθυικότητα. ⁸ Η δικαιοσύνη εἶναι ὁ θεμέλιος νόμος τῆς νέας Βασιλείας. – Ψαλμ. 37:9, 10, 2, 38.

Χωρίς ἀμφιβολία, πολλά ἀγόρια καί κορίτσια πού διαβάζουν αὐτό τό βιβλίο θά ζήσουν γιά νά δοῦν τόν Ἀρραάμ, τόν Ἰσαάκ, τόν Ἰακώβ, τόν Ἰωσήφ, τόν Δανιήλ, κι ἐκείνους τούς ἄλλους πιστούς ἄνδρες τοῦ παρελθόντος, νά διγάίνουν μπροστά μέσα στή δόξα τῆς «καλύτερης ἀνάστασής» τους, τέλειοι στό νοῦ καί στό σῶμα. ⁹ Ο Χριστός δέν θ' ἀργήσει νά τούς διορίσει στίς θέσεις τιμῆς κι ἐξουσίας, ώς ἐπίγειους ἀντιπροσώπους του. ¹⁰ Ο κόσμος καί ὅλες οἱ τωρινές εὐκολίες θά τούς φανοῦν στήν ἀρχή παράξενα, ἀλλά σύντομα θά συνηθίσουν σ' ὅλες τίς νέες μεθόδους. Μπορεῖ νά ἔχουν κάποιες διασκεδαστικές ἐμπειρίες στήν ἀρχή· ἐπειδή δέν ἔχουν δεῖ ποτέ τηλέφωνα, φαδιόφωνα, αὐτοκίνητα, ἡλεκτρικά φῶτα, ἀεροπλάνα,

Ἄρχοντες σ' ὅλη τή γῆ

227

ἀτμομηχανές, καί πολλά ἄλλα πού εἶναι τόσο οἰκεῖα σ' ἡμᾶς.

Τί προνόμιο νά ζοῦμε σ' αὐτή τήν ἐποχή καί νά δοῦμε τό τέλος τῶν παλαιῶν καί τήν ἔλευση τῶν νέων! ¹¹ Από ὅλους

τούς καιρούς στήν ίστορία της γῆς, σήμερα εἶναι ό πιό θαυμάσιος.

Δέν χρειάζεται νά πῶ ὅτι τά ἀγόρια καί τά κορίτσια στά δόποια ἀπευθυνόταν ἐκείνη ἡ ἔκδοση εἶναι τώρα ἡλικιωμένοι ἄνδρες καί γυναῖκες, τουλάχιστον στά ὀγδόντα τους.

Παρότι ἡ Ἐταιρεία περιστασιακά χρησιμοποιεῖ τό συναρπαστικό, εὐκολομνημόνευτο σλόγκαν «Ἐκατομμύρια πού ζοῦν τώρα δέν θά πεθάνουν ποτέ», κι ἐφιστᾶ τήν προσοχή στό γεγονός ὅτι τά μέλη τῶν Μαρτύρων ἔχουν γίνει πολλά ἐκατομμύρια, ἀποκύπτει τήν προφανή παραποίηση τῶν γεγονότων. Ὁ ἴσχυρισμός ὅτι «ἐκατομμύρια πού ζοῦν τώρα δέν θά πεθάνουν ποτέ» δέν ἀφοροῦσε ἀνθρώπους πού ζοῦσαν στή δεκαετία τοῦ 1990 ἢ τοῦ 2000. Ἀφοροῦσε ἀνθρώπους πού ζοῦσαν στό πρῶτο μισό της δεκαετίας τοῦ 1920. Μόνο ἔνα μέρος ἀπό τά 5,9 περίπου ἐκατομμύρια μέλη τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱερουπόλεως ζοῦσαν τότε. Μόνο ἄν τώρα ζοῦσαν πάνω ἀπό δύο ἐκατομμύρια Μάρτυρες μέ ηλικία γύρω στά 75 ἢ καί μεγαλύτερη, θά μποροῦσε νά προσδηλθεῖ ἡ ἀξίωση ὅτι ἡ πρόοδλεψη αὐτή ἦταν μέ κάποιον τρόπο βάσιμη. Ὁμως, ἀσφαλῶς, δέν συμβαίνει κάτι τέτοιο.

Τό 1925, στό δόποιο ἀναφέρονταν ἡ πρόοδλεψη καί τό σλόγκαν, ἀποδεδειγμένα δέν συνέδη τίποτα ἀπ' ὅλα ὅσα εἶχαν προειπωθεῖ. Ἡ διδασκαλία δέν εἶχε ούσια, ἦταν σκέτη ἀνοησία, προφητική ψευδαίσθηση καί ἀποκύημα φαντασίας.

Κι ὥμως, ὅλο αὐτό τό ὑλικό πού παρουσιαζόταν στή «Σκοπιά τοῦ Πύργου» καί ἄλλα ἔντυπα, ὑποτίθεται ὅτι ἦταν ἡ «Τροφή ἐν καιρῷ» πού παρεχόταν μέσω τοῦ ἀγωγοῦ ἐπικοινωνίας τοῦ Θεοῦ, ἐνός ἀγωγοῦ πού ἴσχυριζόταν ὅτι εἶχε τήν εἰδική ἐπιδοκιμασία καί κατεύθυνση τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, ὃς τοῦ βασιλέα πού βασίλευε τώρα. Ὁπως λένε καί οἱ Ἰδιοι, μιλοῦσαν ὡς «γνήσιος προφήτης» τοῦ Θεοῦ.

Ἡ παρέλευση τοῦ 1925 καί ἡ ἀποτυχία ἐκείνων τῶν τελευταίων προοβλέψεων, ὥμως, ἀπέδειξε ὅτι οἱ προφῆτες δέν εἶχαν ἐνεργήσει ὡς «πιστός καί φρόνιμος δοῦλος». Δέν εἶχαν ἐμμείνει μέ πίστη καί ταπεινοφροσύνη στόν θεόπνευστο Λόγο τοῦ Θεοῦ, ὁ δόποιος μόνος ἀξίζει φρασεολογία ὅπως «ἀδιαμφισβή-

τητος», «ἀπόλυτα και ἀνεπιφύλακτα ὁρθός», «ἀναντίρρητα θεμελιωμένος». Οὕτε ἦταν φρόνιμοι ὅλα ἐκεῖνα τά χρόνια πού δημοσίευαν παγκόσμια τέτοιους δογματικούς ἴσχυρισμούς, κι αὐτή τήν ἀφροσύνη τήν παραδέχτηκε οὐσιαστικά ἡ ὁμολογία τοῦ Δικαστῆ Ρόδερφορντ ὅτι εἶχε «φανεῖ ἀνόητος», εἶχε γίνει γελοῖος, «ρεζίλι».

Ἡ ἔκφραστική γλῶσσα πού χρησιμοποιήθηκε ἀπό τὸν ἀναγορευμένο «ἄγωγό» τοῦ Θεοῦ, τή «Σκοπιά τοῦ Πύργου», οἵ προσβλητικοί ὑπαινιγμοί γιά φιλοδοξία, ὑπερηφάνεια, καί ἀπιστία πρός τὸν Χριστό, τοὺς ὅποιους ἀπηύθυνε σὲ ὅποιον δέν ἥθελε ν' ἀκολουθήσει τήν ἵδια ὀλαζονική πορεία, ἀναμφίσιοια ἐπηρέασε τήν πλειοψηφία νά «ἀκολουθήσει τὸν ἡγέτη» ὅσο αὐτός διατύπωνε ὅμοιογομένως ἀνόητους καί γελοίους ἴσχυρισμούς. Ὁμως, πολλοί θεώρησαν ὅτι δέν μποροῦσαν νά ἔξακολουθήσουν νά ὑποστηρίζουν μιά τέτοια ἀνεύθυνη πορεία, καί ἡ ὁργάνωση ἔχασε πολλούς ὀπαδούς μετά τὸ 1925.⁵

Πῶς περιγράφουν τά ἔντυπα τῆς Ὁργάνωσης τήν κατάσταση τό 1925; Χαρακτηριστική εἶναι ἡ ἀναφορά στό Βιβλίο Ἔτους τοῦ 1975 πού στήν σελίδα 146 ἀποδίδει τό πρόβλημα ὅχι στήν Ὁργάνωση πού δημοσίευσε τίς πληροφορίες, ἀλλά στούς «ἀδελφούς» πού τίς διάδασαν, λέγοντας:

Tό 1925 ἥρθε καί παρῆλθε. Οἱ κεχρισμένοι ἀκόλουθοι τοῦ Ἰησοῦ ὅρισκονταν ἀκόμα στή γῆ ὡς τάξη. Οἱ πιστοί ἄνδρες τῶν ἀρχαίων καιρῶν – ὁ Ἀδραάμ, ὁ Δαβίδ καί ἄλλοι – δέν ἀναστήθηκαν γιά νά γίνονται ἀρχοντες στή γῆ (Ψαλμ. 45:16). Ἔτσι, ὅπως θυμᾶται ἡ Ἀννα Μακντόναλτ: «Τό 1925 ἦταν ἔνα ἔτος θλίψης γιά πολλούς ἀδελφούς. Κάποιοι ἀπό αὐτούς ἔσφαλαν· οἱ ἐλπίδες τους συνετρίβησαν. Εἶχαν ἐλπίσει νά δοῦν μερικούς ἀπό τούς «ἀρχαίους ἀριστεῖς» [ἄνδρες τῆς ἀρχαιότητας σάν τόν Ἀδραάμ] νά ἀνασταίνονται. Ἀντί νά τό θεωρήσουν αὐτό ὡς «πιθανότητα», τό ἔξέλαβαν ὡς «βεβαιότητα», καί μερικοί προετοιμάστη-

5. Μεταξύ αὐτῶν ἦταν κι ὁ Ἀλδιν Φράντς (Alvin Franz), ἀδελφός τοῦ πατέρα μου, ὁ μικρότερος ἀπό τοὺς τέσσερις ἀδελφούς Φράντς.

*καν γιά τά δικά τους ἀγαπημένα πρόσωπα προσδοκώντας
ὅτι αὐτά θά ἀνασταίνονταν».*

Ἡ ἀνασκόπηση τῶν δηλώσεων πού δημοσίευε ἡ «Σκοπιά τοῦ Πύργου», ὅπως ἅρισκονται στίς προηγούμενες σελίδες αὐτοῦ τοῦ βιβλίου, δικαιολογεῖ μέ κανένα τρόπο τή μετάθεση εὐθυνῶν στούς «ἀδελφούς», ἐπειδή εἶχαν ἀναπτύξει τέτοιες μεγάλες προσδοκίες καὶ τίς εἶδαν νά συντρίβονται;

Παρομοίως, τό Βιβλίο *”Ετους τοῦ 1980* (πού δημοσιεύθηκε τόν ἕδιο χρόνο κατά τόν ὄποιο ὁ Φρέντ Φράντς ἀφηγήθηκε στήν οἰκογένεια τῶν Κεντρικῶν Γραφείων τήν προσωπική παρατήρηση τοῦ Ρόδερφορντ) διαστρεβλώνει τό ζήτημα μέ τόν ἕδιο τρόπο.

Λέει γιά τήν ἐπίσκεψη τοῦ Δικαστῆ Ρόδερφορντ στήν Έλβετία τό Μάιο τοῦ 1926 γιά μιά συνέλευση, καὶ τή συμμετοχή του σέ μιά συνάντηση ἐρωτήσεων* κατά τήν ὄποια ἔλαβε χώρα ἡ ἔξῆς στιχομυθία:

Ἐρώτηση: Ἐχουν ἐπιστρέψει οἱ ἀρχαῖοι ἀριστεῖς;

*Ἀπάντηση: Ἄσφαλῶς δέν ἔχουν ἐπιστρέψει. Κανείς δέν τούς ἔχει δεῖ, καὶ θά ἥταν ἀνόητο νά κάνονμε μιά τέτοια ἀναγγελία. Στό βιβλίο *“Εκατομμύρια”* δηλώθηκε ὅτι θά μπορούσαμε εὐλογα νά τούς περιμένονμε νά ἐπιστρέψουν λίγο μετά τό 1925, ἀλλ’ αὐτό ἥταν ἀπλῶς ἡ ἔκφραση μιᾶς γνώμης.*

Ο καθένας ἔχει δικαίωμα νά ἔκφράζει γνῶμες. Ἀλλά ἀνθρωποι πού προσβάλλουν τήν ἀξίωση ὅτι εἶναι ἐκπρόσωποι τοῦ Θεοῦ στή γῆ, σίγουρα δέν ἔχουν τό δικαίωμα νά ἔκφράζουν ἀπλῶς γνῶμες, ἐνῶ ἵσχυρίζονται ὅτι αὐτά πού λένε ἀποδεικνύονται ἀπό τόν ἕδιο τό Λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ θά ἔπειπε νά ἀντιμετωπίζονται ως τέτοια. *“Οταν δηλώσεις διαδίδονται σ’ ὅλη τήν ὑδρόγειο ως ἄγγελμα τοῦ Θεοῦ γιά τήν ἀνθρωπότητα, ως πνευματική *«τροφή ἐν καιρῷ»*, αὐτοί πού τίς δημοσιεύουν σί-*

* Σ.τ.Μ. Πρόκειται γιά πρακτική πού συνηθίζεται σέ προτεσταντικούς κύκλους ως προετοιμασία γιά τή συμμετοχή στή Θεία Κοινωνία. Περιλαμβάνει συζήτηση μεταξύ παστόρων καὶ πιστῶν πάνω σέ σημεῖα τής Βίβλου.

γουρα δέν είναι οὕτε «πιστοί», οὕτε «φρόνιμοι», ἀν ἐκφράζουν ἀνεύθυνα πλανερές γνῶμες, τίς ὑποστηρίζουν μέ πεῖσμα, ὑποτιμοῦν ὅσους διαφωνοῦν ἡ, ἀκόμα χειρότερα, ἀμφισβητοῦν τήν πίστη καὶ ταπεινοφροσύνη τους ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Τό 1930, ἡ κατοικία πού ὀνομάζεται Μπέθ-Σαρίμ οἰκοδομήθηκε ἀπό τήν Ὁργάνωση στό Σάν Ντιέγκο τῆς Καλιφόρνια. Τό διιδλίο «Ο Νέος Κόσμος», γραμμένο ἀπό τόν Φρέντ Φράντς, λέει γι' αὐτό:

104

O NEOS KOSMOS

... ἀμέσως κατόπιν νικήθηκαν στή μάχη καί ἀφοῦ ἐκδιώχθηκαν ἀπό τόν οὐρανό, φίθηκαν στή γῆ. Αὐτός ὁ πονηρός καί οἱ δαίμονές του φέρουν τώρα μεγάλες «ούναί» πάνω στή γῆ καί στή θάλασσα, γιά νά κατευθύνονται ὅλα τά ἔθνη πρός ἓνα ὀλοκληρωτικό σύστημα καί νά στρέψουν ὅλους τούς ἀνθρώπους μέ πικρία ἐνάντια στόν Θεό. *Ο Κύριος Ἰησοῦς ἔχει τώρα ἔρθει στό Ναό γιά κρίση, κι ἔχει συνάξει στήν κατάσταση τοῦ Ναοῦ, τῆς τέλειας ἐνότητας μέ Αὐτόν (Μαλαχ. 3:1-3), τό ὑπόλοιπο τῶν μελῶν τοῦ «σώματός του» πού είναι ἀκόμα στή γῆ, καί ως ἐκ τούτου μποροῦμε νά περιμένουμε ἐκείνους τούς πιστούς ἄνδρες τοῦ παρελθόντος νά ἐπανέλθουν ἀπό τούς νεκρούς ὅπουαδήποτε στιγμή. Οἱ Γραφές μᾶς δίνονται ἐπαρκεῖς λόγους νά πιστεύουμε ὅτι αὐτό θά γίνει λίγο πρόν ξεσπάσει ὁ Ἀρμαγεδδώνας.*

Μέ αὐτή τήν προσδοκία χτίστηκε τό 1930, στό Σάν Ντιέγκο τῆς Καλιφόρνια, ὁ οἶκος, στόν ὅποιο ὁ θοησκευτικός ἐχθρός ἔδωσε πολλή δημοσιότητα μέ κακόβουλο σκοπό, καί ὀνομάστηκε «Μπέθ-Σαρίμ», πού σημαίνει «Οἶκος τῶν Ἀρχόντων». ⁶ Τώρα τόν κρατᾶμε ώς διαχειριστές, γιά νά

6. Λίγα χρόνια μετά τήν ἐκδοση αὐτοῦ τοῦ διιδλίου (1942), ἡ κατοικία πουλήθηκε. Σέ μιά συνέλευση στό Στάδιο Γιάνκη (Yankee Stadium) στή Νέα Υόρκη, ὁ Φρέντ Φράντς ἐκφώνησε ὅμιλία στήν ὅποια ἡ προφητευμένη ἐπιστροφή τῶν «ἀρχόντων» πρόν τόν Ἀρμαγεδδώνα ἐγκαταλείφθηκε ἐπίσημα καί ἀντικαταστάθηκε ἀπό τήν ἀποψη ὅτι οἱ διορισμένοι ἀπό τήν Ἐταιρεία στίς Ἐκκλησίες ἥδη κατεῖχαν ἐκεῖνο τόν ἀρχοντικό ρόλο.

κατοικήσουν ἐκεῖνοι οἱ ἄρχοντες κατά τὴν ἐπιστροφή τους. Τά πιό πρόσφατα γεγονότα δείχνουν ὅτι οἱ θρησκομανεῖς αὐτοῦ τοῦ καταδικασμένου κόσμου τρίζουν τά δόντια τους ἐξαιτίας τῆς μαρτυρίας πού δίνει αὐτός ό «Οἶκος Ἀρχόντων» γιά τόν Νέο Κόσμο. Σ' αὐτούς τούς θρησκόληπτους καί στούς συμμάχους τους, ἡ ἐπιστροφή αὐτῶν τῶν πιστῶν ἀνδρῶν τοῦ παρελθόντος γιά νά κυνηγούνται μέ κρίση τούς λαούς, δέν θά φέρει καμμιά εὐχαρίστηση.

“Οπως δείξαμε σέ προηγούμενο κεφάλαιο, ἵταν τό 1941, μόλις δεκαέξι χρόνια μετά τό 1925, πού ὁ ἀρχηγός τῆς Ὁργάνωσης, Πρόεδρος Ρόδερφορντ, σέ μιά συνέλευση στό Σέντ Λούις τοῦ Μισούρι διαβεβαίωνται ξανά νέα παιδιά ὅτι πολύ σύντομα οἱ πιστοί ἀνδρες καί γυναικες τῶν Βιβλικῶν χρόνων θά ἐπέστρεφαν. Θά κατηγόρησαν τούς νέους ἀνθρώπους στήν ἐπιλογή τῶν γαμήλιων συντρόφων τους, καθιστώντας ἐνδεδειγμένο γι' αὐτούς τό ν' ἀναβάλουν τόν γάμο μέχρι ἐκεῖνον τόν καιρό. Τότε ἡ Σκοπιά, περιγράφοντας τό γεγονός, σχολίασε σχετικά μέ τό βιβλίο «Τέκνα» πού πρωτοπαραδόθηκε στό κοινό τότε, ὅτι ἵταν «τό ἐργαλεῖο πού παρεῖχε ὁ Κύριος γιά περισσότερο ἀποτελεσματικό ἔργο στούς μῆνες πού ἀπέμεναν πρίν τόν Ἀρμαγεδδόνα».

Σχεδόν τριακόσιους μῆνες ἀργότερα, τό 1966, μιά νέα χρονολογία ἥρθε στό προσκήνιο: Τό 1975.

Κεφάλαιο 9

1975: «‘Ο κατάλληλος καιρός
γιά νά ένεργήσει ό Θεός»

Δέν ἀνήκει σέ σᾶς νά γνωρίζετε τούς χρόνους ἢ τούς
καιρούς πού ό Πατέρας ἔχει θέσει ύπό τή δική του ἐξουσία.

—Πράξεις 1:7, NIV*

Στή διάρκεια τοῦ δεύτερου μισοῦ τῆς προεδρίας τοῦ Ρόδερ-
φορντ, οἵ περισσότερες ἀπό τίς παλιότερες χρονικές προφη-
τεῖες πού εἶχαν ύποστηριχθεῖ τόσο σθεναρά κατά τό πρώτο μι-
σό της, δαθμιαῖα ἐγκαταλείφθηκαν ἢ μετατέθηκαν σέ ἄλλη
χρονολογία.

Ἡ ἀρχή τῶν «ἐσχάτων ἡμερῶν» μετατέθηκε ἀπό τό 1799 στό
1914.

Ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ τό 1874 μετατέθηκε ἐπίσης στό
1914 (ὅπως εἶχε ἥδη γίνει τό 1922 μέ τήν ἐπίσημη ἐναρξη τῆς
ἐνεργού διακυβέρνησης τῆς Βασιλείας τοῦ Χριστοῦ τό 1878).

Ἡ ἀρχή τῆς ἀνάστασης μετατέθηκε ἀπό τό 1878 στό 1918.

Γιά ἔνα διάστημα ἵσχυρίστηκαν ἀκόμη ὅτι τό 1914 εἶχε
πραγματικά ἔρθει τό «τέλος τοῦ κόσμου» μέ τήν ἔννοια ὅτι ὁ
Θεός εἶχε «νοικιά» τερματίσει τήν παραχώρηση ἐξουσίας πά-
νω στή γῆ στά κοσμικά ἔθνη. Κι αὐτό ἐπίσης ἐγκαταλείφθηκε,
καί τό «τέλος» μέ αὐτή τήν ἔννοια ύποστηρίζεται τώρα ὅτι θά
εἶναι μελλοντικό.

Καθώς ὅλα αὐτά πού ἵσχυρίζονταν γίνονταν **ἀόρατα**, ἡ ἀπο-

* Αρχαῖο Κείμενο Καινῆς Διαθήκης: «Οὐχ ὑμῶν ἐστι γνῶναι χρόνους ἢ και-
ροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἴδιᾳ ἐξουσίᾳ.»

δοχή τους προφανῶς ἔξαρτιόταν όλοι ληρωτικά ἀπό τήν πίστη κάποιου στίς ἐρμηνεῖες πού δίνονταν. Μετά ἀπό μιά συνεδρίαση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, κατά τήν ὅποια ἀναφέρθηκαν στή συζήτηση οἱ χρονικές προφητείες καὶ οἱ ἀλλαγές σ' αὐτές, τό μέλος Μπίλ Τζάκον μοῦ εἶπε μέχρι την ημέρα της θανάτου του: «Συνηθίζαμε νά λέμε: ἀπλά παίρνεις τή χρονολογία ἀπό τόν ἑνα ὄμοι καὶ τή δάξεις στόν ἄλλο».

Μόνο μετά τό θάνατο τοῦ Ρόδερφορντ, τό 1942, ἔγινε ἀλλαγή ἀναφορικά μέ τό ἔτος 606 Π.Κ.Χ. ὡς τό ἀφετηριακό ἔτος τῶν 2520 ἐτῶν. Παραδόξως, γιά πάνω ἀπό 60 χρόνια δέν ἀναγνώρισαν ἡ δέν ἀσχολήθηκαν μέ τό γεγονός ὅτι 2520 χρόνια ἀπό τό 606 Π.Κ.Χ. ὁδηγοῦν στήν πραγματικότητα στό 1915 Κ.Χ. καί ὅχι στό 1914 Κ.Χ.

Τότε, ἡ χρονολογική ἀφετηρία μετατοπίστηκε σιωπηλά ἑνα χρόνο πίσω, στό 607 Π.Κ.Χ., ἐπιτρέποντας νά διατηρηθεῖ τό ἔτος 1914 Π.Κ.Χ. ὡς τό σημεῖο λήξης τῶν 2.520 ἐτῶν. Δέν εἶχαν προκύψει ἴστορικά στοιχεῖα πού νά δείχνουν ὅτι ἡ καταστροφή τῆς Ἱερουσαλήμ εἶχε συμβεῖ ἑνα χρόνο νωρίτερα ἀπ' ὅσο πίστευαν. Ἡ ἐπιθυμία τῆς Ὁργάνωσης νά διατηρήσει τό 1914 ὡς μιά «σημειωμένη χρονολογία», τήν ὅποια καταδείκνυαν ἐπί τόσα πολλά χρόνια (κάτι πού δέν εἶχαν κάνει μέ τό 1915), ὑπαγόρευσε τήν μετατόπιση τῆς καταστροφῆς τῆς Ἱερουσαλήμ ἑνα ἔτος πίσω, πράγμα πού ἥταν ἀπλό νά γίνει – ἐπί χάρτου.

Μέχρι τά μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ 1940 εἶχε ἀποφασιστεῖ ὅτι ἡ χρονολογία πού χρησιμοποιοῦσαν ἐπί προεδρίας Ρῶσσελ καί ἐπί προεδρίας Ρόδερφορντ ἐπεφτεῖ ἔξω κατά 100 περίπου χρόνια σέ σχέση μέ τή μέτρηση τοῦ χρόνου πρός τά πίσω, μέχρι τή δημιουργία τοῦ Ἀδάμ. Τό 1966 ἡ Ὁργάνωση εἶπε ὅτι ἀντί τό τέλος τῶν 6000 ἐτῶν ἀνθρώπινης ἴστορίας νά ἔρθει τό 1874, ὅπως δίδασκαν προηγουμένως, θά ἐρχόταν τό 1975.

Αὐτό δημοσιεύθηκε τό καλοκαίρι τοῦ 1966 σ' ἑνα βιβλίο γραμμένο ἀπό τόν Φρέντ Φράντς, μέ τίτλο «Ζωή αἰώνιος στήν ἐλευθερία τῶν Υίων τοῦ Θεοῦ». Στό πρῶτο του κεφάλαιο, τό βιβλίο χρησιμοποιοῦσε τή διευθέτηση τοῦ Ἰωβηλαίου, ἡ ὅποια

είχε έπισης προβληθεῖ ἔντονα στίς προβλέψεις ἀναφορικά μέ τό 1925, κι ἐπιχειρηματολογοῦσε (ὅπως είχε γίνει καὶ τότε) ὑπέρ τῆς πίστης σέ ἔξι «ἡμέρες» διαρκείας χιλίων ἐτῶν ἡ καθεμιά, κατά τίς ὅποιες ἡ ἀνθρωπότητα θά ζοῦσε σέ ἀτελή κατάσταση καὶ πού θ' ἀκολουθοῦνταν ἀπό μία ἔδομη «ἡμέρα» χιλίων ἐτῶν, κατά τήν ὅποια θά ἐπαναφερόταν ἡ τελειότητα σ' ἔνα μεγάλο Ἰωβηλαῖο ἀπελευθέρωσης ἀπό τήν ὑποδούλωση στήν ἀμαρτία, στήν ἀσθένεια καὶ στόν θάνατο. Τό διβλίο ἔλεγε στίς σελίδες 28 καὶ 29:

41 Ἀπό τόν καιρό τοῦ Ἀσερὸν ἔχει ἐπιτελεστεῖ ἐντατική μελέτη τῆς διβλικῆς χρονολογίας. Σ' αὐτόν τόν εἰκοστό αἰώνα ἔχει γίνει μιά ἀνεξάρτητη μελέτη, πού δέν ἀκολουθεῖ τυφλά κάποιους παραδοσιακούς χρονολογικούς ὑπολογισμούς τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, καὶ ὁ δημοσιευμένος χρονολογικός πίνακας πού προκύπτει ἀπό αὐτήν τήν ἀνεξάρτητη μελέτη δίνει ὡς χρονολογία τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου τό 4026 Π.Κ.Χ. Σύμφωνα μέ αὐτή τήν ἀξιόπιστη Βιβλική χρονολογία, τό 1975 θά λήξουν 6000 χρόνια ἀπό τότε πού δημιουργήθηκε ὁ ἀνθρωπός, καὶ ἡ ἔδομη περίοδος χιλίων ἐτῶν ἀνθρώπινης ἱστορίας θά ἀρχίσει τό φθινόπωρο τοῦ 1975 Κ.Χ.

42 Ἔτσι, ἔξι χιλιάδες χρόνια ὕπαρξης τοῦ ἀνθρώπου σή γῇ σύντομα θά τελειώσουν, ναί, μέσα σ' αὐτή τή γενεά. Ὁ Ἰεχωβᾶ Θεός εἶναι αἰώνιος, ὅπως εἶναι γραμμένο στούς Ψαλμούς 90:1, 2: “Ιεχωβᾶ, ἐσύ ἀποδείχτηκες πραγματική κατοικία για ἐμᾶς ἐπί γενεές γενεῶν. Προτοῦ γεννηθοῦν τά δουνά καὶ γεννήσεις σάν μέ πόνους τοκετοῦ τή γῇ καὶ τά παραγωγικά ἐδάφη, ἀπό τούς αἰώνες καὶ μέχρι τούς αἰώνες ἐσύ εἶσαι ὁ Θεός”. Ἔτσι, ἀπό τήν ἀποψή τοῦ Ἰεχωβᾶ Θεοῦ, αὐτά τά περασμένα ἔξι χιλιάδες χρόνια τῆς ὕπαρξης τοῦ ἀνθρώπου δέν εἶναι παρά ἔξι ἡμέρες τῶν εἴκοσι τεσσάρων ὥρῶν, διότι αὐτός ὁ ἵδιος ψαλμός (ἐδάφια 3, 4) συνεχίζει καὶ λέει: “Κάνεις τόν θητό ἀνθρωπονά γυνρίσει πίσω στή θρυμματισμένη ὑλη· Καί λέει: «Γυρίστε

πίσω, γιοί τῶν ἀνθρώπων». Διότι χίλια χρόνια εἶναι ἐνώπιόν σου σάν το χθές πού ἔχει περάσει· Καί σάν φυλακή τῆς νύχτας”. ”Ετσι, σέ λίγα χρόνια μέσα στή δική μας γενιά πλησιάζουμε αὐτό πού ό Iεχωδά Θεός θά μπορούσε νά δεῖ ώς τήν ἔβδομη ήμέρα τῆς ὑπαρξης τοῦ ἀνθρώπου.

Ποιά θά ἦταν ἡ σημασία αὐτοῦ τοῦ πράγματος; Τό διδλίο συνεχίζει, για νά ἐφαρμόσει τά σημεῖα πού ἔχει ἀναπτύξει, ώς ἔξης:

43 Πόσο κατάλληλο θά ἦταν γιά τόν Iεχωδᾶ Θεό τό νά κάνει αὐτή τήν ἐπερχόμενη ἔβδομη περίοδο χιλίων ἐτῶν μιά σαββατιαία περίοδο ἀνάπανσης καί ἀνακούφισης, ἓνα μεγάλο Iωβηλαῖο σάββατο γιά τήν κήρουξη ἐλευθερίας ἀπ’ ἄκρο σ’ ἄκρο τῆς γῆς, σέ ὅλους τούς κατοίκους της! Αὐτό θά ἦταν τό πιό ἔγκαιρο γιά τήν ἀνθρωπότητα. Θά ἦταν ἐπίσης τό πλέον ἀριμόζον ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, γιατί, θυμηθεῖτε, ἡ ἀνθρωπότητα ἔχει ἀκόμη μπροστά της αὐτό τό δόποιο τό τελευταῖο βιβλίο τῆς Αγίας Γραφῆς λέει βασιλεία τοῦ Iησοῦ Xριστοῦ στή γῆ γιά χίλια χρόνια, τή χιλιετή διακυβέρνηση τοῦ Xριστοῦ. ”Οταν ό Iησοῦς Xριστός ἦταν στή γῆ δεκαεννέα αἰῶνες πρίν, εἶπε προφητικά σχετικά μέ τόν ἔαντό του: «Διότι ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου εἶναι Κύριος τοῦ σαββάτου». (Ματθ.12:8) Δέν θά ἦταν ἀποτέλεσμα ἀπλῆς τύχης ἡ σύμπτωσης, ἀλλά θά ἦταν σύμφωνο μέ τόν γεμάτο ἀγάπη σκοπό τοῦ Iεχωδᾶ Θεοῦ γιά τή βασιλεία τοῦ Iησοῦ Xριστοῦ, τοῦ Κυρίου τοῦ σαββάτου», τό νά εἶναι αὐτή παράλληλη μέ τήν ἔβδομη χιλιετία τῆς ὑπαρξης τοῦ ἀνθρώπου.

Εἶχε ἡ Οργάνωση πεῖ «χωρίς περιστροφές» ὅτι τό 1975 θά σηματοδοτοῦσε τήν ἀρχή τῆς χιλιετίας; ”Οχι. Ἀλλά ἡ πιό πάνω παράγραφος ἦταν τό ἀποκορύφωμα σέ ὅλα ὅσα ἀνέπτυσσε ἡ περίπλοκη, προσεκτικά δομημένη ἐπιχειρηματολογία ἐκείνους τοῦ κεφαλαίου.

Καμμιά κατηγορηματική, ἀνεπιφύλακτη πρόσβλεψη δέν ἔγινε γιά τό 1975. Ἀλλά ὁ συγγραφέας ἦταν πρόθυμος νά κηρύξει

ὅτι θά ἡταν «κατάλληλο» καί «πλέον ἀρμόζον ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ» ἢν ὁ Θεός ἄρχιζε τή χιλιετία σ' ἐκείνη τή συγκεκριμένη ἡμερομηνία. Θά φαινόταν λογικό ὅτι, τό νά πεῖ ἔνας ἀτελής ἀνθρωπος τί εἶναι καί τί δέν εἶναι «ἀρμόζον» νά κάνει ό Παντοδύναμος Θεός, θά ἀπαιτοῦσε μεγάλο βαθμό βεβαιότητας, σίγουρα ὅχι τήν ἀπλή «ἔκφραση μιᾶς γνώμης». Ἡ φρονιμάδα αὐτό θά ἀπαιτοῦσε ἡ μᾶλλον θά τό ἐπέβολλε. Ακόμη ἐντονότερη εἶναι ἡ ἐπόμενη δήλωση, ὅτι «θά ἡταν σύμφωνο μέ τόν γεμάτη ἀγάπη σκοπό τοῦ Ἱεχωβᾶ Θεοῦ γιά τή βασιλεία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ «Κυρίου τοῦ σαββάτου», τό νά εἶναι αὐτή παραλληλη μέ τήν ἔδομη χιλιετία τῆς ὑπαρξῆς τοῦ ἀνθρώπου» ἡ ὅποια ἔδομη χιλιετία εἶχε ἥδη εἰπωθεῖ ὅτι ἐπρόκειτο ν' ἀρχίσει τό 1975.

Γιά μία ἀκόμα φορά, ὑπῆρχε ἡ εὐκαιρία νά ἐπιδείξει τό πρόσφατο βιβλίο ἴστορίας τῆς Σκοπιᾶς, «Οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωβᾶ-Διαγγελεῖς τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ» τήν ἀντικειμενικότητα καί εἰλικρίνεια πού ὑπόσχεται ὁ πρόλογός του. Σέ μιά πολύ σύντομη παρουσίαση τοῦ θέματος, ἐπικεντρωνόταν στή συνέλευση τοῦ 1966 στήν ὅποια ὁ Φρέντ Φράντς παρουσίασε τό νέο βιβλίο, πού εἰσήγαγε γιά πρώτη φορά τίς ἀναφορές στό 1975, καί ἔλεγε (στή σελίδα 104):

Στη συνέλευσή της Βαλιμόρης, στο Μέριλαντ, ο Φ. Γ. Φρανς ἐκανε την τελική ομιλία. Ἀρχισ με τα λόγια: «Μόλις πριν ανεβώ στο βήμα, ἔνας νεαρός με πλούσιας και μον εἰπε: Τία πείται μου, Τί σημαίνει αυτό το 1975?». Ο αδελφός Φρανς αναφέρθηκε τότε στα πολλά ερωτήματα που είχαν εγερθεὶς ως προς το αν η ὥλη στο καινούριο βιβλίο σήμανε ότι μέχρι το 1975 θα είχε τελεώσει ο Αρμαγεδδόν και θα είχε δεσθεὶ ο Σατανάς. Η σοσία των δύων δήλωσε είναι η εξής: «Θα μπορούσε να γίνει κάτι τέτοιο. Άλλα ερεις δεν μπορούμε να πούμε τίποτα. Όλα τα πράγματα είναι δυνατά για τον Θεό. Άλλα εμείς δεν μπορούμε να πούμε τίποτα. Και κανείς από εօάς δεν πρέπει να λέει συγκεκριμένα στιθήποτε για το θα μεσολαβήσει από τώρα μέχρι το 1975. Άλλα το σπουδαιό σημείο σε δλα αυτά είναι το εξής, αγαπητοι αδελφοι: Ο καιρός είναι λίγος. Ο καιρός τελειώνει, δεν υπάρχει αμφιβολία για αυτό».

Στα χρόνια που ακολούθησαν το 1966, πολλοι Μάρτυρες του Ιεχωβᾶ ενήργησαν σε αρμονία με το πνεύμα αυτής της συμβουλής. Ωστόσο, δημοσιεύτηκαν και ἀλλες δηλώσεις σχετικά με αυτό το ζήτημα, και μερικές ἡταν πιθανώς πιο συγκεκριμένες από ὅτι τις φρόνιμα. Αναγνώριση αυτού του γεγονότος έγινε στη Σκοπιὰ 15 Ιουνίου 1980 (σελίδα 17). Άλλα, επίσης, δόθηκε προειδοποίηση στους Μάρτυρες του Ιεχωβᾶ να συγκεντρώνονται κυρίως στην εκτέλεση του θελήματος του Ιεχωβᾶ και να μην ασχολούνται υπερβολικά με ημερομηνίες και με προσδοκίες για οωτηρία σε ούντορο χρονικό διάστημα.*

Τυπικά, τό κείμενο ἀναφέρει τή μία προειδοποιητική δήλω-

ση πού ̄γινε τότε. Παραδέχεται ότι «δημοσιεύτηκαν και άλλες δηλώσεις σχετικά μέ αύτό τό ζήτημα, και μερικές ̄ταν πιθανῶς πιό συγκεκριμένες ἀπό ὅ, τι ̄ταν φρόνιμο».¹ Περίπου τά δύο τρίτα τῶν τωρινῶν μελῶν τῆς Ὁργάνωσης ̄χουν ἐνταχθεῖ μετά τό 1975, και γι' αύτό δέν ̄χουν ἐμπειρία γνώσης τοῦ τί ἀκολούθησε. Δέν γνωρίζουν τήν ἔκταση και τήν ἐνταση τῆς ἐμφασης πού εἶχε δοθεῖ στό 1975, και τή σημασία πού τοῦ εἶχαν ἀποδώσει. «Ομως τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος τά γνωρίζουν αύτά. Τουλάχιστον μερικά μέλη ἀπό αύτά πού συμμετέχουν στήν Ἐπιτροπή Συγγραφῆς πρέπει νά ̄χουν διαβάσει και ἐγκρίνει αύτά πού δημοσιεύονται στό βιβλίο Ἰστορίας τοῦ 1993. »Επρεπε νά γνωρίζουν πόσο ἐλλιπή και νοθευμένη εἰκόνα παρέχει. Τί πραγματικά ̄γινε;

Ἐκεῖνο τό ̄διο ̄τος, τό 1966, τό τεῦχος τῆς 8ης Ὁκτωβρίου τοῦ «Ξύπνα!», τοῦ συνοδευτικοῦ περιοδικοῦ τῆς «Σκοπιᾶς», περιεῖχε ἀρθρο μέ τίτλο «Πόσο ἀκόμη θά διαρκέσει;» και κάτω ἀπό τόν ὑπότιτλο «6000 ἔτη συμπληρώνονται τό 1975» ἀνέλυε κι αύτό ότι ἡ χιλιετηρίδα θά εἶναι τά τελευταῖα 1000 ἔτη μιᾶς ἥμερας ἀναπαύσεως τοῦ Θεοῦ, μέ διάρκεια 7000 ἔτῶν. Συνέχιζε λέγοντας (στίς σελίδες 19 και 20):

1. Τό βιβλίο Ἰστορίας τῆς Σκοπιᾶς, σέ μιά ὑποσημείωση, ἀναφέρει συγκεκριμένες ἐκδόσεις ώς μαρτυρίες ἄλλων κειμένων μέ προειδοποιητικό χαρακτήρα. Μόνο μία ἀπό αύτές δημοσιεύθηκε στή δεκαετία τοῦ 1960 (Ἡ Σκοπιά τῆς 1ης Μαΐου τοῦ 1968, στήν ἐλληνική τῆς 1ης Αὔγουστου 1968), και ὅπως ̄σχυρε γιά τίς ἄλλες προειδοποιητικές δηλώσεις πού ἀφοροῦσαν προηγούμενες προολέψεις, οἱ ἄλλες δύο δημοσιεύθηκαν ἐνῶ τό 1975 ἐπέκειτο ἡ εἶχε φτάσει (τά τεῦχη τῆς Σκοπιᾶς τῆς 15ης Ιουνίου 1974 – 15ης Σεπτεμβρίου στήν ἐλληνική – και 1ης Μαΐου 1975 – 1ης Αὔγουστου στήν ἐλληνική). Μετά τό ἀρθρο πηγαίνει πρίν ἀπό τή δημοσίευση τοῦ βιβλίου πού ἀνήγγειλε τό 1975, και παραθέτει ἀπό τό βιβλίο τοῦ 1963 «”Ολη ἡ Γραφή Εἶναι Θεόπνευστος και Ὡφέλιμος», τό δόπιο ἀναφέρει: «Δέν εἶναι σωστό νά χρησμοποιοῦμε τή Βιβλική χρονολόγηση γιά νά κάνονμε ὑποθέσεις ὃσον ἀφορᾶ χρονολογίες πού εἶναι ἀκόμα μελλοντικές στό οεῦμα τοῦ χρόνου.–Ματθ. 24:36». Δέν ̄ξηγει γιατί ὁ συγγραφέας τοῦ βιβλίου πού καταδίκνυε τό 1975 σέ σχέση μέ τήν ἀρχή τῆς χιλιετίας ἀπέτυχε τόσο ἐμφανῶς ν' ἀκολουθήσει τήν ἀρχή πού εἶχε ̄κτεθεῖ τρία χρόνια πρίν.

‘Ως ἐκ τούτου, τό γεγονός ὅτι πλησιάζουμε τό τέλος τῶν πρώτων 6.000 ἑτᾶν ὕπαρξης τοῦ ἀνθρώπου ἔχει μεγάλη σπουδαιότητα.

Εἶναι ή ἡμέρα ἀνάπαυσης τοῦ Θεοῦ παράληλη μέ τόν χρόνο πού δρίσκεται ὁ ἄνθρωπος στή γῆ μετά τή δημιουργία του; Προφανῶς εἶναι ἔτσι. Ἀπό τίς ἀξιόπιστες διερευνήσεις τῆς Βιβλικῆς χρονολογίας, σέ ἀρμονία μέ πολλές ἀποδεκτές χρονολογίες τῆς κοσμικῆς ἴστορίας, δρίσκουμε ὅτι ὁ Ἀδάμ δημιουργήθηκε τό φθινόπωρο τοῦ ἔτους 4026 Π. Κ.Χ. Ἡ Εῦα μπορεῖ νά δημιουργήθηκε ἐπίσης ἐκεῖνο τό ἔτος, ἀμέσως μετά τήν ἔναρξη ἀνάπαυσης τοῦ Θεοῦ. Τότε σέ ποιό ἔτος θά τελείωναν τά πρῶτα 6.000 χρόνια τῆς ἡμέρας ἀνάπαυσης τοῦ Θεοῦ; Τό ἔτος 1975.* Αντό εἶναι ἀξιοσημείωτο, ἵδιαίτερα ἐν ὅψει τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ «ἔσχατες ἡμέρες» ἀρχισαν τό 1914, καί ὅτι τά [φυσικά] γεγονότα τῆς ἐποχῆς μας σέ ἐκπλήρωση τῆς προφητείας σημειώνονταν αὐτή τή γενιά ὡς τήν τελευταία αὐτοῦ τοῦ πονηροῦ κόσμου. Ἐτοι μποροῦμε νά περιμένουμε ὅτι τό ἀμεσο μέλλον θά εἶναι γεμάτο συνταρακτικά γεγονότα γι’ αὐτούς πού ἐναποθέτουν τίς ἐλπίδες τονς στόν Θεό καί τίς ὑποσχέσεις του. Αντό σημαίνει ὅτι μέσα σέ λίγα σχετικά χρόνια θά γίνουμε μάστιχες τῆς ἐπλήρωσης τῶν ὑπολοίπων προφητειῶν πού ἀφοροῦν τόν «καιρό τοῦ τέλους».

‘Η Σκοπιά τῆς 1ης Μαΐου τοῦ 1968 (στήν Ἑλληνική, τῆς 1ης Αύγουστου 1968) παρατίθεται στό βιβλίο ἴστορίας τῆς ‘Ἐταιρείας τοῦ 1993 ὡς παράδειγμα ὅτι εἶχε δοθεῖ προειδοποίηση σχετικά μέ τό θέμα. Στήν πραγματικότητα, δοήθησε νά συνεχιστεῖ αὐτή ἡ ὑποκίνηση τῆς προσδοκίας. Χρησιμοποιώντας κατά πολύ τά ἐπιχειρήματα τοῦ ἀριθμού τοῦ «Ξύπνα!» πού ἀναφέρθηκε προηγουμένως, στή συνέχεια ἔλεγε (στίς σελ. 272, 273):

⁷ Τὸ προσεχὲς μέλλον εἶναι βέβαιο ὅτι θὰ εἰναι πλῆρες ἀπὸ κορυφωτικά γεγονότα, διότι αὐτὸ τὸ παλαιὸ σύστημα πλησίαζει στὸ πλῆρες τέλος του. Μέσα σὲ λίγα ἔτη τὸ πολύ, τὰ τελικὰ μέρη τῆς Βιβλικῆς προφητείας, σχετικά μὲ αὐτές τὶς ἔσχατες ἡμέρες,⁸ θὰ ἐκπλήρωθοῦν, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀπελευθέρωσι τοῦ ἀνθρώπου γένους ποὺ θὰ ἐπιζήσῃ στὴν ἔνδοξη χιλιετὴ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ. Τί δύσκολες ἡμέρες, ἀλλά, ταυτοχρόνως, τὶ μεγάλες ἡμέρες βρίσκονται ἀκριβῶς μπροστά μας!

⁸ Μήπως αὐτὸ σημαίνει ὅτι τὸ ἔτος 1975 θὰ φέρῃ τὴν μάχη τοῦ Ἀρμαγεδδονοῦ; Κανένας δὲν

1 ΑΓΓΟΤΣΤΟΥ 1968

μπορεῖ νά πῇ μὲ βεβαιότητα τὴν θὰ φέρῃ ὑποιδήποτε ίδιαίτερο ἔτος. Ὁ Ἱησοῦς εἰπε: «Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς γνώσκει.» (Μάρκ. ιγ' 32) Εἶναι ἀρκετὸ γιὰ τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ νά γνωρίζουν μὲ βεβαιότητα ὅτι, γι' αὐτὸ τὸ σύστημα ὑπὸ τὸν Σατανᾶ, ὁ καιρὸς παρέρχεται γρογά. Πόσο ἀνόητο θὰ ἦταν ἔνα ἄτομο νά μὴν εἴναι ἀγρυπνὸ καὶ προσεκτικὸ στὸν περιωρισμένο χρόνο ποὺ ἀπομένει, στὰ γεγονότα ποὺ θὰ λάθουν συντόμως χώρα καὶ θὰ συγχλονίσουν τὴ γῆ, καὶ στὴν ἀνάγκη τοῦ νά κατεργάζεται τὴ σωτηρία του!

Οἱ παραπάνω παράγραφοι ἐμφανίζονταν σέ στῆλες, πού ἡ καθεμιά πλαισίωνε ἔνα μεγάλο χάρτη μέ ήμεροιηνίες, πού ἄρχιζαν μέ τό ἔτος 4026 Π.Κ.Χ. ὡς τὴν χρονολογία γιά τὴ «Δημιουργία τοῦ Ἄδαμ (νωρίς τό φθινόπωρο)». Ὁ χάρτης τελείωνε ἔτσι:

1975 8000 Τέλος 6ης 1.000-ετοῦς ἡμέρας ὑπάρχειας ἀνθρώπου (ἀρχάς φθινοπώρου)

2075 7000 Τέλος 7ης 1.000 ετοῦς ἡμέρας ὑπάρχειας ἀνθρώπου (ἀρχάς φθινοπώρου)

Σέ αὐτό τό γενικό πλαισίο, πόσο «προειδοποιητικό» θά ἦταν τό ἀποτέλεσμα ἀναφορῶν στό «ἄμεσο μέλλον», σέ «λίγα χρόνια τό πολύ», καὶ στή «βεβαιότητα» ὅτι τὰ χρόνια αὐτά θά φέρουν τὴν ἐκπλήρωση τοῦ τελικοῦ μέρους τῶν προφητειῶν γιά τίς ἔσχατες ἡμέρες; Ποιό λογικό, κανονικά σκεπτόμενο ἄτομο, θά θεωροῦσε ὅτι αὐτά εἶχαν κάποιον ἄλλο σκοπό, ἀπό τό νά ἐγείρουν προσδοκίες κι ἐλπίδες ἐπικεντρωμένες σέ μία χρονολογία, τό 1975;

Σέ ἔνα ἀρθρό μέ τίτλο «Τί θά φέρει ἡ δεκαετία τοῦ 1970;» τό «Ξύπνα!» τῆς 8ης Οκτωβρίου 1968 τόνιζε καὶ πάλι τή δραχύτητα τοῦ καιροῦ πού ἀπέμενε, λέγοντας στήν ἀρχή (σελ. 13):

ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ δι πέρασαν ήδη πενήντα τέσσαρα χρόνια της περιόδου που καλείται «εποχες ήμερες» έχει μεγάλη σημασία. Σημαίνει ότι άλιγα μόνον έτη απομένουν μέχρις ότου τό διεφθαρμένο αντό σύστημα πραγμάτων που περιαρχεί στή γη καταστραφή άπό τὸν Θεό. Πώς μποροῦμε νά είμεθα τόσο βέβαιοι γι' αυτό;

Πιό κάτω, δρίζοντας τό έτος 1975 ως τό τέλος ξεκινούμενον άνθρωπινης ιστορίας, τό άρθρο έλεγε (στή σελίδα 14):

6.000 Χρόνια Πλησιάζουν νά Συμπληρωθεῦν

Τηλέρχει ένας άλλος τρόπος που δοιθεῖ στή βεβαίωσι του γεγονότος ότι ζούμε στά τελευταῖα λίγα χρόνια αύτοῦ του 'καιροῦ του τέλους.' (Δαν. ιδ' 9) Η Γραφή δείχνει ότι πλησιάζουν νά συμπληρωθεῦν 6.000 χρόνια της άνθρωπινης ιστορίας. Τί σημαίνει έχει αυτό;

Τά έντυπα τῆς «Σκοπιᾶς» παρέθεταν ξανά καί ξανά δηλώσεις έξεχόντων άνθρωπων ή «εἰδικῶν» σέ όποιοδήποτε πεδίο, οι ίδιες είχαν κάποια άναφορά στό 1975, γιά παράδειγμα, τή δήλωση που έγινε τό 1960 άπό τόν πρώην ύπουλο τῶν ΗΠΑ Ντήν "Ατσεσον (Dean Acheson), ό όποιος εἶπε:

«Οσον άφορά τὴν πολιτική ἀστάθεια, δ πρώην ἵτουργὸς τῆς Ἀμερικῆς Ντήν "Ατσεσον εἶπε τὸ 1960: «Γνωρίζω ἀρκετά ἐκ τῶν δυσων συμβαινούν γιὰ νά σᾶς διαθεβαιώσω ότι ἐντὸς δεκαπέντε έτῶν ἀπὸ σήμερα (ηποὶ τὸ 1975), δ κόσμος αὐτὸς θὰ είναι πολὺ ἐπικινδυνός γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.» Καὶ όσον άφορά τὸν ἀγῶνα μεταξὺ

Παρέθεταν έπανειλημένα άπό τό διδύλιο «Πεῖνα – 1975!» τό όποιο δημοσίευσαν τό 1967 δύο εἰδικοί τοῦ τομέα τῶν τροφίμων, καί ίδιαίτερα αύτές τίς δηλώσεις, πού θύμιζαν μέ πολλούς τρόπους τίς προβλέψεις τοῦ Ρώσσελ ἀναφορικά μέ τό 1914:

«Τὸ 1975 δίος δ κόσμος θάντιμετωπίσῃ μὰ καταστροφὴ μεγέθους χωρὶς προηγούμενο. Πεῖνες, μεγαλύτερες ἀπὸ δοπιεσδήποτε στήν ιστορία θὰ ἐρημώσουν τὰ ὑποανάπτυκτα έθνη.»

«Προβλέπω μὰ ιδιαίτερη χρονολογία, τὸ 1975, ἀπότε η νέα κοίτης θὰ είναι ἐπάνω μας μὲ δη τὴν τρομακτική τῆς βαρύτητα.»

«Τὸ 1975 πολιτικὲς δινωματίες, ἀναρχία,
στρατιωτικὲς δικτατορίες, θύψωσις τῶν τιμῶν,
δυσκολίες μεταφορικῶν μέσων καὶ χαρδῆς ἀνησυχία

15

θ' ἀποτελοῦν τὴν νῦν ερησία διάταξι σὲ πόλιν ἀπὸ
τὰ πεινῶντα ἔθνη.»

Τοία χρόνια μετά τήν ἀρχική ἐπικέντρωση στό 1975 στό βιβλίο «Ζωή αὐτώνιος στήν ἐλευθερία τῶν Υἱῶν τοῦ Θεοῦ», ὁ συγγραφέας, Φρέντ Φράντς, συνέγραψε ἄλλο ἓνα ἔντυπο μέτιτλο «Ἡ προσεγγίζουσα εἰρήνη χιλίων ἐτῶν».² Αν μή τι ἄλλο, ἡ γλῶσσα σ' αὐτό ἦταν ἀκόμα πιό συγκεκριμένη καὶ σαφής ἀπό τοῦ προηγούμενου ἐντύπου. Κυκλοφόρησε τό 1969 καὶ περιεῖχε τό παρακάτω κείμενο στίς σελίδες 25 καὶ 26:

Πιό πρόσφατα, σοδαροί ἐρευνητές τῆς Ἀγίας Γραφῆς ἔχοντας κάνει ἐπανέλεγχο τῆς χρονολογίας της. Σύμφωνα μέτι τούς ὑπολογισμούς τους, οἵ ἔξι χιλιετίες τῆς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητας πάνω στή γῆ θά λήξουν στό μέσο τῆς δεκαετίας τοῦ 1970. Ἔτσι ἡ ἔδομη χιλιετία ἀπό τότε πού δημιουργήθηκε ὁ Ἀδάμι ἀπό τόν Ἰεχωδᾶ Θεό θ' ἀρχίσει μέσα σέ λιγότερα ἀπό δέκα χρόνια.

Γιά νά εἶναι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός «κύριος καὶ τοῦ σαββάτου», ἡ χιλιετής βασιλεία του θά ἔπρεπε νά εἶναι ἡ ἔδομη σέ μιά σειρά χιλιετῶν περιόδων ἡ χιλιετιῶν. (*Ματθ. 12:8, A[uthorized] V[ersion]* (Ἐξουσιοδοτημένη ἔκδοση τῆς Βίβλου)). Ἔτσι θά εἶναι μιά σαββατιαία διακινδέρνηση.

Ἡ ἐπιχειρηματολογία ἐδῶ εἶναι ξεκάθαρη καὶ ἀμεση: “Οπως τό Σάββατο ἦταν ἡ ἔδομη περιόδος πού ἀκολουθοῦσε ἔξι περιόδους μόχθου, ἔτσι καὶ ἡ χιλιετής βασιλεία τοῦ Χριστοῦ θά

2. Τό ΐδιο κείμενο παρουσιάστηκε ἐπίσης στή Σκοπιά τῆς 15ης Οκτωβρίου 1969 (στήν Ἀγγλική). Ο Κατάλογος ἐκδόσεων τῆς Σκοπιᾶς ἀπό τό 1930-1985 δέν τό κατατάσσει ὑπό τήν ἐπικεφαλίδα «1975», ἀπλά ἀγνοώντας το, παρά τήν ἰσχυρή ἐστίασή του σέ αὐτή τή χρονολογία.

ῆταν μία σαδδατιαία ἔδομη χιλιετία πού θ' ἀκολουθοῦσε αὐτές τίς ἔξι χιλιετίες μόχθου καί βασάνων. Ἡ παρουσίαση δέν εἶναι μέ κανέναν τρόπο ἀόριστη ἡ διφορούμενη.

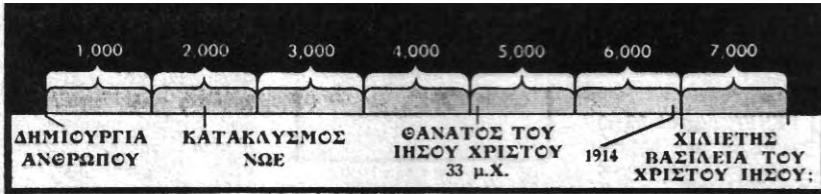
Μέ τόν ἴδιο τρόπο πού εἶχε καθοριστεῖ τί θά ῆταν «κατάλληλο» καί «ταιριαστό» νά κάνει ό Θεός, ἔτσι τώρα ἐκτίθεται ἕνα ἀπαιτούμενο προσόν γιά τόν Ἰησοῦ Χριστό. Γιά νά εἶναι ἐκεῖνος αὐτό πού λέει ὅτι εἶναι, «Κύριος τῆς ἡμέρας τοῦ Σαδδάτου», τότε ἡ βασιλεία του «**Θά ἔπειτε νά εἶναι**» ἡ ἔδομη χιλιετία σέ μία σειρά χιλιετιῶν. Ἡ ἀνθρώπινη συλλογιστική ἐπιβάλλει αὐτή τήν ἀπαίτηση πάνω στόν Υἱό τοῦ Θεοῦ. Τά ἔξι χιλιάδες χρόνια θά ἔληγαν τό 1975· ἡ διακυνδέρηση τοῦ Χριστοῦ, σύμφωνα μέ τό ἐπιχείρημα, «θά ἔπειτε νά εἶναι ἡ ἔδομη» περίοδος χιλίων ἑτῶν πού θ' ἀκολουθοῦσε τίς προηγούμενες ἔξι. «Ο πιστός καί φρόνιμος δοῦλος» εἶχε, στήν πραγματικότητα, χαράξει τό πρόγραμμα στό δόπιο περίμενε νά ἐμμείνει ό Κύριός του, ἃν ἐπρόκειτο νά εἶναι ἀληθινός στό λόγο πού ό ἴδιος εἶπε.

Παρότι τό γράψιμο εἶναι πιό ἔξευγενισμένο καί οί ἐκφράσεις πιό ἐκλεπτυσμένες, αὐτό τό κείμενο εἶναι στήν ουσία ἀξιοσημείωτα ὅμοιο μέ αὐτό πού ἀνέπτυξε ό Δικαστής Ρόδερφοις στό βιβλιαρίο του «Ἐκατομμύρια ζώντων ἥδη οὐδέποτε θά ἀποθάνωσιν», στό δόπιο ὁμολόγησε ὅτι διατύπωσε ἀνόητους ἰσχυρισμούς.³ Εκτός ἀπό τήν συγκεκριμένη χρονολογία πού εἶχε δημοσιευθεῖ, ῆταν σάν τό οολόι νά εἶχε γυρίσει σχεδόν μισόν αἰώνα πίσω, στίς μέρες πρίν τό 1925. Ἡ διαφορά ῆταν ὅτι τά πράγματα πού ἔλεγαν τότε, τώρα τά ἔλεγαν γιά τό 1975.³

«Οταν ἔφτασε ἡ δεκαετία τοῦ 1970, ἡ βαθμιαία αὔξηση τῆς προσδοκίας ἐν εἴδει διαφημιστικῆς ἐκστρατείας συνεχίστηκε. Τό «Ξύπνα!» τῆς 8ης Ἀπριλίου τοῦ 1971 (τῆς 22ας Ἀπριλίου 1972 στήν ἑλληνική) μιλοῦσε γιά ἄλλη μία φορά γιά ἔξι περιόδους μόχθου πού θά ἀκολουθοῦνταν ἀπό μία ἔδομη (σαδδα-

3. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι (στή σελίδα 25 τοῦ βιβλιαρίου) χρησιμοποιεῖται ἡ λιγότερο συγκεκριμένη φράση «στά μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ 1970», ἀλλά τό ἔτος 1975 ἔχει ἥδη παρουσιαστεῖ ὡς Βιβλικά σημειωμένη χρονολογία, καί αὐτή ἡ χρονολογία ἔχει τώρα ἐντυπωθεῖ στά μυαλά ὅλων τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωδᾶ σ' ὅλον τόν κόσμο.

τιαία) περίοδο ἀνάπτωσης, καί μετά παρουσίαζε τόν ἀκόλουθο χάρτη:

Καθώς πλησιάζουμε στὸ τέλος τῶν 6.000 ἑτῶν ἀνθρωπίνης ιστορίας
στὰ μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ 1970, ὑπάρχει ἡ συγχινητικὴ ἐλπὶς
γιὰ μιὰ μεγαλειώδη ἀνακούφισι

26

ΣΥΝΝΑ :

“Ολη αὐτή ἡ σταθερή ροή πληροφοριῶν εἶχε σχεδιαστεῖ καθαρά γιά νά ύποδαυλίσει καί ν’ αὐξήσει σταδιακά τήν ἐλπίδα, τήν ἀναμονή. Δέν σκόπευε νά καταπραύνει ἡ νά ἔξουδετερώσει ἔνα πνεῦμα ἐνθουσιώδους ἀναμονῆς. Στ’ ἀλήθεια, πολλές δηλώσεις συνοδεύονταν ἀπό κάποια μετριαστική δήλωση σύμφωνα μέ τήν ὄποια «δέν μιλᾶμε κατηγορηματικά» ἢ «δέν δείχνουμε κάποια συγκεκριμένη ἡμερομηνία» καί «δέν γνωρίζουμε τήν ἡμέρα καί τήν ὥρα». Ἀλλά πρόπει νά θυμόμαστε ὅτι ἡ Ὁργάνωση δέν ἔταν ἀρχάρια σ’ αὐτόν τὸν τομέα. “Ολη ἡ ίστορία της ἀπό τὸ ἵδιο τὸ ἔκπινημά της, εἶναι μιά ίστορία οἰκοδόμησης καί βαθμαίας ἀνάπτυξης ἐλπίδων γιά συγκεκριμένες χρονολογίες σέ ἀνθρώπους, μόνο καί μόνο γιά νά περάσουν οἱ χρονολογίες αὐτές ἀφήνοντας τίς ἐλπίδες ἀνεκπλήρωτες. Σέ περιπτώσεις τοῦ παρελθόντος, οἱ ἐκδόσεις τῆς Σκοπιᾶς ζητοῦσαν στή συνέχεια νά φύγουν τήν εὐθύνη γιά τήν ὄποια ἀπογοήτευση ὅχι σέ αὐτούς πού ἔδιναν τήν πληροφορία, ἀλλά στούς ἀποδέκτες της, ὡς σέ ἀνθρώπους πού εἶχαν τήν τάση νά προσδοκοῦν πάρα πολλά. Σίγουρα, λοιπόν, οἱ ὑπεύθυνοι τῆς Ὁργάνωσης θά ἔπρεπε νά εἶχαν συνειδητοποιήσει τόν κίνδυνο, νά εἶχαν συνειδητοποιήσει τί εἶναι ἡ ἀνθρωπινῇ φύσῃ, νά εἶχαν συνειδητοποιήσει πόσο εὔκολα μποροῦν νά ἔχαφθοῦν μεγάλες ἐλπίδες.

Κι ὅμως, ἐνῶ οἱ ὑπεύθυνοι αὐτοί ἀπέφευγαν κάθε ρητή, ἀπερίφραστη πρόδηλεψη ὅτι ἡ Χιλιετία θά ἄρχιζε σέ μιά συγκεκριμένη ἡμερομηνία, ἐνέκριναν τήν χρήση τῶν φράσεων «μέσα σέ σχετικά λίγα χρόνια», «στό ἀμεσο μέλλον», «τό πολύ μέσα σέ λίγα χρόνια», «μόνο λίγα χρόνια τό πολύ», «τά τελευταῖα λίγα

χρόνια», πού ὅλες χρησιμοποιούνταν στά περιοδικά «Σκοπιά» καί «Ξύπνα!» μέ αναφορά στήν ἔναρξη τῆς χιλιετοῦς βασιλείας καί ὅλες σέ ἀποσπάσματα πού περιλάμβαναν τή χρονολογία 1975. Αὐτές οἱ λέξεις σήμαιναν κάτι; "Η χρησιμοποιήθηκαν καταχρηστικά, ἀπρόσεκτα; Εἶναι οἱ ἐλπίδες, τά σχέδια καί τά αἰσθήματα τῶν ἀνθρώπων κάτι μέ τό ὅποιο μπορεῖ νά παίζει κανείς; Τό ν' ἀποτύχουμε νά ἀνησυχήσουμε γι' αὐτούς τούς παραγόντες θά ἦταν τόσο ἀνεύθυνο ὅσο καί ἀναίσθητο. Κι ὅμως, ἡ «Σκοπιά» τῆς 15ης Αὐγούστου 1968 (στά ἐλληνικά, τῆς 15ης Νοεμβρίου 1968) ὑπονόησε μέχρι καί ὅτι πρέπει κανείς νά προσέχει νά μή δίνει πολλή βαρύτητα στούς προειδοποιητικούς λόγους τοῦ ἴδιου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

¹⁵ "Ἐνα πρᾶγμα εἰναι ἀπολύτως βέβαιο, δτι ἡ Βιβλικὴ χρονολογία ἐνισχυμένη ἀπὸ τὴν ἐκπληρωμένη Βιβλικὴ προφητεία δείχνει δτι συντόμως θὰ ἔχουν λήξει ἔξη χιλιάδες χρόνια τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου, ναί, ἐντὸς τῆς παρούσης γενεᾶς! (Ματθ. κδ' 34) Αὐτός, ἐπομένως, δὲν εἰναι καιρὸς νά δείχνῃ ἔνας ἀδιαφορία καί μακαρούτητα. Δὲν εἰναι καιρὸς νά παίζῃ ἔνας μὲ τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ δτι επερὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καί τῆς ὥρας οὐδεὶς γινώσκει, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰμὴ δ Πατήρ μου μόνος." (Ματθ. κδ' 36) 'Αντιθέτως, εἰναι καιρὸς ποὺ πρέπει ἔνας νά εἰναι πολὺ ἐνήμερος τοῦ δτι τὸ τέλος αὗτοῦ τοῦ συστήματος πραγμάτων φθάνει γοργά στὸ διαίτο τέλος του. Μή πλανᾶσθε, εἰναι ἀρχετὸ δτι δ Πατήρ δ Ἰδιος γνωρίζει καί ἡμέραν καί ὥραν!'

Πῶς εἶναι δυνατόν νά μπορεῖ νά τό λέει αὐτό ἔνας «πιστός καί φρόνιμος δοῦλος» – στήν πραγματικότητα, νά λέει ὅτι «εἶναι ἀλήθεια δτι δ κύριος μου εἶπε ἔτσι κι ἔτσι, ἀλλά μήν τά παίρνετε πολύ στά σοδαρά· ἀντιθέτως, συνειδητοποιήστε πώς δτι σᾶς λέω ἐγώ θά ἔπρεπε νά εἶναι ἡ κινητήρια δύναμη στή ζωή σας»;

Μερικές ἀπό τίς πιό ἀμεσες δηλώσεις προηλθαν ἀπό τό Τμῆμα 'Υπηρεσίας τοῦ Μπρούκλιν, τό ὅποιο διγάζει κάθε μήνα ἔνα ἔντυπο πού ὀνομάζεται «Διακονία τῆς Βασιλείας» καί πηγαίνει μόνο σέ Μάρτυρες καί ὅχι στό κοινό. Τό τεῦχος τῆς ἀμερικανικῆς ἔκδοσης τοῦ Μαρτίου τοῦ 1968 παρότρυνε σέ ὄλοχρόνιο ἔργο κηρύγματος («ύπηρεσία σκαπανέα») λέγοντας:

Ἐν ὅψει τῆς ὅραχείας περιόδου χρόνου πού ἀπομένει, θέλουμε νά τό κάνουμε αὐτό ὅσο συχνότερα τό ἐπιτρέπουν οἱ περιστάσεις. Σκεφτεῖτε μόνο, ἀδελφοί, ὅτι ἔχουν ἀπομένει μονάχα ἐνενήντα μῆνες μέχρι τή συμπλήρωση 6000 ἑτῶν ὕπαρξης τοῦ ἀνθρώπου πάνω στή γῆ.

Τό φύλλο τῆς Διακονίας τῆς Βασιλείας τοῦ Μαΐου 1974 ἀναφερόταν στό δραχύ διάστημα πού ἀπομένει», λέγοντας:

Ἄκονύγονται ἐκθέσεις γιά ἀδελφούς πού πουλοῦν τά σπίτια καί τίς περιουσίες τους καί σχεδιάζουν νά περάσουν τίς ὑπόλοιπες μέρες σ' αὐτό τό παλαιό σύστημα στήν ὑπηρεσία σκαπανέα. Ἀσφαλῶς αὐτός εἶναι ἔνας ἐξαίρετος τρόπος γιά νά περάσουν τό δραχύ διάστημα πού ἀπομένει πρὸν τό τέλος τοῦ πονηροῦ κόσμου. Α' Ιωάν. 2:17.

Αρκετοί Μάρτυρες ἔκαναν ἀκριβῶς αὐτό. Μερικοί πούλησαν τίς ἐπιχειρήσεις τους, ἐγκατέλειψαν τίς δουλειές τους, πούλησαν σπίτια κι ἀγροκτήματα καί μετέβησαν μέ τίς συζύγους καί τά παιδιά τους σέ ἄλλες περιοχές, γιά νά «ὑπηρετήσουν ἐκεῖ πού ἡ ἀνάγκη ἥταν μεγαλύτερη», βασιζόμενοι στό ὅτι εἶχαν ἀρκετά χρήματα γιά νά τά βγάλουν πέρα μέχρι τό 1975.

“Αλλοι, συμπεριλαμβανομένων κάποιων πιό ἡλικιωμένων ἀτόμων, ζευστοποίησαν ἀσφαλιστήρια συμβόλαια ἡ ἄλλα πολύτιμα ἀξιόγραφα.” Αλλοι ἀνέβαλαν χειρουργικές ἐπεμβάσεις, μέ τήν ἐλπίδα ὅτι ἡ εἰσοδος στή χιλιετία θά ἐξάλειφε τήν ἀνάγκη γι' αὐτές.

“Οταν τό 1975 πέρασε καί τά χρήματά τους τελείωσαν ἡ ἡγεία τούς χειροτέρευψε σοδαρά, ἔπρεπε νά προσπαθήσουν ν' ἀνταπεξέλθουν στή σκληρή πραγματικότητα καί ν' ἀνασυγκροτηθοῦν ὅσο καλύτερα μποροῦσαν.

Τί σκέφτονταν τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος σ' αὐτό τό διάστημα;

Μερικοί ἀπό τούς γηραιότερους στό Κυβερνῶν Σῶμα εἶχαν προσωπική ἐμπειρία ἀπό τίς ἀποτυχημένες προσδοκίες τοῦ 1914, τοῦ 1925, καθώς καί ἀπό τίς ἐλπίδες πού εἶχαν ἐξαφθεῖ στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1940. Απ' ὅτι παρατήρησα, ἡ

πλειοψηφία πήρε τή στάση «άς περιμένουμε νά δοῦμε». ⁷ Ήταν άποροι μερικοί νά καλέσουν σέ συγκράτηση. Μεγάλη αύξηση μελών λάμβανε χώρα. Προσέξτε τήν έκθεση βαπτίσεων γιά τήν περίοδο άπό το 1960 έως τό 1975:

”Ετος	”Αριθμός βαπτισθέντων	”Ετος	”Αριθμός βαπτισθέντων
1960	69.027	1968	82.842
1961	63.070	1969	120.805
1962	69.649	1970	164.193
1963	62.798	1971	149.808
1964	68.236	1972	163.123
1965	64.393	1973	193.990
1966	58.904	1974	297.872
1967	74.981	1975	295.073

Άπο τό 1960 μέχρι τό 1966, ό ρυθμός αύξησης παρέμενε σχεδόν στάσιμος. Άλλα μετά τό 1966, όπότε προβλήθηκε τό 1975, έπηλθε μιά πρωτοφανής περίοδος άναπτυξης, όπως άποκαλύπτει ό πίνακας.

Κατά τή διάρκεια τῶν ἑτῶν άπό τό 1971 έως τό 1974, όπότε ήπηρετούσα στό Κυνεργών Σώμα, δέν θυμάμαι νά ἄκουσα μέλη του νά έκφραζουν ἔντονη ἀνησυχία ἡ ἐνδιαφέρον γιά τίς ἐνθουσιώδεις προσδοκίεις πού εἶχαν δημιουργηθεῖ. Δέν θά προσποιόμουν ὅτι καί ο ἴδιος δέν ἔνιωσα συγκλονισμένος τό 1966, ὅταν κυκλοφόρησε τό βιβλίο «Ζωή Αἰώνιος – Έν τῇ Ελευθερίᾳ τῶν Υἱῶν τοῦ Θεοῦ», μέ τή λαμπερή εἰκόνα τῆς ἐγγύτητας ἐνός χιλιετοῦς Ιωδηλαίου. Οὔτε θά ἵσχυρις ὅμοιουν ὅτι δέν εἶχα συμμετοχή στήν ἀρχική φάση τῆς ἐκστρατείας νά ἐπικεντρωθεῖ ἡ προσοχή στή χρονολογία-στόχο, τό 1975. “Ομως κάθε χρόνος πού περνοῦσε άπό τό 1966 καί μετά, ἔκανε τήν ἴδεα νά μοιάζει ὅλο καί πιό ἐξωπραγματική.” Οσο περισσότερο διάβαζα τίς Γραφές, τόσο περισσότερο ἡ ὅλη γενική ἴδεα ἔμοιαζε νά μήν ταιριάζει μέ τά ὑπόλοιπα· δέν συμβιβάζοταν μέ τά λόγια τοῦ ἴδιου τοῦ Ιησοῦ Χριστοῦ, λόγια ὅπως:

Σχετικά μέ εκείνη τήν ἡμέρα καί τήν ὥρα κανείς δέν γνωρίζει, οὗτε οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν οὗτε ὁ Υἱός, παρά μόνο ὁ Πατέρας.

Γι' αὐτό, νά εῖστε σέ ἐγρήγορση, ἐπειδή δέν γνωρίζετε ποιά ἡμέρα ἔρχεται ὁ Κύριός σας.

Γι' αὐτό, νά ἀποδειχτεῖτε καί ἐσεῖς ἔτοιμοι, ἐπειδή κάποια ὥρα πού δέν τή θεωρεῖτε πιθανή ἔρχεται ὁ Υἱός του Ἀνθρώπου.

Νά προσέχετε, νά εῖστε ἄγρυπνοι, γιατί δέν γνωρίζετε πότε εἶναι ὁ προσδιορισμένος καιρός.

Δέν ἀνήκει σέ ἐσας νά λάβετε γνώση γιά τούς χρόνους ἢ τούς καιρούς πού ὁ Πατέρας ἔχει θέσει στή δική του δικαιοδοσία.⁴

“Ομως, ώς μέρος τῶν Κεντρικῶν Γραφείων μιᾶς ’Οργάνωσης πού ξεχειλίζει ἀπό χαρά ἐπειδή ἀνέδαινε σέ κορυφές ἀξιοσημείωτης αὐξησης, δέν μποροῦσα νά κάνω πολλά. Προσπάθησα νά μετριάσω κάποια ἀρθρα πάνω στό θέμα, πού ἤρθαν σ’ ἐμένα για ἐπεξεργασία, ἀλλά αὐτό ἤταν ὅλο. Στήν προσωπική μου δραστηριότητα προσπάθησα πραγματικά νά ἐπιστήσω τήν προσοχή στά Γραφικά χωρία πού μόλις μνημονεύθηκαν, τόσο σέ ίδιωτικές συζητήσεις ὅσο καί σέ δημόσιες δημιλίες.

“Ενα δράδυ Κυριακῆς του 1974, ἀφοῦ ἡ σύζυγός μου κι ἐγώ εἴχαμε ἐπιστρέψει ἀπό μιά δημιλία πού εἶχα ἀναλάβει τήν ὑποχρέωση νά ἐκφωνήσω σ’ ἔνα ἄλλο μέρος τῆς χώρας, ὁ θεῖος μου, πού τότε ἤταν ἀντιπρόσεδρος, ἤρθε στό δωμάτιό μας. (Καθώς ἡ δρασή του ἤταν πολύ ἀσθενική, συνήθως τοῦ διαβάζαμε μεγαλόφωνα τό κείμενο μελέτης τῆς «Σκοπιᾶς» κάθε ἑβδομάδα.)⁴ Η

4. Παραθέσεις ἀπό τό Ματθ. 24:36 (Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος.)· 24:42 (γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἶδατε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ Κύριος ὑμῶν ἔρχεται.)· 24:44 (διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι ἡ ὥρᾳ οὐδὲ κοπεῖτε ὁ νίδος τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.)· Μάρκ. 13:33 (Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε [καὶ προσεύχεσθε]· οὐκ οἶδατε γάρ πότε ὁ καιρός ἐστιν.)· Πρόλ. 1:7 (Οὐχ ὑμῶν ἐστι γνῶναι χρόνους ἡ καιρούς οὓς ὁ πατήρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἔξουσίᾳ).

σύζυγός μου τοῦ ἀνέφερε ὅτι στήν ὁμιλία μου ἐκεῖνο τό Σαββατοκύριακο εἶχα ἐπιστήσει τήν προσοχή τῶν ἀδελφῶν ὥστε νά μήν ξεσηκώνονται ὑπερβολικά σχετικά μέ τό 1975. Ἡ ἀμεση ἀπάντησή του ἦταν: «Καί γιατί δέν θά ἔπρεπε νά ξεσηκώνονται; Αὐτό εἶναι κάτι γιά νά ξεσηκώνεται κανείς».

Δέν ἔχω στό μυαλό μου καμιμά ἀμφιβολία ὅτι, ἀπό ὅλα τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ὁ ἀντιπρόεδρος ἦταν ὁ πλέον πεπεισμένος γιά τήν ὀρθότητα αὐτῶν πού εἶχε γράψει, πάνω στά ὅποια ἄλλοι εἶχαν βασιστεῖ. Ἔνα ἄλλο δράδυ τό καλοκαίρι τοῦ 1975, ἔνας ἡλικιωμένος Ἑλληνας ἀδελφός ὀνόματι Πήτερον (ἀρχικά ὀνομαζόταν Παπαγυρόπουλος) μᾶς συνάντησε στό δωμάτιό μας γιά νά διαβάσουμε, ὅπως συνήθιζε. Μετά τήν ἀνάγνωση, ὁ θεῖος μου εἶπε στόν Πήτερον: «Ξέρεις, τό 1914 ἔμοιαζε πολύ μέ τό τώρα. Μέχρι τούς καλοκαιρινούς μῆνες ὅλα ἦταν ἥσυχα. Μετά, ἐντελῶς ξαφνικά, ἀρχισαν νά συμβαίνουν πράγματα καί ξέσπασε ὁ πόλεμος».

Νωρίτερα, κοντά στήν ἀρχή τοῦ 1975, ὁ πρόεδρος Νόρο εἶχε κάνει ταξίδι σ' ὅλον τόν κόσμο, παίρνοντας τόν ἀντιπρόεδρο Φράντς μαζί του. Σέ ὅλες τίς χῶρες πού ἐπισκέφθηκαν, οἱ ὁμιλίες τοῦ ἀντιπροέδρου ἐπικεντρώνονταν στό 1975. Στήν ἐπιστροφή τους, τά ἄλλα μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, πού εἶχαν ἀκούσει ἀναφορές ἀπό πολλές χῶρες γιά τό συνταρακτικό ἀποτέλεσμα τῆς ὁμιλίας τοῦ ἀντιπροέδρου, ζήτησαν ν' ἀκούσουν μιά ἡχογράφησή της, πού ἔγινε στήν Αὔστραλια.⁵

Στήν ὁμιλία του, ὁ ἀντιπρόεδρος μιλοῦσε γιά τό 1975 ὡς «ἔνα ἔτος μεγάλων ἐνδεχομένων, τρομερῶν πιθανοτήτων». Εἶπε στό ἀκροατήριό του ὅτι, σύμφωνα μέ τό ἑδραϊκό ἡμερολόγιο, δρίσκονταν «ἡδη στόν πέμπτο σεληνιακό μήνα τοῦ 1975», καί ὑπολείπονταν λιγότεροι ἀπό ἑπτά σεληνιακοί μῆνες. Τόνισε ἀρκετές φορές ὅτι τό ἑδραϊκό ἔτος θά ἔληγε μέ τήν ἑδραϊκή πρωτοχρονιά, τή Ρός Χασανάχ, στίς 5 Σεπτεμβρίου τοῦ 1975.

Παραδεχόμενος ὅτι θά ἔπρεπε νά συμβοῦν πολλά σ' αὐτό τό

5. Αὐτό ἔγινε στή συνεδρίαση τῆς 19ης Φεβρουαρίου 1975.

βραχύ χρονικό διάστημα ጾν μέχρι τότε έπρόκειτο νά ̄ρθει ኮ τελική «έκκαθάριση», μίλησε γιά τήν πιθανότητα νά ̄πάρχει διαφορά ένός περίπου χρόνου λόγω κάποιου χρονικοῦ διαστήματος μεταξύ τής δημιουργίας τοῦ ሃδάμ και τής δημιουργίας τῆς Εύας. ሃναφέρθηκε στήν ሁποτυχία τῶν προσδοκιῶν γιά τό 1914 και τό 1925 και ስπικαλέστηκε τήν παρατήρηση τοῦ Ρόδερφοιντ ጽτι «εῖχε γίνει γελοῖος, φεζίλι». Εἶπε ጽτι ኮ ሃογάνωση εἶχε μάθει νά μήν προθαίνει σέ «πολύ τολμηρές, ሁκραῖες προβλέψεις». Πρός τό τέλος የμως, παρότρυνε τούς ሁκροατές του νά μήν υίοθετήσουν ሁσφαλμένη ሁποψη και ̄ποθέσουν ጽτι ኮ ሁπερχόμενη καταστροφή μπορεῖ νά εἶναι «μετά ሁπό πολλά χρόνια», κι ሁστιάσουν τήν προσοχή τους σέ ሁλλα θέματα, ሁπως τόν γάμο και τή δημιουργία οἰκογένειας, τήν ሁनάπτυξη μιᾶς ሁπιχείρησης ኮ τή σπατάλη ሁτῶν στό κολέγιο σέ κάποια σειρά μαθημάτων ሁφαρμοσμένης μηχανικῆς.

΄Αφοῦ ሁκουσαν τή μαγνητοταινία, μερικά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ሁξέφροσαν τήν ሁνησυχία ጽτι, ጾν πραγματικά δέν εἶχαν γίνει «πολύ τολμηρές, ሁκραῖες προβλέψεις», εἶχαν γίνει κάποιες ሁμμεσες προβλέψεις μέ τρόπο διακριτικό, και τό ሁποτέλεσμα ቃταν ሁφθαλμοφανῶς φανερό στή συγκίνηση πού εἶχε προκληθεῖ.

΄Αύτή ቃταν ኮ πρώτη φορά πού ሁκφράστηκε ሁνησυχία στίς συζητήσεις τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος. ሃλλα δέν ሁγιναν ሁνέργειες, ούτε ሁποφασίστηκε κάποια πολιτική.

΄Ο ሁντιπρόεδρος ሁπανέλαθε πολλά ሁπό τά σημεῖα τῆς ቃdiaς ሁμιλίας στίς 2 Μαρτίου 1975, ኮμέρα ሁποφοίτησης τῆς Σχολῆς Γαλαάδ.⁶

Τό 1975 πέρασε – ሁπως και τά ቃet 1881, 1914, 1918, 1920, 1925 και ኮ δεκαετία τοῦ 1940. Στήν ሁποτυχία τῶν προσδοκιῶν μέ τίς ሁποίες ኮ ሃογάνωση περιέβαλε τό 1975 δόθηκε πολλή δημοσιότητα ሁπό ሁλλες πηγές. Γίνονταν πολλές συζητήσεις και ሁνάμε-

6. Βλ. τή «Σκοπιά» τῆς 1ης Μαΐου 1975 (1ης Αὐγούστου στήν ሁληνική ሁκδοση).

σα στούς ίδιους τούς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ. Κατά τήν ἀντίληψή μου, τά περισσότερα ἀπ' ὅσα λέγονταν δέν ἄγγιζαν τό κυριότερο σημεῖο τοῦ ζητήματος.

Αἰσθανόμουν ὅτι τό πραγματικό θέμα πήγαινε πολύ πιό πέρα από τήν ἀκρίβεια ἢ τήν ἀνακρίβεια ἐνός ἀτόμου, τήν ἀξιοπιστία ἢ ἀναξιοπιστία μιᾶς ὁργάνωσης, τήν φρόνηση ἢ τήν εὐπιστία καὶ ἀφέλεια τῶν μελῶν της. Μοῦ φαινόταν ὅτι ὁ πραγματικά σημαντικός παράγοντας εἶναι τό πῶς τέτοιες προβλέψεις ἀμαυρώνουν τελικά τόν Θεό καὶ τό Λόγο Του. "Οταν ἀνθρώποι κάνουν τέτοιες προγνώσεις καὶ λένε ὅτι τό κάνουν μέντοι τή Βίβλο, ἀναπτύσσουν ἐπιχειρήματα γι' αὐτές ἀπό τή Βίβλο, ὑποστηρίζουν ὅτι εἶναι ό «ἄγωγός» ἐπικοινωνίας τοῦ Θεοῦ – ποιό εἶναι τό ἀποτέλεσμα ὅταν οἱ προγνώσεις τους ἀποδεικνύονται ψευδεῖς; Αὐτό τιμᾶ τόν Θεό ἢ ἐνισχύει τήν πίστη σ' Αὐτόν καὶ στήν ἀξιοπιστία τοῦ Λόγου Του;" Ή μήπως τό ἀποτέλεσμα εἶναι τό ἀντίθετο; Μήπως δίνει πρόσθετο κίνητρο σέ κάποιους νά νιώθουν δικαιωμένοι πού δίνουν μικρή σημασία στό ἄγγελμα καὶ τίς διδασκαλίες τῆς Βίβλου; Αὐτοί οἱ Μάρτυρες πού ἔκαναν μεγάλες ἀλλαγές στή ζωή τους, στίς περισσότερες περιπτώσεις μπόρεσαν ν' ἀνασυγκροτηθοῦν καὶ νά συνεχίσουν νά ζοῦν, παρά τήν ἀπογοήτευσή τους, καὶ τό ἔκαναν. Δέν μπόρεσαν νά τό καταφέρουν ὅλοι. Σέ κάθε περίπτωση ὅμως, εἶχε γίνει σοδαρή ζημιά μέ πολλούς τρόπους.

Τό 1976, ἔνα χρόνο μετά τήν παρέλευση ἐκείνης τῆς εὐρέως διαφημισμένης χρονολογίας, μερικά μέλη τοῦ Κυνδερνῶντος Σώματος ἀρχισαν νά παροτρύνουν νά γίνει κάποια δήλωση ὅτι ἡ Ὁργάνωση εἶχε σφάλει, εἶχε ὑποκινήσει ἀπατηλές προσδοκίες. Ἀλλα μέλη εἶπαν ὅτι δέν νόμιζαν ὅτι ἔπρεπε νά τό κάνουμε, ὅτι κάτι τέτοιο «θά ἔδινε μόνο πυρομαχικά στούς πολεμίους μας». Ο Μίλτον Χένσελ εἰσηγήθηκε ὅτι ἡ σοφή πορεία θά ἦταν ἀπλά νά μήν φέρουμε τό θέμα πρός συζήτηση, καὶ ὅτι μέ τόν καιρό οἱ ἀδελφοί θά ἔπαιναν νά μιλοῦν γι' αὐτό. Σίγουρα δέν ὑπῆρχε ἀρκετή ύποστηριξη γιά νά ἐπιτευχθεῖ πλειοψηφία ὑπέρ μιᾶς πρότασης πού νά εἶναι υπέρ κάποιας δήλωσης. Τό ἔτος ἐκεῖνο, ἔνα ἀριθμο στή Σκοπιά τῆς 15ης Ιουλίου (Σ.τ.Μ.

15ης 'Οκτωβρίου στήν έλληνική) ἀναφερόταν στίς διαψευσμένες προσδοκίες, ἀλλά τό ἄρθρο ἔπειρε νά συμμορφωθεῖ μέ τή γνώμη πού ἐπικρατοῦσε μέσα στό Κυβερνῶν Σῶμα, καί δέν ἦταν δυνατή κάποια εξεκάθαρη παραδοχή τῆς εὐθύνης τῆς 'Οργάνωσης.

Τό 1977, τό θέμα ἤρθε καί πάλι στήν ἐπιφάνεια σέ μιά συνεδρίαση. Παρότι ἐγέρθηκαν οἱ ὕδιες ἀντιρρήσεις, πέρασε μιά πρόταση ὅτι κάποια δήλωση θά ἔπειρε νά περιληφθεῖ σέ μιά ὁμιλία γιά τή συνέλευση, καί διορίστηκε γιά νά τήν προετοιμάσσει ὁ Λόυντ Μπάρου. Ὁπως ἀντιλαμβάνομαι, μετά ἀπό αὐτό τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος Τέντ Τζάρας καί Μίλτον Χένσελ μίλησαν μέ τόν Λόυντ γιά τό πῶς αἰσθάνονταν σχετικά μέ τό θέμα. Ὁπως καί νά ἔγινε, ὅταν ἡ ὁμιλία ἐτοιμάστηκε δέν περιελάμβανε καμμιά ἀναφορά στό 1975. Θυμᾶμαι ὅτι ρώτησα τόν Λόυντ γι' αὐτό κι ἡ ἀπάντησή του ἦταν ὅτι ἀπλῶς δέν μπόρεσε νά τό κάνει νά ταιριάξει μέ τό θέμα του. Πέρασαν δύο χρόνια σχεδόν, καί τότε τό 1979 τό Κυβερνῶν Σῶμα ἐπανεξέτασε τό ζήτημα. Μέχρι τότε ὅλα ἔδειχναν ὅτι τό 1975 εἶχε δημιουργήσει ἔνα σοβαρό «κενό ἀξιοπιστίας».

Μερικά μέλη τοῦ προσωπικοῦ τῶν Κεντρικῶν Γραφείων ἐκφράστηκαν σέ αὐτό τό πνεῦμα. Κάποιος περιέγραψε τό 1975 σάν ἔνα ἐμπόδιο πού κρεμόταν στό λαιμό μας. Ὁ Ρόμπερτ Γουόλεν (Robert Wallen), ἔνας γραμματέας τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ἔγραψε ώς ἔξης:

Εἶμαι συνταντισμένος ώς βαπτισμένος Μάρτυρας γιά περισσότερα ἀπό 39 χρόνια, καί μέ τή βοήθεια τοῦ Ἱεχωδᾶ θά ἔξακολουθήσω νά εἶμαι ὅσιος ὑπηρέτης. Ἀλλά τό νά πῶ ὅτι δέν εἶμαι ἀπογοητευμένος θά ἦταν ἀνειλικρινές, ἐπειδή, ὅταν γνωρίζω ὅτι τά αἰσθήματά μου σχετικά μέ τό 1975 τράφηκαν ἔξαιτίας αὐτῶν πού διάβαζα στά διάφορα ἔντυπα, καί μετά μοῦ λένε οὐσιαστικά ὅτι ἔφτασα σέ ἐσφαλμένα συμπεράσματα ἀπό μόνος μου, νιώθω ὅτι αὐτό δέν εἶναι σωστό καί ἔντιμο. Γνωρίζοντας ὅτι δέν εἴμαστε ἀλάθητοι στό ἔργο μας, μοῦ φαίνεται πρέπον ὅποτε ἀτε-

λεῖς, ἀλλά θεοφοδούμενοι ἄνθρωποι σφάλλουν, νά κάνουν διορθώσεις ὅταν βρίσκουν τά λάθη.

‘Ο Ρέυμοντ Ρίτσαρντσον (Raymond Richardson) τοῦ Τμήματος Συγγραφῆς εἶπε:

Δέν προσελκύονται οἱ ἄνθρωποι ἀπό τήν ταπεινοφροσύνη, καί δέν εἶναι πιό πρόθυμοι νά δώσουν ἐμπιστοσύνη ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει εἰλικρίνεια κι εὐθύτητα; Ἡ ἴδια ἡ Βίβλος εἶναι τό μεγαλύτερο παράδειγμα εἰλικρίνειας κι εὐθύτητας. Αὐτός εἶναι ἀπό τούς πιό σημαντικούς λόγονς πού πιστεύουμε ὅτι ἀνταποκρίνεται στήν ἀλήθεια.

‘Ο Φρέντ Ράσκ (Fred Rusk), ἐπίσης τοῦ Τμήματος Συγγραφῆς, ἔγραψε:

Παρά τίς ὅποιες ἐπιφυλακτικές δηλώσεις πού μπορεῖ νά ἔγιναν στήν πορεία γιά νά προειδοποιήσουν τούς ἀδελφούς νά μή λένε ὅτι δ’ Ἀρμαγεδδώνας θά ἐρχόταν τό 1975, τό γεγονός εἶναι ὅτι ὑπῆρχε ἔνας ἀριθμός ἀρθρων στά περιοδικά καί ἄλλα ἔντυπα, πού ἔγραφαν πέρα ἀπό ὑπαινγμούς ὅτι τό νέο σύστημα τοῦ Ἰεχωδᾶ θά ἀντικαθιστοῦσε τό παλιό στά μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ 1970.

‘Ο Μέρτον Κάμπελ (Merton Campbell) τοῦ Τμήματος ‘Υπηρεσίας ἔγραψε:

Τίς προάλλες τηλεφώνησε μιά ἀδελφή ἀπό τή Μασσαχουσέτη. Ἡ ταν στή δουλειά. Καί ἡ ἀδελφή της καί ὁ ἀντρας της ἐργάζονται γιά νά ἔξοφλήσουν λογαριασμούς πού συσσωρεύθηκαν λόγω ἀσθενείας. Εἶπε ὅτι αἰσθανόταν τόσο πεπεισμένη ὅτι τό 1975 θά ἐφερνε τό τέλος, πού καί οἱ δύο εἶχαν πρόβλημα νά ἀντιμετωπίσουν μέ θάρρος τίς ὑποχρεώσεις τοῦ παρόντος συστήματος. Αὐτό εἶναι τυπικό παράδειγμα πολλῶν ἀπό τούς ἀδελφούς πού συναντᾶμε.

‘Ο Χάρολντ Τζάκσον (Harold Jackson), ἐπίσης τοῦ Τμήματος ‘Υπηρεσίας, εἶπε:

*Αντό πού χρειάζεται τώρα δέν είναι μιά δήλωση μέ τήν
εννοια ὅτι κάναμε λάθος σχετικά μέ τό 1975, ἀλλά μᾶλλον
μιά δήλωση ὡς πρός τό γιατί τό ὅλο θέμα ἀγνοήθηκε τόσο
πολύ ἐν ὅψει τοῦ γεγονότος ὅτι ἐπηρεάστηκαν τόσες ζωές.
Τώρα ἀντιμετωπίζουμε ἔνα κενό ἀξιοπιστίας κι αὐτό μπο-
ρεῖ ν' ἀποδειχθεῖ καταστροφικό. Ἐν πρόκειται νά ποῦμε
κάτι, ἀς μιλήσουμε μέ εὐθύτητα καὶ ἀς εἴμαστε εἰλικρινεῖς
καὶ ἔντιμοι μέ τούς ἀδελφούς.*

‘Ο Χάουαρντ Ζένκε (Howard Zenke), τοῦ ἕδιου Τμήματος,
ἔγραψε:

*Σίγουρα δέν θέλουμε οἱ ἀδελφοί νά διαβάσουν κάτι ᾧ
νά ἀκούσουν κάτι καὶ νά ποῦν μετά μέσα τους ὅτι ἡ στάση
πού τηρήσαμε ἰσοδυναμεῖ μ' ἔνα «Γονότεργκειτ».*

‘Αλλοι ἔκαναν παρόμοια σχόλια. ‘Η εἰρωνεία είναι ὅτι κά-
ποιοι πού τώρα ἀσκοῦσαν τήν ἐντονότερη κριτική, πρίν τό 1975
ῆταν οἱ ἕδιοι ἀπό τούς πιό ἐπίμονους στό νά τονίζουν ἐκείνη
τήν χρονολογία καὶ τήν ἄκρα «ἐπιτακτικότητα» τήν ὅποια
ἀπαιτοῦσε, εἶχαν μάλιστα γράψει μερικά ἀπό τά ἀρθρα πού πα-
ρατέθηκαν προηγουμένως καὶ εἶχαν ἐγκρίνει τή δήλωση στή
«Διακονία τῆς Βασιλείας», ἡ ὅποια σχολίαζε γι' αὐτούς πού
πουλοῦσαν τά σπίτια καὶ τίς περιουσίες τους καθώς πλησίαζε
τό 1975. Πολλές ἀπό τίς πιό δογματικές δηλώσεις γιά τό 1975
εἶχαν γίνει ἀπό περιοδεύοντες ἀντιπροσώπους (Ἐπισκόπους
Περιοχῆς καὶ Περιφερείας) πού ὅλοι τους δρίσκονταν ὑπό τήν
ἄμεση ἐποπτεία τοῦ Τμήματος ‘Υπηρεσίας.

Στή συνεδρίαση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος τῆς 6ης Μαΐου
1979, ἀναπτύχθηκαν τά ἕδια ἐπιχειρήματα κατά τής δημοσίευ-
σης τῆς ὅποιας δήλωσης – ὅτι αὐτό θά ἀφηνε τήν ‘Οργάνωση
ἐκθετη σέ περαιτέρω κριτική τῶν πολεμίων, ὅτι μετά ἀπό τόσον
καιρό δέν ὑπῆρχε ἀνάγκη νά προσθοῦν σέ ἀπολογία, ὅτι πραγμα-
τικά δέν θά κατάφερναν τίποτα μέ αὐτό. ‘Ομως, ἀκόμα κι ἐκεῖνοι
πού ὑποστήριζαν αὐτά ἦταν λιγότερο ἀνυποχώρητοι ἀπ' ὅ, τι σέ
προηγούμενες συνεδριάσεις. Αὐτό ὀφειλόταν ἕδιαιτερα σ' ἔναν

παραγόντα: 'Επί δύο χρόνια είχε καταγραφεῖ σοβαρή άπότομη πτώση του άριθμού εύαγγελιζομένων σε δύο τόνο κόσμο.

Οι έτησιες έκθεσεις άποκαλύπτουν τά έξης:

"Έτος	Συνολικός άριθμός δύσων άνεφεραν δραστηριότητα αηδρύγματος	% αύξηση έπι τοῦ προηγούμενου έτους
1970	1.384.782	10.2
1971	1.510.245	9.1
1972	1.596.442	5.7
1973	1.656.673	3.8
1974	1.880.713	13.5
1975	2.062.449	9.7
1976	2.138.537	3.7
1977	2.117.194	-1.0
1978	2.086.698	-1.4

Αύτή ή άπότομη πτώση έμοιαζε νά διαρύνει γιά τά μέλη του Κυβερνῶντος Σώματος περισσότερο άπο κάθε άλλον παραγόντα. 15 πρόσων 3 ψήφισαν ύπερο μιᾶς δήλωσης, πού θά παραδεχόταν κάπως τό μερίδιο τῆς 'Οργάνωσης στήν εύθύνη γιά τό λάθος. Η δήλωση δημοσιεύθηκε στή Σκοπιά τῆς 15ης Μαρτίου 1980 (στήν έλληνική, στό τεῦχος τῆς 15ης Ιουνίου 1980).

Πήρε στήν 'Οργάνωση τέσσερα σχεδόν χρόνια γιά νά παραδεχθεί τελικά μέσω τῆς διοίκησής της ὅτι είχε σφάλει, ὅτι γιά μία δλόκληρη δεκαετία ἐνίσχυε ψεύτικες ἐλπίδες. "Οχι ὅτι μποροῦσε νά γίνει μιά δήλωση τόσο εἰλικρινής, κι ἄς ἦταν ἀλήθεια. 'Οτιδήποτε γραφόταν, ἔπρεπε νά γίνει ἀποδεκτό άπο τό σύνολο του Κυβερνῶντος Σώματος γιά νά δημοσιευθεῖ. Τό γνωρίζω, ἐπειδή ἀνέθεσαν σ' ἐμένα νά γράψω τή δήλωση καί, ὅπως καί σέ παρόμοιες περιπτώσεις στό παρελθόν, ἔπρεπε νά διέπομαι, ὅχι άπο αὐτό πού θά ἥθελα ἐγώ νά πῶ, ἡ ἀκόμα άπο αὐτό πού νόμιζα ὅτι ἔπρεπε ν' ἀκούσουν οἱ ἀδελφοί, ἀλλά ἀπ' ὅ, τι μποροῦσε νά εἰπωθεῖ ἔχοντας ἐλπίδα ἔγκρισης άπο τά δύο τρίτα τῶν μελῶν του Κυβερνῶντος Σώματος, ὅταν θά ύποδαλόταν σ' αὐτά.

Σήμερα, όλη ή ἐπί μία δεκαετία, ἐν εἴδει διαφημιστικῆς ἐκστρατείας, βαθμαία αὐξηση τῶν ἐλπίδων μέ κέντρο τό 1975 ὑποτιμᾶται, ώς νά μήν ἔχει κάποια ἴδιαίτερη σημασία. Τό νόημα τῶν λόγων που εἶπε ὁ Ρώσσελ τό 1916 ἐκφράζεται ἀπό τήν Ὁργάνωση γιά ἄλλη μία φορά: «Βεβαίως εἶχε πολύ διεγερτική κι ἐξαγνιστική ἐπίδραση σέ χιλιάδες ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι μποροῦν δύνατον νά αἰνοῦν τόν Κύριο – ἀκόμη καί γιά τό λάθος».

Κεφάλαιο 10

Τό 1914 καί «ἡ γενεὰ αὕτη»

Γιά περισσότερες άπό 3 δεκαετίες, τό ἔτος 1914 ὑποδεικνυόταν ώς τό σχετικό μέ τό μέλλον ὁριακό σημεῖο γιά τίς χρονικές προφητεῖες τῆς Ὁργάνωσης τῆς Σκοπιᾶς. Τώρα, γιά ὀκτώ περίπου δεκαετίες, ἡ ἴδια ἡμερομηνία ὑποδεικνύεται ώς τό παρελθοντικό ἀφετηριακό σημεῖο γιά τή χρονική προφητεία πού συνιστᾶ τό σημαντικότερο ἔναυσμα καί κίνητρο γιά «ἐπιτακτικότητα» στή δραστηριότητα τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ.

Ίσως καμμιά ἄλλη θρησκεία στή σύγχρονη ἐποχή δέν ἔχει ἐπενδύσει τόσο σέ μία καί μόνο ἡμερομηνία, καί δέν ἔχει ἔξαρτηθεῖ τόσο ἀπό αὐτήν. Ὁ Ἰσχυρισμός τῆς Ὁργάνωσης τῶν Μαρτύρων ὅτι εἶναι ὁ μοναδικός ἐπίγειος ἀγωγός καί ὁργανο τοῦ Θεοῦ καί τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἀξεχώριστα συνδεδεμένος μέ τήν ἡμερομηνία αὐτή, γιατί ὁ Ἰσχυρισμός λέει ὅτι ἐκεῖνο τό ἔτος ὁ Χριστός ἀρχισε τήν «ἀόρατη παρουσία του» ώς ἔνας νεοενθρονισμένος κυβερνήτης, καί ὅτι ἀπό ἐκεῖ κι ἐπειτα ἔξετασε τά πολλά θρησκευτικά σώματα τῆς γῆς καί ἔξέλεξε αὐτό πού ἦταν συνδεδεμένο μέ τή Σκοπιά, ώς τόν ἐπιλεγμένο ἀντιπρόσωπο του ἐνώπιον ὅλης τῆς ἀνθρωπότητας. Σέ συσχέτιση μ' αὐτό, ἐνέκρινε κι ἀναγνώρισε αὐτό τό ἴδιο σῶμα ἀνθρώπων ώς τήν «τάξη τοῦ πιστοῦ καί φρόνιμου δούλου», τήν ὅποια διόρισε οἰκονόμο σέ ὅλα τά ἐπί γῆς ὑπάρχοντά τουν. Ἀπό αὐτή τή διδασκαλία ἀντλεῖ τό Κυβερνῶν Σῶμα τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ τό δικαίωμά του στήν ἔξουσία, αὐτοπαρουσιαζόμενο ώς τό διαχειριστικό τμῆμα αὐτοῦ τοῦ «πιστοῦ καί φρόνιμου δούλου». Ἀφαιρέστε τό 1914 καί τήν σημασία πού Ἰσχυρίζονται ὅτι ἔχει, καί ἔξανεμίζεται κατά ἔνα μεγάλο μέρος ἡ δάση τῆς ἔξουσίας τους.

Τά στοιχεῖα δείχνουν ότι τό
Κυδερνῶν Σῶμα αἰσθανόταν
ἀνησυχία σέ μεγάλο βαθμό, ὅσον
ἀφορᾶ αὐτή τή σημαντική χρονι-
κή προφητεία. Η χρονική περίο-
δος κατά τήν ὁποία ἀναμενόταν
νά πραγματοποιηθεῖ, ἀποδεί-
χθηκε ἐξαιρετικά σύντομη καί
περιορισμένη ὡς πρός τήν κάλυ-
ψη τῶν γεγονότων πού εἶχαν
προβλεφθεῖ. Τό πέρασμα τοῦ κά-
θε ἔτους μονάχα ἐπέτεινε τήν
ἀνησυχία πού ἔνιωθαν.

Μέχρι τό 1940, οἱ ἐκδόσεις τῆς
Σκοπιᾶς παρουσίαζαν τά λόγια
τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ «Ἄλλήθεια σᾶς λέω...», σάν νά εἶχαν ἀρχίσει
νά ἐφαρμόζονται ἀπό τό ἔτος 1914. Μιλοῦσαν γιά τή «γενιά τοῦ
1914», καί τήν παρουσίαζαν ὡς σχετική μέ τήν περίοδο κατά
τήν ὁποία θά λάμβανε χώρα ἡ τελική ἐκπλήρωση τῶν «προφη-
τειῶν τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν», καί θά εἰσερχόμασταν σέ μιά νέα
τάξη πραγμάτων. Στή δεκαετία τοῦ 1940 ἡ ἐπικρατοῦσα ἄποψη
ἦταν ὅτι μία «γενιά» κάλυπτε μιά περίοδο 30 ἢ 40 ἔτῶν. Αὐτό
συνεισέφερε στήν ἀκλόνητη ἐμμονή ὅτι ὁ χρόνος πού ἀπέμενε
ἦταν ἐξαιρετικά περιορισμένος. Μποροῦσαν ἐπίσης νά παρατε-
θοῦν ὡς ἐπιβεδαίωση μερικά τουλάχιστον παραδείγματα (βλ.
γιά παράδειγμα, τούς «Ἀριθμούς» 32:13).

Μέ τόν ἐρχομό τοῦ 1950 πάντως, ἡ χρονική περίοδος πού πα-
ρεῖχε αὐτός ὁ προσδιορισμός εἶχε ούσιαστικά παρέλθει. Χρεια-
ζόταν κάποια ἐπιμήκυνση, κι ἔτσι, στό τεῦχος τῆς Σκοπιᾶς τής
1ης Σεπτεμβρίου 1952, στίς σελίδες 542–543, ὁ καθορισμός ἄλλα-
ξε γιά πρώτη φορά, καί ἡ χρονική περίοδος πού κάλυπτε μία
«γενιά» δρίστηκε ὅτι ὀντιπροσωπεύει μία ὀλόκληρη ζωή, ὅπότε
ἐκτεινόταν – ὅχι ἀπλά σέ 30 ἢ 40 χρόνια – ἀλλά σέ 70, 80 ἢ καί πε-
ρισσότερα χρόνια. Αὐτό γιά ἔνα καιρό φαινόταν νά παρέχει ἔνα
βολικό χρονικό διάστημα, κατά τό ὅποιο μπορεῖ νά συνέβαιναν

οἱ δημοσιευμένες προβλέψεις. Ἐν τούτοις, μέ τό πέρασμα τῶν χρόνων ἡ ἐφαρμογή τοῦ ὅρου «γενιά τοῦ 1914» ὑποδλήθηκε σέ περαιτέρῳ προσαρμογή καί ἐπανακαθορισμό. Παρατηρῆστε τούς ἴσχυρισμούς πού ὑπογραμμίζονται ἐδῶ, σέ ἓνα ἀρθρό τοῦ περιοδικοῦ «Ξύπνα!» τῆς 8ης Οκτωβρίου 1968* (σελ. 13, 14):

Προφανῶς ὁ Ἰησοῦς μιλοῦσε γιὰ κείνους ποὺ
θὰ είχαν ἀρκετὴ ἥλικία γιὰ νὰ γίνουν μάρτυρες
μὲ κατανόησι τῶν ὅσων ἔλαβαν χώραν ὅταν ἀρ-
χισαν «οἱ ἐσχατες ἡμέρες.» Ο Ἰησοῦς ἔλεγε δτὶ

13

μερικὰ ἀπὸ τὰ ἀτομα ἔκεινα ποὺ θὰ ζοῦσαν κατὰ τὴν ἐμφάνισι τοῦ ὄντος σημείου τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν'
θὰ ἔξακολουθοῦσαν νὰ ζοῦν ἀκόμη ὅταν ὁ Θεὸς
θὰ ἐπέφερε τὸ τέλος αὐτοῦ τοῦ συστήματος.

‘Ακόμη καὶ ἂν ὑπονθέσωμε δτὶ νέοι δέκα πέντε
ἐτῶν θὰ ήσαν ἀρκετὰ διορατικοὶ γιὰ νὰ κατανοή-
σουν τὴν σπουδαιότητα τῶν συμβαινόντων τὸ 1914,
αὐτοὶ οἱ νεαροὶ ἀκόμη τῆς ‘γενεᾶς ταύτης’ θὰ
ήσαν σήμερα περίπου 70 ἐτῶν. “Ωστε ἡ μεγάλη
πλειονότης τῆς γενεᾶς στὴν ὁποία ἀναφέρεται ὁ
Ἰησοῦς ἔχει ἡδη πεθάνει. Οἱ ἀπομένοντες πλη-
σιάζουν πρὸς τὸ γῆρας. Θυμηθῆτε δτὶ ὁ Ἰησοῦς
είλετε δτὶ τὸ τέλος τοῦ ἀσεβοῦς αὐτοῦ κόσμου θὰ
ῆρχετο πρεστεῖς πασχέλθη ἡ γενεὰ αὕτη. Αὐτὸ μᾶς
λέγει δτὶ τὰ ἔτη ποὺ ἀπομένουν πρὸς ἔλθη τὸ
προφητευθὲν τέλος δὲν μπορεῖ νὰ είναι πολλά.

“Οταν τό περιοδικό «Ξύπνα!» πραγματευόταν αὐτό τό θέμα πρίν ἀπό 30 χρόνια, στίς μέρες πρίν τό 1975, δινόταν ἔμφαση στό **πόσο σύντομα** θά ἔξελειπε ἡ γενιά τοῦ 1914, πόσο λίγος χρόνος ἔμενε γιά τό διάστημα ζωῆς αὐτῆς τῆς γενιᾶς. ”Αν κά-
ποιος Μάρτυρας ὑπονοοῦσε τό 1968 δτὶ τά πράγματα θά συνε-
χίζονταν γιά ὅλα 30 χρόνια ἡ καί περισσότερο, αὐτό θά ἐθεω-
ρεῖτο ως ἐκδήλωση κατώτερης, ἀσθενοῦς στάσης, πού δέν ἦταν
ἐνδεικτική ἴσχυρῆς πίστης.

“Οταν ὅμως πέρασε τό 1975, τό σημεῖο ἔμφασης ἄλλαξε. Τώ-

* Η ἑλληνική ἔκδοση πού παρατίθεται ἔχει ἡμερομηνία 8 Μαρτίου 1969.

οα γινόταν προσπάθεια νά δειχθεῖ ὅτι τό χρονικό διάστημα τῆς γενιᾶς του 1914 δέν ἦταν τόσο περιορισμένο ὅσο μποροῦσε νά νομίσει κανείς, ὅτι θά μποροῦσε νά ἐκταθεῖ ἀκόμα, μέ τρόπους πέρα ἀπό τό ἀναμενόμενο.

Ἐτσι, ἡ Σκοπιά τῆς 1ης Ὁκτωβρίου 1978 μιλοῦσε τώρα, ὅχι γι' αὐτούς πού ἔγιναν «μάρτυρες **μέ κατανόηση** τῶν ὅσων ἔλα-
βαν χώρα» τό 1914, ἀλλά γι' αὐτούς πού «**ῆταν ἵκανοί** νά παρα-
τηρήσουν» τά γεγονότα πού ἀρχισαν ἐκεῖνο τό ἔτος. Ἡ ἀπλή παρατήρηση εἶναι ἐντελῶς διαφορετική ἀπό τήν κατανόηση.
Αὐτό θά μποροῦσε λογικά νά μειώσει τό ἐλάχιστο ὅριο ἡλικίας
ἐκείνων πού ἀποτελοῦσαν «τήν γενεάν ταύτην».

Συνεχίζοντας σ' αὐτή τή γενική κατεύθυνση, δύο χρόνια ἀργότερα, ἡ Σκοπιά τῆς 15ης Ὁκτωβρίου του 1980 (Σ.τ.Μ. 1/3/1981 στήν Ἑλληνική) παρέθετε ἔνα ἀριθμό του περιοδικού «U.S. Νιούς ἐντ Γουώρλντ Ρηπόρτ», («U.S. News and World Report») πού ὑποδείκνυε ὅτι «δέκα εἶναι ἡ ἡλικία ἐνός ἀτόμου στήν ὅποια ἔνα γεγονός δημιουργεῖ μόνιμη ἐντύπωση στή μνή-
μη του». Τό ἀριθμό τῶν «Νέων» ἔλεγε ὅτι, ἀν αὐτό ἦταν ἀλή-
θεια, «τότε ὑπάρχουν σήμερα 13.000.000 καί πλέον **Ἀμερικανοί**
πού “θυμοῦνται τόν Πρῶτο Παγκόσμιο Πόλεμο”».

Ἡ «ἀνάμνηση» ἐπίσης ἐπιτρέπει νά λάδουμε ὑπόψη μιά πιό τουφερή ἡλικία ἀπ' ὅ,τι ἡ «κατανόηση», τήν ὅποια τό περιοδικό «Ξύπνα!» τοῦ 1968 είσηγετο παλιότερα ὅτι μποροῦσαν νά ἔχουν «νέοι δέκα πέντε ἐτῶν». (Στήν πραγματικότητα, ὁ 1ος Παγκόσμιος Πόλεμος συνεχίστηκε μέχρι τό 1918, καί ἡ ἀμερικανική ἀνάμειξη ἀρχισε μόλις τό 1917.) Ἐτσι, ἡ προτεινόμενη ἡλικία τῶν 10 ἐτῶν πού παρατέθηκε ἀπό τό εἰδησεογραφικό περιοδικό, δέν ἐφαρμόζεται ἀπαραίτητα στό 1914.)

Παρότι διαφορετικά συστήματα ὑπολογισμοῦ μπορεῖ νά κέρδιζαν κανένα ἔτος ἀπό δῶ κι ἀπό κεῖ, παρέμενε γεγονός τό ὅτι ἡ περίοδος τῆς γενιᾶς του 1914 συρρικνωόταν μέ μεγάλη ταχύτητα, καθώς ἡ ἀναλογία θανάτων εἶναι πάντα ὑψηλότερη μεταξύ τῶν πιό ἡλικιωμένων. Τό Κυβερνῶν Σῶμα τό γνώριζε αὐτό, γιατί τό θέμα ἥρθε πρός συζήτηση ἀρκετές φορές.

Τό πρόσβλημα προέκυψε κατά τή διάρκεια τῆς συνεδρίασης

τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος τῆς 7ης Ιουνίου 1978. Σ' αὐτό ὁδήγησαν προγενέστεροι παράγοντες. Τό μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος "Αλμπερ Σρόντερ, εἶχε διανείμει στά μέλη ἀντίγραφα μιᾶς δημογραφικῆς ἀναφορᾶς γιά τίς ΗΠΑ. Τά δεδομένα ἔδειχναν ὅτι λιγότερο ἀπό 1% τοῦ πληθυσμοῦ πού ἦταν στήν ἐφηβεία τό 1914 δρισκόταν ἀκόμα ἐν ζωῇ τό 1978. Ἀλλά ἔνας παράγοντας πού κίνησε περισσότερο τήν προσοχή ἀφοροῦσε δηλώσεις πού εἶχε κάνει ὁ Σρόντερ κατά τήν ἐπίσκεψή του σέ δρισμένες χῶρες στήν Εὐρώπη. Πίσω στό Μπρούκλιν ἔφτασαν ἀναφορές ὅτι ὁ Σρόντερ ὑπέβαλλε σέ ἄλλους τήν ἰδέα ὅτι ἡ ἐκφραση «ή γενεά αυτή», ὅπως τή χρησιμοποιοῦσε ὁ Ἰησοῦς στό Ματθ. 24:34, ἐφαρμοζόταν στή γενιά τῶν «κεχρισμένων», καί ὅτι ὅσο ζοῦσε ἔστω ἔνας ἀπό αὐτούς, αὐτή ἡ «γενεά» δέν θά παρερχόταν. Αὐτό δέδαια ἦταν ἀντίθετο μέ τή διδασκαλία τῆς Οργάνωσης, καί εἶχε γίνει χωρίς τήν ἔγκριση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος.

"Οταν μετά τήν ἐπιστροφή τοῦ Σρόντερ τέθηκε τό θέμα, ἡ ἐρμηνεία πού εἶχε προτείνει ἀπορρίφηκε, καί ψηφίστηκε ὅτι σ' ἓνα προσεχές τεῦχος τῆς «Σκοπιᾶς» θά δημοσιεύονταν «ἐρωτήσεις ἀναγνωστῶν» πού θά ἐπανεπιβεβαίωναν τή δεδομένη διδασκαλία ἀναφορικά μέ «αὐτή τή γενιά». ¹ Εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι στό μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος Σρόντερ δέν ἀπευθύνθηκε ἐπίπληξη οὔτε μοιφή γιά τό ὅτι εἶχε ἀναπτύξει αὐτή τή χωρίς ἔγκριση, ἀσυμβίβαστη μέ τίς διδασκαλίες ἀποψη, ἐνῶ ἦταν στήν Εὐρώπη.

Τό πρόδηλημα ἀνέκυψε ξανά στή συνεδρίαση τῆς 6ης Μαρτίου καί τῆς 14ης Νοεμβρίου 1979. Καθώς τό θέμα εἶχε τραβήξει τήν προσοχή, φωτοτύπησα τίς πρώτες εἴκοσι σελίδες τοῦ κειμένου πού εἶχε στείλει ὁ Σουηδός πρεσβύτερος, τό ὅποιο ἐξέθετε λεπτομερώς τήν ἴστορία τῆς χρονολογικῆς εἰκοτολογίας καί ἀποκάλυψε τήν πραγματική πηγή τοῦ ὑπολογισμοῦ γιά τά 2.520 ἔτη καί τήν ἡμερομηνία τοῦ 1914. Κάθε μέλος τοῦ Κυ-

1. Βλ. τή «Σκοπιά» τῆς 1ης Οκτωβρίου 1978.

βερνῶντος Σώματος ἔλαβε ἓνα ἀντίγραφο. Παρεκτός ἀπό ἓνα περιστασιακό σχόλιο, δέν τό ἔδρισκαν πρέπον νά συζητήσουν γιά τό θέμα.

‘Ο Λάιμαν Σουίνγκλ, ὡς ἐπικεφαλῆς τοῦ Τμήματος Συγγραφῆς, ἦταν ἥδη ἐξοικειωμένος μ’ αὐτό τό ὑλικό. Ἐπέστησε τήν προσοχή τοῦ Σώματος σέ μερικές ἀπό τίς δογματικές, ἐπίμονες δηλώσεις πού εἶχαν δημοσιευθεῖ σέ ἀρκετά τεύχη τῆς «Σκοπιᾶς» τοῦ 1922, διαβάζοντας κάποια ἀποσπάσματα δυνατά σέ ὅλα τά μέλη. Εἶπε ὅτι ἦταν πολύ μικρός τό 1914 (μόνο τεσσάρων ἔτῶν) γιά νά θυμάται πολλά γι’ αὐτό.² Ἀλλά εἶπε ὅτι θυμόταν τίς συζητήσεις πού λάμβαναν χώρα στό σπίτι του ἀναφορικά μέ τό 1925. “Οτι ἤξερε ἐπίσης τί εἶχε συμβεῖ τό 1975. Εἶπε ὅτι προσωπικά δέν θά ἥθελε νά ἐξαπατηθεῖ ἀναφορικά μέ ἄλλη μία ἡμερομηνία.

Κατά τήν πορεία τῆς συζήτησης, τόνισα ὅτι δέν ὑπῆρχαν ἰστορικά στοιχεῖα πού νά ὑποστηρίζουν τήν ἀφετηριακή ἡμερομηνία τῆς Ἐταιρείας, τό 607 π.Χ. “Οσο γιά τό 1914 καί τή γενιά πού ζοῦσε τότε, τό ἐρώτημά μου ἦταν: ἂν ἡ παραδοσιακή διδασκαλία τῆς Ὁργάνωσης ἦταν ἔγκυρη, πῶς μποροῦμε νά ἐφαρμόσουμε τούς συνοδευτικούς λόγους τοῦ Χριστοῦ στούς ἀνθρώπους πού ζοῦσαν τό 1914; Εἶπε: «Παρόμοια καί ἐσεῖς, ὅταν τά δεῖτε ὅλα αὐτά, νά ξέρετε ὅτι ἐκεῖνος πλησιάζει, εἶναι στήν πόρτα..»* Καί «καθώς αὐτά θά ἀρχίσουν νά γίνονται, ἀνορθωθεῖτε καί σηκωστε τά κεφάλια σας, ἐπειδή πλησιάζει ἡ

2. Ἀπό τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος τήν ἐποχή πού συζητᾶμε, μόνο ὁ Φρέντ Φράντς (πού τώρα ἔχει ἀποδιώσει) εἶχε περάσει τήν ἐφηβική του ἡλικία τό 1914, ὅντας τότε 21 ἔτῶν. “Οσο γιά τά ἄλλα μέλη, ὁ Κάρολ Κλάιν (πού τώρα ἔχει ἀποδιώσει) καί ὁ Κάρευ Μπάρμπερ ἦταν ἐννέα ἔτῶν, ὁ Λάιμαν Σουίνγκλ (πού ἔχει ἀποδιώσει) ἦταν τεσσάρων, ὁ Ἀλμπερ Σρόντερ τριῶν, καί ὁ Τζάκ Μπάρ έννος ἔτους. ‘Ο Λόουντ Μπάρου (πού ἔχει ἀποδιώσει), ὁ Ντάν Σίντλικ, ὁ Μίλτον Χένσελ (πού ἔχει ἀποδιώσει) καί ὁ Τέντ Τζάρας δέν εἶχαν γεννηθεῖ, γεννήθηκαν μετά τό 1914, δπως καί τά πέντε πιό πρόσφατα μέλη πού προστέθηκαν ἀπό τότε στό Σώμα.

* Ματθ. 24:33. Ἀρχαῖο κείμενο: «33 οὕτω καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδητε ταῦτα πάντα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις».

ἀπελευθέρωσή σας»*. Τά ἔντυπα ἀνέφεραν τακτικά ὅτι αὐτά τά λόγια ἄρχισαν νά ἐφαρμόζονται ἀπό τό 1914 κι ἔπειτα, σ' αὐτούς τούς Χριστιανούς πού ζοῦσαν τό 1914. Ἐλλά ἂν ἦταν ἔτσι, τότε σέ **ποιούς** ἀνάμεσα σ' αὐτούς μποροῦσαν νά ἐφαρμοστοῦν; Σ' αὐτούς πού τότε ἦταν 50 ἑτῶν; Ἐλλά ἂν ἐκεῖνοι ζοῦσαν τώρα (δηλ. τό 1979, τόν καιρό τῆς συζήτησης), θά ἦταν 115 ἑτῶν. Σ' αὐτούς πού τότε ἦταν 40 ἑτῶν; Αὐτοί θά ἦταν τώρα 105. Ἀκόμα καί οἱ 30χρονοι θά ἦταν 95, καί αὐτοί πού εἶχαν μόλις περάσει τήν ἐφηβεία τους θά ἦταν ἥδη 85 τό 1979. (Ἀκόμα κι αὐτοί θά εἶναι πάνω ἀπό 100, ἂν ζοῦν ἀκόμα σήμερα.)

”Αν λοιπόν αὐτά τά συνταρακτικά λόγια, «σηκῶστε τά κεφάλια σας ἐπειδή πλησιάζει ἡ ἀπελευθέρωσή σας», πραγματικά ἐφαρμόζονταν στούς ἀνθρώπους τοῦ 1914, κι ἐννοοῦσαν ὅτι μποροῦν νά ἐλπίζουν νά δοῦν τήν τελική ἐκκαθάριση, λογικά αὐτή ἡ συναρπαστική ἀναγγελία θά ἔπρεπε νά προσδιορίζεται ἀπό τό λεγόμενο: «Ναί, ἐσεῖς **μπορεῖτε** νά τό δεῖτε – δηλαδή, ὑπό τόν ὅρο ὅτι εἶστε τώρα πολύ νέοι καί θά ζήσετε μιά πολύπολύ μακροχρόνια ζωή». Ὡς παράδειγμα κατέδειξα τόν πατέρα μου, πού γεννήθηκε τό 1891, καί τό 1914 ἦταν ἔνας νέος 23 ἑτῶν. ”Εζησε, ὅχι μόνο ἐθδομήντα χρόνια, ἡ δύρδοντα, ἀλλά ἔφτασε τά 86. Τό 1979 ἦταν ἥδη νεκρός πρό δύο ἑτῶν, καί πέθανε χωρίς νά δεῖ τά προφητευόμενα.

”Ετσι, ρώτησα τό Σῶμα, τί νόημα εἶχε ἡ ἐφαρμογή τῶν λόγων τοῦ Ἰησοῦ στό Ματθ. 24:33, 34 στό 1914, ἂν οἱ μόνοι πού μποροῦσαν νά τά δοῦν νά ἐκπληρώνονται ἦταν παιδιά στήν ἐφηβεία τους ἡ καί μικρότερα; Καμμιά συγκεκριμένη ἀπάντηση δέν δόθηκε.

Πάντως, κάποια μέλη ἐξέφρασαν τή συνεχιζόμενη ὑποστήριξή τους γιά «αὐτή τή γενιά» καί τή χρονολογία τοῦ 1914. Ὁ Λόγιον Μπάρου ἐξέφρασε τήν προσωπική του κατάπληξη κι ἀνησυχία, γιά τό ὅτι ὑπῆρχαν μέσα στό Σῶμα ἀμφιβολίες σχετικά μέ τή διδασκαλία. Ἀναφερόμενος στίς δηλώσεις ἀπό τεύχη τῆς

* Λουκ. 21:28. Ἀρχαῖο κείμενο: «ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.»

«Σκοπιᾶς» τοῦ 1922, πού διάδασε ὁ Λάιμαν Σουίνγκλ, εἴπε ὅτι δέν ̄δρισκε σ' αὐτές τίποτα πού νά τόν ἀνησυχεῖ, ὅτι αὐτές ̄ταν «παροῦσα ἀλήθεια» γιά τούς ἀδελφούς ἐκείνη τήν περίοδο.³ «Οσο γιά τή μεγάλη ἡλικία τῆς γενιᾶς τοῦ 1914, ὑπογράμμισε ὅτι σέ μερικά μέρη τῆς Σοδιετικῆς Ἐνωσης ὑπάρχουν ἐπαρχίες ὅπου οἱ ἄνθρωποι ζοῦν μέχρι τά 130. Μᾶς σύστησε ὅτι ἔπρεπε νά ἐκφράσουμε στούς ἀδελφούς μιά ἑνιαία θέση, ἔτσι ὥστε νά διατηρήσουν τήν αἰσθηση τῆς ἐπιτακτικότητας, τοῦ ἐπείγοντος. «Ἄλλοι ἔξεφρασαν ἀπόψεις πού συνέκλιναν μέ τή δική του.

“Οταν ἀργότερα ὁ πρόεδρος τῆς συνεδρίασης μοῦ ἐπέτρεψε νά μιλήσω, ἔκανα τό σχόλιο ὅτι φαινόταν νά χρειαζόταν νά θυμόμαστε πώς ὅτι διδάσκεται σήμερα ὡς «παροῦσα ἀλήθεια», μπορεῖ ἐπίσης μέ τόν καιρό νά γίνει «παρελθοῦσα ἀλήθεια», καὶ ὅτι ἡ «παροῦσα ἀλήθεια» πού ἀντικαθιστᾶ μιά τέτοια «παρελθοῦσα ἀλήθεια», μπορεῖ ἡ ἵδια νά ἀντικατασταθεῖ ἀπό μιά «μέλλουσα ἀλήθεια». Θεωροῦσα πώς ὅταν ἡ λέξη «ἀλήθεια» χρησιμοποιεῖτο κατ' αὐτόν τόν τρόπο, ἔχανε τό νόημά της.

Δύο μέλη τοῦ Σώματος εἶπαν ὅτι, ἀν ἡ παροῦσα ἔξήγηση δέν ̄ταν ἡ σωστή, τότε ποιά ̄ταν ἡ ἔξήγηση τῶν λόγων τοῦ Ἰησοῦ; Καθώς ἡ ἐρώτηση φαινόταν ν' ἀπευθύνεται σ' ἐμένα, ἀπάντησα πώς θεωροῦσα ὅτι θά ὑπῆρχε κάποια ἔξήγηση πού ἐναρμονιζόταν μέ τή Γραφή καὶ τά γεγονότα, ἀλλά πώς ὅτι παρουσιάζαμε σίγουρα δέν θά ἔπρεπε νά είναι κάποια ξαφνική ἰδέα, ἀλλά κάτι πού θά εἶχε διερευνηθεῖ καὶ ζυγιστεῖ πολύ προσεκτικά. Εἶτα ὅτι νόμιζα ὅτι ὑπῆρχαν ἀδελφοί ίκανοί νά κάνουν ἐκεῖνο τό ἔργο, ἀλλά ὅτι θά χρειάζονταν τήν ἐξουσιοδότηση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος. Ἐνδιαφερόταν τό Κυβερνῶν Σῶμα νά γίνει κάτι τέτοιο; Δέν δόθηκε ἀπάντηση, καὶ ἡ ἐρώτηση ἔπεσε στό κενό.

3. Ἡ ἐκφραση «παροῦσα ἀλήθεια» (Σ.τ.Μ. μέ τήν ἔννοια τοῦ «τωρινοῦ») ̄ταν δημοφιλῆς στόν καιρό τοῦ Ρῶσσελ καὶ τοῦ Ρόδερφορντ καὶ διατίθεται σέ ἐσφαλμένη μετάφραση τοῦ ἐδαφίου 1:12 τῆς Β' ἐπιστολῆς τοῦ Πέτρου (Διὸ οὐκ ἀμελήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, καί περ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ). Ἡ MNK ἐδῶ μεταφράζει μέ περισσότερη ἀκριβεία, «ἡ ἀλήθεια πού ὑπάρχει σέ ἐσάς».

Στό τέλος τῆς συζήτησης, τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος – μέ τήν ἐξαίρεση μερικῶν – ὑπέδειξαν ὅτι θεωροῦσαν πώς τό 1914 καί ἡ διδασκαλία γιά «αὐτή τή γενιά», πού ἦταν συνδεδεμένη μ' αὐτό, ἔπειτα νά συνεχίσει νά τονίζεται. ‘Ο Συντονιστής τῆς Συγγραφικῆς Ἐπιτροπῆς, Λάιμαν Σουίνγκλ, σχολίασε: «*Ἐντάξει, ἀν αὐτό εἶναι πού θέλετε νά κάνετε. Ἀλλά τονλάχιστον γνωρίζετε ὅτι ὅσον ἀφορᾶ τό 1914, οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ πήραν τό ὅλο πράγμα – καθ' ὁλοκληρίαν – ἀπό τούς Ἀντδεντιστές τῆς Δευτέρας Ἐλεύσεως.*»

“Ισως ἔνα ἀπό τά πράγματα πού μ' ἐνοχλοῦσαν περισσότερο ἦταν πού γνωρίζα ὅτι, ἐνῶ ἡ Ὁργάνωση προέτρεπε τούς ὀδελφούς νά διατηρήσουν ἀκλόνητη πίστη στήν ἐρμηνεία της, ὑπῆρχαν ἄνθρωποι μέ ύπεύθυνη θέση μέσα στήν Ὁργάνωση πού εἶχαν οἱ ἴδιοι φανερώσει ὅτι δέν εἶχαν πλήρη πεποίθηση στίς προβλέψεις πού βασίζονταν στή χρονολογία 1914.

Νά ἔνα ἀξιοσημείωτο παράδειγμα: στή διάρκεια τῆς συνεδρίασης τῆς 19ης Φεβρουαρίου, κατά τήν ὅποια τό Κυβερνῶν Σῶμα ἀκούγε τήν ἡχογραφημένη ὁμιλία τοῦ Φρέντ Φράντς γιά τό 1975, ἀκολούθησε συζήτηση γιά τήν ἀδεβαίοτητα τῶν χρονικῶν προφητειῶν. ‘Ο Νάθαν Νόρ, πού τότε ἦταν πρόεδρος, μίλησε καί εἶπε: «*Ὑπάρχουν κάποια πράγματα πού ξέρω – γνωρίζω ὅτι ὁ Ἱεχωδά εἶναι Θεός, ὅτι ὁ Χριστός Ἰησοῦς εἶναι ὁ Υἱός του, ὅτι ἔδωσε τή ζωή του ώς ἀντίλυτρο γιά μᾶς, ὅτι ὑπάρχει ἀνάσταση. Γιά ἄλλα πράγματα δέν εἴμαι τόσο σύγονος. Γιά τό 1914 δέν ξέρω. Μιλᾶμε γιά τό 1914 γιά πολύν καιρό. Μπορεῖ νά ἔχουμε δίκιο, κι ἐλπίζω νά ἔχουμε.*»⁴

Σ' ἐκείνη τή συνεδρίαση, ἡ χρονολογία πού ἦταν πρωταρχικά ὑπό συζήτηση ἦταν τό 1975, κι ἔτσι ἥρθε σάν ἔκπληξη νά ἀναφερθεῖ σ' αὐτό τό γενικό πλαίσιο ἡ πολύ πιό θεμελιώδης

4. Αὐτό δέν φαίνεται νά ἦταν ἀπλῶς μιά θέση τῆς στιγμῆς ἐκ μέρους τοῦ προέδρου Νόρ, γιατί τήν ἴδια ἀποψη ἐξέφρασε μέ τά ἴδια σχεδόν λόγια ἔνας ἀπό τούς στενότερους συνεργάτες του, ὁ Τζώρτζ Κότς (George Couch). Γνωρίζοντας αὐτούς τούς δύο, μοῦ φαίνεται πιό πιθανό νά πήρε ὁ Κότς τήν ἀποψη αὐτή ἀπό τόν Νόρ, παρά νά ἔγινε τό ἀντίθετο.

χρονολογία του 1914. "Οπως εἶπα, τά λόγια αυτά τοῦ προέδρου δέν εἰπώθηκαν σέ ἵδιαίτερη συζήτηση, ἀλλά ἐνώπιον τοῦ συνεδριάζοντος Κυβερνῶντος Σώματος.

Πρίν ἀπό τή μεγάλη συζήτηση γιά τό 1914 (στίς 14 Νοεμβρίου τοῦ 1979, μέ δλα τά μέλη παρόντα), ἡ Ἐπιτροπή Συγγραφῆς τοῦ Σώματος εἶχε συζήτησει σέ μιά συνάντηση τό ἄν ἥταν ὁρθό νά συνεχίσει νά τονίζεται τό 1914.⁵ Στή συζήτηση τῆς Ἐπιτροπῆς προτάθηκε ὅτι θά μπορούσαμε τουλάχιστον νά ἀποφεύγουμε νά προωθοῦμε αὐτή τή χρονολογία. "Οπως ἀνακαλῶ στή μνήμη μου, ὁ Κάρολ Κλάιν μᾶς θύμισε τήν πρακτική πού ἀκολουθεῖτο μερικές φορές, νά μήν ἀναφέρεται μιά ὁρισμένη διδασκαλία γιά κάποιο διάστημα, ἔτσι ὥστε ἄν γινόταν κάποια ἀλλαγή, νά μήν ἔκανε τόσο μεγάλη ἐντύπωση.

Εἶναι ἄξιο προσοχῆς ὅτι ἡ Ἐπιτροπή Συγγραφῆς ψήφισε διμόφωνα ν' ἀκολουθήσει αὐτήν ἀκριδῶς τήν πολιτική στίς ἐκδόσεις, ὅσον ἀφορᾶ τό 1914. Αὐτή ἡ θέση πάντως ἥταν δραχύνια, καθώς στίς 14 Νοεμβρίου τοῦ 1979, ἡ συνεδρίαση τῆς Ὁλομέλειας τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος κατέστησε σαφές ὅτι ἡ πλειοψηφία ἥταν ὑπέρ τοῦ τονισμοῦ τῆς ἡμερομηνίας, ὅπως γινόταν συνήθως.

Τό ὅτι τά ἐρωτήματα σχετικά μ' αὐτή τή διδασκαλία δέν περιορίζονταν στό Μπρούκλιν, τό διαπίστωσα ἀπό ἔνα γεγονός πού συνέβη σ' ἔνα ταξίδι μου στή Δυτική Ἀφρική, τό φθινόπωρο τοῦ 1979. Στή Νιγηρία, δύο μέλη τῆς Νιγηριανῆς Ἐπιτροπῆς Τμήματος κι ἔνας πού ἥταν ἴεραπόστολος γιά μεγάλο διάστημα, μέ πῆγαν νά δῶ ἔνα κτήμα πού εἶχε ἀγοράσει ἡ ἑταιρεία γιά τήν ἀνοικοδόμηση νέων Γραφείων Τμήματος. Στήν ἐπιστροφή ωτήησα πότε περίμεναν ὅτι θά ἥταν ἔτοιμοι νά μετακομίσουν στή νέα τοποθεσία. Ἡ ἀπάντηση ἥταν ὅτι, μετά τήν ἐκχέρσωση τῆς γῆς, τήν ἐπίτευξη τῆς ἔγκρισης τῶν σχεδίων καί τήν ἀπόκτηση τῶν ἀπαραίτητων ἀδειῶν, καί μετά τήν

5. Τήν Ἐπιτροπή Συγγραφῆς συνέθεταν τότε τά μέλη Λόυντ Μπάρν, Φρέντ Φράντζ, Ρέυμοντ Φράντζ, Κάρολ Κλάιν καί Λάιμαν Σουίνγκλ.

ΐδια τήν δόμηση, αὐτή ἡ μετακόμιση θά μποροῦσε νά γίνει περίπου τό 1983.

⁷ Εξαιτίας αύτοῦ ρώτησα: «ἔχετε καθόλου ἐρωτήματα ἀπό τούς ἀδελφούς ἐδῶ γιά τό μάκρος τοῦ χρόνου πού πέρασε ἀπό τό 1914;» Γιά μία στιγμή ἔγινε σιωπή, καί μετά ὁ Συντονιστής ⁸ Επιτροπῆς εἶπε: «ὅχι, οἱ Νιγηριανοί ἀδελφοί σπάνια ἔχουν τέτοια ἐρωτήματα, ἔχουμε ὅμως ΕΜΕΙΣ». Σχεδόν ἀμέσως, ὁ ἐπί μακρόν ιεραπόστολος εἶπε: «ἀδελφέ Φράντς, δέν θά μποροῦσε ἡ ἀναφορά τοῦ Ἰησοῦ σέ “αὐτή τή γενιά” νά ἐφαρμοστεῖ μόνο στούς ἀνθρώπους πού ζοῦσαν τότε παλιά, καί εἶδαν τήν καταστροφή τῆς Ιερουσαλήμ;” Αν ἵσχε αὐτό, τότε ὅλα θά φαίνονταν νά ταιριάζουν».

⁹ Ήταν ἀπόλυτα φανερό ὅτι δέν φαίνονταν νά ταιριάζουν ὅλα στό μυαλό του μέ τόν τρόπο πού τά ἐρμήνευε ἡ ὑπάρχουσα διδασκαλία. Ή ἀπάντησή μου ἦταν ἀπλά ὅτι ὑπέθετα ὅτι αὐτό πού ἔλεγε ἦταν πιθανότητα, ἀλλά ὅτι δέν ὑπῆρχαν πολλά πού μπορούσαμε νά ποῦμε γι’ αὐτή τήν ἰδέα. Μετά τήν ἐπιστροφή μου μετέφερα αὐτή τή συζήτηση στό Κυβερνῶν Σῶμα, γιατί μιοῦ ἔδινε ἐνδείξεις γιά τά ἐρωτήματα πού ὑπῆρχαν στό μυαλό ἀνθρώπων σ’ ὅλον τόν κόσμο, ἀνθρώπων πού ἔχαιραν σεδασμοῦ καί κατεῖχαν θέσεις μέ μεγάλη ἐξουσία. Τά σχόλια πού ἔκαναν οἱ ἀνθρωποι στή Νιγηρία καί ὁ **τρόπος** πού τά ἔκαναν, ἔδειχνε καθαρά ὅτι εἶχαν συζήτησει τό θέμα μεταξύ τους, πρίν ἀκόμα λάθει χώρα ἡ ἐπίσκεψή μου.

Λίγον καιρό μετά τήν ἐπιστροφή μου ἀπό τήν Αφρική, στή συνεδρίαση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος τῆς 17ης Φεβρουαρίου 1980, ὁ Λόγιοντ Μπάρου ἐξέφρασε ξανά τά συναισθήματά του γιά τή σπουδαιότητα τῆς διδασκαλίας σχετικά μέ τό 1914 καί «αὐτή τή γενιά». ¹⁰ Ο Λάιμαν Σουίνγκλ εἶπε ὅτι τό ὑλικό πού δημοσιεύθηκε τό 1978 στίς «Ἐρωτήσεις ἀναγνωστῶν» δέν εἶχε διευθετήσει τό θέμα στό μυαλό τῶν ἀδελφῶν. ¹¹ Ο ¹² Αλμπερτ Σρόντερ ἀνέφερε ὅτι στή Σχολή Γαλαάδ καί στά σεμινάρια τῶν Επιτροπῶν Τμήματος, οἱ ἀδελφοί ἔφεραν πρόσς συζήτηση τό θέμα ὅτι τώρα συζητιόταν ώς πιθανή ἡμερομηνία τό 1984, τό ὅποιο ἀπεῖχε 70 χρόνια ἀπό τό 1914 (προφανῶς ἐθεωρεῖτο ὅτι ὁ ἀριθμός 70 εἶχε

κάποια ίδιαίτερη σημασία). Τό Σῶμα ἀποφάσισε νά συζητήσει περαιτέρω τό θέμα τοῦ 1914 στήν ἐπόμενη συνεδρίαση.⁶

Ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας, ἀποτελούμενη ἀπό τόν Ἀλμπερτ Σρόντερ (πρόεδρο), τόν Κάρλ Κλάιν καί τόν Γκράντ Σούτερ, συνέγραψε τώρα ἔνα κείμενο πιό ἀσυνήθιστο. Ἐφοδίασαν μέ ἔνα ἀντίγραφο κάθε μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος. Ἐν συντομίᾳ, αὐτοί οἱ τρεῖς εἰσηγοῦνταν ὅτι ἡ ἔκφραση «ἡ γενεὰ αὕτη», ἀντί νά ἐφαρμοστεῖ στούς ἀνθρώπους πού ζοῦσαν τό 1914, θ' ἄρχιζε νά ἐφαρμόζεται τό 1957, σαράντα τρία χρόνια ἀργότερα!

Ἴδού καί τό κείμενο, ἀκριβῶς ὅπως μᾶς τό ἔδωσαν τά τρία μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος:

«Πρός τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος σώματος – Γιά τά θέματα ἡμερήσιας διάταξης τῆς Πέμπτης 5 Μαρτίου 1980.

Ἐρώτημα: Τί εἶναι “ἡ γενεὰ αὕτη”;
(Ματθ. 24:34, Μάρκ. 13:30, Λουκ. 21:32).

ΤΔΝΤ (πολλά σχολιολόγια) λένε: «ἡ λέξη “γενεά” δηλώνει κυρίως τήν ἔννοια τῶν συγχρόνων». Τόμος 1, σελ. 663. Σχεδόν ὅλα λένε ὅτι ἡ “γενεά” διαφέρει ἀπό τό “γένος”, τό δόποιο γένος σημαίνει ἀπόγονοι, λαός, φυλή. Βλ. ΤΔΝΤ τόμ. 1 σελ. 685 (ὅ δρος “γένος” βρίσκεται στήν Α' ἐπιστολή Πέτρου, 2:9).

Ἡ ἀπάντηση μπορεῖ νά συνδέεται μέ τό ἐρώτημα στό Ματθ. 24:33. Τί σημαίνει τό “ὅταν δεῖτε ὅλα αὐτά τά πράγματα”;

Τό σχολιολόγιο τοῦ Lange (τόμ. 8) εἰσηγεῖται ὅτι “αὐτά τά πράγματα” δέν ἀναφέρονταν στό 70 μ.Χ. ούτε στήν Παρονσία τό 1914, ἀλλά στά οὐράνια φαινόμενα τῶν ἐδαφίων 29,30 πού διέπουμε τώρα κι ἄρχισαν μέ τή διαστημική ἐποχή ἀπό τό 1957 κι ἔπειτα. Σ' αὐτή τήν περίπτωση “ἡ γε-

6. Ἀντίθετα μέ αὐτό πού ὑπαινίσσονται πολλοί, τό ὄντο τό Κυβερνῶν Σῶμα ποτέ δέν ἔδωσε σημασία στό ἔτος 1984 καί, ὅπως θυμᾶμαι, αὐτή ἡ περίπτωση ἥταν ἡ μοναδική φορά πού ἀναφέρθηκε αὐτή ἡ ἡμερομηνία, καί μόνο σέ σχέση μέ φήμες.

νεὰ αὕτη” θά ἥταν ἡ σύγχρονη γενιά τῆς ἀνθρωπότητας πού ζεῖ ἀπό τό 1957.

Τρεῖς ύποδιαιρέσεις

Τό Σχολιολόγιο τοῦ Lange διαιρεῖ τό 24ο κεφ. τοῦ κατά Ματθαῖον εὐαγγελίου σέ “τρεῖς κύκλους”.

1ος κύκλος – Ματθ. 24:1-14

2ος κύκλος – Ματθ. 24:15-28

3ος κύκλος – Ματθ. 24:29-44 (συντέλεια ἡ κατάληξη)
(Βλ. τόμο 8, σελ. 421, 424 καί 427).

Βασίζεται στό τριμερές ἐρώτημα στό κατά Ματθ. 24:3.

“*Ἡ Σκοπιά καί τό βιδλίο “Ἡ Χιλιετής Βασιλεία τοῦ Θεοῦ” Εχει πλησιάσει”* (ka) ἔχονν ἐπίσης διαιρέσει τό 24ο κεφάλαιο τοῦ κατά Ματθαῖον σέ 3 μέρη.

Ματθ. 24:3-22: ἔχει παράλληλες ἐκπληρώσεις στόν 1ο αἰώνα καί σήμερα ἀπό τό 1914.

Ματθ. 24:23-28: *Περούδος μέσα στήν Παρονσία τοῦ Χριστοῦ τό 1914* (βλ. Σκοπιά 75 σελ. 275).

Ματθ. 24:29-44: Τά “οὐράνια φαινόμενα” ἔχονν κυριολεκτική ἐφαρμογή ἀπό τή διαστημική ἐποχή πού ἄρχισε ἀπό τό 1957 καί πέρα, γιά νά περιλάβει τό “ἐρχόμενον” τοῦ Χριστοῦ (δό οποῖος θά ἔρθει ώς ἐκτελεστής στήν ἀρχή τῆς “μεγάλης θλίψης”).

(Βλ. Σκοπιά 75 σελ. 276 παρ. 18· ka σελ. 323 ὥς 328.)

“*Ολα αὐτά τά πράγματα*” θά ἔπειπε νά ἀνάγονται πίσω στό ἀπόσπασμα, στά πιό κοντινά θέματα πού ἀπαριθμοῦνται στό σύνθετο σημεῖο, δηλαδή στά οὐράνια φαινόμενα τῶν ἐδαφίων 29 καί 30. *

“Αν αὐτό εἶναι ἀλήθεια...

Τότε, “*ἡ γενεὰ αὕτη*” θά ἀναφερόταν στή σύγχρονη ἀνθρωπότητα, τούς ἀνθρώπους πού ζοῦν ὡς γνῶστες ἀπό τό 1957 καί μετά.

*Τή σκέψη αὐτή ἔχει ἐπιβεβαιώσει ὁ Κάρολος Τέιζ Ρῶσσελ στό Σχολιολόγιο Μπερήαν, σελ. 217: «Γενεά, ἀνθρώποι πού ζοῦν ταντόχρονα, οἱ ὅποιοι γίνονται μάρτυρες τῶν σημείων πού μόλις ἀναφέρθηκαν». (Τόμ. 4, σελ. 604).

’Επιτροπή Προεδρίας, 3/3/80»

Τό έτος 1957 σημαδεύτηκε άπό τήν ἐκτόξευση τοῦ πρώτου ρωσικοῦ Σπούτνικ στό διάστημα ἔξω άπό τή γῆ. Προφανῶς, ἡ Ἐπιτροπή προεδρίας θεώρησε ὅτι τό γεγονός αὐτό μποροῦσε νά γίνει ἀποδεκτό ὡς σηματοδότης τῆς ἀρχῆς τῆς ἐκπλήρωσης τῶν λόγων τοῦ Ἰησοῦ: «Ο ἥλιος θά σκοτεινιάσει καὶ ἡ σελήνη δένθα δώσει τό φῶς της, καὶ τά ἀστρα θά πέσουν ἀπό τόν οὐρανόν, καὶ οἵ δυνάμεις τοῦ οὐρανοῦ θά κλονισθοῦν».⁷

Μέ δάση αὐτή τήν ἐφαρμογή, τό συμπέρασμά τους θά ἦταν ὅπως δήλωσαν: «Ἐτσι, “ἡ γενεὰ αὕτη” θά ἀναφερόταν στή σύγχρονη ἀνθρωπότητα πού ζεῖ καλά πληροφορημένη ἀπό τό 1957 καί μετά».

Οἱ τρεῖς ἄνδρες δέν πρότειναν νά ἐγκαταλειφθεῖ τό 1914. Αὔτοῦ θά παρέμενε ὡς «τό τέλος τοῦ καιροῦ τῶν Ἐθνῶν». Άλλά δόρος «ἡ γενεὰ αὕτη» δένθα ἀρχίζει νά ἐφαρμόζεται ποίν τό 1957.

Λαμβάνοντας ὑπόψη τήν αὐξανόμενη ταχύτητα μέ τήν δποία ἐλαττωνόταν ἡ γενιά τοῦ 1914, αὐτή ἡ νέα ἐφαρμογή τῆς φράσης θά μποροῦσε ἀναμφίδολα ν' ἀποδειχθεῖ ἀκόμα πιό ἐπιβοηθητική ἀπό κάποια ἀτομα πού δῆθεν ζοῦσαν μέχρι τά 130 χρόνια τους σέ κάποιο τμῆμα τῆς Σοδιετικῆς Ἐνωσης. Συγκρίνοντας τή νέα ἀφετηριακή χρονολογία τοῦ 1957 μέ αὐτή τοῦ 1914, ἡ νέα χρονολογία θά ἔδινε 43 ἐπιπρόσθετα χρόνια μέχρι νά φτάσει ἡ περίοδος πού ἐμπεριεῖχε ἡ φράση «ἡ γενεὰ αὕτη».

Τά δεδομένα τοῦ Κυθερωντος Σώματος ἀπαιτοῦσαν, προκειμένου νά ὑποδάλει κάτι μιά Ἐπιτροπή στήν ὀλομέλεια τοῦ Σώματος, νά ὑπάρχει ὁμοφωνία μεταξύ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς (ἀλλιῶς οἱ διχασμένες ἀπόψεις θά ἔπρεπε νά παρουσιαστοῦν στό Σῶμα γιά διευθέτηση). Γι' αὐτό ἡ παρουσίαση τῆς καινοφανοῦς ἰδέας γιά τό 1957 ἦταν κάτι στό ὅποιο τά τρία μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Προεδρίας, οἱ Σρόντερ, Κλάιν καὶ Σοῦτερ, πρέπει νά εἶχαν συμφωνήσει.

Σκέφτομαι ὅτι ἂν ρωτοῦσα γι' αὐτή τήν παρουσίαση σήμε-

7. Ματθ. 24:29. Ἀρχαῖο κείμενο: «...ο ἥλιος σκοτισθήσεται καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἵ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.»

ρα, ή ἀπάντηση θά ᾧταν «ῶ, αὐτή ᾧταν ἀπλά μιά πρόταση». Πιθανόν, ἀλλά ἄν ᾧταν ἔτσι, ᾧταν μιά πρόταση πού ἔγινε στά σοβαρά. Καί γιά νά κάνουν τέτοια εἰσήγηση στό Κυβερνῶν Σῶμα, ό "Αλμπερτ Σρόντερ, ό Κάρλ Κλάιν καί ό Γκράντ Σοῦτερ, θά πρέπει στό μυαλό τους νά ἥθελαν νά δοῦν τήν προτεινόμενη ἀλλαγή νά πραγματοποιεῖται. "Αν πραγματικά ή πίστη καί ἡ πεποίθησή τους στή μακροχρόνια διδασκαλία τῆς Ἐταιρείας γι' «αὐτή τή γενιά» (μέ ἐφαρμογή ἀπό τό 1914 καί μετά) ᾧταν ἰσχυρή, σταθερή, χωρίς ἀμφιβολίες, σίγουρα ποτέ δέν θά προσέρχονταν μέ τή νέα ἐρμηνεία πού διατύπωσαν.

Τό Κυβερνῶν Σῶμα δέν δέχθηκε τή νέα ἀποψη πού πρότειναν αὐτά τά μέλη. Τά σχόλια πού ἔγιναν ἔδειξαν ὅτι πολλοί τή θεώρησαν παράδοξη. Πάντως, παραμένει τό γεγονός ὅτι τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος Σρόντερ, Κλάιν καί Σοῦτερ παρουσίασαν τήν ἴδεα τους ώς μιά σοβαρή εἰσήγηση, πού ἀποκάλυπτε τή δική τους ἔλλειψη πεποίθησης πρός τό βάσιμο τῆς ὑπάρχουσας διδασκαλίας γιά τό θέμα.

Παρόλα αὐτά τά στοιχεῖα γιά δικασμένες ἀπόψεις ώς πρός τήν ἐγκυρότητα τῶν ἰσχυρισμῶν γιά τό 1914 καί «τή γενιά τοῦ 1914», τολμηρές, θετικές, ἀποφασιστικές δηλώσεις σχετικά μέ τό 1914 καί «τή γενιά τοῦ 1914» ἔξακολούθησαν νά δημοσιεύονται ώς ἀλήθεια θεμελιωμένη στή Γραφή ἀπό τήν Ὁργάνωση-προφήτη, καί ὅλοι οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱερωδᾶ παροτρύνονταν νά ἐμπιστευθοῦν ἀπόλυτα τή διδασκαλία αὐτή, καί νά μεταφέρουν αὐτό τό μήνυμα σέ ἄλλους ἀνθρώπους σ' ὅλον τόν κόσμο. Σέ μιά φανερή προσπάθεια καθησυχασμοῦ τῆς ἀνησυχίας γιά τή μείωση τῶν ἀνθρώπων τῆς γενιᾶς τοῦ 1914, ἥ ἵδια «Σκοπιά» (τῆς 15ης Ὁκτωβρίου 1980, σελ. 31, στήν ἔλληνική τῆς 1ης Μαρτίου 1981, σελ. 30) πού ἀφηνε νά ἐννοηθεῖ ὅτι τό δριο ἡλικίας γιά τά μέλη αὐτῆς τῆς γενιᾶς μπορούσε νά μειωθεῖ στά 10 ἔτη, ἔλεγε ἐπίσης: «Καί ἄν τό πονηρό σύστημα αὐτοῦ τοῦ κόσμου ἐπιζοῦσε ὡς τή στροφή τοῦ αἰώνα, πράγμα πολύ ἀπίθανο ἄν λάβωμε ὑπ' ὅψιν τίς παγκόσμιες τάσεις καί τήν ἐκπλήρωσι τῆς Βιβλικῆς προφητείας, θά ὑπῆρχαν ἀκόμη ἐπιζῶντες ἀπό τή γενεά τοῦ Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Ὡστόσο, τό γεγονός ὅτι ὁ ἀριθ-

μός τους μειώνεται ἀποτελεῖ ἄλλη μιά ἀπόδειξι δι τι ἡ συντέλεια τοῦ συστήματος πραγμάτων προχωρεῖ γοργά στὸν τερματισμό της».

Αὐτό γράφτηκε τό 1980. Εἴκοσι χρόνια μετά, μέ τήν ἀλλαγή τοῦ αἰώνα, αὐτοί πού κατά τό 1914 ἦταν δέκα ἐτῶν θά ἦταν ἐνενήντα ἔξι. Μπορεῖ ὅμως νά δρίσκονταν ἀκόμα γύρω μερικοί ἀπό αὐτούς, κι αὐτό προφανῶς θά θεωρεῖτο ως τό ἀπολύτως ἀπαραίτητο γιά νά ἐκπληρωθοῦν τά λόγια τοῦ Ἰησοῦ – πράγμα πού δέδαια ἔξαρταται ἀπό τήν ἀποδοχή τῆς ἰδέας δι τό Ἰησοῦς ἀπηγόρουνε τούς λόγους του εἰδικά σέ δεκάχρονα παιδιά. Αὐτό δείχνει μέ παράδειγμα τά ἀκρα στά ὅποια ἦταν πρόθυμη νά φτάσει ἡ Ὁργάνωση, γιά νά ἐμμείνει στόν δρισμό της γιά τή «γενιά τοῦ 1914».

Περισσότερα χρόνια πέρασαν, καί τώρα δέν γινόταν καμμιά ἀναφορά σέ «δεκάχρονους», ἀλλά ἀντίθετα γίνονταν ἀπλά ἀναφορές σέ «αὐτούς πού ζοῦσαν τό 1914» ἡ παρόμοιες. Αὐτό δέδαια, ἐπέτρεπε νά περιληφθοῦν στή «γενιά τοῦ 1914» καί τά νεογέννητα μωρά. Ἀλλά μέ τήν ἄφιξη τῆς δεκαετίας τοῦ 1990, καί μέ τήν τρίτη χιλιετία ἔτοιμη ν' ἀρχίσει, ἀκόμα κι αὐτή ἡ «διευθέτηση στήν κατανόηση» παρεῖχε στιγμαία μόνο ἀνακούφιση στό πρόβλημα. Ἀκόμα κι ἔνα νεογέννητο τό 1914, θά πλησίαζε τά 90 τό 2000.

Ἐνα πράγμα πού μπορῶ νά πῶ θετικά γι' αὐτό τό θέμα, εἶναι δι τι προσωπικά δρίσκω ἀπίστευτη τή λογική πού χρησιμοποιεί θηκε μέσα στό Κυνερνῶν Σῶμα. Τό δρίσκω τραγικό δι μιά χρονική προφητεία μποροῦσε νά κηρύσσεται στόν κόσμο ως κάτι σταθερό, πάνω στό ὅποιο οί ἄνθρωποι μποροῦσαν καί θά ἐπρεπε νά διασίζονται μέ ἐμπιστοσύνη, νά χτίζουν τίς ἐλπίδες τους, νά διαμορφώνουν τά σχέδια τῆς ζωῆς τους, δι ταν οί ἴδιοι πού τή δημοσίευαν γνώριζαν δι μέσα στό ἴδιο τό δικό τους συλλογικό σῶμα δέν ὑπῆρχε δύμοφωνία γνήσιας, σταθερῆς πεποίθησης ως πρός τήν δρθότητα αὐτῆς τῆς διδασκαλίας. Ἡσως ἡ συμπεριφορά τους μπορεῖ νά γίνει πιό κατανοητή δι ταν θεωρηθεῖ σέ σχέση μέ τό ὅλο ὑπόδαθρο τῆς Ὁργάνωσης, μέ τίς δεκαετίες διόρθωσης καί μετάθεσης ἡμερομηνιῶν.

”Ισως πιό ἀπίστευτο μοῦ φαίνεται ὅτι τά μέλη τῆς προεδρεύουσας ἐπιτροπῆς ”Αλμπερτ Σούντερ, Κάρολ Κλάιν καί Γκράντ Σούντερ, μέσα σέ δύο μῆνες ἀπό τήν ύποδολή τῆς νέας Ἰδέας τους γι’ «αὐτή τῇ γενιά», ἀπαρίθμησαν τή διδασκαλία γιά τήν ἀρχή τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ τό 1914 ἀνάμεσα στίς κατηγορηματικές διδασκαλίες, δάσει τῶν ὁποίων ἀποφασίζεται ἄν ἄτομα (περιλαμβανομένων τῶν μελῶν τοῦ προσωπικοῦ τῶν Κεντρικῶν Γραφείων) ἡταν ἔνοχα ἀποστασίας, καί γι’ αὐτό τούς ἀξιζε ἀποκοπή. Τό ἔκαναν αὐτό, γνωρίζοντας ὅτι μόλις μῆνες πρόιν, αὐτοί οἱ Ἰδιοί εἶχαν θέσει ὑπό ἀμφισβήτηση τό δόγμα ἀναφορικά μέ «αὐτή τῇ γενιά», πού ἡταν «ταίρι» τοῦ 1914 καί ἀπέρρεε ἀπό αὐτό.

’Απ’ τήν ἀρχή ὡς τό τέλος τοῦ μισοῦ αἰώνα κατά τόν ὁποῖο ἡ ’Οργάνωση διεκήρυξε τήν ἀρχή τῆς «γενιᾶς τοῦ 1914», ἡ διάρκειά του ἀποδείχτηκε μέ συνέπεια ὅτι ἡταν σάν ἔνα στρῶμα πολύ κοντό γιά ν’ ἀναπαυθεῖ κανείς, καί οἱ συλλογισμοί πού χρησιμοποιήθηκαν γιά νά καλύψουν αὐτό τό δογματικό «στρῶμα» ἀποδείχθηκαν σάν ἔνα ὑφαντό σεντόνι πού εἶναι πολύ στενό, καί δέν μπορεῖ – στήν περίπτωση αὐτή – νά κρατήσει ἔξω τά ψυχρά γεγονότα τῆς πραγματικότητας.

’Η ἡγεσία ἔκανε πολυάριθμες προσαρμογές καί διευθετήσεις, καί τώρα λίγες ἐπιλογές τῆς εἶχαν ἀπομείνει. ’Υπῆρχε ἡ ἐπιλογή νά τεθεῖ τό 1957 ὡς ἐναρκτήρια ἡμερομηνία γι’ «αὐτή τῇ γενιά», πού πρότειναν τά μέλη Σούντερ, Κλάιν καί Σούντερ, ἀλλά αὐτή ἡ ἐπιλογή φαινόταν ἀπίθανη. ’Υπῆρχε ἡ Ἰδέα τοῦ ”Αλμπερτ Σούντερ, νά ἐφαρμοστεῖ ἡ φράση στήν τάξη τῶν «κεχρισμένων» (ἰδέα πού πλανᾶτο στήν ’Οργάνωση γιά πολλά-πολλά χρόνια), ἡ δύοια εἶχε ἀναμφίβολα πλεονεκτήματα – πάντα ὑπῆρχαν ἐπιπλέον ἄτομα (μερικά ἀπό αὐτά πολύ νέα), πού κάθε χρόνο ἀποφάσιζαν γιά πρώτη φορά ὅτι ἀνήκαν στήν τάξη τῶν «κεχρισμένων». ”Ετσι, αὐτή ἡ ἐπιλογή θά πρόσφερε μιά σχεδόν ἀπεριόριστη παράταση χρόνου γιά τή διδασκαλία σχετικά μέ «αὐτή τῇ γενιά».

’Υπῆρχε κι ἄλλη μία ἐπιλογή. Μποροῦσαν ν’ ἀναγνωρίσουν τά ιστορικά στοιχεῖα, πού τοποθετοῦσαν τήν καταστροφή τῆς

‘Ιερουσαλήμ είκοσι χρόνια μετά τό 607 π.Χ., τήν ἡμερομηνία πού ἔδινε ἡ Ὁργάνωση. Αὐτό θά ἔκανε τούς Καιρούς τῶν Ἐθνῶν νά τελειώσουν (χρησιμοποιώντας τήν ἐρμηνεία τους γιά τά 2.520 χρόνια) γύρω στό 1934. Ἀλλά εἶχε διθεῖ τόσο τεράστια σημασία στό 1914 καί, ὅπως ἀποδείχτηκε, εἶχε συνδεθεῖ μ’ αὐτό τόσο μεγάλο μέρος τῆς δογματικῆς ὑπερδομῆς, πού αὐτό τό βῆμα ἔμοιαζε ἐπίσης ἀπίθανο.

Τά ἀναπόφευκτα προμηνύματα γιά ἀκόμα περισσότερη «προσαρμογή τῆς κατανόησης» ἀρχισαν νά ἐμφανίζονται μέ τή «Σκοπιά» τῆς 15ης Φεβρουαρίου 1994. Σέ αὐτήν, ἡ ἀρχή τῆς ἐφαρμογῆς τῆς δήλωσης τοῦ Ἰησοῦ γιά «σημεῖα στόν ἥλιο καί τό φεγγάρι καί τά ἀστέρια, καί τήν ταραχή ἐθνῶν στή γῆ» μετακινήθηκε πρός τά ἐμπρός, ἀπό τό ἔτος 1914 σ’ ἓνα σημεῖο πού θ’ ἀκολουθοῦσε τήν ἀρχή τῆς, μελλοντικῆς ἀκόμα, «μεγάλης θλίψης». Παρομοίως, ἡ προλεγόμενη «συγκέντρωση τῶν ἐκλεκτῶν ἀπό τούς τέσσερις ἀνέμους», πού προηγουμένως διδασκόταν ὅτι εἶχε ἀρχίσει ἀπό τό 1919 καί μετά, τώρα μετετίθετο ἐπίσης στό μέλλον, ὡς ἐπόμενη τῆς ἀρχῆς τῆς «μεγάλης θλίψης» καί ἐπακόλουθη τῆς ἐμφάνισης τῶν οὐρανίων φαινομένων. Καθεμιά ἀπό τίς θέσεις πού ἐγκαταλείπονταν τώρα, εἶχε διδαχτεῖ γιά 50 περίπου χρόνια. (Βλ. ὡς ἓνα μόνο ἀπό τά πολλά παραδείγματα, τή «Σκοπιά» τῆς 15ης Ιουλίου 1946 (στήν ἀγγλική).)

Παρότι οἱ ἀλλαγές κηρύχθηκαν ὡς «νέο φῶς», ἀπλά ἔφεραν τίς διδασκαλίες τῆς Σκοπιᾶς πιό κοντά στίς ἀντιλήψεις πού εἶχαν παρουσιάσει πολύ παλαιότερα αὐτοί πού ἡ Σκοπιά καταφορεῖ ὡς «λογίους τῆς Χριστιανοσύνης».

Τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1994, ἡ 8η ἀνατύπωση τῆς «Κρίσης Συνείδησης» πραγματεύόταν αὐτό τό τεῦχος τῆς «Σκοπιᾶς» τῆς 15ης Φεβρουαρίου 1994, καί τήν μετακίνηση τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐδαφίων τοῦ 24ου κεφ. τοῦ κατά Ματθαίον ἐμπρός, στήν ἀρχή τῆς «μεγάλης θλίψης». Ἐκεῖ περιέλαβα τίς ἀκόλουθες σκέψεις:

“Ισως τό πιό ἀξιοσημείωτο εἶναι ὅτι ἡ φράση “αὐτή ἡ γενιά” – τήν ὅποια ἡ “Σκοπιά” τονίζει τόσο σταθερά, καί ἡ ὅποια δρίσκεται στό Ματθ. 24:34 καί Λουκ. 21:32 – δέν

έμφανίζεται πονθενά σέ αντά τά ἀρθρα, καί ἡ ἀπονοσία της καθίσταται ἐμφανής. Εἶναι δύσκολο νά ποῦμε ἂν ἡ Ὁργάνωση θά μπορέσει τώρα νά μεταθέσει τό *Ματθ. 24:29-31* σ' ἓνα σημεῖο **μετά** τήν ἀρχή τῆς μελλοντικῆς “μεγάλης θλίψης” καί νά συνεχίσει νά ἐφαρμόζει τή δήλωση τοῦ *Ιησοῦ* γιά “αὐτή τή γενιά” τρεῖς στίχους πιό κάτω, στή χρονική περίοδο πού ἀρχίζει τό 1914. Ἀλλά ὅπως ἔχει δειχτεῖ, εἶναι λογικό νά πιστεύουμε ὅτι τό *Κυβερνῶν Σῶμα* θά καλωσορίσει κάποιους τρόπους διαφυγῆς ἀπό τήν ὅλο καί περισσότερο δύσκολη θέση πού δημιουργεῖ ἡ σύνδεση τῆς φράσης “ἡ γενεὰ αὕτη” (μαζί μέ τά συνοδευτικά λόγια, ὅτι “δέν θά παρέλθει μέχρι νά γίνουν ὅλα αὐτά”) μέ τή χρονολογία 1914, πού συνεχῶς γίνεται ὅλο καί πιό μακρινή.

Μένει ἀκόμα νά δοῦμε τό ἂν αὐτή ἡ νέα ἑρμηνεία προετοιμάζει ἀπλά τό ἔδαφος γιά μιά κρίσιμη, ἀποφασιστική ἀλλαγή στήν ἐφαρμογή τῆς φράσης “ἡ γενεὰ αὕτη”. Ἀναμφίσιολα, ἡ πιό ἐπιθυμητή διαφυγή θά ἐρχόταν μέ μιά ἐξήγηση πού θά διατηροῦσε τό 1914 ώς τήν “ἀρχή τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν”, καί ταντόχρονα θά ἀποσυνέδεε μέ ἐπιτυχία τή φράση “ἡ γενεὰ αὕτη” ἀπό ἐκείνη τή χρονολογία. Ἀλλά ἂν ἡ φράση “ἡ γενεὰ αὕτη” μποροῦσε νά ἀποσυνδεθεῖ ἀπό τό 1914, καί νά ἐφαρμοστεῖ σέ κάποια μελλοντική περίοδο μέ ἡμερομηνία ἄγνωστη, τότε τό πέρασμα τοῦ χρόνου, δέ όχομός τῆς 3ης χιλιετίας τό ἔτος 2000, καί ἀκόμα καί τό πλησίασμα τοῦ ἔτους 2014, μπορεῖ νά μήν ἦταν πολύ δύσκολο νά ἐξηγηθεῖ λογικά, εἰδικά μέ μέλη ἐκπαιδευμένα νά δέχονται ὅτι μπορεῖ νά τούς προσφέρει ἡ “τάξη τοῦ πιστοῦ καί φρόνιμου δούλου” καί τό *Κυβερνῶν Σῶμα τῆς*.

“Οπως εἰπώθηκε, αὐτές οί πληροφορίες στό «Κρίση συνείδησης» τυπώθηκαν τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1994. Ἀκριδῶς 13 μῆνες ἀργότερα, στή «Σκοπιά» τῆς 1ης Νοεμβρίου 1995, ἐμφανίστηκαν ἀρθρα πού ἔκαναν μέ ἀκρίσεια σχεδόν αὐτό πού καταδείκνυε αὐτή ἡ ἔκδοση τοῦ «Κρίση συνείδησης» τοῦ 1994. Τώρα ἀποσυνέδεαν τή φράση «ἡ γενεὰ αὕτη» (*Ματθ. 24:34*) ἀπό τή

χρονολογία 1914, ἀλλά ἀκόμα διατηροῦσαν αὐτή τή χρονολογία ώς σημαντική ἀπό γραφικῆς ἀπόψεως, ὅπως εἶχε ὑποδειχθεῖ. Αὐτό ἐπιτυγχανόταν μ' ἔνα νέο καθορισμό τῆς ἔννοιας «γενιά» σ' αὐτό τό κείμενο. Σχεδόν 70 χρόνια πρόιν, τό περιοδικό «Χρυσοῦς Αἰώνων» τῆς 20ης Οκτωβρίου 1926 συνέδεε τά λόγια τοῦ Ἰησοῦ γι' «αὐτή τή γενιά» μέ τή χρονολογία τοῦ 1914 (ὅπως ἔκαναν καί τά μεταγενέστερα περιοδικά τῆς «Σκοπιᾶς»). Περίπου 25 χρόνια μετά, ἡ «Σκοπιά» τῆς 1ης Ιουνίου 1951, στή σελ. 335, δήλωνε σέ σχέση μέ τό 1914: «‘Ως ἐκ τούτου, ἡ γενιά μας εἶναι ἡ γενιά πού θά δεῖ τήν ἀρχή καί τό τέλος ὅλων αὐτῶν, περιλαμβανομένου καί τοῦ Ἀρμαγεδδώνα». Στό τεῦχος τῆς 1ης Ιουλίου τοῦ 1951, σελ. 404, «ἡ γενεὰ αὕτη» συνδεόταν ξανά μέ τό 1914. «Ἐγραφε γιά τό Ματθ. 24:34: «Τό πραγματικό νόημα αὐτῶν λέξεων εἶναι, πέρα ἀπό ἐρωτήματα, ὅτι αὐτό ἀπαιτεῖ μία “γενιά” μέ τή συνηθισμένη ἔννοια, ὅπως στό Μάρκ. 8:12 καί στίς Πράξεις 13:36, ἡ γι' αὐτούς πού ζοῦν στή δεδομένη περίοδο». Καί μετά πρόσθετε: «Συνεπῶς αὐτό σημαίνει ὅτι ἀπό τό 1914 δέν θά περάσει μία γενιά μέχρι νά ἐκπληρωθοῦν ὅλα, κι ἀνάμεσα ἔνα μεγάλο χρονικό διάστημα μέ προβλήματα».

Γιά περισσότερα ἀπό 40 χρόνια μετά, οἱ ἐκδόσεις τῆς «Σκοπιᾶς» συνέχισαν νά προσδίδουν χρονική ἔννοια στό Ματθ. 24:34. Ἡ γήρανση τῆς γενιᾶς τοῦ 1914 καταδείχθηκε ξανά καί ξανά ὡς ἔκπληκτη ἔνδειξη γιά τό ὅτι λίγος χρόνος ἀπέμενε.

“Ομως, στόν ἀναθεωρημένο προσδιορισμό τοῦ 1995, ἀντί νά ὑπάρχουν παράμετροι χρονικῶν περιορισμῶν ἡ νά τίθεται κάπιο ἀφετηριακό σημεῖο, λέγεται ὅτι ἀντιθέτως ἡ «γενιά» δέν πρέπει νά «προσδιορίζεται» χρονικά, ἀλλά ποιοτικά, ἀπό τά χαρακτηριστικά της, ὅπως στήν ἀναφορά γιά «πονηρή καί μοιχαλίδα γενεά» στόν καιρό τοῦ Ἰησοῦ. «Ἡ γενεὰ αὕτη» λέγεται τώρα ὅτι εἶναι «οἱ ἄνθρωποι τῆς γῆς οἱ ὄποιοι διέπουν τό σημεῖο τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, ἀλλά δέν διορθώνουν τίς ὁδούς τους».

Πάντως τό 1914 δέν παραθεωρεῖται, αὐτό εἶναι κάτι πού ἡ ‘Οργάνωση δέν μπορεῖ νά κάνει χωρίς νά ἀπογυμνώσει τήν κύρια θεολογική δομή καί τά χαρακτηριστικά δόγματα τῆς θρη-

σκείας. Τό 1914 παραμένει ώς ἡ χρονολογία κατά τήν δύοια ἰσχυρίζονται δτὶ δ Χριστός ἐνθρονίστηκε στὸν οὐρανό, ἡ ἀρχὴ τῆς ἀόρατης Δευτέρας Παρουσίας Του, καί ἐπίσης ἡ ἀρχὴ τῶν «ἐσχάτων ἡμερῶν». Καί ὑπολογίζεται ἀκόμα, ἐστω καί ἔμμεσα, στὸν νέο ὁρισμό «αὔτῆς τῆς γενιᾶς», ἐφόσον τό «σημεῖο τῆς Παρουσίας τοῦ Χριστοῦ» – τό δύοιο οἱ καταδικασμένοι βλέπουν καί ἀπορρίπτουν, ἡ ἀγνοοῦν – ἀρχισε τάχα νά εἶναι ὅρατό παγκοσμίως ἀπό τό 1914 καί μετά.

Ποιά λοιπόν εἶναι ἡ σημαντική διαφορά; Εἶναι δτὶ τώρα, γιά νά ἔχει κανείς τά τυπικά προσόντα ν' ἀποτελεῖ μέρος «αὔτῆς τῆς γενιᾶς» δέν χρειάζεται νά ζοῦσε τό 1914. **‘Οποιοσδήποτε μπορεῖ νά δεῖ τό ὑποτιθέμενο «σημεῖο τῆς Παρουσίας τοῦ Χριστοῦ» σέ **κάθε** ἐποχή – ἀκόμα κι ἄν τό δεῖ γιά πρώτη φορά στή δεκαετία τοῦ 1990 ἡ κατά τήν τρίτη χιλιετία – καί νά εἶναι ἀκόμα κατάλληλος γιά μέρος «αὔτῆς τῆς γενιᾶς». Αύτό ἐπιτρέπει στή φράση νά γλιστρᾶ ἐλεύθερη ἀπό τήν δύοια ἀφετηριακή ἥμεροιμηνία, καί μειώνει σημαντικά τήν ἀνάγκη νά ἐξηγηθεῖ τό μῆκος χρόνου πού παρήλθε ἀπό τό 1914 καί προκαλεῖ ἀμηχανία, καί τή μείωση τοῦ πληθυσμοῦ πού ζοῦσε ἐκείνη τή χρονολογία. ”Ισως ἡ πιό παραστατική ἀπόδειξη αὔτῆς τῆς ἀλλαγῆς φαίνεται στήν ταυτότητα τοῦ περιοδικοῦ «Ξύπνα!». Μέχρι τίς 22 Οκτωβρίου 1995, ἔγραφε:**

‘Η δήλωση δτὶ «αὐτό τό περιοδικό οἰκοδομεῖ τήν ἐμπιστοσύνη στήν ὑπόσχεση τοῦ Δημιουργοῦ γιά ἔναν εἰρηνικό καί ἀσφαλή νέο κόσμο, προτοῦ παρέλθει ἡ γενιά πού γνώρισε τά γεγονότα τοῦ 1914» ἐμφανιζόταν κάθε χρόνο, ἀπό τό 1982 μέχρι τίς 22 Οκτωβρίου 1995.

Ξύπνα!

Γιατί Έκδίδεται το Ξύπνα; Τα Ξύπνα ενημερώνει ολόκληρη την οικονομία. Δίλγει πάνα καί αντιμετωπίζει τα σημερινά προβλήματα Ανθρώπου της ειδήσεως, περιγράφει τη διῃ των ανθρώπων σε πολλές χρήσεις, εξετάζει τη θεραπεία καί την εποπτή, Αλλά δεν σταύρωται περι. Ερευνώ βιαστή κάτω από την επιφανεία καί επισημάνει το προσωπικό γέλος που υπάρχει πάνω από τα τράχωντα γεγονότα, ματέσει παρασύνει πάντοτε πολιτική ουδέτερη καί δεν εξηγάνει τη μια φωλή πάνω από την άλλη. Και το πιο σπουδαιό είναι ότι, ουτό το περιβόλο οικοδομεῖ τήν εμπιστοσύνη στην υπόσχεση του Δημιουργού γιά έναν ειρηνικού καί ασφαλή νέο κόσμο, προτοῦ παρέλθει η γέννη που γενέθλει τα γεγονότα τοῦ 1914.

Θα ξέλατο περιοδικός πληροφορίες; Γράψε στην Επαρχία Σαμονί, χρηματοποιήσει την κατεύθυνση από τη θεωρίας στη σελίδα 5. **Η έκδοση του Ξύπνα αποτελεί μέρος ενός Βιβλιού εκπομπούτοκού έργου που γίνεται παγκόσμιο.**

Οι Γραμμής παραθέτει, είναι από τη Νοτιοανατολική Μετάρρευση των Αγίων Γραφών (ΝΑΜ) καί από τη Χριστιανική Γραφή—Απόδοση από τη Ημερογραφή Νέων Κάθους της Αναστασιανής ΜΕΓΚ Μετάρρευση Μέσου Κάθους των Αγίων Γραφών καί Γραμμής (τετραγωνική Κελευστική Τυπωμένη Μη. Φ. Γουέστερτερ Β. ΤΣ. Α. Κοφι—1881).

Τα Ξύπνα εκδίδονται κάθε δεκαπενταύγουστο από τη ΒΙΒΛΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΔΙΚΑΛΗ ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΧΟΛΙΑ, έπερδουμενού Ειδύλλιος Κομματού, Επίδημης Νίκος Επενδυτή, διεύθυνση Τ.Φ. ΒΙΒΛΙΟΣ, Τηλέφωνα 2262-71702, 71703. Υπεύθυνος Τυπογραφείον Βενετίας Δεδέτηνος.

Printed in Italy
Avvocato semimonthly, January 22, 1995 Vol. 76, No. 2

Tintoretto Editore Italia
GREEK EDITION

Ξύπνα! 22 Ιανουαρίου 1995

Στό τεῦχος τῆς 8ης Νοεμβρίου 1995, ἡ δήλωση εἶχε ἀλλάξει κι ἔγραφε:

Ξύνα!

Γιατί Εκδίδεται το Ξύνα! Το Ξύνα! συνημερώνει αἰδολότη την αικονέναια. Διδίγει πώς να συντιμετωπίζουμε τα σημερινά προβλήματα. Αναφέρει τις ειδησεις, περιγράφει τη ζωή των αιθρίων σε πολλές γένους, εξετάζει τη μητροκαία και την επιστήμη. Άλλα δεν στομάτη εκεί. Ερευνά βιθύ κάτια από την επιφύλαια και επομένως το γραμματικό νόμα που υπάρχει πίσω από τα τρέφοντα γεγονότα, απαλλάζει πόνοτος πολιτική συδέτερα και δεν εξιψάνει τη μια φυλή πάνω από την άλλη. Και το πιο σπουδαίο είναι ότι από το περιθόριο σκισθεί την εμπιστοσύνη στην επιθύμηση του δημοσιογράφου για έναν ειρηνικό και ασφαλή νέο κόσμο που σύντομα πρόβεται για συγκαταστήσει το πρόσω πονηρό. Μημερίστημα πραγμάτων.

Βαθέλατε περισσότερες πληρωματικές: Γράψτε στη Σκοπιά, χρηματοποντικούς καταλλήλως στην οειδία 5, Η έκδοση του Ξύνα! αποτελεί μέρος ενός Βίβλου εκπαιδευτικού έργου που γίνεται παγκόσμια.

Οι Γραμμικές παραδόσεις είναι από τη Νεοελληνική Μεταρρύθμιση των Αγίων Γεωργίων (ΝΜ) και από τις Κρυπτογράφες Γράμμες—Απόδοση από τη Μεταρρύθμιση Νέου Κέδουσα, εκτός από την αναφερθείσα ΜΝΚ-Μεταρρύθμιση Νέου Κέδουσα των Αγίων Γρεγορίου με Υποτροφίαση (Ιστον-αγγλική) Κείμενα Τυν Μπ Φ Γουνθρώτι και Φ. Ζ. Α. Χορτ—1881.

Το Ξύνα! εκδίδεται κάθε δεκατετρήμερο από τη Βιβλιοτήκη Επαγγελματικού Σπουδών και από τους γραμματικούς Μάθητούς του Ιωάννη Ελλάδη, Επερέπουτος Ειδικής Καποδιστρίου Νίκος Ελώνης, Διάταξη 16, 112, 322 00 Θηβαία, Τηλέφωνο 0263-71102, 711703. Υπεύθυνος Τοπογράφου Βασιλικού, Δεδόστης.

Printed in Italy — Stampato da Teolimoni di Geova. Via della Baldufa, 128, Roma
Awake! semi-monthly, November 8, 1995, Vol. 76, No. 21

Τυπωμένη στην Ιταλία
GREEK EDITION

Ξύνα! 8 Νοεμβρίου 1995

Κάθε ἀναφορά στό 1914 ἔχει τώρα διαγραφεῖ, παρουσιάζοντας παραστατικές ἀποδείξεις αὐτῆς τῆς κρίσιμης ἀλλαγῆς – καθώς ἐπίσης καὶ ὑποδεικνύοντας οὐσιαστικά ὅτι «ὅ Δημιουργός» εἶχε κάπως ὑπαναχωρήσει στήν «ὑπόσχεσή του», τή συνδεδεμένη μέ τή γενιά τοῦ 1914.

Μένει νά δοῦμε τό ποιό θά εἶναι τό τελικό ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς. Νομίζω ὅτι αὐτοί πού θά νιώσουν τά ἀποτελέσματά της μέ μεγαλύτερη δέξιτητα θά εἶναι οἱ πιό ἡλικιωμένοι, πού εἶναι μέλη για πολύν καιρού, κι εἶχαν ἐνστερνιστεῖ τήν ἐλπίδα ὅτι δέν θά πέθαιναν πρίν πραγματοποιηθοῦν οἱ προσδοκίες τους ἀναφορικά μέ τήν τέλεια ἐκπλήρωση τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Θεοῦ. Στίς Παροιμίες 13:12 λέει ὅτι «Ἐλπίδα (στη MNK «προσδοκία») πού ἀναβάλλεται, ἀτονεῖ τήν καρδιά: ἐνῶ ὅταν ἔρχεται τό ποθούμενο, εἶναι δέντρο ζωῆς» (NRSV). Γιά τά ὅποια αἰσθήματα δαθειᾶς ἀπογοήτευσης πού μπορεῖ νά διώνουν τώρα, δέν εἶναι ὑπεύθυνος ὁ Δημιουργός, ἀλλά οἱ ἄνθρωποι πού ἔμφυτευσαν καὶ τροφοδότησαν σ' αὐτούς ψευδεῖς προσδοκίες, συνδεδεμένες μέ μιά ἡμερομηνία.

Οι νεώτεροι, κι αὐτοί πού ἔχουν συνδεθεῖ μέ τήν Ὁργάνωση πιό πρόσφατα, πιθανό νά μή νιώσουν τόσο δύσνηρό τόν ἀντίκτυπο τῆς ἀλλαγῆς. Ἐξάλλου, εἶναι ντυμένη μέ γλῶσσα πού δέν παραδέχεται σφάλμα ἐκ μέρους τῆς Ὁργάνωσης, ἀλλά πού καλύπτει τήν ἀλλαγή μέ ὅρους «προοδευτικῆς κατανόησης» καὶ «αὐξημένου φωτός». Ἡ Σκοπιά τῆς 1ης Μαΐου 1999 (σελ. 13) λέει:

²² Η πρόσδος που ἔχουμε σημειώσει στην κατανόηση της προφητείας των κεφαλαίων 24 και 25 του Ματθαίου είναι συναρπαστική. Εντούτοις,

Κι αὐτό, ἐνῶ ταυτόχρονα ἀπαρνιέται, τή μία μετά τήν ἄλλη, θεωρίες πού διδάσκονταν γιά χρόνια ώς θεία ἀλήθεια! Πολλοί νεώτεροι μπορεῖ νά μήν γνωρίζουν τήν ἔντονη ἐμμονή μέ τήν δοπία προβαλλόταν γιά δεκαετίες ἡ ἰδέα τῆς «γενιᾶς τοῦ 1914», πόσο ἀπόλυτα παρουσιαζόταν σάν ἔνας ἀναμφισβήτητος δεικτης τῆς «ἐγγύτητας τοῦ τέλους». Μπορεῖ νά μή συνειδητοποιοῦν πόσο ἀνυποχώρητα παρουσιαζόταν ἡ διδασκαλία γιά τή «γενιά τοῦ 1914» νά ἔχει θεία, καί ὅχι ἀνθρώπινη προέλευση, νά εἶναι ἔνα χρονοδιάγραμμα πού δέν δασιζόταν σέ ἀνθρώπινες ὑποσχέσεις, ἀλλά στήν «ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ». Αὐτή ἡ τεσσαρακονταετής, ἀπόλυτη σύνδεση τοῦ Θεοῦ καί τοῦ Λόγου Του σέ μιά ἰδέα πού ἔχει τώρα ἀποτύχει, ἐπιτείνει τή δαρύτητα τῆς ευθύνης. Θυμάται κανείς τά λόγια τοῦ Ἰεχωδᾶ στό Ἱερεμ. 23:21:

«Δέν ἔστειλα τούς προφῆτες αὐτούς, καί ὅμως ἔτρεξαν. Δέν τούς μίλησα, καί ὅμως προφήτευσαν.»

Αὐτή ἡ βασική ἀλλαγή μπορεῖ νά ἐπῆλθε μόνο ώς ἀποτέλεσμα ἀπόφασης τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος. «Οπως ἔχω δείξει, τό βασικό θέμα εἶχε ἔρθει πρός συζήτηση παλιά, τή δεκαετία τοῦ 1970. Δέν μπορεῖ νά μήν ἀναρωτιέται κανείς γιά τίς σκέψεις τῶν μελῶν τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος σήμερα, γιά τό τί αἱσθηση εὐθύνης νιώθουν. Κάθε μέλος αὐτοῦ του Σώματος ἥξερε τότε, καί ἔρει τώρα, τό ίστορικό τῆς Ὁργάνωσης στό πεδίο τῆς θέσης ἡμερομηνιῶν καί τῆς πρόοδεψης. Μέσω τῶν ἐκδόσεων αὐτό δικαιολογεῖται στή δάση «τῆς διακαοῦς ἐπιθυμίας νά πραγματοποιηθεῖ ἡ ἐκπλήρωση τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Θεοῦ στόν καιρό τους», λέσ καί δέν μπορεῖ κανείς νά ἔχει τέτοια διακαή ἐπιθυμία χωρίς νά ἀποτολμᾶ νά θέσει χρονοδιάγραμμα γιά τόν Θεό ἡ νά κάνει προβλέψεις καί νά τίς ἀποδώσει στόν Θεό σάν αὐτές νά βασίζονται στό Λόγο Του. Ἐπίσης ξέρουν ὅτι, παρά τά λάθη πού γίνονταν τό ἔνα μετά τό ἄλλο, οἱ ἡγέτες τῆς Ὁργάνωσης συνέχισαν νά τρέφουν τά μέλη μέ νέες προβλέψεις. Ξέρουν ὅτι ἡ ἡγεσία ἔχει ἀποτύχει τακτικά νά

ἀναλάβει τήν πλήρη εύθυνη γιά τά λάθη, νά παραδεχθεῖ ὅτι αὐτή, ἡ ἡγεσία, ἔσφαλλε ἀπλά καί ἔκεκάθασα. ”Έχουν ἐπιδιώξει νά προστατέψουν τήν εἰκόνα τους καί τήν ἀξίωσή τους γιά ἔξουσία, προσπαθώντας νά κάνουν νά φανεῖ ὅτι τά λάθη ἥταν τῶν μελῶν συνολικά. Σέ ἔνα ἀριθμό μέ θέμα «ψεύτικες προσβλέψεις ἡ ἀληθής προφητεία», τό περιοδικό «Ξύπνα!» τῆς 22ας Ιουνίου 1995 λέει (στή σελ. 9):

Οι Σπουδαστές της Γραφής, οι οποίοι από το 1931 είναι γνωστοί ως Μάρτυρες του Ιεχωβά, ανέμεναν επίσης ὅτι το ἑτος 1925 θα ἐβλεπε την εκπλήρωση Θαυμάσιων Βιβλικών προφητειών. Υπέθεταν ὅτι εκείνον τον καιρὸν θα ἀρχίζει η επίγεια ανάσταση, στην οποία θα επανέρχονται στη ζωὴ πιστοὶ ἀντρες του παρελθόντος, ὥπως ο Αβραάμ, ο Δαβὶδ και ο Δανιὴλ. Πιο πρόσφατα, πολλοί Μάρτυρες φαντάζονται ὅτι τα γεγονότα που σχετίζονται με την ἐναρξη της Χιλιετούς Βασιλείας του Χριστοῦ μπορεῖ να ἀρχίζαν να λαβαίνουν χώρα το 1975. Η προσδοκία τους βασιζόταν στην κατανόηση ὅτι η ἐβδομη χιλιετία της ανθρώπινης ιστορίας θα ἀρχίζει τότε.

Τό περιοδικό «Σκοπιά» τῆς 1ης Νοεμβρίου 1995 παρουσιάζει τήν νέα διδασκαλία γι’ «αὐτή τή γενιά», ἀκολουθώντας τήν ἕδια τακτική, μέ τό νά γράφει στή σελ. 17 (στήν Ἑλληνική ἔκδοση, στίς σελ. 17 και 18):

Ανυπομονώντας να δει το τέλος αυτού του κακού συστήματος, ο λαός του Ιεχωβά ἔχει κάνει κατά καιροὺς εικασίες σχετικά με τον καιρό κατά τον οποίο θα ξεσπάσει η «μεγάλη Θλίψη», μάλιστα συνδυάζοντάς το αυτό με υπολογισμούς ὅσον αφορά τη διάρκεια ζωῆς μιας γενιάς από το 1914 και ἐπειτα. Ωστόσο, ‘προσκολλούμε τις καρδιές μας στη σοφία’, δχι με το να κάνουμε εικασίες για το πόσα χρόνια ἡ ημέρες απαρτίζουν μια γενιά, αλλά με το να σκεφτόμαστε πώς να ‘μετράμε τις ημέρες μας’ φέρνοντας χαρωπό αίνο στον Ιεχωβά. (Ψαλμός 90:12) Αντί να παρέχει κά-

ποιὸν κανόνα για τη μέτρηση του χρόνου, ο δρός «γενιά», όπως χρησιμοποιήθηκε από τον Ιησού, αναφέρεται πρωταρχικά στους ανθρώπους που ζουν συγχρόνως σε μια συγκεκριμένη ιστορική περίοδο, με τα χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα.”

”Ετοι ἡ ἡγεσία ἀρνεῖται περιφρονητικά νά ἀναλάβει τήν εὐθύνη πού τῆς ἀνήκει δικαιωματικά, συμβουλεύοντας μέ εὐλάβεια τά μέλη γιά τήν πνευματική τους νοοτροπία, σάν νά ἥταν ἡ λανθασμένη πνευματική ἀντίληψη τῶν μελῶν πού δημιούργησε τό πρόσθιλημα. Δέν παραδέχεται ὅτι **τίποτα δέν προέρχεται** ἀπό τά μέλη, καί ὅτι τά μέλη ἐνστερνίστηκαν ἐλπίδες σχετικά μέ διάφορες ἡμερομηνίες μόνο ἐπειδή **οἱ ἡγέτες** τῆς Ὁργάνωσης τά ἔθρεψαν μέ ὑλικό σχεδιασμένο ἔξεκάθαρα γιά νά ἀνακινήσει τέτοιες ἐλπίδες, ὅτι κάθε ἡμερομηνία πού ἀναφέρθηκε καί ὅλες οἱ «εἰκασίες», «πιθανολογίες», «ύποθέσεις» καί «ύπολογισμοί» πού συνδέονται μέ τίς ἡμερομηνίες αὐτές, δέν προηλθαν ἀπό τά μέλη, ἀλλά ἀπό τούς **ἡγέτες**. Εἶναι κάπως σάν μιά μητέρα, τῆς ὅποιας τά παιδιά ἀρρωστάνονταν ἀπό δυσπεψία, νά λέει γιά τά παιδιά αὐτά ὅτι «δέν πρόσεξαν τί ἔφαγαν», ἐνῷ στήν πραγματικότητα τά παιδιά ἔφαγαν ἀπλά ὅ,τι τούς σερδίρισε ἡ μητέρα. Καί ὅχι μόνο τούς τό σερδίρισε, ἀλλά ἐπέμενε ὅτι ἔπειτε νά δεχτοῦν τό φαγητό ὃς θρεπτικό, μέρος μιᾶς ἀνώτερης διατροφῆς πού δέν μποροῦν νά δροῦν πουθενά ἀλλοῦ· ἐπέμενε τόσο πολύ, πού κάθε ἔκφραση δυσαρέσκειας γι' αὐτό πού τά τάξε θά ἐπέφερε ἀπειλή τιμωρίας.

”Εκεῖνοι πού εἶναι τώρα στό Κυβερνῶν Σῶμα γνωρίζουν ὅλοι ὅτι, γιά ὅλο τό διάστημα πού ἵσχυαν οἱ συνδεδεμένες μέ τό 1914 διδασκαλίες τῆς Ὁργάνωσης, ἡ ὅποια ἀνοιχτή ἀμφισσήτησή τους ἡ διαφωνία σχετικά μέ αὐτές μποροῦσε νά προκαλέσει, καί προκαλοῦσε, ἀποκοπή. Γνωρίζουν ὅλοι ὅτι ἡ «καρδιά ἡ προσκολλημένη στή σοφία» γιά τήν ὅποια προτρέπει τώρα τό ἄρθρο τῆς «Σκοπιᾶς» – μιά καρδιά πού ἀποφεύγει τίς Ὅποθέσεις πού βασίζονται σέ ἡμερομηνίες, καί πού ἀντίθετα ἐστιάζεται στό νά ζεῖ ἀπλά κάθε μέρα τῆς ζωῆς κατά Θεόν – εἶναι αὐτή ἡ «καρδιά» πού ἐπιζητοῦσαν νά ἔκφράσουν κάποια μέλη τοῦ

προσωπικοῦ τῶν Κεντρικῶν Γραφείων, καί ὅτι ἡ θέση τους γι' αὐτήν ἀκριβῶς τή μέριμνα διαμόρφωσε τό βασικό μέρος τῆς κατηγορίας, δάσει τοῦ ὁποίου καταδικάστηκαν ώς «ἀποστάτες». Δέν ἔρω τί σκέπτονται τώρα τά μέλη τοῦ Κυνδερνῶντος Σώματος πού ἐμπλέκονταν σ' αὐτό. Μπορῶ νά πω μόνο ὅτι, ἀν ἥμιουν μέρος τῆς παρουσίασης πού ἔγινε τώρα καί τῆς ἀποτυχίας τῆς νά παραδεχτεῖ ἀνοιχτά κι ἀντρίκια τήν εὐθύνη γιά τό ὅτι παραπλάνησε σοβαρά καί ἔκρινε ἐσφαλμένα ἄλλους εἰλικρινεῖς Χριστιανούς, δέν διέπω πως θά μποροῦσα ν' ἀποφύγω νά ἔχω κάποια αἴσθηση ἡθικῆς δειλίας.

Εἶναι δύσκολο νά μήν ἐντυπωσιαστεῖ κανείς ἀπό τήν ἀντίθεση μεταξύ αὐτῆς τῆς πορείας καί ἐκείνης πού πῆρε μιά ἄλλη θρησκεία ἔνοχη γιά παρόμοιες χρονικές προβλέψεις, ἡ «Παγκόσμια Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ». Μετά τό θάνατο τοῦ ἐπί πολλά χρόνια ἡγέτη της Χέρμπερτ Ἀρμστρόνγκ (Herbert W. Armstrong), στά τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 1980, ἡ νέα ἡγεσία δημοσίευσε ἔνα ἀρθρο στό τεῦχος Ἀπριλίου-Μαρτίου τῆς κύριας ἔκδοσης τῆς θρησκείας, «Τό περιοδικό τῆς Καθαρῆς Ἀλήθειας» (The Plain Truth Magazine). Τό ἀρθρο εἶχε τόν τίτλο «Ἄφες ἡμῖν τά ὄφειλήματα ἡμῶν» καί ἀρχιζε λέγοντας: «*H Παγκόσμια Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, πού προσφέρει τό περιοδικό “H Καθαρή Ἀλήθεια”, ἔχει κατά τά τελευταῖα λίγα ἔτη ἀλλάξει τή θέση της σέ πολλές πεποιθήσεις καί πρακτικές πού εἶχε ἐπί πολλά χρόνια.*

Ἀναπτύσσοντας αὐτά μέλεια, ἔλεγε ἀκόμη:

Ταντόχρονα, ἔχουμε ἔντονη καί πλήρη ἐπίγνωση τῆς διαιρᾶς κληρονομιᾶς τοῦ παρελθόντος μας. Ἡ ἐσφαλμένη δογματική μας κατανόηση θόλωσε καί σκίασε τό ἀπλό εὐαγγέλιο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί ὁδήγησε σέ μιά ποικιλία λανθασμένων συμπερασμάτων καί μή Γραφικῶν πρακτικῶν. Ἐχουμε νά μετανοήσουμε καί ν' ἀπολογηθοῦμε γιά πολλά.

Ἡμασταν ἐπικριτικοί καί αὐτοδικαιωτικοί, καταδικάζοντας ἄλλους Χριστιανούς, ἀποκαλώντας τους «δῆθεν Χριστιανούς» καί βάζοντάς τους τίς ταμπέλες τῶν «ἐξαπατημένων» καί «ὅργάνων τοῦ σατανᾶ».

Ἐπιδάλαμε στά μέλη μας μιά προσανατολισμένη πρός τά ἔργα προσέγγιση στή χριστιανική ζωή. Ἀπαιτήσαμε ἐμμονή σέ καταπιεστικές διατάξεις τοῦ κώδικα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἐξασκήσαμε μιά ἴσχυρά νομικιστική προσέγγιση στή διακυβέρνηση τῆς ἐκκλησίας.

Ἡ προηγούμενη παλαιοδιαθηκική προσέγγισή μας ὑπέθαλψε συμπεριφορές ἀποκλειστικότητας καί ἀνωτερότητας, ἀντί γιά τή νέα καινοδιαθηκική διδασκαλία τῆς ἀδελφότητας καί τῆς ἐνότητας. Δώσαμε ὑπερδολική ἔμφαση στίς προσδέλεψεις καί τίς προφητικές εἰκασίες, ὑποτιμώντας τό ἀληθινό εὐαγγέλιο τῆς σωτηρίας μέσω τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Αὐτές οἱ διδασκαλίες καί οἱ πρακτικές εἶναι πηγή ὑπέροχας θλίψης. Θυμόμαστε μέ δύνη τή μεγάλη στεναχώρια καί τά παθήματα πού προέκυψαν ἀπό αὐτές.

Κάναμε λάθος. Ποτέ δέν εῖχαμε τήν πρόθεση νά παραπλανήσουμε κανέναν. Ἐστιαζόμασταν τόσο σ' αὐτό πού πιστεύαμε ὅτι κάναμε γιά τόν Θεό, πού δέν ἀναγνωρίζαμε τόν πνευματικό δρόμο ὅπου δρισκόμασταν. Μέ ν̄ χωρίς πρόθεση, αὐτός ὁ δρόμος δέν ἤταν ὁ δρόμος τῆς Βίβλου.

Καθώς κοιτάμε πίσω, ἀναρωτιόμαστε πῶς μπορούσαμε νά εἴμαστε τόσο λάθος. Οἱ καρδιές μας συναντοῦν ὄλονς ὅσους πλανήθηκαν ώς πρός τίς Γραφές, ἐξαιτίας τῆς διδασκαλίας μας. Δέν ὑποτιμάμε τόν πνευματικό ἀποπροσανατολισμό καί τή σύγχυσή σας. Ἐπιθυμοῦμε εἰλικρινά τήν κατανόηση καί τή συγχώρησή σας.

Δέν προσπαθοῦμε νά καλύψουμε τά πνευματικά καί Γραφικά λάθη τοῦ παρελθόντος μας. Δέν εἶναι ἡ πρόθεσή μας νά μπαλώσουμε ἀπλῶς τά σφάλματά μας. Κοιτάμε τήν ἰστορία μας τίμια κατά πρόσωπο, κι ἀντιμετωπίζοντας τά λάθη καί τίς ἀμαρτίες πού δρίσκουμε. Θά παραμένουν γιά πάντα μέρος τῆς ἰστορίας μας, χρησιμεύοντας σάν μόνιμη ὑπενθύμιση τῶν κινδύνων τοῦ νομικισμοῦ.

Τέτοια εὐθεία καί ντόμπρα παραδοχή καί ἀποδοχή τῆς εὐθύνης γιά κακό, δέν δρίσκεται στίς ἐκδόσεις τῆς Σκοπιᾶς.

Καθώς γνωρίζω προσωπικά τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, εἶμαι ἵκανοποιημένος πού πολλοί ἀπό αὐτούς εἶναι εἰλικρινεῖς στήν πεποίθησή τους ὅτι ὑπηρετοῦν τόν Θεό. Δυστυχῶς, αὐτή ἡ πεποίθηση συνοδεύεται ἀπό μιά παράλληλη πεποίθηση ὅτι ἡ Ὁργάνωση τῆς ὁποίας ἥγοῦνται εἶναι ὁ ἀγωγός τοῦ Θεοῦ για ἐπικοινωνία μαζί Του, ἀνώτερη ἀπό ὅλες τίς ἄλλες ἐπίγειες θρησκευτικές δογανώσεις – μιά πεποίθηση πού μαρτυρεῖ μιά κατάσταση ἀρνησης, κατά τήν ὁποία δέν ἐπιτρέπουν στόν ἑαυτό τους νά ἀντιμετωπίσει τήν πραγματικότητα τῆς ἐσφαλμένης πορείας καί ἰστορίας τῆς Ὁργάνωσης. “Οσο εἰλικρινά κι ἀν ἐπιθυμοῦν νά ὑπηρετήσουν τόν Θεό, αὐτό δυστυχῶς δέν τούς ἔχει προστατέψει ἀπό μιά ἀξιοπρόσεκτη ἀναισθησία στό ἐνδεχόμενο ἀπογοητευτικό ἀποτέλεσμα τῶν ἀποτυχημένων ἀποκαλυπτικῶν προβλέψεών τους, τό ἀποτέλεσμα νά ἔξασθενήσει ἡ ἐμπιστοσύνη κάποιων ἀνθρώπων στήν ἐγκυρότητα καί τήν ἀξία τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Κεφάλαιο 11

Σημεῖο ἀποφάσεων

“Ομως, ὅλα ὅσα ᾔσαν γιά μένα κέρδη, αὐτά τά θεωρῶ τώρα
ζημία γιά χάρη τοῦ Χριστοῦ. Ἀκόμα περισσότερο, θεωρῶ
ὅτι τά πάντα εἶναι ζημία σέ σύγκριση μέτοχος τῆς γνώσης
τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου μου, γιά χάρη τοῦ ὄποιου ἔχω
χάσει τά πάντα (Φιλιππ. 3:7,8, NIV).

Μέχρι τό τέλος τοῦ 1979 εἶχα φτάσει στό προσωπικό μου σταυροδρόμι. Εἶχα ξοδέψει σχεδόν 40 χρόνια σάν ἐκπρόσωπος πλήρους ἀπασχόλησης, ὑπηρετώντας σέ κάθε ἐπίπεδο τῆς δομῆς τῆς Ὁργάνωσης. Τά τελευταῖα 15 χρόνια τά εἶχα περάσει στά Κεντρικά Γραφεῖα, καί τά ἐννέα τελευταῖα ἀπό τά χρόνια αὐτά ώς μέλος τοῦ παγκόσμιου Κυβερνῶντος Σώματος τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωθᾶ. Αὐτά τά τελευταῖα ἐννέα χρόνια ἦταν ἡ κρίσιμη περίοδος γιά μένα. Σ' αὐτά οἱ ψευδαισθήσεις συναντήθηκαν μέ τήν πραγματικότητα. Ἀπό τότε ἔχω ἐκτιμήσει τήν δρθότητα μᾶς φράσης πού διάδασα πρόσφατα. Τήν ἔχει διατυπώσει ἔνας πολιτικός πού τώρα δέν ζει πιά. Εἶχε πεῖ:

Πολύ συχνά ὁ μεγάλος ἔχθρος της ἀλήθειας δέν εἶναι τό φέμα – σκόπιμο, κατασκευασμένο καί ἀνέντιμο – ἀλλά ὁ μύθος, ἐπίμονος, πειστικός καί μή οεαλιστικός.

Τώρα αἴρχιζα νά συνειδητοποιῶ πόσο μεγάλο μέρος ἀπό αὐτό στό όποιο εἶχα βασίσει ὀλόκληρη τή ζωή μου ώς ἐνήλικας, ἦταν ἀκριβῶς αὐτό, ἔνας μύθος, «ἐπίμονος, πειστικός καί μή οεαλιστικός». Δέν ἦταν ὅτι ἄλλαξε ἡ γνώμη μου γιά τή Βίβλο. “Αν μή τί ἄλλο, ἡ ἐκτίμησή μου γι’ αὐτήν αὐξήθηκε ἀπό τίς ἐμπειρίες πού εἶχα. Μόνο αὐτή ἔδινε σημασία καί νόημα σ’ αὐτά πού

έβλεπα νά συμβαίνουν, στίς συμπεριφορές πού έβλεπα νά έκδηλώνονται, στίς λογικές πού άκουγα νά άναπτύσσονται, στήν ένταση καί τήν πίεση πού ένιωθα. Ἡ ἀλλαγή πού έπηλθε ἦταν ἀπό τή συνειδητοποίηση ὅτι έβλεπα τίς Γραφές ἀπό ἄποψη τόσο οὐσιαστικά αἰρετική, μιά παγίδα ἀπ' τήν ὁποία νόμιζα ὅτι ἡμιουν προστατευμένος. Ἀνακάλυψα ὅτι ὅταν ἀφηνα τίς Γραφές νά μιλοῦν γιά τόν έαυτό τους – χωρίς νά έχουν πρῶτα περάσει ἀπό τή χοάνη κάποιας, ὑποκείμενης σέ σφάλματα, ἀνθρώπινης ἀντιπροσωπείας ὡς «ἀγωγοῦ», γίνονταν πολύ περισσότερο μεστές νοήματος. Είλικρινά, εἶχα μείνει ἔκπληκτος ἀπό τό πόση ἀπό τή σημασία τους μοῦ διέφευγε.

Τό ἐρώτημα ἦταν, τί ἔπρεπε νά κάνω τώρα; Τά χρόνια μου στό Κυδερών Σῶμα, τά πράγματα πού εἶχα ἀκούσει νά λέγονται μέσα καί ἔξω ἀπό τίς συνεδρίες του, τό βασικό πνεῦμα πού εἶδα νά έκδηλώνεται, μ' ἔφερναν σταθερά στήν ἐπίγνωση ὅτι ὅσον ἀφοροῦσε τήν Ὁργάνωση, «ὅ ἀσκός εἶχε παλιώσει», εἶχε χάσει τήν ὁποια εὐκαμψία μπορεῖ νά εἶχε, καί εἶχε σκληρύνει τήν ἀντίστασή του σέ κάθε Γραφική διόρθωση, εἴτε πρός τίς δογματικές πεποιθήσεις της, εἴτε πρός τίς μεθόδους ἀντιμετώπισης αὐτῶν πού περίμεναν καθοδήγηση ἀπό ἐκείνη.¹ Αἰσθανόμουν, καί ἀκόμα αἰσθάνομαι, ὅτι ὑπῆρχαν πολλοί καλοί ἀνθρώποι στό Κυδερών Σῶμα. Σ' ἔνα ὑπεραστικό τηλεφώνημα, ἔνας πρώην Μάρτυρας μοῦ εἶπε: «”Ημασταν ἀκόλουθοι ἀκολούθων». “Ἐνας ἄλλος μοῦ εἶπε: «”Ημασταν θύματων». Νομίζω ὅτι καί οἱ δύο δηλώσεις εἶναι σωστές. Ὁ Κάρολος Τέιζ Ρώσσελ ἀκολούθησε τίς ἀπόψεις δρισμένων ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς του κι ἔγινε θύμα κάποιων ἀπό τούς μύθους πού αὐτοί διέδιδαν ὡς «ἀποκαλυμμένη ἀλήθεια». Κάθε διάδοχός του στήν ἥγεσία τῆς Ὁργάνωσης ἀκολούθησε τήν ἴδια γραμμή, προσφέροντας κατά καιρούς συμπληρωματικούς μύθους πρόσ-

1. Συγκρίνετέ το μέ τά λόγια τοῦ Ἰησοῦ στό Λουκ. 5:37-39. (37. καὶ οὐδεὶς ὅλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή γε, ὁ οἶνος ὃ νέος τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· 38. ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται 39. καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν εὐθέως θέλει νέον λέγει γάρ· ὁ παλαιός χρηστότερός ἐστιν).

ὑποστήριξη, ἡ πρός τελειοποίηση, τοῦ ἀρχικοῦ μύθου. Ἀντί γιά μνησικακία, νιώθω μόνο συμπόνια γι' αὐτούς τούς ἀνθρώπους πού γνωρίζω, γιατί κι ἐγώ ἐπίσης ἥμουν ἔνα τέτοιο «θύμα θυμάτων», ἔνας «ἀκόλουθος ἀκολούθων».

Παρότι κάθε χρονιά στό Κυδερνῶν Σῶμα, εἰδικά ἀπό τό 1976 καὶ μετά, γινόταν ὅλο καὶ πιό δύσκολη καὶ ἀγχογόνος γιά μένα, πιανόμουν ἀπό τήν ἐλπίδα ὅτι τά πράγματα θά βελτιώνονταν. Ἐν καιρῷ ὑποχρεώθηκα νά ἀναγνωρίσω ὅτι αὐτή ἡ ἐλπίδα δέν στηριζόταν σέ πραγματικά δεδομένα.

Δέν ἀντιμαχόμουν τήν ἔξουσία. Ἀντιμαχόμουν τά ἄκρα στά δόποια ἔφθανε. Δέν μπιοροῦσα νά πιστέψω ὅτι ὁ Θεός σκόπευε ποτέ νά ἔξασκουν ἀνθρωποι, στίς ζωές ἄλλων μελῶν τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας, τέτοιον ἀπολυταρχικό ἔλεγχο πού εἰσχωροῦσε παντοῦ. Ὁπως τό καταλάβαινα ἐγώ, ὁ Χριστός δίνει στήν ἐκκλησία Του ἔξουσία μόνο γιά νά ὑπηρετεῖ, ποτέ γιά νά κυριαρχεῖ.²

Παρομοίως, δέν ἐναντιωνόμουν στήν «ὁργάνωση» μέ τήν ἔννοια μᾶς ὁργανωτικῆς δομῆς μέ δρισμένη τάξη, μέθοδο, σύστημα καί ἐντολές, γιατί ἀντιλαμβανόμουν ὅτι ἡ ἴδια ἡ χριστιανική ἐκκλησία περιελάμβανε μιά τέτοια ἐσωτερική ὁργάνωση.³ Ὁμως πίστευα ὅτι ὅποια κι ἂν ἦταν ἡ ὁργανωτική δομή, ὁ σκοπός καί ἡ λειτουργία της, ἡ ἴδια ἡ ὑπαρξή της, ὑπῆρχε μόνο ὡς διοήθεια γιά τούς ἀδελφούς· ἦταν ἐκεῖ γιά νά ὑπηρετεῖ τά συμφέροντά τους, ὅχι τό ἀντίθετο. Ὁποια καί νά ἦταν ἡ ὁργανωτική δομή, ὑπῆρχε γιά νά οἰκοδομεῖ τούς ἀντρες καί τίς γυναικες ὅστε νά μήν εἶναι πιά πνευματικά νήπια, πού ἔξαρτῶνται ἀπό ἀνθρώπους ἡ ἀπό ἔνα θεσμοποιημένο σύστημα, ἄλλα γιά νά εἶναι ἴκανοί νά δροῦν ώς ἐνήλικοι, πλήρως ἀνεπτυγμένοι, ὅριμοι Χριστιανοί. Δέν ὑπῆρχε γιά νά τούς ἐκπαιδεύσει νά συμμιορφώνονται ἀπλά σέ ἔνα σύνολο κανόνων καί κανονισμῶν τῆς Ὁργάνωσης, ἄλλα γιά νά τούς διοηθήσει νά γίνουν πρόσωπα «πού ἔχουν τίς δυνάμεις τῆς ἀντίληψής τους γυμνασμένες στό

2. Ματθ. 20:25-28· 23:8-12· Β' Κορ. 4:5· Α' Πετρ. 5:3.

3. Α' Κορ. 12:4-11, 25· 14:40.

νά διακρίνοντας τό καλό καὶ τό κακό».⁴ Ὁποια διευθέτηση καὶ νά ὑπῆρχε, θά ἔπειτε νά συμβάλλει σέ μιά γνήσια αἰσθηση ἀδελφοσύνης, μέ τήν ἐλευθερία τοῦ λόγου καὶ τήν ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη πού φέρνει ἡ ἀληθινή ἀδελφοσύνη – ὅχι σέ μιά ἔταιρεία ἀποτελούμενη ἀπό τούς λίγους, πού εἶναι οἱ κυβερνῶντες, καὶ τούς πολλούς πού εἶναι οἱ κυβερνώμενοι. Καὶ τελικά, ὅποια καὶ νά ᾔταν ἡ διευθέτηση, ὁ τρόπος νά ἥγηθει κανείς ἐκεῖ θά ἔπειτε νά εἶναι μέ τό παράδειγμα, μέ τό νά παραμένει σταθερά στὸ Λόγο τοῦ Θεοῦ, μεταφέροντας καὶ διδάσκοντας τίς ὁδηγίες τοῦ Διδασκάλου ὅπως τίς παρέδωσε, ὅχι «προσαρμόζοντάς τες» γιά νά ταιριάζουν μέ ὅ, τι φαινόταν συμφέροντας σέ μιά ὀργάνωση δημιουργημένη ἀπό ἀνθρώπους, ὅχι μέ τό «νά κάνει τούς ἀνθρώπους νά νιώθουν τό δάρος τῆς ἔξουσίας» μέ τόν τρόπο πού κάνουν οἱ μεγάλοι του κόσμου.⁵ Θά ἔπειτε νά καταλήγει στήν ἔξυψωση τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὡς Κεφαλῆς, ὅχι στήν ἔξυψωση μιᾶς ἐπίγειας δομῆς ἔξουσίας καὶ τῶν ἐκπροσώπων της. Ὁπως ᾔταν, αἰσθανόμουν ὅτι ὁ ρόλος τοῦ Ἰησοῦ ὡς ἐνεργοῦ Κεφαλῆς ἐπισκιαζόταν, καὶ τελικά ἔξαφανιζόταν ἀπό τήν αὐταρχική διοίκηση καὶ τόν αὐτοεγκωματισμό τῆς ὀργάνωσης.

Ἄκομη περισσότερο, δέν ἀρνιόμουν τήν ἀξία καὶ τήν ἀνάγκη τῆς διδασκαλίας. Ἀλλά δέν μποροῦσα ποτέ νά δεχτῷ ὅτι οἱ ἔρμηνεις τῆς Ὁργάνωσης, πού βασίζονταν στήν ἐναλλαγή ἀνθρώπινων συλλογισμῶν, μποροῦσαν ποτέ νά γίνουν ἵσες σε αὐθεντία καὶ κύρος μέ τίς ἀληθεῖς δηλώσεις πού δρίσκονται στόν ἀμετάβλητο Λόγο τοῦ Θεοῦ. Ἡ μεγάλη σημασία πού δινόταν στίς παραδοσιακές ἀπόψεις, ἡ διαστροφή καὶ διαστρέβλωση πού γινόταν στό Λόγο τοῦ Θεοῦ ὥστε νά προσαρμοστεῖ στίς ἀπόψεις αὐτές, καὶ οἱ ἀσυνέπειες πού κατέληγαν σέ διπλά κριτήρια, ᾔταν γιά μένα πηγή σοβαρῆς συναισθηματικῆς ταραχῆς. Αὐτό πού ἔδρισκα ἀπαράδεκτο δέν ᾔταν ἡ διδασκαλία, ἀλλά ὁ δογματισμός.

Κατά τά χρόνια τῆς ὑπηρεσίας μου στό Κυβερνῶν Σῶμα,

4. Ἔδρ. 5:14· Κορ. 8:9· 16:13, 14.

5. Ματθ. 20:25.

προσπάθησα νά ἐκφράσω τίς ἀπόψεις πού εἶχα. Ἀνακάλυψα ἀπό τήν ἀρχή ὅτι αὐτό μοῦ ἔφερνε δυσκολία, ἀντιπάθεια. Στό τέλος ἔφερε ἀπόρριψη, ἀποπομπή.

Τό φθινόπωρο τοῦ 1979 μοῦ εἶχε ἀνατεθεῖ νά κάνω μιά «ἐπί-σκεψη ζώνης» σέ δρισμένα Γραφεῖα Τμήματος στή Δυτική Ἀφρική. Μερικά ἦταν σέ χῶρες ὅπου οἱ κυβερνήσεις εἶχαν ἐπι-βάλει ἐπίσημη ἀπαγόρευση στή δραστηριότητα τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ. Γνωρίζοντας πόσο εὔκολα μποροῦσε νά συμβεῖ κάτι πού νά κατέληγε στήν κράτηση, καί πιθανῶς στή φυλάκι-σή μου, αἰσθάνθηκα τήν ὑποχρέωση νά συζητήσω κάποιες ἀπό τίς ἀνησυχίες μου μέ τή σύζυγό μου. (Λαμβάνοντας ὑπόψη προηγούμενα προβλήματα ὑγείας πού παρουσίασε, μεταξύ αὐ-τῶν κι ἔνα σοβαρό πρόβλημα μέ τό αἷμα τῆς, πού παραλίγο νά ἐπιφέρει τό θάνατό της τό 1969, αἰσθανόμουν ὅτι ἦταν καλύτε-ρα νά κάνω τό ταξίδι μόνος.) Μολονότι δέν μποροῦσε νά μέ βοηθήσει, παρά μόνο νά ἀντιληφθεῖ τή συναισθηματική ὑπερέ-νταση πού ἔνιωθα, δέν εἶχα συζητήσει ποτέ μαζί της τίς πραγ-ματικές περιστάσεις πού δημιούργησαν αὐτή τήν ὑπερένταση, ποιά ἦταν πραγματικά τά αἴτια πού μέ ἐπηρέαζαν. Τώρα ἔνιω-θα ὅτι ὅχι μόνο ἦταν ὁ κατάλληλος καιρός, ἀλλά ὅτι εἶχα ὑπο-χρέωση νά ἔξετάσω μαζί της τί εἶχα ἀντιληφθεῖ, εἰδικά στό φῶς τῶν Γραφῶν. Πῶς μποροῦσα ν' ἀφήνω ἀνθρώπους νά μέ συ-γκρατοῦν ἀπό τό νά συζητήσω μέ τήν ἵδια τή σύζυγό μου ἀλή-θειες πού εἶδα στό Λόγο τοῦ Θεοῦ;

‘Από τότε ἀποφασίσαμε ὅτι ἡ ἐνδεδειγμένη πορεία γιά μᾶς ἦταν νά τερματίσουμε τή δραστηριότητά μας στά Κεντρικά Γραφεῖα. Νιώσαμε ὅτι αὐτό ἀπαιτοῦσε ἡ εἰρήνη τοῦ νοῦ καί τῆς καρδιᾶς μας, καθώς καί ἡ σωματική μας ὑγεία. Ἐπίσης εἶχαμε ἀμυδρές ἐλπίδες ὅτι ἵσως ἦταν ἀκόμα δυνατόν νά κάνουμε παι-δί, καί γιά τήν ἀκρίβεια εἶχαμε μιλήσει γι' αὐτό μέ δύο για-τρούς, περιλαμβανομένου ἑνός ἀπό τό προσωπικό, τοῦ Δρ. Κάρλτον, μέ τόν ὅποιο εἶχαμε μιλήσει ἐμπιστευτικά.⁶

6. Ἡ σύζυγός μου εἶναι δεκατρία χρόνια μικρότερη ἀπό μένα. Ἀναγνωρίζα-με τούς κινδύνους, στούς ὅποιους οἱ γιατροί μᾶς ἐπέστησαν τήν προσοχή, ἀλλά ἡμασταν πρόθυμοι νά τους ἀντιμετωπίσουμε.

”Ημουν πενήντα ἑπτά ἐτῶν, καὶ ἤξερα ὅτι ἔξαιτίας αὐτοῦ τοῦ παράγοντα θά ἦταν πολύ δύσκολο νά δρῷ κάποια κοσμική ἐργασία. Ἀλλά εἶχα ἐμπιστοσύνη ὅτι, μέ κάποιον τρόπο, τά πράγματα θά πήγαιναν καλά.

”Η ἀπόφαση δέν ἦταν εὔκολη. ”Ἐνιωθα νά δρίσκομαι σέ ὄδυνηρό δίλημμα, ἀνάμεσα σέ δύο ἐπιθυμίες. Ἀπό τή μία ἐνιωθα ὅτι μέ το νά παραμένω στό Κυνδερνών Σῶμα, μποροῦσα τουλάχιστον νά μιλῶ ὑπέρ τῶν συμφερόντων ἄλλων, ὑπέρ τῆς ἀλήθειας τῶν Γραφών, ὑπέρ τῆς μετριοπάθειας καί τῆς ἴσορροπίας, ἀκόμα κι ἀν ἄκουγαν τή φωνή μου μέ ἐνόχληση ἢ τήν ἀγνοοῦσαν. Προαισθανόμουν ὅτι ἡ χρονική περίοδος κατά τήν ὅποια μποροῦσα νά τό κάνω ἔφτανε γρήγορα στό τέλος της, ὅτι ἡ ὅποια φωνή εἶχα στίς συζητήσεις τοῦ Κυνδερνώντος Σώματος θά ἀποκλειόταν, θά καταπνιγόταν. Αύτή ἡ ἐπιθυμία εἶχε γιά μένα ἵση διαρύτητα μέ τήν ἐπιθυμία νά ἐλευθερωθῶ ἀπό τή συμμμετοχή σέ μιά δομή ἔξουσίας πού δέν μποροῦσα νά ὑπερασπίσω Γραφικά καί καί σέ ἀποφάσεις πού δέν μποροῦσα νά ἀνεχτῶ ἡθικά.

”Αν ὁ σκοπός μου ἦταν ἡ ἀσφάλεια καί ἡ ἄνεση, θά εἶχα σίγουρα ἐπιλέξει νά μείνω ἐκεῖ πού ἥμουν, γιατί ὡς μέλη τοῦ προσωπικοῦ τῶν Κεντρικῶν Γραφείων θά εἶχαμε ἔξασφαλισμένες ὅλες τίς ύλικές μας ἀνάγκες. Τά πολλά χρόνια ἀρχαιότητάς μας στήν ὑπηρεσία θά μᾶς ἐπέτρεπαν νά ἐπιλέξουμε κάποια ἀπό τά καλύτερα δωμάτια, πού κατά περιόδους γίνονταν διαθέσιμα σέ πολλά μεγάλα κτίρια τῆς Ἐταιρείας.⁷

Τό διάστημα διακοπῶν μας θ' αὐξανόταν στό ἴσοποσο ἔξι περίπου ἑβδομάδων τό χρόνο, καί, ἐπειδή ἥμουν μέλος τοῦ Κυνδερνώντος Σώματος, θά ἦταν πάντα δυνατό νά συνδυάσω τίς διακοπές μέ ἀνάληψη ὄμιλιων, πού μποροῦσαν νά μᾶς φέρουν σέ μέρη σέ ὅλες τίς ΗΠΑ καί τόν Καναδά, ἢ μέ «ἐπισκέψεις ζώ-

7. Η Ἐταιρεία εἶχε λίγο καιρό πρίν ἀγοράσει τό 15 ὀρόφων Ξενοδοχεῖο Τάουερς (Towers) τό όποιο προστέθηκε στίς ἄλλες δεκαώδοφες κατοικίες πού ἥδη κατεῖχε στήν περιοχή Μπρούκλιν Χάιτς (Brooklyn Heights). Ἀπό τότε ἡ Ἐταιρεία εἶχε ἀγοράσει μέσω μεσιτῶν τά ξενοδοχεῖα Στάντις Άρμς (Standish Arms) καί Μπόσερτ (Bossert), καί τά δύο στό Μπρούκλιν, καθώς ἐπίσης ἀνήγειρε στήν περιοχή ἓνα κτίριο 30 ὀρόφων κατάλληλο γιά διαμονή.

νης» πού μποροῦσαν νά μᾶς φέρουν σέ μέρη σ' ὅλη τή γῆ. (Τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος μποροῦν νά κάνουν τακτικά τίς διακοπές τους σέ μέρη πού ἔνας μέσος ἄνθρωπος μόνο νά τά ὀνειρευτεῖ μπορεῖ.) Τό 1978, ἡ σύζυγός μου κι ἐγώ δρεθήκαμε νά ἐπιβιβαζόμαστε σέ ἀεροπλάνο πάνω ἀπό 50 φορές μέσα σέ μία μόνο χρονιά, καί μέ τήν πάροδο τῶν χρόνων εἶχαμε ταξιδέψει στήν Κεντρική καί τή Νότια Ἀμερική, τήν Ασία, τήν Εὐρώπη, τήν Αφρική καί τή Μέση Ανατολή.

*Πρώην
ξενοδοχεῖα
πού τώρα
ἀνήκουν
στή «Σκοπιά»*

*Προσωπικό δωμάτιο
στά Κεντρικά Γραφεῖα*

”Αν ζητοῦσα γόητρο ἢ θέση ὑπεροχῆς, λογικά δέν θά μποροῦσα νά ζητήσω περισσότερα.” Ήδη ἀρνιόμουν σέ μηνιαία βάση τρεῖς ἢ τέσσερις προσκλήσεις γιά διμιλίες, γιά κάθε μία πού δεχόμουν. Σέ ὅλον τόν κόσμο, ἀν ταξίδευα στό Παρίσι, τήν Ἀθήνα, τή Μαδρίτη, τή Λισσαβώνα, τήν πόλη τοῦ Μεξικοῦ, τό Σάο Πάολο, καί σχεδόν ὅλες τίς μεγάλες πόλεις, χρειαζόταν μόνο νά εἰδοποιήσω τό Γραφεῖο Τμήματος καί θά κανονιζόταν μιά συνάντηση στήν δύοια θά συνέρρεαν χιλιάδες Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ. ”Εγινε σχεδόν κοινός τόπος ν' ἀπευθύνομαι σέ ἀκροατήρια πού σέ ἀριθμό κυμαίνονταν μεταξύ 5.000 καί 30.000 ἀτόμων. Στήν πράξη, ὅπουδήποτε πηγαίνει ἔνα μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, εἶναι πάντα ὁ τιμώμενος καλεσμένος ἀνάμεσα στούς ὑπόλοιπους Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ.⁸

8. ”Ολα αυτά μοῦ φέρουν στό νοῦ τά λόγια τοῦ Ἰησοῦ στό Ματθ. 23:6. («...καί στά δεῖπνα ἀγαποῦν τήν πρώτη θέση, καί στίς Συναγωγές τίς πρωτοκαθεδρίες»).

“Οσο γιά τό ΐδιο τό Κυδερνών Σώμα, μου ḥταν ἀρκετά προφανές ὅτι ἡ ἐκτίμηση τῶν ἄλλων ὄμοτίμων μου ἔκει μποροῦσε νά ἔξασφαλιστεῖ ἀπλά μέ τό νά ἐκφράζει κανείς τακτικά ὀλοκληρωτική ὑποστήριξη γιά τήν Ὁργάνωση

Μιλώντας στή Μαδρίτη

καί, μέ σπάνιες ἔξαιρέσεις, μέ τό νά παρατηρεῖ πρός τά ποῦ κλίνει ἡ πλειοψηφία σέ συζητήσεις, καί μέ τό νά μιλᾶ καί νά ψηφίζει σ' αὐτή τήν κατεύθυνση. Λέγοντας αὐτό δέν εῖμαι κυνικός. Αὐτοί οἱ λίγοι ἄλλοι πού περιστασιακά ἔνιωθαν ὑποχρεωμένοι νά ἐκφράσουν ἀντιρρήσεις συνείδησης σέ συγκεκριμένες παραδοσιακές θέσεις, πολιτικές ἡ διδασκαλίες, γνωρίζουν – ἀκόμα κι ἄν δέν τό ἐκφράζουν – ὅτι εἶναι ἔτσι.

‘Ακόμα κι ἔτσι ὅπως ḥταν, εῖχα διοριστεῖ μέλος σέ δύο ἀπό τίς Ἐπιτροπές τοῦ Κυδερνώντος Σώματος μέ τή μεγαλύτερη ἐπιρροή, τήν Ἐπιτροπή Συγγραφῆς καί τήν Ἐπιτροπή Ὑπηρεσίας. Ἡ Ἐπιτροπή Συγγραφῆς ἔκρινε σκόπιμο νά μου ἀναθέσει νά ἐπιδιέπω (οχι νά συγγράψω) τήν ἀνάπτυξη ἐνός ἀριθμοῦ ἐκδόσεων, οἱ ὅποιες θά τυπώνονταν τελικά σέ πολλές γλώσσες, σέ ἑκατομμύρια ἀντίτυπα.⁹

9. Σ' αὐτά περιλαμβάνονταν τά διόλια «Is this life All There Is?» («Εἶναι ἡ ζωὴ ἀντή ἡ μόνη πού ὑπάρχει;») πού στήν πραγματικότητα εἶχε γράψει ὁ Ράινχαρτ Λένγκτατ· «Life Does Have a Purpose» («Ἡ ζωὴ ἔχει σκοπό», τοῦ Ἐντ Ντάνλαπ)· «Making your Family Life Happy» («Κάνοντας εύτυχισμένη τήν οἰκογενειακή σας ζωὴ», γραμμένο κυρίως ἀπό τὸν Κόλιν Κουάκενμπους (Colin Quackenbush))· «Choosing the Best Way of Life» («Ἐπιλέγοντας τόν καλύτερο τρόπο ζωῆς» τοῦ Ράινχαρτ Λένγκτατ)· καὶ «Commentary on the Letter of James» («Σχολιολόγιο στήν ἐπιστολή τοῦ Ἰακώδου», τοῦ Ἐντ Ντάνλαπ). Τόν καιρό πού παραιτήθηκα μου εἶχε ἀνατεθεῖ νά ἐπιδιέψω τήν ἀνάπτυξη ἐνός διόλιον γιά τή ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ συγγραφή τοῦ δόποιου εἶχε ἀνατεθεῖ στόν Ἐντ Ντάνλαπ.

°Η «φόρμουλα», ἃν μποροῦμε νά τήν ποῦμε ἔτσι, γιά νά διατηρηθεῖ μιά θέση ἐξοχότητας καί ὑπεροχῆς μέσα στήν Ὁργάνωση, ἡταν εὐδιάκριτη. Ἀλλά δέν μποροῦσα νά τήν δρῶ ἀποδεκτή συνειδησιακά.

Θά ἔπρεπε νά εἶμαι τυφλός γιά νά μήν δλέπω ὅτι οἱ ἐκφράσεις μου σέ δρισμένα θέματα, γιά τίς δόποιες παρεῖχαν κίνητρο αὐτά πού ἔνιωθα ώς ξεκαθάρες Γραφικές θέσεις, δέν ευχαριστοῦσαν πολλούς στό Κυβερνῶν Σῶμα. °Υπῆρξαν φορές πού πήγαινα σέ συνεδριάσεις τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ἔχοντας ἀποφασίσει νά μή μιλήσω, προκειμένου νά δῶ νά ἀναπτύσσεται ἐχθρότητα. Ἀλλά ὅταν ἀνέκυπταν θέματα πού μποροῦσαν νά ἐπηρεάσουν σοδαρά τίς ζωές ἀνθρώπων, ἔδρισκα ὅτι δέν μποροῦσα νά συγκρατηθῶ καί νά μήν ἐκφράσω γνώμη. Θά ἔνιωθα ἔνοχος ἃν δέν τό ἔκανα. Δέν εἶχα ψευδαισθήσεις ὅτι αὐτό πού ἔλεγα θά εἶχε ἴδιαίτερη δαρύτητα – γιά τήν ἀκρίβεια ἥξερα ἀπό ἐμπειρία ὅτι πιθανότατα θά ἔκανε τή δική μου θέση πιό δύσκολη, πιό ἐπισφαλή. Ἀλλά αἰσθανόμουν ὅτι ἃν δέν ὑποστήριζα κάποιες συγκεκριμένες ἀρχές πού ἔνιωθα ὅτι ἡταν ζωτικές γιά τό Χριστιανισμό, τότε δέν ὑπῆρχε λόγος νά δρίσκομαι ἐκεῖ, ἐν προκειμένῳ δέν ὑπῆρχε πραγματικός σκοπός στή ζωή.

°Εχει ἀναφερθεῖ ὅτι ἀπό τό 1978 καί μετά ἄρχισε νά ἐκδηλώνεται μιά ἀλλαγή κλίματος στό Κυβερνῶν Σῶμα. °Η ἀρχική εὐφορία πού συνόδευε τή δραματική ἀλλαγή στή διοίκηση εἶχε ξεθωριάσει. Τό πνεῦμα ἀδελφικῆς «συντροφικότητας» πού ἔμοιαζε νά ὑπερισχύει γιά ἔνα διάστημα, μαζί μέ τίς συνοδευτικές ἐκφράσεις μετριοπάθειας καί μεγαλύτερης ἐλαστικότητας στίς ἀπόψεις, εἶχε ἐπίσης μειωθεῖ αἰσθητά. Τά μέλη εἶχαν ἐδραιωθεῖ στίς ἴδιαίτερες θέσεις τους στίς διάφορες ἐπιτροπές καί μετά ἀπό ἔνα διάστημα φάνηκε νά παρουσιάζεται ἐκ μέρους δρισμένων μιά «μυϊκή ἀκαμψία». Εὐδιάκριτες γραμμές ἄρχισαν νά παρουσιάζονται μεταξύ τῶν μελῶν, ὥστε συχνά δέν ἡταν δύσκολο νά προβλέψει κανείς πῶς θά ἐξελισσόταν ἡ ψηφοφορία γιά κάποιο θέμα.

Ἄν, γιά παράδειγμα, σήκωναν τό χέρι οί Μίλτον Χένσελ, Φρέντ Φράντς, Τέντ Τζάρας καί Λόνυτ Μπάρν, μποροῦσε κανείς νά εἶναι γενικά σίγουρος ὅτι θά σήκωναν ἐπίσης τό χέρι

καί οἱ Κάρευ Μπάρμπερ, Μάρτιν Πέτσιγκερ, Ούιλλιαμ Τζάκσον, Γιωργος Γάγκας, Γκράντ Σοῦτερ καὶ Τζάκ Μπάρ. "Αν οἱ πρῶτοι δέν σήκωναν τό χέρι, γενικά οὔτε καὶ οἱ δεύτεροι θά τό σήκωναν. Μερικοί ἄλλοι πιθανόν νά ψήφιζαν μαζί τους, ἀλλά ἡ ψῆφος τους δέν ̄ταν τόσο προβλέψιμη. Αὐτό τό μοντέλο ἐπικρατοῦσε, μέ σπάνιες ἔξαιρέσεις.

Τό μοντέλο αὐτό ἐπαληθεύσταν ἵδιαίτερα ἀν δρισκόταν ὑπό συζήτηση κάποια παραδοσιακή πολιτική ἡ θέση. Μποροῦσε κανείς νά γνωρίζει προκαταβολικά τά μέλη πού σχεδόν σίγουρα θά ψήφιζαν ὑπέρ τῆς διατήρησης τῆς παραδοσιακῆς πολιτικῆς καὶ ἐναντίον τῆς ὁποιασδήποτε ἀλλαγῆς σ' αὐτήν. Ἀκόμα καὶ στήν περίπτωση τοῦ θέματος τῆς «ἐναλλακτικῆς θητείας», πού ἔχει ἥδη συζητηθεῖ σέ προηγούμενο κεφάλαιο, παρότι ἐδῶ αὐτά τά μέλη δέν εἶχαν τήν ἀριθμητική ὑπεροχή, μποροῦσαν ἀκόμα νά ἐμποδίσουν νά ἀλλάξει ἡ θέση γιά τό θέμα αὐτό ἀπό μιά πλειοψηφία τῶν δύο τρίτων.

Σέ δρισμένες διαφιλονικούμενες περιπτώσεις φαινόταν νά ὑπάρχουν τουλάχιστον κάποια στοιχεῖα προσπάθειας ἀσκησης πιέσεων ἐκ μέρους κάποιων μελῶν. Αἰσθανόμουν ὅτι ἀν κάποιος ἥθελε νά παρουσιάσει πληροφορίες ἐπιπλέον τῆς κανονικῆς συνεδρίας, ὁ καλύτερος τρόπος ̄ταν νά τίς θέσει ἐγγράφως καὶ νά παραδώσει ἀντίτυπα σέ ὅλα τά μέλη. Τότε τουλάχιστον ὅλοι ἀκούγαν τό ̄διο πράγμα καί, ούσιαστικά, προθέσεις καὶ σχέδια ἀποκαλύπτονταν ἀνοιχτά. "Ομως κανονικά τέτοιες γραπτές εἰσηγήσεις δίνονταν πολύ ἀραιά, καί, ὅταν δίνονταν, σπάνια συζητοῦντο σέ κάποια ἔκταση.

Ἡ συνεδρίαση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος τῆς 14ης Νοεμβρίου τοῦ 1979 ̄ταν, πιστεύω, ἔνας προάγγελος τῶν τραυματικῶν γεγονότων πού συγκλόνισαν δίαια τά Κεντρικά Γραφεῖα τήν ἀνοιξη τοῦ 1980, καταλήγοντας στήν ἀποκοπή ἀρκετῶν μελῶν τοῦ προσωπικοῦ γιά «ἀποστασία», κι ἐπίσης στή δική μου παραίτηση ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα καὶ ἀπό τό προσωπικό τῶν Κεντρικῶν Γραφείων.

Τήν ἡμέρα ἐκείνη χειριστήκαμε τέσσερα ζητήματα ἐλάσσονος σημασίας: κάθε πρόταση ἐγκρίθηκε διμόφωνα. "Ομως κάθε αἴσθηση ἀρμονίας πού μπορεῖ νά ὑπῆρχε, διαλύθηκε γρήγορα

ἀπό ἔνα ἀταίριαστο, δυσάρεστο σχόλιο. Ὁ Γκράντ Σοῦτερ εἶπε ὅτι ἡθελε νά φέρει πρός συζήτηση ἔνα θέμα, γιά τό δποιο δήλωσε ὅτι ὑπῆρχε ἀρκετό κουτσομπολιό. Εἶπε ὅτι εἶχε ἀκούσει ἀναφορές ὅτι κάποια μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος καί τῆς Ἐπιτροπῆς Συγγραφῆς εἶχαν δώσει ὄμιλίες στίς δποιες ἔκαναν σχόλια πού δέν ἦταν σύμφωνα μέ τή διδασκαλία τῆς Ὁργάνωσης, κι ὅτι αὐτό προκαλοῦσε σύγχυση. Εἶπε ἐπίσης ὅτι εἶχε ἀκούσει ὅτι κάποιοι μέσα στήν οἰκογένεια τοῦ προσωπικοῦ τῶν Κεντρικῶν Γραφείων χρησιμοποιοῦσαν ἐκφράσεις ὅπως: «ὅταν πεθάνει ὁ βασιλιάς Σαούλ τότε τά πράγματα θ' ἀλλάξουν».¹⁰

Δέν εἶχα ἀκούσει ποτέ κανέναν ἀπό τήν οἰκογένεια τῶν Κεντρικῶν Γραφείων νά κάνει τέτοια παρατήρηση. Ὁ Γκράντ Σοῦτερ δέν εἶπε ἀπό ποῦ πήρε τίς πληροφορίες του ἡ ποιός ἦταν ἡ πηγή τοῦ «κουτσομπολιοῦ» στό δποιο ἀναφέρθηκε, ὄμως ἔγινε πολύ ἔντονος, καί τόσο τά λόγια του ὅσο καί οἱ ἐκφράσεις τοῦ προσώπου του ἀντανακλοῦσαν σφοδρή ἔξαψη καί ταραχή. Καί, γιά πρώτη φορά σέ συζήτηση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ἤρθε στήν ἐπιφάνεια ὁ δρός «ἀποστασία».

Ἀκολούθησε ἀρκετή συζήτηση, μέ τά περισσότερα μέλη νά δείχνουν ὅτι πρώτη φορά ἀκούγαν τέτοια πράγματα. Ἐγώ ἀνέφερα ὅτι εἶχα κάνει ὄμιλίες στις ΗΠΑ καί σέ πολλές χῶρες, καί ὅτι σέ καμμιά δέν ἔκανα δηλώσεις πού νά ἀντικρούουν δημοσιευμένες διδασκαλίες τῆς Ὁργάνωσης. Ἡταν σπάνιο νά μήν ἡχογραφοῦνται οἱ ὄμιλίες ἐνός μέλους τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ἀπό ἔνα τουλάχιστον ἄτομο, καί, ἀν εἶχε εἰπωθεῖ ὅτιδήποτε ἀπρεπο θά ὑπῆρχαν οἱ ἀποδείξεις. Σ' αὐτή τήν περίπτωση τό Κυβερνῶν Σώμα δέν χρειαζόταν νά βασιστεῖ σέ φήμες γιά νά τό μάθει, ἐπειδή σίγουρα κάποιος θά μᾶς ἔγραφε γι' αὐτό, ζητώντας ἀπαντήσεις. Ρώτησα ἀν ὁ Γκράντ Σοῦτερ γνώριζε προσωπικά κάποια τέτοια περίπτωση ἐκ μέρους κάποιου μέλους τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ἡ τῆς Ἐπιτροπῆς Συγγραφῆς. Σχολία-

10. Ἱωσᾶς γινόταν ἀναφορά στόν πρόεδρο τῆς Ἐταιρείας (τόν Φρέντ Φράντζ): μερικοί προφανῶς πίστευαν (λανθασμένα) ὅτι ἡ προεδρία ἀντιπροσώπευε ἀκόμη τή βάση ἰσχύος πού κατεῖχε μέχρι τό 1976.

σε άπλα ότι «αὐτά τά θέματα συζητιοῦνται» και ότι κάποια μέλη του Επιτροπής Τμήματος πού παρακολουθοῦσαν σεμινάρια στά Κεντρικά Γραφεῖα εἶχαν πεῖ ότι «μπερδεύτηκαν» ἐπειδή εἶχαν άκούσει κάποιες συγκρουόμενες ἀπόψεις ἀπό αὐτούς πού διεξῆγαν τά μαθήματα.

Πάρθηκε ἀπόφαση νά διεξάγει ἔρευνα ἡ Επιτροπή Διδασκαλίας (πού εἶχε τήν ἐποπτεία τῶν σεμιναρίων). Σέ μιά κατοπινή συνεδρίαση, ἀνέφεραν ότι δέν εἶχαν δρεῖ στοιχεῖα γιά τά πράγματα αὐτά, και ότι ἡ μόνη «σύγχυση» στούς ἄνδρες τοῦ Γραφείου Τμήματος ἦταν σχετικά μ' ἓνα σημεῖο πού ἀναπτύχθηκε σέ μιά τάξη ἀπό τό μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος Κάροευ Μπάρμπερ. Πραγματεύθηκε ότι ἡ Βασιλεία τοῦ Χριστοῦ εἶχε ἀρχίσει τό 33 Κ.Χ. μέ τήν ἀνάληψή του στόν οὐρανό, και μερικοί δυσκολεύονταν νά συμβιβάσουν αὐτό μέ τή διδασκαλία γιά τό 1914.¹¹ Η ἐπίλυση τοῦ θέματος ἦταν μιά συμφωνία ότι ὅλα τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος θά πρόσεχαν ὅταν τούς ἀνετίθεντο διμιλίες· διμως στή συνεδρίαση δηλώθηκε καθαρά ότι αὐτό δέν συνεπαγόταν διποιαδήποτε προσπάθεια νά ἐλεγχθοῦν οἵ ίδιωτικές συζητήσεις τῶν μελῶν, ὅπως μεταξύ προσωπικῶν φίλων. Αὐτή ἡ τελευταία θέση δέν ἀποδείχθηκε ἀληθινή ὅταν δοκιμάστηκε στήν πράξη.

Βρήκα τή συζήτηση σημαντική, γεμάτη νόημα. Παρότι δικράντ Σοῦτερ δέν εἶχε κάνει νύξη ότι γνώριζε γιά κάποια περίπτωση ὅπου ἓνα μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, πού τοῦ εἶχε ἀνατεθεῖ νά κάνει διμιλία, ἔκανε σχόλια ἀντίθετα μέ τίς δημοσιευμένες διδασκαλίες, γνωρίζω ότι θά μποροῦσαν νά μνημονευθοῦν κάποιες περιπτώσεις. Τό Κυβερνῶν Σώμα εἶχε ἥδη ὑπόψη του τήν περίπτωση τῆς ἐπίσκεψης τοῦ Ἀλμπερτ Σούντερ σέ κάποια εὐρωπαϊκά Τμήματα, κατά τήν διποία προωθοῦσε τήν ἀποψη ότι ἡ ἐκφραση «αὐτή ἡ γενιά» μπορεῖ νά εἶχε νόημα διαφορετικό ἀπό αὐτό πού εἶχε δημοσιευθεῖ. Μᾶς εἶχαν

11. Η ἐπίσημη διδασκαλία ἦταν ότι στήν ἀνάληψή του ὁ Χριστός ἀρχισε νά κυβερνᾶ ὡς διασιλιάς τῆς ἐκκλησίας του μόνο· ότι τό 1914 πήρε πλήρη ἐξουσία νά κυριαρχήσει σ' ὅλη τή γῆ.

ἔρθει πληροφορίες σχετικά μ' αὐτό ἀπό περισσότερα ἀπό ἓνα μέρη. Ἐπίσης ἡταν γνωστό ὅτι ὁ πρόεδρος, Φρέντερικ Φράντς, εἶχε εἰσαγάγει μιά νέα ἀποψη ἀναφορικά μέτα τά «κλειδιά τῆς δασιλείας» (ἀναφερόμενος στό Ματθ. κεφ. 16, ἐδάφιο 19), ὅταν δίδασκε σέ δρισμένες τάξεις στή Σχολή Γαλαάδ, μιά ἀποψη που ἔρχόταν σέ ἀντίθεση μέτρη δημοσιευμένες διδασκαλίες τῆς Ὁργάνωσης. Αὐτό εἶχε γίνει χωρίς προηγούμενη διαδούλευση μέτρη το Κυβερνῶν Σῶμα καί ἡ ἀποψη δέν παρουσιαζόταν ὡς εἰσήγηση, ἀλλά ὡς ἡ ὄρθη ἀντίληψη.¹²

“Ομως καμιά ἀπό αὐτές τίς περιπτώσεις δέν τέθηκε πρός συζήτηση στή συνεδρίαση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, κι αἱσθανόμουν ὅτι δέν ὑπῆρχε ἡ διάθεση νά γίνει αὐτό.¹³ Εἶχα δῆμως τήν αἴσθηση ὅτι ὑπῆρχε ἔνα συγκεκριμένο ὑπόγειο ορεῦμα πού θά ἀποκαλυπτόταν ἀργά ἢ γρήγορα. Καί δέν εἶχα ἀμφιβολίες ὅτι ὅταν αὐτό θά συνέβαινε, ἡ δύναμή του δέν θά στρεφόταν ἐναντίον κάποιων τέτοιων προσώπων, ἀλλά ἐναντίον μου, καί, ἐκτός τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ἐναντίον τοῦ ”Εντουαρντ Ντάνλαπ.

Ἐξαιτίας τῆς διάθεσης πού μποροῦσα νά διακρίνω σέ πολλά μέλη, στάθμιζα ἡδη τό ἄν ἡταν ἐνδεδειγμένο νά παραιτηθῶ ἀπό τήν Ἐπιτροπή Ὑπηρεσίας, περιορίζοντας ἔτσι τή συμμετοχή μου σέ Ἐπιτροπές μόνο στήν Ἐπιτροπή Συγγραφῆς. Μιά μέρα πού συζητούσαμε μέτρην Ρόμπερτ Γουόλεν (Robert Wallen) πού ἡταν γραμματέας τῆς Ἐπιτροπῆς Ὑπηρεσίας (δέν ἡταν ὁ

12. Τελικά αὐτό ἦρθε ἐνώπιον τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος καί, μετά ἀπό ἀρκετή διαμάχη, ἐγκρίθηκε (ὄχι διμόφωνα) καί δημοσιεύθηκε στή Σκοπιά τῆς 1ης Ὁκτωβρίου 1979, σελ. 16-29.

13. Σέ μιά συνάντηση δικηγόρων καί γιατρῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωδᾶ (πιστεύω στό Σικάγο), ἔνα ἄλλο μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ὁ Γκράντ Σοῦτερ, τούς εἶχε καλέσει νά ἐκφραστοῦν ὡς πρός τήν δοθότητα τῆς τότε τρέχουσας διδασκαλίας τῆς Ὁργάνωσης γιά τή χρήση τοῦ ὄρου «χειροτονημένος αληρικός». Παρότι στή συνάντηση ἐκείνη ὁ Σοῦτερ δέν εἶχε ἐκφράσει ἀνοιχτά κάποια δήλωση δυσαρέσκειας, τό ἔκανε αὐτό ἐνώπιον τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, καί ἡ ἀνταπόκριση πού ἀκολούθησε τήν πρόσκλησή του ἔδειξε καθαρά ὅτι αὐτοί πού ἀκουγαν, ἔνιωθαν ἐλεύθεροι νά κριτικάσουν τήν τρέχουσα ἐκείνη θέση.

ΐδιος μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος), ἀνέφερα ὅτι εἶχα σχεδόν ἀποφασίσει νά μειώσω τή συμμετοχή μου σέ αὐτή τήν Ἐπιτροπή.¹⁴ Μοῦ ἀπάντησε: «Δέν μπορεῖς νά τό κάνεις αὐτό. Πρέπει νά ὑπάρχει κάποια ἴσορροπία στήν Ἐπιτροπή». Μέ προέτρεψε ν' ἀλλάξω γνώμη.

Όμως, ἡ ἴδια ἐχθρική ψυχική διάθεση πού ἐκφράστηκε στή συνεδρίαση τῆς 14ης Νοεμβρίου 1979, ἥρθε στήν ἐπιφάνεια καί σέ ἄλλη μία συνεδρίαση, καί, ὅπως εἶχα σκεφτεῖ, τώρα ἔγινε εἰδική ἀναφορά σ' ἐμένα. Ὁ Λόγιον Μπάρου, πού εἶχε τήν εὐθύνη νά ἔξετάξει ἄν κάθε τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ **Σκοπιά** εἶχε συντεθεῖ καί ἥταν ἔτοιμο πρός δημοσίευση, ἔξεφρασε ἔντονη ἀνησυχία γιά τό γεγονός ὅτι δέν εἶχα βάλει τά ἀρχικά μου σέ ἓνα μεγάλο ἀριθμό (εἶπε τόν ἀριθμό) ἀρθρων πού κυκλοφόρησαν στήν Ἐπιτροπή Συγγραφῆς. (Κάθε ἀρθρο πού ἀναμενόταν νά δημοσιευθεῖ, κυκλοφοροῦσε πρῶτα ἀνάμεσα στά πέντε μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, καί τά ἀρχικά τους, πού γράφονταν στό πάνω μέρος τῆς σελίδας, σήμαιναν ἀποδοχή.) Παρότι δέν καταλάβαινα τό λόγο πού ἔφερε τό θέμα σέ ὀλομέλεια, ἀντί νά μοῦ μιλήσει πρῶτα ἰδιαιτέρως ἡ σέ συνάντηση τῆς Ἐπιτροπῆς Συγγραφῆς, παραδέχθηκα ὅτι αὐτό πού δήλωσε ἥταν ἀλήθεια. (Πραγματικά ἔξεπλάγην ἀκούγοντας τόν ἀκριβή ἀριθμό τῶν ἀρθρων πού δέν εἶχα ὑπογράψει, γιατί δέν κρατοῦσα λογαριασμό· αὐτός εἶχε κρατήσει.)

Ἐξήγησα ὅτι σ' αὐτές τίς περιπτώσεις δέν εἶχα ὑπογράψει, ἀπλά ἐπειδή δέν μποροῦσα νά τό κάνω γιά λόγους συνείδησης. Ταυτόχρονα δέν εἶχα κάνει καμιά προσπάθεια νά ἐμποδίσω τή δημοσίευση τῶν συγκεκριμένων ἀρθρων (μερικά ἀπό αὐτά εἶχαν γραφτεῖ ἀπό τόν πρόεδρο σχετικά μέ τήν προφητεία τοῦ Ἱερεμία καί τόνιζαν πολύ τόν «προφητικό ρόλο» τῆς Ὁργάνωσης καί κάποιες ἡμερομηνίες, ὅπως τό 1914 καί τό 1919), οὕτε εἶχα κάνει τήν ὅποιαδήποτε προσπάθεια νά δημιουργήσω θέ-

14. Τά ἄλλα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς 'Υπηρεσίας ἥταν τότε ὁ Τέντ Τζάρας (συντονιστής), ὁ Μίλτον Χένσελ, ὁ Ούιλλιαμ Τζάκσον καί ὁ Μάρτιν Πέτσιγκερ.

μα. Ὡς ἀπουσία τῶν ἀρχικῶν μου σήμαινε ἀποχή, ὅχι ἐναντίωση. Δήλωσα ἐνώπιον τῆς ὁλομέλειας τοῦ Σώματος ὅτι ἀν αὐτό ἐθεωρεῖτο πρόβλημα, ἃν ἐθεωρεῖτο ἀνεπιθύμητη ἐνέργεια νά μήν ὑπογράφει κάποιος για λόγους συνείδησης, τότε ὑπῆρχε μιά ἀπλή λύση. Μποροῦσαν νά διορίσουν νά ὑπηρετεῖ στήν Ἐπιτροπή Συγγραφῆς κάποιον ἄλλον, πού δέν θά ἔνιωθε τέτοιες ἀντιρρήσεις συνείδησης σχετικά μέ τήν ἔγκριση ὑλικοῦ. Ἀνέφερα ὅτι ἐκεῖνον τὸν καιρό σκεφτόμουν νά παρατηθῶ ἀπό τήν Ἐπιτροπή Ὑπηρεσίας, οὕτως ὥστε νά ἀφιερώνω περισσότερο χρόνο συνεισφέροντας στίς ἀνάγκες τοῦ Τμήματος Συγγραφῆς. Ἔτσι ἄφησα τό θέμα στά χέρια τους, καί κατέστησα σαφές ὅτι θά δεχόμουν τήν ὅποια ρύθμιση ἐπέλεγαν νά κάνουν.

Μετά τή συνεδρίαση, ὁ Λάιμαν Σουίνγκλ, πού τότε ἦταν Συντονιστής τόσο τῆς Ἐπιτροπῆς Συγγραφῆς ὅσο καί τοῦ Τμήματος Συγγραφῆς, μοῦ μίλησε στό γραφεῖο του καί εἶπε: «Δέν μπορεῖς νά μοῦ τό κάνεις αὐτό.» Αν ἀποφασίσουν ἀπό μόνοι τους νά σέ ἀντικαταστήσουν στήν Ἐπιτροπή Συγγραφῆς, ἐντάξει. Ἄλλα μήν προσφέρεσαι νά παρατηθεῖς». Μίλησε μέ ἀρκετή δύναμη καί πειθώ. Τοῦ εἶπα ὅτι ἀπλά τό ἄφηνα στό Κυβερνῶν Σῶμα, ἄλλα ὅτι ἡμούν κουρασμένος ἀπό τήν πολεμική καί θά ἡμούν εὐτυχής μέ διτιδήποτε μείωνε κάπως τήν ἔνταση πού ἔνιωθα. Ἐπανέλαβε τήν ἐπίμονη, πιεστική παρακλησή του.

Τό Κυβερνῶν Σῶμα δέν ἔκανε καμμιά ἀλλαγή στό διορισμό μου.

Μολαταῦτα, εἶχα ἔνα ἰσχυρό προαίσθημα ὅτι προμηνύονταν προβλήματα. Ἄλλα δέν μποροῦσα νά ξέρω ὅτι μέσα σέ ἔξι μῆνες θά ;br> θρισκόμουν στή μέση μιᾶς θύελλας σχεδόν φανατικῆς σφοδρότητας, μέ τό Κυβερνῶν Σῶμα νά ἀντιδρᾶ μέ σκληρά μέτρα σ' αὐτό πού θεωροῦσε «συνωμοσία» ἐπικῶν, τεραστίων διαστάσεων, ἡ ὅποια ἀπειλοῦσε τήν ἴδια τήν καρδιά τῆς Ὁργάνωσης. Προσέξετε τώρα τί πραγματικά ἦταν αὐτή ἡ «ἐπικίνδυνη συνωμοσία», πόσο «έντυπωσιακές» ἦταν οἱ διαστάσεις της, πόσο μεγάλη ἦταν ἡ «έγκληματικότητα» αὐτῶν πού ἐμπλέκονταν, ποιά ἦταν ἡ δικαιολογία γιά τήν κατάσταση «νοοτροπίας πολιορ-

κίας» πού ἀναπτύχθηκε μέσα στήν Ὁργάνωση, καί ἡ ὅποια συνεχίζεται μέχρι σήμερα· ποιά ἦταν τά γεγονότα πού ὁδήγησαν στήν «ἐκκαθάριση» τῆς ἄνοιξης τοῦ 1980.

Τήν παραμονή τῆς ἀναχώρησής μου γιά τό Παρίσι, γιά τό πρῶτο σκέλος τῆς ἐπίσκεψής μου στή Δυτική Ἀφρική (16 Νοεμβρίου 1979), δι πρόεδρος τῆς Ὁργάνωσης Φρέντ Φράντς προέδρευε στήν πρωινή συζήτηση γραφικῶν κειμένων (ἐκείνη τή δοδομάδα ὑπηρετοῦσε ώς πρόεδρος). Στά σχόλιά του δήλωσε ὅτι κάποιοι ἀμφισβητοῦσαν τή θέση τῆς Ὁργάνωσης (πού εἶχε διατυπωθεῖ σέ μιά πρόσφατη «Σκοπιά») ὅτι δι Ιησοῦς Χριστός ἦταν δι μεσίτης μόνο γιά τούς «κεχρισμένους» καί ὅχι γιά τά ἄλλα ἐκατομμύρια τῶν Μαρτύρων τοῦ Ιεχωδᾶ.¹⁵ Γι' αὐτούς εἶπε:

Θά τούς ἀνακάτευναν ὅλους μαζί καί θά ἔκαναν τόν Χριστό μεσίτη γιά τόν κάθε Τόμι καί Ντίκ καί Χάρρον.

Δέν μποροῦσα νά μήν σκεφτῶ ὅλους τούς Τόμι καί τούς Ντίκ καί τούς Χάρρον πού ἦταν παρόντες στήν οἰκογένεια τοῦ πρωσπικοῦ τῶν Κεντρικῶν Γραφείων, καί ἀναρωτήθηκα πῶς θά τούς φαίνονταν τά λόγια αὐτά. Γνώριζα ὅτι γινόταν μεγάλη συζήτηση γιά τό θέμα μέσα στήν οἰκογένεια καί σαφῶς πολλά ἀπό τά σχόλια ἦταν δυσμενῆ.

‘Ο πρόεδρος συνέχισε νά ἐπιθεβαιώνει ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς Ὁργάνωσης ἦταν ὀρθή. Τό ἔνα Γραφικό κείμενο πού ἀνέφερε ἦταν ἡ ἐπιστολή πρός Ἐδραίους κεφ. 12, καί τά λόγια:

Μέ σκοπό τή διαπαιδαγώγηση ὑπομένετε. ‘Ο Θεός φέρεται σέ ἐσας σάν σέ γιούς. Διότι ποιός γιός εἶναι αὐτός τόν ὅποιο δέν διαπαιδαγωγεῖ ὁ πατέρας του;’ Άλλα ἀνείστε χωρίς τή διαπαιδαγώγηση τῆς ὅποιας ὅλοι ἔχουν γίνει μέτοχοι, τότε είστε νόθα παιδιά καί ὅχι γιοί.*

15. Βλ. τή «Σκοπιά» τῆς 1ης Ἀπρ. 1979, σελ. 31· 15 Νοε. 1979, σελ. 21-27.

* Ἀναφέρεται στά ἐδάφια 7 καί 8 τοῦ κεφ. 12: «7 Εὶ παιδείαν ὑπομένετε, ώς νίοις ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός· τις γάρ ἐστιν υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; 8 εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἡς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστὲ καὶ οὐχ νίοι».

Μετά ἔδωσε τό παράδειγμα ἐνός ἀλόγου, τό δποῖο ὁ κύριος του διαπαιδαγωγεῖ γιά νά τό διδάξει νά βαδίζει σέ κύκλο καί δήλωσε: «*Μερικές φορές χρειάζεται μερικά χτυπήματα μέ τό μαστίγιο γιά νά τό βάλεις νά τό κάνεις*». Παρότρυνε δύοιονδήποτε εἶχε ἀμφιβολίες σχετικά μέ τή διδασκαλία τῆς Ὁργάνωσης γι' αὐτό τό θέμα νά σταματήσει, νά ὑπομείνει τή διαπαιδαγώηση καί νά «δείξει δτι ἔχει τά κότσια νά παραμείνει σ' αὐτήν!»¹⁶

Ἐκεῖνο τό ἀπόγευμα ἔφυγα γιά τό Παρίσι, ἀλλά γιά μέρες ἔνιωθα ἀηδιασμένος, ὅχι μόνο ἀπό αὐτά τά λόγια, ἀλλά ἀπό τήν ὅλη προσέγγιση καί τό πνεῦμα στά δύοια εἶχα γίνει μάρτυρας τά τελευταῖα χρόνια. Γιά μένα ἦταν προφανές ἀπό τή Γραφή δτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός πρόσφερε τή μεσιτεία του γιά νά φέρει συμφιλίωση μέ τόν Θεό σέ κάθε Τόμ, Ντίκ καί Χάρον, καί τό δτι θυσίασε τή ζωή του γιά ὅλους τούς ἀνθρώπους, τό δτι πρόσφερε τή θυσία ἀντί λύτρου κι ἔκανε τά ὀφέλη της προσιτά στόν καθένα, σέ ὅλους ὅσους μπορεῖ νά ἐπέλεγαν νά τά ἀποδεχθοῦν, ἦταν τό ἀκριδῶς ἀντίθετο ἀπό τή στάση πού ἐκφράστηκε σ' ἐκείνη τή συζήτηση στά Κεντρικά Γραφεῖα. Φαινόταν δτι ἀκούγαμε ἔνα «ἄλλο εὐαγγέλιο», ὅχι τά «καλά νέα», δύως τά εἶχαν παρουσιάσει οἱ ἐμπνευσμένοι συγγραφεῖς τοῦ 1ου αἰώνα.

Στήν Ἀφρική, ἡ προτελευταία χώρα πού ἐπισκέφθηκα ἦταν τό Μάλι. Οἱ περισσότεροι ἰεραπόστολοι ἐκεῖ ἦταν Γάλλοι ὑπήκοοι. Ἀφοῦ ἐργάστηκα μέ τή μέθοδό μου, μέσω μᾶς παρουσίασης στά γαλλικά κάποιων σημείων τά δύοια πραγματευόμουν μέ τούς ἰεραποστόλους σέ κάθε χώρα, ωάτησα ἄν εἶχαν καθόλου ἐρωτήσεις νά κάνουν. Ἡ δεύτερη ἐρώτηση πού παρουσιάσαν ἦταν: «ἡ Σκοπιά λέει δτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι μεσίτης μόνο γιά τούς κεχριμένους, ὅχι γιά τούς ὑπόλοιπους ἀπό μᾶς. Μπορεῖτε νά μᾶς τό διασαφηνίσετε αὐτό; Οὔτε κάν στήν προσευχή δέν εἶναι μεσίτης μας;» Ἀν ἐνδιαφερόμουν νά σπείρω ἀμφιβολίες,

16. Μετά ἀπό αὐτά, ὁ Ἐντ Ντάνλαπ σχολίασε: «Πάντα νόμιζα δτι αὐτό πού μᾶς καθιστούσε ἵκανούς νά ὑπομένουμε ἦταν ἡ πίστη, ὅχι τά κότσια».

αύτή ἡταν μιά πασιφανής εὐκαιρία νά τό κάνω. Ἀντίθετα προσπάθησα νά τους ἡσυχάσω, τονίζοντας τήν 1η ἐπιστολή Ἰωάννου, κεφ. 2 στ. 1, τό διόποιο μιλᾶ γιά τόν Ἰησοῦ ώς τόν «Βοηθό» (έλλ. πρωτότυπο: «παράκλητο») αύτῶν γιά

«Δίνοντας μαρτυρία» στήν Ἀφρική.

τούς διόποιους εἶναι «θυσία ἔξιλασμοῦ γιά ἀμαρτίες», πού περιλαμβάνουν αὐτές «ὅλου τοῦ κόσμου». Εἴπα ὅτι, ἀκόμα κι ἂν δέν ἡταν νά σκέφτονται τόν Ἰησοῦ ώς τόν Μεσίτη τους, μποροῦσαν σίγουρα νά τόν σκέφτονται ώς Βοηθό καί συνήγορό τους. Καί, γιά ἔνα πράγμα μποροῦσαν νά εἶναι σίγουροι: ὅτι τό ἐνδιαφέρον Του γι' αὐτούς ἡταν τόσο μεγάλο, δσο τό ἐνδιαφέρον Του γιά κάθε ἄλλο πρόσωπο στή γῆ.

Αἰσθάνθηκα ὅτι εἶχα καταφέρει νά μήν γίνει τό ζήτημα σοδαρό θέμα γι' αὐτούς, καί δέν εἶχα πεῖ τίποτα πού νά ἔθετε ὑπό ἀμφισθήτηση τίς δηλώσεις τῆς Σκοπιᾶς μέ διποιονδήποτε τρόπο.

Ομως, λίγες μέρες μετά, καθώς πήγαινα στό ἀεροδρόμιο νά φύγω γιά τή Σενεγάλη, οἱ ἰεραπόστολοι ἥρθαν νά μέ ξεποδοδίσουν. Μία ἀπό τίς γυναῖκες ἰεραποστόλους πλησίασε καί μέ ρωτησε: «Μά οὔτε κάν στήν προσευχή δέν εἶναι μεσίτης μας ὁ Χριστός;» Δέν μποροῦσα παρά νά ἐπαναλάβω καί νά ξανατονίσω βασικά τά ἴδια σημεῖα πού εἶχα παρουσιάσει νωρίτερα στήν κατ' οἶκον ἰεραποστολική συνάντηση.

Ἐπέστρεψα στό Μπρούκλιν μετά ἀπό τρεῖς περίπου ἑδρομάδες, καί ἡ μόνη δυσκολία πού συνάντησα στήν Ἀφρική ἡταν ὁ ἐκτροχιασμός τοῦ τρένου μέ τό διόποιο ἔκανα ἔνα

Μηχανή ἐκτροχιασμένου τρένου.

24ωρο νυχτερινό ταξίδι ἀπό τήν Οὐαγκαντούγκου τοῦ Ἀνω Βόλτα, στό Ἀμπιτζάν στήν Ἀκτή Ἐλεφαντοστοῦ.

Κατά τήν ἐπιστροφή μου, τό ἐπόμενο πρώτο, στό τραπέζι τοῦ πρωινοῦ κάθονταν δίπλα μου ἔνας ἐπισκέπτης, μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Τμήματος, καί ἡ σύζυγός του.

Τό πρωινό εἶχε μόλις ξεκινήσει ὅταν ἡ γυναίκα του ἥθελε νά μάθει ἐάν θά μποροῦσε νά μοῦ κάνει μία ἐρώτηση. Ἀπάντησα: «Ἐσεῖς μπορεῖτε νά ρωτήσετε. Ἐγώ δέν ξέρω ἀν μπορῶ νά ἀπαντήσω». Εἶπε ὅτι τήν προηγούμενη νύχτα εἶχαν παρακολουθήσει μιά μελέτη τῆς «Σχοπιᾶς» πού πραγματεύοταν τήν μεσιτεία τοῦ Χριστοῦ, καί στή συνέχεια ἔθεσε οὐσιαστικά τήν ἴδια ἐρώτηση πού εἶχε θέσει ἡ Γαλλίδα ιεραπόστολος στό Μάλι. Ἐδωσα τήν ἴδια ἀπάντηση.

Ἐκεῖνο τό σαββατοκύριακο, πῆγα στό Νιού Τζέρσεϋ (New Jersey) σέ μιά διμιλία πού μοῦ εἶχε ἀνατεθεῖ, καί μετά τήν διμιλία μιά γυναίκα (ένεργός μάρτυρας) ἀπό τό ἀκροατήριο εἶπε ὅτι εἶχε ὄρισμένα ἐρωτήματα. Τά ἐρωτήματα ἦταν τρία, καί τό δεύτερο ἦταν σχετικά μέ τήν μεσιτεία τοῦ Χριστοῦ. Γιά ἄλλη μία φορά ἔδωσα τήν ἴδια ἀπάντηση.

Τά περιστατικά αὐτά παρατίθενται διότι ἀντιπροσωπεύουν τή δεδομένη πρακτική πού ἀκολουθοῦσα ὅταν προέκυπταν ἀπό τέτοια πρόσωπα ἐρωτήματα σχετικά μέ ζητήματα πού ἀφοροῦσαν δημοσιευθεῖσες διδασκαλίες τῆς ὁργάνωσης. Ὁποιαδήποτε ἐρώτηση εἶχα ἐγώ ὁ ἴδιος ὡς πρός τήν γραφική ὑποστήριξη τῶν διδασκαλιῶν τῆς ὁργάνωσης, τή συζητοῦσα μόνο μέ ἄτομα πού γνώριζα προσωπικά ἐπί μακρόν καί ὅλα αὐτά τά ἄτομα (στήν περίπτωση τῶν ἀνδρῶν) ἦταν πρεσβύτεροι. Μέχρι τό 1980, πέρα ἀπό τή γυναίκα μου, δέν πιστεύω ὅτι ὑπῆρχαν πάνω ἀπό τέσσερα ἡ πέντε ἄτομα στόν πλανήτη πού γνώριζαν σέ πραγματική ἔκταση τίς ἀνησυχίες πού εἶχα, καί κανένα ἀπό αὐτά δέν γνώριζε ὅλους τούς λόγους πού προκάλεσαν αὐτές τίς ἀνησυχίες. Θά χρειαζόταν ἔνα βιβλίο ὅπως αὐτό γιά νά μάθουν τούς λόγους.

Δέν εἶχα τήν παραμικρή ἀμφιβολία, ὡστόσο, ὅτι πολλοί

ἄλλοι ἀνάμεσα στούς Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωρᾶ εἶχαν μιά σειρά ἀπό τίς ἵδιες ἀνησυχίες πού εἶχα κι ἐγώ.¹⁷

Ἄπο τά χρόνια πού πέρασα στό Κυριερνῶν Σῶμα δέν εῖδα ἐνδείξεις ὅτι αὐτές οἱ ἀνησυχίες θά ἀντιμετωπίζονταν εἰλικρινά ἥ ὅτι θά ἔξεταζονταν ὅπως ἄξιζαν, μέσω προσεκτικῆς, ἐνδελεχοῦς ἔρευνας τῶν Γραφῶν, καί ὅτι θά κρίνονταν, ὅχι μέ βάση τίς παραδοσιακές ἀπόψεις πού ὑπῆρχαν γιά καιρό, ἀλλά μέ βάση τίς βιβλικές ἀποδείξεις ἥ τήν ἀπουσία τους.

Τά ἀποδεικτικά στοιχεῖα ἀντιθέτως ὑποδείκνυναν τό συμπέρασμα ὅτι κάθε ἀνοιχτή συζήτηση αὐτῶν τῶν δυσκολιῶν θά ἐθεωρεῖτο ὡς μεγάλος κίνδυνος γιά τήν ὁργάνωση, ὡς ἔλλειψη νομιμοφροσύνης πρός τά συμφέροντά της. Ἡ ἐνότητα (στήν πραγματικότητα, ἥ διμοιομορφία) προφανῶς λογαριαζόταν πιό σημαντική ἀπό τήν ἀλήθεια. Ἐρωτήσεις σχετικά μέ τίς διδασκαλίες τῆς Ὁργάνωσης θά μποροῦσαν νά συζητηθοῦν μέσα στόν ἐσωτερικό κύκλο τοῦ Κυριερνῶντος Σώματος, ἀλλά πουθενά ἄλλου. “Οσο κι ἂν ἡ συζήτηση γιά ἔνα θέμα μέσα στόν ἐσωτερικό κύκλο ἦταν παθιασμένη, ἥ Ὁργάνωση ἔπρεπε νά παρουσιάσει ἔνα πρόσωπο δύμοφωνίας πρός ὅλους αὐτούς στό ἐξωτερικό, ἀκόμη καί ἂν ἔνα τέτοιο “πρόσωπο” στήν πραγματικότητα συγκάλυπτε σοθαρή διαφωνία σχετικά μέ τό ἐν λόγῳ σημεῖο.

Δέν δρῆκα στίς Γραφές τίποτα πού νά δικαιολογεῖ αὐτή τήν

17. Μιά μέρα μέ πλησίασε κάποιος πού ἤταν παλαιό μέλος τοῦ Τμήματος ‘Υπηρεσίας, ρωτώντας σχετικά μέ ἔνα ἀρθρο γραμμένο ἀπό τόν πρόδεδρο. Εἴπα ὅτι δέν θά μποροῦσα νά ἀπαντήσω γιά τό ἀρθρο καί πρότεινα νά γράψει τό ἐρώτημά του. Μοῦ ἀπάντησε: «”Οχι, τό ἔκανα παλιότερα καί κάηκα.”

Τοῦ είπα ὅτι ἂν δέν ἔγραφαν οἱ ἀνθρωποι, κανείς δέν θά γνώριζε τίς ἀνησυχίες τους. Ἡ ἀπάντησή του ἤταν: «”Αν πραγματικά θέλετε νά μάθετε πῶς αἰσθάνονται οἱ ἀνθρωποι σχετικά μ’ αὐτά τά ἀρθρα, πεῖτε στούς ‘Ἐπισκόπους Περιοχῆς καί Περιφερείας νά γράψουν γιά τό πῶς αἰσθάνονται σχετικά μέ κάποια ἀπό τά ἀρθρα. Ἀλλά πρέπει νά τούς πεῖτε νά MHN ὑπογράψουν μέ τά ὄνόματά τους, γιατί διαφορετικά θά γράψουν μόνο αὐτό πού αἰσθάνονται ὅτι εἶναι ζητούμενο.”»

Εἶπε ὅτι τό ἵδιο θά ἴσχυε ἀν καλοῦνταν νά γράψουν πρεσβύτεροι τοῦ Μπέθελ.

ὑποκρισία, γιατί οἱ Γραφές οἱ ἕδιες συνιστοῦσαν φιλαλήθεια μέτην ἀπόλυτη εἰλικρίνεια, διαφάνεια καὶ εὐθύτητα στὸ νά ἀναγνωρίζονται οἱ διαφορές πού ὑπῆρχαν μεταξύ τῶν πρώτων Χριστιανῶν, συμπεριλαμβανομένων τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. Καὶ κάτι πιό σημαντικό, δέν δρῆκα στίς Γραφές τίποτα πού νά δικαιολογεῖ τὸν περιορισμό τῶν συζητήσεων σέ μιά τέτοια μυστική, κλειστή κοινωνίᾳ ἄνδρῶν, δπου οἱ ἀποφάσεις τῆς πλειοψηφίας τῶν δύο τρίτων ἔπειτε νά γίνονται ἀποδεκτές ἀπό ὅλους τους Χριστιανούς ως «ἀποκεκαλυμμένη» ἀλήθεια. Ἐγώ δέν πίστευα ὅτι ἡ ἀλήθεια εἶχε τίποτα νά φοβηθεῖ ἀπό τὴν ἀνοικτή συζήτηση, ὅτι εἶχε κάποιο λόγο νά κρυφτεῖ ἀπό προσεκτική ἐξέταση. Κάθε διδασκαλία πού ἔπειτε νά προστατευθεῖ ἀπό μιά τέτοια διερεύνηση δέν ἔξιζε νά γίνει δεκτή.

Ἄπο τὴν ἐποχή τῆς συγγραφῆς τοῦ λεξικοῦ μέ τίτλο «Βοήθημα γιά τὴν κατανόηση τῆς Βίβλου», εἶχα στενή συνεργασία μέ τόν Ἔντουαρντ Ντάνλαπ.

Τόν πρωτογνώρισα τό 1964 ὅταν παρακολουθοῦσα μιά σειρά μαθημάτων διάρκειας δέκα μηνῶν στή Σχολή Γαλαάδ.¹⁸ Ήταν τότε ὁ γραμματέας τῆς σχολῆς καὶ ἔνας ἀπό τούς τέσσερις ἐκπαιδευτές της. Ἡ δική μας τάξη (ἡ 39η) ἀποτελεῖτο ἀπό περίπου ἑκατό ἄτομα, πού ἦταν στήν πλειοψηφία τους ἄνδρες ἀπό Γραφεῖα Τμημάτων. Θά ἦταν ἀλήθεια ἀν λέγαμε ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπό αὐτούς θεωροῦσαν τά μαθήματα τοῦ Ντάνλαπ μακράν τά πιο διδακτικά ὅσον ἀφορᾶ τὴν ἀπόκτηση κατανόησης τῶν Γραφῶν.¹⁸ Μέ καταγωγή ἀπό τὴν Ὀκλαχόμα, καὶ κάπως πρόχειρη ἐμφάνιση, ὁ Ἔντ εἶχε μέση ἐκπαίδευση ἀλλά εἶχε τήν ἴκανότητα νά παίρνει πολύ δύσκολα, περίπλοκα θέματα καὶ νά τά μεταφέρει σέ κατανοητή γλῶσσα, εἴτε ἐπρόκειτο γιά τά καθήκοντα τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου εἴτε γιά μιά ἐπιστημονική μελέτη γενετικῆς. Ὡστόσο, πιό σημαντική γιά μένα ἦταν ἡ ἀπροσποίητη

18. Ὁ Λόγιοντ Μπάρου ἦταν ἐπίσης στήν τάξη αὐτή καὶ ἐκφράστηκε ἔτσι σέ περισσότερες ἀπό μία περιπτώσεις ἐνῷ ἦταν μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος. Ἀμφιβάλλω ὅτι τυχόν ἀλλοι μαθητές εἶχαν ποτέ καμμία ἀμφιβολία σχετικά μέ τήν βαθιά ἀγάπη καὶ τήν γνώση τοῦ Ἔντ στίς Γραφές.

σεμνότητά του. Ἐκτός ἀπό μιά κλίση σέ φανταχτερές γραδάτες, ἥταν βασικά ἔνα ἄτομο χαμηλῶν τόνων καί χαμηλοῦ προφίλ, σέ ἐμφάνιση, συμπεριφορά καί ὅμιλία. Ἀνεξάρτητα ἀπό τίς εὐθύνες πού τοῦ ἀνέθεταν, παρέμενε τό ἴδιο πρόσωπο.

Ἐνα περιστατικό πού κατ' ἐμέ ἥταν ἀντιπροσωπευτικό τῆς προσωπικότητάς του ἥταν ἔνα σχόλιό του, πού μοῦ ἔκανε σέ σχέση μέ κάποιες σχολικές ἐξετάσεις ἔξαμήνου. Μελετούσαμε στίς τάξεις μας τίς διάφορες ἐπιστολές τοῦ Παύλου καί κάθε ἑδομάδα γινόταν διαγώνισμα στά σημεῖα πού μελετήθηκαν. Μεταξύ τῶν σημείων ὑπῆρχαν γενικότερα ἐρωτήματα σχετικά μέ τόν πιθανό χρόνο καί τόπο συγγραφῆς τῆς κάθε ἐπιστολῆς. Μέ μία ἐπιστολή τή φορά, δέν ἥταν δύσκολο νά τό θυμόμαστε αὐτό.

Ἄλλα ὅταν ἤρθε ὁ καιρός γιά ἐξετάσεις στό τέλος τοῦ ἔξαμήνου, συνειδητοποίησα ὅτι τώρα θά εἴχαμε ΟΛΕΣ τίς δεκατρεῖς Παύλειες ἐπιστολές πού περιλαμβάνονταν, καί ὅτι τό νά θυμόμαστε τούς διαφορετικούς προτεινόμενους χρόνους καί τόπους συγγραφῆς ἀποτελοῦσε μεγάλο πρόβλημα. Στόν κανόνα τῆς Βίβλου δέν ἀκολουθοῦσαν χρονολογική σειρά. Ἐργάστηκα γιά ἔνα μεγάλο διάστημα πάνω σ' αὐτό, καί τελικά δρῆκα λύση ἐπινοώντας ἔνα νοερό σύστημα πού μοῦ ὑπενθύμιζε αὐτά τά στοιχεῖα.

Τό διαγώνισμα ἤρθε, μέ περίοδο ἐνός διώρου γιά τήν συμπλήρωσή του. Τελείωσα κάπως νωρίς καί δγαίνοντας ἀπό τήν αἴθουσα συνάντησα τόν Ἐντ πού ἔμπαινε μέσα. Μέ ωτησε: «Πῶς ἥταν;» Ἀπάντησα: «Δέν ἥταν καί κακό. Ἄλλα ἐγώ δέν πρόκειται ποτέ νά σέ συγχωρήσω». Μέ ωτησε τί ἐννοοῦσα. Εἶπα: «Ἐργάστηκα πάρα πολύ γιά τήν ἀνάπτυξη ἐνός συστήματος γιά νά θυμᾶμαι τόν χρόνο καί τόν τόπο συγγραφῆς τῆς κάθε ἐπιστολῆς, καί δέν ἔχεις ωτήσει οὔτε μία ἐρώτηση πάνω σ' αὐτό». Λαμβάνοντας τήν παρατήρησή μου λίγο πιό σοβαρά ἀπό ὅ, τι ἥταν στίς προθέσεις μου, εἶπε: «Ξέρεις τόν λόγο πού δέν ἔθεσα ἐρωτήσεις σχετικά μ' αὐτό στίς ἐξετάσεις ἔξαμήνου; Οὔτε ἐγώ ὁ ἴδιος δέν μπορῶ νά κρατήσω αὐτά τά πράγματα στό μυαλό μου».

Ὑπῆρχαν τέσσερις ἐκπαιδευτές γιά τή σχολή, ὁ Ὁδυσσέας

Γκλάς (Ulysses Glass), ὁ Μπίλ Γουίλκινσον (Bill Wilkinson), ὁ Φρέντ Ράσκ καὶ ὁ Ἐντ Ντάνλαπ. Θεωρῶ ὅτι εἶναι δίκαιο νά ποῦμε ὅτι ἀπό αὐτούς τούς τέσσερις μόνο ὁ Ἐντ θά μποροῦσε νά δώσει τήν ἀπάντηση πού ἔδωσε. Εἶναι χαρακτηριστικό τῆς σεμνῆς καὶ ἀνεπιτήδευτης προσωπικότητάς του.

΄Ηταν πάντα ἀπόλυτα ἀφοιωμένος στήν Όργάνωση. Ή δόλοχρόνια ὑπηρεσία του ἤταν ἵση σέ διάρκεια μέ τή δική μου. Μιά ἄλλη περίσταση πού λέει κάτι γι' αὐτόν ἀφορᾶ μιά ἀσθένεια πού ἀνέπτυξε στά τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 1960. Ή κοινή ὀνομασία της εἶναι **tic douloureux** (γαλλικός ὅρος πού σημαίνει “ἐπώδυνος σπασμός”), καὶ τό ιατρικό της ὄνομα εἶναι **νευραλγία τριδύμου**. Πρόκειται γιά τή φλεγμονή ἐνός μεγάλου νεύρου τοῦ προσώπου μέ τρεῖς διακλαδώσεις, ἡ ὅποια προξενεῖ μία ἀπό τίς πιό ἐπώδυνες παθήσεις στούς ἀνθρώπους. Ο πόνος, σάν σουβλιά πού σέ τυφλώνει, μπορεῖ νά προκληθεῖ ἀπό ὅτιδήποτε, μιά μικρή αὔρα, ἔνα ἄγγιγμα, ὅτιδήποτε ἐρεθίζει τό νεῦρο, καὶ καθώς ἡ πάθηση ἐπιδεινώνεται, τό θύμα μέ δυσκολία μπορεῖ νά κάνει συνηθισμένα πράγματα ὅπως νά χτενίσει τά μαλλιά του, νά δουρτσίσει τά δόντια του ἢ νά φάει, χωρίς νά διακινδυνεύσει μιά προσβολή. Όρισμένοι πού πλήττονται ἀπό αὐτή τήν ἀσθένεια, ὀδηγοῦνται στήν αὐτοκτονία.

΄Ο Ἐντ ὑπέφερε ἀπό αὐτήν γιά ἐπτά χρόνια, ἔχοντας ὁρισμένες προσωρινές περιόδους καλυτέρευσης καὶ, στή συνέχεια, ἐπιδείνωση. Κατά τό χρονικό αὐτό διάστημα, ὁ πρόεδρος, Νάθαν Νόρ, ἀπέκτησε μέ κάποιον τρόπο τήν ἄποψη (ἴσως μέ βάση σχόλια ἄλλων) ὅτι αὐτό ἤταν κάτι συναισθηματικό ἐκ μέρους τοῦ Ἐντ, ὅτι δέν εἶχε πραγματικά σωματική προέλευση. Μιά μέρα μίλησε μέ τόν Ἐντ, ρωτώντας τον γιά τόν ἔγγαμο δίο του καὶ ἄλλα θέματα σέ σχέση μέ αὐτή τήν πάθηση. Ο Ἐντ τόν διαβεδαίωσε ὅτι αὐτά δέν εἶχαν νά κάνουν ἀπολύτως τίποτα μέ τό πρόβλημα, ὅτι μποροῦσε νά εἶναι σέ διακοπές πού ἀπολάμβανε,

΄Ο Ἐντοναοντ
Ντάνλαπ

κι ὅμως οἱ προσδοκολές νά χτυποῦσαν χωρίς προειδοποίηση. Ὁ Πρόεδρος ὥστόσο, δέν ἔδωσε καμμιά βαρύτητα στίς ἐξηγήσεις τοῦ "Ἐντ, καὶ τὸν πληροφόρησε ὅτι εἶχε ἀποφασίσει νά τὸν στείλει στό ἐργοστάσιο γιά νά τοῦ παρέχει περισσότερη ἀσκηση. Ἐπούκειτο νά ἐργαστεῖ στό τμῆμα βιβλιοδεσίας.

Ὁ "Ἐντ ἦταν τότε στά ἐξήντα του, γιά κάποιο χρονικό διάστημα ἔπαιρνε ἥδη ἰσχυρή φαρμακευτική ἀγωγή πού εἶχε συστήσει ὁ γιατρός τοῦ προσωπικοῦ μέ σκοπό τήν καταστολή τῶν ὀδυνηρῶν προσδοκῶν, καὶ κατά καιρούς ἔμενε στό κρεβάτι γιά ἡμέρες ἥ ἔβδομάδες ἐξαιτίας τῆς πάθησης. Ἀλλά τώρα τόν ἔστελναν στό βιβλιοδετεῖο, καὶ ἐκεῖ τοῦ εἶχε ἀνατεθεῖ νά τροφοδοτεῖ μιά μηχανή στή γραμμή βιβλιοδεσίας. Τό ἔκανε αὐτό γιά μῆνες καὶ πάσχιζε ἥσυχα νά κάνει τό καλύτερο σ' αὐτόν τόν «θεοκρατικό» διορισμό. Ὁμως, ὅπως μοῦ ἐμπιστεύθηκε, αὐτό τόν ἔκανε νά συνειδητοποιήσει γιά πρώτη φορά τόν ἀπόλυτο ἔλεγχο πού ἀσκοῦσε ἥ Ὁργάνωση στή ζωή του. Οἱ ἀπόπειρές του νά ἐξηγήσει ἀγνοήθηκαν καὶ, σέ ἀντίθεση μέ κάθε λογική, τοποθετήθηκε στή θέση πού ἦταν ἥ πιό ἀνεπιθύμητη γιά κάποιον μέ αὐτό τό εἶδος πάθησης.

Ἡταν μερικά χρόνια ἀργότερα, ὅταν ἔφτασε σέ σημεῖο ἀπόλυτης ἀπόγνωσης, πού ἔμαθε γιά ἔνα νευροχειρουργό στό Πίτσιπουργκ πού πίστευε ὅτι εἶχε ἀνακαλύψει τήν αἰτία αὐτῆς τῆς μαραίωνης πάθησης καὶ εἶχε τελειοποιήσει τήν μικροχειρουργική γιά νά τήν θεραπεύσει. Ὁ "Ἐντ ἔκανε τήν ἐπέμβαση (πού περιελάμβανε τήν ἀπομάκρυνση ἐνός τμήματος τοῦ κρανίου καὶ τήν ἐπέμβαση ἀποκατάστασης πού ἀφορᾶ τήν κύρια ἀρτηρία πού ὅδηγει στόν ἐγκέφαλο, ἥ ὅποια ἀρτηρία ἐκτείνεται παράλληλα πρός τό νεῦρο πού ἔχει φλεγμονή). Τότε θεραπεύτηκε δριστικά. Δέν περίμενε ἀπολογία ἐκ μέρους τῆς ὁργάνωσης γιά τό σοδαρό λάθος ἐκτίμησης ἀναφορικά μέ τή θεώρηση καὶ τό χειρισμό τοῦ ὀδυνηροῦ προβλήματός του. Δέν ἔλαβε καμμιά ἀπολογία.

Ἐφόσον τούς χώρους ἐργασίας μας, τόσο κατά τή διάρκεια τῆς μελέτης γιά τό «Βοήθημα», ὅσο καὶ μετά, δέν τούς χώριζε

παρά ἔνα γραφεῖο, συζητούσαμε τακτικά καί ἀνταλλάσσαμε δένας μέ τόν ἄλλο κάθε ἐνδιαφέρον στοιχεῖο πού συναντούσαμε στήν ἔρευνά μας. Ὡς Ἐπιτροπή Συγγραφῆς τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος μᾶς ἀνέθεσε νά συνεργαστοῦμε σέ μιά σειρά μελετῶν, ὅπως τό Σχολιολόγιο στήν Ἐπιστολή τοῦ Ἰακώδουν. Στίς συζητήσεις μας δέν συμφωνούσαμε πάντα σέ ὅλα τά σημεῖα, ἀλλά αὐτό δέν ἐπηρέασε τήν φιλία μας ἡ τόν ἀμοιβαῖο σεβασμό.

“Ολα αὐτά τά ἀναφέρω ἐπειδόν δέν Ἐντουαρντ Ντάνλαπ ἦταν ἔνα ἀπό τά λίγα πρόσωπα πού ἤξερε πόσο βαθιές ἦταν οἱ ἀνησυχίες μους ώς πρός τό τί εἶδα στήν ὁργάνωση καί ἰδίως μέσα στό Κυβερνῶν Σῶμα. Αὐτός συμμεριζόταν αὐτές τίς ἀνησυχίες. “Οπως κι ἐγώ δέν ἴδιος, τό ἔκανε διότι δέν μποροῦσε νά ἐναρμονίσει μέ τίς Γραφές πολλά ἀπό αὐτά πού ἔβλεπε, ἄκουγε καί διάβαζε.

Παρόλο πού Ἠταν συνταυτισμένος μέ τήν Ὁργάνωση ἀπό τίς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1930, κατά τό μεγαλύτερο μέρος τῆς συνταύτισής του δέν ὑπολόγιζε τόν ἔαυτό του μεταξύ τῶν «κεχρισμένων». Μιλοῦσα μαζί του γιά αὐτό μιά μέρα στά τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 1970, καί διηγήθηκε ὅτι ὅταν ἀρχισε νά συνταυτίζεται μέ τήν Ὁργάνωση κατά τή δεκαετία τοῦ 1930, ἡ «Σκοπιά» δίδασκε ὅτι ὑπῆρχαν δύο τάξεις πού θά κληρονομοῦσαν τήν οὐράνια ζωή: οἱ «ἐκλεκτοί» (πού ἀποτελοῦνταν ἀπό τούς 144.000) καί ἡ «μεγάλη ὁμάδα» (ἡ ἀλλιῶς δέν «Πολύς Ὀχλος» στό κεφάλαιο 7 τῆς Ἀποκάλυψης). Ἡ «μεγάλη ὁμάδα», λεγόταν ὅτι εἶναι χριστιανοί μέ μικρότερη πίστη ἀπό τούς ἐκλεκτούς καί ώς ἐκ τούτου, παρότι προορίζονταν τό ἴδιο γιά τήν οὐράνια ζωή, ἡ «μεγάλη ὁμάδα» δέν θά Ἠταν μεταξύ ἐκείνων πού θά βασίλευαν μέ τόν Χριστό ώς βασιλεῖς καί ἵερεῖς. Δεδομένου ὅτι, ἀπό τίς δύο κατηγορίες, ἡ μία Ἠταν σαφῶς ἀνώτερη καί ἡ ἄλλη κατώτερη, δέν Ἐντ θεωροῦσε δεδομένο ὅτι πρέπει νά ἀνήκει στήν κατώτερη τάξη, τήν «μεγάλη ὁμάδα».

“Ἡθε τό 1935 καί δικαστής Ρόδερφορντ, κατά τή συνέλευση στήν Οὐάσιγκτον, ἀνακοίνωσε τήν «ἀποκεκαλυμμένη ἀλήθεια» ὅτι αὐτοί τῆς «μεγάλης ὁμάδας» προορίζονταν σύμφωνα

μέ τή Γραφή νά ζήσουν, ὅχι στόν οὐρανό, ἀλλά στή γῆ. "Οπως δήλωσε δ" Ἐντ, εἶχε πάντα τήν ἐλπίδα τῆς οὐράνιας ζωῆς, ἔνιωθε ὅτι δέν θά μποροῦσε νά ὑπάρχει τίποτα πιό ὄμορφο ἀπό τό νά ὑπηρετεῖ μέσα στήν παρουσία τοῦ Θεοῦ καί συναναστρεφόμενος μέ τόν Υἱό του. "Ομως, λόγω τῆς ἀναγγελόμενης ἀλλαγῆς στήν ἄποψη τῆς Ὁργάνωσης, κατέπνιξε αὐτές τίς ἐλπίδες καί ἀποδέχτηκε αὐτό πού τοῦ εἴπαν ὅτι ἔπρεπε νά ἐλπίζει, στό πλαίσιο τῆς «μεγάλης ὁμάδας».

Μόνο τό 1979 ἔφτασε καθαρά στό τελικό συμπέρασμα ὅτι καμιαί ἀνθρώπινη δογμάτωση δέν μποροῦσε νά ἀλλάξει τήν πρόσκληση πού δρισκόταν στή Γραφή, ὅπως μέ τό νά καθορίζει μιά ἡμερομηνία γιά ἀλλαγή τῆς ἐλπίδας πού ἡ Βίβλος παρουσίαζε ὡς ἀνοικτή σέ κάθε ἄτομο πού ἐνστερνιζόταν αὐτή τήν ἐλπίδα, εἴτε τό ὄνομα του ἵταν Τόμ, εἴτε Ντίκ, εἴτε Χάρον, εἴτε "Ἐντ." Ἔτσι, σαράντα τέσσερα χρόνια μετά τό 1935 ἀρχισε νά συμμετέχει στή λήψη τῶν ἐμβλημάτων, τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου, στό Δεῖπνο τοῦ Κυρίου, κάτι πού κάνουν μόνο οἱ «κεχρισμένοι» ἀνάμεσα στούς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ.

"Οταν ἔνας Μάρτυρας ἡ ὅποιοισδήποτε ἄλλος ρωτᾷ: «Πῶς γνωρίζει κανείς ἂν αὐτός, ἡ αὐτή, ἀνήκει στήν τάξη τῶν "κεχρισμένων" πού ἔχουν οὐράνια ἐλπίδα;», ἡ τυπική ἀπάντηση εἶναι ἡ ἀναφορά στή δήλωση τοῦ Παύλου στήν ἐπιστολή πρός Ρωμαίους, κεφάλαιο 8, στίχοι 16, 17:

Τό ἕδιο τό πνεῦμα δίνει μαρτυρία μαζί μέ τό πνεῦμα μας ὅτι εἶμαστε παιδιά τοῦ Θεοῦ. "Ἄν, λοιπόν, εἶμαστε παιδιά, εἶμαστε καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μέν τοῦ Θεοῦ, συγκληρονόμοι ὅμως μέ τόν Χριστό, μέ τήν προϋπόθεση ὅτι ὑποφέρουμε μαζί τουν γιά νά δοξαστοῦμε καί μαζί τουν.

Ἡ ἐπίσημη διδασκαλία ἵταν καί εἶναι ὅτι μόνο αὐτοί ἀπό τούς 144.000 «κεχρισμένους» μποροῦν νά ἔχουν τέτοια «μαρτυρία του πνεύματος», καί ὅτι αὐτό θά τους ἔλεγε ὅτι ἵταν ἀπό τήν ἐκλεκτή ὁμάδα τῶν 144.000 πού μόνη μποροῦσε νά ἐλπίζει σέ οὐράνια ζωή. "Ολοι οἱ ἄλλοι θά μποροῦσαν νά χαρακτηριστοῦν ὡς «πιθανά» παιδιά τοῦ Θεοῦ καί οἱ ἐλπίδες τους ἔπρεπε νά εἶναι ἐπίγειες.

”Οταν ὁ Ἐντ διάδασε τό ἀπόσπασμα ἀπό τήν ἀρχή τοῦ κεφαλαίου, τοῦ ἥταν προφανές ὅτι ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔγραφε πράγματι γιά δύο τάξεις. Ἀλλά ὅχι γιά δύο κατηγορίες πού χωρίζονταν ἀπό τήν ἐλπίδα τους εἴτε γιά οὐράνια εἴτε γιά ἐπίγεια ζωή στό μέλλον.

’Αντιθέτως, οἱ δύο κατηγορίες ἥταν σαφῶς: αὗτοί πού καθοδηγοῦνταν ἀπό τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἀπό τήν μία, καὶ ἐκεῖνοι πού τούς κυριεροῦσε ἡ ἀμαρτωλή σάρκα, ἀπό τήν ἄλλη. Ἡ ἀντίθεση πού διατύπωνται ὁ ἀπόστολος δέν ἥταν μεταξύ τῶν ἐλπίδων γιά ζωή στόν οὐρανό ἢ γιά ζωή στή γῆ, ἀλλά μεταξύ τῆς Ἰδιαῖς τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, μεταξύ τῆς φιλίας μέ τόν Θεό ἢ τῆς ἐχθρότητας μέ τόν Θεό. Ὅπως ἀναφέρουν οἱ στίχοι 6 ἕως 9:

⁶ Διότι τό φρόνημα τῆς σάρκας σημαίνει θάνατο, ἀλλά τό φρόνημα τοῦ πνεύματος σημαίνει ζωή καὶ εἰρήνη.

⁷ Επειδή το φρόνημα τῆς σάρκας σημαίνει ἔχθρα μέ τόν Θεό, γιατί δέν ὑποτάσσεται στό νόμο τοῦ Θεοῦ, μάλιστα οὔτε καὶ μπορεῖ.

⁸ Εκεῖνοι, λοιπόν, πού εἶναι σέ ἀρμονία μέ τή σάρκα δέν μποροῦν νά εναρεστήσουν τόν Θεό.

⁹ Ωστόσο, ἐσεῖς εἰστε σέ ἀρμονία, ὅχι μέ τή σάρκα, ἀλλά μέ τό πνεῦμα, ἀν τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἀληθινά κατοικεῖ μέσα σας. Ἀλλά ἀν κάποιος δέν ἔχει τό πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, δέν ἀνήκει σέ αὐτόν.

Δέν τέθηκε ζήτημα σχετικά μέ τήν οὐράνια ἢ ἐπίγεια ζωή στήν ἐξέταση τοῦ θέματος ἀπό τόν Παῦλο, ἀλλά ἀπλῶς τό ἀν ζεῖ κανείς σύμφωνα μέ τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἢ ἀν ἀντίθετα ζεῖ σύμφωνα μέ τήν ἀμαρτωλή σάρκα. Ὁ Παῦλος κατέστησε σαφές ὅτι ἵσχυε ἢ τό ἔνα ἢ τό ἄλλο: Εἴτε κάποιος εἶχε τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καὶ παρήγαγε τούς καρπούς του εἴτε ἥταν σέ ἐχθρότητα μέ τόν Θεό καὶ δέν ἀνήκει στόν Χριστό. Χωρίς αὐτό τό πνεῦμα δέν μποροῦσε νά ὑπάρξει “ζωή καὶ εἰρήνη,” μόνο θάνατος. Ἐάν τό πρόσωπο εἶχε τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τότε ἥταν γιός τοῦ Θεοῦ, γιατί ὁ Παῦλος δηλώνει (στίχος 14):

«Διότι ὅλοι ὅσοι ὁδηγοῦνται ἀπό τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ,
αὐτοί εἶναι γιοί τοῦ Θεοῦ». ¹⁹

“Οπως σημείωσε ὁ ”Ἐντ, ὁ Παῦλος λέει, ὅχι ὁρισμένοι, ἀλλά «ΟΛΟΙ ὅσοι καθοδηγοῦνται ἀπό τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ» εἶναι γιοί του, παιδιά του. Αὐτοί πού καθοδηγοῦνται ἀπό αὐτό τό Πνεῦμα θά εἶχαν τή “μαρτυρία” τοῦ πνεύματος ὑπό τήν ἔννοια αὐτή, συμπεριλαμβανομένων τῶν τεκμηρίων ἀπό τήν καρποφορία του στίς ζωές τους, κάπως παρόμοια μέ τόν τρόπο πού ἡ Βίβλος λέει ὅτι γιά τόν ”Αβελ, τόν Ἐνώχ, τόν Νῶε καὶ ἄλλους «δόθηκε μαρτυρία» ὅτι ἦταν εὐάρεστοι στόν Θεό». ²⁰

Ἡ σημασία αὐτῶν τῶν σημείων θά γίνει ἐμφανής καθώς θά παρακολουθήσουμε τίς κατοπινές ἐξελίξεις. Ἀρκεῖ νά ποῦμε ἐδῶ ὅτι ὁ ”Ἐντ Ντάνλαπ εἶχε τίς ἵδιες βασικές ἀνησυχίες μένα, καί εἰδικά τήν ἀνησυχία γιά τό δογματισμό καί τό αὐταρχικό πνεῦμα πού ἐκδηλωνόταν. Ἡ ἀποψή του, ὅπως καί ἡ δική μου, ἦταν ὅτι ἡ ἀνθρώπινη ἀρχή, ὅταν ἐξωθηθεῖ πέρα ἀπό τά πρέποντα ὅρια, ἀναπόφευκτα μειώνει τή σημασία τοῦ φόλου τοῦ Χριστοῦ ὡς Κεφαλῆς τῆς ἐκκλησίας.

Λίγον καιρό μετά τήν ἐπιστροφή μου ἀπό τήν Ἀφρική, κάποιος πού ἦταν φίλος ἐπί πολλά χρόνια πέρασε ἀπό τό χῶρο μας στά Κεντρικά Γραφεῖα. Τό ὄνομά του ἦταν Ρενέ Βάσκεζ (Rene Vazquez) καί τόν γνώριζα γιά τοιάντα περίπου χρόνια. Τόν εἶχα πρωτοσυναντήσει στό Πουέρτο Ρίκο, στήν πόλη τῆς Μαϊάγκουέζ (Mayaguez) ὅπου ζοῦσε μέ τόν πατέρα του, ὁ δόποιος εἶχε ξαναπαντρευτεῖ. Ὁ Ρενέ ἦταν τότε μαθητής τοῦ Γυμνασίου στήν ἐφηβεία του. Τόσο ὁ πατέρας, ὅσο καί ἡ σύζυγος

19. Συγκρίνετε τή χρήση τῆς ἵδιας φράσης ἀπό τόν ἀπόστολο («ὅσοι καθοδηγοῦνται ἀπό τό Πνεῦμα») σέ μιά παρόμοια ἀντίθεση μεταξύ τῆς ἀμαρτωλῆς σάρκας καί τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ στήν πρός Γαλάτας 5:18, ὅπου ἀναφέρεται ὅτι «ὅσοι ὁδηγοῦνται ἀπό τό Πνεῦμα» δέν εἶναι «κάτω ἀπό τόν νόμο». Τό νά ἀρνηθοῦμε ὅτι αὐτό ἰσχύει γιά ὅλους τούς Χριστιανούς, ἀντί γιά μία ἐπιλεγμένη ὅμιλα, θά σήμανε νά παραμείνουν ὅλοι οἱ ἄλλοι κάτω ἀπό τήν κυριαρχία τοῦ Νόμου καί τήν καταδίκη του.

20. Πρός Ἐθραίους 11:1-7.

τοῦ πατέρα τοῦ Ρενέ ἀντιτίθεντο σθεναρά στό νά μελετᾶ μέ τούς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ. Ἡ ἀντίθεση ἔγινε τόσο ἔντονη πού ἔνα δράδυν, ἀφοῦ μελέτησε στό σπίτι κάποιων Ἱεραποστόλων Μαρτύρων, θεώρησε ὅτι δέν μποροῦσε νά ἀντέξει ἄλλο. Πέρασε τή νύχτα σ' ἔνα παγκάκι πάρκου σέ μιά δημόσια πλατεῖα. Τό ἐπόμενο πρωί πῆγε στό σπίτι ἐνός θείου του καί μᾶς θείας του καί ξήτησε νά τοῦ ἐπιτραπεῖ νά μείνει μαζί τους, πράγμα στό ὅποιο συμφώνησαν. "Αν καί δέν ἥταν ὑπέρ τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ, ἥταν ἀνεκτικοί ἀνθρωποί.

Μετά τήν ἀποφοίτησή του ἀπό τό Γυμνάσιο, ὁ Ρενέ ἀμέσως ἀνέλαβε ὀλοχόρονια «ὑπηρεσία σκαπανέα». Παρακολουθώντας μιά συνάθροιση στή Νέα Ὑόρκη τό 1953, ἀποφάσισε νά παραμείνει στίς Ἡνωμένες Πολιτεῖες, παντρεύτηκε, καί ὁ ἴδιος καί ἡ σύζυγός του ἔκαναν «σκαπανικό» μαζί.

Εἶχαν προσκληθεῖ σέ περιοδεῦον ἔργο σέ Ἰσπανικές ἐκκλησίες στίς δυτικές Ἡνωμένες Πολιτεῖες, ὀργότερα παρακολούθησαν τή Σχολή Γαλαάδ καί στάλθηκαν στήν Ἰσπανία. Ὁ Ρενέ διορίστηκε σύντομα Ἐπίσκοπος Περιοχῆς σ' ἐκείνη τή χώρα. Τό ἔργο τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ ἥταν ὑπό ἐπίσημη ἀπαγόρευση καί ὁ ἴδιος καί ἡ σύζυγός του ταξίδεψαν σέ ὅλη τήν Ἰσπανία, ὅντας σέ συνεχή ἐπιφυλακή γιά τήν ἀστυνομία καί ἔχοντας ἐπίγνωση τοῦ κινδύνου νά ἐντοπιστοῦν καί νά συλληφθοῦν ἥ νά ἀπελαθοῦν. "Ολες οἱ συναντήσεις πού πραγματοποιοῦνταν ἐκεῖ ἥταν μυστικές.

Μετά ἀπό χρόνια τέτοιων «ὑπογείων» δραστηριοτήτων, τά νεῦρα τοῦ Ρενέ εἶχαν γίνει εὐάισθητα, εἶχαν σχεδόν σπάσει. Μέχρι τώρα ὁ ἴδιος καί ἡ σύζυγός του εἶχαν μείνει ἐπτά χρόνια στήν Ἰσπανία. Λόγω τῆς ὑγείας του καί κάποιων ἀναγκῶν στήν οἰκογένεια τῆς συζύγου του, ἐπέστρεψαν στίς ΗΠΑ, πληρώνοντας γιά τή διαδρομή καί φθάνοντας ἐκεῖ χωρίς, οὐσιαστικά, καθόλου χρήματα.

Μέ τήν ἐπιστροφή του, ἡ μόνη δουλειά πού μποροῦσε νά δρεῖ ὁ Ρενέ ἥταν νά σηκώνει βαριά φορτία σέ χαλυβουργεῖο. Μικρόσωμος καθώς ἥταν, ὁ ἀδύναμος σκελετός του ὑποχώρησε τή δεύτερη ἡμέρα, στέλνοντάς τον στό νοσοκομεῖο. Ἀργότερα

βροήκε άλλη έργασία καί μόλις ό τιδιος καί ή σύζυγός του διευθέτησαν τά οίκονομικά τους προβλήματα, έπεστρεψαν άμεσως σε σκαπανική ύπηρεσία, μετά σέ έργο περιφερείας καί περιοχῆς καί, τέλος, τούς ζητήθηκε νά ενταχθοῦν στό προσωπικό τῶν Κεντρικῶν Γραφείων τοῦ Μπρούκλιν, ὅπου ὁ Ρενέ άνελαθε τήν έποπτεία τοῦ Γραφείου.⁹ Υπηρεσίας φροντίζοντας γιά δλες τίς ίσπανικές έκκλησίες στίς Ήνωμένες Πολιτεῖες, οἵ δποίες άπαρτίζονται ἀπό περίπου τριάντα χιλιάδες Μάρτυρες.¹⁰ Υπηρέτησε ἐκεῖ μέχρι τό 1969, δπότε ή σύζυγός του ἔμεινε ἔγκυος, πράγμα πού ἀπαιτοῦσε νά ἀφήσουν τήν «ύπηρεσία Μπέθελ».

‘Ο Ρενέ μοῦ εἶπε ὅτι θά προσπαθοῦσε νά παραμείνει στή Νέα Υόρκη, ὅχι ἐπειδή ἀγαποῦσε τήν πόλη, ἀλλά μέ τή σκέψη ὅτι, ἀν τοῦ τό ἐπέτρεπαν οἱ περιστάσεις, θά μποροῦσε νά προσφέρει κάποια ύπηρεσία στά Κεντρικά Γραφεῖα τῆς Οργάνωσης.¹¹ Ετσι καί συνέδη, καί σέ λίγα χρόνια πρόσφερε τό χρόνο του δύο μέρες τήν ἑδδομάδα γιά νά βοηθήσει, κάνοντας μετάφραση στά ίσπανικά, καθοδηγώντας τήν ἡχογράφηση δραμάτων σέ ίσπανική γλῶσσα γιά τίς συνελεύσεις, καθώς καί ήμιαπασχολούμενος σέ έργο Επισκόπου Περιφερείας καί Περιοχῆς ἀνάμεσα στά πλήθη μελῶν τῶν ίσπανικῶν έκκλησιῶν στήν περιοχή τῆς Νέας Υόρκης.¹² Εἶχε περάσει κάποιο χρόνο στήν Πορτογαλία καί, ὅταν ἀναπτύχθηκαν πορτογαλικές έκκλησίες, φρεσκάρισε τίς γνώσεις του στή γλῶσσα καί ἔξυπηρετοῦσε καί αὐτές.

Σ’ αὐτά τά τριάντα καί κάτι χρόνια σύνδεσης μέ τήν δογάνωση, πολύ ἀμφιβάλλω ὅτι κάποιος στό Πουέρτο Ρίκο, τήν Ισπανία ἡ τίς ΗΠΑ βροήκε ποτέ λόγο νά παραπονεθεῖ σχετικά μέ τήν ύπηρεσία τοῦ Ρενέ.¹³ Εχοντας πολύ ἡπια φύση, ἦταν τήν τούτη στιγμή ἔνα πρόσωπο μέ ἀρχές· εἶχε μάθει ώστόσο τήν τέχνη νά εἶναι σταθερός χωρίς νά εἶναι σκληρός ἡ ἀπότομος.¹⁴ Ακόμα καί μέ δεδομένη τήν κατοπινή του κατάσταση, ἡ δποία θά παρουσιαστεῖ ἀργότερα, ἀμφιβάλλω ὅτι ὅποιοδήποτε ἀπό τά ἄτομα πού ἐργάστηκαν μέ τόν Ρενέ Βάσκες σέ ὅποιαδήποτε ἀπό τίς θέσεις πού ύπηρέτησε θά ἀρνιόταν ὅτι τά παραπάνω ἀποτελοῦν μιά ἔντιμη ἀξιολόγηση τοῦ Ρενέ ώς προσώπου.¹⁵ Αν εἶχε ἔνα ἀξιοσημείωτο ἐλάττωμα, αὐτό ἦταν, δπως δίδιος παραδέ-

χεται, ὅτι ἦταν Ἰσως ὑπερβολικά ὑποχωρητικός ὅταν τοῦ ζητοῦσαν νά κάνει κάτι γιά τούς ἄλλους, ἵδιαίτερα ἀπό τήν Ἐταιρεία. Σήμερα αἰσθάνεται ὅτι ἡ οἰκογενειακή του ζωή ἔπασχε χωρίς λόγο ἐξαιτίας αὐτοῦ τοῦ ἐλαττώματος.

Γιά παράδειγμα, ὁ Ἰδιος καί ἡ σύζυγός του εἶχαν περάσει κάποια χρόνια χωρίς πραγματικές διακοπές, καί εἶχαν προγραμματίσει ἕνα ταξίδι στό ὅποιο θά ἐπέστρεφαν στήν Ἰσπανία γιά μιά ἐπίσκεψη. Λίγο πρίν φτάσει ὁ καιρός τοῦ ταξιδιοῦ, ὁ Χάρλευ Μίλερ (Harley Miller), ὁ τότε ἐπικεφαλῆς τοῦ Τμήματος ‘Υπηρεσίας, κάλεσε τόν Ρενέ καί τοῦ ζήτησε νά κάνει κάποιο ἔργο Περιφερείας ἐκείνη τή συγκεκριμένη ἐποχή. ‘Ο Ρενέ τό θεώρησε σωστό νά δεχθεῖ, γιατί ποτέ δέν ἀπέρριψε ἔναν διορισμό ἀπό «τήν ὁργάνωση τοῦ Κυρίου». Ἡ γυναίκα του ἔκανε τό ταξίδι στήν Ἰσπανία συνοδευόμενη ἀπό τή μητέρα της.

‘Ο Ρενέ ζοῦσε κοντά στό ἀεροδρόμιο Λά Γκουάρντια (La Guardia) καί τά μέλη τοῦ Τμήματος ‘Υπηρεσίας, μεταξύ αὐτῶν καί ὁ Χάρλευ Μίλερ, ὅταν ταξίδευαν μέ τό ἀεροπλάνο γιά ὁμιλίες τά Σαδδατοκύριακα, κανόνιζαν τακτικά νά τούς συναντήσει ὁ Ρενέ καί νά τούς μεταφέρει στό Μπέθελ στήν ἐπιστροφή τους. ‘Ορισμένες ἀπό τίς πτήσεις ἔφταναν κοντά στά μεσάνυχτα, ὅλλες ἀκόμη ἀργότερα. ‘Ο Ρενέ εἶχε ἐπιμείνει νά παρέχει καί σ’ ἐμένα αὐτή τήν ὑπηρεσία καί εἶχα δεχθεῖ στή βάση τῆς πολύχρονης φιλίας μας, μέχρι πού ἔμαθα σέ ποιό βαθμό οἱ ἄλλοι ἔκαναν χρήση τῆς προθυμίας του νά εἶναι ἐξυπηρετικός. Κατά τή γνώμη μου, λόγω τῆς καλῆς του φύσης τόν ἔπιαναν κορόιδο, κι ἔτσι ἀπό κεῖ καί πέρα, μέ σπάνιες ἐξαιρέσεις, ἔψαχνα γιά ἄλλα μέσα μεταφορᾶς.

Θά σκεφτόμουν ὅτι, ἂν ἦταν διαθέσιμη ἡ ἀποψη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος σχετικά μέ τό ποιούς θά κατέτασσαν ὡς τίς κυριότερες μιօρφές στή «συνωμοσία κατά τῆς ὁργάνωσης» γιά τήν καταστολή τῆς ὁποίας ἀνέλαβαν τέτοια οιζική δράση, θά ἔδειχναν ἐμᾶς τούς τρεῖς – τόν ”Εντ, τόν Ρενέ καί ἐμένα. ‘Ωστόσο, δέν ὑπῆρξε ποτέ περίπτωση ὅπου οἱ τρεῖς μας δαπανήσαμε χρόνο μαζί. Κατά τή διάρκεια τῆς περιόδου ὅπου δημιουργήθηκε τό μπέρδεμα εἶχα ἐκτεταμένες συνομιλίες μέ τόν Ρενέ σέ δύο –

ἴσως – περιπτώσεις· τό ΐδιο ΐσχυε γιά τόν [”]Εντ καί τόν Ρενέ.

Ποιές ̄ηταν οι δῆθεν καταχθόνιες καί προδοτικές δραστηριότητες μέ τίς ὁποῖες ἀσχοληθήκαμε; [”]Ηταν ἀπλά αὐτή: συζητήσαμε γιά τή Βίδλο ὡς φίλοι καί μέ φίλους μακροχρόνιους.

Τή νύχτα πού ὁ Ρενέ ̄ρθε στό δωμάτιό μας, εἶχε παρακολουθήσει ἔνα σεμινάριο γιά πρεσβύτερους πού διοργανώθηκε ἀπό τήν [”]Εταιρεία. Συζητήσαμε τίς ἐντυπώσεις του, πού ̄ηταν κατά δάση θετικές. Σέ ̄ένα σημεῖο τῆς συζητησης, ὥστόσο, εἶπε: «Μοῦ φαίνεται σχεδόν σάν νά λατρεύουμε **ἀριθμούς**. Μερικές φορές θά ̄θελα νά καταργούσαμε τελείως τίς ἐκθέσεις». Λέγοντας «ἐκθέσεις», ἀναφερόταν στό σύστημα μέ τό ὁποῖο κάθε Μάρτυρας παρέδιδε κάθε μήνα μιά ἐκθεση σέ φύλλο χαρτοῦ, ἀπαριθμώντας τί δραστηριότητα «μαρτυρίας» εἶχε γίνει, συμπεριλαμβανομένων τῶν ὡρῶν πού δαπάνησε, τῶν ἐντύπων πού διένειμε, κ.ο.κ. ²¹

Θυμήθηκα κάποια σημεῖα πού διατυπώθηκαν στό πρόγραμμα σχετικά μέ «τήν πίστη καί τά ἔργα» τῆς προηγούμενης Συνάθροισης Περιοχῆς καί μιλήσαμε γι’ αὐτό καί τίς δηλώσεις τοῦ ἀποστόλου Παύλου στήν πρός Ρωμαίους ἐπί τοῦ θέματος. [”]Οπως τό ἔβλεπα, ἡ διδασκαλία τοῦ ἀποστόλου καλοῦσε πρῶτα ἀπ’ ὅλα γιά τήν οἰκοδόμηση τῶν ἀνθρώπων στήν πίστη· ὅταν θά γινόταν αὐτό, τά ἔργα θά ἀκολουθοῦσαν – γιατί ἡ γνήσια

21. Ή σημασία πού δίνεται σέ αὐτές τίς ἐκθέσεις εἶναι ἀναμφισβήτητη. Κάθε Μάρτυρας παραδίδει ἐκθέσεις στήν ἐκκλησία, κάθε ἐκκλησία παραδίδει ἐκθέσεις στό Γραφεῖο Τμήματος τῆς χώρας της, κάθε Γραφεῖο Τμήματος στέλνει λεπτομερή μηνιαία ἐκθεση στά Κεντρικά Γραφεία ὅπου συλλέγονται αὐτές οἱ μηνιαῖες ἐκθέσεις, ἀπεικονίζονται διαγραμματικά οἱ μέσοι ὅροι, σημειώνονται τά ποσοστά αὐξησης. Αὐτά μελετῶνται μέ τό ΐδιο μανιώδες ἐνδιαφέρον μέ τό ὁποῖο μία μεγάλη ἐταιρεία θά μελετήσει τά στοιχεῖα τῆς παραγωγῆς της, τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπιχειρησής της· τυχόν διακυμάνσεις ἡ πτωτικές τάσεις στόν ἀριθμό τῶν Μαρτύρων πού ὑποθάλλουν ἐκθέσεις γιά τόν χρόνο, στίς ὧρες πού ἀναφέρονται ἡ στή διανομή ἐντύπων γίνονται αἵτιες ἀνησυχίας. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Γραφείων Τμημάτων δέν αἰσθάνονται ἀνετα ὅταν οἱ μηνιαῖες ἐκθέσεις γιά τή χώρα τους ἀποτυγχάνουν νά δείξουν αὐξηση, ἡ, ἀκόμη χειρότερα, παρουσιάζουν μείωση.

πίστη εἶναι παραγωγική καί δραστήρια μέ τόν ἴδιο τρόπο πού εἶναι ἡ γνήσια ἀγάπη. Μπορεῖ κανείς νά ἐπιμένει σταθερά νά ἐκτελέσουν οἱ ἄνθρωποι δρισμένα ἔργα, κι αὐτοί μπορεῖ νά τό κάνουν ώς ἀποτέλεσμα τῆς πίεσης. Ἀλλά ποῦ εἶναι ἡ ἀπόδειξη ὅτι τά ἔργα παράγονται ἀπό τήν πίστη καί τήν ἀγάπη; Καὶ ἐάν δέν ἔχουν αὐτές ώς κίνητρα, πόσο εὐάρεστα θά εἶναι στόν Θεό οὕτως ἡ ἄλλως;

”Εμοιαζε προφανές ὅτι οἱ πράξεις πίστης ἐπρεπε νά εἶναι αὐθόρμητες, ὅχι συστηματοποιημένες ἡ καμωμένες νά συμμορφώνονται σέ ἔνα δρισμένο πλαίσιο, ὅπως ἀκριβῶς καί οἱ πράξεις ἀγάπης θά ἐπρεπε νά εἶναι αὐθόρμητες, ὅχι κάτι πού ἐκτελεῖται ἀπό τήν ἀπλή συμμόρφωση μέ κάποια προδιαγεγραμμένη δραστηριότητα προγραμματισμένη ἀπό ἄλλους. Οἱ δργανωτικές ρυθμίσεις μέ μέθοδο, σύστημα καί ἐντολές εἶναι ἀποδεκτές, ἀλλά θά πρέπει νά ὑφίστανται γιά τό σκοπό τῆς εὐκολίας, ὅχι ώς μέσο ἀνεπαίσθητου καταναγκασμοῦ, πού χρησιμοποιεῖται γιά νά δημιουργήσει σύμπλεγμα ἐνοχῆς σέ ὅποιον δέν «ταιριάζει στό καλούπι». ”Οσο πιό στενά προσπαθοῦν οἱ ἄνθρωποι νά ἐπιβλέψουν τή ζωή καί τή δραστηριότητα τῶν ἄλλων συγχριστιανῶν τους, τόσο περισσότερο συνθλίδουν τήν εὐκαιρία νά κινητοποιήσει καί νά ἐλέγξει αὐτούς τούς συγχριστιανούς τους ἡ πίστη καί ἡ ἀγάπη. Ἀναγνώριζα ὅτι εἶναι δυσκολότερο καί δυσχερέστερο ἔργο τό νά οἰκοδομηθεῖ ἡ πίστη τῶν ἀνθρώπων καί ἡ εὐχαριστία μέσω τῆς Γραφῆς, ἀπό τό νά δίνονται ἀπλῶς «τονωτικές ὁμιλίες» ἢ νά κάνουμε τούς ἀνθρώπους νά αἰσθάνονται ἐνοχοι, ἀλλά, ἀπό αὐτό πού ἔγραψε ὁ ἀπόστολος, αὐτός ὁ δυσκολότερος δρόμος μοῦ φάνηκε νά εἶναι ὁ μόνος γραφικά σωστός καί σοφός.

Αὐτή ἦταν ἡ οὐσία τῆς συζήτησης. Τό θέμα τῶν φύλλων ἔκθεσης πυροδότησε τή συζήτηση, ἀλλά στή συνέχεια ἐπαψε νά ἀναφέρεται. ”Οταν συνάντησα τόν Ρενέ στό διάδομο ἐνός ἀπό τά κτίρια, κάποια στιγμή ἀργότερα, εἶπε ὅτι διαπίστωσε ὅτι τό νά προσεγγίζει τά θέματα στό φῶς τῶν ὅσων ἔγραψε ὁ Παῦλος στήν πρός Ρωμαίους ἐπιστολή ἔκανε τό ἔργο του ώς Ἐπισκόπου Περιοχῆς καί Περιφερείας πολύ πιό ευχάριστο, καί τήν συ-

ζήτησή του μέ πρεσβύτερους περισσότερο μεστή νοήματος.

Μερικές ένδοιμάδες ἀργότερα ἡ γυναίκα μου κι ἐγώ πήγαμε στό σπίτι του γιά φαγητό. "Αν κι ἐμεῖς, τά δύο ζευγάρια, ἥμασταν μαζί στήν ՚ιδια Ισπανόφωνη ἐκκλησία τοῦ Κουήνς (Queens) στή Νέα Υόρκη, κατά τή διάρκεια τῶν πρώτων μας ἑτῶν στήν πόλη, ἀπό τότε οἱ συναντήσεις μας εἶχαν γίνει σποραδικές. Τόσο πρίν ὅσο καί μετά τό γεῦμα, ὁ Ρενέ ἥθελε νά συζητήσει τό μήνυμα τῆς πρός Ρωμαίους ἐπιστολῆς. "Αν καί σέ μικρότερο βαθμό σέ σχέση μέ τή γυναίκα μου, ἔνιωσα τήν ὑποχρέωση νά ἀπαντήσω στά ἐρωτήματά του ἀντί νά ἀποφύγω τά θέματα. Τόν γνώριζα γιά τριάντα χρόνια· ἥξερα ὅτι ἦταν σοβαρός μελετητής τῶν Γραφῶν. Τοῦ μίλησα ώς φίλος, ὅχι ώς ἀξιωματούχος τῆς Ὁργάνωσης, καί συζητώντας μαζί του γιά τό Λόγο τοῦ Θεοῦ ἔνιωσα ὅτι ἡ κύρια εὐθύνη μου ἦταν πρός τόν Θεό, ὅχι πρός ἀνθρώπους, ὅχι πρός μιά ὁργάνωση. "Αν δίσταζα νά μιλῶ σέ πρόσωπα ὅπως αὐτός γιά ὅσα ἔβλεπα νά εἶναι σαφεῖς διδασκαλίες τῆς Γραφῆς, πῶς θά μποροῦσα νά πῶ, ὅπως εἶπε ὁ Παῦλος στά λόγια του πρός τούς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου, τά ὅποια καταγράφονται στίς Πράξεις, κεφάλαιο 20, στίχοι 26 καί 27:

Γ' αὐτό σᾶς καλῶ νά πεῖτε ώς μάρτυρες αὐτήν ἐδῶ τήν ἡμέρα ὅτι εἴμαι καθαρός ἀπό τό αἷμα ὅλων, γιατί δέν δίστασα νά σᾶς πῶ ὅλη τή δουλή τοῦ Θεοῦ.

"Ο Παῦλος γνώριζε ὅτι ἔκανε αὐτό πού εἶχε ώς ἀποτέλεσμα νά τόν συκοφαντήσουν μέσα στή Συναγωγή τῆς Ἐφέσου.²² Κι ἐγώ ἐπίσης ἥξερα ὅτι ἡ ὄμιλία μου θά μποροῦσε νά ἔχει παρόμοια ἀποτελέσματα.

Μεταξύ τῶν ἄλλων ἀποσπασμάτων, συζητήσαμε γιά τό πρῶτο μέρος τοῦ ὅγδοου κεφαλαίου τῆς πρός Ρωμαίους ἐπιστολῆς (πού ἔξετάζεται παραπάνω σ' αὐτό τό κεφάλαιο). Μέ ἐνδιέφερε νά μάθω πῶς ἔβλεπε τό στίχο 14, ώς πρός τήν σχέση υἱότητας μέ τόν Θεό, θεωρώντας τον ὑπό τό φῶς τῶν συμφρα-

22. Πράξεις 19:8,9.

ζομένων. Ποτέ δέν τόν εἶχε ἐξετάσει κατά τά συμφραζόμενα (πράγμα πού πιθανῶς στήν πράξη συμβαίνει σέ δλους τούς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ). “Οταν τό ἔκανε, ἡ ἀντίδρασή του ἦταν ἐξίσου αὐθόρμητη καὶ συγκλονιστική. Αὐτό πού σέ ἄλλους ἵσως νά εἶναι προφανές, μπορεῖ νά χτυπήσει σ’ ἓναν Μάρτυρα τοῦ Ἰεχωδᾶ σάν νά ἦταν μιά ἀποκάλυψη. Τό σχόλιο τοῦ Ρενέ ἦταν:

«Γιά χρόνια εἶχα τήν αἰσθηση ὅτι ἀντιστεκόμουν στό Ἀγιο Πνεῦμα ὅταν διάβαζα τίς χριστιανικές Γραφές. Διάβαζα κι ἐφάρμοζα στόν ἑαυτό μου ὅλα ὅσα διάβαζα καί τότε ξαφνικά σταματοῦσα καί ἔλεγα: “Μά αὐτά δέν ἴσχυουν γιά μένα, αὐτά ἐφαρμόζονται μόνο στούς κεχρισμένους”».

Τόξευτο, δέ Ρενέ τό ξέρει καί δέ Θεός τό ξέρει ὅτι δέν χρησιμοποίησα πειθώ γιά νά τόν κάνω νά δεῖ τά θέματα μέ διαφορετικό τρόπο. ⁷ Ήταν τά ἕδια τά λόγια του Ἀποστόλου στήν Ἀγία Γραφή, ὅταν τά διάβασε μέ τά συμφραζόμενα, πού τόν ἔπεισαν. Σέ μεταγενέστερη τυχαία ἐπικοινωνία χρησιμοποίησε τήν ἐκφραση ὅτι οι Γραφές ὡς σύνολο ἀπέκτησαν ζωντάνια κι ἐνδιαφέρον, ἔγιναν πολύ περισσότερο ἀντιληπτές καί μέ πολύ μεγαλύτερη σημασία γι’ αὐτόν ἀπό ἐκεῖνο τό σημεῖο κι ἔπειτα.

Παρότι μπορεῖ νά φαίνεται παράξενο, γιά ἓναν Μάρτυρα τοῦ Ἰεχωδᾶ (όχι ἀπό τούς σχεδόν 8.800 «κεχρισμένους») τό νά καταλήξει στό συμπέρασμα ὅτι τά λόγια πού δρίσκονται ἀπό τό κατά Ματθαϊον Εὐαγγέλιο μέχρι τήν Ἀποκάλυψη ἀπευθύνονται σέ αὐτόν καί ἴσχυουν, ὅχι ἀπλῶς “κάτ’ ἐπέκταση” ἀλλά ούσιαστικά καί ἅμεσα, προκαλεῖ τό ἄνοιγμα μιᾶς πόρτας σέ μιά διλόκληρη σειρά ἀπό ἐρωτήματα, ἐρωτήματα πού συχνά λογταροῦσαν μιά ἀπάντηση, ἀλλά δέν τολμοῦσαν νά τεθοῦν.

“Οταν ἐπανεξέτασα τί «μαγείρεμα» τῆς Ἀγίας Γραφῆς καί τῶν γεγονότων ἔχει γίνει τόν τελευταῖο καιρό, σέ μιά προσπάθεια νά ὑποστηριχθοῦν οἱ ἐρμηνεῖες τῆς ὁργάνωσης, μπορῶ μόνο νά αἰσθάνομαι εὐγνώμων πού δέν ἄφησα τό ἐνδιαφέρον γιά τήν εὔνοια μιᾶς ὁργάνωσης νά μέ συγκρατήσει ἀπό τό νά ὑποδείξω σέ δρισμένα τουλάχιστον πρόσωπα τίς Γραφές ἐπί τῶν σημείων αὐτῶν.

Στίς 4 Μαρτίου 1980, είχα ήποδάλει στήν 'Επιτροπή Προσωπικού του Κυβερνώντος Σώματος αίτηση για τήν ἀδεια νά ἀπουσιάσω ἀπό τίς 24 Μαρτίου ἕως τίς 24 τοῦ Ιουλίου. Ἡ γυναίκα μου καί ἐγώ νιώσαμε καί οἱ δύο ὅτι ἡ ὑγεία μας ἀπαιτοῦσε μιά ἔκτεταμένη ἀλλαγή. Κατά τή διάρκεια αὐτῆς τῆς περιόδου ἥλπιζα ἐπίσης νά ἐρευνήσω τί δυνατότητα ὑπῆρχε νά δρῶ ἀπασχόληση καί ἔνα μέρος νά ζήσουμε, ἀν ἐπρόκειτο νά τερματίσουμε τήν ὑπηρεσία μας στά Κεντρικά Γραφεῖα. Τά κυριότερα περιουσιακά στοιχεῖα πού είχαμε ἥταν 600 περίπου δολάρια σ' ἔνα λογαριασμό ταμευτηρίου, κι ἔνα αὐτοκίνητο ἐπτά ἑτῶν.

"Οταν στό παρελθόν παρακολουθούσαμε τίς Συνελεύσεις Περιφερείας στήν 'Αλαμπάμα (Alabama), είχαμε γνωριστεῖ κι ἔξοικειωθεῖ μέ ἔναν Μάρτυρα πού ὀνομαζόταν Πῆτερ Γκρέγκερσον (Peter Gregerson). Ἀργότερα μᾶς είχε προσκαλέσει μία-δύο φορές νά ἐπισκεφθοῦμε τό Γκάντζντεν (Gadsden) τῆς 'Αλαμπάμα προκειμένου νά μπορέσω νά μιλήσω στίς τοπικές ἐκκλησίες. Ὁ Πῆτερ είχε ἀναπτύξει μιά μικρή ἀλυσίδα σοῦπερ μάρκετ στήν περιοχή τῶν πολιτειῶν 'Αλαμπάμα καί Τζιόρτζια (Georgia). Τό 1978, ὅταν σ' ἔνα «ταξίδι Ζώνης» ἡ γυναίκα μου κι ἐγώ πήγαμε μέχρι τό Ίσραήλ, ὁ Πῆτερ καί ἡ σύζυγός του μᾶς συνάντησαν ἐκεῖ καί περάσαμε μαζί μέρος τῶν δύο ἔβδομάδων μέ περιηγήσεις σ' ἐκείνη τή βιβλική γῆ.

Τότε ὁ Πῆτερ ἔξεφρασε σοδαρή ἀνησυχία σχετικά μέ τά ἀποτελέσματα πού είχαν οἱ ἀποτυχημένες προβλέψεις γιά τό 1975. Εἶπε ὅτι θά ἥταν σοδαρό λάθος ἐάν ἡ 'Εταιρεία ἔξακολουθοῦσε νά ὑποστηρίζει σθεναρά τήν ἡμερομηνία τῆς τοῦ 1914· ὅτι ἡ ἀπογοήτευση πού προέκυψε ἀπό τό 1975 δέν θά ἥταν τίποτα συγκριτικά μ' αὐτό πού θά γινόταν ἀν ἡ 'Εταιρεία ἀναγκαζόταν νά μεταθέσει τή χρονολογία 1914. Παραδέχθηκα ὅτι ἡ ἐκτίμησή του ἥταν ἀναμφίβολα σωστή, ἀλλά δέν προχωρήσαμε περαιτέρω στό θέμα.

"Οταν ὁ Πῆτερ ἔμαθε γιά τήν ἀδεια, μᾶς παρότρυνε νά περάσουμε κάποιο χρόνο μαζί τους, κι ἐπιδιόρθωσε ἔνα τροχόσπιτο πού ἀνήκε σέ ἔναν ἀπό τούς γιούς του γιά νά μείνουμε ἐκεῖ.

Προσφέρθηκε νά μέ αφήσει νά κάνω δουλειά ἀποθήκης στήν Ἰδιοκτησία του γιά νά δοιθήσει στήν κάλυψη μέρους τῶν ἔξόδων μας, καί τήν ἵδια στιγμή νά ἔχω τήν ἔντονη ἄσκηση πού μοῦ εἶχαν συστήσει σέ μιά πρόσφατη ἰατρική ἔξέταση.

Ο πατέρας τοῦ Πῆτερ εἶχε γίνει Μάρτυρας τοῦ Ἱεχωδᾶ ὅταν ἦταν μικρό παιδί, καί ἀπό τήν ἡλικία τῶν τεσσάρων περίπου ἐτῶν οἱ γονεῖς του τόν ἔπαιρναν σέ συναθροίσεις. Ὡς νέος εἶχε γίνει ὀλοχρόνιος «σκαπανέας» καί ἀκόμα καί μετά τόν γάμο καί τήν ἄφιξη τοῦ πρώτου παιδιοῦ του εἶχε παλέψει γιά νά συνεχίσει αὐτή τή δραστηριότητα πλήρους ἀπασχόλησης, κάνοντας ἐργασίες καθαρισμοῦ γιά νά ἔχει εἰσόδημα.²³ Εἶχε σταλεῖ ἀπό τήν Ἐταιρεία σέ «προοβληματικές» περιοχές στό Ἰλλινόις (Illinois) καί τήν Ἀϊόβα (Iowa) γιά νά δοιθήσει στήν ἐπίλυση δυσκολιῶν καί νά ἐνισχύσει ὁρισμένες ἐκκλησίες. Τό 1976 ἦταν σέ μιά ἐκπροσωπευτική ὁμάδα πρεσβυτέρων πού προσκλήθηκαν στό Μπρούκλιν γιά συζητήσεις μέ τό Κυνδερνῶν Σῶμα.

Ἐνα χρόνο περίπου μετά ἀπό αὐτό τό σεμινάριο, ὥστόσο, ἀποφάσισε νά ἐγκαταλείψει τή θέση τοῦ πρεσβύτερου. Εἶχε πρόσφατα μεταβιδάσει τήν Προεδρία τῆς Ἐταιρείας εἰδῶν παντοπωλείου σέ ἑνα ἀπό τά ἀδέρφια του καί εἶχε χρησιμοποιήσει τόν αὐξημένο ἐλεύθερο χρόνο του γιά νά κάνει περισσότερη Μελέτη τῆς Βίβλου. Ὡταν προοβληματισμένος ἀπό ὁρισμένες διδασκαλίες τῆς ὁργάνωσης καί θέλησε νά ἐπιβεβαιώσει τίς πεποιθήσεις του ὡς πρός τήν ὀρθότητά τους, νά ἀποκαταστήσει τήν ἐμπιστοσύνη του στή θρησκεία πού ἀκολουθοῦσε σέ ὅλη του τή ζωή. (Τότε εἶχε μπεῖ στά πενήντα του.)

Τό ἀποτέλεσμα ἦταν ἀκριβῶς τό ἀντίθετο. Ὁσο περισσότερο μελετοῦσε τή Γραφή, τόσο περισσότερο πειθόταν ὅτι ὑπῆρχαν σοδαρά σφάλματα στήν θεολογία τῆς ὁργάνωσης. Τό γεγονός αὐτό δόδήγησε στήν ἀπόφασή του νά πάψει νά εἶναι πρεσβύτερος. Ὁπως τό ἔθεσε μιλώντας μαζί μου γι' αὐτό, «ἄπλως δέν μποροῦσα νά βάλω τόν ἑαυτό μου νά σταθεῖ ἐνώπιον τῶν

23. Ἐκεῖνος καί ἡ σύζυγός του ἔχουν σήμερα ἑπτά παιδιά καί δεκαεπτά ἐγγόνια.

ἀνθρώπων καί νά διεξάγω γραφικές μελέτες σχετικά μέ πράγματα πού δέν βλέπω νά ἔχουν Γραφική ὑποστήριξη. Κάνοντας αὐτό θά ἔνιωθα σάν ύποκριτής καί ἡ συνείδησή μου δέν θά μοῦ ἐπέτρεπε νά τό κάνω». ”Αν καί ὅταν πρωτοάκουσα τήν ἀπόφασή του, τόν εἶχα ἐνθαρρύνει νά τήν ἐπανεξετάσει, δέν μποροῦσα νά ἀρνηθῶ τήν ἐγκυρότητα τῶν σοθαρῶν ἐρωτημάτων του, καί ἐπρεπε νά σεβαστῶ τήν εὐσυνειδησία του καί τήν ἀποστροφή του γιά τήν ύποκρισία. Εἶχε φτάσει στό προσωπικό του σταυροδόμι πρίν φτάσω ἐγώ στό δικό μου.

Αὐτός ἦταν ὁ ἄνθρωπος πού ἡ πολιτική τῆς Ὁργάνωσης ἀργότερα κατηγοριοποίησε ως «πονηρό ἄνθρωπο», μέ τόν δόποιο κανείς δέν θά ἐπρεπε νά τρώει, καί τό ὅτι πῆρα τό γεῦμα μου μαζί του σέ ἔνα ἐστιατόριο τό 1981 ὅδήγησε στή δίκη μου καί τήν ἐκδίωξή μου ἀπό τήν ὁργάνωση.

”Ηταν τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1980, ἐνῷ ἦμασταν στό Γκάντζντεν σέ ἄδεια, ὅταν ἀρχισα γιά πρώτη φορά νά ἀκούω γιά γεγονότα πίσω στό Μπρούκλιν πού μοῦ φάνηκαν περίεργα. Ἡ ἀναμενόμενη καταιγίδα εἶχε ἀρχίσει νά ξεπάει πάνω μας.

ΙΕΡΑ ΕΞΕΤΑΣΗ

”Οταν ὁ Ἰησοῦς ἔφυγε ἀπό τό σπίτι, οἱ νομοδιδάσκαλοι καί οἱ Φαρισαῖοι ἀρχισαν μιά μανιασμένη ἐπίθεση ἐναντίον του καί προσπαθοῦσαν νά τόν πιέσουν ν' ἀπαντήσει σέ ἀμέτρητες ἐρωτήσεις, στήνοντάς του παγίδες γιά νά τόν πιάσουν ἀπό κάτι πού μποροῦσε νά πεῖ.

— Λονκ. 11:53, 54, Βίβλος Ἱερονσαλήμ.

”Η Ἱερά Ἐξέταση, μέ τή θρησκευτική ἔννοια, εἶναι μιά ἔρευνα στίς προσωπικές πεποιθήσεις καί τά πιστεύω τῶν ἀτόμων. Ἰστορικά, ὁ σκοπός της δέν ἦταν νά βοηθήσει τό ἀτομο ἥ νά παρέχει τή βάση γιά λογική συζήτηση μ' αὐτό, ὀλλά νά τό ἐνοχοποιήσει, νά τό καταδικάσει ώς αἰρετικό.

”Η πρωταρχική αἵτια τῆς ἔρευνας συχνά δέν ἔχει νά κάνει μέ τό ὅτι τό ἀτομο προκαλεῖ ἀναστάτωση, εἶναι κακόδουλο ἥ ἀκό-

μη ἐκφράζει ίδιαίτερα ἔντονα τίς πεποιθήσεις του. Ὡς ἀπλή ύποψία εἶναι ίκανή αἰτία γιά νά ξεκινήσει ἡ δράση τῆς Ἱερᾶς Ἐξέτασης. Ὁ ὑποπτος στήν πραγματικότητα θεωρεῖται ώς νά μήν ἔχει δικαιώματα: ἀκόμα καί οἱ προσωπικές του συζητήσεις μέ στενούς φίλους του ἀντιμετωπίζονται ώς κάτι γιά τό δόποιο οἱ Ἱεροεξεταστές ἔχοντας πλῆρες δικαιώμα νά διεξάγουν ἐξαντλητική ἔρευνα.

Δέν ἦταν μόνο οἱ φρικτές πράξεις τιμωρίας πού ἀποδίδονται στήν Ἰσπανική Ἱερά Ἐξέταση, πού τήν ἔκαναν νά κερδίσει ἐπάξια ἔνα τέτοιο περιφρονημένο ὄνομα στήν Ἰστορία. Ὕπαρχε, ἐπίσης, ἡ ἀλαζονική προσέγγιση καί ἡ αὐταρχική μέθοδος ἀνάκρισης, πού χρησιμοποιοῦνταν γιά νά ἐπιτευχθεῖ ἡ ἐνοχοποίηση πού τόσο συχνά ἐπεδίωκε μέ ζῆλο τό θρησκευτικό δικαστήριο. Τά βασανιστήρια καί ἡ βίαιη τιμωρία πού ἀπονέμονταν στή συνέχεια, εἶναι ἐκτός νόμου σήμερα. Ὅμως, ἡ αὐταρχική προσέγγιση καί οἱ ἀλαζονικές μέθοδοι ἀνάκρισης μποροῦν νά ἀσκοῦνται μέ προφανή ἀτιμωρησία.

Ἐδῶ θυμᾶμα ἔνα ἀρθρο στό τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Ξύπνα!» τῆς 22ας Ἰανουαρίου τοῦ 1981, μέ τίτλο «Ἐρευνα γιά τίς φίλες τῶν νόμων». Τόνιζε τά θαυμάσια νομικά προηγούμενα πού δρέθηκαν στό Μωσαϊκό νόμο καί, μεταξύ ἄλλων, ἔλεγε:

ἀφορμή σέ πολλές καθυστερήσεις. Ἐφόσον τό τοπικό δικαστήριο βρισκόταν στίς πύλες τῆς πόλεως, δέν ὑπῆρχε ἀμφισβήτησις δτι ἡ δίκη ἦταν δημοσία! (Δευτ. 1ε' 18-20)
Ασφαλῶς οἱ δημόσιες δίκες βοηθοῦσαν στό νά ἐπηρεαζούν τούς δικαστές νά εἶναι προσεκτικοί καί δίκαιοι, ἰδιότητες πού κάποτε λείπονταν στίς μυστικές συνεδριάσεις δικαστηρίων. Τί θά λεχθῇ γιά τούς μάρτυρες;

Τό δημοσίευμα τῆς Ἐταιρείας ἐξῆρε αὐτή τήν ἀρχή. Στήν πραγματικότητα ὅμως, τήν ἀπέρριπτε ἐντελῶς στήν πράξη. Ὅπως εἶπε ὁ Ἰησοῦς: «Λένε ἔνα πράγμα καί κάνουν τό ἄλλο».²⁴ Οἱ «μυστικές συνεδριάσεις δικαστηρίων» προτιμήθηκαν, ὅπως δείχνουν σαφῶς τά ἀποδεικτικά στοιχεῖα. Μόνο ὁ φόδος γιά τή

24. Ματθ. 23:3, NEB.

δύναμη τῆς ἀλήθειας ἐξωθεῖ σέ αὐτό τό εἶδος διαδικασίας. Αὐτές οἱ μέθοδοι ύπηρετοῦν, ὅχι τά συμφέροντα τῆς δικαιοσύνης ἡ τοῦ ἐλέους, ἀλλά τό σκοπό ἐκείνων πού ἐπιδιώκουν νά ἐνοχοποιήσουν (τούς κατηγορούμενους).

Τό περιοδικό «Ξύπνα!» τῆς 22ας Ἀπριλίου 1986 ἀναφέρει ἐπίσης:

‘Οποιοσδήποτε – ἄνδρας, γυναίκα, παιδί ἡ σκλάδος – θά μποροῦσε νά κατηγορήσει ἔνα πρόσωπο γιά αἰρεση, χωρίς φόβο νά δρεθεῖ ἀντιμέτωπος μέ τόν κατηγορούμενο ἡ ἀκόμη νά μάθει ὁ τελευταῖος ποιός τόν εἶχε καταγγείλει. ‘Ο κατηγορούμενος σπάνια εἶχε κάποιον νά τόν ὑπερασπίστε, ἐφόσον κάθε δικηγόρος ἡ μάρτυρας ἐκ μέρους του θά κατηγορεῖτο ὁ ἕδιος γιά ὑποδοήθηση καί ὑποκίνηση αἰρετικοῦ. ’Ετσι, ὁ κατηγορούμενος γενικά στεκόταν μόνος τον μπροστά στονύ ἰεροεξεταστές, πού ἦταν ταυτόχρονα κατήγοροι καί δικαστές.

Τέσσερις ἑδομάδες μετά τήν ἔναρξη τῆς ἀδείας μου, ἐνῶ ἥμασταν στήν Ἀλαμπάμα, μοῦ τηλεφώνησε ὁ Ἐντ Ντάνλαπ. Μετά ἀπό κάποια γενική συζήτηση, μοῦ εἶπε ὅτι δύο μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ὁ Λόυντ Μπάρου καί ὁ Τζάκ Μπάρο, εἶχαν ἔρθει στό γραφεῖο του καί τόν εἶχαν ἀνακρίνει σχετικά μέ τίς προσωπικές του πεποιθήσεις γιά τρεῖς περίπου ὕρες. Σέ ἔνα σημεῖο ὁ Ἐντ ρώτησε: «Ποιός εἶναι ὁ σκοπός αὐτῆς τῆς “ἀνάκρισης τρίτου βαθμοῦ”;» Τόν διαβεβαίωσαν ὅτι δέν ἐπρόκειτο γιά «ἀνάκριση τρίτου βαθμοῦ», ἀλλά ὅτι ἀπλά ἤθελαν νά ἀκούσουν πῶς ἔνιωθε γιά κάποια θέματα.

Δέν ἔδωσαν καμμιά ἐξήγηση ώς πρός τά κίνητρα τῆς ἀνάκρισης τους. Παρά τόν ἴσχυρισμό τους ὅτι ἡ συζήτηση ἦταν ἀπλά πληροφοριακή, ὁ Ἐντ εἶχε τήν ἔντονη ἐντύπωση ὅτι ἦταν ἡ ἀρχή μίας ὀργανωσιακῆς δράσης πού θά ἀποδεικνύοταν ἀνακριτική, ἀλλά θά ἐπέδαλε καί κυρώσεις. Στίς ἐρωτήσεις τους ζητοῦσαν νά μάθουν τήν ἀποψή του γιά τήν Όργάνωση, γιά τίς διδασκαλίες σχετικά μέ τό 1914, τίς δύο τάξεις τῶν χριστιανῶν καί τήν οὐράνια ἐλπίδα, καί παρόμοια σημεῖα.

”Οσον ἀφορᾶ τὴν ὁργάνωση, εἶπε στούς ἀνακριτές του ὅτι ἡ μεγάλη ἀνησυχία του ἦταν ἡ προφανής ἔλλειψη μελέτης τῆς Βίδλου ἀπό τὴν πλευρά τῶν μελῶν τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ὅτι ἐνιωθεῖ ὅτι εἴχαν ὑποχρέωση πρός τούς ἀδελφούς νά κάνουν τή μελέτη καὶ ἔρευνα τῶν Γραφῶν πρωταρχικό μέλημά τους, ἀντί νά ἐπιτρέπουν στὸν ἑαυτό τους νά ἀπορροφᾶται τόσο μέ ἔγγραφα, δουλειές γραφείου καὶ ἄλλες ὑποθέσεις πού ἄφηναν ἀπ’ ἔξω τή μελέτη τῆς Βίδλου. ”Οσον ἀφορᾶ τὸ 1914, παραδέχθηκε εἰλικρινά ὅτι ἐκρινεῖ ὅτι ἦταν κάτι μέ τό ὅποιο δέν θά ἔπρεπε νά είναι δογματικός κανείς, καὶ τούς ρώτησε ἐάν τὸ ἵδιο τὸ Κυβερνῶν Σῶμα πίστευε ὅτι αὐτή ἡ διδασκαλία ἦταν κάτι τελείως βάσιμο, βέβαιο. Ἡ ἀπάντηση τῶν δύο ἀνδρῶν ἦταν ὅτι «ἐνῶ ὑπῆρχαν ἔνας ἡ δύο πού εἴχαν ἀμφιβολίες, τό Σῶμα στό σύνολό του ὑποστήριζε πλήρως τήν ἡμερομηνία». Τούς εἶπε ὅτι ἄν ἐκφράζονταν καὶ οἱ ἄλλοι στό Τμῆμα Συγγραφῆς, θά γινόταν φανερό ὅτι σχεδόν ὅλοι εἴχαν διαφορετικές ἀπόψεις σχετικά μέ δρισμένα σημεῖα.

Μιά ἄλλη μέρα, ὁ Ἀλμπερτ Σρόντερ καὶ ὁ Τζάκ Μπάρ ξεκίνησαν μιά πρόσωπο μέ πρόσωπο ἀνάκριση κάθε μέλους τοῦ Τμήματος Συγγραφῆς. Κανένα ἀπό αὐτά δέν παραδέχθηκε τήν ἀνεδαύοτητα πού αἰσθάνονταν γιά συγκεκριμένες διδασκαλίες, ἄν καὶ σέ προσωπικές συνομιλίες σχεδόν ὅλοι εἴχαν κάποια στιγμή ἐκφράσει μιά διαφορετική ἀπόψη γιά μερικά σημεῖα.

Ἡ εἰρωνική ἴδιομορφία σ’ ὅλα αὐτά ἦταν ἡ διαφορά ἀπόψεων πού ὑπῆρχε μέσα στό ἵδιο τό Κυβερνῶν Σῶμα, κάτι πού οἱ ἀνακριτές γνώριζαν οἱ ἵδιοι προσωπικά, ἀλλά πού ποτέ δέν ἀνέφεραν ἡ παραδέχθηκαν σ’ ἐκείνους τούς ὅποίους ἀνέκριναν.

”Ηξερα ὅτι ὁ Λάιμαν Σουίνγκλ, ὁ συντονιστής τῆς Ἐπιτροπῆς Συγγραφῆς τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος καὶ τοῦ Τμήματος Συγγραφῆς, ἔλειπε μακριά σέ ταξίδι Ζώνης. Μοῦ γέννησε ἀπορίες πού μιά τέτοια ἐντατική ἔρευνα ἔπρεπε νά ἔκεινησει σέ περίοδο ἀπουσίας του. Ἀκόμη, τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος πού ἔκαναν τήν διερεύνηση δέν εἴχαν δώσει κάποια ἔνδειξη ὅτι εἶχε προκύψει κάτι ἀσυνήθιστο, ἔξαιτίας τοῦ ὅποιου θά ἔπρεπε νά συγκληθεῖ μιά τέτοια ἔρευνα πλήρους ἔκτα-

σης. Άπο τήν ἐμπειρία μέ τήν ὁργάνωση εῖχα τήν αἰσθηση ὅτι αὐτή ἡ ἀπουσία κάθε ἔξήγησης γιά τή δράση τους ἦταν ἐνδεικτική, ὅχι γιά κάτι ἀβλαβές ἢ εύμενές, ἀλλά γιά κάτι πού, ὅταν τό παιχνίδι παιζόταν μέ ἀνοιχτά χαρτιά, θά μποροῦσε νά ἀποδειχθεῖ πολύ καταστροφικό γιά ἐκείνους πού θά προσβάλλονταν ἀπό αὐτό. Γιά τό λόγο αὐτόν, τή Δευτέρα, 21 Ἀπριλίου τοῦ 1980, τηλεφώνησα ἀπό τήν Ἀλαμπάμα στά Κεντρικά Γραφεῖα τοῦ Μπρούκλιν καί ζήτησα νά μιλήσω στό μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος Ντάν Σίντλικ. Ὁ χειριστής τοῦ τηλεφωνικοῦ κέντρου τῆς Ἐταιρείας μέ πληροφόρησε ὅτι δέν ἦταν διαθέσιμος. Στή συνέχεια ζήτησα νά μιλήσω στό μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος Ἀλμπερτ Σρόντερ, ὁ ὄποιος ἦταν πρόεδρος τοῦ Σώματος ἐκεῖνο τό ἔτος. Αὐτός ἐπίσης δέν ἦταν διαθέσιμος. Ἀφησα ἔνα μήνυμα στόν χειριστή, ὅτι θά τό ἐκτιμοῦσα ἄν τό ἔνα ἢ τό ἄλλο μέλος μου τηλεφωνοῦσε.

Τήν ἐπόμενη μέρα, μοῦ ἔγινε μιά κλήση ἀπό τόν Ἀλμπερτ Σρόντερ.

Πρόιν ἔξετάσουμε τή συζήτηση καί τόν τρόπο μέ τόν ὄποιο ἐκεῖνος, ὡς Πρόεδρος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ἀπάντησε στίς ἐρωτήσεις μου, λάβετε ὑπόψη τί τελικά ἔμαθα ὅτι εἶχε ἥδη συμβεῖ καί ἦταν σέ ἔξελιξη τόν καιρού πού μοῦ μίλησε. Στίς 14 Ἀπριλίου, ὀκτώ ἡμέρες πρόιν ὁ Σρόντερ ἀπαντήσει στήν κλήση μου, ἔνας Μάρτυρας στή Νέα Ὑόρκη μέ τό ὄνομα Τζό Γκούλντ (Joe Gould) τηλεφώνησε στό Τμῆμα Ὑπηρεσίας τοῦ Μπρούκλιν καί μίλησε στόν Χάρλευ Μίλερ, μέλος τῆς πενταμελοῦς Ἐπιτροπῆς τοῦ Τμήματος Ὑπηρεσίας.²⁵ Εἶπε στόν Μίλερ ὅτι ἔνας συνάδελφός του, ἔνας Κουβανός Μάρτυρας ὀνόματι Οὐλπέρτο Γκοντίνεζ (Humberto Godinez), τοῦ εἶχε πεῖ γιά μιά συνομιλία στό σπίτι του μέ ἔνα φίλο πού ἦταν μέλος τῆς οἰκογένειας Μπέθελ. Εἶπε ὅτι ὁ τελευταῖος ἔξέφρασε μιά σειρά ἀπόψεων πού διέφεραν ἀπό τήν διδασκαλία τῆς ὁργάνωσης. Ὁ Μίλερ συνέστησε στόν Γκούλντ νά προσπαθήσει νά μάθει ἀπό τόν Γκοντί-

25. Ἡ ἐν λόγῳ ἐπιτροπή ἐποπτεύει τό Τμῆμα Ὑπηρεσίας, πού ἐκεῖνον τόν καιρό ἀποτελεῖτο ἀπό προσωπικό σαράντα περίπου ἀτόμων.

νεζ τό ὄνομα τοῦ μέλους τῆς οἰκογένειας Μπέθελ. Αὐτό ἔγινε, καὶ τούς παρεῖχε τό ὄνομα «Κρίς Σάντσεζ» (Chris Sanchez). Ὁ Γκοντίνεζ εἶπε ἐπίσης ὅτι στή συνομιλία ἀναφέρθηκε τό ὄνομά μου καὶ αὐτά τοῦ "Εντ Ντάνλαπ καὶ τοῦ Ρενέ Βάσκεζ. Ὁ Μίλερ δέν συνέστησε στόν Γκούλντ καὶ στόν Γκοντίνεζ νά προσπαθήσουν νά ξεκαθαρίσουν τά θέματα μέ τούς ἐμπλεκόμενους οὕτε νά ἀναζητήσουν μιά λύση μέσω τῆς ἀδελφικῆς συζήτησης. Ὁ Μίλερ δέν μίλησε στόν "Εντ Ντάνλαπ, τόν ὁποῖο γνώριζε καλά καὶ ἥταν σ' ἔνα γραφεῖο ἀκριδῶς στόν ἀπέναντι δρόμο ἀπό τό δικό του. Δέν ἔκανε ἔνα τηλεφώνημα στόν Ρενέ Βάσκεζ, τόν ὁποῖο γνώριζε ἐδῶ καὶ χρόνια καὶ χρησιμοποιοῦσε τακτικά τίς ὑπηρεσίες του ώς ἐθελοντὴ ὁδηγοῦ. Δέν προσπάθησε νά ἐπικοινωνήσει μέ τόν Κρίς Σάντσεζ, δ ὁποῖος ἐργαζόταν στό ἐργο στάσιο τῆς Ἐταιρείας καὶ μποροῦσε νά τόν δρεῖ στό τηλέφωνο.

Αντίθετα, μίλησε πρῶτα στά μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Ὅπηρεσίας ρωτώντας τα ἄν κάποιο ἀπό αὐτά μποροῦσε νά τοῦ παρέχει παρόμοιες πληροφορίες. Μετά πῆγε στόν πρόεδρο τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, τόν "Αλμπερτ Σρόντερ.

Αὐτός τοῦ εἶπε νά κανονίσει νά ἔρθει ὁ Γκοντίνεζ μέ τή γυναίκα του στά Κεντρικά Γραφεῖα γιά μιά συνέντευξη μέ τόν Μίλερ. Δέν εἰπώθηκε τίποτα στόν Κρίς Σάντσεζ, τόν "Εντ Ντάνλαπ ἥ τόν Ρενέ Βάσκεζ, οὕτε ἀνακοίνωσαν κάτι σ' ἐμένα. Ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ἔδρισκε προφανῶς ὅτι τό νά δράσει μέ τέτοιο φιλικό τρόπο, προσπαθώντας νά ἀποφύγει νά γίνει αὐτό τό θέμα μεῖζον ζήτημα, δέν ἥταν ὁ ἐπιθυμητός τρόπος ἐνέργειας.

Κατά τή διάρκεια τῆς συνέντευξης μέ τούς Γκοντίνεζ, ὁ Μίλερ συνέστησε στόν Ούμπερτο Γκοντίνεζ νά τηλεφωνήσει στόν Ρενέ Βάσκεζ καὶ νά διαπιστώσει «διπλωματικά» ἄν θά ἐκφραζόταν σχετικά μέ τό θέμα. Ὁ ἴδιος ὁ Μίλερ δέν ἔδρισκε πρέπον νά τό κάνει αὐτός, οὕτε θεώρησε ἐνδεδειγμένο νά τηλεφωνήσει στόν "Εντ Ντάνλαπ ἥ νά περάσει ἀπέναντι τό δρόμο γιά νά τοῦ μιλήσει γιά τό θέμα. Τό τηλεφώνημα στόν Ρενέ ἔγινε καὶ ὁ ἔκδηλος σκοπός ἐπιτεύχθηκε, ὁ Ρενέ ἀπάντησε μ' ἔναν τρόπο πού μποροῦσε νά θεωρηθεῖ ἐνοχοποιητικός. Κανονίστηκε ἄλλη

μία συνέντευξη μέ τό ζεῦγος Γκοντίνεζ, αὐτή τή φορά μέ παρούσα τήν Ἐπιτροπή Προεδρίας, ἀποτελούμενη ἀπό τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος Σρόντερ, Σοῦτερ καί Κλάιν. Αὐτό ἔγινε τήν Τρίτη, 15' Απριλίου. Δέν εἶχε ἀκόμη εἰπωθεῖ τίποτα στόν Ρενέ, τόν Ἐντ, τόν Κρίς ἡ ἐμένα. Ἡ συνέντευξη διήρκεσε δύο ὥρες καί ἡχογραφήθηκε. Διά μέσου τῶν ἀναμνήσεων καί τῶν ἐντυπώσεων τοῦ Γκοντίνεζ, πληροφορήθηκαν γιά τή συζήτησή του μέ τόν ἐπίσης Κουβανό καί ἐπί μακρόν φίλο του Κρίς Σάντσεζ, μετά ἀπό ἕνα γεῦμα στό σπίτι τῶν Γκοντίνεζ. Συζητήθηκε ἔνας ὀριθμός ἀμφιλεγόμενων θεμάτων. Ἡ παρουσίαση τοῦ Γκοντίνεζ περιελάμβανε πολυάριθμες ἀναφορές στόν Ρενέ, τόν Ἐντ Ντάνλαπ κι ἐμένα. Στό τέλος τῆς ἡχογράφησης, τό καθένα ἀπό τά τρία μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ὁ Σρόντερ, ὁ Σοῦτερ καί ὁ Κλάιν, ἐπαίνεσαν τό ζεῦγος Γκοντίνεζ γιά τήν ἀφοσίωσή του καί ἔξεφρασαν (στή μαγνητοαινία) τήν ἀποδοκιμασία τους γι' αὐτούς πού εἶχαν ἐνοχοποιηθεῖ ἀπό τή συνέντευξη.

"Οπως καί ὁ Μίλερ, ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος δέν ἔκανε καμμιά προσπάθεια νά μιλήσει στόν Κρίς Σάντσεζ, γιά τόν ὅποιο εἶχαν μόνο ἐξ ἀκοῆς μαρτυρία. Δέν ἔκανε καμμιά προσπάθεια νά μιλήσει μέ τόν Ρενέ Βάσκεζ, τόν Ἐντ Ντάνλαπ ἡ ἐμένα, γιά τούς ὅποιους εἶχαν ἀκούσει μόνο πληροφορίες ἀπό τρίτο χέρι. Κι ὅμως τήν ἐπόμενη μέρα, τήν Πέμπτη 16' Απριλίου τοῦ 1980, στήν τακτική συνεδρίαση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας ἔπαιξε ὅλοκληρη τή δίωρη ἡχογράφηση τῆς συνέντευξης στό Σώμα (ἐνώ οἱ Μίλτον Χένσελ, Λάμαν Σουίνγκλ κι ἐγώ ἀπουσιάζαμε).

"Ολα αὐτά εἶχαν λάβει χώρα μία ἐδδομάδα πρίν ὁ Σρόντερ μοῦ μιλήσει στό τηλέφωνο, σ' ἔνα τηλεφώνημα πού ἔκανε μόνο ἐπειδή ἐγώ τό εἶχα ζητήσει.

Μετά ἀπό αὐτό τό παίξιμο τῆς μαγνητοαινίας στό Κυβερνῶν Σώμα, ἔλαβε χώρα ἡ ἀνάκριση τοῦ Ἐντ Ντάνλαπ καί, ἐπακολούθως, ὅλου του προσωπικοῦ τοῦ Συγγραφικοῦ τμήματος. Αὐτή ἡ μαγνητοαινία ἤταν τό κίνητρο γιά τήν ἀνάκριση. Τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος πού ἔκαναν τήν ἀνάκριση,

οἱ Μπάρου, Μπάρ καὶ Σρόντερ, γνώριζαν ὅτι ἔτσι εἶχε ἡ ὑπόθεση. Κι ὅμως δέν εἴπαν τίποτα γι' αὐτό, ἀκόμα κι ὅταν οἱ Μπάρου καὶ Μπάρ ζωτήθηκαν ἀπό τὸν "Ἐντ Ντάνλαπ γιά τό λόγο τῆς ἀνάκρισης. Γιατί;

Ἡ δράση πού ἀνέλαβαν ἦταν ἄμεση, ἐκτεταμένη, συντονισμένη. Τώρα ἀνακρίθηκαν καὶ ὁ Κρίς Σάντσες μέ τή γυναίκα του, κι ἐπίστης ὁ Νέστορ Κουίλαν μέ τή γυναίκα του. Ὁ Κρίς καὶ ὁ Νέστορ ἐργάζονταν κι οἱ δύο στό Τμῆμα Ἰσπανικῶν Μεταφράσεων ὅπου ὁ Ρενέ ὑπηρετοῦσε δύο φορές τήν ἔβδομάδα.

Τώρα ὁ Χάρλευ Μίλερ τηλεφώνησε στόν Ρενέ, καὶ τόν ρώτησε ἂν θά ἐρχόταν στό γραφεῖο, λέγοντας: «Θέλουμε μόνο νά τά βάλουμε λίγο μέ τό μυαλό σου σέ ὅρισμένα σημεῖα».

Ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας εἶχε κανονίσει νά σχηματιστοῦν ἀνακριτικές ἐπιτροπές γιά νά χειριστοῦν τήν ἀνάκριση αὐτῶν τῶν διαφορετικῶν προσώπων. Μέ τήν ἐξαίρεση τοῦ Ντάν Σίντλικ, ὅλοι οἱ ἄλλοι σ' αὐτές τίς ἐπιτροπές ἦταν μέλη τοῦ προσωπικοῦ, ἐκτός τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος. Τό Κυβερνῶν Σῶμα κατηγύθυνε ὅλες τίς ἐνέργειες μέσω τῆς Ἐπιτροπῆς Προεδρίας του, ἀλλά ἀπό αὐτό τό σημεῖο κι ἐπειτα παρέμεινε στό παρασκήνιο. Τώρα κανόνισαν νά βάλουν τούς διάφορους ἀνδρες πού ὑπηρετοῦσαν σ' αὐτές τίς ἀνακριτικές ἐπιτροπές ν' ἀκούσουν ἀποσπάσματα ἀπό τή δίωρη ἡχογράφηση πού εἶχε παιχτεῖ ἐνώπιον τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, οὕτως ὥστε νά τούς ἐξοπλίσουν γιά τή δράση τους στίς ἐπιτροπές. Γι' αὐτό οἱ ἐπιτροπές αὐτές ἐπακολούθως χρησιμοποίησαν ἐπανειλημμένα τό ὄνομα τό δικό μου καὶ τοῦ "Ἐντ στίς ἀνακρίσεις τῶν Σάντσες, Κουίλαν καὶ Βάσκες. Κι ὅμως, ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας δέν εἶχε ἀκόμα θεωρήσει πρέπον νά πληροφορήσει ἐμᾶς ὅτι ὑπῆρχε κάνη ἡ ἡχογράφηση αὐτή. Γιατί;

Ο ἀντικειμενικός σκοπός αὐτῶν τῶν ἀνακριτικῶν ἐπιτροπῶν ἦταν προφανῆς ἀπό τήν κατεύθυνση πού πήραν οἱ ἀνακρίσεις. Ἡ ἐπιτροπή πού ἀνέκρινε τόν Νέστορ Κουίλαν τοῦ ζήτησε νά περιγράψει τίς προσωπικές του συζητήσεις μέ τόν "Ἐντ Ντάνλαπ κι ἐμένα. Ἀπάντησε ὅτι δέν νόμιζε ὅτι οἱ προσωπικές του συζητήσεις ἦταν κάτι πού ἄλλοι εἶχαν δικαιώμα νά

διερευνήσουν. Κατέστησε σαφές ότι ἀν ἔνιωθε ότι εἶχε εἰπωθεῖ ότιδήποτε λανθασμένο ἡ «άμαρτωλό» δέν θά δίσταζε νά τούς πληροφορήσει, ἀλλά ότι σίγουρα δέν συνέβαινε κάτι τέτοιο. Οἱ ἀνακριτές του τοῦ εἶπαν ότι ἐπρεπε «νά συνεργαστεῖ, ἀλλιῶς θά ὑπέκειτο σέ πιθανή ἀποκοπή». Ἡ ἀπάντησή του ἦταν: «'Αποκοπή; Γιατί;» Ἡ ἀπάντηση ἦταν: «Γιά κάλυψη ἀποστασίας». Ο Κουίλαν εἶπε: «'Αποστασία; Ποῦ εἶναι ἡ ἀποστασία; Ποιοί εἶναι οἱ ἀποστάτες;» Τοῦ ἀπάντησαν ότι αὐτό δέν εἶχε ἀκόμα προσδιοριστεῖ, ἀλλά ότι ἦταν ἀπόλυτα σίγουροι ότι ὑπήρχαν ἀποστάτες.

Αὐτό μοιάζει κάπως μέ τό νά ἀπειλεῖται κάποιος μέ φυλάκιση ἐκτός ἀν συνεργαστεῖ δίνοντας πληροφορίες γιά συγκεκριμένα πρόσωπα, κι όταν ωτᾶ γιατί, τοῦ λένε ότι ἡ φυλάκιση θά εἶναι γιά συνενοχή σέ ληστεία τράπεζας. «Οταν ωτᾶ: «ποιά τράπεζα ληστεύτηκε καί ποιοί εἶναι οἱ ληστές;» τοῦ λένε: «Λοιπόν, δέν ξέρουμε ἀκόμα ποιά τράπεζα ληστεύτηκε ἡ ποιός τό ἔκανε, ἀλλά εἴμαστε ἀπόλυτα σίγουροι ότι κάπου ἔγινε μία ληστεία τράπεζας, καί ἀν δέν ἀπαντήσεις στίς ἐρωτήσεις μας θά σέ δροῦμε ἔνοχο γιά συνεργία καί θά ὑποβληθεῖς σέ φυλάκιση».

Ο Νέστορας ἐξήγησε ότι εἶχε σπουδάσει στή Σχολή Γαλαάδ μέ τόν Ἐντ Ντάνλαπ ώς ἔναν ἀπό τούς ἐκπαιδευτές του κι ἔτσι τόν ἤξερε ἀπό τότε, καί ότι γνώριζε ἐμένα ἀπό τήν ἐποχή που ὑπηρετοῦσα ώς ιεραπόστολος καί Ἐπίσκοπος Τμήματος στό Πουέρτο Ρίκο. Παραδέχτηκε ότι περιστασιακά εἶχε συζητήσει μέ τόν καθένα μας, ἀλλά αὐτές οἱ συζητήσεις δέν περιλάμβαναν τίποτα ἀμαρτωλό ἡ κακό καί ἦταν προσωπική του ὑπόθεση.

Μέχρι τίς 22 Ἀπριλίου, ὅταν ὁ Ἀλμπερτ Σρόντερ ἀνταποκρίθηκε στήν παράλησή μου καί μοῦ τηλεφώνησε, ὁ δικαστικός μηχανισμός τῆς Ἐταιρείας δρισκόταν σέ πλήρη λειτουργία καί ἔκινεῖτο γρήγορα. Ἐκείνος, ώς πρόεδρος τοῦ Κυβερνώντος Σώματος, γνώριζε καλύτερα ἀπ' τόν καθένα ὅλα αὐτά τά γεγονότα, γιατί ὅλες οἱ ἀνακριτικές ἐπιτροπές πού ἐμπλέκονταν ἦταν ὑπό τή διεύθυνση τῆς Ἐπιτροπῆς Προεδρίας.

Γνώριζε ότι ἡ Ἐπιτροπή του εἶχε βάλει τήν προαναφερόμενη δίωρη ἡχογράφηση νά παίξει ἐνώπιον τοῦ Κυβερνώντος

Σώματος μία ἔνδομα πρὸς τὸ τηλεφώνημά του.

Γνώριζε ὅτι οἱ διάφορες ἀνακριτικές ἐπιτροπές εἶχαν ὅλες «ἐνημερωθεῖ» ἀκούγοντας ἀποσπάσματα τῆς ἡχογράφησης καὶ ὅτι, τήν ἴδια στιγμή πού μοῦ μιλοῦσε, χρησιμοποιοῦσαν στίς ἀνακρίσεις τους τ' ὄνομά μου, μαζί μ' αὐτό τοῦ "Εντ Ντάνλαπ.

Γνώριζε ὅτι ἡ ἔξαιρετικά σοβαρή κατηγορία τῆς «ἀποστασίας» περιλαμβανόταν στίς ἀκροάσεις τῶν ἐπιτροπῶν. "Ἐποεπε νά γνωρίζει τήν πολύ σοβαρή συνέπεια πού θά μποροῦσε νά ἔχει αὐτό σ' ἐμᾶς, δύο ἀνθρώπους πού γνώριζε ἐπί δεκαετίες, ἀνθρώπους πού ἀποκαλοῦσε «ἀδελφούς» του.

Τί λοιπόν μοῦ εἶπε στήν τηλεφωνική συνδιάλεξη; Προσέξτε:

Μετά ἀπό μιά σύντομη ἀνταλλαγή χαιρετισμῶν, εἶπα: «Πές μου, Μπέρτ, τί τρέχει στό Τμῆμα Συγγραφῆς;»

Ἡ ἀπάντησή του ἦταν:

«Λοιπόν, τό Κυβερνῶν Σῶμα θεώρησε καλό τό νά κάνουν κάποιοι ἀπό μᾶς μιά ἔρευνα στό Τμῆμα γιά νά δοῦν τί μπορεῖ νά γίνει γιά νά βελτιωθεῖ ὁ συντονισμός, ἡ συνεργασία καὶ ἡ ἀποδοτικότητα τοῦ Τμήματος – καὶ – νά δεῖ ἂν κανένας ἀπό τούς ἀδελφούς εἶχε ἐπιφυλάξεις σέ κάποια σημεῖα».

Αὐτή ἡ τελική ἔκφραση, σχετικά μέ τά πρόσωπα πού εἶχαν ἐπιφυλάξεις, εἰπώθηκε μ' ἔναν μᾶλλον ἀδιάφορο τρόπο, σάν νά ἦταν δευτερεύουσας σημασίας. Εἶχε μιά καθαρή εὐκαιρία νά μοῦ πεῖ σχετικά μέ τό τί συνέβαινε στήν πραγματικότητα. Ἐπέλεξε νά μήν τό κάνει.

Μετά ρώτησα ποιός λόγος μπορεῖ νά ὑπῆρχε γιά μιά τέτοια ἔρευνα πλήρους ἔκτασης. Τώρα εἶχε μιά δεύτερη εὐκαιρία νά μοῦ δώσει μιά ἔντιμη ἐξήγηση γιά τήν κατάσταση. ቩ ἀπάντησή του ἦταν:

«Λοιπόν, τό Τμῆμα δέν λειτουργεῖ τόσο ἀποτελεσματικά ὅσο θά ἔποεπε. Τό διβλίο γιά τή συνέλευση αὐτοῦ τοῦ καλοκαιριοῦ θά καθυστερήσει νά πάει στό ἐργοστάσιο».

Γιά δεύτερη φορά ἐπέλεξε νά δώσει μιά ἀνειλικρινή ἀπάντηση ἀντί γιά μία ἔντιμη, εἰλικρινή, εὐθεία ἀπόκριση στό ἐργοτημά μου. "Οσο γιά τή δήλωσή του, ἀποκρίθηκα ὅτι αὐτό δέν ἦταν κάτι καινούργιο, ἀλλά ὅτι τήν προηγούμενη χρονιά τόσο

τό Σχολιολόγιο στήν Ἐπιστολή τοῦ Ἰακώδουν (γραμμένο ἀπό τόν Ἐντ Ντάνλαπ) ὅσο καί τό διδύλιο «Ἐπιλέγοντας τόν καλύτερο τρόπο ζωῆς» (γραμμένο ἀπό τόν Ράινχαρντ Λένγκτατ) εἶχαν φτάσει στό ἐργοστάσιο νωρίς, στίς ἀρχές τοῦ Ἰανουαρίου. (Αὐτό τό γνώριζα ἐφόσον μοῦ εἶχε ἀνατεθεῖ ἡ εὐθύνη νά φροντίσω ὥστε αὐτά τά διδύλια νά παρουσιαστοῦν ἐγκαίρως. Τό διδύλιο γιά τό 1980, μέ τίτλο «Ἐύτυχία, πῶς νά τή δρεῖτε» εἶχε γραφτεῖ ἀπό τόν Τζήν Σμάλλη (Gene Smalley) πού δέν εἶχε γράψει διδύλιο ἔναντι, καί τό σχέδιο αὐτό δέν ἤταν κάτω ἀπό τή δική μου ἐπίβλεψη.) Πρόσθεσα ὅτι δέν καταλάβαινα γιατί αὐτό μποροῦσε νά προκαλέσει μιά τέτοια ἔρευνα. Ὁ Σρόντερ συνέχισε:

«Καί ἔπειτα κάποιοι ἀδελφοί δέν εἶναι πολύ εὐχαριστημένοι μέ τόν τρόπο πού ἐπανεπεξεργάζονται τά ἄρθρα τους. Ὁ Ρέυν Ρίτσαρντσον εἶπε ὅτι παρέδωσε ἔνα ἄρθρο (ἐδῶ ἀνέφερε τό θέμα τοῦ ἄρθρου) καί ἤταν πολύ δυσαρεστημένος μέ τόν τρόπο πού τό ἐπεξεργάστηκαν».

Τοῦ εἶπα: «Μπέρτ, ἂν ξέρεις λίγο ἀπό συγγραφεῖς, γνωρίζεις ὅτι σέ κανένα συγγραφέα δέν ἀρέσει νά περνάει τό κείμενό του ἀπό «χειρουργεῖο». Ἀλλά οὕτε αὐτό εἶναι τίποτα καινούργιο, ἔτσι συνέβαινε ἀπό τότε πού ὑπάρχει Τμῆμα Συγγραφῆς. Τί σκέφτεται γι' αὐτά ὁ Λάιμαν (Σουίνγκλ, ὁ συντονιστής τοῦ Τμήματος Συγγραφῆς);»

«Ἀποκρίθηκε, «Ὦ, ὁ Λάιμαν δέν εἶναι ἐδῶ τώρα».

«Τό ξέρω ὅτι δέν εἶναι ἐκεῖ» ἀπάντησα, «εἶναι σέ ταξίδι Ζώνης. Τοῦ ἐγραψες;»

«Όχι», εἶπε.

Μετά εἶπα: «Μπέρτ, τό δρίσκω πολύ παράξενο αὐτό. Ἄν, γιά παράδειγμα, ὁ Μίλτον Χένσελ (ὁ συντονιστής τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς πού ἐπιβλέπει ὅλη τή σειρά ἐργασιῶν στό ἐργοστάσιο) ἔλειπε, κι ἔνα ἄλλο μέλος τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς ἔλειπε, ἀς ποῦμε ὁ Γκράντ Σοῦτερ, κι ἐρχονταν στό Κυβερνῶν Σῶμα ἀναφορές ὅτι τό ἐργοστάσιο δέν λειτουργοῦσε τόσο ἀποδοτικά ὅσο θά ἔπειτε, νομίζεις ὅτι τό Κυβερνῶν Σῶμα θά ἀρχίζε μιά ἔρευνα πλήρους ἔκτασης στό ἐργοστάσιο καί τή σειρά ἐργασιῶν του ἐν τῇ ἀπονοματική αὐτῶν τῶν δύο ἀδελφῶν;»

(Γνώριζα ὅτι δέν θά γινόταν κάν σκέψη γιά μιά τέτοια ἐνέργεια.)

Αὐτός δίστασε λίγο καί εἶπε: «Λοιπόν, τό Κυβερνῶν Σῶμα μᾶς ζήτησε νά τό κάνουμε καί ἀπλῶς ἐτοιμάζουμε μιά ἔκθεση πρός αὐτό. Πρόκειται νά κάνουμε τήν ἔκθεσή μας αὔριο.»

‘Η ἀπάντησή μου ἦταν: «Λοιπόν, θά τό ἔκτιμοῦσα ἀν ἔξέφραζες τά συναισθήματά μου γιά τό θέμα. Νομίζω ὅτι ἀποτελεῖ προσδολή πρός τόν Λάιμαν Σουίνγκλ, τόν ἄνθρωπο, τά χρόνια ὑπηρεσίας του καί τή θέση του, νά ἀναλάβετε δράση ὅπως αὐτή χωρίς νά τόν συμβουλευτεῖτε ἡ χωρίς κάν νά τόν ἐνημερώσετε».

‘Ο Σρόντερ δήλωσε ὅτι θά μετέφερε αὐτή τήν ἄποψη. Πρόσθεσα ὅτι, σέ περίπτωση πού ὑπῆρχε κάτι μέ πραγματικά πολύ μεγάλη σημασία πού ἀπαιτοῦσε συζήτηση, θά μποροῦσα πάντα νά πάω ἐκεῖ. Μοῦ εἶπε: «Θά μποροῦσες;» Ἀπάντησα: «Φυσικά, θά μποροῦσα. Τό θέμα θά ἦταν ἀπλά νά πάρω ἔνα ἀεροπλάνο καί νά ἔρθω μέχρι ἐκεῖ». Ρώτησε ἀν μποροῦσα νά ἔρθω τήν ἐπόμενη Τετάρτη. Ἀπάντησα: «Γιά ποιό λόγο, ἀν ὁ Λάιμαν Σουίνγκλ δέν θά εἶναι τότε ἐκεῖ;» Ἡ συζήτηση τελείωσε ἐκεῖ.

‘Ο πρόεδρος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος τῶν Μαρτύρων τοῦ Ιεχωδᾶ εἶχε πολλαπλές εὐκαιρίες νά ἀπαντήσει ἀνοικτά καί ἔντιμα στά αἰτήματά μου γιά πληροφορίες λέγοντας: «Ρέυν, νομίζουμε ὅτι ἔχει τεθεῖ ἔνα πολύ σοβαρό ζήτημα καί ὑπάρχουν ἀκόμα καί κατηγορίες ἀποστασίας. Πιστεύουμε ὅτι θά πρέπει νά γνωρίζεις ὅτι ἔχει ἀνακατευτεῖ τό ὄνομά σου, καί πρίν κάνουμε ὅτιδήποτε σκεφτήκαμε ὅτι τό μόνο χριστιανικό πράγμα πού πρέπει νά κάνουμε εἶναι νά μιλήσουμε σ’ ἐσένα πρῶτα».

Θά μποροῦσε νά ἔχει κάνει αὐτό. Ἀντίθετα δέν εἶπε τίποτα, ούτε μία λέξη, πού ν’ ἀποτελεῖ ἔνδειξη ὅτι συνέδαινε αὐτό. Φυσικά, θά μποροῦσε πολύ καλά νά μήν κάνει τό τελευταῖο μέρος τῆς ἐν λόγῳ δήλωσης, δεδομένου ὅτι δὲ ίδιος καί τά ὑπόλοιπα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Προεδρίας εἶχαν ἥδη βάλει μπροστά ἔνα ἐγχείρημα μεγάλης κλίμακας μέ ἡχογραφήσεις, ἐπιτροπές διεργεύνησης καί ἀνακρίσεις. Ἡ εἰκόνα πού μοῦ ἔδωσε ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ἦταν – γιά νά τό ποῦμε ἔκεάθαρα – πραπλανητική, φανταστική. Ἄλλα τότε δέν εἶχα τή δυνα-

τότητα νά γνωρίζω ἀκριβῶς πόσο ἀπατηλή καί φανταστική ἦταν. Σύντομα ἄρχισα νά μαθαίνω, ἀλλά κυρίως ἀπό πηγές ἐκτός τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος.

Ἐάν ἡ συμπεριφορά τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος καί τῆς Ἐπιτροπῆς Προεδρίας του σέ σχέση μ' αὐτό εἶναι δύσκολο νά κατανοηθεῖ, θεωρῶ ὅτι εἶναι ἀκόμη πιο ἀνεξήγητο – καί ἀδικαιολόγητο – ὅτι δέν ἦταν ἀνοιχτοί καί ἔντιμοι μέ τόν Ἐντ Ντάνλαπ πού ἦταν ἀκριβῶς ἐκεῖ, στά Κεντρικά Γραφεῖα. Ὁταν ρώτησε τόν Μπάρου καί τόν Μπάρο ποιός ἦταν ὁ σκοπός τῆς ἀνάκρισής τους, καί μόνο ἡ ἔντιμότητα θά ἔπειπε νά τούς ἔχει κάνει νά τοῦ ποῦν ὅτι τό Κυβερνῶν Σῶμα τούς ἀνέθεσε νά τόν ἀνακρίνουν, καί τί σοδαρές, κι ἀκόμα καί διαιρές, καταγγελίες εἶχαν γίνει. Σίγουρα οἱ Γραφικές ἀρχές, περιλαμβανόμενης τῆς δήλωσης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὅτι πρέπει νά φερόμαστε στούς ἄλλους ὅπως θά θέλαμε νά φερθοῦν αὐτοί σ' ἐμᾶς, θά ἀπαιτοῦσαν νά τοῦ πεῖ κάποιος κατά πρόσωπο τί κατηγορίες για «ἀποστασία» εἶχαν γίνει πίσω ἀπό τήν πλάτη του. Ἐκεῖνοι πού τό ἤξεραν αὐτό, ἐπέλεξαν νά μήν πράξουν ἔτσι τότε. Ἐπέλεξαν νά μήν πράττουν ἔτσι ἐπί ἑνα μήνα σχεδόν μετά ἀπό αὐτά. Κι ὅμως τό ὄνομά του, ὅπως καί τό δικό μου, εἶχε δοθεῖ στά μέλη τῶν ἀνακριτικῶν ἐπιτροπῶν, καί μετά στά μέλη τῶν δικαστικῶν ἐπιτροπῶν – δηλαδή σέ περισσότερους ἀπό μιά ντουζίνα ἀνθρώπους – κι ἀκόμα κανείς ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα δέν τόν πλησίασε νά τοῦ πεῖ τί διαιρές καταγγελίες συνδέονταν μέ τό ὄνομά του. Κι ὅμως, πολλοί ἀπό αὐτούς τόν ἔβλεπαν σέ ἡμερήσια δάση.

Δέν καταλαβαίνω πῶς αὐτός ὁ τρόπος ἐνέργειας μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ἄξιος τοῦ ὄνοματος «χριστιανικός».

Τήν Παρασκευή 25 Ἀπριλίου, μόλις τρεῖς ἡμέρες μετά τό τηλεφώνημα τοῦ Σρόντερ σέ ἀπάντηση τοῦ αἰτήματός μου, δικαστικές ἐπιτροπές, πού λειτουργοῦσαν μέ τήν συγκαταθεση καί κατεύθυνση τῆς Ἐπιτροπῆς Προεδρίας τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ἀπέκοψαν τόν Κρίς Σάντσες καί τή σύζυγό του, καί τόν Νέστορ Κουίλαν. Ὁ Ρενέ Βάσκες καί ἡ σύζυγός του ἀποκόπηκαν ἐπίσης ἀπό μιά ἄλλη ἐπιτροπή, ὅπως καί ἔνας πρεσβύτερος

μιᾶς ἐκκλησίας γειτονικῆς μέ αὐτήν ὅπου ὑπηρετοῦσε ὁ Ρενέ. Τά δύναματα δὲ λων, ἐκτός ἀπό τοῦ πρεσβυτέρου τῆς ἐκκλησίας, ἀναγνώστηκαν δημόσια σέ δόλο τὸ προσωπικό τῶν Κεντρικῶν Γραφείων, μέ τή δήλωση ὅτι αὐτοὶ εἶχαν ἀποκοπεῖ. ”Ετσι, τὸ Κυβερνῶν Σῶμα κατατόπισε πλήρως πάνω ἀπό χίλια πεντακόσια ἄτομα. Δέν το δρῆκαν πρέπον νά ἐνημερώσουν ἐμένα. Τελικά τὸ ἔμαθα ὅτι μεταχείριση, ὅχι ἀπό αὐτούς πού ἦταν μαζί μ’ ἐμένα μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος.

Ἡ Νταϊάν Μπήρες (Diane Beers), πού ὑπηρετοῦσε ὡς μέλος τοῦ προσωπικοῦ τῶν Κεντρικῶν Γραφείων γιά δέκα χρόνια καί γνώριζε καλά τούς Σάντσες καί τούς Κουίλαν, περιέγραψε τίς ἐντυπώσεις της γιά τά γεγονότα τῆς ἑδδομάδας ἀπό 21 ᾱως 26 Απριλίου ὡς ἔξῆς:

Noμίζω ὅτι τό πράγμα πού ἐντυπώθηκε περισσότερο στό μυαλό μου κατά τή διάρκεια ἐκείνης τῆς ἑδδομάδας, ἦταν ὁ σκληρός τρόπος μέ τόν ὅποιο φέρθηκαν σ’ αὐτούς τούς φίλους. Ποτέ δέν γνώριζαν πότε θά ἀπαιτοῦσαν ἀπό αὐτούς νά πᾶνε σέ κάποια συνεδρίαση ἐπιτροπῆς. Ξαφνικά θά χτυποῦσε τό τηλέφωνο καί θά πήγαινε ἐκεῖ ὁ Κρίς. Μετά θά ἐπέστρεφε, θά χτυποῦσε τό τηλέφωνο καί θά πήγαινε ἐκεῖ ὁ Νέστορ. Αὐτό συνεχιζόταν ἀσταμάτητα. Στό διάστημα ἐκείνης τῆς ἑδδομάδας τούς κρατοῦσαν συνεχῶς σέ ἀναμονή. Μιά μέρα πού συζητοῦσα μέ τή Νόμα (Σάντσες), μοῦ εἶπε ὅτι ἡ ἐπιτροπή τήν ἥθελε νά τούς μιλήσει χωρίς νά εἶναι ἐκεῖ ὁ Κρίς, καί δέν ἤξερε τί νά κάνει. Πρότεινα ὅτι ὁ Κρίς θά ἔπρεπε νά εἶναι συνέχεια ἐκεῖ, ἀλλιώς δέν θά εἶχε ποτέ μάρτυρα γιά τό τί τῆς εἶπαν καί πῶς τούς ἀπάντησε. Μποροῦσαν νά ποῦν ὅτιδήποτε, κι ἐκείνη δέν εἶχε τρόπο ν’ ἀποδείξει ὅτι τά πράγματα εἶχαν διαφορετικά. Γινόταν φανερό ὅτι ἥθελαν νά βάλουν τή Νόμα νά τσακωθεῖ μέ τόν Κρίς.

Τελικά, τό ἀπόγευμα τῆς Παρασκευῆς (τῆς 25ης Απριλίου) στίς 4.45 μ.μ., ἡ Ἐπιτροπή ἥρθε προελαύνοντας στόν 8ο ὄροφο ὅπον ἐργαζόμασταν ὅλοι, καί κατευθύνθηκε

πρός τήν αἴθουσα διασκέψεων πού ἥταν ἀκριβῶς πίσω ἀπό τό γραφεῖο μουν. Σύντομα ὅλοι ἄρχισαν νά φεύγουν ἀπό τή δουλειά καί νά πηγαίνουν στά σπίτια τους, ἀλλά ἐγώ ἔμεινα πίσω νά δῶ ποιά θά ἥταν ἡ ἔκβαση. Κάλεσαν μέσα τόν Κρίς καί τή Νόρμα καί τόν Νέστορ καί τήν Τόνι καί ὅπως ἔδγαιναν ἔξω ἔνας, πῆγα νά δῶ ποιά ἥταν ἡ «ἔτυμη γορία». Θυμᾶμαι ὅτι ὅταν πῆγα στό γραφεῖο τοῦ Νέστορ γιά νά μιλήσω σ' αὐτόν καί στήν Τόνι, μοῦ εἶπαν ὅτι ἥταν καλύτερα νά φύγω πρίν μπῶ κι ἐγώ σέ μπελά ἐπειδή θά μ' ἔβλεπαν μαζί τους. Γύρισα στό σπίτι μόνη μουν, πασχίζοντας σ' ὅλον τό δρόμο νά μήν ξεσπάσω σέ δάκρυα. Ὦ Ήμουν ἀπόλυτα ίσοπεδωμένη. Δέν μποροῦσα νά πιστέψω αὐτό πού συνέβαινε. Εἶναι ἔνα συνναίσθημα πού δέν θά ξεχάσω ποτέ. Αὐτό τό μέρος ἥταν γιά πολλά χρόνια τό σπίτι μουν, καί χαιρόμονν τόν καιρό πού περνοῦσα ἐκεῖ – τώρα ἥταν σάν νά δρισκόμονν σ' ἔνα μέρος τελείως ξένο σ' ἐμένα. Σκεφτόμονν τόν Χριστό, πού εἶπε ὅτι ἀπό τούς καρπούς τους θά τούς ἀναγνωρίσετε, καί δέν μποροῦσα νά συμβιβάσω αὐτά πού εἶχα δεῖ κι ἀκούσει αὐτή τήν ἔβδομάδα μέ τή χριστιανική συμπεριφορά. Ὡς ήταν τόσο σκληρά καί ἀστοργα. Αὐτοί ἥταν ἀνθρωποι πού εἶχαν προσφέρει χρόνια καί χρόνια υπηρεσίας στήν⁵ Έταιρεία, ἥταν εύνπόληπτοι κι ὅλοι τούς ἀγαποῦσαν πολύ. Κι ὅμως δέν τούς ἔδειξαν ἔλεος. Αὐτό μοῦ ἥταν ἀκατανόητο.

Εἶχα μιά συνάντηση ἐκεῖνο τό ἀπόγευμα, ἀλλά ἀρνήθηκα νά πάω καθώς ἥμουν πολύ ἀναστατωμένη. Ἀργότερα τό δράδυ, καθώς ἡ Λέσλι (ἡ συγκάτοικος τῆς Νταϊάν) εἶχε ἐπιστρέψει ἀπό τή συνάντηση στό σπίτι, μιλούσαμε κι ἀκούσαμε ἔνα χτύπημα στήν πόρτα. Αὐτό ἔγινε περίπου στίς 11 μ.μ. Ὡς ἡ Τόνι Κουύλαν: πρίν ἀκόμα περάσει τό κατώφλι, κατέρρευσε καί μόνο ἔκλαιγε μέ ἀναφιλητά. Δέν ἥθελε νά μάθει ὁ Νέστορ πόσο ἀναστατωμένη ἥταν. Καθίσαμε ὅλες ἐκεῖ καί κλαίγαμε μαζί καί μιλούσαμε. Τῆς εἴπαμε ὅτι ἐκείνη κι ὁ Νέστορ ἥταν τώρα φίλοι μας τό ἴδιο ὅπως πάντα, καί προσπαθήσαμε νά τῆς δώσουμε κονράγιο ὅσο

καλύτερα μπορούσαμε. Δέν μποροῦσα νά κοιμηθῶ πολύ καλά ἐκείνη τή νύχτα καί σηκώθηκα γύρω στίς δύο μέ τρεῖς τό πρωί, κάθισα στό μπάνιο καί σκεφτόμουν γι' αὐτά πού εἶχαν γίνει καί ἔνιωθα σάν νά ḥταν ἐφιάλτης – δέν μοῦ φαίνονταν πραγματικά.

Τό Σάββατο τό πρωί πῆγα νά δῶ τόν Νέστορα καί τήν Τόνι καί τόν Κρίς καί τή Νόρμα, κι ὅταν ἔφτασα στό δωμάτιο τῶν Κουύλαν, τούς εἶχε μόλις ἐπισκεφθεῖ ὁ Τζών Μπούθ (μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος). Τόν εἶχαν στείλει νά τούς πεῖ ὅτι ἡ ἐφεσή τους εἶχε ἀπορριφθεῖ ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα. Ἡ ἐπιτροπή τούς εἶχε πεῖ τήν Παρασκευή τό ἀπόγευμα ὅτι ἔπρεπε νά ἔχουν κάνει τήν ἐφεση μέχρι τό ἐπόμενο πρωί στίς 8. Αὐτό ḥταν ἀπό μόνο του γελοῖο, ἀλλά εἶχαν συμμιօρφωθεῖ καί εἶχαν ὑποδάλει ἐφεση μέχρι τίς 8 τό πρωί. Ὁ Μπούθ εἶχε σταλεῖ γιά νά τούς πεῖ ὅχι. Ὁ Νέστορας τόν ρώτησε γιατί, καί τοῦ ἀπάντησε ὅτι αὐτός (ὁ Μπούθ) ḥταν ἀπλά ἔνας “ἀγγελιαφόρος” – κατέστησε σαφές ὅτι δέν ḥθελε νά συζητήσει τίποτα μέ κανέναν ἀπό αὐτούς.

Ἐδῶ ὑπῆρχαν ἄνθρωποι πού ḥταν συνταυτισμένοι γιά δεκαετίες, εἶχαν δώσει πολλά χρόνια ἀπ' τή ζωή τους ὄλοψυχα καί μέ ὅλο τό χρόνο τους σ' αὐτό πού πίστευαν ὅτι ḥταν ὑπηρεσία στόν Θεό, κι ὅμως σέ διάστημα ἔξι ἡμερῶν, ἀπό τίς 21 ἕως τίς 26 Ἀπριλίου, ὅλα αὐτά παραμερίστηκαν καί τούς ἀπέκοψαν. Κατά τή διάρκεια αὐτῆς τῆς ἑβδομάδας, ὅταν οἱ ἀνακριτές τους χρησιμοποίησαν τήν Ἄγια Γραφή, τό ἔκαναν μέ τρόπο κατηγορητικό, καταδικαστικό, ὅχι μέ τόν τρόπο πού περιγράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος στή δεύτερη ἐπιστολή πρός Τιμόθεο, κεφάλαιο 2, στίχοι 24 καί 25, ὅπου διδάσκει:

Kai ὁ δοῦλος τοῦ Κυρίου δέν πρέπει νά μάχεται· ἀντίθετα πρέπει νά εἶναι πρᾶος πρός ὅλους, διδακτικός, ὅχι μνησίκακος,

Πρέπει νά διδάσκει μέ πραότητα αὐτούς πού τοῦ ἀντιτίθενται, μέ τήν ἐλπίδα ὁ Θεός νά τούς δώσει μετάνοια,

ώστε νά γνωρίσουν τήν ἀλήθεια. (NIV). *

Πιστεύω ότι τό νά εἶναι ή δόποιαδήποτε θρησκεία ἀπόδοθυμη νά ἀφιερώσει χρόνο γιά νά συζητήσει λογικά μέ πρόσωπα μέσω τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ – ὅχι γιά μερικές ὥρες ἢ ἀκόμα μερικές ἡμέρες, ἀλλά γιά ἑδομάδες ἢ μῆνες – ὅταν αὐτά τά πρόσωπα ἀμφισσητοῦν τή βιβλικότητα τῶν διδασκαλιῶν τῆς θρησκείας αὐτῆς, τήν ἀντιρροσωπεύει πολύ ἄσχημα. “Οταν αὐτοί πού ἀνακρίθηκαν στά Κεντρικά Γραφεῖα ἔφεραν πρός συζήτηση σημεῖα ἀπό τίς Γραφές, τούς εἶπαν μέ τόσα πολλά λόγια «δέν εἴμαστε ἐδῶ γιά νά συζητήσουμε τά ἐρωτήματά σας σχετικά μέ τή Βίβλο». Ο Χάρολευ Μίλερ εἶπε στόν Ρενέ Βάσκεζ: «δέν ίσχυρίζομαι ότι εἶμαι ἐμβριθής μελετητής τῆς Βίβλου. Προσπαθῶ νά συμβαδίζω μέ τίς ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας, κι αὐτό εἶναι ὅλο πού μπορῶ νά κάνω». Στά μυαλά τῶν ἀνακριτῶν τό πρωταρχικό πρόβλημα ἦταν, ὅχι ἡ πιστότητα καί ἀφοσίωση στόν Θεό καί στό Λόγο Του, ἀλλά ἡ πιστότητα καί ἡ ἀφοσίωση στήν ὁργάνωση καί τίς διδασκαλίες της. Σ’ αὐτό, ὅπως ἔχει ἥδη καταδειχθεῖ, εἶχαν ἄφθονη ὑποστήριξη ἀπό τίς ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας.

Μπορεῖ νά εἰπωθεῖ ἀληθινά ότι κανένα ἀπό τά ἀτομα πού ἀποκόπηκαν δέν εἶχε τήν δόποιαδήποτε σκέψη νά διαχωριστεῖ ἀπό τούς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ ἢ νά ἐνθαρρύνει ἄλλους νά διαχωριστοῦν. Ἡ στάση τους ἐκφράζεται σπαρακτικά στήν παρακάτω ἐπιστολή πού ἔγραψε ὁ Ρενέ Βάσκεζ, προσφεύγοντας κατά τῆς ἐνέργειας τῆς ἀποκοπῆς πού ἀσκήθηκε ἐναντίον αὐτοῦ καί τῆς συζύγου του:

---

* Ἀρχαῖο κείμενο: «24. δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ’ ἥπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, 25. ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δῶ αὐτοῖς ὁ Θεός μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας».

Ρενέ Βάσκες

‘Οδός 31-06 81

Τζάκσον Χάιτς, Ν(έα) ‘Υ(όρκη) 11370

4 Μαΐου, 1980

Δικαιοσύνης Επιτροπής

Φροντίδι του Κλόντιους Τζόνσον

‘Οδός 1670 Ε 174 Διαμ. 6 Α

Μπρόνξ, Ν(έα) ‘Υ(όρκη) 10472

‘Αγαπητοί ἀδελφοί,

Θεωρῶ ἀπαραίτητο, γιά μία ἀκόμη φορά, νά ἀπευθύνω μ' αὐτόν τόν τρόπο ἔκκληση στήν ὑγιή λογική σας και τήν ἀμερόληπτη κρίση σας νά δεῖτε ὅτι ἡ γυναίκα μου και ἐγώ δέν εἴμαστε ἔνοχοι γιά τήν κατηγορία πού ὑποβλήθηκε ἐναντίον μας.

Ἐμεῖς, γιά τήν ἀκοίδεια, πραγματικά δέν καταλαβαίνουμε οὔτε ξέρουμε ποιοί εἶναι οἱ κατήγοροί μας.

Κατά τήν ἀκρόαση, ξανά και ξανά, δηλώσαμε ἀπό τήν καρδιά μας, μέ κάθε εἰλικρίνεια ἐνώπιον του Ιεχωδᾶ Θεοῦ ὅτι ἡ ἴδια ἡ ἴδεα τῆς προώθησης αἰρεσης ἡ τῆς ἀποστασίας εἶναι ἐντελῶς ἀδιανόητη ἐκ μέρους μας.

Δέν ἐπιβεβαιώνεται αὐτό ἀπό τήν ἀφιερωμένη μου ὑπηρεσία στόν Ιεχωδᾶ Θεό τά τελευταῖα 30 χρόνια, σέ βαθμό πού ἔδινα ἐλάχιστη προσοχή στήν ἴδια τή δική μου οἰκογένεια και στό κοσμικό μου ἐπάγγελμα; Γιατί θά πρέπει οἱ πρόσφατες ἐνέργειές μου σέ σχέση μέ τή συζήτηση δρισμένων σημείων τῆς Βίβλου σέ ἴδιωτική συνομιλία μέ κάποιους ἀγαπητούς ἀδελφούς και φίλους, ξαφνικά, νά θεωροῦνται ως ἐπίθεση κατά τῆς ὁργάνωσης ἡ ως ἀποστασία; Γιατί θά πρέπει νά ληφθοῦν τέτοιες ἀκραῖες δράσεις ὅπως ἡ ἀποκοπή, ὅταν ἡ ὑγιής λογική, ἡ καλοσύνη, ἡ ἀληθινή χριστιανική ἀγάπη και τό ἔλεος, θά μποροῦσαν νά διορθώσουν και νά θεραπεύσουν ὅποιαδήποτε παρανόηση ἡ μεγάλη στεναχώρια πού προέκυψε ἀπό ἀρρόσεκτη δμιλία ἡ ἐπανάληψη πραγμάτων πού δέν ἐναρμονίζονται μέ σα ἔχον δημοσιευθεῖ ἀπό τήν Εταιρεία; Ποῦ εἶναι τό

κακόδοουλο, κακό πρόσωπο, πού μισεῖ τόν Ἰεχωδᾶ, τό στασιαστικό ἄτομο, ὁ ἀμετανόητος δράστης ἀμαρτωλῶν πράξεων πού θά πρέπει νά ἔξαλειφθεῖ; Γιατί θά πρέπει ἔνας νομικίστικος ὁρισμός τῆς ἀποστασίας νά χρησιμοποιηθεῖ μέ τέτοιον ψυχρό καί ἀσπλαχνό τρόπο γιά νά καταδικάσει ἀνθρώπους πού δέν ἔχουν κάνει τίποτα ἄλλο ἀπ' τό νά ὑπηρετοῦν πιστά καί νά προσφέρουν τίς ψυχές τους γιά λογαριασμό τῶν ἀδελφῶν γιά τόσα πολλά χρόνια;

Ποιοί εἶναι αὐτοί πού ἐπιφέρουν μομφή στό ὄνομα τοῦ Ἰεχωδᾶ καί δυσφημίζουν τό ὄνομα ἡ τήν εἰκόνα τῆς ὁργάνωσης; Δέν εἶναι οἱ δραστικές ἐνέργειες πού ἔχουν ληφθεῖ, καί οἱ ἀστοργες μέθοδοι πού χρησιμοποιοῦνται, καί οἱ συκοφαντικές φῆμες πού διασπείρονται, καί ἡ ἔλλειψη ἐλέους καί χριστιανικῆς ἀγάπης, ἡ καχυποψία, ὁ φόβος καί ὁ τρόμος τῶν ἰεροεξεταστικῶν ἀνακρίσεων, οἱ δποῖες πολλαπλασιάζουν χίλιες φορές ὅποιαδήποτε παρεξήγηση ἡ ἀκούσια βλάβη ὀφείλεται σέ ἀνθρώπους πού ἐπαναλαμβάνουν ἀνακριβῶς κάποια πράγματα πού εἰπώθηκαν;

Ἄδελφοί, δέν ὑπάρχει τίποτα ἄλλο ἀπό ἀγάπη στήν καρδιά μας γιά ὅλόκληρη τήν ἑταῖρεία τῶν ἀδελφῶν μας, καί σέ καμία περίπτωση ἡ γυναικά μουν ἡ ἐγώ δέν θέλαμε ποτέ νά ἐνεργήσουμε μέ τόν δποιονδήποτε κακό σκοπό νά προκαλέσουμε σύγχυση ἡ διαταραχή τῆς πίστης τους. Πῶς θά χειριζόταν ὁ Χριστός Ἰησοῦς μιά κατάσταση ὅπως αὐτή;

Φαίνεται ὅτι ὁ κύριος στόχος τῆς ἐπιτροπῆς ἡ ταν νά ἀποδειχθεῖ ἐνοχή μέ τήν ἀπόδειξη ὅτι ὑπῆρξε ἀποστασία. Παρά τίς ἐπανειλημένες ἀπό καρδιᾶς ἐκφράσεις μας, ὅτι τό ν' ἀκολουθήσουμε πορεία πρός τήν ἀποστασία μας ἡ ταν

Πρός τή δικαστική ἐπιτροπή

4 Μαΐου 1980

Σελίδα 2

ἀδιανόητο, ὅτι τέτοια σκέψη δέν μπῆκε ποτέ μές στήν καρδιά μας, ἐκείνη ἡ κατηγορία συνέχισε νά ὑποστηρίζεται σθεναρά. Ἡ ἐπιτροπή φαίνεται ὅτι εἶχε ἀναλάβει τήν ὑπο-

χρέωση νά ἀποδείξει ὅτι εἴμαστε ἀποστάτες, δείχγοντας ὅτι ἴδιωτικές συνομιλίες πού εἴχαμε μέ μερικούς ἀπό τούς ἀγαπητούς μας φίλους, ἥταν στήν πραγματικότητα μέρος μιᾶς κακῆς μηχανορραφίας γιά νά σχηματίσουμε μία αἰρεση ἥ νά προκαλέσουμε σχίσμα μέσω ἀποστασίας.

Σέ δύο διαφορετικές περιπτώσεις ὁ ἀδελφός Χάρολντ Τζάκσον (*Harold Jackson*) χρησιμοποίησε τό παραδειγμα μιᾶς νεαρῆς κοπέλας πού διέπραξε συννουσία ἐκτός γάμου, ἀλλά ἡ ἰδέα ὅτι τό ἔκανε αὐτό εἴχε ἀπορριφθεῖ τόσο ἀπό τό νοῦ της, πού στήν πραγματικότητα πίστενε ὅτι δέν εἶχε διαπράξει συννουσία, ἀν καὶ ἥταν ἔγκυος. Ἡ ἐφαρμογή στήν περίπτωσή μας θά ἥταν ὅτι δέν εἶχε σημασία πόσο ἀποτροπιαστική ἥταν γιά μᾶς ἡ ἰδέα ὅτι εἴμαστε ἀποστάτες, ὅτι δέν εἶχε σημασία ἀν ἡ καρδιά μας καὶ ἡ συνείδησή μας μᾶς λέει ὅτι εἶναι ἀδιανόητο γιά ἐμᾶς νά κάνουμε κάτι τέτοιο, ἐξακολουθούσαμε νά εἴμαστε ἀποστάτες.

Ομως, ἀδελφοί, γνωρίζουμε τή διαφορά μεταξύ τοῦ δεξιοῦ καὶ τοῦ ἀριστεροῦ μας χειροῦ. Αὐτή δέν εἶναι ἡ περίπτωση ἐνός νεαροῦ κοριτσιοῦ μέ ἔλλειψη κατανόησης καὶ ἐμπειρίας. Ομως, χάριν τῆς συζήτησης, ἀκόμη καὶ ἀν ἵσχυε τό ὅτι εἴμαστε κάτι πού δέν εἴμαστε, γιατί δέν εἴμαστε στήν καρδιά μας, στό νοῦ καὶ στή συνείδησή μας, πῶς θά χειριζόταν ὁ Χριστός. Ιησοῦς τό θέμα; Δέν θά εἶχε ἐκτείνει τήν καλοσύνη του, τήν ἀγάπη του καὶ τό ἔλεός του πρός αὐτό τό κορίτσι, ἔτσι ὥστε ἡ ἀμαρτία νά μήν κυνδερνήσει ὡς βασιλιάς, ἐπειδή Ἐκεῖνος πέθανε ὥστε νά μπορεῖ νά μᾶς δοθεῖ ἔλεος;

Από τήν ἄλλη πλευρά, θά ἥταν ἀνωθεν σοφία νά χρησιμοποιηθεῖ τό παράδειγμα αὐτῆς τῆς κοπέλας ὡς ἀρχή γιά νά κριθεῖ μιά ἄλλη περίπτωση, ὅπου τό κορίτσι εἶναι σίγουρο ὅτι δέν διέπραξε ἐξώγαμη συννουσία, ἀλλά ἡ κοιλιά της εἶναι μεγάλη; Τί θά γίνει ἀν σωστή ἐξέταση δείξει ὅτι εἶχε κύστη στή μήτρα της, οὕτως ὥστε νά ἔλεγε στήν πραγματικότητα τήν ἀλήθεια, ἀλλά ἥταν τόσο πιεσμένη ἀπό ἀνακρίσεις καὶ ψυχική ὀδύνη ὅτι θά τήν ἔκαναν νά ὑποφέ-

ρει, καί, ἐπιπροσθέτως, ἄρχιξαν νά κυκλοφοροῦν συκοφαντικές φήμες ὅτι ἡταν ἔγκυος, ὅτι ἐπρόκειτο νά κάνει δίδυμα, ὅτι ἥδη γέννησε τρίδυμα, καί οὕτω καθεξῆς; Δέν θά ἡταν μεγάλη ἀδικία; Ποιός θά ἡταν ἐκεῖνος πού προκαλοῦσε τήν πραγματική ζημία; Δέν θά ἀπέφευγε ἡ ἀγάπη καί τό ἔλεος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ μιά τέτοια μεγάλη ἀδικία;

Γιά αὐτόν τόν ἕδιο ἀκοιδῶς λόγο ό Χριστός Ἰησοῦς εἶπε σ' αὐτούς πού τόν καταδίκασαν ἐπειδή ἔκανε ἔργα θεραπείας τό Σάββατο: “Σταματήστε νά κρίνετε ἀπό τήν ἐξατερωτική ἐμφάνιση, ἀλλά κρίνετε μέ δίκαιη κρίση”. Ἰω. 7:24

‘Ο ἀδελφός Ἐπίσκοπο (Episcopo), ώς ἔνας ἀπό τήν δικαστική ἐπιφροπή, δήλωσε, σέ μία σειρά ἀπό ἐρωτήματα πού ἐξαθοῦσαν σέ ἐνοχοποιητική ἀπάντηση, ὅτι ἔνας ἀποστάτης θά μποροῦσε νά εἶναι πολύ εἰλικρινής σέ ὅ, τι δίδασκε, ἀλλά ἐξακολουθοῦσε νά εἶναι ἀποστάτης. Τό ἀποτέλεσμα τῆς θέσης πού διατύπωσε θά ἡταν ὅτι, παρά τίς συννεχεῖς μας διαβεβαώσεις πού ἔδειχναν ὅτι τέτοια ἀποστατική πορεία δράσης ἡταν ἀδιανόητη ἐκ μέρους μας, ὅτι δέν εἶχαμε ποτέ ἀσχοληθεῖ μέ κακούς σχεδιασμούς κατά τῆς ὁργάνωσης οὔτε μέ τή διαμόρφωση αἴρεσης, ὅτι ἀκόμα πρέπει νά ἀντιμετωπιστοῦμε ώς ἀποστάτες ἐξαιτίας τῶν πραγμάτων πού συζητήσαμε κατά τίς ἰδιωτικές συζητήσεις μας μέ τούς φίλους μας.

‘Ωστόσο, ἀν ἡταν νά χρησιμοποιήσουμε αὐτόν τόν ὁρισμό τῆς ἀποστασίας, τότε θά ἔπειρε νά ὁδηγηθοῦμε στό συμπέρασμα ὅτι ἡ ἰστορία μας ώς Ὁ Οργάνωση, ώς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ, εἶναι γεμάτη ἀπό πράξεις ἀποστασίας. ‘Οταν διδάσκαμε ὅτι ἡ ἀόρατη παρουσία τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ἄρχισε τό 1874, ἥμασταν πολύ εἰλικρινεῖς.

‘Αλλά ό Ἰεχωβά γνώριζε ὅτι αὐτό πού διδάσκαμε δέν ἡταν σέ ἀρμονία μέ τή Βιβλική ἀλήθεια. Στή συνέχεια θά πρέπει νά μᾶς ἔχει θεωρήσει ἀποστάτες, σύμφωνα μέ τόν ὁρισμό πού διατύπωσε ό ἀδελφός Ἐπίσκοπο. Ἐπανειλημμένως ώς

Πρός τή δικαστική ἐπιτροπή

4 Μαΐου 1980

Σελίδα 3

΄Οργάνωση ἔχουμε διδάξει, μέ αφοσίωση στόν Θεό καί εἰλικρίνεια, πράγματα πού κατέληξαν νά μήν ἐναρμονίζονται μέ τόν Λόγο τοῦ Θεοῦ, καί ἡ πίστη πολλῶν διαταράχθηκε ὅταν τά πράγματα ἀποδείχθηκαν νά μήν εἶναι ὅπως διδάσκαμε. Θά ἦταν σέ ἀρμονία μέ τό ἔλεος καί τήν ἀγάπην νά κρίνουμε τήν΄ Οργάνωση ὡς ἀποστατική στή βάση αὐτῆς; Θά ἀκονγόταν λογικό νά δάλουμε τήν΄ Οργάνωση στήν κατηγορία τοῦ Υμέναιου καί τοῦ Φιλητοῦ, οἱ δόποι οἱ ὑπονόμευναν τήν πίστη τῶν ἄλλων, διδάσκοντας ὅτι ἡ ἀνάσταση εἶχε ἥδη συμβεῖ;

΄Η βάση τῆς δράσης ἐναντίον μας εἶναι ὅτι συζητήσαμε δρισμένα σημεῖα ἀπό τή Βίδλο μέ μερικούς ἀδελφούς σέ ἴδιωτικές συνομιλίες μαζί τους.΄ Ένα ἀπό τά θεμελιώδη δικαιώματα πού ὁ καθένας ἔχει ὡς ἄτομο εἶναι τό νά μιλᾶμε ἐμπιστευτικά σέ ἔνα φίλο ἢ ἐμπιστο ἄτομο.΄ Αν αὐτό τό προνόμιο ἀφαιρεθεῖ, ἃν μᾶς ποῦν ὅτι θά πρέπει νά ὁμολογήσουμε τέτοιες ἐμπιστευτικές συζητήσεις καί στή συνέχεια νά κριθοῦμε δάσει τέτοιων ἐκφράσεων, ἢ ἃν τά ἄτομα πού ἐμπιστευθήκαμε ἔξαναγκαστοῦν ἀπό τό φόδο τῆς δράσης ἐναντίον τους νά μᾶς κατηγορήσουν ὅτι τούς μιλήσαμε, τί εἴδους ὑποταγή ἀπαιτοῦμε ὡς δργάνωση; Δέν θά γινόταν αὐτό ὀλοκληρωτική ἢ ἀπόλυτη ὑποταγή; Δέν θά προσέβαλλε ούσιαστικά τήν ἀρχηγία τοῦ Ιησοῦ Χριστοῦ ἐπί τῆς ἐκκλησίας;

Μποροῦμε νά δώσουμε διάφορα παραδείγματα τέτοιου εἴδους συζητήσεων στό παρελθόν ἐκ μέρους πολλῶν, συμπεριλαμβανομένων καί δρισμένων ἀπό αὐτούς στίς ἐπιτροπές μας, γιά πράγματα πού δέν ἔχουν δημοσιευθεῖ ἢ διδαχθεῖ ἀπό τήν δργάνωση.΄ Αν ἐγώ γνωρίζω γι' αὐτές τίς συνομιλίες, πόσοι περισσότεροι γνωρίζουν ἢ γνώριζαν γι' αὐτές; Σέ πόσονς μίλησαν γιά αὐτά τά πράγματα; Μήπως πρέπει νά ξεκινήσει τώρα μία ἰεροεξεταστική ἔρευνα γιά

νά ἀποφασίσει καί νά ἀποδείξει ὅτι εἶναι ἀποστάτες; Ὁ λόγος πού δέν ἀνέφερα τέτοια παραδείγματα, δίνοντας ὄνόματα, εἶναι τό ὅτι ξέρω ὅτι θά ἤταν ἄδικο νά κάνουμε κάτι τέτοιο. Δέν θέλαμε νά δώσουμε τήν ἰδέα ὅτι δείχνουμε μέ τό δάχτυλο κάποιον ἄλλο. Πρόκειται νά εἶναι τώρα οἱ ἀδελφοί κάτω ἀπό μιά ἀτμόσφαιρα τρομοκρατίας, ἔτσι ὥστε ἡ ἴδια ἡ ἀναφορά τῆς ἀνάγνωσης τῆς Βίβλου στό σπίτι θά πρέπει νά θεωρεῖται ώς ὑποπτη καί πιθανή ἀποστασία ἡ θά πρέπει νά λέμε “αἴρεση”;

Στήν ἀκρόασή μας, ὅταν εἶπα ὅτι λυπόμαστε πολύ γιά τήν ταραχή πού μέ κάποιον τρόπο ἀνάγεται σ' ἐμᾶς λόγω μιᾶς πολύ ἀνακριβοῦς ἐπανάληψης ὁρισμένων σημείων σέ μιά σειρά ἀδελφῶν, καί ὅταν διαβεβαιώσαμε ὅτι σέ καμία περίπτωση δέν θά ξαναμιλούσαμε γιά τέτοια πράγματα σέ ἄλλους, ἄλλα ὅτι μᾶλλον θά λέγαμε σέ ὅλους ὅσους ἀνέφεραν τέτοια πράγματα ὅτι πρέπει νά σταματήσουν τέτοιες κουνδέντες, ὁ ἀδελφός Χάρολντ Τζάκσον δήλωσε ἔντονα ὅτι ἔπειρε νά τούς δώσω κάποια διαβεβαίωση γι' αὐτό καί μετά συνέχισε νά λέει ὅτι ἡμασταν ἔνας κίνδυνος γιά τήν ὁργάνωση, καί νά ύπονοεῖ ὅτι ἀκολουθοῦσα ἔνα σχέδιο συγκάλυψης τῶν πραγμάτων, καί ὅτι προσωπικά δέν πίστενα αὐτά πού ἔλεγα. Ποιά εἶναι ἡ κατεύθυνση πού δίνει ἡ Βίβλος στό θέμα αὐτό; Πῶς μπορεῖ νά δοθεῖ μιά τέτοια “διαβεβαίωση”; Ἀκόμη καί ἄν ύπάρχει βάσιμος λόγος γιά νά κατηγορηθεῖ κάποιος γιά τήν προώθηση αἴρεσης, ἡ πρόσ Τίτον ἐπιστολή κεφ. 3 στίχος 10 λέει: “Οσο γιά ἔναν ἄνθρωπο πού προάγει κάποια αἴρεση, νά τόν ἀπορρίπτεις ὑστερα ἀπό πρώτη καί δεύτερη νουθεσία”. * Ἡ δεύτερη νουθεσία θά μποροῦσε νά ὀφείλεται στό ὅτι τό ἀτομο συνέχισε μέ νέες παραβάσεις, πού ἔδειχναν ὅτι ἐπέμενε στήν προώθηση αἴρεσης. Ἀκόμη καί ἄν θεωρούμασταν τέτοια πρόσωπα, ἀπό τήν πρώτη ἀτυχή παρεξήγηση ἔχουμε γίνει

---

* Ἀρχαῖο κείμενο: «αἴρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ».

ἀκόμη καὶ ἀντικανονικά μή διμιλητικοί, μέ σκοπό ν' ἀποφύγουμε τὴν ὅποια περαιτέρῳ παρεξήγηση. Ἀπό τῇ στιγμῇ πού μιά ἄπλή λεκτική διαβεβαίωση δέν θά ἦταν ἀρχετή, ὅπως ὑποδηλώνει ἡ συμβούλη τοῦ Παύλου, ἡ συμπεριφορά τοῦ ἀτόμου, πού δέν καθιστᾶ ἀναγκαία δεύτερη νονθεσία, θά ἦταν ἡ διαβεβαίωση πού χρειάζεται. Ὁμως οὕτε ἡ ἀπονσία ἀποδείξεων ὅτι συνεχίζαμε νά προωθοῦμε αἰρεση δέν ὁδήγησε στήν ἔκδοση εὐνοϊκῆς ἀπόφασης γιά ἐμᾶς.*

Ο ἀδελφός Τζάκσον δήλωσε – περισσότερες ἀπό μία φορές – ὅτι τά πράγματα πού σχολιάστηκαν συνιστοῦν ἐπίθεση στήν ἴδια τὴν καρδιά τῆς ὁργάνωσης. Ὁμως τέτοια ἐπίθεση ἀπό τὴν ἀρχή δέν ὑπῆρχε, κι ἐγώ προσωπικά δέν ξέρω κανέναν πού νά διεξάγει κάποια ἐπίθεση. Δέν μπορεῖ νά συμβαίνει ὅτι χρησιμοποιήθηκε μιά ἔκφραση ἐπινοημένη ἀπό ἕνα πρόσωπο χωρίς διάκριση, τό όποιο ἔκρινε διαστικά καὶ ἔκανε καταγγελία; Θά πρέπει μιά δήλωση, ἡ μιά ἐπιπόλαια κρίση ὅπως αὐτή, ἐντελῶς ξαφνικά νά ἐκληφθεῖ ώς ἀπόλυτη ἀλήθεια καὶ νά κρίνει δλονς; Αδελφοί, οἱ ἀκραίες καὶ παράξενες ἐνέργειες πού λήφθηκαν σ' αὐτή τήν περίπτωση εἶναι πολύ ἐνοχλητικές καὶ προκαλοῦν περιπλοκές.

Κάνουμε ἔκκληση μέ βάση τή δικαιοσύνη καὶ τό ἔλεος, γιατί ἔχουμε κριθεῖ γιά ἔνα σφάλμα πού δέν ἔχουμε διαπράξει.

Νά εἶστε βέβαιοι γιά τίς προσευχές μας στόν Ἱεχωβᾶ γιά νά ξεκαθαριστεῖ αὐτό τό θέμα γιά τήν εὐλογία τοῦ ὄνοματός του καὶ τήν πνευματική εὐημερία τοῦ λαοῦ του.

Οἱ ἀδελφοί σας, Ρενέ Βάσκεζ – Ἔλσι Βάσκεζ»

* Σ.τ.Μ. Ἡ κυριολεκτική μετάφραση ἐδῷ εἶναι: «Οὕτε αὐτό τό “εὐεργέτημα τῆς ἀμφιβολίας” (“benefit of the doubt”) μᾶς προσφέρθηκε». «Ἐνεργέτημα (ἢ πλεονέκτημα) τῆς ἀμφιβολίας» σημαίνει νά ἀποδεχθοῦμε ὅτι κάποιος λέει τήν ἀλήθεια γιά κάτι ἡ εἶναι ὀδθῶς, ἐπειδή δέν ὑπάρχουν ἀρχετά στοιχεῖα πού νά ἀποδεικνύουν ὅτι εἶναι ἔνοχος, ὅπότε ἡ ἀπόφαση εἶναι ὑπέρ του. Εἶναι αὐτό πού ἔκφραζεται μέ τόν λατινικό νομικό ὅρο “in dubio pro reo” (“ἐν ἀμφιβολίᾳ ὑπέρ τοῦ κατηγορουμένου”).

Τριάντα περίπου χρόνια πιό πρίν, ὁ Ρενέ εἶχε ἀφήσει τὸ σπίτι τοῦ πατέρα του γιά νά ξεφύγει ἀπό αὐτό πού θεωροῦσε καταπιεστική, μή ἀνεκτική ἀτμόσφαιρα, στενομυαλιά. Ἐπεδίωξε ἐλευθερία γιά νά συνεχίσει τή συμμετοχή του στούς Μάρτυρες τοῦ Ἱεροῦ. Ἀπό τότε κι ἔπειτα εἶχε δώσει τόν ἑαυτό του ὀλόψυχα σέ ὑπηρεσία ἀνάμεσά τους. Τώρα, σέ διάστημα δύο ἑβδομάδων, εἶδε αὐτά τά τριάντα χρόνια νά παραμερίζονται σάν νά μήν εἶχαν ἴδιαίτερη βαρύτητα, ὑποδλήθηκε σέ σφοδρή ἀνάκριση, ἥ εἰλικρίνεια τῶν κινήτρων του ἀμφισδητήθηκε, καί χαρακτηρίστηκε στασιαστής ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καί τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἐπιστολή του ἐξωτερικεύει τήν ὄδυνηρή ἀγωνία του πού δρέθηκε μέσα στήν ἴδια ἀτμόσφαιρα θρησκευτικῆς ἀδιαλλαξίας καί στενομυαλιᾶς ἀπό τήν ὅποια νόμιζε πώς εἶχε ξεφύγει.

Ἡ ἔφεση τοῦ Ρενέ ἔγινε δεκτή καί συναντήθηκε ξανά μέ μιά ἐπιτροπή (ἀποτελούμενη ἀπό πέντε ἄλλους πρεσβύτερους). Κάθε του προσπάθεια νά εἶναι συμφιλιωτικός, νά δείξει ὅτι δέν γύρευε νά δημιουργήσει ζήτημα γιά συγκεκριμένα δογματικά θέματα, ὅτι δέν ἐπιθυμοῦσε νά εἶναι δογματικός γι' αὐτά, ἀπορρίφθηκε ὡς ἀνειλικρινής, ὡς στοιχεῖο ἐνοχῆς.

Σέ κάποιο σημεῖο, ἀφοῦ τόν εἶχαν γιά ὥρες ζαλίσει μέ ἐρωτήσεις, τόν διέκοψε ὁ Σάμ Φρέντ (Sam Friend), μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Ἔφεσης (ὅπως ἐπίσης καί τοῦ προσωπικοῦ τῶν Κεντρικῶν Γραφείων τοῦ Μπρούκλιν), ὁ ὅποιος εἶπε: «Αὐτά εἶναι ἀνοησίες (hogwash). Τώρα θά σου διαβάσω αὐτόν τόν κατάλογο ἐρωτήσεων καί θέλω νά τίς ἀπαντήσεις μέ ναι ἢ ὥχι». Ὁ Ρενέ, πού ἥ μητρική του γλῶσσα εἶναι τά Ἰσπανικά, δέν γνώριζε τόν δρο «hogwash» (Σ.τ.Μ. πού στήν κυριολεξία σημαίνει «χοιροτροφή» καί «ἀπόπλυμα») καί, παρότι ὑστερα ἔκρινε ὅτι ἥταν ἀπλά κάποια τοπική ἔκφραση, λέει ὅτι ἔκείνη τήν ὥρα τόν χτύπησε μέ τέτοια κυριολεκτική εἰκόνα δρωμάτις πού κάτι κάμφηκε μέσα του καί ἀπάντησε: «”Οχι! Δέν πρόκειται νά ἀπαντήσω ἄλλες ἀπό τίς ἐρωτήσεις σας. Προσπαθεῖτε νά διεισδύσετε στήν καρδιά μου καί δέν πρόκειται νά τό ὑπομείνω ἄλλο». Ἔγινε διακοπή τῆς συνεδρίασης· ὁ Ρενέ βγῆκε ἔξω καί μέ τό πού ἔφτασε στό δρόμο ξέσπασε σέ κλάματα.

‘Η ἐπιτροπή ἐπικύρωσε τὴν ἀπόφαση ἀποκοπῆς.

Ἄπο δλα τά πρόσωπα πού ὁ Ρενέ γνώριζε καί συνεργαζόταν στό Τμῆμα Ὑπηρεσίας, περιλαμβανομένων ἐκείνων πού ἐπί πολλά χρόνια προθυμοποιοῦνταν νά κάνουν χρήση τῆς καλωσύνης καί τῆς ἔξυπηρετικότητάς του, οὕτε ἕνας δέν ἐμφανίστηκε νά πεῖ τουλάχιστον κάτι ὑπέρ του, νά ἐκφράσει κάποια παράκληση γιά μιά παρόμοια καλή μεταχείριση πρός αὐτόν.²⁶ Στήν πλάστιγγα δικαιοσύνης τῆς ὁργάνωσης ἡ ἀδιαφοισθήτητη εἰλικρίνειά του, ἡ ἄψογη διαγωγή, τό ἀσκίαστο μητρώο τῶν τελευταίων τριάντα ἑτῶν – τίποτα ἀπό αὐτά δέν εἶχε καμιαία βαρύτητα ἢν δέν συμφωνοῦσε ὀλοκληρωτικά μέ τήν ὁργάνωση καί δέν τηροῦσε τυφλή σιωπή. Φαίνεται ὅτι κάπου σέ δλα αὐτά ἐφαρμόζονται τά λόγια τοῦ ἀποστόλου Ἰακώβου, ὅταν ἔγραφε:

Νά μιλᾶτε καί νά συμπεριφέρεστε ὡς ἄνθρωποι πού πρόκειται νά κριθοῦν διαμέσου τοῦ νόμου τῆς ἐλευθερίας, ἐπειδή ἡ κρίση θά εἴναι ἀνελέητη σ' ἐκείνους πού δέν ἥταν οἵ ἴδιοι ἐλεήμονες· ἀλλά οἱ ἐλεήμονες δέν χρειάζεται νά φοδοῦνται τήν κρίση²⁷.

Τελικά, στίς 8 Μαΐου τοῦ 1980, τό Κυβερνῶν Σῶμα μέ ἐνημέρωσε ἐπίσημα ὅτι τό ὄνομά μου ἥταν ἀνακατεμένο σέ δλα αὐτά. ‘Ο πρόεδρος’ Ἀλμπερτ Σρόντερ μοῦ τηλεφώνησε καί εἶπε ὅτι τό Κυβερνῶν Σῶμα ἥθελε νά πάω στό Μπρούκλιν νά παρουσιαστῶ ἐνώπιόν του. Αὐτή ἥταν ἡ πρώτη φορά πού μοῦ ἔδωσαν κάποια ἔνδειξη ὅτι ἥμιουν ὑπό ἀνάκριση μέ τόν ὄποιονδήποτε τρόπο.

Δεκαπέντε μέρες εἶχαν περάσει ἀπό τήν προηγούμενη συζήτησή μας, στήν ὅποια ὁ πρόεδρος ἀπέφυγε ἐπανειλημμένα νά μοῦ πεῖ τί πραγματικά συνέβαινε. Ἀκόμα δέν γνώριζα γιά τήν

26. Παρότι εἴναι ἀλήθεια ὅτι ὅλες αὐτές οἱ διαδικασίες πραγματοποιοῦνταν «σέ μυστικές συνεδριάσεις δικαστηρίων», ὑπῆρχαν στό Τμῆμα πολλοί πού ἤξεραν τί λάμβανε χώρα, εἴτε ἀπό προσωπική ἐπαφή εἴτε ἀπό τό «κουτσομπόλιό» τοῦ Τμήματος.

27. Ἐπιστολή Ἰακώβου 2:12,13, JB. (Ἄρχαῖο κείμενο: «12. οὗτοι λαλεῖτε καὶ οὕτω ποιεῖτε, ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. 13. ἡ γάρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἐλεος. κατακαυχᾶται ἐλεος κρίσεως»).

ύπαρξη τῆς ḥχογραφημένης δίωρης συνέντευξης ἡ γιά τό ὅτι αὐτή εἶχε παιχτεῖ στήν δλομέλεια τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος. **Εἴκοσι τρεῖς ἡμέρες** εἶχαν περάσει ἀπό τότε πού ἔγινε αὐτό.

Σέ αὐτές τίς εἴκοσι τρεῖς ἡμέρες εἶχαν παίξει αὐτή τήν ḥχογράφηση ὅχι μόνο στό Κυβερνῶν Σῶμα, ἀλλά εἶχαν παίξει ἀποσπάσματα πού περιεῖχαν τό ὄνομά μου κι αὐτό τοῦ "Ἐντ Ντάνλαπ σέ τουλάχιστον δεκαεπτά πρόσωπα ἐκτός τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος (αὐτούς πού διαμόρφωσαν τίς ἀνακριτικές καί δικαστικές ἐπιτροπές), εἶχαν ἀποκόψει τρία μέλη τοῦ προσωπικοῦ τῶν κεντρικῶν γραφείων καί τρία πρόσωπα ἐκτός, ἔνα ἀπό τά δόποια ἥταν φίλος μου ἐπί τριάντα χρόνια, καί εἶχαν ḥχογραφήσει μιά ἄλλη συνέντευξη μέ κάποιον ὀνόματι Μπονέλι (Bonelli, μιά ḥχογράφηση πού θά συζητηθεῖ ἀργότερα), καί γενικά, ὅχι μόνο εἶχαν ἐπιζητήσει στοιχεῖα ἐνοχοποιητικῆς φύσης πού μποροῦσαν νά πάρουν ἀπό μέλη τῆς οἰκογένειας Μπέθελ καί ἄλλους, ἀλλά τά εἶχαν ἐπιδιώξει καί εἶχαν χρησιμοποιήσει ἀκόμα καί τήν ἀπειλή τῆς ἀποκοπῆς γιά νά ἀποσπάσουν πληροφορίες ἀπό δοισμένους.

Μόνο μετά ἀπ' ὅλα αὐτά τό Κυβερνῶν Σῶμα μέσω τῆς Ἐπιτροπῆς Προεδρίας ἔκρινε ἐνδεδειγμένο νά μέ ἐνημερώσει ὅτι μέ θεωροῦσαν μέ κάποιον τρόπο ἀναμεμειγμένο σέ ὅλα αὐτά πού λάμβαναν χώρα. Γιατί;

Αὐτά πού ἤξερα τά εἶχα μάθει ἐξ ὀλοκλήρου ἀπό ἄλλες πηγές, ὅχι ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα στό δόποιο ἡμουν μέλοις γιά ἐννέα χρόνια. Τά μέλη τοῦ Μπέθελ τῶν Κεντρικῶν Γραφείων, τά δόποια εἶχαν ἀνακριθεῖ ἔξαντλητικά καί δικαστεῖ, μοῦ τηλεφώνησαν, ἐκφράζοντας τήν κατάπληξή τους γιά τήν σκληρή, μή ἀνεκτική στάση πού τούς ἔδειξαν. Ἐξέφρασαν τήν πεποίθηση ὅτι ἐκεῖνοι πού κατεύθυναν τήν ὅλη διαδικασία τούς ἔξέτασαν ἀπλά οὕτως ὥστε νά φτάσουν στόν πραγματικό τους ἀντικειμενικό σκοπό, τόν "Ἐντουαρντ Ντάνλαπ κι ἐμένα. Αἰσθάνονταν ὅτι ἐκεῖνοι ἔκαναν διτι θεωροῦσαν ὡς πιό στρατηγική κίνηση, ξεκινώντας μέ τούς «μικρούς», αὐτούς πού ἥταν λιγότερο γνωστοί κι ἔξέχοντες, ἐδραιώνοντας τήν «ἐνοχή» τους, κάνοντας νά φανετ ὅτι ἡ κατάσταση εἶχε μεγάλες κι ἐπικίνδυνες δια-

στάσεις, καί μετά, ἀφοῦ θά εἶχαν θέσει ἔνα θεμέλιο ὅσο τό δυνατόν ἴσχυρότερο, θά ἐτοιμάζονταν ν' ἀντιμετωπίσουν τούς πιό γνωστούς κι ἔξεχοντες. Σωστά ἡ λάθος, αὐτή τήν ἐντύπωση εἶχαν. Θά ἦταν ἐνδιαφέρον ν' ἀκούσουμε ἀπό αὐτούς τῆς Ἐπιτροπῆς Προεδρίας, στούς ὅποιους πήγαιναν τελικά ὅλες οἱ ἐκθέσεις καί οἱ ὅποιοι ἀπαντοῦσαν σέ ὅλα τά αἰτήματα τῶν ἀνακριτικῶν καί δικαστικῶν ἐπιτροπῶν γιά κατεύθυνση, τί πιθανούς λόγους θά μποροῦσε νά ἔχει ἡ Ἐπιτροπή αὐτή γιά νά ἐνεργήσει μέ τόν τρόπο πού ἐνήργησε.

“Οταν ὁ πρόεδρος Σρόντερ μοῦ τηλεφώνησε στίς 8 Μαΐου, ἐξέφρασα τά συναιθήματά μου, πόσο δύσκολο ἔβρισκα τό νά καταλάβω γιατί, μετά ἀπό ἀδιάκοπη συνύπαρξη καί συνεργασία ἐπί ἐννέα χρόνια μέ τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος (καί μέ δρισμένους ἐπί δεκαπέντε χρόνια), οὕτε ἔνας ἀπό αὐτούς δέν εἶχε τήν ἀδελφική λεπτότητα καί σεδασμό νά ἐπικοινωνήσει μαζί μου σχετικά μ' αὐτά πού λάμβαναν χώρα.

(Γιά νά εἶμαι δίκαιος καί ἀμερόληπτος μέ τά μέλη ώς σύνολο, πρέπει νά ἀναγνωρίσω ὅτι μπορεῖ νά μήν γνώριζαν ὅλοι μέ λεπτομέρειες πῶς χειρίζόταν τά θέματα ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας. Μπορεῖ νά μήν γνώριζαν τό περιεχόμενο τῆς τηλεφωνικῆς μου συνδιάλεξης μέ τόν Ἀλμπερτ Σρόντερ στίς 23 Ἀπριλίου καί τίς παραπλανητικές ἀπαντήσεις πού ἔλαβα στίς ἐρωτήσεις μου – παρότι φαίνεται δυνατό, κι ἀκόμα πιθανό, ὅτι ἡ συνομιλία εἶχε ἥχογραφηθεῖ, ὅπως θά ἔδειχναν μεταγενέστερες ἐξελίξεις.

Εἴτε ἔτσι εἴτε ἄλλιῶς, θά πρέπει νά ἀναγνωριστεῖ ὅτι δρισμένα ἡ πολλά ἀπό τά μέλη μπορεῖ νά ἀνέμεναν καί νά πίστευαν ὅτι ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς χειρίζόταν τά θέματα σέ ὑψηλό ἐπίπεδο, σύμφωνα μέ τίς χριστιανικές ἀρχές, νά φέρονται στούς ἄλλους ὅπως θά φέρονταν στόν ἑαυτό τους.)

Στή συνέχεια, ρώτησα τόν Ἀλμπερτ Σρόντερ ποιά θά ἦταν τά συναισθήματά του ἀν τόν καιρό πού ἦταν στήν Εὐρώπη ἐκφράζοντας τίς σκέψεις του γιά διαφορετική ἐφαρμογή τῆς ιρίσιμης φράσης “αὐτή ἡ γενιά”, δρισμένοι στό Μπρούκλιν, μόλις τό ἀκουγαν, ἀπηθύνην κατηγορίες γιά “ἀποστατικές τάσεις” ἐκ μέρους του, καί στή συνέχεια ἀρχίζαν νά συγκεντρώ-

νουν τίς ὅποιες ἄλλες ἐκφράσεις μπορεῖ νά εἶχε χρησιμοποιήσει ὅπου δήποτε, ὅποτε δήποτε, στόν ὅποιον δήποτε, ὡς ἀποδεικτικά στοιχεῖα γιά νά τεκμηριώσουν αὐτή τή σοβαρή κατηγορία – καὶ τά εἶχαν κάνει ὅλα αὐτά χωρίς κάν νά ἐπικοινωνήσουν μαζί του προκειμένου νά τόν εἰδοποιήσουν γιά τό τί εἶχε γίνει. Πῶς θά αἰσθανόταν;

Δέν ἔδωσε καμμία ἀπάντηση. Τοῦ εἶπα ὅτι θά πηγαίναμε στό Μπρούκλιν, ὅπως ζητήθηκε, καί ἡ συζήτηση τελείωσε.

Μέχρι τή στιγμή πού ἔφθασα στό Μπρούκλιν στίς 19 Μαΐου, ἡ συνεχής πίεση στά νεῦρα μου μέ εἶχε φέρει σχεδόν σέ κατάσταση σόκ. Φαινόταν νά ὑπάρχει κάτι τόσο παράλογο σέ αὐτά πού συνέβαιναν, στίς μεθόδους πού εἶχαν χρησιμοποιηθεῖ. ‘Ορισμένοι τό εἶπαν «έφιαλτη». ’Αλλοι θεώρησαν ὅτι χρειαζόταν ἔνας ἴσχυρότερος ὄρος, «παράνοια». ’Αθῶοι χριστιανοί ἀντιμετωπίζονταν σάν νά ἥταν ἐπικίνδυνοι ἐχθροί.

Πρίν ἀπό λίγον καιρό ἔπεσα πάνω σέ μιά εἰδηση πού εἶχα διαβάσει καί κρατήσει σέ ἀπόκομμα πρίν χρόνια ἀπό τήν ἐφημερίδα Νιού Γιόρκ Τάιμς (New York Times). Μέ τίτλο «Καχυποψία στό ἐπιτελεῖο τοῦ Νίξον», ἔλεγε μεταξύ ἄλλων:

«Ἐνας ψυχίατρος τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Λευκοῦ Οἴκου ἀπό τό 1971 ἔως τό 1973 λέει ὅτι ἡ ἐσωτερική ὁμάδα γύρω ἀπό τόν Ρίτσαρντ Νίξον (Richard M. Nixon) ἔτρεφε βαθιά καχυποψία καί δυσπιστία γιά τά κίνητρα ἄλλων ἀνθρώπων, θεωροῦσε τήν ἀνησυχία γιά τά αἰσθήματα τῶν ἀνθρώπων ὡς ἐλάττωμα χαρακτήρα, καί δέν μποροῦσε νά σεβαστεῖ τήν εὐθεία ἀντιπολίτευση ἡ τή διαφωνία.

“Η διαφωνία καί ἡ ἔλλειψη νομιμοφροσύνης ἥταν ἔννοιες πού ποτέ δέν ἥταν ἐπαρκῶς διαφοροποιημένες στό μναλό τους”, εἶπε ὁ Δρ. Τζέρομ Τζάφε (Jerome H. Jaffe). “Αὐτό ἥταν πραγματικά τό τραγικό κομμάτι. Τό νά διαφωνεῖς σήμαινε νά εἶσαι ἀπιστος. Αὐτό εἶναι τό θέμα πού ἐπανεμφανιζόταν ξανά καί ξανά”...

“Η κυνδέρηση θαύμαζε τούς ἀνθρώπους πού μποροῦσαν νά εἶναι ψυχροί καί ἀπαθεῖς στή λήψη προσωπικῶν ἀποφάσεων”, εἶπε. “Τό νά γίνονται παραχωρήσεις

στά αἰσθήματα τῶν ἀνθρώπων, τό νά ἀναγνωρίζεται ὅτι ἔνας συγκεκριμένος στόχος δέν ἄξιζε νά καταστραφοῦν ἀνθρώπινες ζωές στή διαδικασία τῆς ἐπίτευξής του, δέν ἥταν κάτι πού προκαλοῦσε τό θαυμασμό. "Ἐνα τέτοιο μέλημα θεωρεῖτο ώς θανάσιμο ἐλάττωμα."

"Δυσπιστοῦσαν δαθιά στά κίνητρα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καί ἥταν ἀνίκανοι νά πιστέψουν ὅτι οἱ ἀνθρωποι μποροῦσαν νά ὑψωθοῦν πάνω ἀπό ἐγωιστικά κίνητρα", εἶπε.²⁸

Βρίσκω μιά τρομακτικά παραπλήσια ἀναλογία μεταξύ αὐτοῦ καί τῆς στάσης πού ἐκδηλώθηκε στό Μπρούκλιν τήν ἀνοιξη τοῦ 1980. Παραθέτοντας ἀπό τό προηγούμενο ἀρθρο: «Τό νά διαφωνεῖς σήμαινε νά εἶσαι ἀπιστος. Αὐτό εἶναι τό θέμα πού ἐμφανιζόταν ξανά καί ξανά.» Ἡ καλωσύνη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμοιαζε νά ἀπουσιάζει ἐπικίνδυνα. Κάθε ζεστασιά φιλίας καί ἡ εὐσπλαχνική κατανόηση πού δίνει στή φιλία τή ζεστασιά της, ἔμοιαζε νά ἔχει ἀντικατασταθεῖ ἀπό μιά ψυχρή δργανωσιακή προσέγγιση πού ὑπέθετε τό χειρότερο, δέν ἔδινε τό «εὐεργέτημα τῆς ἀμφιβολίας» κι ἔβλεπε τήν ἐπιείκεια καί τήν ὑπομονή ώς ἀδυναμία, ἐπιβλαβή στά συμφέροντα τῆς Ὁργάνωσης, στούς στόχους της γιά δόμοιομορφία καί συμμόρφωση. Ἡταν λές καί ἔνας ἐπιβλητικός νόμιμος μηχανισμός εἶχε μπεῖ σέ λειτουργία καί προχωροῦσε κονιορτοποιώντας, σέ μιά σκληρή, ἀδιάλλακτη πορεία πρός τόν τελικό ἀντικειμενικό στόχο του. Μοῦ ἥταν δύσκολο νά πιστέψω ὅτι αὐτό συνέδαινε πραγματικά.

Φτάνοντας στά κεντρικά Γραφεῖα, βρῆκα μεταξύ ἄλλων πάνω στό γραφεῖο μου ἔνα σημείωμα, πού εἶχε ἐτοιμάσει ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας στίς 28 Ἀπριλίου τοῦ 1980. Μερικά σημεῖα μοῦ προκάλεσαν ἔκπληξη, καθώς δέν τά εἶχα κάν σκεφτεῖ ποτέ, πόσο μᾶλλον δέν τά εἶχα συζητήσει μέ ἄλλουν. Οἱ δογματικοί ὅροι μέ τούς δόπιούς δηλώνονταν ὅλα τά σημεῖα μέ ἀπώθησαν. Καί νόμισα ὅτι οἱ «Σημειώσεις» στό κάτω μέρος τῆς σελίδας παρουσίαζαν ἀληθινά τό πραγματικό θέμα. Γιατί οἱ σημειώσεις

28. New York Times, 12 Ἰανουαρίου 1976, σ. 12.

αὐτές ἔστιαζαν μ' ἐπαναλαμβανόμενη ἔμφαση στό «βασικό βι-
βλικό “πλαισιο” τῶν χριστιανικῶν δογμάτων τῆς Ἐταιρείας»,
στό «βασικό μοντέλο τῶν ὑγιαινόντων λόγων πού ἔχουν φτάσει
νά γίνουν βιβλικά ἀποδεκτές ἀπό τὸ λαό τοῦ Ἰεχωδᾶ διαμέσου
τῶν χρόνων».

Αὐτό εἶχε ἔνα γνώριμο ἥχο, γιατί ἦταν ἔνα ἐπιχείρημα πού
χρησιμοποιεῖτο τόσο συχνά στίς συνεδριάσεις τοῦ Κυβερνῶ-
ντος Σώματος, τό ἐπιχείρημα ὅτι πρέπει νά ἐμμένουμε στίς ἐπί¹
πολλά χρόνια σταθερές, παραδοσιακές διδασκαλίες τῆς Ἐται-
ρείας, λέει καί τά χρόνια γιά τά ὅποια γίνονταν πιστευτές ἀπο-
δείκνυαν ἀπαραίτητα τήν ὁρθότητά τους. Αὐτές οἱ παραδοσια-
κές διδασκαλίες, καί ὅχι ὁ ἴδιος ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, δρίσκονταν
στό ἐπίκεντρο τοῦ προβλήματος.

(Σ.τ.Μ: Ἀκολουθεῖ ἡ μετάφραση τοῦ σημειώματος):

**(Πρός τό Κυβερνῶν Σῶμα) ΠΡΟΣΦΑΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
ΓΙΑ ΔΙΑΔΟΣΗ ΕΣΦΑΛΜΕΝΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ**

΄Ακολουθοῦν μερικές ἀπό τίς ἐσφαλμένες διδασκαλίες
πού ἔχουν διαδοθεῖ ὡς προερχόμενες ἀπό τό Μπέθελ.

΄Ἐχουν ἐπιστήσει τήν προσοχή γι' αὐτές στό Κυβερνῶν
Σῶμα ἀπό τόν ἀγρό, ἀπό τίς 14’Απριλίου καί μετά.

1. “Οτι ὁ Ἰεχωδά δέν ἔχει μία ὀργάνωση στή γῆ σήμερα,
καί τό Κυβερνῶν Σῶμα δέν διευθύνεται ἀπό τόν Ἰεχωδᾶ.

2. “Ολοι ὅσοι βαπτίστηκαν ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Χριστοῦ
(33 K.X.) ἔως τό τέλος πρέπει νά ἔχουν τήν οὐράνια ἐλπί-
δα. “Ολοι αὐτοὶ πρέπει νά λαμβάνουν τά ἐμβλήματα στήν
΄Ανάμνηση τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ, καί ὅχι μόνο αὐτοὶ²
πού ἰσχυρίζονται ὅτι ἀνήκουν στό κεχρισμένο ὑπόλοιπο.

3. Δέν ὑπάρχει καθ' αὐτό διενθέτηση τῆς τάξης τοῦ «πι-
στοῦ καί φρόνιμου δούλου» πού ἀπαρτίζεται ἀπό τούς κε-
χρισμένους καί τό Κυβερνῶν τους Σῶμα γιά νά διευθύνει
τίς ὑποθέσεις τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰεχωδᾶ. Στό Ματθ. 24:45 ὁ Ἰη-
σοῦς χρησιμοποίησε αὐτή τήν ἐκφραση μόνο ὡς ἀπεικόνι-
ση τῆς πίστης ἀτόμων. Δέν χρειάζονται κανόνες, παρά μό-
νο νά ἀκολουθοῦμε τή Βίβλο.

4. Δέν ὑπάρχουν δύο τάξεις σήμερα, ἡ οὐράνια τάξη καὶ ἡ ἐπίγεια τάξη ἡ ὅποια καλεῖται ἐπίσης καὶ «ἄλλα πρόβατα» στό Ἰωάν. 10:16.

5. Ὄτι ὁ ἀριθμός 144.000 πού ἀναφέρεται στήν Ἀποκάλυψη 7:4 καὶ 14:1 εἴναι συμβολικός καί δέν πρέπει νά τόν παίρνουμε κυριολεκτικά. Αὐτοί ἀπό τόν «Πολύ Ὁχλο» πού ἀναφέρεται στήν Ἀποκάλυψη 7:9 ὑπηρετοῦν ἐπίσης στόν οὐρανό ὅπως ἀναφέρεται στόν στίχο 15, ὅπου ὑπάρχει ὁ ἴσχυρισμός (*it is claimed*) ὅτι ἔνας τέτοιος ὄχλος ὑπηρετεῖ «μέρα καὶ νύχτα στό ναό του (στά ἑλληνικά, «ναό»)» ἡ μετάφραση *K(ingdom) Int(erlinear)* λέει: «στή Θεία Κατοικία Του».*

6. Ὄτι δέν ζοῦμε τώρα σέ μιά εἰδική περίοδο τῶν «ἐσχάτων ἡμερῶν» ἀλλά ὅτι οἱ «ἐσχατες ἡμέρες» ἀρχισαν 1900 χρόνια πρίν, τό 33 K.X., ὅπως ὑποδηλώθηκε ἀπό τόν Πέτρο στίς Πράξεις 2:17 ὅταν ἀνέφερε ἀπό τόν προφήτη Ἰωάν.

7. Ὄτι τό 1914 δέν εἴναι ἔγκυρη ἡμερομηνία. Ὁ Χριστός Ἰησοῦς δέν ἐνθρονίστηκε τό 1914, ἀλλά κυνηγονά στή βασιλεία του ἀπό τό 33 K.X. Ὄτι ἡ παρονοσία τοῦ Χριστοῦ (στά ἑλληνικά «παρονοσία») δέν ἔχει γίνει ἀκόμη, παρά θά γίνει ὅταν τό «σημεῖο τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου φανεῖ στόν οὐρανό» (*Ματθ. 24:30*) στό μέλλον.

8. Ὄτι ὁ Ἀδραάμ, ὁ Δαβίδ καὶ ἄλλοι ἀρχαῖοι ἀριστεῖς θά ἔχουν ἐπίσης οὐράνια ζωή, δασίζοντας μιά τέτοια ἀποψη στό Ἔδρ. 11:16.

Σημειώσεις: Οἱ παραπάνω βιβλικές ἀπόψεις ἔχουν γίνει ἀποδεκτές ἀπό ὅρισμένους καί τώρα διαβιβάζονται σέ ἄλλους ὡς «νέες ἀντιλήψεις». Τέτοιες ἀπόψεις εἴναι ἀντίθετες μέ τό βασικό βιβλικό πλαίσιο τῶν χριστιανικῶν δογμάτων τῆς Ἐταιρείας (*Ρωμ. 2:20, 3:2*). Ἐπίσης εἴναι ἀντίθε-

* (Σ.τ.Μ.) Πρόκειται γιά ἀμφισβητούμενης πιστότητας μετάφραση τῆς «Ἐταιρείας Σκοπιά» ἡ ὅποια παραθέτει τό ἀρχαῖο ἑλληνικό κείμενο τῆς Ἀγίας Γραφῆς λέξη πρός λέξη μέ τήν ἀγγλική μετάφραση ἀκριβῶς ἀπό κάτω.

τες μέ τό «ύπόδειγμα τῶν ὑγιῶν λόγων πού ἔχουν φτάσει νά γίνουν βιβλικά ἀποδεκτές ἀπό τό λαό τοῦ Ἰεχωθᾶ διαμέσου τῶν χρόνων» (Β' πρός Τιμόθεον 1:13). Τέτοιες «ἀλλαγές» καταδικάζονται στίς Παροιμίες 24:21, 22. Ὡς ἐκ τούτου τά παραπάνω εἶναι «παρεκκλίσεις ἀπό τήν ἀλήθεια οἱ ὄποιες ἀνατρέπουν τήν πίστη μερικῶν» (Β' πρός Τιμόθεον 2:18). Σκεφτεῖτε ὅτι ὅλα αὐτά δέν εἶναι ΑΠΟΣΤΑΣΙΑ καί χρήζοντα πειθαρχικῆς δράσης ἀπό τήν ἐκκλησία.

Βλ. ks 77 (Σ.τ.Μ. «Kingdom Ministry School Textbook 1977», δηλ. Ἐγχειρίδιο Θεοκρατικῆς Διακονίας ἔτους 1977) σελ. 58.

Ἐπιτροπή Προεδρίας 28/4/80

Στίς 20 Μαΐου συναντήθηκα μέ τήν Ἐπιτροπή Προεδρίας, καί μετά μοῦ ἔπαιξαν μιά μαγνητοταινία τῆς ἔκθεσης πού ἔδωσαν στό Κυβερνῶν Σῶμα ἀναφορικά μέ τίς συνεντεύξεις μελῶν τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Τμήματος Συγγραφῆς, καί σχετικά μέ τά ἀκόλουθα δήματα τῆς Ἐπιτροπῆς Προεδρίας στό νά κινήσει ἀνακριτικές καί δικαστικές διαδικασίες. Μετά μοῦ ἔδωσαν νά πάρω καί νά ἀκούσω δύο μαγνητοταινίες: ἡ μία ἥταν ἡ δίωρη συνέντευξη μέ τό ζευγάρι τῶν Κουβανῶν (τούς Γκοντίνες), καί ἡ ἄλλη μιά μικρότερης διάρκειας συνέντευξη μέ ἓναν Μάρτυρα ὀνόματι Μπονέλι. Ἐμαθα γιά πρώτη φορά γιά τήν ὑπαρξη τῆς δίωρης ἡχογράφησης καί ὅτι τήν εἶχαν παίξει στό Κυβερνῶν Σῶμα πάνω ἀπό ἕνα μήνα πρίν. Τό δρίσκω σχεδόν παράλογα γελοῖο ὅτι μετά τόν ὅλεθρο πού εἶχε ἐπέλθει σέ ζωές ἀνθρώπων ἀπό τότε πού παίχτηκε ἡ μαγνητοταινία, ἔφτασαν νά μέ ἀφήσουν νά τήν ἀκούσω μόλις τώρα, μία μέρα πρίν τήν ἀκροαματική μου διαδικασία στή συνεδρίαση ὁλομέλειας τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος.

Πήρα τίς μαγνητοταινίες στό γραφεῖο μου καί τίς ἀκουσα. Μ' ἔκαναν νά νιώσω ἀρρωστος. Σέ ὅλα δινόταν μία τόσο ἀσχημη ἀπόχρωση. Δέν εἶχα ἀμφιβολία ὅτι οἱ Γκοντίνες ἐπεδίωκαν νά ἐπαναλάβουν τά πράγματα ἔτσι ὅπως τά εἶχαν ἀκούσει, γιατί τούς γνώριζα καί πάντα τούς ἔβρισκα ἔντιμους. Ἀλλά, ὅπως

τούς κατηγύθυνε ὁ Χάρλευ Μίλερ μέσα ἀπό τή συζήτηση, συνέχιζα νά ἀναρωτιέμαι, «ἢταν τά πράγματα πού τούς εἶπαν παρουσιασμένα πραγματικά μέ τόν ἀκραῖο τρόπο πού ἥχοῦν;» Μέ ἀπέκλεισαν ἀποτελεσματικά ἀπό τό νά ἀποφασίσω ἐπ' αὐτοῦ, ἐφόσον ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας εἶχε ἥδη διευθύνει τό σχηματισμό τῶν δικαστικῶν ἐπιτροπῶν πού εἶχαν προξενήσει τήν ἀποκόπη τῶν ἔμπλεκόμενων.

Στό τέλος τῆς μαγνητοταινίας, ἀκουσα τά τοία μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Προεδρίας νά ἐκφράζονται ἀτομικά σάν ἴκανοποιημένα πού τώρα εἶχαν μιά καθαρή εἰκόνα τῶν πραγμάτων, καί, πρῶτα, νά ἐπαινοῦν τό ζευγάρι πού ἔδωσε συνέντευξη γιά τήν ἀφοσίωσή του, ἐνῶ μετά νά καταδικάζουν αὐτούς πού ἔνοχοποιοῦνταν. Αὐτό μ' ἔκανε νά νιώσω ἀκόμα πιό ἄρρωστος. Πῶς μπροστάν νά τό κάνουν αὐτό χωρίς κάν νά ἔχουν μιλήσει μέ τόν Κρίς Σάντσες; Γιατί ἐκεῖνος δέν ἦταν ἐκεῖ; Γιατί «τήν ἔστησαν» ούσιαστικά στόν Ρενέ Βάσκες, μέ τήν πρόταση τού Χάρλευ Μίλερ (πού ἀκουγόταν σ' αὐτή τή μαγνητοταινία) νά τηλεφωνήσει ὁ Γκοντίνες στόν Ρενέ καί νά δεῖ «διπλωματικά» ἄν θά ἔπαιρνε θέση; Γιά τί πράγμα ἔνδιαφέρονταν ὅλοι αὐτοί οἱ ἀνθρώποι, τί γύρευαν νά ἐπιτύχουν; Ἐνδιαφέρονταν εἰλικρινά νά βοηθήσουν ἀνθρώπους, νά κατανοήσουν τήν ἀποψή τους καί νά ἐργαστοῦν πρός μιά εἰρηνική λύση, ἐπιζητοῦσαν νά ξεκαθαρίσουν τά θέματα μέ τή λιγότερη δυσκολία καί βλάβη, μέσω καλοπροαίρετης συζήτησης, μέσω παραίνεσης γιά διαλλακτικότητα καί σύνεση ἄν ἔλειπαν αὐτές – ἡ ἔνδιαφέρονταν νά στήσουν μιά δίκη ἐναντίον προσώπων; Δέν δρῆκα σέ δλόκληρη τή μαγνητοταινία τίποτα πού νά ὑποδεικνύει κάτι ἄλλο ἀπό τόν δεύτερο σκοπό.

“Αν τό περιεχόμενο τῆς πρώτης ἥχογράφησης ἦταν κακό, τῆς δεύτερης ἦταν πολύ χειρότερο. Οἱ Γκοντίνες εἶχαν μιλήσει γιά ὅσα θυμοῦνταν ἀπό μιά συζήτηση στό σπίτι τους καί γιά τόν τρόπο πού τούς εἶχαν «χτυπήσει» τά πράγματα πού εἰπώθηκαν, καί, ὅπως ἔχω δηλώσει, πιστεύω ὅτι τό ἔκαναν εἰλικρινά. Ἡ δεύτερη μαγνητοταινία ἦταν κατά ἔνα μεγάλο μέρος γεμάτη μέ φῆμες. Ἄλλα ἡ πιό ἀποκαρδιωτική πλευρά τῆς ὅλης ἥχογρά-

φησης ̄ηταν οί ἐκφράσεις αὐτῶν ἀπό τά Κεντρικά Γραφεῖα, πού ἔπαιρναν τή συνέντευξη.

‘Ο Μπονέλι ̄ηταν μέλος τῆς ἰσπανόφωνης ἐκκλησίας πού γειτόνευε μέ αὐτήν τοῦ Ρενέ. ች μαγνητοταινία ἔκεινονσε μέ τόν Ἀλμπερτ Σρόντερ νά συστήνει τόν Μπονέλι ώς κάποιον πού εἶχε διατελέσει «διακονικός ὑπηρέτης» (ἢ «διάκονος») σέ δύο προηγούμενες ἐκκλησίες ἀλλά πού δέν ̄ηταν τέτοιος πιά. ች Ανέφερε ̄οτι ὁ Μπονέλι εἶχε πεῖ ̄οτι δέν εἶχε διοριστεῖ διακονικός ὑπηρέτης στήν ἐκκλησία πού ̄ηταν τώρα, ἔξαιτίας τῆς ἔχθρικῆς στάσης ἐνός ἀπό τούς πρεσβυτέρους ἐκεῖ, ὀνόματι Ἀνγκοῦλο (Angulo).

Μετά ὁ Μπονέλι κατέθεσε ἐναντίον τοῦ ἴδιου ἐκείνου πρεσβυτέρου, πού εἶπε ̄οτι εἶχε συνεισφέρει στό νά μήν διοριστεῖ αὐτός ώς διακονικός ὑπηρέτης. (Ὁ Ἀνγκοῦλο ̄ηταν ἔνας ἀπό αὐτούς πού ἀποκόπηκαν.) Εἶπε ἐπίσης ̄οτι μετά τήν Ἀνάμνηση τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ (τό Δεῖπνο τοῦ Κυρίου) στήν Αἴθουσα Βασιλείας στίς 31 Μαρτίου, εἶχε πάει στό σπίτι τοῦ Ρενέ Βάσκες ̄οπου εἶδε τή σύζυγο καί τή μητέρα τοῦ Ρενέ νά παίρνουν τά ἐμβλήματα ἀπό ἄρτο καί οἶνο.²⁹ ች Μπονέλι εἶπε ̄οτι κι ἐκεῖνος ἐπίσης πῆρε ἀπό τά ἐμβλήματα.

Αὐτή ̄η τελευταία δήλωση προκάλεσε σχόλια ἐκπληξης ἀπό αὐτούς πού τοῦ ἔπαιρναν συνέντευξη, τόν Ἀλμπερτ Σρόντερ καί τούς Ντέιβ Όλσον (Dave Olson) καί Χάρολντ Τζάκσον ἀπό

29. Πρίν φύγω γιά τήν ἀδειά μου, ὁ Ρενέ μοῦ εἶπε ̄οτι ἐκεῖνος, ἡ σύζυγός του κι ἡ μητέρα του ἔνιωθαν στή συνείδησή τους ̄οτι ἔπρεπε νά παίρνουν ἀπό τά ἐμβλήματα. Εἶπε ̄οτι ̄ηταν σίγουρος ̄οτι ἀν τό ἔκαναν στήν Αἴθουσα Βασιλείας θά προκαλοῦσε πολλή συζήτηση (σπάνια οί ἰσπανόφωνες ἐκκλησίες ἔχουν ἀνάμεσα στά μέλη ἔστω ἔνα πρόσωπο πού νά ὅμοιογει ̄οτι εἶναι ἀπό τούς «κεχρισμένους»). Εἶπε ̄οτι θεωροῦσε ̄οτι ἡ διαδικασία πού δέν θά δημιουργοῦσε τό παραμικρό πρόβλημα ̄ηταν νά περιμένουν ἡ σύζυγος καί ἡ μητέρα του μετά τή συνάθροιση στήν ἐκκλησία καί νά τά παίρνουν ἥσυχα στό σπίτι τους. Εἶπε ̄οτι ὁ Μπονέλι δέν ̄ηταν στήν ἐκκλησία τους καί δέν τοῦ ζήτησαν νά τούς συνοδέψει στό σπίτι, ἀλλά ζήτησε ὁ ἴδιος νά τό κάνει. (Ἡ μητέρα τοῦ Ρενέ εἶχε κάποτε διεξαγάγει μιά Γραφική Μελέτη μέ τόν Μπονέλι καί τόν ἥξερε καλά.)

τό Τμῆμα³⁰ Υπηρεσίας.³¹ Ο Μπονέλι συνέχισε δίνοντας μιά ἐξήγηγηση, καὶ ἐδῶ παραθέτω ἀκριβῶς τὰ λόγια του, ὅπως καταγράφονται στήν ταινία: «Εἶμαι ὑπουρλος.»

Εἶπε ὅτι εἶχε πάει στό σπίτι τοῦ Ρενέ νά μάθει πληροφορίες σχετικά μέ αὐτούς.³⁰

Ἐξακολούθησε λέγοντας ὅτι κατάλαβε ἀπό ἄλλο Μάρτυρα ὅτι ὁ πρεσβύτερος ὀνόματι Ἀνγκοῦλο εἶχε ἥδη ἀποκτήσει ἔνα κτίριο στό ὅποιο ἐκεῖνος κι ὁ Ρενέ θά πραγματοποιοῦσαν συναντήσεις, ὅτι εἶχαν ἥδη βαπτίσει πρόσωπα στή νέα τους πίστη.

Στήν πραγματικότητα, δέν ὑπῆρχε οὕτε μία λέξη ἀλήθειας σ' αὐτές τίς φῆμες. Οι ἀνακριτές δέν ρώτησαν ποῦ ἦταν ἡ ὑποτιθέμενη ἔδρα τῶν συνεδριάσεων ἢ ποιά ἦταν τά ὀνόματα τῶν ἀτόμων πού ὑποτίθεται ὅτι βαπτίστηκαν. Δέν θά μποροῦσε νά ἔχει παρασχεθεῖ τίποτα ἀπό αὐτά ἂν τά εἶχαν ζητήσει, γιατί δέν ὑπῆρχαν.

Παρακάτω στήν ταινία, ὁ Μπονέλι δυσκολευόταν νά ἐκφράσει ἔνα σημεῖο στήν ἀγγλική γλώσσα καὶ ὁ Χάρολντ Τζάκσον, ὁ ὅποιος μιλάει Ἰσπανικά, τόν ἔδαλε νά τό πεῖ στά ἰσπανικά καὶ κατόπιν αὐτός τό μετέφρασε σέ ἀγγλικά.³¹ Ο Μπονέλι κάγκασε ἐλαφρά καὶ δήλωσε: «τά ἀγγλικά μου δέν εἶναι τόσο καλά, ἀλλά οἱ πληροφορίες πού δίνω εἶναι». Τότε ἀκούστηκε γρήγορα ἡ φωνή τοῦ Ντέιβ "Ολσον νά λέει: «Ναι, ἀδελφέ, μᾶς δίνεις ἀκριβῶς αὐτό πού χρειαζόμαστε. Συνέχισε».

“Οταν ἀκουσα αὐτά τά λόγια ἦταν σάν ἔνα συντριπτικό δάρος νά πλάκωσε τήν καρδιά μου. Σέ ὄλόκληρη τήν συνέντευξη, αὐτός δ ἄνθρωπος δέν εἶχε πεῖ ἔνα πράγμα πού θά μποροῦσε ἐνδεχομένως νά θεωρηθεῖ ὡς χρήσιμο ἂν ὁ στόχος ἦταν νά προσπαθήσουμε νά διοηθήσουμε πρόσωπα πού εἶχαν μιά λανθασμένη κατανόηση τῶν Γραφῶν. Μόνο ἔάν ὁ στόχος ἦταν νά στηθεῖ μιά δίκη, νά ἀποκτηθοῦν ἐνοχοποιητικά, καταδικαστικά στοιχεῖα, τότε μόνο θά μποροῦσε νά λεχθεῖ ὅτι ἡ συνέντευξη «ἦταν ἀκριβῶς αὐτό πού χρειάζονταν».

30. Προσωπικά, ἀμφιβάλλω ὅτι αὐτά ἦταν τά κίνητρά του τήν ἐποχή ἐκείνη.

Άλλα άκόμη και τά στοιχεῖα πού ύποβλήθηκαν ήταν κατά τό ήμισυ φήμες, άβάσιμες, έντελως ψευδεῖς, και τό άλλο μισό θά μποροῦσε νά θεωρηθεῖ ώς σημαντικό μόνο ἄν δεχόταν κανείς τήν ἀποψη̄ ὅτι μιά θρησκευτική ὁργάνωση ἔχει τό δικαίωμα νά ἀπαγορεύει ίδιωτικές συνομιλίες σχετικά μέ τή Βίδλο μεταξύ προσωπικῶν φίλων, ἄν αὐτές οι συνομιλίες δέν ύποστηρίζουν πλήρως τήν διδασκαλία τῆς ὁργάνωσης, ὅπως ἐπίσης τό δικαίωμα νά κρίνει τίς συνειδητές πράξεις προσώπων, ἀκόμα κι ὅταν γίνονται στήν μυστικότητα τοῦ δικοῦ τους σπιτιοῦ.

Κατά τό πέρας τῆς μαγνητοφωνημένης μαρτυρίας τοῦ Μπονέλι, ὁ Ντέιβ "Ολσον τόν ρώτησε ἄν μποροῦσε νά παρέχει ὀνόματα ἄλλων «ἀδελφῶν» πού μποροῦσαν νά δώσουν παρόμοιες πληροφορίες. Ὁ Μπονέλι εἶχε ἵσχυριστεῖ ὅτι ἔνας μεγάλος ἀριθμός ἀτόμων εἶχε ἀκούσει γιά τίς «ἀποστατικές» πεποιθήσεις. Ἀπάντησε στό αἰτημα τοῦ "Ολσον λέγοντας ὅτι νόμιζε ὅτι γνώριζε ἔναν «ἀδελφό» στό Νιού Τζέρσεϋ πού μπορεῖ νά ἥταν σέ θέση νά δώσει κάποιες πληροφορίες. Ὁ "Ολσον ρώτησε τό ὄνομά του. Ὁ Μπονέλι ἀπάντησε ὅτι δέν θυμόταν, ἀλλά πίστευε ὅτι θά μποροῦσε νά μάθει.

Ο "Ολσον εἶπε: «'Άλλα πρέπει νά ύπάρχουν πολλοί ἄλλοι πού θά μποροῦσαν νά παρέχουν πληροφορίες». Ὁ Μπονέλι τότε εἶπε ὅτι ἥξερε δρισμένες «ἀδελφές» πού μπορεῖ νά ἥταν σέ θέση νά τό κάνουν αὐτό. Ποιά ἥταν τά ὀνόματά τους; Καί αὐτό, ἐπίσης, θά ἔπειρε νά τό μάθει.

Τότε ὁ "Αλμπερτ Σρόντερ ἐξέφρασε εὐγνωμοσύνη στόν Μπονέλι γιά τή συνεργασία του μέ τήν κατάθεση, τόν συμβούλεψε νά «διατηρηθεῖ πνευματικά ἵσχυρός παρακολουθώντας τακτικά τίς συναντήσεις», και πρόσθεσε ὅτι ἄν ὁ Μπονέλι ἄκουγε δποιαδήποτε ἄλλη πληροφορία, νά ἔρχόταν νά τήν πεῖ σέ αὐτούς.

Κατά τή γνώμη μου, τίποτα δέν ἐκφράζει μέ μεγαλύτερη σαφήνεια και ἵσχυ τήν κατεύθυνση πού ἀκολουθήθηκε σέ ὅλη τή διαδικασία τῆς ἔρευνας, τῆς ἀνάκρισης και τῆς τελικῆς καταδίκης ἀπ' ὅτι αὐτή ἡ συγκεκριμένη μαγνητοταινία. Δέν μπορῶ νά σκεφτῷ τίποτα πιό χρήσιμο γιά ὅλους τούς Μάρτυρες τοῦ

Ίεχωδᾶ παντοῦ, πού νά τους καταστήσει ἵκανούς νά ἔχουν μιά ἴσορροπημένη, ὅχι μονόπλευρη ἄποψη γιά τό τί ἔλαβε χώρα, τό «κλίμα» πού ἐπικράτησε, τό πῶς συμπεριφέρονται ἐκεῖνοι πού συνδέονται μέ τόν «ἀγωγό» τοῦ Θεοῦ στά Κεντρικά Γραφεῖα, ἀπό τό νά ἀκούσουν αὐτή τή μαγνητοταινία και νά τήν συγκρίνουν μέ δσα τούς ἔχουν πεῖ μέχρι σήμερα ἀπό τήν ὁργάνωση ἥ αὐτά πού ἔχουν ἀκούσει μέσω κουτσομπολιοῦ.

’Αλλά θά πρέπει ἐπίσης νά ἔχουν τό δικαίωμα νά θέσουν ἐρωτήσεις σχετικά μέ τό τί ἔγινε γιά νά ἐλεγχθεῖ πρός ἐπαλήθευση ἥ μαρτυρία τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, νά διαχωριστοῦν τά γεγονότα ἀπό τίς φῆμες, και ἐπίσης τό δικαίωμα νά ρωτήσουν τόν λόγο πού αὐτό τό εἶδος μαρτυρίας θεωρήθηκε ἀπό τούς ἄνδρες τῶν Κεντρικῶν Γραφείων τέτοιας ἀξίας, «ἀκριβῶς αὐτό πού χρειάζονταν».

΄Η πιθανότητα νά τό ἔκανε ἥ Ὁργάνωση αὐτό, νά ἐπιτρέψει νά ἀκούστει αὐτή ἥ μαγνητοταινία (χωρίς νά διαγραφοῦν τμήματά της) και νά τεθοῦν ἐρωτήματα εἶναι, πιστεύω, ούσιαστικά ἀνύπαρκτη. Προσωπικά πιστεύω ὅτι μᾶλλον θά τήν κατέστρεφαν, ἀντί νά ἐπιτρέψουν νά συμβεῖ κάτι τέτοιο. Έξακολουθῶ νά μήν καταλαβαίνω γιατί ἥ Ἐπιτροπή Προεδρίας δέν ντράπηκε νά μέ ἀφήσει νά τήν ἀκούσω, ὅπως ἔκανε.

Τό Κυβερνῶν Σῶμα εἶχε πολλές εὐκαιρίες νά γνωρίζει ὅτι μέσα σέ μέρες ἀπό τήν ἀποκοπή τῶν μελῶν τοῦ προσωπικοῦ, φῆμες τοῦ ἰδιου εἴδους μ' αὐτές πού περιέχονται σ' αὐτή τή μαγνητοταινία ἀρχισαν νά κυκλοφοροῦν μέσα στήν οἰκογένεια Μπέθελ. Οἱ «ἀποστάτες» διαμόρφωναν τή δική τους θρησκεία, ἔκαναν σχισματικές συνεδριάσεις, βάπτιζαν ἀνθρώπους, ἥ νέα τους πίστη πήρε τήν ὀνομασία «Υἱοί τῆς Ἐλευθερίας». αὐτές και παρόμοιες ἐκφράσεις ἦταν συνηθισμένες, καθημερινές συζητήσεις. ⁷ Ήταν ἐπίσης ἐντελῶς ψευδεῖς. Τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος πού προέδρευαν στίς πρωινές Γραφικές συζητήσεις ἔκαναν πολλά σχόλια γιά τούς «ἀποστάτες», ἀλλά δέν ἔκριναν ἀπαραίτητο νά ἐκθέσουν τήν ἀνακρίβεια τῶν φημῶν πού κυκλοφοροῦσαν.

Αὐτές οι φῆμες παρέμειναν ἀνεξέλεγκτες και τελικά ἔξα-

πλώθηκαν σέ őλη τήν ύδρογειο. Ὡστόσο, κάθε Μάρτυρας πού τίς διέδιδε «μαρτυροῦσε», ἀκόμη καὶ ἀθελά του, «ψευδή μαρτυρία κατά τοῦ πλησίον του». Οἱ μόνοι πού ἦταν σέ θέση νά ξεμπροστιάσουν τήν ψευτιά τῶν ἐν λόγῳ φημῶν καὶ ἔτσι νά δοηθήσουν νά σταματήσει ἡ ψευδής μαρτυρία ἦταν αὐτοί τοῦ Κυρεονῶντος Σώματος. Μόνο ἐκεῖνοι γνωρίζουν γιατί ἐπέλεξαν νά μήν το κάνουν.

Δέν ἀμφιβάλλω ὅτι μεταξύ τους ἦταν κάποιοι πού πίστεψαν εἰλικρινά ὅτι τά πράγματα πού ἄκουγαν ἦταν ἀληθινά. Ἀλλά πιστεύω ὅτι στή θέση τους καὶ μέ τό δικό τους δάρος εὐθύνης εἶχαν τήν ύποχρέωση νά ἐρευνήσουν καὶ νά δοηθήσουν ἄλλους νά συνειδητοποιήσουν ὅτι δέν ἦταν ἀληθινά, ἀλλά μυθοπλασίες, καὶ ὅχι μυθοπλασίες ἀπλές, ἀλλά δλαβερές, ἀκόμη καὶ κακοήθεις.

Δέν θά ύποστήριζα ὅτι τά λάθη ἐκτίμησης ἦταν ὅλα ἀπό τή μία πλευρά. Δέν ἀμφιβάλλω οὔτε στό ἐλάχιστο ὅτι μεταξύ ἡμῶν πού μᾶς «πῆγαν σέ δίκη» ύπηρχαν περιπτώσεις ἀπερίσκεπτων δηλώσεων. Τά στοιχεῖα δείχνουν ὅτι μερικές ἀπό τίς πιό ἀκραίες δηλώσεις ἔγιναν ἀπό ἔναν ἀνθρωπο ὁ ὄποιος, μέ τό πού τόν προσέγγισαν, γρήγορα προσφέρθηκε νά γίνει «μάρτυρας κατηγορίας», καταθέτοντας ἐναντίον ἐνός συμπρεσβυτέρου του. Ἐγώ προσωπικά δέν ξέρω αὐτόν τόν ἀνθρωπο, δέν τόν συνάντησα ποτέ, οὔτε γνωρίζω τόν ἄλλο πρεσβύτερο. Μοῦ εἶναι τελείως ἄγνωστος.³¹

Δέν νομίζω ὅτι Ἠταν λάθος γιά τά Κεντρικά Γραφεῖα νά κάνουν τουλάχιστον κάποια ἔρευνα γιά τό θέμα, ώς ἀποτέλεσμα τῶν πληροφοριῶν πού ἥρθαν εἰς γνώση τους. Θά Ἠταν ἀπολύτως φυσικό νά κάνουν ἔτσι. Ἀν πιστεύουν ὅτι αὐτό πού διδάσκουν εἶναι ἡ ἀλήθεια ἀπό τόν Θεό, θά Ἠταν λάθος γι' αὐτούς νά μήν το κάνουν.

Αὐτό πού δρίσκω πολύ δύσκολο νά κατανοήσω καὶ νά ἐναρμονίσω μέ τίς Γραφές, εἶναι ὁ τρόπος μέ τόν ὄποιο ἔγινε αὐτό, ἡ

31. Αὐτοί οί πρεσβύτεροι Ἠταν στήν ἐκκλησία πού γειτόνευε μέ τήν ἐκκλησία ὅπου ύπηρετοῦσε ὁ Ρενέ.

ἀπότομη ἀντίδραση καὶ διασύνη, οἱ μέθοδοι πού χρησιμοποιήθηκαν – ἡ συγκάλυψη καὶ ἀπόκρυψη πληροφοριῶν ἀπό τά πρόσωπα τῶν ὅποιων τά ζωτικά συμφέροντα ἐμπλέκονταν σέ βάθος, τῶν ὅποιων τό καλό ὄνομα διακυβεύονταν, οἱ ἀπατηλές, ὥπουλες προσεγγίσεις πού χρησιμοποιήθηκαν γιά τήν ἀπόκτηση ἐπιζήμιων πληροφοριῶν, μέ καταναγκασμό μέσω τῆς ἀπειλῆς γιά ἀποκοπή ὥστε νά ἐπιτύχουν τή «συνεργασία» γιά νά δροῦν τέτοια ἐνοχοποιητικά στοιχεῖα – καὶ, πάνω ἀπ' ὅλα, τό πνεῦμα πού ἔδειχνε τόν συντριπτικό δεσποτισμό, τήν ἀκαρδη νομικίστικη προσέγγιση, καὶ τή σκληρότητα τῶν μέτρων πού λήφθηκαν. Νομίζω ὅτι τά γεγονότα δείχνουν πώς οἱ ὅποιες ἀσύνετες δηλώσεις μπορεῖ νά είχαν κάνει λίγοι ἀπό ἐκείνους πού «παραπέμφθηκαν σέ δίκη», ξεπεράστηκαν κατά πολὺ ἀπό τά μέσα πού χρησιμοποιήθηκαν γιά ν' ἀντιμετωπιστεῖ τό θέμα.

“Οπως καὶ στήν Ἱερά Ἐξέταση, οἱ Ἱεροεξεταστές διατηροῦσαν ὅλα τά δικαιώματα· οἱ κατηγορούμενοι δέν εἶχαν κανένα. Οἱ ἐρευνητές θεώρησαν ὅτι είχαν τό δικαιόωμα νά ρωτοῦν ὅποιαδήποτε ἐρώτηση καὶ, ταυτόχρονα, νά ἀρνοῦνται νά ἀπαντήσουν σέ ἐρωτήσεις τῶν κατηγορουμένων. Ἐπέμειναν νά διατηροῦν τίς δικαστικές διαδικασίες μυστικές, ἐντελῶς μακριά ἀπό τήν παρατήρηση ὅποιουδήποτε ἄλλου, κι ὅμως διεκδικοῦσαν τό δικαιόωμα νά ἀνακατεύονται στίς ἴδιωτικές συνομιλίες καὶ δραστηριότητες αὐτῶν πού ἀνέκριναν. Γι' αὐτούς, τό δικαστικό τους ἀπόρρητο ἦταν ὅρθο, ἡ ἀσκηση τῆς «ἐμπιστευτικότητας», ἡ ἀνειλικρίνειά τους ἦταν ἀπλά «πρακτική», στρατηγική, ἀλλά οἱ προσπάθειες τῶν κατηγορούμενων νά διαφυλάξουν τήν ἴδιωτικότητα τῶν προσωπικῶν τους συνομιλιῶν θεωρήθηκαν πονηρές, ὡς στοιχεῖο κρυμμένης συνωμοσίας.

Οἱ ἀνακριτές ἀνέμεναν οἱ δικές τους ἐνέργειες νά ἐκληφθοῦν ὡς ἐνδείξεις ζήλου γιά τόν Θεό, γιά τήν «ἀποκεκαλυμμένη ἀλήθεια», ἐνώ τήν ἴδια στιγμή ὑποπτεύονταν τό χειρότερο γιά ὅλα ὅσα εἶχαν κάνει οἱ κατηγορούμενοι, δέν λάμβαναν καθόλου ὑπόψη τήν εἰλικρίνειά τους στό νά θέλουν νά βάλουν πρῶτα τόν Θεό ἡ τήν ἀγάπη τους πρός τήν ἀλήθεια, ἀκόμη καὶ ὅταν ἡ ἀλήθεια ἐρχόταν σέ ἀντίθεση μέ τίς παραδοσιακές διδασκαλίες.

“Οταν ὁ Ρενέ Βάσκεζ, γιά παράδειγμα, καθώς ἀνακρινόταν, πάσχει νά ἐκφράζεται συγκρατημένα, ἀδογμάτιστα, νά ἀποδείξει ὅτι δέν εἶχε καμία ἐπιθυμία νά δημιουργήσει φλέγοντα θέματα ἀπό δογματικά ζητήματα ἡσσονος σημασίας, και νά καταστήσει σαφές ὅτι δέν ἐπιμένει νά δοῦν οἱ ἄλλοι τά πράγματα ὅπως ἔκεινος ἡ νά υἱοθετήσουν τίς ἀπόψεις του, δρῆκε ὅτι τά μέλη τῆς δικαστικῆς ἐπιτροπῆς δέν ἥταν καθόλου ἴκανοποιημένα μ' αὐτό. Ἐπεδίωξαν νά τόν ἔξαναγκάσουν ν' ἀποκαλύψει τά ἐσωτερικά συναισθήματά του, τίς προσωπικές πεποιθήσεις του. Ὁπως τό ἔθεσε, ὅταν ἔνα ἐρώτημα ἀπό τή μία κατεύθυνση δέν τό ἐπετύγχανε αὐτό, τότε ἔνα ἐρώτημα ἀπό ἄλλη κατεύθυνση ἐπιχειροῦσε νά τόν ἔξαναγκάσει σέ μιά κατηγορηματική ἀπάντηση.

Κατά τήν ἀκροαματική διαδικασία ἐνώπιον τῆς πρώτης δικαστικῆς ἐπιτροπῆς, ἔνας ἄλλος πρεσβύτερος ὀνόματι Μπέντζαμιν Ἀνγκοῦλο, ἥταν ἐπίσης «σέ δίκη» μαζί μέ τόν Ρενέ. Ὁ Ἀνγκοῦλο ἥταν πολύ κατηγορηματικός, ἀκόμη και ἀδιάλλακτος σέ πολλές ἀπό τίς ἐκφράσεις του. Ὅταν μίλησε ὁ Ρενέ μέ μετριοπαθεῖς ὅρους, ἔνα ἀπό τά μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, ὁ Χάρολντ Τζάκσον, τοῦ εἶπε: «δέν εἶσαι κάν καλός ἀποστάτης». Λέγοντας ὅτι ὁ Ρενέ δέν ὑπεράσπιζε καθαρά τίς πεποιθήσεις του, ὁ Τζάκσον συνέχισε:

Δέξ τόν Ἀνγκοῦλο, πού τίς ὑπερασπίζεται. Μίλησες στόν Ἀνγκοῦλο σχετικά μέ αὐτά τά πράγματα, και κοίτα πῶς μιλάει τώρα γιά αὐτά. Μπορεῖ νά ἀποκοπεῖς, και ἀκόμη δέν εἶσαι σαφής σχετικά μέ αὐτά τά σημεῖα.

Στή δεύτερη ἀκρόαση μέ τήν ἐπιτροπή ἔφεσης, ὅπως ἔχουμε δεῖ, οἱ προσπάθειες τοῦ Ρενέ νά εἶναι μετρημένος παρήγαγαν τήν ἐκφραση «ἀνοησίες».

Ἡ γλυκύτητα, ἡ μετριοπάθεια, ἡ προθυμία γιά ὑποχώρηση ὅταν τά θέματα ἐπέτρεπαν τήν ὑποχώρηση, οἱ ἰδιότητες αὐτές δέν συνθέτουν ἐπαρκῆ στοιχεῖα γιά νά ἀποκοποῦν ἄτομα ὡς στασιαστές «ἀποστάτες». Ὡστόσο, εἶναι ἰδιότητες πού ἀποτελοῦν μέρος τοῦ χαρακτήρα τοῦ Ρενέ Βάσκεζ, και ἔκεινοι πού

τόν γνωρίζουν, γνωρίζουν ὅτι αὐτό εἶναι ἀλήθεια.

Δύο χρόνια μετά τήν ἀποκοπή τοῦ Ρενέ, τοῦ μίλησα σχετικά μὲ τήν ὅλη ὑπόθεση καί τόν φύτησα πῶς αἰσθανόταν σήμερα γιά τό ὅτι εἶχε μιλήσει σέ ἄλλους γι' αὐτά πού εἶδε στίς Γραφές. Τί θά ἔλεγε σέ κάποιον πού προέβαλλε τό ἐπιχείρημα ὅτι, ὅπως στήν περίπτωση κάποιου πού ἐργάζεται γιά ἔναν ἐπιχειρηματικό ὁργανισμό, γιά ὅσον καιρό εἶναι τμῆμα τοῦ ἐν λόγῳ ὁργανισμοῦ θά πρέπει νά ὑποστηρίζει ὅλες τίς πολιτικές του, καί ἂν δέν μπορεῖ, θά πρέπει πρῶτα νά φύγει πρίν πεῖ ὅτιδήποτε; Ἡ ἀπάντησή του ἦταν:

Ἄλλα αὐτή εἶναι μία ἐπιχειρηματική ὁργάνωση καί δέν σκεπτόμονται τά πράγματα μέ τέτοιους ὅρους. Θεωροῦσα ὅτι τό θέμα ἀφοροῦσε μία πιό ὑψηλή σχέση, τή σχέση μέ τόν Θεό. Ξέρω ποιά ἦταν τά αἰσθήματά μουν τότε καί τί εἶχα στήν καρδιά μουν, καί κανείς δέν μπορεῖ νά μοῦ πεῖ διαφορετικά. Ἀν ἦμονν συμμέτοχος σέ κάποια σκευωρία, γιατί νά τό ἀρνηθῶ τώρα; Ὁταν ἀρχισαν οἱ ἀκροαματικές διαδικασίες, προσευχόμονται νά μήν ἀποκοπᾶ. Κι ἄλλοι ἔκαναν τό ἴδιο. Κι ὅμως ἀποκοπήκαμε.

Ἀν ἥθελα νά μείνω στήν ὁργάνωση μόνο γιά νά προσηλυτίζω, τώρα θά ἦμονν στρατευμένος, ἐμπόλεμος. Ποῦ εἶναι ἡ «σέχτα» γιά τήν ὅποια ἐργαζόμονται; Ποῦ εἶναι τά μεταγενέστερα γεγονότα, πού ἀποδεικνύονται ὅτι ἐργαζόμονται γιά κάτι τέτοιο; Μέχρι σήμερα, ἀκόμα κι ὅταν μέ πλησιάζονται ἀνθρώποι γιά νά μοῦ μιλήσουν, μετά προτιμῶ ν' ἀφήσω νά μέ καλέσουν αὐτοί, παρά νά πάρω ἐγώ τήν πρωτοβουλία.

Ἀν ἔπειτε νά τά ξαναπεράσω ὅλα ἀπό τήν ἀρχή, θ' ἀντιμετώπιζα τό ἴδιο δίλημμα. Νιώθω ὅτι ἔγινε τόσο καλό ἀπό αὐτά πού ἔμαθα ἀπό τίς Γραφές, ὅτι ἀποδείχτηκε μία τέτοια εὐλογία νά ξεκαθαρίσουν τά πράγματα καί νά μέ φέρουν πιό κοντά στόν Θεό.

Ἀν εἶχα κάποιο «σχέδιο», θά εἶχα προγραμματίσει τόν τρόπο πού θά ἔκανα τά πράγματα. Ἄλλ' αὐτό πού ἔκανα

ἢταν ἀπλά ἀνθρώπινο, καὶ ἐνεργοῦσα σύμφωνα μέ τήν ἀνθρώπινη ἀντίδραση. Αὐτό τό ἀνθρώπινο στοιχεῖο ὑπερίσχυσε τοῦ φόβου γιά μιά ὁργάνωση. Δέν εἶχα ποτέ τήν ἵδεα νά ἀποσυνταυτιστῶ ἀπό τούς Μάρτυρες. Ἀπλά χαιρόμουν μ' αὐτά πού διάβαζα στή Βίδλο. Τά συμπεράσματα πού ἔβγαλα ἢταν ἀποτέλεσμα τῆς προσωπικῆς μου ἀναγνωσης τῆς Βίδλου. Δέν προσπαθοῦσα μέ κανένα τρόπο νά εἴμαι δογματικός.

Τό ἐρώτημα πού θέτω εἶναι, μετά ἀπ' ὅλα αὐτά τά τριάντα χρόνια μέ τούς Μάρτυρες, τά αἰσθήματα ἐλέονς κι εὐσπλαχνίας πού εἶχα – γιατί δέν τά ἔνιωσαν κι αὐτοί; Γιατί αὐτός ὁ συνωμοτικός τρόπος διαμόρφωσης τῶν ἐρωτήσεων; Οἱ ἀκροαματικές διαδικασίες γίνονταν σάν νά ἐπρόκειτο νά συλλεχθοῦν πληροφορίες πού ἀποδείκνυναν ἐνοχή, ὅχι γιά νά βοηθήσουν ἐναν «πλανημένο» ἀδελφό.

Μιά φήμη πού κυκλοφόρησε εύρεως, γιά τήν ἀκρίβεια διεθνῶς, ἢταν ὅτι αὐτοί οἱ τρεῖς ἄντρες (οἱ Βάσκες, Σάντσες καὶ Κουίλαν) πού ὅλοι ἐργάζονταν στό ίσπανικό μεταφραστικό τμῆμα, ἔκαναν σκόπιμα ἀλλαγές στό ὑλικό ὅταν μετέφραζαν, κι ὅτι ἐγώ τό ἥξερα αὐτό καὶ τό παρέδλεπα. (Στίς γαλλόφωνες χῶρες ἡ φήμη προσαρμόστηκε γιά νά ταιριάζει μέ ἐργο μετάφρασης στά γαλλικά.) Τά σχόλια τοῦ Ρενέ σ' αὐτό ἢταν:

Αὐτό εἶναι γελοῖο. Θά ἢταν ἀδύνατον νά τό κάνουμε. Δέν κάναμε ἀλλαγές καὶ κάτι τέτοιο δέν πέρασε ποτέ ἀπό τό μναλό μας. Κανείς δέν μᾶς κατηγόρησε ποτέ γι' αὐτό. Καθετί πού μεταφράζόταν ἐπρεπε νά περάσει ἀπό πέντε περίπον διαφορετικά ἄτομα γιά ἔλεγχο, καὶ ὁ τελευταῖος πού τό διάβαζε ἢταν ὁ Φάμπιο Σίλβα (Fabio Silva). Στή μετάφραση ἢταν πάντα ἀπαραίτητο νά κοπιάσεις γιά νά εἶσαι πιστός στήν ἀρχική ἵδεα.³²

32. Ὁχι μόνο ὅλα ἐλέγχονταν ἀπό πολλά διαφορετικά πρόσωπα, ἀλλά ἔνα μεγάλο ποσοστό τοῦ προσωπικοῦ τῶν Γραφείων Τμήματος στίς ίσπανόφωνες χῶρες γνώριζε ἀγγλικά καὶ διάβαζε τά ἔντυπα καὶ στίς δύο γλώσσες. Ἀν μιά τέτοια κατηγορία σκόπιμης τροποποίησης ἢταν ἀληθινή, θά εἶχε

Προφανῶς ἡ πιό κακοήθης φήμη πού μεταδόθηκε ώς «ἀλήθεια» ἀπό πρεσβύτερους καί ἄλλους σέ διάφορα μέρη αὐτῆς τῆς χώρας, ἥταν ὅτι οἱ ἀποστάτες ἐξασκοῦσαν μεταξύ τους τὴν πρακτική τῆς ὁμοφυλοφιλίας. Εἶναι δύσκολο νά φανταστῶ ἀπό ποῦ προήλθε ἔνα τέτοιο χυδαῖο ψέμα. Ἡ μόνη ἐξήγηση πού μπορῶ νά σκεφτῶ εἶναι ὅτι, ἔνα περίπου ἔτος πρίν ἀρχίσει ἡ τακτική τῆς Ἱερᾶς Ἐξέτασης, ἔνα μέλος τῆς ὁργάνωσης μέθεση σημαντικῆς εὐθύνης κατηγορήθηκε γιά ὁμοφυλοφιλικές τάσεις. Τό Κυβερνῶν Σῶμα χειρίστηκε τὴν ὑπόθεση καί προσπάθησε νά κρατήσει τό θέμα μυστικό. Ἐν τούτοις, φαίνεται ὅτι κάποιες κουρέντες κυκλοφόρησαν. Στούς μύλους τῶν φημῶν, οἱ πράξεις αὐτοῦ τοῦ ἄντρα μεταφέρθηκαν τώρα στούς «ἀποστάτες». Αὐτό ἥταν εὔκολο νά γίνει, ἀφοῦ αὐτοί πού διαδίδουν φήμες σπάνια ἐνδιαφέρονται γιά τὴν πραγματικότητα. Δέν μπορῶ νά σκεφτῶ ἄλλη πιθανή ἐξήγηση.

Γιατί ἄνθρωποι πού περηφανεύονταν γιά τίς ὑψηλές χριστιανικές ἀρχές τους διέδιδαν τέτοιες κακοήθεις φῆμες, ὅταν δέν εἶχαν τίποτα ἄλλο ἀπό κουτσομπολιό γιά νά τίς βασίσουν; Πιστεύω ὅτι σέ πολλές περιπτώσεις τό ἔκαναν ἀπλά γιατί πολλοί ἔνιωθαν κατά κάποιον τρόπο μιά ἀνάγκη νά δικαιολογήσουν στό νοῦ καί τὴν καρδιά τους αὐτά πού εἶχαν συμβεῖ. Ἔπειτα νά ἔχουν λόγους ἄλλους ἀπό τούς πραγματικούς γιά νά ἐξηγήσουν γιατί ἔγιναν τέτοιες συνοπτικές καί σκληρές ἐνέργειες ἐναντίον ἀνθρώπων μέ ἅμεμπτη διαγωγή, ἀνθρώπων τούς ὅποίους καί οἱ πιό στενοί συνεργάτες τους τούς ἦξεραν γιά εἰρηνικούς, μή ἐπιθετικούς. Τό νά δοῦν τὴν ἀσχημη ταμπέλα τοῦ «ἀποστάτη» νά μπαίνει ξαφνικά σ' αὐτούς τούς ἀνθρώπους ἀπαιτοῦσε κάτι περισσότερο ἀπό τά παρεχόμενα πραγματικά περιστατικά τῆς ὑπόθεσης. Χωρίς κάτι τέτοιο, ἐκεῖνοι πού γνώριζαν αὐτούς τούς ἀνθρώπους, καί ἄλλοι πού εἶχαν ἀκούσει γι' αὐτούς, θά ὑποχρεώνονταν ν' ἀντιμετωπίσουν τὴν πιθανότητα

ἀναφερθεῖ γρήγορα. Τό νά σκέφτεται κανείς διαφορετικά, προδίδει ἀπλά ἀγνοια τῶν γεγονότων ἢ ἔλλειψη ἐνδιαφέροντος γιά τά γεγονότα, ἐκ μέρους αὐτῶν πού δημιουργήσαν καί διέδωσαν αὐτές τίς φῆμες.

ὅτι ἡ ὁργάνωση πού ἔδιλεπαν ὡς μοναδικό ἀγωγό ἐπικοινωνίας καί καθοδήγησης τοῦ Θεοῦ στή γῆ ἵσως νά μήν ἥταν αὐτό πού νόμιζαν. Γιά πολλούς αὐτό σήμαινε νά σκεφτοῦν τό ἀδιανόητο. Θά διατάρασσε μέ δύνηνηρό τρόπο τό αἴσθημα ὀσφάλειας πού εἶχαν, μιᾶς ὀσφάλειας πού ἔγκειται κατά ἓνα μεγάλο μέρος (πολύ μεγαλύτερο ἀπ' ὅσο θά παραδέχονταν οἱ περισσότεροι) στήν τυφλή ἐμπιστοσύνη τους σέ μιά ἀνθρώπινη ὁργάνωση.

ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΣΑΝΧΕΝΤΡΙΝ

Τώρα, ἀπαιτεῖται αὐτοί στούς ὅποίους ἔχει ἀνατεθεῖ κάποιο καθῆκον νά ἀποδειχθοῦν πιστοί. Ἔγώ πολύ λίγο νοιάζομαι ἀν κριθῶ ἀπό σᾶς ἢ ἀπό ἀνθρώπινο δικαστήριο· πραγματικά, οὕτε τόν ἑαντό μου δέν κρίνω. Ἡ συνείδησή μου εἶναι καθαρή, ἀλλά αὐτό δέν μέ καθιστᾶ ἀθῶο. Εἶναι ὁ Κύριος αὐτός πού μέ κρίνει.*- Α΄πρός Κορινθίους 4:2-4, NIV.

“Οταν ἔφτασα στό Μπρούκλιν, ὅλες οἱ πληροφορίες πού μοῦ εἶχαν παραχρατηθεῖ, μοῦ δόθηκαν σέ μία μεγάλη δόση. Τό ἐπόμενο πρώι ὅφειλα νά παρουσιαστῶ ἐνώπιον τῆς ὀλομέλειας τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος.

Μετά, μποροῦσα νά κάνω μιά ἀνασκόπηση καί νά δῶ ἀκριβῶς τί εἶχε γίνει, τό πρόγραμμα δράσης πού ἀκολουθήθηκε, τίς μεθόδους πού χρησιμοποιήθηκαν. Ἀλλά τότε μοῦ δημιούργησε μόνο μιά αἴσθηση σόκ. Δέν ὑπῆρχε ἡ εὐκαιρία νά ρωτήσω τούς ἐμπλεκόμενους γιά τήν ἀκρίβεια τοῦ ὑλικοῦ πού μοῦ εἶχε τώρα δοθεῖ – ἥταν ἡδη ἀποκομμένοι καί ἡ μαρτυρία τους δέν θά γινόταν τώρα δεκτή ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα.

Δυσκολεύομαι ἀκόμα νά πιστέψω ὅτι ἀνθρώποι, οἱ ἀνθρώποι μέσα στῶν ὅποίων τό κοινωνικό καί θρησκευτικό περιβάλλον γεννήθηκα, θά ἔκαναν ποτέ αὐτό πού εἶδα ὅτι εἶχε γίνει. Τά

* Ἀρχαῖο κείμενο: «2 ὃ δὲ λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις ἵνα πιστός τις εύρεθῇ. 3 ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω. 4 οὐδὲν γάρ ἐμαυτῷ σύνοιδα ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι· ὃ δὲ ἀνακρίνων με Κύριός ἐστιν.»

συναισθήματά μου καθώς πήγαινα στά Κεντρικά Γραφεῖα τοῦ Μπρούκλιν ἥταν μέ παράξενο τρόπο παρεμφερῆ μέ τά συναισθήματα πού εἶχα ὅταν ταξίδευα στή Δομινικανή Δημοκρατία, στή διάρκεια τοῦ καθεστῶτος τοῦ δικτάτορα Τρουχίγιο. Στό Πουέρτο Ρίκο, τό σημεῖο ἀναχώρησής μου, ὅλα ἥταν τόσο ἐλεύθερα καὶ ἀνοιχτά, οἱ ἄνθρωποι μιλοῦσαν μέσα στό δρόμο ἥ στά μεταφορικά μέσα χωρίς ἀναστολές. Ἀλλά μέ τό πού προσγειωνόταν τό ἀεροπλάνο μου στό ἀεροδρόμιο τῆς τότε Σιουδάδ Τρουχίγιο (τώρα Σάντο Ντομίνγκο) ἥ ἀλλαγή ἥταν ὀφθαλμοφανής. Οἱ ἄνθρωποι ἥταν τόσο ἐπιφυλακτικοί στήν ὄμιλία τους, στά μεταφορικά μέσα οἱ συζητήσεις ἥταν ἐλάχιστες, οἱ ἄνθρωποι ἀνησυχοῦσαν ἀπό φόρο μήπως κάποια παρατήρηση ἐκλαμβανόταν ὡς δυσμενής πρός τόν δικτάτορα καὶ ἀναφερόταν ἀπό τό δίκτυο πληροφοριοδοτῶν, πού εἶχαν πληθύνει κατά τή διάρκεια τοῦ καθεστῶτος ἐκείνου. Ἡ συζήτηση καὶ ἥ ἀνταλλαγή ἰδεῶν, πού στό Πουέρτο Ρίκο ἐκλαμβάνονταν ὡς ἀπόλυτα φυσιολογικές, στή Δομινικανή Δημοκρατία ἥταν ἐπικίνδυνες, ἥταν πιθανό νά βάλουν σέ κάποιον τήν ταμπέλα τοῦ ἐχθροῦ τοῦ κράτους. Στή μία χώρα, μποροῦσε κανείς νά ἐκφράσει μιά γνώμη πού διέφερε ἀπό αὐτήν τῆς πλειοψηφίας καὶ νά μή νιώθει ἀνησυχία μήπως ἥ πλειοψηφία μάθαινε τί εἶχε πεῖ. Στήν ὅλη, ἔνας ἄνθρωπος πού ἔξεφραξε δύοιαδήποτε γνώμη πού δέν συμμιορφωνόταν μέ τήν ὑπάρχουσα ἰδεολογία δρισκόταν μετά αὐτοεπικρινόμενος, αἰσθανόμενος ὅτι εἶχε κάνει κάποιο λάθος, κάτι γιά τό ὁποῖο ἔπρεπε νά νιώθει ἔνοχος, καὶ ἥ σκέψη ὅτι αὐτό θ' ἀναφερόταν τοῦ δημιουργοῦσε κακό προαισθήμα. Σ' αὐτή τήν τελευταία περίπτωση, τό θέμα δέν ἥταν ἀν αὐτό πού ἔλεγε κανείς ἥταν ἀλήθεια· δέν ἥταν ἀν τά λόγια του κινοῦνταν ἀπό ἐντυμότητα καὶ ἥταν σωστά ἀπό ἡθικῆς ἀπόψεως. Τό θέμα ἥταν πῶς θά τά ἔξελάμβαναν αὐτοί πού ἥταν στήν ἔξουσία.

Κάθε συναίσθημα αὐτοῦ τοῦ δεύτερου εἰδους πού εἶχα στά Κεντρικά Γραφεῖα πρίν τήν ἀνοιξη τοῦ 1980 ἥταν μόνο φευγαλέο, στιγματιο. Τώρα μέ περικύκλωνε, ἔμοιαζε ἀποπνικτικό, ἀφόρητο. Ἡ ἀποψη πού εἶχαν αὐτοί πού ἀσκοῦσαν διοικητική ἔξουσία ἥταν ἔκδηλη ἀπό τήν «ἐνημέρωση» πού μοῦ ἔκανε ἥ

’Επιτροπή Προεδρίας, και ἀπό τίς παρατηρήσεις πού τά μέλη της και οἱ ἄνδρες τοῦ Τμήματος Ὅπηρεσίας ἐξέφραζαν στίς μαγνητοταινίες. Στήν ἄκρως συναισθηματική ἀτμόσφαιρα και στό κλίμα καχυποψίας πού εἶχε ἀναπτυχθεῖ, ἦταν δύσκολο νά ἔχω πάντα κατά νοῦ ὅτι αὐτό πού ἐγώ ἡ ἄλλοι εἴχαμε πεῖ θά μποροῦσε νά θεωρηθεῖ ὑπό κάποιο φῶς διαφορετικό ἀπό τὸν σκληρό τρόπο πού εἶχαν ἐκφράσει αὐτοὶ οἱ ἀνθρωποι. Μετά ἀπό μιά ζωὴ ἐντατικῆς ὑπηρεσίας πρός τήν Ὁργάνωση, ἦταν δύσκολο νά ἔχω κατά νοῦ ὅτι αὐτό πού ἀπό τή σκοπιά τῆς Ὁργάνωσης μποροῦσε νά καταδικαστεῖ ὡς αἰρετικό, μποροῦσε, ἀπό τή σκοπιά τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, νά εἶναι σωστό, δόθο και καλό. Γνώριζα ὅτι δέν εἶχα ἀναζητήσει ἀνθρώπους γιά νά τούς μιλήσω γι’ αὐτά τά θέματα· ἐκεῖνοι μέ εἶχαν προσεγγίσει κι ἔνιωσα τήν ὑποχρέωση νά τούς δείξω τό Λόγο τοῦ Θεοῦ γιά ἀπαντήσεις, ἀκόμα κι ἂν οἱ ἀπαντήσεις πού δρίσκονταν ἐκεῖ διέφεραν ἀπό αὐτές τῶν ἀνθρώπων στήν ἔξουσία.

”Ενιωθα σίγουρος ὅτι ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν ἀνθρώπων ἐνώπιον τῶν δοπίων θά παρουσιάζομον, θά ἔδιεπε τά πράγματα μόνο ἀπό τήν πλευρά τῆς ὁργάνωσης. ”Ημονυ πεπεισμένος ὅτι ἀν ἀπό τήν ἀρχή εἶχε υἱοθετηθεῖ κάποια ἄλλη ἀποψη, ἡ ὅλη ὑπόθεση μποροῦσε νά διευθετηθεῖ ἥσυχα, εἰρηνικά και ἀπλά, μέσω φιλικῆς, ἀδελφικῆς συζήτησης, ἐνθαρρύνοντας τή διαλλακτικότητα ἀν ὑπῆρχε ἀδιάλλακτος λόγος, προτρέποντας σέ διακριτική ἀυτοσυγκράτηση ἀν ἐπιδεικνυόταν ἀδιάκριτη καταστολή. ”Αν εἶχαν ἀποφευχθεῖ καταδικαστικές ἀντιπαραθέσεις, ἀν ὑπῆρχε ἀρνητική προσφυγῆς σέ αὐταρχικές μεθόδους και νομικίστικες προσεγγίσεις, δέν θά ἦταν ἀναπόφευκτο μυστικές συζητήσεις και ἐπεισόδια στά δοπια ἐμπλέκονταν μιά χούφτα ἀνθρωποι νά μεγαλοποιηθοῦν σέ διαστάσεις «cause célèbre»*, σέ μιά ὑπόθεση πλήρους κλίμακας μέ δίαιο ἀντίκτυ-

* Σ.τ.Μ.«Cause célèbre»: Γαλλική ἐκφραση πού σημαίνει ἀμφιλεγόμενο θέμα πού συζητεῖται εὐρέως (π. χ. περίφημη δικαστική ὑπόθεση). Οἱ ἀγγλόφωνοι ἄρχισαν νά τήν χρησιμοποιούν εὐρύτερα μετά τήν καταδίκη τοῦ ”Αλφρεντ Ντρέφους γιά κατασκοπεία στή Γαλλία (1894).

πο στίς ζωές πολλῶν ἀνθρώπων, μιά ὑπόθεση πού παρήγαγε ἀντήχηση καί κουτσομπολιό σέ διεθνή κλίμακα.

Πηγαίνοντας στό Κυβερνῶν Σῶμα, δέν ἔνιωθα τήν ἐπιθυμία νά φίξω λάδι στή φωτιά πού μαινόταν ἥδη. Εἶχε κάψει ἥδη ὅλο-
κληρωτικά κάποιους πολύ ἀγαπημένους φίλους.⁷ Ήμουν πρό-
θυμος νά παραδεχθῶ ὅτι κάτι τό δόποιο προσωπικά ἀποδοκίμα-
ζα – δηλώσεις ἀκραίας ἡ δογματικῆς φύσης – ἵσως εἶχαν γίνει
ἀπό λίγους ἀπό αὐτούς πού ἐμπλέκονταν, παρότι ἐκεῖνον τόν
καιρό δέν εἶχα τρόπο νά ὑπολογίσω σέ ποιά ἔκταση ἥταν ἀλή-
θεια αὐτό, γιατί εἶχε σχέση κυρίως μέ πρόσωπα μέ τά δόποια δέν
εἶχα συζητήσει γιά τή Γραφή, καί μερικά ἀπό αὐτά δέν τά γνώ-
ριζα κάν.

Τήν Τετάρτη 21 Μαΐου ἀρχισε ἡ συνεδρίαση τοῦ Κυβερ-
νῶντος Σώματος μέ πρόεδρο τόν ⁷Αλμπερτ Σρόντερ. Πρῶτα δή-
λωσε ὅτι ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας μέ εἶχε ρωτήσει ἄν ἡμουν πρό-
θυμος νά ἡχογραφηθεῖ ἡ συζητήση μου μέ τό Κυβερνῶν Σῶμα,
καί ὅτι εἶχα συμφωνήσει, μέ τήν προϋπόθεση ὅτι θά μοῦ χορη-
γοῦσαν ἀντίγραφο τής ἡχογράφησης.

Ἡ αἴθουσα διασκέψεων τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος περιεἶχε
énα μεγάλο, μακρύ ὄβαλ τραπέζι πού χωροῦσε γύρω του εἴκοσι
ἄτομα.⁸ Ήταν παρόντα καί τά δεκαεπτά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος
Σώματος.⁹ Έκτός ἀπό τόν Λάιμαν Σουίνγκλ, πού κάθισε ἀριστε-
ρά μου, κανένα μέλος δέν εἶχε συζητήσει μαζί μου· τήν προηγού-
μενη μέρα, δέν μέ εἶχε ἐπισκεφθεῖ κανείς (οὕτε κάν τό μέλος πού
ἥταν συγγενής μου) οὔτε στό γραφεῖο, οὔτε στό δωμάτιό μου.
“Αν ὑπῆρχε καθόλου ζεστασιά ἡ ἀδελφική εὐσπλαχνία στήν
αἴθουσα διασκέψεων τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ἀδυνατοῦσα
νά τό διαπιστώσω.” Ενιωθα μόνο τά συναισθήματα πού εἶχα δο-
κιμάσει ὅταν παρουσιαζόμουν σέ δίκες σέ κοσμικά δικαστήρια
στό παρελθόν, μέ τή διαφορά ὅτι σ’ ἐκεῖνες τίς περιπτώσεις
αἰσθανόμουν πιό ἐλεύθερος νά μιλήσω καί ἥξερα ὅτι ἥταν πα-
ρόντα ἄλλα πρόσωπα πού μποροῦσαν νά εἶναι μάρτυρες αὐτῶν
πού λέγονταν, τῶν στάσεων πού ἐκφράζονταν. Αὐτή ἀντίθετα
ἥταν μιά κλειστή, μυστική συνεδρίαση· ἡ στάση πού ἐπιδεικνύ-
ταν φαινόταν μόνο νά ἐπιβεβαιώνει αὐτά πού μοῦ εἶχε πεῖ δ Ρε-

νέ Βάσκες γιά τή στάση πού είχε ἐκδηλωθεῖ πρός αὐτόν.

‘Ο πρόεδρος εἶπε ὅτι τό Σῶμα ἥθελε πρώτα νά ἐκφραστῶ ἐγώ ὁ ἴδιος γιά κάθε ἔνα ἀπό τά δόκτω σημεῖα πού ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας είχε συντάξει πρόχειρα ώς ἀποδεικτικά στοιχεῖα ἀποστασίας (στό ὑπόμνημα τῆς 28ης Ἀπριλίου). Τό ἔκανα, προσπαθώντας σέ κάθε περίπτωση νά είμαι μετριοπαθής, μή δογματικός, ὅσο ὑποχωρητικός καί συμφιλιωτικός μποροῦσα νά είμαι, χωρίς νά πάω κόντρα στήν συνείδησή μου, μέ τό νά γίνω ἀνέντιμος ἡ ὑποκριτικός. Ἡ ἀπόλυτη μορφή μέ τήν δόποια ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας παρουσίαζε τά σημεῖα στό ὑπόμνημά της – λέξ καί κάποιος ἔπρεπε νά ἀποδεχθεῖ πλήρως τή διδασκαλία τῆς ὁργάνωσης σέ αὐτά τά σημεῖα, ἀλλιῶς ὁπωσδήποτε ἔπρεπε νά τά βλέπει μέ τόν δογματικό τρόπο πού ἐκφραζόταν στό σημείωμα – ἀπλῶς δέν μιοῦ ταίριαζε. Κανένα ἀπό τά δόκτω σημεῖα δέν ἐξέφραζε αὐτά πού θεωροῦσα ώς τά πραγματικά θέματα. Τό θέμα δέν ἦταν τό ἄν ὁ Θεός είχε μία «ὁργάνωση» στή γῆ, ἀλλά **τί εἴδους** ὁργάνωση είχε: μία συγκεντρωτική, ἄκρως συγκροτημένη, αὐταρχική ὁργάνωση, ἡ ἀπλῶς μιά ἐκκλησία ἀδελφῶν, ὅπου ἡ μόνη ἐξουσία είναι ἡ ἐξουσία νά δοηθοῦν, νά καθοδηγοῦν, νά ὑπηρετοῦν, καί ποτέ νά κυριαρχοῦν; Ἔτσι, ἡ ἀπάντησή μου ἦταν ὅτι πίστευα ὅτι ὁ Θεός είχε μία ὁργάνωση στή γῆ, μέ τήν ἔννοια ὅτι ἔχει μία ἐκκλησία στή γῆ, τή χριστιανική ἐκκλησία, μία ἀδελφότητα.

Τό θέμα δέν ἦταν τό ἄν ὁ Θεός είχε καθοδηγήσει (ἡ θά καθοδηγοῦσε) ἐκείνους πού ἀποτελοῦσαν αὐτό τό Κυρδερονῶν Σῶμα, ἀλλά σέ ποιό βαθμό, ὑπό ποιές προϋποθέσεις. Δέν ἀμφέβαλλα οὔτε ἀμφισβητοῦσα ὅτι ὁ Θεός θά παρεῖχε καθοδήγηση σ’ αὐτούς τούς ἄνδρες ἄν τήν ἐπιζητοῦσαν εἰλικρινά (ἔνιωθα ὅτι δρισμένες ἀπό τίς ἀποφάσεις πού είχαν ληφθεῖ, κυρίως κατά τά προηγούμενα χρόνια, ἦταν καλές ἀποφάσεις, εὐσπλαχνικές), ἀλλά σίγουρα δέν πίστευα ὅτι αὐτό γινόταν αὐτόματα: ἦταν πάντα ὑπό ὄρους, ἦταν ἐξαρτώμενο ἀπό συγκεκριμένους παράγοντες.

Ἐτσι, ἡ ἀπάντησή μου περιελάμβανε τή δήλωση ὅτι πίστευα ὅτι ἡ καθοδήγηση αὐτή πάντα ωθούσε στάση στήν ἔκταση

στήν ὅποια ὑπῆρχε προσκόλληση στὸ Λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ τήρησή του· ὅτι σ' αὐτὸν τὸ βαθμό ὁ Θεός χορηγεῖ τὴν καθοδήγησή του ἢ τὴν ἀποσύρει. (Νομίζω ὅτι αὐτό ἵσχυε γιά κάθε ἄτομο ἢ συλλογική ὁμάδα ἀνθρώπων, ὅποιοι κι ἃν εἴναι αὐτοί.)

Οἱ ἀπαντήσεις μου σέ ὅλες τίς ἐρωτήσεις ἔγιναν μέ τὸν τρόπον αὐτὸν. Ἐάν κάποιοι ἀπό τοὺς κατηγορούμενους εἶχαν μιλήσει γιά τὰ θέματα αὐτά μέ τὸν δογματικό, ἀπόλυτο τρόπο πού παρουσίασε ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας, ἔνιωσα τὴν ἐπιθυμία νά κάνω ὅτι μποροῦσα γιά ν' ἀποκατασταθεῖ ἔνα μέτρο λογικότητας καὶ μετριοπάθειας, νά κατευνάσω, δχι νά ἐπιδεινώσω, καὶ λύγισα ὅσο μποροῦσα νά λυγίσω.

Τά ἄλλα ἐρωτήματα πού μοῦ τέθηκαν ἦταν σχετικά λίγα. Ὁ Λάιμαν Σουίνγκλ φώτησε τὴ γνώμη μου γιά τὰ σχολιολόγια τῆς Βίβλου, κι ἀπό ἐκεῖ συμπέρανα ὅτι αὐτό εἶχε γίνει θέμα συζήτησης στὸ Κυβερνῶν Σῶμα. Ἀπάντησα ὅτι εἶχα ἀρχίσει νά τὰ χρησιμοποιῶ πιὸ ἐκτεταμένα ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἐνθάρρυνσης τοῦ θείου μου (κατά τὴ διάρκεια τοῦ ἐρευνητικοῦ ἔργου γιά τὸ «Βοήθημα») καὶ ὅτι, ἃν ὑπῆρχε ἡ ἀποψη ὅτι δέν πρέπει νά χρησιμοποιοῦνται, τότε τμήματα δλόκληρα τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Μπέθελ θά ἔπρεπε ν' ἀδειάσουν, καθώς ὑπῆρχαν ντουζίνες, σωροί ἀπό σχολιολόγια ἐκεῖ.

‘Ο Μάρτιν Πέτσιγκερ, ὁ ὅποιος εἶχε περάσει ἀρκετά χρόνια σέ στρατόπεδα συγκέντρωσης κατά τὴ διάρκεια τοῦ ναζιστικοῦ καθεστῶτος, ἔξέφρασε δυσαρέσκεια γιά τίς ἀπαντήσεις μου σχετικά μέ τὸ σύνολο τῶν ὀκτώ δογματικῶν σημείων. Πῶς ἦταν δυνατόν, φώτησε, ἐγώ νά νιώθω ὅπως ἐκφράστηκα ἃν αὐτοί οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι ἔκαναν τόσο ἔντονες δηλώσεις; (‘Οπως ἴσχυε καὶ γιά τοὺς ὑπόλοιπους, ποτέ δέν εἶχε μιλήσει προσωπικά μέ κανέναν ἀπό αὐτούς τούς «ἄλλους».)³³ Ἀπάντησα, ὅτι ἐγώ δέν μποροῦσα νά εῖμαι ὑπεύθυνος γιά τὸν τρόπο μέ τὸν ὅποιο ἄλλοι

33. ‘Ο Λόγιντ Μπάρου ἔξέφρασε ἐπίσης παρόμοια δυσαρέσκεια, λέγοντας ὅτι εἶχα «ἀριστολογήσει κι ἐκφραστεῖ διφορούμενα» σέ κάθε ἔνα ἀπό τὰ 8 σημεῖα πού ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας εἶχε καταρτίσει ὡς ἀπόδειξη «ἀποστασίας».

μπορεῖ νά ἐκφράζονταν, καί κατεύθυνα τήν προσοχή του στήν ἐπιστολή τοῦ Παύλου πρός Ρωμαίους, τοίτο κεφάλαιο, στίχος 8 καί στή δεύτερη τοῦ Πέτρου, τοίτο κεφάλαιο, στίχοι 15 καί 16, ώς παραδείγματα τοῦ τρόπου μέ τόν ὅποιο ἀκόμα καί οἱ ἐκφράσεις τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἐκφράστηκαν ᾧ κατανοήθηκαν ἐσφαλμένα ἀπό δρισμένους. Μολονότι δέν το εἶπα, ἔνιωθα εἰλικρινά ὅτι δρισκόμοιν σέ περίσταση σάν αὐτή πού περιγράφεται στό κατά Λουκᾶν, κεφάλαιο ἔντεκα, στίχος 53, σάν ἀνάμεσα σέ ἀνθρώπους πού προσπαθοῦσαν νά «μέ κάνουν νά μιλήσω γιά πάρα πολλά θέματα, περιμένοντας νά μοῦ δρμήσουν σέ κάποια ἐνοχοποιητική παρατήρηση». ³⁴ Ἡ συμπεριφορά τοῦ Σώματος κατά τή διάρκεια τῆς προηγούμενης ἑδδομάδας δέν ἔδινε δάση γιά ἄλλες ἐντυπώσεις,

‘Ο Πέτσιγκερ συνέχισε γιά νά κάνει γνωστή τήν ἄποψή του γιά τούς ἀποκομμένους «ἀποστάτες», λέγοντας, μέ ἔντονο πάθος, ὅτι εἶχαν δείξει τήν πραγματική τους στάση «ρίχνοντας τά ἐντυπά τους τῆς Σκοπιᾶς στά σκουπίδια πρίν φύγουν!» (Αὐτή ἦταν μία ἀπό τίς φῆμες πού χυκλοφοροῦσαν περισσότερο στήν οἰκογένεια Μπέθελ, γιά τήν ἀκρίδεια ἀναφέρθηκε σέ δλη τήν οἰκογένεια Μπέθελ ἀπό ἔνα μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ἔνα πρώι.) Εἶπα στόν Μάρτιν Πέτσιγκερ ὅτι ἐγώ ποτέ δέν θά ἥθελα νά καταλήξω σ’ ἔνα συμπέρασμα ἀν δέν εἶχα μιλήσει μέ τούς ἐμπλεκόμενους γιά νά μάθω τά γεγονότα. Εἶπα ὅτι στά δεκαπέντε χρόνια πού ἤμουν στά Κεντρικά Γραφεῖα, ἦταν σπάνιο πράγμα νά μπῶ σ’ ἔνα ἀπό τά δωμάτια πού περιεῖχαν σκουπιδοτενεκέδες χωρίς νά δῶ ποσότητες ἀπό τά ἐντυπα τῆς ‘Εταιρείας – παλαιότερα περιοδικά καί βιβλία – πού εἶχαν πεταχτεῖ ἀπό μέλη τῆς οἰκογένειας· ὅτι, ἀπό ὅ,τι ἥξερα, μερικοί ἀπό τούς ἀποκομμένους τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Μπέθελ ἀναχωροῦσαν μέ ἀεροπλάνο γιά τό Πουέρτο Ρίκο καί ὅτι τά διαρύτερα πράγματα, καί τά πιό εὔκολα ἀντικαταστάσιμα, θά ἦταν τέτοια βιβλία. ’Επανέλαβα ὅτι δέν θεωροῦσα σωστό νά κάνω μιά κρίση δασι-

34. Ἡ σύγχρονη ἀγγλική μετάφραση τοῦ Φίλιπς (Philip).

σιμένος σέ φῆμες καὶ νόμιζα ὅτι θά ἥταν ἴδιαιτερα ἀταίριαστο νά τό πράξει κάποιος πού συνεδριάζει ώς δικαστής. Μέ κοίταξε ἄλλα δέν μοῦ εἶπε τίποτα περαιτέρω.

Τέθηκε ἔνα ἄλλο ἐρώτημα σέ σχέση μέ τήν Ἀνάμνηση τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ (τό Δεῖπνο τοῦ Κυρίου) πού εἶχα διεξαγάγει τόν προηγούμενο μήνα (τόν Ἀπρίλιο) στό Χόουμστεντ (Homestead) τῆς Φλόριντα.³⁵ Ἡταν ἀλήθεια ὅτι δέν εἶχα συζητήσει γιά τά «ἄλλα πρόβατα» (μέ ἐπίγεια ἐλπίδα) στήν ὁμιλία μου ἐκεῖ; Εἴπα ὅτι ἥταν ἀλήθεια, καὶ τούς διηγήθηκα τήν ἐμπειρία μου τόν πρῶτο χρόνο πού εἶχα ἐρθει στό Μπρούκλιν ἀπό τή Δομινικανή Δημοκρατία. Ἡ γυναίκα μου κι ἐγώ εἶχαμε παρακολουθήσει τήν «Ἀνάμνηση» σέ μιά ἐκκλησία πού πραγματοποίησε τήν συνάντηση αὐτή ἀρκετά νωρίς τό ἀπόγευμα. Ἔτσι ἐπιστρέψαμε στά Κεντρικά Γραφεῖα, στό Μπέθελ, ἔγκαιρα γιά ν' ἀκούσουμε ὅλη τήν ὁμιλία τοῦ θείου μου, πού τότε ἥταν ἀντιπρόσωπος. Μετά τήν ὁμιλία προσκληθήκαμε, μαζί μέ τόν θεῖο μου, στό δωμάτιο τοῦ Μάλκολμ Ἀλεν, μέλους τοῦ προσωπικοῦ. Ἡ γυναίκα μου εἶπε ἀμέσως στόν θεῖο μου: «Πρόσεξα ὅτι δέν ἀναφέρατε τά «ἄλλα πρόβατα» πουθενά στήν ὁμιλία σας. Γιατί αὐτό;» Ἀπάντησε ὅτι θεωρούσε ὅτι ἡ δραδιά αὐτή ἥταν εἰδικά γιά τούς «κεχρισμένους» καί εἶπε: «Ἐτσι ἀπλῶς ἐπικεντρώθηκα σ' αὐτούς». Ἐνημέρωσα τό Κυβερνῶν Σῶμα ὅτι εἶχα ἀκόμη τίς σημειώσεις μου ἀπό ἐκείνη τήν ὁμιλία τοῦ Ἀντιπροσώπου καὶ τίς εἶχα χρησιμοποιήσει πολλές φορές κατά τή διεξαγωγή τῆς «Ἀνάμνησης τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ». Θά ἥταν εὐπρόσδεκτο νά τίς ἐξετάσουν ἢν τό ἐπιθυμοῦσαν. (Ο Φρέντ Φράντς ἥταν, φυσικά, παρών ἢθελαν νά τόν ωρτήσουν γιά τήν ὁμιλία του.) Τό θέμα ἔκλεισε.³⁶

35. Οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωθᾶ πραγματοποιοῦν τήν «Ἀνάμνηση τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ» μόνο ώς ἐτήσιο ἑορτασμό, περίπου στόν καιρό τοῦ ἑβδομαδιοῦ Πάσχα.

36. Χαρακτηριστική φήμη πού κυκλοφόρησε (καὶ μοῦ ἔχουν γράψει ἐρωτήσεις σχετικά μέ αὐτήν ἀπό τόσο μακριά, ὅσο ἡ Νέα Ζηλανδία) ἥταν ὅτι εἶχα δώσει μιά διάλεξη ἐνθαρρύνοντας ὅλους νά πάρουν ἀπό τά ἐμβλήμα-

‘Η λύπη μου γιά δ, τι είχε συμβεῖ, μέ δάση τήν προϋπόθεση δτι δρισμένα πρόσωπα ̄ταν προφανῶς ἀκραῖα στίς δηλώσεις τους, ̄ταν εἰλικρινής. Είπα στό Κυβερνῶν Σῶμα δτι ἄν είχα ἐνημερωθεῖ, θά είχα κάνει δ, τι περνοῦσε ἀπό τό χέρι μου γιά νά μπει ἔνα τέρμα σ’ αὐτά. Δέν ἀρνήθηκα δτι δρισμένα πρόσωπα είχαν ἐπιδείξει ἀπερισκεψία και λέγοντας αὐτό δέν ἀπέκλεια τόν ἑαυτό μου, δήλωσα ὅμως δτι αἰσθανόμουν δτι ̄ταν λάθος νά ἔξισώνομε τήν ἀπερισκεψία μέ τήν κακοδουλία. Ἐξέφρασα τό σεβασμό και τήν ἐμπιστοσύνη μου στίς χριστιανικές ἀρετές αὐτῶν πού γνώριζα προσωπικά, και τούς είχαν κρίνει και μεταχειριστεῖ μ’ αὐτόν τόν τρόπο. Τούς είπα γι’ αὐτά πού γνώριζα ἀπό τά τριάντα χρόνια τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ρενέ Βάσκες, τήν εἰλικρινή του ἀφοσίωση, τήν ἀμεμπτη διαγωγή του στό Πουέρτο Ρίκο, τήν Ισπανία και τίς Ἡνωμένες Πολιτεῖες. Ἐπίσης, ἔξεφρασα τήν κατάπληξη μου πού, μετά ἀπό τόσα χρόνια πού είχα ζήσει και συνεργαστεῖ μαζί τους ώς μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, οὕτε ἔνας ἀπό αὐτούς δέν είχε θεωρήσει σωστό νά ἐπικοινωνήσει μαζί μου και νά μοῦ μεταφέρει τά πραγματικά γεγονότα ώς πρός τό τί λάμβανε χώρα.

‘Ο πρόεδρος Σρόντερ ̄ταν ό μόνος πού ἀπάντησε. Είπε γρήγορα: «Ἀλλά Ρέν, οὔτε κι ἐσύ ἥσουν τελείως ἔντιμος μαζί μας. Δέν είπες [στήν τηλεφωνική συνομιλία] πώς ̄ξερες γιά τήν ἔρευνα στό Τμῆμα Συγγραφῆς». Ἀπάντησα: «Μέ ρώτησες;» «Όχι», ̄ταν ἡ ἀπάντησή του. Είπα: «Ἀν τό είχες κάνει, θά σου είχα πεῖ χωρίς δισταγμό. Ο ”Εντ Ντάνλαπ μοῦ τηλεφώνησε και τό ἀνέφερε». Λίγο μετά ὁ Κάρολ Κλάνι, ἀλλο ἔνα μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Προεδρίας, παραδέχθηκε μέ χαμόγελο δτι «δέν ̄μασταν ἀπόλυτα ἔντιμοι μέ τόν Ρέν», και πρόσθεσε δτι «ἄν ό Ρενέ Βάσκες ἀπαντοῦσε στίς ἔρωτήσεις μέ τόν τρόπο πού τό ἔκανε ό

τα και δτι ὅλη ἡ ἐκκλησία είχε πράξει ἔτσι (κάτι πού θά ̄ταν καταπληκτικό συμβάν γιά τούς Μάρτυρες τοῦ Ἱεροῦ). Τό γεγονός είναι, πάντως, δτι κατά τήν ὁμιλία πού ἔδωσα στή Φλόριντα, τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1980, ὑπῆρχαν ἀκριβῶς δύο πού πήροαν, ἐγώ και μία γυναίκα πού παρακολουθοῦσσε και δέν ̄ταν Μάρτυρας, ἀλλά μέλος μιᾶς τοπικῆς ἐκκλησίας.

Πέν, δέν θά εἶχε ἀποκοπεῖ». Ἐφόσον οὕτε ὁ Κάρολ οὕτε κανένα ἄλλο μέλος ἀπ' ὅλο τὸ Κυβερνῶν Σῶμα εἶχε κάνει κάποια προσπάθεια νά μιλήσει μέ τὸν Ρενέ, νά παρακολουθήσει τὴν πρώτη «ἔρευνητική» συνέντευξη πού ἔδωσε, ἢ τὴν πρώτη ἀκροαματική διαδικασία, ἢ τή διαδικασία τῆς ἔφεσης, μποροῦσαν νά κρίνουν τίς ἀπαντήσεις του μόνο μέσω τῶν ἐκθέσεων πού τούς ἔδιναν αὐτοί πού εἶχαν διεξαγάγει αὐτές τίς ἐνέργειες γιά λογαριασμό τους. Δέν ἥξερα πῶς ἐνιωθαν πού μποροῦσαν νά κρίνουν ἢ νά συγκρίνουν μέ βάση τέτοιες πληροφορίες ἀπό δεύτερο χέρι. Ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας, στήν ὅποια περιλαμβανόταν ὁ Κάρολ Κλάιν, ἥταν πρόθυμη νά δρεῖ χρόνο γιά νά συναντηθεῖ μέ κατηγόρους, ν' ἀκούσει νά ἐκφέρονται κατηγορίες, περιλαμβανόμενων τῶν δυσμενῶν καταθέσεων πού δόθηκαν ἀπό τὸ ζεῦγος Γκοντίνες καί τὸν Μπονέλι, ἀλλά δέν εἶχε δρεῖ καιρό νά μιλήσει οὕτε σέ ἔναν ἀπό τούς κατηγορούμενους. Δέν μπορῶ νά πῶ ὅτι αὐτό εἶναι παραδειγματική ἔκφραση ἀδελφικῆς ἀγάπης, αἰσθήματος συντροφικότητας ἢ εὐσπλαχνίας.

Ἡ πλειοψηφία τῶν μελῶν τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ἀπλά καθόταν κι ἄκουγε, χωρίς νά θέτει ἐρωτήσεις καί νά κάνει σχόλια. Μετά ἀπό δύο ἡ τρεῖς ὥρες (ἥμουν πολύ ἐπηρεασμένος συναισθηματικά γιά νά ἔχω ἐπίγνωση τοῦ χρόνου), μέ πληροφόρησαν ὅτι μποροῦσα νά φύγω ἀπό τήν αἴθουσα διασκέψεων καί ὅτι θά ἔρχονταν σ' ἐπαφή μαζί μου. Πῆγα στό γραφεῖο μου καί περίμενα. Ἡρθε τό μεσημέρι, καί κοιτώντας ἀπό τό παράθυρο εἶδα μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος νά περπατοῦν στόν κῆπο, πηγαίνοντας πρός τίς τραπέζαριες. Δέν εἶχα ὅρεξη γιά φαγητό καί συνέχισα νά περιμένω. Ὁταν ἡ ὥρα πῆγε τρεῖς, ἔνιωσα πολύ ἔξαντλημένος νά μένω ἐκεῖ, καί πῆγα στό δωμάτιό μου. Οἱ προηγούμενες ἔβδομάδες, ἡ τηλεφωνική συνομιλία μέ τόν πρόεδρο καί τό σόκ πού ἀκολούθησε τήν ἀνακάλυψη τοῦ πόσο παραπλανητική ἥταν, ἡ ἀγωνία πού ἔξέφραζαν σέ μιά συρροή τηλεφωνημάτων αὐτοί πού ὑπέκειντο σέ σφοδρή ἀνάκριση καί πίεση, ἡ ταχύτητα καί ἀνηλεότητα τῶν ἀποκοπῶν πού ἀκολούθησαν, καί, πάνω ἀπ' ὅλα, ἡ συνεχιζόμενη σιωπή ἐκ μέρους τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος νά μέ ἐνημερώσει γιά ἔστω

μία ἀπ' ὅλες αὐτές τίς ἐξελίξεις, εἶχε τώρα κορυφωθεῖ ἀπό τήν ἐμπειρία μου ἐκεῖνο τό πρωί, τήν ψυχοράτητα στάσης πού μοῦ ἔδειξαν καὶ τίς ὥρες ἀναμονῆς πού ἀκολούθησαν. Τό ἀπόγευμα ἡμουν ἄρρωστος σωματικά.

Τό ἵδιο 6ράδυν ὁ πρόεδρος Σρόντερ τηλεφώνησε στό δωμάτιό μας, ζητώντας μου νά συναντηθῶ μέ τό Κυβερνῶν Σῶμα για μιά 6ραδινή συνεδρίαση μέ ἐπιπλέον ἐρωτήσεις.⁶ Η γυναίκα μου εἶχε ἀπαντήσει στό τηλέφωνο γιά μένα, καὶ τῆς εἴπα νά τόν ἐνημερώσει ὅτι ἡμουν ἀπλά πολύ ἄρρωστος γιά νά πάω καὶ ὅτι εἶχα πεῖ δ, τι εἶχα νά πῶ. Μποροῦσαν νά ἀποφασίσουν δαιτζόμενοι σέ αὐτά πού εἶχαν ἀκούσει.

'Αργότερα τό ἵδιο 6ράδυν, ὁ Λάιμαν Σουίνγκλ, πού ἔμενε σέ δωμάτια δύο ὄρόφους πάνω ἀπό μᾶς, ἤρθε νά δεῖ πῶς αἰσθανόμενον. Τό ἐκτίμησα καὶ τοῦ εἴπα πόσο ἀγχώδης ἦταν αὐτή ἡ περίοδος τῶν πολλῶν ἑδομάδων. Εἴπα ἀκόμα ὅτι αὐτό πού μέ ἀνησυχοῦσε πιό 6αθιά δέν ἦταν τό τί μέτρα μπορεῖ νά ἀποφάσιζε νά λάβει τό Κυβερνῶν Σῶμα ώς πρός ἔμένα, ἀλλά ὅτι εἶχε φτάσει νά κάνει ὅμιοφες ἀλήθειες τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ νά φαίνονται ἀσχημες. Τό ἐννοοῦσα τότε καὶ ἐξακολουθῶ νά πιστεύω ὅτι ἡ σοβαρότερη πλευρά αὐτῶν πού ἔλαβαν χώρα ἦταν ὁ τρόπος πού μιά σειρά ἀπό διδασκαλίες τῆς 'Οργάνωσης χρησιμοποιήθηκαν ώς πρότυπο γιά τήν ἀξιολόγηση ξεκάθαρων διατυπώσεων τῆς Βίδλου καὶ ὅτι αὐτές οἵ ξεκάθαρες διατυπώσεις (ἐπειδή δέν συμμιօρφώνονταν μέ τό «μοντέλο» ἔρμηνείας τῆς 'Οργάνωσης) εἶχαν περιγραφεῖ ώς στρεβλωμένες διδασκαλίες πού ἀποδείκνυαν «ἀποστασία».

Εἶχα κατά νοῦ τέτοιες ξεκάθαρες ἀλλά ὅμιοφες δηλώσεις τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, δπως:

"Ἐνας εἶναι ὁ δάσκαλός σας, ἐνῷ ὅλοι ἐσεῖς εἴστε ἀδελφοί.

Δέν εἴστε κάτω ἀπό νόμο, ἀλλά κάτω ἀπό παρ' ἀξία καλοσύνη.

"Ολοι ὅσοι ὀδηγοῦνται ἀπό τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, αὐτοί εἶναι Υἱοί τοῦ Θεοῦ.

"Ἐνα σῶμα ὑπάρχει καὶ ἔνα Πνεῦμα, ὅπως ἀκριβῶς κλη-

θήκατε σέ μία ἐλπίδα στήν όποια κληθήκατε· Ἐνας Κύριος, μία πίστη, ἔνα βάπτισμα· Ἐνας Θεός καί Πατέρας ὅλων, ὁ ὅποιος εἶναι πάνω σέ ὅλους καί μέσω ὅλων καί σέ ὅλους.

Διότι ὅποτε τρῶτε αὐτό τό ψωμί, καί πίνετε αὐτό τό ποτήρι, ἐξακολουθεῖτε νά ἐξαγγέλετε τόν θάνατο τοῦ Κυρίου, ἔως ὅτου αὐτός ἔρθει.

Διότι ὑπάρχει ἔνας Θεός, καί ἔνας μεσίτης μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπων, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἔνας ἀνθρωπος.

Δέν ἀνήκει σέ σᾶς νά γνωρίζετε τά χρόνια καί τούς καιρούς, πού ὁ Πατέρας ἔβαλε στή δική του ἀρμοδιότητα.³⁷

Ἄντιθέτως, τά ὄκτω σημεῖα πού χρησιμοποίησε ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας ώς ἔνα εἶδος “Ομοιογίας Πίστεως” μέ τήν όποια ἔκρινε τούς ἀνθρώπους, δέν εἶχαν οὔτε ἔστω σημεῖο ὅπου ἡ σχετική διδασκαλία τῆς Ἐταιρείας μποροῦσε νά ὑποστηριχεῖ ἀπό ἀπλές, σαφεῖς δηλώσεις στή Γραφή. Τί ξεκάθαρη δήλωση θά μποροῦσε κανείς, εἴτε μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος εἴτε ὅποιοσδήποτε ἄλλος, νά δείξει στή Γραφή καί νά πεῖ: «Ἐδῶ ἡ Βίβλος λέει καθαρά»:

1. “Οτι ὁ Θεός ἔχει μία “δογμάνωση” στή γῆ – μία δογμάνωση τοῦ εἶδους ὑπό συζήτηση – καί χρησιμοποιεῖ ἔνα Κυβερνῶν Σῶμα γιά νά τήν κατευθύνει; **Ποῦ κάνει τέτοιες δηλώσεις ἡ Βίβλος;**

37. Ματθ. 23:8· (ἀρχαῖο κείμενο: «εἰς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ διδάσκαλος, ὁ Χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε.»)· Ρωμ. 6: 14, 8:14 (ἀρχ. κείμ.: «οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμου ἀλλ’ ὑπὸ χάριν» - «ὅσοι γάρ πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὕτοι εἰσιν υἱοὶ Θεοῦ.»)· Ἐφεσ. 4:4-6 (ἀρχ. κείμ. «4 ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μᾶζῃ ἐλπίδι τῆς ηλήσεως ὑμῶν· 5 εἰς Κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα· 6 εἰς Θεός καὶ πατήρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν ὑμῖν.»)· Α' Κορ. 11:26 (ἀρχ. κείμ.: «οσάκις γὰρ ἀν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε ἀχρις οὗ ἀν ἔλθῃ»)· Α' Τιμ.2:5 (ἀρχ. κείμ. «εἰς γάρ Θεός, εἰς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἀνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς»)· Πράξ. 1:7 (ἀρχ. κείμ. «οὐχ ὑμῶν ἐστιν γνῶναι χρόνους ἡ καιροὺς οὓς ὁ πατήρ ἔθετο ἐν τῇ Ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ»).

2. "Οτι ἡ οὐράνια ἐλπίδα δέν εῖναι ἀνοιχτή γιά ὅποιονδήποτε καὶ ὄλους ὅσοι θά τήν ἐνστερνιστοῦν, ὅτι ἔχει ἀντικατασταθεῖ ἀπό μιά ἐπίγεια ἐλπίδα (ἀπό τό 1935) καὶ ὅτι τά λόγια τοῦ Χριστοῦ σέ σχέση μέ τό ἐμβληματικό ψωμί καὶ τό κρασί: «Κάντε αὐτό σέ ἀνάμνησή μου», δέν ἰσχύουν γιά ὅλα τά ἄτομα πού πιστεύουν στήν ἀντί λύτρου θυσία του; **Ποιές γραφές κάνουν τέτοιες δηλώσεις;**
3. "Οτι ὁ «πιστός καὶ φρόνιμος δοῦλος» εῖναι μιά «τάξη» πού ἀποτελεῖται ἀπό δρισμένους μόνο χριστιανούς, ὅτι δέν μπορεῖ νά ἰσχύει γιά ἄτομα, καὶ ὅτι διευθύνει μέσω ἐνός Κυδερνῶντος Σώματος; **Καί πάλι, ποῦ κάνει τέτοιες δηλώσεις ἡ Βίβλος;**
4. "Οτι οἱ Χριστιανοί χωρίζονται σέ δύο κατηγορίες, μέ διαφορετική σχέση μέ τόν Θεό καὶ τόν Χριστό, στή βάση ἐνός ἐπιγείου ἥ ἐπουρανίου πεπρωμένου; **Ποῦ τό λέει αὐτό;**
5. "Οτι τό 144000 στήν Ἀποκάλυψη πρέπει νά ἐκληφθεῖ ὡς κυριολεκτικός ἀριθμός καὶ ὅτι ὁ «πολύς ὅχλος» δέν μπορεῖ νά ἀναφέρεται, καὶ δέν ἀναφέρεται, σέ πρόσωπα πού ὑπηρετοῦν στίς οὐράνιες αὐλές τοῦ Θεοῦ; **Ποῦ δρίσκουμε τέτοιες δηλώσεις στή Βίβλο;**
6. "Οτι οἱ «ἔσχατες ἡμέρες» ἀρχισαν τό 1914, καὶ ὅτι ὅταν ὁ ἀπόστολος Πέτρος (στίς Πράξεις 2:17) μίλησε γιά τίς ἔσχατες ἡμέρες σάν νά ἐφαρμόζονται στό διάστημα ἀπό τήν Πεντηκοστή καὶ μετά, δέν ἐννοοῦσε τίς ἵδιες «ἔσχατες ἡμέρες» πού ἐννοοῦσε ὁ Παῦλος (στήν Β' πρός Τιμόθεο 3: 1); **Ποῦ τό λέει;**
7. "Οτι τό ἡμερολογιακό ἔτος τοῦ 1914 ἦταν ἡ ἐποχή πού ὁ Χριστός γιά πρώτη φορά ἐνθρονίστηκε ἐπισήμως ὡς βασιλιάς σέ ὅλη τή γῆ καὶ ὅτι αὐτή ἡ συγκεκριμένη ἡμερομηνία σηματοδοτεῖ τήν ἔναρξη τῆς παρουσίας του; **Ποῦ τό λέει;**
8. "Οτι ὅταν ἡ Ἁγία Γραφή στήν πρός Ἔδραιον 11:16 λέει ὅτι ἀνδρες ὅπως οἱ Ἀδραάμ, Ἰσαάκ καὶ Ἰακώβ «ἐπι-

θυμοῦν ἔνα μέρος καλύτερο, δηλαδή, ἐπουράνιο» αὐτό δέν θά μποροῦσε ἐνδεχομένως νά σημαίνει ότι θά εἶχαν οὐράνια ζωή; **Ποῦ;**

Οὕτε μία διδασκαλία τῆς Ἐταιρείας πού ἀναφέρεται παραπάνω μπορεῖ νά ὑποστηριχθεῖ ἀπό κάποια ξεκάθαρη δήλωση τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Ἡ προσπάθεια ὑποστήριξης τῆς κάθε μίας θά ἀπαιτοῦσε περίπλοκες ἐξηγήσεις, πολύπλοκους συνδυασμούς κειμένων καί, σέ δρισμένες περιπτώσεις, κάτι πού ἰσοδυναμεῖ μέ διανοητική γυμναστική. Ὡστόσο, αὐτές οἱ διδασκαλίες χρησιμοποιήθηκαν γιά νά κρίνουν τόν Χριστιανισμό ἀνθρώπων, ἐκτέθηκαν ὡς βάση γιά νά ἀποφασισθεῖ ἢν τά πρόσωπα πού εἶχαν προσφέρει ἀφειδῶς τίς ζωές τους σέ ὑπηρεσία πρός τόν Θεό ἥταν ἀποστάτες!

Τό πωρί μετά τήν ἀκρόασή μου ἐνώπιον τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ὁ πρόεδρος Σρόντερ ἤρθε στό δωμάτιό μου μ' ἔνα μαγνητόφωνο γιά νά ἡχογραφήσει τήν ἀπάντησή μου σέ κάποια ἐπιπρόσθετη μαρτυρία τοῦ Φάμπιο Σίλβα, ἐνός μέλους τοῦ προσωπικοῦ, ὁ δόπιος ἐξιστοροῦσε πράγματα πού τοῦ εἶπε ὁ Ρενέ Βάσκες ὅταν μιά ἡμέρα τόν μετέφερε ἀπό τό ἀεροδρόμιο. Εἶπα ὅτι δέν εἶχα τίποτα νά σχολιάσω σέ σχέση μέ τέτοιες μαρτυρίες ἐξ ἀκοῆς. Οἱ πρωινές ὠρες πέρασαν. "Ενιωσα τήν ἀνάγκη νά βγῶ ἐξω ἀπό τόν χῶρο καί τήν καταπιεστική ἀτμόσφαιρα πού ἐμπεριεῖχε. "Οταν ἥξερα ὅτι εἶχε περάσει ἡ ὠρα τοῦ μεσημεριανοῦ φαγητοῦ, ἔφυγα ἀπό τό δωμάτιό μου, ἀνέβηκα τίς σκάλες καί μπόρεσα νά μιλήσω μέ τόν Λάιμαν Σουίνγκλ, καθώς πήγαινε ἀπό τό ἀσανσέρ στά δωμάτιά του. Ρώτησα πόσον καιρό ἐπρεπε νά περιμένω ἀκόμη. Μοῦ εἶπε ὅτι εἶχε ἐπιτευχθεῖ μιά ἀπόφαση καί ὅτι θά μέ εἰδοποιοῦσαν τό ἀπόγευμα. Οἱ παρατηρήσεις του μοῦ ἔδωσαν λόγο νά πιστεύω ὅτι δρισμένα μέλη εἶχαν πιέσει ἔντονα γιά ἀποκοπή, καί καθώς μοῦ μιλοῦσε, ξαφνικά τό πρόσωπό του ἔγινε πολύ κουρασμένο καί εἶπε: «Δέν μπορῶ νά καταλάβω πῶς σκέπτονται μερικοί ἀνθρωποι. Ἀντιτάχθηκα, ὡ, πόσο ἀντιτάχθηκα» καί τότε τά χείλη του σφίχτηκαν, οἱ ὠμοί του ἄρχισαν νά ἀνεβοκατεβαίνουν, κι ἄρχισε φανε-

ρά νά κλαίει μέ λυγμούς. Ξαφνικά 6ρέθηκα νά προσπαθῶ νά τόν παρηγορήσω, βεδαιώνοντάς τον ὅτι πραγματικά δέν πείρα-
ζε ποιά θά ῆταν ἡ ἀπόφασή τους, ὅτι ἀπλά ῆθελα νά τελειώσει
τό θέμα. Καθώς τά μάτια του συνέχιζαν νά δακρύζουν, ἔφυγα
ῶστε νά μπορέσει νά πάει στά δωμάτιά του.

”Ηξερα ὅτι κανείς στό Κυβερνῶν Σῶμα δέν ῆταν πιό ἀφοσιωμένος στήν ὁργάνωση τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωδᾶ ἀπ’ ὅτι ὁ Λάιμαν Σουίνγκλ. ”Ενιωθα θαυμασμό καί στοργή γι’ αὐτόν, λόγω τῆς ἐντιμότητας καί τοῦ θάρρους του. Δέν εἶχα ἰδέα ποιά θά ῆταν ἡ στάση του πρός ἐμένα στά ἐπόμε-
να χρόνια.” Ισως καί νά ῆταν δλοκληρωτι-
κά ἀντίθετη. Ξέρω μόνο ὅτι, ἂν ὅχι γιά κά-
πιον ἄλλο λόγο, πάντα θ’ ἀγαπῶ αὐτόν τόν ἀνθρωπο γιά τά
εἰλικρινή αἰσθήματα πού ἐξέφρασε ἐκείνη τήν ἡμέρα στό διά-
δρομο. Ἡ λύπη του μοῦ ἔδωσε δύναμη.³⁸

Ο Λάιμαν Σουίνγκλ.

Τό ἀπόγευμα δ πρόεδρος Σρόντερ μοῦ ἔφερε τήν ἀπόφαση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος. Προφανῶς αὐτοί πού ζητοῦσαν τήν ἀποκοπή μου δέν εἶχαν ἐπιτύχει πλειοψηφία δύο τρίτων, γιατί ἀπλά μέ ἐνημέρωσε ὅτι μοῦ ζητοῦσαν νά παραιτηθῶ ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα, ἀλλά καί ἀπό τό προσωπικό. Τό Κυβερνῶν Σῶμα προσφερόταν νά βάλει ἐμένα (καί τή γυναίκα μου) σέ αὐτό πού εἶναι γνωστό ὡς «Κατάλογος’ Ασθενῶν Εἰδικῶν Σκα-
πανέων» (μιά οὐθιμιση πού συχνά προσφέρεται στούς Ἐπισκό-
πους Περιφερείας καί Περιοχῆς οἱ ὅποιοι πρέπει νά ἐγκαταλεί-
ψουν τό ἔργο περιοδείας λόγω γήρατος ἢ κακῆς ὑγείας). Οι γραμμένοι στόν κατάλογο αὐτόν ὑποβάλλουν ἐκθεση κάθε μή-
να στήν Ἐταιρεία καί λαμβάνουν μηνιαῖο οἰκονομικό διόρθη-

38. Κατά τούς μῆνες πού ἀκολούθησαν, δ Λάιμαν Σουίνγκλ, ἀν καί συνέχισε νά εἶναι μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ἀπομακρύνθηκε ἀπό τή θέση του ὡς συντονιστής τῆς Ἐπιτροπῆς Συγγραφῆς καί τοῦ Τμήματος Συγ-
γραφῆς, ὅπου τόν ἀντικατέστησε ὁ Λόουντ Μπάρου. Ἀφότου ἔγιναν αὐτά,
δ Λάιμαν πέθανε.

μα, ἀλλά δέν ἔχουν τὴν ὑποχρέωση νά ἐπιτύχουν κάποια συγκεκριμένη «ποσόστωση» ὡρῶν σέ ἔργο κηρύγματος.³⁹ Τόν πληροφορήσαμε ὅτι κανείς ἀπ' τούς δύο μας δέν ἔνιωθε ὅτι ἥθελε νά εἶναι κάτω ἀπό τὴν ὅποια ρύθμιση πού συνεπαγόταν κάποια ὑποχρέωση, ἔστω καί ὑπονοούμενη. Μετά ἔκανε μερικές παρατηρήσεις σχετικά μέ τό «τί ὑπέροχο ἔργο οὗταν» τό «Βοήθημα γιά τὴν Κατανόηση τῆς Βίβλου». Στή συνέχεια ἔφυγε.

“Ἐγραψα τὴν παραίτησή μου, πού παρατίθεται στήν ἐπόμενη σελίδα. Μέχρι τὴν παροῦσα στιγμή δέν ἔχω παραλείψει νά κάνω ὅ,τι ἔχω πεῖ ἐκεῖ.

May 22, 1980

Governing Body

Dear Brothers:

*By means of this letter I submit
my resignation as a member of the
Governing Body.*

*I will also be terminating my Bethel
service.*

*My prayers will continue to be offered
on your behalf as well as for Jehovah's
Good servants earthwide.*

Your brother,

P.W. Franz

‘Η ἐπιστολή παραίτησης τοῦ Ρέϋμοντ Φράντζ: «22 Μαΐου 1980.

Πρός τό Κυβερνῶν Σῶμα.

‘Αγαπητοί ἀδελφοί: Μέ τὴν παροῦσα ἐπιστολή ὑποβάλλω τὴν παραίτησή μου ἀπό μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος.

Θά τερματίσω ἐπίσης τὴν ὑπηρεσία μου στό Μπέθελ.

Θά συνεχίσω νά προσεύχομαι γιά σᾶς, ὅπως καί γιά ὅλους τοὺς δούλους τοῦ Ἰεχωδᾶ Θεοῦ παγκοσμίως.

‘Ο ἀδελφός σας, P. W. Φράντζ

39. Πιστεύω ὅτι τότε τό μηνιαῖο ἐπίδομα ἦταν περίπου 175 δολάρια ἀνά ἄτομο.

“Η γυναίκα μου κι έγώ φύγαμε γιά δύο μέρες γιά νά θέσουμε τά συναισθήματά μας υπό έλεγχο, καί στή συνέχεια έπιστρέψαμε γιά νά έτοιμάσουμε τά υπάρχοντα πού θά παίρναμε μαζί μας.” Αφησα τό μεγαλύτερο μέρος τῶν ἀρχείων μου πίσω, παίρνοντας κατά κύριο λόγο τά ἀρχεῖα σχετικά μέ τά θέματα στά δόποια είχα περισσότερο ἀναμειχθεῖ προσωπικά. ”Ενιωσα τήν ἀνάγκη νά είμαι σέ θέση νά τεκμηριώσω τή θέση μου σέ τέτοια θέματα, ἀν ἡ θέση αὐτή διαστρεβλωνόταν στό μέλλον, ὅπως καί ἔγινε σέ πολλές περιπτώσεις.

Στήν έπιστροφή μας, είδα τόν ”Εντ Ντάνλαπ νά στέκεται ἔξω ἀπό ἔνα ἀπό τά κτίρια τῶν Κεντρικῶν Γραφείων. ’Εκείνη τήν ἡμέρα ἐπρόκειτο νά συναντηθεῖ μέ μιά δικαστική ἐπιτροπή.

‘Ο ”Εντ ἥταν τότε ἔξηντα ἐννέα ἐτῶν. Τό προηγούμενο ἔτος, τό 1979, συζητοῦσε σοβαρά ν’ ἀφήσει τά Κεντρικά Γραφεῖα. Γνώριζε ὅτι είχε γίνει ἀντικείμενο προσωπικῆς ἐπίθεσης τόσο ἐντός τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ὅσο καί ἐκτός αὐτοῦ. Σέ ἔνα σημεῖο είχε ζητήσει ἀπό τήν ’Επιτροπή Συγγραφῆς νά τόν ἀπαλλάξει ἀπό τήν παρενόχληση. ‘Η ’Επιτροπή Συγγραφῆς διόρισε τρία ἀπό τά μέλη της, τόν Λάιμαν Σουίνγκλ, τόν Λόυντ Μπάρου καί τόν ”Εβαρτ Τοίτυ, νά μιλήσουν στό μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος Κάρλ Κλάιν (τότε δέν ἥταν μέλος τῆς ’Επιτροπῆς Συγγραφῆς, ἀν καί ἔγινε μετά τήν παραίτηση τοῦ Τοίτυ). Τόν παρακάλεσαν νά ἀποφεύγει νά μπαίνει στό γραφεῖο τοῦ ”Εντ καί νά τοῦ μιλᾶ αὐστηρά, καθώς καί νά ἀποφεύγει νά μιλᾶ στούς ἄλλους γιά τόν ”Εντ μέ τέτοιον τρόπο. Αὐτό φάνηκε νά φέρνει ἀποτέλεσμα γιά ἔνα διάστημα ὡς πρός τίς ἐκφράσεις ἔξω ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα, ὅχι ὅμως ἐντός τοῦ Σώματος καί τῶν συνεδριάσεών του.

“Οταν, στά τέλη τοῦ 1979, ἐνημέρωσα τόν ”Εντ γιά τίς σκέψεις μας νά φύγουμε, είπε ὅτι είχε σταθμίσει τήν ἰδέα, ἀλλά είχε καταλήξει στό συμπέρασμα ὅτι δέν ἥταν ἐφικτό γιά τόν ἴδιο. Στήν προχωρημένη του ἡλικία καί μέ τήν οἰκονομική του κατάσταση δέν ἔβλεπε πῶς θά μποροῦσε λογικά νά ἐλπίζει νά στηρίξει οἰκονομικά τόν ἔαυτό του καί τή σύζυγό του. Παραμένοντας, θά είχαν τουλάχιστον ἔνα μέρος γιά νά ζοῦν, φαγητό, καί

ἰατρική περίθαλψη ὅταν τῇ χρειάζονταν. ”Ἐτσι, εἶπε, εἶχε ἀποφασίσει νά μείνουν, καί πρόσθεσε: «”Αν μέ παραενοχλήσουν στό Τμῆμα Συγγραφῆς, θά ζητήσω ἀπλά νά μεταφερθῶ στό ξυλουργεῖο ἢ σέ κάποιο ἄλλο εἶδος ἐργασίας».

Λιγότερο ἀπό ἔνα χρόνο ἀργότερα, δρέθηκε ἐγκαλούμενος σέ ἀκροαματική διαδικασία δικαστικῆς ἐπιτροπῆς. Τή μέρα πού τόν εἶδα μιοῦ εἶπε: «Θά εἴμαι πολύ εἰλικρινής μαζί τους. Εἶναι ἐνάντια στό χαρακτήρα μου νά ὑπεκφεύγω». Εἶπε ὅτι δέν εἶχε πολλές ἀμφιβολίες ώς πρός τό τί θά ἔκανε ἡ ἐπιτροπή.

Πλησίαζε τό τέλος τοῦ Μαῖου. Εἶχαν περάσει περίπου ἔξι ἑδομάδες ἀπό τότε πού ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας εἶχε παίξει ἐνώπιον τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος τή μαγνητοταινία μέ τούς Γκοντίνες, στήν δόποια τό ὄνομα τοῦ ”Ἐντ ἀναφέρθηκε ἀρκετές φορές. Σχεδόν τό ἵδιο χρονικό διάστημα εἶχε περάσει ἀπό τότε πού ὁ Μπάρου καί ὁ Μπάρο τοῦ εἶχαν πάρει συνέντευξη, διαβεβαιώνοντάς τον ὅτι «ἀπλῶς ἀναζητοῦσαν πληροφορίες». Κατά τή διάρκεια ὅλων αὐτῶν τῶν ἑδομάδων, οὕτε ἔνας ἀπό τήν Ἐπιτροπή Προεδρίας δέν τόν προσέγγισε γιά νά συζητήσει τά θέματα αὐτά μαζί του, νά τόν ἐνημερώσει σχετικά μέ τίς σοδαρές καταγγελίες πού εἶχαν γίνει, ἀν καί ὁ ”Ἐντ Ντάνλαπ ἦταν ἀκριβῶς ἀνάμεσά τους, δουλεύοντας ἀκόμη καί μέχρι τό τέλος σ’ ἔνα διορισμό ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα νά προετοιμάσει ἔνα βιβλίο γιά τή ζωή τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτοί διηγήθυναν πλήρως τήν ὅλη ὑπόθεση, γνώριζαν ὅλοι στενά τόν ”Ἐντ, κι ὅμως μέχρι τό τέλος δέν τοῦ εἶπαν μία λέξη ἐπί τοῦ θέματος.⁴⁰

40. Ὁ ”Ἀλμπερτ Σρόντερ ἦταν συνεκπαιδευτής μέ τόν ”Ἐντ στή Σχολή Γαλαάδ γιά πολλά χρόνια. Ὁ Κάρολ Κλάιν ἐργαζόταν στό ἵδιο Τμῆμα Συγγραφῆς μέ αὐτόν, τό γραφεῖο του ἦταν ἀκριβῶς στή διπλανή πόρτα μέ τοῦ ”Ἐντ· ὁ Γκράντ Σοῦτερ, ἔνα περίπου χρόνο πρὶν ἀπό αὐτά τά γεγονότα, εἶχε ἔρθει στόν ”Ἐντ μ’ ἔνα διορισμό πού ἐκεῖνος (ὁ Σοῦτερ) εἶχε λάβει γιά νά προετοιμάσει (ἔνα σχεδιάγραμμα γιά μιά σειρά μαθημάτων μέ συζητήσεις στό σεμινάριο τοῦ Γραφείου Τμήματος) καί ζήτησε ἀπό τόν ”Ἐντ νά τόν προετοιμάσει γι’ αὐτόν, λέγοντας ὅτι ἦταν πολύ ἀπασχολημένος καί ἦταν δέσμιος ὅτι ὁ ”Ἐντ «θά ἔκανε καλύτερη δουλειά ἐτοι κι ἀλλιώς».

Μετά τήν ἀρχική συνέντευξη τοῦ Μπάρου καὶ τοῦ Μπάρ μαζί του, σχεδόν γιά ἔξι ἑβδομάδες κανείς ἀπό ὅλοκληρο τὸ Κυδερνῶν Σῶμα δέν πῆγε στόν "Εντουαρντ Ντάνλαπ νά μιλήσει γιά τό θέμα, νά τοῦ ἀναπτύξει ἐπιχειρήματα ἢ νά συζητήσει τό Λόγο τοῦ Θεοῦ μ' αὐτόν τόν ἄνθρωπο πού ἦταν συνταυτισμένος γιά σχεδόν μισό αἰώνα, εἶχε δαπανήσει περίπου σαράντα χρόνια στήν ὀλοχόρυια ὑπηρεσία, πίστευε στήν οὐράνια ἐλπίδα, καὶ ἦταν τώρα περίπου ἑβδομήντα ἔτῶν. Αὐτοί οἱ ἕδιοι εἶναι μάρτυρες ὅτι αὐτό εἶναι ἀλήθεια. Πόσο διαφορετικά ἔκαναν ἀπό τόν βοσκό πού θά ἀφήνε τά ἐνενήντα ἐννιά πρόσωπα γιά νά ψάξει καὶ νά δοηθήσει ἔνα «ἀπολωλός» πρόσωπο, γιατί στά μάτια τους τέτοιο ἦταν ὁ "Εντ.

Καί πάλι, μπορεῖ νά ἵσχε ὅτι κάποιοι λίγοι ἀπό αὐτούς πού ἀποκόπηκαν εἶχαν πεῖ κάποιες ἀπερίσκεπτες κουδέντες. Οἱ ἄνωθεν ἐνέργειες αὐτῶν πού εἶχαν τήν ἐξουσία, κατά τή γνώμη μου, μίλησαν πολύ-πολύ δυνατότερα ἀπό τίς ὅποιες τέτοιες κουδέντες.⁴¹

Μιά ἐπιτροπή πέντε ἀνδρῶν ἀπό τό προσωπικό τῶν Κεντρικῶν Γραφείων διορίστηκε νά δικάσει τόν "Εντ Ντάνλαπ. Τό Κυδερνῶν Σῶμα παρέμεινε στό παρασκήνιο. Καί οἱ πέντε ἦταν νεώτεροι ἀπό τόν "Εντ καὶ κανείς δέν ὅμολογοῦσε ὅτι ἦταν ἀπό τούς «κεχρισμένους». Εφτασαν στήν ἀπόφασή τους μετά ἀπό διαδουλεύσεις μᾶς μόλις ἡμέρας.

Ἄρκετά χρακτηριστικές τῆς στάσης πού ἐπιδείχθηκε ἦταν αὐτές οἱ ἐκφράσεις:

"Οταν ωτήθηκε γιά τίς ἀπόψεις του σχετικά μέ τίς διδασκαλίες τῆς 'Οργάνωσης γιά δύο τάξεις χριστιανῶν, ὁ "Εντ ἐπέστησε τήν προσοχή τους στήν πρός Ρωμαίους ἐπιστολή, κεφ. 8, στίχο 14, ὅτι «ΟΛΟΙ ὅσοι καθοδηγοῦνται ἀπό τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ» εἶναι Υίοι τοῦ Θεοῦ. Ρώτησε: «Πῶς ἀλλιώς μπορεῖτε νά τό καταλάβετε;» Ο Φρέντ Ράσκ, πού εἶχε ὑπηρετήσει ὡς ἐκπαιδευτής στή Σχολή Γαλαάδ γιά ἀρκετά χρόνια ἐνῶ ὁ "Εντ ἦταν γραμματέας, εἶπε: «"Ω, "Εντ, αὐτή εἶναι μόνο ἡ δική σου ἑρμη-

41. Α' Ιωάν. 3:14-16, 18.

νεία». Ὁ Εντ ρώτησε: «Τότε πῶς ἀλλιῶς θά τό ἐξηγοῦσες;» Ἡ ἀπάντηση τοῦ Φρέντ Ράσκ ἦταν: «Κοίτα,» Εντ, ἐσύ εἶσαι πού δικάζεσαι, ὅχι ἐγώ».

Οταν τὸν ρώτησαν γιά τήν διαμόρφωση τῶν κανονισμῶν τῆς ὁργάνωσης, τόνισε ὅτι ὁ χριστιανός δέν εἶναι κάτω ἀπό νόμο, ἀλλά κάτω ἀπό παρ' ἀξίαν καλοσύνη (ἢ «χάρη»). Εἶπε ὅτι ἡ πίστη καὶ ἡ ἀγάπη ἦταν μεγαλύτερες δυνάμεις πρός δικαίωση, ἀπ' ὅ,τι θά μποροῦσε ποτέ νά εἶναι ὁ νόμος.

Ο Ρόμπερτ Γουόλεν εἶπε: «Μά »Εντ, μου ἀρέσει νά ἔχω κάποιον νά μου λέει τί νά κάνω». Έχοντας κατά νοῦ τούς λόγους τοῦ ἀποστόλου στήν πρός Ἔβραιους, κεφ. 5 στίχοι 13 καὶ 14, ὅτι οἱ χριστιανοί δέν ἔπρεπε νά εἶναι σάν νήπια ἀλλά σάν ὄριμοι ἀνθρώποι οἱ ὅποιοι «μέσω τῆς χρήσης ἔχουν τίς αἰσθήσεις τῆς ἀντίληψής τους γυμνασμένες γιά νά διακρίνουν καί τό δρόμο καί τό ἐσφαλμένο», δ. Ὁ Εντ ἀπάντησε: «Τότε χρειάζεται νά διαβάζεις τή Βίβλο σου περισσότερο». Ο Ρόμπερτ Γουόλεν χαμογέλασε καί εἶπε: «Ἐγώ καί δύο ἑκατομμύρια ἄλλοι». Ὁ Εντ ἀπάντησε: «Τό γεγονός ὅτι αὐτοί δέν τό κάνουν δέν σέ δικαιολογεῖ νά μήν τό κάνεις ἐσύ». Τόνισε ὅτι αὐτό ἦταν τό κύριο πρόβλημα, οἱ ἀδελφοί ἀπλά δέν μελετοῦσαν τή Βίβλο· στηρίζονταν στίς ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας· οἱ συνειδήσεις τους δέν ἦταν γυμνασμένες πραγματικά **Άγιογραφικά**.

Προφανῶς, ὁ σημαντικότερος παράγοντας πού ἐπεξηγήθηκε σέ ὅλη τή συνεδρίαση, ἦταν ὅτι σέ δύο περιπτώσεις δ. Ὁ Εντ εἶχε Γραφικές συζητήσεις μέ μερικούς ἀπό αὐτούς πού εἶχαν τώρα ἀποκοπεῖ. Ἡ δικαστική ἐπιτροπή δέν εἶχε ἀποδείξεις ὅτι ἔτσι εἶχαν τά πράγματα, ἀλλά δ. Ὁ Εντ πρόσφερε ἐθελοντικά τίς πληροφορίες, ἔχοντας πεῖ ἀπό τήν ἀρχή ὅτι σκόπευε νά εἶναι τελείως ἀνοιχτός μαζί τους σέ ὅλα τά σημεῖα. Αὐτά τά πρόσωπα τόν εἶχαν πλησιάσει καί σέ δύο περιπτώσεις εἶχαν φάει μαζί του, καί μετά ἀπό αὐτό συζήτησαν μέρη τῆς πρός Ρωμαίους.⁴²

42. Ὁ Εντ εἶχε διοριστεῖ ἀπό τήν Ἐπιτροπή Διδασκαλίας τοῦ Κυδερνῶντος Σώματος γιά νά διεξαγάγει μιά κανονική σειρά μαθημάτων στήν πρός Ρωμαίους στά σεμινάρια γιά τά μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Τμήματος.

‘Η δικαστική ἐπιτροπή ἥθελε νά μάθει ἄν ὁ Ἐντ θά μιλοῦσε σέ ὅποιονδήποτε ἄλλον γι’ αὐτά τά σημεῖα. Ἀπάντησε ὅτι δέν εἶχε πρόθεση νά «κάνει ἐκστρατεία» μεταξύ τῶν ἀδελφῶν. Ἀλλά εἶπε ὅτι ἄν πρόσωπα ἔρχονταν σ’ αὐτόν ἵδιαιτέρως ζητώντας δοήθεια καί μποροῦσε νά τούς καθοδηγήσει στήν Ἀγία Γραφή για ἀπαντήσεις στά ἐρωτήματά τους, θά τό ἔκανε, θά αἰσθανόταν τήν ὑποχρέωση νά τούς δοηθήσει. Κατά πᾶσαν πιθανότητα, αὐτός ἦταν ὁ ἀποφασιστικός παράγοντας. Τέτοια ἐλευθερία ἐμπιστευτικῆς Γραφικῆς συζήτησης καί ἔκφρασης δέν ἦταν ἀποδεκτή, τή θεωροῦσαν αἰρετική, ἐπικίνδυνα διασπαστική.

Μιά δήλωση πού ἔγινε ἔμοιαζε ἵδιαιτερα παράδοξη. Ὁ Ἐντ τούς εἶχε πεῖ ξεκάθαρα ὅτι δέν ἐπιθυμοῦσε νά ἀποκοπεῖ, ὅτι χαιρόταν τούς ἀδελφούς καί δέν εἶχε ἐπιθυμία ἡ σκέψη νά ξεκόψει ἀπό αὐτούς. Ἡ ἐπιτροπή τόν παρότρυνε νά «περιμένει τήν ὁργάνωση», λέγοντας: «Ποιός ξέρει;» Ισως σέ πέντε χρόνια ἀπό τώρα πολλά ἀπό αὐτά πού λές νά δημοσιευθοῦν καί νά διδαχθοῦν». Γνώριζαν τήν κυμαινόμενη φύση τῶν διδασκαλιῶν τῆς Ὁργάνωσης, καί ἀναμφίβολα σ’ αὐτή τή βάση ἔνιωσαν ὅτι μποροῦσαν νά τό ποῦν αὐτό. Ἀλλά πόση πεποίθηση ὡς πρός τήν ὁρθότητα, τή σταθερή Γραφική βάση τῶν ἐν λόγῳ διδασκαλιῶν ἔδειχνε αὐτό ἐκ μέρους τους; Ἀν ἦταν πρόθυμοι νά δεχτοῦν τήν πιθανότητα ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς ὁργάνωσης σ’ αὐτά τά σημεῖα δέν μποροῦσε νά εἶναι πιό σταθερή καί διαρκής, πῶς μποροῦσαν νά τά χρησιμοποιοῦν ὡς βάση γιά ν’ ἀποφασίσουν ἄν αὐτός ὁ ἄνθρωπος ἦταν πιστός ὑπηρέτης τοῦ Θεοῦ ἡ ἀποστάτης;

‘Αν θεωροῦσαν ὅτι αὐτές οἱ διδασκαλίες (στίς ὅποιες ἡ ἐπιτροπή Προεδρίας εἶχε ἀποδώσει τόσο μεγάλη σπουδαιότητα) ἦταν τόσο ὑποκείμενες σέ ἄλλαγή πού θά ἀξιζε νά περιμένει νά δεῖ τί θά ἔφερναν πέντε χρόνια, γιατί δέν ἀξιζε ἐπίσης νά ἀναβάλουν κάθε δικαστική ἐνέργεια ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου πού εἶχε δώσει ὅχι πέντε χρόνια, ἀλλά μισό αἰώνα ὑπηρεσίας στήν Ὁργάνωση;

‘Η λογική μιᾶς τέτοιας προσέγγισης μπορεῖ νά κατανοηθεῖ

μόνο ἄν κανείς δέχεται καὶ ἀσπάζεται τήν ἀρχή ὅτι τά συμφέροντα ἐνός ἀνθρώπου – περιλαμβανομένου τοῦ καλοῦ του ὀνόματος, τῆς ὑπόληψης πού κέρδισε δύσκολα, τά χρόνια τῆς ζωῆς του πού ἔδειψε σέ ὑπηρεσία – εἰναι δόλα ἀναλώσιμα ἄν συγκρούονται μέ τούς ἀντικειμενικούς σκοπούς μιᾶς ὁργάνωσης.

Εἶμαι σίγουρος ὅτι ὁ καθένας σ' ἔκεινή τή δικαστική ἐπιτροπή ἀναγνώριζε ὅτι ὁ Ἐντουαρντ Ντάνλαπ εἶχε βαθιά ἀγάπη γιά τόν Θεό, γιά τόν Χριστό καὶ γιά τή Βίβλο – κι ὅμως ἔκριναν ὅτι ἔπρεπε νά ἀναλάδουν δράση ἐναντίον του. Γιατί; Γνώριζαν τήν τάση πού ἐπικρατοῦσε μέσα στό Κυνερνῶν Σῶμα, ἡ ὅποια ἐκφραζόταν μέσω τῆς Ἐπιτροπῆς Προεδρίας του. Ἡ ἀφοσίωση στήν ὁργάνωση ἀπαιτοῦσε νά πάρουν τέτοια μέτρα ἐναντίον του, ἐπειδή ὁ ἀνθρωπος αὐτός δέν δεχόταν, δέν μποροῦσε νά δεχθεῖ, δλες τίς διδασκαλίες καὶ ἐρμηνεῖες ἔκεινης τῆς ὁργάνωσης.

Ἐτσι ἀπέκοψαν τόν Ἐντ Ντάνλαπ, καὶ τοῦ ζητήθηκε νά φύγει ἀπό τό σπίτι του στά Κεντρικά Γραφεῖα τοῦ Μπέθελ. Ἐπέστρεψε στήν Ὁκλαχόμα ὅπου εἶχε μεγαλώσει καὶ ὅπου, 72 χρόνων πιά, συντηροῦσε τή γυναίκα του καὶ τόν ἑαυτό του κολλώντας ταπετσαρίες, ἔνα ἐπάγγελμα πού εἶχε ἀσκήσει πρίν ἀρχίσει τά 40 χρόνια ὑπηρεσίας ώς ὁλοχρόνιος ἐκπρόσωπος τῆς Βιβλικῆς καὶ Φυλλαδικῆς Ἐταιρείας Σκοπιά.⁴³

Δυσκολεύομαι νά ἐννοήσω πῶς οἱ ὑπεύθυνοι γιά δόλα αὐτά – πραγματικά καὶ πρωταρχικά ὑπεύθυνοι – μποροῦν νά πλησιάζουν τόν Θεό μέ προσευχή τή νύχτα καὶ νά λένε «δεῖξε μας ἔλεος ὅπως κι ἐμεῖς ἔχουμε δεῖξει ἔλεος στούς ἄλλους».

·Ο "Ἐντ Ντάνλαπ καὶ
ἡ σύζυγός του

43. Ὁ "Ἐντουαρντ Ντάνλαπ συνέχισε νά ἐργάζεται μέχρι τά 86 του χρόνια (παρότι ἀδυνατοῦσε σωματικά νά συνεχίσει νά ἐργάζεται ώς ταπετσέρης). Πέθανε στίς 19 Σεπτεμβρίου 1999 σέ ήλικια 88 ἑτῶν.

Κεφάλαιο 12

Ἐπακόλουθα

Γνωρίζω ὅτι μετά τήν ἀναχώρησή μου θά μποῦν ἀνάμεσά σας καταπιεστικοί λύκοι καί δέν θά μεταχειρίζονται τό ποίμνιο μέ τρυφερότητα. – Πράξεις 20:29

“Υπάρχει μιά παλιά ἔκφραση: «Ἐνα σιδερένιο χέρι μέσα σέ βελούδινο γάντι». Δέν πιστεύω ὅτι τά γεγονότα τῆς ἄνοιξης τοῦ 1980 δημιούργησαν τήν τραχύτητα πού ἐπέδειξε ἡ δομή ἔξουσίας. Πιστεύω ὅτι ἡ σκληρότητα δρισκόταν ἥδη ἐκεῖ, ὅτι ἡ ἴστορία αὐτό δείχνει. Άπλως αὐτό πού ἔλαβε χώρα τήν ἄνοιξη τοῦ 1980 ἔγινε αἰτία ν' ἀφαιρεθεῖ τό βελούδινο γάντι, ἐκθέτοντας τήν ἄκαμπτη σκληρότητα ἀπό κάτω. Αὐτά πού ἐπακολούθησαν ἐνισχύουν αὐτό τό συμπέρασμα.

“Οταν ἡ δικαστική ἐπιτροπή ἡ ἀποτελούμενη ἀπό πέντε πρεσβύτερους τοῦ Μπέθελ πού, σύμφωνα μέ δλα τά κριτήρια τῆς δρθότητας, ἔκανε αὐτό πού τό ἴδιο τό Κυβερνῶν Σῶμα ἔπειρε νά κάνει, συνάντησε τελικά τόν” Ἐντ Ντάνλαπ καί τόν πληροφόρησε γιά τήν ἀπόφαση νά τόν ἀποκόψουν, ὁ Ἐντ τούς εἶπε:

«Ἐντάξει, ἀν αὐτή εἶναι ἡ ἀπόφασή σας. Ἀλλά μήν πεῖτε ὅτι αὐτό γίνεται λόγῳ “ἀποστασίας”. Γνωρίζετε ὅτι ἀποστασία σημαίνει ἀνταρσία κατά τοῦ Θεοῦ καί τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, καί γνωρίζετε ὅτι δέν ἀληθεύει αὐτό γιά μένα.»

Στήν ἔκδοση τοῦ Αὐγούστου 1980 τοῦ μηνιαίου ἐντύπου πού καλεῖται «Διακονία τῆς Βασιλείας» καί ἀποστέλλεται σέ δλες τίς ἐκκλησίες, ἡ μπροστινή σελίδα περιελάμβανε κείμενο πού ἐνημέρων ὅτι ἔνας ἀριθμός ἀτόμων στήν οἰκογένεια τοῦ Μπέθελ εἶχε ἀποκοπῆ, καί μετά μιλοῦσε γιά «ἀποστασία κατά τῆς Ὁργάνωσης». Αὐτή ἡ φρασεολογία, παρότι ἦταν καί πάλι ἀνα-

ληθής (γιατί δέν ύπηρχε άνταρσία ούτε κάν κατά τῆς Ὁργάνωσης), ἢταν τουλάχιστον πιό κοντά στήν ἀλήθεια ἀπό διάφορες δηλώσεις πού ἔγιναν ἀλλοῦ.

Στίς 28 Μαΐου, 1980 ἡ ἐπιστολή παραίτησής μου διαβάστηκε στήν οἰκογένεια τῶν Κεντρικῶν Γραφείων. Στίς 29 Μαΐου ὅλοι οἱ πρεσβύτεροι τοῦ Μπέθελ αλήθηκαν σέ συνάντηση. Μεταξύ αὐτῶν ἤταν ὁ Τζών Μίτσελ (Jon Mitchell).⁴ Υπηρετοῦσε ὡς γραμματέας τόσο στό Τμῆμα⁵ Υπηρεσίας ὃσο καί στά γραφεῖα τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος.⁶ Ή μόνη ἐπαφή πού εἶχα μαζί του ἤταν ὅταν μοῦ ἔδγαλε δίζα γιά τό ταξίδι μου στήν Αφρική. Δέν εἶχε ποτέ συζητήσει μὲ κάποιον ἀπό αὐτούς πού ἀποκόπηκαν. Εἶχε ὅμως δεῖ κάποια ἀλληλογραφία ἀπό δικαστικές ἐπιτροπές, ἡ δόπια περνοῦσε ἀπό τά γραφεῖα, καί εἶχε ἀκούσει τά κουτσομπολιά τοῦ Τμήματος σχετικά μέ τίς δίκες γιά «αἴρεση». Διηγούμενος τίς ἐντυπώσεις του ἀπό τή συνάντηση τῶν πρεσβυτέρων καί τίς ὄμιλίες πού ἐκφώνησαν τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος Σρόντερ καί Μπάρον, λέει:

‘Η ὄμιλία τοῦ Σρόντερ ἐπικεντρωνόταν στό θέμα τῆς ὁργάνωσης. Μίλησε γιά τήν «κατά λεπτό τρόπο συντονισμένη ὁργάνωσή» μας καί πᾶς μερικοί πού φαίνεται ὅτι ἔνιωθαν ὅτι δέν μποροῦσαν νά συμφωνήσουν μέ τούς κανόνες καί τίς ρυθμίσεις της «ἔπρεπε νά φύγονταν καί νά μήν ἀνακατεύονται μέ τό περαιτέρω δημιουργικό ἔργο ἐδῶ». (‘Ο Σρόντερ ἐπέδειξε τό βιβλίο «Branch Organization» γιά νά ἐπεξηγήσει μέ παραδειγμα μέ πόσο «λεπτό τρόπο» ἤταν «συντονισμένη ἡ Ὁργάνωση» [Σ.τ.Μ. τό βιβλίο αὐτό διανέμεται μόνο στό προσωπικό τῶν Γραφείων Τμήματος τῆς Ἐταιρείας Σκοπιά] καί εἶπε ὅτι τό ἐντυπο αὐτό περιεῖχε πάνω ἀπό 1000 κανονισμούς καί διατάξεις σχετικά μέ τή λειτουργία τῶν Γραφείων Τμημάτων καί τῶν Κεντρικῶν Γραφείων τοῦ Μπρούκλιν.) Τόνισε ὅτι αὐτό δέν ἤταν «κυνήγι μαγισσῶν», ἀλλά ἔμοιαξε νά συμβαίνει κάποιο «κλάδεμα».

Γι’ αὐτούς πού εἶχαν φύγει, εἶπε: «Δέν εἶναι ὅτι δέν πιστεύονταν στήν Αγία Γραφή, θά ἔπρεπε νά εἶναι ἄθεος κα-

νείς γιά νά σκέπτεται ἔτσι», ἀλλά «τήν καταλαβαίνονν διαφορετικά».

Ολοκλήρωσε τήν ὁμιλία του δεχόμενος ἐρωτήσεις ἀπό τούς πρεσβυτέρους τοῦ Μπέθελ.⁵ Ο Χάρολντ Τζάκσον (Harold Jackson) σήκωσε τό χέρι καί πρότεινε νά γίνει ἔνα «φόρονμ» ἡ ἀνοιχτή συζήτηση γιά τό ποιά ἦταν τά ζητήματα.⁶ Ο Σρόντερ ἀπάντησε ὅτι δέν εἶχαν τέτοια σχέδια. ⁷ Αν εἴχαμε κάποιο ἐρώτημα, θά μπορούσαμε νά στείλουμε ἐπιστολή. ⁸ Άλλος ἔνας πρεσβύτερος, ὁ Γουώλεν Γουέιλ (Warren Weil) ρώτησε ἂν εἴχε ἐξεταστεῖ ἡ πιθανότητα νά δάλουν τούς ἀδελφούς νά δώσουν «δόρκους πίστης». ⁹ Ο ἀδελφός Σρόντερ ἀπάντησε ὅτι σέ αὐτή τήν περίπτωση δέν εἶχαν ἀκολουθήσει αὐτή τήν δόδο.

Η ὁμιλία τοῦ Λόγου φαινόταν νά εἶναι μιά προσπάθεια ἀναίρεσης κάποιων πιστεύω πού φαινομενικά ὑποστήριζαν αὐτοί πού θεωροῦνταν ἀποστάτες καί μιά κλήση γιά πίστη στήν ὁργάνωση. Διάβασε τίς Παροιμίες 24:21, 22, καί προειδοποίησε ὅτι πρέπει νά προφυλαγόμαστε ἀπό «ἐκείνους πού θέλουν νά ἔρθει ἀλλαγή». Μίλησε ὑποτιμητικά γιά ὁρισμένους πού συναντιοῦνταν γιά νά μελετήσουν τή Βίβλο μέ ἀνεξάρτητο τρόπο, ἵσχυριξόμενος ὅτι μερικοί ἔκαναν αὐτό ἀντί νά πηγαίνουν στή μελέτη τῆς Σκοπιᾶς τή Δευτέρα τό ἀπόγευμα.

Ἐπιπλέον μίλησε μέ δυσμενεῖς δόρους γι αὐτούς πού τείνουν νά χρησιμοποιοῦν σχολιολόγια συγγραφέων τῆς Χριστιανοσύνης. (Κάποιοι στό Τμῆμα¹⁰ Υπηρεσίας εἶχαν τούς τόμους τοῦ σχολιολογίου «Barnes' Notes on the New Testament» [σημειώσεις τοῦ Μπάρνες πάνω στήν Καινή Διαθήκη] καί τούς ἄφηναν σέ δημόσια θέα· αὐτή ἡ παρατήρηση τούς ἔξιώθησε νά τούς ἀπομακρύνουν καί νά τούς δάλουν σέ συντάρια.) ¹¹ Ο Μπάρον μίλησε γιά τήν «πλούσια κληρονομιά μας» ὡς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωबᾶ καί ἦταν φανερά ἀναστατωμένος ἀπό τό ἐνδεχόμενο κάποιοι νά μήν τήν εἶχαν σέ ὑψηλή ἐκτίμηση ὅπως ἐκεῖνος, καί νά φαίνονταν νά φέρουν πρόσις ἰδέες πού θά μποροῦσαν νά διλάψουν τήν ἀνά-

πτυξη καί εύημερία τῆς ὁργάνωσης.

Παρότι δέν εἶχε ποτέ συζητήσει σημεῖα τῆς Ἀγίας Γραφῆς ἥ κάποιο ἀπό τά θέματα πού ἐμπεριέχονταν μένει ἐμᾶς, πού ἥμασταν ὁ στόχος τῶν ὅμιλων αὐτῶν, ὁ Τζών γράφει:

‘*Η συνάντηση καί τά γεγονότα πού ἀκολούθησαν εἶχαν ώς ἀποτέλεσμα νά αὐξηθεῖ τό συναίσθημα ἀποκαρδίωσης πού ἀναπτυσσόταν μέσα μου ἀπό τότε πού πρωτοάκουσα τά τρομερά νέα γιά τίς ἀποκοπές καί τήν ἀποπομπή τοῦ ἀδελφοῦ Φράντς.*

Τήν 1η Αὐγούστου 1980 ἡ Σκοπιά περιεῖχε ἔνα ἄρρεν πού ἀπαριθμοῦσε αὐτά πού θεωροῦνταν ώς διάφορα «σημεῖα ἀποστασίας». Ἀλλά ἐγώ εἶχα ἡδη μερικές πολύ ξεκάθαρες ἰδέες ώς πρός τό ποιά ἦταν τά **πραγματικά** σημεῖα ἀποστασίας. Ὡμονν δαθιά συντετριψμένος ἀπό τή συνειδητοποίηση ὅτι ἡ ὁργάνωση ἔμοιαζε ὅλο καί περισσότερο νά παρονοιάζει ἡ ἴδια αὐτά τά σημεῖα, ώς ἔξῆς:

1) ‘*Η ἀπαγόρευση τῆς ἐλεύθερης ἀνάγνωσης τῆς Βίβλου. Ἄν καί ἤξερα ὅτι ἦταν ἀπίθανο νά κάψουν Βίβλους, ἦταν ὅμως φανερό ὅτι ἡ πλήρης ἐλευθερία νά διαβάζουμε τίς Γραφές καί νά ἀπολαμβάνουμε ἀνοιχτές Γραφικές συζητήσεις εἶχε περιοριστεῖ. Γιατί τό Κυβερνῶν Σῶμα νά μήν ἐπιτρέψει μιά ἀνοιχτή συζήτηση γιά τά θέματα ὅπως προτάθηκε, ἰδιαίτερα ἀπό τή στιγμή πού ἐμπλέκονταν ἀτομα τά ὅποια εἶχαν προσφέρει πολλά στήν ὁργάνωση καί ἔχαιραν μεγάλης ἐκτίμησης ώς καλοί μελετητές τῆς Βίβλου; Τί προσπαθοῦσαν νά κρύψουν; Δέν μποροῦσε ἡ «ἀλήθεια» νά ἀντιμετωπίσει εὐθαρσῶς μιά τέτοια ἔξέταση;*

2) ‘*Η προφανής μετατόπιση τῆς ἔμφασης ἀπό τή Βίβλο στήν «πλούσια κληρονομιά μας» ἡ στίς παραδόσεις τῆς Ὁργάνωσης. Ἡξερα πολύ καλά ὅτι αὐτό ὑπῆρξε ἡ πτώση πολλῶν θρησκευτικῶν ὅμαδων, περιλαμβανομένων τῶν Φαρισαίων. Τό κατά Ματθαῖον 15 καί τό κατά Μᾶρκον 7 περιέχουν τά λόγια τοῦ Ἰησοῦ, ὅπον τούς καταγγέλλει ἐπειδή ἔδιναν μεγαλύτερο βάρος στήν παράδοση παρά στό*

λόγο τοῦ Θεοῦ. Ἡ πρόταση νά ξητηθεῖ ἔνας «ὅρκος πίστης» γιά νά διασφαλιστεῖ ἡ πίστη σέ μιά ὀργάνωση και τίς διδασκαλίες της ἦταν γιά μένα ἀπόλυτα φρικτή. Καί ὅμως εἶχε γίνει μέ κάθε σοβαρότητα.

3) Τακτικές ἀνάκρισης. Φαινόταν καθαρά ὅτι τό Κυβερνῶν Σῶμα, τό ὁποῖο θεωροῦσα ὅτι ὑπῆρχε περισσότερο γιά τό σκοπό ὑπηρεσίας πρός τούς ἀδελφούς, ἀσκοῦσε ἐξουσία μέ ἔνα πολύ ἵσχυρό, αὐταρχικό χέρι και ἦταν ἀποφασισμένο νά δράσει γρήγορα και ἀποφασιστικά στό χειρισμό τοῦ θέματος. Δέν θά ἦταν πολύ συνετότερο και σοφότερο ἐκ μέρους τους νά ἐνεργήσουν ἐπιφυλακτικά και μετρημένα, ζυγίζοντας κι ἐξετάζοντας τά θέματα ἀπό κάθε ἄποψη και μετά νά καταλήξουν σέ μιά ἀπόφαση ἀργά και προσεκτικά;

Θυμᾶμαι ὅτι στή συνάντηση τῶν πρεσβυτέρων σκεφτόμουν μέσα μου: «Σταματῆστε! Μή διάξεστε! Δέν δλέπετε τί κάνετε;» ⁷ Ενιωθα ἔτσι, ὅχι ἐπειδή δέν ἥμουν πιστός στήν ὀργάνωση, ἀλλά ἐπειδή τήν ἀγαποῦσα και ἥθελα περισσότερο ἀπό ὅτιδήποτε ἄλλο νά εἶναι βασισμένη γερά σ' ἔνα στερεό θεμέλιο ἀλήθειας.

“Οπως ἐκεῖνος, ἔτσι κι ἐγώ ἀρχικά διατηροῦσα τήν ἐλπίδα ὅτι ἀφοῦ θά εἶχε περάσει ὁ ἐφιάλτης, ἵσως νά ἀρχιζε νά ὑπερισχύει πιό λογικό σκεπτικό, ὅτι τή συναισθηματική, σχεδόν ὑστερική, «νοοτροπία πολιορκίας» ἡ δποία φερόταν σ' ἔνα μικρό ἀριθμό εύσυνείδητων ἀτόμων ὃς νά συνιστοῦσαν μιά τεράστια ἀπειλή γιά τήν παγκόσμια ὀργάνωση, θά τήν ἀντικαθιστοῦσε πιό ἥρεμη, πιό συνετή σκέψη και δράση. Τό ἀντίθετο συνέδη.

”Ισως τίποτα δέν δείχνει τόσο καθαρά τίς ἀπίστευτες ἀπαιτήσεις γιά ὄλοκληρωτική συμμόρφωση πού προβάλλονταν τώρα, δσο ἡ ἀκόλουθη ἐπιστολή, πού ἐστάλη σέ ὅλους τούς περιοδεύοντες ἐπισκόπους, ἐπισκόπους Περιοχῆς και Περιφερείας, ἀπό τό Τμῆμα ⁸Υπηρεσίας στά Κεντρικά Γραφεῖα, μέ ἡμερομηνία 1 Σεπτεμβρίου 1980. Ἐδῶ παρουσιάζεται κείμενο ἀπό τίς πρῶτες δύο σελίδες τῆς ἐπιστολῆς, μέ τό τμῆμα κάτω ἀπό τήν

ἐπικεφαλίδα «Προστατεύοντας τό ποίμνιο» νά ἔχει εἰδικό ἐνδιαφέρον γιά τή συζήτηση (τά ίδιαιτερα σχετικά σημεῖα εἶναι ύπογραμμισμένα).

ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

΄Αγαπητοί ἀδελφοί:

Γνωρίζουμε ὅτι ἐσεῖς καί οἱ σύζυγοί σας ὡφελήθηκαν πολύ ἀπό τίς Συνελεύσεις Περιοχῆς «Θεία Ἀγάπη». Μᾶς ἐπέστησαν μέ εντυπωσιακό τοόπο τήν προσοχή στό γιατί ἀγάπη εἶναι ἡ πιό ὡφέλιμη ἀρετή πού μποροῦμε νά ἀναπύξουμε (Α΄ Κορ. 13:13). Ἡ ἀγάπη μᾶς ἰκανώνει νά παραμείνουμε ἐνωμένοι παρά τούς περιορισμούς καί τά ἐλαττώματα πού ἐκδηλώνουμε. —Κολ. 3:12-14.

Μπορεῖτε νά εἶστε σίγουροι ὅτι μέ τό παράδειγμά σας τῆς ἀγάπης, οἱ ἀδελφοί πού ὑπηρετεῖτε θά ἐνθαρρυνθοῦν καί θά ἐνδυναμωθοῦν στήν πίστη. Ἐχομε λάβει μιά σειρά ἀπό ἐπιστολές πού μᾶς πληροφοροῦν γιά τήν ἀγάπη πού ἔχετε ἐπιδείξει ἐσεῖς οἱ ἀδελφοί καί οἱ σύζυγοί σας. Ἐνα σῶμα πρεσβυτέρων ἔγραψε σχετικά μέ τόν Ἐπίσκοπο Περιφερείας τους: (Αὐτός) εἶναι πραγματικά ἀφοσιωμένος στό νά πράττει τό θέλημα τοῦ Ἰεχωβᾶ... δίνει πνευματική δοήθεια σέ ὅλους... εἶναι προσεγγίσιμος γιά τή συζήτηση ὅποιουνδήποτε θέματος. Ξέρει νά ἀκούει, δείχνοντας συναισθηματική κατανόηση καί συμμετοχή στούς ἀδελφούς. Σέ τέτοιους ἀδελφούς μποροῦμε νά βασιστοῦμε ὅταν ἐμφανιστοῦν μελλοντικά προβλήματα, πού ξέρονμε ὅτι θά ἔρθουν.

Μπορεῖτε νά εἶστε δέβαιοι ὅτι οἱ ἀδελφοί θεωροῦν πολύτιμη τή φιλία, τή συνεργασία καί τήν ἀγάπη σας ὅταν

«ἐνδιαφέρεστε γνήσια γι' αὐτά πού τούς ἀφοροῦν» (Φιλ. 2:19-23, 29). Γι' αὐτό, συνεχίστε νά προσπαθεῖτε νά ἀσχολεῖστε μαζί τους μέ ἀγάπη. Ποτέ μήν τούς πιέξετε ἢ μήν τούς ἐπιπλήττετε. Καθοδηγήστε τους, ἐργαστεῖτε σκληρά μαζί τους, νουθετήστε τους ἀνάλογα μέ τίς ἀνάγκες τους. Νά είστε ὑπομονετικοί ἀν δείχνουν ὅτι προοδεύουν ἀργά. Τέτοια ἀγαπητική, ὑπομονετική μεταχείριση θά ἀνανεώσει τούς ἀδελφούς. — Ματθ. 11:28-30.

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΝΤΑΣ ΤΟ ΠΟΙΜΝΙΟ

΄Από τίς σημαντικότερες εὐθύνες ἐνός ἐπισκόπου καθώς «προσέχει τό ποίμνιο πού ὁ Θεός ἔθεσε στή φροντίδα του» είναι νά τό προστατεύει ἀπό κινδύνους (Πράξ. 20:28). Τά ἐδάφια τῶν Πράξεων 20:29 καί 30 ὑποδεικνύουν ὅτι ἔνας ἀπό αὐτούς τούς κινδύνους μπορεῖ νά είναι οἱ ἀνθρωποι πού ἀποστατοῦν. Ήπαρχει μιά θαυμάσια μελέτη αὐτοῦ τοῦ θέματος στή Σκοπιά τῆς 1ης Αὐγούστου 1980. Όλοι σας θέλετε νά ἔξοικειωθεῖτε ἀπό κάθε ἀποψη μέ τά περιεχόμενα τῶν ἀρθρων μελέτης. Ενθαρρύνετε ἴδιαιτερα δύλους τούς πρεσβυτέρους καί διακονικούς ὑπηρέτες νά κάνουν τό ἴδιο. Συμπεριλάβετε σημεῖα κλειδιά στό πρόγραμμά σας «Ἐμμένετε στά Πράγματα πού Μάθατε».

Βοηθήστε τούς πρεσβύτερους νά διακρίνουν μεταξύ κάποιουν πού είναι ταραχοποιός ἀποστάτης καί ἐνός Χριστιανοῦ πού γίνεται ἀσθενής στήν πίστη κι ἔχει ἀμφιδολίες (Β' Πετρ. 2· Ιουδ. 22, 23). Ο πρῶτος πρέπει νά ἀντιμετωπιστεῖ ἀποφασιστικά, ἀφοῦ ἔχουν πρώτα γίνει ἐκτεταμένες προσπάθειες νά προσαρμοστεῖ (Β' Ιω. 7-10). Άπο τήν ἄλλη, κάποιος πού ἔξασθενεῖ στήν πίστη πρέπει νά διηθηθεῖ μέ ὑπομονή καί ἀγάπη νά ἀποκτήσει τήν ἀκριβή γνώση πού θά σταθεροποιήσει τήν πίστη του.

Σελίδα 2

΄Εχετε κατά νοῦ ὅτι γιά νά ἀποκοπεῖ ἔνας ἀποστάτης, δέν χρειάζεται νά προωθεῖ ἀποστατικές ἀπόψεις. Όπως ἀναφέρθηκε στήν παράγραφο δύο, σελίδα 17 τῆς Σκοπιᾶς

τῆς Ιησ Αὐγούστου 1980,* «Ἡ λέξις “ἀποστασία” [προέρχεται από ἐναν ἐλληνικό ὅρο πού] σημαίνει τό “νά στέκει κανείς μακριά ἀπό κάτι”, “ἀπομάκρυνση, ἀποσκίρτηση”, “στασιασμός, ἐγκατάλειψη”.» Γι’ αντό, ἂν ἔνας βαπτισμένος Χριστιανός ἐγκαταλείπει τίς διδασκαλίες τοῦ Ἰεχωδᾶ, ὅπως παρουσιάζονται ἀπό τόν πιστό καί φρόνιμο δοῦλο, καί ἐπιμένει στό νά πιστεύει ἀλλα δόγματα παρά τήν Γραφική ἐπίπληξη, τότε ἀποστατεῖ. Πρέπει νά ἀσκηθοῦν ἐκτεταμένες καλωσούντας, εὐγενικές προσπάθειες γιά νά προσαρμόσει τή σκέψη του. Ὁμως, ἂν, ἀφότου γίνουν τέτοιες ἐκτεταμένες προσπάθειες γιά νά προσαρμόσει τή σκέψη του, συνεχίζει νά πιστεύει στίς ἀποστατικές ἰδέες καί ἀπορρίπτει αντά πού ἔχουν παραδοθεῖ μέσω τῆς «τάξης τοῦ δούλου», τότε πρέπει νά ἀναληφθεῖ ἡ κατάλληλη δικαστική ἐνέργεια.

Μέ αντό δέν λέμε ὅτι ἐσεῖς ἡ οἱ πρεσβύτεροι πρέπει νά ἀρχίσετε «κυνήγι μαγισσῶν», ὅπως ἔρευνα στίς προσωπικές ἀπόψεις τῶν ἀδελφῶν σας. Μᾶλλον, ἂν κάτι λογικά οὐσιαστικό πέσει στήν προσοχή τῶν πρεσβύτερων σύμφωνα μέ αντήν τήν γραμμή, θά ᾖ ταν κατάλληλο νά γίνει μιά εὐγενική, διακριτική ἔρευνα ὥστε νά προστατευθεῖ τό ποιμνιο. Δέν μποροῦμε νά τονίσουμε ὑπερβολικά τήν ἀνάγκη νά εἴμαστε προσεκτικοί, διακριτικοί καί εὐγενικοί καθώς χειριζόμαστε τέτοιες περιπτώσεις. — Ἰαχ.1:19, 20.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΙΩΝ

Σέ μερικές ἀπό τίς μεγαλύτερες πόλεις μας ἔχει παρατηρηθεῖ ὅτι, κατά καιρούς, ὅταν ἀποκαλύπτονται κακές πράξεις, μπορεῖ νά ἐμπλέκονται διάφορες ἐκκλησίες. Ὅπαρχει ἀνάγκη γιά πλήρη συνεργασία μεταξύ τῶν πρεσβύτερών των αντῶν τῶν ἐκκλησιῶν. Οἱ πρεσβύτεροι πρέπει νά εἶναι σέ ἐπιφυλακή γιά τήν ἀνάγκη νά δώσουν γρήγορα στά πρε-

* Στήν ἐλληνική ἔκδοση, τεῦχος 1ης Σεπτεμβρίου 1980, σελ. 9, μέ τίτλο «Παραμείνατε Στερεοί εἰς τήν πίστιν».

σδυτέραια ἄλλων ἐκκλησιῶν κάθε πληροφορία γιά τούς εὐαγγελιζόμενους στίς ἐκκλησίες τους γιά τούς όποίους μπορεῖ νά ἀπαιτεῖται ἔρευνα. "Οποιοι ἔχουν ἀδιάκριτα ἐμπλακεῖ σέ ἐσφαλμένη συμπεριφορά πρέπει νά δοηθηθοῦν ἀμέσως." Οποιοι ἔχουν ἐπιτρέψει στούς ἑαυτούς τους νά σκληρυνθοῦν στήν ἀμαρτία πρέπει νά ἐπιτιμηθοῦν αὐτηρά, κι ἂν μείνουν ἀδιάφοροι σ' αὐτό, πρέπει νά ἐκβληθοῦν ἀπό τήν ἐκκλησία. Θά ᾔταν καλό γιά σᾶς νά προειδοποιήσετε τά πρεσβυτέραια τῆς περιφερείας σας γιά τό κείμενο πού σᾶς παρουσιάστηκε στό σεμινάριο τοῦ φθινοπώρου τοῦ 1979 στήν περίληψη 13 ὑπό τόν τίτλο «Οἱ πρεσβύτεροι χρειάζονται ἀκόμη δοήθεια στόν χειρισμό ἐνδοεκκλησιαστικῶν προβλημάτων». "Οποια πληροφορία χρειάζεται καί εἶναι διαθέσιμη πρέπει νά δοθεῖ στούς πρεσβυτέρους τῆς ἐμπλεκόμενης ἐκκλησίας.

Θέλετε νά δοηθήσετε τούς πρεσβυτέρους νά νιώσουν ἔντονα τήν ὑποχρέωση ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ νά ἐμποδίσουν τά ἀμαρτήματα νά διεισδύσουν καί νά ἐξαπλωθοῦν μέσα στήν ἐκκλησία (Α' Κορ. 5:6-8). Ἡ δικαστική ἐπιτροπή θά πρέπει νά κάνει μεγάλη προσπάθεια γιά νά δεῖ ἂν τό ἀτομοῦ ἔχει γνήσια μετάνοια πρόν τοῦ ἀπονείμει συγχώρεση γιά τήν κακή φήμη πού ἔδωσε στήν ἐκκλησία. Συνήθως ἔνας ἀνθρωπος πού ἔχει μετανοήσει πραγματικά μπορεῖ νά ἐπιδείξει κάποιους «καρπούς ἀξιούς τῆς μετανοίας» (Ματθ. 3:8). Θέλονμε νά ἔχουμε κατά νοῦ ὅτι ὅσο καλές κι ἂν εἶναι οἱ συμβούλες ἡ ὁ ἔλεγχος, ἂν ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀδιάφορη, ὅταν αὐτός δρεθεῖ στίς ἵδιες περιστάσεις θά ἐπαναλάβει τήν ἀμαρτία. Γιά νά προστατέψουν τό ποίμνιο, οἱ πρεσβύτεροι πρέπει νά εἶναι πρόθυμοι νά ἀναλόουν ἀποφασιστική δράση σέ τέτοιες περιπτώσεις.

"Η ἐπιστολή παρουσιάζει τήν ἐπίσημη πολιτική. Ούσιαστικά λέει ὅτι τό νά πιστεύει κάποιος – ὅχι νά προωθεῖ, ἀλλά νά πιστεύει – κάτι πού διαφέρει ἀπό τίς διδασκαλίες τῆς δογμάτων εἶναι λόγος νά ἀναληφθεῖ δικαστική ἐνέργεια ἐναντίον του ὡς «ἀποστάτη»!

‘Η ἐπιστολή δέν κάνει διευκρινιστικές δηλώσεις πού νά περιορίζουν τέτοιες διαφορές πίστης σέ θεμελιώδεις διδασκαλίες τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὅπως τό ὅτι ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ἥρθε ὡς ἄνθρωπος, τό ἀντίλυτρο, τήν πίστη στό χυμένο αἷμα τοῦ Χριστοῦ ὡς βάση γιά τή σωτηρία, τήν ἀνάσταση ἡ παρόμοια βασικά βιβλικά δόγματα. Δέν λέει κάν ὅτι τό πρόσωπο διαφωνεῖ ἀπαραίτητα μέ τή Βίβλο, τό Λόγο τοῦ Θεοῦ. Μᾶλλον διαφωνεῖ μέ «τίς διδασκαλίες τοῦ Ἰεχωβᾶ, ὅπως παρουσιάζονται ἀπό τόν πιστό καὶ φρόνιμο δοῦλο». Πού εἶναι σάν νά λέμε ὅτι τό νά ἀποδέχεται καί νά ὑπακούει ἔνας ἄνθρωπος τό γραπτό μήνυμα ἐνός βασιλιᾶ δέν ἀποτελεῖ ἐγγύηση ὅτι εἶναι πιστός· ἐγγύηση ἀποτελεῖ τό νά δέχεται καί νά ὑπακούει σέ αὐτά πού ἔνας δοῦλος ἀγγελιαφόρος ἰσχυρίζεται ὅτι ἐννοοῦσε ὁ βασιλιάς!

Τό σύμβολο (SCG) στό πάνω μέρος τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Σεπτεμβρίου δείχνει ὅτι τήν συνέταξε ὁ Λῆον Γουίνερ (Leon Weaver).³ Άλλά δέν θά ἔπρεπε νά νομίσουμε ὅτι αὐτή ἡ πολιτική «ἐλέγχου τῆς σκέψης» ἀποτελοῦσε τό σκεπτικό ἐνός ἀτόμου, οὔτε ὅτι ἡταν κάποια πρόχειρη διατύπωση ἀκραίου παραλογισμοῦ τῆς στιγμῆς, τήν δοπία μπορεῖ κάποιος νά ἐκφράσει καί μετά νά ντρέπεται γι’ αὐτήν ὡς μιά θέση ἀπερίσκεπτη, σκληρή καί ἐντελῶς ἀντιχριστιανική.⁴ Ο συντάκτης ἡταν μέλος τῆς ‘Ἐπιτροπῆς τοῦ Τμήματος ‘Υπηρεσίας τῆς δοπίας τά μέλη, ὅπως οί Χάρολεϋ Μίλερ, Ντέηντιντ “Ολσον, Τζόελ” Ανταμς, Τσάρλς Γουντντ καί Λῆον Γουίνερ, ἡταν ὅλοι τους ἐπί πολλά χρόνια ἐκπρόσωποι τῆς ὁργάνωσης, μέ δεκαετίες ἐμπειρίας πίσω τους.⁵ Ήταν ἀντιπρόσωποι τοῦ Κυνδερνῶντος Σώματος στήν ἐποπτεία τῆς δραστηριότητας 10.000 περίπου ἐκκλησιῶν, καί τῆς δραστηριότητας ὅλων τῶν πρεσβυτέρων, τῶν ἐπισκόπων περιοχῆς καί περιφερείας στίς ‘Ηνωμένες Πολιτεῖες, ὅπου ζοῦν σχεδόν ἔνα ἑκατομμύριο Μάρτυρες. Εἶχαν τακτική ἐπαφή μέ τήν ‘Ἐπιτροπή ‘Υπηρεσίας τοῦ Κυνδερνῶντος Σώματος καί θεωροῦνταν στενά συνδεδεμένοι ἀπό κάθε ἀποψη μέ τίς πολιτικές τοῦ Κυνδερνῶντος Σώματος, ἐναρμονισμένοι μέ τό σκεπτικό του, τίς ἀπόψεις του καί τό πνεῦμα του.

‘Άλλα αὐτό κάνει μόνο πιό φοβερή τή θέση πού ἔπαιρνε ἡ

έπιστολή αυτή. "Οπως γνωρίζω άπό χρόνια στήν" Επιτροπή Υπηρεσίας, κάθε έπιστολή τέτοιας σημασίας πρέπει νά ύποβληθεί στήν" Επιτροπή Υπηρεσίας τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος γιά έγκριση πρίν άποσταλεῖ.¹ Ή αντίρρηση άκομα καί ενός μέλους τῆς έπιτροπῆς αυτῆς, θά είχε ώς άποτέλεσμα ή έπιστολή νά πάει στήν όλοι μέλεια τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος γιά συζήτηση.

"Ο, τι καί νά συνέδη, ή έπιστολή καί ή πολιτική της – ή όποια φέρνει στό νοῦ άναμνήσεις τῆς θέσης τῶν θρησκευτικῶν ἀρχῶν στήν" Ιερά" Εξέταση – ἔπρεπε νά έχει έγκριθεῖ άπό μιά σειρά άντιπροσώπων τῶν Κεντρικῶν Γραφείων, περιλαμβανομένων ἀρκετῶν μελῶν τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος. Άπό τή στιγμή πού διακυβεύονταν οἱ φιλίες, οἱ οίκογνειακές σχέσεις, ή προσωπική τιμή καί ἄλλα ζωτικά συμφέροντα ἀνθρώπων, θά ἔπρεπε νά ύποθέσουμε ὅτι αὐτοί οἱ ἀνθρωποι σκέφτηκαν ἐπί μακρόν καί προσεκτικά αὐτή τή δήλωση τῆς 1ης Σεπτεμβρίου 1980, πρίν τήν έγκρίνουν ώς έπίσημη ἔκφραση τοῦ «πιστοῦ καί φρόνιμου δούλου» τοῦ Ιησοῦ Χριστοῦ. Αὐτά πού εἶπαν ἐκεῖ δέν ἦταν ἓνα ἐλαφρύ θέμα γιά νά μειώσουν ἀργότερα τή σημασία του μέ εξηγήσεις, λέγοντας «λοιπόν, δέν τό ἐννοούσαμε πραγματικά μέ τόν τρόπο πού ἀκούστηκε». "Οπως δείχνουν τά γεγονότα, ἀνθρωποι, πολλοί ἀνθρωποι, ἀποκόπηκαν στήν πράξη καί ἔξακολουθοῦν νά ἀποκόποτονται μόνο στή βάση αυτῆς τῆς πολιτικῆς ἐλέγχου τῆς σκέψης, ή όποια διανεμήθηκε ταχυδρομικά. Ή δυσφημιστική ταμπέλα τοῦ «ἀποστάτη» μπαίνει στό ὄνομά τους ἀπλά ἐπειδή στήν καρδιά τους δέν μποροῦν νά δεχτοῦν δλες τίς ἔρμηνεις τῆς Εταιρείας.

Πιθανῶς ή πολιτική αυτή θρούθε ώς συνέπεια ή έπηρεάστηκε ἀπό κάτι πού παρουσιάστηκε νωρίτερα ἐκείνη τή χρονιά σέ κάποια ἀπό τίς ἐκκλησίες τῆς Νέας Υόρκης. Ο Τζών Μίτσελ, πού προαναφέρθηκε ώς ἔργαζόμενος μέ μερική ἀπασχόληση στό Τμῆμα Υπηρεσίας, ἀφηγεῖται:

1. Τά μέλη τῆς ἐκείνον τόν καιρό ἦταν οἱ Τέντ Τζάρας (συντονιστής), Μίλτον Χένσελ, "Αλμπερτ Σρόντερ, Ούιλλιαμ Τζάκσον καί Μάρτιν Πέτσιγκερ.

Κάπου γύρω στή χρονική έκεινη περίοδο [άναφέρεται στίς άρχες του καλοκαιριού τοῦ 1980] ἥρθε ἔνα ὑπόμνημα ἀπό τὸν Φ. Φράντς, προφανῶς σὲ ἀπάντηση ἐνός ἐρωτήματος πού εἶχε σταλεῖ ἀπό τὸν Χάρολντ Τζάκσον [μέλος τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Τμήματος⁴ Υπηρεσίας].

Φαίνεται ὅτι ὑπῆρχε μιά ἀδελφή σκαπάνισσα (σέ ὅλοχόνιο ἔργο κηρύγματος) σὲ κάποια⁵ Ισπανική ἐκκλησία πού ἔνιωθε ὅτι συνειδησιακά δέν μποροῦσε νά διδάξει ὅτι οἱ 144.000 στά κεφάλαια 7 καὶ 14 τῆς⁶ Αποκάλυψης ἦταν κυριολεκτικός ἀριθμός. Εἶπε ὅτι δέν θά δοκοῦσε προσηλυτισμό οὔτε ἐπιζητοῦσε νά δημοσιοποιήσει ἀντίθετη ἀποψη, ἀλλά δέν ἥθελε νά διδάξει ὅτι οἱ 144.000 ἦταν κυριολεκτικός ἀριθμός σέ αὐτούς μέ τούς ὁποίους ἔκανε Γραφική μελέτη.

Τό ἐρωτημα τοῦ ἀδελφοῦ Τζάκσον εἶχε προφανῶς τήν ἔννοια ὅτι ἥθελε νά ξέρει ἄν ἔνα τέτοιο ἀτομο μποροῦσε νά κατηγοριοποιηθεῖ ὡς «ἀποστάτης». Τό ὑπόμνημα ἐπιβεβαίωνε ὅτι ἔνα τέτοιο ἀτομο μποροῦσε πραγματικά νά θεωρηθεῖ ὡς ἀποστάτης, καί θά ἔπρεπε νά ἀποκοπεῖ ἄν δέν συμφωνοῦσε νά διδάξει ὅτι ή⁷ Εταιρεία τήν καθοδηγοῦσε νά διδάξει. Θυμᾶμαι κάποιουν στό Τμῆμα⁸ Υπηρεσίας νά ἀναφέρεται στήν ἔκβαση αὐτῆς τῆς ὑπόθεσης καί νά δηλώνει ὅτι ή κοπέλα εἶχε «ἀνακαλέσει». Εἶχα μείνει κατάπληκτος πού τέτοια ὀρολογία μποροῦσε νά χρησιμοποιεῖται χωρίς ἵχνος ντροπῆς.

Μπορεῖ κανείς νά σκεφτεῖ ὅτι ή ἀκραία θέση πού ἔλαβε ή⁹ Εταιρεία στήν ἐπιστολή τῆς 1ης Σεπτεμβρίου 1980, ἀπόσπασμα τῆς ὁποίας παρατέθηκε νωρίτερα, καί ή ὁποία διαβιβάστηκε σέ ὄλους τούς πρεσβυτέρους ἀπό τούς περιοδεύοντες ἐπισκόπους, θά παρήγαγε, ἄν ὅχι μιά θύελλα διαμαρτυριῶν, τουλάχιστον κάποια μετρήσιμη ἔκφραση κατάπληξης ἀπό πρεσβυτέρους καί ἄλλους.¹⁰ Ήταν πολύ καλά ἐκπαιδευμένοι γιά νά συμβεῖ αὐτό. Κάποιοι λίγοι πράγματι ἔξεφρασαν τή γνώμη τους, ἀλλά προσεκτικά, μήν τυχόν κολλήσουν καί σ' αὐτούς τήν ταμπέλα τοῦ «ἀποστάτη». Σίγουρα ή ἔλλειψη διαμαρτυρίας δέν

όφειλόταν στό ὅτι εἶχαν «ἀποδεῖξει στὸν ἔαυτό τους ὅτι αὐτό ἦταν τὸ καλό καί εὐπρόσδεκτο καί τέλειο θέλημα τοῦ Θεοῦ», ὅπως παρατρέψει ὁ ἀπόστολος.² Ἀν κανείς ξαναδιαβάσει τήν παράγραφο στή σελίδα 2, δέν δρίσκει οὕτε ἔνα κείμενο τῆς Βίβλου που νά προδάλλεται ώς ἀπόδειξη ὅτι μιά τέτοια πολιτική ἐλέγχου τῆς σκέψης ἔχει τήν ὅποια Γραφική ὑποστήριξη. Οἱ σκέψεις τοῦ Χριστιανοῦ πρόκειται νά «αἰχμαλωτιστοῦν γιά νά γίνονται ὑπάκουες στὸν Χριστό», ὅχι στούς ἀνθρώπους ἢ σέ μία ὁργάνωση.³ Γιατί λοιπόν αὐτή ἡ προθυμία νά παραδώσει κανείς τή συνείδησή του σέ τέτοιο ὀλοκληρωτικό ἔλεγχο;

Εἶναι ἡ ἀρχή «τῆς ὁργάνωσης» πού τό παράγει αὐτό. Αὐτή ἡ ἀρχή δημιουργεῖ τήν πίστη ὅτι, ἀπό κάθε ἀποψη, ὅτι καί νά λέει ἡ ὁργάνωση, εἶναι σάν νά τό λέει ὁ Ἰδιος ὁ Θεός. "Ισως ἔνα γεγονός πού ἔγινε σέ μιά συνέλευση Περιφερείας γιά πρεσβυτέρους ἐνός τμήματος τῆς Ἀλαμπάμα νά συνοψίζει τό πνεῦμα πού παρήγαγαν οἱ διακηρύξεις τῆς ὁργάνωσης, περιλαμβανομένης τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς. Ὁ Μπάρτ Τόμπσον (Bart Thompson), Ἐπίσκοπος Περιοχῆς, κρατοῦσε ἔνα ἔντυπο τῆς Ὁργάνωσης πού εἶχε πράσινο ἔξωφυλλο. Μετά εἶπε στή συνέλευση τῶν πρεσβυτέρων: «"Αν ἡ Ἐταιρεία μοῦ ἔλεγε ὅτι αὐτό τό βιβλίο εἶναι μαῦρο ἀντί γιά πράσινο, θά ἔλεγα: "Ξέρετε θά μποροῦσα νά ὀρκιστῶ ὅτι ἦταν πράσινο, ἀλλά ἀν ἡ Ἐταιρεία λέει ὅτι εἶναι μαῦρο, τότε εἶναι μαῦρο!"».» "Άλλοι ἔδωσαν παρόμοια παραδείγματα.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὑπάρχουν πολλοί σκεπτόμενοι Μάρτυρες πού ἀποποιοῦνται τέτοιες κατάφωρες ἐκφράσεις τυφλῆς πίστης. "Ομως οἱ περισσότεροι εἶναι ἀκόμη πρόθυμοι νά συμμορφωθοῦν, ἀκόμα καί ν' ἀναλάδουν «δικαστικές ἐνέργειες» ἐναντίον ὅποιου ἐκφράζει ἀμφιβολίες γιά τίς ἔρμηνεις τῆς Ἐταιρείας. Γιατί;

Προσπαθώ στό νοῦ καί στήν καρδιά μου νά κατανοήσω τά αἰσθήματα ὅλων αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, περιλαμβανομένων αὐτῶν στό Κυβερνῶν Σῶμα. Βασισμένος στή δική μου ἐμπειρία

2. Ρωμ. 12:2

3. Β' Κορ.10:5

ἀνάμεσά τους, πιστεύω ὅτι εῖναι, στήν πραγματικότητα, δέσμοι μιᾶς ἀφηρημένης ἰδέας. ‘Ἡ γενική ἰδέα ἡ νοερή εἰκόνα πού ἔχουν γιά «τήν ὁργάνωση» μοιάζει σχεδόν ν’ ἀποκτᾶ δική της προσωπικότητα, ἔτσι ὥστε ἡ ἴδια ἡ γενική ἰδέα τούς ἐλέγχει, τούς κινεῖ ἡ τούς συγκρατεῖ, βάζοντας σέ καλούπι τή σκέψη τους, τή στάση τους, τήν κρίση τους. Πιστεύω ὅτι πολλοί ἀπό αὐτούς δέν θα ἔπαιρναν τή στάση πού τηροῦν τώρα ἀν σκέπτονταν μόνο ἀπό τήν ἄποψη τοῦ Θεοῦ, τοῦ Χριστοῦ, τῆς Βίβλου, καί τῶν συμφερόντων – ὅχι μιᾶς ὁργάνωσης – ἀλλά τῶν Χριστιανῶν ἀδελφῶν τους, τῶν συνανθρώπων τους. “Ομως ἡ παρεμβολή τῆς ὑπάρχουσας ἀφηρημένης ἰδέας τῆς «ὁργάνωσης», μεταβάλλει οιζικά τίς σκέψεις καί ἀπόψεις τους, γίνεται πραγματικά ἡ δεσπόζουσα, κυρίαρχη δύναμη.

Πιστεύω ὅτι ὅταν αὐτοί πού ἀπαρτίζουν τό Κυριερονῶν Σῶμα σκέπτονται γιά «τήν ὁργάνωση» καί ἀναφέρονται σ’ αὐτήν, σκέπτονται παρομοίως μᾶλλον γιά τήν γενική ἰδέα, παρά γιά τήν πραγματικότητα. Θεωροῦν «τήν ὁργάνωση» ώς κάτι πολύ μεγαλύτερο καί σπουδαιότερο ἀπό τούς ἴδιους, σκεπτόμενοι τήν ἀριθμητική πλευρά της καί τό μέγεθος τοῦ πεδίου ἐλέγχου της, τήν θεωροῦν ώς κάτι διεθνές, παγκόσμιο. Προφανῶς, δέν συνειδητοποιοῦν ὅτι αὐτή ἡ θεώρηση σχετίζεται περισσότερο μέ τήν **σφαίρα** ἐπιρροῆς τῆς ὁργάνωσης, παρά μ’ αὐτό πού εῖναι πραγματικά. “Οταν ὅμως παροτρύνουν σέ «ἀφοσίωση, πίστη στήν ὁργάνωση» πρέπει νά ξέρουν, σίγουρα **θά** ἔπειτε νά ξέρουν, ὅτι δέν μιλοῦν γι’ αὐτή τή σφαίρα ἐπιρροῆς – γιά τίς χιλιάδες ἐκκλησίες καί τά μέλη τους τά ὅποια κατευθύνει ἡ ὁργάνωση. Μιλοῦν γιά ἀφοσίωση καί πίστη στήν **πηγή** τῆς κατεύθυνσης, τήν **πηγή** τῶν διδασκαλιῶν, τήν **πηγή** τῆς ἔξουσίας. Εἴτε τά μέλη τοῦ Κυριερονῶντος Σώματος τό παραδέχονται εἴτε προτιμοῦν νά μήν τό σκέπτονται, παραμένει γεγονός τό ὅτι ἀπό αὐτές τίς κρίσιμες ἀπόψεις **ἐκεῖνοι**, καί **μόνο** **ἐκεῖνοι**, εῖναι «ἡ ὁργάνωση». “Οποια ἄλλη ἔξουσία ὑπάρχει – αὐτή τῶν Ἐπιτροπῶν Τμημάτων, τῶν ἐπισκόπων περιοχῆς καί περιφερείας, τῶν πρεσβυτερίων τῶν ἐκκλησιῶν – αὐτή ἔξαρτάται ἀπόλυτα ἀπό αὐτό τό μικρό σῶμα ἀνδρῶν, ὑπόκειται μονομερῶς σέ προ-

σαρμογή, άλλαγή ή έξαλειψη χωρίς νά θέτει έρωτήματα, ἀν αύτό τό σώμα τό ἀποφασίσει.

Τό «Ξύπνα!» τῆς 22ας Ιουνίου 2000, τό δποιο ἀναφέρθηκε παραπάνω, κάνει τά παραπάτω σχόλια:

Τα συνθήματα είναι ασαφείς δηλώσεις οι οποίες χρησιμοποιούνται συνήθως για να εκφράσουν θέσεις ή στόχους. Εξαιτίας της ασάφειάς τους, είναι εύκολο να συμφωνήσει κανείς μαζί τους.

Παραδείγματος χάρη, σε καιρούς εθνικής κρίσης ή διαμάχης, οι δημαγωγοί μπορεί να χρησιμοποιούν συνθήματα όπως: «Υποστηρίζω τη χώρα μου, είτε έχει δίκιο είτε άδικο», «Πατρίς, Θρησκεία, Οικογένεια» ή «Ελευθερία ή Θάνατος». Ωστόσο, αναλύουν οι περισσότεροι άνθρωποι προσεκτικά τα πραγματικά ζητήματα που περιλαμβάνονται σε αυτή την κρίση ή τη διαμάχη: Ή απλώς δέχονται ό,τι τους λένε;

Γράφοντας για τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, ο Ουίνστον Τσόρτσιλ παρατήρησε: «Αρκεί ένα σύνθημα για να μεταμορφώσει αυτά τα πλήθη των ειρηνικών χωρικών και εργατών σε ισχυρές στρατιές που θα αλληλοσπαραχθούν». Στη συνέχεια παρατήρησε ότι οι περισσότεροι άνθρωποι, όταν προστάζονταν να κάνουν κάτι, υπάκουαν χωρίς καν να σκεφτούν.

Ο προπαγανδιστής διαθέτει επίσης ένα πολύ μεγάλο φάσμα συμβόλων και σημάτων τα οποία χρησιμοποιεί για να μεταδώσει το μήνυμά του –μια ομοβροντία όπλων, ένα στρατιωτικό χαιρετισμό, μια σημαία. Μπορεί να εκμεταλλευτεί ακόμα και την αγάπη για τους γονείς. Έτσι, συμβολισμοί όπως μητέρα πατρίδα και μητέρα εκκλησία είναι πολύτιμα εργαλεία στα χέρια ενός πανούργου ατόμου που ειδικεύεται στην πειθώ.

Συνεπώς, η δόλια τέχνη της προπαγάνδας μπορεί να αχρηστέψει την ικανότητα σκέψης, να παρεμποδίσει την καθαρή κρίση και τη διάκριση, και να κάνει τους ανθρώπους να ενεργούν σαν μάζα. Ήως μπορείτε να προστατευτείτε;

Πιστεύω ότι γιά τά περισσότερα μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ὅπως γιά τούς ὑπόλοιπους Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωθᾶ, «ἡ ὁργάνωση» παίρνει ἔνα συμβολικό χαρακτήρα, κάτι μᾶλλον ἀκαθόριστο, ἀφηρημένο, περισσότερο μιά γενική ἵδεα παρά ἔνα συγκεκριμένο πράγμα. Ἀντί γιά τή «μητέρα ἐκκλησία» ἔχουμε τήν «μητέρα ὁργάνωση». Ἰσως ἔξαιτίας μιᾶς τέτοιας ψεύτικης, ἀπατηλῆς θέασης «τῆς ὁργάνωσης», μπορεῖ ἔνας ἀνθρωπος νά εἶναι μέλος ἐνός τέτοιου σώματος πού ἔχει οὐσιαστικά ἀπεριόριστη ἰσχύ καί ἔξουσία, καί ὅμως νά μήν ἔχει ἐντονη τήν αἴσθηση τῆς προσωπικῆς εὐθύνης γιά ὅσα κάνει τό Σῶμα, γιά τήν ὅποια βλάβη ἡ παραπλανητική πληροφορία καί ἐπακόλουθη ἐσφαλμένη κατεύθυνση προκύπτει. Τό σκεπτικό φαίνεται νά εἶναι: «Ἡταν ἡ ὁργάνωση πού τό ἔκανε, ὅχι ἐμεῖς». Καί πιστεύοντας ὅτι «ἡ ὁργάνωση» εἶναι τό ἐπιλεγμένο ὄργανο τοῦ Θεοῦ, μεταθέτουν τήν εὐθύνη στόν Θεό. Ἡταν δικό Του θέλημα – ἀκόμα κι ἄν ἀργότερα ἡ συγκεκριμένη ἀπόφαση, ἡ ἡ συγκεκριμένη ἐπίσημη διδασκαλία, δρεθεῖ ἐσφαλμένη καί ἀλλάξει. Ἀνθρωποι μπορεῖ νά ἔχουν ἀποκοπεῖ ἡ βλαφθεῖ μέ ἀλλον τρόπο ἀπό τίς ἐσφαλμένες ἀποφάσεις. Ἀλλά τό ἀτομο-μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος νιώθει ἀπαλλαγμένο ἀπό προσωπική εὐθύνη.

Διατυπώνω τά παραπάνω σημεῖα ὅχι γιά νά καταδικάσω μέσω αὐτῶν, ἀλλά γιά νά ἔξηγήσω, σάν μιά προσπάθεια νά κατανοήσω γιατί ὁρισμένοι ἀνθρωποι πού θεωροῦσα ἐντιμους καί κατά δάση καλούς, μποροῦσαν νά εἶναι συνεργοί σέ κάτι πού νιώθω ὅτι μέσα στήν καρδιά τους κανονικά θά τό εἶχαν ἀπορρίψει. Νομίζω ὅτι ἡ ἀφηρημένη ἵδεα πού περιέγραψα παραπάνω εἶναι τραγικά λανθασμένη, τόσο ὀλέθρια ὅσο καί τραγική. Πιστεύω ὅτι τά δραστικά μέτρα πού λήφθηκαν ἐναντίον τῶν προσώπων πού κατηγορήθηκαν γιά «ἀποστασία» ἥταν, σέ ὅλες σχεδόν τίς περιπτώσεις, ὅχι μόνο ἀδικαιολόγητα ἀλλά καί ἀποκρουστικά, ἀνάξια ὅχι μόνο τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀλλά καί τῆς ὅποιασδήποτε ἐλεύθερης κοινωνίας ἀνθρώπων. Κι ὅμως, αὐτή ἡ προσπάθεια κατανόησης μοῦ παρέχει τή δυνατότητα νά ἐλευθερωθῶ ἀπό τήν ἐκκολαπτόμενη ἡ κρυφά τρεφόμενη πικρία πρός τά πρόσωπα πού ἔμπλεκονται εἴτε ἀτομικά εἴτε συλλογι-

κά. Ἡ πικρία εῖναι καὶ καταστρεπτική καὶ αὐτοκαταστροφική. Σέ δὲ οὖς αὐτούς τούς ἀνθρώπους εἶμαι διατεθειμένος νά φερθῶ φιλόξενα στό σπίτι μου, χωρίς νά κάνω ἐρωτήσεις, χωρίς νά ἔγειρω ζήτημα γιά ἀπολογία ἐκ μέρους τους. Οὕτε ἐγώ, οὔτε κανείς ἀπό τούς προσωπικούς μου φίλους σκέφτηκε ποτέ νά διακόψει τή συναναστροφή μαζί τους ἔξαιτίας μιᾶς διαφορᾶς στήν κατανόηση. Ἡ ἀποκοπή δέν ἦταν δική μας σκέψη, δική μας ἐνέργεια.

"Οταν συναντήθηκα μέ τό Κυβερνῶν Σῶμα, ἡ συνάντηση ἥχογραφήθηκε καί μοῦ ὑποσχέθηκαν ἔνα ἀντίγραφο τῆς μαγνητοταινίας. Τί ἔγινε μ' αὐτό; Πιστεύω ὅτι αὐτό πού συνέδῃ ἀποτελεῖ ἐπεξήγηση τῶν σημείων πού διατυπώθηκαν μόλις τώρα.

Περίπου τρεῖς ἑβδομάδες μετά τήν ἐπιστροφή μας στήν Ἀλαμπάμα, συνέτρεχε λόγος νά φράσω στό Κυβερνῶν Σῶμα καί χρησιμοποίησα τήν εὐκαιρία γιά νά φωτήσω γιά τό δικό μου ἀντίγραφο τῆς μαγνητοταινίας. "Ελαβα ἀπάντηση μέ ἡμερομηνία 26 Ιουνίου 1980.

26 Ιουνίου 1980

Πρός P. B. Φράντς

Φροντίδι Π. B. Γκρέγκερσον

Λεωφόρος 4, θυρίδα 444

Γκάντζντεν, Αλαμπάμα 35904

'Αγαπητέ ἀδελφέ Φράντς:

'Η ἐπιστολή σου τῆς 14ης Ιουνίου παρελήφθη.

'Ελέγξαμε τό τμῆμα ἀποστολῶν καί μᾶς πληροφόρησαν ὅτι τά ἔπιπλά σας εἶχαν συσκευαστεῖ καί σᾶς ἀπεστάλησαν ἀπό τό Μπρούκλιν τήν Τρίτη 24 Ιουνίου. Ὁπότε θά τά παραλάβετε σύντομα.

"Οσο γιά τή μαγνητοταινία γιά τήν ὁποία γράφετε, ἔχει

δοθεῖ προσοχή στό θέμα καί θά σᾶς ἀποσταλεῖ πολύ γρήγορα, σέ δσο διάστημα χρειάζεται γιά νά φτιαχτεῖ καί νά ταχυδρομηθεῖ ἔνα ἀντίγραφο.

Περιμένονμε μέ ἀνυπομονησία νά παραλάβονμε τά δύο βιβλία κανονισμῶν πού θά μᾶς στείλετε. Στήν ἐπιστολή σας ἐσωκλειόταν ἐπίσης τό κείμενο ὄμιλιῶν σέ συνελεύσεις, πού ἀναφέρατε ὅτι θά μᾶς ἐπιστρέφατε.

Εἴθε νά ἔχετε τήν εὐλογία τοῦ Ἰεχωδᾶ καί σᾶς στέλνουμε χριστιανική ἀγάπη.

Οἱ ἀδελφοί σας,
Σκοπιά Β(ιβλική) καί Φ(υλλαδική)
Ἐταιρεία τῆς Πενσυλβανίας
Γιά τήν Ἐπιτροπή Προεδρίας

Πέρασαν δύο ἑδδομάδες καί μετά ἥρθε αὐτή ἡ ἐπιστολή:

10' Ιουλίου 1980

Πρόσ P. B. Φράντς
Φροντίδι Π. B. Γκρέγκερσον
Λεωφόρος 4, θυρίδα 444
Γκάντζντεν, Άλαμπάμα 35904
Ἄγαπητέ ἀδελφέ Φράντς:

Περαιτέρω ἀναφορικά μέ τήν ἐπιστολή μας τῆς 26ης Ιουνίου:

Σᾶς εὐχαριστοῦμε γιά τήν ἐπιστροφή τῶν βιβλίων «Διαδικασίες καί κανονισμοί τῶν Ὁργανώσεων Τμήματος καί τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος», τά ὅποια ἔφθασαν ἐδῶ τίς προάλλες. Ἐπίσης, τό τμῆμα ἀποστολῶν μᾶς ἐνημέρωσε ὅτι τά ἔπιπλά σας ἀπεστάλησαν καί ὅτι τά ἔχετε παραλάβει.

Ἐνῶ ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας εἰχε ἀναφέρει ὅτι «δινό-

ταν προσοχή» στό ζήτημα νά σᾶς στείλουμε τή μαγνητοταινία τῆς 20ης Μαΐου (μολονότι μπορεῖ νά είχατε κατά νοῦ τή μαγνητοταινία τῆς 21ης Μαΐου ἀπό τή συνάντηση τοῦ Κυνδερνῶντος Σώματος), τό Κυνδερνῶν Σῶμα θεωρεῖ τώρα καλό νά μήν κάνει καί νά μήν δώσει ἀντίγραφα τῶν μαγνητοταινιῶν γιά καμμιά ἀπό τίς δύο αὐτές ἡμερομηνίες.⁷ Επίσης, λαμβανομένου ὑπόψη ὅτι ἔνα ἐμπιστευτικό στοιχεῖο, τό ὁποῖο ἐστάλη στά μέλη τοῦ Κυνδερνῶντος Σώματος τόν Ἀπόλιτο, ἔπεσε μέ κάποιον τρόπο στά χέρια ἐνός ἀπό τά μέλη τῆς οἰκογένειας Μπέθελ πού ἔχουν ἀποκοπεῖ, καί τό ὁποῖο στοιχεῖο κυκλοφόρησε εὐρύτερα, τό Κυνδερνῶν Σῶμα ἀποφάσισε ὅτι δέν θά ἥταν ἐνδεδειγμένο νά ἀνοίξει τά πρακτικά τῶν συνεδριάσεών του (εἴτε αὐτά εἶναι σέ μαγνητοταινίες εἴτε σέ γραπτά «Πρακτικά») σέ κανέναν ἔξω ἀπό τά κτίρια τῆς⁸ Εταιρείας.⁹ Αν στό μέλλον θελήσετε νά πάρετε πληροφορίες ἀπό τή μαγνητοταινία, δέν ἔχουμε ἀντίρρηση νά σᾶς τή διαθέσουμε νά τήν ἀκούσετε στό Μπέθελ.

⁷ Ενῶ ἀναφέραμε προφορικά, καί ἐπίσης γράψαμε, ὅτι θά σᾶς διαθέταμε ἔνα ἀντίγραφο τῆς μαγνητοταινίας, τώρα καί ἡ κατάσταση ἔχει ἀλλάξει σοβαρά.⁹ Οπως χωρίς ἀμφιβολία μπορεῖτε νά ἐκτιμήσετε, τό Κυνδερνῶν Σῶμα πιστεύει ὅτι αὐτός ὁ τρόπος ἐνέργειας θά ἥταν πιό συνετός.¹⁰ Εχουμε ἐμπιστούνη ὅτι θά δρεῖτε λογική αὐτή τή φύμιση.

⁸ Ελπίζονμε ὅτι εἴστε καλά ἀπό κάθε ἀποψη καί σᾶς στέλνονμε τή χριστιανική μας ἀγάπη καί χαιρετισμούς.

Οἱ ἀδελφοί σας,
Σκοπιά Β(ιβλική) καί Φ(υλλαδική)

⁹ Εταιρεία τῆς Πενσυλβανίας
Γιά τήν¹⁰ Επιτροπή Προεδρίας

ΜΙΑ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

¹⁰ Η ἐπιστολή ἀναπόφευκτα θύμισε τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἔγινε ὁ χειρισμός τῶν ζητημάτων ἀπό τήν ἀρχή, ἀπό τόν καιρό πού ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας εἶχε πρωτοθέσει σέ κίνηση τόν δι-

καστικό μηχανισμό καί τίς ἐνέργειες πού παρήγαγαν τίς διάφορες ἀποκοπές. Εἶχα ἐλπίσει ὅτι ὅλα αὐτά εἶχαν περάσει. Δέν εἶχα τρόπο νά μάθω σέ τί ἀναφέρονταν γράφοντας γιά «ἔνα ἐμπιστευτικό στοιχεῖο τό ὅποιο ἐστάλη στά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος τόν Ἀπρίλιο». Ἐνῶ στό Μπρούκλιν δέν εἶχα δεῖ κανένα ἀπό τά πρόσωπα πού ἀποκόπηκαν, οὕτε καί τούς εἶδα στό μεσοδιάστημα ἀπό τότε μέχρι τήν ἐπιστροφή μου στήν Ἀλαμπάμα. ”Ετσι ἀπάντησα ώς ἔξης:

19' Ιουλίου 1980

Ἐταιρεία Σκοπιά

Ὑπόψη: Ἐπιτροπῆς Προεδρίας

Ἀγαπητοί ἀδελφοί:

Αὐτή ἡ ἐπιστολή θά δεδαιώσει τή λήψη τῆς ἐπιστολῆς σας τῆς 10ης Ιουλίου. Ναί, παραλάβαμε τά ἔπιπλα σέ καλή κατάσταση καί ἔκτιμοῦμε τήν ἐργασία τῶν ἀδελφῶν ὅσον ἀφορᾶ τή φροντίδα καί τήν ἀποστολή τους.

Ἐλαβα ὑπ' ὄψιν αὐτά πού λέτε γιά τήν ἀπόφαση νά μή μοῦ στείλετε τή μαγνητοταυνία τῆς 21ης Μαΐου (γιά τήν ὅποια κατά λάθος εἶπα ὅτι ἤταν τῆς 20ης Μαΐου). Ὁπως πρέπει νά ἀντιληφθεῖτε, ἡ συμφωνία ἡ ὅποια δηλώθηκε ἀπό τόν πρόεδρο τοῦ Σώματος ἐνώπιον τῆς συνεδρίασης, ἤταν ὅτι θά μοῦ παρείχατε μία μαγνητοταυνία. Δέν εἰπώθηκε κατί γιά περιορισμούς, ὅπως ἡ θέση μου, τό ἄν θά εἶμαι στό Μπέθελ ἢ ἔξω ἀπό αὐτό. Ἡταν μιά ἀπλή ἀναγνώριση τῆς μοναδικῆς ἔξασφάλισης πού ζήτησα πρίν συμφωνήσω νά μαγνητοφωνηθεῖ ἡ συνεδρίαση, κι ἐσεῖς ἀποδεχτήκατε αὐτή τή φροντίδα καί συμφωνήσατε σ' αὐτήν. Ἐφόσον ἔχετε παραδεχτεῖ γραπτῶς ὅτι αὐτό ἔχει συμβεῖ, τότε φαίνεται ὅτι πρέπει νά τηρήσετε τή συμφωνία πού κάνατε. Τό τί ἔχουν κάνει ἄλλοι δέν μπορεῖ νά χρησιμοποιηθεῖ ώς βάση γιά ν' ἀθετήσετε τή συμφωνία σας μαζί μου. Ἄν δέν σκοπεύετε νά τηρήσετε τή συμφωνία αὐτή, τότε εἶναι ξεκάθαρο ὅτι τό μόνο σωστό πού μπορεῖτε νά κάνετε εἶναι νά καταστρέψετε αὐτή τή μαγνητοταυνία καί τά ὅποια ἀντίγραφα ἢ ἀπομα-

γνητοφωνήσεις της. Διότι ἂν δέν ἐπιτρέπεται σ' ἡμένα νά
ἔχω ἔνα ἀντίγραφό της, τότε δέν θά ἐπρεπε νά ἐπιτρέπεται
οὕτε σ' ἐσᾶς, ἐπειδή ἐγώ συμφώνησα στήν ἡχογράφηση μό-
νο μέ τήν ἐξασφάλιση ὅτι θά λάμβανα ἔνα ἀντίγραφό της.

Δέν ἔχω ὀλοκληρώσει τήν ἐξέταση τῶν ἐγγράφων μου,
ἀλλά πιστεύω ὅτι ἔχω καί ἄλλο ἐπιπλέον ύλικό πού θά
ἐπρεπε νά σᾶς ἐπιστραφεῖ, καί θά τό κάνω τό συντομότερο
δυνατό.

Περιμένω μέ ἀνυπομονησία νά λάβω νέα σας σύντομα
σχετικά μέ τό θέμα τῆς μαγνητοταινίας. Θά περιμένω νά
παραλάβω εἴτε τή μαγνητοταινία είτε τήν ἐπιστολή σας,
πού θά γράφει ὅτι ἡ μαγνητοταινία καί τά ὅποια ἀντίγρα-
φα ἡ ἀπομαγνητοφωνήσεις της ἔχουν καταστραφεῖ.

Σᾶς εὐχαριστῶ γιά τήν προσοχή σας στά παραπάνω καί
εϊθε ὁ Θεός νά σᾶς δοηθήσει νά ὑπερασπίζετε πιστά τίς
ὑψηλές ἀρχές τοῦ Λόγου Του καί τῶν καλῶν νέων γιά τή
Βασιλεία Του.

Δικός σας στήν ὑπηρεσία τοῦ Ἱεχωδᾶ,
P. B. Φράντς

Ἄκολουθεῖ ἡ ἀπάντηση πού μοῦ ἔστειλε τό Κυβερνῶν Σῶμα
μετά ἀπό τρεῖς ἑδομάδες.

8 Αὐγούστου 1980

Πρός P. B. Φράντς

Φροντίδι Π. B. Γκρέγκερσον

Λεωφόρος 4, θυρίδα 444

Γκάντζντεν, Άλαμπάμα 35904

Άγαπητέ ἀδελφέ Φράντς:

Ἡ ἐπιστολή σου τῆς 19ης Ιουλίου μέ ἀναφορά στήν

ἐπιστολή τῆς Ἐπιτροπῆς Προεδρίας πρός ἐσένα ἔχει παραληφθεῖ.

Τό Κυβερνῶν Σῶμα ἀποφάσισε γιά τήν παροῦσα στιγμή νά μήν σου στείλει τίς μαγνητοαινίες τῆς συνάντησης τῆς 21ης Μαΐου, ὅπως ἀναφέρθηκε στήν ἐπιστολή μας τῆς 10ης Ἰουλίου πρός ἐσένα. Ὁ Οπως περιγράφηκε στήν ἐπιστολή μας, ἀν ἐπιθυμεῖς ν' ἀκούσεις τίς πληροφορίες σέ αὐτές τίς μαγνητοαινίες, εἶναι διαθέσμες γιά νά τίς ἀκούσεις στό Μπέθελ.

Οἱ σύνδουλοί σου τοῦ Ἰεχωδᾶ,
Σκοπιά Β(ιβλική) καὶ Φ(υλαδική)

Ἐταιρεία τῆς Πενσυλβανίας
Γιά τήν Ἐπιτροπή Προεδρίας

Δέν ἀπάντησαν οὕτε σέ ἓνα ἀπό τά ζητήματα πού εἶχα θίξει. Ἡ αἵσθηση τοῦ ἔξωπραγματικοῦ πού εἶχα διώσει νωρίτερα ἐπανῆλθε τώρα. Μοῦ φαινόταν δύσκολο νά πιστέψω ὅτι ἄνθρωποι σέ ὑπεύθυνες θέσεις μποροῦσαν νά φερθοῦν τόσο ἀνεύθυνα. Τό ὄφος τῆς ἐπιστολῆς ἔξέφραζε τή στάση ὅτι ὅλα τά δικαιώματα ἀνήκαν σ' αὐτούς (στήν «ὅργάνωση») καί ὅτι τά δικαιώματα τῶν ἀτόμων μποροῦσαν ἀπλά νά ἀγνοηθοῦν, ἀν αὐτό φαινόταν ἐπιθυμητό καί συμφέρον, νά παραμεριστοῦν μέ συνοπτικές διαδικασίες σάν νά μήν εἶχαν ἰδιαίτερη ἀξία. Τούς ἔγραψα ἄλλη μία φορά, ώς ἔξῆς:

28 Αὐγούστου 1980
Ἐπιτροπή Προεδρίας
Μπρούκλιν, Νέα Ὑόρκη
Ἀγαπητοί ἀδελφοί:

Ἐχω λάβει τήν ἐπιστολή σας τῆς 8ης Αὐγούστου 1980 ἥδη ποία ἀπαντᾶ στή δική μου τῆς 19ης Ἰουλίου ἀναφορικά μέ τή μαγνητοαινία πού συμφωνήσατε νά μοῦ στείλετε.

Ἡ ἐπιστολή σας εἶναι ἀπόκριση, ἀλλά ὅχι ἀπάντηση. Ἀπλά ἐπαναλαμβάνει σέ συντομευμένη μορφή τήν ἐπιστολή σας τῆς 10ης Ἰουλίου καί δέν ἀπαντᾶ στά θέματα πού παρουσίασα στήν ἐπιστολή μου τῆς 19ης Ἰουλίου.

Τό γεγονός εἶναι ὅτι ἔχετε στήν κατοχή σας μαγνητοταινίες τῆς συνάντησης τῆς 21ης Μαΐου μόνο ώς ἀποτέλεσμα μιᾶς συμφωνίας ἡ ὁποία δέν τηρήθηκε. Τό νά θέτετε νέους ὄρους ἀφοῦ ἔχει γίνει μιά συμφωνία, κάνοντάς το μονομερῶς καί αὐθαίρετα, σίγουρα δέν εἶναι δίκαιο δάσει κανενός κριτηρίου. Στήν ἐπιστολή σας τῆς 26ης Ιουνίου παραδεχτήκατε γραπτῶς ὅτι εἴχατε συμφωνήσει νά μοῦ παρέχετε ἔνα ἀντίγραφο τῆς μαγνητοταινίας τῆς συνάντησης, καί δηλώσατε τήν πρόθεσή σας νά ἐτοιμάσετε ἔνα τέτοιο ἀντίγραφο καί νά μοῦ τό στείλετε. Ἡ κατόστασή μου εἶχε ἥδη ἀλλάξει τότε, κι ὅμως αὐτό χρησιμοποιήθηκε μεταγενέστερα ώς βάση γιά νά μήν τηρήσετε τή συμφωνία σας. Οἱ λόγοι πού δόθηκαν γιά νά μήν ἐκπληρώσετε τή συμφωνία σας, ὅπως δηλώθηκαν στήν ἐπιστολή σας τῆς 10ης Ιουλίου, δέν ἀποτελοῦν μέ κανένα τρόπο δικαιολογία γιά γιά ἀθέτηση συμφωνίας.

Θά ἥθελα νά σᾶς παροτρύνω νά συλλογιστεῖτε τίς συνέπειες μιᾶς τέτοιας πορείας, ἔχοντας κατά νοῦ τήν ἀρχή πού τίθεται στό Λευιτικό 19:15 καί στήν πρός Ρωμαίους 1:31. Ἐν ὅψει τῆς προφανοῦς ἀνησυχίας σας νά μήν κυκλοφορήσει ἔνα ἀντίγραφο τῆς μαγνητοταινίας, σᾶς πρότεινα τή μόνη ἐντιμη ἐναλλακτική λύση, αὐτή τῆς καταστροφῆς τῆς μαγνητοταινίας καί τῶν ὅποιων ἀντιγράφων ἡ ἀπομαγνητοφωνήσεων της. Ἀν θέλετε νά κρατήσετε τή μαγνητοταινία, τότε τό μόνο δίκαιο πράγμα πού μπορεῖ νά γίνει εἶναι νά τηρήσετε τή συμφωνία μέσω τῆς ὁποίας τήν ἀποκτήσατε. Δέν ἔχω ἀμφιβολία ὅτι ἂν ἀντιστρέφονταν οἱ συνθῆκες μέ τή μαγνητοταινία νά εἶναι στήν κατοχή μου κι ἐσᾶς νά εἶστε οἱ αἰτοῦντες ἔνα ἀντίγραφο γιά τό ὅποιο εἴχαμε συμφωνήσει, θά παίρνατε τήν ἵδια θέση πού ἔχω πάρει ἐγώ. — Ματθ. 7:12.

Παρακαλῶ δεχθεῖτε τά παραπάνω ώς ἔκφραση φροντίδας γιά τό δικό σας πνευματικό συμφέρον ὅπως ἐπίσης καί γι' αὐτό τῶν ἀδελφῶν παντού. Παρότι ἡ θέση μου μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ώς κατώτερη καί ὅχι ώς ὑψηλή, θά ἐκτιμοῦσα

τό νά ἐκδηλώνατε τίς σκέψεις σας γιά τά θέματα πού ἔθεσα στήν παροῦσα ἐπιστολή καί στήν ἐπιστολή μουν τῆς 19ης Ἰουλίου.

‘Ο ἀδελφός σας,
P. B. Φράντς

Περίπου ἔνα μήνα μετά, ἥρθε μία ἀκόμη ἐπιστολή:

24 Σεπτεμβρίου 1980

Πρόσω P. B. Φράντς
Φροντίδι Π. B. Γκρέγκερσον
Λεωφόρος 4, Θυρίδα 444
Γκάντζντεν, Αλαμπάμα 35904
Ἄγαπητέ ἀδελφέ Φράντς:

‘Η ἐπιστολή σου τῆς 28ης Αὐγούστου 1980 παρελήφθη καί ἔξετάστηκε.

Αὐτή ἡ ἐπιστολή γράφτηκε γιά νά σέ πληροφορήσει ὅτι οἱ μαγνητοταινίες τῆς συνάντησης τῆς 21ης Μαΐου 1980 στίς ὁποῖες ἀναφέρθηκες ἔχουν τώρα καταστραφεῖ. Υπάρχουν τρεῖς μάρτυρες ἀπό τό Κυδερνῶν Σῶμα πού ἤταν παρόντες ὅταν οἱ μαγνητοταινίες καταστράφηκαν. Δέν ύπηρχαν γραπτές ἀπομαγνητοφωνήσεις τοῦ ἡχογραφημένου ὑλικοῦ, οὕτε ἄλλα ἀντίγραφά του. Οἱ μαγνητοταινίες καταστράφηκαν ὀλοσχερῶς.

Αὐτό γίνεται σύμφωνα μέ τίς ἐπιθυμίες σου, ὅπως τίς ἔξεθεσες στήν ἀλληλογραφία σου μαζί μας.

Οἱ ἀδελφοί σου,
Σκοπιά Β(ιβλική) καί Φ(υλλαδική)
‘Εταιρεία τῆς Πενσυλβανίας
Γιά τήν Ἐπιτροπή Προεδρίας

“Οπως δείχνει ή άλληλογραφία πού ήδη παρουσιάστηκε, οι «έπιθυμίες μου» στήν πραγματικότητα ήταν νά μού στείλουν τό άντι γραφο της μαγνητοαινίας ὅπως μοῦ εἶχαν ύποσχεθεῖ. Άφοῦ ήταν σαφῶς ἀπόρθυμοι νά τήν ἀποχωριστοῦν (φέροντας κάπως στό μυαλό τή στάση «Γουότεργκειτ») τούς εἶχα προσφέρει ἔνα δικαίωμα ἐκλογῆς, τό όποιο καί ἀσκησαν τελικά. Σέ κάθε περίπτωση, χαιρόμουν πού τό θέμα εἶχε τακτοποιηθεῖ κι ἡλπιζα ὅτι αὐτό ήταν τό τέλος τῶν ὅπιων περαιτέρω δοσιληψιῶν μου μέ τό Κυβερνῶν Σῶμα. Δέν ήταν.

Μερικές ἑδομάδες μετά τήν ἐπιστροφή μου στήν Ἀλαμπάμα, καί πρίν τήν ἀνταλλαγή τῶν ἐπιστολῶν πού παρατέθηκαν πιό πάνω, ἡ Ἐταιρεία μοῦ εἶχε στείλει μιά ἐπιταγή 10.000 δολαρίων, ως δῶρο «για νά μέ βοηθήσουν στήν ἐπανεγκατάστασή μου στό Νότο». Δέν εἶχα ζητήσει χρήματα καί δέν περιμέναμε τήν ἐνέργειά τους, ἀλλά τήν ἐκτιμήσαμε. Χρειάστηκε ἔνα δάνειο ἄλλων 5.000 δολαρίων γιά ν’ ἀποκτήσω ἔνα τροχόσπιτο, καί δί Πῆτερ Γκρέγκερσον μᾶς ἐπέτρεψε νά τό παρκάρουμε στήν ἴδιοκτησία του.” Ήμουν εὐγνώμων πού ἥμουν σέ θέση (ὅπως ἐπίσης ἥμουν ύποχρεωμένος ἀπό οἰκονομικῆς ἀπόψεως) νά κάνω κοπιαστική σωματική κηπευτική ἐργασία γιά τόν Πῆτερ. Περνοῦσα τήν κάθε μέρα κουρεύοντας χλοοτάπητες, κόδοντας ζιζάνια, τακτοποιώντας φράκτες, τσιμπημένος ἀπό μικρές καί μεγάλες σφῆκες, δαγκωμένος ἀναρίθμητες φορές ἀπό κόκκινα μυριήγκια, ἰδρωμένος ὅταν γιά μιά περίοδο 30 συνεχόμενων ἥμερῶν ἡ θερμοκρασία ἔξω στόν ἥλιο ξεπερνοῦσε τούς 100 βαθμούς Φαρενάϊτ (38° Κελσίου). Δέν μπορῶ νά θυμηθῶ ἄλλο διάστημα στή ζωή μου πού νά ἔχω δοκιμάσει τόν συνεχή σωματικό πόνο πού ἔνιωθα ἐκείνους τούς μῆνες. “Ομως χαιρόμουν γι αὐτό, καθώς μέ βοηθοῦσε νά ἀντισταθμίσω τόν συναισθηματικό πόνο πού ἔνιωθα.

“Ομως ή μεγαλύτερη βοήθεια, τόσο γιά τή σύζυγό μου ὅσο καί γιά μένα, ήταν ή καθημερινή ἀνάγνωση τῶν Γραφῶν. Κάθε πρωί διαβάζαμε τέσσερις ψαλμούς, κάνοντάς το αὐτό συνεχόμενα μέχρι πού τούς διαβάσαμε ὅλους. Παρότι τούς εἶχαμε διαβάσει πολλές φορές πρίν, τώρα μᾶς φαίνονταν σχεδόν σάν κάτι

νέο. Μπορούσαμε νά συνδεθοῦμε μ' αύτούς πολύ περισσότερο. Γιατί ἄν κάποιο μέρος τῆς Βίβλου φανερώνει τήν πολύ προσωπική σχέση πού μπορεῖ και πρέπει νά ὑπάρχει μεταξύ τοῦ Θεοῦ και τῶν δούλων Του, οἱ Ψαλμοί φαίνεται νά τό κάνουν αὐτό σέ πολύ μεγάλο βαθμό. Ἡ συναισθηματική ταραχή, ὁ θρηνος, τό αἰσθημα ἀδυναμίας και ἀπελπισίας πού οἱ συγγραφεῖς ἔξεφραζαν τόσο συχνά, ἡ ἔσχατη παραδοχή τους σέ κάθε περίπτωση ὅτι ἡ πλήρης και τελική ἐλπίδα τους ἥταν κι ἔπειτα νά εἶναι ὅχι στούς ἀνθρώπους, ἀλλά στόν Ἰεχωβᾶ Θεό ὃς τόν δράχο και ὑψηλό μέρος προστασίας τους, χτυποῦσε μέσα στούς δυό μας μιά πολύ εὐαίσθητη χορδή.

Ο σκοπός μου φεύγοντας ἀπό τά Κεντρικά Γραφεῖα ἥταν νά μήν προκαλέσω προβλήματα. Δέν πήγαινα γυρεύοντας γιά φασαρίες. Οἱ φασαρίες ἥρθαν γυρεύοντας ἐμένα.

Γιά κάποιους μῆνες ἀπολαμβάναμε μιά εὐχάριστη σχέση μέ τά μέλη τῆς ἐκκλησίας τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἡστ Γκάντζντεν, συμμετέχοντας στίς συναντήσεις τους και στήν «ὑπηρεσία ἀγροῦ». Λίγους μῆνες μετά τήν ἄφιξή μου, τό τοπικό πρεσβυτέριο ἔγραψε στό Μπούκλιν συνιστώντας τόν διορισμό μου ὃς πρεσβυτέρου στήν ἐκκλησία. Ἡ σύντομη ἀπάντηση πού ἥρθε, ἔλεγε συνοπτικά ὅτι ἡ Ἐταιρεία δέν τό θεωροῦσε ἐνδεδειγμένο νά μέ προτείνουν οἱ πρεσβύτεροι γιά κάτι τέτοιο (ἢ γιά διακονικό ὑπηρέτη). Ο μόνος λόγος πού ἔδωσαν ἥταν ὅτι ἡ γνωστοποίηση τῆς παραίτησής μου (πού δημοσιεύθηκε στήν ἴδια «Διακονία τῆς Βασιλείας» ὅπου δημοσιεύθηκαν και οἱ πληροφορίες γιά τήν ἀποκοπή ἀρκετῶν μελῶν τοῦ προσωπικοῦ) ἥταν ἀκόμη πρόσφατη. Ο προεδρεύων ἐπίσκοπος τῆς ἐκκλησίας φαινόταν ἀναστατωμένος ἀπό τό πνεῦμα τῆς ἐπιστολῆς, ἀλλά τοῦ συνέστησα ἀπλά νά τό ξεχάσει.

Μέ αύτή τήν ἐπιστολή, σύν τίς πληροφορίες πού δόθηκαν στούς πρεσβυτέρους ὃς ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιστολῆς τῆς 1ης Σεπτεμβρίου 1980 (πού δήλωνε ὅτι και μόνο τό νά πιστεύει κανείς διαφορετικά ἀπό τίς δημοσιευμένες διδασκαλίες τῆς Ἐταιρείας ἀποτελοῦσε λόγο ἀποκοπῆς), ἡ ἀτμόσφαιρα ἀρχισε σταδιακά νά ἀλλάζει. Τό περιοδικό Σκοπιά ἀρχισε νά δημοσιεύει

άρθρα καθαρά σχεδιασμένα όχι γιά νά ήρεμήσουν τά πράγματα, άλλά γιά νά έπικεντρωθεῖ ή συζήτηση στήν ύποτιθέμενη «άποστασία» πού είχε λάβει χώρα. Άπο τότε μέχρι τώρα, δρισκόταν σέ εξέλιξη μιά συντονισμένη έκστρατεία μέσω λόγων και τυπωμένων σελίδων γιά νά δικαιολογηθεῖ ή άπονομή άκραιάς μεταχείρισης σ' έκείνους τους άδελφούς στό Μπρούκλιν οί διοποίοι διώχτηκαν τόσο γρήγορα, καί πιό συγκεκριμένα ή άντιληψη και ή πολιτική πίσω από αυτή τή μεταχείριση, οί διοποίες έξακολουθούσαν νά ένεργογούν. Αντί νά μειωθεῖ ό δογματισμός, οί ίσχυρισμοί γιά θεϊκή έξουσία και οί συνοδευτικές άπαιτήσεις γιά άνευ δρων πίστη και άφοσίωση έγιναν πιό θορυβώδεις. Στό ένα τεῦχος μετά τό άλλο, τό περιοδικό Σκοπιά έστιαζε σέ σημεῖα πού είχαν άμφισση ηθεῖ, έπειμενε στήν όρθοτητά τους, και γενικά δημιουργούσε μᾶλλον μιά ιστική έδραίωση θέσης παρά μία μετριοπαθή στάση έπ' αυτῶν. Ή έπιχειρηματολογία πού χρησιμοποιήθηκε γιά νά τό έπιτύχει αυτό φαινόταν νά φτάνει σέ νέα χαμηλά έπίπεδα διαστρέβλωσης τῶν διοπιων άντιθετων άπόψεων.

Άναπτύχθηκε μιά άτμοσφαιρα καχυποψίας και φόδου. Πρεσβύτεροι πού ήταν ἐκ φύσεως μετριοπαθεῖς δίσταζαν νά καλέσουν σέ μετριοπάθεια, γιά νά μή θεωρηθεῖ αυτό σημεῖο ἔλλειψης νομιμοφροσύνης. Έκεῖνοι πού είχαν κλίση σέ σκληρός ένέργειες δρήκαν εύνοϊκές εύκαιριες νά έκφρασουν σκληρή γραμμή στή στάση τους. Θύμιζε τήν περίοδο τοῦ Μακάρου στίς ΗΠΑ, τότε πού διοικούσε ύπερ τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων και τῆς ἐλευθερίας καί έξέφραζε ἀποδοκιμασία γιά τίς ἀσπλαχνες μεθόδους τῆς συντριβῆς άντιλαϊκῶν ίδεολογιῶν, κινδύνευε πραγματικά νά κατηγοριοποιηθεῖ ώς «συμπαθῶν τούς κομμουνιστές», ένας «συνοδοιπόρος» τῶν ἀριστερῶν φιλοσπαστικῶν στοιχείων.

Ύπο αυτές τίς συνθήκες, ή παρακολούθηση τῶν συναντήσεων μοῦ ἔγινε ἀκόμα περισσότερο καταθλιπτική, καθώς σήμαινε ότι θά ἄκουγα νά γίνεται κατάχρηση τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, νά τόν κάνουν νά λέει πράγματα πού δέν ἔλεγε, καθώς ἐπίσης ότι θά ἄκουγα τή διαρκή αὐτοεπικύρωση και τόν αὐτοέπαινο τῆς

δργάνωσης. Εύχόταν κανείς νά ύπηρχε τουλάχιστον ἡ ἐλευθερία της ἔκφρασης πού ἔδρισκες στίς συναγωγές τοῦ πρώτου αἰώνα, ἡ ὅποια παρεῖχε σέ ἀνθρώπους, ὅπως οἱ ἀπόστολοι, τήν εὐκαιρία νά μιλήσουν ὑπέρ τῆς ἀλήθειας (παρότι, ἀκόμα κι ἐκεῖ, αὐτό ὁδήγησε ἀναπόφευκτα σέ μιά σκλήρυνση στάσης, πού τελικά θά τούς ἔκλεινε τίς πόρτες τῶν συναγωγῶν). “Ομως, ὅπως παρατήρησα στόν Πῆτερ Γκρέγκερσον, θεωροῦσα τόν ἔαυτό μου ἀπλά φιλοξενούμενο στήν Αἴθουσα Βασιλείας ἦταν ἡ δική τους Αἴθουσα, οἱ δικές τους συναντήσεις, τά δικά τους προγράμματα, καί δέν ἐπιθυμοῦσα νά τούς βάλω «σουρντίνα»* στή διεξαγωγή τους.” Ετσι, περιόρισα τά σχόλιά μου στήν ἀνάγνωση τῶν σχετικῶν Γραφικῶν χωρίων, ἀπλά τονίζοντας ὅποιο μέροις ἦταν κατάλληλο. Σπάνια περνοῦσε συνάντηση πού νά μήν ἔρθει μετά κάποιος, συχνά ἔνα παλιότερο μέλος, γιά νά ἔκφράσει κάποια εὐχαριστία.

“Ομως ἡ ἐπέκταση τῆς ἀτμόσφαιρας «σταυροφορίας» μοῦ ἔδινε λόγο νά πιστεύω ὅτι ἦταν ἀπλῶς θέμα χρόνου μέχρι νά παρθοῦν κάποια περαιτέρω μέτρα ἐναντίον μου. Καί ἔτσι συνέδη.

ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ Η ΠΟΙΝΗ

Τόσο οἱ Φαρισαῖοι ὅσο καὶ οἱ γραμματεῖς μουρμούριζαν, λέγοντας: «Ἄντος καλοδέχεται ἀμαρτωλούς καὶ τρώει μαξί τους». – Λουκ. 15:2

“Ἐνα γεῦμα ἦταν ὅλα τά στοιχεῖα πού χρειάζονταν.” Έγινε ως ἔξῆς:

Μέσα σέ ἔξι περίπου μῆνες ἀπό τήν ἐπιστροφή μου στή βόρεια Ἄλαμπάμα, ἡ Ἐταιρεία ἔστειλε ἔναν νέο Ἐπίσκοπο Περιφερείας στήν περιοχή. Ὁ προηγούμενος ἦταν ἔνας μετρημένος ἄνθρωπος, πού ἔτεινε νά μειώνει τή σημασία τῶν προβλημάτων ἀντί νά δημιουργεῖ θέματα ἀπό αὐτά. Ὁ ἀντικαταστάτης του

* (ἡ) οὐσ. μικρό ἐργαλεῖο πού ἔφαρμόζεται σέ μουσικά ὅργανα γιά νά μειώσει τήν ἔνταση τοῦ ἥχου, πνιγέας (Μεῖζον Ἑλληνικό Λεξικό, ἐκδ. Τεγόπουλος-Φυτράκης).

φημιζόταν γιά πιό έπιθετικός. Αύτό έγινε περίπου τήν έποχή πού είχε σταλεῖ πρός τούς Ἐπίσκοπους Περιοχῆς και Περιφερείας ή έπιστολή τῆς Ἐταιρείας πού ἔλεγε ότι ή «ἀποστασία» περιελάμβανε πρόσωπα πού πίστευαν κάτι διαφορετικό ἀπό τίς διδασκαλίες τῆς δργάνωσης.

Στή δεύτερη ἐπίσκεψή του στήν ἐκκλησία τοῦ Ἡστ Γκάντζντεν (Μάρτιος 1981), ὁ νέος Ἐπίσκοπος Περιφερείας, ὁ Γουέσλεϋ Μπένερ (Wesley Benner), κανόνισε νά συναντηθεῖ μέ τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον, πηγαίνοντας στό σπίτι του μαζί μέ ἔναν τοπικό πρεσβύτερο, τόν Τζίμ Πίτσφορντ (Jim Pitchford).⁴ Ο λόγος; Ὁ Μπένερ εἶπε στόν Πῆτερ ότι γινόταν «πολλή συζήτηση» γι αὐτόν στήν πόλη και στήν περιφέρεια. Ὁ Πῆτερ εἶπε πώς λυπόταν πολύ πού τό ἄκουγε αὐτό. Ἀπό ποῦ προερχόταν ἡ «συζήτηση»; Ὁ Μπένερ δίσταζε νά πεῖ, ἀλλά ὁ Πῆτερ ἐπεσήμανε ότι ἔπειρε νά γνωρίζει γιά νά διορθώσει τήν κατάσταση. Τότε ὁ Μπένερ εἶπε ότι ἡ πηγή ἦταν ἔνας γαμπρός τῆς οἰκογένειας τοῦ Πῆτερ.

Ὁ Πῆτερ ἔκαθάρισε ότι είχε καταβάλει κάθε προσπάθεια νά είναι προσεκτικός στίς ἐκφράσεις του και ότι κάθε συζήτηση γιά Γραφικά θέματα πού είχε στήν περιοχή, περιοριζόταν αὐστηρά στούς συγγενεῖς του. Ἀνησυχοῦσε βαθιά πού πρόσωπα μέ τά ὅποια δέν είχε οἰκογενειακή σχέση ἐμπλέκονταν τώρα σέ «πολλή συζήτηση», ὅπως είχε πεῖ ὁ Ἐπίσκοπος Περιφερείας. «Πῶς γίνεται αὐτό;» ρώτησε. Ὁ Γουέσλεϋ Μπένερ δέν ἔδωσε κάποια ἔξήγηση.

Γιά ποιό πράγμα συζητοῦσαν λοιπόν; Ὁ Μπένερ ἀνέφερε ἔνα σημεῖο ἀπό συγκεκριμένο ἀρθρο τῆς Σκοπιᾶς, μέ τό ὅποιο, σύμφωνα μέ τίς φῆμες, διαφωνοῦσε ὁ Πῆτερ. Αύτό τό σημεῖο σέ καμμία περίπτωση δέν μποροῦσε νά χαρακτηριστεῖ «βασική διδασκαλία» τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Γιά τήν ἀκρίβεια ἀφοροῦσε ἔναν τεχνικό ὅρο.⁴ Μολοντοῦτο, ἐφόσον ὁ Πῆτερ δέν συμφω-

4. Τό ἀρθρο, στό τεῦχος τῆς Σκοπιᾶς τῆς 15ης Αὐγούστου 1980, προσπαθοῦσε νά δείξει ότι ὁ Ἑλληνικός ὅρος «ναός» (πού σημαίνει ναός ἢ ιερό, τέμενος) ὁ ὅποιος χρησιμοποιεῖται στήν Ἀποκάλυψη 7:15 ἀναφορικά μέ τό

νοῦσε μέ τήν ὁργάνωση, ἔγινε σημαντικό. Μετά ἀπό μεγάλη συζήτηση, δὲ Ἐπίσκοπος Περιφερείας ὑποχρεώθηκε τελικά νά παραδεχτεῖ ὅτι αὐτό τὸ σημεῖο μπορεῖ πραγματικά νά ἥταν λάθος. (Στήν πραγματικότητα, ἡ Ἐταιρεία Σκοπιά ἀναγνώρισε τό λάθος σέ μιά ἐπιστολή μέ ἡμερομηνία 15 Μαΐου 1981, πού ἐστάλη ώς ἀπάντηση σέ μιά ἐρώτηση. Ἡ ἐπιστολή δήλωνε ὅτι «τό σημεῖο τρία στήν περίληψη, πού ἐμφανίζεται στό κάτω μέρος τῆς σελίδας 15, σδήστηκε ὅταν μετέφρασαν τό ἄρθρο γιά νά δημοσιευθεῖ σέ ξενόγλωσσες ἐκδόσεις τῆς Σκοπιᾶς». Αὐτός ὁ ἴσχυρισμός πάντως, δέν ἥταν ἀληθινός.)⁵

Μετά ἀπό αὐτά ὁ Πῆτερ εἶπε: «”Ημιουν ἀποφασισμένος νά μήν ἀφήσω νά ἀναπτυχθεῖ μιά κατάσταση “ἀντιπαράθεσης” κι ἔκανα ὅτι μποροῦσα γιά νά κρατήσω τή συζήτηση ἥρεμη καί λογική.” Οταν δὲ Ἐπίσκοπος Περιφερείας καί ὁ τοπικός πρεσβύτερος ἔφυγαν, ὁ Πῆτερ πίστεψε ὅτι τό θέμα εἶχε λήξει σέ φιλική βάση καί ἥταν χαρούμενος πού συνέδαινε ἔτσι. Δέν συνέδαινε.

Τήν ἑπόμενη ἑδδομάδα, δὲ Ἐπίσκοπος Περιφερείας ἔστειλε μήνυμα ὅτι ἥθελε μιά δεύτερη συνάντηση γιά νά ἀσχοληθεῖ περισσότερο μέ τό θέμα.

‘Ο Πῆτερ μοῦ εἶπε ὅτι ἔνιωθε ὅτι εἶχε ἔρθει ὁ καιρός νά πάρει μιά ἀπόφαση. Τό πνεῦμα πού εἶχε δημιουργηθεῖ ἀπό τό Κυρεονῶν Σῶμα, τό Τμῆμα Ὅπηρεσίας του καί τήν ἐπιστολή του τῆς 1ης Σεπτεμβρίου 1980, καί μιά σειρά ἀρθρων στή Σκοπιά, εἶχε ἔνισχυθει σέ σημεῖο πού ἐπικρατοῦσε ἀτμόσφαιρα «κυνηγιοῦ μαγισσῶν». ’Ενιωθε ὅτι θά ἥταν ἀφελές ἀπό τήν πλευρά

«μεγάλο πλῆθος», μποροῦσε νά ἐφαρμοστεῖ στήν αὐλή τοῦ «ναοῦ». Κάνοντας αὐτό, ἔλεγε ὅτι δὲ Ἰησοῦς κυνήγησε τούς ἀργυραμοιδίους ἔξω ἀπό τόν «ναό» (βλ. σελ. 15, τό πλαίσιο στό κάτω μέρος τῆς σελίδας). ’Εφόσον ἡ Ἱδιαίη Βιβλική ἀφήγηση στό Ἰω. 2:14-16 χρησιμοποιεῖ σαφῶς ἔναν ἀλλο ὄρο («ἱερόν»), δὲ ἴσχυρισμός ἥταν προφανῶς ψευδής, καί ὅπως τό ἔθεσε ἔνας πρεσβύτερος, «ἔνα παράδειγμα εἴτε πνευματικῆς δολιότητας εἴτε διανοητικῆς ἄγνοιας».

5. Βλ. τό παραρτημα τοῦ βιβλίου «Where is the Great Crowd Serving God?» («Πού ὑπηρετεῖ τόν Θεό τό “μεγάλο πλῆθος”;») τοῦ Τζών Μίτσελ (1998) γιά πλήρη τεκμηρίωση τοῦ θέματος.

του ἄν δέν κατάφερνε ν' ἀναγνωρίσει ὅτι ὑπῆρχε μεγάλη πιθανότητα νά δρίσκονταν ὑπό ἐξέλιξη προσπάθειες ἀποκοπῆς του. "Ενιωθε ὅτι τό φιλικό του φέρσιμο πρόσως ἐμένα τό λιγότερο συνεισέφερε σ' αὐτό. "Οπως τό ἔβλεπε, εἶχε δύο ἐπιλογές: εἴτε νά ἀποσυνταυτιστεῖ ἐθελοντικά ἀπό τήν ἐκκλησία, εἴτε νά ἀφήσει νά συνεχιστοῦν οἱ προσπάθειες γιά τήν ἀποκοπή του. Δέν ἐπιθυμοῦσε καμιαία ἀπό τίς δύο, ἀλλά πίστευε ὅτι θά ἔπρεπε ν' ἀκολουθήσει τήν πρώτη, νά ἀποσυνταυτιστεῖ ἐθελοντικά.

"Οταν ἐξέφρασα ἀμφιβολίες γιά τό ἄν τά πράγματα εἶχαν φτάσει κιόλας σ' αὐτό τό στάδιο, εἶπε ὅτι εἶχε σταθμίσει τό θέμα, εἶχε προσευχηθεῖ γι' αὐτό, καί ἔνιωθε ὅτι ἦταν ἡ πιό συνετή προείδηση. "Ο παραγόντας πού τόν ἐνδιέφερε περισσότερο, εἶπε, ἦταν ἡ οἰκογένειά του. Τοία ἀπό τά ἐπτά παιδιά του ἦταν παντρεμένα, μερικά εἶχαν παιδιά, καί εἶχε ἐπίσης τρεῖς ἀδελφούς καί δύο ἀδελφές καί πολλούς ἀνηψιούς καί ἀνηψιές, πού ζοῦσαν στήν περιοχή. "Ολοι τους ἦταν Μάρτυρες τοῦ Ἱεροῦ. "Αν ἐπέτρεπε στούς ἐκπροσώπους τής ὁργάνωσης νά ὠθήσουν τά πράγματα σέ σημεῖο ἀποκοπῆς του, ἡ κατάσταση θά γινόταν πολύ δύσκολη γιά ὅλα αὐτά τά μέλη τής οἰκογένειάς του. Θά τά ἔβαζε στό σοβαρό δίλημμα εἴτε νά συναναστρέφονται τόν πατέρα ἡ παππού ἡ ἀδελφό ἡ θεῖο τους, ἡ ἀντίθετα, νά ὑπακούσουν στήν ὁργάνωση καί νά τόν ἀποφεύγουν. Ἐπιπροσθέτως, εἶχε τριάντα πέντε Μάρτυρες ὑπαλλήλους στήν ἐταιρεία του μέ εἴδη παντοπωλείου. "Η ἐθελοντική ἀποσυνταύτιση φαινόταν καλύτερη ἀφοῦ, ὅπως τό καταλάβαινε, σήμαινε ἀπλά ὅτι δέν ἦταν πιά μέλος τής ἐκκλησίας. Ἀλλά δέν ἀπαιτοῦσε τή δίαιτη διακοπή σχέσεων πού ζητοῦσε ἡ πολιτική τής ὁργάνωσης σέ περιπτώσεις ἀποκοπῆς.⁷

-
6. Ἡ οἰκογένεια τής συζύγου του περιελάμβανε ἐπίσης πολλούς Μάρτυρες.
7. Γνώριζα προσωπικά ὅτι μέχρι τότε τό Κυνερνῶν Σῶμα ἐξίσωνε τήν ἀποσυνταύτιση καί τήν ἀποκοπή μόνο στήν περίπτωση πού κάποιος ἔμπαινε στήν πολιτική ἡ τόν στρατό, ὅχι σέ μία ἀπλή παραίτηση ἀπό τήν ἐκκλησία. Γιά τήν ἀκρίβεια εἶχα διοριστεῖ νά ἀναλάβω μιά ἀναθεώρηση τοῦ ἐγχειρίδιου «Βοήθημα στήν ἀπάντηση Ἀλληλογραφίας Γραφείων Τμήματος», τό δόποιο ἐπεξηγοῦσε ὅλες αὐτές τίς πολιτικές, καί ἔξερα ὅτι δέν εἶχε παρθεῖ

‘Ο Πήτερ ύπέβαλε τήν ἐπιστολή παραίτησής του στίς 18 Μαρτίου 1981. Τήν διάβασαν στήν ἐκκλησία. Παρότι ἀκολούθησαν φυσιολογικά σχόλια, λαμβανομένου ύπόψιν ὅτι ὁ Πήτερ ἦταν Μάρτυρας ἀπό τήν παιδική του ἡλικία κι ἔπαιρνε τό προσδάδισμα ἐπί πολλά χρόνια στή δραστηριότητα τῆς τοπικῆς ἐκκλησίας, ἡ ἐπιστολή φαινόταν νά καθαρίζει τήν ἀτμόσφαιρα, καθώς παρουσίαζε ἥρεμα τούς λόγους του καί δέν ἔξεφραζε ἔχθροτητα. “Οταν οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ στὸ Γκάντζντεν συναντοῦσαν τόν Πήτερ, τοῦ φέρονταν μέ τρόπο τουλάχιστον ἐγκάρδιο – μέ σπάνιες ἔξαιρέσεις. Νομίζω ὅτι θά συνέχιζαν νά κάνουν ἔτσι ἄν κατευθύνονταν ἀπό τή δική τους αἰσθηση τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ. Φαινόταν ὅτι μιά κατάσταση κρίσης εἶχε ἀποτραπεῖ.

Μέσα σέ ἔξι μῆνες τό περιοδικό Σκοπιά δημοσίευσε ἄρθρα πού ἀλλαξαν τήν ὅλη εἰκόνα. Μερικοί μοῦ σχολίασαν: «Ἐκαναν τά πάντα, ἐκτός ἀπό τό νά βάλουν τό ὄνομα τό δικό σου καί τοῦ Πήτερ Γκρέγκερσον στό περιοδικό». Δέν πιστεύω ὅτι ἡ κατάσταση στό Γκάντζντεν ἦταν ἀποκλειστικά ὑπεύθυνη γιά τά ἄρθρα. Πιστεύω, ὅμως, ὅτι εἶχε κάποια ἐπίδραση σ’ αὐτούς πού τά προετοίμαζαν. Ποιά ἦταν ἡ ἀλλαγή πού γινόταν σ’ αὐτά τά ἄρθρα;

Πίσω στό 1974, τό Κυδερνῶν Σῶμα μέ διόρισε νά γράψω ἄρθρα γιά τή μεταχείριση τῶν ἀποκομένων προσώπων. (Τό Κυδερνῶν Σῶμα εἶχε μόλις πάρει μιά ἀπόφαση πού καθιστοῦσε

τέτοια ἀκραία θέση γιά τήν ἀποσυνταύτιση. Τά πρόσωπα πού παραιτοῦνταν δέν εἶχαν τήν ἴδια μεταχείριση μέ αὐτούς πού ἀποκόπτονταν, μέ τή μόνη ἔξαιρεση ὅτι ἄν ἐπιθυμοῦσαν νά ξαναπούν στήν ἐκκλησία ἔπειρε νά ὑποβάλουν σχετική αἴτηση. Ἀφοῦ ἀκούσα ὅτι τό Τμῆμα ‘Υπηρεσίας ἔστειλε κάποιες ἐπιστολές πού ούσιαστικά ἔξισωναν τήν ἀποσυνταύτιση μέ τήν ἀποκοπή, μίλησα μέ ἔνα μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς ‘Υπηρεσίας Τμήματος καί ἐπεσήμανα ὅτι τό θέμα δέν εἶχε ποτέ παρουσιαστεῖ στό Κυδερνῶν Σῶμα, καί ὅτι κάθε τέτοια ἐνέργεια ἔπειρε νά τήν ἔκανε τό Τμῆμα ‘Υπηρεσίας ἀπό μόνο του (ἔνα παράδειγμα τῶν χωρίς ἔξουσιοδότηση ἐνεργειῶν τοῦ Τμήματος στόν τομέα τῆς διαμόρφωσης πολιτικῆς). Παραδέχτηκε ὅτι πότα ἀπό αὐτά δέν εἶχε τεθεὶ ἐνώπιον τοῦ Κυδερνῶντος Σώματος.

κάτι τέτοιο ἐνδεδειγμένο.)⁸ Αὐτά τά ἄρθρα, πού ἔγιναν κανονικά ἀποδεκτά ἀπό τό Σῶμα, μετρίασαν κατά πολὺ τή στάση πού εἶχε ἐπικρατήσει μέχρι τότε, ἐνθάρρυναν τούς Μάρτυρες νά ἐπιδεικνύουν πιό εύσπλαχνική συμπεριφορά σέ πολλούς τομεῖς τῶν ἐπαφῶν τους μέ ἀποκομμένους, μείωσαν τήν αὐστηρότητα τῶν πολιτικῶν πού κατηγορούνται τίς σχέσεις μέ ἓνα ἀποκομμένο μέλος τῆς οἰκογένειας.

‘Η Σκοπιά τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1981 ὅχι μόνο τό ἀντέστρεψε αὐτό, ἀλλά σέ κάποια σημεῖα πῆγε τό πράγμα πιό πίσω, σέ μιά θέση ἀκόμα πιό αὐστηρή ἀπό αὐτήν πού ὑπῆρχε πρίν τό 1974. (“Ενα παραδειγμα «διαδομῆς» πρός τά πίσω, αὐτή τή φορά σ’ ἓνα σημεῖο πίσω ἀπό τήν ἀφετηρία.”)⁹

“Ἔγινε μιά μεγάλη ἀλλαγή ἀναφορικά μέ αὐτούς πού ἀποσυνταυτίστηκαν ἐθελοντικά (ὅπως εἶχε κάνει ὁ Πήτερ Γκρέγκερσον λίγους μῆνες πρίν). Γιά πρώτη φορά δημοσιεύθηκε ἐπίσημα ἡ πολιτική ὅτι σέ ὅποιον τό ἔκανε αὐτό, ἔπειτα νά φέρονται σάν νά εἶχε ἐκδιωχθεῖ ἀπό τήν ἐκκλησία.¹⁰

-
8. Εἶχαν τεθεῖ ἐνώπιον τοῦ Κυδερνῶντος Σώματος δύο περιπτώσεις ἀποκομμένων προσώπων πού ἥθελαν νά παρακολουθοῦν τίς συναντήσεις, ἀλλά χρειάζονταν διοήθεια. Τό ἓνα ἦταν ἓνα νεαρό κορίτσι πού ζούσε σέ ἀγροτική περιοχή στή Νέα Αγγλία, τό ἄλλο μιά γυναίκα σέ κέντρο ἀποτοξινωσης ἀπό τά ναρκωτικά στό Μίντγουεστ (Midwest). Καμμιά τους δέν μποροῦσε νά πάει στίς συναντήσεις χωρίς διοήθεια ὡς πρός τή μεταφορά. Τό Κυδερνῶν Σῶμα ἀποφάσισε ὅτι ἡ παροχή μεταφορᾶς σέ τέτοιες περιπτώσεις ἦταν ἀποδεκτή.
  9. ‘Η Σκοπιά τῆς 1ης Δεκεμβρίου 1981 περιέχει ἓνα ἀρθρο πού προσπαθοῦσε νά δικαιολογήσει ὅλες τίς μετατοπίσεις μπρός καί πίσω σέ διάφορα δογματικά σημεῖα ἐκ μέρους τῆς Έταιρείας. Χρησιμοποιοῦσε τήν ἀναλογία ἐνός πλοίου πού ταλαντεύεται ἐνάντια στόν ἄνεμο. Τό πρόβλημα εἶναι ὅτι ἡ μεταδολή διδασκαλιῶν τους γυρίζει οὐσιαστικά στό σημεῖο ἀπό πού ξεκίνησαν.
  10. Αὐτό κατευθυνόταν πρωταρχικά σέ ὅσους παραιτοῦνταν. ‘Ἐνῶ αὐτοί πού ἔμπαιναν στήν πολιτική ἡ στό στρατό κατηγοριοποιοῦνταν ὡς «ἀποσυνταυτισμένοι», αὐτή ἡ ἐνέργεια δέν ἦταν ἐθελοντική ἀπό μέρους τους, οὕτε τήν εἶχαν ζητήσει. ¹¹ Ήταν ἓνα μέτρο πού ἔπαιρναν αὐτόματα οἱ πρεσβύτεροι σύμφωνα μέ τήν πολιτική τῆς Έταιρείας. “Ἐτσι ἡ νέα θέση ἀσχολιόταν μέ αὐτούς πού ἀποσύρονταν.

“Οταν διάβασα τήν υλη, ἐξετάζοντάς την στό κλίμα τῆς ἐμπειρίας μου στό Κυδερνῶν Σῶμα (καὶ ἴδιαίτερα ὑπό τό φῶς τῶν πρόσφατων ἐμπειριῶν μου μέ τήν Ἐπιτροπή Προεδρίας) δέν εἶχα ἀμφιβολίες ως πρός τό ποῦ θά ὁδηγοῦσε. Δέν χρειάστηκε νά περιμένω πολύ.

Αὐτά πού θά διηγηθῶ τώρα δίνονται μέ λεπτομέρειες ὥχι μόνο ἐπειδή ἐμπλέκεται ἡ δική μου περίπτωση ἡ ἐπειδή εἶναι τόσο ἀσυνήθιστα, ἀλλά ἀντιθέτως ἐπειδή εἶναι τόσο χαρακτηριστικά ὅσον ἀφορᾶ τίς ἐμπειρίες πού ἔχουν ἄλλοι, τίς μεθόδους καὶ τίς ἐνέργειες τῶν πρεσβυτέρων τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ στή μία μετά τήν ἄλλη ἀπό περιπτώσεις αὐτοῦ τοῦ τύπου. Ἐπεξηγοῦν τό σκεπτικό καὶ τό πνεῦμα πού ἐντυπώνεται σ' αὐτές, ἔνα σκεπτικό κι ἔνα πνεῦμα πού ἀπορρέει ἀπό μιά κεντρική πηγή.

Παρότι τό ἐν λόγῳ τεῦχος τῆς Σκοπιᾶς δημοσιεύθηκε μέ ήμερομηνία 15 Σεπτεμβρίου, ἔφτασε πάνω ἀπό δύο ἑβδομάδες νωρίτερα ἀπό αὐτή τήν ήμερομηνία. Μέσα σέ λίγες μέρες, ἔγινε μιά ἐπίσκεψη ἀπό ἔναν τοπικό προσδύτερο τῆς ἐκκλησίας τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ, τόν Ντάν Γκρέγκερσον, μικρότερο ἀδελφό τοῦ Πήτερ. Ρώτησε ἄν ἐκεῖνος καὶ κανά-δύο ἄλλοι πρεσβύτεροι μποροῦσαν νά ἔρθουν νά μοῦ μιλήσουν. Εἶπα πώς μποροῦσαν· γιά ποιό πράγμα ἥθελαν νά μοῦ μιλήσουν; Ἀφοῦ δίστασε λίγο, εἶπε πρῶτα ὅτι θά συζητοῦσαν τό ὅτι εἶχα κάνει παρατηρήσεις δυσμενοῦς φύσης σχετικά μέ τήν ὁργάνωση. “Οταν ρώτησα ποιά ἦταν ἡ πηγή ἐνός τέτοιου ἰσχυρισμοῦ, εἶπε ὅτι τό πρόσωπο προτιμοῦσε νά παραμείνει ἀνώνυμο. (Αὐτή ἡ «ρίψη λογγῶν μέσ’ ἀπό τήν ὁμίχλη» εἶναι πολύ συνηθισμένη, κι αὐτός πού κατηγορεῖται ὑποτίθεται ὅτι θά πρέπει νά δέχεται ὅλα αὐτά ως πολύ κανονικά καὶ σωστά.)

‘Ωστόσο τόν ρώτησα ἄν νόμιζε ὅτι ταίριαζε νά ἐφαρμοστεῖ ἡ συμβούλή τοῦ Ἰησοῦ στό κατά Ματθαῖον, κεφ. 18, ἐδάφια 15 ἔως 17 (ἡ συμβούλή πού δίνεται ἐκεῖ εἶναι ὅτι ὅποιος ἔχει παράπονο μ’ ἔναν ἀδελφό, πρέπει πρῶτα νά πάει ὁ ἴδιος νά συζητήσει μέ τόν ἀδελφό του γιά τό πρόβλημα αὐτό). ‘Ο Ντάν συμφώνησε ὅτι ταίριαζε. Πρότεινα νά δεῖ ως πρεσβύτερος τό πρόσωπο αὐτό καὶ νά τοῦ συστήσει νά ἔρθει καὶ νά μοῦ μιλήσει για τό θέμα,

έφαρμόζοντας ἔτσι τήν συμβουλή τοῦ Ἰησοῦ. Ἀπάντησε ὅτι τό πρόσωπο αὐτό ἔνιωθε ὅτι «δέν εἶχε τά κατάλληλα προσόντα». Ἐπεσήμανα ὅτι αὐτό δέν ἦταν σοδαρό θέμα, ὅτι δέν ἐνδιαφερόμουν νά φιλονικήσω μέ κανέναν, ἀλλά ὅτι ἄν είχα ἐνοχλήσει κάποιον θά τό ἐκτιμοῦσα νά μοῦ τό πεῖ προσωπικά ἔτσι ὥστε νά μπορῶ νά ζητήσω συγγνώμη καί νά ξεκαθαρίσω τήν κατάσταση. (Ακόμα δέν γνωρίζω γιά ποιόν μιλοῦσε.) Ὁ Ντάν ἀπάντησε ὅτι ἔπρεπε νά καταλάβω ὅτι οἱ πρεσβύτεροι εἶχαν ἐπίσης «εὔθυνη νά προστατεύουν τό ποίμνιο καί νά προσέχουν τά συμφέροντα τῶν προδάτων». Συμφώνησα ἀπόλυτα, καί εἶπα ὅτι ἡμουν σίγουρος ὅτι καταλάβαινε ὅτι τό νά γίνεται αὐτό εἶχε σίγουρα τήν ἔννοια ὅτι οἱ πρεσβύτεροι πρέπει νά ἐνθαρρύνουν ὅλους στό ποίμνιό τους νά τηροῦν προσεκτικά τό Λόγο τοῦ Θεοῦ καί νά τόν ἔφαρμόζουν στή ζωή τους. Στήν περίπτωση αὐτή, θά μποροῦσαν νά βοηθήσουν τό ἐμπλεκόμενο μέρος νά δεῖ ὅτι χρειαζόταν νά ἔφαρμόσει τή συμβουλή τοῦ Ἰησοῦ καί νά ἔρθει νά μιλήσει μαζί μου· τότε θά μποροῦσα νά ξέρω τί προσέβαλε τό πρόσωπο αὐτό καί νά ζητήσω τή συγγνώμη πού χρειαζόταν.

Εἶπε ὅτι θά ἀντιπαρερχόταν αὐτό τό σημεῖο, καί συνέχισε λέγοντας ὅτι ἡθελαν νά συζητήσουν τίς «συνναναστροφές» μου μαζί μου. Εἶπα ὅτι θά ἦταν εὐπρόσδεκτοι νά τό κάνουν, καί συμφωνήσαμε νά ἔρθει μαζί μ' ἓναν ἄλλο πρεσβύτερο δύο μέρες ἀργότερα. ⁷ Ήρθαν ὁ Ντάν κι ἔνας ἄλλος πρεσβύτερος, ὀνόματι Θηότις Φρέντς (Theotis French). ⁸ Η συζητηση ἔκινησε μέ τόν Ντάν νά διαβάζει τή Β' πρός Κορινθίους ἐπιστολή, κεφάλαιο 13, στίχοι 7-9, καί νά μέ πληροφορεῖ ὅτι ἤρθαν γιά νά «προσαρμόσουν» τή σκέψη μου σέ σχέση μέ τή «Σκοπιά» τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1981, εἰδικά ὅσον ἀφορᾶ τή σχέση μου μέ τόν ἀδελφό του, τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον, πού τώρα ἦταν ἀποσυνταυτισμένος. ⁹ Ο Ντάν ἦταν σ' ἔνα ἐστιατόριο τόν Αὔγουστο, ὅταν ὁ Πῆτερ, ἐγώ καί οἱ σύζυγοι μας φάγαμε ἐκεῖ.

Τούς ρώτησα ἄν ἀντιλαμβάνονταν ὅτι τώρα ἀκριβῶς βρίσκονταν στήν ἴδιοκτησία τοῦ Πῆτερ, ὅτι μέ τήν ἔννοια αὐτή ἦταν σπιτονοικούρος μου. ¹⁰ Ότι ἡμουν ἐπίσης στή δούλεψή του. Τό ἔξεραν.

Ἐξήγησα ὅτι ἡ συνείδησή μου μέ δόδηγοῦσε ἀναφορικά μέ τίς συναναστροφές μου ὅπως μέ ὅλα τά θέματα, καὶ συζήτησα τή συμβουλή τοῦ Παύλου γιά τή σπουδαιότητα τῆς συνείδησης στό κεφάλαιο 14 τῆς ἐπιστολῆς του πρός Ρωμαίους. Θά ἥμουν εὐτυχής νά κάνω ὅ,τι δίδασκε ἡ Ἀγία Γραφή, ἀλλά δέν ἔβλεπα στοιχεῖα πού νά στηρίζουν τήν ἀποψη πού νίοθετήθηκε τώρα γιά τούς ἀποσυνταυτισμένους. Ποιά Γραφική ὑποστήριξη ὑπῆρχε;

Ἡ συζήτηση ἀκολούθησε τώρα μία πορεία πού ἤταν εὔκολο νά προδλεφθεῖ: Ὁ Ντάν ἀναφέρθηκε στήν Α΄ πρός Κορινθίους, κεφ. 5, σέ ὑποστήριξη αὐτῆς τῆς θέσης. Ἐπεσήμανα ὅτι ἐκεῖ ὁ ἀπόστολος ἔλεγε νά μήν συναναστρέφονται μέ πρόσωπα πού καλοῦνταν ἀδελφοί καί ἤταν μοιχοί, εἰδωλολάτρες, ὑδριστές, μέθυσοι καί ἐκδιαστές. Δέν σχετιζόμουν μέ τέτοιους ἀνθρώπους, οὕτε θά τούς ἥθελα στό σπίτι μου. Ἀλλά σίγουρα δέν θεωροῦσαν ὅτι ὁ Πήτερος Γκρέγκερσον συγκαταλεγόταν ἀνάμεσα σέ τέτοιους ἀνθρώπους; Κανείς δέν ἀπάντησε.

Μετά ὁ Ντάν ἀναφέρθηκε στά λόγια τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου στήν Α΄ ἐπιστολή του, κεφ. 2, στίχ. 19: «Ἄντοι δγῆκαν ἀπό ἐμᾶς, ἀλλά δέν ἤταν σάν ἐμᾶς· διότι ἀν ἤταν σάν ἐμᾶς, θά εἶχαν παραμείνει μέ ἐμᾶς. Ἀλλά δγῆκαν γιά νά γίνει φανερό ὅτι δέν εἶναι ὅλοι σάν ἐμᾶς.» Ὅταν ρώτησα γιά τί εἴδους πρόσωπα ἔδειχναν τά συμφραζόμενα ὅτι μιλοῦσε ὁ Ἰωάννης, παραδέχτηκαν ὅτι μιλοῦσε γιά «ἀντιχρίστους». Τόνισα ὅτι τό ἵδιο ἴσχυε γιά τή Β΄ ἐπιστολή Ἰωάννου, στίχοι 7 ἕως 11, τό δόποιο ἀναφέρεται σέ συναναστροφές μέ τέτοιους. Τούς διαβεβαίωσα ὅτι δέν θά ἔπιανα ποτέ φιλία μ' ἔναν ἀντίχριστο, ἔναν πού ἔχει ἐπαναστατήσει ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καί τοῦ Χριστοῦ, ἀλλά ὅτι καί πάλι, δέν εἶχα κανέναν τέτοιο ἀνάμεσα στούς γνωστούς μου. Σίγουρα δέν ἔλεγαν ὅτι ὁ Πήτερος Γκρέγκερσον ἤταν ἔνας ἀντίχριστος; Καί πάλι δέν δόθηκε ἀπάντηση.¹¹

11. Ὁ Ντάν παραδέχτηκε ὅτι δέν εἶχε ποτέ προσπαθήσει νά μιλήσει στόν ἀδελφό του τόν Πήτερο γιά τίς διαφορές ἀπόψεων πού εἶχαν, παρότι ὁ Ντάν γνώριζε πολύ καλά γι' αὐτές.

Στήν πραγματικότητα, σέ αυτή τήν ἔκταση ἦταν ἡ Γραφική «ἀναποσαρμογή» πού μοῦ ἔκαναν αὐτοί οἱ δύο ποιμένες τοῦ ποιμνίου. Ἀπό αὐτό τό σημεῖο κι ἔπειτα, οἱ μόνες τους ἀναφορές ἦταν στό περιοδικό τῆς Σκοπιᾶς. Δεχόμουν αὐτό πού λεγόταν γι' αὐτό τό θέμα, ὑποτασσόμουν στήν διεύθυνση τῆς ὁργάνωσης; Εἶπα ὅτι στό τέλος τό ἀληθινό ἐρώτημα εἶναι τί λέει ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ γιά τά ζητήματα, ὅτι μερικές διδασκαλίες εἶναι ξεκάθαρα βάσιμες, θεμελιωμένες ἀκλόνητα στό Λόγο τοῦ Θεοῦ· ἄλλες διδασκαλίες μπορεῖ νά ὑπόκεινται σέ ἀλλαγή.

Γιά νά τό δείξω μέ παράδειγμα, ρώτησα τόν Ντάν ἀν θεωροῦσε πιθανό ὅτι ἡ ὁργάνωση μποροῦσε κάποια στιγμή στό μέλλον νά ἀλλάξει τήν ἄποψή της ώς πρός τήν ἐφαρμογή τῆς ἔκφρασης τοῦ Ἰησοῦ γιά «αὐτή τή γενεά» στό 24ο κεφάλαιο τοῦ κατά Ματθαῖον. (Δέν τοῦ εἶπα ὅτι στήν πραγματικότητα τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος Σρόντερ, Κλάιν καί Σοῦτερ εἶχαν προτείνει μιά ἀλλαγή πού θά μετακινοῦσε τήν ὀρχή αὐτῆς τῆς «γενεᾶς» ἀπό τό 1914 στό 1957.) Ἡ ἀπάντηση τοῦ Ντάν ἦταν: «Ἄν ἡ ὁργάνωση θεωρεῖ πρέπον νά τό ἀλλάξει κάποτε στό μέλλον, θά τό δεχτῷ». Παρότι ἡ ἀπάντηση δέν ἦταν εύθεια, ἔδινε τήν ἔνδειξη ὅτι ἀναγνώριζε τήν πιθανότητα μιᾶς ἀλλαγῆς. Μετά τόν ρώτησα ἀν νόμιζε ὅτι ἡ ὁργάνωση μποροῦσε πιθανῶς νά ἀλλάξει ἀναφορικά μέ τή διδασκαλία ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἔδωσε τή ζωή Του ώς ἀντίλυτρο γιά τήν ἀνθρωπότητα. Αὐτός δέν ἀπάντησε, μονάχα μέ κοίταξε. Εἶπα ὅτι ἥμουν σίγουρος ὅτι δέν πίστευε ὅτι κάτι τέτοιο μποροῦσε νά συμβεῖ, ἐπειδή ἡ διδασκαλία αὐτή ἦταν στερεά βασισμένη στήν Ἄγια Γραφή. Ἡ ἄλλη διδασκαλία ἦταν μιά «παροῦσα κατανόηση», ὑποκείμενη σέ ἀλλαγή, σίγουρα ὅχι στό ἴδιο ἐπίπεδο μέ τή διδασκαλία τῆς θυσίας ἀντί λύτρου.

Στό ἴδιο φῶς ἔβλεπα τήν ὕλη τῆς Σκοπιᾶς τής 15ης Σεπτεμβρίου 1981 καί τίς ἀπαγορεύσεις ἀναφορικά μέ τή συναναστροφή μέ ἀποσυνταυτισμένους.

«Ο Ντάν ἄρχισε τώρα νά μιλᾶ γιά τήν «ἀνάγκη νά εἴμαστε ταπεινοί» στήν ἀποδοχή τῆς κατεύθυνσης τοῦ Θεοῦ. Μποροῦσα νά συμφωνήσω σ' αὐτό μέ δλη μου τήν καρδιά, καί εἶπα

ὅτι ἡμιουν σίγουρος ὅτι θά συμφωνοῦσαν ἐπίσης ὅτι αὐτοί πού διδάσκουν γιά ταπεινότητα θά ἔπειτα νά εἶναι οἱ πρῶτοι πού ἀποτελοῦν χαρακτηριστικό παράδειγμά της.

Γιά νά τό ἔξηγήσω καί πάλι, τούς ἔδωσα τό παράδειγμα μιᾶς διμάδας ἀνθρώπων πού συζητοῦν σ' ἓνα δωμάτιο. Ὁ ἕνας ἐκφράζει τίς ἀπόψεις του μέ πολλή ἔμφαση σέ διάφορα θέματα. Ὅταν τελειώνει, ἔνας ἄλλος στό δωμάτιο σχολιάζει, λέγοντας ὅτι συμφωνεῖ ὀλόψυχα μέ τόν ἀρχικό ὄμιλητή σέ ἀρκετά σημεῖα· ὥστόσο, πιστεύει διαφορετικά σέ κάποια ἄλλα, καί ἐκθέτει τούς λόγους του. Μ' αὐτά τό πρῶτο ἀτομο ἔξαγριώνεται, καί καλεῖ τήν διμάδα νά διώξει αὐτό τό πρόσωπο ἀπό τό δωμάτιο ὡς ἀκατάλληλη παρέα – ἐπειδή δέν συμφώνησε μαζί του σέ ὅλα τά σημεῖα. Ποιός, ρώτησα, εἶναι αὐτός πού χρειάζεται νά μάθει τήν ταπεινότητα; Καμμιά ἀπάντηση καί πάλι. Λίγο μετά ἡ συζήτηση ἔληξε καί ἔφυγαν.

Ο Πῆτερ μέ ἐπισκέφθηκε τό ἀπόγευμα γιά νά μάθει τ' ἀποτελέσματα. Λυπόταν πολύ γιά τή θέση πού εἶχαν πάρει ἀπέναντί μου καί ἤξερε σέ τί μποροῦσε νά ὀδηγήσει. Εἶπε ὅτι ἤθελε νά ἔρω ὅτι ἀν θεωροῦσα ἐνδεδειγμένο νά μήν ἔχω περαιτέρω σχέσεις μαζί του θά ἔδειχνε κατανόηση.

Τοῦ θύμισα ἔνα γεγονός πού εἶχε συμβεῖ ἐνάμισυ χρόνο πρίν, ἔνα ἀπόγευμα λίγο πρίν πάω στό Μπρούκλιν τόν Μάιο τοῦ 1980, γιά τήν τελευταία μου συνεδρίαση μέ τό Κυβερνῶν Σῶμα. Ἐκεῖνος κι ἐγώ ἡμασταν μόνοι στό ἀμάξι του, καί τοῦ εἶπα ὅτι εἶχα συζητήσει μέ τή Σύνθια γιά τά πράγματα καί ἀποφασίσαμε ὅτι θά ἤταν καλύτερα νά μήν ἐπιστρέψουμε στήν Ἀλαμπάμα μετά τή συνεδρίαση, ἀλλά ἀντιθέτως νά πᾶμε σέ σπίτι μελῶν τῆς οἰκογένειας τῆς Σύνθια. Εἶπα ὅτι δέν ἤξερα τί θά ἔβγαινε ἀπό τή συνάντηση, ἵσως «τό χειρότερο», καί δέν ἤθελα νά δημιουργήσω προβλήματα στόν ἴδιο καί στήν οἰκογένειά του.¹² Πιστεύαμε ὅτι ἤταν λιγότερο πιθανό νά δημιουρ-

12. Ὁ Πῆτερ δέν εἶχε ἀποσυνταυτιστεῖ ἀκόμα τότε. Ἡ ἀποσυνταύτισή του ἔγινε μετά ἀπό ἔνα χρόνο περίπου.

γοῦνταν προβλήματα στήν οἰκογένεια τῆς γυναίκας μου, ἀν πηγαίναμε ἐκεῖ. Ἀπάντησε ὅτι ἥθελαν πολύ νά ξαναγυρίσουμε, βασίζονταν σ' αὐτό. Τοῦ εἶπα ὅτι τό ἐκτιμούσαμε πολύ αὐτό, ἀλλά ὅτι ἐκεῖνος εἶχε μεγάλη οἰκογένεια – σύζυγο, γιούς καὶ κόρες, ἀδελφούς καὶ ἀδελφές, ἐγγόνια καὶ γαμπρούς καὶ νύφες, πού ὅλοι ἦταν Μάρτυρες – καὶ ὅτι ἂν μέ ἀπέκοπταν, ἡ ἐπιστροφή μου θά εἶχε ώς ἀποτέλεσμα ἀρκετές δυσκολίες καὶ δυσαρέσκεια γι' αὐτούς ἐκ μέρους τῆς δογμάτωσης.

Μοῦ ἀπάντησε: «Τό ἀντιλαμβάνομαι, καὶ μή νομίζεις ὅτι δέν ἔχω σκεφτεῖ πολύ γι' αὐτό. Ἀλλά ἔχουμε μιλήσει μεταξύ μας γι' αὐτό κι ἔχουμε περάσει αὐτή τή γέφυρα. Θέλουμε νά ἔρθεις πίσω, ὅτι κι ἂν γίνει».

Θά ἦταν δύσκολο νά πῶ πόσα σήμαιναν γιά μένα αὐτά τά λόγια ἐκεῖνο τό συγκεκριμένο διάστημα. Τώρα ἡ κατάσταση εἶχε ἀντιστραφεῖ καὶ τώρα ἔλεγα ἐγώ στόν Πῆτερ ὅτι δέν ἔβλεπα πῶς θά μποροῦσα νά κάνω κάτι λιγότερο ἀπ' ὅτι εἶχε κάνει ἐκεῖνος γιά μένα. Δέν μποροῦσα νά εἴμαι συμμέτοχος σέ κάτι πού ἔβαζε τήν ταμπέλα τοῦ ἀμαρτωλοῦ σ' ἔναν ἄνθρωπο ὁ δόποιος ἀπλά εἶχε φερθεῖ κατά συνείδηση, ἀπό ἐνδιαφέρον γιά τήν ἀλήθεια καὶ γιά τό συμφέρον τῶν ἄλλων, ὅπως εἶχε κάνει ἐκεῖνος.

Μετά τή συνάντηση «προσαρμογῆς» μέ τούς δύο πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἡστ Γκάντζντεν, δέν μοῦ εἶπαν τίποτα ἄλλο μέχρι τήν ἀφίξη τοῦ Ἐπισκόπου Περιφερείας Γουέσλεϋ Μπένερ, μερικές ἑδομάδες ἀργότερα. Κανόνισε νά ἔρθει στό σπίτι μου μαζί μέ τόν Ντάν Γκρέγκερσον. Ὁ Τόμ Γκρέγκερσον, ἐπίσης ἀδελφός τοῦ Πῆτερ, καὶ ὁ δεύτερος ἀπό τούς τέσσερις γιούς τῆς οἰκογένειας, ἦταν ἐπίσης παρών κατόπιν ἐπιθυμίας του.

Ἡ συζήτηση ἀκολούθησε τό ἵδιο προβλέψιμο πρότυπο, ἐκτός τοῦ ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Περιφερείας ἔτεινε νά μέ διακόπτει σέ σημεῖο πού τελικά χρειάστηκε νά ζητήσω τουλάχιστον νά περιμένει μέχρι νά τελειώσω τή διατύπωση τῆς σκέψης μου πρίν παρέμβει, μιά πού ἦταν φιλοξενούμενος στό σπίτι μου. Ἡ «ἀναπροσαρμογή» βασίστηκε γιά ἄλλη μιά φορά στή «Σκοπιά» καὶ ὅχι στήν Ἄγια Γραφή. Καὶ πάλι, ὅταν ωτησα ἂν πραγματικά

θεωροῦσαν τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον «άμαρτωλό» τοῦ εἰδους πού περιγράφεται στό 5ο κεφάλαιο τῆς πρώτης ἐπιστολῆς πρός Κορινθίους, ἡ «ἀντίχριστο» ὅπως περιγράφει ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης, δέν ἔκαναν κανένα σχόλιο.

¹²Ἐπέστησα τήν προσοχή τους στήν πρός Ρωμαίους κεφ. 14, ὃπου ὁ ἀπόστολος τόνιζε τήν ἀνάγκη νά είμαστε πιστοί στή συνείδησή μας, ὅτι ὁ καθένας πού κάνει κάτι ἐνῷ ἀμφιβάλλει ὅτι τό ἐγκρίνει ὁ Θεός ἀμαρτάνει ἔτσι, ἀπό τή στιγμή πού «ὅ, τι δέν εῖναι ἀπό πίστη εἶναι ἀμαρτία». Ἐφόσον ἡ Ἀγία Γραφή δηλώνει ὅτι «*Οποιος κηρύσσει τόν πονηρό δίκαιο καί ὅποιος κηρύσσει τόν δίκαιο πονηρό – καί οἱ δύο τους εἶναι ἀπεχθεῖς στόν Ιεχωδᾶ*»,¹³ δέν μποροῦσα λόγω συνείδησης νά παραδιάσω αὐτή τήν ἀρχή, θεωρώντας ἡ ἀντιμετωπίζοντας τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον ως ἀμαρτωλό, ὅταν ὅλα ὅσα ἥξερα γι' αὐτόν μοῦ ἔδειχναν ὅτι δέν ἤταν.

Ἡ ἀπάντηση τοῦ Μπένερ ἤταν ὅτι, ἂν ἐγώ ἔπρεπε νά καθοδηγοῦμαι ἀπό τή συνείδησή μου, ἔτσι καί οἱ πρεσβύτεροι ἔπρεπε νά καθοδηγηθοῦν ἀπό τή δική τους. «Οτι ἂν αὐτή ἤταν ἡ θέση μου, τότε «θά ἔπρεπε νά ἀναλάβουν δράση ἀναλόγως». (Προφανῶς ἡ συνείδηση τῶν πρεσβυτέρων δέν τούς ἔπειτρεπε νά σεβαστοῦν τή συνείδηση ἐνός ἄλλου ἀνθρώπου, δείχνοντας ἀνοχή.) Τό τί εἰδους «δράση» ἐννοοῦσαν ἔγινε ἀμέσως σαφές ἀπό τίς ἐπόμενες ἐκφράσεις του. Εἶπε ὅτι ἀπλά ἔβλεπε τόν ἑαυτό του ως κάποιον πού μεταβίβαζε τά πράγματα τά ὅποια προμήθευε ἡ ὁργάνωση. Γιά νά παραθέσω τά δικά του λόγια, εἶπε: «Παπαγαλίζω ὅ, τι λέει τό Κυβερνῶν Σῶμα». Αὐτό τό εἶπε μέ φανερή περηφάνεια, γιά ποιό λόγο δέν μποροῦσα νά καταλάβω. Ποτέ δέν θεώρησα τό νά εἶναι κανείς παπαγάλος ως κατόρθωμα μέ μεγάλη ἀξία.

Λίγο μετά ἀπό αὐτό, ἡ συζήτηση τελείωσε καί ἔφυγαν. ¹⁴Ο Τόμ Γκρέγκερσον κούνησε τό κεφάλι του μέ δυσπιστία, λέγοντας ὅτι ἡ ἐμπειρία ἤταν ἀποκαλυπτική ἀλλά καταθλιπτική· ὅτι

13. Παροιμίες 17:15.

δέν θά πίστευε ότι ἄνθρωποι μποροῦσαν νά ποῦν πράγματα σάν αὐτά πού εἶχε ἀκούσει.

Μέχρι τήν 1η Νοεμβρίου, ὁ ἵδιος δικαστικός μηχανισμός πού εἶχε λειτουργήσει στό Μπρούκλιν ἀρχισε νά λειτουργεῖ καί στό Γκάντζντεν. Οἱ πρεσβύτεροι ἔκαναν τηλεφωνήματα, στά δόποια ρωτοῦσαν τό ἓνα πράγμα μετά τό ἄλλο. Μέ συμβούλεψαν νά συναντηθῶ μέ μιά δικαστική ἐπιτροπή.

Σχεδίαζα νά γράψω στό Κυβερνῶν Σῶμα γιά νά ὑποδάλω τήν παραιτησή μου ἀπό μέλος στά σωματεῖα τῆς Ἐταιρείας (ἥμουν μέλος μέ δικαίωμα ψήφου καί στό σωματεῖο τῆς Πενσυλβανίας καί σ' αὐτό τῆς Νέας Ὑόρκης γιά ἀρκετά χρόνια).¹⁴ Πληροφορώντας στίς 5 Νοεμβρίου τό Σῶμα ότι παραιτοῦμαι ἀπό μέλος, ἔγραψα:

Σέ τοπικό ἐπίπεδο, κάποιοι πρεσβύτεροι ἔχουν ἐκλάβει τά στοιχεῖα στήν ἔκδοση τῆς Σκοπιᾶς τῆς 15-9-1981 ὡς ἔξονσιοδότηση γιά νά ἀπαιτήσουν τήν ἀλλαγή στίς σχέσεις μουν μέ τόν ἄνθρωπο στοῦ ὅποίουν τήν ἰδιοκτησία κατοικῶ καί στόν ὅποῖον ἐργάζομαι, τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον. Δηλώνουν πώς, ἐφ' ὅσον ἐκεῖνος ἀποσυνταυτίστηκε, ὅφειλα καί ἐγώ νά τόν θεωρῶ ὡς ἔναν ἀπό ἐκείνους μέ τούς ὅποίους δέν θά ἐπρεπε νά γενματίζω – τούς πονηρούς καί ἀντίχριστους – καί πώς ἡ παράλειψή μουν νά πειθαρχήσω στήν θέση αὐτή θά ἐπισύρει ἀποκοπή. Καθώς πλησιάζω τά 60, καί δέν ἔχω οἰκονομικούς πόρους, δέν εἶμαι σέ θέση νά μετοικήσω ἢ νά ἀλλάξω τήν ἐργασία μουν. Ὡς ἐκ τούτου, θά ἥμουν ὑπόχρεος ἄν μέ ἐνημερώνατε ἄν ὁ σκοπός τῶν δηλώσεών σας σέ ἐκείνη τήν ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ εἶναι ὅντως ὅπως τόν παρουσιάζονυ, δηλαδή, πώς τό νά δεχθῶ μιά πρόσκληση ἀπό τόν σπιτονοικοκύρη ΚΑΙ ἐργο-

14. Συνέχισα νά εἶμαι μέλος καί ἀφ' ὅτου ἀφησα τά Κεντρικά Γραφεῖα. Καί τό 1980 καί τό 1981 ἔλαβα τά συνηθισμένα «πληρεξούσια» γιά τήν ψηφοφορία στήν ἐτήσια συνάντηση. Τήν πρώτη χρονιά ταχυδρόμησα τό πληρεξούσιο, ἀλλά τό 1981 δέν μοῦ ἐρχόταν νά τό κάνω, κατόπιν μάλιστα τῆς ὑλῆς πού δημοσιευόταν στά περιοδικά τῆς Ἐταιρείας.

δότη μου γιά νά γενματίσω μαζί τον είναι βάση γιά ἀποκοπή. Ἐάν ὅμως ἔχουν ὑπερβεῖ τόν σκοπό τοῦ ἀρθρου πού δημοσιεύθηκε, τότε κάποια νουθεσία νά είναι πιό μετριοπαθεῖς θά μέ ἀνακούφιζε ἀπό μία ἐν δυνάμει καταπιεστική κατάσταση. Θά ἐκτιμήσω τήν ὁποιαδήποτε διευκρίνιση μπορεῖτε νά μοῦ δώσετε, είτε ἄμεσα είτε μέσω κάποιας ὑπηρεσίας σας.

Τήν ἵδια ἐκείνη μέρα μᾶς τηλεφώνησαν οἱ πρεσβύτεροι. Οἱ αλήσεις τους εἶχαν γίνει τόσο πολλές καί ἡ προσέγγισή τους εἶχε τέτοια ἔλλειψη ἀδελφοσύνης, πού καί ἡ σύζυγός μου κι ἐγώ ἀρχίσαμε νά νιώθουμε συναισθηματικά ἐνοχλημένοι κάθε φορά πού ἀκούγαμε νά χτυπᾶ τό τηλέφωνο. Ἔδωσα στή σύζυγό μου ὁδηγίες, ἀν τηλεφωνούσαν οἱ πρεσβύτεροι κι ἐγώ δέν ἤμουν ἐκεῖ, νά τούς ἐνημερώσει νά θέσουν γραπτῶς ὅ,τι εἶχαν νά ποῦν. Ἐτσι, τούς ἔκανε αὐτή τή γνωστοποίηση. Τήν ἐπόμενη μέρα μᾶς ἔγραψε ἡ δικαστική ἐπιτροπή, καί ἡ ἐπιστολή ἔφτασε στίς 10 Νοεμβρίου 1981.

Πολλοί Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ δρίσκουν ἀπίστευτο τό ὅτι πραγματικά μέ ἀπέκοψαν ἐπειδή πῆρα ἔνα γεῦμα μ' ἔναν ἄνθρωπο, τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον. Μερικοί ἐπιμένουν ὅτι δέν μπορεῖ νά συνέδῃ ἔτσι. Πιστεύω ὅτι ἡ ἀλληλογραφία πού ἀναπτύχθηκε τώρα ξεκαθαρίζει τό θέμα. Ἡ πρώτη ἐπιστολή πού ἔστειλε ἡ δικαστική ἐπιτροπή εἶχε ἡμερομηνία 6 Νοεμβρίου 1981.

Λεωφόρος Φίλντς 2822

”Ηστ Γκάντζντεν, Ἄλαμπάμα 35903

6 Νοεμβρίου 1981

Ρένυμοντ Β. Φράντς

Δοόμος 4, Θιρίδα 440

Γκάντζντεν, Ἄλαμπάμα 35904

”Αγαπητέ ἀδελφέ Φράντς:

Σύμφωνα μέ τίς ὁδηγίες σας, πού μᾶς ἔδωσε ἡ ἀδελφή Φράντς τήν Τοίτη 5 Νοεμβρίου, αὐτή ἡ ἐπιστολή γράφτηκε γιά νά σους ζητήσουμε νά συναντηθεῖς μέ μιά δικαστική

ἐπιτροπή τό Σάδδατο 14 Νοεμβρίου, στίς 2 μ.μ., στήν Αἴθουσα Βασιλείας τοῦ [”]Ηστ Γκάντζντεν. Ὁ σκοπός αὐτῆς τῆς συνάντησης εἶναι νά συζητήσουμε μαζί σου τή συνεχιζόμενη συναναστροφή σου μέ εἶνα πρόσωπο ἀποσυνταπτισμένο ἀπό τήν ἐκκλησία.

”Αν δέν μπορεῖς νά συναντηθεῖς μαζί μας τή συγκεκριμένη ήμερομηνία, παρακαλοῦμε ἐπικοινώνησε μέ εἶναν ἀπό μᾶς γιά νά κανονίσουμε ἄλλη συνάντηση.

*Oἱ ἀδελφοί σου,
Θηότις Φρέντς
”Εντυκαρ Μπράιαντ
Ντάν Γκρέγκερσον*

Αὐτή ἡ ἐπιστολή καθιστᾶ σαφές ὅτι μία, μόνο μία κατηγορία διαμόρφωσε τή βάση γιά τή «δικαστική ἐνέργειά τους», δηλαδή ἡ «συναναστροφή μους μέ εἶνα πρόσωπο ἀποσυνταυτισμένο».

Στή γραπτή ἀπάντησή μου ἐπεσήμανα στούς πρεσβυτέρους τοῦ Γκάντζντεν ὅτι εἶχα γράψει στό Κυβερνῶν Σῶμα γιά διευκόρινση τῆς σημασίας τοῦ κειμένου πού δημοσιεύθηκε στή Σκοπιά τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1981 καί ἀναρωτιόμουν γιατί δέν τό εἶχαν λάβει ὑπόψη τους, ὅντας προφανῶς ἀπρόθυμοι νά μοῦ δώσουν τό χρόνο γιά νά πάρω ἀπάντηση. Ἐπίσης ἐπεσήμανα τόν παραλογισμό τοῦ νά ἔχουν τόν Ντάν Γκρέγκερσον νά ὑπηρετεῖ στή δικαστική ἐπιτροπή, ἐνώ εἶχε ἥδη παρουσιαστεῖ ὡς κατήγορός μουν. ¹⁵ Εξέφρασα τήν ἐλπίδα ὅτι ἡ δικαστική ἐπιτροπή μπορεῖ νά διευρυνόταν, ὅστε νά κάνει πιό πιθανή μιά δίκαιη καί ἀμερόληπτη συζήτηση αὐτῆς τῆς τέλεας πολιτικῆς καί τῆς ἐφαρμογῆς της.¹⁵

”Εστειλα τήν ἐπιστολή αὐτή καί, μία ἔδοιμάδα ἀργότερα, τήν Παρασκευή 20 Νοεμβρίου, ὅταν ἐπέστρεψα στό σπίτι ἀπό τή δουλειά μουν, μοῦ εἶπε ἡ σύζυγός μου ὅτι εἶχε τηλεφωνήσει ὁ πρεσβύτερος Θηότις Φρέντς. Θά συνεδρίαζαν ὡς δικαστική

15. Ἡ ἐπιστολή μου παρουσιάζεται ὀλόκληρη στό Παράρτημα γιά τήν ἐνημέρωση τοῦ ἀναγνώστη.

έπιτροπή ἀκοιδῶς τήν ἐπόμενη μέρα, τό Σάββατο τό ἀπόγευμα, εἶπε. Μοῦ εἶχαν στείλει ἐπιστολή μ' αὐτό τό σκοπό.

Στό ταχυδρομεῖο ἐκείνου τοῦ ἀπογεύματος ὑπῆρχε εἰδοποίηση γιά συστημένη ἐπιστολή. Ὁδήγησα βιαστικά μέχρι τό ταχυδρομεῖο καί μπόρεσα νά πάρω τήν ἐπιστολή πρίν κλείσουν. Ἡ ἐπιστολή εἶχε ἡμερομηνία 19 Νοεμβρίου 1981.

Λεωφόρος Φίλντς 2822

”Ηστ Γκάντζντεν, Άλαμπάμα 35903

6 Νοεμβρίου 1981

Ρένμοντ Β. Φράντς

Δρόμος 4, Θυρίδα 440,

Γκάντζντεν, Άλαμπάμα 35904

”Αγαπητέ ἀδελφέ Φράντς:

Ἐξετάσαμε τήν ἐπιστολή σου ώς σῶμα πρεσβυτέρων καί θά θέλαμε νά ἀπαντήσουμε. Πρῶτον, θά θέλαμε νά σου γνωστοποιήσουμε ὅτι τό πρεσβυτέριο ἐνημερώθηκε ὅτι ἔχεις στείλει ἐπιστολή στήν Ἐταιρεία Σκοπιά καί ἀποφάσίσαμε ὅτι θά ἔπειτε νά προχωρήσουμε μέ τήν ἀκρόαση τῆς δικαστικῆς ἐπιτροπῆς. Δεύτερον, λαμβανομένου ὑπόψη ὅτι ὁ Ντάν Γκρέγκερσον εἶναι κατήγορος, τό πρεσβυτέριο ἀποφάσισε νά τόν ἀντικαταστήσει στή δικαστική ἐπιτροπή μέ τόν Λάρου Τζόνσον.

Τοίτον, ὑπάρχουν ἄλλα πρόσωπα ἐκτός τοῦ Ντάν πού θά μποροῦσαν νά χρησιμεύσουν ώς μάρτυρες ἀναφορικά μέ τό ὑπό ἐξέταση ζήτημα, ἄλλα πιστεύονται ὅτι δέν εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀποκαλύψουμε τά ὄνόματά τους λόγω τῆς παραδοχῆς σου ὅτι κάνεις παρέα μέ ἄτομα πού ἔχουν ἀποσυνταπτεῖ ἀπό τήν ἐκκλησία.

Τέταρτον, τό πρεσβυτέριο ἀποφάσισε ὅτι στήν ἐπιτροπή θά ὑπηρετήσουν τρεῖς ἀδελφοί. Θά θέλαμε νά σέ διαβεβαιώσουμε ὅτι οἱ ἀδελφοί πού ἔξελέγησαν δέν σέ ἔχουν προδικάσει καί ὅτι θά προσεγγίσουν τό θέμα ἀντικειμενικά.

Τέλος, ἀδελφέ Φράντς, ἡ διορισμένη δικαστική ἐπιτροπή θά ἥθελε νά προγραμματίσει μιά συνάντηση μαζί σου

τό Σάββατο 21 Νοεμβρίου στίς 4 μ.μ. στήν Αἴθονσα Βασιλείας. *”Αν δέν μπορεῖς νά παρευρεθεῖς, παρακαλοῦμε νά εἰδοποιήσεις ἔναν ἀπό τούς ἀδελφούς τῶν ὅποιων τά ὄνοματα ὑπάρχουν στό τέλος τῆς ἐπιστολῆς γιά νά κανονίσουμε μιά πιό βολική συνάντηση.*

*Οἱ ἀδελφοί σου,
Λάρου Τζόνσον
Ἐντυγκαρ Μπράιαντ
Θηρίτις Φρέντς*

‘Η ἐπιστολή δέν ḥταν ἀπλῶς τυπική. Θά μποροῦσε νά προερχεται ἀπό κάποιο πολιτικό δικαστήριο ἐπειδή, παρότι ὑπογραφόταν μέ τό «οἱ ἀδελφοί σου», δέν μετέφερε τίποτα ἀπό τή ζεστασιά μιᾶς χριστιανικῆς ἀδελφότητας. Στό ὑφος της κυριαρχοῦσε διψυχρός νομικισμός. Κι ὅμως, ἂν δέν μέ εἶχαν προδικάσει (πράγμα πού ὅπως βεβαίωσαν δέν συνέβαινε), τότε σίγουρα θά ὑπῆρχε κάποια ἔκφραση ἀδελφικοῦ πνεύματος, μιά αἰσθηση εὐσπλαχνικοῦ ἐνδιαφέροντος γιά τά ζωτικά συμφέροντα τοῦ ἀνθρώπου στόν ὅποιο ἔγραφαν. Ἀφήνοντας κατά μέρος τήν ὑπηρεσία ὀλόκληρης τῆς ζωῆς μου ὡς ἐνηλίκου μεταξύ τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωρᾶ, ḥ τό ὅτι εἶχα ὑπηρετήσει στό Κυβερνῶν Σῶμα τους, ḥ τήν ἥλικια μου καί τίς περιστάσεις στίς ὅποιες δρισκόμιουν – ἀφήνοντας δλα αὐτά κατά μέρος, θά ἔπρεπε καί πάλι νά ἔχουν ἔκδηλώσει κάποιο μέτρο ἀγάπης, ἐνδιαφέροντος, ἀκόμα κι ἂν μέ ἔβλεπαν ὡς «ἔναν ἀπό τούς ἐλάχιστους ἀδελφούς τοῦ Χριστοῦ» (βλ. κατά Ματθαίον κεφ. 25, στίχ. 40). Δέν πιστεύω ὅτι τό ἀναίσθητο, ἄκαρδο πνεῦμα πού ἔκφραστηκε προερχόταν ἀπό αὐτούς. Ἀλλη ḥταν ḥ πηγή του. ‘Η ἐπιστολή ḥταν χαρακτηριστική.

‘Η σύζυγός μου εἶχε ḥδη ἐνημερώσει τόν πρεσβύτερο Φρέντς στήν τηλεφωνική συνδιάλεξη ὅτι τό Σάββατο εἶχαμε καλεσμένους πού ἔρχονταν ἀπό ἄλλη πολιτεία, καί ὅτι δέν ὑπῆρχε τρόπος νά ἐπικοινωνήσουμε μαζί τους ḥ νά ἀλλάξουμε τά σχέδιά μας.

Τήν ἐπόμενη Δευτέρα, στίς 23 Νοεμβρίου, ἔγραψα ξανά γιά νά ἔκφρασω τήν κατάπληξή μου γιά τόν διαστικό καί ἐπιπόλαιο τρόπο πού προχωροῦσε ḥ δικαστική ἐπιτροπή.

Τό ΐδιο ἀπόγευμα μᾶς τηλεφώνησε ό πρεσβύτερος Φρέντς δηλώνοντας ὅτι ἡ δικαστική ἐπιτροπή θά συνεδρίαζε δυό μέρες μετά, τό δράδυ τῆς Τετάρτης (25 Νοεμβρίου) και θά ἔργαζε τήν ἀπόφασή της εἴτε ἡμουν παρόν εἴτε ὅχι. Ἀποφάσισα ὅτι δέν εἶχε νόημα νά τούς ταχυδρομήσω τό γράμμα πού τούς εἶχα γράψει. Φαίνονταν νά ἐπείγονται ὑπερθρονικά, νά «διάζονται νά γνωμοδοτήσουν». Προσωπικά δέν νομίζω ὅτι αὐτό ἥταν δική τους πρωτοβουλία. Ὁπως παραδέχτηκε ἀργότερα ό πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς, δρίσκονταν σέ ἐπικοινωνία μέ τόν ἐκπρόσωπο τῆς Ἐταιρείας, τόν Ἐπίσκοπο περιοχῆς Γουέσλεϋ Μπένερ. Πολλές ἀπό τίς ἐκφράσεις και στάσεις τους ἀντικατόπτριζαν ἀσυνήθιστα τίς δικές του στό σπίτι μου. Ἐκεῖνος, μέ τή σειρά του, ἥταν σχεδόν σίγουρα σέ ἐπαφή μέ τό Τμῆμα Ὅπηρεσίας τῶν Κεντρικῶν Γραφείων τοῦ Μπρούκλιν, κι ἐκεῖνο τό Τμῆμα ἥταν – πέραν πάσης ἀμφιβολίας – σέ ἐπικοινωνία μέ τό Κυνεργῶν Σῶμα. Αὐτό δέν εἶναι ἀσυνήθιστο· εἶναι ό συνηθισμένος τρόπος πού λειτουργοῦν τά πράγματα. Οἱ μέθοδοι πού ἐπιστρατεύθηκαν ἐδῶ δέν μοῦ προκαλοῦσαν ἔκπληξη· ἀπλά ἥταν καταθλιπτικές.

«Οταν ἔφτασε ἡ Τετάρτη (25 Νοεμβρίου), ἀποφάσισα ὅτι, ἀντί νά δικαστῶ ἐρήμην, θά πήγαινα στή συνεδρίασή τους πού ἥταν «τήν Τετάρτη τό δράδυ». Ἐκεῖνο τό ἀπόγευμα τηλεφώνησα σέ ἔνα ἀπό τά μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς γιά νά ἔξακριβώσω τήν ἀκριβή ὥρα. Ἡ σύζυγός του μοῦ εἶπε ὅτι αὐτός δρισκόταν ἥδη στήν Αἴθουσα Βασιλείας.

Τηλεφώνησα στήν Αἴθουσα και ἀνακάλυψα ὅτι ἐπρόκειτο νά κάνουν τή συνεδρίαση τό ἀπόγευμα – γι' αὐτούς τό «δράδυ» σήμαινε προφανῶς ὅποιαδήποτε ὥρα μετά τίς 3 μ.μ. Τούς εἶπα ὅτι δέν τό εἶχα καταλάβει αὐτό, ὅτι δέν μοῦ εἶχε δοθεῖ ἀκριβής ὥρα και ὁώτησα ἄν μποροῦσαν νά ἀναβάλουν τή συνεδρίασή τους μέχρι τίς 6 μ.μ. Ἐκεῖνοι συμφώνησαν.

«Ο Τόμ Γκρέγκερσον εἶχε πεῖ ὅτι ἥθελε νά μέ συνοδεύσει και τώρα τοῦ τηλεφώνησα. Φτάνοντας στήν Αἴθουσα Βασιλείας, πήγαμε στό δωμάτιο συσκέψεων ὅπου ἥταν ἡ δικαστική ἐπιτροπή, οἱ πρεσβύτεροι Φρέντς (πού ἥταν πρόεδρος), Μπράιαντ

καί Τζόνσον. Πληροφόρησαν τόν Τόμ ότι δέν μποροῦσε νά παραστεῖ, παρά μόνο γιά νά καταθέσει. Εἶπε ότι ήθελε νά παραστεῖ, ἐφ' ὅσον τριάντα πέντε σχεδόν Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ ἐργάζονταν γιά τήν ἑταιρεία (Warehouse Groceries) τήν ὅποια διηγύθυνε.⁷ Ήθελε νά γνωρίζει ποιά θέση εἶχε ληφθεῖ σ' αὐτό τό θέμα. Ή ἀπάντησή τους ἦταν καί πάλι ὅχι.

Μετά τήν ἀναχώρησή του, ἡ ἐπιτροπή ἄρχισε τήν ἀκροαματική διαδικασία καί κάλεσε τούς μάρτυρες.⁸ Ήταν δύο: ὁ Ντάν Γκρέγκερσον καί ἡ κ. Ρόμπερτ Ντέηλυ (Robert Daley).

Πρῶτος μίλησε ὁ Ντάν. Εἶπε ότι μέ εἶχε δεῖ στό Γουέστερν Στέικ Χάους (Western Steak House) μέ τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον (καί τίς συζύγους μας). Αὐτή ἦταν ἡ ούσια τῆς κατάθεσής του. "Οταν τελείωσε, τόν φράτησα πότε εἶχε συμβεῖ αὐτό καί παραδέχτηκε ότι ἔγινε τό καλοκαίρι, καί ώς ἐκ τούτου πρίν διεῖ ἡ Σκοπιά τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1981, μέ τή νέα της δικαστική ἀπόφαση πού καλοῦσε νά φερόμαστε σέ ὅποιους εἶχαν ἀποσυνταυτιστεῖ ἐθελοντικά σάν νά ἦταν ἀποκομμένοι. Εἶπα στήν ἐπιτροπή ότι ἡ κατάθεση τοῦ Ντάν ἦταν ἀσχετη, ἐκτός κι ἀν πίστευαν στήν ἀναδρομική ἴσχυ τῶν νόμων.

Τότε κλήθηκε νά καταθέσει ἡ ἄλλη μάρτυρας. Κατέθεσε ούσιαστικά τά ἵδια πράγματα μέ τόν Ντάν, μόνο πού τό περιστατικό στό ἑστιατόριο ἔγινε μετά τήν κυκλοφορία τῆς Σκοπιᾶς τῆς 15ης Σεπτεμβρίου.

Παραδέχτηκα ἀμέσως ότι εἶχα πράγματι γευματίσει μέ τόν Πῆτερ τόν καιρό πού ἀνέφερε. Ἐπίσης τή φράτησα ἀν ἐκείνη καί ὁ σύζυγός της εἶχαν ἐπίσης γευματίσει μέ τόν Πῆτερ. (Ο Πῆτερ εἶχε πάει μιά μέρα στήν καφετέρια τοῦ Μόρισον καί δρέθηκε στήν ούρα ἀκριβῶς πίσω ἀπό τόν πρεσβύτερο Ντέηλυ καί τή σύζυγό του. Ἐπειδή στόν προηγούμενο γάμο του ὁ Ντέηλυ ἦταν πατριός τοῦ Πῆτερ, ἔχοντας παντρευτεῖ τή μητέρα τοῦ Πῆτερ μετά τόν θάνατο τοῦ πατέρα του, ὁ Πῆτερ σκούντησε τόν Ντέηλυ κι ἐκεῖνος γύρισε, ἄρχισαν νά μιλοῦν μέ τόν Πῆτερ, τοῦ ζήτησαν νά καθίσει μαζί τους, καί οἱ τρεῖς τους μιλοῦσαν καθ' ὅλη τή διάρκεια τοῦ γεύματος. Αὐτό συνέδη ἐπίσης μετά τήν ἐμφάνιση τῆς Σκοπιᾶς τῆς 15ης Σεπτεμβρίου τοῦ 1981.)

‘Η μάρτυρας ἀναστατώθηκε μ’ αὐτό καί εἶπε ὅτι παρότι ἦταν ἀλήθεια, μετά εἶπε σέ κάποιες ἀδελφές ὅτι ἥξερε ὅτι δέν ἦταν σωστό καί δέν θά τό ξαναέκανε. (Ἄργοτερα, μετά τήν ἀκροαματική διαδικασία τό ἀνέφερα αὐτό στόν Πῆτερ καί μου εἶπε: «Μά ἔφαγαν δυό φορές μαζί μου! Πῆγα στοῦ Μόρισον μιά ἄλλη μέρα, κι ἐκεῖνοι κάθονταν ἥδη, καί μόλις μέ εἶδαν μου ἔκαναν νόημα νά πάω καί νά καθίσω μαζί τους». Ἡ μάρτυρας δέν εἶπε τίποτα γιά τό δεύτερο περιστατικό, τό δόποιο δέν γνώριζα κατά τήν ἀκροαματική διαδικασία.)

Αὐτό ἦταν τό σύνολο καί ἡ ουσία τῶν «στοιχείων» ἐνοντίον μου. Οἱ δύο μάρτυρες ἔφυγαν.

Τότε ἡ δικαστική ἐπιτροπή ἄρχισε νά μέρωται γιά τή θέση μου ώς πρός τή Σκοπιά τῆς 15ης Σεπτεμβρίου. Ρώτησα γιατί δέν ἦταν πρόθυμοι νά περιμένουν τήν ἀπάντηση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος στό ἐρώτημά μου, πού εἶχα στείλει στίς 5 Νοεμβρίου. Ο πρόεδρος, Θηότις Φρέντς, ἔβαλε τό χέρι του στή Σκοπιά τῆς 15ης Σεπτεμβρίου πού ἦταν ἀνοιχτή μπροστά του καί εἶπε: «Αὐτή εἶναι δλη ἡ αὐθεντία πού χρειαζόμαστε».

Ρώτησα, δέν θά ἔνιωθαν πιό δέδαιοι ἄν ἐπικύρωνε τήν ἀποψή τους τό Κυβερνῶν Σώμα; Άπαντησε ὅτι «ἔπρεπε νά συνεχίσουν δάσει αὐτοῦ πού εἶχε δημοσιευθεῖ» καί ὅτι, ἐν πάσῃ περιπτώσει, «εἶχαν καλέσει τό Μπρούκλιν γιά τό θέμα». Αὐτή ἦταν ἡ πρώτη φορά πού ἀκούγα κάτι γιά μιά τέτοια κλήση. Προφανῶς αὐτός ἦταν ὁ λόγος πού ὅταν δυό μέρες πρίν μίλησα τηλεφωνικά στόν πρόεδρο τῆς ἐπιτροπῆς, τόν πρεσβύτερο Φρέντς, εἶχε πεῖ ὅτι «δέν ἔδρισκε ἀπαραίτητο» νά περιμένει τήν ἀπάντηση τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος στήν ἐπιστολή μου! Άκολουθησαν τήν ἴδια μυστική πορεία πού εἶχε ἀκολουθήσει νωρίτερα ἡ Ἐπιτροπή Προεδρίας, καί προφανῶς δέν ἔνιωθαν καμιά ἀνάγκη νά μου πούν ὅτι εἶχαν ἥδη ἐπικοινωνήσει τηλεφωνικά μέ τά Κεντρικά Γραφεῖα στό Μπρούκλιν.

Ρώτησα ἄν μίλησαν μέ κάποιον ἀπό τό Κυβερνῶν Σώμα. Ἡ ἀπάντηση ἦταν ὅχι, ἀλλά εἶχαν μιλήσει μέ ἓνα μέλος τοῦ Τμήματος Υπηρεσίας. Τί τούς εἶχε πεῖ; Ο Φρέντς ἀπάντησε ὅτι τούς εἶχαν πεῖ: «Τίποτα δέν ἄλλαξε καί μπορεῖτε νά συνεχίσετε».

‘Ο Φρέντς είπε ότι είχε καταλάβει ότι «ή ‘Εταιρεία είχε έξετάσει μέ αυστηρότητα τήν προηγούμενη θέση [στή Σκοπιά τοῦ 1974] καί τώρα πᾶνε πίσω στήν κατεύθυνση πού ἵσχυε πρίν». (Μέ αὐτόν δασικά τόν τρόπο είχε ἐκφραστεῖ ό ‘Επίσκοπος Περιφερείας Μπένερ στό σπίτι μου.) Ο Θηότις συνέχισε λέγοντας ότι «ή Σκοπιά μᾶς δοηθᾶ νά δοῦμε ποῦ νά θέσουμε μιά λεπτή διαχωριστική γραμμή» σ’ αὐτά τά θέματα. Ο πρεσβύτερος ”Εντγκαρ Μπράιαντ πρόσθεσε: «“Ολοι προσπαθοῦμε νά συμμορφωθοῦμε μ’ αὐτά πού ζητάει ή Σκοπιά».

Μέχρι ἐκεῖνο τό σημεῖο, κανείς ἀπό τούς τρεῖς δέν είχε ἀναφερθεῖ στή Βίδλο. Τόνισα ότι αὐτή ἦταν ό δόδηγός μου. Βάσει ποιού ἀγιογραφικοῦ χωρίου θά ἔπρεπε νά θεωρῶ τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον ώς ἔναν ἀνθρωπό μέ τόν δποῖον δέν ἔπρεπε νά συντρώγω;

Ο πρεσβύτερος Τζόνσον κατέφυγε στό πέμπτο κεφάλαιο τῆς πρώτης ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου πρός Κορινθίους, ἄρχισε νά διαβάζει μερικούς στίχους, δίστασε καί σταμάτησε, χωρίς νά κάνει ἐφαρμογή τους. Ρώτησα κάθε μέλος τῆς ἐπιτροπῆς ἀτομικά, ἀν μποροῦσε ό ἵδιος νά πεῖ ότι πίστευε εἰλικρινά ότι ό Πῆτερ Γκρέγκερσον ἦταν τό εἶδος τοῦ προσώπου πού περιγράφεται σέ τέτοια κείμενα, περιλαμβανομένων τῶν ὅσων ἔγραψε ό ‘Ιωάννης περί «ἀντιχρίστων». Ο Θηότις Φρέντς ἀντέδρασε μέ κάποια ταραχή, λέγοντας ότι «δέν καλεῖται αὐτός νά ἐκφέρει κρίση γιά τόν ἀνθρωπό», ότι «δέν ἥξερε τά πάντα γιά τόν Πῆτερ ἔτσι ὥστε νά ἐκφέρει τέτοια κρίση». Τόν ρώτησα, πῶς λοιπόν ἦταν δυνατόν νά μοῦ ζητᾶνε νά ἐκφέρω τέτοια κρίση καί νά συντάσσομαι μέ αὐτήν, όταν δέν ἦταν αὐτοί οἱ ἵδιοι πρόθυμοι νά τό κάνουν;

Η ἀπάντησή του ἦταν: «Δέν ἥρθαμε ἐδῶ γιά νά μᾶς διδάξεις, ἀδελφέ Φράντς». Τόν διαβεβαίωσα ότι δέν ἥμουν ἐκεῖ γιά νά τούς «διδάξω», ἀλλά ἡ ὄλη προεία τῆς ζωῆς μου ώς Χριστιανοῦ είχε τεθεῖ ὑπό ἀμφισβήτηση, ὑπό συζήτηση, κι ἔνιωθα ότι είχα τό δικαίωμα νά ἐκφραστῶ. Οὕτε ό ”Εντγκαρ Μπράιαντ, ούτε ό Λάρου Τζόνσον ἔκαναν κάποια ξεκάθαρη δήλωση ώς πρός τό πῶς ἔδλεπαν τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον, πού

τώρα τό νά γευματίζει κανείς μαζί του ἀντιμετωπιζόταν ώς πράξη «έγκληματική».

Τότε ό πρόδρος εἶπε ὅτι θεωροῦσε τήν περαιτέρω συζήτηση ἀσκοπη. Κάλεσαν μέσα τόν Τόμ Γκρέγκερσον, νά δοῦν ἄν εἶχε νά καταθέσει κάτι. “Οταν ἐκεῖνος ρώτησε τί συνέπειες θά εἶχε αὐτή ἡ θέση τῆς Σκοπιᾶς στούς Μάρτυρες ὑπαλλήλους τῆς ἔταιρείας του πού περιοδικά μπορεῖ νά ταξίδευαν ἢ νά συνέτρωγαν σέ γεῦμα ἐργασίας στήν ἑταῖρεία μέ κάποιον ἀποσυνταυτισμένο, δ Λάρου Τζόνσον εἶπε ὅτι δέν δρίσκονταν ἐκεῖ γιά ν’ ἀπαντήσουν σ’ αὐτό τό ἐρώτημα, δ Τόμ θά μποροῦσε νά τό φέρει πρός συζήτηση μιά ἄλλη φορά.¹⁶ Ο Τόμ ἀπάντησε ὅτι ἔθετε τό ἐρώτημα γιά κάποιο διάστημα, εἶχε ωρτήσει τόν Ἐπίσκοπο Περιφερείας, καί ἀκόμα δέν εἶχε λάβει ἀπάντηση. Δέν ὑπῆρξε ἀπάντηση, ἡ συνεδρίαση τερματίστηκε καί φύγαμε. Ἡ δικαστική ἐπιτροπή ἔμεινε πίσω γιά νά συζήτησε τίς «μαρτυρίες».

Σχεδόν μία δδομάδα μετά, χτύπησε τό τηλέφωνο καί δ Λάρου Τζόνσον μέ πληροφόρησε ὅτι ἡ ἐπιτροπή εἶχε ἀποφασίσει ὑπέρ τῆς ἀποκοπῆς. Εἶχα προθεσμία ἑπτά ἡμερῶν ἀπό τήν ἡμερομηνία πού μοῦ τηλεφώνησε, γιά νά προσφύγω κατά τῆς ἀπόφασής τους.

Τούς ἔγραψα μιά μακροσκελή ἐπιστολή, τήν «προσφυγή» μου. Πίστευα πώς ὅ,τι εἶχα νά πῶ, θά ἦταν καλύτερα νά τό θέσω γραπτῶς. Αὐτό πού λέγεται μπορεῖ εὔκολα νά ἀλλαχθεῖ, νά διαστραφεῖ ἢ ἀπλά νά ξεχαστεῖ· αὐτό πού γράφεται παραμένει καί δέν ἀγνοεῖται τόσο εὔκολα. Ἡ ἐμπειρία μου στήν προηγούμενη ἀκροαματική διαδικασία ἔδειχνε δόλοφάνερα ὅτι κυριαρχοῦσε πολύ ἀνθυγιεινό κλίμα, καί ὅτι ἀκόμα καί σέ μιά ἀκρόαση προσφυγῆς οἱ πιθανότητες γιά μιά ἥρεμη, αἰτιολογημένη Ἀγιογραφική συζήτηση τῶν θεμάτων ἦταν ἐλάχιστες.

Στήν ἐπιστολή τούς ἔφιστούσα τήν προσοχή στή δημοσιευμένη συμβούλη τῆς Ἐταιρείας ὅτι οἱ πρεσβύτεροι σέ μιά δικαστική ἐπιτροπή θά ἔπρεπε «νά σταθμίσουν προσεκτικά τά

6. Ο Τόμ Γκρέγκερσον ἦταν τότε πρόδρος τῆς Γουέαρχαους Γκρόσερις.

πράγματα», διτί δέν θά ἔπρεπε νά ψάχνουν γιά «αὔστηρούς, ἄκαμπτους κανόνες καθοδήγησης» ἀλλά νά «σκέπτονται βάσει ἀρχῶν», διτί ἔπρεπε νά «εἶναι σίγουροι διτί ἡ συμβούλη βασίζεται γερά στο Λόγο τοῦ Θεοῦ», ἔπρεπε νά «διαθέσουν ἀρκετό χρόνο καί προσπάθεια γιά νά ἀγγίξουν τήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου», ἔπρεπε νά «συζητήσουν τήν ἐφαρμογή τῶν ἀγιογραφικῶν χωρίων πού ταιριάζουν καί νά εἶναι σίγουροι διτί αὐτός [ὅ κατηγορούμενος] καταλαβαίνει». Αὐτό εἰπώθηκε, ἀλλά δέν γινόταν (καί ὅμως αὐτό πού γινόταν ἦταν γνωστό στούς ὑπεύθυνους δημοσίευσης αὐτῆς τῆς Ἰδιας συμβούλης). Ἡ οὐσία τῆς θέσης μου ἵσως νά συνοψίζεται σ' αὐτές τίς δύο παραγράφους:

Πιθανόν νά εἰπωθεῖ πώς δέν ἔχω δηλώσει μετάνοια πού γεννάτισα μέ τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον. Γιά νά δηλώσω μετάνοια, πρέπει πρῶτα νά μέ πείσουν διτί ἡ πράξη αὐτή εἶναι ἀμαρτία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ὁ μόνος τρόπος γιά τήν παροχή μιᾶς τέτοιας πεποίθησης πρέπει νά προέρχεται ἀπό τόν Λόγο τοῦ Θεοῦ, ὁ ὅποιος μόνος εἶναι ἐμπνευσμένος καί ἀδιάλειπτα ἀξιόπιστος (Τιμ. Β' 3:16,17). Ἡ δική μου ἀντίληψη ἀπό τίς Γραφές εἶναι πώς ἡ πίστη στόν Θεό καί τόν Λόγο τον εἶναι ὑψίστης σημασίας καί ξεπερνᾶ κάθε ἄλλη πίστη ὅποιουνδήποτε εἴδους (Πράξεις 4:10, 20·5:29). Ἐπίσης, ἀπ' ὅτι γνωρίζω, δέν ἀρμόζει σέ μένα ἡ σέ ὅποιονδήποτε ἄλλον ἀνθρωπο ἡ ὄμάδα ἀνθρώπων νά προσθέσει τό παραμικρό στόν Λόγο ἐκεῖνο, μέ κίνδυνο νά «ἀποδειχθεῖ ψεύτης» ἡ ἀκόμα νά λάβει θεϊκές πληγές (Παροιμίες 30:5, 6·Ἀποκάλυψη 22:18, 19). Δέν μου εἶναι δυνατό νά παίρνω ἐλαφρά τέτοιες Ἀγιογραφικές προειδοποιήσεις. Ἐν ὅψει ὅλων τῶν – κατά τῆς κρίσεως τῶν ἄλλων – Ἀγιογραφικῶν νουθεσιῶν, διαθέτω ἔναν ὑγιέ φόβο κατά τοῦ νά καθιστῶ τόν ἔαντό μον (ἡ ὅποιονδήποτε ἀνθρωπο ἡ ὄμάδα ἀνθρώπων) ὡς νομοθέτη, καί νοιώθω τήν ἀνάγκη νά ἀφήνω μόνο τόν Λόγο τοῦ Θεοῦ νά κάνει τέτοιες κρίσεις. Γιά νά τό κάνω αὐτό, πρέπει νά εἶμαι βέβαιος διτί δέν ἀκολουθῶ ἀπλῶς κάποιο ἀνθρώπινα κατασκευασμένο μέ-

τρο, τό δποιο παρουσιάζεται ως μέτρο θεϊκό ἐνω στήν πραγματικότητα εἶναι ἐντελῶς χωρίς ἔμπνευση καί μή στηριζόμενο στὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ. Δέν ἐπιθυμῶ νά εῖμαι ἔνοχος θράσους καί ἀναίδειας, μέ τό νά κρίνω κάποιον τὸν δποιο ὁ ἴδιος ὁ Θεός μέ τὸν ἐκπεφρασμένο Λόγο Του δέν ἔχει κρίνει ἔτσι (Ρωμ. 14:4, 10-12· Ἰακ. 4:11, 12· δεῖτε ἐπίσης τὸ Σχολιολόγιο στήν Ἔπιστολήν Ἰακώβου, σελίδες 161 μέχρι 168).

Σᾶς διαβεδαιώνω πώς, ἂν μέ βοηθήσετε νά δῶ ἀπό τίς Γραφές πώς ἡ πράξη τοῦ νά γενυματίζω μαζί μέ τὸν Πῆτερ Γκρέγκερον εἶναι ἀμαρτία, θά μετανοήσω ταπεινά γιά ἔνα τέτοιο ἔγκλημα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ὅσοι ἔχουν μιλήσει μαζί μου μέχρι τώρα δέν τό ἔχουν κάνει αὐτό, ἀλλά ἔχουν κάνει ἀναφορά στό προαναφερόμενο περιοδικό ώς «αὐθεντία» τους (ὁ ὅρος χρησιμοποιήθηκε ἀπό τὸν πρόεδρο τῆς δικαστικῆς ἐπιτροπῆς). Ἡ ἐντύπωση ἡ δική μου εἶναι πώς κάθε αὐθεντία ἐντός τῆς Χριστιανικῆς συνάθροισης πρέπει νά πηγάξει ἀπό τὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ, καί νά δασίζεται γερά σ' αὐτόν. Τό Βιβλίο Παροιμιῶν 17:15 λέει πώς «ὅποιος κηρύσσει τὸν πονηρό δίκαιο καί ὅποιος κηρύσσει τὸν δίκαιο πονηρό, καί οἱ δύο τους εἶναι ἀπεχθεῖς στὸν Ἱερωδᾶ». Δέν ἔχω καμμία ἐπιθυμία νά εῖμαι ἀπεχθής στὸν Θεό, δόπτε μέ ἀπασχολεῖ πάρα πολύ αὐτό τό θέμα.

Κατέληξα κάνοντας ἄλλη μία ἔκκληση νά τιμήσουν τό αἴτημά μου γιά ἀπάντηση ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα στήν ἐπιστολή μου τῆς 5ης Νοεμβρίου.¹⁷

Πάντως μέχρι τότε δέν ἀμφέβαλλα πολύ ὅτι τό Κυβερνῶν Σῶμα δέν εἶχε πρόθεση νά ἀπαντήσει στήν ἐπιστολή μου. Εἶχε ἥδη περάσει ἔνας μήνας καί ἤξεραν καλά γιά τίς περιστάσεις στίς ὅποιες δρισκόμουν, καί γιά τό πόσο ζωτική ἀνάγκη ὑπῆρχε γιά μιά δήλωση ἀπό αὐτούς. Ἀπό τά χρόνια ἔμπειριας μου στό Κυβερνῶν Σῶμα ἤξερα ὅτι, παρότι προτιμοῦσαν νά παρα-

17. Δεῖτε στό Παράρτημα τήν ἐπιστολή στήν ὀλότητά της.

μένουν στό παρασκήνιο, σίγουρα ἐνημερώνονταν γιά κάθε ἔξ-
λιξη στήν ύπόθεσή μου. Θά περίμεναν νά διαβιβάσει ὅλες τίς
πληροφορίες τό Τμῆμα Ὑπηρεσίας, κι ἐκεῖνο μέ τή σειρά του
θά ἐφοδιαζόταν μέ ἀναφορές ἀπό τόν Ἐπίσκοπο Περιφερείας.
Καί οἱ πράξεις καί οἱ ἐκφράσεις τῶν τοπικῶν πρεσβυτέρων
ἔδειχναν ὅτι οἱ διαδικασίες ἐνορχηστρώνονταν ἀπό τό κέντρο
ἔξουσίας, μέσω τοῦ Ἐπισκόπου Περιφερείας. Τό κέντρο ἔξου-
σίας, τό Κυβερνῶν Σῶμα, ἥταν πρόθυμο νά ἐπικοινωνεῖ μέ
αυτούς πού μέ δίκαζαν, κάνοντάς το μέσω τοῦ Τμήματος Ὑπη-
ρεσίας του, ἀλλά δέν ἥταν πρόθυμο ν' ἀπαντήσει στήν παρά-
κληση πού τούς εἶχα γράψει, οὕτε κἄν νά βεβαιώσει τή λήψη
τῆς ἐπιστολῆς.

"Ἐτσι, στίς 11 Δεκεμβρίου, ἐπτά ἑδομάδες μετά τήν ἀρχική
μου ἐπιστολή, ἔναντι γραψα στό Κυβερνῶν Σῶμα, στέλνοντάς
τους ἕνα ἀντίγραφο τῆς «προσφυγῆς» μου καί ὑπενθυμίζοντάς
τους τήν ἐπιστολή μου τῆς 5ης Νοεμβρίου.¹⁸

'Ακριβῶς ἐπτά ἡμέρες μετά τήν ὑποδολή τῆς προσφυγῆς
μου, δι πρεσβύτερος Φρέντς τηλεφώνησε γιά μοῦ πεῖ ὅτι εἶχε
συγκροτηθεῖ μιά ἐπιτροπή ἔφεσης, κατονομάζοντας αὐτούς
πού ἐπιλέχθηκαν ώς μέλη της. Πέρασαν τρεῖς μέρες καί μοῦ ἔ-
νατηλεφώνησε, πληροφορώντας με ὅτι ἡ ἐπιτροπή ἔφεσης θά
μέ συναντοῦσε τήν Κυριακή. Τοῦ εἶπα ὅτι τοῦ εἶχα γράψει ζη-
τώντας συγκεκριμένα ὀνόματα τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς (μοῦ
εἶχε πεῖ μόνο τά οἰκογενειακά ὀνόματα ἐνός-δύο ἀπό αὐτούς)
καί ὅτι θά ζητοῦσα ἀλλαγή τῆς σύνθεσης τῆς ἐπιτροπῆς. "Οταν
ρώτησα γιατί εἶχαν ἐπιλεγεῖ αὐτοί οἱ συγκεκριμένοι ἄνδρες,
μοῦ ἀπάντησε ὅτι τούς εἶχε ἐπιλέξει ὁ Γουέσλεϋ Μπένερ, ὁ ἐκ-
πρόσωπος τῆς Ἐταιρείας.

Αὐτοί πού εἶχε ἐπιλέξει ώς μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ἔφεσης ἥταν
οἱ Γουίλι "Αντερσον (Willie Anderson), "Ερλ Πάρνελ (Earl
Parnell) καί Ρόμπ Ντίμπλ (Rob Dibble). Καθώς ἡ βασική κατη-
γορία ἐναντίον μου ἥταν ἡ σχέση μου μέ τόν Πῆτερ Γκρέγκερ-
σον, δρῆκα αὐτή τήν ἐπιλογή ἀπίστευτη.

18. Δεῖτε τό Παραδρομή.

^γ Ήταν άρκετά άπιθανο όποιοσδήποτε άπό αύτούς τούς τρεῖς νά δείξει άντικειμενικότητα σέ κάτι ὅπου εἶχε άνάμειξη ό Πήτερ.

“Οπως ἐπεσήμανα σέ μιά ἐπιστολή μου πρός τούς πρεσβυτέρους τοῦ Γκάντζντεν (μολονότι κι αὐτοί οἱ Ἰδιοί τό γνώριζαν), ό Γουίλι ”Αντερσον ἥταν ἐπικεφαλῆς μιᾶς ἐπιτροπῆς πού δημιούργησε μεγάλη ἀναταραχή στό Γκάντζντεν μέ τόν τρόπο πού χειριζόταν θέματα, τά ὅποια ἐνέπλεκαν πάρα πολλούς νέους ἀπό τίς τοπικές ἐκκλησίες. “Ο Πήτερ Γκρέγκερσον εἶχε κάνει ἐκκληση στά Κεντρικά Γραφεῖα τοῦ Μπρούκλιν νά στείλουν μιά ἐπιτροπή ἐπιθεώρησης, και ὅταν αὐτό ἔγινε, μιά σειρά ἀπό ἐνέργειες τῆς ἐπιτροπῆς μέ ἐπικεφαλῆς τόν Γουίλι ”Αντερσον δρέθηκαν ὑπερβολικές, ἀλόγιστες. Αὐτό εἶχε αἰσθητή ἐπίδραση στή μετέπειτα σχέση μεταξύ τοῦ πρεσβυτέρου ”Αντερσον και τοῦ Πήτερ Γκρέγκερσον.

‘Η ἐπιλογή τοῦ ”Ερλ Πάρνελ ἀπό τόν Ἐπίσκοπο Περιφερείας Μπένερ ἥταν ἀκόμα πιό δύσκολο νά κατανοηθεῖ. Μία ἀπό τίς κόρες τοῦ Πήτερ Γκρέγκερσον ἥταν παντρεμένη μ’ ἓναν γιο τοῦ πρεσβυτέρου Πάρνελ, ἀλλά εἶχε πάρει πρόσφατα διαζύγιο. Οἱ τεταμένες σχέσεις μεταξύ τῶν δύο ζευγαριῶν γονέων ἥταν φῶς φανάρι· ό Ἐπίσκοπος Περιφερείας Μπένερ γνώριζε γιά τό διαζύγιο, και θά σκεφτόταν κανείς ὅτι θά ἔπρεπε νά είναι ἀρκετά εὐαίσθητος γιά νά ἔχει άντιληφθεῖ πόσο ἀνάρμοστο θά ἥταν νά διορίσει τόν πρεσβύτερο Πάρνελ σέ μιά ὑπόθεση στήν ὅποια ό Πήτερ Γκρέγκερσον ἥταν κεντρικό πρόσωπο.

Παρόμοια ἥταν ή κατάσταση και μέ τόν Ρόμπ Ντίμπλ.
^γ Ήταν γαμπρός τοῦ πρεσβυτέρου Πάρνελ, ή γυναίκα του ἥταν ἀδελφή του γιοῦ τοῦ Πάρνελ, τόν ὅποιο εἶχε πρόσφατα χωρίσει ή κόρη τοῦ Γκρέγκερσον.

“Οπως ἔγραψα στούς πρεσβυτέρους τοῦ Γκάντζντεν, δύσκολα θά φανταζόμουν μιά τέτοια τριμελή ἐπιτροπή, πού κανένα ἀπό τά μέλη της δέν ἐνδεικνύόταν γιά μιά ἀπροκατάληπτη, άντικειμενική ἀκροαματική διαδικασία. (Ο μόνος τρόπος νά δρῷ κάποια λογική στήν ἐπιλογή, θά ἥταν ἄν μέ κάποιον τρόπο ἐπεδίωκαν σκόπιμα μιά δυσμενή ἀπόφαση.)

Στήν ἐπιστολή μου ζητοῦσα νά ἐπιλεγεῖ μιά ἐντελῶς διαφορετική ἐπιτροπή ἔφεσης.¹⁹

Τήν ἵδια μέρα πού ἔγραψα αὐτές τίς ἐπιστολές (20 Δεκεμβρίου), μιοῦ ξανατηλεφώνησε γιά ἄλλη μία φορά ό πρεσβύτερος Φρέντς. Ἡ ἐπιτροπή ἔφεσης ἥθελε νά μέ ἐνημερώσει ὅτι θά συνεδρίαζε τήν ἐπόμενη μέρα, τή Δευτέρα, καί «θά συγκαλοῦσε τήν ἀκροαματική διαδικασία εἴτε ἡμιουν παρόν εἴτε ὅχι». Εἶπα στόν πρεσβύτερο Φρέντς ὅτι εἶχα γράψει ζητώντας ἄλλαγή τῆς ἐπιτροπῆς καί ὅτι εἶχα ἐπίσης γράψει στά Κεντρικά Γραφεῖα τοῦ Μπρούκλιν. "Εστειλα ἀντίγραφα αὐτῶν τῶν ἐπιστολῶν ἀπευθείας στό σπίτι του τήν ἐπόμενη μέρα, τή Δευτέρα.

Δύο μέρες μετά, τήν Τετάρτη 23 Δεκεμβρίου, ἥρθε μέ συστημένη ἀποστολή τό παρακάτω σημείωμα:

ΡΕΥΦΡΑΝΤΣ,

Η ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΠΟΥ ΕΙΧΕ ΟΡΙΣΤΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΜΠΤΗ 24 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ΣΤΙΣ 7.00 Μ.Μ. ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΗΣΤΓΚΑΝΤΖΝΤΕΝ ΕΧΕΙ ΜΕΤΑΦΕΡΘΕΙ ΣΤΙΣ 28 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1981 ΣΤΙΣ 7 Μ.Μ. ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΗΣΤΓΚΑΝΤΖΝΤΕΝ.

Θά ἥθελα ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ΝΑ ΣΕ ΔΩ ΕΚΕΙ.

Θηρότις Φρέντς

Κανείς δέν μιοῦ εἶχε πεῖ τίποτα γιά κάποια προτεινόμενη συνεδρίαση τήν Πέμπτη. "Ομως τό παραπάνω σημείωμα ἦταν ἡ ἐπίσημη εἰδοποίηση γιά μιά συνεδρίαση τή Δευτέρα 28 Δεκεμβρίου.

Στή διάρκεια τῶν δύο ἡμερῶν μετά τήν παράδοση τῶν ἐπιστολῶν στό σπίτι τοῦ πρεσβύτερου Φρέντς, ἔμαθα ὅτι προσπαθοῦσε νά πάρει πληροφορίες γιά νά ὑποστηρίξει μιά νέα καί τελείως διαφορετική κατηγορία.

"Ο Μάρκ Γκρέγκερσον, ἔνας ἀκόμη ἀδελφός τοῦ Πήτερ, ἐνημέρωσε τόν Πήτερ ὅτι ὁ Θηρότις Φρέντς εἶχε κάνει ὑπεραστική

---

19. Δεῖτε τό Παράρτημα.

κλήση στό σπίτι τοῦ Μάρκ στή Φλόριντα, ὅπου εἶχε μετακομίσει ἀπό τήν Ἀλαμπάμα. Ὁ πρεσβύτερος Φρέντς μίλησε στή σύζυγο τοῦ Μάρκ, καί τή ρώτησε ἄν μποροῦσε νά θυμηθεῖ νά μέ ἔχει ἀκούσει ποτέ νά κάνω παρατηρήσεις κατά τῆς ὁργάνωσης. Ἐκείνη τοῦ εἶπε ὅτι δέν μέ εἶχε ποτέ ἀκούσει νά κάνω παρατηρήσεις ἐναντίον τοῦ δποιουδήποτε, περιλαμβανομένης τῆς ὁργάνωσης. Γιατί ἥθελε νά μάθει; Τῆς ἀπάντησε ὅτι ἀπλά «ἔψαχνε γιά πληροφορίες». Δέν ζήτησε νά μιλήσει μέ τόν σύζυγό της.

Αὐτό ἐπίσης μοῦ ἔφερε ἀναμνήσεις ἀπό τήν ἐφιαλτική κατάσταση πού εἶχα διώσει πρίν ἀπό ἑνάμισυ χρόνο, καί ἀπό τή συμπεριφορά τῆς Ἐπιτροπῆς Προεδρίας τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος τότε.

Εἶχαν περάσει κατά προσέγγιση ἐπτά ἔδημάδες ἀπό τότε πού πρωτοέγραψα στό Κυβερνῶν Σῶμα, ζητώντας μιά δήλωση σχετικά μέ τήν ὕλη τῆς Σκοπιᾶς τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1981, λέγοντάς τους γιατί ἥταν πολύ σοβαρό γιά μένα. Τώρα τούς εἶχα γράψει ἄλλες δύο φορές, παρακαλώντας τους νά ποῦν κάτι. Δέν ἔκριναν ὅρθό τό νά μοῦ ἀπαντήσουν, οὕτε κάν νά δεδαιώσουν τή λήψη τῶν ἐπιστολῶν, καμμιᾶς ἀπό αὐτές.

Εἶναι ἀπίστευτο τό ὅτι ἡ ἡγεσία μιᾶς παγκόσμιας ὁργάνωσης μέ ἑκατομμύρια μέλη, μιά ἡγεσία πού ἴσχυρίζεται ὅτι εἶναι ἔξεχον παράδειγμα πίστης στίς χριστιανικές ἀρχές, μποροῦσε νά συμπεριφέρεται ἡ ἴδια μέ τέτοιον τρόπο; "Οχι, ἄν εἶναι κανείς ἔξοικειωμένος μέ τή στάση πού ἐπικρατεῖ μεταξύ τῆς ἡγεσίας του." Εχω γίνει προσωπικά μάρτυρας σέ παρόμοια ἀπαξίωση τέτοιων ἐπιστολῶν, ὅταν τό Κυβερνῶν Σῶμα ἔκρινε ὅτι δέν ἥταν πρός τό συμφέρον του νά δώσει ἀπάντηση. Στίν περίπτωσή μου σαφῶς ἔκριναν ἔτσι.

Ἄπό τήν ἀρχή δέν ἀμφέβαλλα γιά τόν τελικό σκοπό ὅλων αὐτῶν πού γίνονταν. "Ημουν παντελῶς ἀηδιασμένος ἀπό τήν ὅλη διεξαγωγή τῆς ὑπόθεσης, αὐτό πού μπορῶ νά περιγράψω μόνο ὡς στενόμυναλη προσέγγιση, μιά ὀλοφάνερη ἀποφασιστικότητα νά δροῦν κάτι, δέν ἔχει σημασία πόσο ἀσήμαντο ἡ εὔτελές, πού νά μποροῦσε νά χρησιμεύσει ὡς βάση γιά νά ἀναλάβουν ἔχθρικές ἐνέργειες ἐναντίον μου." Ετσι ἔγραψα τήν τελευ-

ταία μου ἐπιστολή, μέ ήμερομηνία 23 Δεκεμβρίου 1981, στέλνοντας ἀντίγραφα στό Κυβερνῶν Σῶμα καί στό πρεσβυτέριο τῆς ἐκκλησίας τοῦ "Ηστ Γκάντζντεν.

23 Δεκεμβρίου 1981

*Πρεσβυτέριο τῆς ἐκκλησίας τοῦ "Ηστ Γκάντζντεν
Γκάντζντεν Ἀλαμπάμα*

Ἄγαπητοί ἀδελφοί:

Μέσω αὐτῆς τῆς ἐπιστολῆς ἀποσύρω τὴν προσφυγή μον κατά τῆς ἀπόφασης ἀποκοπῆς μον. Οἱ λόγοι πού πράττω ἔστι εἶναι οἱ ἔξῆς:

Μέ βάση τήν κατάθεση ὅτι ἔχω γενυματίσει σέ μία περίπτωση μέ τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον μετά τήν δημοσίευση τῆς Σκοπιᾶς τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1981, ἡ ἀρχική δικαστική ἐπιτροπή ἀποφάσισε νά μέ ἀποκόψει. Τό ὅτι σαράντα χρόνια ὀλοχρόνιας ὑπηρεσίας μποροῦν νά ἀψηφηθοῦν μέ βάση κάτι τόσο μηδαμινό, μοῦ δείχνει ὅτι δέν ὑπάρχει πραγματικό ἐνδιαφέρον νά ληφθοῦν ὑπόψη αὐτά πού νιώθω στή συνείδησή μον, τά ὅποια ἔξέφρασα λεπτομερῶς στήν ἐπιστολή μον τῆς 8ης Δεκεμβρίου 1981, οὕτε καί ἐνδιαφέρον νά μοῦ ὑποδειχθεῖ μέσα ἀπό τήν Ἀγία Γραφή ποῦ ἔχω κάνει λάθος.

Ἐπιπροσθέτως, ἡ ἐπιλογή τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς ἔφεσης, ὅπως ἔγινε ἀπό τόν Ἐπίσκοπο Περιφερείας, δέν δίνει πραγματική βάση νά προσδοκῶ δίκαιη ἔξέταση τῆς περίπτωσής μον. Ὁπως ἐπεσήμανα στήν ἐπιστολή μον τῆς 20ης Δεκεμβρίου, ἐπιλέχθηκαν τοία πρόσωπα πού ἔχουν ὀλοφάνερα τίς λιγότερες πιθανότητες νά χειριστοῦν τήν περίπτωσή μον μέ ἀντικειμενικό τρόπο, ἀπαλλαγμένοι ἀπό τήν ἐπιλογή προσωπικῶν αἰσθημάτων. Δέν μπορῶ νά σκεφτῷ κάποια δικαιολογία γιά τήν ἐπιλογή πού ἔγινε, καί πιστεύω ὅτι ἀποτελεῖ παραδίκα δικαιοσύνης.

Δέν φαίνεται νά ὑπάρχουν στοιχεῖα πού νά δείχνουν ὅτι τό Κυβερνῶν Σῶμα ἐπιθυμεῖ νά μοῦ παρέχει κάποια βοήθεια ἡ ἐλάφρυνση, ἀφοῦ ἔχουν περάσει σχεδόν ἑπτά ἔβδο-

μάδες ἀπό τότε πού ἔστειλα τήν ἐπιστολή τῆς 5ης Νοεμβρίου 1981 καὶ δέν μοῦ ἔχει ἀπαντήσει.³ Ενῶ ὁ πρόεδρος τῆς ἀρχικῆς δικαστικῆς ἐπιτροπῆς ἔχει δηλώσει ὅτι κάλεσε τὸ Τμῆμα⁴ Υπηρεσίας παραπάνω ἀπό μία φορά, οἱ συζητήσεις δέν ἔδωσαν κάποια ἔνδειξη ἐλάφρυνσης ἐφόσον, σύμφωνα μέ τὸν πρόεδρο, τοῦ εἶπαν ὅτι «δέν ἔχει ἀλλάξει τίποτα καὶ νά προχωρήσει».

Τέλος, τώρα γνωρίζω ὅτι ἔχουν γίνει προσπάθειες διά τηλεφώνου, ἀκόμα καὶ μέ ύπεραστικές κλήσεις, νά δροῦν κάτι νά χρησιμοποιήσουν ἐναντίον μον σέ μιά προσπάθεια νά μέ ἐνοχοποιήσουν. Αὐτό ἔχει γίνει τίς τελευταῖς ἡμέρες, ἀπό τότε πού ἔστειλα τήν ἐπιστολή τῆς 20ης Δεκεμβρίου 1981, ζητώντας διαφορετική ἐπιτροπή ἔφεσης. Παρότι τό πρόσωπο μέ τό ὄποιο ἐπικοινώνησαν δέν ἔκανε ποτέ κάποιο παράπονο γιά μένα, τοῦ ζήτησαν νά θυμηθεῖ ἂν εἴπα κάτι πού νά μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ἀνάρμοστο. Σίγουρα ἂν ἥμουν ύπεύθυνος γιά πρόκληση ἀναστάτωσης μέσα στήν ἐκκλησία, κάποιας ἀναστάτωσης μέ πραγματικά φαῦλο καὶ κακόδουλο χαρακτήρα, δέν θά ἦταν ποτέ ἀπαραίτητο νά καταφύγουν σέ τέτοιες μεθόδους γιά νά στηρίξουν μιά τέτοια κατηγορία.

*Πρεσβυτέριο τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἡστ Γκάντζντεν
23 Δεκεμβρίου 1981, σελίδα 2*

³ Η συνέχιση μιᾶς τέτοιας μεθόδου μπορεῖ νά ὀδηγήσει μόνο σέ περαιτέρω ζημιά στό καλό μον ὅνομα καὶ φήμη. Εἴναι μιά ἀνοιχτή πρόσκληση στήν καχυποψία καὶ τό κοντομπολιό.

Τά αἰσθήματά μον εἴναι σάν ἔκεινα τοῦ ἀποστόλου στήν πρός Γαλάτας 6:17: «Στό ἔξης, κανείς ἄς μή μοῦ δημιουργεῖ προβλήματα, γιατί φέρω στό σῶμα μον τά στύγματα ἐνός δούλου τοῦ Ἰησοῦ». Γιά τίς τελευταῖς ὀκτώ ἔβδομάδες ἡ σύζυγός μον κι ἐγώ ἔχουμε ύποβληθεῖ σέ πολλή πνευματική ἀγωνία, ὅχι μόνο ἀπό τίς ἐπαναλαμβανόμενες ἐπισκέψεις καὶ τά παραπάνω ἀπό μιά ντουζίνα τηλεφωνή-

ματα (σέ σημεῖο πού τό κονδούνισμα τοῦ τηλεφώνου ἔγινε ἔνας δυσάρεστος ἥχος), ἀλλά πιό εἰδικά ἀπό τή στάση πού ἐκδηλώθηκε. Τώρα ἔχει προστεθεῖ σέ ὅλα αὐτά ἡ γνώση ὅτι διεξήγθη μιά κρυφή ἔρευνα πού εἶναι τελείως ἐχθρική πρός τό νόμιμο συμφέρον μουν. Δοκίμασα παρόμοια μεταχείριση πέροι στή Νέα¹ Υόρκη, ὅπου γίνονταν παρόμοιες προσπάθειες ἐπί ἔνα μήνα – καὶ κατά τή διάρκεια ἐκείνου τοῦ διαστήματος δέν μοῦ εἴπαν οὕτε μία λέξη γιά νά μοῦ δείξουν ὅτι ἡ διαγωγή μουν ἦταν ὑπό κατηγορία μέ τόν δποιονδήποτε τρόπο, κι αὐτό παρά τό γεγονός ὅτι ἔδωσα σέ αὐτούς πού διεξῆγαν τήν ἔρευνα μιά καθαρή εὐκαιρία νά μοῦ τό ποῦν. Δέν ἔχω καμμιά ἐπιθυμία νά ὑποστῶ ξανά παρόμοια κακομεταχείριση, ἴδιαίτερα ἀφοῦ τίποτα δέν δείχνει ὅτι ἡ ἀλήθεια γιά τό ζήτημα μπορεῖ νά γνωστοποιηθεῖ μέ τέτοιον τρόπο πού νά ἔξαλείψει τό ἀδικαιολόγητο στύγμα πού δημιουργήθηκε. Αὐτό πρέπει νά μείνει στά χέρια τοῦ Θεοῦ. — Ματθ. 10:26.

¹ Η ἀπόσυρση τής προσφυγῆς μουν δέν θά ἔπρεπε μέ κανέναν τρόπο νά ἐρμηνευθεῖ ὡς παραδοχή ἐνοχῆς ἡ ἀποδοχή τής ἀπόφασης ἀποκοπῆς ὡς σωστῆς, δίκαιης ἡ² Αγιογραφικῆς. Μπορῶ καὶ πάλι νά πᾶ, μαζί μέ τόν ἀπόστολο: «Οσο γιά ἐμένα, εἶναι πολύ ἀσήμαντο ζήτημα νά ἔξεταστω ἀπό ἐσας ἡ ἀπό ἀνθρώπινο δικαστήριο. Ἀκόμη καὶ ἐγώ δέν ἔξετάξω τόν ἑαυτό μουν. Διότι δέν ἔχω ἀντιληφθεῖ νά ὑπάρχει τίποτα ἐναντίον μουν. Ἐντούτοις, ἀπό αὐτό δέν ἀποδεικνύομαι δίκαιος, ἀλλά αὐτός πού μέ ἔξετάξει εἶναι ὁ³ Ιεχωβά» (Α' Κορ. 4:3, 4). Η πεποίθησή μουν στή δίκαιη κρίση Του εἶναι ἀπόλυτη καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη μουν στήν ὁρθότητα καὶ ἀλήθεια τοῦ Λόγου Του μονάχα ισχυροποιεῖται ἀπό ὅσα ἔχω διώσει. Καί ὅσο ζῶ θά προσπαθῶ νά κάνω τήν ἀλήθεια αὐτοῦ τοῦ Λόγου γνωστή στούς ἄλλους, γιά τή δική τους εὐλογία καὶ τήν δόξα τοῦ Θεοῦ.

«Οσο γιά τους ἀδελφούς μουν μεταξύ τῶν Μαρτύρων τοῦ Ιεχωβᾶ, μπορῶ νά πᾶ ὅτι στήν καρδιά μουν θέλω τό καλό τους καὶ ίκετεύω τόν Θεό γιά λογαριασμό τους. » Εχω μο-

χθήσει συνειδητά ἀπό τό 1938 γιά τό πνευματικό συμφέρον τους, και σᾶς διαβεβαιώνω ὅτι ἄν τό νά ὑποβληθῶ σέ περαιτέρω δίκη θά ἀπέβαινε πρός ὄφελός τους, θά τό ὑπέμενα μέ χαρά. – Πρόβλ. Ρωμ. 9:1-3.

Μέ σεβασμό,
Ρένυμοντ Β. Φράντς

Στό μυαλό μου δέν ὑπῆρχε καμιαία ἀμφιβολία ὅτι αὐτοί πού κατηύθυναν τήν ὅλη ὑπόθεση εἶχαν ἀρχίσει νά θεωροῦν ὅτι τά «στοιχεῖα» πού χρησιμοποιήθηκαν γιά νά μέ ἀποκόψουν – ἔνα γεῦμα μέ τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον – μπορεῖ νά φαίνονταν μᾶλλον φτωχά. Ἀντί νά ψάξουν νά δροῦν στοιχεῖα στόν Λόγο τοῦ Θεοῦ (πού νά ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ πράξη μου ἦταν στ' ἀλήθεια ἀμαρτωλή), ὅπως εἶχα ζητήσει στήν ἐπιστολή προσφυγῆς μου, προσπάθησαν νά στήσουν μιά «δικαστική ὑπόθεση» πιό ἀκλόνητη, ἐπιζητώντας δυσμενεῖς καταθέσεις. Δέν θεώρησα καλό τό νά ὑποβληθῶ περισσότερο σ' αὐτό.

΄Οκτώ ἡμέρες ἀργότερα, μοῦ τηλεφώνησε ὁ Λάρου Τζόνσον ἐνημερώνοντάς με ὅτι εἶχαν λάβει τήν ἐπιστολή μου και ὅτι κατόπιν τῆς ἀπόσυρσης τῆς προσφυγῆς μου, ἡ ἐνέργεια ἀποκοπῆς στήν ὅποια προέδη ἡ πρώτη ἐπιτροπή λογιζόταν ὡς ἔγκυρη.

Τό ὅτι τό τηλεφώνημα ἔγινε τήν ἡμέρα ἐκείνη, φαινόταν πολύ ταιριαστό. Εἶχα βαπτιστεῖ τήν 1η Ιανουαρίου τοῦ 1939, και ἀκριβῶς 43 χρόνια μετά, στίς 31 Δεκεμβρίου τοῦ 1981, μέ ἀπέκοψαν – μέ μόνη κατηγορία νά χρησιμεύει ὡς βάση τῆς ἀποκοπῆς τήν κατάθεση ὅτι εἶχα γευματίσει μέ ἔνα ἀποσυνταυτισμένο ἄτομο.

Πιστεύω προσωπικά ὅτι αὐτός ἦταν ὁ πραγματικός λόγος πού ἀνέλαβαν τέτοια δράση; „Οχι. Πιστεύω ὅτι ἦταν ἀπλῶς μιά τεχνική λεπτομέρεια, πού χρησιμοποιήθηκε γιά τήν ἐπίτευξη ἐνός ἀντικειμενικοῦ σκοποῦ. „Ο σκοπός ἀγίασε τά μέσα στό μυαλό τους. Τό ὅτι μιά δργάνωση θά χρησιμοποιοῦσε μιά τεχνική λεπτομέρεια τόσο μηδαμινή, κατά τή γνώμη μου προδίδει ἀσυνήθιστα χαμηλό ἐπίπεδο διοίκησης και μεγάλη ἀνασφάλεια.

Βασισμένος στήν προηγούμενη έμπειρία μου στό Κυβερνῶν Σῶμα τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωδᾶ, στούς χειρισμούς τῆς Ἐπιτροπῆς Προεδρίας του τήν ἄνοιξη τοῦ 1980 κι ἐπίσης στήν ὥλη πού δημοσιεύθηκε ἀπό τότε μέχρι καὶ σήμερα, προσωπικά πιστεύω ὅτι θεώρησαν «συμφέρον» νά μέ ἀποκόψουν, ὥστε νά ἔξαλείψουν αὐτό πού θεωροῦσαν «ἀπειλή». "Αν συμβαίνει ἔτσι, τότε νομίζω ὅτι κι αὐτό ἀποκαλύπτει πολύ μεγάλη αἰσθηση ἀνασφάλειας – ἵδιαίτερα γιά μιά παγκόσμια ὁργάνωση πού ἴσχυρίζεται ὅτι εἶναι τό ἐκλεγμένο ὅργανο τοῦ Θεοῦ, ὑποστηριζόμενη ἀπό τήν Κυρίαρχη δύναμη τοῦ σύμπαντος, καὶ διορισμένη ἀπό τόν ἐν ἐνεργείᾳ Βασιλέα ὡς οἰκονόμος σέ ὅλα τά ἐπίγεια συμφέροντά του. Αὐτή σίγουρα δέν θά ἥταν ἡ ἐνέργεια μιᾶς ὁργάνωσης πού νιώθει ἄνετα σχετικά μέ τίς διδασκαλίες της κι ἔχει τήν ἥρεμη πεποίθηση ὅτι αὐτό πού παρουσιάζει εἶναι ἀλήθεια, σταθερά ὑποστηριζόμενη ἀπό τόν Λόγο τοῦ Θεοῦ.

Οὕτε εἶναι ἡ ἐνέργεια μιᾶς ὁργάνωσης πού ἔχει πραγματική ἐμπιστοσύνη στό σῶμα τῶν ὀπαδῶν της, ἐμπιστοσύνη ὅτι ἡ καθοδήγηση κι ἐκπαίδευση πού τούς ἔχει δώσει ἔχει παραγάγει ὧριμους Χριστιανούς καὶ Χριστιανές, πού δέν χρειάζονται κάποιο μητρικό **ματζιστέριον*** νά τούς ὁρίζει τί πρέπει νά διαβάσουν, νά συζητήσουν ἡ νά σκεφτοῦν, ἀλλά πού ἀντιθέτως εἶναι ίκανοι νά ξεχωρίσουν οἱ ἵδιοι μεταξύ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, μέσω τῆς γνώσης πού ἔχουν πάνω στόν Λόγο τοῦ Θεοῦ.

"Ομως ἡ ἐνέργεια **εἶναι** χαρακτηριστική πολλῶν θρησκευτικῶν ὁργανώσεων τοῦ παρελθόντος, ἀπό τόν πρῶτο αἰώνα καὶ μετά, ὁργανώσεων πού ἔνιωθαν ἐπιτακτική ἀνάγκη νά ἔξαλείψουν ὅτιδήποτε πού, **κατά τήν ἀποψή τους**, ἀπειλοῦσε νά μειώσει τήν ἔξουσία τους πάνω σέ ἄλλους.

Στό βιβλίο του «A History of Christianity» («Μία ἱστορία τοῦ Χριστιανισμοῦ»), ὁ λόγιος Πώλ Τζόνσον (Paul Johnson) γράφει γιά μεθόδους πού χρησιμοποιήθηκαν κατά τή σκοτεινή περίο-

---

* Σ.τ.Μ. Τό magisterium εἶναι λατινικός ὄρος πού χρησιμοποιεῖται στή Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία καὶ δηλώνει τήν ἔξουσία της νά διδάσκει θρησκευτικά δόγματα.

δο τῆς θρησκευτικῆς μισαλλοδοξίας ἡ ὅποια παρήγαγε τὴν Ἱερά Ἐξέταση, καὶ λέει:

Καθώς οἱ καταδίκες γιά τά ἐγκλήματα σκέψης ἥταν δύσκολο νά ἔξασφαλιστοῦν, ἡ Ἱερά Ἐξέταση χρησιμοποίησε διαδικασίες ἀπαγορευμένες σε ἄλλα δικαστήρια, κι ἔτοι παραδίασε τούς χάρτες τῶν πόλεων, τούς γραπτούς καὶ ἐθιμικούς νόμους καὶ σχεδόν κάθε πλευρά καθιερωμένον δικαίου.²⁰

Οἱ μέθοδοι πού χρησιμοποιοῦνται συχνά ἀπό δικαστικές ἐπιτροπές σχηματισμένες ἀπό πρεσβυτέρους τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱερωβᾶ θά θεωροῦνταν ἀνάξιες τῶν δικαστικῶν συστημάτων διοικούσασθαι φωτισμένης χώρας. Ἡ ἴδια ἀπόκρυψη πληροφοριῶν κρίσιμης σημασίας (ὅπως τά ὄνόματα ἐχθρικῶν μαρτύρων) κι ἐπίσης οἱ ἀνώνυμοι πληροφοριοδότες καὶ παρόμοιες ἵεροεξεταστικές τακτικές πού περιγράφει ὁ Ἰστορικός Τζόνσον, ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ μέ μεγάλη συχνότητα ἀπό αὐτούς τούς ἀνθρώπους στήν ἀντιμετώπιση ἐκείνων πού δέν συμφωνοῦν ἀπόλυτα μέ «τόν ἀγωγό», «τὴν ὁργάνωση». Αὐτό πού ἥταν ἀλήθεια τότε παλιά, εἶναι ἀλήθεια στήν τεράστια πλειοψηφία τῶν δικαστικῶν ὑποθέσεων τώρα, ὅπως τό θέτει ὁ Τζόνσον:

Ο ἀντικειμενικός σκοπός, πολύ ἀπλά, ἥταν νά δημιουργηθοῦν καταδίκες μέ κάθε κόστος· πιστευόταν ὅτι μόνο ἔτσι μποροῦσε νά καταπνιγεῖ ἡ αἰρεση.²¹

Καὶ πάλι, δέν νομίζω ὅτι ἡ ψυχρότητα ἡ ἡ σκληρότητα, ἡ ἀκατάδεχτη, ὑπεροπτική στάση πού δίωσα, ὀφείλεται στήν κανονική προσωπικότητα τῶν περισσότερων ἀπό τούς ἐμπλεκόμενους. Πιστεύω ὅτι ὀφείλεται ἀναμφίσιολα στή διδασκαλία πού ἐπιτρέπει σέ μιά ὁργάνωση νά ἐγείρει ἰσχυρισμούς γιά ἀποκλειστική ἔξουσία καὶ ἀφθαστη ἀνωτερότητα, ἰσχυρισμούς πού εἶναι καὶ ἀλαζονικοί καὶ ἀβάσιμοι. Αὐτή ἡ ἀρχή δέν ἀξίζει

20. Paul Johnson, *A History of Christianity* (New York: Atheneum, 1979), σελ. 253.

21. Στό ἴδιο, σελ. 253-254

μόνο νά ἀμφισβητηθεῖ, ἀξίζει καί νά ἐκτεθεῖ ώς βλαβερό, προσβλητικό γιά τόν Θεό δόγμα, ὅπως καί εἶναι. Τό ἀρθρο τῆς Σκοπιᾶς τῆς 15ης Οκτωβρίου 1995 μέ τίτλο «Νά προσέχετε τήν αὐτοδικαίωση!» ἔγραφε:

‘Οταν κάποιος Χριστιανός εκδηλώνει πνεύμα ανωτεροτητας λόγω των θεόδοτων ικανοτήτων, των προνομίων ή της εξουσίας που έχει, στην πραγματικότητα κλέβει από τον Θεό τη δόξα και την τιμὴ που μόνο Εκείνος αξίζει. Η Αγία Γραφή νουθετεί ξεκάθαρα το Χριστιανό «να μη σκέψεται για τον εαυτό του κάτι παραπάνω από όσο είναι απαραίτητο να σκέψεται». Μας προτρέπει: «Να έχετε για τους ἄλλους το ίδιο φρόνημα ὅπως και για τον εαυτό σας· να μην είστε υψηλόδρομοι, αλλά να οδηγείστε μαζὶ με τα ταπεινά πράγματα. Να μη γίνεστε φρόνιμοι κατά τη δική σας ἀποψη». —Ρωμαίους 12:3, 16.

Αὐτό πού ἰχύει γιά ἔνα ἀτομο, ἰσχύει καί γιά ἔνα συλλογικό σῶμα. Κάποιος πού διαβάζει τά παραπάνω, δέν μπορεῖ παρά νά θυμηθεῖ τά λόγια τοῦ ἀποστόλου πρός αὐτούς πού θεωροῦσαν ὅτι εἶχαν μιά ἀνώτερη σχέση μέ τόν Θεό:

Εἰσαι σίγουρος ὅτι εἶσαι ὁδηγός τυφλῶν, φῶς ἐκείνων πού εἶναι μέσα στό σκοτάδι, παιδαγωγός τῶν ἀφρόνων, δάσκαλος τῶν νηπίων, ἔχοντας μέσα στόν νόμο τήν ἐνσωμάτωση τῆς γνώσης καί τῆς ἀλήθειας· ἐσύ, λοιπόν, πού διδάσκεις ἄλλους, δέν θά διδάξεις τόν ἑαυτό σου; —Ρωμ. 2:17-21, NSRV.

Κεφάλαιο 13

Προοπτική

Γι' αὐτό, δέν ἀποκάμνονμε. Παρότι ἔξωτερικά φθειρόμαστε, ἐσωτερικά ὅμως ἀνανεωνόμαστε ἡμέρα μέ τήν ἡμέρα. Ἐπειδή, τά ἐλαφριά καί προσωρινά μας προβλήματα ἐπιτυγχάνουν γιά μᾶς αἰώνια δόξα, πού διαρύνει πολύ περισσότερο ἀπ' ὅλα αὐτά.
Ἐτσι ἀτενίζονμε ὅχι σ' αὐτά πού διλέπονται, ἀλλά σ' αὐτά πού δέν διλέπονται. Ἐπειδή αὐτά πού διλέπονται εἶναι πρόσκαιρα,
ἐνῶ αὐτά πού δέν διλέπονται εἶναι αἰώνια.*

– Β' Κορινθ. 4:16-18, NIV

Αὐτή λοιπόν εἶναι ἡ ἀφήγησή μου, καί αὐτά εἶναι τά θεμελιώδη ζητήματα πού μοῦ δημιούργησαν κρίση συνείδησης. Ἡ ἐπίδραση πού εἶχαν, τά συναισθήματά μου, οἱ ἀντιδράσεις μου, τά συμπεράσματα στά δόποια ἔφτασα, ἐκτίθενται καί ὁ ἀναγνώστης μπορεῖ νά ἔχει πρόσδαση σ' αὐτά, εἴτε ἔχουν ἀξία εἴτε ὅχι. Γιά νά τό θέσω ἀπλά, ἡ ἐρώτησή μου εἶναι: Πῶς ἔχει ἐπηρεαστεῖ ἡ συνείδησή σας;

Μέ σχεδόν ἔξι δισεκατομμύρια ἀνθρώπους στή γῆ καί μόνο ὁ Θεός ξέρει μέ πόσες γενεές στό παρελθόν, ἡ ζωή τοῦ κάθε προσώπου εἶναι μόνο ἔνα μικρό μέρος τοῦ συνόλου. Εἴμαστε πολύ μικρές σταγόνες σ' ἔνα πολύ μεγάλο ρεῦμα. Ὡστόσο, ὁ Χριστιανισμός μᾶς διδάσκει ὅτι μικροί καί ἀσήμαντοι ὅπως

* Αρχαῖο κείμενο: «Διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν, ἀλλ' εὶ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἀνακαίνουται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. τὸ γὰρ παραντίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν, καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον δάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ διλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ διλεπόμενα: τὰ γὰρ διλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ διλεπόμενα αἰώνια».

εῖμαστε, ὁ κάθε ἔνας ἀπό μᾶς μπορεῖ νά κάνει σέ ἄλλους καλό δυσανάλογο μέ τή δική μας μικρότητα.¹ Ἡ πίστη τό κάνει δυνατό αὐτό, καί, ὅπως τό λέει ὁ ἀπόστολος, «ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μᾶς συσφίγγει».²

Δέν χρειαζόμαστε τόν ὅγκο μᾶς μεγάλης ὀργάνωσης γιά νά μᾶς ὑποστηρίξει, ούτε τήν ἡγεσία, τόν ἔλεγχο, τό σπρωξιμο καί τήν πίεσή της, γιά νά τό καταφέρουμε αὐτό. Ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς καρδιᾶς γιά τήν καλωσύνη τοῦ Θεοῦ τήν ὅποια δέν ἀξίζουμε (χάρη), στό νά κάνει τή ζωή μά “δωρεά” πού δέν ἐξαρτᾶται ἀπό τά ἔργα ἀλλά ἀπό τήν πίστη, εἶναι ὑπεραρκετή γιά νά μᾶς παρακινήσει. Ἔάν σεβόμαστε καί ἀγαπᾶμε τή χριστιανική ἐλευθερία μας, δέν θ’ ἀνταποκριθοῦμε σέ κανέναν ἄλλο ἔξαναγκασμό. Ούτε θά ὑποδηληθοῦμε σέ ὁποιονδήποτε ἄλλο ζυγό ἀπό αὐτόν πού προσφέρεται σέ τοῦτες τίς λέξεις:

*Ἐλάτε σέ μένα, ὅλοι ὅσοι κοπιάζετε καί εἰστε φορτωμένοι, καί ἐγώ θά σᾶς ἀναπαύσω. Σηκῶστε ἐπάνω σας τόν ζυγό μουν, καί μάθετε ἀπό μένα, ἐπειδή εῖμαι πρᾶος καί ταπεινός στήν καρδιά, καί θά δρεῖτε ἀνάπαυση γιά τίς ψυχές σας. Ἐπειδή ὁ ζυγός μουν εἶναι εὐκολος καί τό φορτίο μουν ἐλαφρού.*³

Αἰσθάνομαι βέβαιοις ὅτι ὅταν ἡ ζωή φτάσει στό τέλος της, τό μόνο πράγμα πού θά φέρει ἐκ τῶν ὑστέρων τήν ὅποια πραγματική ἔννοια ἴνανοποίησης, εἶναι ὁ βαθμός στόν ὅποιο χρησιμοποιήσαμε τή ζωή γιά νά συμβάλουμε στήν εὐημερία ἄλλων, πρωτίστως πνευματικά, καί, δευτερευόντως, συναισθηματικά, σωματικά καί ὑλικά.

Δέν μπορῶ νά πιστέψω ὅτι «ἡ ἀγνοια εἶναι εὔτυχία» ἡ ὅτι

1. Α' Κορ. 3:6, 7· Β' Κορ. 4:7, 15· 6:10.

2. Β' Κορ. 5: 14, NRSV.

3. Ματθ. 11:28-30, NIV. (Ἄρχαῖο κείμενο: «Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφροτισμένοι, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς, ἔρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινός τῇ καρδιᾷ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.»)

νύπαρχει ὅποιαδήποτε καλοσύνη στήν ἐνθάρρυνση τῶν ἀνθρώπων νά ζοῦν μέ ψευδαισθήσεις. Ἄργα ἡ γρήγορα, ἡ ψευδαίσθηση πρέπει νά συναντήσει τήν πραγματικότητα. "Οσο περισσότερο χρόνο παίρνει γιά νά συμβεῖ αὐτό, τόσο πιό τραυματική μπορεῖ νά εἶναι ἡ μετάβαση – ἔξαιτίας τῆς ἀπογοήτευσης. Χαίρομαι μόνο πού δέν πήρε περισσότερο χρόνο στή δική μου περίπτωση.

Αὐτός εἶναι ὁ λόγος γιά τόν ὅποιο ἔχω γράψει αὐτά πού ἔχω γράψει. "Έχω εἰλικρινά ἐπιδιώξει νά εἶμαι ἀκριβής σέ ὅλη τήν ἀφήγηση. Μέ δάση αὐτά πού ἔχουν συμβεῖ ἥδη καί αὐτά πού ἔχουν δημοσιευθεῖ καί ἔχουν κυκλοφορήσει μέσω φημῶν καί κουτσομπολιοῦ, δέν ἔχω καμμία ἀμφιθολία ὅτι θά καταβληθεῖ προσπάθεια νά μειωθεῖ ἡ σημασία τῶν πληροφοριῶν. "Ο, τι καί νά είπωθεῖ, μπορῶ μόνο νά πῶ ὅτι εἶμαι πρόθυμος νά ὑπερασπιστῶ αὐτό πού ἔχω παρουσιάσει. "Αν ὑπάρχουν λάθη, θά εἶμαι εὐγνώμων σέ ὅποιον μοῦ τά ὑποδείξει καί θά κάνω ὅ, τι μπορῶ γιά νά τά διορθώσω.

Τί ἐπιφυλάσσει τό μέλλον γιά τήν Ὁργάνωση τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ καί τό κεντρικό Κυβερνῶν Σῶμα της; "Αν καί μέ ρωτοῦν συχνά γι' αὐτό, δέν ἔχω τή δυνατότητα νά γνωρίζω. Μόνο ὁ χρόνος θά δείξει.

"Υπάρχουν μερικά πράγματα γιά τά ὅποια αἰσθάνομαι ἔνα βαθμό δεβαιότητας, ἀλλά μόνο λίγα. Προσωπικά δέν προβλέπω μαζική ἀποχώρηση ἀπό τήν ὁργάνωση. Οἱ ἐκθέσεις παγκοσμίως κατά τήν ἔναρξη τῆς νέας χιλιετίας ἐμφανίζουν προβλήματα, ὅπως ἀναφέρεται σέ προηγούμενο κεφάλαιο, ἃν καί ὑπάρχει ἀκόμη κάποιος βαθμός αὔξησης ἐστω καί μειωμένος. "Η συντριπτική πλειοψηφία τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ ἀπλῶς ἔχει ἄγνοια τῶν πραγματικοτήτων τῆς δομῆς ἔξουσίας. Ἀπό τή διά βίου ἐμπειρία μετοξύ τους, σέ πολλές χῶρες, γνωρίζω ὅτι γιά ἔνα μεγάλο ποσοστό ἡ ὁργάνωση ἔχει μιά συγκεκριμένη "αὔρα", σάν κάποια φωτεινή ἀκτινοβολία νά τήν περιβάλλει, δίνοντας στίς δηλώσεις της μιά σημασία πάνω καί πέρα ἀπό αὐτήν πού δίνεται συνήθως στά λόγια ἀτελῶν ἀνθρώπων. Οἱ περισσότεροι υποθέτουν ὅτι οἱ συνεδρίες τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος εἶναι σέ ἀσυνήθιστα ὑψηλό ἐπίπεδο, φανερώνοντας βι-

βλική γνώση καί πνευματική φρόνηση πάνω ἀπό τό συνηθισμένο. Στήν πραγματικότητα, ὅλοι οἱ Μάρτυρες προειδοποιοῦνται ἔτσι:

Ἄφου τραφήκαμε μέχρι πού φτάσαμε στήν παροῦσα πνευματική δύναμη καί τήν ὁριμότητά μας, γινόμαστε ξαφνικά ἐξυπνότεροι ἀπό αὐτόν πού μᾶς τίς παρεῖχε προηγούμενως καί ἀφήνοντες τή διαφωτιστική καθοδήγηση τῆς Ὁργάνωσης πού μᾶς φρόντισε σάν μητέρα;⁴

Ὑπάρχουν συνεχεῖς νουθεσίες νά είμαστε ταπεινοί, πράγμα πού μεταφράζεται στό νά δεχόμαστε ὅτιδήποτε ἡ ὁργάνωση παρέχει ὡς νά προέρχεται ἀπό πηγή ἀνώτερης σοφίας. Τό γεγονός ὅτι ὁ μέσος μάρτυρας ἔχει μόνο μιά θολή ἰδέα τοῦ τρόπου μέ τόν ὅποιο ἡ ἡγεσία καταλήγει στά συμπεράσματά της, προσθέτει στήν αὔρα της ἐσωτερική σοφία. Εἶναι, τούς λένε, «ἡ μόνη ὁργάνωση στή γῆ πού κατανοεῖ τά “βαθιά πράγματα τοῦ Θεοῦ”».⁵

Λίγοι ἀπό αὐτούς τούς Μάρτυρες ἔχουν ἀντιμετωπίσει ποτέ τά ζητήματα πού ἔξετάστηκαν σέ αὐτό τό βιβλίο, τήν πρόκληση πού ἐγείρουν στή συνείδηση. Τείνω νά πιστεύω ὅτι πολλοί, ἵσως οἱ περισσότεροι, θά προτιμοῦσαν νά μήν ἀντιμετωπίσουν αὐτά τά ζητήματα. Ὁρισμένοι μοῦ ἔξεφρασαν προσωπικά αὐτό πού νιώθουν, ὅτι ἀπολαμβάνουν τίς φιλίες μέσα στήν ὁργάνωση καί δέν θά ἥθελαν νά τίς δοῦν νά διαταράσσονται. Κι ἐγώ ἐπίσης, ἀπολάμβανα τίς δικές μου καί δέν ἐπιθυμοῦσα νά τίς δῶ νά διαταράσσονται· ἔνιωσα, καί νιώθω ἀκόμα, ἀγάπη γιά τούς ἀνθρώπους μέ τούς ὅποίους πέρασα τό μεγαλύτερο μέρος τῆς ζωῆς μου. Ἀλλά ἔνιωσα ἐπίσης ὅτι ὑπάρχουν ζητήματα ἀλήθειας καί ἐντιμότητας, εἰλικρίνειας καί δικαιοσύνης, ἀγάπης καί ἐλέους, πού ἡταν μεγαλύτερα ἀπό ἐκεῖνες τίς φιλίες καί τήν ἀπόλαυση πού μοῦ ἔδιναν.

Μέ αὐτό δέν λέω ὅτι νομίζω πώς θά πρέπει κανείς νά προκα-

4. Ἡ Σκοπιά, 1η Φεδροναρίου 1952, σ. 80.

5. Ἡ Σκοπιά, 1η Ιουλίου 1973, σελ. 402.

λέσει δυσκολίες, νά έπιξητά ή νά έπιθάλλει μιά ἀντιπαράθεση που εἶναι περιττή. Μπορῶ νά συμμεριστῶ δλόψυχα ἐκείνους που προέρχονται ἀπό οἰκογένειες ἀποτελούμενες ἀπό Μάρτυρες τοῦ Ἱεροῦ, οἵ δόποιοι ἔρουν πολύ καλά τό δίαιτο ἀποτέλεσμα πού θά μποροῦσε νά ἔχει στίς οἰκογενειακές σχέσεις τό νά κληθοῦν τά μέλη νά συμπεριφεροῦν σ' ἔναν γιό ή μιά κόρη, στόν ἀδελφό ή στήν ἀδελφή, στόν πατέρα ή στή μητέρα, ώς σέ «ἀποστάτη», ἔνα πνευματικά ἀκάθαρτο πρόσωπο πού ἔχει ἀποριθμέτι ἀπό τόν Θεό. Δέν ἔχω ποτέ ἐνθαρρύνει κανέναν νά ἐπισπεύσει μιά τέτοια κατάσταση· προσπάθησα νά ἀποφύγω μιά τέτοια διαστική ἐνέργεια στήν περίπτωσή μου.

Ωστόσο, μέ δεδομένο τό κλίμα πού ὑφίσταται στήν ὁργάνωση, ἔχει γίνει δλο καί πιό δύσκολο νά ἀποφευχθεῖ αὐτό χωρίς συμβιβασμό τῆς συνείδησης, χωρίς κανείς νά «παίζει ρόλο», νά προσποιεῖται ὅτι πιστεύει ὅτι δέν μπορεῖ νά πιστέψει, κάτι γιά τό δόποιο μπορεῖ πράγματι νά εἶναι πεπεισμένος ὅτι ἀποτελεῖ διαστροφή τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, πού παράγει ἀντιχριστιανικούς καρπούς, βλαβερά ἀποτελέσματα.

Γνωρίζω διάφορους ἀνθρώπους πού ἔχουν προσπαθήσει νά ἀποσυρθοῦν ἀθόρυβα καί μερικούς πού, κατά μία ἐννοια, «κρύ-βονταν», πρόσωπα πού πραγματικά ἔφτασαν νά μετακινηθοῦν σέ ἄλλη περιοχή καί ἐπιδίωξαν νά κρατήσουν ἄγνωστο (στήν ὁργάνωση) τό μέρος ὅπου 禋οισκονταν, ὥστε νά ἀποφευχθεῖ ἡ παρενόχληση. Θά μποροῦσα νά ἀναφέρω περιπτώσεις, τή μία μετά τήν ἄλλη, ὅπου, παρόλες τίς προσπάθειες γιά ἀποφυγή τῆς ἀντιπαράθεσης, οἵ πρεσβύτεροι ἀναζήτησαν αὐτά τά πρόσωπα, καί ἡ μόνη ἐννοια τους ἦταν προφανῶς τό νά τούς ἀποσπάσουν κάποια δήλωση γιά τή θέση τους – ὅχι ώς πρός τόν Θεό, τόν Χριστό ή τήν Βίβλο – ἀλλά ώς πρός «τήν Ὁργάνωση». "Αν οἱ ἀνθρωποι ἀποτύχουν σ' αὐτό τό «τέστ νομιμοφροσύνης», πού τούς παρουσιάζεται ώς καθαρό τελεσίγραφο, σχεδόν πάντα ἀποκόπτονται, ἀπομονώνονται ἀπό φίλους καί οἰκογένεια ἀν αὐτοί εἶναι μέλη τῆς Ὁργάνωσης.

Χαρακτηριστική εἶναι ἡ περίπτωση μιᾶς νεαρῆς γυναίκας, συζύγου καί μητέρας, στό νότιο Μίτσιγκαν (Michigan). Τήν

εῖχαν ἀνακρίνει οἱ πρεσβύτεροι λόγῳ τῶν ἀμφισβολῶν της γιά δοισμένες διδασκαλίες, καὶ ἐπηρεάστηκε συναισθηματικά τόσο πολὺ ἀπό τήν ἐμπειρία αὐτή, πού σταμάτησε νά παρακολουθεῖ τίς συναντήσεις. Μετά ἀπό μερικούς μῆνες, οἱ πρεσβύτεροι τῆς τηλεφώνησαν ζητώντας νά τούς συναντήσει ξανά. Ὁ Εκείνη ἀρνήθηκε, λέγοντας ὅτι δέν ἥθελε νά ξαναπεράσει ἐκείνη τήν ἐμπειρία. Τήν πίεσαν νά τό κάνει, λέγοντας ὅτι ἥθελαν «νά τή δοιηθήσουν σχετικά μέ τίς ἀμφισβολίες της», κι ὅτι αὐτή θά ἤταν ἡ τελευταία φορά πού θά τῆς ζητοῦσαν νά τούς συναντήσει. Ὁ σύζυγός της, πού δέν ἤταν Μάρτυρας, τῆς συνέστησε νά πάει «νά τελειώσει μ' αὐτό». Ὁ Εκείνη πῆγε.

“Οπως εἶπε, «μέσα στά πρῶτα δέκα λεπτά μποροῦσα νά δῶ τήν κατεύθυνση πού ἔπαιρναν». Μισή ὥρα μετά τήν ἀρχή τῆς ἀνάκρισης τήν εἶχαν ἀποκόψει. Λέει ὅτι μόνο δι παράγοντας τοῦ χρόνου τήν ἄφησε ἄναυδη. “Οπως τό ἔθεσε: «Δέν μποροῦσα νά πιστέψω ὅτι τό ἔκαναν αὐτό. Κάθισα ἐκεῖ κλαίγοντας μέ λυγμούς ὅλη τήν ὥρα, καὶ μέσα σέ τριάντα λεπτά μέ εἶχαν “πετάξει ἔξω ἀπό τή βασιλεία”. Θά περίμενα νά πέσουν στό πάτωμα μέ δάκρυα στά μάτια τους, ἐκλιπαρώντας με γιά ὥρες, γιά νά ἐμποδίσουν νά συμβεῖ κάτι τέτοιο». Ἔνας ἀπό τούς πέντε πρεσβύτερους, ἔνας ἀνδρας πού κατά τή διάρκεια τῆς συζήτησης ἀποκοιμιόταν, ἀργότερα εἶπε γιά τήν ἀκροαματική διαδικασία: «τί θράσος εἶχε ἐκείνη ἡ γυναίκα, νά πεῖ ὅτι δέν ἤταν σίγουρη ἂν αὐτή εἶναι ἡ δέν εἶναι ἡ Ὀργάνωση τοῦ Θεοῦ».

“Αν οἱ προσπάθειες ν' ἀποφευχθεῖ ἡ ἀνεπιθύμητη ἀντιπαράθεση ἀποτύχουν, νομίζω ὅτι ὑπάρχει παρηγοριά στό νά γνωρίζουμε ὅτι ἡ αἵτια τῆς ὅποιας οἰκογενειακῆς δυστυχίας καί στεναχώριας ἔγκειται μόνο στή μία πλευρά. Εἶναι πλήρως καί ἔξ διλοκήρου δι καρπός μιᾶς δργανωσιακῆς πολιτικῆς πού καλεῖ τά μέλη νά ἀναφέρουν στούς πρεσβύτερους κάθε ἔκφραση διαφωνίας, ἀκόμα καί ἀπό μέλη τῆς οἰκογένειας, καί μιᾶς πολιτικῆς πού ὑποστηρίζεται ἀπό τήν ἀπειλή ἐκδίωξης ὅποιου δέν καταφέρνει νά φερθεῖ σέ ἀποσυνταυτισμένα ἡ ἀποκομμένα ἄτομα σάν νά τά ἔχει ἀπορρίψει ὁ Θεός, ἀνεξάρτητα ἀπό τό πόσο εἰλικρινή καί πιστά μπορεῖ νά γνωρίζει ὅτι εἶναι. Γι' αὐτό ἡ

θρησκευτική μισαλλοδοξία πού ἐνεργεῖ ώς διχαστική δύναμη, ή όποια καταστρέφει τήν οἰκογενειακή ἑνότητα καί ἀγάπη, δέν εἶναι ἀμοιβαία. Ὁ Ἰησοῦς εἶπε ὅτι **οἱ μαθητές Του θά παραδίδονταν γιά δίκη σέ θρησκευτικά δικαστικά σώματα, ὅχι ὅτι αὐτοί θά παρέδιδαν σέ τέτοια σώματα τούς ἄλλους.** Προειδοποίησε ὅτι αὐτοί πού θά ἔμεναν πιστοί στίς διδασκαλίες Του θά «παραδίδονταν ἀκόμη καί ἀπό γονεῖς καί ἀδελφούς», ὅχι ὅτι θά ἦταν αὐτοί πού θά διενεργοῦσαν τήν προδοσία.⁶ «Οπως καί στίς ἡμέρες τοῦ Ἰησοῦ, ἔτσι καί σήμερα, ἡ διχαστική δύναμη ἔρχεται ἀπό μία πλευρά, μιά πηγή πού ἔξισώνει τήν διαφωνία λόγω συνείδησης μέ τήν ἀπιστία. Ἐκεῖ ἀνήκει σέ τελευταία ἀνάλυση ἡ πραγματική εὐθύνη γιά τίς διαλυμένες οἰκογενειακές σχέσεις, τίς κατεστραμμένες φιλίες καί τή δυστυχία καί τά συναισθηματικά τραύματα πού τίς συνοδεύουν.

Πολλοί Μάρτυρες, παρότι ἀνησυχοῦν βαθιά γιά ὅ,τι δλέπουν, τό δρίσκουν δύσκολο νά προσαρμοστοῦν στή σκέψη νά ὑπηρετήσουν τόν Θεό χωρίς νά εἶναι συνδεδεμένοι μέ κάποια ἴσχυρή δργάνωση, ἔχοντας τό πλεονέκτημα τοῦ μεγέθους της, τή δύναμη τῶν ἀριθμῶν της. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ εἶναι μικρή δργάνωση σέ σύγκριση μέ ἄλλες, ἀλλά εἶναι εὐρέως διαδεδομένη. Οἱ δρατές δομές της δέν εἶναι τόσο ἐντυπωσιακές ὅσο τοῦ Βατικανοῦ ἡ κάποιων ἄλλων μεγάλων θρησκειῶν· ἐν τούτοις, τά ἐπεκτεινόμενα διεθνῆ κεντρικά γραφεῖα, τά ὅποια σήμερα κατέχουν ἔνα σημαντικό κομμάτι τοῦ Μπρούκλιν, οἱ πολλές ἐγκαταστάσεις Τμημάτων, μερικές μέ μεγάλα τυπογραφεῖα, ὅλα χτισμένα ἢ ἀγορασμένα μέ κόστος ἐκατομμυρίων δολαρίων καί ἐπανδρωμένα ἀπό ἐκατοντάδες ἐργαζομένους (στό Μπρούκλιν, ἀπό περίπου τρεῖς χιλιάδες), οἱ μεγάλες αἴθουσες συνέλευσεων καί πολλές χιλιάδες Αἴθουσες Βασιλείας (ἀρκετῶν ἡ κατασκευή κόστισε περισσότερο ἀπό ἓνα τέταρτο τοῦ ἐκατομμυρίου δολάρια) φτάνουν γιά νά ἐντυπωσιάσουν τόν μέσο ἄνθρωπο. Κάθε νέα ἀπόκτηση ἡ ἐπέ-

6. Ματθ. 10:17, 21· Μάρκ. 13:9-12· Λουκ. 21:16.

κταση ύλικῶν περιουσιακῶν στοιχείων χαιρετίζεται ώς ἐνδεικτικό τῆς θείας εὐλογίας καὶ ἀπόδειξη τῆς πνευματικῆς εὐημερίας καὶ ἐπιτυχίας τῆς δογάνωσης. Πάνω ἀπ' ὅλα, ἡ διδασκαλία ὅτι εἶναι, ἀποκλειστικά, οἱ μόνοι ἀνθρώποι στή γῇ μέ τούς δποίους ὁ Θεός ἔχει συναλλαγές, καὶ ὅτι ἡ κατεύθυνση πού λαμβάνουν ἀπό τὸ Κυβερνῶν Σῶμα εἶναι ἀπό ἓνα θεϊκά διορισμένο «ἀγωγό», διηθᾶ νά δημιουργηθεῖ μιά αἰσθηση συνοχῆς, ἵδιαιτερότητας.⁷ Η θεώρηση ὅλων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ώς «κοσμικῶν» συμβάλλει σέ αὐτό τό συναίσθημα μιᾶς σχέσης ἀμοιβαῖα ὑποστηρικτικῆς.

Γιά τούς παραπάνω λόγους, σκέφτομαι ὅτι εἶναι ἔξισου δύσκολο γιά τόν μέσο Μάρτυρα νά σκεφθεῖ νά ὑπηρετήσει τόν Θεό χωρίς αύτά τά πράγματα, ὅπως ἥταν γιά τούς Ἰουδαίους τόν πρῶτο αἰώνα νά σκεφθοῦν μιά τέτοια ὑπηρεσία χωρίς τίς θρησκευτικές φυθιμίσεις στίς ὅποιες ἥταν μαθημένοι. Τά ἐντυπωσιακά κτίρια καὶ τά προαύλια τοῦ ναοῦ στήν Ἱερουσαλήμ, μέ ἓνα μεγάλο προσωπικό ἐκαποντάδων καὶ χιλιάδων ἀφιερωμένων ἐργαζομένων, λευτῶν καὶ ἰερέων νά τελεῖ τήν ὑπηρεσία στό ναό, ἡ ἀξίωσή τους ὅτι ἥταν ἀποκλειστικά οἱ ἐκλεκτοί τοῦ Θεοῦ, μέ ὅλους τούς ἄλλους νά θεωροῦνται ώς ἀκάθαρτοι, ἐρχόταν σέ τεράστια ἀντίθεση μέ τούς Χριστιανούς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οἱ ὅποιοι δέν εἶχαν καθόλου μεγάλα κτίρια, οἱ ὅποιοι συναντιοῦνταν σέ ἀπλά σπίτια, οἱ ὅποιοι δέν εἶχαν καμμιά χωριστή τάξη ἰερέων ἢ λευτῶν, καὶ οἱ ὅποιοι ἀναγνώριζαν ταπεινά ὅτι «σέ κάθε ἔθνος ὅποιος φοβᾶται τόν Θεό καὶ ἐργάζεται δικαιοσύνη εἶναι εὐπρόσδεκτος σέ αὐτόν».⁷

Ἄρκετοί Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωδᾶ, ἵδιαιτερα μεταξύ τῶν πρεσβυτέρων, ἐκφράζουν τήν εἰλικρινή ἐλπίδα ὅτι κάποιου εἴδους «μεταρρύθμιση» θά λάβει χώρα γιά νά διορθώσει τά δογματικά καὶ τά δογματικά λάθη τῶν ὅποιων ἔχουν ἐπίγνωση. Μερικοί γυρεύουν νά γίνει κάτι τέτοιο μέσα ἀπό ἄλλαγή τῶν προσώπων στήν ἡγεσία. Πρίν ἀκόμη πάω στήν ἄδεια ἀπουσίας μου

7. Πράξεις 10:35.

ἀπό τά Κεντρικά Γραφεῖα στίς ἀρχές τοῦ 1980, ἓνα μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Γραφείου Τμήματος μᾶς μεγάλης χώρας, ἕνας ὁξυδερκής ἄνθρωπος πού ἀντιλήφθηκε τὴν ἀγωνία πού ἔνιωθα ἀπό τίς ὑπάρχουσες τοποθετήσεις καὶ τὴν κατάσταση, μοῦ εἶπε: «Ρέυ, μήν τά παρατάς! Αὔτοί εἶναι ἡλικιωμένοι, δέν θά ζοῦν γιά πάντα».

Αὐτή ἡ ἔκφραση δέν ἦταν ἀντανάκλαση μᾶς σκληρῆς, ἀναίσθητης, κυνικῆς προσωπικότητας, γιατί τό πρόσωπο πού μίλησε εἶναι ἀκριβῶς τό ἀντίθετο: ἔνας πολύ καλός, ἐγκάρδιος ἄνθρωπος. Τέτοιες ἔκφρασεις γεννιοῦνται συχνά ἀπό μιά πεποίθηση ὅτι κάποια ἀλλαγή πρέπει νά ἔρθει, ὅτι ἡ τάση πρός μιά ἀκόμα σκληρότερη γραμμή καί μιά ὅλο καί πιό δογματική στάση πρέπει νά δώσουν τή θέση τους σέ μιά πιό χριστιανική προσέγγιση, μιά πιό ταπεινή παρουσίαση τῶν πεποιθήσεων.

Προσωπικά, δέν πιστεύω ὅτι μποροῦμε νά ἀναμένουμε κάποια θεμελιώδη ἀλλαγή ἀπλά ὡς ἀποτέλεσμα τοῦ θανάτου τῶν ἀτόμων πού δρίσκονται στήν ἔξουσία. Λέω **θεμελιώδη** ἀλλαγή, γιατί ἔχουν ὑπάρξει ἀλλαγές σέ διάφορους βαθμούς στήν ίστορία τῆς κίνησης, μερικές ὡς ἀποτέλεσμα τῶν θανάτων τοῦ Ρώσσελ καὶ τοῦ Ρόδερφορντ. Κατά τή διάρκεια τῆς ζωῆς τοῦ Ρώσσελ ὑπῆρχε ἔνας σημαντικός βαθμός αὐτονομίας, καὶ παρότι ἡ διαφωνία μέ τίς ἀπόψεις του μπορεῖ νά ἀποδοκιμαζόταν, δέν συντριβόταν ἀπό τήν ἐκ μέρους του ἀσκηση τῆς ἔξουσίας. Ὁ θάνατος τοῦ Ρώσσελ καὶ τό ζήτημα τοῦ ἐλέγχου τό δόπιο ἀντιμετώπισε ὁ διάδοχός του ὁδήγησαν σέ ἀκραία ἐστίαση στήν «ὅργάνωση» καὶ στήν ὁργανωσιακή ἔξουσία καὶ ἐλεγχο πού χαρακτηρίζει τήν κοινότητα τῶν Μαρτύρων ἀπό τότε. Ὁποιες ἀλλαγές μετριασμοῦ καί νά ἀκολουθήσαν τόν θάνατο τοῦ Ρόδερφορντ, τό βασικό θεμέλιο ἔχει παραμείνει τό ἴδιο. Ἡ ἀλλαγή στή δομή τῆς ἔξουσίας τό 1975-76 ἦταν ἡ πιό σημαντική ουθμαση πού ἔχει λάβει χώρα σέ ὀλόκληρη τήν ίστορία τῆς ὁργάνωσης. Ἡ ἔξουσία ἐπεκτάθηκε σέ ἓνα σῶμα ἀνθρώπων, μέ πολλά νέα πρόσωπα νά ἔρχονται στό προσκήνιο. Ὡστόσο, ἡ δύναμη τῶν παραδοσιακῶν πεποιθήσεων καὶ τῶν παραδοσιακῶν πολιτικῶν ἔχει ὑπερνικήσει δύποιαδήποτε προσπάθεια

νά ἐπέλθει μιά πραγματική ἀλλαγή στίς ἀναπόδεικτες ἑομηνεῖς, στόν δογματισμό, στόν Ταλμουδικό νομικισμό, στόν ἔλεγχο ἀπό μιά ὅμαδα ἐπιλέκτων (ἐλίτ), στά κατασταλτικά μέτρα, ἀντικαθιστώντας αὐτά μὲ μιά ἀπλή ἀδελφότητα, ἐνωμένη στά οὓσιώδη, ἀνεκτική καί ἐλαστική στά μή οὓσιώδη, τόσο σέ πεποιθήσεις ὅσο καί σέ πρακτικές.

Τό διδύλιο τοῦ Τζέημς Πέντον (James Penton) «Apocalypse Delayed» («Ἡ Ἀποκάλυψη καθυστέρησε»), ἐξετάζοντας τήν ἐγκυρότητα τῶν ἀπόψεων πού ἐκθέτονται σ' αὐτό τό κεφάλαιο ὅσον ἀφορᾶ τίς προοπτικές τῆς μεταρρύθμισης, ἀναφέρεται στίς σημαντικές ἀλλαγές πού ἔχουν ἐπέλθει σέ ἄλλες ὁργανώσεις ἀπό ἀλλαγή στήν ἡγεσία (στή 2η ἔκδοση, στίς σελίδες 333, 334). Τό διδύλιο ἀναφέρει μετά: «Εἶναι ἐπομένως λανθασμένο νά ἀπορριφθεῖ ἡ δυνατότητα τῆς ἀλλαγῆς ἀπό τήν κορυφή μέσα στούς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ». “Οπως δείχνει ἡ ἀνασκόπηση τοῦ ὑλικοῦ πού δρίσκεται σέ αὐτή τήν ἔκδοση καί στίς προηγούμενες ἔκδόσεις τοῦ «Κρίση συνείδησης», δέν ὑπάρχει καμμία ἄρνηση τῆς δυνατότητας τῆς ἀλλαγῆς ἀπό ἐκείνη τήν πηγή, ἀλλά μᾶλλον θίγεται τό θέμα ὅτι τά στοιχεῖα ὑποδεικνύουν ἓνα ἐμπόδιο μεγαλύτερο ἀπό τά πρόσωπα πού δρίσκονται στήν ἡγεσία.

‘Από τά ἔντεκα ἄτομα πού ἥταν στό Κυβερνῶν Σῶμα ὅταν μπῆκα ἐγώ τό 1971, εἶμαι ὁ μοναδικός πού ζεῖ ἀκόμη.’ Από τά δεκαεπτά μέλη πού παρουσιάζονται στή φωτογραφία στή σελίδα 81 αὐτῆς τῆς τέταρτης ἔκδοσης, δεκατρία ἔχουν πεθάνει. ‘Η προεδρία τῆς Ἐταιρείας ἔχει περάσει ἀπό τόν Νάθαν Νόρ στόν Φρέντ Φράντς, κατόπιν στόν Μίλτον Χένοσελ καί πιό πρόσφατα στόν Ντόν “Ανταμς (Don Adams). Πέντε νέα μέλη ἔχουν προστεθεῖ στό Κυβερνῶν Σῶμα. ’Αλλά παρ’ ὅλες τίς ἀλλαγές στό προσωπικό, ἡ πορεία τῆς δογμάνωσης ἔχει συνεχιστεῖ οὓσιαστικά ἡ ἴδια, ὁ οὓσιαστικός χαρακτήρας της φαίνεται ἀμετάβλητος. ’Οπως δηλώνεται σέ αὐτό τό διδύλιο, εἶναι ἡ ἀρχή πού ἐλέγχει τά ἄτομα, ἡ ἀρχή ὅτι ἡ δογμάνωση τῆς Σκοπιᾶς ἔχει ἐπιλεγεῖ θεεκά ἀπό τόν Χριστό ’Ιησοῦ καί ἀποτελεῖ τόν «ἀγωγό ἐπικοινωνίας» τοῦ Θεοῦ γιά ὄλους τούς ὑπηρέτες Του στή γῆ, καί ὅτι ἡ

λειτουργία τους ώς Κυβερνῶν Σῶμα εἶναι μιά θεῖκή διευθέτηση. "Οπως δείχνουν τά στοιχεῖα, οἱ ἀλλαγές πού ἔχουν προκύψει στή διδασκαλία ἢ τήν πολιτική, μερικές ἀπό τίς όποιες συνζητῶνται σέ αὐτό τό διδιλίο, ἔχουν προκύψει ἐπειδή τίς ἐπέδαλαν οἱ περιστάσεις παρά οἱ ἀλλαγές προσώπων.

Από τήν ἄλλη κατεύθυνση, ἔκεινοι πού θεωροῦν ὅτι κάποιο εἶδος ἔκφραστης τῆς «λαϊκῆς βάσης» θά ἐπιφέρει τήν ἀλλαγή, ἔχουν ἀπόλυτη ἄγνοια τοῦ πνεύματος πού χαρακτηρίζει τίς συνεδριάσεις τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος. Εχοντας συμμετάσχει σέ πολλές ἔκατοντάδες ἀπό αὐτές, γνωρίζω τήν ἀδιαφορία – πού συχνά πλησιάζει τήν περιφρόνηση – μέ τήν όποια ἐξετάζονται οἱ ἐπερωτήσεις καί οἱ ἀντιρρήσεις τῶν «συνηθισμένων», χωρίς κάποια ἴσχυ ἢ ἐπιρροή, μελῶν.

Ἐνδιαφέρον ἔκδηλωνται σχετικά μέ τά ὀφέλη ἀπό τή διατήρηση ἢ τήν ἐπίτευξη ὁρισμένων σχέσεων μέ τίς κυβερνήσεις, καί ἐπίσης ἔκδηλωνται ἀνησυχία γιά τούς ἀριθμούς. Οἱ ἐτήσιες ἐκθέσεις γιά τά ἔτη ἀπό τό ἔτος 2000 ἔχουν ἀποκαλύψει μιά ἀξιοσημείωτη μείωση τῆς αὔξησης σέ ὅλη τή Δυτική Εὐρώπη καί στίς Ἡνωμένες Πολιτεῖες. Ἡ Ἰαπωνία, ἡ όποια ἐδῶ καί χρόνια θεωρήθηκε ώς λαμπρό παραδειγμα ἐπέκτασης, εἶχε μηδενική αὔξηση στήν ἐκθεση ἔτους τοῦ 2000 καί ἀρνητική αὔξηση τό ἔπόμενο ἔτος. Μιά συνέχιση αὐτῆς τῆς τάσης μπορεῖ νά προκαλέσει πρόσθετες ἀλλαγές. Ἀλλά ὅπως ἔχει συμβεῖ μέχρι τώρα, ἡ πρωταρχική αἰτία τῶν προοδηλημάτων ἐξετάζεται σπάνια καί οἱ ἀλλαγές συχνά σχεδιάζονται γιά νά διαιωνίσουν μιά παραδοσιακή θέση. Πρόσφατα, σέ ἓνα σεμινάριο γιά πρεσβυτέρους πού ἀποκαλεῖται Σχολή τῆς Διακονίας τῆς Βασιλείας, ἡ ὁργάνωση ἀλλαξει τήν πολιτική της γιά τίς «ἐκθέσεις» τῶν «εὐαγγελιζομένων». Στό παρελθόν, γιά νά θεωρεῖται κάποιος ἐνεργός «εὐαγγελιζόμενος», τό ἐλάχιστο χρονικό διάστημα (πού καταγράφεται στήν ἐκθεση ἔργου) κατά τή διάρκεια ἐνός δεδομένου μήνα ἥταν μία ὥρα. Γιά τούς ἡλικιωμένους καί ἀσθενεῖς Μάρτυρες αὐτό ἔχει μειωθεῖ τώρα σέ δεκαπέντε λεπτά.

Αὐτό προουσιάζεται ώς ἀπόδειξη συμπονετικοῦ ἐνδιαφέροντος γιά τέτοιους Μάρτυρες, ὅμως φαίνεται πιθανότερο ὅτι

εῖναι ἔνα μέτρο πού λήφθηκε γιά νά ἐνισχύσει τίς ἐτήσιες ἐκθέσεις πού παρουσιάζουν πτώση.

Τελικά, θά πρέπει νά ἀναγνωριστεῖ ὅτι ἡ ἀποσύνδεση ἀπό τήν Ἐταιρεία Σκοπιά καί τόν ἔλεγχό της – ἡ ἀπό δοπιοδήποτε ἄλλο ἐλαττωματικό σύστημα – δέν ἀποτελεῖ ἀπό μόνη της καμμία λύση, καμμία ἐγγύηση βελτίωσης. Μερικοί πού ἀποσυνδέονται δέν εἶναι ούσιαστικά καλύτεροι ἀπό πρίν, δέν ἔχουν ἵδεα πῶς νά χρησιμοποιήσουν τή χριστιανική ἐλευθερία μ' ἔναν τρόπο ἀγαθό καί εὐεργετικό, πού τιμᾶ τόν Θεό. Μερικοί ἀνταλλάσσουν ἔνα σύνολο συνδυασμένων ἀληθινῶν καί ψεύτικων πεποιθήσεων μέ ἔνα ἄλλο σύνολο συνδυασμένων ἀληθινῶν καί ψεύτικων πεποιθήσεων. Ἡ ἀγνότητα τοῦ κινήτρου κάποιου εἶναι κρίσιμη. Ἔτσι, δέν ἐνδιαφέρομαι «νά διγάλω ἀνθρώπους ἀπό μιά δογμάνωση», ἀλλά νά ἐνισχύσω καί νά βαθύνω τήν ἐκτίμησή τους γιά μιά γνήσια προσωπική σχέση μέ τόν Θεό καί τόν Χριστό.

Ο θάνατος τοῦ Φρέντ Φράντς τό 1992, σέ ἥλικια 99 ἐτῶν, κατά μιά ἔννοια σημείωσε πράγματι τό τέλος μιᾶς ἐποχῆς – ἦταν τό μόνο μέλος τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος πού εἶχε διαπιστεῖ μέχρι τό 1914, ἔνα ἔτος τόσο καθοριστικό γιά τίς πεποιθήσεις τῶν Μαρτύρων. Καί πιθανῶς ἦταν τό μόνο μέλος πού εἶχε συναντήσει προσωπικά τόν ἰδρυτή τῆς δογμάνωσης, τόν Κάρολο Τέηζ Ρῶσσελ. Ἡταν κατά πολύ ὁ ἀρχιτέκτονας τοῦ μεγαλύτερου μέρους τῆς μετά τόν Ρόδερφορντ δογματικῆς δομῆς, καθώς ἐπίσης ἐκεῖνος πού διαμόρφωσε ἔνα μεγάλο μέρος τῆς πολιτικῆς σχετικά μέ τά θέματα ἀποκοπῆς. Ο θεῖος «προφητικός μανδύας» πού ὑποθετικά πέρασε ἀπό τόν Ρόδερφορντ σ' αὐτόν (δεῖτε τίς σελίδες 161, 162 αὐτοῦ τοῦ διδλίου) ἔξαφανίστηκε μαζί του.

Εἶχα γράψει στό θεῖο μου μερικές φορές μετά τήν παραίτησή μου ἀπό τό Κυβερνῶν Σῶμα, ποτέ μέ τή σκέψη ὅτι θά λάμβανα ἀπάντηση (οὕτε καί ἥρθε καμμιά ποτέ), οὕτε ὡς πρός ἔνα σημαῖνον πρόσωπο μέ ἔξουσία, ἀλλά ἀπλῶς λόγω τῶν αἰσθημάτων μου γι' αὐτόν ὡς μέλος τῆς οἰκογένειάς μου καί ὡς ἀνθρώπο. Ἔγραφα γιά νά ἐκφράσω ἐνδιαφέρον γιά τήν ὑγεία του, καί γιά νά τόν διαβεβαιώσω ὅτι ἡ ἔγνοια μου γι' αὐτόν δέν ωθημιζόταν ἀπό τίς πολιτικές δοπιοιδήποτε ἀνθρώπινου συστήμα-

τος. Ή κύρια ἐπιθυμία μου ḥταν νά καταστεῖ δυνατό νά καθίσουμε καί νά μιλήσουμε πρόσωπο μέ πρόσωπο, γιατί μέσα μου εἶμαι πλήρως πεπεισμένος ὅτι συνειδητοποιοῦσε ὅτι ἡ Γραφική Θεμελίωση γιά πολλές ἀπό τίς διδασκαλίες τῆς ὁργάνωσης ḥταν σαθρή. ḥταν ἄνθρωπος μέ ἵσχυρή διάνοια καί νοητική πειθαρχία, καί ἴκανός νά γράψει ἔγκυρη ἔξήγηση τῶν Γραφῶν. Ἀλλά ἡ ἀδιάλειπτη ἀφοσίωσή του σέ μία ἰδρυμένη ἀπό ἀνθρώπους ὁργάνωση προφανῶς τοῦ ἐπέτρεψε νά ἐνεργήσει ὡς ὁ πρωταρχικός ἀπολογητής της ὅποτε οἱ χαρακτηριστικές διδασκαλίες της ὑποβάλλονταν σέ ἔλεγχο ἡ ὅποτε φαινόταν ὅτι ἀπειλοῦνται τά συμφέροντά της, ἀκόμα καί ἢν αὐτό σήμαινε νά «προσαρμοστεῖ» ἡ Ἅγια Γραφή μέ τέτοιον τρόπο πού νά ἐμφανίζεται σάν νά ὑποστηρίζει τή θέση τῆς ὁργάνωσης. Σέ τέτοιες περιπτώσεις ἡ εὐφυία του ἐκτράπηκε σέ αὐτό πού ḥταν τελικά μονάχα ἐπινοητική εὑρηματικότητα, μιά δυνατότητα νά ὁδηγεῖ τά μυαλά τῶν ἀναγνωστῶν σέ ἐπιθυμητά συμπεράσματα μόνο ἀπό τήν ωητορική καί τήν εὐλογοφάνεια.

Βρίσκω ὅτι ὅλα αὐτά εἶναι ξεκάθαρα θλιβερά. Ἀν καί ἔγινε μάρτυρας τῆς αὐξήσης τῶν μελῶν τῆς ὁργάνωσης ἀπό μερικές χιλιάδες σέ ἀρκετά ἑκατομμύρια, εἶδε τήν ἰδιοκτησία τῶν κεντρικῶν γραφείων νά αὐξάνεται ἀπό μία χούφτα κτίρια σέ ὅλοκληρα οἰκοδομικά τετράγωνα μέ πολυώροφα κτίρια στήν πόλη, εἶδε τίς ἐκδοτικές ἐπιχειρήσεις νά ἐπεκτείνονται ἀπό μιά σχετικά φωχική κατάσταση σέ μιά διεθνή τυπογραφική αὐτοκρατορία, δέν πῆρε τίποτα ἀπ' αὐτά μαζί του στόν τάφο – καί σίγουρα κανένας ἀπό αὐτούς τούς ἀριθμητικούς καί ὑλικούς παράγοντες δέν ἔχει ἀπολύτως καιριμία ἐπίπτωση στόν τρόπο μέ τόν ὅποιο ὁ Θεός θά ἐκφράσει τήν ἐπιδοκιμασία ἡ τήν ἀποδοκιμασία Του. Ἡδη χρόνια πρίν ἀπό τό θάνατό του, ὅλα τά βιβλία πού ἔγραψε εἶχαν ἀφεθεῖ νά ἔξαντληθοῦν (ἄν καί μερικά εἶναι διαθέσιμα σέ δίσκους CD-ROM), εἶχαν ούσιαστικά ἐκπιστεῖ στή θέση τῶν σκέτων ἀναμνηστικῶν, πού καταλαμβάνεται ἀπό τά συγγράμματα τοῦ Ρόδερφορντ καί τοῦ Ρῶσσελ. Οἱ πολύ δημιουργικές του ἐργασίες προφητειῶν, ὅπως αὐτή τοῦ Δανιήλ, σέ πολλές περιπτώσεις ἀντικαθίστανται ἀπό ἄλλες

έρμηνεις, πού οί περιστάσεις ἔχουν ἐπιθάλει ώς ἀπαραίτητες. (Ἡ διάλυση τῆς Σοδιετικῆς Ἔνωσης, γιά παράδειγμα, ὑπονόμευσε ἐπικίνδυνα τήν ἔρμηνεία του γιά τόν «βασιλιά τοῦ Βορρᾶ» καί τόν «βασιλιά τοῦ Νότου» στό Δαν. 11:29-45.)

Τό 1988, μέ τό πού ἔμαθα γιά τά προβλήματα ὑγείας τοῦ θείου μου, τά ὅποια συμπεριελάμβαναν τήν ἐμφύτευση ἐνός καρδιακοῦ δημιατοδότη, παρακινήθηκα νά τοῦ ἔσαναγράψω. Ἀνασκόπησα μαζί του μερικά ἀπό αὐτά πού θεωροῦσα τίς καλύτερές του ὄμιλίες καί συγγράμματα, δηλώσεις πού παρουσίαζαν ἔγκυρες ἀρχές οί ὅποιες, ἐάν πραγματικά τηροῦνταν, θά ἀπαιτοῦσαν μιά ἐπαναξιολόγηση πολλῶν ἀπό τίς τρέχουσες θέσεις καί ἰσχυρισμούς τῆς ὁργάνωσης. Μεταξύ ἄλλων, ἡ ἐπιστολή μου ἔλεγε:

*Kai γιά τούς δυό μας ἡ ζωή εἶναι στά τελικά στάδιά της.
Ἐχω ἐπίγνωση τῆς δεδιαύτητας μέ τήν ὅποια ὁ ἀπόστολος δηλώνει ὅτι «ὅλοι θά σταθοῦμε μπροστά στή δικαστική ἔδρα τοῦ Θεοῦ» ὅπου «ὁ καθένας μας θά δώσει λογαριασμό γιά τόν ἑαυτό του στόν Θεό». Ἐπειτα ὁ Υἱός Του, ὃς δικαστής, «καί τά κρυφά πράγματα τοῦ σκότους θά φέρει στό φῶς καί τίς βούλές τῶν καρδιῶν θά φανερώσει, καί τότε στόν καθένα ὁ ἔπαινος θά ἔρθει ἀπό τόν Θεό» (Ρωμ. 14:10-12, Α' Κορ. 4:5). Ὁντας πεπεισμένος γιά τίς Γραφικές σας γνώσεις, ἀδυνατῶ νά σκεφτῶ ὅτι θεωρεῖτε ὅτι ἡ στενή σύνδεση μέ μιά ὁργάνωση ἡ ἡ πίστη στά συμφέροντα μιᾶς ὁργάνωσης θά εἶναι καθοριστικός παράγοντας σ' ἐκείνη τήν προσωπική κρίση, ἡ ὅτι θά ἔχει ὅποιαδήποτε σχέση στίς περισσότερες περιπτώσεις. Ὁσο περισσότερο προχωρῶ στά γηρατειά καί ὅσο περισσότερο πλησιάζει τό τέλος τῆς ζωῆς, τόσο περισσότερο πείθομαι ὅτι τό πολυτιμότερο πράγμα πού μπορεῖ ν' ἀφήσει πίσω του ὁ καθένας ἀπό μᾶς εἶναι μιά ἡθική κληρονομιά, καί ὅτι ἡ ἀξία ἐκείνης τῆς ἡθικῆς κληρονομιᾶς θά καθοριστεῖ ἀπό τίς ἀρχές τίς ὅποιες ἔχουμε ἐκπροσωπήσει, ἀρχές πού δέν μποροῦν ποτέ νά θυσιαστοῦν ἡ νά ὑποκατασταθοῦν ἀπό λογικές ἔρμηνεις πρός χάριν σκοπιμοτήτων. Ἐκεῖνες οί ἀρχές εἶναι πρωτίστως πλήρης, ἀμιγής ἀφοσίωση στόν Θεό, ἀνε-*

πιφύλακτη ύπακοή στόν Υἱό Του ώς τή μόνη Κεφαλή μας, ἀκεραιότητα ώς πρός τήν ἀλήθεια, καὶ συμπονετική ἔγνοια γιά τούς ἄλλους, ὅχι ώς μέρη ἐνός συστήματος τό ὅποιο ἀντιμετωπίζουμε μέ εἴνοια καὶ μεροληψία, ἀλλά ώς ἄτομα. Τό ν' ἀφήσω μιά τέτοια ἡθική πληρονομιά μέ ἀπασχολεῖ βαθιά· καμμία ἄλλη σκέψη δέν ἔπερνα τή σκέψη αὐτή στήν καρδιά μου.⁷ Οπως ἔρμηνεύει ὁ Φίλιπς (*Phillips*) τό *Psalms*. 14:7, «ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι οὕτε ζοῦμε οὕτε πεθαίνουμε ώς ἀνεξάρτητες μονάδες. Ἡ ζωὴ μᾶς συνδέει συνεχῶς μέ τόν Κύριο καὶ ὅταν πεθαίνουμε ἐρχόμαστε πρόσωπο μέ πρόσωπο μαζί Του». Θά ἥλπιζα ὅτι, ἐάν ὅχι σέ κάποιο ἄλλο θέμα, ἵσως τουλάχιστον σέ αὐτό νά μοιραζόμαστε μιά κοινή σκέψη, ἔνα βάθος ἀνησυχίας πού νά συμβαδίζει μέ τό δικό μου.

‘Η ἐπιστολή αὐτή, ὅπως καὶ ἄλλες, δέν ἔλαβε καμμία ἀπάντηση. Ἐν τούτοις, σήμερα εἶμαι εὔτυχής πού τήν ἔγραψα. Βλέποντας τό τέλος τῆς ζωῆς τοῦ θείου μου, αἰσθάνομαι θλίψη ὅχι μόνο γιά αὐτό πού ἦταν, ἀλλά, πιό βαθιά, γιά αὐτό πού θά μποροῦσε νά εἶναι.

‘Ο θάνατος τοῦ Φρέντ Φράντς ὁδήγησε στόν διορισμό ἐνός νέου προέδρου στήν ‘Εταιρεία, καὶ, ὅπως ὑποδείκνυε σάν πιθανό βῆμα ἡ ὑλή πού περιελάμβανε τό παρόν διελέγοντας τό 1983, ώς ἀντικαταστάτης του ὁρίστηκε ὁ Μίλτον Χένσελ (*Milton Henschel*).⁸ Ο θάνατος τοῦ Φράντς διευκόλυνε τήν ἀλλαγή. Ἀλλά αὐτό δέν ἔγινε – ὅπως θά τό παρουσίαζαν μερικοί – ἔξαιτίας ἐνός νέου προέδρου στήν ‘Εταιρεία, ἀπό τή στιγμή πού ἡ προεδρία τῆς ‘Εταιρείας δέν φέρει πλέον κάποια πρόσθετη δύναμη. Ἡ φωνή τοῦ Φρέντ Φράντς εἶχε δύναμη, ὅχι λόγω τοῦ ἀξιώματος πού κατεῖχε στήν ‘Εταιρεία, ἀλλά λόγω τοῦ ὅτι ἐθεωρεῖτο ὁ σημαντικότερος λόγιος τῆς ὁργάνωσης. Ο διάδοχός του, ὁ Μίλτον Χένσελ, δέν κατεῖχε κανένα τέτοιο γόητρο. Ἡ

8. Στήν ἔκδοση τοῦ «Κρίση Συνείδησης» τοῦ 1983, ἡ πληροφορία αὐτή παρουσιαζόταν στή σελ. 344.

ἀλλαγή στήν ἑρμηνεία τῆς ἔκφρασης «ἡ γενιά τοῦ 1914», ἡ δόποια ἐξετάζεται στὸ κεφάλαιο 10, εἶναι ἵσως ἡ μόνη σημαντική δογματική προσαρμογή πού ἔχει γίνει ἀπό τὸ θάνατο τοῦ Φρέντ Φράντς, καὶ ἀκόμα καὶ αὐτή ἀφήνει τίς δασικές διδασκαλίες σχετικά μέ τήν χρονολογία 1914 σέ ἴσχυ.

Ἐάν ἡ τελευταία ἐπίδραση τῆς ἀναδιάρθρωσης τοῦ 1975-76 ἦταν σάν τὴ μετακίνηση τῶν ἐσωτερικῶν τοίχων ἐνός σπιτιοῦ, τότε οἱ ὅποιες ἀλλαγές προσωπικοῦ πού λαμβάνουν χώρα μέσα στή διοίκηση θά μποροῦσαν νά συγκριθοῦν μέ ἀλλαγή τῆς θέσης τῶν ἐπίπλων ἢ μέ τήν προσθήκη νέων στοιχείων – καὶ στίς δύο περιπτώσεις τό σπίτι καθ' ἕαυτό παραμένει τό ἴδιο. Ὁπως ἀναφέρθηκε, ἀπό τούς 10 ἄλλους ἄνδρες πού ἀποτελοῦσαν τό Κυβερνῶν Σῶμα κατά τόν καιρό τοῦ διορισμοῦ μου, κανένας δέν παραμένει στή ζωή. Οἱ θάνατοί τους δέν ἔχουν ἐπιφέρει καμμία θεμελιώδη ἀλλαγή στόν οὐσιαστικό χαρακτήρα τῆς διοίκησης. Γιά σχεδόν δύο δεκαετίες, ἐκεῖνοι πού ἀσκοῦσαν ὅμαδικά τήν ἴσχυρότερη ἐπιρροή μεταξύ τῶν μελῶν τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος ἦταν οἱ Μίλτον Χένσελ, Τέντ Τζάρας καὶ Λόυντ Μπάρου.⁹ Ἀπό τότε οἱ Λόυντ Μπάρου, Κάρολ Κλάιν, Μίλτον Χένσελ καὶ Λάιμαν Σουίνγκλ ἔχουν πεθάνει, ἄλλοι πού εἶναι ἐπί πολλά χρόνια μέλη τοῦ Σώματος ἔχουν γεράσει καὶ μερικοί ἔχουν ἀποκλειστεῖ. Τό ἔτος 2004, ὁ Τέντ Τζάρας ἦταν 79 ἐτῶν, ὁ Ντάν Σίντλικ 85, ὁ Τζάκ Μπάρο 91, ὁ Ἀλμπερτ Σόροντερ 93, ὁ Κάρευ Μπάρομπερ 98. Αὕτοί οἱ παράγοντες ἔχουν δόηγή-

9. Κατά τή διάρκεια τῶν ἐννέα ἐτῶν μου στό Σῶμα ἦταν ἀσυνήθιστο τό νά συμπράξουν αὐτά τά τρία μέλη ὑπέρ μιᾶς πρότασης χωρίς νά ὑποστηριχθοῦν ἀπό ἀρκετά μέλη ὥστε νά ἐλέγχουν τό ἀποτέλεσμα μιᾶς ψηφοφορίας. Οἱ θέσεις τους σχεδόν πάντα ὑποστηρίζονταν τυφλά ἀπό τά μέλη Μπάρο, Μπάρομπερ, Μπούθ, Γάγκα καὶ Πέτσιγκερ. Ἡ φωνή τοῦ Λάιμαν Σουίνγκλ ἀκουγόταν πάντα μέ σεδασμό καὶ θεδαίως ἔφερε ἴδιαίτερο βάρος. Ὁμως ὅταν προέκυπταν ζητήματα, ἡ ἀποψη καὶ ἡ θέση του συχνά παραθεωροῦνταν ἐάν δέν συνέπιπταν μέ αὐτές τῶν τριῶν μελῶν πού ἀναφέρθηκαν. Ὁ Ντάν Σίντλικ ἔδειχνε κατά περιόδους προθυμία νά εύνοησει μιὰ θέση ἄλλη ἀπό τήν παραδοσιακή, ἀλλά ἡ φωνή του δέν ἔφερε τό ἴδιο βάρος μέ αὐτή τῶν τριῶν πού ἀναφέρθηκαν ἢ μέ τή φωνή τοῦ Λάιμαν Σουίνγκλ γιά ἐκεῖνο τό θέμα.

σει στό διορισμό πέντε νέων μελών, ἀρχίζοντας μέ τόν Γκέριτ Λός (Gerrit Losch), ἀπό τήν Αὔστρια, πού διορίστηκε τόν Ἰούνιο τοῦ 1994. Τέσσερις ἄλλοι διορίστηκαν τό 1999: Οἱ Σάμιουελ Χέρντ (Samuel Herd, τό πρῶτο μέλος Ἀφροδιαμερικανός), Στῆθεν Λέτ (Stephen Lett), Γκάι Πίρς (Guy Pierce) καὶ Ντέιβιντ Σπλέιν (David Splane), ἀνεβάζοντας τό σύνολο τῶν μελών στά δεκατοία. Ὁ Γκέριτ Λός εἶναι τώρα 59 ἐτῶν καὶ τό Βιβλίο "Ετους τοῦ 2000 τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωθᾶ δίνει τόν μέσο ὅρο ἥλικίας τῶν ἄλλων τεσσάρων νέων μελών ώς 57.

Αὐτό φίγει φῶς σέ ἔναν ἀκόμα τομέα ὅπου ἡ χρήση τῶν εἰδικῶν ἡμερομηνῶν προμηνύει πιθανή δυσκολία. Αὐτά τά πέντε πιό πρόσφατα μέλη εἶναι ὅλα ἀπό τήν κατηγορία αὐτῶν πού ὁμολογοῦν ὅτι εἶναι «κεχρισμένοι». Ἡ διδασκαλία τῆς Σκοπιᾶς εἶναι ὅτι ἡ θεία κλήση γιά νά ἀποτελέσει κανείς μέρος μιᾶς τέτοιας «τάξης κεχρισμένων» εἶχε ἀπό τό ἔτος 1935 ὀλοκληρώσει τή συλλογή τοῦ πλήρους ἀριθμοῦ τῶν 144.000, καὶ ἀντικαταστάθηκε ἀπό τήν κλήση σέ ἐπίγεια ζωή ώς μέρος ἐνός «μεγάλου πλήθους».¹⁰ Ἐντούτοις, αὐτό πού συμβαίνει μέ τόν Γκέριτ Λός προφανῶς ἰσχύει οὐσιαστικά καὶ γιά τά ἄλλα νέα μέλη. Γεννήθηκε τό 1941, ώς ἐκ τούτου **27 ἔτη μετά τό 1914**, καὶ δαπίστηκε τό 1959, ἡ 24 ἔτη μετά ἀπό τήν ὑποτιθέμενη ἀλλαγή τῆς κλήσης ἀπό μιά οὐράνια σέ μιά γήινη τάξη τό 1935. Βασικά αὐτή εἶναι προφανῶς ἡ κατάσταση καὶ μέ τά τέσσερα νεώτερα μέλη, καὶ ὁ μέσος ὅρος ἥλικίας τους δείχνει ὅτι γεννήθηκαν ἐπίσης πιθανῶς μετά τήν ὑποτιθέμενη χρονολογία «διακοπῆς» τοῦ 1935 (ὁ Ντέιβιντ Σπλέιν γεννήθηκε τό 1944). Λογικά, γιά νά ἀνήκει κάποιος σήμερα στούς κεχρισμένους ἀπό τό 1935, γιά νά κάνει τέτοια ὁμολογία ἐκεῖνο τό ἔτος, θά ἔπρεπε νά εἶναι τότε

10. "Οπως ἔχει σημειωθεῖ νωρίτερα (σελ. 294, 302), τά παλιά ἀρχα τῆς Σκοπιᾶς παρουσιάζαν τό ἔτος 1881 ώς τόν καιρό πού θά ἔπαινε ἡ κλήση γιά τήν «τάξη τῆς Νύμφης» τῶν 144.000, καὶ θά λάμβανε χώρα τό «κλείσιμο τῆς θύρας πρός τήν οὐράνια κλήση». "Οταν τό 1881 πέρασε καὶ ἔγινε παρελθόν, ἡ ὑποτιθέμενη σημασία αὐτῆς τῆς χρονολογίας ἐγκαταλείφθηκε, γιά νά ἀντικατασταθεῖ στήν οὐσία περίπου μισό αἰώνα ἀργότερα ἀπό τή χρονολογία 1935.

τουλάχιστον στήν ἐφηβεία του, πού θά σήμαινε τουλάχιστον ὅτι σήμερα θά ἡταν πάνω ἀπό 75 ἑτῶν. Εἶναι ν' ἀναρωτιέται κανείς πόσοι ἀπό τούς 8.800 «κεχρισμένους» σήμερα εἶναι σ' αὐτή τήν ἥλικια. “Οπως τό πέρασμα τῶν χρόνων ἔκανε τήν ὑποστήριξη τῶν ἴσχυρισμῶν ἀναφορικά μέ τή «γενιά τοῦ 1914» τόσο δύσκολη πού φέρνει σέ δυσχερή θέση, παρόμοια ἔκανε καί τήν ὑποστήριξη τῆς χρονολογίας τοῦ 1935 ὡς τοῦ καιροῦ πού ὁ σχηματισμός μιᾶς τάξης «κεχρισμένων» ἔφτασε ὑποθετικά στό ὄρισμένο ἀπό τόν Θεό σημεῖο περάτωσης.

Τά σημεῖα ἀναφορικά μέ τά νέα μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος παρουσιάστηκαν στήν ἔκδοση τοῦ βιβλίου «Κρίση Συνείδησης» τοῦ 2004. Τρία χρόνια ἀργότερα, στό περιοδικό Σκοπιά τῆς 1ης Μαΐου 2007, ἡ Ὁργάνωση ἀλλαξε τή διδασκαλία της ὡς πρός τό ὅτι τό ἔτος 1935 σημείωνε τό τέλος τῆς οὐράνιας κλήσης, λέγοντας «φαίνεται ὅτι δέν μποροῦμε νά καθορίσουμε μιά συγκεκριμένη ἡμερομηνία κατά τήν ὅποια τεροματίζεται ἡ κλήση Χριστιανῶν γιά τήν οὐράνια ἐλπίδα». Δέν ὑπάρχει λόγος νά ἀμφιβάλλουμε ὅτι αὐτή ἡ ἀλλαγή δέν προέκυψε λόγω ἐνδιαφέροντος καί ἀνησυχίας νά ἐμμείνουν μέ πίστη στήν Ἀγία Γραφή – ἀλλά μᾶλλον ἐξαιτίας ἀνησυχίας γιά τήν προφανή ἀντίθεση μεταξύ αὐτῆς τῆς διδασκαλίας καί τῆς ὑπάρχουνσας κατάστασης μέσα στό σύνολο τῶν μελῶν τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος. ”Ετοι, μιᾶς μέ πολλές ἀλλες χρονολογίες, τώρα ἀπορρίπτεται ἐπίσης καί ἡ χρονολογία τοῦ 1935, ἐπειδή τό πέρασμα τοῦ χρόνου τήν κάνει ἐνοχλητική γιά τήν ὄργάνωση πού δίδαξε τήν ἀρχή αὐτή γιά περισσότερα ἀπό 70 χρόνια.

Ἡ εἰσδοχή νέων στό Κυβερνῶν Σῶμα πρέπει νά χαίρει τῆς ἐπιδοκιμασίας τῶν ὑπαρχόντων μελῶν, καί ἰδιαίτερα ἐκείνων μέ τήν ὑπερέχουσα ἐπιρροή, καί ἡ διαδικασία ἐκλογῆς, ἀντί ν' αὐξάνει τήν πιθανότητα ἀλλαγῆς, τείνει νά διατηρεῖ τό status quo. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι γίνεται ὅλο καί δυσκολότερο νά δρεθοῦν «κατάλληλοι» ὑποψήφιοι γιά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, ἐν ὅψει τοῦ φθίνοντος ἀριθμοῦ τῶν «κεχρισμένων» ἀνδρῶν. Αὐτό πιθανῶς θά μποροῦσε κάποια μέρα νά ὑποχρεώσει τό Κυβερνῶν Σῶμα νά ὑπαναχωρήσει ἀπό τή θεμε-

λιώδη του ἀπαίτηση, δτι μέλη του μπορεῖ νά γίνουν μόνο ὅσοι ἀνήκουν σ' αύτή τήν τάξη. "Ομως αὐτό θά ἦταν δύσκολο νά ἐναρμονιστεῖ μέ τό δόγμα τους σχετικά μέ τήν προνομιοῦχο κατάσταση τῆς «τάξης τοῦ πιστοῦ καί φρόνιμου δούλου».

Μερικοί θεώρησαν δτι ἡ ἀναγγελία στή Σκοπιά τῆς 15ης Ἀπριλίου 1992 ἵσως ἀποτελοῦσε ἔνδειξη ἀλλαγῆς κατεύθυνσης ἀναφορικά μέ αὐτό. Δύο κύρια ἀρθρα σ' ἐκεῖνο τό τεῦχος διατύπωναν τό δόγμα τῆς Σκοπιᾶς δτι οἱ χριστιανοί σήμερα ἀνήκουν σέ δύο μεγάλες τάξεις: τούς «πολίτες» καί τούς «ξένους», ἥ, μέ ἄλλους ὅρους, τούς «πνευματικούς Ἰσραηλίτες» καί τούς «πνευματικούς ἐθνικούς». Ἐτσι, τά 8.800 περίπου μέλη τῶν «κεχρισμένων» εἶναι «πολίτες», οἱ «πνευματικοί Ἰσραηλίτες» πού διαμορφώνουν τό «ἐκλεγμένο γένος, βασιλικό ἰερατεῖο» τῆς 1ης ἐπιστολῆς Πέτρου 2:9, ἐνῶ τά πολλά ἑκατομμύρια «ἄλλα πρόδατα» εἶναι οἱ «ξένοι», οἱ «πνευματικοί ἐθνικοί», πνευματικοί «πάροικοι», πού παρομοιάζονται μ' ἐκείνους τούς «ξένους» πού «ἔχτιζαν τείχη» ἥ ἦταν «γεωργοί» καί «ἀμπελουργοί» γιά τόν Ἰσραὴλ, ὑπηρεσίες οἱ δόποις σέ καθεμιά ἀπό αὐτές τίς περιπτώσεις παρουσιάζονται στίς ἴδιες τίς Βιβλικές ἀφηγήσεις ὡς στοιχεῖο ὑποταγῆς καί δουλικότητας πρός αὐτούς στούς δόποιους προσφέρονταν.

“Ολα αὐτά ἔρχονται σέ χτυπητή ἀντίθεση μέ τά γραφόμενα ἀπό τούς ἀποστόλους, τά ὅποια δέν γνωρίζουν καθόλου ταξικούς διαχωρισμούς καί τονίζουν ἀντιθέτως τήν ἴσοτητα μεταξύ τῶν Χριστιανῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἔτσι ὅπως δήλωσε ὁ Παῦλος δτι ἐν Χριστῷ «δέν ὑπάρχει διάκριση μεταξύ Ἰουδαίου καί “Ἐλληνα, δούλου καί ἐλεύθερου» (Ρωμ. 10:12· Γαλ. 3:28· Κολ. 3:11). Αὐτές οἱ κυριολεκτικές φυλετικές καί οἰκονομικές διακρίσεις ἀντικαθίστανται στή διδασκαλία τῆς Σκοπιᾶς ἀπό διακρίσεις πνευματικῆς φυλῆς καί πνευματικῆς ὑποταγῆς ἥ ὑποτέλειας. Τό κάνει αὐτό ἐπιτυπώνοντας πάνω στήν ἴδια τυπωμένη ἐπιφάνεια τοῦ χριστιανικοῦ τρόπου ζωῆς παλαιοδιαθηκικές καταστάσεις καί διευθετήσεις, σέ μιά πνευματική ἔννοια «γυρίσματος τοῦ ρολογιοῦ πίσω» σέ προχριστιανικές ἐποχές, καί ἀκυρώνοντας τή οιζική ἀλλαγή πού ἐπέφερε ὁ Χριστός.

Τά ἄρθρα τῆς Σκοπιᾶς τῆς 15ης Ἀπριλίου 1992 εἰσάγουν οὐσιαστικά μιά τρίτη τάξη, ἡ ὑποτάξη, τούς πνευματικούς «Νεθινεῖμ» καί «γιούς τῶν δούλων τοῦ Σολομώντα». Τά ἄρθρα τονίζουν ὅτι αὐτές οἱ ὁμάδες προσβιβάστηκαν ἀπό τήν ἀπλή σκλαβιά σέ ὑψηλότερη θέση, καί παραθέτουν μελέτες πού μιλοῦν γιά τήν «προηγμένη κοινωνική θέση» τῶν Νεθινείμ καί γιά τό ὅτι ἔγιναν «τόσο πλήρως ἐδραιωμένοι ὡς ἵερη ἐπίσημη τάξη, ὥστε τούς παραχωροῦνται προνόμια». Χωρίς Γραφικές μαρτυρίες πού νά δείχνουν ὅτι πρέπει νά γίνει ἔτσι, τά ἄρθρα ὑποστηρίζουν ὅτι αὐτές οἱ παλαιοδιαθηκιές καταστάσεις θά ἔπρεπε νά ἔχουν ἔνα παράλληλο στή σύγχρονη ἐποχή. (Ἄρχικά τά κείμενα συνέδεαν μέ τούς Νεθινείμ τούς «ψαλτωδούς καί ψάλτριες» στό Ναό «πού δέν ἦταν ἀπό τή φυλή τοῦ Λευνί», ἀλλά ἀργότερα ἔγκαταλείπεται ἡ ἀναφορά σ' αὐτούς, ἀναμφίβολα ἐπειδή περιελάμβαναν γυναικες.^{*} Ετσι, ὁ συγγραφέας τῶν ἄρθρων ἀποφασίζει αὐθαίρετα μέχρι ποῦ φτάνει ὁ παραλληλισμός πού ἴσχυρίζεται, καί τί πρέπει ἡ δέν πρέπει νά περιλαμβάνει.) Τά ἄρθρα προχωροῦν δίνοντας ἔμφαση σέ μιά τάξη ἀνδρῶν πού ἔχουν προνόμια τά ὅποια περιλαμβάνουν «διοικητικές εὐθύνες» καί πού ἐκπροσωποῦν τούς ἀρχαίους «Νεθινείμ» καί «γιούς τῶν δούλων τοῦ Σολομώντα» ὡς ἐκεῖνοι νά ἦταν τύπος τῶν Μαρτύρων πού σήμερα εἶναι περιοδεύοντες ἐπίσκοποι (περιοχῆς καί περιφερείας), μέλη τῶν Ἐπιτροπῶν Τμημάτων, ἀνδρες πού προετοιμάζουν ὑλικό πρόσ έκδοση στά Κεντρικά Γραφεῖα ἢ πού φροντίζουν Οἴκους Μπέθελ^{*} κι ἐργοστάσια τῆς Ἐταιρείας, ἢ

* Σ.τ.Μ.: Σύμφωνα μέ τήν εἰδική ἔκθεση «ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΟΥ ΙΕΧΩΒΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ» τοῦ «έλληνικον παρατηρητηρίου τοῦ Ἐλσίνκι», «οἱ διάκονοι πλήρους ἀπασχόλησης, πρόθυμοι νά συγγράψουν καί νά ἐκδώσουν ἔντυπα, νά ἀσχοληθοῦν μέ γραφική ἐργασία ἢ νά προσφέρουν βοηθητικές ὑπηρεσίες... ἀποτελοῦν τά μέλη τῶν λεγόμενων Οἴκων Μπέθελ πού στεγάζονται σέ εἰδικές κτιριακές ἔγκαταστάσεις μέ χώρους ἐκδοτικῆς ἐργασίας, ὕπνου, φαγητοῦ καί ἀναψυχῆς. Παράλληλα, τούς χορηγεῖται μικρή χρηματική βοήθεια γιά τήν κάλυψη τῶν προσωπικῶν τους ἔξόδων. Ὁ Οἴκος Μπέθελ στήν Ἐλλάδα (στόν Ἐλαιώνα Βοιωτίας) ἀπασχολεῖ 100 περίπου ἄτομα, τά ὅποια ἐκτελοῦν κυρίως μεταφραστική ἐργασία κειμένων πού, ὅμως, τυπώνονται στήν Ἰταλία γιά λόγους κόστους».

πού ἐπιδλέπουν ἐργασίες οἰκοδόμησης νέων ἐγκαταστάσεων σέ διάφορες χώρες. Αὐτό ἀφήνει πολύ καθαρά ὅλους τούς «ξένους» πού ἀπομένουν, τά ἄλλα ἐκατομμύρια τῶν «πνευματικῶν Ἐθνικῶν» ἥ «ἄλλων προδιάτων» μέ λιγότερα προνόμια καί σέ ἄνιση θέση ὡς πρός αὐτή τήν νεοπροσδιοισμένη ὑποτάξη. Τά ἄρθρα ἀποπνέουν ἔνα βαθύτερο, ὑποκρυπτόμενο πνεῦμα ἀγάπης γιά εἰδικά προνόμια καί ὁργανωτικές θέσεις, ἔνα πνεῦμα πού ἐκφράζεται στήν ἀνωτερότητα τῶν προνομίων καί τῆς ἔξουσίας πού κατέχουν τά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος, τά δποῖα ἀναντίρρητα «ἀποτελοῦν μία τάξη ἀπό μόνα τους».

‘Η διευθέτηση πού προφανῶς ὑπαγόρευσε τή συγγραφή αὐτῶν τῶν ἄρθρων – τό ὅτι δηλαδή μή κεχρισμένοι ἄνδρες παρακάθονται στίς συνεδριάσεις τῶν Ἐπιτροπῶν τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος – εἶναι οὐσιαστικά νέα μόνο μέ τήν ἔννοια τοῦ **ἀριθμοῦ** τῶν ἐμπλεκομένων μελῶν. Ἀπό πιό παλιά, μετά τόν σχηματισμό τῶν ἐπιτροπῶν τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος τό 1976, ἄνδρες ἀπό τό προσωπικό τῶν Κεντρικῶν Γραφείων διορίστηκαν γιά νά ὑπηρετοῦν ὡς γραμματεῖς στίς πέντε ἐπιτροπές τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος (Προσωπικοῦ, Ἐκδόσεων, Ὑπηρεσίας, Διδασκαλίας καί Συγγραφῆς) καί οἱ πέντε αὐτοί ἄνδρες (Ντέη-διντ Μερκάντε-David Mercante, Ντόν "Ανταμς, Ρόμπερτ Γουλεν, Ντέηδιντ Σίνκλερ-David Sinclair καί Κάρολ "Ανταμς) ἦταν ἀπό τή μή κεχρισμένη τάξη. Αὐτοί οἱ γραμματεῖς ὅχι μόνο παρακάθονταν στίς συνεδριάσεις τῆς ἀνάλογης ἐπιτροπῆς, ἀλλά τούς ἐπιτρεπόταν νά **συμμετέχουν** στίς συζητήσεις, χωρίς ὅμως νά ψηφίζουν. Στήν ἀναγγελία τῆς «Σκοπιᾶς» τῆς 15ης Ἀπριλίου 1992 δέν λέγεται τίποτα γιά ψηφοφορία καί μποροῦμε νά θεωρήσουμε ὡς δεδομένο ὅτι αὐτό παραμένει ἀποκλειστικό δικαίωμα τῶν μελῶν τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος στίς συνεδριάσεις τῶν Ἐπιτροπῶν. Προφανῶς, μόνο μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος συνεχίζουν νά παρίστανται στίς συνεδριάσεις τῆς ὄλομέλειας (πού δέν τίς παρακολουθοῦν οὕτε καί οἱ ἀναφερόμενοι γραμματεῖς).

“Ετσι, ἡ νέα διευθέτηση δέν σήμαινε τίποτα περισσότερο ἀπό τό ὅτι, ἀντί νά εἶναι παρόν ἔνα ἄτομο πού δέν ἦταν μέλος τοῦ Κυ-

βερνῶντος Σώματος στίς συνεδριάσεις τῶν Ἐπιτροπῶν, τώρα θά ̄ηταν παρόντα δύο ἡ τοία. Μόνο μιά δογματική ὅπου ἡ θέση καί τά προνόμια ἔξετάζονται μέ τέτοιο ἐνδιαφέρον θά μποροῦσε νά παρουσιαστεῖ ἡ ἀπλή αὐτή ϕύθιμιση ὃς νά εἶχε ἀξιοσημείωτη σπουδαιότητα, πού χρειάζεται παγκόσμια ἀναγγελία.

Ἡ δογματική δέν μποροῦσε στήν πραγματικότητα νά εἰσαγάγει «μή κεχρισμένους» μέσα στό ἴδιο τό Κυβερνῶν Σῶμα, χωρίς νά ἔξασθενίσουν ἐπικίνδυνα οἱ ἵσχυροισμοί της ἀναφορικά μέ μιά «τάξη πιστοῦ καί φρονιμου δούλου» πού ἀποτελεῖται ἀποκλειστικά ἀπό «κεχρισμένα» ἄτομα. Ἀπό προσωπική γνώση θά ἔλεγα ὅτι χωρίς ἀμφιβολία ὑπάρχουν πλῆθος «μή κεχρισμένοι» ἄνδρες σέ διάφορες χῶρες οἱ ὅποιοι εἶναι πολύ περισσότερο ἄξιοι, ἔχουν πολύ καλύτερη γνώση τῶν Γραφῶν καί μεγαλύτερη ἱκανότητα νά μεταδιδάσουν αὐτή τή γνώση, μποροῦν νά ἐπιδείξουν μεγαλύτερη δέξια στοιχεία, ἀκόμα καί ὑψηλότερο ἐπίπεδο πνευματικότητας, ἀπό πολλά ἀπό τά τωρινά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος. Ἀλλά τό νά γίνουν δεκτοί σ' αὐτό τό σῶμα ἐπιλέκτων θά σήμαινε νά βάλουν τούς πνευματικούς «ξενούς» σέ ἰσότητα μέ τούς πνευματικούς «πολίτες», νά μετακινήσουν τούς «μή Λευίτες βοηθούς στό Ναό» πρός τά πάνω, σέ ἰσότητα μέ τήν πνευματική τάξη τοῦ «βασιλικοῦ ἱερατείου». Αὐτό θά θόλωνε, καί, ἀπό πρακτικῆς ἀπόψεως, θά διέλυε ὅλες τίς διακρίσεις τίς ὅποιες ἀπαιτοῦσε τό δόγμα τῆς Σκοπιᾶς κατά τή διάρκεια τοῦ περασμένου μισοῦ αἰώνα. Σκέπτομαι ὅτι τό Κυβερνῶν Σῶμα θά ἀντιτίθετο σέ κάτι τέτοιο ὅσο εἶναι ἀνθρωπίνως δυνατόν. Ὁπως καί μέ τό 1914, οἱ ἴδιες παραδοσιακές ἀπόψεις πού ὑποστηρίχθηκαν τόσο φλογερά μπορεῖ νά γίνουν ἔτσι ἀνατρεπτικά δεσμά, πού τούς ἐμποδίζουν ἀπό τό νά κάνουν αὐτά, τά ὅποια λογικά θά ἀπαιτοῦσε ἡ φρόνηση καί ἡ πρακτικότητα. Μπορεῖ νά βοηθηθούν ἀπό τό ὅτι περιοδικά, ἀπό παλιότερα, νεώτερα μέλη τῆς δογματικῆς ἔχουν ἀποφασίσει ὅτι ̄ηταν «ἀπό τούς κεχρισμένους» (ὅπως συνέβη μέ τά πέντε τελευταῖα μέλη) κι ἔτσι ἔχουν γίνει πιθανοί ύποψήφιοι γιά μέλη τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος.

Ἐνα βασικό λάθος στό νά ἀναζητοῦμε μεταρρύθμιση στήν

κατεύθυνση τῶν ἀλλαγῶν προσώπων εἶναι, πιστεύω, ἡ σκέψη ὅτι ἡ κατάσταση ὁφείλεται στούς συγκεκριμένους ἄνδρες στίς ὑπεύθυνες θέσεις. Αὐτό συμβαίνει μόνο κατά μία δευτερεύουσα ἔννοια. Πρωταρχικά, αἵτιοι δέν εἶναι οἱ ἄνθρωποι. “Οπως ἔχω πεῖ, εἶναι ἡ γενική ἰδέα πού κυριερνᾶ, ἡ δάση συλλογισμοῦ πάνω στήν ὅποια ἔχει θεμελιωθεῖ ἡ ὅλη κίνηση.

Δέν μπορούμε ποτέ νά παραβλέψουμε ὅτι αὐτό πού διακρίνει πιό ἔντονα τίς πεποιθήσεις τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωδᾶ δέν εἶναι ἡ ἀρνησή τους νά πιστέψουν στόν αἰώνιο βασανισμό ἡ στήν ἐγγενή ἀθανασία τῆς ψυχῆς ἡ στήν Ἅγια Τριάδα, οὕτε ἡ χρήση τοῦ ὄντος Ἱεχωδά, οὕτε ἡ πίστη τους σέ μιά παραδεισένια γῆ. Καθένα ἀπό αὐτά τά χαρακτηριστικά μπορεῖ νά δρεθεῖ σέ ἄλλες θρησκευτικές ὁργανώσεις.¹¹

Αὐτό πού διακρίνει ἰδιαίτερα τίς διδασκαλίες τους ἀπό κάθε ἄλλης ὅμοιογίας εἶναι τό θεμελιώδες δόγμα πού ἐπικεντρώνεται στό 1914 ώς τή χρονολογία πού ἀρχισε ἡ ἐνεργή βασιλεία τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἔναρξη τῆς κρίσης του καί, πάνω ἀπ’ ὅλα, ἡ ἀπό μέρους **Του ἐκλογή τῆς ὁργάνωσης τῆς Σκοπιᾶς** ώς ἐπίσημο ἀγωγό **Του**, ἡ μεταβίβαση πλήρους ἐλέγχου ὅλων τῶν ἐπιγείων συμφερόντων Του σέ μιά «τάξη πιστοῦ καί φρόνιμου δούλου» καί ἡ ἀπόδοση **ὑπέροτατης ἔξουσίας** στό Κυριερνῶν Σῶμα της. Ἡ δποια ἐγκατάλειψη αὐτῆς τῆς θεμελιώδους διδασκαλίας θά ἐπηρεάζει ὀλόκληρη τή δογματική δομή καί εἶναι ὑπερδολικά ἀπίθανη, θά ἥταν πολύ δύσκολο νά ἔξηγηθεῖ. Πρός τό παρόν δέν ὑπάρχει λόγος νά περιμένουμε κάτι ἄλλο ἀπό μιά σταθερή προσπάθεια μέσα ἀπό τίς στήλες τῆς Σκοπιᾶς καί τῶν ἄλλων ἐκδόσεων νά δροῦν στηρίγματα στήν ὑπεράσπιση τῶν ἁρμηνιῶν πού ὑποστηρίζουν, ἡ προκύπτουν ἀπό ἐκείνη τή χρονο-

11. ”Οχι μόνο οἱ διάφορες ἐνώσεις «Σπουδαστῶν τῶν Γραφῶν», πολλές ἀπό τίς ὅποιες εἶναι διεθνεῖς, ἀλλά ἐπίσης καί μερικές θυγατρικές τῆς «Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ» ἔχουν σχεδόν ταυτόσημα πιστεύω σέ αὐτούς τούς ἴδιους τομεῖς: οἱ ἐκκλησίες τῶν Ἀντβεντιστῶν τῆς Ἐβδομῆς Ἡμέρας πιστεύουν σέ ὑπνο τῶν ψυχῶν, δέν πιστεύουν σέ αἰώνιο βασανισμό, καί πιστεύουν σέ μιά παραδεισένια γῆ πού θά κυριερνᾶται ἀπό τή βασιλεία τοῦ Χριστοῦ.

λογία, καί νά διατηρήσουν τήν πίστη στούς ίσχυρισμούς πού βασίζονται πάνω της. «Ο σημαντικότερος ἀπό αὐτούς τούς ίσχυρισμούς εἶναι ὁ σχετικός μέ τήν ἔξουσία τῆς ὀργάνωσης, κι ἐδῶ ὑπάρχει πάλι πρός τό παρόν μιά πολύ ἔντονη ἐκστρατεία νά σταθεροποιηθεῖ ἡ ὑποστήριξη καί ἡ πιστότητα πρός αὐτή τή δομής ἔξουσίας.» Αν τό παρελθόν ἀποτελεῖ κάποια ἔνδειξη, ἡ κατεύθυνση πού ἔχει πάρει ἡ τωρινή ἡγεσία θ' ἀκολουθήσει ἐκείνη τήν πορεία, ἀντιστεκόμενη σέ ὅ, τι δέν ἐπικυρώνει καί προωθεῖ τίς παραδοσιακές διδασκαλίες, μεθόδους καί πολιτικές πού δρίσκονται τώρα σέ ίσχυ.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι κάθε χρόνος πού περνᾶ θέτει σέ μεγαλύτερη καταπόνηση τή διδασκαλία γιά τό 1914 καί τούς ίσχυρισμούς γιά ἔξουσία ἀποδιδόμενη ἀπό τόν Θεό, πού συνδυάζονται μέ αὐτήν. «Οπως δείχνουν τά στοιχεῖα, ἔγινε ἀπλά πολύ δύσκολο τό νά ὑποστηριχθεῖ μέ κάποια ἀξιοπιστία ἡ διδασκαλία γιά τή «γενιά» πού ζοῦσε τό 1914, κι ἔτσι ἔγινε μιά «ρύθμιση». Παρά τή ρύθμιση, μέ τήν ἔλευση μιᾶς νέας χιλιετίας, καί ἰδιαίτερα μέ τό ἔτος 2014 νά πλησιάζει, εἶναι βέβαιο ὅτι τό ἔτος 1914 φαίνεται πολύ ἀρχαῖο σέ πολλούς.» Ετσι ἡ ἀλλαγή τῆς διδασκαλίας γιά τή «γενιά τοῦ 1914» μπορεῖ ν' ἀποδειχθεῖ μονάχα μιά προσωρινή ἀναδολή τοῦ προοδήληματος, ἔνα είδος «ἐπιδραδυντικῆς δράσης» στόν ἀγώνα τους ἐνάντια στ' ἀποτελέσματα τῆς ἀδυσώπητης προέλασης τοῦ χρόνου.

«Υπάρχει μιά γαλλική ἔκφραση πού λέει: «plus ça change, plus c'est la même», καί σημαίνει βασικά «ὅσο περισσότερο ἀλλάζουν τά πράγματα, τόσο παραμένουν τά ἴδια». Τελικά οί ἀλλαγές πού ἔχουν γίνει στά πρόσφατα χρόνια καταδεικνύουν μόνο τόν πυρήνα τῆς φύσης τῆς ὀργάνωσης, τόν ἀναλογίωτο χαρακτήρα καί τήν νοοτροπία πού κυριαρχεῖ.» Οπως οἱ ἀλλαγές πού ἔχουν γίνει, ἔτσι καί οἱ ὅποιες μελλοντικές ἀλλαγές μπορεῖ νά ἐπέλθουν, σίγουρα θά ἀναγγελθοῦν ὅχι ως ἡ διόρθωση κάποιου λάθους, ἀλλά ώς τό προϊόν προοδευτικῆς ἀποκάλυψης, καί τά δόγματα ἥ οἱ διευθετήσεις τοῦ παρελθόντος πού μπορεῖ νά ἐγκαταλειφθοῦν, θά περιγραφοῦν ώς «τό θέλημα τοῦ Θεοῦ γιά ἐκείνη τήν ἐποχή».

“Ολα αυτά μοῦ θυμίζουν κάποια σχόλια πού ό Τσάρλς Ντέιβις (Charles Davis), ένας πρώην ιερέας και κορυφαῖος Ρωμαιοκαθολικός θεολόγος τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἔγραψε στό βιβλίο του «A Question of Conscience» («Ἐνα ζήτημα συνείδησης»). Εἶπε γιά τά γραπτά τῶν κυριότερων αὐθεντιῶν τῆς ἐκκλησίας:

Τά λόγια δέν εἶναι ζωντανά. Δέν εἶναι στήν ύπηρεσία ζωντανῶν νόων, ἀλλά δρίσκονται ύποδοντωμένα σέ ἔνα παγιωμένο ἀναλλοίωτο ύπόδειγμα... Κάθε πρόταση ἡ ἀμφισβήτηση... ἡ ταπεινή ἀναζήτηση ἀλήθειας πού δέν κατέχουμε ἀκόμη, ἀποφεύγεται προσεκτικά. Πάνω ἀπ' ὅλα, δέν ύπάρχει ποτέ παραδοχή λάθους τοῦ παρελθόντος ἡ εἰλικρινής δύμολογία ὅτι οἱ τωρινές δηλώσεις ἔρχονται σέ ἀντίθεση μέ τή διδασκαλία τοῦ παρελθόντος... Τά ἐπίσημα ἔγγραφα, κατά κανόνα, καλύπτονταν τελείως ἀλλαγές στάσης καί διδασκαλίας μέ ἀπατηλούς ἴσχυρισμούς ὅτι ύπάρχει συνοχή μέ τούς ἐπιφανεῖς προκατόχους.

“Οπως ἔχουν δείξει τά στοιχεῖα, αὐτό εἶναι οὐσιαστικά πού κάνει ἡ δργάνωση τῆς Σκοπιᾶς ὅποτε παραδέχεται μιά ἀλλαγή στίς διδασκαλίες της. Ὁ Ντέιβις συνεχίζει, δείχνοντας τά ἀποτελέσματα σέ ἀνθρώπους μέσα στό σύστημα:

...κάθε γνήσια ἀγάπη στηρίζεται στήν ἀλήθεια. Ἡ χριστιανική ἀγάπη δέν εἶναι ἔξαίρεση. Στηρίζεται πάνω στήν πίστη, ὡς εἴσοδο στήν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ καί ἐλευθέρωση τοῦ ἀνθρώπου σέ ὅλη τήν ἀλήθεια. Οἱ Χριστιανοί γιά τούς ὅποιονς τό δόγμα ἔχει διαστραφεῖ σέ προκατάληψη, καί οἱ ὅποιοι καθίστανται ἀγχώδεις καί φοβισμένοι ἀπό τήν ἀπαγόρευση τῆς ἀμφισβήτησης, δέν μποροῦν ν' ἀγαπήσουν ὅπως θά ἔπρεπε. Δέν ἔχουν τήν πλήρη διάση τῆς χριστιανικῆς ἀλήθειας γιά τήν ἀγάπη τους. Φοβοῦνται τήν ἐλευθερία πού θά τούς ἐλευθέρωνται γιά τήν ἀγάπη. Εἶναι πολύ καταπιεσμένοι καί ἀνήσυχοι γιά νά συναντήσουν ἄλλους μέ χαρά καί ἀνοχή... Μόνο αὐτοί πού ἀποτινάσσουν τήν πίεση τοῦ θεσμοῦ καί καταφέρουν νά τήν ἀγνο-

οῦν σέ ἔνα μεγάλο διαθμό εἶναι ἵκανοί νά ἀπελευθερώσουν τὸν πλήρη εὐρύ δυναμισμό τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης...

“Ομως οἱ ἄνθρωποι εἶναι δέσμιοι ἐνός θεσμοῦ στὸν ὅποιο δέν ἔχουν πραγματική συμμετοχή ἢ δικαιώμα ἔκφρασης γνώμης καί στὸν ὅποιο δέν μποροῦν νά εἶναι ὁ ἔαντός τους. Εἶναι ἀπρόθυμοι ν’ ἀπελευθερωθοῦν ἀπό αὐτόν, διότι δέν διλέπουν κάποια ἐναλλακτική λύση καί ἐνστικτωδῶς θέλουν κάποια κοινωνική δομή στήν ὅποια νά ζοῦν ὡς Χριστιανοί. Ἀλλά ὅσο πιο ἔντιμοι εἶναι, τόσο μεγαλύτερη εἶναι ἡ ἔνταση τοῦ νά ζοῦν κάτω ἀπό ἔνα θεσμό πού ἀπλά δέν ἀνταποκρίνεται στήν ἐμπειρία καί τίς ἀνάγκες τους. Πρόσφατες ἀλλαγές ἔχουν αὐξήσει τήν ἔνταση, ἐγείροντας ἐλπίδες χωρίς νά τίς ἐκπληρώσουν, καί τό κύριο ἀποτέλεσμά τους ἥταν νά δείξουν ὅτι ἡ ἀνεπιτυχής προσπάθεια ἐπιδιόρθωσης τῆς παρούσας δομῆς δέν εἶναι λύση...

Γίνεται μεγάλη συζήτηση γιά ἀνανέωση, διατυπωμένη σέ ύψιπετή πνευματική γλώσσα, ἀλλά μόλις οἱ πρῶτες πειραματικές μεταρρυθμίσεις ἀρχίσουν νά ἔχουν πρακτικά ἀποτελέσματα, οἱ ἀρχές κάνονται πίσω, διαγράφονται προειδοποιήσεις κι ἐκδίδονται νέους περιορισμούς...

Εἶναι ὀλοφάνερο γεγονός ὅτι τό παρόν σύστημα μόνο ἐπιφανειακές ἀλλαγές μπορεῖ νά δεχτεῖ. Δέν θέλω νά δώσω τήν ἐντύπωση ὅτι ὑποτιμῶ τίς εὐγενικές προσπάθειες αὐτῶν πού ἐργάζονται γιά μεταρρυθμίσεις. Θαυμάζω τούς σκοπούς καί τήν ἀποφασιστικότητά τους. Ἀλλά μοῦ φαίνεται ὅτι δέν μποροῦν νά ἐπιτύχουν πλήρως μέσα στό παρόν πλαίσιο τῆς θεσμικῆς ἐκκλησίας. Ζητοῦν περισσότερη ἐλευθερία ἀπ’ ὅση μπορεῖ νά δώσει διατηρώντας τήν παρούσα ταντότητά της.¹²

Καί πάλι, φαίνεται νά ὑπάρχει ἔνας σοβαρός παραλληλισμός μέ αὐτούς μεταξύ τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβᾶ πού συνεχίζουν

12. «A Question of Conscience» («Ἐνα ζήτημα συνείδησης») (Hodder and Stoughton, London, 1967) σελ. 65, 66, 77, 78, 81.

νά ἐλπίζουν, σέ πεῖσμα τῶν ὅποιων στοιχείων γιά τό ἀντίθετο, ὅτι κάποιο εἶδος μεγάλης ἀλλαγῆς θά λάβει χώρα. “Οπως εἰπώθηκε νωρίτερα, ἀκόμα καὶ οἱ πρόσφατες ἀλλαγές πού ἔγιναν φαίνονται νά εἶναι μᾶλλον μιά περίπτωση ἀντιμετώπισης τῶν συμπτωμάτων, παρά τῆς πρωταρχικῆς αἰτίας τῆς ἀσθένειας ἥ νόσου, ἥ ὅποια εἶναι ἡ σημαντική ἔμφαση στήν ἔξουσία τῆς ὁργάνωσης καὶ στό δικαίωμά της νά ἐπιβάλλει αὐθαίρετα τή θέλησή της στίς ἀνθρώπινες συνειδήσεις καὶ νά ἐλέγχει τήν προσωπική σκέψη. “Οπως τό θέτει ὁ Ντέιβις: «*Υπάρχει μιά πιθανότητα ὅτι ἡ αἰτία τῆς νόσου θά συστήθει ὡς ἡ θεραπεία της*».

”Ετσι, κάθε ἀρθρο τῆς Σκοπιᾶς πού ἐκθέτει μιά μεγάλη ἀλλαγή, ἀποτυγχάνει ν’ ἀντιμετωπίσει τό πρόβλημα τῆς ἀρχικῆς ἐσφαλμένης συλλογιστικῆς καὶ λανθασμένης χρησιμοποίησης καὶ κατάχρησης τῆς Γραφῆς, πού κάνει τήν ἀλλαγή ἀπαραίτητη. Μᾶλλον ζητᾶ σταθερά νά ἀπορρίψει τήν ἀλλαγή, στό φῶς τῶν ἀποδείξεων ὅτι θέτει ἐμπιστοσύνη καὶ ὑποτάσσεται στό **σύστημα πού ἔδωσε τήν ἐσφαλμένη κατανόηση**, καὶ ὅχι μόνο τήν ἔδωσε ἀλλά ἐπέμενε σ’ αὐτήν καὶ ἀνέλαβε δράση ἐναντίον ὅποιων δέν τήν ἀποδέχονταν. Σέ κάθε περίπτωση ἐπίσης, διλέπει κανείς καθαρά ὅτι ἡ ἀλλαγή προκύπτει ὅχι ἀπό ἀγνή ἀγάπη τῆς ἀλήθειας ἥ βαθιά ἀφοσίωση στή Γραφή ἥ εὐσπλαχνική ἔγνοια γιά τούς ἀνθρώπους, ἀλλά ἀντιθέτως προκύπτει ὅταν ἡ προηγούμενη θέση ἔχει γίνει ἐπισφαλής, δύσκολη στήν ὑποστήριξη, μερικές φορές τόσο δύσκολη πού δημιουργεῖ ἀμηχανία, ὅπως δρισμένες διδασκαλίες σέ σχέση μέ τό 1914, ἥ, σέ ἄλλες περιπτώσεις, ὅταν διακυβεύονται συμφέροντα ὅπως ἥ ἀποφυγή φορολογίας ἥ ἄλλων περιορισμῶν.¹³ Αὐτός εἶναι ὁ λό-

13. ”Οπως σημειώθηκε πιό πρίν, σοβαρά προβλήματα ἔχουν ἀνακύψει γιά τήν ὁργάνωση τῶν Μαρτύρων σέ ἀρκετές εύρωπαικές χῶρες ὡς πρός δρισμένες θέσεις καὶ σχετικά ὀφέλη πού κανονικά εἶναι διαθέσιμα σέ θρησκευτικές ὁργανώσεις. Κυριερητικές ὑπηρεσίες στή Γερμανία, τή Γαλλία, τή Ρωσία καὶ ἄλλες χῶρες ἔχουν εἴτε ἐφαρμόσει πολιτικές εἴτε ἐπιβάλει φόρους πού ἔχουν δώσει λόγους ἀνησυχίας. Ἡ ἀλλαγή στήν πολιτική ὅσον ἀφορᾶ τήν ἐναλλακτική θητεία μπορεῖ νά σχετίζεται μ’ αὐτό. Οἱ πολιτικές ἀποκοπῆς καὶ ἀπαγόρευσης τῆς μετάγγισης αἷματος ὑπόκεινται

γος πού οι ἐλπίδες για γνήσια και θεμελιώδη μεταρρύθμιση, του λάχιστον πρός τό παρόν, ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι οὐσιαστικά εὐσέδεις πόθοι.¹⁴

“Αν στραφεῖ κανείς σέ μιά πηγή πού ἔχει ύποδαθρο Προτεσταντισμοῦ ἡ Εὐαγγελικῶν, δρίσκει στό διδλίο τοῦ λογίου Ντάνιελ Τέηλορ (Daniel Taylor) «The Myth of Certainty» («Ο μύθος τῆς δεδαιότητας») τά ἔξῆς:

‘Ο πρωταρχικός σκοπός κάθε θεσμοῦ και ύποομάδας εἶναι ἡ αὐτοσυντήρηση. Ἡ συντήρηση τῆς πίστης εἶναι κεντρική στό σχέδιο τοῦ Θεοῦ για τὴν ἀνθρώπινη ἰστορία· ἡ διατήρηση συγκεκριμένων θρησκευτικῶν ἴδρυμάτων δέν εἶναι. Μήν περιμένετε αὐτοί πού διαχειρίζονται τά ἴδρυματα νά εἶναι εὐαίσθητοι σ’ αὐτή τή διαφορά. Ο Θεός δέν χρειάζεται κάποιο συγκεκριμένο πρόσωπο, ἐκκλησία, διοικογένεια, θρησκευμα ἡ ὁργάνωση για νά ἐπιτύχει τό σκοπό Του. Θά χρησιμοποιήσει αὐτά πού εἶναι ἔτοιμα νά χρησιμοποιηθοῦν, μέ δλες τους τίς διαφορές, ἀλλά θ’ ἀφήσει μόνα τους αὐτά πού μοχθοῦν γιά τούς δικούς τους σκοπούς.

Παρ’ ὅλα αὐτά, ἡ ἀμφισβήτηση τῶν ἴδρυμάτων εἶναι γιά πολλούς συνώνυμη μέ τὴν ἐπίθεση κατά τοῦ Θεοῦ – κάτι πού δέν γίνεται ἀνεκτό γιά πολύ... Οὐσιαστικά προστατεύονταν τόν ἑαυτό τους, τή δική τους θεώρηση τοῦ κόσμου και τή δική τους αἰσθηση ἀσφάλειας. Τό θρησκευτικό ἴδρυμα τούς ἔχει δώσει νόημα, μιά ἔννοια σκοποῦ και, σέ μερικές περιπτώσεις, καριέρα. Ο καθένας πού γίνεται ἀντιληπτός ως ἀπειλή σέ αὐτά τά πράγματα, εἶναι στ’ ἀλήθεια ἀπειλή.

Αὐτή ἡ ἀπειλή συχνά ἀντιμετωπίζεται ἡ καταστέλλεται πρίν ἀκόμα ἐγερθεῖ, μέ ἔξονσία... Τά ἴδρυματα ἐκφράζονται

σέ κριτική. Οί προσπάθειες νά βελτιώσουν τή δημόσια «εἰκόνα» τους ἔχουν δόδηγήσει σέ σχηματισμό ἐπιτελείων προσωπικοῦ ἐπί τῶν δημοσίων σχέσεων και σέ μεγάλη προσπάθεια νά παρουσιάσουν εύνοϊκή ἐντύπωση στά μέσα ἐνημέρωσης.

14. Βλ. ἐπίσης τίς σελίδες 597, 598.

τήν ἔξουσία τους πιό σαφῶς μέσω διατύπωσης, ἔρμηνείας κι ἐπιδολῆς τῶν κανόνων τῆς ὑποομάδας. Κάθε ἵδρυμα ἔχει τοὺς κανόνες του καὶ τρόπους γιά νά τούς ἐπιβάλει, μερικούς διατυπωμένους ξεκάθαρα, κι ἄλλους μή διατυπωμένους ἀλλά ὅχι λιγότερο πραγματικούς.¹⁵

Πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι ὁ συγγραφέας δέν ἔγραφε γιά τούς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωδᾶ, ἀλλά γιά τά θρησκευτικά ἵδρυματα σ' ἓνα εὐρύτερο φάσμα. Σέ πολλές διμολογίες οἵ ἄνθρωποι πέφτουν στό κοινό σφάλμα τοῦ νά σκέπτονται ὅτι ἡ ἀφοσίωση σ' ἓνα θρησκευτικό σύστημα εἶναι ταυτόσημη μέ τήν ἀφοσίωση στόν Χριστό ὡς Κύριο.

Ἐδῶ σκέπτομαι ἔνα ρητό πού μοῦ ἔμαθε ἔνας φίλος. Λέει:

«Ο νοῦς πού ἀποκηρύσσει μιά γιά πάντα μιά κούφια ἐλπίδα ἀποξημιώνεται μέ ὅλο καὶ αὐξανόμενη ἡρεμία.»

Τό ρητό ἔχει βγεῖ ἀληθινό στή δική μου περίπτωση. Γνωρίζω ὅτι ἔχει βγεῖ ἀληθινό καὶ στίς περιπτώσεις πολλῶν ἀλλων.

“Οση καὶ νά εἶναι ἡ ἀρχική ἀγωνία – μιά ἀγωνία πού μερικές φορές ἀκολουθεῖ τήν ἔξευτελιστική ἐμπειρία τῆς ἀνάκρισης ἀπό ἀνθρώπους οἵ δποτοι, στήν ούσια, ἀπογυμνώνουν κάποιον ἀπό τήν ἀνθρώπινή του ἀξιοπρέπεια, κάνουν αἰσθητό τό βάρος τῆς ἔξουσίας τους, καὶ ἀποτολμοῦν νά κρίνουν δυσμενῶς τή στάση του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ –, ὅσο πληγωμένος ἐσωτερικά καὶ νά νιώθει κανείς, μετά ἔρχεται ἔνα ἔντονο αἰσθημα ἀνακούφισης, εἰρήνης. Δέν εἶναι μόνο τό ὅτι ξέρει κανείς πώς εἶναι δοιστικά ἔξω ἀπό τήν περιοχή ὅπου τέτοιοι ἄνθρωποι μποροῦν νά τόν φτάσουν, ὅτι δέν ὑπόκειται πιά στήν ἐκκλησιαστική τους ἔξουσιοτηκή ἔξεταση καὶ πίεση. Ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ἀρνητηση διακύνευσής της, φέρνει ἐλευθερία μέ ἄλλους λεπτούς καὶ θαυμάσιους τρόπους. ”Οσο πιό ὑπεύθυνη χρήση αὐτῆς τῆς ἐλευθερίας κάνει κανείς, τόσο πιό ἔξαίρετα εἶναι τά ὀφέλη.

‘Η μεγαλύτερη ἐλευθερία πού μπορεῖ ν’ ἀπολαύσει κανείς

15. Daniel Taylor, Ph.D., *The Myth of Certainty* (Word Books, Waco, Texas, 1986), σελ. 29, 30.

εῖναι τό νά μπορεῖ νά ὑπηρετεῖ τόν Θεό καί τόν Υἱό Του – ὅπως ἐπίσης καί νά ὑπηρετεῖ γιά τό καλό ὅλων τῶν ἀνθρώπων – ἀνεμπόδιστος ἀπό τίς διαταγές ἀτελῶν ἀνθρώπων. Ὑπάρχει ἐλευθερία νά ὑπηρετεῖ σύμφωνα μέ τίς ἐπιταγές τῆς δικῆς του συνείδησης, σύμφωνα μέ τά κίνητρα τῆς καρδιᾶς του. Μαζί μ' αὐτή τήν ἐλευθερία ἔρχεται ἡ αἰσθηση ὅτι ἔχουν πάρει ἀπό πάνω του ἔνα μεγάλο βάρος, τό ξαλάφωμα ἀπό ἔνα βαρύ φορτίο. Ἀν αὐτό ἐκτιμηθεῖ γνήσια, τότε δημιουργεῖ τήν ἐπιθυμία νά κάνει κανείς ὅχι λιγότερα, ἀλλά περισσότερα στήν ὑπηρεσία Αὐτῶν πού δίνουν ἐκείνη τήν ἐλευθερία.¹⁶

“Οσο τραυματική κι ἀν εἶναι ἡ ἀρχική μετάβαση, μπορεῖ νά ὁδηγήσει στήν ἀνάπτυξη μᾶς πραγματικά **προσωπικῆς** σχέσης μ' αὐτούς τούς δύο μεγαλύτερους Φίλους.” Ισως τίποτα δέν εῖναι πιό κρίσιμο ἢ πιό δοηθητικό στήν ἐξέλιξη τῆς μετάβασης, ἀπό τό νά ἐκτιμήσουμε πλήρως τήν ἀνάγκη γι' αὐτή τήν προσωπική σχέση μέ τόν Θεό καί τόν Υἱό Του. Χωρίς αὐτήν, μπορεῖ κανείς νά θεωρεῖ ὅτι δέν μπορεῖ νά ἔχει τήν ὅποια αἰσθηση ταυτότητας χωρίς νά εἶναι μέλος σέ κάποιο σύστημα.

‘Ο Χριστός τόνισε ξεκάθαρα τήν προσωπική φύση αὐτῆς τῆς σχέσης. (Ματθ. 10:32, 33). ‘Η κλήση Του δέν εἶναι «ἐλάτε στήν δργάνωσή μου» ἢ «ἐλάτε σέ μία συγκεκριμένη ἐκκλησία ἢ δόμολογία», ἀλλά δεβαίως εἶναι «Ἐλάτε σ' ἐμένα» (Ματθ. 11:28). “Οταν ἔδωσε τό παρόδειγμα μέ τήν ἄμπελο καί τά κλήματα, δέν εἶπε τά λόγια «Ἐγώ εἶμαι ἡ ἄμπελος καί οί θρησκευτικές δργανώσεις εἶναι τά κλήματα κι ἐσεῖς τά κλαδάκια ἢ τά φύλλα πού συνδέονται σ' αὐτά τά κλήματα», ἀλλά μᾶλλον «Ἐγώ εἶμαι ἡ ἄμπελος κι ἐσεῖς εἶστε τά κλήματα», συνδεδεμένα ἀπευθείας σέ Αὐτόν (Ἰω. 15:5). Στήν ὑπέροχή Του περιγραφή τοῦ Καλοῦ Ποιμένα, λέει: «Ἐγώ εἶμαι ὁ καλός ποιμένας καί γνωρίζω τά πρόβατά μου καί τά πρόδοτά μου μέ γνωρίζονν, ὅπως ὁ Πατέρας γνωρίζει ἐμένα καί ἐγώ γνωρίζω τόν Πατέρα· καί παραδίδω τήν ψυχή μου γιά χάρη τῶν προοδάτων» (Ἰω. 10:14, 15). Με-

16. Γαλ. 5:1, 13, 14· Α' Κορ. 9:1, 19· Κολ. 3:17, 23-25.

ταξύ τῶν ποιμένων ἐκείνης τῆς ἐποχῆς στήν Ἀνατολή, ἔνας ποιμένας ἔδινε ὄνοματα στό καθένα ἀπό τά πρόσωπα του κι ἔτσι μποροῦσε «νά καλέσει τά δικά του πρόσωπα μέ τό ὄνομά τους» (Ιω. 10:3, NRSV). Εἶναι ὑπέροχα παράγοδο καί μᾶς ἐξασφαλίζει τό νά ξέρουμε ὅτι σάν τόν καλό μας ποιμένα, ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ γνωρίζει κάθε ἀνθρώπο στό ποίμνιό Του μέ τό ὄνομά του καί ἐνδιαφέρεται γιά μᾶς προσωπικά καί ἀτομικά.

“Οσο κι ἀν τό νά εἴμαστε μέλη σέ κάποιο θρησκευτικό σύστημα μπορεῖ νά μᾶς δημιουργεῖ τήν αἰσθηση ὅτι «ἀνήκουμε» κάπου, δέν μπορεῖ ποτέ νά συγκριθεῖ μέ τή δύναμη καί τήν δύορφιά καί τό ἐνισχυτικό εὐεργέτημα τῆς στενῆς προσωπικῆς σχέσης πού παρουσιάζει ἡ Ἁγία Γραφή. Ἡ ἀγάπη τοῦ Υἱοῦ καθρεφτίζει αὐτήν τοῦ Πατέρα Του, γιά τόν δόποιο ὁ ἀπόστολος γράφει: «ὅχινετε ὅλη τήν ἀνησυχία σας πάνω Του, ἐπειδή αὐτός ἐνδιαφέρεται γιά ἐσας».¹⁷

Χρειάζεται ἐπίσης νά ἀναγνωρίσουμε ὅτι γιά νά εἴναι ἡ πίστη γνήσια, πρέπει νά εἴναι πραγματικά προσωπική, νά ἔχει φτάσει κανείς σ' αὐτήν καί νά τή διατηρεῖ ἀτομικά. Δέν ὑπάρχει ὅμαδική ἡ συλλογική πίστη, παρεκτός ἐάν κάθε ἀτομο μέσα στήν ὅμαδα ἔχει κερδίσει κι ἐκφράσει τέτοια πίστη σέ προσωπική, ἀτομική βάση. Αὐτό ἵσχυε ἐπίσης καί γιά τήν πεποίθηση, δέν ἔχει νόημα ἡ ἐγκυρότητα ἐκτός ἀν εἴναι ἀτομική, προσωπική. Τό νά πιστεύουμε ἐπειδή πιστεύουν ἄλλοι σημαίνει νά ἔχουμε δανεικές πεποιθήσεις καί δανεική πίστη. Γιά νά εἴναι αὐτές γνήσιες καί νά ὀδηγοῦν στή ζωή, πρέπει νά εἴναι τό προϊόν τοῦ νοῦ καί τῆς καρδιᾶς τοῦ ἴδιου τοῦ ἀνθρώπου.

‘Ο ἀπόστολος τοποθετεῖ τό θέμα σέ αὐτή τήν προσωπική βάση ὅταν γράφει: «ἐπειδή, κάποιος πιστεύει μέ τήν καρδιά κι ἔτσι δικαιώνεται, κι ἄλλος ὅμολογεῖ μέ τό στόμα καί ἔτσι σώζεται...’ Επειδή: “καθένας πού θά ἐπικαλεστεῖ τό ὄνομα τοῦ Κυρίου, θά σωθεῖ”» (Ρωμ. 10:10, 13, NRSV). Ἐδῶ δέν περιγράφεται ἡ ἀπαγγελία λόγων πού ἀπλά ἐπαναλαμβάνουν παραδοσιακές

17. Α' Πετρ. 5:7, NRSV· Συγκρίνετε μέ Ματθ. 6:26-33.

διδασκαλίες ἐνός θρησκευτικοῦ συστήματος, ἀλλά αὐτό μᾶλλον συνιστᾶ ὅτι ὁ προφήτης ἀποκαλεῖ λατρεία βασισμένη σὲ «διδασκαλίες, ἐντάλματα ἀνθρώπων» (Ησ. 29:13, NRSV). Τόν καιρό τῆς θείας Κρίσης δέν θά παρουσιαστοῦμε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καί τοῦ Υἱοῦ του ὡς μέλη κάποιας ἐκκλησιαστικῆς ὁμάδας ἢ ὁργάνωσης. Θά σταθοῦμε ὡς ἄτομα, καί «κάθε ἔνας ἀπό μᾶς θά εἶναι ὑπόλογος στόν Θεόν» (Ρωμ. 14:10-12, NRSV).

Εἶναι θλιβερό, ἀλλά στήν περίπτωση τῶν περισσότερων Μαρτύρων, ἡ Ὁργάνωση ἔχει τόσο ἔντονα προωθηθεῖ στὸ προσκήνιο, ἔχει καταλάβει τόσο μεγάλο χῶρο στήν πνευματική σκηνή, πού ἔχει ἐμποδίσει πολλούς ἀπό τὴν ἐγγύτητα τῆς φιλίας μὲ τόν οὐράνιο Πατέρα, ἡ ὅποια θά ἔπειτε νά εἶναι κτῆμα τους. Ἡ μορφὴ τῆς Ὁργάνωσης φαίνεται τόσο δυσανάλογα μεγάλη πού ἔχει ἐπισκιάσει τό μεγαλεῖο τοῦ ἴδιου τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἔχει θολώσει τήν ὄραση πολλῶν ἀπό τό νά ἐκτιμήσουν τή θερμή σχέση τήν ὅποια προσκαλεῖ τούς ἀνθρώπους νά μοιραστοῦν μαζί Του, ἔχει διαστρεβλώσει τήν ἀντίληψη πού ἔχουν για τήν εὐσπλαχνική Του προσωπικότητα.¹⁸ Δέν πρέπει νά μᾶς ἐκπλήσσει, λοιπόν, ὅτι πολλοί ἀνθρωποί, ἀν ἐκδιωχθοῦν ἀπό τήν ὁργάνωση, νιώθουν ὅτι εἶναι μόνοι, ἔρμαια χωρίς καθοδήγηση, ὅτι τάχανον, ἔξαιτίας τοῦ ὅτι δέν εἶναι πιά συνδεδεμένοι μέ κάποια ὄρατή δομή ἐξουσίας, δέν διοχετεύουν πιά τή ζωή τους στήριζόταν τῆς προγραμματισμένης δραστηριότητάς της, δέν νιώθουν πιά τήν περιοριστική πίεση τῶν πολιτικῶν της καί τῶν δικαιοστικῶν ἀποφάσεών της.

Κατά μία ἔννοια, φαίνεται ὅτι συχνά πρέπει κανείς νά ὑποστεῖ σ' ἔνα βαθμό τέτοια ὀδυνηρή προσαρμογή γιά νά φτάσει νά ἐκτιμήσει πλήρως τί σημαίνει πραγματικά ἡ τέλεια ἐξάρτηση ἀπό τόν Θεό καί τόν Υἱό Του. Δέν γνωρίζω προσωπικά κανέναν πού, σέ τέτοιες περιστάσεις ἔχει ἀναγνωρίσει τήν ἀνάγκη νά πλησιάσει περισσότερο τόν Θεό, νά δώσει σοδαρή προσοχή στήν ἀνάγνωση τοῦ Λόγου Του, νά δείξει ἐνδιαφέρον γιά τούς ἄλλους προσπαθώντας νά τούς ἐμψυχώσει κι ἐνθαρρύνει πνευ-

18. Ματθ. 11:28-30· Μάρκ. 9:36, 37· 10:13-16· Λουκ. 15:1-7· Ἰω. 15:11-15.

ματικά, καί πού νά μήν ἔχει καταφέρει νά ἀνταπεξέλθει καλά στήν ἐμπειρία, νά τήν περάσει νιώθοντας πολύ δυναμωμένος, πιό ἵσχυρά παγιωμένος στό μόνο στερεό θεμέλιο, τήν πίστη ὅτι ὁ Θεός τόν φροντίζει μέ τόν Υἱό Του.¹⁹ Ἐχουν συνειδητοποιήσει περισσότερο ἀπό ποτέ τή φιλική σχέση πού ἔχουν μέ τόν Κύριο τους ώς μαθητές Του, στούς ὅποιους φέρεται ὅπως σέ προσωπικούς Του φίλους, ὅχι ὅπως σέ πρόδατα πού οἱ ἄνθρωποι ἔχουν φυλακίσει μαζικά σέ μιά μάντρα, ἀλλά ὅπως σέ πρόδατα στά ὅποια ὁ ποιμένας παρέχει ἀτομική, προσωπική προσοχή καί φροντίδα. “Οποια καί νά εἶναι ἡ ἡλικία τους, ὅποια καί νά εἶναι ἡ διάρκεια τοῦ χρόνου πού τούς πῆρε γιά νά συνειδητοποιήσουν αὐτό, τό αἰσθημα πού ἔχουν ταιριάζει στό πολύ γνωστό ρητό: «σήμερα εἶναι ἡ πρώτη ἡμέρα τοῦ ὑπόλοιπου τῆς ζωῆς μου». Ἡ νοοτροπία τους εἶναι καί εύτυχισμένη καί θετική, ἐπειδή οἱ ἐλπίδες καί προσδοκίες τους δέν ἐξαρτῶνται ἀπό ἀνθρώπους, ἀλλά ἀπό τόν Θεό.

Τό νά νιώθει κανείς ἔτσι δέν συνεπάγεται ὅτι ἀποτυγχάνει νά ἀναγνωρίσει ὅτι ὑπάρχει πράγματι ἔνα ποίμνιο τοῦ Θεοῦ, μία ἐκκλησία μέ κεφαλή τόν Ἰησοῦ Χριστό. Πῶς γίνεται κανείς μέλος της; “Ἐνας καί μόνο παραγόντας εἶναι ἀποφασιστικός. Δέν εἶναι ἡ ἴδιότητα μέλους ἡ ἡ θυγατρική σχέση μέ κάποια ὅμοιογία, ἐκκλησιαστική ὅμαδα ἡ ὁργάνωση. Γραφικά, αὐτό δέν ἔχει συνάφεια καί σπουδαιότητα ώς πρός τό θέμα. Κάποιος, ἡ κάποια, δείχνει ὅτι εἶναι μέλος αὐτοῦ του σώματος τῶν πιστῶν μέ τό νά συνδεθεῖ μέ τήν Κεφαλή του, τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ, νά ἀνταποκρίνεται στήν κατεύθυνση καί καθοδήγηση αὐτῆς τῆς Κεφαλῆς, καί αὐτό μόνο ἔχει ἀποφασιστική σημασία. ‘Υπάρχει μόνο ἔνας μεσολαβητής στή διευθέτηση τοῦ Θεοῦ κι αὐτός εἶναι ὁ Χριστός Ἰησοῦς, καί καμιαί ἀνθρώπινη ὁργάνωση δέν μπορεῖ νά παρεμβληθεῖ στήν εἰκόνα αὐτή ώς συν-μεσολαβητής ἡ συμπληρωματικός μεσολαβητής (Ἐφεσ. 4:11-16· Τιμ. 2:3-6). Μεταξύ ἐκείνων πού δρίσκονται στήν ἐκκλησία αὐτή

19. Ψαλμ. 31:11-16· 55:2-6, 12-14, 22· 60:11, 12· 94:17-22· Ρωμ. 5:1-11· 8:31-39.

τῶν πιστῶν ὑπάρχει ἀλληλεξάρτηση, ὅχι ἐπειδή ὑπόκεινται σέ κάποια δργανωτική δομή ἀλλά ἐπειδή «εἴμαστε ὁ ἔνας μέλη τοῦ ἄλλου», κι ἔτσι ὑπαγόμαστε, ὅχι σέ κάποια ὁμάδα ἔξουσίας, ἀλλά «ὑποτασσόμαστε ὁ ἔνας στόν ἄλλον μέ φόρο Θεοῦ» (Ἐφεσ. 4:25· 5:21, NRSV).

Ο Υἱός τοῦ Θεοῦ μᾶς διαβεβαίωσε ὅτι θά εἶχε πραγματικούς ἀκολούθους ὅχι μόνο στόν 1ο αἰώνα ἢ σέ αὐτόν τόν 20ό αἰώνα, ἀλλά καὶ σέ ὅλους τους ἐνδιάμεσους αἰῶνες, γιατί εἶπε: «*Εἴμαι μαζί σας πάντα, μέχρι τή συντέλεια τοῦ αἰώνα*».²⁰ Παρότι ἡταν ἀναμεμειγμένοι μέ ὅλα τά «*ζιζάνια*» πού ἡταν ἀναπόφευκτο νά ἔρθουν, θά γνώριζε ποιοί θά ἡταν αὐτοί οἱ γνήσιοι ἀκόλουθοι, ὅχι ἐπειδή ἀνῆκαν σέ κάποια δργάνωση ἀλλά ἔξαιτίας αὐτοῦ πού **ἡταν ώς πρόσωπα**. “Οπου καὶ νά ἡταν, ὅσο δυσδιάκοιτο κι ἄν ἡταν ἀπό τήν ἀνθρώπινη σκοπιά τό ὅτι ἡταν μέλη τῆς Ἐκκλησίας, Ἐκεῖνος τούς γνώριζε διαμέσου τῶν αἰώνων, ὅχι μόνο συλλογικά ἀλλά ἀτομικά, καὶ τούς ὁδηγοῦσε ώς Κεφαλή τους, ώς Κύριός τους. ‘Ο ἀπόστολός του μᾶς λέει: «*Ομως, τό στερεό θεμέλιο τοῦ Θεοῦ μένει, φέροντας αὐτή τή σφραγίδα: “Ο Κύριος γνωρίζει αὐτούς πού εἶναι δικοί Του”*».²¹ Γιατί θά ἔπρεπε νά ἀμφιβάλλουμε ὅτι αὐτό συνεχίζει νά συμβαίνει μέχρι σήμερα; ‘Ο Λόγος τοῦ Θεοῦ μᾶς λέει ὅτι δέν ἔξαρτάται ἀπό ἀνθρώπους – οὕτε καὶ τούς εἶναι δυνατό – νά ξεχωρίσουν ἄλλους ἀνθρώπους οὕτως ὥστε νά ποῦν ὅτι ἔχουν τώρα συγκεντρώσει ὅλον τόν «*σίτο*» σ’ ἔναν τακτοποιημένο περίδολο. Οἱ Γραφές ξεκαθαρίζουν ὅτι μόνο ὅταν ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ φανερώσει τίς δουλές Του, θά ἀποκαλυφθεῖ αὐτή ἡ ἀναγνώριση.²²

Τώρα ἀποτελεῖ εὐχαρίστηση τό ὅτι είμαι ἐλεύθερος νά συναντῶ ἀνθρώπους καὶ νά μή νιώθω ὑποχρεωμένος νά ψάχνω για κάποια «*ταμπέλα*» μέ σκοπό νά ξέρω πῶς θά τούς βλέπω. Δέν νιώθει κανείς τήν ἀνάγκη νά τούς κατηγοριοποιήσει αὐτομά-

20. Ματθ. 28:20, RSV.

21. Β' Τιμ. 2:19, RSV.

22. Συγκρίνετε τό Ματθ. 13:37-43 μέ τό Ρωμ. 2:5-10, 16· 14:10-12· Α' Κορ. 4:3-5· Β' Κορ. 5:10· 10:12, 18· Β' Τιμ. 4:1.

τως είτε ώς Μάρτυρες είτε «κοσμικούς», είτε ώς «εύρισκόμενους στήν ἀλήθεια», είτε ώς «μέρη τῆς ὁργάνωσης τοῦ Διαβόλου», είτε ώς κάποιους πού, λόγῳ τοῦ ὅτι ἔχουν τήν «ταμπέλα» τοῦ Μάρτυρα, εἶναι αὐτομάτως «ἀδελφοί» ἢ «ἀδελφές» του ἢ, ἐπειδή δέν ἔχουν αὐτή τήν ταμπέλα, εἶναι μόνο κάποιοι στούς δοιούς θά «δώσει μαρτυρία», ἀλλά δέν ἀξίζουν γιά νά σχετιστεῖ μαζί τους σέ φιλική δάση. Στή θέση αὐτῶν, ὑπάρχει ἔνα αἰσθημα ὕγείας ὅτι μπορῶ νά κάνω τό σωστό, ἀπλῶς μέ τό νά πλησιάσω κάθε ἄνθρωπο χωρίς προκατάληψη γι' αὐτό πού ἐκεῖνος, ἢ ἐκείνη, εἶναι – ώς ἄνθρωπο. Εἶναι καθησυχαστικό τό ὅτι μπορῶ νά τό κάνω αὐτό ἔξαιτίας τοῦ ὅτι γνωρίζω ὅτι «ὁ Θεός δέν εἶναι προκατειλημένος, ἀλλά σέ κάθε ἔθνος ὁ ἄνθρωπος πού τόν φοδάται κι ἐργάζεται τή δικαιοσύνη τοῦ εἶναι ἀποδεκτός».²³

Σίγουρα μία ἀπό τίς πιό ὁδυνηρές ἐμπειρίες γιά πολλούς πού ἔχουν προσπαθήσει νά εἶναι πιστοί στή συνείδησή τους εἶναι τό νά συνειδητοποιοῦν πόσο γρήγορα μποροῦν νά τελειώσουν μαροχρόνιες φιλίες μέσα στήν κοινότητα τῶν Μαρτύρων, πόσο ἀπότομα μιά ἀτμόσφαιρα φαινομενικῆς ἀγάπης μπορεῖ νά μετατραπεῖ σέ ἀτμόσφαιρα ψυχρῆς δυσπιστίας. Μιά Μάρτυρας σέ κάποια νότια πολιτεία, ἀπό τίς πιό δραστήριες στήν ἐκκλησία της, ἀρχισε νά δλέπει πόσο πολύ εἶχε ἐκτραπεῖ ἢ ὁργάνωση ἀπό τίς διδασκαλίες τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Εἶπε σ' ἔναν γνωστό της ὅτι, παρόλα αὐτά, δέν σκεφτόταν νά ἀποχωρήσει. “Οπως εἶπε, «ὑπάρχουν τόσοι πολλοί ἄνθρωποι στήν ἐκκλησία μας μέ τούς δοιούς ἔχω προσωπικά μελετήσει τή Βίβλο κι ἔχω διηθήσει νά συνταυτιστοῦν μέ τήν ἐκκλησία. Νιώθω βαθιά ἀγάπη γι' αὐτούς καί γιά ἄλλους καί γι' αὐτόν τό λόγο αἰσθάνομαι ὅτι πρέπει νά μείνω. Δέν μπορῶ νά φύγω μακριά ἀπό αὐτούς τούς ἀνθρώπους πού ἀγαπῶ». Λίγο καιρό μετά, οἱ πρεσβύτεροι, μαθαίνοντας ὅτι εἶχε ἐπιφυλάξεις γιά κάποιες διδασκαλίες, ἀρχισαν νά ἀμφισβητοῦν τήν «πιστότητά» της. Σχεδόν μέσα σέ μιά νύχτα, ἡ στάση ἀπέναντί της ἄλλαξε. Βρέθηκε νά κατηγορεῖται ἀπό ὑπονοούμενα καί κουτσομπολιά στήν ἐκκλησία.

23. Πράξ. 10:34, 35.

“Οπως εἶπε: «Ανακάλυψα ὅτι ἡ βαθιά ἀγάπη πού ἔνιωθα ὅτι ὑπῆρχε, ὑπῆρχε οὐσιαστικά μόνο ἀπό τή μεριά μου. Χωρίς κάν νά μοῦ μιλήσουν γιά νά μάθουν πῶς πραγματικά ἔνιωθα, πρόσωπα πού εἶχα ἀγαπήσει γίνονταν ξαφνικά ψυχρά μαζί μου».

“Οταν ἔχουν συκοφαντηθεῖ ἡ ἴδια σου ἡ εὐλάβεια, ἀφοσίωση καί ἀκεραιότητα πρός τόν Θεό – ἡ μεγαλύτερη δυνατή συκοφαντία – εἶναι μιά ἐμπειρία πού σέ παγώνει τό νά ἀκοῦσε κάποιον πού θεωροῦσες φίλο ἐμπιστούντος νά λέει: «δέν γνωρίζω τί ἔγινε καί προτιμῶ νά μή μάθω». ” Η τό νά μαθαίνεις ὅτι κάποιος τέτοιος ἔχει πεῖ: «δέν γνωρίζω τά γεγονότα ἀλλά ὅτι καί νά ἔκανε ἡ ὁργάνωση, πρέπει νά ὑπῆρχε βάσιμος λόγος».

Πάρα πολύ συχνά ἡ ἀγάπη, ἡ ὅποια ἐκθειάζεται καί προβάλλεται ὡς μέρος τοῦ «πνευματικοῦ παραδείσου» ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι πολύ ἐπιφανειακή. Σέ κάποια τηλεφωνική συνομιλία, μιά Μάρτυρας ἀπό γειτονική πολιτεία, ἀκόμη ἐνεργά συνταυτισμένη, μοῦ εἶπε ὅτι ὁ σύζυγός της, ἔνας διακεριμένος πρεσβύτερος στήν πόλη τους, γιά ἔνα διάστημα πιεζόταν πολύ ἀπό ἄλλους τοπικούς πρεσβύτερους. «”Αν μποροῦσαν νά δροῦν κάτι ἐναντίον του, θά τόν κρεμοῦσαν ἀπ’ τό ψηλότερο δέντρο», μοῦ εἶπε. Σχολίασα ὅτι αὐτό μοῦ θύμιζε τήν παροιμία: «”Αμα ἔχεις τέτοιους φίλους, τί τούς θέλεις τούς ἔχθρούς;» «Δέν ξέρεις πόσες φορές τό ἐπαναλάβαμε αὐτό», ἀπάντησε ἐκείνη.

Τά αἰσθήματά μου εἶναι ὅπως αὐτά πού περιγράφει σέ ἐπιστολή κάποιος πού βίωσε ψυχρή ἀπόρριψη, ὁ ὅποιος ἔγραψε:

‘Ακόμα καί ὁ πόνος πού ἔνιωσα ὅταν πολλοί πού πρότινοι φίλοι μου ἐπί πολλά χρόνια ἐπέλεξαν νά πιστεύουν ἐκεῖνες τίς ίστορίες ἀντί νά ἔρθουν σ’ ἐμένα καί νά μάθουν τήν ἀλήθεια, ἐπισκιάστηκε ἀπό τή χαρά μου... Κι ἐπίσης ἀπό τή γνώση ὅτι ὁ λόγος πού φέρονταν ἔτσι ἦταν ὁ φόδος μέσα τους. Μπορῶ πραγματικά νά τούς συγχωρήσω ἀπό τήν καρδιά μου ἐπειδή στ’ ἀλήθεια ξέρω πῶς ἔνιωσαν – στήν καλύτερη περίπτωση ὅτι εἶχα ἐγκαταλείψει τόν Ιεχωδᾶ (μέ τό ν’ ἀφήσω τήν ὁργάνωσή του) καί στή χειρότερη ὅτι ὁ σατανᾶς μέ εἶχε ἐξαπατήσει καί ἀπομακρύνει ἀπό τήν εὐθεία ὄδό. Καί στίς δύο περιπτώσεις ἥμουν σέ θέση

πού δέν ἔπειπε νά μέ προσεγγίσουν. Λυπάμαι πραγματικά γιά τόν ὅποιο πόνο προκάλεσα σ' αὐτούς ἢ σέ ἄλλους στήν ὀργάνωση. Τούς ἀγαπῶ πραγματικά καί θά ἔκανα ὅτιδή- ποτε περνοῦσε ἀπό τό χέρι μου γιά νά τούς πλησιάσω καί νά προσπαθήσω νά τούς ἐξηγήσω τήν ἀλήθεια γιά τό τί μου συνέδαινε.

Τά αἰσθήματά μου συμπίπτουν, ἐπειδή πιστεύω ὅτι τό νά παύει κανείς νά νιώθει ἀγάπη μέ τήν ἐμφανή εὔκολια πού κλεί- νει τό διακόπτη γιά τό φῶς εἶναι ἐπίσης προϊόν τῆς κατήχησης τῆς ὀργάνωσης, καί ὅχι κάτι δύμαλο καί σύνηθες ὅσον ἀφορᾶ τά φυσιολογικά αἰσθήματα τῶν περισσότερων ἀνθρώπων.

“Ο, τι καί νά συμβαίνει, ὁ Μάρτυρας πού ἀκολουθεῖ τή συνεί- δησή του/της, μπορεῖ πραγματικά νά ἀνακαλύψει ὅτι κάθε φι- λία πού διατηροῦσε ἔχει τελειώσει. Σέ τέτοιες περιπτώσεις, χρειάζεται κανείς νά ἐνστερνιστεῖ τή στάση πού ἐκφράζει ὁ ψαλμωδός:

΄Ακόμη καί ἄν ὁ πατέρας μου καί ἡ μητέρα μου μέ ἐγκα-
ταλείψουν, ὁ Ἰεχωδά θά μέ δεχτεῖ.²⁴

Μόνο μιά αὐξημένη ἐπίγνωση τῆς φιλίας τοῦ Θεοῦ καί τοῦ Υἱοῦ Του μπορεῖ νά φέρει ἀντιστάθμισμα, μπορεῖ νά δάλει ὅλες τίς ἄλλες σχέσεις στήν κατάλληλη προοπτική ὡς πρός τή σχετι- κή ἀξία πού ἔχουν. Παρότι μπορεῖ νά πάρει καιρό, ὑπάρχουν βάσιμοι λόγοι νά εὐελπιστοῦμε ὅτι θά μπορέσουν ν' ἀποκτη- θοῦν ἄλλες φιλίες, ἄν εἶναι πρόθυμος κανείς νά κάνει τήν προ- σπάθεια πού χρειάζεται. Καί ὑπάρχει πιθανότητα ν' ἀποδει- χθοῦν πιό ἀνθεκτικές, γιατί ἡ ἀγάπη θά ἔχει δασιστεῖ ὅχι στήν ἴδιοτητα μέλους σέ μιά ὀργάνωση, σ' ἓνα εἶδος «νοοτροπίας λέ- σης», ἀλλά σ' αὐτό πού πραγματικά εἶναι ἔνας ἀνθρωπος, στίς χριστιανικές ἀρετές πού ἐκδηλώνει, στήν αὐθεντικότητα τῆς καρδιᾶς του. Προσωπικά, δέν ἔχασα ὅλους τούς φίλους μου μέ κανέναν τρόπο. Ἄλλα γιά τόν κάθε φίλο πού πραγματικά ἔχα-

24. Ψαλμ. 27:10· συγκρίνετε μέ Ψαλμ. 31:11· 38:11· 50:20· 69:8, 9, 20· 73:25, 28.

σα, δρῆκα κάποιον ἄλλο. Εἶναι ἀνθρωποί πού ἔχουν ξεκαθαρίσει ὅτι εἶναι ἀποφασισμένοι νά μήν ἀφήσουν διαφορές γνωμῶν ἢ ἀπόψεων νά ἐπιφέρουν διάλυση σ' αὐτή τή φιλία. Αὐτό ἀκολουθεῖ τή συμβούλη:

Δεχθεῖτε τή ζωή μέ ταπεινοφροσύνη καί ὑπομονή, νά ἀνέχεστε μέ γενναιοδωρία ὁ ἔνας τόν ἄλλον ἐπειδή ἀγαπᾶτε ὁ ἔνας τόν ἄλλον. Κάνετε σκοπό σας τό νά εἰστε ἔνα ἐν πνεύματι, καί θά δεθεῖτε μεταξύ σας μέ εἰρήνη.²⁵

Τά λόγια στήν πρός Ἐδραίους 10:24, τά ὅποια πολλές φορές παρατίθενται, συχνά διαμορφώνονται ἔτσι ὥστε νά λένε κάτι ἄλλο ἀπό αὐτό πού λένε πραγματικά. "Ἄν ἀγαπᾶμε τόν Θεό καί τόν Υἱό Του, θά ἀγαπᾶμε ἐπίσης καί αὐτούς πού συμμερίζονται αὐτή τήν ἀγάπη. Θά θέλουμε νά σχετιζόμαστε μ' αὐτούς, νά μοιραζόμαστε τή συντροφιά τους, νά ἐπωφελούμαστε ἀπό αὐτούς καί νά ἐπιζητοῦμε νά τούς ὠφελήσουμε κι ἐμεῖς. "Ο συγγραφέας τής πρός Ἐδραίους δέν ἀναφέρει τίποτα ώς πρός τόν χρόνο ἢ τόν τόπο ἢ τόν τρόπο. Δέν μιλᾶ γιά κάποια τυποποιημένη ὑπηρεσία ἢ συνάντηση, πού δημιουργεῖται καί ἐποπτεύεται ἀπό μιά ὁργάνωση. Τό καθένα ἀπό αὐτά τά πράγματα θά ἔπρεπε νά διαβαστεῖ μέσα στά λόγια του, νά μπεῖ ἀπό πάνω. Μιλᾶ ἀπλά γιά συναντήσεις μέ ἄλλους ὁμοιότους, πού γίνονται ὅχι γιά νά ἀφομοιώσουν κάποια συγκεκριμένη δομή ἐκκλησιαστικῶν διδασκαλιῶν, ἀλλά γιά νά οἰκοδομηθοῦν ἀμοιβαῖα καί νά ἐνθαρρύνουν ὁ ἔνας τόν ἄλλον σέ καλές πράξεις. Μεταξύ τῶν πρώτων Χριστιανῶν αὐτό γινόταν συνήθως στά σπίτια καί, προφανῶς, συχνά σέ σχέση μέ κοινά γεύματα.²⁶

"Ἄν κάποιος ἔχει ἐπί πολύν καιρό ἐθιστεῖ στήν ὑπερβολική ἔμφαση πού δίνει ἡ ὁργάνωση στούς ἀριθμούς, καί στήν προσολή τής ἀδάσιμης ἀξιώσης ὅτι ἡ ἀριθμητική αὔξηση εἶναι

25. Ἐφεσ. 4:2, 3, Σύγχρονη ἀγγλική μετάφραση τοῦ Φίλιπς (Phillips Modern English Translation). Ἀρχ. κείμενο: «μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραϋτητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, σπουδάζοντες τηρεῖν τήν ἐνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης.»

26. Ἀ' Κορ. 16:19· Κολ. 4:15· Φιλήμ. 2· Πράξ. 2:46· Ἰούδ. 12.

ἀπόδειξη θείας κατεύθυνσης καί εὐλογίας, μπορεῖ ἐξαιτίας αὐτοῦ νά δυσκολεύεται νά ἀποκτήσει μιά νοοτροπία πιό ταπεινόφρονα, πιό λιτή, νά μειώσει τό δάρος πού δίνει σέ τέτοιους τομεῖς. Μπορεῖ γιά πρώτη φορά νά φτάσει νά ἐκτιμήσει καί ν' ἀγαπήσει τή διαβεδαίωση τοῦ Ἰησοῦ ὅτι «ὅπον εἶναι δυό ἥ τρεῖς συγκεντρωμένοι στό ὄνομά Του, ἐκεῖνος εἶναι παρών μαζί τους». Ἀπό τή δική μου ἐμπειρία, μπορῶ νά πῶ ὅτι τό νά διαβάζω καί νά συζητῶ τήν Ἀγία Γραφή μέ μόνο ἔναν ἥ δύο ἄλλους ἔχει ἀποδειχθεῖ πλήρως ἴκανοποιητικό καί ἀνταποδοτικό. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὅταν κατά καιρούς μοιραζόμασταν τήν ἀνάγνωση καί συζήτηση τῆς Γραφῆς μέ περισσότερους ἀνθρώπους, ὑπῆρχε μεγαλύτερος βαθμός ἐνδιαφέροντος καί ποικιλία σχολίων. “Ομως ἥ θεμελιώδης ἐνισχυτική δύναμη καί δ πλοῦτος τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ δέν ἔχουν μειωθεῖ στίς περιπτώσεις πού ἥμασταν μόνο «δύο ἥ τρεῖς». Μπορῶ νά πῶ εὐθέως, σέ κάθε περίπτωση, ὅτι εἶχε ώς ἀποτέλεσμα τό νά ἐνθουσιαστῶ μέ πράγματα πού ἀξίζει νά θυμόμαστε, πολύ περισσότερο ἀπ' ὅτι σέ τόσες πολλές περιπτώσεις στό παρελθόν, ὅταν συναντοῦσα ἐκαπνάδες, χιλιάδες καί δεκάδες χιλιάδες ἀνθρώπους σέ ἔργα προγραμματισμένα ἀπό τήν δργάνωση.

Χρειάζεται πίστη γιά νά εὐελπιστοῦμε ὅτι μπορεῖ νά προκύψει αὐτό. Ἀλλά αὐτό σχετίζεται μέ ἔνα ἄλλο πλεονέκτημα τῆς ἐλευθερίας πού φέρνει ἥ ὑποστήριξη τῆς ἀλήθειας τοῦ Θεοῦ, δηλαδή, τό ὅτι ἀντί νά τρέφεται κανείς μέ αὐστηρά πειθαρχημένη «δίαιτα» προετοιμασμένη ἀπό μιά ἀνθρώπινη δομή ἐξουσίας, μπορεῖ νά ξανανακαλύψει τό Λόγο τοῦ Θεοῦ ἔτσι ὅπως εἶναι πραγματικά, μέ αὐτά πού πραγματικά λέει. Εἶναι ἐκπληκτικό τό πόσο ζωογόνο κι εὐχάριστο μπορεῖ νά εἶναι τό νά διαβάζουμε τίς Γραφές καί νά τίς ἀφήνουμε νά μιλοῦν γιά λογαριασμό τους, σέ συνάφεια μέ τά συμφραζόμενα, χωρίς νά «ἐπιτυπώνονται» σ' αὐτές οἱ παραδοσιακές διδασκαλίες ἀνθρώπων. Κάποια σέ μιά νότια πολιτεία, πού εἶπε ὅτι στήν δραστηριότητά της ως Μάρτυρας κατάφερνε πάντα νά ὑποβάλει ἔκθεση δραστηριότητας κάθε μήνα ἐπί 27 χρόνια, μέ ἔξισου τακτική παρακολούθηση δλων τῶν συναθροίσεων, ἐξέφρασε τό

πόσο συναρπαστική ἔδρισκε τώρα τήν ἀνάγνωση τῶν Γραφῶν, λέγοντας: «Δέν ἔνιωσα ποτέ τήν ὥθηση νά μείνω ξύπνια μέχρι τίς 2 π.μ. διαβάζοντας τή “Σκοπιά”, ἀλλά τώρα δρίσκομαι νά τό κάνω αὐτό μέ τή Βίδλο».

΄Από τή στιγμή πού κάποιος εἶναι μαθημένος σέ δυσνόητες ἐρμηνεῖες, πολύπλοκα ἐπιχειρήματα καί ἐπινοητικούς χειρισμούς τῆς Ἀγίας Γραφῆς ὡς ἀλληγορικῆς, μπορεῖ νά εἶναι δύσκολο νά ἀναγνωρίσει καί νά παραδεχτεῖ τήν ἀξιοσημείωτη ἀπλότητα τοῦ πραγματικοῦ μηνύματος τῆς Βίδλου. Μπορεῖ νά εἶναι δύσκολο νά συνειδητοποιήσει ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐννοοῦσε ἀκριβῶς αὐτά πού εἶπε ὅταν, ἀφοῦ διατύπωσε τήν ἀρχή «ὅτι θέλετε νά κάνοντας σ' ἐσᾶς οἵ ἄνθρωποι, αὐτό νά κάνετε σ' αὐτούς», συνέχισε λέγοντας «γιατί αὐτός εἶναι ὁ νόμος καί οἱ προφῆτες». ²⁷ Αὐτό δείχνει ὅτι ἡ οὐσιαστική ὥθηση τῶν θεόπνευστων Γραφῶν πού ὑπῆρχαν τότε ἦταν τό νά διδαχθοῦν οἱ ἀνδρες καί οἱ γυναῖκες νά ἀγαποῦν. Αὐτό ἐναρμονίζεται μέ τή δήλωση τοῦ Ἰησοῦ ὅτι ἀπό τίς δύο ἐντολές τῆς ἀγάπης πρός τόν Θεό καί τῆς ἀγάπης πρός τόν πλησίον «ἐξαρτᾶται ὅλος ὁ νόμος καί οἱ προφῆτες». ²⁸ Προσέξτε, ὅχι μόνο ὁ νόμος, ἀλλά «καί οἱ προφῆτες» ἐπίσης.

΄Αρα ἡ προφητεία ἔχει ως σκοπό της ὅχι τήν ἀνάπτυξη κάποιας ὑποθετικῆς, γεμάτης φαντασία ἐφαρμογῆς της σέ συγκεκριμένες ἡμερομηνίες καί γεγονότα στή σύγχρονη ἐποχή (ἢ δοποία ἐφαρμογή συχνά ἀλλάζει καθώς ἡ πάροδος τοῦ χρόνου τήν καθιστᾶ ἀταίριαστη), οὕτε τήν παροχή μέσου καύχησης σέ μια ὁργάνωση γιά τή δῆθεν ἀνώτερη σχέση της μέ τόν Θεό. “Ολες οἱ προφητείες ἔχουν σχεδιαστεῖ γιά νά μᾶς ὀδηγήσουν στήν «ἀγάπη τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ» ὥστε νά μπορέσουμε νά μάθουμε ν' ἀγαπᾶμε μέσω Αὐτοῦ, καί νά ζήσουμε μέσα στήν ἀγάπη ὅπως ἔκανε Ἐκεῖνος.” Ετσι, διαβάζουμε ὅτι «ἔκεινο πού

27. Ματθ. 7:12, RSV. Ἄρχαιο κείμενο: «Πάντα οὖν ὅσα ἀν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς: οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται».

28. Ματθ. 22:40, RSV. Ἄρχαιο κείμενο: «ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται».

έμπνεει τήν προφητεία εἶναι τό νά δοθεῖ μαρτυρία γιά τόν Ἰησοῦ».²⁹

“Οποτε ἡ Ἀγία Γραφή χρησιμοποιεῖται μέ τόν ὄποιονδήποτε ἄλλον τρόπο, ὅποτε ὁ δογματισμός καί ἡ σχισματική ἐπιχειρηματολογία συσκοτίζουν καί περιπλέκουν αὐτόν τόν ἀπλό σχεδιασμό τῶν Γραφῶν, αὐτό ἐπιδεινύει ὅτι ὅσοι ἐπιχειρηματολογοῦν ἔτσι δέν ἀντιλαμβάνονται τόν ὅλο σκοπό τῆς Βίβλου.

Αὐτοί πού νομίζουν ὅτι δυσνόητες, συχνά μπερδεμένες ἐρμηνείες τῆς προφητείας – πού λίγοι μποροῦν νά ἔξηγήσουν χωρίς μιά εἰδική ἔκδοση στά χέρια τους – συνιστοῦν τά «βαθιά πράγματα τοῦ Θεοῦ», ἀποκαλύπτουν ὅτι δέν κατανοοῦν σέ τί πραγματικά ἐφαρμόζεται ἡ φράση αὐτή στήν Ἀγία Γραφή. ”Αν κανείς ἀφήσει τή Βίβλο νά μιλήσει γιά τόν ἔαυτό της, ἀνακαλύπτει ὅτι τά πραγματικά «βαθιά πράγματα» τῆς Γραφῆς σχετίζονται μέ τό νά μάθουμε τό «βάθος τοῦ πλούτου, τῆς σοφίας καί τῆς γνώσης» τοῦ Θεοῦ, πού ἐκφράζεται ἵδιαίτερα στό ἔλεος Του μέσω τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὕτως ὥστε «μέσα ἀπ’ τόν πλοῦτο τῆς δόξας Του νά σᾶς κραταιώσει μέ δύναμη διαμέσου τοῦ Πνεύματός Του στό ἐσώτερο εἶναι σας, οὕτως ὥστε ὁ Χριστός νά μπορεῖ νά κατοικήσει μέσα στίς καρδιές σας διαμέσου τῆς πίστης. Καί προσεύχομαι ὥστε ἐσεῖς, ὅντες ζιζωμένοι καί θεμελιωμένοι στήν ἀγάπη, νά ἔχετε τή δύναμη... νά κατανοήσετε πόσο πλατιά καί μακριά καί δαθιά καί ὑψηλή εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ καί νά γνωρίσετε αὐτή τήν ἀγάπη, πού ὑπερβαίνει τή γνώση, καί νά γεμίσετε στό μέτρο ὁλόκληρου τοῦ πληρώματος τοῦ Θεοῦ». ³⁰

29. Ἀποκ. 19:10· παράβαλε Α' Πέτρο. 1:10, 11. Ἀρχαῖο κείμενο: «ἡ γὰρ μαρτυρία τοῦ Ἰησοῦ ἔστι τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας».

30. Ρωμ. 11:33 NIV. Ἀρχαῖο κείμενο: «³³Ω βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ!» Ἐφεσ. 3:16-19 NIV. Ἀρχαῖο κείμενο: «ἴνα δώῃ ὑμῖν κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἀνθρωπὸν, κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδιαῖς ὑμῶν, ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ίνα ἔξισχύσητε καταλαβέσθαι [σὺν πᾶσι τοῖς ἄγίοις.] τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ δάθος καὶ ὑψος, γνῶναι τε τήν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ίνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ».

Τό ὅτι τά «καλά νέα» ἐπικεντρώνονται σ' αὐτήν τήν ἔκφραση ἐλέους τοῦ Θεοῦ μέσω τοῦ Χριστοῦ καί τοῦ ἀντιλύτρου Του μπορεῖ νά ἐπιδειχθεῖ ἀπό τόν καθένα πού θά διαθέσει χρόνο για νά ψάξει κάθε ἐμφάνιση αὐτῆς τῆς φράσης μέσω εὑρετηρίου χωρίων. Ἀπό τίς περισσότερες ἀπό ἑκατό ἐμφανίσεις τῆς φράσης στή Βίδλο, ὑπάρχουν δύτικά ἀναφορές στά καλά νέα «τῆς βασιλείας», ἀλλά ὑπάρχουν πλῆθος ἀναφορές στά καλά νέα «γιά τόν Χριστό». Αὐτό συμβαίνει ἐπειδή ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἡ ἔκφραση τῆς βασιλικῆς Του κυριαρχικῆς ἔξουσίας, ὅλα ἐπικεντρώνονται στόν Υἱό Του καί τά πράγματα πού δ Θεός ἔχει κάνει μέσω Αὐτοῦ καί ἔχει ἀκόμα νά κάνει μέσω Αὐτοῦ. Εἶναι στόν Χριστό Ἰησοῦ, καί ὅχι σέ κάποια ἀνθρώπινη ὁργάνωση, πού πρέπει νά ἔστιάζεται ἡ προσοχή καί τό ἐνδιαφέρον μας, ἐπειδή «Σέ αὐτόν εἶναι προσεκτικά ἀποκρυμμένοι ὅλοι οἱ θησαυροί τῆς σοφίας καί τῆς γνώσης». ³¹ "Οταν τά συγκρίνουμε μέ τή μελέτη, τόν στοχασμό καί τήν προσευχή πού συγκεντρώνονται στήν μεγαλύτερη κατανόηση τοῦ βάθους πού ἔχει τό ἔλεος, ἡ ἀγάπη καί ἡ ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, τά γραπτά πού δρίσκουμε σέ κάποιες ἐρμηνεῖες προφητειῶν, ὅσο κι ἄν ἔξαπτουν τήν περιέργεια ἡ σαστίζουν ἡ φαντάζουν ἔξωτικά, ἀποδεικνύονται στ' ἀλήθεια ἐπιφανειακά.

Εἶναι εὐχάριστο, λοιπόν, τό νά μποροῦμε νά διαβάζουμε τόν Λόγο τοῦ Θεοῦ χωρίς νά αἰσθανόμαστε ἀναγκασμένοι νά δοίξουμε μέ ἀπόλυτη ἀκρίβεια τό νόημα κάθε κομματιοῦ, ἡ νά ἔξηγοῦμε κάθε προφητική δήλωση μέ μιά ἔγκυρη ἐφαρμογή της. Ἐπειδή αὐτό πού ἔγραψε ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἵσχυε ἀκόμη:

Ἐπειδή ἡ γνώση μας καί ἡ προφητεία μας εἶναι κατά μέρος, καί τό κατά μέρος θά καταργηθεῖ ὅταν ἔρθει τό τέλειο... τώρα διλέπουμε αἰνιγματώδεις ἀντανακλάσεις σ' ἔναν καθρέφτη, τότε ὅμως θά διλέπουμε πρόσωπο πρόσωπο. Ἡ γνώση μουν τώρα εἶναι κατά μέρος· τότε ὅμως

31. Κολ. 2:3. Ἄρχαῖο κείμενο: «ἐν ᾧ εἰσὶ πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι».

θά εἶναι ὀλοκληρωμένη, ὅπως ἡ γνώση πού ἔχει ὁ Θεός γιά μένα. Μέ μία λέξη, ὑπάρχουν τρία πράγματα πού κρατοῦν γιά πάντα: ἡ πίστη, ἡ ἐλπίδα καί ἡ ἀγάπη· ὅμως, τό μεγαλύτερο ἀπ' αὐτά εἶναι ἡ ἀγάπη.³²

"Αν ἡ ἀγάπη μας γιά τόν Θεό καί τόν Υἱό Του καί τούς συνανθρώπους μας αὐξάνεται καί οἰκοδομεῖται μέ τήν ἀνάγνωση τῶν Γραφῶν, τότε αὐτή ἡ ἀνάγνωση ἔχει ἀναντίρρητα ἐπιτελέσει τόν σημαντικότερο σκοπό της. "Υπάρχουν πολλά σημεῖα στίς Γραφές πού εἶναι διατυπωμένα μέ τέτοιον τρόπο, πού ἀπλά δέν μποροῦν νά καθηλωθοῦν σέ μία ἐρμηνεία ώς τή μόνη δυνατή, σωστή ἐρμηνεία. "Αν ὑπάρχουν ἐναλλακτικές ἐρμηνεῖες, ἀπό τίς δύοις καί οὶ δύο ἐναρμονίζονται μέ τίς ὑπόλοιπες Γραφές, καί οὶ δύο συνεισφέρουν στήν πίστη, τήν ἐλπίδα καί τήν ἀγάπη, γιατί νά πέσουμε στή διασπαστική παγίδα τοῦ νά ἐπιμένουμε ἀδιάλλακτα σέ μόνο μία ἀπό αὐτές;

'Αφοῦ θά ἔχει τελειώσει ὅλη ἡ ἐπιχειρηματολογία καί ἡ διαμάχη γιά δρισμένα σημεῖα ἡ δογματικά θέματα, πού τόσο συχνά περιλαμβάνουν πράγματα πού δέν ἐκφέρονται μέ σαφήνεια στήν Ἀγία Γραφή, τί πραγματικό καλό θά ἔχει ἐπιτευχθεῖ; Τό πραγματικό ἐρώτημα παραμένει, τί εἴμαστε ώς ἄνθρωποι; Πόσο καλά ἀντανακλοῦμε τίς ἴδιότητες τοῦ οὐρανίου Πατέρα μας καί τοῦ Υἱοῦ Του; Χρησιμεύει ώς παραδειγμα ἐφαρμογῆς τῆς διδασκαλίας τους ἡ ζωή μας, ὁ τρόπος πού συμπεριφερόμαστε στούς ἄλλους; Κάθε διδασκαλία, δργανωσιακή ἡ ἀτομική, πού δέν συνεισφέρει πραγματικά στό νά ἔχει κανείς πρός τούς ἄλλους συμπεριφορά εύσπλαχνική, διακριτική καί νά εἶναι πρόθυμος νά τούς βοηθήσει, δέν θά μποροῦσε ποτέ νά προέρχεται ἀπό τόν Θεό, ἐπειδή «αὐτή τήν ἐντολή ἔχουμε ἀπό αὐτόν,

32. Α' Κορ. 13:9, 10, 12, 13, NEB. Ἀρχαῖο κείμενο: «9 ἐκ μέρους δὲ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· 10 ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. 12 ὅλεπομεν γάρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. 13 νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

ὅτι ἐκεῖνος πού ἀγαπάει τόν Θεό πρέπει νά ἀγαπάει καί τόν ἀδελφό του».³³

Στήν ἀφήγησή μου γιά τά γεγονότα ἔχω ἀναφέρει, καί μερικές φορές παραθέσει, διάφορα πρόσωπα πού πέρασαν ἐμπειρίες σάν τή δική μου. Δέν τούς παρουσιάζω ώς κάποια πρότυπα γιά ἄλλους· οὕτε κι ἐγώ βάζω τόν ἑαυτό μου σέ θέση προτύπου. Πιστεύω ὅτι ἡ ἀφήγηση ἀναπαριστᾶ πιστά τή θέση καί τήν πνευματική στάση τους τόν καιρό πού συνέδησαν τά περιστατικά πού περιγράφονται. Σέ κάθε περίπτωση θά ἔπρεπε νά ἔχουμε κατά νοῦ ὅτι ἔχουμε μόνο ἓνα πρότυπο, κι αὐτό εἶναι ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἀνθρώποι μπορεῖ νά μᾶς ἀπογοητεύσουν καί νά φανοῦν ἀναξιόπιστοι, ἀλλά ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ποτέ. Στίς Γραφές ἔχουμε τήν ἰστορία τῆς ζωῆς Του κι ἐπίσης τήν ἰστορία τῆς ζωῆς ἄλλων, τοῦ Παύλου, τοῦ Πέτρου, τοῦ Ἰακώβου, τοῦ Ἰωάννη καί ἄλλων, πού ἀποδείχθηκαν πιστοί μαθητές Του καί πού τά γραπτά τους διασφηνίζουν πιστά τή διδασκαλία Του.

Μερικοί πρώην Μάρτυρες ἐκφράζουν τήν ἀνησυχία ὅτι αἰσθάνονται ὅτι οἱ ζωές τους εἶναι ὑπερβολικά ἡσυχες, ὅτι θά ἔπρεπε νά «κάνουν κάτι», νά κάνουν καί νά καταφέρουν περισσότερα. Φαίνεται ὅτι τό παρελθόν μέ τήν Ἐταιρεία Σκοπιά ἀφήνει συχνά ἓνα ὑπόλειμμα τῆς αἰσθησης ὅτι ὀφείλουμε στόν Θεό, στόν Χριστό καί στήν ἀνθρωπότητα ὑπηρεσία πού πρέπει νά ἔχει κάποια πλευρά ἀσυνήθιστη, ἵδιαίτεοη, δραστηριότητα πού ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς μᾶς ἔχει ἕχει ἀπό τούς ἄλλους. Σέ μιά ἐποχή πού οἱ ἀνδρες μπορεῖ νά δούλευαν ἀπό τήν ἀνατολή μέχρι τή δύση τοῦ ἥλιου, δώδεκα ὥρες τήν ἡμέρα· πού οἱ γυναῖκες δέν εἶχαν καμμιά ἀπό τίς σημερινές συσκευές πού ἔξοικονομοῦν χρόνο· καί πού πολλοί Χριστιανοί δρίσκονταν μεταξύ τῶν σκλάβων τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, τῶν ὅποιων ὁ ἀριθμός ἐκτιμᾶται σέ 60 ἑκατομμύρια, εἶναι ἀπίθανο οἱ καθημερινές δραστηριότητες τῶν Χριστιανῶν τοῦ 1ου αἰώνα νά ἄλλαξαν τό-

33. Α' Ἰωάν. 4:21. Ἀρχαῖο κείμενο: «ταύτην τήν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ».

σο πολύ ἀπό τήν καινούργια πίστη τους.³⁴ Ὁ ήμερήσιος κύκλος καὶ ἡ ρουτίνα τους μπορεῖ νά παρέμεναν οὐσιαστικά τά ἴδια. Ἀλλά ὑπῆρχε ἔνα νέο κίνητρο, εἴτε στήν ὑπηρεσία πού προσέφερε ἐνας ἐργάτης στόν κύριό του, εἴτε στή φροντίδα πού ἔδινε μιά γυναίκα στόν σύζυγο καί στά παιδιά της, εἴτε σέ δύοιαδήποτε ἄλλη σχέση καί χαρακτηριστικό στοιχεῖο τῆς ζωῆς. Ἐκδηλωνόταν ἔνα νέο πνεῦμα, καί ἀπό αὐτά πού ἔκαναν καί ἀπό τόν τρόπο πού τά ἔκαναν, καί μέσω τοῦ πνεύματος ἀγάπης πού ἐπεδείκνυαν ἐπέτρεπαν στό φῶς τῆς πίστης τους νά λάμψει, δίνοντας τήν εὐκαιρία νά μοιραστοῦν τά καλά νέα γιά τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ μέ ἄλλους. Ἡ διαφορά προφανῶς δρισκόταν ὅχι σέ ἔνα ἀσυνήθιστο πρόγραμμα δραστηριοτήτων, ἄλλα στήν πίστη πού ἀσπάζονταν στήν καρδιά τους καί στό ἀποτέλεσμα πού εἶχε ἡ πίστη αὐτή στή σάση τους ἀπέναντι στούς ἄλλους, καί στίς καθημερινές τους δοσοληψίες καί συναλλαγές μαζί τους.

Σέ ἔνα παραδειγμα πού ἔδωσε ὁ Ἰησοῦς γιά τήν βασιλεία, τήν παρομοίασε μέ τό προξύμι πού βάζουμε στή ζύμη γιά νά φτιάξουμε ψωμί (Λουκ. 13:20, 21). Ἀπό τή στιγμή πού θά μπεῖ ἐκεῖ, ἔξαφανίζεται καί δέν τό βλέπουμε πιά. Κι ὅμως ἐκπληρώνει τό σκοπό του – ἡσυχα καί δίχως νά φαίνεται, χωρίς φανφάρες κι ἐκτυφλωτική ἐπίδειξη, χωρίς τίποτα πού νά τραβᾶ τήν προσοχή ἐπάνω του. Μ' ἔνα κάπως παρόμοιο τρόπο, ἀκόμα κι ἄν ἡ ζωή καί ἡ δραστηριότητά μας μπορεῖ νά φαίνονται ἡσυχες, ἀπλές, μέ λίγα ἐμφανῆ ἡ ἀξιοπαρατήρητα στοιχεῖα, αὐτό δέν σημαίνει ὅτι δέν καταφέρνουμε τίποτα. Τά ἀποτελέσματα τῆς πίστης μας καί τῆς ἐπιρροῆς της θά φανερωθοῦν μέ τόν καιρό. Ὁ, τι κάνουμε, κι ὅποια χαρακτηριστικά μποροῦν νά συνοδεύουν αὐτά πού κάνουμε, φαίνεται ὅτι πρέπει νά ἔχουμε πάντα κατά νοῦ ὅτι εἶναι τόσο ἀσήμαντα σέ σύγκριση μέ αὐτά πού ἔχει ἐπιτύχει τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Ὁπως τό διατυπώνει ὁ Παῦλος: «οὔτε αὐτός πού φυτεύει εἶναι τίποτα οὔτε αὐτός πού

34. Ματθ. 20:1-8. Τό Σχολιολόγιο «The Expositors Bible Commentary», σέ σχέση μέ τό Ἐφεσ. 6:5 ἀναφέρει τόν ἀριθμό τῶν 60 ἐκατομμυρίων δούλων ὃς πιθανό.

ποτίζει – ούσιαστικά τίποτα ἀν γίνει σύγκριση, γιατί εἶναι «ὁ Θεός πού τό κάνει νά αὐξάνει» (Α' Κορ. 3:5-7). Ὁ Θεός καί ὁ Υἱός Του εἶναι πού σηκώνουν τό πραγματικό φορτίο, τό μεγαλύτερο ἀπό τά δάρη πού πρέπει νά σηκωθοῦν. – Ματθ. 11:28-30.

Μπορεῖ νά χρειαστεῖ νά ἐλευθερώσουμε τό νοῦ μας ἀπό μιά στερεότυπη, συμβατική ἰδέα τοῦ τί ἐννοοῦν οἱ Γραφές ὅταν μιλοῦν γιά «καλά ἔργα». Ἡ ἐκφραση «ἔργα» προέρχεται ἀπό τήν Ἑλληνική λέξη «ἔργον» καί δέν ὑπονοεῖ κάτι τυπικό ἢ προγραμματισμένο. «Καλά ἔργα» σημαίνει ἀπλῶς «καλές πράξεις», ὅπως συχνά ἀποδίδεται ὁ ὄρος. Τό γενικό πλαίσιο συμφραζομένων μπορεῖ νά εἶναι ἀποκαλυπτικό. «Οταν ὁ Παῦλος, στήν πρός Τίτον ἐπιστολή του, λέει οἱ Χριστιανοί νά εἶναι «λαός ζηλωτής γιά καλά ἔργα», προηγουμένως ἔχει συζητήσει γιά ἡλικιωμένους ἄνδρες καί γυναῖκες, νεώτερες γυναῖκες, νεώτεροις ἄνδρες καί σκλάδους, καί σέ ὅλες τίς παραινέσεις του πρός ὅλες αὐτές τίς ὄμιάδες ἀσχολεῖται – ὅχι μέ κάποια ἔξειδικευμένη, προγραμματισμένη δραστηριότητα – ἀλλά μέ χαρακτηριστικά στοιχεία τῆς καθημερινῆς ζωῆς καί συμπεριφορᾶς. (Τίτ. 2:1-14). «Οταν ὁ Ἰάκωβος λέει νά εἶναι «ἐκτελεστές τοῦ Λόγου» καί τῆς «θρησκείας πού εἶναι καθαρή καί ἀμόλυντη» ἔξαιρει τήν «φροντίδα γιά τά ὄρφανά καί τίς χῆρες στή θλίψη τους» μαζί μέ τό νά παραμένουν ἀμόλυντοι ἀπό τόν κόσμο (Ἰακ. 1:22, 26-28). Καί ὅταν δείχνει ὅτι ἡ γνήσια, ζωντανή πίστη θά ὀθήσει σέ πράξεις πίστης, χρησιμοποιεῖ ὡς παράδειγμα τή φροντίδα γιά τίς σωματικές, βιοτικές ἀνάγκες τῶν συγχριστιανῶν πού τήν χρειάζονται (Ἰακ. 2:14-17). Ὁ Ἰωάννης κάνει τό ἵδιο παρακινώντας τούς ἀδελφούς του νά ἀγαποῦν ὅχι «μέ λόγια οὔτε μέ τή γλῶσσα, ἀλλά μέ ἀλήθεια καί ἔργα» [ἔργῳ] (Α' Ἰω. 3:17-18, NRSV). «Ολα αὐτά, λοιπόν, εἶναι ἀνάμεσα στά «καλά ἔργα» ἢ «καλές πράξεις» πού μποροῦμε νά κάνουμε γιά νά ἀφήσουμε τό φῶς μέσα μας νά λάμψει, κι ἔτσι νά κάνει τούς ἄλλους νά δοξάσουν τόν Πατέρα μας στόν οὐρανό. – Ματθ. 5:14-16.

Τίθεται τό ἐρώτημα: Ποῦ θά πάω τότε; Τί θά γίνω;

Δέν νιώθω τήν ἀνάγκη νά «πάω» πουθενά. Ἐπειδή γνωρίζω

τόν "Ἐνα πού ἔχει τά «*ρήματα ζωῆς αἰωνίου*». ³⁵ Ἐκτιμῶ τὴν ἐνισχυτική συντροφιά αὐτῶν μέ τούς ὁποίους σχετίζομαι (εἴτε προσωπικά εἴτε μέ ἀλληλογραφία), καὶ ἐλπίζω ὅτι στό μέλλον θά προστεθοῦν στίς γνωριμίες μου καὶ ἄλλοι εἰλικρινεῖς ἀνθρώποι πού θά τους ἐνδιαφέρει ἡ ἀλήθεια, ὅχι ἀπλά στό δόγμα, στά λόγια, ἀλλά ως τρόπος ζωῆς.³⁶

Συνεπῶς, ἀπλά προσπαθῶ νά εἶμαι Χριστιανός, ἔνας ἀκόλουθος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Δέν μπορῶ νά καταλάβω γιατί κανείς θά ἥθελε νά εἶναι κάτι ἄλλο. Δέν μπορῶ νά καταλάβω πῶς μπορεῖ κανείς νά ἐλπίζει νά εἶναι κάτι περισσότερο ἀπό αὐτό.

Τό παρελθόν εἶναι πιά παρελθόν. Ἐχω πολλά γιά νά νιώθω εὐγνώμων, καὶ συγκριτικά λίγα πράγματα γιά νά λυπᾶμαι. Μέ αὐτό δέν ἐλαχιστοποιῶ τή σοδαρότητα τοῦ λάθους. "Οταν ἡ ἄμμος τοῦ χρόνου στήν κλεψύδρα τῆς ζωῆς ἀρχίσει νά λιγοστεύει, τά ζημιογόνα ἀποτελέσματα τοῦ ὅτι ἔχω ἀφήσει τόν ὅποιο προσωπικό βαθμό λάθους νά ἐπηρεάσει τίς προηγούμενες ἀποφάσεις καὶ τήν πορεία τῆς ζωῆς κάποιου, μπορεῖ νά γίνουν ὁδυνηρά ἐμφανεῖς. Δέν λυπᾶμαι γιά δυσκολίες πού ὑπέστην στό παρελθόν. Νιώθω ὅτι ἔχω πάρει πολύτιμα μαθήματα ἀπό αὐτές. "Ομως ἡ ἐμπιστοσύνη καὶ πεποίθηση πού ἔθεσα σέ μιά ἀνθρώπινη ὁργάνωση ἔχει ἀποδειχθεῖ ὅτι πῆγε σέ λάθος ἀποδέκτη. "Εχοντας δαπανήσει τό μεγαλύτερο μέρος τῆς ζωῆς μου πασχίζοντας νά κατευθύνω ἀνθρώπους στόν Θεό καὶ τόν Υἱό Του, ἀνακάλυψα ὅτι ἡ ὁργάνωση βλέπει τέτοιους ἀνθρώπους ως **δικό της** ποίμνιο, ὑπόλογο σέ **αὐτήν**, ὑπήκοο τοῦ δικοῦ της θελήματος. Παρόλα αὐτά εἶμαι εύτυχής, γνωρίζοντας ὅτι ἐγώ προσωπικά γύρεψα νά ἐνθαρρύνω τέτοιους ἀνθρώπους νά οἰκοδομήσουν τήν πίστη τους στόν Λόγο τοῦ Θεοῦ ως στό σίγουρο θεμέλιο. Εὐελπιστῶ ὅτι αὐτός ὁ κόπος δέν πῆγε χαμένος, δέν ἔγινε μάταια.

Σέ μιά ἡλικία πού ἄλλοι προτίθενται νά συνταξιοδοτηθοῦν, βρίσκομαι νά προσπαθῶ νά κάνω μιά ἀρχή στό νά συντηρήσω

35. Ἰω. 6:68.

36. Α' Ἰω. 3:18.

τόν ἔαυτό μου καί τή σύζυγό μου καί νά ἐξασφαλίσω μελλοντικές μας ἀνάγκες. Κι ὅμως, μαζί μέ τόν συγγραφέα τῆς Βίβλου, μπορῶ νά λέω μέ θάρρος: «*O Κύριος εἶναι ὁ βοηθός μου, γι' αὐτό καί δέν θά φοβηθῶ! Τί μπορεῖ νά μοῦ κάνει ἄνθρωπος;*»³⁷ Δέν μετανιώνω μέ κανέναν τρόπο πού παρέμεινα σταθερός στή συνείδησή μου· τό καλό πού προέκυψε ύπεροχεί κατά πολὺ τῆς δυσαρέσκειας πού βίωσα.

Μερικές παλιές ἀποφάσεις, βασισμένες σέ ψευδεῖς παρουσιάσεις τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, παρηγαν ἀποτελέσματα πού μοιάζουν σχεδόν μή ἀναστρέψιμα. Ἀκόμα νιώθω μέσα μου ἔνα αἴσθημα κενοῦ κάθε φορά πού σκέφτομαι ὅτι ἀφήνω πίσω μου μιά σύζυγο χωρίς γιό ἢ κόρη νά τῆς παρέχει συναισθηματική ύποστήριξη καί παρηγοριά. Ἀλλά ύπάρχει ἔνα μέλλον πέρα από αὐτό τό ἀμεσο μέλλον, καί ύπάρχει ἐλπίδα σ' αὐτό τό μέλλον καί τίς θεῖες ύποσχέσεις σχετικά μ' αὐτό, πού γαληνεύουν τήν καρδιά.

Παρότι δρίσκω μερικές ἀπό τίς πράξεις τους ἀκατανόητες, δέν νιώθω πιά ὅτι μοῦ ἐπιτρέπεται, ἢ ὅτι ἔχω τήν τάση, νά κοίνω τά ἄτομα πού μέ ἀπέρριψαν, περισσότερο ἀπ' ὅτι νιώθω ὅτι ἐκεῖνα εἶχαν τό δικαίωμα νά κρίνουν ἐμένα. Θά εὐχόμουν εἰλικρινά νά μποροῦσε τό μέλλον νά τούς φέρει καλύτερες μέρες, ἐπειδή νιώθω ὅτι θά μποροῦσαν νά κάνουν τόσα πολλά πράγματα πού θά διεύρυναν τήν ἀντίληψή τους καί τίς ζωές τους, καί θά ἔκαναν τίς μέρες τους πολύ περισσότερο πλούσιες, μέ τρόπους πιό μεστούς νοήματος.

Ἐλπίζω ὅτι ἔχω διδαχθεῖ ἀπό λάθη τοῦ παρελθόντος καί, παρότι σίγουρα θά κάνω κι ἄλλα, εὐελπιστῶ ὅτι τουλάχιστον θά ύπάρξει βελτίωση, γιά τό καλό τῶν ἄλλων, ὅπως ἐπίσης καί τό δικό μου. Λυπάμαι πού δέν μπορῶ νά ἀπολογηθῶ προσωπικά σέ κάποιους πού ἔβλαψα μέ τόν ἔνα ἢ τόν ἄλλο τρόπο, ὅμως προσεύχομαι νά μήν ἐπέλθει μόνιμη ζημιά κι ἐμπιστεύομαι τήν πρόνοια τοῦ Θεοῦ στούς τομεῖς αὐτούς πού εἶναι πέρα ἀπό τίς

37. Ἔδρ. 13:6, NIB. Ἀρχαῖο κείμενο: «*Ἄστε θαρρούντας ἡμᾶς λέγειν· Κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;*»

δυνατότητές μου νά κάνω τό ότιδήποτε. Έλπίζω τά έναπομείναντα χρόνια της ζωῆς μου νά δοῦν ένα δαθμό εἰρήνης για τή σύζυγό μου κι ἐμένα, καί τίς εὐλογίες τοῦ Θεοῦ στίς ἀπό κοινοῦ προσπάθειές μας νά τόν ὑπηρετοῦμε δλες τίς ἡμέρες μας.

Μετά τή συνοπτική του ἐκδίωξη ἀπό τά διεθνή Κεντρικά Γραφεῖα, δ "Εντουαρντ Ντάνλαπ πέρασε ἀπό τήν Ἀλαμπάμα καθ' ὅδόν πρός τήν πόλη τῆς Ὁκλαχόμα καί τή ζωή πού ξεκινοῦσε καί πάλι ἐκεῖ σέ ἡλικία ἔξήντα ἐτῶν. "Οταν μιλήσαμε, εἶπε: «Μοῦ φαίνεται ὅτι ὅλο κι ὅλο πού μπορεῖ νά κάνει κανείς εἶναι νά προσπαθεῖ νά ζεῖ χριστιανικά καί νά βοηθᾶ τούς ἀνθρώπους μέσα στήν ὅποια σφαῖρα ἐπιρροῆς ἔχει κανονικά. "Ολα τά ὑπόλοιπα εἶναι στά χέρια τοῦ Θεοῦ».

Τελικά χρειάστηκε νά διακόψει τήν ἐργασία του ώς ταπετσέρης λόγω ἡλικίας, ἀλλά συνέχισε νά συντηρεῖ τόν ἑαυτό του καί τή σύζυγό του μέ κοσμική ἐργασία μέχρι πού πέρασε γιά τά καλά τά 80. Παρέμεινε πνευματικά δραστήριος, τόσο λόγω τῆς οἰκιακῆς μελέτης τῆς Βίβλου μέ ἄλλους στήν περιοχή του ὅσο καί μέσω ἀλληλογραφίας μέ ἀνθρώπους πού τοῦ ἔγραφαν ἀπό τίς Η.Π.Α. καί ἀπό ἄλλες χῶρες. Δέν ἔξεφρασε λύπη καί ἥ πίστη του ἐνδυναμώθηκε ἀπό αὐτή τήν ἐμπειρία. Πέθανε σέ ἡλικία 89 ἐτῶν, τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1999.

Καθώς γράφω τώρα (τό 2004), εἶμαι 82 ἐτῶν. Χαίρομαι, ὅπως ἔκανε κι ὁ "Εντ, τά πλούσια ὀφέλη πού φέρνει ἥ χριστιανική ἐλευθερία, τή στενότερη σχέση μέ τόν Θεό καί τόν Υἱό Του πού ἥ ἐλευθερία αὐτή καθιστᾶ δυνατή. Ἀρχικά ἔνιωθα ὅτι τό μόνο πού μέ λυποῦσε ἦταν πού δέν ἔφτασα στήν συνειδητοποίηση στήν ὅποια ἔφτασα σέ μικρότερη ἡλικία στή ζωή μου – ἵσως μία δεκαετία νωρίτερα (στήν ἡλικία τῶν 47 ἀντί τῶν 57) – ὀπότε τό νά κάνω ἔνα καινούργιο ἔκπληκτο μπορεῖ νά ἦταν λιγότερο δύσκολο. "Οταν τό σκέφτηκα, ἀναγνώρισα ὅτι ἀν εἶχε συμβεῖ ἔτσι, δέν θά εἶχα τήν ἐμπειρία νά περάσω πολλά χρόνια στό Κυνηγεονῶν Σῶμα καί νά ἀποκτήσω τήν ἀποψη πού μπόρεσα ν' ἀποκτήσω μέσα ἀπό αὐτό, κάτι δυνητικά ὠφέλιμο πού θά μποροῦσε νά μεταβιβαστεῖ σέ ἄλλους, πού δέν εἶχαν αὐτή τήν ἐμπειρία.

‘Η ζωή εἶναι ἔνα ταξίδι, καί δέν μποροῦμε νά προοδεύσουμε ἀν ἐστιαζόμαστε κυρίως στό ποῦ εἴχαμε βρεθεῖ· αὐτό θά μποροῦσε νά ὁδηγήσει σέ συναισθηματική ἀδράνεια, ἢ ἀκόμα καί σέ πνευματική κατάπτωση. “Ο,τι ἔγινε, ἔγινε. Τό παρελθόν δέν μποροῦμε νά τό ἀλλάξουμε, ἀλλά τό παρόν καί τό μέλλον εἶναι πράγματα μέ τά ὅποια μποροῦμε νά ἐργαστοῦμε, νά ἐστιαστοῦμε σ’ αὐτά. Τό ταξίδι ἀναπόφευκτα περιλαμβάνει προκλήσεις, ἀλλά μποροῦμε νά βροῦμε ἐνθάρρυνση ἀπό τή γνώση ὅτι κινούμαστε πρός τά ἐμπρός, κάνοντας τουλάχιστον κάποια πρόοδο, καί μποροῦμε νά είμαστε βέβαιοι ὅτι αὐτό πού βρίσκεται μπροστά μπορεῖ νά μᾶς φέρει πληρότητα. – Ψαλμ. 5:8· Παροιμίες 3:6· 16:9· Ἱερεμίας 29:11.

“Οποιες κι ἄν μπορεῖ νά ἥταν οἱ ἴδιαίτερες περιστάσεις ὅπου βρεθήκαμε, μπορεῖ ὁ καθένας μας νά ἐμπιστευτεῖ στήν ἀλήθεια αὐτῶν τῶν λόγων τοῦ ἀποστόλου: «Γνωρίζομε ὅτι ὁ Θεός συνεργάζεται μέ ὅλους αὐτούς πού τόν ἀγαποῦν μέ τό νά κάνει ὅλα νά τούς διγοῦν σέ καλό» (Ρωμ. 8:28, JB). Μένοντας σταθεροί στή συνείδησή μας καί πιστοί στήν Κεφαλή μας, τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ, δέν ὑποφέρουμε μόνιμες ἀπώλειες, ἀλλά κερδίζουμε αὐτό πού ἔχει τεράστια καί παντοτεινή, αἰώνια ἀξία. Σίγουροι γι’ αὐτό, μποροῦμε νά νιώθουμε ὅπως ἔνιωθε ὁ ἀπόστολος:

“Ο,τι κέρδος εἴχα, τό θεώρησα ξημία γιά χάρη τοῦ Χριστοῦ... ἔνα πράγμα κάνω, λησμονώντας ὅσα βρίσκονται πίσω κι ἐπεκτεινόμενος σέ ὅσα βρίσκονται μπροστά, ἐντείνω τό τρέξιμό μου πρός τόν σκοπό, γιά τό δραδεῖο τῆς ἄνω κλήσης τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. – Φιλιπ. 3:7, 13, 14, RSV.*

---

* Ἀρχαῖο κείμενο: «ἀλλ’ ἄτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ξημίαν. ... ἐν δέ, τὰ μὲν ὅπισω ἐπιλανθανόμενος τοῖς δὲ ἐμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκω ἐπὶ τὸ δραδεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Γιά τό κεφάλαιο 3

ΕΠΙΘΥΜΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΟΥ ΚΑΡΟΛΟΥ ΤΕΪΖ - ΡΩΣΣΕΛ

”Εχοντας δωρίσει κατά καιρούς τά περασμένα χρόνια στήν «ΒΙΒΛΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΛΛΑΔΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΚΟΠΙΑ» ὅλα τά προσωπικά μου ὑπάρχοντα ἐκτός ἀπό ἓνα μικρό προσωπικό λογαριασμό μέ περίπου διακόσια δολλάρια στήν Τράπεζα Exchange National Bank στό Πίτσμπουργκ (Pittsburgh), ὁ ὅποιος θά παραδοθεῖ νόμιμα στήν σύζυγό μου ἐφ' ὅσον αὐτή συνεχίζει νά εἶναι ἐν ζωῇ μετά τόν θάνατό μου, ἔχω μόνο ἀγάπη καὶ Χριστιανικές καλές εὐχές νά ἀφήσω σέ ὅλα τά ἀγαπητά μέλη τῆς οἰκογένειας τοῦ Οἴκου τῆς Βίβλου – καί τούς ὑπόλοιπους ἀγαπητούς “συν-ἔργατες” στό «ἔργο τοῦ ἀγροῦ» – ναί, σέ ὅλους τοῦ οἴκου τῆς πίστεως, σέ κάθε τόπο, πού ἐπικαλοῦνται τό ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ὡς Λυτρωτῆ τους.

Πάντως, τήν πράξη δωρεᾶς τῆς ἐφημερίδας ΣΚΟΠΙΑ ΤΗΣ ΣΙΩΝ, τοῦ ἐντύπου ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ, τῶν πνευματικῶν δικαιωμάτων τῶν βιβλίων ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΤΗΣ ΑΥΓΗΣ ΤΗΣ ΧΙΛΙΕΤΗΡΙΔΑΣ καί διαφόρων ἄλλων βιβλιαρίων, βιβλίων μέ ὑμνους κ.ἄ. στήν ΒΙΒΛΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΛΛΑΔΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΚΟΠΙΑ, τήν ἔκανα μέ τήν ροτή ἀνεπίσημη συμφωνία ὅτι θά εἶχα πλήρη ἔλεγχο ὅλων τῶν ἐννόμων συμφερόντων αὐτῶν τῶν ἐκδόσεων κατά τή διάρκεια τῆς ζωῆς μου, καί ὅτι μετά τήν ἐκδημία μου θά ἐπερπετή διαχειρισή τους νά γίνει σύμφωνα μέ τίς ἐπιθυμίες μου. Τώρα, μέ τό παρόν, ἐκθέτω τίς ἐν λόγῳ ἐπιθυμίες – ὅσον ἀφορᾶ τήν ἀνωτέρω διαθήκη μου – ὡς ἔξης:

ΜΙΑ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΝΤΕ ΑΤΟΜΩΝ

‘Ορίζω ώστε όλοκληρη ή συντακτική εύθυνη τῆς «ΣΚΟΠΙΑΣ ΤΗΣ ΣΙΩΝ» νά περιέλθει στά χέρια μιᾶς ἐπιτροπῆς πέντε ἀδελφῶν, τούς ὅποιους προτρέπω πρός τὴν μεγίστη προσοχή καί πιστότητα πρός τὴν ἀλήθεια. ‘Ολα τά ἄρθρα πού θά ἐμφανίζονται στίς στήλες τῆς «ΣΚΟΠΙΑΣ ΤΗΣ ΣΙΩΝ» θά ἔχουν τὴν ἀπόλυτη ἔγκριση τουλάχιστον τριῶν ἐκ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν πέντε, καί παρακαλῶ ὅπως, ἀν κάποιο θέμα πού ἔγκριθηκε ἀπό τοὺς τρεῖς ἀναγνωριστεῖ ἡ ὑποτεθεῖ πώς εἶναι ἐνάντια στίς ἀπόψεις τοῦ ἐνός ἡ τῶν ἄλλων μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, τέτοια ἄρθρα νά παρακαταύνται γιά περαιτέρω σκέψη, προσευχή καί συζήτηση ἐπί τρεῖς μῆνες πρίν δημοσιευθοῦν – ώστε νά διατηρηθοῦν, στό μέτρο τοῦ δυνατοῦ, ἡ ἐνότητα τῆς πίστεως καί οἱ δεσμοί εἰρήνης μέσα στήν συντακτική διοίκηση τοῦ περιοδικοῦ.

Τά ὀνόματα τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς (μέ τίς τυχόν ἀλλαγές πού θά προκύπτουν κατά καιρούς) θά ἀναγράφονται ὅλα, σέ κάθε τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ – ἀλλά δέν θά φαίνεται καθ’ οίονδήποτε τρόπο ποιός ἔχει γράψει τά διάφορα ἄρθρα πού ἐμφανίζονται στό περιοδικό. Θά ἀρκεῖ τό γεγονός πώς εἶναι ἀναγνωρισμένο ὅτι τά ἄρθρα ἔχουν ἔγκριθεῖ ἀπό τὴν πλειοψηφία τῆς Ἐπιτροπῆς.

Δεδομένου ὅτι ἡ Ἐπιτροπή εἶναι ἥδη ὁρκισμένη σέ μένα πώς δέν θά ἐκδίδει ἄλλα περιοδικά, εἶναι ἐξ ἵσου ἀπαιτητό ἡ Ἐκδοτική Ἐπιτροπή νά μήν γράφει γιά, οὔτε νά συνδέεται μέ, ἀλλες ἐκδόσεις καθ’ οίονδήποτε τρόπο καί σέ οίονδήποτε βαθμό. ‘Ο στόχος αὐτῶν τῶν ἀπαιτήσεων εἶναι ἡ Ἐπιτροπή καί τό περιοδικό νά διαφυλαχθοῦν ἀπό κάθε πνεῦμα φιλοδοξίας ἡ ὑπεροψίας ἡ ἀρχηγίας, καί ἡ ἀλήθεια νά ἀναγνωρίζεται καί νά ἐκτιμᾶται γιά τὴν δική της ἀξία, καί ὁ Κύριος εἰδικότερα νά ἀναγνωρίζεται ὡς Κεφαλή τῆς ἐκκλησίας καί Πηγή τῆς ἀληθείας.

‘Αντίγραφα τῶν Κυριακάτικων ὅμιλιῶν μου πού δημοσιεύονται στίς ἡμερήσιες ἐφημερίδες καί πού καλύπτουν μιά περίοδο ἀρκετῶν ἐτῶν ἔχουν διαφυλαχθεῖ, καί μποροῦν νά χρησιμοποιηθοῦν ὡς ἐκδοτικό ὑλικό γιά τὴν «Σκοπιά» ἡ ὅχι, ἀναλόγως τί

Θά κρίνει ώς καλύτερο ή Ἐπιτροπή, ἀλλά τό ὄνομά μου δέν θά προσαρτάται σέ αὐτά, οὔτε θά ἀναγράφεται ή ὅποιαδήποτε ἔνδειξη σχετικά μέ τόν συγγραφέα τους.

Οἱ κατονομαζόμενοι πιό κάτω ώς μέλη τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς (κατόπιν συναινέσεώς τους) ἔχουν θεωρηθεῖ ἀπό ἐμένα ώς ἀπόλυτα πιστοί στά δόγματα τῶν Γραφῶν – εἰδικότερα στό δόγμα τοῦ Ἀντιλύτρου – πώς δέν ὑπάρχει ἀποδοχή ἀπό τόν Θεό οὔτε σωτηρία γιά τήν αἰώνια ζωή παρά μόνο μέσω τῆς πίστεως στόν Χριστό καὶ ὑπακοῆς στόν Λόγο του καὶ στό πνεῦμα αὐτοῦ. Ἐάν ὅποιοιδήποτε ἐκ τῶν κατονομαζομένων διαπιστώσουν σέ ὅποιαδήποτε στιγμή πώς δρίσκονται ἐκτός ἀρμονίας μέ τόν ὅρο αὐτόν, θά ἔχουν παραβιάσει τίς συνειδήσεις τους καὶ κατά συνέπεια θά ἔχουν διαπράξει ἀμάρτημα ἃν συνεχίσουν νά παραμένουν μέλη τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιστροπῆς αὐτῆς – γνωρίζοντας πώς, πράττοντας αὐτό, θά ἥταν ἐνάντια στό πνεῦμα καὶ τήν πρόθεση τοῦ ὅρου αὐτοῦ.

Ἡ Ἐκδοτική Ἐπιτροπή εἶναι αὐτο-διαιωνιζόμενη, ἥτοι, στήν περίπτωση πού κάποιο μέλος ἀποδιώσει ἡ παρατηθεῖ, θά εἶναι χρέος τῶν ὑπολοίπων νά ἐκλέξουν τόν διάδοχό του, ὥστε τό περιοδικό ποτέ νά μήν ἔχει τεῦχος χωρίς πλήρη Ἐκδοτική Ἐπιτροπή ἐκ πέντε μελῶν. Ἐπιβάλλω στήν ἐπιτροπή μεγάλη προσοχή στό ζήτημα τῆς ἐκλογῆς νέων μελῶν· ἡ ἀγνότητα ζωῆς, ἡ σαφήνεια ἐν τῇ ἀληθείᾳ, ὁ ζῆλος γιά τόν Θεό, ἡ ἀγάπη γιά τούς ἀδελφούς καὶ ἡ πιστότητα στόν Λυτρωτή πρέπει νά εἶναι τά κυρίαρχα χαρακτηριστικά ἐκείνων πού ἐκλέγονται. Ἐπί πλέον τῶν πέντε πού κατονομάζονται γιά τήν ἐπιτροπή, κατονομάζω καὶ πέντε ἄλλους, ἀπό τούς ὅποιους θά προτιμοῦσα νά γίνεται ἡ ἐκλογή γιά τυχόν χηρεύουσες θέσεις στήν Ἐκδοτική Ἐπιτροπή, πρίν ἐπεκταθοῦν σέ ἀνοικτή ἐπιλογή – ἐκτός ἃν, στό ἐνδιάμεσο, μεταξύ συντάξεως τῆς παρούσας Διαθήκης καὶ τοῦ χρόνου τοῦ θανάτου μου, συμβεῖ κάτι πού νά φαίνεται νά ὑπαγορεύει πώς αὐτοί εἶναι λιγότερο ἐπιθυμητοί ἡ πώς ἄλλοι εἶναι περισσότερο ἐπιθυμητοί γιά νά πληροῦν τίς προαναφερόμενες χηρεύουσες θέσεις. Τά ὄνόματα τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι τά ἀκόλουθα:

ΟΥΙΛΛΙΑΜ Ε. ΠΕΗΤΖ (WILLIAM E. PAGE),
 ΟΥΙΛΛΙΑΜ Ε. ΒΑΝ ΑΜΠΟΥΡΓΚ
 (WILLIAM E. VAN AMBURGH),
 ΧΕΝΡΥ ΚΛΕΪ ΡΟΚΓΟΥΕΛ (HENRY CLAY ROCKWELL),
 Ε. Γ. ΜΠΡΕΝΙΣΟΝ (E.W. BRENNISON),
 Φ. Χ. ΡΟΜΠΙΣΟΝ (F.H. ROBISON).

Τά δνόματα τῶν πέντε πού ἐγώ προτείνω ώς πιθανόν ἀπό τούς πλέον κατάλληλους γιά τήν πλήρωση τῶν κενῶν θέσεων στήν Ἐκδοτική Ἐπιτροπή, εῖναι οἱ ἀκόλουθοι: Ἀ. Ἐ. Μπέρτζες (A.E.Burgess), Ρόμπερτ Χίρσ (Robert Hirsch), "Αιζακ Χόσκινς (Isaac Hoskins), Τζ. Χ. Φίσερ (Σκράντον) (Geo. H. Fisher (Scranton)), Τζ. Φ. Ρόθερφορντ (J.F. Rutherford), Δρ. Τζών "Εντγκαρ (Dr. John Edgar).

Ἡ ἀκόλουθη ἀνακοίνωση θά ἐμφανιστεῖ σέ κάθε τεῦχος τῆς «ΣΚΟΠΙΑΣ», ἀκολουθούμενη ἀπό τά δνόματα τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς:

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ τῆς «ΣΚΟΠΙΑΣ ΤΗΣ ΣΙΩΝ»

Τό περιοδικό αὐτό ἐκδίδεται ὑπό τήν ἐπίβλεψη μᾶς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς, τουλάχιστον τρία μέλη τῆς ὅποιας ὁφείλουν νά ἔχουν διαβάσει καί ἀποδεχθεῖ ώς ΑΛΗΘΕΙΑ τό κάθε ἔνα καὶ ὅλα τά ἀρθρα πού ἐμφανίζονται στίς στήλες αὐτές. Τά δνόματα τῆς Ἐπιτροπῆς πού τώρα ὑπηρετοῦν εἶναι: (ἀκολουθοῦν τά δνόματα).

Σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τήν ἀποζημίωση, νομίζω πώς εἶναι συνετό νά διατηρηθεῖ ἡ τακτική πού τηρεῖ ἡ Ἐταιρεία ἀπό τό παρελθόν ώς πρός τούς μισθούς – ἢτοι, νά μήν δίνεται κανένας, καί μόνο κάποιες λογικές δαπάνες νά ἐπιτρέπονται σέ ἐκείνους πού ὑπηρετοῦν τήν Ἐταιρεία ἡ τό ἔργο της καθ' οίονδήποτε τρόπο. Συνάδοντας μέ τήν τακτική τῆς Ἐταιρείας, προτείνω οἱ παροχές γιά τήν Ἐκδοτική Ἐπιτροπή, ἡ γιά τούς τρεῖς πού θά ἔχουν ἐνεργό ἀπασχόληση, νά ἀποτελοῦνται ἀπό ὅχι περισσότερο ἀπό παροχή τροφῆς καί στέγης καί δέκα δολλάρια μηνιαίως, μέ ἔνα λογικό ἐπίδομα γιά σύζυγο ἡ τέκνα ἡ ἄλλα συντηρούμενα μέλη, ώς ἐπιδότηση πού τό Διοικητικό Συμβούλιο τῆς Ἐταιρεί-

ας θά κρίνει ώς άρμοξουσα, δίκαιη, λογική ώστε νά μήν υπάρχει πρόβλεψη γιά συσσώρευση χρημάτων.

Ἐπιθυμῶ ὅπως τό ἔντυπο «ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ» συνεχίσει νά ἐμφανίζεται ὅπως τώρα, στόν βαθμό πού οἱ δυνατότητες διανομῆς καὶ οἱ νόμοι τοῦ τόπου τό ἐπιτρέπουν, καὶ τά τεύχη του νά ἀπαρτίζονται ἀπό ἐπανεκτυπώσεις ἀπό παλαιά τεύχη τῆς «Σκοπιᾶς» ἢ ἀπό ἀποσπάσματα ὁμιλιῶν μου, ἀλλά χωρίς νά ἐμφανίζεται ὅποιοδήποτε ὄνομα σέ σχέση μέ τό θέμα, ἐκτός ἀν αὐτό ζητηθεῖ ἐκ τοῦ Νόμου.

Εἶναι ἐπιθυμία μου νά ἰσχύσουν οἱ ἴδιοι κανόνες στίς γερμανικές, τίς γαλλικές, τίς ιταλικές, τίς δανέζικες καὶ τίς σουηδικές ἢ ἄλλες ξενόγλωσσες ἐκδόσεις πού ἐλέγχονται ἢ στηρίζονται ἀπό τήν «ΒΙΒΛΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΛΛΑΔΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΚΟΠΙΑ».

Ἐπιθυμῶ ὅπως ἔνα ἀντίγραφο τοῦ παρόντος ἐγγράφου σταλεῖ σέ κάθε ἔνα ἀπό τά ἀτομα τοῦ ὅποίου τό ὄνομα ἔχει ἐμφανιστεῖ ώς σχετιζόμενο μέ τήν Ἐκδοτική Ἐπιτροπή, ἢ σέ ὅσους ἀναφέρονται στήν λίστα ἀπό τήν ὅποία μποροῦν νά ἐκλεγοῦν ἄλλοι τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς γιά νά συμπληρωθοῦν κενά, καθώς ἐπίσης καὶ σέ κάθε μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς «ΒΙΒΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΥΛΛΑΔΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΚΟΠΙΑ». Αὐτό θά γίνει ἀμέσως μετά τήν ἀνακοίνωση τοῦ θανάτου μου, ώστε ἐντός μίας ἑδομάδος, εἰ δυνατόν, τά ἀτομα πού θά ὀνομαστοῦν ώς ἀπαρτίζοντα τήν Ἐκδοτική Ἐπιτροπή νά γίνουν γνωστά, οἱ δέ κοινοποιήσεις τους νά ἀπευθύνονται πρός τόν Ἀντιπρόεδρο τῆς ΒΙΒΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΥΛΛΑΔΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΚΟΠΙΑ – ὅποιονδήποτε κατέχει τήν θέση αὐτή τήν δεδομένη στιγμή. Οἱ ἀποκρίσεις ἔκεινων πού θά διορισθοῦν θά εἶναι σαφεῖς καὶ ἐνδεικτικές τῆς ἀποδοχῆς ἢ τῆς ἀπόρριψης ἀπό τούς ἴδιους τῶν προβλέψεων καὶ τῶν ὅρων πού ἔχουν διατυπωθεῖ. Θά δοθεῖ ἐπαρκής χρόνος στούς ἀναφερόμενους πού τυχόν ἀπουσιάζουν ἀπό τήν πόλη ἢ τήν χώρα. Ἐν τῷ μεταξύ, τό ύπόλοιπο τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκ τουλάχιστον τριῶν μελῶν θά προχωρήσει στά καθήκοντά του ώς ἐκδότες. Θά εἶναι καθήκον τῶν ἀξιωματούχων τῆς Ἐταιρείας νά καλύψουν τά ἀπαραίτητα ἔξοδα τῶν μελῶν αὐτῶν τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ νά τά διοηθήσουν στά καθήκοντά τους μέ

κάθε δυνατό τρόπο, σύμφωνα μέ τίς δεσμεύσεις πού ἀνέλαβαν ἀπεναντί μου σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό.

”Εχω ἥδη δωρίσει στή «ΒΙΒΛΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΛΛΑΔΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΚΟΠΙΑ» ὅλες μου τίς μερίδες ψήφων σ’ αὐτήν, τοποθετώντας τες εἰς χείρας πέντε πληρεξουσίων, ὡς ἀκολούθως: ἀδελφή Ἐ. Λουίζ Χάμιλτον (E. Louise Hamilton), ἀδ. Ἀλμέτα Μ. Νέησον Ρόμπισον (Almeta M. Nation Robison), ἀδ. Τζ. Τζ. Χέρ (J.G. Herr), ἀδ. Κ. Τόμλινς (C.Tomlins), ἀδ. Ἀλις Γκ. Τζέημς (Alice G. James).

Οί πληρεξούσιες αὐτές θά ὑπηρετοῦν διά δίου. Στήν περίπτωση θανάτων ἢ παραιτήσεων, οἱ διάδοχοί τους θά ἐπιλεγοῦν ἀπό τούς Διοικητές τῆς ΒΙΒΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΥΛΛΑΔΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΚΟΠΙΑ καὶ τήν Ἐκδοτική Ἐπιτροπή καὶ τούς ὑπόλοιπους πληρεξούσιους, κατόπιν προσευχῆς γιά θεϊκή καθοδήγηση.

Τώρα ὁρίζω νά παραπέμπεται καὶ νά ἀποπέμπεται ἀπό τήν Ἐκδοτική Ἐπιτροπή ὅποιο μέλος της δρεθεῖ ἀνάξιο τῆς θέσεώς του γιά λόγους εἴτε δογματικούς εἴτε ἀμέλειας ἐκτέλεσης ἥθικοῦ καθήκοντος.

Τουλάχιστον τρία ἀτομα τοῦ Συμβουλίου πρέπει νά συνεργαστοῦν γιά νά συγκροτήσουν τίς κατηγορίες, καὶ τό Συμβούλιο Κρίσεως ἐπί τοῦ ζητήματος θά ἀπαρτίζεται ἀπό τούς πληρεξούσιους τῆς ΒΙΒΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΥΛΛΑΔΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΚΟΠΙΑ, τίς πέντε πληρεξούσιες πού θά ἐλέγχουν τίς ψήφους μου, καθώς καὶ τήν Ἐκδοτική Ἐπιτροπή, μέ ἔξαίρεση τοῦ κατηγορούμενου. Ἀπό τά δεκαέξι αὐτά μέλη, τουλάχιστον δεκατρία πρέπει νά είναι ὑπέρ τῆς παραπομπῆς καὶ ὀποπομπῆς γιά νά ἐφαρμοστεῖ.

(359-360) Η ΣΚΟΠΙΑ ΤΟΥ ΠΥΡΓΟΥ

Μπρούκλιν, Ν. Υόρκη

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΗΔΕΙΑ

”Επιθυμῶ νά ταφῶ στό τεμάχιο γῆς ἵδιοκτησίας τῆς Ἐταιρείας μας, στό Κοιμητήριο Ρόουζγουντ Γιουνάιτεντ (Rosewood United), καὶ ὅλες τίς λεπτομέρειες σχετικά μέ τήν ἐπικήδεια τε-

λετή τίς ἀφήνω στήν φροντίδα τῆς ἀδελφῆς μου, κας Μ. Μ. Λάντ (M. M. Land) καί τῶν θυγατέρων της, "Αλις καί Μέν (Alice καί May) – ἡ ὅποιας ἐξ αὐτῶν δρίσκεται ἐν ζωῇ μετά τὸν θάνατό μου – μὲ τὴν δοκίθεια καί συνεργασία τῶν ἀδελφῶν, καθ' ὅτι ἵσως αὐτοί τό ζητήσουν.

Ἄντι τῆς κοινῆς ἐκφώνησης κηδείας, ἐπιθυμῶ νά κανονίσουν ὅστε ἔνας ἀριθμός ἀδελφῶν, πού νά εἶναι ἔμπειροι στίς δημόσιες ὁμιλίες, νά κάνουν ὁ καθένας ἀπό λίγα σχόλια, προκειμένου ἡ τελετή νά γίνει ὅσο τὸ δυνατόν πιο ἀπλή καί ἀνέξοδη, καί νά λάβει χώρα στό Παρεκκλήσι τῆς Αἴθουσας τῆς Βίβλου (Bible House Chapel) ἡ σέ ὅποιον ἄλλον τόπο θεωρηθεῖ ἐξ ἵσου ἡ περισσότερο κατάλληλος.

Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΑΓΑΠΗΣ

Στήν ἀγαπημένη μου οἰκογένεια «Μπέθελ», συλλογικά καί ἀτομικά, ἀφήνω τίς καλύτερές μου εὐχές, εὐχόμενος γι' αὐτούς τήν εὐλογία τοῦ Κυρίου, ἡ ὅποια μᾶς κάνει πλούσιους καί δέν μᾶς προσθέτει οὐδεμία θλίψη. Τό ᾧδιο εὔχομαι, μέ μία ἀκόμα εὐρύτερη κίνηση, πρός ὅλόκληρη τήν οἰκογένεια τοῦ Κυρίου σέ κάθε τόπο – εἰδικά σέ ἐκείνους πού χαίρουν ἐν τῇ ἀληθείᾳ τῆς συγκομιδῆς. Σᾶς ἴκετεύω ὅλους νά συνεχίσετε νά προοδεύετε καί νά αὐξάνεσθε σέ χάρη, σέ γνώση καί πάνω ἀπ' ὅλα σέ ἀγάπη, τόν μεγάλο καρπό τοῦ πνεύματος στίς πολλές ποικίλες του μιօρφές. Σᾶς προτρέπω στήν ταπεινοφροσύνη, ὅχι μόνο πρός τόν κόσμο, ἀλλά καί μεταξύ σας: στήν ὑπομονή μεταξύ σας καί μέ ὅλους τούς ἀνθρώπους, στήν εὐγένεια πρός ὅλους, στήν ἀδελφική καλοσύνη, στήν ἀγιότητα, στήν ἀγνότητα. Σᾶς ὑπενθυμίζω, πώς ὅλα αὐτά εἶναι ἀπαραίτητα γιά μᾶς – ἀπαραίτητα, προκειμένου νά ἀποκτήσουμε τήν ὑπερσχημένη βασιλεία – καί πώς ὁ Ἀπόστολος μᾶς ἔχει διαβεβαιώσει πώς ἂν τά κάνουμε αὐτά τά πράγματα, ποτέ δέν θά ἀστοχήσουμε, ἀλλά πώς «θά μᾶς χορηγηθεῖ ἀπλετα ἡ εἴσοδος στήν αἰώνια βασιλεία τοῦ Κυρίου μας καί Σωτήρα Ἰησοῦ Χριστοῦ.»

Εἶναι ἐπιθυμία μου ὅπως αὐτή ἡ τελευταία μου Ἐπιθυμία καί Διαθήκη δημοσιευθεῖ στήν ἔκδοση τῆς «ΣΚΟΠΙΑΣ» πού

Θά κυκλοφορήσει μετά τόν θάνατό μου.

‘Η ἐλπίδα μου γιά τόν ἑαυτό μου, καθώς καὶ γιά ὅλον τόν ἀγαπητό Ἰσραήλ τοῦ Θεοῦ, εἶναι πώς θά συναντηθοῦμε σύντομα, γιά νά μήν χωρίσουμε ξανά, στήν πρώτη ἀνάσταση, στήν παρουσία τοῦ Κυρίου, ἐκεῖ ὅπου δρίσκεται ἡ πληρότητα τῆς χαρᾶς εἰς τόν αἰώνα. Θά εἴμαστε ίκανοποιημένοι ὅταν ξυπνήσουμε στό καθ’ όμοιώσιν του.

«Μεταμορφούμενοι, ἀπό δόξα σέ δόξα»
(‘Υπογεγοημένο) Κάρολος Τέιζ Ρωσσελ.

ΕΚΔΟΘΕΝ ΚΑΙ ΔΗΛΩΘΕΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΟΝΤΑΙ:

ΜΕΥΦ. ΛΑΝΤ

ΑΛΜΕΤΑ Μ. ΝΕΗΣΟΝ

ΔΩΡΑ Μ. ΓΟΥΑΪΤΧΑΟΥΣ

Συντάχθηκε στό Ἀλλεγκένυ Πενσυλβανίας, 29 Ἰουνίου
1907.

Τό προηγούμενο ἔγγραφο εἶναι ἡ διαθήκη πού προετοίμασε
ὁ Κάρολος Τέιζ Ρωσσελ, ἰδρυτής τῆς Ἐταιρείας τῆς Σκοπιαῖς
τοῦ Πύργου καί τοῦ περιοδικοῦ της, ὅπως δημοσιεύθηκαν στή
Σκοπιά τοῦ Πύργου τῆς 1ης Δεκεμβρίου 1916.

Γιά τό κεφάλαιο 5

Ακολουθοῦν παραγραφοὶ ἀπό τὴν «Σκοπιά» τῆς 1ης Μαΐου 1996, πού παρουσιάζει ἀντιστροφή τῆς θέσης σχετικά μὲ τὸ ζήτημα τῆς «ἐναλλακτικῆς θητείας» τὸ διποῖο πραγματεύθηκε τό Κεφάλαιο 5.

Κοινωνική Υπηρεσία

¹⁶ Ωστόσο, υπάρχουν χώρες διού το Κράτος, αν και δεν επιτρέπει την απαλλαγή για τους διακόνους (Θρησκευτικούς λειτουργούς), αναγνωρίζει, δημοσίως, διαφορικά άτομα ίσως αρνηθεύν τη στρατιωτική υπηρεσία. Πολλές από αυτές τις χώρες έχουν κάνει προμήθεια ώστε να μην εξαναγκάζονται να προσφέρουν στρατιωτική υπηρεσία τέτοια άτομα που έχουν συνειδητικές αντιοφθορές.

Σε ορισμένα μέρη, η απαιτούμενη κοινωνική υπηρεσία, όπως η επωφελής εργασία στην κοινότητα, θεωρείται μη στρατιωτική υπηρεσία για το Κράτος. Θα μπορούσε να αναλάβει τέτοια υπηρεσία ένας αφιερωμένος Χριστιανός; Και πάλι, ο αφιερωμένος, βαφτισμένος Χριστιανός θα πρέπει να πάρει τη δική του απόφαση με βάση τη Γραφικά εκπαιδευμένη συνείδησή του.

¹⁷ Φαίνεται ότι η υποχρεωτική υπηρεσία συντίθεται στους Βιβλικούς χρόνους. Ένα ιστορικό βιβλίο αναφέρει: «Έκτός από τους φόρους και τις οφειλές που απαιτούνται από τους κατοίκους της Ιουδαίας, υπήρχε επίσης και κάποια υποχρεωτική εργασία [άμισθη εργασία που απαιτούσαν οι δημόσιες αρχές]. Αυτός ήταν ένας αρχαίος θεσμός στην Ανατολή, τον οποίο οι ελληνιστικές και οι ρωμαϊκές αρχές συνέχισαν να διατηρούν. . . . Η Καινή Διαθήκη, επίσης, αναφέρει παραδείγματα υποχρεωτικής εργασίας στον Ιούδα, πράγμα που δείχνει πόσο διαδεδομένη ήταν. Σε αρμονία με αυτό το έθιμο, οι στρατιώτες επέβαλαν στον Σιλωνα από την Κυρήνη να μεταφέρει το σταυρό [το ξύλο του βασανισμού] του Ιησού (Ματθαίος 5:41·27:32·Μάρκος 15:21·Λουκάς 23:26].»

¹⁸ Παρόμοια, το Κράτος ή οι τοπικές αρχές απαιτούν από τους πολίτες σε μερικές χώρες σήμερα να συμμετέχουν σε διάφορες μορφές κοινωνικής υπηρεσίας. Μερικές φορές αυτό αφορά ένα συγκεκριμένο έργο, όπως είναι το σκάψιμο πηγαδιών ή η κατασκευή δρόμων· μερικές φορές αυτό γίνεται σε τακτική βάση, όπως είναι η εβδομαδιαία συμμετοχή στον καθαρισμό δρόμων, σχολείων ή νοσοκομείων. Όταν αυτή η κοινωνική υπηρεσία αποσκοπεί στο καλό της κοινότητας και δεν συνδέεται με την ψευτική θρησκεία ούτε είναι κατά κάποιον άλλον τρόπο απαράδεκτη για τη συνείδηση των Μαρτύρων του Ιεχωβά, εκείνοι συχνά συμμορφώνονται. (1 Πέτρου 2:13-15) Αυτό συνήθως οδηγεί σε θαυμάσια μαρτυρία, και μερικές φορές έχει αποστομώσει εκείνους που κατηγορούν ψευδώς τους Μάρτυρες ότι είναι αντικυβερνητικά στοιχεία.—Παράβαλε Ματθαίος 10:18.

¹⁹ Τι γίνεται, δώρως, αν το Κράτος απαιτεί να εκτελέσει ο Χριστιανός επί κάποια περίοδο χρόνου κοινωνική υπηρεσία που αποτελεί μέρος υπηρεσίας για το Κράτος υπό πολιτική διοίκηση; Και πάλι, οι

Χριστιανοί πρέπει να πάρουν τη δική τους απόφαση, η οποία να βασίζεται σε μια πληροφορημένη συνείδηση. «Όλοι θα σταθούμε μπροστά στη δικαστική ἔδρα του Θεού». (Ρωμαίους 14:10) Οι Χριστιανοί που αντιμετωπίζουν κάποια απαίτηση του Καισαρα θα πρέπει να μελετήσουν με προσευχή το ζήτημα και να κάνουν στοχασμούς γύρω από αυτό.* Ισως επίσης είναι σοφό να το συζητήσουν με ώριμους Χριστιανούς στην εκκλησία. Κατόπιν, πρέπει να πάρουν μια προσωπική απόφαση.—Παροιμίαι 2:1-5; Φιλιππησίους 4:5.

²⁰ Καθώς ασχολούνται με αυτή την έρευνα, οι Χριστιανοί θα λάβουν υπόψη τους μερικές Γραφικές αρχές. Ο Παύλος είπε ότι πρέπει να είμαστε «υπάκουοι σε κυβερνήσεις και εξουσίες αναγνωρίζοντάς τες ως ἀρχοντες, . . . ἔτοιμοι για κάθε καλὸν ἔργο . . . λογικοὶ, δείχνοντας κάθε πραδητὰ προς δλοὺς τους ανθρώπους». (Τίτο 3:1, 2) Συγχρόνως, θα ήταν καλὸν να εξετάσουν οι Χριστιανοί το προτεινόμενο κοινωνικό ἔργο. Αν το δεχτούν, θα είναι σε θέση να διατηρήσουν Χριστιανική ουδετερότητα; (Μιχαίας 4:3, 5; Ιωάννης 17:16) Μήπως θα τους αναμείξει αυτό με κάποια μορφή της ψευτικής θρησκείας; (Αποκάλυψη 18:4, 20, 21)

* Βλέπε τη Σκοπιά 15 Αυγούστου 1964, σελίδα 500, παράγραφο 21.

Μήπως η εκτέλεσή του θα τους εμποδίσει ή θα τους περιορίσει σε παράλογο βαθμὸν απὸ τὴν εκπλήρωση τῶν Χριστιανικῶν τους ευθυνῶν; (Ματθαίος 24:14; Εβραιούς 10:24, 25) Από τὴν ἄλλη μεριά, θα είναι σε θέση να εξακολουθήσουν να κάνουν πνευματικὴ πρόδοο, ίσως ακόμη και συμμετέχοντας στὴν ολοχρόνια διακονία ενδόσω θα εκτελούν τὴν απαίτουμενη υπηρεσία;—Εβραιούς 6:11, 12.

²¹ Τι θα γίνει αν οι ειλικρινεῖς απαντήσεις του Χριστιανού σε αυτά τα ερωτήματα τὸν σδηγῆσουν στὸ συμπέρασμα ότι η κοινωνικὴ υπηρεσία για τὸ Κράτος είναι «καλὸν ἔργο» τὸ οποίο μπορεῖ να εκτελέσει υπακούοντας στὶς εξουσίες; Αυτὸν είναι δικῆ του απόφαση ενώπιον του Ιεχωβᾶ. Οι διορισμένοι πρεσβύτεροι και οι ἄλλοι θα πρέπει να σεβαστούν πλήρως τὴ συνείδηση του αδελφοῦ και να συνέχισουν να τὸν βλέπουν ως Χριστιανὸν με καλὴ υπόσταση. Αν, δώμας, κάποιος Χριστιανός θεωρεῖ

δτι δεν μπορεί να εκτελέσει αυτή την κοινωνική υπηρεσία, η άποψή του πρέπει επίσης να γίνει σεβαστή. Και αυτός επίσης παραμένει σε καλή υπόσταση και θα πρέπει να λαβαίνει στοργική υποστήριξη.—1 Κορινθίους 10:29· 2 Κορινθίους 1:24· 1 Πέτρου 3:16.

²²Ως Χριστιανοί, δεν θα σταματήσουμε να αποδίδουμε «ος εκείνον που ζητάει την τιμή, την τιμή». (Ρωμαίους 13:7) Θα σεβόμαστε την ευταξία και θα επιδιώκουμε να είμαστε ειρηνικοί, νομοταγείς πολίτες. (Ψαλμός 34:14) Μπορούμε ακόμη και να προσευχόμαστε «σχετικά με βασιλιάδες και δλους εκείνους που είναι σε υψηλές θέσεις» δταν αυτοί οι άνθρωποι καλούνται να πάρουν αποφάσεις που επηρεάζουν τη Χριστιανική μας ζωή και το έργο μας. Ως αποτέλεσμα του δτι αποδίδουμε αυτά που είναι του Καίσαρα στον Καίσαρα, ελπίζουμε δτι θα «ζούμε εμείς μια ήρεμη και ήσυχη ζωή με πλήρη θεοσεβή αφοσίωση και σοβαρότητα». (1 Τιμόθεο 2:1, 2) Πάνω από όλα, θα συνεχίσουμε να κηρύξτουμε τα καλά νέα της Βασιλείας ως τη μόνη ελπίδα της ανθρωπότητας, αποδίδοντας ευσυνείδητα αυτά που είναι του Θεού στον Θεό,

Γιά λόγους σύγκρισης, παρατίθενται έδω άποσπάσματα τοῦ 14σέλιδου ύπομνήματος πού ύπέβαλα στό Κυβερνῶν Σῶμα τό 1978. Αύτό εἶναι, προφανῶς, μόνο ἓνα μικρό μέρος τῶν στοιχείων πού παρουσιάστηκαν τότε, 18 χρόνια πρίν παραδεχτοῦν τελικά δτι ή ἐναλλακτική θήτεία πρέπει νά εἶναι θέμα συνείδησης.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΚΟΛΟΥΘΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

ΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ Η ΘΕΣΗ ΟΤΙ Η ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΘΗΤΕΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΟΡΡΙΦΘΕΙ ΑΝ Η ΔΙΑΤΑΓΗ ΝΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΟΥΜΕ ΠΡΟΕΡΧΕΤΑΙ ΑΠΟ ΜΙΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΑΡΧΗ Ή ΑΠΟ ΜΙΑ ΑΡΧΗ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΚΑΠΟΙΟΝ ΤΡΟΠΟ ΜΕ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ, ΟΠΩΣ ΕΝΑ ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΙΑΣ. ΤΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΥΝ ΑΥΤΟ ΟΙ ΓΡΑΦΕΣ;

Στό Ματθ. 5:41 λέει: «”Αν κάποιος μέ έξουσία σᾶς ἐπιτάξει σέ ύπηρεσία γιά ἓνα μίλι, πηγαίνετε μαζί του γιά δύο μίλια».

”Αλλες μεταφράσεις λένε:

«”Αν ἔνας ἀνθρωπος μέ εἶξουσία σᾶς ἀναγκάσει νά διανύσετε ἔνα μίλι, πηγαίνετε μαζί του δύο». (N.E.)

«”Αν όποιοσδήποτε σᾶς διατάξει νά πάτε ἔνα μίλι...» (JB - Βίβλος τῆς Ἱερουσαλήμ)

«Καί ὅποιος σᾶς ἀναγκάσει νά πάτε μαζί του...» (NASB - Νέα Ἀμερικανική Βίβλος)

(Οἱ ἐκδόσεις Goodspeed καὶ Berkely μεταφράζουν παρόμοια.)

‘Η ἐκφραση «σᾶς ἐπιτάξει σέ ύπηρεσία» μεταφράζει τήν ἑλληνική λέξη ἀγγαρεύω. Τά ἑλληνοαγγλικά λεξικά δίνουν δρισμούς ὅπως:

«ὑποδηλώνει ὅτι ὑποχρεώνει κάποιον νά πάει σέ ἔνα ταξίδι, νά φέρει ἔνα βάρος ἢ νά ἐκτελέσει όποιαδήποτε ἄλλη ὑπηρεσία» - Λεξικό Θέηρος (Thayers)

«[οὐσιαστικό]: στρατολογία γιά τή δημόσια ύπηρεσία ... ἐπιστρατευμένος τεχνίτης, ἐργάτης» - Λεξικό Λίντελ-Σκότ (Liddell-Scott)

«ὑποδάλλω σέ ύποχρεωτική ἐργασία» - Λεξικό Μόλτον-Μίλιγκαν (Moulton-Milligan)

«[οὐσιαστικό] ύποχρεωτική ύπηρεσία ... [ρῆμα] πιέζω σέ ύπηρεσία, ἀναγκάζω (κάποιον) νά ύπηρετε» - Πατριϊστικ Γκρήκ Λεξικόν, Ἑλληνικό Πατρολογικό Λεξικό (Patristic Greek Lexicon)

Τά σχολιολόγια τῆς Βίβλου παρουσιάζουν πληροφορίες ὅπως:

«Η λέξη στήν ἀρχική της σημασία σημαίνει ἀκριβῶς μιά νομική ἐπίταξη, ἔχοντας ληφθεῖ ἀπό τήν ύποχρεωτική ύπηρεσία πού ἐφαρμοζόταν στήν Περσία γιά τήν μεταφορά τῶν βασιλικῶν ἀποστολῶν. Σέ δευτερεύουσα ἔννοια, ὅμως, χρησιμοποιεῖται γιά κάθε ἀναγκαστική ύπηρεσία, ὅπως αὐτή τοῦ Σίμωνα τοῦ Κυρηναίου πού ύποχρεώθηκε νά μεταφέρει τό σταυρό τοῦ Κυρίου... Αὐτή ἡ ύποχρεωτική ύπηρεσία σέ ξένες κυβερνήσεις ἥταν ἴδιαίτερα ἀπεχθήκη στούς Ἐδραίους». – Σχολιολόγιο στή Βίβλο, τοῦ Κούκ (The Bible Commentary by Cook).

Τό Διεθνές Κοιτικό Σχολιολόγιο (International Critical Commentary) παραθέτει τίς Ἰουδαϊκές Ἀρχαιότητες τοῦ Ἰωσή-

που (xiii, 52 [2, 3 σέ κάποιες ἐκδόσεις]) μέ αναφορά στή χρήση τοῦ ὅρου γιά νά περιγραφεῖ «ἡ ὑποχρεωτική μεταφορά τῶν στρατιωτικῶν ἀποσκευῶν».

Ἡ Ἑλληνικὴ Καινὴ Διαθήκη (The Greek Testament), ἔνα σχολιολόγιο τοῦ Ντήν Άλφορντ (Dean Alford), ἀναφέρει: «Οἱ Ἰουδαῖοι ἐναντιώνονταν ἵδιαίτερα στήν παροχή διατεταγμένων ὑπηρεσιῶν στήν ρωμαϊκή διακυβέρνηση... Τά ἐπιστάθμα, ἡ παροχή καταλυμάτων στούς Ρωμαίους στρατιώτες καί τά ἄλογά τους ἀπό τούς Ἐρδαίους, ἥταν ἔνα εἶδος τῆς ἀγγαρείας».

Ἡ Κυκλοπαίδεια τῶν Μάκ Κλίντον καί Στρόνγκ (M'Clintock and Strong's Cyclopædia) ἀναφέρει γιά τόν Σίμωνα τόν Κυρηναῖο: «... τόν ἐπέταξαν στήν ὑπηρεσία (ἀγγάρευσαν, στρατιωτικός ὅρος) νά μεταφέρει τόν σταυρό».

Ο Ματθαῖος κατέγραψε καί τά λόγια τοῦ Ἰησοῦ (5:41) καί τή διήγηση γιά τόν Σίμωνα τόν Κυρηναῖο (27:32) χρησιμοποιώντας τόν ἕδιο ὅρο καί στίς δύο περιπτώσεις. Στή διήγηση γιά τόν Σίμωνα λέει: «Αὐτόν τόν ἄνδρα ἐπέταξαν αὐτοί σε ὑπηρεσία γιά νά σηκώσει τόν πάσσαλο βασανισμοῦ του».* Εἶναι φανερό ὅτι τό «αὐτοί» ἐδῶ ἀναφέρεται στίς στρατιωτικές δυνάμεις πού ἔφεραν σέ πέρας τήν ἐκτέλεση.

Ἐτσι, ἡ «ἐπίταξη σέ ὑπηρεσία» γιά τήν ὅποια μίλησε ὁ Ἰησοῦς μποροῦσε νά προέρχεται ἀπό στρατιωτική πηγή καί, στή μόνη συγκεκοιμένη περίπτωση πού ἀναφέρεται στήν Βίβλο, ἀποδεδειγμένα προερχόταν. Καί ὅπως ἔχουν δείξει τά Ἑλληνικά λεξικά, ὁ ὅρος δέν περιορίζεται στή μεταφορά βάρους ἡ ἀποσκευῶν. Μπορεῖ νά ἐφαρμοστεῖ σέ κάθε εἶδος καταναγκαστικῆς ὑπηρεσίας ἡ ἐργασία.

—

ΕΧΟΥΝ ΟΙ «ΑΝΩΤΕΡΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ» ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΝΑ ΚΑΛΟΥΝ ΤΟΥΣ ΥΠΗΚΟΟΥΣ ΤΟΥΣ ΝΑ ΕΚΤΕΛΕΣΟΥΝ ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ » Η ΕΡΓΟ; ΤΙ ΜΑΡΤΥΡΟΥΝ ΓΙ' ΑΥΤΟ ΟΙ ΓΡΑΦΕΣ;

* Σ.τ.Μ. Μέ τόν ὅρο «πάσσαλος βασανισμοῦ» ἐννοεῖται ὁ σταυρός τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καθώς οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἱεχωθᾶ διδάσκουν ὅτι δέν εἶχε σχῆμα σταυροειδές ἀλλά ἥταν ἔνα κάθετο ξύλο.

“Οταν ὁ Ἰσραὴλ ζήτησε ἔνα βασιλιά, ὁ προφήτης Σαμουὴλ τούς εἶπε: Αὐτά θά εἶναι τά νόμιμα δικαιώματα τοῦ βασιλιᾶ πού θά βασιλεύει σέ ἐσᾶς: Τούς γιούς σας θά τούς παίρνει καὶ θά τούς ἔχει γιά τά ἀρματά του καὶ γιά ἱππεῖς του, καὶ μερικοί θά τρέχουν μπροστά ἀπό τά ἀρματά του· καὶ θά διορίζει χιλίαρχους καὶ πεντηκόνταρχους, καὶ μερικούς νά τοῦ ὁργώνουν καὶ νά τοῦ θερίζουν τό θεορισμό του καὶ νά φτιάχνουν τόν πολεμικό του ἔξοπλισμό καὶ τόν ἔξοπλισμό γιά τά ἀρματά του. Καὶ τίς κόρες σας θά τίς παίρνει γιά μυροποιούς καὶ μαγείρισσες καὶ ἀρτοποιούς... Καὶ τούς ὑπηρέτες σας καὶ τίς ὑπηρέτοις σας καὶ τά καλύτερα βόδια σας καὶ τά γαϊδούρια σας θά τά παίρνει καὶ θά τά χοησιμοποιεῖ γιά τίς δικές του ἐργασίες (Σαμουὴλ Α' 8:10-16). Ἡ Ἰστορία δείχνει ὅτι παρόμοια ἀπαίτηση ὑπηρεσίας καὶ ἔργουν ἔχει γίνει ἀπό πολλά ἔθνη σέ ὄλες τίς περιόδους, περιλαμβανόμενου τοῦ παρόντος καιροῦ.

ΜΠΟΡΕΙ ΑΥΤΟ ΝΑ ΘΕΩΡΗΘΕΙ ΩΣ ΕΝΑ ΕΙΔΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ; Ή ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΔΕΙΧΝΟΥΝ ΟΤΙ Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΝΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗ, ΑΠΟΛΥΤΑ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΑ, ΜΟΝΟ ΣΕ ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΣΕ ΝΟΜΙΣΜΑ;

Δέν ύπάρχει ἀμφιβολία ὅτι οἱ πληρωμές σέ χρῆμα εἶναι, τώρα καὶ ἐπί κάποιο διάστημα, ἡ πιό ΣΥΝΗΘΙΣΜΕΝΗ μορφή φορολογίας. Στό μυαλό τῶν περισσότερων ἀνθρώπων ὁ ὄρος «φόρος» ἢ «εἰσφορά» φέρνει πρῶτα τή σκέψη μιᾶς πληρωμῆς σέ χρῆμα. Τό χρῆμα ἔχει τό πλεονέκτημα νά διευκολύνει τήν πληρωμή καὶ νά χρησιμοποιεῖται μέ πολλούς τρόπους, κι ἔτσι οἱ κυνηγοί ήσεις γενικά προτιμοῦν τέτοια μορφή πληρωμῆς. Ὁμως βασικά ἀπαιτοῦν αὐτό πού βλέπουν ώς «ὁδειλόμενο» σ' αὐτές, τήν ἐκπλήρωση μιᾶς ὑποχρέωσης σ' αὐτές γιά ύπηρεσίες πού ἔχουν προσφέρει. Τό ὅτι αὐτή ἡ ὑποχρέωση μπορεῖ νά ἐκπληρωθεῖ μέ τρόπους ἄλλους ἀπό τίς πληρωμές σέ χρῆμα εἶναι ἔνα θέμα πού ἔχει καταγραφεῖ, τόσο στή Βιβλική ὅσο καὶ στήν κοσμική Ἰστορία.

“Ἐτσι στό λῆμμα «tax» (τάξ, φόρος/φορολογῶ), τό Λεξικό τοῦ Παγκόσμιου Βιβλίου Έγκυροπαίδειας (World Book Encyclopedia Dictionary) δέν περιλαμβάνει μόνο αὐτόν τόν ὄρισμό:

«Χρήματα πού λαμβάνουν ἀπό τό κοινό οἱ κυνηγοί του,

γιά τό κόστος τῆς διακυβέρνησης καί τῶν δημοσίων ἔργων· χρήματα πού πληρώνουν οἱ ἄνθρωποι πρός ὑποστήριξη τῆς κυβέρνησης· διατίμηση· ἐπιβάλλω φόρο».

΄Αλλά ἐπίσης καί αὐτόν:

«”Εργο ἡ ἀγαθά πού ἀπαιτεῖ ἡ κυβέρνηση ἀπό τούς ἀνθρώπους».

Τά χρήματα κερδίζονται μέ εργασία καί ἀντιπροσωπεύουν ἔργασία. ”Ετσι οἱ ἄνθρωποι λένε συχνά ὅτι ξοδεύουν 30% (καί συχνά περισσότερο) ἀπό τό χρόνο τους «δουλεύοντας γιά τήν κυβέρνηση», γιατί τόση ἔργασία ἀντιπροσωπεύουν τά χρήματα πού πληρώνουν σέ φόρους. Στήν Ἀγγλική ἡ λέξη «tax» προέρχεται ἀπό τήν Λατινική «taxare», μέσω τοῦ «tasken» τῆς Μέσης Ἀγγλικῆς. Ἀπό τήν ἴδια πηγή προέρχεται ἡ λέξη «task» (Σ.τ.Μ. πού σημαίνει ώς οὐσιαστικό «ἔργο, δουλειά, καθῆκον, ἀναγκαστική μελέτη» καί ώς οἡμα «ἐπιβάλλω καθῆκον, ἀναθέτω ἔργασία, θέτω σέ δοκιμασία»). Γιά τή λέξη «task», τό Λεξικό Νέου Κόσμου τοῦ Γουέμπτερ (Webster’s New World Dictionary) λέει: «1. Ἀρχικά, ἔνας φόρος. 2. ”Ἐνα ἔργο πού ἔχει ἀνατεθεῖ σ’ ἓνα πρόσωπο ἡ ἀπαιτεῖται ἀπό αὐτό». ”Ετσι τό ἔργο καί ἡ φορολογία συνδέονται στόν ὅρο αὐτόν, ἀφοῦ καί τά δύο εἶναι μέσα στήν ἔννοιά του. Σέ κάθε περίπτωση ἡ ἴδια ἰδέα εἶναι βασική: ἡ ἐκπλήρωση μᾶς ἀπαίτησης ἡ ἀνάθεσης, ἡ πληρωμή μᾶς ὑποχρέωσης.

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΕΞΗΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕ Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΙ Η ΟΠΟΙΑ ΑΠΟΔΙΔΕΤΑΙ ΩΣ «ΦΟΡΟΣ»; ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΣ ΟΡΟΣ;

΄Η λέξη πού χρησιμοποίησε ὁ Παῦλος καί ἀποδόθηκε ώς «tax» (στή Μετάφραση Νέου Κόσμου) εἶναι «φόρος». Αὐτή ἡ Ἑλληνική λέξη προέρχεται ἀπό τό οἡμα «φέρω», πού σημαίνει «κρατῶ, βαστῶ» ἡ «κοιμίζω, μεταφέρω», καί χρησιμοποιεῖται στό Λουκ. 23:26 ὅταν μιλᾶ γιά τόν Σίμωνα πού τόν ἔκαναν νά «κρατήσει/μεταφέρει» τόν πάσσαλο τοῦ Ἰησοῦ (βλ. τή μετάφραση Kingdom Interlinear). ”Οπως δείχνει τό Ἑλληνικό Λεξικό Λίντελ-Σκότ μπορεῖ ἐπίσης νά σημαίνει «πληρώνω κάτι ὀφειλόμενο ἡ χρεωστούμενο». Αὐτό τό κάτι μποροῦσε νά εἶναι φόρος

σέ νόμισμα, ἀλλά δέν περιορίζεται σ' αὐτό. ”Ετσι, παρότι ό «φόρος» ἔφτασε νά είναι ἔνας πολύ συνηθισμένος ὄρος γιά φορολογία σέ χρῆμα, δέν ύπάρχει ύπονοούμενος χρηματικός προσανατολισμός στόν ἴδιο τόν ὄρο. Γι' αὐτό ή μετάφραση Kingdom Interlinear τοῦ δίνει τήν κυριολεκτική του ἔννοια, ώς ἀπλά «τό κομιζόμενο, τό πράγμα πού ἔχει κομιστεῖ» (Ρωμ. 13:7). Τό «πράγμα πού ἔχει κομιστεῖ» μποροῦσε νά είναι χρήματα, και συχνά ἦταν, ἀλλά μποροῦσε ἐπίσης νά είναι ἀγαθά ή ύπηρεσία πού προσφέρθηκε σέ πληρωμή μιᾶς ύποχρέωσης.

...ἐπιπροσθέτως σ' αὐτά πού διαβάζουμε στό Σαμουήλ 8:10-16 γιά τά δικαιώματα τοῦ βασιλιᾶ, ύπάρχουν πολλές ἄλλες Γραφικές ἀναφορές γιά τήν ἐπιδολή ἐργασίας ἀπό τήν κυβερνητική ἔξουσία στούς ύπηρκόους της. ”Οταν οἱ Ἰσραηλίτες κατέκτησαν τή Χαναάν, οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων πού παραδόθηκαν σ' αὐτούς ἔγιναν δικοί τους γιά καταναγκαστική ἐργασία, γιά νά τούς ύπηρετοῦν (Δευτερ. 20:11· Κριτ. 1:28, 30, 33, 35). ”Οταν ἐγκαθιδρύθηκε βασιλεία στόν Ἰσραὴλ, ἡ Βίβλος δείχνει ὅτι οἱ βασιλεῖς ὅχι μόνο ύπέδαλαν ἔνους λαούς σέ καταναγκαστική ἐργασία, ἀλλά ύπέδαλαν σέ τέτοια ἐργασία και κάποιους Ἰσραηλίτες, ὅπως εἶχε προφητεύσει ὁ Σαμουήλ. Κατά τή διάρκεια τῆς βασιλείας τους, ὁ Δαβίδ και ὁ Σολομώντας ἰδρυσαν διάφορα τμήματα κυβερνητικῶν ἀρμοδιοτήτων – γραμματειακά, στρατιωτικά, οἰκιακά, κι ἐπίσης ἐπιστράτευσης σέ ἀναγκαστική ἐργασία. Ὁ Ἀδωνιδάμ (πού λέγεται και Ἀδωράμ και Ἀδωράμ [μέ δασεία]) ἦταν ἐπί τῆς ἐπιστράτευσης σέ ἀναγκαστική ἐργασία μέχρι τόν καιρό τοῦ Ροδοάμ (Σαμ. Β' 20:24· Βασ. Α' 4:6· 12:18· Χρον. Β' 10:18). Ὁ Σολομών ἐπιστράτευσε ἄνδρες σέ ύποχρεωτική ἐργασία γιά νά χτίσει τό ναό, τό δικό του ἀνάκτορο και ἄλλα ἐργα. – Βασ. Α' 9:15.

Περιγράφοντας πῶς λειτουργοῦσε αὐτό, τό Βασιλέων Α' 5:13-18 λέει: «Καί ὁ Βασιλιάς Σολομών ἔφερνε τούς ἐπιστρατευμένους γιά καταναγκαστική ἐργασία ἀπό ὅλο τόν Ἰσραὴλ· και οἱ ἐπιστρατευμένοι γιά καταναγκαστική ἐργασία ἔφταναν τούς τριάντα χιλιάδες ἄντρες. Και τούς ἔστελνε στόν Λίβανο ἀνά δάρδιες τῶν δέκα χιλιάδων τό μῆνα. ”Ἐνα μῆνα παρέμεναν στόν Λίβανο και δύο μῆνες στό σπίτι τους· και ύπεύθυνος τῶν

ἐπιστρατευμένων γιά καταναγκαστική ἐργασία ἦταν ὁ Ἀδωνιόραμ. Καί ὁ Σολομών εἶχε ἔβδομήντα χιλιάδες ἀχθοφόρους καὶ ὅγδόντα χιλιάδες λιθοτόμους στό δουννό, ἐκτός ἀπό τούς ἄρχοντες τοῦ Σολομώντα πού ἦταν διαχειριστές γιά τό ἐργο, τρεῖς χιλιάδες τριακόσιοι ἐπιστάτες τοῦ λαοῦ πού ἀσχολοῦνταν μέ τό ἐργο. Καί ὁ βασιλιάς διέταξε νά λατομήσουν μεγάλες πέτρες, ἀκριδές πέτρες, γιά νά τεθεῖ τό θεμέλιο τοῦ οίκου μέ πελεκημένες πέτρες. ”Ετσι λοιπόν, οἱ οἰκοδόμοι τοῦ Σολομώντα καὶ οἱ οἰκοδόμοι τοῦ Χιράμ καὶ οἱ Γεβαλίτες ἔκοψαν τίς πέτρες, καὶ ἐτοίμαζαν τά ἔντα καὶ τίς πέτρες γιά τό χτίσιμο τοῦ οίκου».

Σέ ὅλες τίς παραπάνω περιπτώσεις χρησιμοποιεῖται ὁ ἔβραικός ὅρος «μάξ», πού σημαίνει ἀναγκαστική ἐργασία. Αὐτός ὁ ὅρος ἀπό μόνος του δέν ὑπονοεῖ δουλεία. ”Ετσι στό Βασ. Α' 9:15-23 γίνεται διάκριση μεταξύ τῶν Ἰσραηλιτῶν πού ἐκτελοῦν τέτοια ἐργασία καὶ τῶν Χανανιτῶν. Εἰσάγονται οἱ ὅροι «δοῦλος» καὶ «δουλικός» καὶ στήν ἔβραική αὐτό φαίνεται μέ τήν εἰσαγωγή τῆς λέξης «ἔμπεντ» (δοῦλος). (Δεῖτε ἐπίσης τό Γέν. 49:15 ὅπου τό «μάξ» δέν εἶναι μόνο του ἀλλά προστίθεται καὶ τό «ἔμπεντ».)

ΙΣΧΥΕ ΑΥΤΗ Η ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΥΠΟ ΤΟ ΡΩΜΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ;

Καί πάλι, ἡ Ἰστορία δείχνει ὅτι ἵσχυε. Ἡ Ἐγκυλοπαίδεια Μπροτάνικα παρουσιάζει τίς ἔξης πληροφορίες (τό πρῶτο μέρος εἶναι ἀπό τήν Μικροπαίδεια καὶ τό δεύτερο ἀπό τή Μακροπέδια):

«statute labour»: Μή ἀμοιβόμενη, ἀπαιτούμενη ἀπό τό νόμο ἐργασία σέ δημόσια ἔργα. Στό πλαίσιο τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ὁρισμένες κατηγορίες τοῦ πληθυσμοῦ ὅφειλαν προσωπικές ὑπηρεσίες στό κοάτος ἡ σέ ίδιωτες ίδιοκτήτες – γιά παράδειγμα, ἐργασία ἀντί φόρων γιά τή συντήρηση τῶν δρόμων, γεφυρῶν καὶ ἀναχωμάτων· μή ἀμοιβόμενη ἐργασία ἀπό τούς γαιομισθωτές (coloni) καὶ ἀπελευθερωμένους δούλους στά κτήματα τῶν γαιοκτημόνων ίδιοκτητῶν ἐργασία ἀπαιτούμενη γιά τή συντήρηση τῶν ταχυδρομικῶν συστημάτων τῶν διαφόρων περιοχῶν. Τό φεουδαρχικό σύστημα τῆς κορδέ (corvée) – περιο-

δικῆς ἐργασίας πού οἱ ὑποτελεῖς ὅφειλαν στὸν φεουδάρχη τους – ἀναπτύχθηκε ἀπό αὐτή τῇ ωμαϊκή παράδοση. (⁵ Ο ὅρος *corvée*, πού ἔχει τὴν ἐννοια τῆς συμβολῆς, χρησιμοποιεῖται πλέον συχνά ὡς συνώνυμος τοῦ ὅρου «statute labour».)

’Ανάλογες ὑποχρεώσεις ἐργασίας ἔχουν ὑπάρξει σέ ἄλλα μέρη τοῦ κόσμουν. Στήν Ιαπωνίᾳ, τό σύστημα ἐπιδολῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας στοὺς ἀγρότες (σύστημα *yo*) ἐνσωματώθηκε στό φορολογικό σύστημα τὸν 7ο αἰώνα. Οἱ Αἰγύπτιοι χρησιμοποίησαν τό *corvée* ἐπί αἰῶνες, γιά νά ἔξασφαλίσουν ἐργασία γιά τὴν ἔξαλεψη τῆς λάσπης πού ἔμενε στόν πυθμένα τῶν καναλιῶν ἀπό τὴν ἄνοδο τοῦ ποταμοῦ Νείλου. Τό *corvée* ἔχει χρησιμοποιηθεῖ σέ διάφορες χρονικές στιγμές καί τόπους, ὅταν ἡ καταβολή χρημάτων δέν παρεῖχε ἐπαρκή ἐργασία γιά τά δημόσια ἔργα. Σέ καιρό πολέμου, τό *corvée* χρησιμοποιήθηκε μερικές φορές γιά ν’ αὐξηθεῖ ὁ τακτικός στρατός μέ βοηθητικά στρατεύματα.

„Corvée“, ἔνας ὅρος πού χρησιμοποιεῖται στό φεουδαρχικό δίκαιο γιά νά δοίσει τίς περιοδικές ἐργασίες πού οἱ ὑποτελεῖς ὅφειλαν στόν φεουδάρχη τους. ⁶ Εφτασε νά ἐννοεῖ τὴν συμβολή/συνεισφορά, καί στή Μεσαιωνική Λατινική σήμαινε ἐργασία πού ἀπαιτοῦσαν οἱ ἀρχές. Από αὐτόν προηλθε ὁ ὅρος *Corvée* τῆς Παλαιᾶς Γαλλικῆς, πού νίοθετήθηκε ἀπό τὴν Αγγλική χωρίς ἀλλαγή.

Στή Γαλλική γινόταν διάκριση μεταξύ τῶν *corvées réelles* (γνήσιων, πραγματικῶν), ἐκείνων τῶν ἡμερῶν ἐργασίας πού ὅφείλονταν ὡς ἀνταπόδοση γιά τό δικαίωμα ἰδιοκτησίας, καί τῶν *corvées personnelles* (προσωπικῶν), πού ὅφείλονταν λόγω διαμονῆς καί συνήθως περιορίζονταν σέ ὄδικά ἔργα. Ο ὅρος ἔχει διατηρήσει τή σημασία τον ὡς πληρωμή σέ εἶδος ἢ σέ ἔργο πού ἐπιβάλλεται στούς κατοίκους μιᾶς κοινότητας γιά τή συντήρηση τῶν τοπικῶν δρόμων. ⁷ Έχει ἐπίσης φτάσει νά χρησιμοποιεῖται μεταφορικά ὡς στρατιωτικός ὅρος γιά νά περιγράψει τὴν ἀγγαρεία πού κάνονν οἱ στρατιῶτες (*fatigue duty*), καί ἀπό ἐκεῖ, κατ’ ἐπέκταση, γιά νά περιγράψει κάθε δαρειά ἢ μονότονη ἐργασία ἢ ὅποιαδήποτε ἐργασία γίνεται ἀπρόθυμα, μέ τό ζόρι.

Η χοήση τῆς corvée ὡς σύστημα ἔξασφαλισης ἐργασίας χρο-

*νολογεῖται ἀπό τήν ἀοχαιότητα.*¹ Υπό τήν *Ρωμαϊκή αὐτοκρατορία*, *όρισμένες τάξεις τοῦ πληθυσμοῦ* ὅφειλαν *προσωπικές ύπηροεσίες* στό κράτος κι ἐπίσης σέ *ἰδιωτες ίδιοκτήτες*. Στούς ἀπελεύθεροντας ἐπιβάλλονταν *ὑποχρεώσεις* ὡς προϋπόθεση γιά τήν ἀπελευθέρωσή τους καί στήν *ὑπαιθρο* ἔπαιρναν συνήθως τήν μιοφή ἀπλήρωτης ἐργασίας στά κτήματα τοῦ *ἰδιοκτήτη*. Οἱ δουλοπάροικοι *colonī* ἦταν *ὑποχρεωμένοι*, ἐκτός ἀπό τό νά πληρώνοντ *ἐνοίκιο* σέ *χοῆμα* ἢ σέ *εἶδος*, νά *ἐργαστοῦν* ἐναν *όρισμένο* ἀριθμό *ἡμερῶν* *χωρίς* *πληρωμή* στό *μέρος* τοῦ *κτήματος* πού εἶχε *κρατήσει* ὁ *ἰδιοκτήτης* *γαιοκτήμονας*.

Ἐπίσης τό κράτος ἀπαιτοῦσε προσωπική ἐργασία ἀπό ὄρισμένες τάξεις ἀντί φόρων γιά *σκοπούς* *ὅπως συντήρηση τῶν δρόμων, γεφυρῶν, καί ἀναγκωμάτων*. Οἱ κάτοικοι τῶν διάφορων περιοχῶν ἦταν *ὑπεύθυνοι* γιά τή *συντήρηση* τοῦ *ταχυδρομικοῦ* *συστήματος*, γιά τό *όποιο* *ἐπιτάσσονταν* *ἄλογα, κάρα* κι *ἐργασία*. Τό *σύστημα* *αὐτό* *διατήρησαν* οἱ *Φράγκοι* *βασιλεῖς*, πού *ἀκολούθησαν* τή *Ρωμαϊκή* *παράδοση*. *Μεταξύ* τοῦ *6ου* καί τοῦ *10ου* *αἰώνα* *τά γαλλο-ρωμαϊκά* *κτήματα* *διαρρυθμίστηκαν* στό *φεονδαρχικό* *μοντέλο*, καί οἱ *ἀξιωματοῦχοι* τῆς *Φραγκικῆς* *αὐτοκρατορίας* *ἔξελίχθηκαν* σέ *κληρονομικούς* *φεονδάρχες* *εὐγενεῖς*.

Ἄνεπτυξαν τό *σύστημα* τοῦ *corvée* *ὅπως* *ὑπῆρχε* *κατά* τή *διάρκεια* τοῦ *Μεσαίωνα* στήν *Εὐρώπη*.¹

Γιά τό κεφάλαιο 10

“Οπως σημειώθηκε, τό ὅτι πλησιάζει τό *ἔτος 2014*, τό *όποιο* *σηματοδοτεῖ* *100* *χρόνια* *ἀπό* τήν *πρωτεύουσα* *χρονολογία* *1914*, *παρουσιάζει* *ἀσφαλῶς* *ένα* *πρόσδλημα* *γιά* τήν *Οργάνωση* καί *τό* *μέλημά* *της* *νά* *διατηρεῖ* *μεταξύ* *τῶν* *μελῶν* *της* *μιά* *νοοτροπία* *συναγερμοῦ* *σέ* *σχέση* *μέ* *χρονολογίες*.

1. “Οπως εἰπώθηκε, αὐτό εἶναι μόνο *ένα* *μικρό* *δεῖγμα* *ἀπό* τό *14σέλιδο* *ὑπόμνημα* *μέ* τό *όποιο* *ἐφοδιάστηκε* *κάθε* *μέλος* *τοῦ* *Κυβερνῶντος* *Σώματος* *τό* *1978*. *Πολλά Γραφεῖα* *Τμήματος* *πρόσφεραν* *παρόμια* *στοιχεῖα*, *ἄν* καί *ὄχι* *τόσο* *ἐκτεταμένα*. *Τό* *Κυβερνῶν* *Σώμα* *ἀφήσει* *νά* *παραμείνει* *σέ* *ἰσχύ* *ἡ* *παραδοσιακή* *πολιτική* *γιά* *ἄλλα* *18* *χρόνια*, *μέ* *κόστος* *σέ* *χρόνια* *φυλάκισης* *γιά* *χιλιάδες* *νέους* *Μάρτυρες*.

Στή Σκοπιά της 15ης Δεκεμβρίου 2003 (πού παρατίθεται στήν έπόμενη σελίδα), ή όποια περιέχει κύρια ἀρθρα πού ἐπιζητοῦν νά ἔξαγουν ἐναν παραλληλισμό μεταξύ τῶν συνθηκῶν τοῦ καιροῦ τοῦ Νῷ, πού ὁδήγησαν στὸν Κατακλυσμό, καί τῶν συνθηκῶν πού ὑπάρχουν ἀπό τό 1914 μέχρι τόν καιρό τῆς τελικῆς κρίσης, ἐμφανίζεται κάτι πού φαίνεται σάν προσπάθεια νά εἰσαχθεῖ ἐνας νέος χρονικός παράγοντας πού θά ἔξυπηρτεῖ αὐτόν τό σκοπό.

“Οπως μποροῦμε νά δοῦμε στό φωτοτυπημένο ὄλικό, γίνεται ἀναφορά στά «120 ἔτη» στή Γένεση 6:3 κι αὐτό ἀκολουθεῖται ἀπό τό σχόλιο: «Τί θά λεχθεῖ γιά ἐμᾶς;” Εχουν περάσει περίπου 90 χρόνια ἀπό τότε πού ἀρχισαν οἱ τελευταῖς ἡμέρες αὐτοῦ τοῦ συστήματος πραγμάτων τό 1914». Χρειάζεται μόνο στοιχειώδης γνώση ἀριθμητικῆς γιά νά διακρίνουμε ὅτι ἀν ἀφαιρέσουμε ἀπό τά 120 χρόνια τά 90, μένουν 30 χρόνια, καί ὅτι ἀν προσθέσουμε 30 χρόνια στό ἔτος 2003 (όπότε δημοσιεύθηκε τό ἀρθρο) θά ὁδηγηθοῦμε στό ἔτος 2033. ‘Ως ἐν τούτου, ἀν ὁ παραλληλισμός πού ἔξήχθη εἶχε βάση καί ἰσχύει, ή τελική πράξη τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ πάνω στόν κόσμο θά ἀναμένεται νά προκύψει μέχρι ἐκείνη τή χρονολογία. Παρότι οἱ ἐκδότες τοῦ περιοδικοῦ Σκοπιά γνωρίζουν, μέ τή μακρά τους ἐμπειρία μέ ἀποτυχημένες χρονικές προφητεῖες, ὅτι θά ἔπειρε νά ἀποφεύγουν νά λένε ἐπακριδῶς ὅτι αὐτό σημαίνει ὅτι ἀπομένουν μόνο 30 χρόνια πρίν τή θεϊκή καταστροφή, φυτεύουν εὔκρινῶς τό σπόρο γιά εἰκασίες, ἐπιζητώντας ἵσως νά μετριάσουν τή συνέπεια τῆς προσέγγισης τοῦ 2014, πού τώρα ἀπέχει μόνο μία δεκαετία.

“Ἐνας πρώην Προεδρεύων Ἐπίσκοπος στή Γερμανία εἶχε ἐπικοινωνία μέ ἐναν Μάρτυρα πού παρακολούθησε μά ἐτήσια συνάντηση στό Γερμανικό Γραφεῖο Τμήματος καί εἶπε ὅτι ἥδη συζητιόταν ἐνα τέτοιο ὑπονοούμενο. ‘Ο πρώην Προεδρεύων Ἐπίσκοπος σχολίασε προσωπικά αὐτή τήν παρουσίαση, λέγοντας: «Δέν περιμένω νά ζῶ τό 2033. Ἀλλά ἀν ζοῦσα καί δέν συνέδαινε τίποτα γιά νά ὑποστηρίξει τήν ἐστίαση σ’ αὐτή τήν χρονολογία, δέν ἔχω ἀμφιβολία ὅτι σύντομα θά ἐμφανιζόταν ἐνα ἀρθρο τῆς Σκοπιᾶς πού θά ἔλεγε: “Τώρα θυμηθεῖτε, ἔδρεχε 40 μέρες καί 40 νύχτες πρίν τόν Κατακλυσμό. Ὁπότε, ἀν πάρου-

με τόν κανόνα μία μέρα ἀντιστοιχεῖ σ' ἔνα ἔτος (Ιεζεκιήλ 4:6), αὐτό ὑποδεικνύει ὅτι μποροῦμε νά περιμένουμε νά ἔρθει ἡ τελική καταστροφή μέσα σέ 40 χρόνια”». ‘Υπάρχει μιά ἀναμφισβήτητη διαστροφή πού ἐπιτρέπει σέ κάποιους νά παίζουν μέ τίς ἐλπίδες καί τίς ζωές ἄλλων ἀνθρώπων μ’ αὐτόν τόν τρόπο.

Ο Νόε ἐδωσε προσοχή στη θεϊκή προειδοποίηση. Ανταποκρινόμαστε εμεις παρόμοια;

⁷ Ο Νόε ἐλαφρέ την προειδοποίηση σχετικά με την επερχόμενη καταστροφή δεκαετίες προτού αυτή συμβεί και χρησιμοτόπιος οσφά το διαθέσιμο χρόνο προκειμένου να προετοιμαστεί για επιβίωση. «Ἄφού πρότα του δόθηκε θεϊκή προειδοποίηση για πράγματα που δεν τα ἔβλεπε ακόμη», λέει ο απόστολος Παύλος, «[ο] Νόε] ἐδειξε θεοσεβή φόβο και κατασκένασε μια κιβωτό για τη σωτηρία του σπιτικού του». (Εβραίοις 11:7) Τι θα λεχθεί για εμάς; Έχουν περάσει περίπου 90 χρόνια από τότε που ἀρχίσαν οι τελευταίες ημέρες αυτού του συστήματος πραγμάτων το 1914. Βρισκόμαστε σίγουρα στον «καρό του τέλους». (Δανιήλ 12:4) Πώς πρέπει να ανταποκρινόμαστε εμεις στις προειδοποίησες που μας ἔχουν δοθεί; «Αὐτός που κάνει το θέλμα του Θεού παραμένει για πάντας, δηλώνει η Γραφή. (1 Ιωάννη 2: 17) Επομένως, τώρα είναι ο καιρός να κάνουμε το θέλμα του Ιεχωβά με ἔντονο το αισθήμα του επείγοντος.

⁸ Στους σύγχρονους καιρούς, οι ειλικρινείς μελετήτες της Βίβλου έχουν μάθει από τις θεόπνευστες Γραφές ότι αυτό το σύστημα είναι καταδικασμένο να καταστραφεί. Το πιστεύουμε εμεις αυτό: Προσέξτε τι δήλωσε κατηγορηματικά ο Ιησούς Χριστός: «Θα γίνει μεγάλη θλίψη, τέτοια που δεν έχει συμβεί από την αρχή του κόσμου μέχρι τώρα ούτε πρόκειται να ξανασυμβεί». (Ματθαίος 24:21) Ο Ιησούς είπε επίσης ότι θα ερχόταν ως ο διορισμένος Κριτής του Θεού και θα χρίζει τους ανθρώπους όπως χρίζει ο ποιμένας τα πρόβατα από τα κατοίκια. «Οοι θα κρίνονταν ανάξιοι θα “απέρχονταν σε αώνια εκκοπή, αλλά οι δίκαιοι σε αώνια ζωή”». —Ματθαίος 25:31-33, 46.

⁹ Ο Ιεχωβά στρέφει διαρκώς την προσοχή του λαού του σε αντές τις προειδοποίησες μέσω επικαριών υπενθυμίσεων που εμπειρέχονται στην

7. (α) Ποια ήταν η ανταπόκριση του Νόε στην προειδοποίηση σχετικά με τον Κατακλυσμό; (β) Πώς πρέπει να ανταποκρινόμαστε εμεις στις προειδοποίησες σχετικά με το τέλος αυτού του συστήματος;

8, 9. Ποιες προειδοποίησες έχουν δοθεί στους σύγχρονους καιρούς, και πώς διακηρύζονται αυτές;

παρουσία του Γιου του ανθρώπου». —Ματθαίος 24:37.

⁵ Μπορούμε λογικά να συμπεράνουμε ότι ο Ιεχωβά νιώθει για τον τορινό κόσμο ότι ἔνιοθε για τον προκατακλυσματικό κόσμο. Εφόσον ἐφέρε τέλος στον ασεβή κόσμο των ημέρων του Νόε, είναι βέβαιο ότι θα καταστρέψει το σημερινό ποντιρό κόσμο. Η ξεκάθιρη κατανόηση του παραλληλισμού ανάμεσα σε εκείνον τον καρό και στις ημέρες μας πρέπει να ενισχύει την πεποιθοή μας ότι το τέλος του τορινού κόσμου πλησιάζει. Ποιες είναι, λοιπόν, οι ομοιότητες; Υπάρχουν τουλάχιστον πέντε. Η πρώτη είναι ότι δίνεται μια ασφαλτητή προειδοποίηση επερχόμενης καταστροφής.

Προειδοποιώμαστε για “Πράγματα που Δεν τα Βλέπουμε Ακόμη”

⁶ Στις ημέρες του Νόε, ο Ιεχωβά δήλωσε: «Το πανύμα που δεν θα ενεργεί προς τον ἀνθρωπο πετ’ ἀπέναντι καθόδους αυτώς είναι επίσης σάρκα. Οι ημέρες του, λοιπόν, θα φτάσουν στα εκατόν είκοσι χρόνια». (Γένεση 6:3) Η εξαγγελία αυτής της θεϊκής απόφασης το 2490 Π.Κ.Χ. σηματοδότησε την ἔναρξη του τέλους για εκείνον τον ασεβή κόσμο. Απλώς σκεφτείτε τι σήμαινε αυτό για δύος ζώνους τότε! Μόνον 120 χρόνια έμεναν, και ο Ιεχωβά θα ἐφέρνε “τον κατακλυσμό των νερών πάνω στη γη για να καταστρέψει κάτω από τους ουρανούς κάθε σάρκα στην οποία ήταν ενεργός η δύναμη της ζωής”. —Γένεση 6:17.

6. Τι αποφάσισε να κάνει ο Ιεχωβά στις ημέρες του Νόε;

Γιά τό κεφάλαιο 12

Αύτή είναι ή ἐπιστολή πού ἔστάλη σέ ἀνταπόκριση τῆς κλήτευσης γιά δικαστική ἀκρόαση ἀπό τήν Συνάθροιση Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ τοῦ Ἡστ Γκάντζντεν:

12 Νοεμβρίου, 1981.

Σῶμα Πρεσβυτέρων

Ἀνατολική Συνάθροιση τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ

Λεωφόρος Φίλντς 2822, Ἡστ Γκάντζντεν,

Ἄλαμπάμα 35903

Ἄγαπητοί Ἀδελφοί:

Ἡ ἐπιστολή σας τῆς 6ης Νοεμβρίου ἔφθασε τό ἀπόγευμα τῆς Τρίτης, 10 Νοεμβρίου. Τήν ἐπιστολή αὐτή πού γράφω μπορεῖ νά τήν λάβετε πρίν ἀπό τό Σάββατο, μπορεῖ καί ὅχι, ὅπότε θά ἐπικοινωνήσω μέ τόν Θηότις τηλεφωνικά, ὥστε οἱ ἀδελφοί νά μήν κάνουν ἔνα περιττό ταξίδι στήν Αἴθουσα τότε.

Παρακάλεσα τόν Ντάν νά σᾶς ἐνημερώσει πώς ἔγραψα μιά ἐπιστολή στό Κυδερνών Σῶμα ζητώντας πληροφορίες, καί πώς θά τό ἐκτιμοῦσα ἀν περιμένατε μέχρι νά ληφθεῖ ἀπάντηση πρίν προχωρήσετε μέ τίς Δικαστικές σας διαδικασίες. Ἡ ἐπιστολή σας δέν ἀναφέρει κάτι τέτοιο. Ἰσως νά μπορούσατε νά μοῦ γράψετε γιά τήν ἀπόφασή σας ἐπί τοῦ αἰτήματος αὐτοῦ, ἀν εἶχε ὄντως ληφθεῖ ὑπ' ὄψιν. Ὁπως πιθανόν γνωρίζετε, ξόδεψα σαράντα χρόνια ἀπό τήν ζωή μου σέ πλήρη ἀπασχόληση, ὡς σκαπανέας, εἰδικός σκαπανέας, Ἐπίσκοπος Περιφερείας, Ἐπίσκοπος Περιοχῆς, ἱεραπόστολος, Ἐπίσκοπος Τμήματος, μέλος τῆς οἰκογένειας Μπέθελ, μέλος τοῦ Κυδερνώντος Σώματος. Δέν ξέρω ἀν ἐσεῖς θεωρεῖτε πώς τά σαράντα ἐκεῖνα χρόνια ἐπιτρέπουν κάποιο βαθμό ἀνοχῆς ἐκ μέρους σας, μέ τήν ἔννοια νά περιμένετε ὑπομονετικά γιά ὅποιοιδήποτε διάστημα χρειαστεῖ γιά νά ἀπαντήσει τό Μπρούκλιν. Εἶναι ή ἐλπίδα μου πώς ἔτσι θά ἔχουν τά πράγματα καί πώς τό ἐνδιαφέρον σας γιά τήν ἀπάντησή τους θά εἶναι τό ἵδιο μέ τό δικό μου. – Ἐπιστολή Ἰακώβου 2:12, 13.

Οἵ τρεῖς ὑπογραφές στό τέλος τῆς ἐπιστολῆς μήπως ἀντιπρο-

σωπεύουν ἐκείνους πού θά σχηματίσουν τήν δικαστική ἐπιτροπή; "Αν ναι, τότε θά μποροῦσα νά παρακαλέσω μέ κάθε σεβασμό τό σῶμα τῶν πρεσβυτέρων νά ξανασκεφθεῖ τήν ἐπιλογή τους; 'Απ' ὅ, τι δηλώθηκε στήν συνάντηση μέ τούς Γουέσλυ Μπένερ καί Ντάν Γκρέγκερσον, ό Ντάν παρουσιάστηκε ώς κατήγορος στήν ύπόθεση, δηλώνοντας στήν ἀρχή τῆς συζήτησης πώς «μέ εἶχε δεῖ νά τρώω παρέα μέ τόν Πήτερ Γκρέγκερσον» (συμβάν πού ἔγινε ἀρκετούς μῆνες πρίν, πρό τῆς δημοσίευσης τῆς ἔκδοσης τῆς 15 Σεπτεμβρίου 1981 τῆς Σκοπιᾶς). Μέχρι τώρα, δέν γνώριζα καμμία ἄλλη κατηγορία γιά ύποτιθέμενο ἀδικημα. ⁵ Υπάρχουν τέτοιες; (Θά χρειαστεῖ νά γνωρίζω ποιές εἶναι αὐτές οἵ κατηγορίες – καί ἀπό ποιούς ἐγέρθηκαν – ἐάν πρόκειται νά εἴμαι σέ θέση νά ἔχω μάρτυρες ύπέρ ἐμοῦ.) "Οποια καί νά εἴναι ἡ περίπτωση σχετικά, τότε βάσει κάθε μέτρου Δικαιοσύνης, θά ἦταν μᾶλλον ἀδόκιμο ὁ κατήγορος νά ἀπαρτίζει μέρος τοῦ δικαστικοῦ σώματος. ⁶ Υπάρχουν ἐπί πλέον λόγοι πού ό Ντάν δέν πληροῖ τίς προϋποθέσεις νά ύπηρετεῖ μέ τέτοια ἴδιοτητα, ἄλλα δέν διέπω τήν ἀνάγκη νά τίς προσθέσουμε σέ ὅ, τι ἔχει ἀναφερθεῖ. "Οταν θά λάβετε ὑπ' ὄψιν σας τό ἀνωτέρω σημεῖο, θά τό ἐκτιμοῦσα ἴδιαιτέρως ἢν σταθμίζατε τό ἐνδεχόμενο νά ἐπεκτεινόταν ἡ Δικαστική Ἐπιτροπή. Ή κατηγορία ἀφορᾶ μιά νέα θέση πού ἔχει πάρει τό Κυβερνῶν Σῶμα (ἡ τοποθέτηση τῶν ἀποκομμένων ἀτόμων στήν ἴδια κατηγορία μέ τούς καθαιρεμένους ἔχει ἥδη περιορισθεῖ σέ δημοσιεύσεις μόνο γιά ὅσους κατατάσσονται στό στρατό ἡ γιά πολιτικές δραστηριότητες). Πέραν αὐτοῦ, ἔχω ἀκούσει σχόλια σχετικά μέ ἐπικριτικές παρατηρήσεις πού ἔχουν κάνει κάποιοι πρεσβύτεροι στό Σῶμα γιά τό ἄτομό μου. Δεδομένου ὅτι δέν ἔχουν μιλήσει μαζί μου, δέν δύναμαι νά γνωρίζω σέ ποιό βαθμό ἡ μαρτυρία αὐτή εἶναι ἀκριβής. ⁷ Άλλα ἀφού ἐγείρει ζήτημα μεροληψίας, θά τό θεωροῦσα ώς καλοσύνη ἢν συμπεριλαμβάνονταν κάποιοι ἐπί πλέον πρεσβύτεροι τῆς συνάθροισης, ὥστε νά συνεισφέρουν ύπέρ μιᾶς δίκαιης καί ἀμερόληπτης συζήτησης.

"Η ἐπιστολή αὐτή εἶναι κάπως μακροσκελής, ὅμως ἵσως τό συγχωρήσετε αὐτό, λαμβάνοντας ύπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἀφοσίωσή μου

στόν Θεό, στόν Υἱό του καί στόν ἐμπνευσμένο Λόγο του, τίθενται δλα ὑπό ἀμφισβήτηση. Παρακαλῶ νά δεχθεῖτε τίς εὐχαριστίες μου γιά τήν προσοχή σας στά σημεῖα πού ἐγέρθηκαν καί εἴθε δὲ Ἰεχωθά Θεός καί δὲ Κύριος μας Ἰησοῦς Χριστός νά εἶναι μετά τοῦ πνεύματος πού ἐπιδεικνύετε. 2 Τιμ. 4:22· Φιλήμων 25.

‘Ο ἀδελφός σας,
Ρέυμοντ Φράντς

’Ακολουθεῖ ὄλοκληρη ἡ ἐπιστολή πού ἐστάλη ώς προσφυγή στήν ἀπόφαση τῆς Δικαστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Γκάντζντεν γιά τήν ἀποκοπή μου:

8 Δεκεμβρίου, 1981
Συνάθροιση τοῦ ”Ηστ Γκάντζντεν
Σῶμα Πρεσβυτέρων

’Αγαπητοί Ἀδελφοί:

Διά τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς ἐπιθυμῶ νά προσφύγω κατά τῆς ἀπόφασης γιά τήν ἀποκοπή μου, ἡ ὅποια ἔγινε ἀπό τήν Δικαστική ἐπιτροπή πού ἐσεῖς διορίσατε.

’Αναφερόμενος σέ δικαστικά θέματα, ἔνα ἀπό τά δημοσιεύματα τῆς Ἐταιρείας λέει πώς «οἱ πρεσβύτεροι πού τελοῦν χρέη δικαστικῆς ἐπιτροπῆς ὁφείλονταν νά ζυγίζονταν προσεκτικά τά πράγματα, γνωρίζοντας ὅτι κάποιοι παράγοντες εἶναι δυνατόν νά διαφοροποιοῦν τήν μία περίπτωση ἀπό μία ἄλλη. Ἄντι νά ἀναξητοῦμε αὐστηρούς κανόνες γιά καθοδήγηση, θά χρειαστεῖ νά σκέπτεσθε βάσει ἀρχῶν, καί νά κρίνετε τήν κάθε περίπτωση μέ τά δικά της ὑπέρ καί κατά». Ὁσο γιά τήν παροχή συμβουλῶν, ἡ ἴδια δημοσίευση λέει: «Βεδαιωθεῖτε πώς ἡ συμβουλή δασίζεται στέρεα στόν Λόγο τοῦ Θεοῦ. Ἀφιερῶστε ἐπαρκή χρόνο, καί προσπαθήστε νά φθάσετε στήν καρδιά τοῦ ἀτόμου. Διαθέστε χρόνο νά τόν ἀκούσετε. Βεδαιωθεῖτε πώς γνωρίζετε ὅλα τά γεγονότα. Συζητήστε τήν ἐφαρμογή τῶν Γραφῶν πού ἀπτονται τῆς περίπτωσης καί δεδαιωθεῖτε πώς ἐκεῖνος ἔχει καταλάβει. Διαθέστε χρόνο γιά ἔρευνα, ἂν αὐτή ἀπαιτεῖται, πρίν δώσετε συμβουλές ἡ ἀπαντήσετε στά ἐρωτήματά του. Ἅν δέν

μπορεῖτε νά διαθέσετε τόν ἀπαιτούμενο χρόνο, καλό θά ἦταν νά ἀφήσετε κάποιον ἄλλο πρεσβύτερο νά χειριστεῖ τήν ὑπόθεση.» (Έσωκλείονται σχετικές φωτοτυπίες).

Δέν εἶχω τήν αἰσθηση πώς αὐτά ἔχουν τηρηθεῖ μέχρι στιγμῆς, στήν περίπτωσή μου. Τό δρίσκω θλιβερό πού ἐπιδείχθηκε τόσο ἀσυνήθιστη διασύνη, καί μιά φαινομενική ἀποθυμία ἡ ἀδυναμία νά «συζητηθεῖ ἡ ἐφαρμογή τῶν σχετικῶν Γραφῶν γιά τήν πλήρη κατανόηση.» Ἐχω τήν αἰσθηση πώς μιά ἀδελφική προσέγγιση θά ἐμπεριεῖχε ὑπομονή μᾶλλον, παρά διασύνη – συμπόνια καί κατανόηση, παρά αὐστηρή ἐφαρμογή κανονισμῶν.

‘Η οἰκονομική μου κατάσταση δέν θά ἔπρεπε νά σᾶς εἶναι ἄγνωστη. Μετά ἀπό σαράντα χρόνια ὀλοχρόνιας ὑπηρεσίας, ὅπου ὑπέμεινα στερήσεις, φτώχεια, πεῖνα, δίψα, κρύο, ζέστη, πυρετό, δυσεντερία, φυλακίσεις, κινδύνους ἀπό ὀχλοκρατική δία, πυροβολισμούς καί πόλεμο, διακινδυνεύοντας ζωή καί ἐλευθερία σέ δικτατορικά καθεστῶτα, μαζί μέ συνεχεῖς κόπους, δρέθηκα τώρα, στήν ἥλικια τῶν 58, ἀντιμέτωπος μέ πρόβλημα εὔρεσης στέγης καί ἐργασίας γιά νά παρέχω τά ἀπαραίτητα στόν ἑαυτό μου καί τήν σύζυγό μου. Δεδομένου ὅτι ἀρχισα σκαπανικό μετά τήν ἀποφοίτησή μου ἀπό τό γυμνάσιο τό 1940, δέν εἶχα καμμία πείρα σέ κοσμική ἀπασχόληση, καί κανέναν οἰκονομικό πόρο νά μέ συντηρεῖ. Τά χρήματα πού μοῦ δόθηκαν ἀπό τήν Έταιρεία (πού προφανῶς θεωρήθηκαν ὡς ἔνα εἶδος ἀποζημίωσης γιά τά σαράντα χρόνια ὑπηρεσίας μου), ἦταν λιγότερα ἀπό ἐκεῖνα πού θά κέρδιζαν οἱ περισσότεροι ἀνθρωποι μέσα σέ ἔνα ἔτος κοσμικῆς ἀπασχόλησης καί δέν κάλυψαν παρά μόνο ἔνα μέρος ἀπό τίς ἀρχικές μας δαπάνες.

‘Ο Πήτερ Γκρέγκερσον μοῦ πρόσφερε ἐργασία καί ἔνα χῶρο γιά νά σταθμεύω τό τροχόσπιτο τό ὅποιο ἀγόρασα καί γιά τό ὅποιο συνεχίζω νά εἶμαι χρεωμένος. Μέ αὐτόν τόν τρόπο ἔγινε καί σπιτονοικοκύρης μου καί ἐργοδότης μου. Πρό ἔξαμήνου περίπου, πιεζόμενος, παραιτήθηκε ἀπό τήν τοπική συνάθροιση. ‘Οπως γνωρίζετε, ἡ μόνη αἰτιολογία γιά τήν δική μου διαστική ἀκροαματική διαδικασία ἦταν ἡ κατηγορία πώς εἶχα γευματίσει σέ τοπικό ἐστιατόριο μέ τόν Πήτερ Γκρέγκερσον.

Συνάθροιση τοῦ "Ηστ Γκάντζντεν"

Σδμα Πρεσβυτέρων

8 Δεκεμβρίου 1981, σελ. 2

Κάποιοι πρεσβύτεροι τῆς περιοχῆς πιστεύουν πώς ἡ δική τους ἀπασχόληση στήν ἐταιρεία Warehouse Groceries τούς ἐπιτρέπει νά ἀπαλλάσσονται ἀπό κατηγορία ὅταν ἔκεινοι γευματίζουν μέ τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον, ὃ ὁποῖος εἶναι Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου της. Καί ὅμως, ἡ δική μου σχέση εἶναι στενότερη ἀπό τήν δική τους, ἀφοῦ ὅχι μόνο ἐργάζομαι στήν Warehouse Groceries, ἀλλά ἐργάζομαι καί γιά τόν ἴδιο προσωπικά, κάνοντας διάφορες δουλειές σέ δική του ἴδιοκτησία ἀλλά καί στό σπίτι του μέ τρόπο πού ἀπαιτεῖ τακτικό διάλογο καί συζήτηση, πολλές φορές στό σπίτι του, σέ ὕδρες γευμάτων καί ἄλλες περιπτώσεις. Ἀδυνατῶ νά καταλάβω γιατί μια ἀδελφική προσέγγιση δέν θά ξητοῦσε νά τηρηθεῖ μιά στάση συμπονετική καί μέ κατανόηση, πού νά σταθμίζει τήν οἰκονομική μου κατάσταση καί νά ἀναγνωρίζει τούς «παράγοντες πού διακρίνουν τήν μία περίσταση ἀπό μία ἄλλη».

Στήν δικαστική ἀκρόαση, μόνο ὃ ἔνας ἐκ τῶν δύο μαρτύρων ἔδωσε μαρτυρίες πού σχετίζονται μέ ότιδήποτε μεταγενέστερο τῆς ἔκδοσης τῆς Σκοπιᾶς τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1981, ἡ ὁποία τοποθετεῖ τά ἀποσυνταυτισμένα ἀτομα στήν ἴδια κατηγορία μαζί μέ τά ἀποκομμένα ἀτομα. "Ἐνας μάρτυρας δήλωσε πώς μέ εἶχε δεῖ στό ἑστιατόριο μαζί μέ τόν Πῆτερ καί τήν Τζάνετ Γκρέγκερσον, ἀλλά παραδέχθηκε πώς τό περιστατικό ἦταν τό καλοκαίρι, καί κατά συνέπεια προηγεῖτο τῆς ἔκδοσης τοῦ περιοδικοῦ ἐκείνου. Δύσκολα θά μποροῦσε νά φανεῖ σχετική ἡ μαρτυρία του, ἐκτός ἂν κανείς πιστεύει σέ νόμους μέ ἀναδρομική ἴσχυ.

Ο ἄλλος μάρτυρας ἔδωσε μαρτυρία γιά ἔνα πιό πρόσφατο περιστατικό, ὅπου μέ εἶχε δεῖ νά μπαίνω σέ ἔνα ἑστιατόριο συνοδευμένος ἀπό τήν σύζυγό μου καί τήν Τζάνετ Γκρέγκερσον (ἡ ὁποία δέν εἶναι ἀποσυνταυτισμένη) καί στή συνέχεια εἶχε δεῖ τόν Πῆτερ νά μπαίνει. Ο ἴδιος αὐτός μάρτυρας, μαζί μέ ἔνα πρεσβύτερο τῆς συνάθροισης τοῦ "Ηστ Γκάντζντεν, εἶχε γευματίσει μαζί μέ τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον σέ δύο περιπτώσεις, μετά

τήν ೻κδοση τῆς «Σκοπιᾶς» τοῦ Σεπτεμβρίου 1981. Σέ καμμία ἀπό τίς δύο περιπτώσεις αὐτές δέν τούς εἶχε ζητήσει ὁ Πῆτερ νά καθίσουν μαζί του, ἀλλά καί στίς δύο εἶχε προσκληθεῖ ἐκεῖνος νά καθίσει στό τραπέζι τους καί νά συνομιλήσει ἐλεύθερα μαζί τους. Προφανῶς, αὐτό δέν εἶχε κριθεῖ ως ἄξιο δικαστικῆς ἀκρό-ασης, ἀλλά μόνο τό δικό μου ἔνα καί μοναδικό περιστατικό τό ἄξιζε. Τό ἀναφέρω αὐτό, μόνο ἐπειδή ἡ ἐπιστολή σας τῆς 19ης Νοεμβρίου μέ εἶχε διαβεδαιώσει πώς οἱ πρεσβύτεροι πού χειρί-ζονταν τήν ὑπόθεσή μου ἵσαν ἀπαλλαγμένοι ἀπό μεροληπτική συμπεριφορά, καί πώς θά ἵσαν ἀντικειμενικοί στήν προσέγγι-σή τους. Ἡ ἐμφανής αὐτή ἀσυνέπεια μέ δυσκολεύει νά νοιώσω ἴκανοποιημένος πώς ἔτσι ἔχουν τά πράγματα. Ἐγείρει σοδαρά ἐρωτήματα σχετικά μέ τό κίνητρο τῆς ἰδιας τῆς δικαστικῆς ἐνέργειας καί τῆς ἀπόφασης πού προέκυψε.

Τό δρίσκω ἔξ ೻σου δύσκολο νά κατανοήσω τήν κατηγορία πού ἀπευθύνθηκε σ' ἐμένα, ὅταν τή ೬λέπω μέ φόντο τό τί συμ-βαίνει στήν περιοχή Γκάντζντεν. Θά ἵσαν δύσκολο νά ἀπαριθ-μήσω τίς περιπτώσεις ὅπου πρεσβύτεροι καί ἄλλοι ἔχουν γευ-ματίσει ἡ εἶχαν κάποια ἄλλη κοινωνική ἐπαφή μέ ἀποσυνταυ-τισμένα καί ἀποκομμένα ἄτομα, καθ' ὅτι εἶναι πολυάριθμες. Καί ὅμως, γιά κάποιον λόγο, ἔχω ἐπιλεγεῖ ἐγώ ἰδιαιτέρως γιά κατηγορία. "Αν ὑποστηριχθεῖ ἡ ἀποψη πώς «τό ζήτημα ἀπλῶς εἶναι νά ἀρχίσουμε μέ κάποιον», τότε γιατί ἡ μαρτυρία ἐνός μονάχα μάρτυρα καί ἐνός μονάχα περιστατικοῦ μετά τήν ἐμφά-νιση τῆς ೻κδοσης τῆς «Σκοπιᾶς» τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1981, θά ἔπρεπε νά καταλήξει στό νά ἐπιλεγῶ ἐγώ ως τό ἄτομο μέ τό διποῖο ἔπρεπε νά γίνει ἡ ἀρχή; Καί αὐτή ἡ λεπτομέρεια ἐγείρει ἐρωτήματα ως πρός τήν ἀντικειμενικότητα καί τά ἀμερόληπτα κίνητρα.

Πιθανόν νά εἰπωθεῖ πώς δέν ἔχω δηλώσει μετάνοια

Συνάθροιση τοῦ "Ηστ Γκάντζντεν

Σῶμα Πρεσβύτερων

8 Δεκεμβρίου 1981, σελ. 3

πού γευμάτισα μέ τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον. Γιά νά δηλώσω με-τάνοια, πρέπει πρῶτα νά μέ πείσουν ὅτι ἡ πράξη αὐτή εἶναι

άμαρτία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ὁ μοναδικός τρόπος γιά τήν παροχή μιᾶς τέτοιας πεποίθησης πρέπει νά προέρχεται ἀπό τὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ, ὁ ὅποῖς μόνος εἶναι ἐμπνευσμένος καί ἀδιάλειπτα ἀξιόπιστος (Τιμ. Β' 3:16,17). Ἡ δική μου ἀντίληψη ἀπό τίς Γραφές εἶναι πώς ἡ πίστη στὸν Θεό καί τὸν Λόγο του εἶναι ὑψίστης σημασίας καί ξεπερνά κάθε ἄλλη πίστη ὅποιουδήποτε εἴδους (Πράξεις 4:10, 20; 5:29). Ἐπίσης, ἀπ' ὅ,τι γνωρίζω, δέν ἀρμόζει σέ μένα ἡ σέ ὅποιονδήποτε ἄλλο ἀνθρωπὸ η ὄμάδες ἀνθρώπων νά προσθέσει τό παραμικρό στὸν Λόγο ἐκεῖνο, μέ κίνδυνο νά «ἀποδειχθεῖ ψεύτης» ἡ ἀκόμα νά λάβει θεῖκές πληγές (Παροιμίεις 30:5, 6· Ἀποκάλυψη 22:18, 19). Δέν μοῦ εἶναι δυνατό νά παίρνω ἐλαφρά τέτοιες Ἀγιογραφικές προειδοποιήσεις. Ἐν ὅψει ὅλων τῶν – κατά τῆς κρίσεως τῶν ἄλλων – Ἀγιογραφικῶν νουθεσιῶν, διαθέτω ἔναν ὑγιή φόρο κατά τοῦ νά καθιστῷ τόν ἑαυτό μου (ἡ ὅποιονδήποτε ἀνθρωπὸ η ὄμάδες ἀνθρώπων) ὡς νομοθέτη, καί νοιώθω τήν ἀνάγκη νά ἀφήνω μόνο τὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ νά κάνει τέτοιες κρίσεις. Γιά νά τό κάνω αὐτό, πρέπει νά εἶμαι βέβαιος ὅτι δέν ἀκολουθῶ ἀπλῶς κάποιο ἀνθρώπινα κατασκευασμένο μέτρο, τό ὅποιο παρουσιάζεται ὡς μέτρο θεϊκό ἐνῷ στήν πραγματικότητα εἶναι ἐντελῶς χωρίς ἐμπνευση καί μή στηριζόμενο στὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ. Δέν ἐπιθυμῶ νά εἶμαι ἔνοχος θράσους καί ἀναίδειας, μέ τό νά κρίνω κάποιον τόν δόποιο ὁ ἴδιος ὁ Θεός μέ τόν ἐκπεφρασμένο Λόγο Του δέν ἔχει κρίνει ἔτσι (Ρωμ. 14:4, 10-12· Ἰακωβ. 3:11· 12· δεῖτε ἐπίσης τό Σχολιολόγιο στήν Ἐπιστολή Ἰακώβου, σελίδες 161 μέχρι 168).

Σᾶς διαβεδαιώνω πώς, ἂν μέ βοηθήσετε νά δῶ ἀπό τίς Γραφές πώς ἡ πράξη τοῦ νά γευματίζω μαζί μέ τὸν Πῆτερ Γκρέγκερσον εἶναι ἀμαρτία, θά μετανοήσω ταπεινά γιά ἔνα τέτοιο ἔγκλημα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ὅσοι ἔχουν μιλήσει μαζί μου μέχρι τώρα δέν τό ἔχουν κάνει αὐτό, ἄλλά ἔχουν κάνει ἀναφορά στό προαναφερόμενο περιοδικό ὡς «αὐθεντία» τους (ὁ ὄρος χρησιμοποιήθηκε ἀπό τόν πρόεδρο τῆς δικαστικῆς ἐπιτροπῆς). Ἡ ἐντύπωση ἡ δική μου εἶναι πώς κάθε αὐθεντία ἐντός τῆς Χριστιανικῆς συνάθροισης πρέπει νά πηγάζει ἀπό τόν – καί νά δασίζεται γερά στόν – Λόγο τοῦ Θεοῦ. Τό Βιβλίο Παροιμιῶν 17:15

λέει πώς «ὅποιος κηρύσσει τόν πονηρό δίκαιο καί ὅποιος κηρύσσει τόν δίκαιο πονηρό, εἶναι καί οἱ δύο ἀπεχθεῖς στόν Ἱεχωβᾶ». Δέν ἔχω καμμία ἐπιθυμία νά εῖμαι ἀπεχθής στόν Θεό, ὅποτε μέ ἀπασχολεῖ πάρα πολύ αὐτό τό θέμα.

΄Αποδέχομαι πλήρως τίς Ἀγιογραφικές διδαχές τῆς Α΄ Κορινθ. 5:11-13 καί Β΄ Ιωάν. 7-11, καί ἔχω διαβεβαιώσει ἐκείνους μέ τούς ὄποιους μίλησα πώς δέν ἔχω καμμία ἐπιθυμία νά συναναστρέφομαι ἢ νά γευματίζω ἢ νά ἔχω στό σπίτι μου ἄτομα τοῦ εἰδούς πού περιγράφονται ἐκεῖ – πονηρά ἄτομα καί ἀντίχριστους.

Τό πρόσδλημά μου εἶναι νά ἀντιληφθῶ πῶς οἱ Γραφές αὐτές ἔφαρμόζονται στό ἄτομο πού δρίσκεται στό ἐπίκεντρο τῆς ὑπόθεσης πού στρέφεται ἐναντίον μου, τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον. Παραπτήθηκε ἀπό τήν συνάθροιση τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεχωβᾶ, δρισκόμενος ὑπό πίεση, διμως ὅπως γνωρίζετε, δήλωσε τά ἔξῆς στήν ἐπιστολή του:

«Χθές πρόσεξα, πώς ἔχω προκαλέσει ἀναστάτωση σέ πολλούς ἀδελφούς σέ ὅλο τό Γκάντζντεν καί στήν περιφέρειά μας. Εἶχα καταβάλλει πολλή προσπάθεια νά τό ἀποφύγω αὐτό.

Εἶναι ἀλήθεια πώς ἔχω νοιώσει σοβαρές ἀμφιδολίες σχετικά μέ ὁρισμένες διδασκαλίες τῆς Ἐταιρείας «Σκοπιά». Ὁμως, θά ἥθελα νά ξεκαθαρίσω δύο σημεῖα σημαντικά. Πρῶτον, δέν ἔχω ἀσχοληθεῖ ἐνεργά μέ συζητήσεις αὐτῶν τῶν ζητημάτων ἐντός συνάθροισης. Οὕτε κἄν τά ἔχω συζητήσει μέ τό Σῶμα τῶν Πρεσβυτέρων, γιά τόν φόρο μήν τυχόν προξενήσω κατά λάθος συζήτηση ἐντός τῆς συνάθροισης. Ἐχω κάνει κάποιες «ἐμπιστευτικές κουβέντες» μέ ἐλάχιστα ἄτομα, ὅλα σχεδόν

Συνάθροιση τοῦ Ἡστ Γκάντζντεν

Σῶμα Πρεσβυτέρων

8 Δεκεμβρίου 1981, σελ. 4

ἀπό τήν οἰκογένειά μου.

Δεύτερον, οἱ ἀπόψεις μου δέν ἔχουν ἀλλάξει σχετικά μέ τόν Ἱεχωβᾶ Θεό, τόν Ἰησοῦ Χριστό καί μέ τίς ξεκάθαρες

διδασκαλίες τῆς Βίβλου, ὅπως τήν Ἀνάσταση. Μέ τόν Ἰεχωθᾶ Θεό ὡς κριτή μου, δέν ἔχω τήν παραμικρή αἰσθηση πώς ἡ συμπεριφορά δέν ἄρμοζε σέ Χριστιανό. Ἐπί σχεδόν 50 χρόνια, ἀπό τόν χειμώνα τοῦ 1931-1932, ὅταν ὁ πατέρας μου ἀρχισε νά μέ πηγαίνει σέ συναθροίσεις, ἔχω ὑπάρξει τακτικός καί ἐργατικός Μάρτυρας τοῦ Ἰεχωθᾶ. Τό καλό μου ὄνομα καί φήμη εἶναι πολύτιμα γιά μένα, καί ἀνάμεσά σας, καί στήν κοινωνία εὐρύτερα.

Προκειμένου νά διατηρηθεῖ τό καλό μου ὄνομα καί προκειμένου νά μήν ὑπάρξει περαιτέρω πρόβλημα καί ἀναστάτωση ἐντός καί ἀνάμεσά σας, δηλώνω αὐτή τή στιγμή πώς παραιτοῦμαι ἀπό τήν συνταύτισή μου μέ τήν ὁργάνωση.

Αὐτό δέν ἀλλάζει τόν σεβασμό πού ἔχω γιά τό καλό πού ἔχει κάνει ἡ Ἐταιρεία Σκοπιά. Δέν ἀλλάζει τήν φιλία μου καί τήν ἀγάπη μου γιά σᾶς ἀτομικά. Φυσικά, θά δεχθῶ ὅποιαδήποτε στάση ἐπιλέξετε νά μοῦ ἐπιδείξετε.

Μέ σεβασμό,
Πῆτερ Β. Γκρέγκερσον»

[Ἐδῶ τελειώνει τό ἀντίγραφο τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Πῆτερ Γκρέγκερσον. Ἀκολουθεῖ ἡ συνέχεια τῆς δικῆς μου ἐπιστολῆς προσφυγῆς.]

(Ο Πῆτερ Γκρέγκερσον) δηλώνει πώς «δέν ἔχω τήν παραμικρή αἰσθηση πώς ἡ συμπεριφορά δέν ἄρμοζε σέ Χριστιανό», πράγμα πού σημαίνει πώς δέν εἶναι τό είδος τοῦ ἀνθρώπου πού περιγράφεται στό Α' Κορινθ. 5:11-13. Ἐκδηλώνει τήν πίστη του στόν Ἰεχωθᾶ Θεό, τόν Υἱό του, καί τίς ξεκάθαρες διδασκαλίες τῆς Ἀγίας Γραφῆς, κάτι πού θά ἀπέκλειε πώς ἀνήκει σέ ἐκείνους πού περιγράφονται στό Β' Ιωάν. 7-11. Ἐξ ὅσων γνωρίζω, κανείς δέν ἔχει ἀντιταχθεῖ στίς δηλώσεις του αὐτές ἡ τίς ἔχει ἀναιρέσει. Γιά μένα, τό νά τοῦ συμπεριφερθῶ ὡς πονηρό ἀνθρωπό ἡ ἀντίχριστο, χωρίς νά ἔχω σαφή Ἀγιογραφική βάση γιά νά τό κάνω, θά μέ καθιστοῦσε – πιστεύω – ὑπόλογο θεϊκῆς ἀποδοκιμασίας.

Ἐχω ωτήσει κάθε ἔναν ἀπό τούς πρεσβύτερους πού ἔχει μι-

λήσει μαζί μου – συμπεριλαμβανομένων τῶν τριῶν μελῶν τῆς δικαστικῆς ἐπιτροπῆς – ἀν οἱ ἕδιοι θεωροῦν τόν Πῆτερ Γκρέγκερον ὡς τό εἶδος τοῦ ἀνθρώπου πού περιγράφεται στό Α' Κορ. 5:11-13 καὶ Β' Ἰωάν. 7-11, δηλαδή ἄτομο πονηρό ἥ ἀντίχριστο. Οἱ ἕδιοι δίστασαν φανερά νά ποῦν ὅτι αὐτά τά Γραφικά χωρία τοῦ ταιριάζουν, καί ὅμως, αὐτές εἶναι οἱ μοναδικές Ἀγιογραφικές περικοπές πού ἐκθέτουν τήν ἐντολή προσδιορίζοντας τήν ταυτότητα τῶν ἀτόμων μέ τά ὄποια δέν θά ἔπειτε νά γευματίζει ἔνας Χριστιανός. Εἶναι ὅντως δίκαιο νά μοῦ ξητάτε νά ἐφαρμόσω αὐτές τίς περικοπές σ' αὐτόν – καί κατά συνέπεια νά τόν κρίνω ὡς ἀκατάλληλο ἄτομο γιά νά γευματίζω – ὅταν ἐκεῖνοι πού κάθονται ὡς κριτές δικοί μου εἶναι οἱ ἕδιοι ἀπρόθυμοι ἥ ἀνήμποροι νά τό κάνουν;

Μέχρι τώρα, δέν διέπω νά ἰσχύουν αὐτές οἱ περικοπές γιά τόν Πῆτερ Γκρέγκερον. Γιά νά διακρίνω πώς ὅντως ἰσχύουν, θά χρειαζόμουν τήν δοήθειά σας.

Συνάθροιση τοῦ "Ηστ Γκάντζντεν
Σῶμα Πρεσβυτέρων
8 Δεκεμβρίου 1981, σελ. 5

Κατανοῶ γιατί οἱ πρεσβύτεροι διστάζουν νά ποῦν πώς οἱ ἕδιοι θά τοποθετοῦσαν τόν Πῆτερ Γκρέγκερον ἀνάμεσα στό εἶδος τῶν ἀνθρώπων πού περιγράφονται ἀπό τόν ἐμπνευσμένο Ἀπόστολο, στό Α' Κορ. 5:11-13, δηλαδή πόρονους, ἀπληστούς, εἰδωλολάτρες, μέθυσους καί ἐκβιαστές. Ἐχω σοδαρές ἀμφιβολίες πώς ὁ ὄποιοσδήποτε ἀπό ἐσας στό σῶμα τῶν πρεσβυτέρων θά παραδεχόταν κάτι τέτοιο, οὕτε κάν σάν ἀπειροελάχιστη πιθανότητα. Παρακαλῶ διορθῶστε μέ ἄν κάνω λάθος.

‘Οπότε, μένουν αὐτοί πού περιγράφονται στό Β' Ἰωάν. 7-11, οἱ ἀντίχριστοι. Μπορεῖτε νά καταλάβετε γιατί μέσα στήν καρδιά μου νοιώθω τήν ἀνάγκη γιά γνήσια πεποίθηση, πρίν ἐφαρμόσω αὐτές τίς περικοπές στόν ὄποιονδήποτε; ‘Ο Ἀπόστολος Ἰωάννης, ὁ ὄποιος εἶναι ὁ μοναδικός χρήστης τοῦ ὄρου αὐτοῦ, περιγράφει ἔνα τέτοιο ἄτομο μέ τά ἔξης λόγια: «Ποιός εἶναι ὁ φεύγτης, ἀν ὅχι αὐτός πού ἀρνεῖται ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Χριστός; Αὐτός εἶναι ὁ ἀντίχριστος – ἐκεῖνος πού ἀρνεῖται τόν Πα-

τέρα καὶ τὸν Υἱό.» (Α' Ιωάν. 2:22). «Ἄλλα κάθε ἐμπνευσμένη ἔκφραση πού δέν ὅμολογεῖ τὸν Ἰησοῦ δέν προέρχεται ἀπό τὸν Θεό. Ἐπί πλέον, αὐτὴ εἶναι ἡ ἐμπνευσμένη ἔκφραση τοῦ ἀντίχριστου...» (Α' Ιωάν. 4:3) «Διότι πολλοὶ ἀπατεῶντες ἔχουν διεῖσται στὸν κόσμο, ἄνθρωποι πού δέν ὅμολογοὺν τὸν Ἰησοῦ ὡς ἐρχόμενο μὲ σάρκα. Αὐτός εἶναι ὁ ἀπατεώνας καὶ ὁ ἀντίχριστος (Β' Ιωάν. 7). Σέ αὐτή τῇ βάσῃ, κάποια σχολιολόγια (πού ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ ἀρκετές φορές σέ ἐκδόσεις τῆς Ἐταιρείας) τονίζουν τά ἔξῆς σημεῖα:

Στίς Σημειώσεις τοῦ Μπάρνς ἐπί τῆς Καινῆς Διαθήκης (Barnes, Notes on the New Testament) ἀναφέρεται: «Ἀπό αὐτὸν εἶναι προφανές πώς ὁ Ιωάννης ἀντιλαμβανόταν ἀπό τὰ λεγόμενά τους ὅλους ὅσους ἀρνοῦντο πώς ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Μεσσίας ἢ πώς ὁ Μεσσίας εἶχε ἔρθει ἐνσαρκωμένος. Παρατάσσονταν ἐναντίον του καὶ ὑποστήριζαν δόγματα τά ὅποια ἦσαν πράγματι σέ πλήρη ἐναντίωση μέ τὸν Υἱό τοῦ Θεοῦ.»

‘Από τό Σχολιολόγιο τοῦ Λάγνη (Lange's Commentary): «“ἀντί” μπορεῖ νά σημαίνει καὶ ἔχθρότητα καὶ ἀντικατάσταση. Στήν πρώτη περίπτωση, ὑποδηλώνει τόν ἀνταγωνιστή τοῦ Χριστοῦ, τόν ἀντι-Χριστό, καὶ στήν δεύτερη τόν ὑποκρινόμενο τόν Χριστό, ἢ ψευδο-Χριστό... Οἱ ἀντίχριστοι ἀρνοῦνται πώς ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Χριστός – λένε πώς δέν ἥρθε ἐν σαρκί – πώς δέν εἶναι ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ – πώς δέν εἶναι ἐκ Θεοῦ. Τό δόγμα εἶναι ἡ ἀρνηση τῆς ἀλήθειας, τό ψέμα, οἱ δέ ἵδιοι εἶναι ΨΕΥΤΕΣ καὶ σύμφωνα μέ τό Ιωάν. 8:44, εἶναι τέκνα τοῦ διαβόλου, τοῦ πατρός τοῦ ψεύδους... Οἱ ἀντίχριστοι καὶ οἱ ἀντίχριστοι πρέπει νά ἐκλαμβάνονται ὡς ξεκάθαρα συνδεδεμένοι μέ τόν Σατανᾶ καὶ οἱ δύο λέξεις ἐδῶ ὑποδηλώνουν, ὅχι τήν ἀντικατάσταση, ἀλλά τήν ἔχθρότητα πρός τόν Χριστό... ὁ ἀντίχριστος εἶναι κατ’ ἔξοχήν τό ὅργανο καὶ τό ἐργαλεῖο τοῦ Σατανᾶ.»

‘Υπάρχει κάποιος ἀπό ἐσᾶς στό σῶμα τῶν πρεσβυτέρων πού νά πιστεύει σοβαρά πώς ὁ Πῆτερ Γκρέγκερσον πρέπει νά καταταγεῖ ἀνάμεσα σέ τέτοιου εἴδους ἀνθρώπους;

‘Ο Ἰησοῦς Χριστός εἶχε πεῖ πώς «ὅποιος ἀπευθύνει στόν ἀδελφό του κάποιον ἀκατονόμαστο λόγο περιφρόνησης θά

εῖναι ύπόλογος στό Ἀνώτατο Δικαστήριο· ἐνῶ ὅποιος πεῖ: “Τίποτένιε ἀνόητε!” Θά ύπόκειται στήν πύρινη Γέεννα» (Ματθ. 5:22). Προσωπικά,

Συνάθροιση τοῦ Ἡστ Γκάντζντεν
Σῶμα Πρεσβυτέρων
8 Δεκεμβρίου 1981, σελ. 6

Θά προτιμοῦσα κατά πολύ νά μέ ἀποκαλοῦν «μωρό», παρά νά μοῦ Ṅάλουν τήν ταμπέλα «ἀντίχριστος». Σίγουρα δέν ύπάρχει πιό αἰσχρός ὅρος μέσα στήν Ἀγία Γραφή. Δεδομένου ὅτι ἡ ἄδικη ἐφαρμογή τῆς ἔκφρασης «τιποτένιε ἀνόητε» μπορεῖ νά κάνει τόν ἀνθρωπο ύποψήφιο γιά τήν Γέεννα, πόσο περισσότερο ἡ ἐφαρμογή τῆς λέξης «ἀντίχριστος» ἀν χρησιμοποιηθεῖ ἄδικα; Μέ ἀπασχολεῖ πάρα πολύ νά μήν ύποπέσω σέ τέτοιον μεγάλο κίνδυνο καί ἐπίζω πώς καί ἐσεῖς ώς ἄτομα θά σταθμίσετε αὐτόν τόν κίνδυνο μέ τήν ἴδια ἔγνοια. Στό Ματθ. 12:36, ὁ Ἰησοῦς λέει: «σᾶς λέγω πώς γιά κάθε ἀνώφελο λόγο (ἀπρόσεκτο, σύμφωνα μέ τήν RSV· ἀστήρικτο, σύμφωνα μέ τήν Jerusalem Bible) πού θά λένε οἱ ἀνθρωποι, θά δώσουν λογαριασμό τήν ἡμέρα τῆς Κρίσης.» Πῶς εἶναι δυνατόν νά παίρνουμε τέτοιες προειδοποιήσεις ἐλαφρά; ”Η, πῶς εἶναι δυνατόν νά αἰσθανόμαστε πώς μποροῦμε νά ἀφήσουμε τήν εὐθύνη τῆς πράξης μας στούς ἄλλους, ἀν ἐμεῖς, χωρίς γνήσια Ἀγιογραφική βάση, δηλώνουμε πώς κάποιος εἶναι ἀκατάλληλος γιά νά γευματίσουμε μαζί του, ώς «ἐχθρικός πρός τόν Χριστό»; Τονίζοντας τήν προσωπική μας σχέση, καθώς καί τήν εὐθύνη πρός τό ἄτομό του ὅπως πρός τόν Πατέρα του, ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ λέει: «Γνωρίζετε ὅτι ἐγώ εἶμαι ἐκεῖνος πού ἐρευνᾶ νεφρά καί καρδιές καί θά δώσω στόν καθένα σας σύμφωνα μέ τά ἔργα σας.» (Ἀποκ. 2:23). ”Η πίστη στόν Θεό μέ ύποχρεώνει νά καθοδηγοῦμαι ἀπό τήν συνείδησή μου, ἡ ὁποία ἔχει διαμορφωθεῖ ἀπό τίς Γραφές αὐτές. ”Αραγε, μιά τέτοια εύσυνείδητη πορεία μέ καθιστᾶ στόχο κατηγοριῶν; Εἶναι ἀλήθεια πώς ὁ Ἐπίσκοπος Περιφερείας εἶχε πεῖ στό σπίτι μου πώς «τό Κυβερνῶν Σῶμα μπορεῖ νά ύπεροισχύσει τῆς συνείδησής σου». ”Ἐνῶ δήλωσε – χρησιμοποιῶ τά

δικά του λόγια – πώς ό ΐδιος «παπαγαλίζει ό,τι λέει τό Κυ-
βερνῶν Σῶμα», φαίνεται πώς στήν περίπτωση αὐτή θά ἀναφε-
ρόταν σέ κάτι πρωτότυπα δικό του, μιᾶς καί δέν γνωρίζω νά
ύπάρχει ἔκδοση τῆς Ἐταιρείας πού νά περιέχει ὅποιαδήποτε
δήλωση σάν τήν δική του. Ἀκόμα πιό σημαντικό, δέν γνωρίζω
καμμία Ἀγιογραφική περικοπή πού νά ὑποστηρίζει μιά τέτοια
ἀποψη. Ὁ ἐμπνευσμένος ἀπόστολος μᾶς λέει πώς ἀκόμα καί ἄν
μιά πράξη εἶναι ἀφ' ἐαυτῆς σωστή, ἃν τό ἄτομο πού τήν κάνει
ἔχει κάποιες ἀμφιβολίες τότε «εἶναι ἥδη καταδικασμένο», καθ'
ὅσον «ὅ,τι δέν εἶναι ἀπό πίστη εἶναι ἀμαρτία» (Ρωμ. 14:23). Ἐν
εἶναι νά ἀλλάξει ἡ συνείδησή μου, πρέπει νά εἶναι μέ τήν δύνα-
μη καί τήν ὁρμή τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καί ὅχι μέ σκέτους ἀνθρώ-
πινους συλλογισμούς, διότι εἶμαι ἀποφασισμένος νά «ἀφήσω νά
βγεῖ ὁ Θεός ἀληθινός, μολονότι κάθε ἀνθρωπος θά βγεῖ ψεύτης»
καί συνεπῶς ἀποφασισμένος νά εἶμαι ἀνάμεσα σέ ἐκείνους πού
«δέν νοθεύουν τόν λόγο τοῦ Θεοῦ, ἀλλά, φανερώνοντας τήν
ἀλήθεια, συνιστοῦν τούς ἑαυτούς τους σέ κάθε ἀνθρώπινη συ-
νείδηση ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. 3:4· Β' Κορινθ. 4:2).

Κατέθεσα αὐτές τίς πληροφορίες λεπτομερῶς γιά νά σᾶς δι-
ευκολύνω νά δεῖτε τό πρόδλημα πού ἀντιμετωπίζω, δηλαδή, τό
νά δέχομαι ἀδίαστα καί χωρίς τύψεις συνειδήσεως τήν προω-
θούμενη ἀποψη, ἥτοι, πώς ἡ ἐπιστολή πού γράφτηκε ἀπό τόν
Πῆτερ Γκρέγκερσον (ἀντίγραφό της ἐσωκλείεται) – ἀπό μόνη
της καί χωρίς ἄλλα δικαιολογητικά τεκμήρια πού νά τήν στηρί-
ζουν – δίνει στόν ὅποιονδήποτε τό δικαιώμα νά λέει πώς αὐτο-
μάτως ᔭχει καταστεῖ πονηρό ἄτομο, ἀκατάλληλο γιά νά γευμα-
τίζουν μαζί του Χριστιανοί. Μήπως μοῦ διαφεύγει τό νόημα
τῶν Γραφῶν, πού τώρα μέ συγκρατεῖ νά μήν κάνω μιά τέτοια
αὐτόματη κρίση; Μήπως δέν λένε αὐτό πού ἐγώ καταλαβαίνω
ὅτι λένε; Καί μήπως τώρα, ἡ συνειδητή ἔγνοια μου νά εἶμαι πι-
στός στόν Λόγο τοῦ Θεοῦ μέ καθιστᾶ καί ἐμένα ἀξιοκατάκριτο
καί ἐπίσης πονηρό ἄτομο, ἀκατάλληλο νά γευματίσει κανείς
μαζί του; Τοία ἄτομα ἀνάμεσά σας ᔭχουν ἀποφανθεῖ μέ τέτοιον
τρόπο. Τά γράφω αὐτά, τόσο γιά τήν δική τους ὠφέλεια, ἀλλά
καί ἐκ τοῦ ἐνδιαφέροντός μου γι' αὐτούς, ὅπως καί γιά σᾶς. Ἐν

κάνω λάθος, καί ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ λέει κάτι ἀλλιώτικο ἀπ' ὃ, τι
ἐγώ βλέπω ἔκει, τότε

Συνάθροιση τοῦ "Ἡστ Γκάντζντεν

Σῶμα Πρεσβυτέρων

8 Δεκεμβρίου 1981, σελ. 7

ἡ ἐπίπληξή σας, μέ τό νά παρουσιάσετε τίς ἀποδείξεις ἀπό
ἔκεινον τόν ἐμπνευσμένο Λόγο τοῦ Θεοῦ, θά εἶναι ὅχι μόνο
ἀποδεκτή ἀλλά καί εὐπρόσδεκτη." Εχω δώσει ἀντίγραφο τῆς
παρούσας ἐπιστολῆς σέ κάθε ἔνα μέλος τοῦ σώματος τῶν πρε-
σβυτέρων, ἐφόσον ἡ δικαστική ἐπιτροπή πού ἔδγαλε τήν ἀπό-
φαση ἐναντίον μου εἶχε ὅρισθεῖ ἀπό ἐσᾶς.

"Ἀντίγραφα στέλνω ἐπίσης καί στό Κυβερνῶν Σῶμα καί τό
Τμῆμα Ὑπηρεσίας του, μιᾶς καί ὁ δικός σας διορισμός ώς πρε-
σβύτεροι προέρχεται ἀπό ἔκεινους.

"Οπως γνωρίζετε, εἶχα γράψει στό Κυβερνῶν Σῶμα στίς 5
Νοεμβρίου 1981, ζητώντας πληροφορίες ώς ἔξῆς:

«Σέ τοπικό ἐπίπεδο, κάποιοι πρεσβύτεροι ἔχουν ἐκλάδει τά
στοιχεῖα στήν ἔκδοση τῆς Σκοπιᾶς τῆς 15-9-1981 ώς ἔξουσιοδό-
τηση γιά νά ἀπαιτήσουν τήν ἀλλαγή στίς σχέσεις μου μέ τόν
ἄνθρωπο στοῦ ὄποιου τήν ἴδιοκτησία κατοικῶ καί στόν ὄποιον
ἐργάζομαι, τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον. Δηλώνουν πώς, ἐφ' ὅσον
ἔκεινος ἀποσυνταυτίστηκε, ὅφειλα καί ἐγώ νά τόν θεωρῶ ώς
ἔναν ἀπό ἔκεινους μέ τούς ὄποιους δέν θά ἔπρεπε νά γευματίζω
– τούς πονηρούς καί ἀντίχριστους – καί πώς ἡ παράλειψή μου
νά πειθαρχήσω στήν θέση αὐτή θά ἐπισύρει ἀποκοπή. Καθώς
πλησιάζω τά 60, καί δέν ἔχω οἰκονομικούς πόρους, δέν εἶμαι σέ
θέση νά μετοικήσω ἢ νά ἀλλάξω τήν ἐργασία μου. Ως ἐκ τού-
του, θά ἥμουν ὑπόχρεος ἄν μέ ἐνημερώνατε ἄν ὁ σκοπός τῶν
δηλώσεών σας σέ ἔκεινη τήν ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ εἶναι
ὄντως ὅπως τόν παρουσιάζουν, δηλαδή πώς τό νά δεχθῶ μιά
πρόσκληση ἀπό τόν σπιτονοικούρη ΚΑΙ ἐργοδότη μου γιά νά
γευματίσω μαζί του εἶναι βάση γιά ἀποκοπή. Εάν δημοσιεύθηκε, τότε κάποια
νουθεσία νά εἶναι πιό μετριοπαθεῖς θά μέ ἀνακούφιζε ἀπό μιά

ἐν δυνάμει καταπιεστική κατάσταση. Θά ἐκτιμήσω τήν ὅποια-
δήποτε διευκρίνιση μπορεῖτε νά μοῦ δώσετε, εἴτε ἄμεσα εἴτε
μέσω κάποιας ὑπηρεσίας σας.

Ἐχω ἐπανειλημμένως ζητήσει νά τούς δώσετε χρόνο γιά νά
ἀπαντήσουν στό αἰτημά μου αὐτό γιά πληροφόρηση. Μέχρι
στιγμῆς, δέν τό ἔχετε θεωρήσει ἄξιο νά τιμήσετε τό αἰτημά μου
αὐτό. Ἐλπίζω νά τό κάνετε τώρα.

Εἰλικρινά,
Ρέυμοντ Φράντς

Ἀντίγραφο τῆς ἐπιστολῆς προσφυγῆς εἶχε σταλεῖ στό Κυ-
βερνῶν Σῶμα, μαζί με τήν ἀκόλουθη ἐπιστολή:

11 Δεκεμβρίου 1981

Κυβερνῶν Σῶμα τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωδᾶ, Νέα Ὑόρκη

Ἄγαπητοί Ἄδελφοί:

Στίς 5 Νοεμβρίου 1981 σᾶς ἔγραψα ζητώντας κάποια διευ-
κρίνιση ἐπί τῆς θέσης πού ἔχει ληφθεῖ στήν ἐκδοση τῆς Σκο-
πιᾶς τῆς 15ης Σεπτεμβρίου, ἡ ὅποια τοποθετοῦσε τά ἀποσυ-
νταυτισμένα ἄτομα στήν ἴδια κατηγορία μέ τούς ἀποκομμέ-
νους, δίνοντας ἐπί πλέον καί λεπτομέρειες γιά τόν τρόπο πού
δοφείλουν ὅλοι οἱ Μάρτυρες νά θεωροῦν καί νά φέρονται σέ τέ-
τοια ἄτομα. Στήν ἐπιστολή ἔκεινη εἶχα ἐκδηλώσει τήν ἀνησυ-
χία μου γιά τίς πιθανές συνέπειες τοῦ κειμένου ἔκεινου. Ἀπό
τότε, οἱ τοπικοί πρεσβύτεροι τῆς συνάθροισης ὅπου ἦμουν
ἔγγεγραμμένος ἔξέλαθαν ἔκεινο τό ὑλικό ὃς «αὐθεντία» γιά νά
προδοῖον σέ ἐνέργειες ἀποκοπῆς ἐναντίον μου, μέ τήν κατηγο-
ρία ὅτι εἶχα γευματίσει σέ ἑστιατόριο μέ ἔνα ἀποσυνταυτισμέ-
νο ἄτομο, τό ὅποιο ἄτομο εἶναι οἰκοδεσπότης καί ἐργοδότης
μου. Ἐσωκλείω ἀντίγραφο τῆς ἐπιστολῆς προσφυγῆς πού πα-
ρέδωσα στό τοπικό σῶμα πρεσβυτέρων. Ἀν ἡ ἐνέργεια τῆς δι-
καιοστικῆς ἐπιτροπῆς τυγχάνει τῆς ἔγκρισής σας καί εἶναι σύμ-
φωνη μέ τόν σκοπό τοῦ κειμένου πού ἔχετε δημοσιεύσει, τότε ἡ
ἐπιστολή προσφυγῆς πιθανόν νά μήν ἔχει κανένα ἐνδιαφέρον

γιά σᾶς. "Αν ὅμως δέν ἔχουν ἔτσι τά πράγματα καί αἰσθάνεσθε ἀνησυχία γιά τήν ἐνέργεια αὐτή (όχι ἀποκλειστικά ἐπειδή ἀφορᾶ ἐμένα, ἀλλά ἐπειδή εἶναι ἐνδεικτική τῆς πιθανῆς ἀντίδοσης γενικότερα στό δημοσιευθέν ἐκεῖνο κείμενο), τότε ἵσως θελήσετε νά κάνετε κάτι γιά νά μετριασθεῖ ἡ ἐπίδραση ἐκείνου τοῦ κειμένου. Ἡ ἑταιρεία στήν ὁποία ἐργάζομαι – Warehouse Groceries – ἀπασχολεῖ 35 μέ 40 Μάρτυρες στά γραφεῖα τῆς καί στά 10 ὑποκαταστήματά της. Ο Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. εἶναι ἀποσυνταυτισμένος, ὅπως καί ὁ ἐπικεφαλῆς τοῦ Τμήματος πού δέν ἔχει ως ἀντικείμενο τά τρόφιμα." Άλλο προσωπικό, συμπεριλαμβανομένου τοῦ διευθυντῆ ἐνός τῶν μεγαλύτερων καταστημάτων τῆς Ἐταιρείας, εἶναι ἀποκομμένα ἄτομα. Όπότε, ἡ διευκρίνιση πού ζητῶ στήν ἐπιστολή μου θά ἀποδειχθεῖ ὠφέλιμη σέ ἓνα πλῆθος ἀνθρώπων στήν κατάσταση αὐτή.

Εἶναι προφανές πώς ἡ θέση πού παίρνει τό δημοσιευθέν κείμενό σας θά ἔχει προοδευτικά ἀθροιστική ἐπίδραση, μέ ὅλο καί περισσότερα ἄτομα νά ἐπηρεάζονται ἀπό αὐτό. "Αν ἐφαρμοσθεῖ μέ συνέπεια – καί ὅχι μέ τόν αὐθαίρετο τρόπο πού ἐφαρμόσθηκε σέ μένα – μπορεῖ εύκολα νά δηγήσει στήν ἀποκοπή δεκάδων ἄτομων, καί μόνο στήν περιοχή αὐτή, τά δύνοματα τῶν δοπίων ἔρχονται εύκολα στό νοῦ. Πιστεύετε σ' ἀλήθεια πώς μιά τέτοια ἐνέργεια δικαιολογεῖται Ἀγιογραφικά; Εφόσον ἡ εὐθύνη γιά τά ἀποτελέσματα τοῦ προαναφερόμενου κειμένου ἀνάγεται ἐν τέλει σέ ἐσᾶς ἀδελφοί, μοῦ φάνηκε πιό συμφέρον νά διαβιδάσω αὐτές τίς πληροφορίες σέ ἐσᾶς καί στό Τμῆμα Ὑπηρεσίας σας.

Εἰλικρινά,
Ρέυμοντ Φράντς

Άκολουθεῖ ἡ ἐπιστολή μου τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου, μέ αἴτημα γιά ἀλλαγή στήν ἐπιτροπή ἔφεσης πού εἶχε ὁρίσει ὁ Ἐπίσκοπος Περιφερείας Γουέσλεϋ Μπένερ:

20 Δεκεμβρίου 1981

Συνάθροιση του "Ηστ Γκάντζντεν"

Σῶμα Πρεσβυτέρων

Γκάντζντεν Άλαμπάμα

Άγαπητοί ἀδελφοί:

Μέ τήν παροῦσα ἐπιστολή ζητῶ νά ὁρισθεῖ διαφορετική ἐπιτροπή ἔφεσης. Σᾶς ἀποστέλλω ἀντίγραφο τῆς ἐπιστολῆς στήν "Υπηρεσία Εξυπηρέτησης τοῦ Κυδερνῶντος Σώματος καί τῆς Εταιρείας Σκοπιά, μέ τήν ὅποια ζητῶ νά σχηματισθεῖ ἐπιτροπή ἀπό ἀδελφούς ἐκτός τῆς περιοχῆς αὐτῆς καί ἐκτός τῆς περιφέρειας αὐτῆς. Οἱ λόγοι εἶναι οἱ ἔξης:

Στίς 15 Δεκεμβρίου, ὁ Θηότις Φρέντς μοῦ τηλεφώνησε λέγοντας ὅτι ἔχει ἐπιλεγεῖ κάποια ἐπιτροπή, ἀποτελούμενη ἀπό τὸν Γονίλυν "Αντερσον, τόν" Εολ ἥ τὸν Φήλιξ Πάρνελ (δέν ἦταν βέβαιος ποιόν) καί τόν ἀδελφό Ντίμπλ (ἄν πρόκειται γιά τόν πατέρα ἥ τόν γιό, δέν ἀναφέρθηκε ἔξ ὅσων γνωρίζω). Τοῦ εἶπα πώς θά ἔγραφα ἐπιστολή καί πώς θά σχολίαζα τήν σύσταση τῆς ἐπιτροπῆς. Ρώτησα γιά ποιόν λόγο δέν χρησιμοποιήθηκαν πρεσβύτεροι τῆς συνάθροισης του "Ηστ Γκάντζντεν" καί μοῦ εἶπε πώς δέν γινόταν ἔτσι πιά καί πώς εἶχε ζητήσει ἀπό τὸν Έπίσκοπο Περιφερείας νά κάνει τήν ἐπιλογή.

Τήν Παρασκευή 13 Δεκεμβρίου ἔγραψα στόν Θηότις, ζητώντας του νά μοῦ δώσει γραπτῶς τά ὄνόματα ἐκείνων πού εἶχαν ὁριστικά ἐπιλεγεῖ νά ὑπηρετήσουν στήν ἐπιτροπή. Ταχυδρόμησα ἐκείνη τήν ἐπιστολή τό ՚διο πρωί. Τό ՚διο ՚ράδυν, τηλεφώνησε ὁ Θηότις, λέγοντας πώς ἥ ἐπιτροπή ἔφεσης θά συνεδρίαζε τήν Κυριακή. Τόν ἐνημέρωσα πώς εἶχα γράψει ἐπιστολή, τήν ὅποια θά λάμβανε ἐντός μίας-δύο ἡμερῶν. Τό Σάββατο τό ἀπόγευμα ξανακάλεσε, λέγοντας πώς εἶχε λάβει τήν ἐπιστολή καί πώς ἥ ἐπιτροπή ἥθελε νά συναντηθεῖ μαζί μου τήν Δευτέρα, προφανῶς τήν 21η Δεκεμβρίου. Δέν ἀνέφερε ὥρα, οὕτε τοποθεσία, ὅπως δέν εἶχε κάνει ὅταν μέ ἐνημέρωσε καί γιά τήν προγραμματισμένη συνάντηση τήν Κυριακή τό ՚ράδυν. Μοῦ ἔδωσε τά ὄνόματα τῶν προτεινόμενων μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς: Γουίλυν "Αντερσον," Εολ Πάρνελ καί Ρόμπ Ντίμπλ. Τοῦ ξαναξήτησα νά

μοῦ στείλει τίς πληροφορίες γραπτῶς. Σήμερα τό πρωί ξανατηλεφώνησε, δηλώνοντας πώς ή ἐπιτροπή ἔφεσης θά συνεδρίαζε τήν Δευτέρα (καὶ πάλι χωρίς νά ἀναφέρει ὥρα ή τόπο). Τοῦ εἶπα πώς ή προτεινόμενη ἐπιτροπή ὅφειλε νά μοῦ γράψει ἀπ' εὐθείας ἀντί νά τόν δάζει νά μοῦ τηλεφωνεῖ, καὶ τοῦ εἶπα πώς εἶχα ἀντίρρηση γιά τήν σύσταση τῆς ἐπιτροπῆς ὅπως εἶχε ἐπιλεγεῖ, καὶ πώς θά ἔγραφα αὐτή τήν ἐπιστολή μέ αἴτημα γιά νέα ἐπιτροπή.

Μοῦ εἶπε πώς ή προτεινόμενη ἐπιτροπή θά συνεδρίαζε ἔτσι κι ἀλλιῶς τήν Δευτέρα. Τοῦ εἶπα πώς στά 40 χρόνια πείρας πού ἔχω, ποτέ δέν εἶδα μία τόσο προφανῶς διαστική προώθηση μιᾶς ὑπόθεσης, στό ὅποιο μοῦ ἀπάντησε λέγοντας πώς ή τελευταία «γραμμή» τῆς Ἐταιρείας εἶχε ἐπιφέρει ἀλλαγές (ποιές ἦταν, δέν μοῦ εἶπε). Παρά τίς ἀντίρρησεις μου στήν τόση διασύνη, μοῦ εἶπε πώς ή ἐπιτροπή θά συνεδρίαζε ἔτσι κι ἀλλιῶς, καὶ πώς ὅτι εἶχα νά τούς πῶ, θά ἔπρεπε νά εἰπωθεῖ τότε. Τοῦ ξαναεἶπα πώς ζητῶ διαφορετική ἐπιτροπή.

Συνάθροιση τοῦ "Ηστ Γκάντζντεν

Σῶμα Πρεσβυτέρων

20 Δεκεμβρίου 1981, σελίδα 2

Πιστεύω πώς οἱ λόγοι γιά ἔνα τέτοιο αἴτημα εἶναι οὐσιαστικοί. Θά τούς ἀπαριθμήσω λεπτομερῶς, γιά τήν ὡφέλεια τή δική σας καὶ τοῦ Τμήματος Ὑπηρεσίας, ἀλλά καὶ γιά νά καταγραφεῖ στά πρακτικά τῆς ὑπόθεσης.

Ὑπηρετοῦσα στήν Ἐπιτροπή Ὑπηρεσίας τοῦ Κυβερνῶντος Σώματος τήν ἐποχή πού τό Γκάντζντεν δίωνε μιά πολύ συνταρακτική περίοδο γιά πολλές οἰκογένειες – περίοδο πού εἶχε σχέση μέ ἔνα μεγάλο ἀφιθμό νέων ἀνθρώπων τῆς περιοχῆς. Διά τοῦ Τμήματος Ὑπηρεσίας εἶχαν ὑποπέσει στήν ἀντίληψή μου κάποιες περιπτώσεις κακῆς διαχείρισης ὑποθέσεων ἀπό τήν τοπική ἐπιτροπή, πράγμα πού ἀπαιτοῦσε τήν ἐπέμβαση εἰδικῆς ἐπιτροπῆς γιά νά διορθωθεῖ ἡ κατάσταση. Ἡ ὑπόθεση εἶναι ἀρκετά νωπή στή μνήμη μου, διότι νά σᾶς διαβεβαιώσω πώς δέν νοιώθω ἀρκετά σίγουρος πώς θά τύχω μιᾶς ἰκανοποιητικῆς ἀκρόασης ἃν ή ἐπιτροπή ἔφεσης συμπεριλαμβάνει ἄτομο τό

δποῖο θά ἔχει τόν ἵδιο πρωταγωνιστικό ρόλο, ὅπως εἶχε ὁ ἀδελφός "Ἀντερσον" στήν ἐπιτροπή πού ἦταν ὑπεύθυνη γιά τόσο σοβαρά σφάλματα.

"Ἐπιπροσθέτως γνωρίζω καί μέσω πληροφοριῶν τοῦ τότε Τμήματος Ὅμηρος ἄλλα καί ἀπό προσωπική γνώση ἔκτοτε, πώς ὁ Πῆτερ Γκρέγκερσον εἶχε ἐνεργό ρόλο στήν ἐπιδίωξη ἀναθεώρησης τῶν ἐνεργειῶν τῆς τοπικῆς ἐπιτροπῆς καί ἔτσι εἶχε συνεισφέρει οὐσιαστικά στήν εἰσδοχή τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιτροπῆς πού εἶχε ὅρισει ἡ Ἐταιρεία. "Οταν συναρμολογηθεῖ ὀλόκληρη ἡ εἰκόνα, ἡ ἐκλογή τοῦ ὀδελφοῦ" Ἀντερσον νά ὑπηρετήσει στήν δική μου ὑπόθεση, ὅπου τό κεντρικό θέμα εἶναι ἡ σχέση μου μέ τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον, ἀποτελεῖ ἐπιλογή πού δέν ὑπόσχεται μεγάλες πιθανότητες ἐφαρμογῆς δικαιούσνης, ἀμεροληψίας καί ἀντικειμενικότητας. Ἔνω θά μποροῦσε κανείς νά ἐλπίσει πώς ὁ ἀδελφός "Ἀντερσον" εἶχε ὠφεληθεῖ ἀπό τήν διόρθωση πού δόθηκε ἀπό τήν ἐπιτροπή ἀναθεώρησης, ἡ τωρινή συμπεριφορά τῆς προτεινόμενης ἐπιτροπῆς ἐνστασης, καθώς καί ἡ διασύνη τῆς νά «σπεύσουν σέ κρίση» καί ἡ ἀνομοιομορφία τῶν μεθόδων τους, ἀπλῶς ἐνισχύουν τήν ἀνάμνηση τῆς προηγούμενης κακοδιαχείρισης τῶν ὑποθέσεων. Νομίζω πώς μπορεῖτε νά κατανοήσετε τόν λόγο πού δικαιώς ἔχω ἀντίρρηση σέ μιά τέτοια ἐκλογή καί πώς τήν δρίσκω ἐντελῶς ἀπαράδεκτη.

"Οσο γιά τήν ἐκλογή τοῦ" Ερλ Πάρνελ, ἡ λογική πού ὁδήγησε σέ μιά τέτοια ἐπιλογή εἶναι πράγματι δυσνόητη. Ἐπιτρέψτε μου ἄλλη μία φορά νά πῶ ὅτι ἡ σχέση μου μέ τόν Πῆτερ Γκρέγκερσον εἶναι τό σημεῖο στό ὅποιο περιστρέφεται ὅλη ἡ ὑπόθεση, στό ὅποιο σημεῖο στηρίχθηκε ὀλόκληρη ἡ μαρτυρία τῶν ἔχθρων μαρτύρων, καί ἔξ αἰτίας τῆς ὅποιας σχέσης ἡ πρώτη ἐπιτροπή ἀποφάσισε πώς θά ἔπρεπε νά ἀποκοπῶ. Πῶς τότε εἶναι δυνατόν νά ὑπάρξει λογική αἰτιολόγηση γιά τήν ἐκλογή τοῦ" Ερλ Πάρνελ νά ὑπηρετήσει στήν δική μου ἐπιτροπή ἐφεσης; Αὐτός, ὅπως πολύ καλά γνωρίζετε ἐσεῖς καί ὁ Ἐπίσκοπος Περιφερείας, εἶναι ὁ πατέρας τοῦ Ντάνα Πάρνελ ὁ ὅποιος πρόσφατα πήρε διαζύγιο ἀπό τήν Βίκυ Γκρέγκερσον, τήν κόρη τοῦ Πῆτερ Γκρέγκερσον.

Χωρίς νά μπαίνω σέ λεπτομέρειες, άρκει νά άναφέρω πώς για άρκετό καιρό τώρα εχουν δημιουργηθεῖ πολύ τεταμένες σχέσεις άναμεσα στίς δύο οίκογένειες και είδικότερα άναμεσα στούς δύο πατέρες. 'Ο Έπισκοπος Περιφερείας ήταν δεδιαύτατα ένήμερος για τά εντονα συναισθήματα που ύπαρχουν στήν περίπτωση αυτή, καθώς ο Ντάνα είχε άναφερθεί στήν κουβέντα του μέ τόν Πήτερ κατά τήν προηγούμενη έπισκεψή του στό Γκάντζντεν. Θά ήταν δλοφάνερο, άκόμα και σέ άτομο μέ μόλις μέση άντιληψη, πώς ή έκλογή του πατέρα του Ντάνα γιά νά ύπηρετήσει σέ μιά ύπόθεση όπου άναμιγνύεται ο Πήτερ Γκρέγκερος, είναι άντιθετη σέ δ, τι θά άνέμενε κανείς άπο δικαιοκρισία, δικαιοσύνη και άπλή λογική. Ποιά λογική ή σωστά κίνητρα θά μπορούσαν ποτέ νά δδηγήσουν σέ μιά τέτοια έπιλογή;

Συνάθροιση τοῦ "Ηστ Γκάντζντεν

Σῶμα Πρεσβυτέρων

20 Δεκεμβρίου 1981, σελίδα 3

Οι περιστάσεις όπου έμπλεκεται ο άδελφός Πάρονελ άναπόφευκτα έπηρεάζουν τό τρίτο μέλος της προτεινόμενης έπιτροπής, τόν Ρόμπ Ντίμπλ. Αύτός είναι ο γαμπρός τοῦ "Ερλ Πάρονελ, καθώς είναι σύζυγος της άδελφης του Ντάνα, της Ντών. "Αν χρειαστεῖ, πιστεύω πώς ύπαρχει μαρτυρία πώς ή σύζυγος τοῦ Ρόμπ έχει έπηρεαστεί σημαντικά άπο τόν χωρισμό της κόρης τοῦ Πήτερ Γκρέγκερος μέ τόν άδελφό της, και τό σχολιάζει μεγαλοφώνως. Είναι μᾶλλον άπιθανο οσα έχει έκφρασει σέ τρίτους νά μήν τά έχει έκφρασει και στόν ίδιο τόν σύζυγό της. Τό νά περιμένει κανείς νά μπει σέ μιά ύπόθεση όπου κεντρικό θέμα είναι ο Πήτερ Γκρέγκερος και νά τό κάνει μέ τήν άπαιτούμενη άπαλλαγή άπο προσωπικά συναισθήματα και τήν άπαιτούμενη άντικειμενικότητα, θά ήταν νά ζητούμε κάτι περισσότερο άπ' δ, τι θά ύποδείκνυε ή λογική.

'Εν όψει δλων αυτῶν, ζητῶ μέ σεβασμό νά σχηματισθεῖ διαφορετική έπιτροπή, άποτελούμενη άπο άδελφους έξω άπο τήν περιοχή αυτή και εξω άπο τήν περιφέρεια αυτή. Μέ μία μόνο έξαίρεση, δέν μπορώ νά φανταστῶ έπιτροπή τριῶν άτομων που θά είχε λιγότερα νά προσφέρει γιά τήν άντικειμενική και άμερο-

ληπτη ἀκρόαση τῆς ἔνστασής μου ἀπό αὐτήν πού ἔχει ἐπιλεγεῖ. Πιθανόν ἡ ἐπιλογή τοῦ Ἐπισκόπου Περιφερείας νά ἥταν προϊόν μιᾶς βιαστικῆς ἀπόφασης, χωρίς τήν πρέπουσα προσοχή στούς παραγόντες πού ἀναφέρθηκαν ἐδῶ. Καὶ ἐνῷ θά μποροῦσαν νά γίνουν ἀπόπειρες ἀμφισβήτησης ἢ μείωσης τῆς σημασίας ἐκείνων τῶν παραγόντων, ἡ ἀγάπη γιά τήν ἰσοτιμία καί τήν δικαιοσύνην σίγουρα θά ἀπέκλειε μιά τέτοια κατεύθυνση. Ἐλπίζω νά σᾶς κινήσει νά ἀναγνωρίσετε πώς ἡ ἐπιτροπή ἔφεσης δέν θά ἔπρεπε νά είναι μία πού χρειάζεται τέτοια ἀπόπειρα δικαιολόγησης, ἀλλά μᾶλλον μία πού μπορεῖ νά σταθεῖ ἀπό μόνη της, ἀπαλλαγμένη ἀπό σοδαρή ἀμφισβήτηση (Τιμ. Α' 5:21-22).

"Ισως θελήσετε νά γράψετε καί στήν Ἐταιρεία σχετικά μέ αὐτά τά σημεῖα, καί θά καλοδεχόμουν μιά τέτοια ἐνέργειά σας.

Πρός ἐνημέρωσή σας, ἀναμένω σήμερα τήν ἄφιξη δρισμένων ἐπισκεπτῶν οἵ δποῖοι θά διανύσουν 500 μίλια γιά νά μᾶς ἐπισκεφθοῦν καί θά ἔχουν μόνο λίγες μέρες νά περάσουν μαζί μας. Τήν Δευτέρα τό ἀπόγευμα ἔχω ἔνα φαντεδιό στό Μπέρμινγκχαμ (Birmingham) (πού ιλείσθηκε πρό ἡμερῶν) τό δποῖο πιθανόν θά ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νά γυρίσω στό σπίτι ἀργά τό δράδυ. Ἀργότερα μέσα στήν ἑδομάδα ἔχουμε σχεδιάσει νά πάμε ταξίδι ἔξω ἀπό τήν Πολιτεία, τό δποῖο ἔχει κανονιστεῖ πρό καιροῦ, καί γιά τό δποῖο ἔχουν κάνει ἐτοιμασίες αὐτοί πού θά μᾶς φιλοξενήσουν. Κατά τίς ἡμέρες πρίν καί μετά τήν Πρωτοχρονιά θά μᾶς ἐπισκεφθεῖ μιά οἰκογένεια φίλων, μέ πτήση ἀπό τό ἔξωτεροικό. "Ομως μετά τίς 5 Ιανουαρίου θά διαθέτω χρόνο νά συναντηθῶ μέ τήν νέα ἐπιτροπή πού θά ἐπιλεγεῖ, καί αὐτό θά δώσει καί χρόνο στήν Ἐταιρεία νά προετοιμάσει μιά τέτοια ἐπιτροπή.

Θά σᾶς παρακαλοῦσα ἐπίσης ἡ ἐπικοινωνία σας μαζί μου νά είναι ἐγγράφως, ὅστε οἱ συχνές παραλείψεις καί δυσκολίες πού ἔχω ἥδη διώσει νά μήν συνεχίσουν νά πολλαπλασιάζονται. Σᾶς εὐχαριστῶ γιά τήν προσοχή σας ἐπ' αὐτοῦ.

Εἰλικρινά,
Ρέυμοντ Φράντς

Αντίγραφα ἐκείνης τῆς ἐπιστολῆς εἶχαν σταλεῖ στό Κυβερνῶν Σῶμα καί στό Τμῆμα Ὑπηρεσίας, μαζί μέ τήν ἀκόλουθη ἐπιστολή:

20 Δεκεμβρίου 1981
 Βιβλική καί Φυλλαδική Ἐταιρεία Σκοπιά
 Μπρούκλιν, Νέα Ὑόρκη
 'Υπ' όψιν: Τμῆμα Ὑπηρεσίας

Ἄγαπητοί Ἀδελφοί:

Μέ τήν παροῦσα ἐπιστολή αὕτου μανία νά δρίσετε ὡς ἐπιτροπή ἔφεσης πού θά ἔξετάσει τήν ἔφεσή μου, μιά ἐπιτροπή πού νά ἀποτελεῖται ἀπό ἀδελφούς ἔξω ἀπό τήν περιοχή τοῦ Γκάντζντεν καί τήν περιφέρεια στήν ὅποια δρίσκεται. Οἱ λόγοι πού κάνω μιά τέτοια αἵτηση δρίσκονται στήν ἐσώκλειστη ἐπιστολή πού ἀπευθύνεται στό Σῶμα Πρεσβυτέρων τῆς Συνάθροισης τοῦ "Ηστ Γκάντζντεν, μέ τήν ἴδια ἡμερομηνία.

"Ο πρόεδρος τῆς ἀρχικῆς Δικαστικῆς Ἐπιτροπῆς μέ πληροφόρησε γιά τίς συζητήσεις πού εἶχε μαζί σας, διπότε δέν σᾶς εἶναι ἄγνωστη ἥ ύπόθεση.

Ζητῶ ὅπως ἥ ἐπιτροπή ἀποτελεῖται ἀπό ἀδελφούς ἔξω ἀπό τήν περιφέρεια, ἐν μέρει λόγῳ τῶν πολλῶν φημῶν καί κακόδουλων συζητήσεων πού ἔχουν κυκλοφορήσει, μεγάλο μέρος τῶν ὅποιων μοῦ ἔχει γίνει γνωστό σταδιακά. Ἄλλα πιστεύω ἐπίσης πώς ἥ ἐπιλογή πού ἔγινε ἀπό τόν διορισμένο ἀπό ἑσᾶς ἐκπρόσωπο, τόν Ἐπίσκοπο Περιφερείας, διπάν κριθεῖ μέ τίς πληροφορίες πού παρουσιάζονται στήν συνημμένη ἐπιστολή, δείχνει διτὶ ἡ κρίση του εἶναι – μέ ἀπλά λόγια – πολύ ἀτελής.

"Οπως ἀναφέρεται στήν ἐπιστολή ἔνστασης πού σᾶς ἐστάλη νωρίτερα μέ ἡμερομηνία 8 Δεκεμβρίου 1981, διπάν μέ ἐπισκέφθηκε στό σπίτι μου ὁ ἀδελφός Μπένερ, μοῦ ἐπέδειξε ἄκαμπτη στάση, πού παρέχει ἐλάχιστη βάση γιά ἐμπιστοσύνη ὡς πρός τήν κρίση του σέ ύποθέσεις τέτοιου εἴδους. "Οπως μᾶς δήλωσε, πιστεύει πώς «τό Κυβερνῶν Σῶμα μπορεῖ νά ύπερισχύσει τῆς συνείδησής μας» (ἐνῶ μονάχα ἥ Γραφή θά ἐπρεπε νά ύπερισχύει ἔτσι) καί περιέγραψε τόν ἔαυτό του διεξοδικά ὡς κάποιον

πού «παπαγαλίζει» διτι λέει τό Κυβερνῶν Σῶμα. Μιά τέτοια στάση ἔγειρει ἀνησυχία, δεδομένου διτι ὑπενθυμίζει ἀνησυχητικά τήν νοοτροπία πού ὁδήγησε σέ τόσες ἀδικίες τό γερμανικό ἔθνος σέ μιά πρόσφατη περίοδο – γιατί νά μήν ξεχνοῦμε ἐκεῖνα τά θρησκευόμενα ἄτομα ἀνά τους αἰῶνες πού ἔχουν παράσχει ἀδιαμφισβήτητη ἀποδοχή και προσκόλληση στίς ντιρεκτίδες ἐκείνης πού ὀνομάζουν «Μητέρα Ἐκκλησία». Ἡ ἐπιλογή τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς ἔνστασης στήν ὅποια προέθη δέν κάνει τό παραμικό νά διαλύσει μιά τέτοια ἀνησυχία, ἀλλά μᾶλλον νά τήν δξύνει. Πιστεύω πώς ἡ συνημμένη ἐπιστολή τό καθιστᾶ σαφές. Σᾶς παρατρύνω νά προβεῖτε σέ ἐνέργειες πού θά διορθώσουν αὐτή τήν προφανή κακή διαχείριση τῶν θεμάτων σ' αὐτή τήν ὑπόθεση. Σᾶς εὐχαριστῶ.

Μέ σεδασμό,
Ρέυμοντ Φράντς

Εἶχα ὡς τώρα γράψει στό Κυβερνῶν Σῶμα τρεῖς φορές, ζητώντας κάποια δική τους παρέμβαση (τήν 5η Νοεμβρίου, τήν 11η Δεκεμβρίου και τήν 20ή Δεκεμβρίου), και εἶχα ἐπίσης ἀποστείλει ἐπιστολές στό Τμῆμα Ὑπηρεσίας τοῦ Μπρούκλιν. Στίς ὀκτώ ἑβδομάδες πού πέρασαν ἀπό τήν ἡμέρα πού ἔγραψα τήν πρώτη ἐπιστολή μέχρι τήν δριστική ἀποκοπή μου, καμμία ἀπό τίς ἐπιστολές αὐτές δέν ἀπαντήθηκε. Δέν βεβαιώθηκε κάν ἡ λήψη τους.

On June 2, 2010, Raymond Victor Franz died at 88 years of age.

**His wife Cynthia Marie Franz died on December 29, 2013,
at 78 years of age.**

2010

2013

Raymond & Cynthia with Muchacho in the late 1990s.

On their 50th Wedding Anniversary in 2009.

Jehovah God and his son
Jesus the Anointed One
love you.

